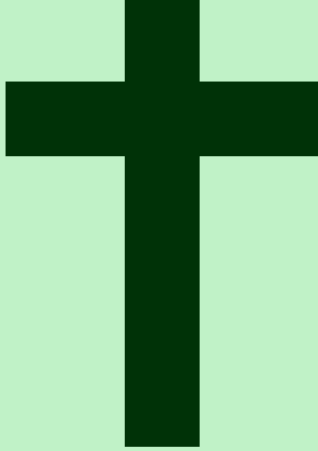

wĩn nìvìnì
tirlɛ

toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament

wĩn nivìni tirlɛ
toussian du sud: win nivini tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7

Contents

Matye	1
Marki	55
Likiyi	88
Nsyõ	144
Tyípinì	187
Wrome tãn	245
Korẽnti tãn	269
Korẽnti tãn	293
Kalatu tãn	307
Yefesù tãn	316
Filipi	324
Kolosu	330
1 Tesaloniki tãn	336
2 Tesaloniki tãn	341
1 Timote	344
2 Timote	351
Titi	356
Filemo	359
Nsyaku	361
1 Nsyõ	368
2 Nsyõ	374
3 Nsyõ	375

Matye-á nìvìnì tir nê wãrkı Yesu tyí soko

Yesu Krista duku wìl-̀nsahlè

¹ Yesu Krista sùtó náhkì yó ye lésò Davidile, Davidi sùtó náhkì yó me Abrahmıne. Yesu Krista mē náh tãn nónó-á ku soko, pé yni we yò: ² Abrahmı mēne, Yisakı sú ye. Yisakıle, Nsyakobı sú ye. Nsyakobıle, Nsyuda sú ye, ñmɔ nê-á ñ ðĩnpĩ soko yóle.* ³ Nsyudale, Peresı ànê Nsera sú ye, té Tamar me pé yúne. Peresıle, Yesrɔnı sú ye. Yesrɔnıne, Wramı sú ye. ⁴ Wramıne, Yaminadabı sú ye. Yaminadabıle, Nasõ sú ye. Nasõne, Salma sú ye. ⁵ Salmale, Bowası sú ye, té Bowası yú me Wrahbıle. Bowasıle, Wobedı sú ye, té Wobedı yú me Wrutıle. Wobedıle, Nsyese sú ye. ⁶ Nsyesele, yõtē dí Davidi sú ye. Yõtē dí Davidile, Salomo sú ye, té Salomo yúne, Yuri lékókè kyı ye lésò. ⁷ Salomole, Wroboyam sú ye. Wroboyamne, Abya sú ye. Abyale, Asafı sú ye. ⁸ Asafıle, Nsyosafatı sú ye. Nsyosafatıle, Nsyoram sú ye. Nsyoramne, Wosyası sú ye. ⁹ Wosyasıle, Yotam sú ye. Yotamne, Asyası sú ye. Asyasıle, Yesekyası sú ye. ¹⁰ Yesekyasıle, Manası sú ye. Manasıle, Amo sú ye. Amole, Nsyosyası sú ye. ¹¹ Nsyosyasıle, Yekonya sú ye, ñmɔ nê-á ñ ðĩnpĩ soko yóle. Té légbı ye sò pé me Yısrayel no kyı mɔ à pé tē soko Babilonı yamana soko.† ¹² Képah náh, Salatyełı dubi, ñmɔ nê-á Yekonya píđıne. Salatyełıle, Nsorobabelı sú ye. ¹³ Nsorobabelıle, Abiyudı sú ye. Abiyudıle, Yelyakimi sú ye. Yelyakimine, Asorı sú ye. ¹⁴ Asorıle, Sadokı sú ye. Sadokıle, Asyimi sú ye. Asyimine, Yeliyudı sú ye. ¹⁵ Yeliyudıle, Yeleyasar sú ye. Yeleyasarle, Matã sú ye. Matãne, Nsyakobı sú ye. ¹⁶ Nsyakobıle, Nsyosefu sú ye, nê-á Mari pele. Mari mē ye sò dubi Yesule, nê-á pé n ye Kristale, Liyel ney yáhtokɔnɔle.

¹⁷ Kɔ kɔ nónó pól-á we soko, sè we yò: A tɔkɔ Abrahmı gbı tyı, pópó à pɔ syı Davidi gbı tyı, kɔ kɔnɔ gbõnyáh ye we soko. A tɔkɔ Davidi gbı tyı, à pɔ syı Yısrayel no tēnsokɔnɔ tyı Babilonı yamana soko, kɔ kɔnɔ gbõnyáh ye tō we soko. Té à tō tɔkɔ Yısrayel no tēnsokɔnɔ tyı Babilonı yamana soko à pɔ syı Krista gbı tyı, kɔ kɔnɔ gbõnyáh ye we soko.

Yesu Krista dubi ðükùle

¹⁸ Yesu Krista dubi ðükù we yò: N yú Mari sò me gbınóle Nsyosefu tyı. Nte pèkì náh sò we yah pé wró, té kè pɔ we Mari me kúrkıle Liyel Mirki gbò yò. ¹⁹ Té ñ pe Nsyosefule, négbı ye sò ñne. A náh sò me ké tyı ne pé Mari yın yıkı névye yı yah. Képah ye à kè yah tɔkɔ ne, páh kı à yahle sètın sò soko. ²⁰ Wáh me képah sɔnɔ soko, Tē ñgbē Liyel yınyò tɔnpı yó pɔ wil ñ yah dékí soko, té yo ñ tyı ne: «Davidi píđı Nsyosefu, káh tíkí pı á kyı Mari fúrnóle. A náh we di, Liyel Mirki gbò yò ye à tɔkɔ

* 1:2 1.2 - Nsyakobı ðĩnpı ye Yısrayel no yikini gbõninó súbıle. Yah n te Yenesı 46.8-21.

† 1:11 1.11 - Yah n te 2 Yótã 24.12-16.

kúrki mènɛ. ²¹ A kɪ pídí dubi nê-á kɪ ò no pwah n mɔ n pi pé tyípêl sɔkɔ. Képah ye, á kɪ ò yīn sah Yesule.»[†] ²² Tě ñgbě Liyel-á lésò ò tēntò syinyo-ò kɔ à tyi nónó yo sah, sépi wil yīn ye tyi nópi pól kɔ sè pɪ. A lésò ne ñkě: ²³ «Yah, dí pí-ñkě sê kɪ kúrki tɔkɔ. A kɪ dínpir yó dubi, té ò yīn kɪ sah Yemanuwelile, nê kór-á: Liyel me ápile.»[§] ²⁴ Nsyosefu-á pɔ dɔ yuku, Tě ñgbě Liyel yīnyò tɔnpɪ-á tyi nónó yo ò tyí, à sè pɪ. A ò kyɪ Mari fur. ²⁵ Nte pèkì náh we yah pé wró, fóó Mari syi pɔ pídí mē dubi, té Nsyosefu me ò yīn sah Yesule.

2

Nwɔ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu kyínyahnɔle Yesu tyí

¹ Yesu dubi Betlemɪ kwil sɔkɔ, Nsyude sétáh yò, gbí nê-á lésò yòtòrí me yòtě dí Yerɔdɪ gbò. Yesu-á dubi sě, ñwɔ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu me wil gbìngbokele, à pɔ Yerusalemɪ kwil sɔkɔ, ² té me pikínyahnɔ pɪ ne ñkě: «Nsyifunɔ yòtě dí nê-á dubi, à me nyāh sɔkɔ? Api me gbìngbokele té ò ñwɔ kèpil we kè wil. Képah ye á ne á pɔ gbilkínó sah ò yò.» ³ Yòtě dí Yerɔdɪ-á képah tē noh sě, kè ò fɔkɔ fěkɪ ànê Yerusalemɪ tãn pólle. ⁴ Kãh pɪ sě, à me sárká syínwìlkìpu yòtãm ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú pól ye tuke, té pè piki yah ne ñkě, nyāh sɔkɔ se Liyel ney yáhntɔkɔnɔ yīne à pɔ dubi nɪ? ⁵ Pè me yo ò tyí ne: «Betlemɪ sɔkɔ ye, Nsyude sétáh yò. A náh we di, Liyel lésò ò tēntò syinyo-ò kɔ à kè wārki sah ne ñkě: ⁶ «Awɔ Betlemɪ kwil nê-á Nsyude sétáh yò, á náh me fòrɔɔ Nsyude sétáh yò kwlo ñgbnɔ sɔkɔ dé. Yah, névyè yah tē-ò yó kɪ pɔ n dubi n pi á sɔkɔ, nê-á kɪ ñmɔ no Yisrayel tēnɔ ple n pi.»^{*}

⁷ Képah tēne, Yerɔdɪ me ñwɔ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu wòbɪ ye à pɔ pè piki yah pì, gbí nê tótó-á pè we ñwɔ kèpil mènɛ. ⁸ Képah náh, à pè tekɪ mɔ Betlemɪ sɔkɔ, té yo pé tyí ne, pàh kɪ kyɪ, pè pikínyahnɔ pɪ palle piri mē tyí sɔkɔ, pàh kɪ à we, pè pɔ kè yo pé tyí, péwɔ tɔ kɔ pé kyɪ gbilkínó sah ò yò. ⁹ Yòtě dí Yerɔdɪ-á welo nópi yo te pé tyí, pè me wěkì tē. Pãh wěkì tē, ñwɔ kèpil nê-á sò pè we té me gbìngbokele, pè tɔ kè we pé yah tinnè kè n yuku péle, pópó à kyɪ yīn piri mé-nsah yòtah sírr sɔkɔ. ¹⁰ Nwɔ kèpil mē tɔnwɛnɔle, kè pé nɪ kah vɪ. ¹¹ Pè me de gbó, té piri we ànê ò yú Marile. Képah tēne, pè pé gbètukunɔ di piri mē yah à gbilkínó sah ò yò, té pé vyó yey yɪkɪ mɔ à sán, ànê wòkò yò yò kwãh pãn pènèkì yó, ànê làsèkwél pãn pènèkì yó wilki sé sɔkɔ, à pèpɔrɪ pɪ piri tyí. ¹² Képah náh, Liyel gbáhdýáh yó di pé tyí dékì sɔkɔ ne, pè káh pé syɪ yuku Yerɔdɪ tinnè. Kãh pɪ sě, pè me wěkì káhkì yó tē, à pé syɪ sɔkɔ pé kwil sɔkɔ.

Nsyosefu ànê ò tónsɔkɔnɔle Yesyipti yamana sɔkɔ

¹³ Nwɔ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu-á pé syɪ sɔkɔ, Tě ñgbě Liyel yīnyò tɔnpɪ yó me wil Nsyosefu yah dékì sɔkɔ, té yo ò tyí ne: «Yòtě dí Yerɔdɪ kɪ piri mē soh n kɔ n pi núkúnúkú ò kò n mɔ n yīnne. Képah ye, yuku piri mē

[†] **1:21** 1.21 - Wáh noh pàh ne Yesu-á, ké kór ye pwáhnɔ-òle. **§ 1:23** 1.23 - Yah n te Yesayi 7.14. ^{*} **2:6** 2.6 - Yah n te Mise 5.1.

tě ànê ñ yũne, ñ to n soko péle Yesyipti yamana soko, ñ kyɪ n tě nénpó, pópó kɪ pɔ n no í yónmɔno tyí á tyí.» ¹⁴ Képah těne, Nsyosefu me yuku kéne lékâhne, à piri ànê ñ yú tě pè soko Yesyipti yamana soko. ¹⁵ Pè kyɪ tě nénpó, pópó Yerodɪ syi pɔ ku. Káh pɪ sě, Tě ñgbě Liyel-á lésò ñ těntò syínyo-ò kɔ à nê yo sah ne: «Mé í Pídí ye yal Yesyipti yamana soko.»† kè kɪ wil.

Betlemɪ wěnpì yrɔ kònmɔnɔle

¹⁶ Yerodɪ-á pɔ pĩ ne ñwɔ kèpye soko tyi pnèpu-á pé vi tě, ñ foko kah vyāh. Té wāh lésò ñwɔ kèpil mè wil gbí we noh soko te ñwɔ kèpye soko tyi pnèpu tyí sě, à núkú ne pè kyɪ Betlemɪ kwil ànê ké gbòplo kwlo wěnpì pól ko mɔ, nónó-á pè nāh kah ye nínó nínóle. ¹⁷ Képah soko, Liyel těntò syínyo-ò Nsyeremi-á lésò nê yo sah, kè wil. A lésò ne ñkě:

¹⁸ «Yĩnpɔ yó me n doko Wrama kwil soko, nê-á pò gbónó ànê yām yām tyi kàhnpinóle.

Arasyɪl ye n gbo ñ wěnpì yĩne.

Pè ye yah kwlo, képah ye à nāh me fàlnó tyí.»‡

Nsyosefu ànê ñ no kyíntěnlé Nasaretɪ kwil

¹⁹ Yerodɪ kúnteno nāh, Tě ñgbě Liyel yínyò tònpi yó wil Nsyosefu yah dékí soko Yesyipti yamana, ²⁰ té yo ñ tyí ne: «Nónó-á sò n yah n kɔ piri mè kònmɔ-ńsahle, pè ku te. Képah ye, yuku piri ànê ñ yú tě n soko Yisrayel sétáh yò.» ²¹ Képah soko, Nsyosefu me yuku piri ànê ñ yú tě pè soko Yisrayel sétáh yò. ²² Té wāh pɔ noh ne Arsyɪlawusi-á toko Nsyude mara yòtòrɪle ñ sú Yerodɪ swɔ, tíkí à tě kyínóle nénpó. Nte Tě ñgbě me yo mɔ ñ tyí dékí soko. Képah soko, à me soko Kalile mara soko,§ ²³ à kyɪ tě ké kwil yó soko, nê-á pè n ye Nasaretɪle. Tě ñgbě Liyel-á lésò ñ těntò syínyopu kɔ pè tir nê yo sah, képah wil yĩn ye tir mè kɔ kè pɪ. Pè lésò ne ñkě: «À kɪ n ye Nasaretɪ neyne.»

3

Wělnwìlkì-ò Nsyɔ me Liyel weyne n yo

¹ Légbíne, Wělnwìlkì-ò Nsyɔ pɔ Nsyude mara gběnnɪ soko, à pɔ tyah Liyel weyne n yo. ² A sò me yo tũ ne: «Yé yé tyípèl pínó yal mɔ. Yé nāh we di, Liyel tɔrí me yĩni tě te.» ³ Liyel těntò syínyo-ò Yesayi-á lésò nê yo sah ne ñkě: «Nnì yó yĩnpɔ me n doko gběnnɪ soko ne ñkě: «Yé Tě ñgbě wěkì tɔ sah. Yé ñ sókó-ńtān pɪ tómtóm.» Nsyɔ yĩnpɔ tyí ye lésò à n yo. ⁴ Yāhmìkì yè fwòmɔnɪ ye sò Nsyɔ wil, té à me ñ syĩ tě sèl kòle. Sègblo ànê syĩrɪ ye sò ñ yòkele. ⁵ Képah těne, Yerusalemɪ kwil tān, ànê Nsyude mara pól névyè, ànê Nsyurdě yo gběnyah pól névyè sò me n wil n pɔ ñ tyí. ⁶ Pè sò me pé tyípèl pínóle n yo n pɔ no pól yí yah, té Nsyɔ me péle n wel n wìlkì Nsyurdě yo soko. ⁷ Képah soko, Nsyɔ-á kè we Farisi wěkì kópú ànê Sadusi wěkì kópú nāhnāh me n pɔ

† 2:15 2.15 - Yah n te Wose 11.1. ‡ 2:18 2.18 - Yah n te Nsyeremi 31.15. § 2:22 2.22 - Nsyude mara ànê Kalile mara sò me Yisrayel sétáh yò.

n po à kǒ à péle n wel n wilki sě, à me yo pé tyí ne, wáhnmiró dùkù nópì! Nê se kwɔ péle ne pǎh kɪ fě to pwah Liyel fǎkòvǎhni yah, nê-á n pi nɪ? ⁸ Pè tyípéplɔle n pɪ, nónó-á n wěkɪ n pi ne pǎh pé tyípél pínó yal mɔ. ⁹ Té pè káh we ne páh kɪ n sǒ pé fǎkɔnɪ sɔkɔ ne Abraham-á pé súle, képah-á kɪ yĩne dé. Páh kéle n yo pé tyí, dyêh nónó-á yò, Liyel-á kɪ fě sè vi mɔ pɪ Abraham pyele. ¹⁰ Té man nítě-á me yáhnsháhtenɔle sésán fě yinne sé sémɪn sɔkɔ. Séswò nê-à n syí-ńkěne pye pèplɔle, káh kɪ ko min dah mɔ nyàh sɔkɔ.

¹¹ Péwɔ tě wɔ-á péle n wel n wilki ni sɔkɔ, nê-á kɪ kè wěkɪ ne pǎh pé tyípél pínó yal mɔ. Nte névi nê-á kɪ n po n pi péwɔ náhle, tě wɔ ténwɛnɔ-á kal péwɔ tyíle. Páh fǒrɔw kah n lékyêh nítě dénóle. Tě wɔ-á kɪ po pè wel wilki Liyel Mirki ànê nyàh sɔkɔ.* ¹² N sèmuko fwo fwo kwáh-á me n gbò. Wáh kɪ n táh tǒ sah, kɪ n sèmuko fwo, té kɪ ké pórí kwel mɔ dúkúrí sɔkɔ. Nte sé yésyí wɔle, wáh kɪ sépi suke ní-ńkě nyàh sɔkɔ.

Yesu wèlnwìlkìnóle ni sɔkɔ

¹³ Képah tène, Yesu wil Kalile mara sɔkɔ à po Nsyɔ tyí Nsyurdě yóngbalɪ sɔkɔ, ne pé po à kǒ à pé wel wilki ni sɔkɔ. ¹⁴ Nte Nsyɔ me yahle té ne, péwɔ-á yĩne pé po ñmɔ kǒ à pé wel wilki ni sɔkɔ, té ñmɔ pyě po péwɔ tyí nɪ? ¹⁵ Nte Yesu me yo n tyí ne: «Ye kè pɪ sě átre. Á náh we di, ké yah ye Liyel-á nê yah kǒ, ápi kè pɪ.» Wáh képah yo sě, Nsyɔ me fě syi. ¹⁶ Yesu wèlnwìlkintɛnɔ ñsǒ, à wil ni sɔkɔ. Nénpó swo yĩnyò ykɪ mɔ, té à me Liyel Mirki we kè me n tiki n pi kèpíkípíkí tyí kǒle, à po tě n yò. ¹⁷ Képah sɔkɔ, yĩnpǒ yó núkú n wil yĩnyò ne ńkě: «Ñmɔ nìdè Pídí ye yò. Nmɔ ye ní nìvìnì yòle.»

4

Sétàn yòtě-á Yesu tǒ mɔ yah dùkù nêne

¹ Képah náh, Liyel Mirki Yesu tě yuku gběnnɪ sɔkɔ ne sétàn yòtě à we tǒ mɔ yah nénpó. ² Wáh sèpìn tikinini ànê lékǎhlɔnó tikinini pɪ yòke yó-ńkěne, kwɛkɪ à tě. ³ Képah sɔkɔ, sétàn yòtě nê-á tǒnmɔ-òle, ñmɔ me nɔ de Yesule té yo n tyí ne, ñmɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yo dyêh nópì tyí sè vi mɔ pɪ yòkele. ⁴ Yesu me yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ńkě: «Yòke ó náh n pu névile dé. Nte welo nónó-á n wil Liyel vyáh, sépi ye pyě n pu névile.»* ⁵ Képah náh, sétàn yòtě yuku ñne Yerusalem kwil, à kyɪ à sah Liyel ní-ńsah gbô yòtah† ⁶ té me yo n tyí ne, ñmɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yɔkɔ n tiki sétáh. Á kó we nɪ, káh me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ńkě, ñmɔ yinne, Liyel-á kɪ n yĩnyò tǒnpɪbɪ kǒ sè kɪ à swah syi sé gbàn sɔkɔ, n gbáhkì kǒ kè náh n mɪ n pi dáhkì tyí.‡ ⁷ Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnó tole ne: «Káh á Tě ñgbě Liyelle n mɔ n yah.»§ ⁸ Képah náh, sétàn yòtě tǒ sɔkɔ ñne yòlɪ kèyy yó yò, à kyɪ kèkòyó tǒrí pólle à

* **3:11** 3.11 - Yah n te Tyípini 2.1-13. * **4:4** 4.4 - Yah n te Tǒnyonɔ 8.3. † **4:5** 4.5 - Liyel ní-ńsah gbô yòtah nê tyí-á n yo ásó sɔkɔ yò, ké kolo kah métérnó gbámne. ‡ **4:6** 4.6 - Yah n te Gbálnó 91.11-12. § **4:7** 4.7 - Yah n te Tǒnyonɔ 6.16.

wěki ànê ké tahrile, ⁹ té yo n tyí ne, wàh kɪ n gbètukunɔ di péwɔ yah à pé gbilki, páh kɪ sé pólle à kɔ. ¹⁰ Képah tēne, Yesu yo n tyí ne: «Yal n tnô, sétàn yòtē! Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Á Tē nḡbē Liyelle n gbilki, n té ne n sah nmo ó tyí yō.»* ¹¹ Képah soko, sétàn yòtē me yal n tnô. Yinyō tɔnpɪbɪ me pɔ n tnô, à pɔ n yah n dah n mo n tyí soko.

Yesu tō tyàhnóle Kalile mara soko

¹² Pè lésò Wèlnwilki-ò Nsyō dah mɔ wòkɔnpèkè soko.† Yesu-á kè noh gbí nêne, à n syɪ soko Kalile mara soko. ¹³ Té à nàh tē Nasaretɪ kwil soko. A sò me kyɪ tē Kalile yó-nḡbē gbòpɔ kwil yó soko pè n ye Kapernayumine, Nsabulō yìkì ànê Nefutali yìkì névyé sétáh yō. ¹⁴ Kè ye pɪ sē, nê-á kɪ Liyel tēntò syinyo-ò Yesayi tir yónsàhnó mè kɔ kè kɪ wil. Á lésò ne ríkē: ¹⁵ «Nsabulō yìkì ànê Nefutali yìkì névyé nónó-á me wěkì gbòpɔ nê-á soko yó-nḡbē tnô, ànê pé nónó-á me Nsyurdē yónkahnune, à tahlɪ pé Kalile mara tãn tyí nónó-á pé tókù nàh pɪ Nsyifunole, ¹⁶ pépi nónó-á sò me fēntú soko, pé kyòò nḡbē yó we. Pépi nónó-á sò me fēntú soko kù tíkile pé soko, kyòò yó me we pé tyí.»‡

¹⁷ Té à tɔkɔ gbí nê-á sò Yesu me Kapernayumi soko, à tyah Liyel weyne n yo, me yo tū ne: «Yé yé tyípél pínó yal mɔ. Yé nàh we di, Liyel tǒrí me yīni tē te.»

Yesu tō sáhpú négbrole

¹⁸ Yesu sò me n kɔ Kalile yó-nḡbē gbòpɔ soko, té díbí népí ními wé. Simo nê-á pé yīn dyɪ à kɔ Pyerile, nmo ye sò ànê n gbēndí Andrele. Pè sò me yēnkyɔ tē tē mnole n min yɔ soko. Yēnkyɔ tēpú ye sò péle. ¹⁹ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé n sò tē. Mé kɪ yé pɪ névyé tēnpɔpule Liyel tyí.» ²⁰ Nénpó swɔ, pé núkú pé yēnkyɔ tē tē mno sah té n sò tē. ²¹ Wàh tō yuku yahle kwéy, à díbí népí ními yísyó wé. Nsyakɪ ànê Nsyō ye sò, pépi nónó-á Nsebede dínpìle. Pè sò me ànê pé sú Nsebedele krótókè soko, me pé yēnkyɔ tē tē mnole n tō n sah. Yesu me pé ye yah. ²² Nénpó swɔ, pé núkú yal krótókè ànê pé sú tnô, té n sò tē.

Yesu névyé kwónó ànê yámpú dénmɔnole

²³ Yesu sò me Kalile mara pólle n kɔ n kɔ, me nole n kwɔ Nsyifunɔ Liyel ní-ńtàn vɪ soko, me Nìvìnì tirlɛ n yo Liyel tǒrí tyí yō, té me yámpú pól ànê néfukuló pólle n de n mɔ. ²⁴ Kàh pɪ sē, Yesu yīn wil Siri yamana pól soko. No me tyah n pɔ n pɔ yámpú pólle n tyí, nónó-á sò me kwónó soko yam ànê yèvyàhrɪ duke duke pól soko, ànê sétàn-á sò me nónó soko, ànê ñdyìkìnpɪbɪle, ànê wil kúnó névyele, Yesu pé pól de mɔ. ²⁵ Képah tēne, tówú nḡbē Yesu sò tē. Pé tókù sò wil Kalile mara soko, tókù wil Dekapoli mara soko, tókù wil Yerusalemɪ kwil, tókù wil Nsyude mara soko, tókù me wil Nsyurdē yónkahnune.

* **4:10** 4.10 - Yah n te Tōnyonɔ 6.13. † **4:12** 4.12 - Yah n te Matye 14.1-12; Marku 6.17-18; Likyɪ 9.7-9. ‡ **4:16** 4.16 Yah n te Yesayi 8.23 - 9.1

5

Yesu-á kwónó nónó pi yõli yõ.

¹ Yesu-á tówú we sě, à doko yuku yõli yõ. Wǎh kǒ tě, ò tò sǎhpú me nɔ de ò tnɔ. ² Képah soko, à me tyah péle n kwɔ ne níké:

Névyé nónó-á me noli soko

³ «Nónó-á pǐ ne Liyel yétô-á me pé tě, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel tǒrí noli yõ n pi. ⁴ Nónó-á me gbní soko, pépi tyí nɔ. Liyel kɪ pé yéfi kele n pi. ⁵ Gblǒy tíkínmɔnɔ-á me nónó soko, pépi tyí nɔ. Sétáh kɪ pɔ n pi n pi pépi tyíle.* ⁶ Gbɪ wěkɪ kólól dékè-á me nónó soko, á kɪ ne kwékɪ ànê níkɪ sǒ tě péle, pépi tyí nɔ. Pǎh nêne n yah n kǒ, pé kɪ kè we n dal n mɔ n pi. ⁷ Nónó-á névyé yǎmne n yah, pépi tyí nɔ. Liyel kɪ pé tɔ yǎm yah n pi. ⁸ Nónó nɔ-á me yályál Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel we n pi yǐne. ⁹ Nónó gbò yô-á yèvɪnɪ n we, pépi tyí nɔ. Pè kɪ n ye n pi Liyel wěnpǐle. ¹⁰ Nónó-á me fǒhnóle n we pé négbλό pínó yinne Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel tǒrí noli yõ n pi. ¹¹ Névyé-à yéle n gbyɔ gbí nêne, té yéle n fǒh, té yé tyíle n yo n kò à mìnì duke duke pólle n sah yé yõ ñmɔ yinne, yépi tyí nɔ. ¹² Sě ye lésò pé fǒh Liyel tǔntǔ syínyopule nónó-á yé dyàh tě pɔ soko. Yé kɪ ké yõre ñgbě we n pi yǐnyò soko. Képah ye, yé ne n me ñv̀̀̀̀ ñgbě soko yèsyìkì tǔne.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sǎhpú kǒ pne ànê kyòò tyí yõ

¹³ Yépi ye n nɔ kèkǒyóle, sǒ-á pne pǎnne n nɔ. Nte pne dëndên-à wal ké soko, sǒ me kè kɪ tǒ fě pi dëndên? Kè náh tǒ fě tir yó pekɪ n pi, à wil milkínó tyí soko kégbó, té névyé kɪ n kɔ n soko ké yõ. ¹⁴ Yépi ye kèkǒyó kyòole. Kwil nê-à me mónóle yõli yõ, kè náh fě n wǒbɪ n pi dò. ¹⁵ Pè náh fǒtnòle n soh té dúle n kwĩnki n mɔ ké yah. Pè kè sah fǒtnò sahki soko, kè kǒ kè n pi kyòole wòkò soko névyé pól tyí. ¹⁶ Sě ye yé yǐne yè pi kyòole névyé tyí, pé kǒ pé yé tyípéplɔ pínó we, pé mó yé Súle n gbilki, nê-á me yǐnyò soko.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sǎhpú kǒ tyi kǒnsàhnó tyí yõ

¹⁷ Yé káh we ne ñmɔ-á pɔ tyi kǒnsàhnó duku kò-nsah, képah náh pi Liyel tǔntǔ syínyopu-á kwónó nónó kǒ, sépi duku kò-nsah dé. Mé náh pɔ sé duku kò-nsah, ñte mé pɔ sé tyi píndalnmɔ-nsah. ¹⁸ Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, yǐnyò ànê sétáh tě-à fyò me, kwáh tyĩ yó, képah náh pi kwáhkyĩrí yó ñtě náh n wilki n pi tyi kǒnsàhnó soko, fǒó kɪ pɔ syɪ ké soko tyí pól píntenɔ tyí. ¹⁹ Képah ye, névi nê-à n sàh-ñkěne tyi kǒnsàhnó soko tir kyĩrí fyé yõ, té no téló tɔ yõ yɪkɪ mɔ sǔntě pínó soko, tě kɪ fǒrɔɔ kal Liyel tǒrí noli yǒpú pólle. Nte névi nê wɔ-à n sah sé soko tyíyónó yõ, té séle nole n kwɔ, tě wɔ kɪ yǐn-nsah ñgbě we Liyel tǒrí noli yó-nsah soko. ²⁰ Mé kéle n yo yé tyí, yáh kɪ pí-ñkěne gbɪ wěkɪ kópúle Liyel yah à kal Liyel tyi kǒnsàhnó kwópú ànê Farisi wěkɪ kópúle, yé náh Liyel tǒrí noli yõ n pi.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sǎhpú kǒ fǒkòvyàhnì tyí yõ

* 5:5 5.5 - Yah n te Gbálnó 37.11.

²¹ Yé kè noh soko ne kãh yo á náh tãn tyí ne, ney káh nékókè mɔ. Névi nê-à nékókè mɔ, tẽ-á yĩne tükèñóle. ²² Nte ñmɔ wo kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ñ foko vyãh ñ ní-òle, tẽ-á yĩne tükèñóle. Nê-à ñ ní-ò ye Nêwòle, tẽ-á yĩne tükèñóle tukey tükèpu tĩnkí tyí. Té nê-à à ye Vínpule, tẽ wo-á yĩne dáhnmɔnɔle ní-ńkê nyàhnpèkè soko. ²³ Wãh pɔ á yĩ n kɔ kɔ kwáhle Liyel kɔ-ńsah, té á dyɔ to kɔ nénpɔ soko ne wãh pɔ de á ní-ò yó tyí, ²⁴ á yĩ n kɔ kɔ kwáh sah nénpɔ, ñ té n kyí á wró tɔ n sah á ní-ò mène, ñ té n pyè n pɔ kéle Liyel kɔ. ²⁵ Tir yó kénkɔ-à me yé wró ànê ñnì yóle, té á kyí ñ ye tukey tükè-ò tyí, gbah n tẽ ké yah wah yé yínintẽ-ńkê soko nénpɔ. Képah-à pí-ńkêne, à kɔ kyí ále tukey tükè-ò tyí ne à ké yah wah, tukey tükè-ò mè kɔ kyí ále sràsyíbí kɔ, té pépi kɔ mó ñ dah mɔ wàkònpèkè soko. ²⁶ Kègbɔ yó mé kéle n yo á tyí, á náh n wil n pi nénpɔ, né á náh kòlɔ mè pól dyah te pnépné.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sãhpú kɔ fɔfíkì tyí yó

²⁷ Yé kè noh soko ne kãh me yónóle ne: «Káh fɔfíkìle n pi.»† ²⁸ Nte ñmɔ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à sê yó yah, té yí wil ñ tyí, tẽ-á fɔfíkì pɔ te ñne ñ nɔ soko. ²⁹ Á gbòyò sò yí-à kɔ nê ñ dah n mɔ n pi tyípèkè pínó soko, kè gbahlɔ n wilki n milki ále fíí. Á tékínóle á wil gběnsé fí núkú soko, képah kɔ fónfó kal á wil pól mínndahnmɔnɔ yó ní-ńkê nyàhnpèkè soko. ³⁰ Á gbòyò sò gbò-à kɔ nê ñ dah n mɔ n pi tyípèkè pínó soko, kè kãm n milki ále fíí. Á tékínóle á wil gběnsé fí núkú soko, képah kɔ fónfó kal á wil pól kyíndenɔ yó ní-ńkê nyàhnpèkè soko.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sãhpú kɔ fúr yíkínó tyí yó

³¹ Kè me yónó tɔle ne, névi nê-à ñ kyile n fin n mɔ, tẽ-á yĩne à ñ fínnmɔnɔ tãrfyò sébéy pɔ à kɔ.‡ ³² Nte ñmɔ tẽ wo kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ñ kyí fin mɔ né fɔfíkì tẽ tyí yó náh, tẽ-á me ñne n mɔ fɔfíkì pínó wèkì yó. Névi nê tɔ-à mó sê fínnmɔnɔ tɔkɔ, fɔfíkì-á tẽ n pi.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sãhpú kɔ gblɔy wónó tyí yó

³³ Yé kè noh soko tɔle ne kãh yo á náh tãn tyí ne: «Káh ále n wo mìnì tyí soko. Wãh á wo tir nê soko Tẽ ñgbě yah, á yĩne ñ kè pɔ.» ³⁴ Nte ñmɔ tẽ wo kéle n yo yé tyí ne, yé káh yéle n wo pólle. Yé káh yéle n wo yínyòle. Liyel tɔrí kɔ ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. ³⁵ Yé káh yéle n wo sétáhle. Liyel gbyèh súnsàh-ńsah kɔ ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. Yé káh yéle n wo Yerusalemne. Yòtẽ ñgbě Liyel kwil ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. ³⁶ Káh ále n wo á yòle. Á náh fẽ á yòyén pó núkú ntẽ fyé piki, képah náh pɔ à kè silki n pi, képah ye káh ále n wo kéle. ³⁷ Kàh àwele, yo ne àwe-á. Kàh ɔòle, yo ne ɔò-á. Té wãh nê yo dohnɔ sépi yó, pèkè pí-ò tò vyãh ye.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sãhpú kɔ pèkè dyáhnó tyí yó

³⁸ Yé kè noh soko ne kãh me yónóle ne: «Wãh yí sɔ, á yí kɔ sɔ. Wãh yín dal, á yín kɔ dal.»§ ³⁹ Nte ñmɔ kéle n yo yé tyí ne, névi-à tyítúkù

† 5:27 5.27 - Yah n te Yálnó 20.14; Tõnyonɔ 5.18. ‡ 5:31 5.31 - Yah n te Tõnyonɔ 24.1.

§ 5:38 5.38 - Yah n te Yálnó 21.22-25.

pi yé tyí, yé káh ne yáh ké wóle n de. Té névi-à á gbòyò sò létáh mi, ké ní-ò to vi n mo à kò. ⁴⁰ Névi-à me ké tyí ne pé n ye tukey tükèpu tyí á fwòmònpír syi yinne, á fwòmò-̀ngbè tole tẽ kò. ⁴¹ Névi-à n kyí mo ne á kilò núkú ko péle, kilónó nínó ko tẽne. ⁴² Névi nê-à ni á tyí, yĩ tẽ kò. Nê-à ne pé deki syi á tyí, káh n yahle.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpu kò à yuku sépébi tyí-á yĩne kè no pé tyí sò

⁴³ Yé kè noh soko ne káh me yónóle ne, á ní-ò tyí-á yĩne kè no á tyí,* á mó á sépe dyole n yo. ⁴⁴ Nte ñmo kéle n yo yé tyí ne, yé ye yé sépébi tyí no yé tyí, yé mó Liyelle n ni yé fòhpú tyí. ⁴⁵ Yáh képahle n pi, yé Sú Liyel nê-á yinyò soko, yé me kéle n wèkú ne ñmo wènpì-á yéle. Nmo ye n se n gbĩne népèl ànê népèplo tyí, té pũne n pi n mo négblo ànê nétúkúni tyí. ⁴⁶ Té yépi tyí-á no nónó tyí, pépi ó tyí-à no yé tyí, yõre nê me yé kú n we n pi képah soko Liyel tyí? Móri syípú nĩtẽ to náh me sèntẽne n pi di? ⁴⁷ Yáh n wekú n mo yé no ó tyí, gbèndùnì tir nê me képahle? Liyel wèkú kó-̀nkèpú nĩtẽ to náh me sèntẽne n pi di? ⁴⁸ Yépi tẽ wóle, yé tyíépèlo ó kókòle n pi, sò-á yé Sú tyíépèlo ó kókòle n pi, ñmo nê-á me yinyò soko.

6

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpu kò yĩ n kò dùkù tyí yõ

¹ Yé yé gblõyne n tẽ gbí wèkú kólóle yinyáhki soko dé. Yáh képahle n pi, yé náh ké yõre we n pi Sú Liyel tyí, ñmo nê-á yinyò. ² Képah ye, wáh kwáhle n yĩ yám neyne n kò, káh ké kwníne n kò sò-á névyè túkú n ne n pi kéle Liyel ní-̀ntàn vì soko ànê wàl yey soko, névyè kò pè péle n gbilki. Kègbí yõ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yõre we te. ³ Nte áwò-à kwáhle n yĩ yám neyne n kò, káh n ye ñni yó nĩtẽ pĩ ké soko. ⁴ Képah soko, yĩnkòno nê-á á pi, kè kú tẽ sètin sò soko. Té Sú Liyel nê-á sètin sò tyile n pne, ñmo kú n dyah ké yõrele.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpu kò Liyel ni dùkù tyí yõ

⁵ Yáh Liyelle n ni, yé káh névyè túkùle n yah n pi. Liyel ní-̀ntàn vì ànê wètlo yey soko yúkúnyinntèno tyí ye no pépi tyí pàh Liyelle n ni. Pé gblõy wèkú yĩn ye pè n ne n pi képahle. Kègbí yõ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yõre we te. ⁶ Nte áwò-à me ké tyí ne á Liyel ni, wáh pi ñ de á wòkò soko, n té á yah vike, n té á Sú Liyelle n ni. Té Sú Liyel nê-á sètin sò tyile n pne, ñmo kú n dyah ké yõrele. ⁷ Yáh nĩrile n pi, yé káh tyile n tò n yo tyé-̀nkène Liyel pí-̀nkèpú tyí kòle. Pépi tẽ sòno soko, tyi tõnyonò kwlèyy níri ye Liyel n tẽ. ⁸ Nte yĩ nónó yétò-á me yépi tẽ, yé Sú Liyel sè pĩ te sé ní-̀nkè gbí nĩtẽne n tyí. Képah ye, yé káh Liyel pí-̀nkèpúle n yah n pi.

⁹ Yáh yĩne yè Liyelle n ni dùkù nêne, kè we yò:

Àpi Sú Liyel nê-á yinyò,
á yĩn ne n gbilki.

* 5:43 5.43 - Yah n te Levitiki 19.18.

10 *A yõtörí wëkí.*

Wáh me nê tyí,

képah ne n pi sétáh yõ, sã-á kéle yînyõ.

11 *A kwey gbìyìkì yòkele á kõ.*

12 *Api-á pi de áwɔ tyí tyi nónó sɔkɔ, sè yõ n mɔ á kõ, sã-á api to yõ mɔ névye kõ, nónó-á pi de á tyí.*

13 *Káh n ye à sétãn yõtë tõnmɔnɔle n fë n syi.*

Nte á pwah n mɔ n gbò, ñmɔ nê tyí-á pèkè pínó sõ n wil.

[Yõtörí, ànê tẽnwenɔ, ànê gbílkinóle, áwɔ tyí ye gbímegbí. Amiina!]

14 *Névye nónó-á n pi n de yé tyí, yâh n yõ n mɔ péle n kõ, yé Sú Liyel nê-á yînyõ, à kɪ n yõ n mɔ yé tole n kõ.* 15 *Nte yépi-à névye tyípèlle n yõ n mɔ péle n kõ-ńkêne, yé Sú Liyel náh yépi to tyí yõ n mɔ yé kõ n pi.*

Yesu-á kwónó nêne n tò sãhpú kõ níkì tẽ dùkù tyí yõ

16 *Yâh níkì tẽ, yé káh yé yey kwɔ n sah névye tókù tyí kòle. Pépi ńkêne pé yey yõre n sah ne névye pĩ ne páh me níkì tẽ. Kègbi yõ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yõre we te.* 17 *Nte áwɔ-à níkì tẽ, á yah wu, té káh á yõ pi n sah yákára,* 18 *névye kõ pè pĩ ne wáh me níkì tẽ. Té á Sú Liyel nê-á sètĩn sò tyile n pne, ñmɔ kɪ n dyah ké yõrele.*

Yesu-á kwónó nêne n tò sãhpú kõ tahrí koh n sah dùkù tyí yõ yînyõ

19 *Yé káh tahrile n yah n koh n sah kèkòyó mè sɔkɔ, képah nê sɔkɔ-á sóhrí ànê syímí kɪ fë séle n yõ, képah náh pi yípú kɪ fë kye de vɪ sɔkɔ kɪ sè yĩ tɔkɔ.* 20 *Nte yé tahrile n yah n koh n sah yînyõ, képah nê sɔkɔ-á sóhrí ànê syímí náh me sé yõ yõ tẽne, yípú to náh me kɪ fë kye de vɪ sɔkɔ, képah náh pi kɪ yĩbe yĩ.* 21 *Á náh we di, á tahrí-à me nýãh, á sònɔ to kɪ me nénpó.*

22 *Wil kyòole, yí ye. Á yí-à me vyele, á wil pól kɪ me kyòo sɔkɔ.* 23 *Nte á yí-à yɪkɪ, á wil pól kɪ me fëntú sɔkɔ. Kyòo nê-á á sɔkɔ, kàh kɪ me fëntúne, á me yíí fëntú pbèy sɔkɔ dé.* 24 *Névi yó rítẽ náh fë tò kwɔ n pi n pi yõtãm népĩ ní mí tyí. Á kɪ núkú dyole n yo, té kɪ no n ní-òle. Képah náh pi, à kɪ núkúle n tĩnki, té kɪ n ní-ò we mɔ. Së ó ye, yé náh fë tò kwɔ n pi n pi Liyel ànê pò tyí.*

25 *Képah ye n kõ mé kéle n yo yé tyí ne, yé káh yé fɔkɔle n sò yáh ne we n yõ [té we n wɔ] n pi sõ, té kɪ me min sɔkɔ, ànê yáh ne yé wil flo we n mɔ n pi sõ. Névi min tyí náh tah kal yòkele di? Wil to tyí náh tah kal flɔle di?* 26 *Yé yah kèpyele yînyõ sɔkɔ kè; sè náh sèmukɔle n duku, sè náh sèmukɔle n tɔkɔ; sè náh se mó tã sèmukɔle n koh n sah díké sɔkɔ; té yé Sú Liyel séle n pu. Nte yépi náh fónfó kal kèpye yõ náhnáh di?* 27 *Yépi sɔkɔ nê tẽ kɪ fë kwéy rítẽ fyé dohnú n gblɔy min yõ, n fókósònɔ gbò yõ?* 28 *Nte kwâh nê fɔkɔ sònɔ me yé tyí yé mɔ mɔ flo tyí sɔkɔ wé? Yé yah filkì fi pi dùkùle swëy sɔkɔ kè: Sè náh tòle n pi, sè náh se mó tã flɔle n fi.* 29 *Nte mé kéle n yo yé tyí ne, yõtë dí Salomo tàh fyé yah yõ, à náh flo we mɔ yah nónó-á ple no filfi nópi sɔkɔ yó rítẽne.* 30 *Liyel yõ sěnyĩ-ńkèpú nópi. Fílkì nê-á swãh sɔkɔ kweyne, té*

ki po n suke n pi nsône, Liyel-á kèpah fi pi palle sɛ̀ à, yépi wɔ se pyɛ̀ à ki ye kóhnmòne kal pléntnɔɔ? ³¹ Yé káh yé fòkòle n sɔ̀ yè po ne n yo ne, kwâh nê se yé ki we yô ni? Kwâh nê se yé ki we wɔ ni? Kwâh nê se yé ki we mɔ̀ yé wil sòkò ni? ³² Yé nâh we di, Liyel pí-ńkèpú ye ńkène ne n yah n kɔ̀ sépi pólle tyétyéní kène. Nte yé Sú nê-á yinyô, à pí ne yí nɔ̀pi pól yétô-á me yé tɛ̀ dò. ³³ Yé Liyel tɔ̀ri ñgbò yah n kɔ̀, ànê wâh me nê tyí. Kèpah sòkò, à ki yí téló tɔ̀ pól dohnú yé kɔ̀. ³⁴ Yé káh yé fòkòle n sɔ̀ nsô tyí sòkò. Yé nsô tyi sah nsô yah. Swɔ̀ swɔ̀ pól ànê sé yótyí ye.

7

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kɔ̀ ne pè káh no télóle n tuke

¹ Yé káh nole n tuke. Kèpah sòkò, Liyel nâh yé tɔ̀ tuke n pi. ² Yé nâh we di, yáh no télóle n tuke sɔ̀, sɛ̀ ye Liyel ki n tuke n pi yé tole. Yáh no téló tyíle n sâh dú nêne, yé tɔ̀ tyí ki n sâh n pi kène dú óle. ³ Á pi sɔ̀ té ñdan we á yúnpí yí sòkò, té dàhnpele áwɔ̀ yí sòkò, á nâh me kèpah wɔ̀ pí? ⁴ Á ki pi sɔ̀, té ki yo á yúnpí tyí ne, à ye á ñdan wilki à kɔ̀ ñ yí sòkò, té dàhnpele mó tɔ̀ me áwɔ̀ yí sòkò? ⁵ Fòkòpíl névi. Á yí sòkò dàhnpele ñgbò wilki. Kèpah-à pi, á ki fɛ̀ n yah palle ki á yúnpí yí sòkò ñdan wilki.

⁶ Yí nónó-á me Liyel tyí yô, yé káh séle névyele n kɔ̀ nónó-á me pâhlo tyí kòle, pè kɔ̀ pè káh n po pé yey vi yé tyí kèpékèyô. Yé káh mó tɔ̀ yí kètárnòle névyele n kɔ̀ nónó-á me slo tyí kòle, pè kɔ̀ pè káh n po n suki n sòkò sé yô.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kɔ̀ ne pè ne n ni Liyel tyí

⁷ Yé ne n ni, yé ki n we n syi. Yé ne n yah n kɔ̀, yé ki n we. Yé wùkahle n mi, kè ki n yiki n mɔ̀ yéle n kɔ̀. ⁸ Yé nâh we di, nê-à ni Liyel tyí, tɛ̀ n we n syi. Nê-à yah kɔ̀, tɛ̀ n we. Nê-à wùkah mi, kè n yiki n mɔ̀ tɛ̀ kɔ̀. ⁹ Nê tɛ̀ me yépi sòkò, ñ pídí-à búrn ni ñ tyí à ki dáhkìle à kɔ̀? ¹⁰ Kèpah nâh pi, wâh yéńkò ni ñ tyí, à ki wahyne à kɔ̀? ¹¹ Yépi nónó-á nèpèlle, yé yé wènpí kónó yah we yípèplòle. Tòtò nâh me ké sòkò, yé Sú Liyel nê-á me yinyô sòkò, ñmɔ̀ ki yíle sé nípú kɔ̀ nónó-á ple kal yépi tyíle dò.

¹² Yáh me ké tyí ne no tyi nónó pólle n pi yé tyí, yépi to sɛ̀nknòle n pi pé tyí. Sɛ̀ ye tyi kònsàhnò ànê Liyel tɛ̀ntò syínyopu sébéynó yo kéle.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kɔ̀ dé-ńsah wòkè ànê dé-ńsah fíí tyí yô

¹³ Yé ne n de dé-ńsah fííle. Yé nâh we di, wèkì nê-á n yuku tyí yíkínó tɛ̀-ńsah, ké kóló me fàhfàh, ké dé-ńsah me wòo. Kèpah sòkò dépú me dò. ¹⁴ Nte wèkì nê-á n yuku tyé-ńkè min tɛ̀-ńsah, ké kóló me táhnòle, ké dé-ńsah me fíí. Ké wéndepu nâh me fwóo.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kɔ̀ Liyel yin yô mìnnyobe tyí yô

¹⁵ Yé yé gblòyne n kyomú Liyel yin yô mìnnyobe. Pàh n pi yé tyí, pè pé gblòy pi mámm kèpyéní tyí kòle, té ké kègbu tɛ̀ yô sòkò, pè me pékénòle gbènpâhlo sɔ̀. ¹⁶ Yé ki pè pí n pi pé tyípinó sòkò. Yèresè nâh

fě n we n gbe kahrɪ sɔkɔ. Sɛnsóké pye to náh mó fě n we n gbe gbíyěkì sɔkɔ. ¹⁷ Sésán pèplo pól n syi pye pèplɔle. Té séswóntùkù wɔ mó n syi pye tókúnìne. ¹⁸ Séswô pèpey náh fě n syi pye tókúnìne. Séswóntùkù to náh mó fě n syi pye pèplɔle. ¹⁹ Séswô nê-à n syí-ńkêne pye pèplɔle, kè n kām n min n dah n mɔ nyàh sɔkɔ. ²⁰ Sě ó ye yé kɪ n pĩ n pi Liyel yĩn yô m̀nyobele pé tyípínɔ sɔkɔ.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ tir yónó ànê ké pínó tyí yô

²¹ Kè náh pɪ ne nóno pól-á ńmɔle n ye Tě ñgbě, Tě NGBENE pé pól sɔ kɪ Liyel tǒrí nɔɪ yô n pi dé. N Sù Liyel nê-á me yĩnyô, ñmɔ-á me nê tyí, kèpah pípú ó ye kɪ yô ké nɔɪɪle. ²² Liyel tukey tuke sɔle, névyé náhnáh kɪ n yo n pi ń tyí ne, Tě ñgbě, Tě ñgbě, ńmɔ yĩn yô kó lésô pé n syi n yo Liyel tǛntónene nɪ? Nmɔ yĩn yô kó lésô pé n ne n yĩni n wilki sétanne névyé sɔkɔ nɪ? Nmɔ yĩn yô kó lésô pé n ne n pi gbɪlnó náhnáhle nɪ? ²³ Nte mé kɪ yo pé tyí ne, mé náh péle n pne pólle. Pé gbe mɔ ńne, Liyel tyi kǔnsàhnó dèl pípú nópi.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ v̀ duke ńínó mónó tyí yô

²⁴ Kèpah ye, névi nê-á ń wɛɔ nópi noh, té me sé tyíyónóle n pi, tẽ me á kɪ ne lékám névi yó sɔ, nê-á ñ wòkò mɔ légbí yô. ²⁵ Pũ me pɔ pi, yrey yuku à kwɔkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, pũnyáhkí to me kǒ kyɪ mɪ ké sɔkɔ, ñte kǎh sò sò légbí yô sě, kèpah ye kè náh syɪkɪ. ²⁶ Nte névi nê-á ń wɛɔ nópi noh té à náh me sé tyíyónóle n pi, tẽ me á kɪ ne lékám kě névi yó sɔ, nê-á ñ wòkò mɔ sɛm̀yáhrí yô. ²⁷ Pũ me pɔ pi, yrey yuku à kwɔkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, pũnyáhkí to me kǒ kyɪ mɪ ké sɔkɔ, kè me syɪkɪ à pirkɪ kwe pnépné.

²⁸ Kèpah sɔkɔ, Yesu-á kwónó nópi kǒ te gbí nêne, tówû gbǎn du ñ névyé kwónó dükùle. ²⁹ Yé náh we di, ñ névyé kwónó dükù náh sò me Liyel tyi kǔnsàhnó kwópú tyí kǔle dé, kè sò me yòtǒrí kwónóle kèpah ye.

8

Tótě dí yó dénmonɔle

¹ Yesu-á wil yǔlɪ yô à tiki pɔ gbí nêne, tówû ñgbě ñ sò tẽ. ² Tótě yó me nɔ de à gbètukunɔ di ñ yah sɔkɔ, té yo ñ tyí ne, pé Tě ñgbě, wǎh me ké tyí wǎh kɪ fě pé de mɔ pé kǒ pé pɪ yályál Liyel yah. ³ Wǎh yo sě, Yesu me ñ gbò nɔ à tũ ñ tyí, té yo ñ tyí ne: «Mé me ké tyí, á kɪ de.» Nénpó swɔ, dí dú ńyân núkú tye. ⁴ Kèpah sɔkɔ, Yesu me yo ñ tyí ne: «Káh yĩ mè yǎh ney tyí dé. Té kyɪ á gblɔyne sárká syínwilkí-ò wěkɪ. Moyisi-á sò sárká nê tyí yo sah tótām dénmonɔ tyí sɔkɔ, kyɪ kèpah wilki, nê-á kɪ kéle pé wěkɪ ne wáh de.»

Wrome sràsyíbí yòtě dí yó tǔnpɪ dénmonɔle

⁵ Té Yesu-á pɔ de Kapernayumi sɔkɔ gbí nêne, Wrome sràsyíbí yòtě dí yó pɔ ñ tnô té à ni ⁶ ne, pé yòtě, pé tǔnpɪ dí-á me sɛnóle gbô sɔkɔ wil kúnó ńyânne ñ sɔkɔ. Wǎh me n kwɔ kèpékèyô. ⁷ Kèpah sɔkɔ, Yesu me yo ñ tyí ne páh kɪ ñ sò tẽ kyɪ à de mɔ. ⁸ Nte kéne dí me yo Yesu tyí

ne, pé yòtē, péwò-á fòròo kah n̄ dénóle pé gbô sòko. Nkě à wey núkú ó yo, té pé tònpi-á kɪ de. ⁹ A kó we ni, yòtām-á me péwò tyí, té péwò tɔ mó me sràsyíbi yísyó yòtēne. Pâh yo nê tyí ne, à sòko! Tē n sòko. Pâh yo nê tyí ne, à pò! Tē n pò. Pâh yo pé yò tyí ne, à tir mè pi! Á kè pi. ¹⁰ Képah sòko, Yesu-á kéne welo noh sē, sè n̄ gbàn kah du. A me yo n̄ sò tēpú tyí ne: «Kègbɪ yō mé kéle n yo yé tyí, mé nâh Liyel yō sēnó ñgbē mè dukù névi we yah Yisrayel no n̄tē fyé sòko. ¹¹ Tē mé kéle n yo yé tyí ne, névyé nâhnâh-á kɪ wil ywō ywō pólle, kɪ pò yōke yō wē tyí Abrahmune, ànê Yisakule, ànê Nsyakòbile Liyel tōrí tyah sòko. ¹² Nte Yisrayel no nónó-á sò yīne dénóle Liyel tōrí tyah sòko, pépi kɪ wū kégbó fēntú sòko, nyâh sòko-á gbní ànê yni táhnó kɪ me.» ¹³ Képah tēne, Yesu n̄ syi yo sràsyíbi yòtē dí mè tyí ne: «Á syi ne n yuku á ùnne. Wáh sē nímo yō sē, wáh nê yah kō, kè kɪ pi á tyí.» Nénpó swò, n̄ tònpi dí núkú de.

Yámpú nâhnâh dénmonole

¹⁴ Képah nâh, Yesu kɪ Pyeri gbô, té kɪ Pyeri dénsê we sēnóle wílvyâhn̄ne. ¹⁵ Yesu me tū pi gbò tyí, wílvyâhn̄ níkú à fin mɔ. Képah tēne, pi me yuku tyah n yah n dah n mɔ Yesu tyí sòko.

¹⁶ Gbíyí-á de, no pò névyé nâhnâhle Yesu tyí sétân-á sò me dénóle nónó sòko. A me n̄ vyâh weyne sétân n̄opi yīni wilki pé sòko, té yámpú téló pól de mɔ. ¹⁷ A képah pi Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi tir yónsàhnó mè kō kè wil. A lésò ne nkě: «À ye á yèvyâhr̄nɔ pól tɔko to á yō, té á yamno pól tye.»

Nónó-á sò me ké tyí ne pé Yesu sò tē

¹⁸ Yesu-á tówú ñgbē we pè pò à mɔ gbí sē, à ne pé tò sâhpú àwo pé yuku yó-ñgbē kah̄n̄ne. ¹⁹ Képah sòko, Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó nɔ de n̄ tnô té yo n̄ tyí ne, kwó-ò dí, pâh kɪ n̄ sò tē n kɔ n kō ñne n̄ yúkú-n̄tân pól sòko. ²⁰ Wáh yo sē, Yesu me yo n̄ tyí ne: «Gbēnpâhlo tyí p̄ me. Kèpye tyí syè me. Nte Névi Pídí tē tyí, wénsēnmì-ñsah n̄tē nâh me.» ²¹ Képah tēne, n̄ tò sâhpú sòko yó tō à syah ne, kwó-ò dí, à ye pâh pò pé sú lékó ñgbò yí te. ²² Yesu me yo n̄ tyí ne: «Ñmò sò tē, n̄ té n ye nékyí kō pè pé lékyíle n yí.»

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-ñgbē sòko

²³ Képah sòko, Yesu de krótókè sòko ànê n̄ tò sâhpúle pé sòko. ²⁴ Dò yáhpékè yó núkú kō yó-ñgbē yō sòko, f́ó krótókè yō n tyah yínóle ni sòko. Nte Yesu wò sò me n dɔ. ²⁵ Képah sòko, n̄ tò sâhpú nɔ de n̄ tnô me kɪ ñne n yilki n mɔ ne nkě, Tē ñgbē, à pé pwah mɔ oo! Yò-á me n tyah pé yónóle dé! ²⁶ Yesu me yo pé tyí ne: «Kwâh nê pi té tiki yé tē? Liyel yō sēnyí-ñkēpú n̄opi.» Képah tēne, à yuku à díri kō yáhkí ànê ni yō, tyah núkú pi súmm. ²⁷ Képah tēne, kè kah pi gbēndùn̄ne pé tyí. Pè me tyah yo tū wē tyí ne, nédúkú nê se dí mène té yáhkí ànê yo tɔ n sah n̄ tyí yō ni?

Díbí nêpî nímí dénmwɔle sètã̀n-á sò me nónó sɔko

²⁸ Képah sɔko, Yesu-á kyɪ yīni tẽ yó-̀ngbẽ kahnɔne Kadarɪ tãn sètãh yõ gbí nêne, díbí nêpî nímí me wil léyâl wró sɔko à pɔ à yohnɪ sètãne pé sɔko. Pé pékénkãhnó tẽ tyí, ney náh sò me fẽ n sɔko nénpó wẽkile. ²⁹ Pãh pɔ à yohnɪ, pè tyah n de n syi ne, Liyel Pídí, kwãh nê se à n yah n kò pé tyí nɪ? A se pɔ ásò pépi fõh yinne ké gbí nó-̀nkẽ sɔko nɪ? ³⁰ Té kè sò pɔ yĩne sel kwĩnki yísyó me n yah n yõ n kò fíí kwéy péle. ³¹ Sètãn nópi me Yesu ni ne, wãh kɪ sé yīni wilki díbí nópi sɔko, à ye sé kò sé kyɪ n de sel nópi sɔko. ³² Yesu me ne, sè ne n yuku. Sè núkú wil díbí nópi sɔko à kyɪ de sel nópi sɔko. Sel nópi pól núkú wil yõh yõtãh, à to tiki tükütükü à kyɪ de yo sɔko à ku. ³³ Képah tẽne, sel nópi fẽpu me to de kwil sɔko, à kyɪ tyi nópi pól yãh no tyí, à tãhɪ tir nê-á pɪ díbí nêpî nímí nópi tyí sètãn-á sò nónó sɔko. ³⁴ Képah sɔko, kwil tãn pól wil kyɪ Yesu yohnɪ. Pãh fyò à we, pè à ni ne à yal pépi sètãh yõ.

9

Sèkùkù dí yó dénmwɔle

¹ Képah sɔko, Yesu de krótókè sɔko à n syi yó-̀ngbẽ kah à sɔko n kwil sɔko.* ² Nósyó me sèkùkù dí yó twah sè sè kwãh yó yõ à pɔ n tyí. Wãh kè we pè sè n yõ sè, à yo sèkùkù dí mè tyí ne: «Káh n ye á yáh-̀nìsah tye ní pídí. A tyípèl pínó ye yõ mɔ n kò.» ³ Képah tẽne, Liyel tyi kònsàhnó kwópú yísyó tyah n sò ne, dí mè-á me n yo n de Liyel tyí dé. ⁴ Nte Yesu-á pé sònɔ pĩ sè, à yo pé tyí ne: «Kwãh nê pɪ té sònɔ tükúnĩne yé sɔko sè? ⁵ Mãh yo sèkùkù dí mè tyí ne: «A tyípèl ye yõ mɔ.» Képah náh pɪ, mãh yo n tyí ne: «Yuku ne n kò.» Dlo me nê tẽ yónó sɔko kal? ⁶ Nte mé kɪ tir yó pɪ yé kò yé kɪ pĩ ne, tẽnweno-á me Névi Pídí tyí sètãh yõ kɪ fẽ tyípèl yõ mɔ.» Té n syi yo sèkùkù mè tyí ne: «Yuku, á sè sè kwãh tɔko n ne n yuku á gbô.» ⁷ Dí me yuku à sɔko n gbô. ⁸ Tówú-á képah tẽ we sè, tiki pè tẽ. Pè tyah Liyel yinne n gbilki wãh sònpíle tẽnweno mè dùkùle névyè kò.

Yesu Matye ye pɪ n tò sãh-òle

⁹ Yesu-á yal nénpó té n sɔko, à dí yó we à me kò tẽ móríle n syi mórí syi-̀nìsah sɔko, pè n ye Matyele. Yesu me yo n tyí ne: «N sò tẽ.» A me yuku n sò tẽ. ¹⁰ Képah náh, Yesu-á sò me yòke yónó sɔko Matye gbô, mórí syípú náhnáh ànê Liyel wẽkì kó-̀nkèpú tɔ pɔ n yõ nne wẽ tyí ànê n tò sãhpúle. ¹¹ Farisi wẽkì kópú-á képah we sè, pè yo Yesu tò sãhpú tyí ne, kwãh nê se pɪ té pé kwó-ò dí n yõ mórí syípú ànê Liyel wẽkì kó-̀nkèpúle wẽ tyí nɪ? ¹² Nte Yesu-á pé wey noh, à yo pé tyí ne: «Névyè nónó-á me lènole, sènpɪ yétò se me pé tyí? Yámpú tyí náh n yétòle di? ¹³ Liyel-á nê yo ne nkẽ: «Yãh wẽ yãmne n yah, képah tyí nɔ nímɔ tyí kal yáh sárká nêne n suke ínne n kò.» Yé kyɪ yé fɔkɔnɪ mɔ yah képah tyí sɔko, yè ké kór pĩ. Yé náh we di, névyè nónó-á me n sò ne négbóló-á

* 9:1 9.1 - Yesu kwil nê tyí-á n yo ásò sɔko yò, Kapernayumi ye.

péle Liyel yah, mé náh pɔ pépi yé-ńsah dé. Nte nónó-á pĩ ne tyípêl pípú-á péle, pépi yé-ńsah ye mé pɔ.»

Nɔ̀vìnì tir náh me nùkúle Nsyifunɔ tyídìle

¹⁴ Képah sɔkɔ, Wèlnwìkì-ò Nsyɔ̀ tò sáhpú nɔ de Yesu tnô té à syah ne, kè se pɪ sɔ̀ té pépi ànê Farisi wèkì kópú níkìle n tẽ té ñmɔ̀ tò sáhpú náh me níkìle n tẽ nɪ? ¹⁵ Yesu me yo pé tyí ne: «Páh nónó ye fúr yòke yò yĩne, pépi se kɪ fẽ pé yey kwɔ sah pe me gbíne pé nɪyó? Nte sèpìn yísyó me n pi, pe mè kɪ pɔ n tẽ n wilki n pi pé nɪyó. Légbíne, pè kɪ níkìle n tẽ.

¹⁶ Nnì yó rítè náh yĩne à fwòsán kám à fwòdyàh min. Yé náh we di, fwòsán mè kɪ fwòdyàh mè yorɪ tɔ, wán ó kò kè kɪ tɔ mɔ̀ ké tónó yò. ¹⁷ Dìvè sán tɔ náh yĩne mónóle pley di sɔkɔ. Wáh képah pɪ, òvè mè-à fũ, kè kɪ pley nópi sɔkɪ, òvè kɪ kwe, pley tɔ tyí kɪ yɪkɪ. Nte káh òvè sánne, pley snó sɔkɔ ye kè n mɔ̀. Képah sɔkɔ, kèyàh rítè náh n yɪkɪ.»

Pi yó dénmonɔ̀ ànê sènpir yó lékó yìkínmonɔ̀le

¹⁸ Yesu-á me kéne welole n yo pé tyí gbí nêne, Nsyifunɔ̀ yòtè dí yó nɔ de ñ tnô, té gbètukunɔ̀ di ñ yah, té yo ñ tyí ne pé písê-á yah kwlo nùkúnúkú sè yò. Nte à pɔ kyɪ ñ gbò sah ñ yò, wáh kɪ min we. ¹⁹ Képah sɔkɔ, Yesu ànê ñ tò sáhpú me yuku dí sò tẽ.

²⁰ Té kè pɔ yĩne sè yó sò me náhle n yo tyé-ńkène ye gbõninó. Pi mè me nɔ de Yesule ñ náh òvè, à pɔ tũ ñ fwòmɔ̀nɪ vyàh tyí. ²¹ Yé náh we di, à sò me n sò ñ fɔkɔ sɔkɔ ne páh kɪ tẽ we tũ ñ fwòmɔ̀nɪ rítè ó tyí, páh kɪ de. ²² Yesu-á ñ yah vi té à we, à yo ñ tyí ne: «Káh n ye á yáh-ńsah tyè, ní písê. A Liyel yò sèno ye ñ de mɔ̀.» Nénpó swɔ, pi nùkú de.

²³ Té Yesu-á pɔ yĩni tẽ Nsyifunɔ̀ yòtè dí gbò, à yɪkò fírbípú we té tówú we pè me n pɪ wròwrò. Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí ne: ²⁴ «Yé wil ásò. Pípir náh ku, òy† sɔkɔ ye ñne.» Nte pè sò me kóle Yesule n ko. ²⁵ Páh tówú wilki mɔ̀ te kégbó sɔkɔ, Yesu me de yuku wòkò sɔkɔ, té pípir gbò sɔkɔ tẽ, pípir yuku. ²⁶ Yì mè pínó tyí tyah n yàh kéne mara ywò ywò pól sɔkɔ.

Yítūbi népì nímí yísyó yí yíkinmonɔ̀le

²⁷ Yesu-á yal nénpó à n sɔkɔ gbí nêne, yítūbi népì nímí yuku ñ sò tẽ té me yo tũ léyy ne, Davidi Pídí, à pé yám yah. ²⁸ Yesu-á pɔ yĩni tẽ gbò sɔkɔ, yítūbi nópi me nɔ de ñ tnô. A me pè piki yah ne, pè se sè ké yò ne péwò-á kɪ fẽ pé yí yɪkɪ mɔ̀ nɪ? Pè me ne, àwe-á, Tè ñgbè. ²⁹ Képah sɔkɔ, Yesu tũ pé yí tyí té ne: «Yáh sè ñmɔ̀ yò sɔ̀, té nê yah kò ní tyí, Liyel kè pɪ yé tyí sè.» ³⁰ Képah tẽne, pé yí yɪkɪ mɔ̀. Yesu me pè gbah sni ne, pè pé gblɔ̀y tẽ, pè káh n ye ney pĩ ké sɔkɔ dé! ³¹ Nte pé wínteno ñsò, pè kyɪ tyah Yesu yíngbíle n yo n kò kéne mara pól sɔkɔ.

Dí yó dénmonɔ̀le nê vyàh-á sò me gbínóle

† 9:24 9.24 - òy nê tyí-á Yesu n yo ásò yò, òy gbɔy náh sò dé. Pípir sò ku kègbɪ yò. Nte Yesu-á sò pí ne páh kɪ fẽ ñ lékó yìlki mɔ̀ sè, képah ye à ne òy sɔkɔ-á ñne.

³² No nópi-á wil n soko gbí nêne, nósyó po dí yóle Yesu tyí, nê-á sétõ yó me n soko à kô à pi kèdòkòlè. ³³ Yesu-á núkú sétõ mè yîni wilki dí mè soko, dí tyah n wèki. Kè pi gbëndùnîne tówú pól tyí, pè me yo tũ ne ríkè, pépi náh ñsòntè dùkù we yah Yisrayel soko pólle. ³⁴ Nte Farisi wèkì kópú wò sò me yo tũ ne, sétàn yòtè gbò yó-á à n yîni sétànne.

Tówú yãm me Yesu tẽ

³⁵ Yesu lésõ me kwló-ngbno ànê kwlopì pólle n ko n kô, me nole n kwò Liyel ní-ítàn vî soko, me Nìvìnì tìrle n yo Liyel tǒrí tyí yõ, té me yámpú pól ànê néfukuló pólle n de n mɔ. ³⁶ Yesu-á tówú nónó we kwlónó soko, té pé yáh-nsah me tye á kɪ ne yípêy sǒ fè-ò kène sé tyí, pé yãm à tẽ. ³⁷ Képah soko, à yo n tò sáhpú tyí ne: «Sèmuko tɔko tɔko tẽ me dò, té ké tǒnpɪbɪle kwéy. ³⁸ Kǎh pi sè, Tẽ ngbè Liyel nê-á sèmuko nètêne, yé à ni à tǒnpɪbɪ tekɪ n mɔ sèmuko tɔko yinne.»

10

Yesu tẽntò névyè népì gbõnimîne

¹ Sò yóle, Yesu n tò sáhpú népì gbõnimí ye po, té tẽnwenole pè kô ne pè sétànne n yîni, pè mó yámpú pólle n de mɔ, ànê néfukuló pólle. ² Kéne népì gbõnimí nópi ye à pi n tẽntò névyè. Pé yni we yò: Kè tyah Simo tyí, nê-á pè yîn dyi à kô Pyerle, ànê n gbëndí Andrele, à tahlɪ Nsyakɪ ànê n gbëndí Nsyõ tyí, pépi nónó-á Nsebede dǐnpìle, ³ à tahlɪ Filipi ànê Bartelemi tyí. Toma sò me pé soko ànê Matyele, nê-á sò mórí syí-òle, à tahlɪ Alfe pídí Nsyakɪ tyí ànê Tadile, ⁴ ànê Simole, nê-á sò sú fò vyǎh syípú soko yóle, à tahlɪ Nsyudasɪ Yisikariyotɪ tyí nê-á po pi pè kô pè Yesu tẽ.

Yesu tẽntò névyè népì gbõnimí tékínmɔnole Nìvìnì tir yó-nsah

⁵ Népì gbõnimí nópi ye Yesu tó té kè gbah yo pé tyí ne: «Yé káh kyɪ névyè tĩne nónó náh pi Nsyifunole, ànê yé káh de Samari tǎn kwil yó ntè soko. ⁶ Yé ne n yuku Yisrayel no wò tĩne, pépi nónó-á me képyèni mǔnpunɔ tyí kòle. ⁷ Yáh kɪ n yuku wèkì yõ, yé ne n yo n yuku ne, Liyel tǒrí-á me yîni tẽ te. ⁸ Yé yámpúle n de n mɔ. Yé lékyìle n yilki n mɔ. Yé tótǎmne n de n mɔ pé dú nýân soko, yé mó sétànne n yîni n wilki névyè soko. Yáh we syi nònóle sǒ, yé tɔ ne n kô nònóle sè.

⁹ Yé káh pó tɔko dah mɔ yé yõ. ¹⁰ Yé káh pley, ànê fwòmɔlɔ ní-ònó, ànê lékyèh, ànê lépló tɔko kóló yinne. Yé náh we di, tǒnpɪ yĩne n tò pínó yòke yónóle.*

¹¹ Yáh kyɪ de kwíl-ngbè képah náh pi kwilpir nê soko, yé négbí yah kô yé twah tẽ tyí. Yé mó tẽ tẽ tyí, fòó kè po no yé yálnó tyí kéne kwil soko. ¹² Té yáh kyɪ n de kéte nê soko, yé yo pé tyí ne yèvinɪ ne me pé yõ. ¹³ Kéne kéte tǎn-à fè syi yé twah pé tyí, yèvinɪ mè kɪ me pé yõ. Nte pǎh yahle, yèvinɪ mè kɪ ké syi pi yé tyíle. ¹⁴ Yáh de gbò nê soko képah náh pi kwil nê soko, té pè yahle ne yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey

* **10:10** 10.10 - Yah n te 1 Korènti tǎn 9.14 ; 1 Timote 5.18.

nóhnóle, yáh n yal, yé yé gbyèh nèngbõ kwèr n kwè nénpó. ¹⁵ Kègbı yõ mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodomu kwil ànê Gbomoru kwil fóhnó n̄tē náh n peke n nɔ n pi kéne kwil tyíle.»

Yèvyãhrı nê-á kɪ n pɔ n pi

¹⁶ «Yé yah, yé me á kɪ ne képyèni s̄o n̄mɔ n tɛkɪ n mɔ gbɛnpãhlo n̄yõ. Yé ne me lékám névyele áswõ pléy tyí kòle, yé fɔkɔ mó ne me pépér t̄ití s̄o. ¹⁷ Yé yé gblõyne n kyomɪ névyele dé. Pè kɪ yéle n t̄e n tuke n pɔ tukey tükè-nt̄ân sɔkɔ, té kɪ yéle n ko yèfòhle Liyel ní-nt̄ân v̄i sɔkɔ. ¹⁸ Pè kɪ yéle n t̄e n kyɪ n pɔ kwilt̄am yòt̄am ànê yòt̄am tyí n̄mɔ yinne. Képah sɔkɔ, yé kɪ n̄mɔ tyíle n we n yo pé tyí, à tahlı névyé tyí nónó náh pi Nsyifunole. ¹⁹ Nte pàh yé t̄e n yuku tükè-nsah, yé káh ye yé yáh-nsah tye yáh ne n yo n wil n pi s̄o, ànê yáh ne nê yo n pi. Yáh ne nê yo n pi, ké s̄onɔ kɪ de yé sɔkɔ nénpó swɔ. ²⁰ Yé náh we di, yé yah ȳı̄ welo náh yé kɪ n wɛkɪ dé, Sú Liyel Mirki ye kɪ t̄e yé yahle yé kɪ n wɛkɪ. ²¹ Névyé kɪ pè k̄o pè kɪ pé yúnpyéle n t̄e n ko n mɔ. Súbí tɔ kɪ s̄ent̄ene n pi pé w̄ɛnp̄i tyí. W̄ɛnp̄i tɔ kɪ pé dúbípú tyí yahle, té kɪ pè k̄o pè kɪ péle n ko n mɔ. ²² Névyé pól kɪ yé we mɔ n̄mɔ yinne. Nte nê-à n̄ tah sah à pɔ nɔ ké tyénó tyí, t̄e kɪ pwáhn̄mɔnɔ we. ²³ Pàh yéle n fòh kwil yó sɔkɔ, yé sɔkɔ kèyãh sɔkɔ. Kègbı yõ mé kéle n yo yé tyí, n̄mɔ nê-á Névi Pid̄ine, yé náh t̄on̄i Yisrayel kwlo pól ko n k̄o n tɛ n pi té mé kɪ pɔ.

²⁴ Tir sáh-ò náh n kal n pne n̄ kwó-òle. Tõnpɪ tɔ náh n kal n pne n̄ yòt̄ene. ²⁵ Tir sáh-ò-à pi n̄ kwó-ò tyí kòle, kè kɪ ȳine. Tõnpɪ tɔ-à pi n̄ yòt̄e tyí kòle, kè kɪ ȳine. Névyé-á fyò me kéte t̄e dí n̄t̄ene n gbyo Belsebulile, (nê kór-á sétàn yòt̄ene), n̄ kéte t̄an wɔ se pyè pè kɪ ye gbyonpekenole? ²⁶ Káh pi s̄e, yé káh névyé yah t̄ikile n pi. Yé náh we di, tyíp̄il yó n̄t̄e náh n w̄ı̄ n pi wilk̄n̄mɔ-ńk̄ene. Sèf̄un̄ s̄ò tir yó n̄t̄e náh n w̄ı̄ n pi pí-ńk̄ene. ²⁷ Máh tyi nónónɛ n yo yé tyí f̄ent̄ú sɔkɔ, yé séle n yo n wilki n mɔ tyah kyòo yah. Tyi nónó-á n plɔ n yo yé tyí yé níkiló yey, yé sé kwnine n k̄o gb̄ent̄un̄ yõ. ²⁸ Yé káh névyé yah t̄ikile n pi, nónó-á névyele n ko mɔ n pne, té pè náh f̄e n̄ min ko mɔ n pi. Nte Liyel nê-á kɪ f̄e névi wil gb̄ensé ànê n̄ min tɔ min dah mɔ ní-ńk̄e nyàhn̄pèkè sɔkɔ, yé n̄mɔ wɔ t̄ikile ne n pi. ²⁹ Nt̄ènp̄inó n̄inó n yãm pópikí pó núkú óle. Nte sé sɔkɔ yó n̄t̄e náh n syikɪ sétáh, né yé Sú Liyel náh ké w̄ɛk̄i k̄o. ³⁰ Nte yépi t̄e w̄ole, yé yòyén n̄t̄e pól dan me p̄ınóle Liyel tyí. ³¹ Káh pi s̄e, yé káh t̄ikile n pi, yépi tyí náh tah kal n̄t̄ènp̄i kw̄inkɪ tyíle di?

³² Névi nê-à kè yo dal mɔ névyé ȳı̄ yah ne páh me n̄mɔ tyí yõ, n̄mɔ tɔ kɪ kè yo dal mɔ n̄ Sú ȳı̄ yah nê-á me ȳı̄nyõ, ne t̄e-á me n̄mɔ tyí yõ. ³³ Nte nê-à yahle névyé ȳı̄ yah ne pé náh me n̄mɔ tyí yõ, n̄mɔ tɔ kɪ yahle n̄ Sú ȳı̄ yah nê-á me ȳı̄nyõ, ne t̄e náh me n̄mɔ tyí yõ.»

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbı kèkõyõ

³⁴ «Yé káh we ne yèvinı-á mé pɔ mó-nsah sétáh yõ dé. Yèvinı náh mé pɔ mó-nsah sétáh yõ, gbékínó wɔ ye pyè. ³⁵ Mé pɔ dí ànê n̄ sú

wró gbékí-ńsah; sēnpir ànê n̄ yú wró gbékí-ńsah; sê ànê n̄ pe yú wró gbékí-ńsah. ³⁶ Névi gbô t̄an ye k̄i p̄i n̄ s̄épébúle.

A á gbl̄oy d̄yo yíi tyi we ye, té Yesu s̄ò t̄é

³⁷ Névi nê sú, k̄épah n̄áh p̄i n̄ yú tyí-à n̄o n̄ tyí à kal ńm̄ole, t̄é n̄áh ȳĩne à ne n̄ me ńm̄o tyí ȳo. Névi nê pídí, k̄épah n̄áh p̄i n̄ pís̄é tyí-à n̄o n̄ tyí à kal ńm̄ole, t̄é n̄áh ȳĩne à ne n̄ me ńm̄o tyí ȳo. ³⁸ Névi nê-à n̄ syi syi dah̄n̄i twah ní s̄ò t̄é-ńk̄ēne, t̄é n̄áh ȳĩne à ne n̄ me ńm̄o tyí ȳo. ³⁹ Névi nê-á ne páh pé minne n̄ koh n̄ sah, t̄é k̄i tek̄i tyé-ńk̄ē min soko. T̄é nê-á tek̄i n̄ min soko ńm̄o ȳĩnne, t̄é w̄o k̄i tyé-ńk̄ē min we.»

Ȳore nê-á n̄ we Liyel ńípú t̄ōns̄ah̄nt̄ēn̄o soko

⁴⁰ «Névi nê-à yé t̄é ple, ńm̄o ye t̄é t̄é ple. Nê to-à ńm̄o t̄é ple, Sú Liyel nê-á tek̄i m̄o ńne, ńm̄o ye t̄é t̄é ple. ⁴¹ Névi nê-à Liyel t̄ēnt̄ò sȳinyo-ò t̄é ple n̄ p̄ínó ȳĩnne Liyel t̄ēnt̄ò sȳinyo-òle, Liyel t̄ēnt̄ò sȳinyo-ò dyah dyah kw̄áh k̄énk̄o ye k̄i dyah t̄ēne. Névi nê to-à négbí t̄é ple n̄ p̄ínó ȳĩnne négbíle, négbí dyah dyah kw̄áh k̄énk̄o ye k̄i dyah t̄ēne. ⁴² K̄ègb̄i ȳo mé kéle n̄ yo yé tyí ne, névi nê-à nívinó ńgb̄iȳĩne ńm̄o t̄ò s̄áhp̄ú soko yó ńt̄é fyé k̄o à w̄o n̄ p̄ínó ȳĩnne ńm̄o t̄ò s̄áh-òle, t̄é n̄áh n̄ tek̄i n̄ pi ké lédyáhn̄i soko pólle.»

11

¹ K̄épah soko, Yesu-á tyi kw̄áh sah n̄ t̄ò s̄áhp̄ú nép̄i gb̄ōnimí k̄o te gb̄í n̄ēne, à yal n̄ēnp̄ó à yuku gb̄òplo kw̄lo soko, à kyi kw̄ónóle n̄ pi t̄é N̄iv̄in̄i t̄irle n̄ yo.

W̄elnw̄ilk̄i-ò Nsȳo-á p̄ik̄inyah̄n̄o n̄e pi Yesu Krista tyi soko

² W̄elnw̄ilk̄i-ò Nsȳo s̄ò me w̄òk̄onp̄èk̄e soko té Krista tyíp̄ínó tyí yónó noh. A me n̄ t̄ò s̄áhp̄ú ȳisyó t̄ò p̄e kyi à piki yah ne, ³ ńm̄o se Liyel ney yáh̄nt̄ok̄onole nê-á k̄i s̄ò n̄ po n̄ pi, t̄i pé se ȳĩne pé ńn̄ĩne n̄ sȳtk̄i n̄i? ⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Tyi nónó-á yé n̄ nohn̄i té séle n̄ yah ȳò, yé kyi s̄e ȳáh Nsȳo tyí ne, ⁵ ȳít̄ubi ȳí-á me n̄ ȳtk̄i n̄ m̄o, s̄èkukubi me n̄ ko tómtóm, tótām me n̄ de n̄ m̄o, níkit̄ubi me n̄ nohn̄i, lékyi me n̄ yilki n̄ m̄o, ànê N̄iv̄in̄i t̄ir me n̄ yo n̄ k̄o ȳām t̄ān tyí. ⁶ Nte ńm̄o tyí-à k̄i névi nê k̄o à ní ȳo s̄ēnó yáh̄le-ńk̄ēne, t̄é w̄o tyí n̄o.»

⁷ Nsȳo t̄ò s̄áhp̄ú-á pé syi soko te gb̄í n̄ēne, Yesu tyah Nsȳo tyíle n̄ ȳáh tówú tyí ne ńk̄ē: «Kw̄áh nê me yé kyi yah gb̄ēnn̄i soko? F̄ilk̄i yó se yáh̄k̄i me n̄ fi n̄ k̄o? ⁸ Nte kw̄áh nê me yé kyi yah wé? Dí yó se nê-á me fw̄òt̄āhn̄i m̄o? Té nónó-á mó t̄ò fw̄òt̄āhn̄ine n̄ m̄o, pépi me ȳòt̄ām fn̄é soko dò. ⁹ Nte kw̄áh nê me yé kyi yah wé? Liyel t̄ēnt̄ò sȳinyo-ò yó se? Mé kéle n̄ yo yé tyí ne s̄ē-á. Té ńm̄o ńt̄é-á kal Liyel t̄ēnt̄ò sȳinyo-òle. ¹⁰ Yé n̄áh we di, Nsȳo tyí ye w̄árk̄íns̄ah̄n̄óle Liyel wey s̄éb̄éy soko ne Liyel-á ne: «Yah, ńm̄o Liyel k̄i ní t̄ēnt̄ò névi tek̄i m̄o á yahle, à k̄i po á w̄èk̄i t̄ò sah.» ¹¹ K̄ègb̄i ȳo mé kéle n̄ yo yé tyí ne, s̄e f̄oko t̄áh pi yó ńt̄é n̄áh me nê-á kal W̄elnw̄ilk̄i-ò Nsȳone. Nte nê-á tyí kal Liyel t̄ōr̄i nol̄i yóp̄ú soko, ńm̄o ńt̄é kal ńne. ¹² Té à toko W̄elnw̄ilk̄i-ò Nsȳo gb̄i tyí, póp̄o

* 11:10 11.10 - Yah n te Malaki 3.1.

à pɔ syi nukúnúkú tyí, Liyel tǒrí noli me n we n yō táhnsàhnó ó soko. Táhnsàhpu ye n we kéle. ¹³ Liyel tǔntǔ syínyopu pól ànê Moyisi tyi kònsàhnó sò me Liyel tǒrí tyíle n yo, pópó à pɔ syi Nsyō gbí tyí. ¹⁴ Yáh kɪ fě n sě n pi ké yō, Nsyō ye Yeli mène, nê pónó tyí-á sò yónsàhnóle.† ¹⁵ Nê-à kɪ me kè noh, tē kè tē yin.

¹⁶ Mé kɪ kwey gbí névyé toko sàh nêne wé? Pè me á kɪ ne wěnpí sò kō tē tówú tükè-ntàn soko, té me n yo n mo pé no tyí ne, ¹⁷ pépi-á yiki fibi pé tyí, té pè náh yi. Pé tō kũ yìkì gbɪ mo, pè náh se tō gbo. ¹⁸ Sě ye kwey gbí névyé to me n pi. Yé náh we di, Nsyō-á lésō pɔ, à náh me yōke yēsɪkɪle n yō, à náh me divène n wɔ. Képah tēne, pè ne sètó-á me ñ soko. ¹⁹ Nte Névi Pídí wɔ-á pɔ, ñmo n yō palle té n wɔ palle. Pè me tō ne, pè yah yèwònpɪ ànê sètē-á ñne, mórí syípú ànê tyípél pípú kódfí-á ñne. Nte Liyel lékám-á n toko à tyi nónóne n pi, sé pal n pne sé tō n sah n pi dükú soko.

Yesu kàhnwɛkɪnɔle Kalile mara kwlo yísyó yō

²⁰ Képah náh, Yesu-á sò ñ gbílnó kan pi kwlo nónó soko, à tyah n kah n wɛkɪ sé névyé yō, pàh sǔnpíle yahle pé tyípél pínó yálnmɔnɔle. A ne: ²¹ «Pèkè me yé yō, Korasini tǎn. Pèkè me yé yō, Betisayida tǎn. Ngbõ gbíl tyi nónó-á pi yé ñne, sɛnkno-à sò me pi Tiri ànê Sidō tǎn ñne, pè náhki me yèkwɔri flo mo, té náhki me pé piki syíle à pé tyípél pínó yal mo di mónóle. ²² Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Tiri ànê Sidō tǎn† fóhnó n̄tē náh n peke n no n pi yépi tyíle. ²³ Té yépi-á dò Kapernayumi tǎn, yé se me n sò ne yáh kɪ dokɔ mo yinyō? Pólle, yé kɪ tiki mo yuku fósó lékókwil nyàh tē-nsah. Yé yah, gbíl nónó-á pi yé ñne, sɛnkno-à sò me pi Sodòmɪ tǎn tyí, Sodòmɪ kwil náhki me sě kwey mē soko. ²⁴ Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodòmɪ kwil tǎn fóhnó n̄tē náh n peke n no n pi yépi tyíle.

Wékínóle Sú Liyel tyí

²⁵ Légbíne, Yesu ne níké: «Bõ, áwɔ nê-á yinyō ànê sètáh nētēne, mé n wɛkɪ á tyí wáh sǔnpíle tyi nópɪ wõbɪ yĩ pípú ànê lékám névyé yah, té séle névyé wɔ wěkɪ nónó-á me wěnpí sò. ²⁶ Bõ, kè ye áwɔ dyɔ á kè pi sě.» ²⁷ Yesu tō ne: «Ñ Sú ye tyi pólle ní gbõ dahbi. Nmo nê-á Pídíne, ñn̄tē yó n̄tē náh ñne n pne né Sú ó náh. Ñn̄tē yó n̄tē to náh mó Súle n pne né Pídí ó náh, à tahlɪ Pídí-à me ké tyí ne pé ñne nê wěkɪ.

Yesu-á yèvinɪ nēne névyéle n kō

²⁸ Yépi nónó pól-á me kwlónó soko tókópèlle yé yō, yé pɔ ñmo tyí, mé kɪ yé kō yé kɪ n mu. ²⁹ Népir névi ànê gblɔy tíkɪnmɔ-ò ye ñmɔle. Képah ye, máh yéle n mo tō nê soko, yé kè fě syi yé mó pi ní tō sáhpúle. Képah soko, yé kɪ n we n mu. ³⁰ Yé yah, ñmo tō náh tah, ní tókóbí me fáhah fáhah.»

† **11:14** 11.14 - Yah n te Malaki 3.23. ‡ **11:22** 11.22 - Tiri ànê Sidō tǎn-á sò pi Nsyifuno náh péle sě, Nsyifuno sò me péle n mo n kó tyípél kàhnɪpɪle. Yah n te Yesayi 23.

12

Yesu-á nê yo mi mi yòh tyí sòkò

¹ Légbí mè ó sòkò, mi mi yòh sò yòle Yesu ànê n tò sáhpú sò me n kah sè mukò swěy yísyó sòkò. Té kwekú sò me n tò sáhpú tē. Káh pɪ sě, pè mi de sè mukò ywǒ kǒlɪntahnò sòkò. ² Farisi wěkì kópú-á kèpah we sě, pè me yo Yesu tyí ne, tir nê pínó wěkì náh me kǒnóle mi mi yòh sòle, à ne n yah n tò sáhpú kéle n pɪ lé. ³ Nte Yesu me yo pé tyí ne: «Kwekú-á lésò yǒtē dí Davidi ànê n náh névye tē, wáh nê pɪ, yé náh kè kar yah di? ⁴ Búrn nónó-á lésò me sàhnóle Liyel tyí yǒ Liyel wòkò sòkò, à náh lésò de ké sòkò à sè tòkò tah ànê n náh névyele di? Té à wil sárká syínwìlkìpu tyí sòkò, ney náh lésò yīne sé táhnóle.* ⁵ Yé se kɪ ne yé náh kè kar yah tǒle ne, sárká syínwìlkìpu-á ñkěne mi mi yòh délle n pɪ Liyel ní-ńsah gbô sòkò mi mi yòh sǒnóle, té lékàh náh me pé tyí?† ⁶ Nte mé kéle n yo yé tyí, névi me ásô nê-á kal Liyel ní-ńsah gbôle. ⁷ Liyel kè yo ne ñkě: «Sárká sùkénkǒnò náh mé n yah n kǒ dé, wě yām yáhnó ye mé n yah n kǒ.» Yáh sò me kèpah kórle n pne, yé náh náhkú lékàhle lékàh kě névye kǒ n pi. ⁸ Yé náh we di, Névi Pidí ye mi mi yòh yǒtēne dò.»

⁹ Yesu-á yal nénpó, à sòkò pé Liyel ní-ńsah wòkò yó sòkò. ¹⁰ Gbònkù dí yó sò me nénpó. Té pè sò me ké tyí ne pé lékàh we Yesu kǒ. Káh pɪ sě, pè Yesu piki yah ne ñkě, yónwó dénmoño wěkì se me kǒnóle mi mi yòh sòle ni? ¹¹ Nte à me yo pé tyí ne: «Yé sòkò yó tyí kèpó núkú ó-à me, té à sòkò de pwàhsùkù yó sòkò mi mi yòh sòle, tē se kɪ ye n kyínwìlkìnole lésòle? ¹² Nte névi náh fónfó kal náhnáh kèpó yǒ di? Káh pɪ sě, pèpɔɪ pínó wěkì me kǒnóle mi mi yòh sòle.» ¹³ Kèpah tēne, té yo gbònkù dí mè tyí ne: «Á gbò tǒ.» A me kè tǒ, kè núkú pɪ vile ké ní-ò mè sǒ. ¹⁴ Nte Farisi wěkì kópú-á fyò wil Liyel ní-ńsah wòkò sòkò, pè kyɪ wě we à vɪ-ńsah yah Yesu we n ko n mo yinne.

Liyel-á nê yah wilki ne à pé tòle n pɪ

¹⁵ Yesu-á pɔ pɪ ne Farisi wěkì kópú-á me pé kònmò-ńsahle n yah n kǒ, à yal nénpó. Névye náhnáh me n sò tē. A me pé sòkò yámpú pól de mo, ¹⁶ té pè gbah sni ne pè káh pé tyí yáh ney tyí. ¹⁷ Yesu-á kèpah pɪ, Liyel-á lésò nê yo sah n tēntò syínyo-ò Yesayi tyí, kè wil. A lésò ne ñkě:

¹⁸ «Máh nê yah wilki ne à ní tòle n pɪ, à we yò.

N nìdè ney ye ñne. Nmo ye ní nìvìni yòle.

Mé kɪ ní Mírki tiki mo n yǒ,

à kǒ à kɪ gbɪ wěkì tyí yo yìkìni pól névye tyí.

¹⁹ A náh yékàb pɪ n pi neyne, à náh n gbò n mo n tǔ n pi,

ney náh n yǐnpǒ noh n pi tówú tükè-ńtàn sòkò.

²⁰ Fìlkì nê-á me kwónmòntēnóle, à náh ké téy kwò n pi.

Fòtnò nê-á me n tyah nínóle, à náh ké téy ni n mo n pi.

Sě ye à kɪ n pɪ, pópó kɪ pɔ nò gbí nê-á gbɪ wěkì kɪ yah syi.

* **12:4** 12.4 - Yah n te 1 Samuyel 21. † **12:5** 12.5 - Yah n te Yáhnó 28.9-10.

21 Té yìkìni pól névye gbò sàhnó kɪ me ñmɔ yõ.»†

Yesu tẽ we sétàn yõtẽ tyí

22 Képah náh, nósýó dí yó tẽ pɔ Yesu tyí. Sétõ sò me ñ sɔkɔ à kɔ à pɪ yítú ànê kèdòkìlè. Yesu me à de mɔ, à kɔ tẽ we n wèkɪ, té fẽ n yah. 23 Képah tẽne, kè pɪ gbëndùnìne tówú pól tyí, pè me tyah n yo wẽ tyí ne: «Té Davidi Pídí náh yò lé?» 24 Nte Farisi wèkì kópú-á képah tẽ noh sɛ, pè ne sétàn yõtẽ Belsebuli ó gbò yõ-á à n yìni sétànne. 25 Té Yesu-á pé fɔkɔ sònɔ we sɛ, à yo pé tyí ne: «Yõtórí nê tẽ névyè-à fyò yuku wêne n fwo, kéne yõtórí kɪ yɪkɪ. Kwil nê névyè-à yuku wêne n fwo, kè náh n wũ n pi. Sɛ ó ye, kéte nê névyè-à yuku wêne n fwo, ké tɔ náh n wũ n pi. 26 Té sétàn yõtẽ-à tyah ñ nole n yìni, ñ gblɔy náh à n fwo di? N yõtórí se kɪ wũ? 27 Té ñmɔ-à me sétànne n yìni Belsebuli gbò yõ yé yo à; yépi ònkì névyè wɔ-á dò, nê gbò yõ me pépi n yìni séle wé? Pépi nítè ye kɪ lékàhle yé kɔ. 28 Liyel Mirki gbò yõ-à mé n yìni séle, képah n wèkɪ ne ñkɛ, Liyel tórí-á yìni tẽ yé tyí. 29 Tàhkì-á me díš nê sɔkɔ, nê kɪ fẽ ñ púkúbi-ñkɛ sɔkɔ, kɪ de ñ wòkò sɔkɔ kɪ ñ gbàn yí kwel? Máhah wáh kɪ à pukubi té kɪ pyè de ñ wòkò yí kwel. 30 Névi nê-à mó-ñkɛne ñmɔlè, tẽ me ñne n fwo. Névi nê náh me ñne n yohnɪ n mɔ tükènmɔnɔ sɔkɔ, tẽ me kárkínólè n pɪ.

31 Képah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: «Névyè tyípèl pól ànê pé Liyel gbyòné pól kɪ fẽ yõ mɔ pè kɔ. Nte Liyel Mirki gbyòné tẽ wɔ náh n yõ mɔ n pi pé tyí pólle. 32 Névi nê-à yo de Névi Pídí tyí, kè kɪ fẽ yõ mɔ tẽ kɔ. Nte névi nê-à yo de Liyel Mirki tẽ wɔ tyí, kè náh yõ mɔ tẽ kɔ n pi kweyne, kè náh yõ mɔ tẽ kɔ n pi ñsò tɔle.»

33 Yé yah, séswò n pne ké pye dùkù sɔkɔ. Yáh ne séswò nê-á me ple, yé ne ké pye tɔ-á me ple. Yáh ne séswò nê náh me ple, yé ne ké pye tɔ-á me kétúkùyò. 34 Wáhnmírɔ nópɪ, tyípéplɔ se kɪ fẽ n wil yé vyèy sɔkɔ té yé nnɔ mó tɔ me yúkúnólè pèkèlè? Névi nɪ-á me yúkúnólè tyi nónónè, sépi ye n wil tẽ vyáh sɔkɔ dò. 35 Népépèy tyípéplɔ n wil ñ nɪ sɔkɔ. Nétúkù tyítúkúnì tɔ mó n wil ñ nɪ sɔkɔ. 36 Nte mé kéle n yo yé tyí, yah kè wèlɔ nónó pól-á névyè n wèkɪ, sé ywò kɪ piki n yah n pi pé tyí Liyel tukey tuke sòlè. 37 Tukey kɪ tuke á yò à yìne á vyáh weyne kɪ gbɪlè ñ kɔ, képah náh pɪ kɪ lékàhle ñ kɔ.

Névyè me kéle n yah n kɔ Yesu tyí ne à gbɪl yó pɪ, nê-á n wèkɪ ne wáh n wil Liyel tyí

38 Képah sɔkɔ, Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópú yísýó me Yesu syah ne, pé kwò-ò dí, páh me ké tyí ne à gbɪl yó pɪ pé yah, nê-á n wèkɪ ne wáh n wil Liyel tyí. 39 A me yo pé tyí ne: «Kwey gbì névyè náh ple. Pè náh me tẽ Liyel ó tyí yõ. Pè me ké tyí ne mé gbɪl yó pɪ pé yah. Nte kèyáh nítè náh pɪ pè wèkɪ n pi, à wil Liyel tɛntò syínyo-ò Nsyonasɪ tyí sɔkɔ. 40 Yé yah, sɔ-á lésò Nsyonasɪ sèpìn tònì pɪ yènkò-ñgbèkì yó fɔkɔ sɔkɔ,* sɛ ye Névi Pídí tɔ kɪ sèpìn tònì pɪ sétáh sòwáh. 41 Nsyonasɪ-á lésò Liyel tɛntò yo Ninivi kwil tãn tyí, pè fẽ syi

† 12:21 12.18-21 - Yah n te Yesayi 42.1-4. § 12:29 12.29 - Dí nê tyí-á yo ásò sɔkɔ yò, sétàn yõtè ye pè n ye. * 12:40 12.40 - Yah n te Nsyonasɪ 1.17.

pé tyípêl pínó yal mɔ. Nte ney me ásô nê-á kal Nsyonasile. Kǎh pɪ sɛ, Liyel tukey tuke sôle, Ninivi kwil tǎn kɪ yuku kwey gbĩ névyé yô, kɪ lékǎhle pè kô. ⁴² Pi nê-á lésô yôtêne Saba sétáh yô, à lésô wil fíí sétáh yǐn tyí, à pɔ yôtê dí Salomo lékǎm welo noh.† Nte ney me ásô, nê-á kal Salomole. Kǎh pɪ sɛ, Liyel tukey tuke sôle, kéne pi kɪ yuku kwey gbĩ névyé yô, kɪ lékǎhle pè kô.

Sétô syǐnpɔndenɔle névi soko

⁴³ Sétô-à wil névi soko, à n kyɪ gběnnu ko n kô, ñ mî-ñsah yah n kô. Nte wǎh wé-ñkêne, ⁴⁴ à n yo ñ gblóy tyí ne, páh sô wil nyǎh soko, páh kɪ pé syɪ yuku nénpó. Wǎh ñ syɪ, té kyɪ ñ tɛ-ñsah dyàh we ké kókóle yǎlntǔnsàhnóle, ⁴⁵ à n kyɪ sé no sétǎnnó kwǎrninɔ syah, nónó-á peke kal ñmole. Sé tóu n kyɪ n de n tɛ tɛ soko. Kǎh pɪ sɛ, tɛ mè dùkú ké syɪ n peke n kal ñ gben tɛne. Sɛ ye kwey gbĩ népêl tɔ tyí kɪ n pɪ n pi.

Nónó me Yesu yú ànê ñ yúnpyéle?

⁴⁶ Yesu-á me képah yónó soko tówú tyí, ñ yú ànê ñ yúnpyé pɔ yǐn kégbó té me ké tyí ne pé yo mɔ ñ tyí. ⁴⁷ Nnî me yo ñ tyí ne à noh yò, ñ yú ànê ñ yúnpyé-á me yǐntɛnóle kégbó. Pǎh me ké tyí ne pé yo mɔ ñ tyí. ⁴⁸ Yesu me yo tɛ tyí ne: «Nê me ñmɔ nôle, ànê nónó me ní yúnpyéle?» ⁴⁹ Té ñ gbô nɔ mɔ ñ tò sǎhpú tyí té ne ñkê: «Ñmɔ nô ànê ní yúnpyé we yò. ⁵⁰ Yé yah, ñmɔ Sú nê-á yǐnyô, wǎh me nê tyí, névi nê-à képahle n pɪ, tɛ wɔ ye ñmɔ yúnpile, képah nǎh pɪ ní nôle.»

13

Sèmirkì nê-á yǎh sémuko mîr-ò tyí yô

¹ Lésô mè óle, Yesu wil gbô soko à kyɪ kô tɛ yó-ñgbɛ gbòpɔ. ² Tówú ñgbɛ yó me pɔ à mɔ gbĩ. Pé tnónkǎhnó tɛ tyí, à de kô tɛ krótókè yó soko. Tówú pól sò me yǐntɛnóle yóngbalɪ soko. ³ A sò me tyi náhnǎhle n yǎh pé tyí sèmirn soko, me n yo pé tyí ne: «Sô yóle, dí yó lésô kyɪ sémuko mîr-ñsah ñ swǎh soko. ⁴ Wǎh me mǐrnó soko, yísyó syikɪl wěgbalɪ soko, képye me pɔ sépi yɔ. ⁵ Yísyó me syikɪl yen kwéy tɛ-ñsah légbí yô. Té kǎh pɪ yen gbɪ nǎh sò me nénpó sɛ, sè núkú fi súú. ⁶ Té sè nǎh tɛ we yǎhni gbɪ mɔ. Kǎh pɪ sɛ, gbĩ-á pɔ vyǎh sè tɛ, sè kòkò. ⁷ Yísyó me syikɪl de pǎn nɪyó, pǎn me yuku fyǎh sé yô. ⁸ Nte yísyó me syikɪl sétáh pèpey soko à pɔ ywɔ pɪ. Túkú pyeno lèkwèkwe pɪ, túkú tikitǔntǔnɪ pɪ, túkú yôgbǎmbǎm pɪ. ⁹ Nê-à kɪ me kè noh, tɛ kè tɛ yǐn.»

Tir nê yǐn me Yesu n yǎh névyé tyí sèmirn soko?

¹⁰ Képah soko, ñ tò sǎhpú me nɔ de ñ tnò té à piki yah ne, kwǎh nê se pɪ té à n yǎh no nópi tyí sèmirn soko nɪ? ¹¹ A me yo pé tyí ne: «Liyel tǔrí tyi nónó-á sò me wǔbìnsàhnóle, sé pnénó ye yépi kô. Nte kè nǎh pépi wɔ kô. ¹² Névi nê tyí kwáh-á me, dòhninó kɪ n pɪ ñmɔ tyí yô yróyró. Té névi nê tyí kwáh nǎh me, kwéy nê ñtê-á me ñ tyí, kè kɪ tɛ syɪ ñ tyí. ¹³ No nópi me n yah, té pè nǎh me kwáh yóle n we, képah n wèkɪ ne pè nǎh me ké tyí yahle n we. Pè me pé nine n kwɔ, tɛ pè

† 12:42 12.42 - Yah n tɛ 1 Yôtám 10.1-13.

náh me kwâh yóle n nohnı, képah n wêkı ne pè náh me ké tyí yahle n we. Képah ye ní kǒ mé n yâh pé tyí sèmırn soko. ¹⁴ Liyel tǔntǔ syınyo-ò Yesayi-á lésǒ nê yo sah, képah ye n no péle yò. A lésǒ ne níké: «Yé kı yé nıne n kwǒ n nohnı, té yé náh ké tyí yah we n pi. Yé kı n yah, té yé náh kwâh yó we n pi, képah n wêkı ne yé náh me ké tyí yahle n we.

¹⁵ Nikisekókó névye ye no nópıle.

Pè me pé ní tah tǔ,
té pé yí vike sah
ne sè káh kwâh yó nítê we,
pé ní káh tir yó nítê noh
pé kǒ pé káh fê ké tyí yah we,
pé mó vi mo Liyel wêkı yǒ
ní kǒ mé pè we n de n mo.»

¹⁶ Welǒ nópı yónteno náh, Yesu tǔ yo pé tyí ne: «Nte yépi tǔ wo tyí no, yé yí me n yah, yé ní me n nohnı. ¹⁷ Kégbı yǒ mé kéle n yo yé tyí, yáh tyi nónó we, Liyel tǔntǔ syınyopu ànê névye nónó-á négbılǒle Liyel yah, pé náhnáh sǒ me ké tyí ne pé sè we, té pè náh sè we. Yáh tyi nónó noh, pè sǒ me ké tyí ne pé sé to noh, té pè náh sè we noh.»

Sèmırkı kórle, nê-á yâh sèmuko mır-ò tyí yǒ

¹⁸ «Sèmuko mır-ò sèmırkı yǒ-á nêne, yé yé ní sah kè noh: ¹⁹ Névye nónó-à Liyel tǔrı tyí yónó noh té pè náh ké dukù pı, sétǎn yǒtǔ n po wey mè wilki pé fǒkonı soko. Pè me wǔgbalı tyí kǒle nıyâh soko-á sèmuko syıkı. ²⁰ Túkù me légbı yǒ tyí kǒle, nıyâh soko-á sèmuko mir mo. Pépi-à wey mè noh, nénpó swǒ pè kè fê n syi nıvını soko. ²¹ Té pè náh n ye kè yâhnıne n mo pé soko. Pè kè fê n syi nénpó swǒ ó soko. Té yèvyâhrı, képah náh pı fǒhnǒ-à nukú pè yını tǔ kene wey yinne, pè pé náh vi kè kǒ súú. ²² Túkù me pǎn tǔ-nsah tyí kǒle, pǎh wey mè noh, kékǒyǒ tyi fǒko sǒnǒ ànê tahrı dékè n po ké yah kǒ, kè náh n tǔ n we tırle n pekı pé tyí. ²³ Túkù wo mó me sétáh pèpey tyí kǒle, pépi-à wey mè noh, pè ké dukù pı, yǒre n we ké tyí sèmuko tyí kǒle, nónó-á pyeno lèkwèkwe pı, ànê nónó-á tikitǔnıtǔnı pı, ànê nónó-á yǒgbǎngbǎm pı.»

Sèmırkı nê-á yâh filkı tyí yǒ

²⁴ Yesu tǔ sèmırkı yó yâh pé tyí ne níké: «Yé yah, Liyel tǔrı-á kı fê toko sǎh sèmırkı nêne, kè we yò: Dí yó lésǒ sèmuko duku pèpey mir mo n swâh soko. ²⁵ Té névye-á po do gbı nêne, n sépe kyı filpyé mir dah mo kǒ ké soko nê-á me ké kètǒle, té n náh vi soko. ²⁶ Kǎh po kyâh té n dubi gbı nêne, filkı to ké yǒ wilki mo kwèy. ²⁷ Sètǔ dí tǔnptı-á kè kyomı we sǔ, pè me kyı kè yo pé yǒtǔ dí tyí ne níké, pé yǒtǔ, sèmuko duku pèpey-á se sǒ à mir mo n swâh soko; té kè se pı sǒ té filkı to po n we ké soko nı? ²⁸ A me yo pé tyí ne, sépe yó tǔ vyâh-á képahle. Pè me ne, à se me ké tyí ne pé kyı sè viki nı? ²⁹ A me ne ǔǔ-á. Nké pǎh kı ne páh séle n viki, sèmuko to-á kı syah n kwǒ n mo n viki séle. ³⁰ Pè ye sé yǒ sè ne n kyâh wǔ tyí kè syi po n no sèmuko toko gbı tyí. Té sèmuko toko gbı-à kı po no, páh kı yo sèmuko tókópı tyí ne pè filkı

ngbò kǒ, pè mó sè pukubi pbo pbole pè kyí n suke. Té sèmuko wole, pé képah tǒko n mǒ pé dúkúrí sǒko.»

Sèmìrn nónó-á yāh mútárdì pí ànê kókónó tyí yō

³¹ Yesu tǒ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kǐ fě tǒko sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò mútárdì pí tǒko duku mǒ ò swāh sǒko. ³² Képah yilo kal yípyé pólle. Té kǎh fi, kè n pí gblò kal sèmuko duke pólle. Kè n pí séswô sǒ, kèpye n pǒ syè pí ké yǐngbǎn tyí.»

³³ Képah nǎh Yesu tǒ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kǐ fě tǒko sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Sè yó lésò kókónó tǒko mǒ tǒko yí tǒnó mífáhkì sǒko, ké pól kǒ kè dǒko.»

Yesu sèmìrn yáhnó yōle

³⁴ Yesu sǒ me tyi nópi pólle n yāh tówû tyí sèmìrn ó sǒko. A nǎh sǒ me tir yó ntēne n yo pé tyí né sèmìrn sǒko nǎh. ³⁵ A képah pí Liyel tētǒ syíno-ò tir yónsǎhnó kǒ kè wil. A lésò ne ríkē: «Mé kǐ tyile n yo sèmìrn sǒko. Tyi nónó-á sǒ me wǒbìnsǎhnóle kèkǒyó mǒ gbí dukùle, mé kǐ névyé níkí yíkí séle.»*

Sèmìrkì kǒrle, nê-á yāh filkì tyí yō

³⁶ Képah tēne, Yesu yal tówû tnô à sǒko gbô. N tǒ sǎhpú me no de ò tnô té yo ò tyí ne, swāh sǒko filkì sèmìrkì nê-á sǒ à yāh, à ké yō yo pé syah. ³⁷ A me yo pé tyí ne: «Sèmuko duku pèpey mǐrnmǒ-òle, Névi Pídí ye. ³⁸ Swāhle, kèkǒyó ye. Sèmuko duku pèpeyne, Liyel yǒtǒrí sǒko wēnpǐ ye. Filkìle, sétǎn yǒtē nǎh névyé ye. ³⁹ Sépe nê-á mir dah mǒ filpyéle, sétǎn yǒtē ye. Sèmuko tókónóle, kèkǒyó tyénó ye. Sèmuko tókópúle, yǐnyō tǒnpǐ ye. ⁴⁰ Sǒ-á pé filkì viki n suke nyāh sǒko, sēnkǒ ye kǐ n pí n pi kèkǒyó tyénó tǒ sǒko. ⁴¹ Névyé nónó pól-á névyé yōle n yíkí n mǒ pèkè pínó sǒko, ànê nónó pól-á tyítúkúnì pípúle, Névi Pídí kǐ ò yǐnyō tǒnpǐ tekú n mǒ n pí, pé kǐ pǒ pé wilkì ò tǒrí tyah sǒko. ⁴² Té kǐ pé min dah mǒ sǐnki nyāh sǒko, rýāh sǒko-á gbni ànê yní táhnó kǐ me. ⁴³ Nte névyé nónó-á me négblóle Liyel yah, pépi wǒ kǐ n tē pé Sú Liyel tǒrí sǒko, gbí tyí kǒle. Nê-à kǐ me kè noh, tē kè tē yīn.»

Sèmìrn nónó-á yāh tahrì wǒbìnsǎhnó ànê pérìli tyí yō

⁴⁴ Képah nǎh, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kǐ fě tǒko sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò kyí wil mǒ tahrì wǒbìnsǎhnó yó yō swāh yó sǒko, té kè tǒko tǒ wǒbì. Ké wénó nìvìnì tē tyí, à sǒko à kyí ò gbǎn yí pól yām à pǒ swāh mè dwe.

⁴⁵ Yé yah, Liyel tǒrí-á kǐ tǒ fě tǒko sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Gbò yí-ò yó lésò me, nê-á yí kètárnó yísyóle n yah n kǒ, pé n ye pérìlinóle. ⁴⁶ Wāh pǒ ké dénkókò yó we, à kyí ò gbǎn yí pól yām à pǒ kè dwe.»

Sèmìrkì nê-á yāh yēnkyo tē tē mǒ tyí yō

⁴⁷ «Yé yah, Liyel tǒrí-á kǐ fě tǒko sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Nósyó lésò yēnkyo tē tē mǒ min dah mǒ yo sǒko, à yēnkyo duke pól tē. ⁴⁸ Kǎh yuku, pé kè yǒrì wilkì pǒ kènkwhǎh yō, té kǒ tē à yēnkyo gblò wah mǒ

* 13:35 13.35 - Yah n te Gbálnó 78.2.

dú sɔkɔ, té sé téló milki. ⁴⁹ Sě ye kɪ n pɪ n pi kèkōyó tyénó tɔ sɔkɔ. Yĩnyó tɔnɔpɪbɪ kɪ pɔ nétúkúni wah wilki négbłó sɔkɔ, ⁵⁰ kɪ kyɪ pè min dah mɔ sɪnki nyàh sɔkɔ, nýāh sɔkɔ-á gbni ànê yni táhnó kɪ mɛ.»

Kwónó kedyāh ànê kwónó késānne

⁵¹ Képah nāh Yesu tɔ yo n tɔ sáhpú tyí ne: «Yé se tyi nɔpi pól noh wah?» Pè mɛ ne àwe-á.

⁵² Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyí ne: «Liyel tyi kònsàhnó kwópú nónó-á sò kwónó we sɔkɔ Liyel tyi kònsàhnó tyí yó ñgbòle, té tɔ pɔ kwónó we Liyel tɔrí tyí yó nukúnúkú, té névyele n kwɔ séle, pépi mɛ kéte tɛ yó sɔ, nê-á yídi sò mɛ n tyí n dúkúrí sɔkɔ, té à tɔ pɔ snó we dohnɪ sé yó, té mɛ séle névyele n kɔ.»

Nasaretɪ tān yahle sēnóle Yesu yō

⁵³ Té Yesu-á sēmɪrn nɔpi yāh te pé tyí gbí nêne, à yal nénpó ⁵⁴ té sɔkɔ n kwil sɔkɔ. Wāh kyɪ nénpó, à kyɪ kwónóle n pɪ pé Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ, fók no pól gbān du n tyile. Pè sò mɛ yo tū ne, à se we nýāh lékām ànê tēnweno mēne, à fē gbil nópilɛ n pɪ nɪ? ⁵⁵ Nmɔ kó sésár sé-ò pídiɛ nɪ? N yú yin kó Marile, té n gbēndípi mɛ Nsyakɪ, ànê Nsyosefu, ànê Simo, ànê Nsyudele nɪ? ⁵⁶ Té n dósýó pól kó mɛ pépile ásò yò nɪ? Nte nýāh tɛ ó se ñmɔ we lékām ànê tēnweno mēne nɪ? ⁵⁷ Képah sōno sò mɛ pé yó ykɪ pè kɔ pè tɛ sē kwɔ Yesu yó. Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí ne: «Liyel tēntò syinyo-ò kwil ànê n kéte sɔkɔ ó ye pè nāh ñne n mɔ n kɔ Liyel tēntò syinyo-òle.» ⁵⁸ Pāh yahle sēnóle Yesu yó sē, à nāh mó gbilnó nāhnāh pɪ nénpó.

14

Wèlnwìlki-ò Nsyō kúnóle

¹ Légbíne, Kalile mara yòtɛ dí Yerɔdɪ Yesu tyí yónó noh, ² té yo n tɔnɔpɪbɪ tyí ne, Wèlnwìlki-ò Nsyō-á yò tótó. N lékó-á yilki mɔ. Képah-á tēnwenole n tyí à fē gbilnóle n pɪ. ³⁻⁴ Yé nāh we di, ñgbòle, Yerɔdɪ lésò n gbēndí Filipi kyɪ Yerɔdyadɪ tɛ syi. Nsyō mɛ kè yo n tyí ne, ké yah nāh à à tɔkɔ. Pi mè yinne, Yerɔdɪ mɛ pè kɔ pè Nsyō tɛ à kārɪn mɔ n tyí, té à dah mɔ sah wòkònpèkè sɔkɔ. ⁵ A lésò mɛ ké tyí ne pé Nsyō ko mɔ. Nte tówú-á lésò mɛ Nsyōne n mɔ n kɔ Liyel tēntò syinyo-òle sē, pépi yah tíki mɛ à tɛ.

⁶ Nte Yerɔdɪ dúbínó yòh vɪnpɔno syáh syah sòle, Yerɔdyadɪ písé yó yi néyéno yah sɔkɔ. Kè mɛ nɔ Yerɔdɪ tyí, ⁷ fók à n vyāhle à kɔ, té n wo n tyí ne wāh kɪ sɔ kwáhdúkú nê yah kɔ pé tyí, páh kɪ kéle à kɔ. ⁸ Képah sɔkɔ, pípir yú mɛ à kurki mɔ à kɔ à yo Yerɔdɪ tyí ne, à Wèlnwìlki-ò Nsyō yòle pé kɔ ásò dú pyahrɔ yó sɔkɔ. ⁹ Képah tēne, kè yòtɛ dí yah kwɔ. Nte n wónó mè yinne n néyéno yí yah, à ne pè pɔ kéle à kɔ. ¹⁰ Té pè kɔ pè kyɪ Wèlnwìlki-ò Nsyō yó kām wòkònpèkè sɔkɔ. ¹¹ Pāh kè kām, pè kè dah mɔ dú pyahrɔ yó sɔkɔ à pɔ pípir kɔ, à mɛ kè syi kyɪ n yú kɔ. ¹² Nsyō tɔ sáhpú mɛ pɔ n lékó tɔkɔ kyɪ yí, té kyɪ ké yah yo Yesu syah.

Népi kèyò ninó kyegbām (5 000) kénkɔ púnóle Yesu tyí

¹³ Yesu-á yĩ mè noh sě, à de krótókè yó soko ànê ò tò sáhpúle pé yal nénpó, à yuku gběnni tyah yó soko à kyi tē pé yahle. Tówû-á pé sókónó tyí noh ríyāh soko, pé wil kwlo kwlo soko à pé nyāh sō gbáhkì yō. ¹⁴ Yesu-á wil krótókè soko té tówû ñgbē we sě, pé yām à tē. A me pé yámpú de mō.

¹⁵ Nvĩ-á pō nō, ò tò sáhpú nō de ò tnô té yo ò tyí ne, gběnni tyah soko-á péle yō. Té lékâh-á me n tyah mónóle, à kó tówûle n fin n mō pé kyi yō yō yile n yah n dwe kwlo soko ni? ¹⁶ Yesu me yo pé tyí ne, yō náh me ké tyí pé soko. Pépi yōke yah pé gblōy pé kō pé yō. ¹⁷ Képah soko, pé me yo ò tyí ne, búrn pló kwló ànê yēnkyo pló nínó ó-á me pépi tyí ásò dò. ¹⁸ Yesu me yo pé tyí ne, pé sè tōko n pō pé kō ásò. ¹⁹ Té me tówú kō pé kō tē filli yō, té búrn pló kwló ànê yēnkyo pló nínó nōpi tōko, té ò yah yō yinyō à weki Liyel tyí, té sè kwōki mō ò tò sáhpú kō pé syi tówú kō. ²⁰ Pé pól me yō tō, té pé me pé yónkwlonō téló tuke mō vyó gbōninó yīine. ²¹ Té nónó-á sō yō yōke mēne, pé sō me díbí népí keyō nínó kyegbām (5 000) kénkōle syó ànê wēnpi vyāh kēne.

Yesu kónóle Kalile yó-ñgbē yō

²² Képah náh, Yesu núkú ò tò sáhpú gbah tē ne pé de krótókè soko, pé mō pé yahle yó-ñgbē kahnune, péwō mó tówú fin mō. ²³ Wāh pé fin mō te, à doko yuku yōli yō à kyi tē ò tyíle à Liyelle n ni. Lékhāh mō pō à we ò gblōy nénpó. ²⁴ Té légbīne, krótókè sō me gbe mō te yo vyāhle náhnāh. Té yáhkí sō me péle n yohni. Kāh pi sě, ni sō me krótókèle n kah n fwo. ²⁵ Tyah dal gbīne, Yesu tyah n kō n yuku pé tnô yo yō. ²⁶ Pāh à we à n kō n pi yo yō sě, pé sām yoko. Pé tyah n yo ne lékó mīrkí yó-á. Té tyah n de n syi tíkí tē tyí. ²⁷ Nte nénpó swō, Yesu me yo mō pé tyí ne, pé pé ni syāh. Péwō-á, pé káh tíkí pi. ²⁸ Képah soko, Pyeri me yo ò tyí ne, Tē ñgbē, ñmō-à ki nê ntyīnō, à péwō kō pé wil kō pō ò tnô yo yō. ²⁹ Yesu me yo ò tyí: «Pō!» Pyeri me wil krótókè soko à tyah n kō n yuku Yesu tnô yo yō. ³⁰ Nte wāh pō kē kyōmi we ne yáhkí-á me n kah n pi, tíkí à tē. Képah soko, à tyah n tiki n de ni soko té de syi ne, Tē ñgbē, à pé pwah mō oo! ³¹ Nénpó swō Yesu núkú ò gbō nō à à tē té yo ò tyí ne, à náh sě péwō yō fwóo ló. Sō se pi té à n sō tātò ni? ³² Té pé me de krótókè soko, yáhkí núkú yīn. ³³ Nónó-á sō me krótókè mè soko, pé gbētukunō di Yesu yah té yo ò tyí ne, kēgbi yō, ñmō-á Liyel Pííine.

Yámpú dénmonole Yenesareti sétáh yō

³⁴ Yesupi-á yó-ñgbē kah te, pé de Yenesareti sétáh yō. ³⁵ Nénpó tām me à yah pī, té núkú ò pónó yo soh mō nénpó tīn tām pól tyí. Pé me pō pé yámpú pólle ò tyí. ³⁶ Té ñne n ni ne, à ye pé kō pé tū ò fwòmōni vyāh nte ó tyí. Té nónó pól-á fyò tū ké tyí, pé de.

15

Tyi nónó-á ki fē névi silki Liyel yah

¹ Képah soko, Farisi wēkì kópú ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú wil Yerusalemi kwil soko à pō Yesu tnô, té à syah ne níkē, ² sō se pi té ò

tò sáhpú náh me n kɔ lékɔ́lɔ wàldi yǒ nɪ? A ne n yah pè yǎrle n yǒ, té pè náh se mó tǒ pé gbàn wu à yǎne pé wàldile lé. ³ A me yo pé tyí ne: «Té yépi wɔ-á dò, sǒ pɪ té yé wàldi yǎnne, yé náh me n kɔ Liyel tyi kònsàhnó wàl yǒ? ⁴ Yé yah, Liyel kè yo ne níké: «Yǒyénne n sah á sú ànê á yú yǒ.»* Té tǒ kè yo ne níké: «Névi nê-à wèntùkù wèkɪ n̄ sú tyí, kèpah náh pɪ n̄ yú tyí, tǔ yǎne kònmonole.»† ⁵ Nte yépi wɔ n mó ne, névi nê-à yo n̄ sú kèpah náh pɪ n̄ yú tyí ne, kwâh nê-á sǒ me pé tyí n̄ yohnu n mɔ mɔ tǔne, páh kèpahle Liyel kǒ te, ⁶ n̄ dúbí-ò mè yòhn̄nmonɔ kǒlɪ náh tǒ me n̄ yǒ. Kàh pɪ sǔ à, Liyel tyi kònsàhnó náh yé yɪkɪ yé wàldi yǎnne di? ⁷ Vyǎhsesyírí névyè nópɪ, Liyel-á lésǒ Yesayi kǒ à nê yo sah, kèpah ye yépi n pɪ yǒ. A lésǒ ne níké:

⁸ «No nópɪle, vyǎh ó sɔkɔ ye pè n gbilki nímole.

Nte pé nno me fíí nne.

⁹ Páh kwónóle n pɪ tyi nónó yǒ,

névyè yah yǎi tyi kònsàhnó ye séle.

Kèpah ye, gbilkinó nê-á pè n gbilki n pɔ níne pè yo,

nónó ye kéle.»‡

¹⁰ Kèpah sɔkɔ, Yesu tówù mè ye tuke té yo pé tyí ne: «Yé yé ní kwɔ n noh palle, yè welo nópɪ syíkí-ńsah pǐ. ¹¹ Yí nónó-á n de névi vyǎh sɔkɔ, sépi náh n silki ñne Liyel yah dé. Welo nónó-á n wil n̄ vyǎh sɔkɔ, sépi ye n silki ñne.» ¹² Kèpah tǔne, n̄ tò sáhpú me nɔ de n̄ tnô té yo n̄ tyí ne, à kó pǐ ne n̄ welo nónó-á sǒ sé yey mɔ Farisi wèkɪ kópú tǎnne, sáh pè kah yǒ nɪ? ¹³ A me yo pé tyí ne: «Yèh nónó pól tǔ-á fyò me, té ní Sú nê-á yǎnyǒ ñmɔ sǒnó náh séle, sè kɪ viki to. ¹⁴ Yé ye pé yǒ. Yítùbi ye péle, nónó-á me pé no yítùbi yahle n tǔ. Té yítù-à mó tǒ n̄ ní-ò yítù yah tǔ, pé ními kɪ syɪkɪ de pwǎh yó sɔkɔ.» ¹⁵ Kèpah sɔkɔ, Pyerɪ me yo n̄ tyí ne, wǎh sǒ ne pé pé ní kwɔ welo nónó noh palle, à sé kór yo pé syah. ¹⁶ A me pé syah ne: «Lékám kǔ névyè se yépi tole? ¹⁷ Yé náh pǐ ne yí nónó pól-á n de vyǎh sɔkɔ, sáh níkéne n syò kèkùrkɪ sɔkɔ, n̄ té n pyè n pɔ n wilki n kwe kèdúkúdahkɪ sɔkɔ di? ¹⁸ Nte welo nónó-á n wil vyǎh sɔkɔ, sé sǒ n wil sǒnɔ sɔkɔ. Sépi ye n silki névile Liyel yah. ¹⁹ Névi lékám sɔkɔ ye sǒnɔ tókúni n wil, ànê nékókè mónóle, ànê fǒfíkɪ pínóle, ànê prǒprǒ pínóle, ànê yǐbele, ànê mìnì yónóle, ànê gbyole. ²⁰ Kéne tyi wɔ ye n silki névile Liyel yah. Nte névi-à n̄ gbàn wú-ńkéne à yǎne wàldi-á kè yo sǒ té yǒke yǒ, kèpah náh n silki tǔne.»

Sè yo písè dénmɔnole nê náh pɪ Nsyifule

²¹ Kèpah náh, Yesu yal nénpó té sɔkɔ Tiri ànê Sidǒ sétáh yǒ. ²² Té pi yó sǒ me nénpó nê-á Kanah neyne. Ñmɔ me pɔ Yesule yúkey té me n de n syi, me yo tǔ n̄ tyí ne pé Tǔ ñgbě, ñmɔ nê-á Davidi Pídine, à pé yám yah. Nké sétǒ yó-á me pé písè sɔkɔ me ñne n kwlo kèpékèyò. ²³ Nte Yesu náh dahbɪ wilki n̄ tyí. N̄ tò sáhpú me nɔ de ñne té kè yah kǒ n̄ tyí ne, à pi mè kǒ à n̄ syi pé náh, à káh pé sǒ tǔ ne n de n syi n yuku sǔ. ²⁴ Yesu me ne, Liyel-á pé tekɪ mɔ Yisrayel no ó yǎnne, pépi

* 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 20.12. † 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 21.17. ‡ 15:9 15.9 - Yah n te Yesayi 29.13.

nónó-á me képyénì mónpuno sǒ. ²⁵ Nte pi me no po ò gbètukuno di ò yah, té yo ò tyí ne pé Tě ògbě, à pé yohni n mo. ²⁶ Yesu me à syah ne, ké yah náh pé wěnpì yòke tǒko n mo pàhnpye kǒ. ²⁷ Pi me yo ò tyí ne, gbi-á à yo pé yòtě. Nte pàhnpye wo-á n yò sé nātām yěnmírnyónkwenole. ²⁸ Képah sǒko, Yesu me yo ò tyí ne: «Pi, á sě yíí nímo yò dé. Wáh nê yah kǒ, Liyel kǐ kè pi á tyí.» Légbí mè ó sǒko, pi písé núkú de.

Yámpú náhnáh dénmwonle

²⁹ Képah náh, Yesu yal nénpó à yuku Kalile yó-ògbě gbòpo. Té dǒko yuku yǒli yò à kyǐ kǒ tě. ³⁰ Képah těne, nékwínkí pé yámpú tě po ò tyí à po pé sah ò yah sǒko. Túkù sǒ me gbáhkì núkú névyele, túkù me yítúbile, túkù me nédónene, túkù me kedyònnine, à tahlì yámpú túkù tyí. Té Yesu me pé de mo. ³¹ Kè pi gběndùnìne tówù tyí, pàh kedyòni we pé me fě n wekì, nédónè dónóno me tye, gbáhkì núkú névye me fě n kǒ tómtóm, té yítúbì me fě n yah. Képah těne, pé gbílkínó sah Yisrayel Liyel yò.

Yesu tǒ tówù ògbě pu

³² Yesu ò tǒ sáhpú ye, té yo pé tyí ne, tówù mè yám-á me péwo tě. Pé sèpìn tǒni-á péwo náh sǒko kweyne yò, té yò yò kwáh náh se pé tyí. Pé náh me ké tyí ne pé pé fin n mo pé sǒko kwekile. Pé túkù-á kǐ kyǐ n syah n tě n kwǒ wěkì yah. ³³ Képah těne, ò tǒ sáhpú à syah ne, pé se kǐ we níyāh yòkele gběnni mè sǒko, kǐ fě tówù mè dùkù kǒ pé kǐ yò tǒ ni? ³⁴ Yesu me pé piki yah ne, búrn pló sǒ se me pé tyí ni? Pé me ne kwárnino-á, à tahlì yěnképi yísyó tyí. ³⁵ Képah sǒko, à tówù kǒ pé kǒ tě sétáh. ³⁶ Té búrn pló kwárnino ànê yěnkya nópi tǒko, té wekì Liyel tyí, té sè kwǒkǐ à ò tǒ sáhpú kǒ pé syi tówù kǒ. ³⁷ Pé pól me yò tǒ, té pé me pé yónkwóno tuke mo tǒko yí kwárninole. ³⁸ Té nónó-á sǒ yò yòke mène, pé sǒ me díbì népí kèyò nínóle (4 000), syó ànê wěnpì vyāh kěne. ³⁹ Képah náh, Yesu tówù fin mo pé sǒko, té me de krótókè sǒko à sǒko Makadã sétáh yò.

16

Névye me kéle n yah n kǒ Yesu tyí ne à gbíl yó pi, nê-á n wěkì ne wāh n wil Liyel tyí

¹ Farisi wěkì kópú yísyó ànê Sadusi wěkì kópú yísyó no de Yesu tnò ne pé à mo yah. Té à syah ne à gbíl yó pi pé yah, nê-á n wěkì ne wāh n wil Liyel tyí. ² Képah sǒko, Yesu me yo pé tyí ne: «Gbíyí de gbíne, yínyò-à me gbǒlì, yè n ne tyah yah-á kǐ yikǐ mo. ³ Té séngbǒle, yínyò-à me fínmòò, yè n ne kweyne tyah yah náh n yikǐ n mo n pi. Yé me fě tyah dùkù wǒle n pne, té tyi nónó wo-á me n pi kwey gbí sǒko, sǎh me tyi nónónè n wěkì, yé tě sépi wo dùkù pǐ kwǒ kè? ⁴ Kwey gbí névye náh ple. Pé náh me tě Liyel ó tyí yò. Pé me ké tyí ne mé gbíl yó pi pé yah. Nte kèyāh rítě náh pi pé wěkì n pi, à wil Liyel těntò syínyo-ò Nsyonasì tyí sǒko.» Képah yóntenò náh, à pé sah nénpó té sǒko.

⁵ Képah náh, Yesu ànê ò tǒ sáhpú-á n sɔkɔ yónkahnne, ò tǒ sáhpú dɔɔ sǒ fwo búrn tókónsɔkónɔle. ⁶ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé kyòmìnó pɪ. Yé yé gblǒyne n tǔ Farisi wǔkì kópú ànê Sadusi wǔkì kópú kókónóle.» ⁷ Képah sɔkɔ, ò tǒ sáhpú tyah n sǒ ne pépi-á pɔ búrn kǔne, képah-á à kǒ à n yo sǔ yò. ⁸ Nte Yesu me pé sǒno pǐ té yo pé tyí ne: «Liyel yǒ sǔnyī-ńkǔpú nǒpi. Sǒ pɪ té yé n sǒ sǔ ne, yé náh pɔ búrnne képah-á? ⁹ Yé náh tǔnì me sé òkù pǐ sǔ nɪ? Yé dɔɔ náh me n kwne tɔle máh búrn pló kwlǒle díbí nǔpǐ kǔyǒ nínó kyegbām (5 000) pu, ànê yáh yónkwɔnɔ tǔlǒ tuke mɔ vyó yí dan nǔne di? ¹⁰ A tahlí máh búrn pló kwǎrninɔle díbí nǔpǐ kǔyǒ nínó (4 000) pu, té yáh yónkwɔnɔ tǔlǒ tuke mɔ tɔkɔ yí dan nǔne, yé dɔɔ náh me n kwne kéle di? ¹¹ Té sǒ pɪ té yé náh tǔ we pǐ ne búrn tyí náh mé n yo yé tyí, máh sǒ n yo yé tyí ne: «Yé yé gblǒyne n tǔ Farisi wǔkì kópú ànê Sadusi wǔkì kópú kókónóle?» ¹² Képah sɔkɔ, pè pyé pǐ ne mífáhkì sɔkɔ mɔ mɔ kókónó tyí náh sǒ Yesu n yo pé tyí ne pé pé gblǒyne n tǔ kéle. Nte Farisi wǔkì kópú ànê Sadusi wǔkì kópú-á kwónó nǔne n kǒ, képah tyí-á sǒ à n yo pé tyí ne pé pé gblǒyne n tǔ kéle.

Pyeri-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

¹³ Yesu-á kyí yīnì tǔ Filipi-Sesari gbǔnyah tǔnne, à ò tǒ sáhpú piki yah ne: «Névyé tǔ tyí nê me ńmɔle, ńmɔ nê-á Névi Pídíne?» ¹⁴ Pè me ne, túkù-á ne Wǔnwillkì-ò Nsyǒ-á nne. Túkù ne Liyel tǔntǒ syínyo-ò Yeli-á nne. Túkù mó ne Liyel tǔntǒ syínyo-ò Nsyeremi-á, képah náh pɪ Liyel tǔntǒ syínyo-ò yó-á nne. ¹⁵ Képah sɔkɔ, à tǔ ne: «Nte yépi-á dò, yépi tǔ tyí nê me ńmɔle?» ¹⁶ Simo Pyeri me yo ò tyí ne: «Áwɔ ye Liyel ney yáhtɔkónɔle. Liyel nê-á min nǔtǔne, ńmɔ Pídí ye ále.» ¹⁷ Képah sɔkɔ, Yesu yo ò tyí ne: «Áwɔ tyí nɔ, Nsyonasí pídí Simo. Á náh we di, névi náh wǔkì ále tyi nǒpile dé, ní Sú Liyel nê-á me yǔnyǒ sɔkɔ, ńmɔ ye wǔkì ále séle. ¹⁸ Nte ńmɔ kɪ yo á tyí ne: «Pyeri ye ále, (nê kór-á légbíle). Té kéne légbí yǒ sɔkɔ ye mé kɪ ní yǒ sǔpú tǔnkì sah. Té kǔ tǔhkì nǔtǔ fyé náh tǔ we tir yó pɪ n pi pé sɔkɔ. ¹⁹ Mé kɪ Liyel tǔrǐ tyah yah gbǔnǐ kénikópýele ò kǒ. Wáh tir nê yahle sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yǔnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yǒ sɔkɔ. Té wáh nê wǔkì kǒ sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yǔnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yǒ sɔkɔ.» Mé kɪ áwɔ kǒ á kɪ fǔ Liyel tǔrǐ nɔlǐ yónó wǔkìle n kǒ. Wáh tir nê yahle sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yǔnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yǒ sɔkɔ. Té wáh nê wǔkì kǒ sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yǔnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yǒ sɔkɔ.» ²⁰ Képah náh, Yesu ò tǒ sáhpú gbah sni ne, pè káh kè yǎh névi syah ne péwɔ-á Liyel ney yáhtɔkónɔle dé.

Yesu me ò kúnó ànê ò lékó yilkinmɔnɔ tyíle n yo

²¹ A tɔkɔ légbí tyí, Yesu tyah ké yahle n yo ò tǒ sáhpú tyí ne, páh yīne pé yuku Yerusalemɪ kwil sɔkɔ. Yèwǎhnì, ànê sárká syínwillkǐpu yǔtām, ànê Liyel tyi kǔnsǎhnó kwópú-á kɪ yèvyǎhrǐ náhnáh sah n pi péwɔ yǒ. Páh kɪ pé ko mɔ, té ké sèpǐn tǔ-ò sǒle, pé lékó-á kɪ yilki mɔ. ²² Képah

těne, Πυερυ με à ye kěki té tyah n weki n yō ne níkě, pólle pé Tě ñgbě, képah náh à yīni n tē n pi. Liyel-á ki n tū n mo n yō. ²³ Nte Yesu me n yah vi té yo n tyí ne: «To ní yah sétàn yòtē mē. Nmo fěki-ñsah ye á n yah n kō. Yah, á sōno náh me nukúle Liyel tyíle. A sōno me nukúle névi tyíle.»

Yesu sò tē dükùle

²⁴ Képah náh, Yesu yo n tò sáhpú tyí ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé rímo sò tē, tē yīne à n gblóy tyi we n ye, à mó n syi syi dahnú twah rímo sò tē. ²⁵ Névi nê-à ne páh n to n pwah kú yah, tē náh tyé-ńkě min we n pi. Té nê-á tekí n min soko rímo yīnne, tē wó ki tyé-ńkě min we. ²⁶ Névi-à ne kèkōyó yí pól we n pi, té ne n tekí n pi n min soko, yō se me ké tyí? Képah náh pi, kwáh se ki fē we névi tyí à ki tōko kō, n min sōne? ²⁷ Yé yah, Névi Pídí ki n syi n po n pi ànê n yīnyō tōnpibule n Sú Liyel tōrile n soko. A ki po nenukú nukú pól dyah à yīne pé tyírínne. ²⁸ Kègbi yō mé kéle n yo yé tyí, névye nónó-á ásô, pé túkù náh tōnì me n ku n pi, té ki Névi Pídí we à ki me n pi n yòtōrì soko.»

17

Yesu dükù vīnmōnole

¹ Sèpìn kénukò sókóntenò náh, Yesu me Πυερυ, ànê Nsyaki, ànê Nsyaki gběndí Nsyō tē pé yuku yōlú kèyy yó yō, à kyí tē pé tyíle. ² Dō, Yesu dükù vi mo pé yí yah. N yèpo tyah n tē gbí sō, té n flo me piki préyy. ³ Moyisi ànê Yeli nukú wil mo pé yah, té me n yāh ànê Yesule. ⁴ Képah soko, Πυερυ me yo Yesu tyí ne, Tě ñgbě, pé pól tēnó-á me ple ásô dé! Wáh ki me ké tyí, páh ki yèpyeno tōnó pi: Nukú-á ki pi nmo tyíle, nukú ki pi Moyisi tyíle, nukú mó pi Yeli tyíle. ⁵ Wáh me képah yónó soko, nýírki yó nukú wil nvyōō à fob mo pé yō. Té yīnpō yó me wil nýírki mē soko ne: «Nê-á yò, rímo nìdè Pídí ye. Nmo ye ní nìvìnì yōle. Yé ne n nohnú n tyí.» ⁶ Yesu tò sáhpú nópi-á képah tē noh nýāh soko, pé syiklú pé yah di sétáh tiki tē tyí. ⁷ Képah soko, Yesu me no de pé tnô à tū pé tyí, té yo pé tyí ne: «Yé yuku, yé káh n ye tiki yé tē.» ⁸ Páh pé yey yō, pé Yesu ó we n gblóy nukúnine. ⁹ Páh pé syi yōlúle n tiki, Yesu me pé sni ne: «Yáh nê we, yé káh kè yāh nēy tyí, fóó kè syi n po n no Névi Pídí lékó yílkinmōno tyí.»

¹⁰ Képah soko, n tò sáhpú me à piki yah ne, nte sō se pi té Liyel tyi kōnsahnó kwópú wó ne níkě Yeli ñgbò-á yīne à po Liyel nēy yāhtokōno yah ni? ¹¹ A me yo pé tyí ne: «Gbí ye Yeli ye yīne à po tyi pól tō sah. ¹² Nte mé kéle n yo yé tyí, Yeli po te té pé náh à yah pí. Pé pé dyo pi n soko. Sē ye Névi Pídí tō ki fóhnó we n pi pé gbò.» ¹³ Képah soko, n tò sáhpú nukú pī ne Wèlnwīlkì-ò Nsyō-á à n ye.

Ndyìkìnpì yó dēnmōnole

¹⁴ Yesu ànê n tò sáhpú nópi-á po yīni tē tówú soko gbí nēne, dí yó no de Yesule à gbètukunò di n yah, té yo n tyí ne, ¹⁵ pé Tě ñgbě, à pé pídí yām yah. Ndyìkìnpì-á ñne, wáh me n kwlo kégbule. Kèyāhle à n syiklú

n de nyàh soko, képah nàh pi ni soko. ¹⁶ Páh pɔ ònne ò tò sáhpú tyí, té pè nàh tē we à de mo. ¹⁷ Képah tēne, Yesu weki pé yò ne: «Népel yísyóle n yah dé, Liyel yò sé-ńkēpú nópi. Mé ki tē yéle, pópó ki pɔ syi gbí nê tē tyí? Mé ki yé sómnóle n pi, pópó ki pɔ syi gbí nê tē tyí? Yé pɔ ònne ní kǒ ásô.» ¹⁸ Páh pɔ ònne, Yesu díri kǒ sétó yò nê-á mo ò soko ònyìkinìne, à me wil dípir soko. Nénpó swò, dípir núkú de. ¹⁹ Képah tēne, Yesu tò sáhpú nɔ de Yesu tnô pé yahle té à piki yah ne, sǒ se pi té pépi wò sò tē sétó mè yīni wilki kwlo dípir mè soko ni? ²⁰ A me yo pé tyí ne: «Yé Liyel yò sēnó yilo kah mo képah ye. Kègbi yò mé kéle n yo yé tyí, yé Liyel yò sēnó-à me nɔ mútárdi pi* fyéle, yé náhki fē yo yǒli mè tyí ne kè yal ásô kè kyi n tē yàhàh, té kè náhki mó tǒ kè pi. Yé nàh náhki tir yó n tē pi n kwlo n pi dò. [²¹ Nte sétó mè òkùle, né níri píno ànê níki tēnó ó soko nàh, à nàh fē n yīni.]»

Yesu me ò kúnó ànê ò lékó yilkinmɔnɔ tyíle n tǒ n yo

²² Sò yóle, Yesu ànê ò tò sáhpú sò me tükènmɔnɔle Kalile mara soko. A me yo pé tyí ne: «Pè ki Névi Pídí tē dahbi névyé gbò, ²³ pè ki à ko mo. Nte ké sèpìn tǒ-ò sǒle, ò lékó ki yilki mo.» Welò nópi nóhnó ò tò sáhpú yah kwò kègbile.

Yesu ànê Pyeri mórí mónóle Liyel ní-ńsah gbò

²⁴ Yesupi-á kyi yīni tē Kapernayumi kwil soko, Liyel ní-ńsah gbò mórí sýipú nɔ de Pyerile té à piki yah ne, pé kwó-ò dí kó me Liyel ní-ńsah gbò mórile n mo ni? ²⁵ A me ne àwe-á, wǎh me kéle n mo kè. Pyeri-á kyi yīni tē gbò, Yesu ògbò à piki yah ne: «Simo-Pyeri, áwò sǒnɔ tē nēne à yuku mórí mónó tyí soko? Kàh me mórile nê-á ki kèkǒyó yǒtāmne n kǒ, kwil wēnpì se ki n mo kéle, tǐ, népân se?» ²⁶ Pyeri me ne népân-á. Yesu me ne: «Kàh pi sē, kwil wēnpì wò vyǎh nàh mó me ké mónó soko kè. ²⁷ Nte mé nàh me ké tyí ne no nópi kéle ne n sǒ kètúkùyò. Képah ye, kyi dlóy mo Kalile yó-ògbē soko, yēnkô nê-á ki pɔ tē gbenne, ò vyǎh yiki n mo n yah, á ki pó we ké soko. Kè wilki n kyi mórí mo pé tyí, òmò ànê áwò tyíle.»

18

Névi nê-á ki pi né-ògbēne kal Liyel tǒrí noli yónó soko

¹ Légbíne, Yesu tò sáhpú nɔ de ònne, té à piki yah ne, nê se né-ògbēne kal Liyel tǒrí noli yónó soko ni? ² Képah tēne, Yesu me wēnpir tyí yó ye pɔ sah pé nyó, té yo pé tyí ne: ³ «Kègbi yò mé kéle n yo yé tyí, né yé nàh yé nno vi mo à pi wēnpì tyí kǒle, yé nàh Liyel tǒrí noli yò n pi. ⁴ Névi nê-à ki ò gblǒy tiki mo pi tyí wēnpir mè sǒ, tē wò ye ki pi né-ògbēne kal Liyel tǒrí noli yónó soko. ⁵ Névi nê-à wēnpir mè kénkò tēnó ple òmò yīnne, òmò ye tē tē ple.»

Gbáhdýàh gbáhdinsàhnóle

* **17:20** 17.20 - Mútárdi pi yilo kal yípyé pólle. Yah n te Matye 13.31b-32a.

⁶ «Ñte wěnpì* nónó-á sě nímɔ yõ yò, névi nê-à pé sɔkɔ yó yõ yɪkɪ mɔ tyípékè pínó sɔkɔ, pàh yínónan ñgběkì yó toh tẽ yègbɪ té à tu dah mɔ pne yɔ tĩ tẽ-ñsah sɔkɔ kè kɔ kè à yõ, képah kɪ fónfó kal tẽne. ⁷ Pèkè me kèkõyó névyè yõ névyè yõ yíkínmɔnɔ yinne tyípékè pínó sɔkɔ. Névyè yõ tẽ wɔ náh fẽ n ye yíkínóle ó, ñte névi nê gbò yõ sěnkõ-à we, pèkè kɪ tẽ nɔ. ⁸ A gbò, képah náh pɪ á gbáhkì-à kɪ nê n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè kām milki fíí ále. Wáh tekɪ á gbò, képah náh pɪ á gbáhkì sɔkɔ té tyé-ńkẽ min we, képah kɪ fónfó kal ále á mínndahnmɔnɔ yõ ní-ńkẽ nyàhnpèkè sɔkɔ gbàn nínì ànê gbyèh nínine á tyí. ⁹ A yí-à kɪ nê n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè gbahlɪ n wilki n milki fíí ále. Wáh tekɪ á yí sɔkɔ té tyé-ńkẽ min we, képah kɪ fónfó kal ále á mínndahnmɔnɔ yõ ní-ńkẽ nyàhnpèkè sɔkɔ yí nínóle á tyí.»

Képo mónpunɔ wéntɛnɔle

¹⁰ «Yé yé gblɔy tẽ wěnpì† nópi sɔkɔ yó yílónóle. Ngbò yínyõ tònptɪ nónó-á n yah pé yõ, pè me gbímegbí ní Sú Liyel yah sɔkɔ yínyõ dé. [¹¹ Yé náh we di, névyè nónó-á me mónpunɔle, pépi pwah n mɔ yin ye Névi Pídí pɔ.]

¹² Yépi tẽ tyí à; sɔ kénkõ-á képyénì lèkwě-à me dí yó tyí à me n fẽ yõh yõ, té núkú mɔ pu sé sɔkɔ, à náh tikiyéh pó gbām pó kwaryāh nópi téló sah n pi nénpó, té kyɪ mónpunɔ mè yah n kɔ n pi di? ¹³ Té gbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, wáh à we tẽ, ñ nɪ n vɪ ñmɔle à kal tikiyéh pó gbām pó kwaryāh nópi télóle, nónó náh mɔ pu. ¹⁴ Sě ye yé Sú Liyel nê-á me yínyõ, ñ tɔ náh me ké tyí ne wěnpì nópi sɔkɔ yó ñtẽ mɔ n pu.»

Tyípékè pí-ò tẽ n pɔ dùkùle gbɪ wěkì yõ

¹⁵ Yesu tɔ ne: «Á yúnpɪ yó-à tyípékè pɪ [á tyí], kyɪ n wil ñ tyí, ñ ñ yah yo yé ními wró ó sɔkɔ. Wáh sah á tyí yõ, yé yúnpikì kɪ yuku yahle. ¹⁶ Wáh yahle, kyɪ nénúkù képah náh pɪ ními yah n dohnɪ á gblɔy yõ ñtõ, yè kyɪ ké yah wah. Sě ye Liyel wey yo kéle ne, ké yah-á yĩne kè wah tãrfyò népì ními, képah náh pɪ tǔmí yí yah. ¹⁷ Té wáh yahle sàhnóle pépi tɔ tyí yõ, kyɪ ké yah yo nímɔ yõ sěpú tĩnkì tyí. Wáh se tɔ yahle sàhnóle pépi tɔ tyí yõ, ñne ne n mɔ n kɔ Liyel wěkì kó-ńkěpú sɔkɔ, képah náh pɪ mórí syípú sɔkɔ.

¹⁸ Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, yáh tir nê yahle sétáh mè yõ sɔkɔ, Liyel nê-á yínyõ sɔkɔ, ñ tɔ kɪ sah ké yõ sɔkɔ. Té yáh nê wěkì kɔ sétáh mè yõ sɔkɔ, Liyel nê-á yínyõ sɔkɔ, ñ tɔ kɪ sah ké yõ sɔkɔ.

¹⁹ Mé kéle n yo yé tyí tɔle, yé sɔkɔ népì ními tẽ-à fyò pé yégbékè pɪ núkùle sétáh mè yõ, té kwáhdúkú nê ní ní Sú Liyel tyí, à kɪ kéle pè kɔ. ²⁰ Yé náh we di, népì ními képah náh pɪ tǔmí-à wě tuke mɔ nýāh sɔkɔ nímɔ yin yõ, mè n ne me pé nuyó.»

Névyè-á yĩne pè ne n yõ n mɔ wěne n kɔ dùkù nêne

* **18:6** 18.6 - Wěnpì nónó tyí-á n yo ásó sɔkɔ yò, kè kɪ fẽ pɪ Yesu yõ sěpú ye pè n ye. † **18:10** 18.10 - Yah n te Matye 18.6 yah yónó sɔkɔ.

²¹ Képah soko, Pyeri me no de Yesu tnô té yo n tyí ne, pé Tě ñgbě, pé yúnpí yó-à n pı n de pé tyí, gbáhyí sǒ se pé yĩne pé yǒ mo à kǒ nı? Fóó gbáhyí kwárnino se nı? ²² Yesu me yo n tyí ne: «ǪǪ, mé náh n yo n pi á tyí ne gbáhyí kwárnino-á dé, ñte fóó gbáhyí kwárnino sàh-ñtännó tikitóní pó gbã ye.

²³ Yé yah, Liyel tǒrí-á kı fě toko sãh sëmirkı nêne, kè we yò: Yǒtě dí yó lésó me ké tyí ne pé pé pó tyí yah wah ànê pé tǒnpıbile. ²⁴ Pãh tyah pó yáhnóle, pé n tǒnpı yó tẽ po n tyí, n kǒlı ñgbě-á sǒ me nê yǒ, fóó talã† pó pló keyǒ kwlóle (10 000). ²⁵ Té kwáh náh sǒ me dí mè tyí ké dyah dyah tẽne. Kãh pı sě, yǒtě dí ne, pé à tẽ yãm, ànê n kyile, ànê n wěnpıle, à tahlı n gbãn yı pól tyí, pé kǒlı mè dyah. ²⁶ Képah tẽne, tǒnpı mè me n gbètukuno di té n yah kwĩnki sétáh yǒtě dí yah, té yo n tyí ne, à n gblǒy ye à mó pé syıki n yah kwéy, páh kı po ké pól dyah n tyí. ²⁷ Wãh képah yo sě, n yãm yǒtě dí kah tẽ. A me à fin mo té kǒlı mè yǒ mo à kǒ. ²⁸ Kéne dí-á fyò wil, à n ní-ò tǒnpı yó yohnı ñmo kǒlı kwéy-á sǒ me nê yǒ deniyes pó pló lèkwěle. A me à fyãh tẽ n yegbı tyí à ñne n fı kırı, té à syah ne ñkě, pé kǒlı nê-á me n yǒ, à pé dyah kéle. ²⁹ N ní-ò mè me n gbètukuno di n yah té yo n tyí ne, à n gblǒy ye à mó pé syıki n yah kwéy, páh kı po kè dyah n tyí. ³⁰ Nte à yahle, té se tǒ à tẽ kyı dah mo wòkònpèkè soko, fóó kı po no gbí nê-á à kı kǒlı mè dyah. ³¹ Pé no tǒnpıbile-á képah tẽ we sě, kè pé yah kwò kègbıle. Pé me kyı sé pól yo pé yǒtě dí syah. ³² Képah soko, yǒtě dí me pé kǒ pé à ye po, té yo n tyí ne: «Tǒnpı népo. Wáh lésó ní ni, képah ye mé á kǒlı yǒ mo n kǒ. ³³ Nte áwò tǒ náh sǒ yĩne n á ní-ò yãm yah, ñmo-á á yãm yah sǒ di?» ³⁴ Té fòkònyãhni kèpèkè tẽ tyí, yǒtě dí à dahbı wòkònpèkè névyé fòhpúpèl gbò, fóó kı syı po no gbí nê-á à kı yǒtě dí pó pólle à dyah. ³⁵ Sě ye nı Sú Liyel kı n pı n pi yé tole, yãh n yǒnmo-ñkêne wêne n kǒ yé nno pólle.»

19

Yesu-á kwónó nê kǒ fúr yíkínó tyí yǒ

¹ Yesu-á tye n weyne gbí nêne, à yal Kalile mara soko à yuku Nsyude mara tyah yó soko, nê-á me Nsyurdě yónkahnune. ² Tówú ñgbě yó me n sǒ tẽ yuku, té à me pé yámpú de mo nénpó. ³ Képah soko, Farisi wěkì kópú yısyó no de n tnô ne pé à mo yah, té à piki yah ne, ké wěkì se me dí tyí à kı n kyı fin mo, kãh sǒ me tyídúku nê yǒ nı? ⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé náh kè kar yah Liyel wey sébéy soko ne, kèkǒyó mo gbĩne, Kèkǒyó mó-ò-á pé mo dí ànê sèle di? ⁵ Wãh ne, képah-á dí-á kı yal n sú ànê n yú tnô, té kı kwro mo n kyile, pé ními kı pı wil gběnsé nukúle. ⁶ Kãh pı sě, ními náh tǒ péle dé, nukú-á péle. Liyel-á nóno kwro mo, ney káh pé gbekı.» ⁷ Képah tẽne, Farisi wěkì kópú à syah ne, ñte sǒ se pı té Moyisi kè kǒ sah ne, névi nê-à n kyile n fin mo, tẽ n fin mo mo

† 18:24 18.24 - Légbĩne, talá pó pó nukú kı sǒ fě no nénúku ye gbònkwló tò pínó danne.

§ 18:28 18.28 - Légbĩne, deniye pó pó nukú kı sǒ fě no nénúku gbıyıkı nukú tò pínó danne.

tàrfyò sébéy pi à kǒ à mó pyě à fin mǒ nǐ? 8 A me yo pé tyí ne: «Yépi nõhnì-nkě yin ye Moyisi kǒ à képah wěkile yé kǒ kè. Nkě sě náh se lesò kéle ké tyáh-nsah sǒkǒ té. 9 Té nǐmǒ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ñ kyí fin mǒ né fǒfíkì tǔ tyí yò náh, té sékáhkí tǒkǒ, fǒfíkì-á tǔ n pi.»

10 Képah sǒkǒ, Yesu tǔ sǎhpú yo ñ tyí ne, dí yin-nsah-à mó me po sah képah yǒ à yuku ñ kyí tyí tǐnne, sê tókó-nkě-á fónfó dò. 11 Yesu me yo pé tyí ne: «Wey nê-á mé kǐ n yo n pi yé tyí yò, no pól náh fě ké syíkí-nsah we n pi. Nte Liyel-á ké fěnpĩnǒ lékámne nónó kǒ, pépi wǒ kǐ fě ké syíkí-nsah we. 12 Yé náh we di, tyi yísyó me nónó-á dibí kǒ pè náh syóle n tǒkǒ: Túkù me pé dibí-nsah dùkù sǒkǒ, pè náh me dibí sǒkǒ. Túkù me névye ye mǐ péle pè kǒ pè náh me dibí sǒkǒ. Túkù mó sétókókì yahle Liyel yǒtǒrí yah yúkúnó yǐnne. Nê-à kǐ fě wey me syíkí-nsah we n pi, tǔ kǐ ké syíkí-nsah we.»

Yesu sǎm mónóle wěnpì sǒkǒ

13 Képah tǔne, névye po wěnpì yrǒle Yesu tyí ne à ñ gbǎn sah pé yǒ à Liyel ni pé tyí. Nte ñ tǔ sǎhpú me tyah dírile n kǒ pé yǒ. 14 Képah sǒkǒ, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé ye wěnpì kǒ pè ne n po n po nǐmǒ tyí. Yé káh pé yahle n kǒ. Yé náh we di, névye nónó dùkù-á me wěnpì nǒpi tyí kǒle, pè kǐ Liyel tǒrí nǒlǐ yǒ n pi.» 15 Képah tǔne, wǎh ñ gbǎn sah te pé yǒ, à yal nénpǒ.

Tahrǐ tyí yónóle

16 Képah tǔne, kètěnpìkǐ yó nǒ de Yesule té à piki yah ne, kwó-ò dí, tir nê sé pé yǐne pé pi tyípépěyne pé mó tyé-nkě min we nǐ? 17 Yesu me yo ñ tyí ne: «Sǒ pi té á nne n piki n yah pèpey tyí yǒ? Pèpey núkú ó me. Wáh kǐ me ké tyí ne á min we, Liyel tyi kǒnsǎhnó wǎlle n kǒ.» 18 A me ne Liyel tyi kǒnsǎhnó nónó tǎn se nǐ? Yesu me yo ñ tyí ne: «Káh nékókè mǒ, káh fǒfíkì pi, káh yǐbe yǐ, káh mìnì sah ney yǒ. 19 Yǒyénne n sah á sú ànê á yú yǒ. Ye á ní-ò tyí nǒ á tyí á gblǒy tyí kǒle.» 20 Képah tǔne, kéne kètěnpìkǐ me yo ñ tyí ne, páh me sépi tǔ pǒlle n pi dò, kèyǎh se tǔ me wǔ pé tyí pi pi tǔne nǐ? 21 Yesu me yo ñ tyí ne: «Wáh kǐ me ké tyí ne á tyi pól tǔ, gbǎn yǐ nónó-á me á tyí, kyí sè yǎm ñ té sé pǒ dibi yǎm tǎn kǒ. Képah sǒkǒ, á kǐ tahrǐ we Liyel fǒ sǒkǒ. Képah-à pi, ñ po nǐmǒ sǒ tǔ.» 22 Wǎh képah tǔ noh sě, à sǒkǒ yahle yíkínsǎhnóle. Kwáh nétě ñgbě ye sǒ ñne képah ye.

23 Képah sǒkǒ, Yesu me yo ñ tǔ sǎhpú tyí ne: «Kègbǐ yǒ mé kéle n yo yé tyí, tǎh Liyel tǒrí nǒlǐ wényǒnóle, kè kǐ tah dé. 24 Mé kéle n tǔ n yo yé tyí, yǎhmíkì dénwǐlnóle sèndi pwǎh sǒkǒ, képah nítě kǐ dòdò kal tǎh Liyel tǒrí nǒlǐ wényǒnóle.» 25 Yesu tǔ sǎhpú-á képah noh sě, pé gbǎn kah du. Pè me ne, ñte nê wǒ se kǐ mó fě pwah nǐ? 26 Yesu me yǒ pè yah, té yo pé tyí ne: «Névye tǔ wǒle, pè náh fě kè pi n pi. Nte Liyel kǐ fě tyi pól pi.»

27 Képah sǒkǒ, Pyerǐ me yo ñ tyí ne, à yah, pépi-á pé tyi pól sah té ñmǒ sǒ tǔ. Pépi tyí se kǐ n pi n pi sǒ nǐ? 28 A me yo pé tyí ne: «Kègbǐ

* 19:7 19.7 - Yah n te Tǒnyonǒ 24.1.

yõ mé kéle n yo yé tyí, Névi Pídí-à pɔ kɔ̃ tẽ ò tǒrí kɔ̃ yõ kèkɔyó késán sɔkɔ gbí nêne, yépi nónó-á nɔ̃ sò tẽ, yé tɔ kɔ̃ tẽ tǒrí klɔ̃ gbõninó yõ kɔ̃ Yisrayel no yikìnínó gbõninó yah tẽ n pi. ²⁹ Nɔ̃ yĩn yõ, névi nê tẽ-à fyò me yal ò gbô sɔkɔ ò, ò yúnpyé tɔ̃ ò, ò dósýó tɔ̃ ò, ò sú tɔ̃ ò, ò yú tɔ̃ ò, ò wɛnpí tɔ̃ ò, ò swɛy tɔ̃ ò, tẽ kɔ̃ sɛnkɔnɔ̃ lèkwɛ we, té kɔ̃ se tǒ tyé-ńkɛ̃ min we. ³⁰ Nte négbro náhnáh kɔ̃ n pɔ̃ n pi nètélólɛ, té nètélólɛ náhnáh kɔ̃ n pɔ̃ n pi négbrolɛ.»

20

Sèmìrkì nê-á yāh sètɛ̃ yó ànê ò tǒnpɔ̃bɔ̃ sar òkù tyí yõ

¹ «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɔ̃ fɛ̃ tɔkɔ̃ sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Sètɛ̃ dí yó lésò wil séngbɔ̃ púpúle ne pé tǒnpɔ̃bɔ̃ yah n tɔkɔ̃ n tekɔ̃ mɔ̃ pé yèrɛsɛ̃ swāh sɔkɔ. ² Wāh nónó we, à yo sah núkú yõ péle ne, nénúkú gbìyìkì núkú tǒ pínó sārɛ, deniye* pó pó núkú-á. Képah sɔkɔ, té pé tekɔ̃ mɔ̃ ò swāh sɔkɔ. ³ Pɔ̃y tǒ gbíne, à tǒ wil té kyɔ̃ nósýó we tɛ̃nóle tówú tükè-nsah sɔkɔ tǒ kɛ̃ne pé tyí. ⁴ A me yo pé tyí ne, pépi tɔ sɔkɔ péwɔ swāh sɔkɔ, pāh kɔ̃ pé sar ké yah yõ. ⁵ Pè me sɔkɔ. Gbì-á me yòtah sírr sɔkɔ, à tǒ wil à sɛntɛ̃ pɔ̃. Gbèkām gbì-á nɔ̃, à tǒ wil à képah núkú ó pɔ̃. ⁶ Nví lésyile, à tǒ wil té kyɔ̃ nósýó we íttó kéne tówú tükè-nsah sɔkɔ. A me pé piki yah ne, sɔ̃ se pɔ̃ té péle ásò gbìyìkìlɛ tótó tǒ pí-ńkɛ̃ne nɔ̃? ⁷ Pè me yo ò tyí ne, ney náh pé tɔkɔ képah-á. A me ne pépi tɔ sɔkɔ péwɔ swāh sɔkɔ. ⁸ Tò-á tiki nviné, sètɛ̃ dí yo ò pó yah wāh-ò dí tyí ne, à tǒnpɔ̃bɔ̃ nópɔ̃ ye n pɔ̃ pé dyah pé póle. Nkɛ̃ nónó-á kyɔ̃ swāh sɔkɔ nètélólɛ, à kè tyah pépi tyí à pɔ̃ n dal n mɔ̃ négbro tyí. ⁹ Nónó-á télólɛ, pāh pɔ̃, à pé kɔ̃ deniye pó pó núkú núkúle. ¹⁰ Kāh syɔ̃ négbro tyí, pépi tẽ sò me n sò ne wān-á kɔ̃ we pépi tyí yõ. Nte deniye pó pó núkú núkú ye pépi tɔ we. ¹¹ Pāh pó nópɔ̃le n syɔ̃ gbí nêne, pé tyah sètɛ̃ dí sèyòkèle n yo ¹² ne ńkɛ̃, nónó-á à tɔkɔ pɔ̃ télólɛ, léri núkú ó sɔkɔ-á pé we pɔ̃ tǒle. Nte kè se pɔ̃ sɔ̃ té à pɔ̃ péle n sar núkúle pépile, pépi nónó-á kwlónó fɛ̃ syɔ̃ à tǒ pɔ̃ kwɔ̃ gbìyìkìlɛ tótó gbì syòkì yah sɔkɔ nɔ̃? ¹³ Sètɛ̃ dí me yo pé sɔkɔ yó tyí ne: «N kódí, mé náh syɔ̃kɔ̃ á yõ sɔkɔ dé. Nɔ̃ ànê áwɔ náh sò wɛkɔ̃ sah núkú yõ ne, á gbìyìkì núkú tǒ pínó sār-á kɔ̃ pɔ̃ deniye pó pó núkúle dí? ¹⁴ Ne n yuku á póle. Mé kɔ̃ nètýé mè kɔ̃ dan núkúle áwɔle ní dyɔ̃ ó. ¹⁵ Ké wɛkì náh me nɔ̃ tyí, kɔ̃ fɛ̃ ní dyɔ̃ dyɔ̃ tyi pɔ̃ ní póle dí? Tí, ní nɔ̃ nónó se n yo ále?» ¹⁶ Képah yāhntɛ̃nɔ̃ náh, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Sɛ̃ ó ye, nètéló kɔ̃ pɔ̃ négbrolɛ, té négbro kɔ̃ pɔ̃ nètélólɛ.»

Yesu me ò kúnó ànê ò lékó yilkinmɔ̃nɔ̃ tyíle n yo ke tǒ-òle

¹⁷ Yesupi-á n sɔkɔ Yerusalemɔ̃ kwil, pāh me wɛkì yõ sɔkɔ, à ò tǒ sáhpú ye pé yahle, té yo pé tyí ne: ¹⁸ «Á we wɛkì yõ à n dɔkɔ n yuku Yerusalemɔ̃ sɔkɔ yò. Névi Pídí kɔ̃ tẽ n dahbɔ̃ n pi sárká syínwilkɔ̃pɔ̃ yòtām ànê Liyel tyi kònsāhnó kwópú gbò nɛnpó. Pé kɔ̃ kè yah tɔkɔ ne wāh yĩne kònmɔ̃nɔ̃le, ¹⁹ té kɔ̃ à dahbɔ̃ névyɛ gbò nónó náh pɔ̃

* **20:2** 12.5 - Légbíne sò, wāh gbìyìkì núkú tǒ pɔ̃ névi tyí, deniye pó pó núkú ye tẽ n sar ále.

Nsyifunole, pé kɪ kóle à ko, té kɪ à ko yèföhle, té kɪ à syɪ dahni yõ. Nte ké sèpɪn tɔ̀-ò sòle, n̄ léko kɪ yilki mɔ.»

Nsyaki ànê Nsyõ yú-á nê yah kõ Yesu tyí

²⁰ Képah soko, Nsebede kyɪ me n̄ dɪnpɪ tẽ no de Yesule, té ko kwĩnki n̄ yah ne pé yáhnkõno yó pi n̄ tyí. ²¹ Yesu me à piki yah ne, à se me kwáh nê tyí ni? Pi me yo n̄ tyí ne, pé dɪnpɪ nónó-á yò, à n̄ vyähle péwo kõ ne wàh pɔ doko n̄ yõtõrí yõ, pé soko núkú kõ tẽ n̄ gbõyò sòle, ní-ò mó kõ tẽ n̄ gbëyìnè sòle. ²² Yesu me yo n̄ tyí ne: «Npɪ̀-̀nkê soko ye yé n ni kéle. Máh kɪ n de n pi yèvyährɪ nê soko, yé to se kɪ fẽ de ké soko?» Pè me à syah ne páh kɪ fẽ de ké soko. ²³ Yesu me yo pé tyí ne: «Máh kɪ n de n pi yèvyährɪ nê soko, yé to kɪ de képah wo soko ó, nte n̄ gbõyò sò ànê n̄ gbëyìnè sò tẽnó tẽ wole, n̄mɔ tyí náh képah wèkɪ kõnóle. N Sú Liyel-á kè yah sah nónó yinne, pépi ye à kɪ kõ kéle.» ²⁴ Yesu tò sáhpú népɪ gbãm nópi téló-á képah noh sɛ, pé foko vyäh ními nópile. ²⁵ Képah soko, Yesu me pé pól ye yah té yo pé tyí ne: «Tir nê-á me n pi kwlo kwlo soko, yé kè pɪ ó. Yõtãm náh níkêne pé kwlo névyele ne n fne, té né-̀ngbnɔ to n mó ne n fyäh pé yõ pé tẽnwenɔ yinne di? ²⁶ Nte kè náh yĩne kè ne n pi sɛ yépi wró. Gbënténáhle, yépi soko nê-à me ké tyí ne pé yín-̀nsah ngbè we, tẽ yĩne à pi tònpile téló tyí. ²⁷ Té nê-à me ké tyí ne pé pi yah névile yé soko, tẽ yĩne à pi yé yõle. ²⁸ Sɛ ó ye, Névi Pídí náh pɔ ne névyè tòle n pi péwo tyí dé. N̄mɔ ye pɔ tò pi yinne névyè tyí, té kɪ n̄ min kõ névyè náhnáh yõ dwe yinne.

Nsyeriko kwil yítũbi népɪ ními yí yíkínmɔnɔle

²⁹ Yesu ànê n̄ tò sáhpú-á n wil Nsyeriko kwil soko gbí nêne, tówú ngbè yó me n̄ sò tẽ. ³⁰ Té yítũbi népɪ ními yísyó sò me tẽnóle wëgbah soko. Páh noh ne Yesu-á pɔ n soko, pé tyah n yo n mɔ yínpɔ̀ ngbène ne, pé Tẽ ngbè, n̄mɔ nê-á Davidi Pídíne, níkê à pé yãm yah. ³¹ Képah tène, tówú dirí kò pé yõ ne pé pé vyëy vike. Nte pé tò wãn mɔ pé yónmɔno yõ ne níkê, pé Tẽ ngbè, n̄mɔ nê-á Davidi Pídíne, níkê à pé yãm yah. ³² Yesu me yín té pé ye yah, té yo pé tyí ne: «Kwáh nê me yé me ké tyí ne mé pi yé tyí?» ³³ Pè me yo n̄ tyí ne, pé Tẽ ngbè, à pé yí yɪkɪ mɔ. ³⁴ Képah tène, pé yãm Yesu tẽ. A me tũ pé yí tyí. Nénpó swɔ, pé yí núkú yɪkɪ mɔ. Pè me n̄ sò tẽ.

21

Yesu dénóle Yerusalemɪ kwil soko

¹ Yesu ànê n̄ tò sáhpú sò me fí kwéy Yerusalemɪ kwille. Pè sò me yúkey Betifasyɪ kwille, képah nê-á me Wólívyè yèh yõli yõ. Képah soko, à me n̄ tò sáhpú népɪ ními tò ² ne níkê: «Kwil nê-á yé yah ùnne yò, yé kyɪ ké soko. Yé kɪ núkú níkwëndýyũkɪ yó we tóhnmɔnsàhnóle níkwëndýpíkɪ yóle n̄ tnò. Yé à de, yé pɔ séle n̄ kò. ³ Nê-à kɪ ne pé yo, yé yo tẽ tyí ne, sé yétô-á me Tẽ ngbè tyí. Képah soko, tẽ kɪ ye yé kò yé kɪ soko séle nénpó swɔ.» ⁴ Yesu képah yo sɛ, Liyel tẽntò syínyo-ò

wey yónsàhnó mè wil yinne. Liyel tēntò syinyo-ò lésò ne nkē: ⁵ «Yé yo Yerusalem* kwil tã tyí ne, pé yah, pé yòtē-á me n pi pé òinne. Gblõy tìkínmòno-á me ò sòko. Wãh me dókónkòntēnòle nkewēndyíkì yò, nê-á nkewēndyípiikìle.»[†] ⁶ Képah sòko, Yesu tò sáhpú me kyí tyi nópi pí ò yóré yò. ⁷ Pé nkewēndyíyũkì ànê nkewēndyípiikì mè tē pò, té pé flo mò sé yò Yesu kò à doko kò tē. ⁸ Nékwínkí sò me pé flole n mò n yuku wèkì yò, tókù mó me pēmìle n kwòkì n mò n yuku. ⁹ Tówú nê-á sò me mò ò yah òinne pé n yuku, ànê nóno-á sò me ò sò tē, pé pól sò me yo tũ yínpò òngbēne ne: «Gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yò. Névi nê-á n pi Tē òngbē yín yò, Liyel sãm mò ò sòko. Gbílkinó ne n sah Liyel yò, òmò nê-á me yinyò.» ¹⁰ Yesu-á pò n de Yerusalem kwil sòko, nénpò tã pól yuku kwille n yike wù. Pé sò me piki yah tũ ne, nê se dí mēne ní? ¹¹ Tówú me yo pé tyí ne, Liyel tēntò syinyo-ò Yesu-á, nê-á n wil Nasareti kwil sòko, Kalile sétáh yò.

Gbòyibi yínwìlkìnòle Liyel ní-nsah gbò sòko

¹² Yesu-á de Liyel ní-nsah gbò sòko, à yiyãm yàmpu ànê yidwéné dwépú pól yini wilki ké sòko. A pò sàhntùpu tàbálnò tu wilki mò, ànê kèpìkìpìkìno yàmpu klòle. ¹³ Té yo pé tyí ne: «Kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy sòko ne: «N gbò kí n ye níri pí-nsah gbòle.»[‡] Nte yépi kè tòko pí yípú wòbìntē-nsahle kè?»[§]

¹⁴ Képah náh, yítubi ànê gbáhkì nukú névye me nò de Yesule Liyel ní-nsah gbò sòko. A me pé de mò. ¹⁵ Sárká syínwìlkìpu yòtãm ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú-á gbìl nópi pínó we sē, té wēnpì tō me gbo mò tũ ne nkē, gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yò, pé fòko vyãh. ¹⁶ Képah tēne, pé me yo Yesu tyí ne, wēnpì nópi-á me nēne n yo, à kó me kéle n nohnú ní? A me yo pé tyí ne: «Àwe mé me kéle n nohnú. Té wey nê-á wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy sòko ne: «A kè pí á gbilki gbilki welo n nohnú wēnpì ànê wēnpì yrò vyēy sòko.»* Yé se kí ne yé náh kè kar yah? ¹⁷ Képah yóntenò náh, à yal pé tnò, té wil kwil sòko à kyí sò Betani kwil sòko.

Yesu vyãh yénmònole sènsóké séswò yò

¹⁸ Dìndal séngbòle, Yesu-á n syi n pi Yerusalem kwil sòko, kwèkì à tē. ¹⁹ Wãh sènsóké séswò yó we yúkey wèkìle, à me nò de ké tnò. Nte à náh kwãh yó we ké sòko. Kè sò me murì ó kókòle. Káh pí sē, à me yo ké tyí ne, tòó-á sē yò, képah tē náh tō n syi n yah n pi pòlle. Nénpò swò, séswò mè nukú kòko. ²⁰ N tò sáhpú-á képah we sē, pé gbã du. Pé me Yesu piki yah ne nkē, kè se pí sò té sènsóké mè nukú kòko nénpò swò ní? ²¹ A me yo pé tyí ne: «Kègbì yò mé kéle n yo yé tyí, Liyel yò sènsò-à me yé sòko, té yé náh me n sò tòtò, máh nê pí sènsóké séswò mè sòko, yé tò kí fē sènkò pí. Té kè náh n yín n pi képah ó tyí dé, yé kí tō fē yo yòlì mè tyí ne, kè yuku n yal ásò kè kyí n syikì n de pne yo

* **21:5** 21.5 - Yerusalem yín yó ye sò Siyòne. † **21:5** 21.5 - Yah n te Nsakari 9.9. ‡ **21:13** 21.13 - Yah n te Yesayi 56.7. § **21:13** 21.13 - Yah n te Nsyeremi 7.11. * **21:16** 21.16 - Yah n te Gbálnò 8.3.

soko, té kè kɪ mó tǒ pɪ. ²² Liyel yǒ sɛ́nó-à me yé soko, té yé kwáhdúkú nê yah kǒ Liyel tyí nírí soko, yé kɪ kè we.

Pè me Yesule n piki n yah n tɛ́nwɛnɔ wíl-nsah tyíle

²³ Yesu kyɪ Liyel ní-nsah gbô soko. Wáh me névyele n kwɔ gbí nêne, sárká syínwílkipu yǒtám ànê kwil yèwàhnì nɔ de n tnô té à syah ne, nê gbǒ yǒ se à n pɪ tyi nópilɛ, ànê nê se kǒ ònne kéne tɛ́nwɛnɔle nɪ? ²⁴ A me yo pé tyí ne, péwɔ tɔ-á kɪ pé piki yah tir núkú ó kókóle. Páh kɪ ké yah yo pé syah, pé tɔ-á kɪ mó yo pé syah nê gbǒ yǒ-á pé n pɪ tyi nópilɛ. ²⁵ Pépi tɛ́ tyí à; nê se tǒ Nsyǒne à pɔ wèlnwílkinóle n pɪ nɪ? Liyel se, tǐ névyɛ se nɪ?» Képah soko, pé tyah n yo wɛ́ tyí ne, páh kɪ ne Liyel-á tǒ ònne, wáh kɪ pé syah ne, té kwáh nê se pɪ té pé náh sɛ́ n yǒ nɪ? ²⁶ Nte páh kɪ se mó tǒ ne névyɛ-á tǒ ònne, tǒwú tíkí-á me pé tɛ́ pé pól-á sǒnpíle me Nsyǒne n tɔkɔ n pɪ Liyel tɛ́ntǒ syínyo-òle. ²⁷ Káh pɪ sɛ́, pé Yesu syah ne pé náh pǐ. N tɔ mó yo pé tyí ne, pé tɔ náh kè yo pé syah n pɪ, nê gbǒ yǒ-á pé n pɪ tyi nópilɛ.

Sèmirkí nê-á yáh dínpì nɛ́pí nímí yísyó tyí yǒ

²⁸ Képah soko, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Mé kɪ sèmirkí yó yáh yé tyí, yé mó yé sǒnɔ yo ní tyí ké tyí soko. Dínpì nɛ́pí nímí lésǒ me dí yó tyí. A me nɔ de gben tɛ́ne, té yo n tyí ne, pé pídí, nkɛ́ à kyɪ tǒ pɪ pé tyí yèrɛsɛ́ swáh soko kweyne. ²⁹ A me n sú syah ne kyɪ dékè náh me pé tɛ́. Té dǒ kwéy, à kè we ké yah náh. A me yuku soko swáh soko. ³⁰ Sú mè me tǒ nɔ de n pídí ní-òle, à wey núkú mè ó yo n tɔ tyí. Nmɔ me yo n tyí ne, páh kɪ kyɪ, pé bǒ. Té à náh pɔ kyɪ. ³¹ Nɛ́pí nímí nǒpi soko, nê tɛ́ pé sú nìvìnì pɪ?» Sárká syínwílkipu yǒtám ànê kwil yèwàhnì nǒpi me ne gben tɛ́-á. Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbɪ yǒ mé kéle n yo yé tyí, mórí syípú ànê syó fǒfínɔpɪ kɪ yé dyàh tɛ́ Liyel tǒrí nɔlɪ yǒ. ³² Yé náh we di, Nsyǒ pɔ yé tyí à pɔ gbɪ wɛ́kɪle yé wɛ́kɪ, té yé náh sɛ́ n yǒ. Nte mórí syípú ànê syó fǒfínɔpɪ wɔ pyɛ sɛ́ n yǒ. Yé mó tǒ kè we yíne, té képah fyé yǒ, yé náh yé nno vi mɔ à sɛ́ n yǒ.»

Sèmirkí nê-á yáh yèrɛsɛ́ swáh tǒpú nɛ́pèl tyí yǒ

³³ Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Yé yé ní sah noh ní tyí sèmirkí yóle nítǒ yò: Sètɛ́ dí yó lésǒ yèrɛsɛ́ swáh kǒ, té kɛ́kɪ mɔ kè kore vi, té swɔ yó tǔ tédáhkɪ yǒ ké soko, à pɪ yèrɛsɛ́ pye yǐkí-nsahle. Té ké syíkípú dókóntɛ́-nsah mɔ kèyy ké soko. Képah náh, à yèrɛsɛ́ swáh tǒpú yísyó tɔkɔ pɔ sah ké yǒ, píndibino yǒ, té soko kóló soko. ³⁴ Sé pye gbe gbí-á pɔ n nɔ, sètɛ́ dí n tǒnpɪ tǒ yèrɛsɛ́ swáh tǒpú nǒpi tyí ne, pé pé we we tɛ́ne pé kǒ pé pɔ pé kǒ. ³⁵ Nte yèrɛsɛ́ swáh tǒpú nǒpi yuku pé tɛ́, té núkú ko kèpékèyǒ, té kèyáh ko mɔ, té kèyáh minki ko dyèhle. ³⁶ Sètɛ́ dí tǒ n tǒnpɪ yísyó tekɪ mɔ, nónó-á dò kal gbɔro tǎnne. Pè tǒ pépi tɔ pɪ sɛ́ntɛ́ óle. ³⁷ Káh pɪ sɛ́, à tǒ n pídí tǒ pé tyí tɛ́yne, té me n sǒ ne, páh kɪ nno wɔ yah sen ku. ³⁸ Nte yèrɛsɛ́ swáh tǒpú nǒpi-á fyò n pídí we, pé núkú yo wɛ́ tyí ne, n gbɛ́yǒ-á yò. Pè pɔ pé à ko mɔ, gbɛ́kɪ mó pɪ pépi tyíle. ³⁹ Képah tɛ́ne, pé núkú à fyáh tɛ́, té à wilki mɔ swáh kahnne, té à ko

mɔ. ⁴⁰ Yé tokɔ ne n yah kè; sètè dí-à pɔ pɔ, sɔ me à kɪ pɪ péle?» ⁴¹ Pè me ne, wãh kɪ kéne népèl ko mɔ pélpèl, té kɪ yèresè swãh tópu yísyó tokɔ pɔ sah n swãh mè yò, púndibino yò. Pépi wɔ-á kɪ n we we tène ñne n kɔ ké gbí soko. ⁴² Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé se kɪ ne yé náh wey mè kar yah pólle, nê-á yo Liyel wey sébéy soko ne ñkè: «Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle, képah yétò pɔ kal.

Tè ñgbè tò vyãh ye képahle.

Gbëndùnì tir ye kéle ápi yah soko yò dé!»†

⁴³ Képah yóntenɔ náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo yé tyí tole ne, Liyel tóri soko ténɔ kɪ syi yépi Nsyifunɔ tyí kɪ yíkì yó nénye kɔ, nónó-á kɪ tyíépèlɔle n pɪ ké soko Liyel-á me nónó tyí. [⁴⁴ Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle, névi nê-à wil syíkì képah yò, tɛ kɪ kwokì. Té kàh se mó tɔ syíkì nê yò, kè kɪ tɛ pyãhrɪ.]» ⁴⁵ Sárká syínwilkìpu yòtã ànê Farisi wèkì kópú-á fyò sèmìrn nópi noh, pè pĩ ne pépi yò-á Yesu mɪ séle. ⁴⁶ Képah tène, pè sò me ké tyí ne pé à tɛ, té tówú tíkì pè tɛ. Tówú sò me Yesule n tokɔ n pɪ Liyel téntò syinyo-òle képah ye.

22

Sèmìrkì nê-á yãh fúr yòke yónó tyí yò

¹ Yesu tɔ tyah sèmìrkì yóle n yãh pé tyí ne: ² «Liyel tóri-á kɪ fè tokɔ sãh sèmìrkì nêne, kè we yò: Yòtè dí yó lésò n pídí fúr fèn pɪ. ³ Té me n tònpuɓi wilkì tɔ ne, pè kyɪ néyéno ye n pɔ fúr yòke yó-nsah. Nte néyéno nópi náh sò me ké tyí ne pé pɔ. ⁴ Képah tène, à tɔ tònpuɓi yísyó wilkì tɔ pé tyí ne, pín-á pɪ te. Páh nyéhpyèni ànê yípèy ko te nuri-á me nónó soko. Tyi pól-á pɪ te, pè pɔ fúr soko. ⁵ Nte néyéno nópi náh kè mɔ kò pólle. Nyo-à yuku à n soko n swãh, nyo-à yuku à n soko n gbò yí-nsah. ⁶ Pé tókù me yuku mɪ yòtè dí tònpuɓi soko, à pè fòh pélpèl, té pè ko mɔ. ⁷ Képah soko, yòtè dí foko kah vyãh. A me n sràsyíbi tekɪ mɔ pè kyɪ kéne nékókè mópú ko mɔ, té pé kwil suke. ⁸ Képah náh, té yo n tònpuɓi tyí ne, fúr yòke-á pɪ te. Nte néyéno nópi náh sò yĩne yòke mè yónóle. ⁹ Nkè pè kyɪ wètlo yey soko, pàh kɪ fyò nénye nónó we, pè pé pól ye n pɔ fúr yòke yó-nsah. ¹⁰ Tònpuɓi nópi me soko wãl yey soko. Pãh kyɪ té nénye nónó we, nétúkùnì tokɔ dohnɪ népèlɔ yò, pè pé pól ye pɔ tuke mɔ, fófú fúr pí-nsah wòkò pól yuku yòke yópúle. ¹¹ Yòtè dí-á de yuku yáh-nsah pé tyí, à kyɪ dí yó we pé soko nê náh sò me fúr flo mɔ. ¹² A me yo kéne dí tyí ne, pé kódí, ñmɔ se de sɔ ásò soko fúr flo kéne n wil soko nɪ? Nte yó-nsah náh we dí tyí. ¹³ Képah soko, yòtè dí yo tònpuɓi tyí ne pè n gbyèh ànê n gbàn pukubi, pè mó à min mɔ kégbò fèntú soko, nýãh soko-á gbni ànê yni táhnó kɪ me. ¹⁴ Yé náh we di, nénye náhnáh me yénóle. Nte nónó-á yah wilkì pé soko, pè náh me fwó.»

Pó móri mónóle Wrome kwiltã yòtè ñgbè Sesar tyí

† 21:42 21.42 - Yah n te Gbálnó 118.22-23; Tyípinì 4.11.

15 Képah soko, Farisi wěkì kópú kyí wě we à yo sah núkú yò, sǎ-á pé kɪ pɪ té kɪ Yesu we n tẽ n pi n vyāh wey soko. 16 Té me pé tò sáhpú yísyó ànê yòtẽ dí Yerodɪ náh névyé tókú wilki tǔ Yesu tyí ne pé kyí yo n tyí ne, pé kwó-ò dí, páh pĩ ne gbɪ yó-ò-á ñne, ànê wāh Liyel wěkìle névyele n kwó gbɪ wěkì yò. A náh névyé yah tíkìle n pɪ. A náh névyele n wah. 17 Nte à n sǎnɔ yo pé syah. Nkě ké wěkì se me kǎnóle ne pé mórìle n mǎ Wrome kwiltām yòtẽ ñgbě Sesar tyí, tĩ ké wěkì náh me kǎnóle? 18 Nte Yesu-á pé foko sǎnɔ tókúnì pĩ sě, à me yo pé tyí ne, fòkòpìl ànê vyāhsesyírí névyé nópi, sǎ se pɪ té pé pé pìlkintě-ńsahle n yah n kǎ nɪ? 19 Pé pǎ mórì mǎ mǎ pǎ pǎ núkúle pé yah àtrɛ. Pé me pǎ ké núkúle à kǎ. 20 Yesu me pé piki yah ne, nê yah mírki ànê n yĩn se wárkínmǎnɔle ké yò yò nɪ? 21 Pé me yo n tyí ne, Sesar tyí-á. Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne, pé Sesar tyíle Sesarle n kǎ, pé mó Liyel tyíle Liyelle n kǎ. 22 Páh képah tẽ noh sě, pé gbǎn du. Pé me yal n tǎn ò à soko.

Lékyí yílkinmǎnɔ tyí yónóle

23 Lésó mè óle, Sadusi wěkì kópú nónó-á ńkěne ne n yo ne lékyí yílkinmǎnɔ náh me, pé tókú nǎ de Yesu tǎn té à piki yah ne, 24 kwó-ò dí, Moyisi-á kè yo n tyi kǎnsàhnó soko ne, dí nê-à ku pi kěne n tyí, n gběndí-á yĩne à n kyí pékúsè mè tǎkǎ, à pi dubi à kǎ, nê-á kɪ pǎ n pɪ n pi n nénkyí dí lékókè náhne.* 25 Nte sú núkú dínpi nɛpĩ kwǎrnimi yísyó-á lésó me pépi wró soko. Gben tẽ me pǎ sê tǎkǎ, té pǎ ku pi wé-ńkěne té n kyí sah n sǎ syi kǎ. 26 Nte ñmǎ tǎ tyí tǎ pǎ pɪ sě, tǎ-ò tǎ tyí pǎ pɪ képah núkú óle, fǎó à pǎ syi kwǎrní-ò tyí. 27 Pépi pól tyí náh, pi mè tǎ-á pǎ ku. 28 Nte pi mè-á de yah pé pól tyí sě à, lékyí yilki n mǎ sǎle, à se kɪ n pɪ n pi pé nɛpĩ kwǎrnimi nópi soko nê tẽ tyíle nɪ? 29 Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Liyel wey sébéy pí-ńkě ànê Liyel tǎnwɛnǎ pí-ńkě ye mǎ sah yéle pìlkinó soko. 30 Yé yah, lékyí-à pǎ yilki mǎ, pédéké náh kɪ n me n pi, sétókókì tǎ náh kɪ n me n pi. Nte névyé kɪ me yĩnyò tǎnpɪbɪ tyí kǎle yĩnyò. 31 Té à yuku lékyí yílkinmǎnɔ wǎ tyí soko, Liyel-á nê yo yé tyí, yé náh kè kar yah di? A lésó ne: 32 «Ñmǎ ye Abrahmɪ Liyelle, ànê Yisakɪ Liyelle, ànê Nsyakobɪ Liyelle.»† Liyelle, lékyí Liyel náh ñne dò, vye Liyel ye. Képah n wěkɪ ne á náh tǎn Abrahmɪpi lékyí-á yilki mǎ.» 33 Képah tǎne, tǎwú nê-á sǎ me n weyne n nohnɪ, pé gbǎn du n névyé kwó dukú tyíle.

Liyel tir kǎnsàhnó nê tyí-á tah kal

34 Farisi wěkì kópú-á noh ne Yesu-á weyne Sadusi wěkì kópú tẽ, pé wě ye tuke mǎ. 35 Té pé Liyel tyi kǎnsàhnó pípú soko yó me píkinyahno yó pɪ Yesu tyí n pilki n tẽ yĩnne ne, 36 kwó-ò dí, Liyel tir kǎnsàhnó nê tẽ tyí se tah kal sé tǎlǎle nɪ? 37 Yesu me yo n tyí ne: «Á Tẽ ñgbě Liyel tyí yĩne kɪ nǎ á tyí á nɪ pǎlle, ànê á min pǎlle, ànê á sǎnɔ pǎlle.»‡ 38 Képah ye tir kǎnsàhnó gbenne, ànê nê tyí-á tah kal. 39 Ké ní-ò nê-á tǎ me

* 22:24 22.24 - Nsyifunɔ tyí sǎ, pékúsè yĩne à de n pɛ tyí névi yó tyí. Yah n te Tǎnyonɔ 25.5-6; Yenesɪ 38; Wruti 1-4. † 22:32 22.32 - Yah n te Yálnó 3.6. ‡ 22:37 22.37 - Yah n te Tǎnyonɔ 6.5.

ké tyí kǒle, képah ye yò ne: «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblǒy tyí kǒle.»[§]
⁴⁰ Moyisi tyi kǒnsàhnó ànê Liyel tǔntò syínyopu sébéynó soko tyi pól me tyi kǒnsàhnóno nínó nópi soko.»

Krista ye Davidi Tě ñgběne té tǔ pi ñ Pídíne

⁴¹ Farisi wěkì kópú-á sǒ me tükènmɔnɔle, Yesu me pikínyahno yó pi pé tyí ne: ⁴² «Yépi tǔ sǒno nêne Krista tyí soko, nê-á Liyel ney yáhtokɔnɔle? Nê pídí me ñne?» Pè me yo ñ tyí ne, Davidi Pídí-á. ⁴³ Képah soko, à me yo pé tyí ne: «Ñte kwâh nê pi té Liyel Mirki-á Davidi yah tǔ, Davidi me Krista ye Tě ñgběne? Yé nâh we di, à lesó ne ñkě,

⁴⁴ nê-á péwo TĚ NGBĚNE

Tě ñgbě Liyel-á kè yo ñ tyí ne ñkě,

à po n kǒ n tǔ pé gbǒyò sǒle,

fóó kè po no gbí nê-á

pé kɪ ñ sǔpébi pi ñ gbáhkì súnasàh-ñsahle.*

⁴⁵ Nte Davidi-á Krista ye TĚ NGBĚNE à kɪ tǔ pi sǒ té kɪ po n pi ñ Pídíne?» ⁴⁶ Yesu-á sépi yo, tyíyóné nâh tǔ fě we pé soko yó ñtǔ tyí. Té à toko lesó tyí, ñnî yó ñtǔ nâh tǔ ñ nɪ syâh à piki yah yah tir yó ñtǔne.

23

Yesu-á nê yo à yuku Liyel tyi kǒnsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópú tyí ñne

¹ Yesu yo ñ tǔ sáhpú ànê tówú tyí ne: ² «Liyel tyi kǒnsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópú ye n kwɔ névyele Moyisi tyi kǒnsàhnóle. ³ Yé ne n nohnɪ pé tyí, yé mó ne n kɔ pé yóré yǒ. Nte pǎh kwónó nónóne n pi, pé nâh me n kɔ sé wǎl yǒ. Képah ye, yé káh pé pi dukù tǔ wǔle n yah n pi. ⁴ Pǎh ñkěne névyele n kwɔ tyi nónóne, sè me á kɪ ne tókópél sǒ pé pukubi pé twah mɔ, té pé nâh n fě n syi n so n mɔ pé tyí kengbo núkú fyéle. ⁵ Pé pé gblǒyne n wěkɪ pé tyípínì pól soko. Képah ye, kyésúpí nónó-á Liyel weyne sé soko yèwetyèh yey toh n mɔ mɔ tǔne, képah nâh pi gbǎn tyí toh n mɔ mɔ tǔne, pépi pé tyínɔ pi gblò gblò, ñ té pé flo vyéy dro pi flèyflèy. ⁶ Tě-ñtǎn gbroy tyí no pé tyí yéno yó-ñtǎn soko ànê Liyel ní-ñtǎn vî soko. ⁷ Pè n ne n me ké tyí ne, névyé ne n tǔ n sah n wɛkɪ n po pé tyí tówú tükè-ñtǎn soko, pé mó péle n ye Kwópúle. ⁸ Nte yépi tyí kwó-ò núkú ó ye me, té yé téló pólle núkú ye. Képah ye, yépi tǔ wɔ káh ne pé yéle n ye Kwópúle. ⁹ Sú núkú ó ye me yé tyí, nê-á me yínyǒ. Képah ye, yé káh ñnî yó ñtǔne n ye Súle sétáh mè yǒ soko ñ Liyel wěkì kóló yíne. ¹⁰ Yah tǔ-ò núkú ó ye me yé tyí. Krista ye, nê-á Liyel ney yáhtokɔnɔle. Képah ye, yé káh ne pé yéle n ye Yah tǔpúle. ¹¹ Yín-ñsah ñgbě-á me névi nê tyí yé soko, tǔ wɔ yíne à pi yé tǔnpule. ¹² Névi nê-à ñ gblǒy dokɔ sah, tǔ kɪ tiki mɔ. Té nê-à ñ gblǒy tiki mɔ, tǔ kɪ dokɔ mɔ.

13 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yě Liyel tǒrí noli yónó yah kō névye tyí. Yé náh me ké tyí ne yé ké noli yō, té nónó-à se mó tǒ ne pé ké noli yō, yě pé yah kō. [14 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yě pékúsyole n vi n tē pé gbàn yíle n syi pé tyí, ò té níríle n pì yòšèkìle ne névye pé we. Káh pì sě, yé tukey kù n pì n pì kèpékèyô kal no téló tyíle.] 15 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yě yrey ànê sétáh yō pól ko n kō nénúkù fyé yáhnkǒno soko Nsyifunó wěkì tē yinne. Té nê-à se we fě syi, yè n tǒ ñmo pì à kō à n yíne dénóle ní-ńkē nyàhnpèkè soko à kal yépìle ke nínó. 16 Pèkè me yé yō, yépi nónó-á yah tǔpú yítúbìle. Yè n ne n yo ne ńkē, névi-à n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètārle, kèpah náh n mo n kō n pi. Té nê-à n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètār soko sánne, kèpah-á kù mo kō. 17 Lékám kē névye, yítúbì nópi, sán wo se fónfó Liyel ní-ńsah wòkò kètār yō soko, kèpah nê gbò yō-á sán n mo n kō Liyel tyí yō? 18 Yè n ne n yo tole ne ńkē, névi-à n wo sárká súkénkō-ńsahle, kèpah náh n mo n kō n pi. Té nê-à n wo sárká kwáhle, nê-á me sárká súkénkō-ńsah yō soko, kèpah-á kù mo kō. 19 Yítúbì nópi, sárká wilki wilki kwáh wo se fónfó sárká súkénkō-ńsah yō, kèpah nê gbò yō-á sárká n mo n kō Liyel tyí yō? 20 Névi nê-à fyò n wo sárká súkénkō-ńsahle, tē ye ò wo te ké yō sárká yí tole. 21 Névi nê-à fyò n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètārle, tē ye ò wo te Liyel tole, ñmo nê-á me ké soko. 22 Névi nê-à fyò n wo yínyòle, tē ye ò wo te Liyel tǒrí kǒ tole ànê ké yō kǒntē-òle. 23 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yě nànyè ànê pēnfēnè pól gbām-ònole Liyelle n kō. Nte gbù wěkì kóló, ànê névye yām yáhnó, ànê tyi pínóle sé wàl yō, sépi nónó tyí-á tah kal Liyel tyi kònsàhnó soko, yè n pyé sépi wo yahle; sépi nónó-á yé yíne yè ne n pì gbònwòkò kēne, à tahlì yáh me nónóne n pì. 24 Névye yah tǔpú yítúbì nópi. Yáh nēne n pì yò, kè me á kù ne yé wo wo ni sǒ yé n syi à sēswole n wilki ké soko, té pyé yàhmínì wole n wo n mo n yo sǒ. 25 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yě wóhló ànê yěyóvyo náhló wu n tǒ n sah, té sé soko táhló n ne me yúkúnóle yé yíbe yíle ànê yí nónó dékè kèpèkè-á me yé soko. 26 Farisi wěkì kópú yítúbì nópi. Yé vyó soko táhló ñgbò tǒ n sah. Kèpah soko, sé náhló tǒ kù pì yályál. 27 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yé me á kù ne léyâl píkínsàhnó sǒ. Sé kégbó n ne n me palle, té sé soko táhló n ne n me lékyì kègbèl ó ànê yípyáhnì duke duke pólle. 28 Sě ye yépi tole. Kégbó soko, yè n pì n tē néglóle, té yé foko táhló mó tǒ me yúkúnóle fòkòpìl tyi ànê tyítúkúnìne. 29 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yō. Vyěnninì wékípú ye yéle. Yé Liyel tēntò syínyopu léyálle n tǒ n sah n mo. Névye nónó-á pì soko néglóle Liyel yah, yé pépi tyínóle n koh n mo yípeplóle, 30 ò té ne n yo ne, yé to-à sǒ me yé súbì me gbíne, yé náh náhkù n so n mo n pi pé

tyí Liyel tǝntǝ syínyopu kǝnmǝnǝ sǝkǝ. ³¹ Nte yah, yé me kéle n wǝkǝ yé gblǝy ne, Liyel tǝntǝ syínyopu kǝnmǝpu pye-á yéle. ³² Ńǝ, yé súbí-á nǝ tyah mǝ sah, yé gbah n tǝ kǝ syi kǝ. ³³ Vye h nǝpi, wáhn míró yísýǝle n yah dé. Yé n to n pwah sǝ ní-ńkǝ nyáhn pǝkǝ yah sǝkǝ? ³⁴ Kǝpah ye, ńmǝ kǝ Liyel tǝntǝ syínyopu, ànǝ yǝ pípú, ànǝ kwǝpú kǝgblo tekǝ mǝ yé kǝ. Nte yé kǝ pé túkú ko mǝ, té kǝ túkú syǝ dahlo yǝ, té kǝ túkú ko yǝfǝhle yé Liyel ní-ńtǝn ví sǝkǝ, té kǝ kǝ pé náh péle n yǝni n kǝ kwlo kwlo sǝkǝ. ³⁵ Kǝpah sǝkǝ ye lékǝh kǝpú pól kǝnmǝnǝ plo kǝ we syǝkǝ yé yǝ, pépi nǝnǝ-á ko mǝ à tǝkǝ Abelǝ kǝnmǝnǝ tyí, ńmǝ nǝ-á négbǝle Liyel yah, pǝpǝ à pǝ syǝ Barakǝ pídí Nsakari tyí tyí, nǝ-á yé ko mǝ sǝrkǝ súkǝnkǝ-ńsah ànǝ Liyel ní-ńsah wǝkǝ kǝtǝr wrǝ. ³⁶ Kǝgbǝ yǝ mé kéle n yo yé tyí, nékǝkǝ mǝnǝ nǝpi pól plo kǝ n syǝkǝ n pi kwey gbǝ névyé yǝ.»

Yesu yah kwǝnǝle Yerusalemǝ tyí sǝkǝ

³⁷ Yesu tǝ yo ne ńkǝ: «Yerusalemǝ tǝn, Yerusalemǝ tǝn, yépi nǝnǝ-á Liyel tǝntǝ syínyopule n ko n mǝ, té Liyel-á nǝnǝ tekǝ mǝ yé kǝ, yé pépile n minki n ko dyǝhle, gbáhyǝ sǝ pól me mé kǝ yah kǝ ne, mé yé tuke n mǝ sǝ-á ńn n tuke n mǝ n pyele n kǝm sǝ sǝkǝ, té yé náh fǝ syǝ? ³⁸ Kǝh pí sǝ, Liyel kǝ n náh ví yé kwil kǝ pnǝpnǝ, kǝ kǝ kǝ kǝ pí kǝntǝkǝnǝne. ³⁹ Té mé kéle n yo yé tyí, yé náh tǝ ńmǝ we n yah n pi, fǝǝ kǝ pǝ nǝ gbǝ nǝ-á yé kǝ n yo ne ńkǝ, névi nǝ-á n pi Tǝ ńgbǝ yǝn yǝ, Liyel sǝm mǝ n sǝkǝ.»

24

Yesu me Liyel ní-ńsah gbǝ sǝnǝ ànǝ kǝkǝyǝ tyénǝ tyǝle n yo n sah

¹ Yesu-á wil Liyel ní-ńsah gbǝ sǝkǝ té n sǝkǝ gbǝ nǝne, n tǝ sǝhpú me nǝ de n tǝnǝ à Liyel ní-ńsah gbǝ mǝ dúkǝle n sǝ n tyí. ² Nte à me pé syah ne, kǝh pé n yah yǝ kǝ; kǝgbǝ yǝ páh kéle n yo pé tyí, ké pól-á kǝ pǝ sǝ. Dǝhkǝ núkú yǝ ńtǝ náh tǝ n wǝ n pi ké ní-ǝ yǝ.

³ Wǝh kyǝ kǝ tǝ gbǝ nǝne Wólívyǝ yǝh yǝlǝ yǝ, n tǝ sǝhpú me nǝ de ńne pé yahle, té à piki yah ne, à yo pé syah, gbǝ nǝ se kǝpah kǝ n pí n pi nǝ? Tir nǝ pínǝ se kǝ n syǝn pǝnǝ ànǝ kǝkǝyǝ tyénǝ wǝkǝ n pi nǝ?

⁴⁻⁵ A me yo pé tyí ne: «Yé yah, névyé náhnǝh kǝ pǝ ńmǝ yǝn tǝkǝ n pi pé yah yǝne, té kǝ ne pépi-á ńmǝle, nǝ-á Liyel ney yáhn tǝkǝnǝle. Pé kǝ névyé náhnǝh mǝ n pi pílkǝnǝ sǝkǝ. Nte yépi tǝ wǝ yé gblǝyne n kyǝmǝ, ney kǝh n fǝ yé pílkǝ. ⁶ Yé kǝ mǝl pínǝ tyí yǝnǝ noh n pi, ànǝ mǝl tyí díri wǝnsǝhnǝle. Nte yé kǝh n ye tíkǝ yé tǝ. Kǝ yǝne kǝ pí sǝ. Nte kǝpah náh tǝnǝ n pí n pi kǝkǝyǝ tyénǝle. ⁷ Yé náh we di, kwil yǝ kǝ pǝ yuku kwil yǝle n fwo, tǝrí yǝ kǝ pǝ yuku tǝrí yǝle n fwo. Té kwekǝ ànǝ sétǝh syahrǝ kǝ n we n pi tǝntǝn náhnǝh sǝkǝ. ⁸ Nte sépi pól kǝ me á kǝ ne kǝrkǝ tǝ gbǝ yǝnǝ sǝ tyǝhnǝ sǝ.

⁹ Pé kǝ yéle n tǝ pé kǝ pé kǝ n fǝh, té kǝ yéle n ko mǝ. Kǝkǝyǝ névyé pól kǝ yé we mǝ ńmǝ yǝnǝne. ¹⁰ Kǝpah tǝ sǝkǝ, névyé náhnǝh kǝ Liyel wǝkǝ fin mǝ. Pé kǝ n wil wǝ náh, té kǝ wǝ dyǝle n yo. ¹¹ Té Liyel yǝn yǝ mǝnyobe kǝ wil mǝ pí, kǝ névyé náhnǝh mǝ pílkǝnǝ sǝkǝ. ¹² Pǝkǝ pínǝ

ki yah syi, fóó tyínɔnɔ náh tǔ n we n pi fwóó névye náhnáh sɔkɔ. ¹³ Nte nê-à ò tah sah à pɔ nɔ ké tyénó tyí, tǔ ki pwáhnɔnɔ we. ¹⁴ Képah sɔkɔ, Nìv̀ǹǹ tir ki yo Liyel tǔrí tyí yǔ kèkǔyó pól sɔkɔ, névye pól kǔ pè ki noh. Képah náh, kèkǔyó ki pyě tyɛ.»

Yèvyǎhrɪ nê-á ki pɔ n we n pi kèkǔyó

¹⁵ Képah sɔkɔ, Yesu tǔ ne: «Liyel tǔntǔ syínyo-ò Danyeli-á lésó yíkínó pɪ pɪ kwáh kèpékè nê tyí yo sah,* yé ki kè we n pi Liyel ní-ńsah gbó tyah kètár sɔkɔ.» — Nónó-à ki wey mène n kar, pè gbah n tǔ ké dükù pǔ. — ¹⁶ Yesu tǔ yǔ sɔkɔ ò weyne ne ńkǔ: «Yáh képah we gbí nêne, nónó-à ki me Nsyude mara sɔkɔ, pè to sɔkɔ ymɔ yǔ. ¹⁷ Névi nê-à ki me gbǔntǔn yǔ, tǔ káh ne páh n tiki pé vyóle n tɔkɔ pé wòkò sɔkɔ. ¹⁸ Nê-à ki se mó me ò swáh sɔkɔ, tǔ káh ne páh péle n syi n yuku pé fwòmò-ńgbǔ tókó-ńsah. ¹⁹ Kéne sèp̀ǹ-à pɔ syó nónó we kurn nátǎnne, ànê nónó-à me yǔki syóle, kè ki pɪ yèwǎhtǎhpole pé tyí. ²⁰ Képah ye, yé yǔne yè Liyelle n ni ne tóló mè káh n pɪ vɪrɪ gbíne, képah náh pɪ mɪ mɪ yòh sǔle. ²¹ Kè ki pɪ yèvyǎhrɪ ńgbǔne, nê kénkǔ náh we yah kèkǔyó mómóni à pɔ syi kwey tyí, ànê nê kénkǔ náh tǔ n we n yah n pi pólle. ²² Liyel-à náhki sǔ wílkinó pí-ńkǔne kéne sèp̀ǹ sɔkɔ, ńn̄i yó ńtǔ yǔ náh náhki pɔ n wil n pi ké sɔkɔ. Nte wǎh nónó yah wilki pɪ ò tyíle, pépi yǔnne, à wílkinó pɪ sé sɔkɔ. ²³ Névi nê-à yé syah ne, Liyel ney yáhtɔkɔnɔ-á me ásǔ, képah náh pɪ wǎh me yáhàh, yé káh sǔ tǔ yǔ. ²⁴ Yé yah, m̀nyobe ki pɔ wil mɔ pí. Pé túkù ki ne Liyel ney yáhtɔkɔnɔ-á pépile, túkù ki mó ne Liyel tǔntǔ syínyopu-á pépile. Pè ki gbǔlgbǔl tyi ńgbnɔle n pɪ, fóó ki n yah n kǔ Liyel névye yáhnwílkinó ńtǔ to yǔ yíkí-ńsahle káh sǔ fǔ n pɪ n pi. ²⁵ Tyi nópi ye mé kwáh tǔ yo sah yé tyí yǔ.

²⁶ Képah sɔkɔ, névi nê-à yé syah ne Névi Pídí-á me gbǔnnɪ sɔkɔ, yé káh ne yáh ò nyáhle n sǔ. Nê-à se ne wǎh me wǔbɪntǔnóle, yé káh sǔ tǔ yǔ. ²⁷ Sǔ-á p̀ǹ n yǔkiri yǎl yè n we, à tɔkɔ gbǔngboke tyí, fóó n kyɪ n dal n mɔ gbǔnyiki tyí, sǔ ye Névi Pídí syínɔnɔ to ki n we n pi. ²⁸ Kwáhkókè se ki fǔ wǔbɪ ńkyònkýòni yah?»

Névi Pídí pónóle

²⁹ «Kéne sèp̀ǹ nópi yèvyǎhrɪ-à fyò sɔkɔ n te ńsǔ, gbí ki pɪ syǔ, ńwǔ náh tǔ n piki n pi, ńwǔ kèpye ki wil yǔnyǔ ki kwe, té yǔnyǔ yǔyǔn pól ki yike. ³⁰ Légbíne, Névi Pídí syínɔnɔ kwní ki yǔ mɔ yǔnyǔ. Képah tǔne, sétáh yǔ yíkini pól névye ki n gbo ki yám yám tyile n pɪ. Té pè ki Névi Pídí we à ki me n pi ńyǔrn sɔkɔ, tǎhkí ó ò tǔò ànê tǔríle. ³¹ Kèpǔ ńgbǔ yó ki fɪbɪ, té à ki ò yǔnyǔ tǔnpɪ tɛki mɔ ywǔ ywǔ pól sɔkɔ, à tɔkɔ kèkǔyó yah mè tyí, à kyɪ sah ké yah mè tyí. Pè ki kyɪ névye tuke mɔ, Liyel-á nónó yah wilki.

³² Yé yah sènsóké kèdúkù-á nêne ále n wǔki. Yáh fyò ké yǔngbǎn we sè n gboke n wil à m̀snɔle n pɪ gbí nêne, yè n pǔ ne ki de gbí-á me yúkey. ³³ Sǔ ó ye, yépi tǔ-à pópó kéne tyi we sè tyah n pɪ gbí nêne, yé

* 24:15 24.15 Yah n te Danyeli 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

pĩ ne Névi Pídí syínwɔwɔ-á me yúkey. Wǎh kɪ pɔ sɛ̀ yò sɛ̀ yò. ³⁴ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, kwey gbĩ névyé pól nǎh n ku n te n pi, té kéne tyi nópi kɪ me n pi. ³⁵ Yinyò ànê sétáh kɪ pɔ tye, òtè òmò wɛlɔ tɛ̀ wɔ nǎh n tye n yah n pi pólle.

³⁶ Nte ké lésò ànê ké gbí tɛ̀ wɛlɔ, ònò yó òtɛ̀ nǎh sɛ̀pile n pne. Yinyò tònpi nǎh séle n pne, Liyel Pídí tɔ nǎh séle n pne. Ònò yó òtɛ̀ nǎh séle n pne à wil Sú Liyel tyí sɔkɔ. Òmò ó ye n pne séle. ³⁷ Nê-á pi sɔkɔ Nowe gbĩ sɔkɔ, sɛ̀nkɔ ye kɪ n pi n pi Névi Pídí syínwɔwɔ sɔkɔ. ³⁸ Yé nǎh wɛ di, gbí nê-á lésò púnphákì nǎh tònì me pi à nine kèkòyó pól yò, névyé lésò me n yò, té me n wɔ, té me syóle n tɔkɔ, képah nǎh pi me pé pyele pɛbɪle n kò, pópó à pɔ syi Nowe de sò tyí krótò-ògbɛ̀ sɔkɔ. ³⁹ Pè nǎh sò me n sò tir yó òtɛ̀ tyí sɔkɔ, fós à pɔ nɔ púnphákì pi sò tyí, ni kò kè pɔ pé pól yò. Sɛ̀nkɔ ye kɪ n pi n pi Névi Pídí syínwɔwɔ sɔkɔ. ⁴⁰ Díbì népì nímí kɪ me swǎh sɔkɔ, núkú kɪ tɛ̀ sɔkɔ, té ò ní-ò kɪ wù. ⁴¹ Syó népì nímí kɪ me nannɛ n nɔ, núkú kɪ tɛ̀ sɔkɔ, té ò ní-ò kɪ wù. ⁴² Yé Tɛ̀ ògbɛ̀-á ò syi n pɔ n pi sò nêne, yé nǎh me kè pĩ. Képah ye, yé káh yé dyɔ mɔ n fwɔ n tɛ̀. ⁴³ Yépi òtɛ̀ pĩ ne, gbóntɛ̀ dí-à me pĩ gbí nê-á yɛnwó kɪ n pɔ n pi lékáhne, à kɪ yah sò, à nǎh ye à kò à wɛ kwɔ n de n pi ò gbò sɔkɔ. ⁴⁴ Képah ye, yépi tɔ ne me yé vi sah. Ngbò yé nǎh me gbí nê tyíle n sò, légbí ye Névi Pídí kɪ ò syi n pɔ n pi dé.»

Tònpi-á yĩne à ne me sɔ

⁴⁵ «Tònpi négbì ànê lékám névi nê me yòtɛ̀ dí kɪ tɔkɔ sah ò tònpi tɛ̀l yò, à kò à kɪ yòkele péle n kò ké gbí pɛpɛy sɔkɔ, té kɪ sɔkɔ kóló sɔkɔ? ⁴⁶ Yòtɛ̀ dí-à ò syi pɔ à wɛ à me kéne tòle n pi ké yah yò, tònpi mè tyí nɔ. ⁴⁷ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, yòtɛ̀ dí kɪ à pi ò gbàn yí pól kyòmì-òle. ⁴⁸ Nte kàh pi tònpi túkùle, té à tyah n sò ne pé yòtɛ̀ dí-á me mo ò syínwɔ-ònsah, ⁴⁹ té tyah pé no tònpi tɛ̀lólɛ n kɔ, té n yò té n wɔ sètɛ̀nì pípúle wɛ tyí, ⁵⁰ ò yòtɛ̀ dí kɪ ò syi pɔ ò yò dɔkɔ sò yóle, ànê wò yó sɔkɔ, à nǎh me nê tyíle n sò. ⁵¹ A kɪ tònpi mè yini, té kɪ à tekɪ mɔ yínvɛ̀npi mé-ònsah sɔkɔ, òyǎh sɔkɔ-á gbni ànê yni táhnó kɪ me.»

25

Sèmirkì nê-á yǎh syónpi népì gbām tyí yò

¹ Yesu tɔ yo ò tò sǎhpú tyí ne: «Névi Pídí syi n pɔ gbíne, Liyel tɔrí kɪ fɛ̀ tɔkɔ sǎh syónpi népì gbām yísyó sèmirkìle, nónó-á pé fòtnónó tɔkɔ sɔkɔ pɛ yòhni-ònsah. ² Syónpi nópi sɔkɔ, népì kwál sò me lékám kɛ̀púle, té kwóló mó me lékámpute. ³ Nónó-á lékám kɛ̀púle, pépi-á sò pé fòtnónó tɔkɔ n sɔkɔ, pé nǎh nuri wǎn tɔkɔ. ⁴ Nte lékámpute nópi wò mó pé fòtnónó tɔkɔ, té nuri mɔ sɔkɔ sonó sɔkɔ. ⁵ Pɛ-á mo pò-ònsah, dɔy mu pé sɔkɔ, pé dɔ sɔkɔ. ⁶ Lénɪ wérrɪle, yínpɔ yó n dɔkɔ ne òkɛ̀, pɛ-á oo, pé wil à yohni. ⁷ Képah tɛ̀ne, syónpi nópi pól dɔ yuku, té yah dah mɔ pé fòtnónó tyí sɔkɔ. ⁸ Nónó-á lékám kɛ̀púle, pépi me lékámpute nópi syah ne, pé yí pé kò nuri, òkɛ̀ pé fòtnónó-á me tɛ̀ syi n ni pé tyí. ⁹ Pè

me yo pé tyí ne, sè náh fě n yĩne n pi pépi tyínole té pé tǒ n yĩ n kǒ n pi. Nkě pè kyí n yah dwe yǎmpu tyí pè mǒ pé tyínǒ sǒko. ¹⁰ Pǎh sǒko yáhdwe-ńsah, pè pǒ de. Syónpĩ nónó-á sǒ me pé vi sah, pépi me de ñne fúr yòke yó-ńsah wòkò sǒko, té pè me wùkah vike. ¹¹ Syónpĩ nǒpi tǎlǎ-á pópó pé syí pǒ, pè pǒ wùkahle n mi té me yo mǒ tũ ne ñkě, pé yòtě, pé yòtě, à yíkí mǒ pé kǒ. ¹² Nte à me yo pé tyí ne, kègbí yò páh kéle n yo pé tyí, pé náh péle n pne. ¹³ Képah ye, yépi káh yé dyo mǒ n fwo n tǎ dé. Yé náh se yó lésǒ ànê ké gbíne n pne té.»

Sèmirkĩ nê-á yǎh tǒnpĩbĩ nǎpĩ tǒmí yísyó tyí yǒ

¹⁴ «Liyel tǒrí-á me sèmirkĩ nê kètòle, kè we yò: Dí yó lésǒ n sǒko kóló sǒko, té ñ tǒnpĩbĩ ye pǒ ñ tahrúle pè kǒ sah, ¹⁵ à yĩne pé nénúkù núkú pól-á fě nê pĩ n pi. A talǎ* pó pló kwlóle ñnî kǒ, té nínóle ñnî kǒ, té me núkúle ñnî kǒ. Képah náh, té sǒko ñ kóló sǒko. ¹⁶ Nê-á we talǎ pó pló kwlóle, ñmǒ núkú kyí ñ gbò vi ñ tyíle à kwló yísyó we dohní sé yǒ. ¹⁷ Sě-ó ye nê-á we talǎ pó pló nínóle, ñ tǒ me nínó we dohní sé yǒ. ¹⁸ Nte nê-á we talǎ pó pó núkúle, ñmǒ me sǒko kyí swǒ tũ à ñ yòtě dí pó wǒbĩ. ¹⁹ Ké di-á mo náhnáh, pé yòtě dí ñ syí pǒ. Wǎh pǒ, à pè ye ne pè pǒ pé tahrú tyí dükù yo pé noh. ²⁰ Képah tǎne, nê-á sǒ we talǎ pó pló kwlóle, ñmǒ me ñ tyí tǒko no de ñ yòtě díne té kwló yísyó tóle à wǎkí, té yo ñ tyí ne, pé yòtě, talǎ pó pló kwló-á sǒ à pé kǒ sah, ñte à yah, páh kwló yísyó we dohní sé yǒ ñ tyí. ²¹ N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tǒnpĩ pèpey ànê négbí-á ñne. Wǎh fyò pĩ négbíle tir tyíí sǒko, páh kí tyí-ńgbnǒ dahbĩ ñ gbò. A pǒ pé nìvìnìne n pĩ wě tyí. / N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tǒnpĩ pèpey-á ñne nê-á tyíle n pĩ sé wǎl yǒ. Wǎh fyò tir tyíí pĩ ké wǎkí yǒ, páh kí tyí-ńgbnǒ dahbĩ ñ gbò. A pǒ pé nìvìnìne n pĩ wě tyí. ²² Nê-á sǒ we talǎ pó pló nínóle, ñmǒ tǒ me ñ tyí tǒko no de ñ yòtě díne té yo ñ tyí ne, pé yòtě, talǎ pó pló nínó-á sǒ à pé kǒ sah, ñte à yah, páh nínó yísyó we dohní sé yǒ ñ tyí. ²³ N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tǒnpĩ pèpey ànê négbí-á ñne. Wǎh fyò pĩ négbíle tir tyíí sǒko, páh kí tyí-ńgbnǒ dahbĩ ñ gbò. A pǒ pé nìvìnìne n pĩ wě tyí. ²⁴ Képah náh, nê-á sǒ we talǎ pó pó núkúle, ñmǒ-á no de, à ñ yòtě dí syah ne ñkě, pé yòtě, páh pĩ ne ñkě ñ tǒ-á tah. A náh sémuko nê duku mǒ, à kè tǒko. A náh nê mir mǒ, à kè kǒ. ²⁵ Képah-á tíkí pé tǎ, pé me kyí ñ pó wǒbĩ sétáh sǒko. Káh yò, à tǒko ñ pólé. ²⁶ N yòtě dí me yo ñ tyí ne, tǒnpĩ nétúkù, gbǎndal névi-á ñne. Wǎh sǒ pĩ ne ñkě, pé náh sémuko nê duku mǒ, pè kè tǒko, pé náh nê mir mǒ, pè kè kǒ. ²⁷ Káh pĩ sě, wǎh náhkí mó sǒ me kyí pé pó dah mǒ sah pó sàh-ńsah wòkò sǒko kè. Páh pé syí pǒ sǒ yò, páh náhkí mó sè we wilki dòhnìnóle sé yǒ kè. ²⁸ Nkě pè ñ tyí mè tǎ syí ñ tyí, pé kéle talǎ pó pló gbǎm nǎtǎ kǒ. ²⁹ Pè kó we ni, névi nê tyí kwáh-á me, dòhnìnó-á kí n pĩ ñmǒ tyí yǒ yrǒyrǒ. Té névi nê tyí kwáh náh me, kwéy nê ñtǎ-á me ñ tyí, káh kí tǎ syí ñ

* 25:15 25.15 - Yah n te Matye 18.24 yah yónó sǒko.

tyí. ³⁰ Yõre kě tònpi mè tẽ wõle, níkě pè à wilki mɔ kégbó fěntũ sɔkɔ, nyãh sɔkɔ-á gbní ànê yní táhnó kɪ me.»

Tukey nê-á kɪ n pi n pi Névi Pídí syínwɔnɔ sɔkɔ

³¹ «Névi Pídí-à n syi pɔ n tǒrí sɔkɔ ànê yínyõ tònpi pólle gbí nêne, à kɪ kǒ tẽ n tǒrí kǒ yõ. ³² Kwlo kwlo pól névyè kɪ pɔ tuke mɔ n yah sɔkɔ. Té à kɪ névyè wah wilki wẽ sɔkɔ, sǒ-á yípénfẽ n wah n wilki képyèni ànê perle wẽ sɔkɔ. ³³ A kɪ négbóló sah n gbõyò sòle, té kɪ népèl sah n gběyìnè sòle. ³⁴ Képah sɔkɔ, nónó-à kɪ me n gbõyò sòle, à kɪ yo pé tyí ne: «N Sú Liyel-á sãm mɔ yépi nónó sɔkɔ, té tǒrí nê yah sah yé kǒ kékõyó mɔ gbí dùkùle, yé pɔ ké nɔlule n yõ. ³⁵ Yé náh we di, kwekɪ-á sò n tẽ, yé yõkele n kǒ mé yõ. Níkí-à sò n tẽ, yé nine n kǒ mé wɔ. Máh sò me népòle, yé n kǒ mé twah yé tyí. ³⁶ Máh sò me flo kěne, yé flòle n kǒ mé mɔ. Máh sò me n yɔ, yé yah dah mɔ n tyí sɔkɔ. Máh sò me wòkònpèkè sɔkɔ, yé pɔ yah n tyí.» ³⁷ Képah sɔkɔ, négbóló nòpi kɪ à piki yah ne, Tẽ ñgbě, gbí nê se pé we ñne kwekɪ sɔkɔ, té à kǒ à yõ nɪ? Anê gbí nê se pé we ñne níkí sɔkɔ, té à kǒ à wɔ nɪ? ³⁸ Gbí nê se pé we ñne népòle, té à kǒ à twah pé tyí nɪ? Anê gbí nê se pé we ñne flo kěne, té flòle à kǒ à mɔ nɪ? ³⁹ Gbí nê se pé we ñne à me n yɔ, képah náh pi à me wòkònpèkè sɔkɔ, té pɔ yah n tyí nɪ? ⁴⁰ Képah sɔkɔ, yòtẽ dí kɪ yo pé tyí ne: «Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, n yúnpyé nónó-á yò kè, yáh níkěne sɛnknɔle n pi pé sɔkɔ tyítýí nónó fyé tyí, nímɔ tyí ye níkěne yè n ne n pi séle.» ⁴¹ Képah náh, nónó-à kɪ me n gběyìnè sòle à kɪ yo pépi tyí ne: «Yé to n tǒ, yépi nónó tyí-á yíkɪ. Yé ne n yuku ní-ńkě nyàhnpèkè sɔkɔ, képah nê-á me mónsàhnóle sétàn ànê sé yòtẽ yinne. ⁴² Yé náh we di, kwekɪ-á sò n tẽ, yé náh n kǒ mé yõ. Níkí-á sò n tẽ, yé náh n kǒ mé wɔ. ⁴³ Mé sò me népòle, té yé náh fẽ syi n kǒ mé twah yé tyí. Mé sò me flo kěne, té yé náh flòle n kǒ mé mɔ. Mé sò me n yɔ, té me wòkònpèkè sɔkɔ, té yé náh pɔ yah n tyí.» ⁴⁴ Pépi tɔ kɪ à piki yah ne, Tẽ ñgbě, gbí nê se pé we ñne kwekɪ sɔkɔ, képah náh pi níkí sɔkɔ, képah náh pi népòle, képah náh pi flo kěne, képah náh pi me n yɔ, képah náh pi me wòkònpèkè sɔkɔ, té pé náh à yohnɪ mɔ nɪ? ⁴⁵ Képah sɔkɔ, à kɪ yo pé tyí ne: «Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, n yúnpyé nónó-á yò kè, yáh níkěne n yahle sɛnknɔ pínóle pé sɔkɔ tyítýí nónó fyé tyí, nímɔ tyí ye níkěne yè n yahle pínóle séle.» ⁴⁶ Tyé-ńkě yèvyàhrɪ sɔkɔ ye nétúkúni nòpi kɪ kyɪ n de n pi, té négbóló nòpi wɔ kɪ kyɪ tyé-ńkě min we.

26

Pè me Yesu tẽ-ńsahle n yah n kǒ lékámkãm sɔkɔ

¹ Yesu-á tyi nòpi pól yah yo tɛ gbí nêne, à yo n tǒ sáhpú tyí ne: ² «Yé pĩ ne níkě sèpìn nínì-á wũ, té Pakɪ syáh kɪ syah. Névi Pídí kɪ tẽ pè kǒ pè kɪ à syi dahni yõ.» ³ Légbíne, sárká syínwìlkìpu yòtãm ànê kwil yèwàhnì wẽ tuke mɔ sárká syínwìlkìpu yòtẽ ñgbě ònne, nê-á pè n ye Kayifile. ⁴ Té yo sah núkú yõ ne pé ye Yesu tẽ lékámkãm sɔkɔ, pé mó

à ko mo. ⁵ Pè sò me yo tũ wě tyí tole ne, tir mè náh yĩne kè pi syáh syáhnó sèpìn sòko dé. Páh kɪ kápah pi, névye-á kɪ tyah fěki.

Sê yó pèpɔri pi Yesu tyí

⁶ Sò yóle, Yesu lésò me tótě dí Simo gbô, Betani kwil sòko. ⁷ Wáh me yòke yónó sòko gbí nêne, sê yó me no de n̄ tnô niri so pèpɔy yóle n̄ tyí làsèkwèl dénkókòlè ké sòko. Kápah tẽne, té làsèkwèl mè mo Yesu yò yò. ⁸ Yesu tò sáhpú-á kápah tẽ we sě, pé foko vyãh. Pè ne kwáh nê se pi té à làsèkwèl mè yiki sě yò ni? ⁹ Káh náhkɪ sò fě yãm dántãhle, à ké pó dibi yãm tãn kã. ¹⁰ Yesu-á kápah we sě, à me yo pé tyí ne: «Sò pi té yé pi mè yahle n vyãh sě? Tyípépɔy ye à pi n̄mo tyí. ¹¹ Yé yah, yãm tãn kɪ me yé wró sòko gbímegbí. Nte n̄mo wo náh kɪ me n pi yé wró sòko gbímegbí. ¹² Nê-á pi mè pi yò, n̄mo lékó yĩ sò yĩn ye à pi sah kéle. ¹³ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, kèkõyó pól sòko, Nìvìnì tir mè-à n yo fí nê sòko, pi mè tyírikì mè to kɪ yo, névye dyo kã kè kɪ n kwne n tyíle.»

Nsyudasɪ me ké tyí ne pé Yesule n̄ tẽpú wěki

¹⁴ Yesu tò sáhpú népì gbõnimí sòko, nê-á pè n ye Nsyudasɪ Yisikariyotile, n̄mo me kyɪ wil sárká syínwìlkìpu yòtãm tyí, ¹⁵ té pè syah ne, pè se kɪ pé kã kwáh nêne pé mó kè pi pè kã pè Yesu we tẽ ni? Pè me pó pló yõgbãmne à kã. ¹⁶ A tɔko légbí tyí, à tyah n yah n kã wáh ne pi sò té pè Yesu we n tẽ n pi.

Pakɪ syáh yòke pínóle

¹⁷ Kókónó kân búrn syáh tyah sòle, Yesu tò sáhpú pɔ à piki yah ne, n̄yãh sòko se à me ké tyí ne pé kyɪ Pakɪ syáh yòke pi n̄ tyí ni? ¹⁸ A me yo pé tyí ne: «Yé kyɪ n yo yàhnkõ tyí kwil sòko ne, kwó-ò dí-á yo ne níkě pé gbí-á me se n te, níkě n̄mo t̄n-á péwo ànê pé tò sáhpú kɪ pɔ n yò n pi Pakɪ syáh yòkele.» ¹⁹ Wáh kè yo sò n̄ tò sáhpú tyí, pè me sòko n̄ yóré yò, à kyɪ yòke mè pi.

²⁰ Lékhâ-á pɔ mo, n̄mo ànê n̄ tò sáhpú népì gbõnimí me kã tẽ yòke sò. ²¹ Té pãh me yónó sòko, à yo pé tyí ne: «Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, yé sòko yó kɪ pi pè kã pè kɪ ní tẽ n pi.» ²² N̄ tò sáhpú-á kápah noh, pé yey kwó kègbile. Kápah tẽne, nê mè nê mè, tẽ à piki n yah ne, Tẽ ñgbě, péwo se à n ye ni? ²³ A me yo pé tyí ne: «Nê-á me n di n̄mole dú núkú sòko yò, tẽ wo ye kɪ pi pè kã pè kɪ ní tẽ n pi. ²⁴ Névi Pídí kɪ n ku n pi à yĩne káh wãrkɪ sah Liyel wey sèbéy sòko sò n̄ tyí sòko. Nte névi nê-á kɪ pi pè kã pè kɪ à tẽ n pi, pèkè kɪ pi tẽ tyíle. Tẽ-à sò me dúbí-níkẽne, kápah náhkɪ fónfó ñne.» ²⁵ Nsyudasɪ nê-á sò me ké tyí ne pé pi pè kã pè à tẽ, n̄ to me à syah ne, kwó-ò dí, péwo se à n ye ni? A me yo n̄ tyí ne: «Áwo ye yo kéle.»

²⁶ Té pãh me yónó sòko, Yesu búrn tɔko té wekɪ Liyel tyí, té kè kwókɪ à n̄ tò sáhpúle n kã, té yo pé tyí ne: «Yé syi n tah kéle. Nyòle, n̄mo wil ye.» ²⁷ Kápah náh, à t̄o wóh tɔko ñivẽne ké sòko té wekɪ Liyel tyí, té kéle pè kã té yo pé tyí ne: «Yé pólle, yé kè wo. ²⁸ Yé náh we di, n̄yòle,

ńmɔ tɔ̄ ye, nê-á kɪ névye yégbékè kwɔɔ mɔ ànê Liyelle. Kè kɪ n kwe n pi nékwíńkí yīnne, kɪ pé tyípêl yɔ̄ mɔ. ²⁹ Mé kéle n yo yé tyí, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, mé náh tɔ̄ ðivě wɔ n yah n pi, pópó kɪ pɔ nɔ sɔ̄ nê-á mé kɪ tɔ̄ ðivě sán yó wɔ yéle ní Sú Liyel tɔ̄rí sɔkɔ.»

³⁰ Képah náh, pé syáh yì gbɪ, té wil à n yuku Wólívyê yèh yǒlɪ yɔ̄.

Yesu ne Pyeri-á kɪ ñ vyāh kōli ne pé náh pé pī

³¹ Képah sɔkɔ, Yesu yo ñ tɔ̄ sáhpú tyí ne: «Kwey lékâh mē ñtē óle, ńmɔ tyí kɪ yé pól kɔ̄ yé kɪ yal mɔ ní sɔ̄ tēnóle. Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Mé kɪ yípénfě ko mɔ, té képyéni tū pól kɪ karkɪ.»* ³² Yesu tɔ̄ ne: «Ñte ní lékó yílkinmɔnteno náh, mé kɪ mɔ yé yahle Kalile mara sɔkɔ.» ³³ Képah tēne, Pyeri me yo ñ tyí ne, no téló pól-à kɪ sɔ̄ yal mɔ ñ sɔ̄ tēnóle, péwɔ tē wɔ náh n yal n mɔ n pi pólle. ³⁴ Yesu me yo ñ tyí ne: «Kègbɪ yɔ̄ mé kéle n yo á tyí, kwey lékâh mē ñtē sɔkɔ, sénpe-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyāh kōli te ke tōnó ne á náh ńmɔ pī.» ³⁵ Pyeri me yo ñ tyí ne, kàh kɪ sɔ̄ nɔ pé kúnó tyí ñne wē tyí, pé náh pé vyāh kōli yah n pi pólle ne pé náh à pī. Yesu tɔ̄ sáhpú téló tɔ me képah ó yo.

Yesu Liyel ñinóle Ketisemanı sɔkɔ

³⁶ Képah sɔkɔ, Yesu ànê ñ tɔ̄ sáhpú kyɪ yīni tē fí yó sɔkɔ, pè n ye Ketisemanıne. A me yo ñ tɔ̄ sáhpú tyí ne, pè kɔ̄ tē ásò pé kyɪ Liyel ni n pɔ yàhàh. ³⁷ Wǎh n sɔkɔ, à Pyeri ànê Nsebede ðínpi népi ními tē sɔkɔ. Yèkwɔri ànê tíkí kèpékè sɔ̄ me tyah n mɪ ñ sɔkɔ. ³⁸ Kǎh pɪ sē, à me yo pé tyí ne: «Yèkwɔri me ní sɔkɔ, me n pɪ ní ko ko tēne. Yé tē ásò, yépi tɔ káh yé dɔɔ mɔ n fwɔ n tē, sɔ̄-á ńmɔ náh me ní dɔɔ mɔ fwɔ tē.» ³⁹ Té me yuku yahle kwéy à kyɪ kɔ kwíńki ñ yah di sétáh, à Liyelle n ni ne níké: «Ñmɔ Sú, kàh kɪ fě n pɪ n pi, yèvyāhri mē gbɛ mɔ ńmɔle. Nte mé náh ne á kè pɪ ńmɔ-á me ké tyí sɔ̄ dé, kè pɪ áwɔ-á me ké tyí sɔ̄.» ⁴⁰ Wǎh ñ syɪ pɔ ñ tɔ̄ sáhpú népi tōmí nópi tnô, à pɔ pè we pè me n dɔ. A me yo Pyeri tyí ne: «Yé kègbɪ yɔ̄, yé náh tē we lérí núkú ñtē fyé pɪ yáhnó sɔkɔ ńmɔle kè? ⁴¹ Yé káh yé dɔɔ mɔ n fwɔ n tē. Yé nírilé n pɪ yé káh n pɔ tōnmɔnɔ fě n syɪ. Tyípéplɔ sɔnɔ n ne n me névi sɔkɔ, té sé tēnwɛnpɪnɔ tǎhkì náh n we ñ sɔkɔ.» ⁴² Wǎh képah yo, à tɔ̄ gbɛ mɔ péle ke ní-òle à kyɪ Liyelle n ni ne níké: «Ñmɔ Sú, ní yɔ̄-à kɪ fě n wil n pi níkéne yèvyāhri mē sɔkɔ, áwɔ-á me nê tyí, képah pɪ.» ⁴³ Wǎh tɔ̄ ñ syɪ pɔ, à pɔ pè we pè tɔ̄ me n dɔ. Dɔy sɔ̄ me tē we pé tyí. ⁴⁴ A tɔ̄ yal pé tnô à gbɛ mɔ kyɪ Liyel ni ke tɔ̄-òle gbɔ tǎn tyí kōle. ⁴⁵ Képah náh, à ñ syɪ pɔ pé tnô, té yo pé tyí ne: «Yé me dɔy sɔkɔ sē me yéle n mɪ kè? Névi Pídí tē n dahbɪ gbí we nɔ tyípêl pípú gbò yò. ⁴⁶ Yé yuku à sɔkɔ. Névi nê-á kɪ ní dahbɪ n pi pé gbò, à we n de yò.»

Yesu tēnóle

⁴⁷ Yesu me képah yónó sɔkɔ, té Nsyudasɪ nê-á ñ tɔ̄ sáhpú népi gbōnimí sɔkɔ yóle, ńmɔ yīn nékwíńkí yísyó yah pè pɔ de kèkírɪn ànê ńsnine pé tyí. Sárká syínwílkipu yòtām ànê kwil yèwàhnì ye sɔ̄ tekɪ

* 26:31 26.31 - Yah n te Nsakari 13.7.

mɔ péle. ⁴⁸ Té Nsyudası nê-á sò n dahbı n pi Yesule pé gbò, à sò me pı dükù yóle pé wèkı sah. A ne páh kı wekı névi nê tyí té à pɔrı tẽ, ñmɔ-á. Nkẽ pé à tẽ. ⁴⁹ Té núkú nɔ de Yesule té ne, kwó-ò dí, páh n wekı ñ tyí! Té à pɔrı tẽ. ⁵⁰ Yesu me yo ñ tyí ne: «Ñ kódí, wáh pɔ nê pí-ńsah, kè pı.» Képah sɔkɔ, no nópi núkú nɔ de Yesule à à tẽ. ⁵¹ Képah tẽne, nónó-á sò me Yesule, pé sɔkɔ yó núkú ñ kèkirkı yɔrı de à sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ tònpi níki kō kām. ⁵² Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Á kèkirkı dyı kè gbô sɔkɔ. Yah, nónó pól-á málle n pı kèkırnne, kèkırn ye kı ko mɔ péle. ⁵³ Á náh pı ne ñmɔ-á kı sò fẽ yo mɔ n Sú tyí, à kı yĩnyò tònpi kèyò náhnáh tekı mɔ n kō nénpó swɔ, sè kı pɔ n yohnı mɔ di? ⁵⁴ Nte kàh pı sẽ, Liyel wey sébéy sɔkɔ tyi wárkínsàhnó kı wil dükù nêne? Kè mó tō me kè yo sah ne sê-á kè yĩne kè pı.» ⁵⁵ Képah náh, té yo nékwínki nópi tyí ne: «Yé pɔ ñmɔ tẽ-ńsah kèkırn ànê ńsnine yé tyí, á kı ne kèlékè névi sò ñne. Nte swò swò pólle, mé sò ñkẽne ne n me kòntěńóle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ ñ kwónóle n pı, té yé náh n tẽ. ⁵⁶ Nte Liyel tẽntò syínyopu tyi wárkínsàhnó wil yĩn ye tyi nópi pól kō sè pı.» Wáh képah yo, ñ tō sáhpú pól to karkı té à sah.

Yesu tẽnkyınɔle Nsyifunɔ tukey tükèpu tĩnkı tyí

⁵⁷ Nónó-á tẽ Yesule, pé yuku ñne sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ Kayifi tĩnne, ńyáh sɔkɔ-á Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê yèwàhnı sò me wè tuke mɔ. ⁵⁸ Pyeri sò me Yesu sò tẽ n ko fíı ñne, pópó à kyı yĩni tẽ sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ gbô tyí. Té de yuku à kyı kō tẽ tònpi tñ, té n yah yĩ mè-á kı pɔ n syı n pi dükù nêne. ⁵⁹ Sárká syínwìlkıpu yòtãm ànê pé no tukey tükèpu tĩnkı pól sò me n yah n kō ne, tãrfyòńó yısyó we, nónó-á kı mìnı we n yo n sah Yesu yò, pé mó à we n ko n mɔ. ⁶⁰ Tãrfyò mĩnyobe náhnáh sénsò pɔ mìnı yo sah ñ yò, ñte pé náh tir yó we wáh yĩne à ko mɔ nê yĩnne. Ké tyé-ńsah sɔkɔ, díbí népı ními wil yĩn ⁶¹ té ne ñkẽ, dí mè-á yo ne páh kı fẽ Liyel ní-ńsah wòkò kètãr sɔ té kı kè tō mɔ sèpın tñı wró. ⁶² Képah sɔkɔ, sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ yuku yĩn té yo Yesu tyí ne, no nópi-á tyi nónóne n yo ñ tyí sɔkɔ, tyíyóné kó me ñmɔ tyí sépi tyí sɔkɔ nı? ⁶³ Nte Yesu náh dahbı wilki. Képah tẽne, sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ me yo ñ tyí ne, min nétẽ Liyel yĩn yò, à yo pé syah ñmɔ-á kı nê Liyel ney yáhtɔkɔnɔle, nê-á ñ Pídıne. ⁶⁴ Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwɔ ye yo kéle. Té mé kéle n yo yé tyí, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, yé kı Névi Pídı we kòntěńóle tyi pól tyí tẽnwe-ò Liyel gbòyò sòle. Yé kı à we tɔle à kı me n pi ńyĩrn sɔkɔ.» ⁶⁵ Képah tẽne, sárká syínwìlkıpu yòtẽ ñgbẽ ñ gblöy flo yɔrı tɔkı té ne, wáh yo de Liyel tyí. Tãrfyò nê tẽ se tō pé kı n yah n kō nı? Pé kó ñ Liyel tyí yóndenɔ noh nı? ⁶⁶ Pépi se me n sò sò nı? Pé me yo ñ tyí ne, wáh yĩne kònmɔnɔle. ⁶⁷ Képah tẽne, té tyah n sın n mɔ ñ yah sɔkɔ, té ñne n sykı gbònkukele, té tükù mó me ñ létáhlóle n kòlı ⁶⁸ té me n yo ñ tyí ne, ñmɔ-á kı nê Liyel ney yáhtɔkɔnɔle, à sáh pı yo pé syah nê-á n ko ñne.

Pyeri-á ñ vyáh kòlı sɔ ne pé náh Yesu pı

69 Pyerɩ sò me kɔ̄ntɛ̄nóle gbô táh. Tò̄npi pi yó me no de ñ tnô té yo ñ tyí ne, ñmɔ tɔ-á sò me Yesule, nê-á Kalile neyne. 70 Nte à me kè kòli no pól yí yah ne, pé náh me ñ wey mè tyí yah we yò dé. 71 Képah náh, Pyerɩ sɔko gbô yah ñinne. Tò̄npi pi yó-á tɔ̄ à we, nónó-á sò me nénpó, à yo pé tyí ne, dí mè tɔ-á sò me Yesule, nê-á Nasareti neyne. 72 Pyerɩ tɔ̄ kè kòli à ñ wo ne, pé náh dí mène n pne dé. 73 Dò kwéy, nónó-á sò me nénpó pépi no de Pyerɩle té yo ñ tyí ne, kègbɩ yò, no nòpi sɔko yó-á ñ tɔle. N wey òkù-á me kéle n wèki dò. 74 Képah sɔko Pyerɩ tyah ñ gblóyɩne n wo pélpèl ne, pé náh dí mè pĩ. Nénpó swɔ sɛnpe yó núkú gbo. 75 Légbíne, Pyerɩ dyɔ to kò Yesu wey mène, wáh sò nê yo ne ríkè: «Sɛnpe-à ki pópó n gbo, á ki me á vyãh kòli te ke tónó ne á náh ñmɔ pĩ.» Képah sɔko, Pyerɩ wil kégbó à kyɩ kah gbo.

27

Yesu tɛnyukunɔle Pilati ñinne

1 Séngbò púpúle, sárká syínwilkipu yòtám pól ànê kwil yèwàhnì pól yo sah núkú yò ne Yesu-á yĩne à ko mɔ. 2 Té me à tɛ pukubi, té kyɩ ñne kwiltám yòtɛ Pilati gbò dahbi.

Nsyudasɩ kúnóle

3 Képah sɔko, Nsyudasɩ nê-á sò pi pè kò pè Yesu we tɛ, wáh pɔ ñ kònmonɔ tyí we kè yí tɛ, kè à kah fyãh. A me pò pló yògbãm nòpi tɔko kyɩ ne pé sárká syínwilkipu yòtám ànê kwil yèwàhnì kò. 4 Té yo pé tyí ne, páh tyipékè pi lékàh kɛ névi mónóle kú sɔko. Nte pè me à syah ne, pépi tir nê se me képah sɔko ni? Képah-á me ñmɔle n yah kè. 5 Képah sɔko, Nsyudasɩ pò mè milki Liyel ní-nsah wòkò kètár sɔko, té wil sɔko à kyɩ ñ gblóy gbel. 6 Sárká syínwilkipu yòtám me pò mè tɔko té ne ríkè, kè náh yĩne dáhnmonɔle Liyel ní-nsah gbò pò sɔko. Névi tó-á ki n kwe n pi ké tyí sɔko. 7 Képah tɛne, pè yo sah núkú yò, té pò mène pní mó-ò dí yó swãh dwe à pi nɛpân lékyi yí-nsahle. 8 Képah ye, fɔ́ò à pɔ syɩ kwey mè tyí, swãh mè me n ye tó swãhle. 9 Képah sɔko, Liyel tɛntò syinyo-ò Nsyeremi-á lésò nê yo sah, kè wil. A lésò ne ríkè: «Pè ye pò pló yògbãm tɔko, Yisrayel no-á ne dan nê-á yĩne kónóle ñ tyí sɔko. 10 Té kyɩ séle pní mó-ò dí swãh dwe, à yĩne Tɛ ñgbɛ Liyel-á kè yo sɔ ñ tyí.»*

Pilati me Yesule n piki n yah

11 Páh Yesu tɛ kyɩ kwiltám yòtɛ dí Pilati tyí, à me Yesu piki yah ne ñmɔ se Nsyifunɔ yòtɛne díne ni? Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwɔ ye yo kéle.» 12 Nte sárká syínwilkipu yòtám ànê kwil yèwàhnì sò me tyile n yo n sah ñ yò. Nte à náh dahbi wilki pé tyí sépi tyí sɔko. 13 Képah sɔko, Pilati me yo ñ tyí ne, páh tyi nónó pòlle n yo n sah ñ yò, à kò me séle n nohnɩ ni? 14 Nte Yesu náh dahbi wilki ñ tyí pòlle. Káh pi sɛ, kè ñ gbãh kah du.

* 27:10 27.9 Yah n tɛ Nsakari 11.12-13 ànê Nsyeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

Pilati Yesu kònmɔɔ wěkì kǒ

15 Yimeyí Pakɩ syáh sɔkɔ, kwiltām yòtě níkěne wòkònpèkè sɔkɔ nénúkù yó fin n mɔ, tówú-à nê yah wilki. 16 Té légbíne dí yó sò me wòkònpèkè sɔkɔ, nê yínpékè-á wil yíí náhnáh. N yīn ye sò Barabasile. 17 Képah tēne, tówú nê-á sò me tükènmɔɔle, kwiltām yòtě dí Pilati me pépi piki yah ne, pè se me ké tyí ne pé nê fin mɔ pè kǒ nɩ? Barabasɩ se, tǐ Yesu nê-á pè n ye Liyel ney yáhntòkòɔle, òmɔ se? 18 Yé náh we di, Pilati sò pǐ ne Yesu yíngbí wílnó-á n yo péle pè kǒ pè à dahbɩ péwɔ gbò sɔkɔ. 19 Té wáh me ténóle tukey tükè-nsah sɔkɔ, n kyɩ tǐntò mɔ n tyí ne, lékàh ké dí mè tyí dlénpèl-á pé kwlo kwey lékàhne. A káh n vyāh dahbɩ n tyí sɔkɔ dé. 20 Nte sárká syínwilkɩpu yòtām ànê kwil yèwàhnì me tówú kurki mɔ ne, pè yo Pilati tyí à Barabasɩ fin mɔ, à mó Yesu ko mɔ. 21 Kwiltām yòtě dí Pilati me tǔ pè piki yah ne, pè se me ké tyí ne pé nê tǔ fin mɔ pè kǒ népǐ ními nópi sɔkɔ nɩ? Pè me ne Barabasɩ-á. 22 Pilati me ne, nte Yesu nê-á pè n ye Liyel ney yáhntòkòɔle, pé se kɩ pɩ sǒ òmɔle nɩ? Pé pól me ne wáh yīne à syɩ dahni yó. 23 A me pè piki yah ne, nte tyítúkù nê ó se à pɩ nɩ? Nte pè tǔ kah yo mɔ wòhòh ne, wáh yīne à syɩ dahni yó. 24 Pilati-á pɔ kè pǐ ne pé náh me fě tir yóle n pekɩ ké sɔkɔ, té névyè-á mó tǔ me n tyah tyah fěkínóle, à ni tɔkɔ à n gbàn wu tówú yí yah té ne, péwɔ vyāh náh me dí mè kònmɔɔ tyí sɔkɔ. Kǎh pé tyí kè. 25 No pól me ne, n kònmɔɔ plo pɩ pépi ànê pé wǎnpǐ tyíle wé! 26 Képah sɔkɔ, Pilati me Barabasɩ fin mɔ pè kǒ. Té sràsyíbí kǒ pè Yesu ko yéfòhle, té n gbàh de mɔ pè kǒ ne pè à syɩ dahni yó.

Sràsyíbí-á kóle Yesu ko òkù nēne

27 Képah tēne, kwiltām yòtě dí Pilati sràsyíbí me Yesu tǔ de tǔrí gbò sɔkɔ, té pé no sràsyíbí pól ye pɔ à mɔ gbǐ. 28 Pè me n flo de n wil sɔkɔ, té fwòmònsáh ngbǐ yó mɔ à kǒ. 29 Té pǎn yòkǒ pɩ dɩ à kǒ tǔrí yókúrí swɔ, té lépéy yóle à kǒ à tǔ yīn n gbòyò sɔkɔ. Té gbètukunɔ di n yah sɔkɔ à kóle òne n ko me yo tǔ ne, Nsyifunɔ yòtě dí, páh n wekɩ n tyí. 30 Té n sīn n mɔ n yó, té lépéy mè syɩ à òne n mukɩ n yó sɔkɔ. 31 Pǎh kóle à ko te, pè fwòmò-ngbǐ mè de n tyí té n flo tǔ mɔ à kǒ, té à tǔ n yuku syí-nsah dahni yó.

Yesu syínóle dahni yó

32 Pǎh kyɩ n wil kwil sɔkɔ, pè Sireni kwil dí yó yohnɩ pè n ye Simole. Sràsyíbí me òmɔ kyí mɔ à kǒ à Yesu syɩ syɩ dahni twah. 33 Pǎh kyɩ yīni tǔ tyah yó sɔkɔ, pè n ye Kòlkotale, nê kór-á Yògbèkè tyahle, 34 pè wil yónó kékò kwáh yó fěkɩ mɔ òvè sɔkɔ Yesu kǒ ne à wɔ. Wáh kè wɔ yah, à kè yahle. 35 Képah náh, pè à syɩ dahni yó. Pǎh à syɩ te, pè òdan mɔ à n flo dibi pé wě wró. 36 Té me kǒ tǔ nénpó à òne n sykɩ ne ney káh pɔ à pwah mɔ. 37 Yó nê yó-á pè syɩ òne, pè sò me kè wǎrkɩ syɩ sah n yòtah sɔkɔ ne níké: «Yesu ye yò, nê-á Nsyifunɔ yòtēne.» 38 Kéléké pípú népǐ ními yísyó tɔ sò me syínóle dahlo yó n tnò. Núkú sò me n gbòyò sòle, ní-ò me n gbèyǐnè sòle. 39 Wěkɔbɩ nóno-à kɔ pɔ n sɔkɔ, pé pé ywòle n mɔ n té òne n gbyo 40 ne níké, òmɔ nê-á sò ne páh kɩ Liyel

ní-ńsah wòkò kètár sò, té kɪ fě kè tǒ mɔ sèpìn tǒnì wró, níkě Liyel Pídí-à kɪ nê ñne, à ñ gblǒy pwah mɔ. A tiki n to dahni yǒ kè. ⁴¹ Sě ye, sárká syínwìlkìpu yǒtām ànê Moyisi tyi kònsàhnó kwópú, ànê kwil yèwàhni to sò me kóle ñne n ko me yo tǔ ne, ⁴² wǎh tókù pwah mɔ, té kɪ tě ñ gblǒy wɔ pwah mɔ kwlɔ ni? Yisrayel yǒtě tě-à kɪ nê ñne, à tiki n to dahni yǒ núkúnúkú, pé mó sě ñ yǒ kè. ⁴³ A kó ñ sǒnɔ sah Liyel yǒ, té kè yo ńtēne ne ñ Pídí-á péle ni? Ñ tyí-à kɪ me nɔ Liyel tyí, à à pwah mɔ núkúnúkú wé. ⁴⁴ Kèlékě pípú nónó tɔ-á sò syínóle ñ tnô, pépi to sò me ñne n gbyɔ sěntě óle.

Yesu kúnóle

⁴⁵ Gbì-á me yǒtah sírr sòkɔ, fěntǔ mɔ kèkǒyó pól sòkɔ, pópó à pɔ nɔ lérínó tǒnó tyí. ⁴⁶ Lérínó tǒnó nǒpi-á sòkɔ, Yesu kah yo yínpǔ ñgbēne ne: «Yeli, Yeli, lama sabakıtani?» Nê kór-á: Nmɔ Liyel, ñmɔ Liyel, kwáh nê pɪ té á ní fin mɔ? ⁴⁷ Nónó-á sò me nénpó, pé tókù-á ñ yónmɔnɔ mē noh, pé ne níkě, wǎh me Yelile n ye n yah oo! ⁴⁸ Nénpó swɔ, pé sòkɔ yó to kyɪ sènsúkúrí tókɔ fǒ yǒyǒkè ni sòkɔ, à dyɪ mɔ gbey yó vyǎh tyí, té kè nɔ ñ tyí ne à wɔ. ⁴⁹ Pé tǔlɔ mó me yo tǔ ne níkě, pé ye yīn sǒ, Yeli mó pɔ à pwah mɔ pé yah àtre. ⁵⁰ Nte Yesu me tǒ kah de syi té yah kwlɔ. ⁵¹ Képah tēne, fwɔ nê-á dyínmɔnkàhsàhnóle Liyel ní-ńsah wòkò kètár sòkɔ, kè tɔ tóló nínó à tókɔ ké yǒtah tyí, à kyɪ dal mɔ ké sètáhkì sò tyí. Té sètáh me syah, légbýɔ gboke, ⁵² léyál yuku mɔ, Liyel yǒ sǔpú nónó-á sò ku sòkɔ te, pé náhnáh lékyí me yilki mɔ. ⁵³ Képah náh, té me wil léyál sòkɔ Yesu lékó yílkinmɔntenɔ náh, té de Yerusalemɪ kwil sòkɔ Liyel-á képah nê yah tókɔ. Névyé náhnáh yí tě pé yǒ. ⁵⁴ Sràsýíbí yǒtě dí ànê nónó tɔ-á sò me Yesule n syɪkɪ ñne, pépi-á sètáh syahrɪ mè we à tahlɪ tyi nónó tɔ-á pɪ, tíkí pè kah tě. Pè me ne níkě: «Kègbɪ yǒ, dí mēne, Liyel Pídí ye sò ñne.» ⁵⁵ Té syó náhnáh tɔ sò me yīn tě fí té me n yah. Kalile duku sòkɔ ye kéne syó Yesu sǒ tě, à n yah n dah n mɔ ñ tyí sòkɔ. ⁵⁶ Makadala kwil Mari sò me pé sòkɔ, à tahlɪ Nsyakɪ ànê Nsyosefu yú Mari tyí, ànê Nsebede dínpi yúne.

Yesu lékó yínóle

⁵⁷ Nví-á pɔ nɔ, tǎh dí yó pɔ de, nê-á sò n wil Arimatɪ kwil sòkɔ. Kéne dí yīn ye Nsyosefule. Yesu tǒ sáh-ò ye sò ñ tolé. ⁵⁸ Nmɔ me kyɪ wil Pilati tyí, à Yesu lékó ni ñ tyí. A me ne pè ñne à kǒ. ⁵⁹ Pǎh ké wǔkìle à kǒ, à me ñ lékó tókɔ té à plo fwɔ gbró snóle. ⁶⁰ Nsyosefu-á sò pè kǒ pè diki sǎn nê tǔ sah ñ yěngbě tyile tekɪ sòkɔ, à kyɪ à dah mɔ képah sòkɔ. Képah sòkɔ, té dáh-ñgbě yó pil pɔ ké yah vike té sòkɔ. ⁶¹ Té légbíne, Makadala kwil Mari ànê ñ ní-ò Mari sò me kǒntēnóle nénpó sòkɔ diki yah yèsreyne.

⁶² Té kéne yòh sǒnó ye níkēne pè péle n vi n sah pé mɪ mɪ yòh sǒ yīnne. Ké dindalle, sárká syínwìlkìpu yǒtām ànê Farisi wǔkì kópú me wě sò tě kyɪ wil Pilati tyí, ⁶³ té yo ñ tyí ne, pé yǒtě, pé dyɔ-á to kǒ ne, kéne névyé pílki-ò-á lésǒ me kè yo sah ñ kú-níkě sòkɔ ne, pǎh pɔ ku,

ké sèpìn tǝ-ò sǝle, pé lékó-á kɪ yilki mɔ. ⁶⁴ Képah yǐnne, ñkě à sràsyíbí kǝ pé diki syɪkɪ pɔ nɔ sèpìn tǝnì tyí. Képah-à pí-ńkěne, ñ tǝ sáhpú-á kɪ n syah n pɔ ñ lékóle n yǐ n wilki, té kɪ névyé syah ne ñ lékó-á yilki mɔ. Képah tǝ-á kɪ tǝ névyé pilki kal gben tǝne. ⁶⁵ Pilati me yo pé tyí ne, tyah syíkípú-á yò. Nkě pé kyɪ diki mène n syɪkɪ pǎh me ké tyí sǝ. ⁶⁶ Pé me sɔkɔ à kyɪ diki yah dáhkì mè pɔkɔ mɔ, té tyah syíkípú kǝ pé kéle n syɪkɪ.

28

Yesu lékó yǐlkinmɔnɔle

¹ Mɪ mɪ yòh-á sɔkɔ, dimansyi sǝ séngbǝ púsóle, Makadala kwil Mari ànê ñ ní-ò Mari kyɪ diki yò. ² Nénpǝ swɔ, sétáh syahrɪ ñgbě pɪ. Tǝ ñgbě Liyel yǐnyò tǝnpɪ yó me tiki pɔ dáh-ñgbě mè pil to diki yah, té kǝ tǝ ké yò. ³ A sǝ me n kǝ kyòo pǝ sǝ yǐkiri, té ñ flo me píkinóle préyy. ⁴ Tíkí ànê wǐlsyahrɪ tǝ tyí, tyah syíkípú markɪ. ⁵ Képah sɔkɔ, yǐnyò tǝnpɪ me yo syó tyí ne: «Yé káh tíkí pɪ. Mé pǐ ne Yesu-á yé n yah n kǝ, pǎh nê syɪ dahni yò. ⁶ A náh me ásò, ñ lékó yilki mɔ à yǐne wǎh lésò kè yo sah sǝ. Yé pɔ n yah ñ snékínmɔ-ńsahle, ⁷ yè mó n kyɪ kè yo súú ñ tǝ sáhpú tyí ne, ñ lékó-á yilki mɔ. Té wǎh mɔ pé yahle Kalile mara sɔkɔ. Pǎh kɪ kyɪ à we nénpǝ. Nê-á sǝ me ní tyí yo yo tǝne yé tyí, képah ye yò.» ⁸ Pé me yal súú nénpǝ sɔkɔ, tíkile pé sɔkɔ ñivìni ñgbě tole fǝkinmɔnɔle ké sɔkɔ, à n to n yuku yǐ mè yǎh-ńsah Yesu tǝ sáhpú tyí. ⁹ Nénpǝ swɔ, Yesu núkú pé yohnɪ té ne: «Mé n wekɪ yé tyí.» Syó nópi me nɔ de ñne, té ñ gbyěh tǝ à gbíkinó sah ñ yò. ¹⁰ Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé káh tíkile n pɪ. Yé kyɪ n yo ní yúnpyé tyí ne, pé yuku Kalile mara sɔkɔ. Nénpǝ sɔkɔ ye pé kɪ we ñne.»

Tyah syíkípú tyípínine

¹¹ Syó nópi-á me wěkì yò gbí nêne, tyi nóno pól-á pɪ, sràsyíbí nóno-á sǝ n syɪkɪ diki mène, pé túkù pɔ kwil sɔkɔ, à pɔ sè yo sárká syínwǐlkǐpu yòtám syah. ¹² Képah sɔkɔ, sárká syínwǐlkǐpu yòtám nópi ànê kwil yèwǎhnì wě tuke mɔ à yo sah núkú yò, té pó-ñgbě yóle sràsyíbí kǝ, ¹³ té pé syah ne pǎh kɪ pɪ pé yo ne, ñ tǝ sáhpú-á pɔ ñ lékó yǐ wilki lékǎhne té pé sah dɔy sɔkɔ. ¹⁴ Kwiltám yòtǝ dí-à kɪ sǝ kè noh, pépi-á kɪ kè niri pé kǝ pé náh yótír we n pi ké sɔkɔ pólle. ¹⁵ Tyah syíkípú mó pǝ mè syi té kè pɪ pé yóre yò. Képah tǝne, yǐ mè tǝ mɔ Nsyifunɔ niyó, fǝó à pɔ syɪ kwey mè tyí.

Yesu wénóle ñ tǝ sáhpú tyí ñ lékó yǐlkinmɔntenɔ náh

¹⁶ Yesu tǝ sáhpú népǝ gbǝnúkú me sɔkɔ Kalile mara yǝlɪ yò, wǎh lésò ñyǎh tyí yo sah pé tyí. ¹⁷ Pǎh kyɪ à we, pé à gbilki, ñte pé túkù sǝ me tǝtǝle n pɪ ñ tyí sɔkɔ. ¹⁸ Yesu me nɔ de pé tnô té yo pé tyí ne: «Yòtǝrí pól ye ñmɔ gbǝ dahbɪ yǐnyò ànê sétáh yò sɔkɔ. ¹⁹ Yé kyɪ kwlo kwlo pól névyé pɪ ñmɔ tǝ sáhpúle, yè mó pé wel n wilki ni sɔkɔ Sú Liyel, ànê Pídí, ànê Liyel Mirki yǐn yò. ²⁰ Máh tyi nóno kǝ sah yé kǝ, yè mó pé

kwɔ sɛlɛ pɛ kɔ̃ pɛ sɛlɛ n pi. Tɛ́ n̄mɔ kɪ mɛ yɛlɛ s̄mɛs̄ó, f́ó kɪ kyɪ syɪ
kèk̄ȳó tyénó tyí.»

Marki-á nìvìnì tir nê wārki Yesu tyí soko

N yúpyé, yépi nónó-á sébě mène n kar,

«Nê me Yesule?» Píkinyahno yó ye, no pól yíne pè pé gblǒy piki yah kéle. Wáh sǒ me Yesu pī di mónóle, képah náh pī, á náh n tyí noh yah pólle: No pól kī fě gbah tē à pī palle.- Sébě nê-á á tē yīn á gbǒ, képah kī píkinyahno mè yah yo n syah, kī Yesu dùkùle n wěki. Dí yó ye wārki kéle di mónóle. Kéne dí yīn ye sǒ Markile. Kè Yesu min pī dùkù tyíle n yo, ànê n tyípínìne, ànê n welole. Sépi n tyah n tyípínì tyí, à pò nò n kúnó ànê n yúkúnó tyí. Képah n wěki ne, Yesu-á pò Liyel tǒrile, té wáh fě syi n gblǒy tìkinmòno yò, névye pwáhnmo yinne.

Kéne sébène, Bibili tyah yó ye nê-á Liyel wey sébě ñgbène. Képah fí yó ye.

Yé kī fě kyī welo yísyó we, sé pínó kī me tah. Té pókónmòno me dùkù-à me, ké tyah-nsah, kè ále n wěki ne, wáh kī fě wey mè yah yónó we sébě mè tyé-nsah soko.

Nte, wáh tē yīn nê kar kwlo, á kī yah te sébě tyé-nsah soko. Ké kèpikì wey wārki dùkù tò me nénpò, ànê ké wīn weyne.

Yé pól pī ne ñkě, nê-á túkù n ye «Lékám Pèpeyne», túkù ñne n ye «Liyel Mirkile». Té, Liyel wey vīnmòno soko, yīn núkú ó ye kī fě yah tóko képah yinne. Nte, áyáh «Liyel Mirkí» yah tóko, kè náh pī ne, képah sǒ á tóko kúmm yò dé! Á me ké tyí ne, yépi tò lékámne á kǒ ké tyí yò. Ké ye dùkù yó lékám se me yé tyí, yé kī fě á kǒ?

Á wil yīn mè tyí soko, wáh tir yó we sébě mè soko, té ké yo dùkù náh ple wīn wey soko áwo yah, gbah n tē kè yo á syah.

Liyel pèpòri pī á tyí ké kárnó soko.

Wèlnwìlkì-ò Nsyǒ wey yónsàhnóle

¹ Liyel pi Yesu *Krista nìvìnì wey sán tyah-nsah ye yò. ² Sǒ-á kéle wárkínsàhnóle *Liyel tēntò syínyo-ò *Yesayi sébě soko ne:

«Yah, ñmo Liyel kī n tēntò névi tekī mo á yahle, à kī pò á wěkì tǒ sah á tyí.»

³ Nnì yó yīnpǒ ye n doko gbènni soko ne ñkě:

«Yé Tē-ñgbě wěkì tǒ sah, yé kè pī tómm!»*

⁴ Kǎh wārki sah sǒ, sě ye *Wèlnwìlkì-ò Nsyǒ pò wil mo gbènni soko. Á tyah n yo n kǒ névye tyí ne, pè pé nno vi mo, pè mó *wèlnwìlkínó we. Képah soko, Liyel-á kī pé tyípél yǒ mo pè kǒ.

⁵ Képah tēne, Yude kwlo névye pól, ànê tǒ Yerusalemi névye pól sǒ me n pò n pò n tyí, n pò pé tyípél yo névye pól yí yah, té á pè wel n wilki Yurdé yo soko. ⁶ Té, Nsyǒ sǒ me yǎhmíkì yè fwòmòno mo, té n syī tē sèl kǒle. N yòkele sǒ sègblo ànê syīri ye. ⁷ Á sǒ me n yo tówù tyí: «Névi nê-á kī n pò n pī ñmo náh, ñmo ye gblò kal ñmole. Nmo tē náh

* 1:3 1.3 - Yah n te Yesayi 40.3 soko.

yĩne mé kɔ yĩn, ò gbáhkì lékyèh sro de. ⁸ Nmo ye yéle n wel n wilki ni soko, òte òmo kɔ po ye wel n wilki n pi *Liyel Mírkí soko.»

Yesu wèlnwìlkìnó ànê ò tònmonole

⁹ Légbíne, Yesu wil Nasareti kwil, Kalile sétáh yò, à po Nsyò kò à à *wel wilki Yurdè yo soko. ¹⁰ Té, wáh n wil ni soko gbí nêne, à yĩnyò we kè n ykɔ n mo, té *Liyel Mírkí tiki ò yò, dàhyòkèpil sò. ¹¹ Légbíne, yĩnpò yó n wil Liyel soko ne ríkè: «Áwo ye òmo òdè Pi núkúnine. Á tyí nò yíí n tyí kègbile.»

¹² Ké nénpó swò, Liyel Mírkí à tẽ yuku gbènnɔ soko. ¹³ A sèpìn tìkíníní pɔ nénpó soko. Té *sétàn yòtè po òne n tòn n mo. A sò me gbènkɔ ntyò soko, té *yĩnyò tẽntòbe me ò tẽ-òsahle n yah.

Yesu yènkɔ tẽpú népí òyèh ye

¹⁴ Képah náh, pè po *Wèlnwìlkí-ò Nsyò dah mo wòkònpèkè soko.† N déntenɔ náh wòkònpèkè, Yesu yuku Kalile soko, à kyɔ tyah òvìvì wey sánne n yo n kò, nê-á wil Liyel tyí. ¹⁵ A ne: «Gbí nê tyí-á sò yo sah, kè me de te. *Liyel tórí me yíni tẽ te. Yé ye nno vi mo, ye mó sè òvìvì wey sán yò!»

¹⁶ Wáh sò me n kɔ Kalile yó-ògbè gbòpo gbí nêne, à yènkɔ tẽpú népí ními we, Simo, ànê ò gbèndí Andrele. Pè sò me yènkɔ tẽ tẽ mnole n min yènkɔle n tẽ yo soko. ¹⁷ A yo pé tyí ne: «Yé po òmo náh. Mé kɔ ye pɔ névyè tẽpúle Liyel tyí.» ¹⁸ Nénpó swò, pè núkú pé yènkɔ tẽ tẽ mno sah, té ò sò tẽ. ¹⁹ Wáh tò kɔ yuku yahle kwéy, à kyɔ Sebede wènpí we, Nsyakɔ ànê Nsyòne. Pè sò me pé krótókè soko, me yènkɔ tẽ tẽ mnole n tòn n sah. ²⁰ Ké nénpó swò, à pépi tɔ ye yah. Pè núkú yal pé sú ànê ò tònpi tñò krótókè soko, té ò sò tẽ.

Yesu tènwenole sétàn yò

²¹ Képah náh, wáh ònó ye, à yuku péle Kapernayim kwil soko. *Mɔ mɔ yòh sóle, à kyɔ de *Liyel ní-òsah wòkò, à tyah névyèle n kwò. ²² Nónó-á sò me ò weyne n nohnɔ, pé gbàn du ò névyè kwónó dùkùle. Tir yó náh, kè náh sò me núkúle ànê *Liyel ògbò wèkì kwópú tyíle. Nmo kwò dùkù sò me yòtòrí kwónóle, képah ye.

²³ Ké légbíne, kè po yĩne, dí yó sò me Liyel ní-òsah wòkò, *sétòle ò soko. A me yuku gbo mo ne, ²⁴ kwáh nê se à n yah n kò pépi tyí nɔ, Nasareti Yesu? Á se po pépi yíkí-òsah nɔ? Páh pĩ ne, pɔ kè-á òne, òmo nê-á wil Liyel tyí. ²⁵ Képah tẽne, Yesu díri kò sétò mè yò, té yo ò tyí: «Á vyáh vike, ò té n wil dí mè soko!» ²⁶ Képah soko, sétò dí mè yike kègbile, té de syi náhnáh, té wil ò soko. ²⁷ Képah névyè gbàn du. Pè tyah wène n piki n yah ne, kwáh nê se sè nɔ? Kwónó késán yóle à n pɔ yòtòrí soko. A fè n wèkɔ sétàn tɔ yò, té sè n sah ò tyí yò. ²⁸ Kéne ní yò, Yesu yĩn gbìlkínó tò mo Kalile kwò pól soko.

Yesu yámpú náhnáh de mo

† 1:14 1.14 - Képah yah kɔ n yo n pi Marki 6.17 ànê 18 soko.

29 Pãh yal *Liyel ní-ńsah wòkò, pè nùkú yǒ sòkò de Simo ànê Andrepi gbô. Nsyakú ànê Nsyǒ tò sò me péle. 30 Té Simo déysê sò me sɛ̀nòle wílvyáhnìne. Nénpò swò, pè me kè yo Yesu syah. 31 Wǎh kè noh sɛ̀, à nò de pi mè tnô, té n gbò tɛ̀ à yilki sah. N wílvyáhnì nùkú tyɛ, à me yuku tyah pínne n pi pé tyí.

32 Gbíyí-á de, névyè pé yámpúnò pól twah pò Yesu tyí, ànê *sétàn-á me dénòle nónó sòkò. 33 Kwil névyè pól pò tuke mò kéne gbô yah sòkò. 34 A me yámpú duke duke náhnáh de mò, té sétàn náhnáh yíni wilki, sǎh me de nónó sòkò. Sè sò ònne n pne, ne dùkù nê-á ònne. Képah ye, à yahle ne, sè káh ne n wɛ̀kí.

Yesu Kalile kwlo pól kò kǒ

35 Séngbǒ púsó, tyah syí syí sòkò, Yesu yuku wil wòkò. A yuku gbɛ̀nnu sòkò, à kyí tyah Liyelle n ni. 36 Képah sòkò, Simopi yuku tyah ònne n yah n kǒ. 37 Pãh kyí à wɛ̀, pè à syah ne, névyè pól-á me ònne n yah n kǒ. 38 A me yo pé tyí: «Á ye yuku gbòplò kwlo sòkò. Mé yíne mé nìvìnì wɛ̀y sǎn yo nénpò tò sòkò. N pónó yǒ ye képahle.» 39 Képah sòkò, à kyí Kalile tàntàn pól sòkò, me Liyel wɛ̀yne n yo n kǒ pé *Liyel ní-ńtàn vî sòkò, té me *sétànne n yíni n wilki névyè sòkò.

Yesu tótɛ̀ yó de mò

40 Só yóle, *tótɛ̀ yó nò de Yesu tnô, à gbètukunò di n yah, té à ni ne, wáh me ké tyí, wáh kí fɛ̀ pé de mò. 41 Wǎh yo sɛ̀, n yám Yesu tɛ̀. A me n gbò tǒ n yǒ, à tǔ n tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kí de!» 42 Nénpò swò, *dú nùkú à fin mò, à me de. 43 Képah sòkò, Yesu nùkú à teki mò, té kè gbah yo n tyí ne, 44 à noh yò, à káh kè yǎh ne tyí dé! A kyí n gblǒyne *sárká wílkipu yòtɛ̀ wɛ̀kí. Nkɛ̀, *Moyisi-á sò *sárká nê tyí yo, tótám dénmonò tyí sòkò, à mó képah wilki, nê-á kí no pól wɛ̀kí n pi ne, wáh de. 45 Nte, dí-á yal n tnô, tir nê-á pi n tyí, à kyí tyah kéle n yǎh n kǒ no pól tyí. Káh pi sɛ̀, Yesu náh tǒ sò fɛ̀ n gblǒy wɛ̀kí n pi kwil yó nítɛ̀ sòkò. A sò me gbe mò tɛ̀ kwlole, kégbó sòkò, té névyè n wil tàntàn pól sòkò, à n pò n pò n tyí.

2

Yesu sèkùkù dí yó de mò

1 Sèpìn yísyó sókónteno náh, Yesu n syí pò Kapernayim sòkò. Névyè-á kè noh ne, wáh me gbô, 2 tówú yó tuke pò tyah fyǎh. Tɛ̀-ńsah nítɛ̀ náh sò me kélé yah tò sòkò. Képah sòkò, à tyah n wɛ̀yne péle n kwò.

3 Légbìne, nòsyó pò n tyí sèkùkù yóle. Népi ònyèh sò me à twah. 4 Té névyè tnónkàhnò tɛ̀ tyí, pè náh sò fɛ̀ nò n de n pi n tnô. Pè òkò gbɛ̀ntún yǒ, kye n mé-ńsah tírrle, té sèkùkù mè tiki mò kéne pwáhle n sɛ̀ sɛ̀ kwáh yǒ n yah sòkò. 5 Wǎh kè wɛ̀, pè sɛ̀ n yǒ sɛ̀, à yo sèkùkù mè tyí ne: «N pídí, á tyípèl ye yǒ mò n kǒ.»

6 Képah tɛ̀ne, *Liyel ògbò wɛ̀kí kwópú nónó-á sò me tɛ̀nòle nénpò sòkò, pè tyah n sò ne, 7 sǒ se pi, té dí mè n wɛ̀kí sɛ̀ nì? Liyel yín-á à n yiki. Ké névi se me kí fɛ̀ tyípèl yǒ mò névi kǒ, né Liyel náh nì? 8 Képah

sɔkɔ, wǎh núkú pé fɔkɔ sɔnɔ we sɛ, à yo pé tyí ne: «Sɔ pi, té yé fɔkɔ sɔnɔle sɛ? ⁹ Nê tɛ̀ dɔ̀dɔ̀ kal, à yo sɛ̀kùkù mè tyí ne, n̄ tyípɛ̀l-á yɔ̀ mɔ̀ à kɔ̀, képah nǎh pi, à yuku, n̄ sɛ̀ sɛ̀ kwâh tɔ̀kɔ̀ ne n kɔ̀? ¹⁰ Nte, yé p̄ ne, tɛ̀nwɛnɔ̀-á me *Névi Pi tyí, kɪ fɛ̀ tyípɛ̀l yɔ̀ mɔ̀ névye kɔ̀, té à sah sétáh yɔ̀.» ¹¹ Képah ye, à yo sɛ̀kùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí, yuku, á sɛ̀ sɛ̀ kwâh tɔ̀kɔ̀, n̄ ne n yuku á gbô.»

¹² Nénpó swɔ̀, dí núkú yuku n̄ sɛ̀ sɛ̀ kwâh tɔ̀kɔ̀ sɔkɔ̀ no pól yí yah. Kè pé pól gbǎn du. Pè tyah Liyel yinne n gbilki, té me n yo ne, pé nǎh sɛ̀nkɔ̀ we yah.

Yesu Levi ye

¹³ Képah nǎh, Yesu tɔ̀ n syi yuku Kalile yó-̀ngbɛ̀ gbɔ̀pɔ̀. Tówú pól sò me n pɔ̀ n pɔ̀ n̄ tyí, à péle n kwɔ̀. ¹⁴ Wǎh pɔ̀ n sɔkɔ̀, à Alfe pídí Levi we tɛ̀nɔ̀le mórí syí-̀nsah wòkò. A me yo n̄ tyí ne, à yuku pé sò tɛ̀. Levi mó yuku n̄ sò tɛ̀.

¹⁵ Pǎh kyɪ tyah yòkele n yò Levi fɪ̀nne gbí nêne, mórí syípú, ànê Liyel wɛ̀kì kó-̀nkɛ̀pú nǎhnáh sò me n yò n̄ne, ànê n̄ *tò sǎhpúle. Kéne névye dùkù nǎhnáh ye sò me n̄ sò tɛ̀, képah ye. ¹⁶ Képah sɔkɔ̀, *Liyel ̀ngbò wɛ̀kì kwópú nónó-á sò *Farisiyɛ̀nɔ̀le, pépi-á à we à me n yò ànê kéne névye dùkùle, pé yo n̄ tò sǎhpú tyí ne, kú se pi, té à n yò mórí syípú, ànê Liyel wɛ̀kì kó-̀nkɛ̀púle fí núkú nɪ? ¹⁷ Yesu-á kéne wey noh sɛ̀, à yo pé tyí: «Névye nónó-á me lènɔ̀le, sɛ̀npɪ yétò se me pé tyí? Yámpú tyí nǎh sɛ̀npɪ yétòle di? Névye nónó-á n sò ne, névye tír tír-á péle, mé nǎh pɔ̀ pépi ye yinne. Nte, nónó-á p̄ ne, tyípɛ̀l pípi-á péle, pépi yé-̀nsah ye mé pɔ̀.»

Yesu-á nê yo níkì tɛ̀nó tyí sɔkɔ̀

¹⁸ Só yóle, *Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̀ tò sǎhpú ànê *Farisiyɛ̀nɔ̀ sò me níkì tɛ̀. Névye me kyɪ Yesu piki yah ne, kú se pi, té Nsyɔ̀ tò sǎhpú ànê Farisiyɛ̀nɔ̀ tò sǎhpú me níkì tɛ̀, té ñmɔ̀ *tò sǎhpú nǎh me sɛ̀ntɛ̀ne n pi nɪ? ¹⁹ Wǎh képah noh sɛ̀, à yo pé tyí: «Yépi tɛ̀ sɔnɔ̀ sɔkɔ̀, fúr pí-ò-á nónó ye, pé se kɪ fɛ̀ fúr yòke yahle, té kɪ fúr pí-ò sah pé nɪyó? Pɛ̀ tɛ̀-à fyò me pé nɪyó, pé nǎh fɛ̀ yòke yahle n pi. ²⁰ Nte, gbí me n pi, pé kɪ pɔ̀ pɛ̀ mè wilki pé nɪyó. Ké lésòle, pé kɪ pyè níkì tɛ̀.

²¹ Névi yó n̄tɛ̀ nǎh fɛ̀ fwɔ̀ sǎn tɔ̀kɔ̀, à kɪ fwɔ̀ dyàh min n pi. Wǎh képah pi, fwɔ̀ sǎn kɪ fwɔ̀ dyàh kú-̀nsah téy yɔ̀rɪ yɪkɪ n̄tɔ̀, ké pwǎh kɪ gbe mɔ̀. ²² Anê tɔ̀, névi nǎh fɛ̀ òwɛ̀ sǎn mɔ̀ n pi pley di sɔkɔ̀. Òwɛ̀ sǎn-à fũ, kè kɪ pley nòpi seki. Òwɛ̀ kɪ kwe, pley tɔ̀ kɪ yɪkɪ. Képah ye, òwɛ̀ sǎn ye ȳne mónòle pley snó sɔkɔ̀.»*

Yesu-á nê yo mɪ mɪ yòh tyí sɔkɔ̀

²³ *Mɪ mɪ yòh só yóle, Yesu ànê n̄ *tò sǎhpú sò me n kɔ̀ n kah sɛ̀muko swɛ̀y yísyó sɔkɔ̀. Képah sɔkɔ̀, n̄ tò sǎhpú tyah sɛ̀muko ywòle n kòli n yuku wɛ̀kì yah. ²⁴ *Farisiyɛ̀nɔ̀-á képah we sɛ̀, pé tyah Yesule n piki n yah ne, à yah, kú se pi, té tir nê nǎh ȳne pínòle mɪ mɪ yòh sóle, n̄ tò

* 2:22 2.22 - Pè sò n̄ ànê wɔ̀ wɔ̀ yile n mɔ̀ pilki sɔkɔ̀ ̀ngbòle.

sáhpú kéle n pi ni? ²⁵ A me yo pé tyí: «Kwekú-á lésò *Davidi ànê ò nánh névye kah tẽ só nêne, té yòke wé-ńsah nánh me pé tyí, pãh nê pi, yé nánh kè kar yah di? ²⁶ A nánh sò de Liyel wòkò sòko di? Búrn nónó-á sò sàhnóle Liyel tyí yò, à nánh sè tòko tah, té ò náhtàn tò kò pé tah di? Ké légbíne, Abyatar ye sò *sárká wìlkìpu yòtẽ òngbène. Té névi yó òtẽ nánh sò yíne búrn nòpi táhnóle, né sárká wìlkìpu yòtãm nánh.»† ²⁷ Képah nánh, Yesu tò yo pé tyí: «Mí mi yòh ye sah névi yíinne, òte névi nánh mọ mi mi yòh yíinne. ²⁸ Képah ye, *Névi Pi pi mi mi yòh òtẽ yòtẽne.»

3

Yesu dí yó de mọ mi mi yòh sóle

¹ Képah nánh, Yesu ò syi de *Liyel ní-ńsah wòkò yó sòko. Ké nénpọ sòko, dí yó sò me gbòle kúnóle. ² *Farisiyèno mó tyah Yesule n yah, wáh kú òtyíno à de mọ n pi *mí mi yòh sóle, pé mó lékah we à kò. ³ Képah sòko, Yesu me yo gbònkù dí mè tyí ne, à yuku n pọ yín névye òtyó. ⁴ Té no piki yah: «Tir nê wèkì me kónóle mí mi yòh sóle: Pèpọri se yíne pínóle, tí pèkè se? A névi wilki kú sòko, tí à tẽ ko mọ?» Nte, pé nánh tir yó yo. ⁵ Képah sòko, wáh pé yah yah yésyèhle fàkòvyàhnì sòko, ò yah kwọ pé kùkùtáhkì tẽ tyí. A me yo dí mè tyí: «Á gbò tó!» A me ò gbò tó, kè núkú pi ké vile. ⁶ Farisiyèno-á képah we sè, pé yuku wil kéne Liyel ní-ńsah wòkò sòko, à núkú kyi wè tuke mọ ànê yòtẽ dí *Yeròdi nánh névyele Yesu tyí sòko, pãh kú pi sò, té à we n ko n mọ n pi.

Tówú òngbè yó pọ Yesu tyí

⁷ Képah nánh, Yesu ànê ò *tò sáhpú yuku Kalile yó-òngbè gbòpọ, té tówú òngbè yó sò me ò sò tẽ. Pé túkú n wil Kalile, túkú mó n wil Yude, ⁸ ànê Yerusalemi. Túkú n wil Yidume, túkú n wil Yurdè yónkahnune. Túkú mó n wil Tiri ànê Sidò gbòplo kwlo sòko. Kéne tówú òngbè ye kyi wil ò tyí. Pé sò ò tyípinó noh, képah yín ye. ⁹ Káh pi sè, Yesu yo ò tò sáhpú tyí ne, pé krótókè yó tó sah pé kò, tówú káh pọ pé fyáh. ¹⁰ Wáh sò me névye náhnáhle n de n mọ, yámpú pól sò me n to n tuke ò yò ne, pé we tú ò tyí. ¹¹ Té *sétàn-á sò me nónó sòko, pãh à we, pé pé gbètukunóle n di n pọ ò yah, té n yo ò tyí dénsyino sòko ne, Liyel pi-á òne. ¹² Képah sòko, à díri kò pé yò, té ne, pé káh pé dùkùle n yo.

Yesu népí gbònimí yah wilki pi ò tò sáhpúle

¹³ Só yóle, Yesu doko yóli yó yò, té wáh sò me nónó tyí, à pé ye. Pé pọ ò tyí. ¹⁴ Sè ye sò, à yah wilki kéne népí gbònimíne, à pi ò tònpiùle. Ne, pé ne n me pé tñò, pé ne n we n tó pé wey pèpey yo n kò yíinne. ¹⁵ Té tẽnwenóle pé kò nê-á kú fè *sétàn yíni n wilki n pi. ¹⁶ Népi gbònimí nòpi yíni we yò: Simole, Yesu òmọ yín sah Pyerile. ¹⁷ Nsyakú ànê ò gbèndí Nsyòne, pépile, Sebede wènpí ye sò. A pépi yín sah Gbanersyesile, ké yò ye «nónó-á gbènséntáhkì sò». ¹⁸ Andre tò sò me, ànê Filipe, ànê

Bartelemi, ànê Matye, ànê Toma, ànê Nsyaki, nê-á Alfe píđine. A tahl Tade, ànê Simole, nê-á sò ò sú fò yò yõpu sòkò yóle, ¹⁹ ànê tō Yisikaryoti Yudasile, nê-á pò vi Yesu náh.

Yesu gbôtân pò ne, páh òne n tē n sòkò

²⁰ Képah náh, Yesu de gbô. Tówú tō tuke ò yò. Wró òtē náh sò me òmò ànê ò *tò sáhpú tyí yòke yò yò tēne. ²¹ Ñ gbôtân-á képah noh sē, pè yuku wèkì tē ne, páh kí kyí à tē, té n yo wē tyí ne, ò lékám-á fēkí, wáh kah mò.

Yesu ò tyí kàhnó yáhnkõpu yahle n yo

²² Légbíne, *Liyel ògbò wèkì kwópú nónó-á wil Yerusalemí sòkò, pépi ne òkē, *sétàn yòtē Belsebul-á me Yesu sòkò. Nmò táhkì-á à kò, à tē we *sétànne n yini n wilki névyè sòkò. ²³ Képah tēne, à pé ye, té tyah n wekí pé tyí sèmìrn sòkò: «Sò me sétàn yòtē kí fē ò gblõy yini wilki névi sòkò? ²⁴ Yòtõrí núkú névyè-à tyah wēne n fwo, kéné yòtõrí náh n mo n pi. ²⁵ Kéte nê névyè-à tyah wēne n fwo, kéné kéte tò náh n mo n pi. ²⁶ Sētē ó ye, sétàn yòtē-à yuku, à ò táhkì tókí, à tyah wēne n fwo, ò yòtõrí kí yíkí, kè náh n mo n pi. ²⁷ Névi yó òtē náh fē de n pi kètēnpe táhkì wòkò, kí ò gbàn yí tókò, né à náh à tē pukubi. Wáh à tē pukubi te gbí nēne, à kí pyē ò wòkò yí kwel. ²⁸ Mé kéle n yo yé tyí kègbí yò: Névyè-á tyípèl nónó pòlle n pí, ànê Liyel gbyònó pòlle, sè kí fē yò mò pè kò. ²⁹ Nte, névi nê-à *Liyel Mírki gbyò, kè náh n yò n mo n pí ò tyí pòlle. A kí wú ké sòkò.» ³⁰ A képah yo sē pé tyí, páh sònpí yo ne, sétò-á me ò sòkò.

Nónó me Yesu pí ò yú ànê ò yúpyéle

³¹ Képah náh, Yesu-á sò me nýāh, ò yúpyé ànê ò yú pò yini tē kéné gbô yah, té ne tekí mò à kyí à ye. ³² Tówú sò me kò tē Yesu mò gbí, té pè yo ò tyí ne, à noh yò, ò yú, ànê ò yúpyé-á me kégbó. Páh me ké tyí ne, pé à we. ³³ A me yo pé tyí: «Nê me òmò yúne, ànê nónó me ò yúpyéle?» ³⁴ Képah náh, névyè nónó-á sò me tē à mò gbí, à yò pè yah kore vi, té yo: «Yé yah, òmò yú, ànê ò yúpyé me ásò. ³⁵ Névi nê-á Liyel ònìle n pí, òmò ye òmò yúpi, ànê ò yúne.»

4

Sè mukò mír-ò sèmìrkìle

¹ Sò yóle, Yesu tō me tyah névyéle n kwò Kalile yò-ògbē gbòpò sòkò. Tówú ògbē yó pò à mò gbí. Pè tònókàhnó tē tyí, à de kò tē krótókè yó sòkò. Krótókè mè sò me yo sòkò, té tówú pól me tēnóle yóngbalí. ² A sò me péle n kwò tyi náhnáhle sèmìrn sòkò, me n yo pé tyí ò kwónó sòkò ne: ³ «Yé noh! Sò yóle, dí yó sò kyí ò swāh, sè mukò mír-ònsah. ⁴ Wáh me mírno sòkò, yísyó syíkíli wēgbalí sòkò, kèpye pò sè yo. ⁵ Yísyó me syíkíli yen kwéy tē-ònsah légbí yò, té fi súú. Yen gbí náh sò me nénpò, képah ye. ⁶ Gbí-á pò vyāh sè tē, sè kòkò. Yāhni gbí náh sò me sé tyí, képah ye. ⁷ Yísyó me kyí syíkíli pàn nìyó. Pàn nópi me yuku fyāh sé

yõ, sè nâh tẽ we pye pi. ⁸ Nte, yísyõ kyí sykúli sètáh pèpey sòkò. Sépi me fi, à kyãh palle. Túkù pyeno yõgbãm pi, túkù tikitõní pi, sé túkù mó lèkwě pi.» ⁹ Képah nâh, à tõ yo pé tyí: «Níkí-á kú me nê tyí noh noh tẽne, tẽ ñ níkí sah noh.»

Yesu sèmìrn yáhnó yõle

¹⁰ Yesu-á yal tówù tnô gbí nêne, nónó-á íkẽne ne me ñne, pépi ànê ñ *tò sáhpú népí gbõnimí me ñne n piki n yah sèmìrkí mè yõle. ¹¹ A mó yo pé tyí: «*Liyel tǒrí tyi nónó-á wõbínóle, sé pnèné ye yépi tẽ wò kò, ñte kégbó névyé tyí, tyi pól n yo sèmìrn ó sòkò.

¹² Képah sòkò, pè kú n yah díkídíkí, té pè nâh kwâh yó we n pi.

Pè kú n nohnú, té pè nâh tir yó pĩ n pi.

Né képah nâh pi, pè nâhkú pé pi òkù vi mò, à pé gblõyne Liyel kò, té nâhkú pé tyípèl yõnmòno we.»*

Yesu sèmuco mir-ò sèmìrkí yõ yo

¹³ Yesu tõ yõ sòkò yo pé tyí: «Yé nâh sèmìrkí mè yõ pĩ di? Nte, yé kú sèmìrn téló yõ pĩ sǒ? ¹⁴ Sèmuco mir-òle, Liyel wey ye à n mir. ¹⁵ Té névyé túkù me, á kú ne wëgbalí sǒ, wey-á mir mò ñyãh sòkò: Pépi-à wey mè noh, nénpó swò, *sètàn yõtẽ n pò wey mè wilki pé fòkò. ¹⁶ Túkù tõ me légbí tẽ-nsah sǒ. Pàh wey mè noh, pè kè fẽ n syi ñivìnène. ¹⁷ Té pè nâh n ye wey mè yáhnène n mò pé sòkò. Nénpó swò névyé ye péle. Képah ye, kwlón-à pè yini tẽ, képah nâh pi, névi-à pè fõh Liyel wey yinne, pé pé nâh vi súú Liyel wey kò. ¹⁸ Túkù mó tõ me, á kú ne pàn tẽ-nsah sǒ. Pàh wey mè noh, ¹⁹ kèkõyó tyi fòkò sònò, ànê tahrú ànê tyi náhnâh dékè n de pé sòkò. Sépi n pò wey mè fyãh, kè nâh n tẽ n we pyele n pi. ²⁰ Névyé túkù mó me, á kú ne sètáh pèpey sǒ: Pépi-à wey mè noh, pè kè fẽ n syi, ñ té pye pi. Túkù pyeno yõgbãm pi, túkù tikitõní pi, túkù n mó lèkwě pi.»

Fòtnò ànê sãh sãh dú sèmìrkíle

²¹ Képah nâh, à tõ yo pé tyí: «Névi se kú fẽ fòtnò soh, té kú dú kwínki mò ké yah, képah nâh pi, kú kè dah mò sè sè kwâh sètàhkí sǒ? A nâh kè òkò n mò n pi ké sãh-nsah di? ²² Tir yó ñtẽ nâh me wõbínóle, nê nâh n wilki n mò n pi kégbó. Sètìn sǒ tir yó ñtẽ nâh n wũ n pi wèkí-íkẽne. ²³ Níkí-à me nê tyí noh noh tẽne, tẽ ñ níkí sah noh!»

²⁴ Té tõ ñ syi yo pé tyí: «Yáh tyi nónóne n nohnú, yé séle n kyomú palle. Yáh no téló tyíle n sãh dú nêne, Liyel kú yépi tó tyí sãh n pi kéne dú núkúle, té dòhnínó ñtẽ kú we yépi tyí yõ. ²⁵ Kwâh-á me névi nê tyí, dòhnínó kú pi ñ tyí yõ ñtõ. Té, névi nê tyí kwâh nâh me, kwéy nê-á me tẽ tyí, képah tó kú tẽ syi ñ tyí.»

Sèmìrkí nê-á yãh sèmuco finó tyí yõ

²⁶ Képah nâh, à tõ yo pé tyí: «Yé yah, kwâh nê-á *Liyel tǒrí kètòle: Kè me, á kú ne dí yó sǒ nê-á sèmuco mir ñ swãh sòkò. ²⁷ A me n ò ò, à me n yah ò, lékãh ànê ké gbìntõ, sèmuco n ne me fi, n ne n kyãh, à nâh ké òkùle n pne. ²⁸ Sètáh ye sèmuco mè kò kè fi ké gblõy. Sè

* 4:12 4.12 - Yah n te Yesayi 6.9 ànê 10 sòkò.

kètuke wil à pɔ dubi pɪ ywɔ̄le, à yí pɪ. ²⁹ Sǎh fyò ko te, sèmuko tɔko gbí-á nɔ, à yěnkwěkì tɔko kyɪ tyah séle n kǒ.»

Mútárdi pi sèmirkìle

³⁰ A tɔ yo pé tyí: «Á kɪ fě kwâh nê tɔko kɪ *Liyel tǒrí dükù wěkɪ? Képah náh pɪ, sèmirkì nê me mé kɪ yǎh kɪ yíne kéle?»

³¹ Kè me, á kɪ ne mútárdi pi sǒ tyí. Kè yilo kal sèmuko duke pólle. ³² Té, pàh kè duku, kè n yuku n pɔ n pɪ yòhkì ñgběne n kal sèmuko duke pólle swāh sɔko. Nte, yìngbān gbekɪ dò, kèpye kɪ fě pɔ syè pɪ ké sɔko.»

³³ Sě ye Yesu n kwɔ névyele sèmirkì mè duke nahnáh sɔko. A sǒ me séle n yǎh n yíne sé nòhnipu pĩ pĩ tēne. ³⁴ A náh sǒ n yǎh pé tyí sèmirn mí-ńkēne. Té, pàh me pé yahle, ñmɔ ànê ñ *tǒ sǎhpúle, ǎ sé pól yah yo n dal n mɔ pé tyí.

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-ñgbě sɔko

³⁵ Ké lésò nívine, Yesu yo ñ *tǒ sǎhpú tyí ne, pè ye, pé yuku yó-ñgbě kahnune. ³⁶ Képah sɔko, pè me yal tówû tnô. Wǎh sǒ me krótókè nê, ñ tǒ sǎhpú sɔko ñne képah sɔko. Té krótónenó yísyó tɔ sǒ me ñne. ³⁷ Dò, yáhpékè yó kǒ, à nine n tɔko n mɔ krótókè sɔko pópó, kè pɔ n tyah yúkúnóle nine. ³⁸ Té léghine, Yesu sǒ me sě tē n do krótókè sɔko náh fínne, té me ñ yǒ sah yǒsah yǒ. Képah sɔko, ñ tǒ sǎhpú kyɪ à yilki mɔ, té yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, yɔ-á n tyah pé yónóle, kè kó me tirlé ñmɔ tyí nɪ? ³⁹ Wǎh do yuku, à díri kǒ yáhkí yǒ, té yo yɔ tyí: «Yīn! Tē syísyí!» Yáhkí núkú yīn, tyah pɪ súmm. ⁴⁰ A me yo pé tyí: «Kú pɪ, té tiki yé tē sě? Yé náh tǒnì sě ní yǒ di?» ⁴¹ Képah tēne, tiki me pé kah tē. Pè tyah wēne n piki n yah ne, ne dükù nê se dí mène, té yáhkí ànê yo tɔ n sah ñ tyí yǒ nɪ?

5

Yesu sétàn yīni wilki dí yó sɔko

¹ Képah náh, pè kyɪ yīni tē Kalile yó-ñgbě kahnune, Yerasa tǎn sétáh yǒ. ² Yesu-á fyò n tiki krótókè sɔko, nénpó swɔ, dí yó wil léyâl wró, à pɔ à yohnɪ. *Sétò sǒ me kéne dí sɔko. ³ A sǒ me ténóle léyâl wró. Névi náh sǒ fě à pukubi n sah n pi kěy fyéle pólle. ⁴ Kèyahle, pè ńkēne kárn mɔ ñ gbyèh tyí, ñ té kéló mɔ ñ gbān tyí, té à kárn kwɔkɪ, ñ té kéló kǒli. Kǎh pɪ sě, ké tǎhkì náh sǒ me ñnì yó ńtē sɔko, kɪ fě à tē sah. ⁵ Ké lékâh, ké gbintǒ, à sǒ ńkēne n ne n ko n kǒ léyâl wró ànê ymɔ sɔko, n ne n de n syi, ñ gblǒyne n pɪ n yɔ n kǒ dyèhle.

⁶ Té, wǎh Yesu we fíí sɔko, à to pɔ gbètukunɔ di ñ yah. ⁷ Té de syi yínpǒ ñgběne ne, Yesu, pé yǒtah Liyel pi, kwâh nê se à n yah n kǒ pé tyí nɪ? Páh ñne n ni Liyel yīn yǒ, à káh pé fǒh. ⁸ Yesu sǒ me n yo sétò mè tyí ne, à wil dí mè sɔko, képah ye. ⁹ Té me à piki yah ne, ñ yīn se sǒ? A me ne, pé yīn-á Méfwbé Kwĩnkile. Páh me dò, képah-á. ¹⁰ Té me à gbah nɪ ne, à káh pé yīni wilki kwil mè sɔko.

11 Ké nénpó soko, sel kwĩnki yísyó sò me n yah n yõ n kõ yõlì yõ. 12 Sétàn nópi Yesu ni ne, páh kɪ wil dí mè soko, à ye pé kō, pé de sel nópi soko. 13 A me ké wě̀kìle sè kō. Légbíne, sè me wil dí mè soko, té kyɪ de sel nópi soko. Sel kwĩnki ye sò séle, sè kɪ fě̀ nɔ sel kèyõ kénkõle, té me tɛyõ. Sè núkú to tiki tükütükù, à kyɪ de yó-̀ngbě̀ soko, kè kō kè sè yõ.

14 Kǎh pɪ sě̀, sel nópi fě̀pu to soko kwil niyó, ànê gbno soko, à kyɪ ké dükù yo kō no tyí. Képah tēne, névyé pɔ ké nénpó, à pɔ ké dükù yah, sǎ-á kè pɪ. 15 Pè kyɪ Yesu tnô, té kyɪ dí mè we, nê-á sò sétàn kwĩnkile déntēnóle n soko. A sò me flo mɔ kō tē, té me tírr névyé tyí kōle. Kǎh pɪ sě̀, tiki pè tē. 16 Tir nê-á pɪ sétàn nédéné soko ànê sel tyí, sé wépu tyah séle n yāh pé tyí. 17 Képah soko, kwil tǎn tyah Yesule n ni ne, à yal pé kwil soko.

18 Kǎh pɪ sě̀, Yesu-á n dokò krótókè soko gbí nēne, sétàn-á wil dí nē soko, à tyah nne n ni ne, à ye pé kō pé n sò tē. 19 Nte, à nǎh ké wě̀kìle à kō, té me yo n tyí: «Á syɪ n kyɪ gbô! Tě̀-̀ngbě̀-á n nìgbèkì soko pèpɔɪ nìgbě̀ nē pɪ á tyí, n kyɪ ké yah yo pé tyí!» 20 Dí mó ítyĩno n syɪ kyɪ kéle n yo n kō Kwlogbām kwil sétáh yõ, tir nê-á Yesu pɪ n tyí. Nónó pól-á kéle n nohnɪ n tyí, pé gbǎn du.

Yayirusi pìsê yìlkinmɔno, ànê pi nê-á tũ Yesu fwòmɔn tyí

21 Képah soko, Yesu-á yini tē yó-̀ngbě̀ kahnune krótókè soko, à sò me yóngbalɪ soko, té tówú nìgbě̀ yó pɔ à mɔ gbí. 22 Légbíne, *Liyel ní-ńsah wòkò yòtē yó yini tē nénpó, nē yīn-á Yayirusile. Wǎh Yesu we, à gbètukunɔ di n yah, 23 té à gbah ni ne, pé pìsê lépír-á me n tyah kúnóle. Páh nne n ni, à pɔ kyɪ n gbǎn sah n yõ. Képah-à pɪ, wǎh kɪ de, té kɪ min we. 24 Képah soko, Yesu me yuku nne. Té tówú nìgbě̀ sò me n sò tē, me à fyāh sah ywǎ ywǎ pólle.

25 Nénpó soko, sê yó sò me nǎhle n yo tyé-̀rìkēne ye gbõninó. 26 A sò kah kwlo kègbule n gblõy mónó soko sènpɔbɪ nǎhnáh tyí. N gbǎn yí pól sò tye, té kè nǎh kwáh wilki n yam soko. Kè pyé me gbe óle n gbe mɔ. 27 Pi mè-á Yesu tyí noh níyāh soko, à de tówú niyó n nǎh fɪnne, à kyɪ tũ n fwòmɔn tyí. 28 A sò me n sò n foko soko ne, páh nǎhkɪ we tũ n fwòmɔn ó tyí, pé níyān-á nǎhkɪ tye. 29 Wǎh mó núkú tũ n fwòmɔn tyí, nénpó swɔ, n nǎh yónó tye. A kè kyɔmɪ we n wil soko ne, páh de. 30 Nénpó swɔ, Yesu pĩ ne, tǎhkɪ yó-á wil pé soko. A me n yah vi tówú niyó, té piki yah ne, nê se tũ pé fwòmɔn tyí nɪ? 31 N *tò sǎhpú me yo n tyí ne, à kó me n yah tówú à mɔ gbí, me à fyāh sah ywǎ ywǎ pólle, té à tǎ me n piki n yah ne, nê se tũ pé tyí nɪ? 32 Nte, Yesu me vi n gbòplo névyé yah. A sò me ké tyí ne, pé ké pí-ò we. 33 Képah tēne, pi mè wil n syah tiki tyí. Nmo sò pĩ tir nê-á pɪ n soko. A yuku kyɪ gbètukunɔ di Yesu yah, té ké gbɪ yo dal mɔ à syah. 34 A mó yo pi mè tyí: «Ní pìsê, nimo yõ sě̀nó ye n de mɔ. Ne n yuku yèvinɪ soko, á níyān tye.»

35 Wǎh me képah yónó soko sě̀, tēntò yó wil Liyel ní-ńsah wòkò yòtē dí gbô, me pɔ n yo kéné dí tyí ne, n pìsê-á ku. Nkě, yõ se tǎ me ké tyí,

à tǒ kwó-ò díne n kwlo nɪ? ³⁶ Té Yesu náh ò níkí sah képah tǔ noh pé tyí, té me yo Yayirusi tyí: «Káh tíkí pɪ, sǔ ó sǔ ní yǒ!» ³⁷ Képah tǔne, pǎh n sɔkɔ, à náh fǔ syi ne ò sǔ tǔ, à wil Pyerɪ ànê Nsyakɪ ànê ò gbǔndí Nsyǒ tyí sɔkɔ. ³⁸ Pǎh kyɪ de Liyel ní-ńsah wòkò yǔtǔ dí gbò, Yesu kyɪ névyé we, pé me n gbo n mir n kǔ, me n de n syi. ³⁹ A me de wòkò, té yo pé tyí: «Kú pɪ, té yé n gbo n mir n kǔ sǔ? Piri náh ku. Dónó ó ye à n do.» ⁴⁰ Névyé-á képah noh, pé tyah kǔle òne n ko. Képah sɔkɔ, à pé pól wilki wòkò sɔkɔ. Té piri sú, ànê ò yú, ànê ò tǔ sǎhpú népǐ tǔmí ó de òne piri mé-ńsah wòkò. ⁴¹ A me piri gbò tǔ, té yo ò tyí pé kwil wey sɔkɔ: «Talita kumi!», nê-á pé n ye: «Pípír, mé kéle n yo á tyí, yuku!» ⁴² Ké nénpó swɔ, piri yuku tyah n ko. Kǎh pɪ sǔ, kè névyé pól gbǎh kah du. Légbíne, ò ye gbǔninó ye sǔ. ⁴³ Té Yesu me ké gbah yo pé tyí ne, pé káh ye névyé pǐ ké sɔkɔ, níkǔ, pé mó yòkele à kǔ à yǔ.

6

Nasareti kwil névyé náh sǔ Yesu yǔ

¹ Yesu-á yal ké nénpó, à kyɪ ànê ò *tǔ sǎhpúle, wǎh sǔ kyǎh kwil nê sɔkɔ. ² *Mɪ mɪ yòh só-á nɔ, à kyɪ de *Liyel ní-ńsah wòkò, à tyah névyele n kwɔ. Nónó-á sǔ me n nohnɪ ò tyí, pé náhnáh gbǎh du. Pé tyah n yo wǔ tyí ne, rýǎh se à we kéle, nê se à kǔ kéne lékám ànê tǔnwɛnɔle, à fǔ gbǐl mè dùkùle n pɪ nɪ? ³ Nkǔ, òmɔ kó sésán sé-ò mǔne, Mari pídíne nɪ? N yúpyé kó Nsyakɪ, ànê Yose, ànê Yude, ànê Simole nɪ? Nmɔ dósýó kó pé pól wró sɔkɔ ásò nɪ? Képah sǔnɔ ye pé kǔ, pé náh sǔ ò yǔ. ⁴ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «*Liyel tǔntǔ syínyo-ò me gbilkínóle névyé pól tyí, à wil ò súfó, ànê ò no, ànê ò kététan tyí sɔkɔ. Pépi ye òne n yilɔ.» ⁵ Képah ye Yesu kǔ, à náh fǔ gbǐl yó nǔtǔ pɪ pé tyí, né yámpú yísýó ó yǔ náh. A ò gbò sah pé yǔ pé kǔ pé de. ⁶ Té, ò kwil névyé-á yahle sǔnóle ò yǔ sǔ, kè ò gbǎh du.

Yesu ò tǔ sǎhpú népǐ gbǔnimí tǔ

Képah náh, à yuku gbòplo kwlo sɔkɔ, à kyɪ névyele n kwɔ n kǔ. ⁷ Képah sɔkɔ, à ò *tǔ sǎhpú népǐ gbǔnimí ye, té tyah péle n tǔ ními níminé. Té tǔnwɛnɔle pé kǔ *sétǎn yǔ. ⁸ Té me kè gbah yo pé tyí ne, pǎh n sɔkɔ pé kóló sɔkɔ, pé káh kwáh yó nǔtǔ tɔkɔ, à wil pé kɔ kɔ lépló tyí sɔkɔ. Pé káh yòke tɔkɔ, pé káh pilki tɔkɔ, pé káh pó tɔkɔ dah mɔ pé yǔ. ⁹ Pé lékyèh wɔ dyɪ, té pé káh fwòmɔlɔnɔ nínó nínó mɔ. ¹⁰ Té tǔ yo pé tyí: «Yáh kyɪ kwil yó sɔkɔ, té twah nê tyí, yé tǔ nénpó, kè pɔ nɔ yé yálnó tyí. ¹¹ Kwil nê névyé-á kyɪ yahle ne, yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey nóhnóle, yáh n wil kéne kwil sɔkɔ, yé yé gbyèh nǔngbò kwer n kwe nénpó. Képah kɪ pɪ gbáhdyáh dínsǎhnóle pé tyí.» ¹² Képah sɔkɔ, ò tǔ sǎhpú me sɔkɔ, à kyɪ tyah n yo n kǔ no tyí ne, pé pé nno vi mɔ. ¹³ Pé sǔ me sétǎn náhnáhle n yini n wilki névyé sɔkɔ, té me yámpú náhnáhle n de n mɔ, pǎh nɪtǔ tuke te tǔ tyí.

Wɛlnwǐlki-ò Nsyǔ ku dùkùle

14 Légbíne, yòtē dí *Yerodi sò me Yesu tyípinóle n nohni, tir yó náh, ò yĩn sò me n gbilki ywō ywō pól soko. Tùkù ne nkē, *Wèlnwìlkì-ò Nsyō-á òne, wáh ò syi wil lékyi wró, à pò. Képah-á à kō, à tē we gbìlnóle n pi. 15 Té, tükù mó ne, *Yeli-á. Tükù tō ne, *Liyel tēntō syinyo-ò yó-á, ògbò Liyel tēntō syinyo-ò sō. 16 Yerodi-á sépi pól yónó noh sē, à ne, Nsyō-á, páh sò pè kō pè ò yō kām, té wáh ò syi yuku gbáh!

17 Kègbi yō, Yerodi sò pè kō ne, pè Nsyō tē pukubi dah mo wòkònpèkè soko. Yerodyadi yĩn ye à kō, à képah pi. Yerodi sò pi mè tókò kyile. Té ò gbēndí Filipe kyi ye lésò òne. 18 Nte, Nsyō ye sò ké gbule n yo Yerodi tyi ne, à náh yĩne à ò gbēndí kyi tókò. 19 Káh pi sē, Yerodyadi sò me Nsyō dyole n yo, me ò kònmò-nsahle n yah n kō. Nte, à náh me ké syō-nsah we. 20 Yerodi sò me Nsyō yōle n syiki, képah ye. A sò me ò tikiile n pi. A pĩ ne, wáh me tírr pi kēne Liyel yah. Wáh sò ò welole n nohni, ké ò fòkò fēki. Té, ò welo tyi sò kah nò ò tyi.

21 Képah soko, Yerodyadi pò syō-nsah yó we, Yerodi dúbinó yòh vĩnpòno syáh syah sóle. A sò ò tōrí soko né-ògbno ye, ànè ò méfwóbé yòtāmne, à tahlí Kalile yòtām pól tyi, té yòke ògbē pi pé tyi. 22 Képah soko, Yerodyadi písé de kyi yō yi pé mé-nsah wòkò. Káh pi sē, ò tyi nò Yerodi ànè ò náh névyé tyi. A me yo pípir tyi ne, wáh kɪ me kwáhdúkú nê tyi, à kè yo, páh kɪ kéle à kō. 23 Té ò wo ò tyi ne, wáh kɪ kwáhdúkú nê tyi yo, páh kɪ kéle à kō, káh kɪ sō pi pé yòtōrí tónine. 24 Wáh yo sē, pípir me wil kyi ò yú piki yah ne, pé se yĩne pé kwáh nê tyi yo ni? N yú mó núkú à syah ne, à kyi yo ò tyi ne, à Wèlnwìlkì-ò Nsyō yōle pé kō.

25 Képah tēne, pípir núkú ò syi súú, à pò yo yòtē dí tyi ne, à pò pé kō Wèlnwìlkì-ò Nsyō yōle yēvíkì soko núkúnúkú yò. 26 Wáh yo sē, kè pi yèkwòrile yòtē dí Yerodi tyi kègbule. Té, à náh sò me ké tyi ne, pé pé vyáh vi pé wónó yĩnne pé náh névyé yí yah. 27 Nénpó swò, yòtē dí núkú ò tyah syíkípu soko ne yó tekɪ mo ne, à kyi Nsyō yō kām pò. Kéne dí mó kyi Nsyō yō kām wòkònpèkè soko, 28 té pò kéle pípir kō yēvíkì soko. A mó kyi kéle ò yú kō. 29 Nsyō *tò sáhpú-á képah noh sē, pè pò ò lékó tókò, à kyi yĩ léyēkì soko.

Yesu népí kèyò nínó kyegbām kō yòkele

30 Képah náh, Yesu tònpu bi pé syi pò ò tnò, à pò pé tyípinì ànè pé névyé kwo dukù pól yo à wēki. 31 Té légbíne, pópú ànè sókópú sò me dò. Yòke yō yō wró nítē náh sò me Yesu ànè ò *tò sáhpú tyi. Káh pi sē, à yo pé tyi ne: «Yé pò, á yuku gbòpòle, yé kyi mu yah kwéy.» 32 Pè me de pé yahle krótókè yó soko, à gbè mo névyele. 33 Té névyé náhnáh-á pè we sókó-nsah, pè n gbè n mo sē, pè me pĩ, fí nê-á pè n yuku. Pè núkú wil ywō ywō pól soko tólóle gbáhkì yō, à Yesupi dyàh tē kyi de nénpó. 34 Yesu-á wil krótókè soko, té tówú ògbē mè we sē, pé yām à tē. Tir yó náh, pè sò me, á kɪ ne yípē sō, fē-ò kēne sé tyi. Képah soko, à tyah péle ò kwo tyi náhnáhle.

³⁵ Nví-á pɔ nɔ, n̄ t̄ò sáhpú nɔ de n̄ tn̄ô, té yo n̄ tyí ne, n̄ví-á syi pɔ nɔ, té tyah m̄-á gb̄nm̄on̄ole. ³⁶ Wáh náh ké w̄k̄il̄e névȳe k̄õ, p̄e kyí ȳõke yah dwe gb̄òpl̄o gb̄n̄o àn̄ê kw̄lo s̄ok̄o. ³⁷ A me yo pé tyí ne, pépi ȳõkele p̄e k̄õ, p̄e ȳõ. P̄e me à piki yah ne, à se ne, pépi ȳõke dwe p̄e k̄õ p̄o pl̄ó l̄ègb̄am̄ne n̄i? ³⁸ A me p̄e piki yah ne, búrn pl̄ó s̄õ se me pé tyí n̄i? Nk̄ẽ, p̄e kyí yah te. Páh kyí piki yah, p̄e pɔ yo n̄ tyí ne, búrn pl̄ó kw̄l̄ó-á me pé tyí, àn̄ê ȳenk̄yo pl̄ó n̄in̄óle. ³⁹ Képah t̄ene, Yesu ne, p̄e névȳe pól k̄õ p̄e k̄õ t̄ẽ f̄in̄ f̄inne fl̄k̄i ȳõ. ⁴⁰ Névȳe mó k̄õ t̄ẽ f̄in̄ f̄inne, l̄èkw̄k̄we àn̄ê t̄ikin̄in̄i p̄o gb̄am̄ gb̄am̄ne. ⁴¹ Páh k̄õ t̄ẽ te, Yesu búrn pl̄ó kw̄l̄ó àn̄ê ȳenk̄yo pl̄ó n̄in̄o n̄ópi t̄ok̄o, à n̄ yah ȳõ ȳinȳõ, té w̄ek̄i Liyel tyí, té búrn kw̄ok̄i p̄e k̄õ ne, p̄e dibi névȳe k̄õ. Té ȳenk̄yo n̄ópi t̄o dibi névȳe pól k̄õ. ⁴² Képah t̄ene, pé pól ȳõ t̄õ, ⁴³ té p̄e t̄õ pé búrn àn̄ê ȳenk̄yo ȳónkw̄lon̄o t̄él̄ó tuke m̄o gb̄étól̄ó ȳí gb̄õnin̄óle. ⁴⁴ Té n̄ónó-á s̄õ ȳõke m̄e ȳõ, p̄e s̄õ me dibi n̄épī k̄èȳõ n̄in̄o kyegb̄am̄ne.

Yesu ko yó-̀ngb̄ẽ ȳõ

⁴⁵ Nénp̄o sw̄o, Yesu n̄ *t̄ò sáhpú kyí m̄o, p̄e de krótók̄e s̄ok̄o ne, p̄e yuku pé yahle yó-̀ngb̄ẽ kahn̄ne, Besayida kwil soko. Péw̄o mó t̄ówú f̄in̄ m̄o. ⁴⁶ Wáh p̄e fin̄ m̄o te, à yuku ȳõl̄i ȳõ ȳõ, à kyí Liyelle n̄ ni. ⁴⁷ Lékâh-á m̄o, krótók̄e s̄õ me yo nȳó, té ñm̄o ó me k̄enk̄w̄ah ȳõ. ⁴⁸ D̄õ, à n̄ t̄ò sáhpú we, ȳáhk̄i me péle n̄ yohn̄i, p̄e me n̄ kw̄lo krótók̄e vȳónm̄ontón̄sah. Tyah dal gb̄ine, à tyah n̄ ko n̄ yuku pé tírrle yo ȳõtah, à n̄ yuku pé k̄al-̀nsah. ⁴⁹ Páh à we, à n̄ ko s̄ẽ yo ȳõtah, p̄e we ne, lékó mírk̄i yó-á, té tyah n̄ de n̄ syi. ⁵⁰ Pé pól-á à we s̄ẽ, pé s̄am̄ yok̄o. Nte, nénp̄o sw̄o, à yo m̄o pé tyí ne: «Yé yé n̄i syāh, ñm̄o ye. Yé káh t̄ík̄i pi.» ⁵¹ Té de krótók̄e s̄ok̄o pé tn̄ô, ȳáhk̄i mó ȳin̄. K̄e pi gb̄end̄un̄ine náhn̄ah pé tyí. ⁵² Wáh búrn pi d̄o gb̄il̄ n̄ê soko, p̄e náh s̄õ ké òk̄ù p̄i, képah ye. Pé lékám̄ s̄õ kah tek̄i ké p̄in̄óle.

Yesu yámpú d̄énm̄on̄ole Yenesareti sétáh ȳõ

⁵³ Páh yó-̀ngb̄ẽ kah, p̄e ȳini t̄ẽ Yenesareti sétáh ȳõ, té pé krótók̄e ȳin̄ m̄o yo vyāh tyí. ⁵⁴ Páh fȳò n̄ tiki krótók̄e soko, névȳe núkú Yesu yah p̄i. ⁵⁵ Páh noh ne, wāh me n̄yāh soko, p̄e n̄ tyah pé yámpúle n̄ twah pé s̄ẽ s̄ẽ ȳi soko yw̄õ yw̄õ pólle, ne n̄ p̄o n̄ tyí. ⁵⁶ Yesu-à de n̄yāh òk̄ù n̄ê soko, kwil ñgb̄n̄o àn̄ê kw̄ilpȳe àn̄ê gb̄n̄o, névȳe pé yámpún̄ole n̄ twah n̄ p̄o n̄ tyí pé t̄ówú t̄ùk̄è-̀nt̄an̄ soko. P̄e n̄ p̄o n̄ tyah ñne n̄ fal ne, à ye pé k̄õ, pé we t̄ũ n̄ fw̄òm̄on̄ vyāh ó tyí. Nónó pól-à fȳò we t̄ũ n̄ fw̄òm̄on̄ vyāh tyí, p̄e n̄ mó n̄ de.

7

Farisiȳẽno ñgb̄ò wāl kólóle

¹ S̄ó yóle, *Farisiȳẽno àn̄ê *Liyel ñgb̄ò w̄k̄i kw̄ópú t̄úkù wil Yerusalem̄i, à tuke m̄o p̄o Yesu tn̄ô. ² P̄e p̄o k̄e kyom̄i we ne, n̄ *t̄ò sáhpú t̄úkù-á me n̄ ȳõ gb̄ensille. P̄e náh me pé gb̄anne n̄ kām n̄ wu pé ñgb̄òt̄an̄ tyí k̄õle. ³ Té, Farisiȳẽno àn̄ê *Nsyifun̄o t̄él̄ó pól s̄õ ñgb̄òt̄an̄ w̄k̄i m̄e s̄ahn̄óle n̄ ko. P̄e náh s̄õ ȳõkele n̄ ȳõ, né p̄e náh pé gb̄an̄ kām

wu palle. ⁴ Pàh wil pɔ yòh sɔkɔ, pè nàh yòkele n yò pé kàm̄nwèl-̀̀̀nk̄ēne. Pè sò pé ñgbòtàn pɪ dükúnó nàhnáh yísyó tɔ tẽ yíi kègb̄le, sǎ-á wòhno, ànê pni, ànê kèsên [ànê sê sê yínó] wúnó dükú pèpeyne. ⁵ Képah ye, Farisiyèno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú me Yesu piki yah ne, kú se pɪ, té ñ tǒ sáhpú nàh me ñgbòtàn tyi sàhnóle n pɪ, té n yò pé gbàn kàm̄nwu-̀̀̀nk̄ēne ni? ⁶ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Gb̄l̄ésò me *Yesayi tyí, wàh Liyel wey nê yo yépi vyëy nini wékípú tyí sɔkɔ. Sê ye sò à wàrkɪ sah kéle:

«Kéne névyele, pè ñne n gbilki vyāh ó sɔkɔ,
té pé ni me fíi ñne.

⁷ Niri nê-á pè n ne n pɪ ñmo tyí, nònó ye kéle.

Tir yó nàh, kwónó nê-á pè n ne n kǒ,
névyele sàhnó ye kéle, ñmo tyí nàh.»*

⁸ Yesu tǒ yò sɔkɔ yo pé tyí: «Yépi Liyel tyi kònsàhnóle n milki, ñ té névyele tyí sàhnóle n pɪ. ⁹ Yé n gbah n tẽ Liyel tyi kònsàhnó yahle, ñ té yé ñgbò wàlle n kɔ! ¹⁰ Sǎ-á sò *Moyisi yo ne, névi-á yīne à ñ sú ànê ñ yūne n gbilki. Képah nàh pɪ, névi nê-à ñ sú ànê ñ yú yilo, tẽ-á yīne kònm̄onole. ¹¹ Nte, yépi névyele n kwɔ ne, névi-à yo ñ sú tyí, képah nàh pɪ, ñ yú tyí ne, pàh sò ne, pé kwāh nêne à kǒ, pàh kéle Liyel kǒ te. ¹² Yé ké gb̄l̄ syi tẽ kǒ ne, à nàh tǒ yīne à tir yó pɪ ñ sú tyí, képah nàh pɪ ñ yú tyí. ¹³ Kéne pɪ dükú sɔkɔ ye, yé Liyel wey pɪ nònó tirlé yé ñgbò wàl kwónó sɔkɔ. Anê yé n tǒ sènkno nàhnàhle n pɪ.»

Tyi nónó-á névile n silki Liyel yah

¹⁴ Képah nàh, Yesu ñ syi tówú ye tuke, té yo pé tyí: «Yé pólle, yé noh í tyí, yé mó p̄ ne, ¹⁵ kwāh yó ñtẽ nàh n wil kégbó, à n de névi sɔkɔ, té kɪ fẽ tẽ silki. Té, tyi nónó-á n wil névi sɔkɔ, sépi-á n silki ñne. [¹⁶ Níkí-à me nê tyí noh noh tēne, tẽ ñ níki sah noh!]»

¹⁷ Yesu-á yal tówú tnô, té kyɪ de gbô gbí nêne, ñ *tǒ sáhpú ñne n piki n yah sèm̄rk̄i m̄e yòle. ¹⁸ A me pè syah ne, lékám k̄e névyele se pépi tole ni? Pè kó p̄ ne, névi-á kwāh nêne n dah n mo ñ vyāh, képah nàh fẽ tẽ silki n pi ni? ¹⁹ Kè nàh n de ñ ni sɔkɔ. Kāh ñk̄ēne n de ñ kèkùrk̄i sɔkɔ, à kǒ à n kyɪ n wilki n kwe, wāh de filki. Kéne wey sɔkɔ ye à yo pé tyí ne, yòkeno pól-á kɪ fẽ yò. ²⁰ Té tǒ yo pé tyí: «Tyi nónó-á n wil névi fɔkɔ, sépi ye ñne n silki Liyel yah. ²¹ Fɔkɔ sǒno túkúni nónó-á n wil névi sɔkɔ, sépi ye à kǒ, à ñ minne n pɪ fòfik̄i sɔkɔ, ànê yībe, ànê kònm̄onɔ, ²² ànê syó yò yíkínó, ànê yí yúkú-̀̀̀nk̄ē sɔkɔ, ànê népékè, ànê yívi, ànê sen kú-̀̀̀nk̄ē sɔkɔ, ànê dyó yónó, ànê névyele yīn yíkínó, ànê gbl̄oy gbl̄ikínó, ànê tǒ lékám k̄e sɔkɔ. ²³ Kéne tyítúkúni pól n wil névi sɔkɔ, à ñne n silki Liyel yah.»

Yesu sétò yīni wilki népó sê yó písè sɔkɔ

²⁴ Képah nàh, Yesu yal nénpó, à yuku Tiri sétáh yò. A kyɪ wōbɪ twah gbô yó sɔkɔ. A nàh sò me ké tyí ne, ne p̄ ne, pàh me nénpó. Té, à nàh tẽ we wōbɪ. ²⁵ Nénpó swɔ, pi yó sò me, *sétòle ñ písè sɔkɔ. Wāh Yesu tyí noh sê, à núkú pɔ gbètukuno di ñ yah. ²⁶ Pi m̄ene, *Nsyifu ne nàh

* 7:7 7.6 ànê 7 - Yah n te Yesayi 29.13 sɔkɔ.

sò ònne. A sò dubi Siri sétáh yõ, Fenisi sòko. Wǎh pɔ, à sò me Yesule n ni ne, à sétõ yīni wilki pé písê sòko. ²⁷ Képah tēne, Yesu me yo n tyí ne, à ye wēnpī ñgbò kō, pè yõ tō. Wēnpī yōke náh yīne kè tòko mɔ pǎhnpye kō. ²⁸ Pi mè mó yo n tyí ne, gbí-á, pé Tē-ñgbē. Nte, wēnpí-á yōkele n yõ, yēnmīr nónó-à n syuklì sétáh, pǎhnpye kó ñkēne sèpile n tō n yõ nɪ? ²⁹ Képah sòko, à yo pi mè tyí: «Á wey mè yīnne, á syi n to n yuku. Sétõ ye wil á písê sòko.» ³⁰ Kǎh pɪ sē, à me n syi to yuku gbô, à kyi n písê we sēnóle sē sē kwâh yõ. Sétõ sò wil te n sòko.

Yesu níkitù màhmàhkì wékí-ò yó de mɔ

³¹ Képah náh, Yesu yal Tiri sétáh yõ, à kyi sòko Sidõ kwille, té pyē Kwlogbām kwil sétáh kah, à yuku Kalile yo tinnē. ³² Nósýó me níkitù yó tē pɔ n tyí, màhmàhkì wékí-òle, té me à ni ne, à ñ gbò sah n yõ. ³³ Képah sòko, à dí mè tē wil, à gbe mɔ tówûle, à kyi n kèngblo dah mɔ dí ní sòko, té sīn mɔ, à tuke n nénpóri tyí. ³⁴ Té n yah yõ yīnyõ, à mɪ dɔko, té yo dí tyí pé kwil wey sòko: «Efata», nê-á pé n ye: «Yukɪ n mɔ.» ³⁵ Nénpó swɔ, dí ní yukɪ mɔ, n nénpóri de mɔ, à tyah n wekɪ tírr. ³⁶ Té, Yesu me pè sni ne, pè káh kéle n yo n kō névyé tyí. Té, wǎh péle n sni sǔ, pè pyē wǎnne n mɔ ké yónkõnɔ yõ. ³⁷ Pé gbǎn kàhdunɔ tē tyí, pè tyah n yo wē tyí ne, gbí yõ, n tyípínó pól-á me kah ple! Wǎh níkitùbi níne n yukɪ, té kèdyònì nénpórlé n de n mɔ.

8

Yesu népí kèyõ nínó kō yōkele

¹ Kéne sèpìn sòko, tówû ñgbē yó tō sò me tükènmònòle Yesu tnô. Té yõ yõ kwâh náh sò me pé tyí sē, à n *tò sáhpú ye, té me yo pé tyí ne, ² tówû mè yām-á me pé tē. Pé sèpìn tǔnì-á ànê péwòle yò, té yõ yõ kwâh náh me pé tyí. ³ Páh kɪ pè fin mɔ, pè sòko kwekile, pǎh kɪ kah kwlɔ wèkì yah. Pé tükù-á n wil fíí sòko. ⁴ Képah tē sòko, n tò sáhpú yo n tyí ne, pé se kɪ fē we nýāh yōkele gbēnni mè sòko, kɪ pè kō, pè kɪ yõ tō nɪ? ⁵ A me pè piki yah ne, búrn pló sǔ se me pé tyí nɪ? Pè me ne, kwǎrnínó-á. ⁶ Képah sòko, à tówû kō pè kō tē sétáh, té búrn pló kwǎrnino nópi tòko, à weyne Liyel kō, té sè kwòkɪ n tò sáhpú kō ne, pè syi dibi névyé kō. Pè mó sè syi dibi pè kō. ⁷ Yēnkyópí yísyó tɔ sò me pé tyí. A wekɪ Liyel tyí sé tyí yõ, té ne, pè sé tɔ tòko dibi pè kō. ⁸ Képah tēne, pé pól yõ tō, té n tò sáhpú yónkwlɔnɔ téló tuke mɔ tòko yí kwǎrnino. ⁹ Té nónó-á sò me nénpó, pè nɔ népí kèyõ nínó kénkòle. Képah náh, à pè fin mɔ, ¹⁰ té mó núkú de krótókè sòko ànê n tò sáhpúle, à yuku Dalmanuta kwil sétáh yõ.

Farisiyēnɔ gbīl yah kō Yesu tyí

¹¹ Képah tē sòko, *Farisiyēnɔ pɔ tyah yékâble n pɪ Yesule, té n sòle n mɔ n yah ne, à gbīl yó pɪ pé yah, nê-á kè wèkɪ n pi ne, wǎh n wil Liyel tyí. ¹² Képah sòko, Yesu mɪ dɔko náhnáh, té yo pé tyí: «Kú pɪ, té kwey gbí névyé gbīlne n yah n kō? Kègbí yõ, mé kéle n yo yé tyí, gbīl yó

ńtẽ náh pè wěki n pi!» ¹³ Té yal pé tnô, à de krótókè, à yuku yó-ńgbě kahnune.

Yesu tò sáhpú lékám tékínóle

¹⁴ Légbíne, Yesu *tò sáhpú sò pé dyo fwo yòke tókónóle. Búrn pò nukú ó sò me pé tyí krótókè soko. ¹⁵ Képah soko, Yesu me kè gbah yo pé tyí: «Yé yé gblòyne n kyomí *Farisiyěno ànê *Yerodi búrn dokò dokò kwáhle.» ¹⁶ Wăh yo sě, ò tò sáhpú yékâb mo ne, búrn kě yĩn-á à kô, à képah yo. ¹⁷ Wăh pè kyomí we, à pè piki yah ne, kú se pı, té pè yékâble n pı búrn kě yĩnne nı? Pè kó tǒnì me ké tyí yah we sě nı? Pè kó kè pı nı? Pé lékám se me víkéntúnóle nı? ¹⁸ Yí-á me pé tyí, pè kó me n yah nı? Ní me pé tyí, pè kó me n nohnı nı? Pé dyo kó me n kwne nı? ¹⁹ Páh lésò búrn pló kwló kwòki dibi népı kèyò nínó kyegbām kô, gbétóló yí sò se pè kwel yónkwlonóle nı? Pè me ne, gbõninó-á. ²⁰ A tǒ pè piki yah ne, té páh lésò búrn pló kwárnino kwòki dibi népı kèyò nínó kô, tóko yí sò se pè kwel yónkwlonóle nı? Pè me ne, kwárnino-á. ²¹ Képah soko, à yo pé tyí ne, té, pè náh tǒnì me ké tyí yah we sě nı?

Yesu yítú yó yí yiki mo Besayida kwil soko

²² Yesu ànê ò *tò sáhpú-á kyı yĩni tẽ Besayida kwil, nósyó pò yítú yóle ò tyí, té à ni ne, à tũ ò tyí. ²³ Yesu me yítú mè gbò soko tẽ, à wil òne kwil gbòpò, té sìn mo ò yí soko, té ò gbàn sah ò yò, té à piki yah ne, à se me n yah nı? ²⁴ Yítú dí ò yah yò, té ne, páh me névyele n yah yirkòò, sésân sò. Té, páh me n kò. ²⁵ Yesu tǒ ò syı ò gbàn sah dí yí yah. Káh pı sě, à fě n yah pnepne, à de. A yiyin pólle n wah n pne wě soko. ²⁶ Képah soko, Yesu yo dí mè tyí ne, à soko ò gbô, té à káh syò kwil soko.

Pyeri kè yo ne, Yesu-á Liyel ne tékínmonóle

²⁷ Képah náh, Yesu ànê ò *tò sáhpú yuku Filipe Sesarı gbòplo kwlo ùinne. Páh me wěki yò gbí nêne, à pè piki yah: «Névye tẽ tyí, ímole, nê me?» ²⁸ N tò sáhpú ne, túkù-á ne, *Wèlnwilkì-ò Nsyò-á òne. Túkù mó ne, *Yeli-á. Túkù tǒ ne, *Liyel tǔntò syınyo-ò yó-á òne. ²⁹ A me tǒ pè piki yah: «Té yépi tẽ tyí, ímole, nê me?» Képah tǔne, Pyeri yo ò tyí ne: «*Krista ye ále, Liyel-á ne, páh kı nê tekı mo.» ³⁰ Képah soko, Yesu pè sni ne, pè káh kè yo ne syah.

Yesu ò kúnó ànê ò yúkúnó tyí yo

³¹ Képah soko, Yesu tyah ò *tò sáhpúle n kwò ne, *Névi Pi-á yĩne à de yèvyáhrı soko náhnáh. Yèwàhnì, ànê *sárká wílkıpu yòtām ñgbno, ànê *Liyel ñgbò wěki kwópú-á kı à yahle, té kı à ko n mo n pi. Té, sèpìn tǒ-ò sóle, wăh kı yuku. ³² Wăh kéne wey yo dal mo pè syah sě, Pyeri me à ye kěki, à kyı tyah lékàhle òne n kô. ³³ Képah soko, Yesu ò yah vi ò tò sáhpú yah, té lékàhle Pyeri kô, té yo ò tyí: «To ní tnô, *sétàn yòtẽ! A fòko sòno náh me nukúle Liyel tyíle. Névye tyí kô ye áwo n sò.»

Yesu sò tẽ dùkùle

³⁴ Képah náh, à me tówû ye pɔ ànê n̄ *tò sáhpúle, té yo pé tyí: «Névi nê-á me ké tyí ne, pé ímɔ sò tẽ, tẽ n̄ gblɔy dyóyí tyi ye, à mó n̄ *dahnu twah, à mó ímɔ sò tẽ.* ³⁵ Sě ó ye: Névi nê-á ne, páh pé minne n pwah n mɔ, à kɩ tekɩ ké sɔkɔ. Té névi nê-á tekɩ n̄ min sɔkɔ ímɔ ànê n̄vìnì wey sán yinne, ìmɔ min kɩ pwah. ³⁶ Kè kɩ tir nê peki névi tyí, wàh kèkòyó yí pól we, té kɩ n tekɩ n pi tyé-ńkê min sɔkɔ? ³⁷ Kwáh nê tẽ me névi kɩ fẽ kò, kɩ n̄ min dwe syi sah? ³⁸ Kwey gbí névyele, Liyel dèl ànê tyípèl pípú ye péle. Nte, névi nê-á sen ku ímɔ tyí, ànê n̄ wey tyí yónóle pépi wró, *Névi Pi tɔ kɩ sen ku tẽ yah, wàh sò n̄ne pɔ n̄ sú gblò sɔkɔ, ànê *yínyò tẽntòbele.»

9

¹ Té t̄ n̄ syi yo pé tyí: «Mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbɩ yò: Yépi nónó-á ásò, yé túkù náh n ku n pi, té kɩ *Liyel t̄rí we yíne, pónntenɔle. Kè kɩ n pi t̄nwenɔ ñgb̄ne.»

Yesu v̄inmɔnɔ d̄ukùle

² Sèp̄in kénúkò-ò sókóntenɔ náh, Yesu me Pyerɩ ànê Nsyakɩ ànê Nsyò tẽ, à yuku péle yòlì ñgb̄e yó yò. Pépi ó ye sò pé yahle nénpó sɔkɔ. Té, n̄ d̄ukù me vi mɔ pé yah sɔkɔ. ³ N̄ flo piki, à n̄ tẽ pépér. Ké névi náh me kèkòyó kɩ fẽ kwáh yó rítẽ piki n pi s̄ent̄ne. ⁴ Képah sɔkɔ, *Yeli ànê *Moyisi wil pé yah, me n yáh ànê Yesule. ⁵ Képah t̄ne, Pyerɩ me yo Yesu tyí ne, kwó-ò dí, káh yíne pé tẽ ásò. Páh kɩ yèpyenɔ t̄nó pɩ ásò, núkúle ñmɔ tyíle, núkúle Moyisi tyíle, núkú mó pɩ Yeli tyíle. ⁶ Pyerɩ náh sò p̄i, wàh nê yo n pi, képah ye. Tíkí sò ñmɔ ànê n̄ kópú n̄p̄i ními kah tẽ. ⁷ Páh me képah sɔkɔ, n̄yír̄k̄i yó pɔ fob mɔ pé yò. Kéne n̄yír̄k̄i sɔkɔ, ȳinp̄ɔ yó n wil pè n nohnɩ ne: «Ñmɔ nê-á yò, ímɔ n̄dè Pídí ye ñne. Yé ne n nohnɩ n̄ tyí!» ⁸ Kéne ní yò, *tò sáhpú-á yah k̄ɔ pé gbòplo sɔkɔ, pè náh t̄ névi we. Yesu núkúni ó sò w̄ũ ànê péle.

⁹ Páh me yòlile n tiki gbí n̄ne, Yesu pè sni ne, páh tir nê we, pè káh kè yáh névye syah, kè pɔ nɔ *Névi Pi yúkúnw̄ilnó tyí lékyí wró. ¹⁰ Pè me sninó mè tẽ ȳin, té mó t̄ me w̄ene n piki n yah ne, kú se à n ye lékyí wró yúkúnw̄ilnóle nɩ?

¹¹ Képah t̄ne, pè tyah ñne n piki n yah ne, kú se pɩ, té *Liyel ñgbò w̄èk̄i kwópú ne, Yeli ñgbò-á yíne à pɔ? ¹² A yo pé tyí: «Yeli ñgbò ye yíne à pɔ tyi pól t̄ sah. Nte, kú pɩ kè w̄arkɩ sah *Liyel wey s̄éb̄enó sɔkɔ ne, Névi Pi-á kɩ yèvyáhrɩ pɩ náhnáh, té pè kɩ ñne n yilo nɩ? ¹³ Nte, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí ne, Yeli-á pɔ te. Té, névye-á à pɩ pé dyo dyo t̄ne. Sě ye sò kéle w̄arkínsàhnóle Liyel wey s̄éb̄enó sɔkɔ n̄ tyí yò.»

Yesu sétò ȳini wilki w̄ẽnpir yó sɔkɔ

¹⁴ Képah sɔkɔ, páh ȳini tẽ *tò sáhpú téló tn̄ò, pè tówû ñgb̄e yó we, pè me pè kore vi, té *Liyel ñgbò w̄èk̄i kwópú me yékàble n pɩ tò sáhpú nóp̄ile. ¹⁵ Névye-á núkú Yesu we gbí n̄ne, kè pɩ pé tyí gb̄endùn̄ne. Pè to kyɩ wèkɩ n̄ tyí. ¹⁶ Yesu me n̄ tò sáhpú piki yah ne, kwáh nê yékàb se

* 8:34 8.34 - Dahnu twáhnó n w̄èk̄i ne, á á vi sah á min k̄ɔ k̄ɔ t̄ne Yesu tyí k̄òle.

pè n pɪ péle nɪ? ¹⁷ Nte, dí yó sò me tówû soko, ñmɔ yo n tyí ne, kwó-ò dí, páh pɔ pé pídíne n tyí. *Sétó yó-á me n soko, me à pɪ kèdòkìle. ¹⁸ Kě ñne n kwel n min n kǒ tǎntǎn pól soko sétáh. Gbèfòkòpíkìni n ne n wil n vyāh, té ǎ n yínile n tah, ànê n wil n kòkò. Képah-á, pé pɔ ñne n tò sáhpú tyí ne, pé sétó mè yīni wilki n soko, té pé náh tē we. ¹⁹ Képah tēne, Yesu me yo pé tyí ne, Liyel yō sē-ńkē névyé, pé se kɪ tē péle pópó, kɪ pɔ syɪ gbí nê tyí nɪ? Pé se kɪ pè so sah, kɪ pɔ syɪ gbí nê tyí nɪ? Nkē, pé pɔ ñne pé kǒ. ²⁰ Pè mó pɔ ñne à kǒ. Sétó-á fyò Yesu we, à piri yike kègbìle, à syɪkɪ sétáh, à n pil n kǒ gbèfòkòpíkìniñe n vyāh. ²¹ Képah soko, Yesu me piri sú piki yah ne, gbí ne se kè tyah n tyí nɪ? A me yo n tyí ne, n wēnpir gbí dükù-á. ²² Kèyahle, sétó-á ńkēne à tókò n min n dah n mɔ nyāh, képah náh pɪ, ni soko, n kò-ñsahle n yah n kǒ. Nte, wāh kɪ fē n tē n pi, à pé yām yah, à mó pé yohnɪ mɔ. ²³ Képah soko, à me yo dí mè tyí: «Máh kɪ fē n tē n pi wò...! Tyi pól kɪ fē pɪ Liyel yō sē-ò tyí.» ²⁴ Nénpó swò, piri sú gbo mɔ ne: «Mé sē ké yō, té kè me tah ní tyí. N yohnɪ mɔ ké soko.» ²⁵ Képah soko, Yesu-á névyé we, pé n to n tuke pé yō sē, à dírí kǒ *sétó mè yō, té yo n tyí ne, ñmɔ nê-á névile n pɪ kèdòkì ànê níkítùne, à wil piri mè soko! Té à káh tǒ de yah n soko! ²⁶ Wāh yo sē, sétó me gbo mɔ, té piri yike kègbìle, té mó wil n soko. Piri núkú pɪ tē kúnó sǒ, fósó névyé náhnáh n yo ne, wāh ku. ²⁷ Nte, Yesu me à tē n gbò tyí, à yilki sah. Piri yuku yīn.

²⁸ Yesu-á de wòkò gbí nêne, ñmɔ ànê n tò sáhpú ye sò wǔ pé yahle, té pé me à piki yah ne, kú se pɪ, té pépi náh tē we sétó mè yīni wilki piri soko nɪ? ²⁹ A me yo pé tyí: «Nírí ó soko ye kène sétàn dükù kɪ fē yīni.»

Yesu tǒ n kúnó ànê n yúkúnó tyí yo

³⁰ Páh yal nénpó, pé me Kalile kwolole n kah, té Yesu náh sò me ké tyí ne, pé pé mé-ńsah pǐ. ³¹ Tir yó náh, à sò me n *tò sáhpúle n kwò, té me n yo pé tyí: «*Névi Pi kɪ n dahbɪ n pi névyé gbò. Pè kɪ à ko mɔ, té sèpìn tǒ-ò sóle, à kɪ yuku.» ³² Nte, n tò sáhpú náh sò me wey mè tyí yah we, té tíkí sò me pè tē n píkinyahnole.

Nê tē kal?

³³ Képah náh, pé yīni tē Kapernayim kwil soko. Páh me wòkò soko gbí nêne, Yesu n *tò sáhpú piki yah ne tir nê yékâb se sò pé n pɪ wěkì yah nɪ? ³⁴ Nte, pé náh tir we yo. Tir yó náh, pé sò me yékâble n pɪ wěkì yah ne, pé pǐ pépi wró nê tē-á kal. ³⁵ Képah soko, Yesu kǒ tē, té n tò sáhpú népí gbònimí ye, té yo pé tyí: «Nê-à me ké tyí ne, pé pɪ yah yétēne, ñmɔ yīne à pɪ pé no náhtùne, à mó pɪ tǒnpule pé tyí.» ³⁶ Képah tēne, à wēnpir yó tē pɔ pé nyó. Té à tē kǒhl n nɪ yō, té yo n tò sáhpú tyí: ³⁷ «Névi nê-à wēnpir mè kénkǒ ténó plé ñmɔ yīn yō, ñmɔ ye tē tē plé. Névi nê tǔ-à ñmɔ ténó plé, ñmɔ ó náh tē tē plé: Nte nê-á tekɪ mɔ ñmole, ñmɔ ye à tē plé.»

A sépe náh nêne, á pèpey ne ye ñne

³⁸ Képah soko, Nsyõ me yo Yesu tyí ne, pé kwò-ò dí, pépi-á dí yó we, à me *sétanne n yini n wilki n yin yõ. Té, à náh sò me pépile. Képah-á pé kò, pé ne pé à yini mo ké pínóle. ³⁹ Yesu me yo pé tyí: «Yé káh à yini mo. Névi náh fě gbil pi n pi nmo yin yõ, té ki tã nmo yinne n yuki nénpó swò. ⁴⁰ Tir yó náh, á sépe náh nêne, á pèpey ne ye ñne. ⁴¹ Kègbi yõ, mé kéle n yo yé tyí: Yáh pi *Krista tyíle, névi nê-à ni ñgbíyíne yé kò yé wò képah yinne, ké pèpori ki dyah óle à dyah.

Tyi nónó-á yo gblõy tẽnó tyí soko

⁴² Wẽnpi nónó-á sě nmo yõ, névi nê-à pé soko ne yó yõ yuki dah mo tyípél soko, kè ki sò fónfó pè dáh-ñgbě toh tẽ yègbi soko, pè kyi min dah mo yónti ñgbě soko. ⁴³ Á gbò-à n dah n mo ále tyípékè soko, kè kãm n milki, n té n kyi n de gbò nukúle tyé-ñkě min soko. Kèpah ki fónfó kal á gbàn níni kyíndenole ní-ñkě nyàhnpèkè soko. [⁴⁴ Nénpó soko, kèfyõ nónó-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.] ⁴⁵ Á gbáhkì-à n dah n mo ále tyípékè soko, kè kãm n milki, n té n kyi n de gbáhkì nukúle tyé-ñkě min soko. Képah ki fónfó kal á gbyèh níni mínndahnmonole nyàhnpèkè soko. [⁴⁶ Nénpó soko, kèfyõ nónó-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.] ⁴⁷ Á yí-à n dah n mo ále tyípékè soko, kè wilki n milki, n té n kyi n de yí nukúle *Liyel yòtòrì soko. Képah ki fónfó kal á mínndahnmono yõ yí nínóle nyàhnpèkè soko. ⁴⁸ Nénpó soko, kèfyõ nónó-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.

⁴⁹ Képah ye, no pól ki tã sah nyàhle, sã-á pne n pi kéle. ⁵⁰ Pnene, kwáh pèpey ye kéle. Té ké syínsyí-à wil ké soko, sã me yé ki tã fě pi kéle, té kè ki tã no? Yé pne mo yé gblõy soko, yé tẽ wě tyí yèvinu soko.»

10

Yesu-á kwónó nê kò fúr yíkínó tyí soko

¹ Yesu-á yal nénpó, à kyi Yude sétáh yõ, té yuku Yurdě yónkahnine. Képah soko, tówù ñgbě yó tã tuke mo n tnô. Á me tyah péle n kwo ñgbò tyí kòle. ² Képah tène, *Farisiyèno yísyó no de n tnô ne, pé kyi n sò mo yah. Té ñne n piki n yah ne, ké wèkì se me dí tyí ki n kyi fin mo ni? ³ Á me yo pé tyí ne, tir nê se sò *Moyisi yo sah pé tyí ni? ⁴ Pè me ne ñkě, Moyisi-á ké wèkì kò ne, wáh á kyile n fin mo, á n fínnmono tàrfyò sèbě pi à kò. Á mó à fin mo. ⁵ Képah tẽ soko, Yesu yo pé tyí: «Yépi kùkùtáhkì yin ye, Moyisi me ké wèkìle yé kò sě. ⁶ Nte, kèkõyó mo gbíne, dí ànê sè ye Liyel mo. ⁷ Képah ye, dí ki n sù ànê n yú sah, té ki kyi yégbékè kwro mo ànê n kyile, ⁸ té pé ními ki pi nukúle. Képah soko, pè náh tã n pi n pi nímine, pè ki pi nukúle. ⁹ Káh pi sě, Liyel-á nê kwro mo, névi káh kè gbeku.»

¹⁰ Páh de wòkò, n *tõ sáhpú tã à piki yah wey mè yõle. ¹¹ Á me yo pé tyí: «Dí-à n kyi fin mo, té tã sè yó toko, à tyípékè pi n kyi ghen tẽ tyí fòfikì soko. ¹² Sě ó ye tã, sê-à n pe yahle, té kyi de dí yó tyí, à tyípékè pi fòfikì soko n pe ghen tẽ tyí.»

Yesu sãm mo wẽnpi soko

13 Képah tɛ̃nɛ, névye pɔ wɛ̃np̃ilɛ Yesu tyí nɛ, à ò gbà̃n sah pé yõ. Té ò *tò sáhpú mɛ tyah dírilɛ n kò pé yõ. 14 Wá̃h kɛ́pah wɛ sɛ̃, à yo ò tò sáhpú tyí fòkòvɔ̃h̃nì sòkɔ nɛ: «Yé ye wɛ̃np̃i kò, pé nɛ n pɔ n pɔ òmɔ tyí. Yé káh pé yahle n kò. Nónó dùkù-á mɛ kéné wɛ̃np̃i sɔ̃, *Liyel yòtòr̃ilɛ pépi tyí ye. 15 Mé kéle n yo yé tyí kègbɔ yõ: Névi nê-à *Liyel tòr̃i fɛ̃ syi òkɛ̃nɛ wɛ̃np̃ir sɔ̃, à náh kè wɛ n de n pi pólle.» 16 Képah sòkɔ, à wɛ̃np̃i tɛ̃, té ò gbà̃n sah pé yõ, à sã̃m mɔ pé sòkɔ.

Tàhđí yó pɔ Yesu tyí

17 Képah náh, Yesu-á n yuku wɛ̃kì yah, dí yó to pɔ gbètukunɔ di ò yah, té à piki yah nɛ, kwó-ò pèpɛy, pé se kɪ pɪ sɔ̃, té kɪ tyé-òkɛ̃ min wɛ nɪ? 18 Yesu mɛ yo ò tyí: «Sɔ̃ mɛ, té á ò ye pèpɛyɛ? Nɛ pèpɛy yó òtɛ̃ náh mɛ. Liyel ó ye pèpɛyɛ. 19 Á Liyel tyi kònsàhnò p̃i kè, nê-á n yo nɛ, káh nékókè mɔ, káh fòfíkì pɪ, káh ỹbe ỹ, káh mìnì sah á ò-ò yõ, káh nɛ n sykɪ nɛ yõ, á sú ànê á yúne n tɛ ple.»* 20 Wá̃h yo sɛ̃, dí mɛ à syah nɛ, kwó-ò dí, páh mɛ sépinó pólle n pɪ pé wɛ̃np̃ir gbí dùkùlɛ. 21 Képah sòkɔ, Yesu mɛ à yah tyínɔnɔ sòkɔ, té yo ò tyí nɛ, tyínúkú-á yah kwɔ ò tyí: A kyɪ ò gbà̃n ỹi pól yã̃m, à mó sé pó dibi yã̃m tã̃m kò. Képah sòkɔ, wá̃h kɪ ỹinyõ tahrɪ wɛ, à mó pɔ pé sò tɛ̃. 22 Té, dí mɛ-á kɛ́pah noh sɛ̃, ò yah yɪkɪ. A sòkɔ yèkwɔrɪ sòkɔ. Tahrɪ ògbɛ̃ sò mɛ ò tyí, kɛ́pah ye.

23 Káh pɪ sɛ̃, Yesu ò gbòpɔ yah kore vi, té yo ò *tò sáhpú tyí: «Tahbɪ dénõlɛ *Liyel tòr̃i sòkɔ, kè mɛ tah dé!» 24 Kéné wey ò tò sáhpú gbà̃n du kègbɔlɛ. Ntɛ, Yesu tɔ̃ ò syi yo pé tyí: «Ñ wɛ̃np̃i, Liyel tòr̃i sòkɔ dénõ mɛ tah náhnáh. 25 Yã̃hmíkì dénwìlnóle sèndi pwã̃h sòkɔ, kɛ́pah kɪ fã̃hfã̃h kal, tàh dénõlɛ Liyel tòr̃i sòkɔ.» 26 Képah tɛ̃ sòkɔ, pé gbà̃n kah du. Pè wɛ̃nɛ n piki n yah pé tyí tyíle nɛ, òtɛ, nê wɔ se kɪ mó pwah nɪ? 27 Yesu mɛ pé yah, té yo pé tyí: «Névi tɛ̃ tyí, kè náh fɛ̃ n pɪ n pi, té Liyel wɔ tyí, kè kɪ fɛ̃ pɪ. Nmɔ tɛ̃ wɛ tyi pól tyí.»

28 Képah sòkɔ, Pyɛrɪ yo ò tyí nɛ, òtɛ, pépi-á tyi pól sah òmɔ sò tɛ̃ ỹinne. 29 Yesu mɛ nɛ: «Kègbɔ yõ, mé kéle n yo n dal mɔ yé tyí nɛ, névi nê-à fɛ̃ syi, ò kété, ànê ò yúpyé, ànê ò yú, ànê ò sú, ànê ò wɛ̃np̃i, ànê ò swɛy sah òmɔ ỹinne, ànê òvìvì wɛy sã̃n ỹinne, 30 tɛ̃ kɪ sɛ̃nkɔnɔ lèkwɛ̃kwɛ wɛ kèkòyó mɛ sòkɔ. A kɪ kètlo, ànê yúpyé, ànê yúbí, ànê wɛ̃np̃i, ànê swɛy wɛ. A kɪ fòhnó tɔ wɛ, té kɪ tyé-òkɛ̃ min wɛ òsò kèkòyó sã̃n sòkɔ. 31 Nónó-á mɛ núkúnúkú nɛ gbrolɛ, pé náhnáh kɪ pɔ n pɪ n pi nɛ tɛ́lólɛ. Té nónó-á mɛ núkúnúkú nɛ tɛ́lólɛ, pé náhnáh kɪ pɔ n pɪ n pi nɛ gbrolɛ.»

Yesu tɔ̃ ò kúnó ànê ò yúkúnó tyí yo kɛ tɔ̃-òlɛ

32 Yesu ànê ò *tò sáhpú sò mɛ wɛ̃kì tɛ̃ n dɔkɔ n yuku Yerusalemɪ sòkɔ. Á sò mɛ n kɔ ò tò sáhpú yahle. Légbíne, pé fòkɔ mɛ fɛ̃kìnólɛ. Té nónó tɔ-á mɛ ò sò tɛ̃, tíkì sò mɛ pé tɛ̃. Képah sòkɔ, à ò tò sáhpú nɛp̃i gbònimí ye kèkɪ pé yahle, à kyɪ tir nê-á kɪ à ỹini n tɛ̃ n pi, ké yah yo pé syah. 33 Á nɛ: «Yé yah, á wɛ dɔkɔ n yuku Yerusalemɪ sòkɔ yò. *Névi

* 10:19 10.19 - Yah n tɛ Ekisode 20.12-16 sòkɔ.

Pi ki dahbı *sárká wílkıpu yõtám ñgbɔɔ, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú gbò. Pè ki à mɔ kũ kɔ, té ki à dahbı Liyel yõ sě-ńkêpú gbò. ³⁴ Pépi ki kóle ñne n ko, té ki n sîn n mɔ ñ yõ. Pè ki à ko yéfòhle, té ki à ko mɔ. Té, ké sèpìn tǔ-ò sóle, à ki yuku.»

Nsyaki ànê Nsyõ-á né ni

³⁵ Nsyaki ànê Nsyõne, Sebede wěnpìle, pè nɔ de Yesu tnô, té yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, tir nê-á pé pɔ ní-ńsah ñ tyí, páh me ké tyí ne, à kè pı pé tyí. ³⁶ A me pé piki yah ne, tir nê se pé ne, pé pı pé tyí ni? ³⁷ Pè mó yo ñ tyí ne, wáh kyı yîni tẽ ñ yõtórı tyah soko, à ye pépi soko ne núkú tẽ ñ gbòyò sò, ní-ò mó tẽ ñ gběyìnè sò. ³⁸ Képah soko, à yo pé tyí: «Kwáh nê-á yé n ni, yé náh kè pı. Yé se ki fě wɔ ní wɔ wɔ wóh soko, ki de wil yèvyährı soko ní tyí kóle?» ³⁹ Pè me à syah ne, páh ki tẽ we. A me yo pé tyí: «Gbı ye, yé ki n wɔ n pi ní wɔ wɔ wóh tẽ wɔ soko, té ki n de n wil n pi yèvyährı soko ní tyí kóle. ⁴⁰ Nte, névi nê-á n tẽ n pi ní gbòyò ànê ñ gběyìnè sò, képah náh n wil n pi ñmɔ tyí. Kéne tẽ-ñtàn ki pɔ névye kɔ n pi, Liyel-á sè tǔ sah nónó yinne.»

⁴¹ *Tò sáhpú népı gbám téló-á képah noh sě, pé foko vyäh Nsyaki ànê Nsyõne. ⁴² Képah soko, Yesu me pé pól ye, té yo pé tyí: «Yé pı ne, sétáh mè yõ kwlo yõtám-á pé kwil tãne n tẽ n sah pé dyɔ dyɔ tẽne, té kwil né-ñgbɔɔ n mó pé tãhkùle n sah névye yõ. ⁴³ Nte, yépi tyí náh n pı n pi sě. Gbëntẽ náhle, yépi soko nê-à me ké tyí ne, pé pı yõtẽne, tẽ ñ gblöy pı yé tǔnpule. ⁴⁴ Té, yépi soko nê-à me ki tyí ne, pé yõtórı yah n kɔ, tẽ ñ gblöy pı yé pól yõle. ⁴⁵ Tir yó náh, *Névi Pi náh pɔ ne, névye tǔle n pı péwɔ tyí. Nmɔ ye pɔ tǔ pı yinne névye tyí, té ki ñ min kɔ névye nahnáh yõ dwe yinne.»

Yesu yítú dí Bartime yí yiki mɔ

⁴⁶ Képah náh, pé yîni tẽ Yeriko kwil. Yesu, ànê ñ *tò sáhpú, ànê tówú ñgbě-á n wil kwil soko gbí nêne, yítú dí yó sò me tẽnóle wěgbalı soko, me n ni n syi. Time pídí ye sò ñne, pé n ye Bartimele. ⁴⁷ Wáh noh ne, Nasareti Yesu-á n soko, à tyah n de n syi ne, Yesu, *Davidi pídí, à pé yám yah. ⁴⁸ Képah soko, nahnáh sò me ñ vyähle n tũ. Nte, à tǔ n kah n de n syi ne, Davidi pídí, à pé yám yah. ⁴⁹ Képah tẽne, Yesu yîn, té ne, pé à ye yah. Pè me yítú dí ye yah, té yo ñ tyí ne, à ñ ni vi, à mó yuku, wáh me ñne n ye. ⁵⁰ Dí-á képah tẽ noh, à ñ fwòmò-ñgbě milki, té yoko syiki ñ gbyêh yõ, à yuku Yesule n yıki. ⁵¹ Yesu me à piki yah: «Kũ me á ne, mé pı á tyí?» Yítú dí me yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, à kè pı, pé tǔ ne n yah. ⁵² A me yo ñ tyí: «Ne n yuku, ñmɔ yõ sěno ye ñ de mɔ.» Nénpó swɔ, ñ yí yiki mɔ, à me Yesu sò tẽ.

11

Yesu de dukùle Yerusalemı

¹ Páh de n te Yerusalemıne, pé sò me yúkey Betefase ànê Betani kwille, Wólívyé sésân yǔhı tnô. Képah soko, Yesu ñ *tò sáhpú soko népı

nímí wilki tǒ, ² té me yo pé tyí ne, pé kyí kwil nê-á pé yahle. Páh kú kyí yíni tǐ nénpó, páh kú níkwěndyípirí yó we tóhnmònsàhnóle, névi náh òkò yah nê yó. Pè à de pò. ³ Té, névi-à kú pé piki yah ne, sǒ se, té pé òne n de ní, pé yo ò tyí ne, ò yétò-á me Tě-̀ngbě dí tyí. Té wáh kú ò syí à tekú mò nukúnúkú ásò. ⁴ Képah sòkò, pé mó sòkò, à kyí níkwěndyípirí mè we tóhnmònsàhnóle kégbó, gbò yó yah, wěkì gbòpò. Pè me à de. ⁵ Nónó-á sò me nénpó, pé tókù pé piki yah ne, kú se pí, té pé níkwěndyípirí mène n de ní? ⁶ Képah sòkò, Yesu-á sò pé tǒ sǒ, pé képah yo no tyí. No ye pé kǒ, pé à de sòkò. ⁷ Pè me pò níkwěndyípirí mène Yesu tyí. Té pé flo mò ò yó, Yesu kǒ à òkò. ⁸ Névyè nánáh mó pé flo mò wěkì yó. Tókù mó fòkòni kǒl kyèh sòkò, à n mò n yuku wěkì yó sòkò. ⁹ Páh n yuku, nónó-á sò me n kò Yesu yahle, ànê nónó-á me ò sò tǐ, pé sò me n gbo n mò, me yo tǐ ne: «Wosanna, Tě-̀ngbě Liyel yín pí gblò! Nê-á n pí ò yín yó, Liyel sām mò ò sòkò! ¹⁰ Á sútó *Davidi tǒrí nê-á n pí, Liyel sām mò ké sòkò! Wosanna, Liyel yín pí gblò yínyó sòkò.» ¹¹ Yesu-á de Yerusalemí sòkò sǐ, à kyí de *Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkò. A kè yah kore vi, té ò syí wil. Képah náh, tyah-á pò n piri, à sòkò ànê ò tǒ sáhpú nǐpí gbònimíne Betani kwil sòkò.

Yesu léplò ye mò sènsóké yó yó

¹² Ké dendalle, páh n wil Betani sòkò gbí nène, kwékú Yesu tǐ. ¹³ Képah sòkò, à me sènsóké yó we fíí mule gbòp ké tyí. A me ò de yah, pye-à kú n we n pí ké tyí. Nte, wáh yíni tǐ ké tǒ, à kyí kè we murí óle. Ké pye pí gbí náh sò nò, képah ye. ¹⁴ Képah tǐne, Yesu yo sènsóké mè tyí ne, ne náh tǒ ké pye yó n yah n pí pólle. Nte, ò *tǒ sáhpú mó kè noh.

Yesule Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkò

¹⁵ Képah náh, pé yíni tǐ Yerusalemí. Yesu me de *Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkò, à tyah yí yámpu ànê dwépule n yíni n wilki. Té pò tǔpu tàbálnò tu wilki mò, ànê *sárká kèpye yámpu klòle. ¹⁶ Té, à náh fǐ syi vyó nétǐ yó níté kǒ, à de kah Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkò. ¹⁷ Té tyah péle n kwò, me n yo pé tyí: «Kè náh me wárkínsàhnóle ne, ámo Liyel wòkò kú n ye kèkòyó kwlo kwlo pól névyè nírí pí-̀nsahle» di? Té, yépi me pò kè pí névyè yó vǐnsykǐpu tǐ-̀nsahle.»* ¹⁸ Képah tǐne, *sárká wǐlkǐpu yótám ògbnò ànê *Liyel ògbò wěkì kwópú-á kè noh sǐ, pé tyah Yesu kònmò-̀nsahle n yah n kǒ. Té, ò tǐkí sò me pé tǐ, tǐr yó náh, ò kwónó tyí sò me ò tówú tyí. ¹⁹ Képah sòkò, gbíyí-á de, Yesu ànê ò *tǒ sáhpú wil kwil sòkò.

Sènsóké sésuwò kókónóle

²⁰ Ké dendal séngbòle, páh pò n sòkò, pé sènsóké mè we kókónóle, à pò syí ké yáhnì tyí. ²¹ Pyerí dyó-á to kǒ kéle, à yo Yesu tyí ne, kwó-ò dí, wáh sǒ léplò ye mò sènsóké nê yó, à yah, ké pól-á kòkò. ²² Képah sòkò, Yesu yo pé tyí ne: «Yé sǐ Liyel yó. ²³ Kégbí yó, mé kéle n yo yé tyí: Névi kú fǐ yo yǒlì ògbě mè tyí ne, kè yuku yal ásò, kè kyí n syíkú

* 11:17 11.17 - Yah n te Yesayi 56.7 sòkò.

n de pne yo soko. Tě-à me n sô nkêne tôtô n ni soko, té me sê yîi ké yô ne, páh nêne n yo, kãh ki pi, kè ki mó ntyíno pi sê n tyí. ²⁴ Képah ye, mé kéle n yo yé tyí: Yáh kwáhdúku nêne n yah n kô Liyel tyí níri soko, yé sê ké yô ne, yáh ké we te. Kè ki ntyíno yé kô. ²⁵ Anê tã, wãh yuku yîn n tyah níri pínole, té á ní-ò-à me pi de á tyí, kè yô mo à kô. Képah-à pi, yé sú Liyel nê-á yînyô, à ki yépi to tyípêl yô mo yé kô. [²⁶ Nte, yépi-à névye tyípêlle n yô n mo péle n kô nkêne, yé sú Liyel nãh yépi to tyí yô n mo yé kô n pi.]»

Nê wêkile Yesu kô, à tyi nópile n pi

²⁷ Yesu anê n *tò sáhpú-á pé syi kyi Yerusalemi soko, wãh me n ko *Liyel wòkò ngbê kéntáhkì soko gbí nêne, *sárká wilkípu yòtãm ngbno, anê *Liyel ngbò wêkì kwópú, anê yèwàhnì po n tyí. ²⁸ Té me à piki yah ne, nê yîn yô se à n pi tyi nópile ni? Nê se à kô ké wêkile ni? ²⁹ A me yo pé tyí: «Mé ki tir núkú óle yé piki yah. Yáh ki ké yah yo ní tyí, nê yîn yô-á mé n pi tyi nópile, mé ki kè yo yé syah. ³⁰ Yépi tẽ tyí, nê tekú mo Nsyõne, à po névyele n *wel n wilki? Liyel se, fí névye se? Yé yo ní syah.» ³¹ Képah soko, pé tyah n yo wê tyí ne, páh ki ne, Liyel-á tekú mo ñne, wãh ki ne, té kú se pi, té pé nãh sê n yô ni? ³² Pé nãh se mó tã fê n yo n pi ne, névye-á tã ñne... Pé sò me tówú tíkile n pi, képah ye. No pól sò me n sô ne, Nsyõne, *Liyel tẽntò syínyo-ò kègbi-á sò ñne. ³³ Képah soko, pé Yesu syah ne, pé nãh pi. N to mó yo pé tyí ne, nê yîn yô-á pé tyi nópile n pi, péwo to nãh mó kè yo pé syah n pi.

12

Divê sésân swãh tǒpú népêl sèmirkile

¹ Képah nãh, Yesu tyah n yãh pé tyí sèmirn soko ne níké: «Dí yó ye lésò divê sésân sô, té kèki mo kè kore vi. Té kyi tédáhkì yó yô swo yó tũ, divê sésân pye yíki-ńsahle. Té me duke syíkípu tẽ-ńsah mo. Képah nãh, à swãh tǒpú tǒko, à po swãh mè dahbi pé gbò, té pyè soko kóló. ² Sé pye gbe gbí-á po no, à n tǒnpi yó tekú mo divê sésân swãh tǒpú nópi tyí ne, pé pé tyí divê sésân pyele à kô, à po pé kô. ³ Képah tẽne, divê sésân swãh tǒpú nópi tẽntò dí tẽ ko, té à fin mo, à soko n gbò kókóle. ⁴ Swãh nétẽ tǒ tǒnpi yó tǒ. Pé tǒ kyi ñmo to ko, té à muki n yô soko, té ñne n gbyo. ⁵ Swãh nétẽ tǒ n syi ñnî yó tekú mo n tǒ. Nmole, pé ñmo ko mo, té sènkò pi pé nãhnãh tyí: Pé pé tókù ko, té pé tókù ko mo. ⁶ Ne núkú nê-á sò wũ setẽ dí tnô, ñmole, n nìdè Pídí ye. A ñmo tekú mo pé tyí téyne, té me n sô ne, páh ki pé pi wo yah sen ku. ⁷ Nte, swãh tǒpú nópi-á à we, pé tyah n yo wê tyí ne, pé yah, n gběyòpi-á n pi yò. Pé po, pé à ko mo. Gbèki mó pi pépi tyíle. ⁸ Té dí pídí tẽ ko mo, té à tǒko kyi milki divê sésân swãh kahnne.»

⁹ Képah soko, Yesu pé piki yah: «Sô me divê sésân swãh nétẽ ki po n pi n pi? A nãh po divê sésân swãh tǒpú nópi pól ko mo, té kè dahbi n pi nòsyò gbò dí? ¹⁰ Yé nãh kè kar yah *Liyel wey sèbê soko di? Kè me wárkínsàhnóle ne: Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle,

képah pɔ pɪ dáhgbúle, wòkò dáhgbenne.

¹¹ Képah n wil Tě-̀ngbě tyí.

Té ápi tyí, gbě̀ndùni tir ye kéle!»*

¹² Képah sòko, *Nsyifuno yòtām tyah Yesu tě-̀nsahle n yah n kō. Tir yó náh, pè sò pĩ ne, pépi yō-á à mɪ sèmirkĩ mènè. Té, tówù tíkí sò mɛ pè tě. Pè mɛ ye ò yò, tɛ sòko.

Wromeno yòtě̀ ñgbě̀ mórí tyíle

¹³ Képah náh, pè *Farisiyěno ànê *Yerodi náh névyè tókù wilki tɛkɪ mɔ Yesu tyí ne, pè kyɪ à mɔ yah píkinyahno sòko. ¹⁴ Pè pɔ yo ò tyí ne, pé kwó-ò dí, páh pĩ ne, gbɪ ó kókó-á ñmɔ n ne n yo. A náh tíkíle n pɪ névi yah. A náh névile n wah névi sòko. Wáh gbúle névyèle n kwɔ Liyel wěkĩ yò. Képah-á pé kō, pé ne, pé à piki yah: Kè se yĩne pé móríle *Wromeno yòtě̀ ñgbě̀ne n kō, tĩ kè náh yĩne? Pé se séle n mɔ, tĩ pé káh sè mɔ? ¹⁵ Ntɛ, Yesu sò pĩ ne, nê-á pè n sò, képah náh pè n yo. Káh pɪ sě, à yo pé tyí ne, sō se pɪ, tɛ pè péle n mɔ n yah nɪ? Pè pɔ pó mè núkúle, pé yah. ¹⁶ Pè mɛ pó núkúle à kō. A mɛ pè piki yah ne, nê yah se, ànê ò yinne wárkínmɔnɔle ké yò nɪ? Pè à syah ne, Wromeno yòtě̀ ñgbě̀-á. ¹⁷ Képah těne, à yo pé tyí ne, pè Wromeno yòtě̀ ñgbě̀ne n kō ò tyíle, pè mó Liyelle n kō ò tyíle. Képah sòko, pé gbàn du ò wey mè dukúle.

Sadusěno Yesu piki yah lékyí yúkúnwílnó tyí yò

¹⁸ Sadusěnole, nósýo ye nónó-á ne, lékyí náh n yuku n wil n pi. Pé tókù pɔ Yesu tnô, tɛ à piki yah ne ñkě, ¹⁹ kwó-ò dí, *Moyisi-á Liyel tir kònsàhnó mè wárki sah pé kō ne, dí nê tyí gbě̀ndí-à mɛ, tɛ tě ku, tɛ ò kyɪ sah pi kěne, ò gbě̀ndí mɛ-á yĩne à pékúsê mè tɔko. A wěnpĩ dubi à kō, nónó-á kɪ pɔ n pɪ n pi ò nénkyídí náhne.† ²⁰ Té, dínpi yísýo-á sò mɛ népĩ kwárnimi pé yú tyí. Nénkyí tě-á sê tɔko, tɛ ku, tɛ ò kyɪ sah pi kěne. ²¹ N sò syɪ mɛ pékúsê mè tɔko. N tɔ pɔ ku, tɛ à sah pi kěne. Tō-ò tɔ tyí pɔ pɪ sě. ²² Sěntě́ ó-á pɪ pé no téló pól tyí. Té népĩ kwárnimi nópi pól-á ku pi kěne. Pé kúnteno náh, pi mè tɔ pɔ ku. ²³ Káh pɪ sě, lékyí yúkúnwíl sóle, páh yuku, pi mè se kɪ pɪ nê tyíle nɪ? Tir yó náh, pé népĩ kwárnimi pól-á à pĩ sèle.

²⁴ Képah sòko, Yesu yo pé tyí: «Liyel wey pĩ-̀nkě, ànê Liyel tɛnweno pĩ-̀nkě yĩn náh yéle pílkinó sòko di? ²⁵ Lékyí yúkúnwíl sóle, sê tókókì náh mɛ, pɛ dékè náh mɛ. Névyè kɪ mɛ, á kɪ ne *yĩnyò těntòbe sō pal tě-̀nsah. ²⁶ A yuku lékyí yúkúnwílnó tyí sòko: Yé náh kè kar yah Moyisi sébě̀ sòko, fĩ nê-á dukuni tyíle n yo, nê-á sò nyàh lépòle ké sòko di? Kè mɛ wárkínsàhnóle nénpó ne, Liyel-á yo Moyisi tyí: «Nmɔ ye Abrahamɪ Liyelle, ànê Yisakɪ Liyelle, ànê Yakobɪ Liyelle.»‡ ²⁷ Vye Liyel ye ñne, lékyí Liyel náh. Sě ye yéle kàhnpilkintě̀nóle yò.»§

* 12:11 12.10 ànê 11 - Yah n te Yìgbìni 118.22 ànê 23 sòko. † 12:19 12.19 - Yah n te Deteronomɪ 25.5-10 sòko. ‡ 12:26 12.26 - Yah n te Yekisodi 3.6 sòko. § 12:27 12.27 - Nónó-á ku sòko di mónòle, káh yo ne, Liyel-á pɪ pépi Liyelle, képah n wěkĩ ne, páh mɛ min sòko. Tir yó náh, Liyelle, kyi Liyel náh ñne.

Liyel tyi kònsàhnó sòkò nê-á gblò kal

²⁸ Képah sòkò, *Liyel ògbò wěkì kwó-ò dí yó kéne yékáb noh. A kè we, Yesu tē we kè yo ple Sadusē nòpi tyí. A me nò de ò tñô, té à piki yah ne, Liyel tir kònsàhnó nê tē se kal sé pólle ni? ²⁹ A me yo ò tyí: «Liyel tir kònsàhnó nê-á kal sé pólle, képah we yò: «Á níki kwò, Yisrayel: Ápi Tē-ògbě Liyelle, òmò nùkúní ó ye Tē-ògbě Liyelle. ³⁰ N tyí yīne kè nò á tyí á ni pólle, ànê á min pólle, ànê á fòkò sòno pólle, ànê á tǎhkì pólle.»* ³¹ Ké ní-ò we yò: «Á ní-ò tyí yīne kè nò á tyí á gblòy tyí kòle.»† Liyel tir kònsàhnó yó òtē náh tō kal sépi nínóle.» ³² Wǎh yo sē, Liyel ògbò wěkì kwó-ò dí me yo ò tyí ne, kǎh ple, pé kwó-ò dí! Tyi nónó-á à yo, gbi-á séle. Tē-ògběne, òmò nùkúní ó-á Liyelle. Liyel yó náh tō me òmò tyí náh. ³³ Nmò tyi-á yīne kè nò á tyí á ni pólle, á fòkò sòno pólle, á tǎhkì pólle. Anê á ní-ò tyí mó nò á tyí á gblòy tyí kòle. Képah-á kú ple kal á yípē ko suke Liyel kō *sárkále, ànê sárká duke téló pólle. ³⁴ Képah sòkò, Yesu kè we ne, ò lékám-á nò, à ké yah we tō sah yo. A yo ò tyí ne, à náh me fíí *Liyel tōrile. Képah náh, névi náh tō fē syi à piki yah tir yóle.

Liyel ne tékínmòno n pi Davidi náh nene òkù nēne?

³⁵ Yesu sò me névyele n kwò *Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkò, té me n yo ne, sò se pi, té *Liyel ògbò wěkì kwópú n ne n yo ne, *Kristale, nê-á Liyel ne, páh kú tekú mò, òmò-á kú pi *Davidi náh nene ni? ³⁶ Tir yó náh, Davidi òtē sò kè yo *Liyel Mírki gbò yò ne, Tē-ògbě Liyel-á kè yo péwò Tē-ògbě tyí ne: «Kō tē òmò gbòyò sòle, mé kú á sépébi pi á gbáhsúkile.»‡

³⁷ Davidi òtē-à òne n ye ò Tē-ògběne, kè kú pi sò, té à kú pò n pi Davidi náh nene? Légbíne, tówú ògbě sò me wey mēne n nohni Yesu tyí òvìvì sòkò.

Yesu ne, pé pé gblòyne n kyomú Liyel ògbò wěkì kwópúle

³⁸ Wǎh me névye kwónó sòkò gbí nēne, à yo pé tyí: «Yé yé gblòyne n kyomú *Liyel ògbò wěkì kwópúle. Fwòmòno ògbò mónkònkòno tyí nò pé tyí. Pé n ne me ké tyí ne, névye ne n tō n sah n wekú pé tyí tówú tükè-òtàn sòkò. ³⁹ Pé tē-òtàn ògbòle n yah n kō *Liyel ní-òtàn vè sòkò, ò té né-ògbò tē-òtanne n yah n kō yòke ògbò yó-òtàn sòkò. ⁴⁰ Nte ne n sykú pékúsyò yò, pé gbǎn yíle n syi yínvì sòkò. Nte níriile n pi yòškìle ne, névye pé we. Sē ye pé tukey kú tuke kópéké yó.»

Pékúsê yām ne yó òvìvì pólle Liyel kō

⁴¹ Légbíne, Yesu sò me kòntēnóle Liyel wòkò yah, pò dáhnmo-ísah kwáh gbòpò, té névye pò dáhnmo òkùle n yah. Tahbi náhnáh sò me pò náhnáhle n dah n mò n pò. ⁴² Dó, pékúsê yām ne yó pò, pò pló nínó dah mò. Sè sò me nùkú nùkúnó nínó óle. ⁴³ Képah sòkò, Yesu ò *tò

* **12:30** 12.29 ànê 30 - Yah n te Deteronòmú 6.4 ànê 5 sòkò. † **12:31** 12.31 - Yah n te Levitiki 19.18 sòkò. ‡ **12:36** 12.36 - Yah n te Yìgbìnì 110.1 sòkò.

sáhpú ye, té yo pé tyí: «Kègbi yõ, mé kéle n yo yé tyi, pékúsê yãm ne mè-á pó nê dah mɔ kwâh soko, kè kal névyé pól tyíle. ⁴⁴ Tir yó nâh, no pól pó yõ dòhnòno ye, pè dah mɔ. Nte, ñmò ànê ñ yãm tóle, ñ sahki pól ye à dah mɔ, wâh ne pɔ nê tɔ yõ n pi.»

13

Yesu Liyel wòkò ñgbê sónó tyí yo sah

¹ Yesu-á n wil *Liyel wòkò ñgbê kéntáhkì soko gbí nêne, ñ *tò sáhpú soko ne yó me à syah ne, kwó-ò dí, à vî ñgbno nópi mɔ dùkù tène n yah, dyêh pèplɔle dé! ² Yesu me yo ñ tyí: «Á vî ñgbno nópi mónó we kè! Sé pól ki pɔ sekì. Dáhkì núkú ntè nâh n wũ n pi ké ní-ò yõ.»

³ Képah nâh, Yesu kyi kò tẽ Wólívyé sésân yõli yõ, Liyel wòkò ñgbê yèsreyne. Wâh me nénpó, Pyeri, ànê Nsyahki, ànê Nsyô, ànê Andrepi pɔ pé yahle, té à piki yah ne, ⁴ gbí nê se tyi nópi pól ki n pɔ n pi nɔ? Nkè, à yo pé syah. Tyi nóno se ki sé pɔ gbíne pé wèki nɔ?

Yèvyâhri tyah gbíne

⁵ Képah soko, Yesu tyah n yo pé tyí: «Yé yé gblòyne n kyomì, ne káh yé pilki. ⁶ Névyé náhnâh ki pɔ ñmò yîn tɔkɔ n pi, té ki ne, pépi-á *Kristale. Pè ki névyé náhnâh pilki. ⁷ Yâh mâl tyíle n nohnì gbí nêne, yé gbòplo ànê fíí soko, yé káh ye tíkí yé tẽ. Sépi ye yĩne sè pɔ. Nte, képah nâh tònì kèkòyó tyénóle. ⁸ Kwil yó ki yuku kwil yóle n fwo, yõtẽ yó ki yuku yõtẽ yóle n fwo. Té, sétâh syahri ki me n pɔ tyahnó túkù soko, ànê kwekule. Kè ki me, á ki ne sè kúrkì tẽ gbí yónó sò. ⁹ Képah ye, yépi tẽ wole, yé yé gblòyne n kyomì. Tir yó nâh, névyé ki yéle n tẽ n kyi n pɔ tukey tükè-ntân soko. Pè ki yéle n ko *Liyel ní-ntân vî soko, té ki yéle n tẽ n kyi n pɔ yõtâm ànê yõtâm ñgbno tyí ñmò yinne ne, yé pɔ ñmò tàrfyònole pé yah soko. ¹⁰ Té sépi-à pópó ne n pɔ, nìvìnì wey sán ñgbò yĩne ké ne me yo kò kèkòyó kwlo kwlo pól névyé tyí. ¹¹ Nte, pàh yé tẽ n yuku pé gbò dáhbí-nsah, yé káh tònì yé fòkole n sò, yâh ne tyi nóno yo n pi. Tyi nóno-à de yé fòkò légbíne, yé ki sépi yo. Tir yó nâh, tyi nóno-á yé ki n yo n pi, sè nâh n wil n pi yépi tyí, sè n wil *Liyel Mírki tyí. ¹² Névyé ki pé yúpyé gbàhle n de n mɔ ne, pè pè ko mɔ, súbì tɔ ki n pɔ sèntène pé wènpì tyí. Wènpì tɔ ki pé dúbípúle n fwo, ki péle n dah n mɔ kũ soko, pé ku ku tène. ¹³ Névyé pól ki yé we mɔ ñmò yinne. Nte, névi nê-à ñ tah sah, à pɔ nɔ ki tye gbí tyí, tẽ ki kwáhnmɔno we.»

Yèvyâhri ñgbêne

¹⁴ Képah soko, Yesu tã yõ soko ñ weyne - ñte, wey mè kàrpu yĩne pè ké dùkù pĩ. A ne: «Yé ki yíkínó pí-ò kèpèkè we fí yó, à nâh sò yĩne tènóle ñyâh soko. Légbíne, nóno-à me Yude, pè yĩne pè to de ymɔ soko. ¹⁵ Névi nê-à me gbèntin yõ, tẽ-à tiki, à káh ne, pâh n de kwâhle n tɔkɔ pé wòkò. ¹⁶ Nê-à se me swâh soko, à káh ne, pâh pé syi n yuku fwòmò-ñgbê tókó-nsah pé finne. ¹⁷ Té kéne sèpìn ki pɔ tyípekèle syó kurn nétân, ànê yõki nétân tyí. ¹⁸ Képah ye, yé Liyelle n ni, kè káh pɔ

ki sɔkɔ. ¹⁹ Tir yó náh, kéné sèpìn kɩ pɩ yèvyährɩ ñgběne, nê kénkõ náh we yah, Liyel-á kèkõyó mɔ sɔ, à pɔ syɩ núkúnúkú tyí. Anê sɛnkõ náh tɔ we n yah n pi. ²⁰ Nte, Liyel ñtẽ-à me ké yáhntɔkɔ-ñkêne ne, páh kɩ wĩlkínó pɩ kéné sèpìn sɔkɔ, ñnî yó ñtẽ min náh náh n wil n pi ké sɔkɔ. Nte, wáh nónó yah tɔkɔ pɩ ñ tyíle, pépi yĩn ye à wĩlkínó pɩ kéné sèpìn sɔkɔ. ²¹ Képah ye, névi-à yo yé tyí ne, yé yah, *Krista-á me ásô, képah náh pɩ, wáh me wró mè, yé káh sɛ tẽ yô. ²² Tir yó náh, mìnyoobe túkù kɩ n wil n pi, té kɩ ne, pépi-á Kristale. Túkù kɩ mó tɔ wil ne, pépi-á *Liyel tɛntò syínyopule. Pè kɩ gbĩl duke dukele n pɩ, kɩ n yah n kô Liyel névyé yáhntɔkɔ ñtẽ pĩlkí-ñsahle, páh náh fɛ n tẽ n pi. ²³ Képah ye, yépi tẽ wole, yé yé gblɔyne n kyɔmɩ. Mé ye sé pól kwáh yo sah yé tyí.

Névi Pi pónóle

²⁴ Kéné sèpìn sɔkɔ, yèvyährɩ mè sókóntɛnɔ náh, gbĩ kɩ pɩ fɛntũne, ñwɔ náh tɔ n piki n pi, ²⁵ ñwɔ képye kɩ wil yĩnyô kɩ syikɩ, yĩnyô tãhkínó kɩ yike. ²⁶ Ké légbíne, yé kɩ *Névi Pi we, à kɩ n pi ñyĩn wró ñ tãhkí ñgbè ànê ñ gblò sɔkɔ. ²⁷ A kɩ *yĩnyô tɛntòbe tekɩ mɔ kèkõyó yey yey pól sɔkɔ, pè kɩ ñ névyé yáhntɔkɔnɔ tuke mɔ, à tɔkɔ yô mè tyí, á pɔ syɩ yô mè tyí.

Kwónó nê-á kô sènsóké tyí yô

²⁸ Yé kè pĩ kwónó nê-á sènsóké n kô: Ni-à me n kɔ ké yĩngbàn sɔkɔ, kè mɩ pɩ, yé n pĩ ne, kɩ de gbí-á nɔ. ²⁹ Sɛnkõ-ó ye: Yáh tyi nópi we, sè n pɩ, yé pĩ ne, *Névi Pi pónó-á de te, wáh me yúkey. ³⁰ Kègbɩ yô, mé kéle n yo yé tyí, kwey gbí névyé pól náh n ku n tɛ n pi, né tyi nópi pól náh pɩ. ³¹ Yĩnyô ànê sétáh kɩ pɔ sɔkɔ, ñte ñmɔ welɔ náh n sɔkɔ n pi pólle.

Liyel ó ye kèkõyó tyɛ sóle n pne

³² Té ké lésòle ànê ké gbíne, ñnî yó ñtẽ náh kè pĩ: *Yĩnyô tɛntòbe náh kè pĩ, Liyel Pi ñtẽ tɔ náh kè pĩ. Sú núkúní ó ye kè pĩ. ³³ Yé yé gblɔyne n kyɔmɩ, yé mó ne n yah. Tir yó náh, yé náh ké pɔ gbí pĩ. ³⁴ Kè me, á kɩ ne dí yó sɔ n sɔkɔ kóló, té ñ fó dahbɩ ñ tɛntòbe gbò. A pé pól ne núkú núkú wèkɩ pé tãne, té yo gbô syíkí-ò tyí ne, à káh ne n dɔ, à ne n yah. ³⁵ Képah ye pɩ yépi tɔ ne n yah, tir yó náh, yé náh gbóntẽ pɔ só pĩ: Kè kɩ pɩ ñvĩne nɩ? Kè kɩ pɩ lénɩle nɩ? Kè kɩ pɩ snĩ gbo gbíne nɩ? Kè kɩ pɩ séngbòle nɩ? ³⁶ Wáh n pi, à káh pɔ yé we tẽ dɔy sɔkɔ. ³⁷ Nte, nê-á mé n yo yé tyí, mé kéle n yo no pól tyí: Yé ne me n yah.»

14

Nsyifunɔ yõtãm me Yesu kònmɔ-ñsahle n yah n kô

¹ *Pakɩ syáh-á n tyah yínintɛnɔle, ké téy sò wũ sèpìn ninì, té Pakɩ ànê sɛ-ñkè búrn syáh kɩ n syah n pi. Légbíne, *sárká wĩlkɩpu yõtãm ñgbnɔ ànê *Liyel ñgbò wèkɩ kwópú sò me Yesu tẽ-ñsahle n yah n kô yínvɩ sɔkɔ, ñ kònmɔ mɔ tɛne. ² Pè sò me n yo wè tyí ne, pé náh fɛ tir mè pɩ n pi syáh syáhnó sèpìn sɔkɔ, káh kɩ fɛ kwil névyé fòkòvyàhni yilkí mɔ kègbile.

Sê yó pɔ làsèkwɛl mɔ Yesu yɔ

³ Ké lésòlɛ, Yesu sò mɛ Betani kwil sɔkɔ, *tótɛ dí Simo gbô sɔkɔ. Wǎh sò mɛ yónó sɔkɔ gbí nêne, sê yó de yuku pé tnô niri so pèpɛy yóle, làsèkwɛl dan tahlɛ ké yíine. A ké yah yiki mɔ, té ké kwe mɔ Yesu yɔ. ⁴ Nónó-á sò mɛ nénpó, kè náh sò nɔ tókù tyí. Pè yuku n yo wɛ tyí ne, kú se pi, té à làsèkwɛl mɛ yiki sɛ ni? ⁵ Kǎh kɪ sò fɛ yǎm, kɪ kah pɔ pló kyɛtɔní yɔ, té kɪ séle yǎmtǎm kɔ. Té mɛ pé fɔkɔ vyǎh pi mènɛ kègbɛle. ⁶ Nte, Yesu mɛ yo pé tyí: «Yé ye n yò! Kú pi, té ye n yahle n vyǎh? Tyi pèpɛy ye à pi ní mɔ tyí sɛ yò. ⁷ Nte, yǎmtǎm kɪ mɛ ànê yéle sòmésó. Yé kɪ fɛ pèpɔrɛle n pi pé tyí, kǎh nɔ yé tyí gbí nêne. Nte, ní mɔ tɛ wɔ náh n mɛ n pi yéle sòmésó. ⁸ Pi mɛ pi pi tɛ ye à pi. A kwǎh tɛ làsèkwɛl mɔ ní mɔ wil yɔ. A kè tɔ sah tɛ diki sɔkɔ dáhn mɔ yíinne. ⁹ Mé kɪ kè yo yé syah kègbɛ yɔ ne, kèkɔyó pól sɔkɔ, nìvìnì wey sǎn-à n yo níyǎh, pi mè-á nê pi, kèpah tɔ kɪ n yo. No dyɔ kɪ n kwne n tyíle.»

Yudasi vìnóle Yesu náh

¹⁰ Yudasi Yisikaryɔtile, Yesu *tò sǎhpú népí gbɔnimí sɔkɔ yó ye sò nne. Nmɔ sɔkɔ à kyɪ yo *sárká wílkɪpu yòtǎm nɔgbnɔ tyí ne, páh kɪ fɛ Yesu dahbi pé gbò. ¹¹ Kǎh pi sɛ, n wey mɛ nóhnó kah nɔ pé tyí. Pè mɛ yo sah núkú yò ne, páh kɪ pɔ dan yóle à kɔ. Kèpah sɔkɔ, Yudasi-á pi sɔ, té à dahbi n pi pé gbò, à tyah kèpah sókó-rísahle n yah n kɔ.

Yesu pè kɔ pè Paki yòke pi

¹² Sɛ-nkɛ búrn syáh tyah sóle, Yesu *tò sǎhpú à piki yah ne, níyǎh sɔkɔ se à mɛ ké tyí ne, pé kyɪ *Paki yòke pi n tyí ni? *Nsyifunɔ níkɛne Paki képyɛnne n ko lésòle, kèpah ye. ¹³ Kèpah sɔkɔ, à n tò sǎhpú népí ní mɔ wílkɪ tɔ, té yo pé tyí ne, pè kyɪ kwil sɔkɔ. Páh kɪ de n tɛ, páh kɪ dí yó yohni, à kɪ mɛ ni pín twah. Pè n sò tɛ. ¹⁴ Wǎh kɪ kyɪ de gbô nê, pè yo kéne gbô nétɛ tyí ne, kwó-ò dí-á ne, wòkò nê sɔkɔ se pé kɪ pɔ n yò n pi Paki yòkele ànê pé tò sǎhpúle ni? ¹⁵ Wǎh kɪ pè wɛkɪ yínyò wòkò sɔkɔ táh nɔgbɛ yóle. Yíyìn pól-á kɪ mɛ tɔnsàhnóle ké sɔkɔ. Ké nénpó sɔkɔ-á pè kɪ Paki yòke pi pé tyí. ¹⁶ Wǎh yo sɛ, n tò sǎhpú kyɪ kwil sɔkɔ, té pè nítyínɔ kyɪ tyi pól wɛ, wǎh sò kè yo sɔ pé tyí. Pè mɛ Paki yòke pi nénpó sɔkɔ.

¹⁷ Kèpah sɔkɔ, níví-á pɔ nɔ, à pɔ de ànê n tò sǎhpú népí gbɔnimíne. ¹⁸ Páh sò mɛ yónó sɔkɔ gbí nêne, à yo pé tyí ne, kègbɛ yɔ, pépi sɔkɔ ne yó-á kɪ pɔ n vi n pi péwɔ náh, nê-á mɛ n yò péle fí núkú. ¹⁹ N tò sǎhpú-á kèpah noh, pé yah kwɔ kègbɛle. Pè tyah nne n piki yah núkú núkúle. Nyo n ne, péwɔ se ni, níyɔ n ne, péwɔ se ni? ²⁰ A yo pé tyí: «Yépi népí gbɔnimí sɔkɔ, nê-á mɛ n di ní mɔle tɛngbil núkú sɔkɔ, tɛ wɔ ye. ²¹ Kègbɛ yɔ, *Névi Pi kɪ n ku n pi, sɔ-á sò *Liyel wey sébénó kè yo sah n tyí sɔkɔ. Nte, tyípekè nɔgbɛ ye kéle n gbàh dén mɔ-ò tyí! N dúbì-nkɛ ye nǎhkɪ fónfó n dúbínó yɔ.»

Yesu yòke tɛyne

22 Képah sɔkɔ, yōke yō gbīne, à búrn tɔkɔ, té weki Liyel tyí, té kɪ kwɔkɪ dibi pè kɔ, té yo pé tyí: «Yé syi kéle, nɔmɔ wil ye.» 23 Képah náh, à me ðivē wɔ wɔ kwáh tɔkɔ ðivēne ké sɔkɔ, té weyne Liyel kɔ, té kéle n *tò sáhpú kɔ pé pól wɔ ké sɔkɔ, 24 té yo pé tyí: «Képahle, nɔmɔ tó ye, nê-á kɪ névye yégbékè kwɔ mɔ ànê Liyelle. Kè kɪ kwe tówú yinne. 25 Mé kéle n yo yé tyí kègbi yō: Mé náh tó ðivē wɔ n yah n pi. Mâh pópó ðivēne n wɔ tó ntò, ðivē sán yó ye *Liyel yõtõrí tyah sɔkɔ.»

Yesu ne, Pyeri-á kɪ n vyāh kōli pé tyí sɔkɔ

26 Képah náh, pè Liyel gbilkínó yì gbɪ. Páh gbɪ te, pè yuku Wólívyé sésân yōli yō. 27 Páh kyɪ nénpó, à yo pé tyí: «Yé pól kɪ nɔmɔ yahle n pi. Sõ-á *Liyel wey sébēnó kè yo sah ne, yípénfē-á kɪ ko mɔ, té yípēy pól-á kɪ to karkɪ gbòplɔle.»* 28 Képah náh, à tó yō sɔkɔ yo pé tyí: «Mâh pɔ yuku ní kúntenɔ náh gbí nēne, mé kɪ kyɪ yéle n syikɪ Kalile sɔkɔ.» 29 Képah tēne, Pyeri me yo n tyí ne, téló pól-à kɪ sɔ à yahle, péwɔ tē wɔ náh à yahle n pi. 30 Nte, Yesu me yo n tyí ne, páh kéle n yo n tyí kègbi yō, kwey lékâh mè sɔkɔ, sēnpe-à kɪ pópó n gbo ke nínó, wáh kɪ me n vyāh kōli te ke tónó ne, pé náh péwɔ pí. 31 Nte, Pyeri tó kè tó yo yī n tyí ne, kū fyé-à sɔ, páh kɪ ku ñne. Pé náh n yo n yah n pi pólle ne, pé náh ñne n pne. Pé no téló pól tɔ yo sē.

Yesu níri pínóle Yesemani sɔkɔ

32 Képah náh, pè sɔkɔ tyah yó, nýāh-á pè n ye Yesemanine. Páh yīni tē nénpó sɔkɔ, à yo n *tò sáhpú tyí ne, pè tē ásò, pé mó kyɪ Liyel ni pɔ. 33 Wáh n sɔkɔ, à Pyeri ànê Nsyakɪ, ànê Nsyò tē sɔkɔ. Té légbīne, n fɔko sò me fēkɪ, té tíkɪ me à kah tē. 34 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí: «Yèkwɔrɪ me ní sɔkɔ, kè sɔ ñne n ko. Yépi tē ásò, té yé káh ne n dɔ!» 35 Té yuku yah tinné kwéy, à kyɪ gbètukunɔ di, té yo Liyel tyí ne, káh kɪ fē pɪ n pi, à pé wilki kwlónó mè sɔkɔ. 36 A tó yo pé kwil wey sɔkɔ: «Aba, bɔ, tyí pól me áwɔ gbò. Nɔmɔ wilki yèvyāhrɪ mè sɔkɔ. Nte, nê-á me ké sɔkɔ, nɔmɔ dɔy yī tē káh pɪ, té áwɔ tyí mó pɪ.»

37 Wáh níri pɪ te, à n syɪ pɔ tò sáhpú népɪ tòmí nópɪ tnô, à pɔ pè we pè me n dɔ. A yo Simo Pyeri tyí: «Á me n dɔ kè? Á náh tē we yah kwéy kè nɔ lér núkú ntēne kè. 38 Yé gbah tē yé ne n yah, yé mó Liyelle n ni, yé káh pɔ *sétò tōnmɔnɔ fē syi. Fɔkɔ sɔnɔ pèpɛy me névi sɔkɔ, té ké pínó tǎhkɪ náh me n sɔkɔ.»

39 Wáh yo te pé tyí sē, à yal pé tnô, té tó kyɪ níri pɪ gben tē tyí kōle. 40 Képah náh, à n syɪ pɔ n tò sáhpú tnô ntò. A pɔ pè we, dɔy me tē we pé tyí. Yo yo tir náh tó we pé tyí. 41 Wáh tó kyɪ pɔ ke tó-òle, à yo pé tyí: «Yé me sē tē yéle n mɪ kè? Kè tyɛ! Ké gbí nɔ. Núkúnúkú, *Névi Pi kɪ dahbɪ népèl gbò. 42 Yé yuku á sɔkɔ! Yé yah, névi nê-á nímɔle n dahbɪ pé gbò, tē pɔ te.»

Yesu tēnóle

43 Wáh me képah yónó sɔkɔ sē, à náh tōnɪ yo te, té Yudasi, nê-á n *tò sáhpú népɪ gbōnimí sɔkɔ yóle, nɔmɔ yīn méfwóbé nékwínkí yísyó

* 14:27 14.27 - Yah n te Sakari 13.7 sɔkɔ.

yah, à pɔ kèkìrn ànê léplóle pé gbàn. *Sárká wìlkìpu yòtām ñgbnɔ ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú ànê yèwàhnì ye sò tekì mɔ péle. ⁴⁴ Té nê-á sò Yesu dahbì n pi pé gbò, à sò me pì òkù yóle pé wěkì sah. A ne, páh kɪ pɔ wɛkɪ nê tyí té à pɔrɪ tɛ, ñmɔ-á. Pè à tɛ, pé mó ñne n kyɔmɪ n yuku palle.

⁴⁵ Képah sɔkɔ, wǎh núkú pɔ yīni tɛ Yesu tyí, à wɛkɪ ñ tyí ne, pé kwó-ò dí, té núkú à pɔrɪ tɛ. ⁴⁶ Kǎh pɪ sɛ, no nópi núkú pɔ tuke Yesu yò, à à tɛ. ⁴⁷ Yesu tò sáhpú sɔkɔ yó núkú ñ kèkìrkì yɔrɪ de, à sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ tɔnpɪ yó níkì kò kām.

⁴⁸ Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí: «Yé pɔ ñmɔ tɛ-ńsah kèkìrn ànê léplóle yé gbàn, á kɪ ne kèlékɛ névi sò ñne. ⁴⁹ Swɔ swɔ pólle, mé sò ñkɛne n ne n me yé wró *Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkì sɔkɔ, névyele n kwɔ. Té yé náh ní tɛ. Nte, tyí nóno-à yo *Liyel wey sébénó sɔkɔ, sépi púntũno yīn ye.» ⁵⁰ Képah sɔkɔ, ñ tò sáhpú pól to karkɪ, té à sah. ⁵¹ Té kètɛnpíkì yó sò me Yesu sò tɛ, fwòpīn núkú ó ye sò à pil. Pè à tɛ ñ fwòpīn tyí, ⁵² à mó kè fe de mɔ, té to sɔkɔ ñ sɛnpũne.

Yesule Nsyifunɔ tukey tükèpu yah

⁵³ Képah náh, pé Yesu tɛ yuku *sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ gbò. Ké nɛnpó sɔkɔ, sárká wìlkìpu yòtām ñgbnɔ, ànê yèwàhnì, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú wɛ tuke mɔ. ⁵⁴ Té Pyerɪ sò me Yesu sò tɛ wil fíí sɔkɔ, à pɔ we de sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ gbò, à kyɪ nyàhle n wne gbò táh sɔkɔ ànê yòtɛ dí tɔnpɪbɪle.

⁵⁵ Sárká wìlkìpu yòtām ñgbnɔ ànê *Nsyifunɔ tukey tükèpu pól sò me n yah n kò ne, pé tir yó we sah Yesu yò, pé à we ko mɔ. Nte, pé náh me v̄-ńsah we ké tyí. ⁵⁶ Tir yó náh, m̀nyobe tǎrfyòno náhnáh sò me. Pé náhnáh sò me n wil m̀nìne n yo n sah ñ yò. Té pépi ñtɛ náh sò me sah wɛ tyí yò. ⁵⁷ Túkù me n yuku lékàhle ñne n kò ne, ⁵⁸ páh noh à me n yo ne, péwɔ-á kɪ *Liyel wòkò ñgbɛ mè sɔ, nê-á névi mɔ, té kɪ kè tɔ mɔ sèpīn tɔnì wró, nê náh n pɪ n pi névi gbò mɔnne. ⁵⁹ Nte képah fyé yò, m̀nyobe tǎrfyò nópi náh me sah tírr wɛ tyí yò.

⁶⁰ Képah sɔkɔ, sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ yuku yīn no pól yah, té Yesu piki yah ne, tir kó me ñ tyí yo yo tɛne nɪ, páh me tyi nóno pólle n yo n sah ñ yò? ⁶¹ Nte, Yesu náh vi mɔ ñ tyí, à náh tir yó yo ñ tyí. Sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ tɔ ñ syɪ à piki yah ne, ñmɔ se *Kristale, Liyel-á ne, páh kɪ ne tekì mɔ nɪ? Liyel, nê-á pé pól me n gbilki, ñ dórí pi se ñne nɪ? ⁶² Yesu me yo ñ tyí: «Àwe, ñmɔ ye. Té yé kɪ *Névi Pi we kɔntɛnòle tyi pól Tɛ Liyel gbòyò sòle, kɪ me n tiki n pi ñyīrn sɔkɔ.»† ⁶³ Képah sɔkɔ, sárká wìlkìpu yòtɛ ñgbɛ fɔkɔ kah vyáh. Fòkòvyàhnì tɛ tyí, à ñ fwòmɔn yɔrɪ tɔ, té me n yo ne, pé se noh nɪ? Tǎrfyò yah yah tɛ náh tɔ me ké sɔkɔ. ⁶⁴ Pè kó Liyel tyí wékíndenɔ noh ñ tyí nɪ? Pè se ne, pé pɪ sò ñne nɪ? Névyé pól yuku yo ne, wǎh yīne kònmɔnɔle. ⁶⁵ Pé túkù yuku n sīn n mɔ n pɔ ñ yò. Pè ñ yah vike tũ, té ñne n mukɪ n pɔ

† 14:62 14.62 - Nê-á Liyel tɛntò syīno-ò yo sah Daniyel 7.13 sɔkɔ, Yesu ne, pé gblóy tyí-á pé n yo.

gbɛnkukurinóle. Té yo ò tyí ne, à yo pé syah, nê-á m̀ òne. A kè sãh n pĩ. Képah soko, tukey tũkèpu tũnpũbi Yesu tẽ ò létãhlóle n kũlu.

Pyeri ne, pé nãh Yesu pĩ

⁶⁶ Képah soko, Pyeri sò me gbyèh sò, gbô táh soko. Té *sárká wĩlkĩpu yõtẽ òngbẽ tũnpũ pi yó pò. ⁶⁷ Wãh Pyeri we à me nyàhle n wne, à à gbah yah, té yo ò tyí ne, òmò tò-á sò me Nasareti kwil Yesule! ⁶⁸ Nte, Pyeri me ò vyãh kũlu té ne, pé nãh à pĩ, péwò òtẽ nãh me ò wey me syíkí-risah we dé. Wãh yo sã, à wil kyĩ yĩn kélé yah.

⁶⁹ Képah tẽne, pi mè-á tũ kyĩ à we, nónó-á sò me nénpó, à tũ képah núkú ó yo pé tyí ne, dí mènne, pépi soko ne yó-á! ⁷⁰ Pyeri me tũ ò vyãh kũlu. Dò, névyè nónó-á sò me nénpó, pépi tũ tyah n yo Pyeri tyí ne, yékãb nãh n me ké soko. Wãh n wil Kalile soko, no nópi soko ne yó-á ò tõe. ⁷¹ Képah soko, Pyeri tyah ò gblòyne n wo pélpèl ne, dí nê tyí-á pè n yo pé tyí, pé nãh òne n pne gbógbó. ⁷² Nénpó swò, sènye gbo ke ní-òle. Képah soko, Pyeri dyo to kò Yesu wey tyíle, wãh sò nê yo ò tyí ne, sènye-à kũ pópó n gbo ke nínó, wãh kũ me ò vyãh kũlu te ke tũnó ne, pé nãh péwò pĩ. Képah tẽ soko, wãh képah sò, à tyah n gbo.

15

Pè Yesu tẽ yuku Pilati tyí

¹ Képah soko, séngbò púpũle, *sárká wĩlkĩpu yõtãm òngbò, ànê *Liyel ògbò wèkĩ kwópũ, ànê yèwàhnìne, pépi pól ye sò pi *Nsyifunò tukey tũkèpu yõtãmne. Pépi wè tuke mò Yesu tyí soko. Képah tẽne, pè à tẽ pukubi, té kyĩ òne *Pilati gbò dahbũ. ² Pilati me à piki yah ne, òmò se Nsyifunò yõtẽne n? A me yo ò tyí: «Áwò ye yo kélé.»

³ Képah soko, sárká wĩlkĩpu yõtãm òngbò me lékãhle à kò tyi náhnãh soko. ⁴ Képah nãh, Pilati me tũ à piki yah ne, à kó tir yó yo n pi n? Tyi nónó pól-á n yo n sah ò yò, à kó sè noh n? ⁵ Nte, à nãh tũ vi mò. Képah Pilati yáh-risah tyè.

Pè Yesu gbàh de mò kũ kò

⁶ Ye ye pólle, *Pakĩ syáh-à n syah, *Pilati òkène wòkònpèkè soko ne núkú yó fin mò, nê tyí-á no tówù tyí. ⁷ Pãh Yesu tẽ kyĩ Pilati tũnne gbí nẽne, dí yó sò me wòkònpèkè soko, pè n ye Barabasile, ànê pé nolè. Pè sò nékókè mò gbí nê-á sò pè me yahle sàhnóle *Wromenò tyí yò. ⁸ Képah tẽne, tówù yuku kyĩ de Pilati tũnne, à kyĩ tyah òne n ni ne, wãh dar, té tir nẽne n pi pé tyí Pakĩ syáhnó soko, wãh nãh kè pi pé tyí. ⁹ Pilati mó yo pé tyí ne, pè se ne, pé *Nsyifunò yõtẽ òngbẽ fin mò n? ¹⁰ A sò kè pĩ ne òkè, dyo yónó-á *sárká wĩlkĩpu yõtãm òngbò kò pè Yesu dahbũ péwò gbò. ¹¹ Té sárká wĩlkĩpu yõtãm òngbò sò me gbah tẽ tówùle n kurki n mò ne, pè yo ne, à Barabasi wĩlki fin mò pé kò. ¹² Pilati pè piki yah tũ òtò ne, sò se pé kũ pi dí mènne, nê-á pè n ye Nsyifunò yõtẽne n? ¹³ Pè tũ gbo mò, té me yo: «Yé à syĩ *dahni yò!» ¹⁴ Pilati yo pé tyí ne, tyípèkè nê se à pi n? Pè tũ tũ gbo mò náhnãh òkè, à syĩ dahni yò. ¹⁵ Képah soko, Pilati Barabasi fin mò. A sò me

tówú ñivìle n yah n kǒ, képah ye. A pè kǒ pè Yesu ko yèfòhle, té ñne sràhsyíbi kǒ ne, pè kyɪ à syɪ dahɪ yǒ.

Sràhsyíbi kǒle Yesu ko

¹⁶ Képah tǎne, sràhsyíbi Yesu tǎ yuku gbô nyó yǒtǎ dí tǎ-ñsah, té pé no pól ye tuke mǎ. ¹⁷ Pǎh kɪ pɪ sǒ, té kɪ kǒle à we n ko n pi, pè fwòmɔn syâh pépey yó mǎ à kǒ té, yǒkǒ pɪ pǎn yíle, à dyɪ à kǒ tǒrí yókúrí swǎ. ¹⁸ Té tyah n yo ñ tyí ne, páh n wekɪ ñ tyí, *Nsyifunɔ yǒtǎ ñgbǎ, ¹⁹ té ñne n mikɪ ñ yǒ sǎkɔ gbè-ñsinne, té n sin n mǎ n pǎ ñ yǒ. Pè gbètukunɔ dí, à kǒ kwĩnki sétáh ñ yah sǎkɔ. ²⁰ Pǎh kǒle à ko te, pè fwòmɔn syâh mǎ de ñ wil. Té tǒ ñ flo tǎkɔ mǎ à kǒ. Képah náh, pè wil ñne kégbó sǎkɔ ñ syɪ yǐnne *dahɪ yǒ.

Pè Yesu syɪ dahɪ yǒ

²¹ Sireni ne yó sǒ me, pè n ye Simole, Alekisǎdre ànê Wurfu súle. Légbíne, ñmǎ sǒ me wil swǎh, me pǎ n sǎkɔ. Sràhsyíbi à kyɪ mǎ, à Yesu syɪ syɪ *dahɪ mǎ twah. ²² Pè yuku Yesule tyah yó sǎkɔ, ñyâh-á pè n ye «Kolkɔtale», yǒgbèkè tyahle. ²³ Té pè me syɪbi yó fǎkɪ mǎ ñvǎ sǎkɔ à kǒ ne, à wǎ, té à yahle. ²⁴ Képah náh, sràhsyíbi à syɪ dahɪ yǒ, té me ñdan mǎ à ñ flo dibi wǎ tyí. ²⁵ Pǎh à syɪ gbí nǎne, gbí me pǒntǎkɪ sǎkɔ. ²⁶ Pǎh à syɪ yǒ nê yǒ, pè kè wǎrkɪ syɪ ñ yǒtah sésár sénó yǒ ne: «*Nsyifunɔ yǒtǎ ñgbǎ». ²⁷ Té me tǒ kèlékǎ névyè népǐ ními syɪ dahlo yǒ ñ gbòplo, ñ gbòyǒ ànê ñ gbǎyǐnè sǒ. [²⁸ Képah sǎkɔ, nê-á yo sah *Liyel wey sébǎnó sǎkɔ ne: «Pè à mǎ kǒ tyípél pípú sǎkɔ»*, kè ñtyíno pɪ sé.]

²⁹ Képah tǎne, wǎkɔbi sǒ me ñne n gbyɔ n sǎkɔ, té me pé yǒle n kal, me yo tǔ ñ tyí ne, ðǒ, ñmǎ nê-á sǒ ne, páh kɪ *Liyel wòkò ñgbǎ sǎ, té kɪ kè tǒ mǎ sèpǐn tǎnɪ wró, ³⁰ à ñ gblǎy pwah n mǎ, à mó tiki dahɪ yǒ! ³¹ Képah núkú-ó ye, *sǎrká wílkɪpu yǒtǎm ñgbno ànê *Liyel ñgbò wǎkɪ kwópú sǒ me kǒle ñne n ko, té me n yo wǎ tyí ne, wǎh névyè túkú pwah mǎ, té à náh fǎ ñ gblǎy pwah n mǎ! ³² Nmǎ-à kɪ ne Liyel-á ne, páh kɪ ne tekɪ mǎ Yisrayel yǒtǎne, à tiki dahɪ mǎ yǒ! Páh kɪ képah we, páh kɪ sé ñ yǒ. Té nónó-á sǒ me syínóle dahlo yǒ ñ gbòplole, pépi to me ñne n gbyɔ.

Yesu kúnóle

³³ Gbǐntǒ pǎle, lékǎh mǎ sétáh pól yǒ sǎkɔ, fǎó à pǎ nǎ gbèkǎm gbí tyí. ³⁴ Gbèkǎm gbí-á nǎ, Yesu kah de syɪ, té yo pé kwil wey sǎkɔ: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» Képah n yo ne: «Nmǎ Liyel, ñmǎ Liyel, kú pɪ, té á ñ fin mǎ?» ³⁵ Nónó-á sǒ me nénpó té kè noh, pé tókú sǒ me n yo ne, pè tǎkɔ noh, wǎh me *Yelile n ye. ³⁶ Képah sǎkɔ, pé sǎkɔ ne yó me to kyɪ sènsúkúrí tǎkɔ dahɪ wilki yǒyǒkɪ ni sǎkɔ, à dyɪ gbey yó vyâh tyí, à pǎ nǎ ñ tyí ne, à wǎ, té me yo tǔ ne, pé ye yah ñkàh Yeli-á kɪ ñtyíno pǎ à tiki mǎ n pi *dahɪ mǎ yǒ nɪ? ³⁷ Képah náh, Yesu me de syɪ, té pyǎ ku. ³⁸ Nénpó swǎ, fwo nê-á *Liyel wòkò ñgbǎ fǎkɔ tǎh dibi

* 15:28 15.28 - Képah sǒ yo Yesayi 53.12 sǎkɔ.

nínó, kè tɔ, à tɔkɔ ké yòtah, à pɔ syi sètáh tyí. ³⁹ Sràsyíbí lèkwě yòtě dí nê-á sò me yíntěńóle, té n ku dùkù we sě, à ne: «Gbɔ yò, dí mènɛ, Liyel pi ye ntyíno sò ñne.»

⁴⁰ Syó yísyó tɔ sò me yín tě fíí, me n yah. Pépi wró sɔkɔ Makadala kwil Mari, ànê Mari nê-á Nsyakɔ pir ànê Yose yúne, ànê Salome sò me. ⁴¹ Pépi ye sò Yesu sò tě, n tòle n pɔ Kalile sɔkɔ. Syó kwíńki yísyó tɔ sò yuku ñne Yerusalemɔ sɔkɔ.

Yesu yínóle diki sɔkɔ

⁴² Páh Yesu ko mɔ só nê nívine, ké dèndal ye sò pɔ *Nsyifuno *mɔ mɔ yòhle. ⁴³ Arimatɔ kwil ne yó sò me, pè n ye Yosefulɛ. Nmɔle, Nsyifuno tukey tükèpu sɔkɔ ne pèpɛy yó ye sò ñne. Nmɔ tɔ sò me *Liyel tǒrí pónóle n syíkɔ. Nmɔ n nɔ syáh, à kyɔ Yesu lékó ni *Pilati tyí ne, à ñne pé kɔ, pé kyɔ à yí. ⁴⁴ Pilati-á noh ne, Yesu-á núkú ku tɛ, kè n yáh-ńsah tyɛ. A sràsyíbí yòtě dí ye pɔ piki yah ne, n kúnó di se mo nɔ? ⁴⁵ Wáh ké gbɔ noh tɛ sràsyíbí yòtě dí tyí, à mó wěkùle Yosefu kɔ ne, à kyɔ Yesu lékó tɔkɔ. ⁴⁶ Képah sɔkɔ, Yosefu kyɔ fwòpín dwe. A kyɔ Yesu lékó de *dahni yò, té à plo fwòpín mè sɔkɔ, à dah mɔ diki sɔkɔ, nê-á tũ tekɔ sɔkɔ, té dah-ńgbě yó pil pɔ vike ké yah. ⁴⁷ Légbíne, Makadala Mari ànê Yose yú Mari mó Yesu dáhnmɔ-ńsah yah pɔkɔ mɔ sah.

16

Yesu yuku wil diki sɔkɔ

¹ *Mɔ mɔ yòh-á sɔkɔ, Makadala Mari, ànê Nsyakɔ yú Mari, ànê Salome kyɔ làsèkwèl dwe Yesu yò mɔ mɔ těne. ² Dimasyi só séngbɔ púsó, gbí gbo gbíne, pè yuku diki yò. ³ Syó nɔpi me n yo wě tyí ne, nê se kɔ dáh-ńgbě mè ykɔ mɔ pé kɔ nɔ? ⁴ Tě páh ne, pé yah, pè dáhkɔ mè we pílntonɔle diki yah sɔkɔ. ⁵ Pè de yuku diki sɔkɔ, té kyɔ kètěnpíkí yó we, à me fwòmònpíkí mɔ kɔ tě gbòyò sòle. Tíkí pè kah tě. ⁶ Tě kètěnpíkí mè me yo pé tyí: «Yé káh tíkí pɔ! Nasareti Yesu ye yé n yah n kɔ, nê-á pè syi *dahni yò. A yuku wil diki sɔkɔ. A náh me ásò. Yé pɔ yah n sě-ńsahle. ⁷ Yé kyɔ yo Pyerɔ ànê pé no téló tyí níkě, wáh me péle n syíkɔ Kalile sɔkɔ, sǎ-á lésò à kè yo sah pé tyí.» ⁸ Syó nɔpi-á képah noh sě, pè wil diki, à to sɔkɔ wil syahrɔ sɔkɔ tíkí tě tyí. Pè náh me n yo n mɔ ne tyí, tíkí kàhtěno tě tyí.

Yesu n gblɔyne Makadala Mari wěki

[⁹ Dimasyi só séngbɔ púsó, Yesu yuku wil diki sɔkɔ. A n gblɔyne Makadala Mari ńgbò wěkɔ, wáh lésò *sétàn kwárnino yíni wilki pi nê sɔkɔ. ¹⁰ Makadala Mari kyɔ kè yo Yesu *tò sáhpú tyí. A kyɔ pé we kú yèkwɔrɔ gbní sɔkɔ. ¹¹ Páh noh, Mari n yo pé tyí ne: «Yesu me n vile! Nmɔ ye à we!», pè náh sě n yò.

Yesu n gblɔyne n tò sáhpú népí nímí wěki

12 Képah náh, Yesu *tò sáhpú népî ními sò me kwilpír yó wěkì tē. Páh me kéne wěkì yō, Yesu ò gblǒyne pè wěkì òkù yóle.* 13 Pè pé syi kyi ké yah yo pé no téló tyí, té pépi to náh tō sē pé yō.

Yesu ò gblǒyne ò tò sáhpú népî gbǒnúkú wěki

14 Sépi pól sókóntenó náh, Yesu ò gblǒyne ò *tò sáhpú népî gbǒnúkú wěki pé yōke yō gbíne. A pé yahle n yo pé níki sékélkè, ànê pé tir yō sē-ńkē yinne. Páh sǒnpi yahle pé vi wépu yō sēnóle pé kúntenó náh.

15 Képah soko, à yo pé tyí: «Yé kyi òvìvì wey sánne n yah n yo n kō kèkōyó névyé pól tyí. 16 Névi nê-à sē ké yō té *wèlnwilkínó we, òmò kí pwah. Té nê-à sē ńkēne ké yō, òmò kí wū ké soko. 17 Té nónó-á sē ké yō, yé kí pé pī pé tyípínó soko: Pè kí *sétanne n yini n wilki névyé soko òmò yin yō, té kí welo snóle n wéki, 18 té kí fē wahy tē pé gbòle, té kí fē kwáh pèkè wò, té kè náh tir yó pi n pi pé soko. Anê páh pé gbàn sah yámpú yō, pé kí de.»

19 Tē-ngbē Yesu-á yo te sē, à yō òkò soko yínyō, à kyi kō tē Liyel gbòyò sò. 20 Képah náh, tò sáhpú me kyi tyah òvìvì wey sánne n yo n kō ywō ywō pól soko. Tē-ngbē sò me péle n yohni mò kéne tò soko, me gbil tyile n pi, tyi nónó-á n wéki ne gblo-á pé welole.]

* 16:12 16.12 - Képah ye yo dal mò Luki 24.13-35 soko.

Likyi-á nìvìnì tir nê wārki Yesu tyí soko

Likyi-á nê yo òn sèbéy tyí yō

¹ N dí Tewofil, tyi nónó-á pɪ á wró, névye náhnáh tyah me séle n wārki. ² Pè sè wārki, sǎ-á tàrfyòndó yo séle á tyí, pépi nónó-á sò we séle sé tyah gbí dukùle, té sò me Liyel wey yópùle. ³ Képah ye, nímo tɔ me tyi nópi níy tē palle, nónó-á pɪ, à tɔkɔ ké tyah gbí tyí. Té me ké tyí ne, nímo tɔ sè wārki òn kǔ sé wēkì yō, sǎh pɪ syi wē tyí sǔ, ní dí Tewofil. ⁴ Képah soko, á kɪ pī ne, wáh kwónó nê we, gbi-á kéle.

Yinyō tēntō yó pɔ Welnwilkì-ò Nsyō dúbínó tyí yo sah

⁵ Yerodú-á sò me yòtēne Yude kwil yō soko gbí nēne, sárká wilkìpu yòtē yó sò me, pè n ye Nsakarule. Sárká wilkìpu yòtām nónó-á sò Abya t̃nkìle, pépi soko ney yó ye sò ònne. N kyi Yelisabeti tɔle sò, sárká wilkìpu yòtē òngbē Arō náh ney ye ònne. ⁶ Pé ními sò me négbólle Liyel yah. Pè sò me Liyel tyi kònsáhnó pólle n pɪ, té me òn tyíyónè pól tē yíí. ⁷ Nte, pé ními sò dye tɛ, Yelisabeti náh sò fē pi we n pi, képah ye pi náh sò me pé tyí.

⁸ Só yóle, Nsakaripi t̃nkì tǔ pɪ gbí-á pɔ nɔ, à sò me tǔle n pɪ Liyel yah péle. ⁹ Pǎh dar té sáhntɔkɔnɔle n pɪ sǔ, kè sò pɔ yīne òmɔle. A sò yīne à de Liyel wòkò òngbē soko, à sèkukuri pǎn pèpey suke Tē òngbē Liyel yah soko. ¹⁰ Légbíne, tówú pól sò me Liyelle n ni kégbó soko, wáh wòkòle n yō gbí nēne. ¹¹ Wáh me képah soko, yinyō tēntō yó wil òn yah, té me yīn tē wòkò yō yō kwáh gbòyò sòle. ¹² Nsakarí-á à we gbí nēne, tiki à tē, ò lékám fēkɪ. ¹³ Nte, yinyō tēntō mè yo òn tyí: «Nsakarí, káh tiki pɪ, á Liyel níno ye tē. Á kyi Yelisabeti kɪ d̃npir dubi á tyí, té á kɪ òn yīn sah Nsyōne. ¹⁴ N dúbínó kɪ pɪ nìvìnì òngbēne áwɔ ànê névye náhnáh tyí, ¹⁵ ò né-òngbē pónpɪno yīnne Tē òngbē Liyel yah. A náh d̃ivē wɔ n pi, à náh tǔ kòno yó n̄tē wɔ n pi, té kɪ me yúkúnóle Liyel Mírki tǎhkùle ò dúbí-ńkē gbí dukùle. ¹⁶ A kɪ pɔ Yisrayel névye náhnáh kǔ, pè kɪ pé syi pɔ pé Tē òngbē Liyel tyí. ¹⁷ Á kɪ n kɔ Liyel yah Yeli pɪ dukù ànê ò tǎhkùle ò soko. A kɪ pɔ súbí ànê pé wēnp̄i wró tǔ sah, té kɪ nòhnì-ńkēpú vi mɔ pɪ nòhnìpule. A kɪ névye tǔ sah vi mɔ Tē òngbē kǔ.»

¹⁸ Wáh yo sē, Nsakarí yo òn tyí ne, péwɔ ànê pé kyile, pé ními-á dye tɛ. Kǎh pɪ sē, sǔ se pé kɪ fē pī ne, gbi-á à yo nɪ? ¹⁹ Képah soko, yinyō tēntō yo òn tyí: «Kabrelɪ ye nímole, nê-á n yīn Liyel yah, à ò tǔle n pɪ. A ní tekɪ mɔ ne, mé pɔ nìvìnì wey mè yo á tyí. ²⁰ Nte yah, á náh sē ní welo yō. Té, sè kɪ mó tǔ pɔ n pɪ n tǔ n pi sé gbí soko. Képah ye, á vyǎh kɪ gbi tē, á náh tǔ fē n wekɪ n pi fóó, kɪ pɔ nɔ tyi nópi p̄intǔ só tyí.»

²¹ Légbíne, tówú sò me Nsakarule n sykɪ. Té ò kǎhnmonole Liyel wòkò òngbē soko, képah sò me pé gbàn du. ²² Nte, Nsakarí-á pópó n wil, à náh me fē n yo n mɔ pé tyí. Kǎh pɪ sē, no pī ne, gbil tir yó-á wil

ñ yah Liyel wòkò ñgbě sòkò. A sò me ñ gbàñ óle n pì n mọ pé tyí, té me wẹkì kwlò.

²³ Képah náh, ñ tò pínó sèpìn-á pọ tū Liyel tyí, à ñ syi yuku ñ gbô. ²⁴ Kéne sèpìn sókóntenọ náh, ñ kyí Yelisabeti kúrki tọkọ, té kẹ wòbù ñwóló kwló. A sò me n sò ne: ²⁵ «Yah, pèpọri nê-á Tě ñgbě Liyel pì ní tyí yò. A ye ñtyínọ yah dah mọ ní tyí sòkọ nukúnúkú, à ní sen tọkọ to ñ yò névye yah.»

Yesu dúbínó tyí yónsàhnóle Mari tyí

²⁶ Képah náh, ñwóló kénúkò sókóntenọ náh, Liyel tó ñ yínyò těntò Kabrelù tó kwil yó sòkọ, nê-á pè n ye Nasaretile, Kalile sétáh yò. ²⁷ A à tó yěndyíkì yó tyí, nê-á sò me gbínóle Davidi náh ney Yosefu tyí. Yěndyíkì mè yín ye sò Marile. ²⁸ Wáh kyí, à de yuku Mari tnò, té yo ñ tyí: «Mé wẹkì á tyí Mari. Tě ñgbě Liyel me pèpọri yó tó sah pì á tyí, à me ále.»

²⁹ Mari-á kéne wẹlọ noh sě, ñ gbàñ du. A sò me n sò ñ fọkọ ne, yò nê yò se à pọ wẹkì mọ pé tyí sě ni? ³⁰ Képah sòkọ, yínyò těntò yo ñ tyí: «Mari, pèpọri ye Liyel n pì á tyí ñ ñgbèkì sòkọ. Káh n ye kẹ pì tiki tirlẹ á tyí. ³¹ Yah, á kì kúrki tọkọ, kì dínpir yó dubi, té kì ñ yín sah Yesule. ³² A kì pì né-ñgběne Liyel yah. A kì n ye yòtah Liyel pile. Té Tě ñgbě Liyel kì à kò, à kì tẹ kwil yò ñ náh ney Davidi sò. ³³ A kì n wù n pi Yisrayel kwil pól yò gbímegbí. N yòtòri náh tye yah n pi pólle.» ³⁴ Wáh yo sě, Mari à piki yah ne, ñte, pé náh se dí tyí pì. Sò se kẹ kì pì, té pé kì kúrki tọkọ ni? ³⁵ Yínyò těntò me tó yo ñ tyí: «Liyel Mírki kì tiki á yò, té yòtah Liyel tǎhkì kì fọkọ tū á yò fob sò mọ. Képah ye, pì nê-á á kì n dubi n pi, à kì me pèkè kéne ñ sòkọ, té kì n ye Liyel pile. ³⁶ Yah, á wòkò ney Yelisabeti, nê tyí-á no yo tū ne, pikán sê-á ñne, à me kúrki tọkọ ñ dyèntenọ náh, ké ñwóló kénúkò-ò ye yò. A kì n dubi n pi dínpirle. ³⁷ A náh we di, Liyel tẹ we tyi pól tyí.» ³⁸ Wáh yo te, Mari tó ñ syi yo ñ tyí: «Nmo me Tě ñgbě Liyel tyí yò. Wáh yo sò, Liyel kẹ pì sě ní tyí.» Képah náh, yínyò těntò ñ syi sòkọ.

Mari kyínyahnóle Yelisabeti tyí

³⁹ Kéne sèpìn sòkọ, Mari yuku sòkọ súú ymo yò, Yude kwil yó sòkọ. ⁴⁰ A kyí de Nsakarì gbô, té wẹkì mọ Yelisabeti tyí. ⁴¹ Yelisabeti-á Mari wékínmọno noh, piri nukú kah werke ñ fọkọ sòkọ. Képah sòkọ, Yelisabeti me yuku Liyel Mírki tǎhkìle, ⁴² té yo ñ tyí yínpò ñgběne ne: «Sām me mónóle á sòkọ, à kal syó pólle. Anê sām me mónóle á fọkọ tǎh piri tọ sòkọ. ⁴³ Nédúkú nê me nmo tẹ tọle, té ní Tě ñgbě yú kì pọ n yah ní tyí? ⁴⁴ Á náh we di, máh fyò á wékínmọno noh nyāh, ñvìni tẹ tyí, piri nukú kah werke ní fọkọ sòkọ. ⁴⁵ Nìvìni me á tyí, áwo nê-á sě ké yò ne, Tě ñgbě Liyel-á nê yo, kǎh kì pì tū.»

Liyel yín gbilkínóle Mari tyí yìgbìnì sòkọ

⁴⁶ Képah sòkọ, Mari ne:
«Nmo me ní ni dal mọ Tě ñgbě Liyelle n gbilki,
⁴⁷⁻⁴⁸ N Pwáhnmo-ò Liyel fě syi yah dah mọ ní tyí sòkọ.

Képah ye, ní nɪ me vínóle ò yǐnne.

Nmɔ nê-á me ò tyí yô, me ní gblɔyne n tiki n mɔ ò yah sɔkɔ.

Gbɪ yô, à tɔkɔ nùkúnúkú tyí, knɔ knɔ pól kɪ pɔ n yo n pi ne, máh yèvinɪ wɛ.

⁴⁹ Tyi pól tyí tɛnwɛ-ò Liyel ye tyí-̀ngbno pɪ nímɔ tyí,

ò yǐn ye Kètòkɛ Liyelle.

⁵⁰ N ògbèkì kɪ me tɔnmɔnyukunɔle knɔ knɔ pól yô tyé-̀ríkɛne, nónó-á ò yah tíkile n pɪ.

⁵¹ A ò gbò táhkìle tò pɪ:

Gblɔy gbílkinó sɔnɔ-á me nónó sɔkɔ,

à pè karkɪ.

⁵² A yòtām tiki mɔ pé tǔrí klò yô,

té gblɔy tíkínmɔpu dɔkɔ mɔ.

⁵³ A yô yô yǐle kwéndébé kǔ yǐ,

té tahlɪ fin mɔ pé sɔkɔ pé gbǎn kúkóle.

⁵⁴ A Yisrayel névyɛ yohnɪ mɔ,

pépi nónó-á me ò tyí yô.

N dyɔ náh fwɔ ò ògbèkì pínóle,

⁵⁵ à yuku Abrahamɪ ànê ò náh tǎn fɪnne tyé-̀ríkɛne, wǎh sò ò vyǎh kǔ sǔ á súbí ògbò tǎn tyí.»

⁵⁶ Képah sɔkɔ, Mari tɛ Yelisabetɪle, à ríwǔlò tǔnó kénkǔ pɪ. Képah náh, à ò syɪ sɔkɔ ò fɪnne.

Wɛlnwílki-ò Nsyɔ́ dúbínóle

⁵⁷ Képah sɔkɔ, Yelisabetɪ dubi gbí-á pɔ nɔ, à dubi dɪnpirle. ⁵⁸ N tnò tɛpu, ànê ò wòkò tǎn-á noh ne, Tɛ ògbɛ Liyel-á pèpɔrɪ ògbɛ pɪ ò tyí, pé à tahlɪ pé ké òvìnì pɪ. ⁵⁹ N dúbínó sèpɪn kwártɔ-ò sǔle, pé pɔ piri kò-̀nsah, té me n yah n kǔ ò sú yǐn dyí-̀nsahle ò tyí, nê-á Nsakarule.

⁶⁰ Nte, ò yú me yo pé tyí ne: «Ǔ, à kɪ n ye Nsyɔ́ne.» ⁶¹ Pè me yo ò tyí

ne, ògbò ò wòkò ney yó n̄tɛ yǐn náh me sɛ dé. ⁶² Té me kwási pɪ piri

sú tyí ne, yǐn nê se à kɪ sah à kǔ nɪ? ⁶³ Képah sɔkɔ, à pé kǔ, pé sésár

sénó yó tɔkɔ pɔ à kǔ, à wǎrkɪ mɔ ké yô ne: «Nsyɔ́ ye ò yǐnne.» Képah

pé pól gbǎn du. ⁶⁴ Nénpó swɔ, Nsakarɪ nénpóri de mɔ, ò vyǎh gbínó

tye, à tyah n wɛkɪ, à Liyel yǐnne n gbilki. ⁶⁵ Kǎh pɪ sɛ, tíkí de pé tnò

tɛpu pól sɔkɔ, té no sò me tyi nópi pólle n yǎh n kǔ Yude ymɔ yô kwlo

pól sɔkɔ. ⁶⁶ Té Tɛ ògbɛ Liyel sò me ònne. Képah ye, nónó pól-à sò tyi

nópi noh, pè sè tɛ n sah pé nno sɔkɔ, ò té ne me wɛne n piki n yah ne

ríkɛ, piri mè se kɪ pɔ n pɪ n pɪ nédúkú n̄ne nɪ?

Liyel yǐn gbílkinóle Nsakarɪ tyí yǐgbìnì sɔkɔ

⁶⁷ Képah sɔkɔ, piri sú Nsakarɪ Liyel Mírki táhkì wɛ, té me Liyel tɛntò wɛlɔle n syi n yo ne:

⁶⁸ «Tɛ ògbɛ nê-á Yisrayel Liyelle, ò yǐn ne n gbilki,

ònmɔ nê-á pɔ ò no yohnɪ mɔ, à pé wilki yǔrɪ sɔkɔ,

⁶⁹ té me Pwáhnmɔ-ò táh wilki mɔ á kǔ,

à wil ò tǔnpɪ dí Davidi náh tǎn sɔkɔ.

⁷⁰ Képah ye lésò à ò tɛntò syínyopu kǔ, pé yo sah di mónóle ne,

71 páh kɪ á syi pwah mɔ á pɛltán tyí,
té kɪ á wilki á dyɔ yópú gbò.

72 A á súbí ñgbò tǎn nɪ gbɛ yíí.

N dyɔ náh fwɔ ñ yégbékè kwrónmònsàhnò tyíle péle.

73 A sò ñ wo á ñgbò sú Abrahmɪ tyí ne,

74 páh kɪ á tɛ syi á pɛltán gbò,

á kò á fɛ tòle n pɪ pé tyí tíkí kɛne,

75 á mó pɪ négbólóle yályál pé yah,

á min pól sɔkɔ.

76 Tɛ áwɔ tɛ wɔle, ímɔ pi, á kɪ pɔ n kɔ Tɛ ñgbɛ yah sɔkɔ,

kɪ ñ wǎl tɔ n sah n pi.

Képah ye, pé kɪ ále n ye «Yòtah Liyel tɛntò syínyo-òle».

77 Tɛ kɪ ñ no kò pé kɪ pwáhnmonɔ dukù pĩ,

pé tyípɛl yǎnmɔnɔ gbò yò.

78 Api Liyel ñgbèkì, ànê ñ tǔnsàhnɔnɔ gbò yò,

à kɪ kyòò mɔ á yò kɪ wil yínyò gbí sò gbo,

79 kɪ pɔ kyòòle névyɛ kò, nónó-á mɛ kú fɛntú tíkí sɔkɔ,

té kɪ á yey vi mɔ yèvɪnɪ wɛkì yò.»

80 Tɛ Nsyò tɛ wɔ sò mɛ n kyáh, ànê ñ lékám mɛ n yɪkɪ n mɔ n yuku. A sò mɛ tɛ gbɛnnɪ sɔkɔ pópó, à pɔ syi ñ gblóy wɛkínó gbìyìkì tyí Yisrayel névyɛ yah.

2

Yesu tɛnwɛnɔ n wil ñyǎh?

1 Kéne tyi pɪ gbíne, Wromenɔ yòtɛ Wokusti kwní kò ne, pé pé tǔrí mé-ńtán névyɛ pól yáh pé dan pĩ. 2 Kéne névyɛ yáhnó gben pɔ Krinisi we Siri kwlo pól yah yétɛne. 3 Képah tɛne, no pól sò mɛ pé ynine n wárkɪ n pɔ pé súbí kwlo sɔkɔ. 4 Tɛ Yosefule, yòtɛ dí Davidi náh ney ye sò ñne. Káh pɪ sɛ, ñ tɔ mó wil Nasaretɪ kwil, Kalile sétáh yò, à yuku Yude kwil yó sɔkɔ, pé n ye Betlemune, yòtɛ dí Davidi dúbi-ńsah. 5 Tɛ Yosefu kyɪ Mari sò mɛ kúrkile, páh n yuku pé yni wárkí-ńsah gbí nêne. 6 Páh kyɪ yini tɛ, pé sò mɛ sɛ nénpó, té Mari dubi sò nɔ. 7 Képah sɔkɔ, pé tɛ-ńsah yah kwlo népán twáh-ńsah, té kyɪ tɛ yípêy sɛ-ńsah. A ñ pígben dubi dínpirle, té à plo fwɔ gbróle, à snekɪ mɔ yípêy yò yò dú yó sɔkɔ.

Yínyò tɛntònè wílnmɔnɔle képyénfɛbɪ yò

8 Légbíne, Betlemɪ kwil gbòpɔ yóle, képyénfɛbɪ yísyó sò mɛ n sò gbǎn sɔkɔ, à pé képyénne n syɪkɪ. 9 Pè mɛ tɛnóle, té yínyò tɛntò yó pɔ wil mɔ pé yò. Nénpó swɔ, Liyel tǔrí núkú tyah pól piki pèrr pé yò. Tíkí mɛ pé kah tɛ. 10 Yínyò tɛntò mɛ yo pé tyí: «Yé káh tíkí pɪ! Kwil pól nìvì tir pèpɛy yó ye mé pɔ yó-ńsah yé tyí. 11 Piri yó mɛ dubi yé tyí kwey lékáhne Davidi kwil sɔkɔ. Nmɔ ye Tɛ NGBÈNE pé n ye Kristale, Liyel-á ne, páh kɪ nê tekɪ mɔ. Nmɔ ye tɔ yé pwáhnmɔ-òle. 12 Tɛ yáh ne pɪ sò,

té à yah n pĩ n pi, kè we yò: Yáh kɪ kyɪ pɪyírí nê we plónóle flòle, té me snékínmonóle yípêy yõ yõ dú sòkò, òmò ye.»

¹³ Nénpó swò, yĩnyõ tēntōnè yísyó wil kwĩnkile yĩnyõ, à pò gben tē nò, pé tyah Liyel yĩnne n gbilki yìgbìnì sòkò, me yo tũ ne òkè:

¹⁴ «Liyel yĩn pɪ gbò yĩnyõ.

Nmò ye ò yèvinne ò nivì névyè kò sétáh yõ.»

Képyénfēbɪ kyínyahnóle Yesu pɪyírí tyí

¹⁵ Képah náh, yĩnyõ tēntōnè-á pé syi sòkò yĩnyõ, képyénfēbɪ nópi mó n yo wē tyí ne, pé no, pé yáwò pé kyɪ yah Betlemɪ. Tir nê-á pɪ nénpó, té Liyel ò tēntò tō pé tyí, páh yĩne pé kè we. ¹⁶ Páh wɛkɪ wē kò sē, pé pé kyáh yuku Betlemɪ. Pé pɪyírí mè soh kyɪ we snékínmonóle yípêy yõ yõ dú sòkò, Mari ànê Yosefulè ò gbòpò. ¹⁷ Páh à we sē, yĩnyõ tēntò-á tyi nóno pól yo pé tyí ò tyí sòkò, pé sè yáh pé syah. ¹⁸ Nóno pól-á képyénfēbɪ welò nópi noh, kè pé gbàn du. ¹⁹ Mari tē mó tyi nópi pól syi sah ò fòkòle n sò. ²⁰ Képah náh, képyénfēbɪ pé syi. Yĩnyõ tēntò-á sò yo sò pé tyí, kè mó òtyínò pɪ sē. Képah ye, páh tyi nóno pól noh té tyi nóno pól we, sépi pé kò pé Liyel yĩnne n gbilki, ò pal tyíle n yáh n yuku wēkɪ yah.

²¹ Képah náh, piri dúbínò sèpìn kwártò-ò sóle, ò kò gbí nò. Pé me ò yĩn sah Yesule, sò-á sò yĩnyõ tēntò yo sah kéle ò kúrkɪ tókò-òkè gbíne.

Yesu dáhbínóle Liyel gbò

²² Képah sòkò, sédám pèkì kúnò nê-á yĩne kè pɪ Moyisi tyi kònsàhnó-á kè yo sò, ké sèpìn-á tũ, Yosefu ànê Mari Yesu tē yuku Yerusalemɪ, à kyɪ ònne Liyel gbò dahbi. ²³ Kè ye me wárkínsàhnóle Tē ògbē Liyel tyi kònsàhnó sòkò ne òkè, pye gbroy dínpi pól-á yĩne pé Tē ògbē Liyel gbò dahbi. ²⁴ Anê tō òkànpiinnó nínóle, pèkì ànê yũkile Liyel kò sárkále, képah náh pɪ, kèpikípikínò nínóle, sò-á kéle wárkínsàhnóle Tē ògbē Liyel tyi kònsàhnó sòkò.

²⁵ Té légbíne, dí yó sò me Yerusalemɪ sòkò, pé n ye Simeyòle. A sò me négbíle Liyel yah, té me n sah ò yóré yõ. A sò me Yisrayel pwáhnmo-ò pónóle n syikɪ, té Liyel Mírki sò me ò sòkò, ²⁶ té kéle à wèkɪ ne, à náh n ku n pi, né à náh Krista we yĩne, nê-á Tē ògbē Liyel kɪ tekɪ mò n pi. ²⁷ Képah sòkò, Liyel Mírki ò yah tē yuku Liyel wòkò ògbē kéntáhkì sòkò. Té Yesu dúbípú sò me à tē pò tyi kònsàhnó píntũ yĩnne ò tyí, káh yo sah sò. ²⁸ Képah tēne, Simeyò me piri mè tē ò gbò, té Liyel yĩnne n gbilki, me yo tũ ne:

²⁹⁻³¹ «N Tē ògbē Liyel, mé pwáhnmo-ò we í yĩne,

wáh nê kò kèkòyó névyè pól yí yah.

Képah ye, á kɪ fē á tònpi min syi núkúnúkú

à kò à ne n yuku yèvinì sòkò, sò-á á wey kè yo.

³² Pwáhnmo-ò kɪ pɪ kyòole kwlo kwlo névyè tyí, kɪ á dùkùle pé wèkɪ, té kɪ pɪ yõ yònole áwò no Yisrayel tãn tyí.»

³³ Kǎh pɪ sɛ̃, tyi nónó-á à yo Yesu tyí sɔkɔ, sè pɪ gbëndùnñe n̄ sú ànê n̄ yú tyí. ³⁴ Képah sɔkɔ, Simeyɔ̃ me sãm mɔ pé sɔkɔ, té yo n̄ yú Mari tyí ne: «Yah, piri mè me Yisrayel névyé náhnáh syíkínmɔnɔ ànê pé náhnáh yílkínsàhnó yīnne, ànê yékâb dénó yòle. ³⁵ Kǎh pɪ sɛ̃, névyé náhnáh fókósɔnɔ kɪ wilki mɔ kwèyy. Té áwɔ tɛ̃ wɔle, á kɪ yèvyãhrɪ pɪ, á kɪ ne pé sɔ̃ me á nule n̄ suke nyàhle.»

Liyel tɛ̃ntò syīnyo-ò pi An-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

³⁶ Té Liyel tɛ̃ntò syīnyo-ò pi yó sò me, pè n̄ ye Anne. Fanuwel písé ye sò, nê-á Aserɪ yíkì neyne. N̄ yah sò wah náhnáh. N̄ sépil gbíne, wǎh de pɛ tyí, n̄ pɛ yah kwɔ ké ye kwární-ò sɔkɔ. ³⁷ A me tɛ̃ pékúsèle, à pɔ nɔ ye tíkiyéh pó nyáh tyí. A náh sò me n̄ gbɛ n̄ mɔ Liyel wòkò ñgbène, té me Liyel yīnne n̄ gbilki gbímegbí, ké lékâh ké gbintò, níkì tɛ̃nó ànê níri sɔkɔ. ³⁸ Nmɔ tɔ me de kyɪ yīne Yesu ànê n̄ dúbípúle Liyel wòkò ñgbè kéntáhkì sɔkɔ. A tyah Liyel yīnne n̄ gbilki. Té nónó-á sò me Yerusalemɪ pwáhnmɔnɔ sykɪ tɛ̃, à me piri tyíle n̄ yãh pé pól tyí.

³⁹ Yesu dúbípú-á Liyel tyi sàhnó pɪ tũ tɛ, képah náh, pè pé syɪ sɔkɔ Kalile sétáh yò, pé kwil Nasaretɪ sɔkɔ. ⁴⁰ Té piri wɔ mó me n̄ kyãh, me tǎhkile n̄ wɛ. Lékám ñgbè sò me n̄ sɔkɔ, té Liyel me n̄ nule n̄ gbɛ.

Yesu wúnóle Liyel wòkò ñgbè, n̄ ye gbãmní-ò sɔkɔ

⁴¹ Ye ye pólle, Yesu dúbípú níkène ne n̄ kyɪ n̄ pɔ Yerusalemɪ, Pakɪ syáh sɔkɔ. ⁴² Té Yesu-á pɔ nɔ ye gbõninóle gbí nêne, n̄ dúbípú dɔkɔ yuku ñne Yerusalemɪ, Nsyifunɔ-á sò kéle n̄ pɪ sɔ̃. ⁴³ Syáh-á pɔ tye sò nêne, pè pé syɪ sɔkɔ, té pé pídí Yesu me wũ Yerusalemɪ, n̄ dúbípú pí-ńkè sɔkɔ. ⁴⁴ Pè sò me n̄ sò ne, wǎh me ànê pé no wèkɔbɪ yísyóle. Kǎh pɪ sɛ̃, pè gbìyíkì nukú kóló kɔ, té pyè tyah ñne n̄ yah n̄ kɔ pé wòkò tǎn ànê pé nérínó wró. ⁴⁵ Nte, pè náh à wɛ. Pǎh à yah kwɔ sɛ̃, pè pé syɪ à yah kɔ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ. ⁴⁶ Ké sèpìn tɔ-ò sòle, pè pyè kyɪ à wɛ Liyel wòkò ñgbè kéntáhkì sɔkɔ. A me kòntɛ̃nóle Liyel ñgbò wèkì kwópú wró, me n̄ nohnɪ pé tyí, té me péle n̄ piki n̄ yah tyile.

⁴⁷ Nónó pól-á sò me n̄ nohnɪ n̄ tyí, n̄ lékám ànê n̄ tyi yah yónó dùkù pé gbǎn du. ⁴⁸ N̄ dúbípú-á à wɛ sɛ̃, kè pépi tɔ gbǎn kah du. N̄ yú me yo n̄ tyí ne, pé pídí, sɔ̃ se pɪ, té à pɪ sɛ̃ pé tyí nɪ? A yah, péwɔ ànê n̄ sú yáh-ńsah-á tye kègbile n̄ yáhnkõnɔ sɔkɔ. ⁴⁹ Nte, à me yo pé tyí: «Sò pɪ, té yé ńne n̄ yah n̄ kɔ? Yé náh pɪ ne, máh yīne mé ne n̄ me ń sú tyah sɔkɔ di?» ⁵⁰ Nte, pè náh me n̄ wey mè tyí yah wɛ.

⁵¹ Képah náh, à me yuku péle Nasaretɪ kwil sɔkɔ, té me n̄ gblõyne n̄ tiki n̄ mɔ pé tyí. N̄ yú wɔ mó tyi nópi pól syi sah n̄ fɔkɔ. ⁵² Té Yesu sò me n̄ kyãh n̄ gbènsé ànê n̄ lékám me n̄ ykɪ n̄ mɔ n̄ yuku. Té wǎn tɔ me mɔ n̄ ñgbèkì yò Liyel ànê névyé tyí.

3

Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̃ Liyel wey yónsàhnóle

¹ Tiberɪ-á sò me Wromenɔ yòtène gbí nêne, n̄ yòtòrí ye gbõnkwɔlò-ò pɔ Põse Pilatɪ wɛ Yude kwil yah yétène. Té Yerɔdɪ wɔ mó me Kalile

kwil yòtēne. N gbě dí Filipi me Yitiri ànê Trakoniti yõ. Té Lisanyasɔ wɔ me Abilenɔ yõ. ² Té An ànê Kayifi ye sò sárká wìlkɩpu yòtām ñgbnɔle. Légbáine, Nsakarɩ pídí Nsyõ Liyel yónmɔnɔ noh gběnnɩ sɔkɔ. ³ Káh pɩ sě, à kyɩ Yurdě yo gbòplo tãntã pól kɔ kɔ, me n yo pé tyí ne, pè Liyel wěkì tě, pè mó wèlnwìlkinó we. Képah sɔkɔ, pé tyípêl-á kɩ yõ mɔ pé kɔ. ⁴ Káh pɩ sɔ, sě ye ntyíno sò Liyel tẽntò syíno-ò Yesayi wãrki sah kéle ne níkě:

«Ñnì yó yínpɔ ye n dɔkɔ gběnnɩ sɔkɔ ne níkě:
 «Yé Tě ñgbě wěkì tã sah.

Yé ñ sókó-ńtã pɩ tómtóm.

⁵ Ymɔ wrónɔ pól kɩ yí.

Kènpni ànê ymɔ pól kɩ tirki pɩ támm.

Syõ-ńtã kněni kɩ pɩ tómtóm,

té wětúkúni kɩ tɔrɩ.

⁶ Képah sɔkɔ, no pól kɩ Liyel ney pwáhnmɔnɔ we yíne.»

⁷ Nékwíki nónó-á sò n pɔ n pɔ Nsyõ tyí à kɔ à péle n wel n wilki, à sò me n yo pé tyí ne, wáhnmiró dùkù nópi! Nê se kwɔ péle ne, pãh kɩ fě to pwah Liyel fòkònyãhnì yah, nê-á n pi nɩ? ⁸ Nkě, pè tyípeplɔle n pɩ nónó-á n wěkɩ n pi ne, pãh Liyel wěkì tě. Té, pè káh pé gbò sah Abrahamɩ yõ nê-á pé súle. Páh kéle n yo pé tyí, Liyel-á kɩ fě dyèh nópi vi mɔ pɩ Abrahamɩ pyele. ⁹ Té man nítě-á me yáhnshãhtenɔle sésán fě yinne sé sémín sɔkɔ. Séswô nê-á n syí-ńkěne pye pèplɔle, káh kɩ ko dah mɔ nyàh sɔkɔ.

¹⁰ Képah tě sɔkɔ, tówú Nsyõne n piki n yah ne níkě, sɔ se pé yíne pé pɩ nɩ? ¹¹ A mó yo pé tyí ne, fwòmɔlɔ nínó-à me nê tyí, tẽ nukúle fwòmò-ńkân ney kɔ. Té yòke-à me nê tyí, tẽ yí kwéndé kɔ.

¹² Móri syípu yísyó tɔ pɔ Nsyõ tyí ne, à pé wel wilki, té à piki yah ne, pé kwó-ò dí, níkě sɔ se pépi yíne pé pɩ nɩ? ¹³ A mó yo pé tyí ne, pãh yín nê yo pé tyí, pè káh ne n dohnɩ n syi ké yõ.

¹⁴ Képah sɔkɔ, sràsyíbi tɔ pɔ à piki yah ne níkě, té pépi-á dò, sɔ se pé kɩ pɩ nɩ? A me yo pé tyí ne, pè káh ney wore ñ gbò kwáh tẽ syi tãhkì sɔkɔ. Pè káh mó tã ney gbò kwáh syi yínvi sɔkɔ. Nkě, pè ye pé tò pínó wénó pé yíne n yuku.

¹⁵ Képah sɔkɔ, no pól-á sò me pwáhnmɔ-ò syíkínó sɔkɔ sě, pè sò me pé gblɔyne n piki n yah ne, té Nsyõ káh kɩ nê Kristale dé? ¹⁶ Képah tẽne, à pé pól syah ne: «Ñmɔ tẽ wɔ ye yéle n wel n wilki ni sɔkɔ. Té nê-á n pi, ñmɔ tẽnwɛnɔ kal ñmɔ tyíle. Mé náh yíne ñ lékyèh mɔ nítě wáhnmɔnɔle. Tẽ wɔ kɩ pɔ yé wel wilki Liyel Mírki ànê nyàh sɔkɔ. ¹⁷ N sèmuco fwo fwo kwáh me ñ gbò. A kɩ ñ táh tã sah, ñ sèmuco fwo kɩ kwel mɔ ñ dúkúri sɔkɔ, té sé yésyî wɔle, à kɩ sépi suke ní-ńkě nyàh sɔkɔ.» ¹⁸ Nsyõ sò me n syõ sɛnkno vɛnmɔ mɔ kwónó duke náhnáh sɔkɔ, à nìvìnì wey sãnne n yo n kɔ no tyí.

¹⁹ A wil képah sɔkɔ, à tã lékàhle yòtě dí Yerɔdɩ kɔ, ñ yúnpɩ kyɩ Yerɔdyadɩ tẽnsyino, ànê ñ tyítúkúni náhnáh pínó tyí sɔkɔ. ²⁰ Té Yerɔdɩ náh yín sépi tyí, à tã Nsyõ tẽ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ náhle.

Yesu wèlnwìlkinóle

²¹ Té Nsyō-á sò me névyele n wel n wilki gbí nêne, wáh névyé pól wel wilki te, Yesu to pò à kò, à à wel wilki. Yesu-á wil ni sòko té me nírile n pɪ, à me yīnyō we kè yúkɪ mɔ. ²² Té Liyel Mírki pò tiki n yō wil gběnsè sòko kèpíkípíkí kètòle. Kèpah tē sòko, yīnpō yó n wil líyel sòko ne níkē: «Áwò ye ní nìdè Pi núkúnine. Á tyí nò yī ní tyí kègbule.»

Yesu náh tǎnne

²³ Yesu-á n tò tyah gbí nêne, à sò me ye yōgbām kénkō sòko. Té névyé tē wò sò me n sō ne, Yosefu pídí-á nne, Yosefu nê-á sò Yeli pídíne. ²⁴ Té Yelile, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. Levile, Melkɪ pídí ye. Melkule, Yanayi pídí ye. Yanayile, Yosefu pídí ye. ²⁵ Yosefule, Matatyasɪ pídí ye. Matatyasɪle, Amosɪ pídí ye. Amosule, Nawumi pídí ye. Nawumine, Yesli pídí ye. Yeslile, Nakayi pídí ye. ²⁶ Nakayile, Matɪ pídí ye. Matule, Matatyasɪ pídí ye. Matatyasule, Semeyin pídí ye. Semeyinne, Yosesyɪ pídí ye. Yosesyule, Yoda pídí ye. ²⁷ Yodale, Nswana pídí ye. Nswanale, Yresa pídí ye. Yresale, Yorobabelɪ pídí ye. Yorobabelule, Salatyelɪ pídí ye. Salatyelule, Neri pídí ye. ²⁸ Nerile, Melkɪ pídí ye. Melkule, Adi pídí ye. Adile, Kosamɪ pídí ye. Kosamune, Yelemadamɪ pídí ye. Yelemadamune, Yerɪ pídí ye. ²⁹ Yerile, Yesu pídí ye. Yesule, Yelieserɪ pídí ye. Yelieserule, Yorimi pídí ye. Yorimine, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. ³⁰ Levile, Simeyō pídí ye. Simeyōle, Yuda pídí ye. Yudale, Yosefu pídí ye. Yosefule, Yonamɪ pídí ye. Yonamune, Yelyakimi pídí ye. ³¹ Yelyakimine, Meleya pídí ye. Meleyale, Mena pídí ye. Menale, Matata pídí ye. Matatale, Natān pídí ye. Natānne, Davidi pídí ye. ³² Davidile, Yese pídí ye. Yesele, Wobedɪ pídí ye. Wobedule, Bowasɪ pídí ye. Bowasule, Sala pídí ye. Salale, Nasɔnɪ pídí ye. ³³ Nasɔnune, Aminadab pídí ye. Aminadable, Adimini pídí ye. Adiminine, Arnɪ pídí ye. Arnune, Yesrɔmɪ pídí ye. Yesrɔmune, Faresɪ pídí ye. Faresule, Yuda pídí ye. ³⁴ Yudale Yakobɪ pídí ye. Yakobule, Yisakɪ pídí ye. Yisakule, Abrahamɪ pídí ye. Abrahamune, Tara pídí ye. Tarale, Nakorɪ pídí ye. ³⁵ Nakorule, Seruki pídí ye. Serukile, Wrako pídí ye. Wrakole, Falekɪ pídí ye. Falekule, Yeberɪ pídí ye. Yeberule, Sala pídí ye. ³⁶ Salale, Kayinamɪ pídí ye. Kayinamune, Arfasadɪ pídí ye. Arfasadule, Semɪ pídí ye. Semune, Nowe pídí ye. Nowele, Lamekɪ pídí ye. ³⁷ Lamekule, Matisala pídí ye. Matisalale, Yenɔkɪ pídí ye. Yenɔkule, Yaredɪ pídí ye. Yaredule, Maleleyel pídí ye. Maleleyelle, Kayinamɪ pídí ye. ³⁸ Kayinamune, Yenɔsɪ pídí ye. Yenɔsule, Setɪ pídí ye. Setule, Adama pídí ye. Adama wole, Liyel pídí ye.

4*Yesu mónyahnole*

¹ Yesu-á yuku Liyel Mírki tǎhkule, à n syɪ yal Yurdē yò tnô. Té Liyel Mírki à tē yuku gběnnɪ sòko. ² A sèpɪn tikinini pɪ nɛnpó níkí ténó sòko.

Nénpó soko ye sétàn yòtë à mọ yah. Té sèpìn nópi-á pọ tũ, kweki me à tẽ. ³ Kãh pı sě, sétàn yòtë me yo ñ tyí ne, ñmọ-à kı ne Liyel Pile, à yo dáhkì mè tyí, kè vi n mọ n pı yòkele. ⁴ Yesu mó yo ñ tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níké: «Névi náh ñ min pı n pi yòke óle.»*»

⁵ Képah náh, sétàn yòtë à tẽ doko léyy, à kyi à wěki kèkõyó tǒrí pólle séyy ñsõ, ⁶ té yo ñ tyí ne, páh kı fě à kõ n pi sépi pól yòtǒrí, ànê sé tahrıle. Sépi pól-á péwọ gbò dahbı. Képah-á, nê-à pé dyọ, páh kı séle ñmọ kõ. ⁷ Nkě, wáh kı fě syi ñ gbétukunọ di pé yah à pé gbilki, páh kı sé pólle à kõ. ⁸ Képah soko, à mó yo sétàn yòtë tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níké: «A kı á Tě ñgbě Liyel ó nukúnıne n gbilki, té kı n sah ñmọ ó tyí yõ.»†

⁹ Képah náh, sétàn yòtë tǒ yuku ñne Yerusalemı, à kyi à sah Liyel wòkò ñgbě yòtah, té me yo ñ tyí ne, ñmọ-à kı ne Liyel pile, à yoko tiki sétáh. ¹⁰ Kãh me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níké, Liyel-á kı ñ yĩnyõ tẽntõnè kõ, sè kı ñne n kyomı, ¹¹ ànê tǒ, sáh kı à swah syi sé gbàn soko. Dáhkì náh ñ gbáhkì pı yo n pi.† ¹² Képah tẽ soko, à me yo sétàn yòtë tyí ne: «Kè me yónóle Liyel wey soko ne níké: «Káh á Tě ñgbě Liyelle n mọ n yah!»§

¹³ Kéne mónyahno nópi pól sókónteno náh, sétàn yòtë yal à gbe mọ ñne, té me à syıki tẽ náh ùnne.

¹⁴ Képah náh, Yesu ñ syı yuku Kalile sétáh yõ Liyel Mirkí táhkıle ñ soko. Té ñ yın sò me wil nénpó kwlo pól soko. ¹⁵ A sò me kwónóle n pı pé Liyel ní-ítàn vı soko, té no pól me ñne n gbilki.

Nasaretı tãn Yesu yáhlenole

¹⁶ Só yóle, Yesu pọ Nasaretı soko. Kéne kwil soko ye sò à kyãh. Mı mı yòh sóle, à me de Liyel ní-ńsah wòkò soko, wáh dar té kéle n pı sǒ, té me yuku ne, pé Liyel wey kar. ¹⁷ Képah soko, pè Liyel tẽntò syınyo-ò Yesayi sébéy toko à kõ, à syı yıki mọ fı yó soko, nıyãh-á kè me wárkínmọnole ne níké:

¹⁸ «Tě ñgbě Liyel n yah wilki,

à ñ Mirkí mọ ní soko ne,

mé nıvıni wey sán yo yãm tãn tyí.

Á ní tekı mọ yǒbı yǒrı soko wılno tyí yo yinne pé tyí,

ànê yıtũbi yı yıkınmọno tyí yo yinne,

ànê yevyãhrı tẽ yõ yinne névye yõ, nóno-á me fóhnó soko,

¹⁹ ànê ñmọ pèpọrı pọ yi tyí yo yinne.»*

²⁰ Képah náh, Yesu sébéy yah vike, té kéle Liyel wòkò kyòmı-ò kõ, té kõ tẽ. Té nóno-á sò me Liyel ní-ńsah wòkò, pé pól sò me ñne n yah díkí díkí. ²¹ Képah tẽ soko, à tyah n yo pé tyí ne: «Liyel wey fı nê tyi-á yé noh, sè pı tũ kweyne yé tyí.»

* 4:4 4.4 - Yah n te Yálnó sébéy 8.3 soko. † 4:8 4.8 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.13. ‡ 4:11

4.10-11 - Yah n te Gbálnó sébéy 91.11-12 soko. § 4:12 4.12 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.16

soko. * 4:19 4.18-19 - Yah n te Yesayi sébéy 61.1-2 soko.

22 Kǎh pɪ sě, no pól sò me Yesu yíngbúle n yo. Té ò wɛlo pèplo wékínó sò me pé gbǎn du, pè me yo tũ ne, òmò kó Yosefu pídíne nɪ? 23 Képah sòkò, à me yo pé tyí ne, páh pĩ ne, pǎh kɪ sèmírki mɪ n pi, nê-á n yo ne nǐkě, sènpìtě, à ò gblǒy de mò kè! Pǎh kɪ tǒ n yo n pi pé tyí ne, páh tyí nóno pól pɪ Kapernayumi sòkò, páh sè noh. Té pé tǒ sé òkù pɪ pé sú kwil sòkò kè.

24 A tǒ yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo n dal n mò yé tyí ne: pè nǎh Liyel tǎntò syínyo-ò yó nítěne n tǎ ple ò sú kwil sòkò. 25 Kègbɪ tǎ yǒ, mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tǎntò syínyo-ò Yeli me gbíne, pũ-á lésò to pópó, à pò syɪ ye tǎnò ànê nǐwóló kénúkò tyí, té kwénpékè yó me de kwil pól sòkò gbí nêne, pékúsyò nǎhnáh sò me Yisrayel sòkò. 26 Nte, Liyel nǎh Yeli tekɪ mò pépi sòkò ney yó nítě tyí, té pékúsé yó tyí ye à tekɪ mò òne, Sarepɪta kwil, Sidò sétáh yǒ.† 27 Anê Liyel tǎntò syínyo-ò Yelise me gbíne, tótám nǎhnáh tǒ sò me Yisrayel sòkò, té pé sòkò ney yó nítě nǎh dénmòno wɛ, à wil Siri sétáh tótě dí Nama tyí sòkò.»‡

28 Képah sòkò, nóno pól-á sò me Liyel ní-nsah wòkò sòkò, pé fòkò vyǎh wɛlo nópi nóhnó tǎ tyí. 29 Pè me yuku Yesu tǎ yɔrɪ wil kwil sòkò, à òkò yuku òne yǒh yòtah, pé kwil-á sò me mónòle nê yǒ, té ne, pé à tu wilki mò. 30 Té à nukú wil pé wró, à sòkò.

Yesu tǎnwɛnɔle sétàn yǒ

31 Képah nǎh, Yesu kyɪ Kapernayumi kwil sòkò, Kalile sétáh yǒ, té me névyele n kwò Nsyifunò mɪ mɪ yòh sóle. 32 N wey sò me yòtǒrɪ weyne. Képah ye ò névyé kwò òkù kò, kè no pól gbǎn du. 33 Té lésòle, kè pò yĩne, dí yó sò me Liyel ní-nsah wòkò sòkò, sétòle ò sòkò. Dǒ, à de syɪ fɪr yínpǒ ògběne ne, 34 wéèè, Nasareti Yesu, kwáh nê se à n yah n kǒ pé tyí nɪ? A se pò pépi tyí yíkí-nsah nɪ? Páh òne n pne, nédúkú nê-á òne: Nmò-á Liyel tekɪ mò yályál. 35 Képah tǎ sòkò, Yesu díri kǒ sétò mè yǒ ne: «Á vyǎh vike, ò té n wil dí mè sòkò.» Nénpó swò, sétò nukú dí mè tókò min névyé nɪyó, té wil ò sòkò, à nǎh dlo yó nítěne à nò. 36 Kǎh pɪ sě, kè pɪ gběndùnì ògběne no pól tyí, pè me tyah n yo wě tyí ne, wey òkù nê se à n wěkɪ sě nɪ? A tǎ wɛ sétànne n kyɪ n mò tǎnwɛno ànê yòtǒrɪ sòkò, sè n wil névyé sòkò. 37 Sépinó-á pɪ sě, Yesu yíngbí tyah n yo nénpó sétáh pól yǒ.

Névyé nǎhnáh dénmònole

38 Wǎh yal Liyel ní-nsah wòkò, à sòkò Simò gbò. Té Simò déy sè sò me n kwò wílvýáhnìne képékèyó. Pè me kè yah kǒ Yesu tyí ne, à à de mò. 39 Képah sòkò, Yesu me kò yĩn ò yǒ, té díri kǒ wílvýáhnì yǒ, ké nukú pi fin mò. Nénpó swò, à nukú yuku tyah yòke tǎ-nsahle n yah pé tyí.

40 Gbǐyí déno sòkò, nóno pól-á sò me n yo yam duke dukele, pé nétám pò péle Yesu tyí. A mó ò gbǎnne n sah n yuku pé nénúkù nukú yǒ, à

† 4:26 4.26 - Pékúsè mène, Yisrayel ney nǎh sò òne. A sò n wil Sarepɪta kwil, Sidò sétáh yǒ. Yah n te Yòtám sébéy gben 17.9 sòkò. ‡ 4:27 4.27 - Tótě dí Namale, Yisrayel ney nǎh sò òne. A sò n wil Siri sétáh yǒ. Yah n te Yòtám sébéy ní-ò 5.14 sòkò.

péle n de n mo. ⁴¹ Té sétàn to sò me n wil névye náhnáh soko. Sè sò me n gbo n mo sé wil gbíne ne ríkě, Liyel pi-á ònne. Nte, sàh pĩ ne, Liyel ney tékínmòno-á ònne, à me díri kò sé yò, té sé vyěy tũ wékínóle.

⁴² Tyah-á núkú dal, Yesu yuku soko gběnni tyah yó soko. Kàh pi sě, tówú yuku tyah ònne n soh n kò. Pàh kyi à we gbí nêne, pè sò me ké tyí ne, pé à syi n sah, à káh tó yal pé tnô. ⁴³ Nte, à me yo pé tyí ne: «Mé yĩne mè nìvìni wey sán yo n kò kwlo téló to tyí Liyel tóri tyí soko. N tékínmòno yò ye képahle.» ⁴⁴ Képah náh, à kyi tyah Liyel weyne n yo n kò Liyel ní-ítàn vì soko Yude kwlo soko.

5

Yesu yěnkya tēpú ye po pi ò tò sàhpúle

¹ Só yóle, Yesu-á sò me Yenesareti yó-ògbě gbòpo, tówú po à mo gbĩ sah pílpi, Liyel wey noh yĩnne. ² Yesu me krótónè nini we yo tnô soko, té yěnkya tēpú me wil sé soko, me pé yěnkya tē tē mnole n wu. ³ A me de krótónè nópi núkú soko, nê-á sò Simo tyíle. Té kè yah kò ò tyí ne, à yal kéle yo vyāh tyí, à de yuku yo soko kwéyy. Képah-á pi, à kò tē krótókè soko, à yò soko tówúle n kwò.

⁴ Wāh weki te gbí nêne, à yo Simo tyí ne, à de yuku yahle yo tĩ tē-nsah. Pè mó pé mno min dah mo yo soko, pè yěnkya tē. ⁵ Simo me à syah ne, pé yòtě, pépi-á tò pi sò, té pé náh kwāh yó ntě we tē. Nte, òmò yóré yò, páh ki mno min dah mo. ⁶ Képah soko, pè me pé mno min dah mo yo soko, té yěnkya we tē tnónóle fóó, pé mno tyah n kòli. ⁷ Pè me pi mo pé no tyí, nónó-á sò me krótókè ní-ò soko ne, pè po pé yohni mo. Pè me po pè yohni mo, pè yěnkya wilki mo krótónè nini nópi yĩine fóó, sè n tyah tíkíndenole ni soko. ⁸ Simo Pyeri-á képah we sě, à ò gbètukuno di Yesu yah, té ne, pé Yòtě, tyípékè pí-ò-á péle. Képah yĩnne, à gbe mo péwòle. ⁹ Pàh yěnkya nópi we tē pípi sě, tiki me Simo ànê pé no pól kah tē, ¹⁰ à tahlí Sebede ñinpi tyí, Nsyaki ànê Nsyōne, pépi nónó-á sò Simo tò pi mune. Képah tēne, Yesu me yo Simo tyí: «Káh tiki pi! A tokò núkúnúkú tyí, á ki pi névye yénpò-òle Liyel tyí.» ¹¹ Képah náh, pè wil po krótónè sah kènkwhāh yò ànê pé vyó pólle, té me Yesu sò tē.

Yesu tótě yó de mo

¹² Só yóle, Yesu sò me kwil yó soko, té dí yó to sò me nénpó, dú nyānne ò wil pól soko. Wāh Yesu we sě, à kò kwĩnki, ò yah di sétāh Yesu yah, té à ni ne, pé Yòtě, wāh me ké tyí, wāh ki fě pé de mo. ¹³ Wāh yo sě, Yesu núkú ò gbò no, à tũ ò tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á ki de!» Nénpó swò, dí núkú de. ¹⁴ Képah soko, Yesu kè gbah yo ò tyí ne, à káh yĩ mè yāh ney tyí pólle. Té à kyi ò gblóyne sárká wĩkĩpu yòtě wēki. Moyisi-á sò sárká nê tyí yo sah tótām dénmonò tyí soko, à mó kè pi n tũ. Képah-á ki ò dénmonòle pè wēki.

¹⁵ Képah fyé yò, wān sò me n dohni Yesu yĩn wĩlnó yò, té nékwĩnki sò me n tuke n mo ò wey noh yĩn, ànê pé yamno mónđenmo yĩnne.

16 Té Yesu wɔ sò ñkěne n gbe n mo n tẽ ñ gblɔy gbɛnnu sɔko, ñ Liyelle n ni.

Yesu sèkùkù dí yó de mo

17 Só yóle ñtɔ, Yesu sò me kwónóle n pi, té Farisiyɛno ànê Liyel ñgbò wɛkì kwópú tɔ sò me kɔntɛnóle nɛnpó. Pè wil Kalile ànê Yude kwlo pól sɔko, ànê Yerusalemu tɔ sɔko. Té Tẽ ñgbɛ Liyel tãhkì sò me Yesu sɔko. Képah ye à kɔ, à yámpúle n de n mo. 18 Légbíne, nósyó sèkùkù dí yó twah pɔ ñ sɛ sɛ kwâh yô, me n yah n kɔ ne, pé de ñne wòkò, pé kyi à tiki sah Yesu yah. 19 Té névyɛ tnónkàhnó tẽ tyí, pé dé-nsah yah kwlo. Kãh pi sɛ, pé dɔko gbɛntɛn yô kye, à sèkùkù mɛ tiki mo ànê ñ sɛ sɛ kwâh tɔle, névyɛ nuyó Yesu yah. 20 Yesu-á we pé sɛ ñ yô sɛ, à me yo sèkùkù mɛ tyí: «Dí, á tyípɛl ye yô mo ñ kɔ.» 21 Képah tẽ sɔko, Liyel ñgbò wɛkì kwópú ànê Farisiyɛno tyah n sô ne, nê tẽ ó se dí mène, té à Liyel yinne n yiki sɛ ni? Nê se ki fɛ tyípɛl yô mo névi kɔ, né Liyel ó nãh ni? 22 Nte, Yesu-á pé fókósɔno pĩ sɛ, à pé syah ne: «Kwâh nê pi, té yé n sô sɛ? 23 Nê tẽ dɔdɔ kal, à yo sèkùkù mɛ tyí ne, ñ tyípɛl-á yô mo à kɔ, képah nãh pi, à yo ñ tyí ne, à yuku ne n kɔ? 24 Nte, mé me ké tyí ne, yé pĩ ne, tɛnweno-á me Névi Pi tyí sétáh yô, ki fɛ névi tyípɛl yô mo à kɔ», té ñ syi yo sèkùkù mɛ tyí: «Mé kéle n yo á tyí: yuku, á sɛ sɛ kwâh tɔko, ñ ne n yuku á gbô!» 25 Nɛnpó swɔ, dí núkú yuku no pól yí yah, à sɛ sɛ kwâh tɔko, à sɔko ñ gbô, me Liyel yinne n gbilki n yuku. 26 Képah tẽ sɔko, no pól gbàn du. Pè Liyel yinne n gbilki tíki tẽ tyí, me yo tú ne, kweyne, páh tyi snó we dé!

Yesu Levi ye yah

27 Képah nãh, Yesu wil nɛnpó, té mórí syí-ò Levi we kɔntɛnóle mórí syí-nsah wòkò sɔko. A yo ñ tyí ne: «Ñ sò tẽ!» 28 Levi núkú ñ tò sah, té yuku ñ sò tẽ. 29 Képah tɛne, Levi yôke ñgbɛ pi ñ gbô Yesu yinne, té mórí syípú nãhnãh ànê nékãhbí kwínkí sò me péle kéne yôke yó-nsah. 30 Képah sɔko, Farisiyɛno ànê pé Liyel ñgbò wɛkì kwópú sò me lékãhle Yesule n kɔ me n yo ñ tò sãhpú tyí ne, kwâh nê se, té pé n yô té n wɔ mórí syípú ànê Liyel wɛkì kó-ñkɛpúle wɛ tyí ni? 31 Képah tɛne, Yesu yo pé tyí ne: «Névyɛ nónó-á me lɛnɔle, sɛnpi yétô se me pé tyí? Yámpú tyí nãh sɛnpi yétôle di? 32 Névyɛ nónó-á n sô ne, négblo-á péle Liyel yah, mé nãh pɔ pépi ye yinne. Nte, nónó-á pĩ ne, tyípɛl pí-pú-á péle, pépi yé-nsah ye mé pɔ ne, pé Liyel wɛkì tẽ.»

33 Képah nãh, Farisiyɛno yo ñ tyí ne, Nsyɔ tò sãhpú ànê pépi tò sãhpú-á ñkěne níkile n tẽ, ñ té níriile n pi. Nte, ñmo tyíno tẽ wɔ ñine n wɔ, té yòkele n yô kè. 34 Wãh képah noh sɛ, à me yo pé tyí: «Fúr pí-ò-á nónó ye ñ fúr yôke yô yinne, yépi se ki fɛ pé kɔ pé ki níki tẽ pé yé-ò yí yah? 35 Nte, só yó me n pi, pe mɛ ki pɔ n wilki n pi pé wró. Légbíne, pé ki pyè níkile n tẽ.»

36 Képah nãh, Yesu me tɔ sɛmĩrkí yó mɛ pé tyí ne ñkè: «Névi yó ñtɛ nãh fwòsãn kãm, à fwòdyàh min n pi. Wãh képah pi, fwòsãn ki yiki, ké gbó mɛ tɔ nãh se tɔ fwòdyàh syi n pi. 37 Anê tɔ, névi yó ñtɛ nãh

divě sán mɔ n pi pley dī sɔkɔ. Wâh képah pɪ, divě sán mɛ-à fũ, kè kɪ pley nópi tɔkɪ, divě kɪ kwɛ, pley kɪ yɪkɪ. ³⁸ Kàh pɪ divě sánne, kè yĩne kè mɔ pley snó. ³⁹ Névi nê-á dar divě kònó wónóle, à nâh tǒ n fě n syi ké kò-nkêne n wɔ. Tě n ne n yo ne, divě kònó-á nɔ kal.»

6

Yesu ànê mi mi yòh só tyile

¹ Képah nâh, Nsyifunɔ mi mi yòh só yóle, Yesu sò me wěkɪ tẽ n kɔ n kah sɛmukɔ swěy yísyó sɔkɔ. Té n tǒ sáhpú me sɛmukɔ ywòle n kòli n wɔkɔli pé gbǎn sɔkɔ, à n tah.* ² Farisiyɛnɔ-á képah we sě, pé túkù me ne, tǒ pínó wěkɪ nâh me kǒnóle mi mi yòh sóle. Té kwâh nê se, té pé kéle n pɪ nɪ? ³ Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Kwɛkɪ-á lésó yǒtẽ Davidi ànê n nâh névyé tẽ só nêne, wǎh nê pɪ, yé nâh kè kar yah kè? ⁴ A nâh sò de Liyel wòkɔ sɔkɔ, à búrn tɔkɔ, nónó-á sò me sáhnóle Liyel tyí yǒ, à tah, té n nâh névyé tɔ kǒ di? Té ney nâh sò yĩne búrn nópi táhnóle, né sárká wílkɪpu yǒtãm ó nâh.»† ⁵ Té tǒ yo pé tyí: «Névi Pile, mi mi yòh yǒtẽ ye òne.»

Gbònkù dí yó dénmɔnɔle Nsyifunɔ mi mi yòh sóle

⁶ Képah nâh, mi mi yòh só yóle nítǒ, Yesu de Liyel ní-nsah wòkɔ sɔkɔ, me tyah névyéle n kwɔ. Té dí yó sò me nénpó sɔkɔ, gbòyòle kúnóle. ⁷ Képah tẽne, Liyel ñgbò wěkɪ kwópú, ànê Farisiyɛnɔ mó me Yesule n kyomɪ n yah, wâh kɪ nítyĩnɔ ney de n mɔ n pi mi mi yòh sóle, pé mó lékâh we à kǒ. ⁸ Nte, ñmɔ tẽ wɔ sò me pé fókósonole n pne. Kǎh pɪ sě, à me yo gbònkù dí mè tyí: «Yuku n pɔ n yĩn névyé ntyó ásò.» Dí me yuku yĩn. ⁹ Képah tẽne, Yesu yo pé tyí: «Ñmɔ yéle n piki n yah, tir nê pínó wěkɪ me kǒnóle mi mi yòh sóle? Pèpɔri se, tĩ pèkè se? A ney min pwah mɔ, tĩ à tẽ ko mɔ?» ¹⁰ Képah sɔkɔ, wǎh pé yah kore vi, à yo dí tyí: «Á gbò tǒ!» A me n gbò tǒ, kè núkú pɪ ké vile. ¹¹ Képah tẽne, pé fɔkɔ kah vyǎh Yesule, pé tyah wěne n vi n mɔ, sǒ-á pé kɪ n pɪ n pi òne.

Yesu tǔntòbe népɪ gbònimí yáhnwílkɪnóle

¹² Só yóle, Yesu dɔkɔ yuku yǒli yó yǒ, à kyɪ nírile n pɪ. A lékâh pól pɪ Liyel nínó sɔkɔ. ¹³ Tyah-á pɔ dal, à n tǒ sáhpú ye, té népɪ gbònimí yah wilki pé sɔkɔ, té pépi yĩn sah n tǔntòbele. ¹⁴ Wǎh nónó yah wilki, pé yni we yò: Simɔ wɔle, Yesu ñmɔ yĩn sah Pyerule, té n gběndí Andre sò me, ànê Nsyakɪ, ànê Nsyɔ, ànê Filipi, ànê Bartelemi, ¹⁵ ànê Matye, ànê Toma. A tahlɪ Alfe pídí Nsyakɪ tyí, ànê Simɔ nê-á sò pé n ye «Sú fǒ vyǎh syí-òle», ¹⁶ ànê Nsyakɪ pídí Yudele, ànê Yisikariyotɪ Yudasule, nê-á pɔ vi Yesu nâh.

Yesu tówú kwónó, ànê yámpú dénmɔnɔle

¹⁷ Képah nâh, Yesu tiki yǒli yǒ ànê péle, à pɔ yĩn kéntáhkɪ támm yó sɔkɔ. Té n tǒ sáhpú náhnâh sò me, à tahlɪ tówú ñgbě yó tɔ tyí, nónó-á

* 6:1 6.1 - Yah n te Tǒnyonɔ sɛbéy 23.26 sɔkɔ. † 6:4 6.3-4 - Yah n te Samyelɪ sɛbéy gben 21 sɔkɔ.

wil Yude tãntãn pól soko, ànê Yerusalem, à tahlɩ pne yo gbòpo kwlo tyí, Tiri ànê Sidõne. ¹⁸ Pè sò po Yesu welo nóh-risah, ànê dénmono we yinne pé yamno soko. Sétàn-á sò me nóno soko me péle n kwlo, pé to dénmono we. ¹⁹ Té tãhki yó sò me n wil ñ soko, à pé pólle n de n mo. Képah ye tówú pól kò, pé n yah n kò wéntũ-ñsahle ñ tyí.

Yèvinu ànê yèvyãhri tyíle

²⁰ Képah soko, Yesu me ñ yah yó ñ tò sãhpú yah, té ne: «Yèvinu me yé tyí, yépi nóno-á me yãm soko.

Liyel tórí me yépi tyí yõ.

²¹ Yèvinu me yé tyí, yépi nóno-á me nukúnukú kweki soko.

Yé ki po n tó n pi.

Yèvinu me yé tyí, yépi nóno-á me nukúnukú gbní soko.

Yé ki po yì syo n pi.

²² Yèvinu me yé tyí, no-à yé dyole n yo, té yé milki, té yéle n gbyo, té yé yinne n yiki Névi Pi yõ sèno yinne. ²³ Nte, ké yõre ñgbè ki po yé dyah Liyel fò. Képah ye, yé ne n me ñvì soko lésòle, yé ne n yoko n kwãh ñvì tẽ tyí. Sè ye lésò pé nãh tãn to n fõh Liyel tẽntò sinyopule.

²⁴ Nte, yépi nóno-á tahbile, yèvyãhri me yé yõ.

Yé yé pèporu we soko te.

²⁵ Yépi nóno-á me nukúnukú tẽki soko, yèvyãhri me yé yõ.

Kweki ki po yé tẽ n pi.

Yépi nóno-á me nukúnukú yìsyòni soko, yèvyãhri me yé yõ.

Yé ki po yèkwari gbní gbo n pi.

²⁶ Pãh yépi nóno-á n gbilki, yèvyãhri me yé yõ. Sè ye lésò pé nãh tãn to n gbilki Liyel yin yõ m̀nyobele.»

Sépébi tẽno pèpeyne

²⁷ «Nte, yépi nóno-á me n nohni ñ tyí, mé kéle n yo yé tyí ne: yé yé sépébile n tẽ ple. Yé pèporule n pi yé dyo yópú tyí. ²⁸ Nóno-á plole n ye n mo yé yõ, yé sãmne n mo pé soko. Yé mó Liyelle n ni yé fõhpú tyí.

²⁹ Névi-á á létãh nukú mi, ké ní-ò to vi n mo à kò. Névi-á á fwòmò-ñgbè toko, ye tẽ kò à á fwòmònpir to toko. ³⁰ Névi nê-á kwãh ni á tyí, kè yí tẽ kò. Anê, névi-á á gbò kwãh toko, káh ne, tẽ n syi n po kéle. ³¹ Anê tó, yãh me ké tyí ne, no nêne n pi yé tyí, yépi to sènkòle n pi pé tyí.

³² Yépi tyí-á no nóno tyí, pépi ó tyí-à no yé tyí, yíngbí nê me yé ki n we n pi képah soko? Liyel wèkì kó-ñkèpú ntè to nénónó tyí nãh no pé tyí di? ³³ Nóno-á n tó n sah n pi yé tyí, yé to-à n tó n sah n pi pépi ó tyí, yíngbí nê me yé ki n we n pi képah soko? Liyel wèkì kó-ñkèpú ntè to nãh sènkòle n pi di? ³⁴ Anê, yãh n deki névyele n kò, yãh sè ké yõ ne, nóno ó-á ki po sé lédyáhníne yé kò n pi, yíngbí nê me yé ki n we n pi képah soko? Liyel wèkì kó-ñkèpú to nãh n deki wène n kò, sé lédyáhní pónwe yinne di?

³⁵ Pèporu pí-ñkèpú, ànê népèl ñgbèkì me Liyel soko. Képah ye, yépi to yé sépébile n tẽ ple. Yé pèporule n pi pé tyí. Yé ne n deki n kò, ké lédyáhní tyí sò-ñkène. Képah soko, yé ki kyí ké lédyáhní ñgbè we

Liyel fò, té kɪ pɪ yòtah Liyel wɛnpɪlɛ. ³⁶ Yé pɪ nìgbèkì névyelɛ, sɔ́-á yé sú Liyelle nìgbèkì pí-òlɛ.»

Káh no pílki-ńtân ólɛ n yo

³⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tɔ yo pé tyí: «Yé káh nolɛ n tuke. Képah sɔkɔ, Liyel náh yé tɔ tuke n pi. Yé káh lékàhɛ nolɛ n kɔ. Képah sɔkɔ, Liyel náh lékàhɛ yé tɔ kɔ n pi. Nte, yé nɛ n yɔ n mɔ nolɛ n kɔ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ n yɔ n mɔ yé tɔlɛ n kɔ. ³⁸ Yáh no téló tyíɛ n sáh dú nêne, kéne dú núkú ó kɪ yé tɔ tyí sáh n pi. Képah ye, yé nɛ n yí n kɔ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ yí yé tɔ kɔ. A kɪ dú tɔkɔ, kɪ sáhnó pèpɛy sáh, kɪ sni, kɪ yike yike, kè kɪ yuku kwɛ, kɪ vi mɔ yé kɔ yé fwòmolo vyɛy tɛnkúnmono sɔkɔ.»

³⁹ Té tɔ sèmirkí yó mɪ pé tyí nɛ níkɛ: «Yítú se kɪ fɛ pɪ n ní-ò yítú yah tɛ-òlɛ? Pé ními náh n syíkɪ n de n pi pwàh yó sɔkɔ di? ⁴⁰ Tir sáh-ò náh n kal n pne n kwó-òlɛ. Té sáh-ò nê-à kwónó wɛ yíí, ñmɔ n pɪ n kwó-ò tyí kòlɛ.»

⁴¹ A pɪ sɔ́, té ñdan kyomɪ wɛ á yúnpi yí sɔkɔ, té dàhnpele áwɔ yí sɔkɔ, á náh mɛ képah wɔ wɛ? ⁴² A kɪ pɪ sɔ́, té kɪ yo á yúnpi tyí nɛ, à ye á ñdan wilki à kɔ n yí sɔkɔ, áwɔ nê-á dàhnpele á yí sɔkɔ, té á náh mɛ képah wɔ wɛ? Víniní wékí-ò! A yí sɔkɔ dàhnpele ñgbò wilki! Képah-à pɪ, á kɪ fɛ n yah palle, kɪ á ní-ò yí sɔkɔ ñdan wilki.»

Séswô ànê ké pyelɛ

⁴³ «Séswô pèpɛy yó nítɛ náh n syi pye tókúnine. Séswô tókú tɔ náh mó n syi pye pèplolɛ. ⁴⁴ Sésân pól n pne sé pye sɔkɔ. Sènsóké pye náh fɛ n wɛ kahri sɔkɔ. Yrɛnsɛ náh mó tɔ fɛ n wɛ n gbɛ gbíyɛkí sɔkɔ. ⁴⁵ Népépɛy yípéplɔ n wil n nɪ sɔkɔ, wáh nónó koh sah. Sɛ́ ó ye, nétúkú tɔ tyítúkúni n wil n nɪ sɔkɔ, wáh nónó koh sah. Névi nɪ-à yuku tir nêne, képah ye n wil n vyáh.»

Vì duke nínó tyí yónólɛ

⁴⁶ Képah sɔkɔ, Yesu tɔ yo pé tyí: «Sɔ́ pɪ, té yɛ níne n ye «Tɛ ñgbɛ, Tɛ ñgbɛne», té máh se nê yo, yé náh képahɛ n pɪ? ⁴⁷ Névi nê-à pɔ nímo tyí, té ní wɛlɔ noh, té mɛ séle n pɪ, tɛ-á mɛ nê kètòlɛ, mé kɪ n tyí yo yé syah: ⁴⁸ A mɛ, á kɪ nɛ wòkò mó-ò yó sɔ́, nê-á swɔ tũ tiki náhnáh, té wòkò sɔ légbí yò. Té ké sɔ tyàhnó-á sò ple sɛ, képah ye, yo-á pɔ yuku, té kwɔ, kè fwo kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, té kè náh tɛ wɛ kè fɛ. ⁴⁹ Té, névi nê-à ní wɛlɔ noh, té à náh séle n pɪ, tɛ wɔ mɛ, á kɪ nɛ wòkò mó-ò yó sɔ́, nê-á wòkò yɔ sɔkɔ mɔ sétáh kókó yò swɔ tũ-ñkɛne. Yo-á pɔ yuku, à fwo kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, nénpó swɔ, ké pól pirki kwɛ, à núkú mukuli pnɛpnɛ.»

7

Sràsyibí lèkwɛ yòtɛ dí Liyel yò sɛ dùkùlɛ

¹ Képah sɔkɔ, Yesu-á wɛlɔ nópi pól yo pɔ tyɛ no tyí, à de Kapernayumi. ² Té nénpó sɔkɔ, tònpi yó sò mɛ sràsyibí yòtɛ dí yó tyí. A sò mɛ n yo kèpékèyò, mɛ n tyah kúnólɛ. Té n tyí sò tah yíí n yòtɛ dí tyí. ³ Wáh Yesu tyí noh, à mɛ Nsyifunɔ yèwàhnì yísyó tɛkɪ mɔ

ne, pé kyɪ à ni, à pɔ pé tɔ̃npɪ de mɔ. 4-5 Páh kyɪ yĩni tẽ Yesu tɔ̃, pé tyah ñne n gbah n ni, me n yo ñ tyí ne, pépi Nsyifunɔ tyí-á kah nɔ yòtẽ dí mè tyí. Anê, ñmɔ-á tɔ̃ yĩn pé Liyel ní-nsah wàkò mónóle. Képah-á, wáh yĩne yòhn̄n̄m̄n̄ m̄ mè pínóle ñ tyí. 6 Képah sɔkɔ, Yesu me sɔkɔ péle. Wáh de n te sràsýibí yòtẽ dí mè kétele, kéne dí tɔ̃ ñ kódíbi yísý tɔ̃ ne ñkẽ, pé pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yòtẽ, péwɔ náh yĩne ñ dénóle pé kéte sɔkɔ. Képah-á, à káh ñ gblɔy kwlo pɔ. 7 Nkẽ, képah tɔ-á pé kɔ pé kè yah ne, pé náh yĩne pónwíl̄n̄óle ñ tyí pé gblɔy. Nte, à wey núkú ó yo, pé tɔ̃npɪ-á kɪ de. 8 Nkẽ, péwɔ ñtẽ tɔ̃ tyí yòtám-á me, péwɔ tɔ̃ mó me sràsýibí yísý yò. Páh yo n̄e tyí: «Sɔkɔ!», tẽ n sɔkɔ. Páh yo n̄e tyí: «Pɔ!», tẽ n pɔ. Anê, páh yo pé tɔ̃npɪ tyí: «Tir mè pɪ!», á kè pɪ. 9 Képah sɔkɔ, Yesu-á kéne welo noh s̄e, à dí mè sò kègb̄le. Té ñ yah vi yo ñ sò t̄pú tówú tyí ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: Yisrayel ñtẽ sɔkɔ, mé náh s̄enk̄o Liyel yò s̄enó névi we yah.» 10 Képah sɔkɔ, t̄ent̄ò névye-á pé syɪ kyɪ sràsýibí yòtẽ kéte, pé kyɪ ne n yah, ñ tɔ̃npɪ mè de.

Yesu pékúsè yó pídí lékó yilki mɔ

11 Sò yóle, Yesu me n yuku kwil yó sɔkɔ, nê-á pé n ye Nayinne. Té ñ tò sáhpú, ànê tówú ñgb̄e sò me ñ sò tẽ. 12 Wáh yĩni tẽ kwil dé-nsahle yúkey, à nósý yohn̄, pé me lékó yó twah n yuku yí-nsah. Pékúsè yó pídí ye sò, ñ gblɔy núkúnine ñ yú tyí. Té, kéne kwil névye sò me wil náhnáh, me pi mè sò tẽ. 13 Tẽ ñgb̄e Yesu-á pi mè we s̄e, ñ yám à kah tẽ, à me yo ñ tyí: «Káh n tɔ̃ ne n gbo!» 14 Té me nɔ de, à tũ lékó twáhk̄i tyí, ké twáhpú núkú yĩn. Yesu me yo ne: «Dĩnpir, mé kéle n yo á tyí: yuku!» 15 Wáh yo s̄e, à núkú yuku kɔ tẽ, té tyah n yáh. Yesu me ñne ñ yú gbò dahbi. 16 Képah t̄ene, tíkí no pól tẽ. Pé tyah Liyelle n gbilki, me yo tũ ne, Liyel t̄ent̄ò syínyo-ò ñgb̄e yó-á wil mɔ pé wró. Anê, Liyel-á yah dah mɔ ñ no tyí sɔkɔ. 17 Képah sɔkɔ, Yesu tyípinó tyí yónó tɔ̃ mɔ Yude t̄ant̄an pól sɔkɔ, à kyɪ sɔkɔ ké gbòplɔ kwlo tɔ̃ sɔkɔ.

Wèlnwilk̄i-ò Nsyɔ-á nê piki yah Yesu tyí sɔkɔ

18 Képah sɔkɔ, Nsyɔ tò sáhpú tyi n̄opi pól yáh Nsyɔ tyí. A me pé sɔkɔ nép̄i ními ye, 19 à tɔ̃ Tẽ ñgb̄e Yesu tyí. Nkẽ, pé kyɪ à piki yah ne, ñmɔ se Liyel ney tékínm̄n̄óle, nê-á kɪ sò n pɔ n pi, t̄i pé se yĩne pé ñn̄ine n syɪkɪ nɪ? 20 Páh pɔ yĩni tẽ Yesu tɔ̃, pé yo ñ tyí ne, Wèlnwilk̄i-ò Nsyɔ-á pépi tekɪ mɔ ñ tyí ne, pé pɔ à piki yah ne ñkẽ, ñmɔ se Liyel ney tékínm̄n̄óle, nê-á kɪ sò n pɔ n pi, t̄i pé se yĩne pé ñn̄ine n syɪkɪ nɪ? 21 Légb̄ine, Yesu me yámpú náhnáhle n de n mɔ pé yam̄nɔ, ànê pé yèvyáhr̄nɔ sɔkɔ. A sét̄an yĩni wilki pé sɔkɔ, té yít̄ubi náhnáh yí yɪkɪ mɔ. 22 Té me yo Nsyɔ t̄ent̄ò névye tyí: «Yáh nê we, té nê noh, yé kyɪ kè yáh Nsyɔ tyí: Yít̄ubi yí me n yɪkɪ n mɔ, s̄ekukubi me n kɔ tómtóm, tótám me n de, níkit̄ubi me n nohn̄, lékyí me n yilki n mɔ, ànê ñiv̄n̄i wey sán me n yo n kɔ yám t̄an tyí.* 23 Nte, nê-á Liyel yò s̄enó yáhle-ñk̄ene ñmɔ yinne, yèvin̄i me tẽ tyí.»

* 7:22 7.22 - Yah n te Yesayi s̄ébéy 35.5 ànê 61.1 sɔkɔ.

²⁴ Képah soko, Nsyõ tëntò névye-á soko te, Yesu tyah n tyíle n yãh tówú tyí me n yo: «Kwãh nê me yé kyí yah gbënni soko? Fílkí yó se yáhkí me n fi n kô? ²⁵ Tí kwãh nê me yé kyí yah we? Dí yó se, nê-á me fwòpèplo mo? Té nónó-á mó tã fwòtãhnìne n mo, té tãrí yéle n yõ, pépi náh me yõtãm fné soko di? ²⁶ Nte, kwãh nê me yé kyí yah we? Liyel tëntò syíno-ò yóle ni? Mé kéle n yo yé tyí ne: sê-á. Té ñmo ñtê-á kal Liyel tëntò syíno-òle. ²⁷ Nkê, ñmo tyí soko-á kè wãrki sah ne nkê: «Yáh, ñmo Liyel ki ní tëntò yó-ò teki mo á yahle, à ki po á wèkì tã sah.»†

²⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: sê foko táh pi yó ñtê náh me nê-á kal Nsyõne. Nte, nê-á tyí kal Liyel yõtãrí soko, ñmo ñtê gblò kal ñne. ²⁹ Képah soko, nónó pól-á sò me n nohni n tyí, à tahlí mórí syípú tãle, pé pól ne, Liyel-á me tómm, té Nsyõ kô, à pè wel wilki. ³⁰ Nte, Liyel-á nê yah kô Farisiyëno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú tyí, pè pé náh vi kè kô, té yahle pé wèlnwìlkínóle Nsyõ tyí.»

³¹ Té Yesu tã ne: «Nê tã me mé ki toko sãh kwey gbí névyele? Nê tã me pè to? ³² Pè me, á ki ne wènpì sô kô tã n syah tówú tükè-ñsah soko, té me n yo wè tyí ne, pépi-á yiki fíbi pé tyí, té pé náh se yi. Pé tã kú yìkì gbí mo, pè náh se tã gbo. ³³ Nte, Wèlnwìlkì-ò Nsyõ po, à náh me n yõ, à náh me ñvène n wo, té yé ne, ñ yògbèkè náh me. ³⁴ Névi Pi-á se po, à n yõ té n wo, yé tã ne, pè yah yèwònpì, ànê sètê-á ñne, mórí syípú ànê tyípèl pípu kódí-á. ³⁵ Nte, Liyel lékám tyíle, gbí ye séle sé fènsyipu tyí.»

Yesu pi yó tyípèl yõ mo à kô

³⁶ Farisiyë dí yó sò me, pè n ye Simole. Sô yóle, à Yesu ye ne, à po yòke yõ pé tyí. A me kyí de kéne dí gbò, à tã yòke yah.‡ ³⁷ Té kéne kwil soko, tyípèl pí-ò pi yó sò me. Wãh noh ne, Yesu-á me yòkele n yõ Farisiyë dí gbò, à po niri pãn pènèkì yóle, so pèpey yó soko. ³⁸ Té me vi Yesu náh ñinne, à n gbo ñ yéfine n kwe Yesu gbyèh yõ, té séle n kele ñ yòénne, té sè porì tã, té niri mène n mo sé yõ.

³⁹ Farisiyë dí nê-á ye Yesule, ñmo-á képah we sê, à tyah n sò ñ foko soko ne, dí mè-à sò me Liyel tëntò syíno-òle, pi nê-á n tũ ñ tyí yõ, wãh náhki ñ ñùkù pí ne nkê, tyípèl pí-ò ñgbè-á ñne. ⁴⁰ Yesu me wey toko, té yo Simo tyí ne, tir yó-á me pé tyí yo yo tãne ñ tyí. Simo me ne, à kè yo, kwó-ò dí. ⁴¹ Képah soko, à me yo ñ tyí: «Kmo mó-ò yó kmo sò me népì ními yísyó yõ. Núkú sò yíne à à dyah pó pló kyekwéle, ní-ò me yíne à à dyah pló tikiníní pó gbãmne. ⁴² Nte, pé soko ney yó ñtê náh sò me fè ñ tyí dyah n pi sê, dí pé ními tyí yõ mo pè kô. Kãh pi sê, ñ tyí ki no kal nê tã tyí pépi ními soko?» ⁴³ Simo me à syah ne, péwo tã sòno soko, nê kòlì-á kal, ñmo-á. Yesu me ne, gbí-á à yo.

⁴⁴ Képah soko, té ñ yah vi pi ñinne, té yo Simo tyí: «Á pi mè we kè? Ñmo-á de á gbò, á náh gbyèh wu wu ñine ní kô. Nte ñmo wo ñ yéfi kwe

† 7:27 7.27 - Yah n te Malaki sébéy 3.1 soko. ‡ 7:36 7.36 - Yesu me gbíne, nénpó tãn sò nkéne pé gbalì kèki n tã yòke ñgbòle n yõ.

ń gbyêh yõ, té sè kele ò yòyénne. ⁴⁵ Áwõ náh ń pòrì tẽ. Nte, òmò tẽne, wãh de pò sã, à náh me yal mò ò gbyêh pórìntẽnole. ⁴⁶ Á náh mó tã nuri mò ń yõ, òte òmò tẽ wò nuri pãh pènèkì mò ń gbyêh yõ. ⁴⁷ Mé kéle n yo á tyí ne: pi mè tyípèl náhnáh nópi pól-á yõ mò à kã. Képah ye, à tyínòno ògbè tir mè pi. Nte, yõnmòno-à pi nê tyí kwéyy, òmò tyínòno n mó ne kwéyy.» ⁴⁸ Tè tã ò syi yo pi mè tyí: «Á tyípèl ye yõ mò ò kã.»

⁴⁹ Képah sòkò, wãh sò me n yõ ànê nónóne, pè tyah n sò pé fòkòni sòkò ne, nédúkú nê se dí mènne, té à kú pò tyípèl tole n yõ mò ni? ⁵⁰ Kãh pi sã, Yesu me yo pi tyí: «Ñmò yõ sèno ye ò pwah mò. Ne n yuku yèvinì sòkò.»

8

Tò sãhpú ànê syó yísyó Yesu sò tẽ

¹ Kéne tyi sókònteno náh, Yesu sò me n kò n kã kwíl-ògbno ànê kwílpi, me nìvìni wey sãnne n yo Liyel yòtòrí tyí sòkò. Té ò tò sãhpú nèpì gbõnimí sò me òne, ² ànê syó yísyó tole, wãh sétàn yìni wilki nónó sòkò, té pé yamno tyè. Makadala kwil Mari sò me, nê sòkò-á sétàn kwãrnino wil, ³ ànê Nsyanne, nê-á Yeròdù tahrì kyòmì-ò dí Kusa kyile, ànê Susanine, ànê syó náhnáh yísyóle, nónó-á sò pé gbãh yìle Yesu ànê ò tò sãhpúle n yohnì n mò.

Sèmukò mìr-ò sèmìrkìle

⁴ Képah sòkò, névye sò me wil kwlo kwlo pól sòkò, à n pò n pò Yesu tyí. Tówù ògbè-á pò tuke mò sã, à me sèmìrkì yó yãh pé tyí ne: ⁵ «Sò yóle, sètò yó lésò wil ò sèmukòle n mìr. Wãh me mìrnó sòkò, yísyó syikùlì wègbalì sòkò. Wèkòbì kò sòkò sé yõ, kèpye me pò sè yo. ⁶ Yísyó me syikùlì légbí yõ, à fi, té núkú tã kòkò vínò kè tẽ tyí. ⁷ Yísyó me syikùlì de pãh niyó. Sãh fi wè tyí pãnne, pãh me fyãh sé yõ. ⁸ Nte, yísyó me syikùlì sétáh pèpey sòkò, à fi. Sépi wò kyãh, à pò pyeno lèkwèkwe pi.» Sèmìrkì me yãhnteno náh, Yesu tã yo pé tyí yìnpò ògbène ne níkè: «Níkì-à me nê tyí noh noh tẽne, tẽ ò níkì sah noh.» ⁹ Képah sòkò, Yesu tò sãhpú à piki yah sèmìrkì mè yòle.

Yesu sèmukò mìrnó sèmìrkì yõ yo

¹⁰ A me yo pé tyí: «Liyel tórí tyi nónó-á me wòbìnóle, sé pnèno ye yépi tẽ wò kã. Nte, téló tẽ tyí, sèmìrn ó sòkò ye sè kú n yãh.

Képah sòkò, pè kú n yah díkidíki,

té pè náh kwãh yó we n pi.

Té kú n nohnì,

té pè náh ké yõ pì n pi.»

¹¹ Tè tã yo pé tyí: «Sèmìrkì mè yõ-á nènne, kè we yò: Mìr mìr sèmukò mènne, Liyel wey ye. ¹² Tè névye túkù me wègbalì tyí kòlì: Pépi-à Liyel wey noh, sétò n pò kè wilki pé nno sòkò ne, pè káh pò sã ké yõ, pè mó pwãhnmòno we. ¹³ Túkù me légbí yõ tyí kòlì: Pépi-à Liyel wey noh, pè kè fè n syi nìvìle. Té pè náh n ye kè yãhnìne n mò pé sòkò. Pè kè fè n syi nènpó swò ó sòkò, té mónyahno-à núkú pè yìni tẽ, pè pé náh vi kè

kõ. ¹⁴ Túkù me pàñ mé-ńsah tyí kōlì: Pépi-à Liyel wey noh, fókósōno, ànê tahrì yáhnó, ànê kèkōyó nìvì tyi n pò kè fyāh. Kàh pì sě, pè n wũ ntyó, kè nàh tirlè n pekì pé tyí.

¹⁵ Nte, túkù me sétáh pèpey tyí kōlì: Pépi-à Liyel wey noh, pè kè syi n sah palle nì pèpey sòko, nê-á me tǒnsàhnóle. N té ké tēnó ple, yǒre n we ké tyí, sèmuco pékínó tyí kōle.»

Yesu-á sèmirkì nê mi fòtnò tyí sòko

¹⁶ Yesu tǒ yo pé tyí: «Névi se kù fòtnò soh, té kù dú kwĩnki mọ ké yah, képah nàh pì, kù kè dah mọ sě sě kwāh sètàhkì sǒ? Tě nàh kè sah n pi fòtnò sahki sòko, kè n pì n pi kyòole wòkò sòko dépú tyí di? ¹⁷ Tir yó nítě nàh me wǒbìnóle, té kù n wũ n pi wĩlkinmọ-ńkēne kégbó. Sèfìn sǒ tir yó nítě nàh n wũ n pi pí-ńkēne, ànê wĩlkinmọ-ńkēne kwèyy. ¹⁸ Névi nê tyí kwāh-á me, dòhnìnó kù n pì ñmọ tyí yò. Té névi nê tyí kwāh nàh me, kwéy nê nítě-á à me n sò ne, pàh me we, kè tó kù tē syi ñ tyí. Kàh pì sě, pé kyòmìnóle n pì yé nohnì dükù sòko!»

Yesu yúnpyé ànê ñ yúne

¹⁹ Képah sòko, Yesu-á sǒ me fí nê sòko, ñ yúnpyé, ànê ñ yú pò yīni tē nénpó. Nte tówú tē tyí, pè nàh tē we nọ de ñne. ²⁰ Pè me yo mọ ñ tyí ne, ñ yú, ànê ñ yúnpyé-á me yínnóle kégbó. Pàh me ké tyí ne, pé à we. ²¹ Képah tēne, à me yo pé tyí: «Nónó-á Liyel weyne n nohnì té ké tyile n pì, pépi ye ñmọ yú ànê ñ yúnpyéle.»

Yesu yáhpékè yó yīn mọ yó-ńgbě sòko

²² Sǒ yóle, Yesu de krótókè yó sòko ànê ñ tǒ sáhpúle, té yo pé tyí ne, pè ye pé yuku yó-ńgbě kahnune. ²³ Té pàh me krótókèle n to n yuku gbí nēne, Yesu do. Dǒ, yáhpékè yó kǒ pé yǒ yo sòko, à nine n tǒko n mọ krótókè sòko, kè syi pò n yuku nine, dlo n tyah pé nónóle. ²⁴ Pè me nọ de Yesu tǒ, me ñne n yilki n mọ ne, pé yǒtē, pé yǒtē! Yo-á me n tyah pé yónóle dé! Képah tēne, Yesu me yuku, té díri kǒ yáhkí, ànê ni yó. Yáhkí me yīn, yo tiki tē, tyah pì súmm. ²⁵ Kàh pì sě, à yo pé tyí: «Yé Liyel yǒ sěnoń yáñ?» Tíkí tē tyí, pé gbǎn du, pè tyah n yo wě tyí ne, nédúkú nê se dí mēne, té à fē n yo yáhkí ànê ni nítě tó tyí, sè n sah ñ tyí yǒ ni?

Yesu sétàn kwĩnki yīni wilki dí yó sòko

²⁶ Yesu ànê ñ tǒ sáhpú kyì yīni tē yó-ńgbě kahnune, Yerasenì sétáh yǒ, Kalile yèsreynè. ²⁷ Wǎh me n tiki krótókè sòko gbí nēne, dí yó wil kwil sòko, à pò à yohnì, sétànne ñ sòko. Kwil mē ney ye sǒ ñne. Té kè pì di mónóle, à nàh tǒ sǒ me flòle n mọ, ànê à nàh me n tē gbó. N tē-ńsah ye sǒ léyâl wró. ²⁸⁻²⁹ Té, sétò mē sǒ n yuku dí mē yǒ gbáhyí nánháhe. Pè sǒ ńkēne à pukubi kéló, ànê kárnne ne, pé à tē sah. Nte, à púkúbì-ńtàn nópi kōlì, té sétò mē à tǒko n de gbēnnì tǎntàn sòko. Képah sòko, wǎh Yesu we, Yesu me yo ñ tyí ne, à wil dí mē sòko. Wǎh yo sě, dí pò ko kwĩnki ñ yah, té de syi yínpǒ ńgbēne ne, kwāh nê se à

n yah n kǒ pé tyí nɪ, yǒtah Liyel pi Yesu? Páh ñne n ni, à káh pé fōh. ³⁰ Yesu me à piki yah ne, ñ yīn se sǒ nɪ? Té kǎh pɪ, sétàn náhnáh sǒ me dénóle ñ sǒkɔ, à me ne, pé yīn-á Méfwóbé Kwīnkile. ³¹ Képah sǒkɔ, sétàn nǒpi me Yesu ni ne, à káh sé yīni wilki tekɪ mɔ yèvyǎhrɪ tē-ñsah.

³² Té nénpó sǒkɔ, sel kwīnki yísyó sǒ me n yah n yō n kǒ yōlɪ yō. Sétàn nǒpi tǒ Yesu ni ne, à ye sé kǒ sé kyɪ de sel nǒpi sǒkɔ. A me ké wēkɪle sè kǒ. ³³ Képah tē sǒkɔ, sétàn nǒpi wil dí mè sǒkɔ té kyɪ de sel nǒpi sǒkɔ. Sel kwīnki nǒpi núkú kènpīn to tiki tükütükü, à kyɪ de yǒnpēkɪ sǒkɔ, kè kǒ kè sè yō.

³⁴ Sel nǒpi fēpu-á képah we sē, pè to kyɪ kè yǎh kwil, ànê yèpiyey sǒkɔ. ³⁵ Képah tēne, tyí nónó-á pɪ, névyé wil ne, pé kyɪ sé ségbló yah. Pè pɔ yīni tē Yesu tnô, té dí nê-á sǒ sétàn wil ñ sǒkɔ, pè à we kǒntēnóle Yesu tnô. A sǒ me flo mɔ, té me tírr. Kǎh pɪ sē, tiki pè tē. ³⁶ Képah sǒkɔ, nónó-á sǒ ñ dénmɔ dùkú we, pè kè yǎh téló syah.

³⁷ Kǎh pɪ sē, tiki tē tyí, Yerasenɪ sétáh yō névyé pól kè yah kǒ Yesu tyí ne, à yal gbɛ mɔ pépile. Képah sǒkɔ, Yesu me de krótókè sǒkɔ, à n tyah sókónóle.

³⁸ Té dí nê sǒkɔ-á sǒ sétàn wil, kéne dí Yesule n ni ne, à ye pé tē ñne. Nte, Yesu náh kè fē syi, té yo ñ tyí: ³⁹ «Liyel-á tyi nónó pól pɪ á tyí, á syɪ n yuku á gbô, ñ kyɪ sè yǎh.» Wǎh yo sē, dí me ñ syɪ yuku ñ ñinne. Té tyi nónó pól-á Yesu pɪ ñ tyí, à séle n yǎh n kǒ kwil pól sǒkɔ.

Yayirusi písé yǐlkinmɔnɔ, ànê pi nê-á tū Yesu fwòmɔnɪ tyí

⁴⁰ Tówú sǒ me Yesu syɪkɪ tē sē, képah ye, wǎh wil yó-ñgbē kahnne, à pɔ yīni n tē pé tnô gbí nēne, pé pól à yohnɪ ñivì sǒkɔ. ⁴¹ Légbí mè ó sǒkɔ ye dí yó pɔ yīni tē, pè n ye Yayirusile. Nmɔ ye sǒ nénpó Liyel ní-ñsah wòkò yah yétēne. Wǎh yīni tē Yesu tnô, à gbètukunɔ di ñ yah, té à ni ne ñkē, kékwɛ, à pɔ pé yuku péwɔ gbô, ⁴² ñkē, písé nê-á pé tyí ñ gblǒy núkúnine, té me ye gbōninó kénkǒ sǒkɔ, wǎh me n tyah kúnóle. Képah tē sǒkɔ, Yesu-á n sǒkɔ nénpó, tówú à fyǎh kámm yey yey pólle.

⁴³ Té, sè yó to sǒ me nénpó. A sǒ me n yo tó kwénó ñyânne pópó, ye gbōninó. N gbô pól syi pɔ tye syey pínóle sènpɪbɪ tyí, té pé sǒkɔ yó rité náh tē we à de mɔ. ⁴⁴ A me no de Yesule ñ náh ñinne, té tū ñ fwòmɔnɪ vyǎh tyí. Nénpó swɔ, ñ ñyân núkú tye. ⁴⁵ Képah sǒkɔ, Yesu me piki yah ne, nê se tū péwɔ tyí nɪ? No pól-á pé vyēyne n kǒlɪ ne, pépi náh sē, Pyerɪ me ne, pé yǒtē, névyé-á fyǎh sah ñne kámm. ⁴⁶ Nte, Yesu me ne, ñnɪ yó-á tū pé tyí. Páh kè pɪ ne, tǎhkɪ yó-á wil pé sǒkɔ. ⁴⁷ Képah sǒkɔ, pi mè-á pɔ pɪ ne, tir mè náh tǒ fē n wǒbɪ, à pɔ ñ gbètukunɔ di Yesu yah wilsyahɪ sǒkɔ. Tir nê yīn-á à tū ñ tyí, té kè yǎh no pól yí yah, ànê sǒ-á à dénmɔnɔ we nénpó swɔ. ⁴⁸ Képah tē sǒkɔ, Yesu me yo ñ tyí: «Pi, á Liyel yō sēnɔ ye ñ de mɔ. Ne n yuku yèvinɪ sǒkɔ.»

⁴⁹ Gbí nê-á Yesu me kéne wey yónó sǒkɔ, dí yó wil yǒtē dí Yayirusi gbô, à pɔ yo Yayirusi tyí ne, ñ písé-á yah kwɔ, ñkē, à káh fwǒtē kwò-ò dí kwɔ. ⁵⁰ Nte, Yesu-á képah noh, à me yo Yayirusi tyí ne ñkē: «Káh tiki pɪ! Sē ó sē ké yō, té á písé kɪ ñ min we.» ⁵¹ Té pè me sǒkɔ Yayirusi gbô. Páh kyɪ yīni tē, à náh fē syi ney de ñne, à wil Pyerɪ, ànê Nsyó, ànê

Nsyaki, ànê pípír sú, ànê ò yú tyí sòkò. ⁵² Légbíne, no pól sò me pípír kù pòle n gbo me yám yám tyile n pì. Képah sòkò, Yesu ne: «Yé káh ne n gbo! A náh ku, dɔy sòkò ye òne.» ⁵³ Nte, névye-á sò me ò kúnteno pì te sě, pè tyah kòle Yesule n ko. ⁵⁴ Képah tě sòkò, Yesu me à tě ò gbò tyí, té à kah ye: «Ń pì, yuku!» ⁵⁵ Nénpó swò, ò min núkú ké syi de ò sòkò à kò à yuku. Wáh yuku, Yesu me kè yah kò pé tyí ne, pè yàrlé à kò à yò. ⁵⁶ Káh pì sě, ò dúbípú gbà du, té Yesu kè yah kò pé tyí ne, pè káh tir mè yáh ney tyí.

9

Yesu ò tò sáhpú népì gbõnimí tò

¹ Só yòle, Yesu ò tò sáhpú népì gbõnimí ye tuke mɔ, té tãhkì ànê tẽnwenole pè kò ne, pè sétàn pòlle n yini, pè mó yámpúle n de n mɔ. ² Képah sòkò, té pè tekì mɔ ne, pè kyì Liyel tǒrí tyile n yo n kò, pè mó yámpúle n de n mɔ. ³ Té tò yo pé tyí ne, pè káh kwáh yó òtě tókò wěkì kò yinne. Pè káh òsìn tókò, pè káh pilkì tókò, pè káh yòke tókò, pè káh pò tókò. Anê ney káh fwòmolo nínó tókò. Té tò ne: ⁴ «Yáh kyì we twah kéte ò sòkò, yé tě képah sòkò fòó, kè pò no yé yal gbí tyí nénpó. ⁵ Té, nónó-à kyì yahle ne, yé káh twah pé tyí, yáh n wil kéne kwil sòkò, yé yé gbyèh nengbò kwer n kwe nénpó. Képah kù pì gbáhdýáh dínsáhnòle pé tyí.» ⁶ Képah tène, pè me sòkò, à kyì n kò n kò kwlo kwlo sòkò, à òvìvì wey sánne n yo n kò, té me yámpúle n de n mɔ ywò ywò pól sòkò.

Yerɔdì fòkò fěkìnlé

⁷⁻⁸ Légbíne, Kalile kwil tãm yòtě ògbène, Yerɔdì ye sò. Nmɔ-á Yesu tyípínó nópi pól noh gbí òne, túkù òtě me n yo ne, Nsyɔ-á ò syi min we, à wil lékyí sòkò. Túkù mó ne, ògbò Liyel těntò syinyo-ò Yeli-á pò wil mɔ. Túkù mó tò ne, ògbò Liyel těntò syinyo-ò yó-á yuku wil lékyí sòkò. Páh yo sě Yerɔdì tyí, ò fòkò fěkì. ⁹ Képah sòkò, à ne, té páh se Nsyɔ yò kãm.* Nte, ò tě ó tyípínó se tò pé n nohnì yò nì? Káh pì sě, à tyah Yesule n yah n kò ne, pè à we.

Tówú ògbè púnóle Yesu tyí

¹⁰ Yesu těntòbe-á pé syi pò ò tnò, pè pé tyípínó pól yáh à syah. A me pè tě yal pé yahle, à yuku péle kwil yó gbòpò, pè n ye Besayidale. ¹¹ Nte, tówú-á pò pé sókónó pì sě, pè pé nyáh sò kyì nékwínkíle. Képah sòkò, Yesu pè tě palle, me Liyel tǒrí tyile n yáh pé tyí, té me yámpúle n de n mɔ, nónó-á sò me lènole n yah n kò.

¹² Nte, gbí-á pò n yi, ò tò sáhpú no de ò tnò, té me yo ò tyí ne, ògbò gbènnì tyah sòkò-á péle ásò dé! Nkě, wáh náhku tówú fin mɔ, pè kyì sě-òtàn ànê yòke yah kò gbòpò kwlo ànê yèpìyey sòkò. ¹³ Képah sòkò, Yesu yo pé tyí: «Yépi yòke yah pè kò pè yò yé gblòy kè!» Pè me à syah ne, búrn pló kwlo, ànê yènkýò pló nínó ó-á me pé tyí dé! Tí, à se me

* 9:9 9.9 - Yah n te Markì sébéy 6.14-29 sòkò.

ké tyí ne, pépi kyí yõke dwe po nékwĩnkí nópi pu ní? ¹⁴ Té díbí sò no népí kèyõ nínó kyegbãm kénkõle nénpó.

Képah sɔkɔ, Yesu me yo ñ tò sáhpú tyí ne, pè no kɔ pè kɔ tẽ fĩnkínóle népí tikiníní pó gbãm gbãmne. ¹⁵ Pè kè pi, wãh yo sɔ, à no pól kɔ pè kɔ tẽ. ¹⁶ Képah tẽne, Yesu me búrn pló kwɔ, ànê yẽnkycɔ pló nínó nópi tokɔ, té ñ yah yõ yĩnyõ, à Liyel ni sé yõ, té sè kwɔki, à ñ tò sáhpú kɔ ne, pè syi tówú kɔ. ¹⁷ Képah-á pi, no pól yõ tɔ. Té pè pé yónkwɔnɔnɔ tuke mɔ, vyó gbõninó yĩne.

Pyeri kè yo ne, Krista-á Yesule

¹⁸ Só yóle, Yesu sò me ñ gbɛ kyí tẽ níriɛ n pi, ñ tò sáhpúle ñ tnô. Képah sɔkɔ, à me pè piki yah ne: «Névyé tẽ tyí, nê me ímɔle?» ¹⁹ Pè me à syah ne, túkù-á ne, Wèlnwĩkĩ-ò Nsyɔ-á ñne. Túkù me ne, Yeli-á ñne. Túkù mó ne, ñgbò gbí Liyel tẽntò syinyo-ò lékó yílkínmɔnɔ-á. ²⁰ Pãh yo sɛ, à pè syah ne: «Té, yépi tẽ tyí, nê me ímɔle?» Képah tẽne, Pyeri me ne nkẽ: «Krista yé ále, Liyel-á ne, páh kɔ nê tekɔ mɔ.» ²¹ Wãh yo sɛ, Yesu pè kah sni ne, pé káh kè yo nay syah, ²² té tɔ yõ sɔkɔ yo pé tyí: «Névi Pi yĩne à yèvyãhrɔ pi náhnáh. Yèwàhnì, ànê sárká wĩkĩpu yõtãm ñgbnɔ, ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú kɔ à yahle n pi. A kɔ ko mɔ, té ké sèpĩn tɔ-ò sóle, à kɔ ñ syi min we.»

Yesu sò tẽ dùkùle

²³ Képah náh, à yo no pól tyí: «Névi nê-à me ké tyí ne, pé ímɔ sò tẽ, tẽ ñ gblɔy dyc yĩ tyi ye, sòmesó à mó ne me ñ syi syi dahni twah, ní sò tẽ.† ²⁴ Yah, névi nê-à ne nkẽ, páh n to n pwah kũ yah, tẽ náh min we n pi. Nte, nê-à kũ fɛ syi ímɔ yĩnne, tẽ wɔ min kɔ pwah. ²⁵⁻²⁶ Névi nê-á ímɔ, ànê ní wey fẽnsyino yah sen ku, ímɔ Névi Pí to kɔ sen ku ne, mé náh tẽ pĩ, máh só nêne po ní yõtɔrí sɔkɔ, ànê ní sú tyí, ànê yĩnyõ tẽntònè tyí sɔkɔ. Kãh pi sɛ, yõ se me ké tyí, névi-à kèkõyó tahrɔ pól we, té n tekɔ n pi ñ min sɔkɔ, kɔ ñ gblɔy tyí yɔkɔ? ²⁷ Gbɔ yõ, mé kéle n yo yé tyí ne: névyé nónó-á me ásò, pé túkù kɔ Liyel tɔrí we yĩne, té kɔ me min sɔkɔ.»

Yesu dùkù vinnɔnɔle

²⁸ Kéne welo yóntenɔ náh, sèpĩn kwártɔnɔ kénkɔ-á sɔkɔ, Yesu Pyeri, ànê Nsyɔ, ànê Nsyakɔ tẽ sɔkɔ yõh yó yõ ne, pé kyí níri pi. ²⁹ Wãh me níri sɔkɔ gbí nêne, ñ yèpɔ dùkù vi mɔ, té ñ flo piki préyy. ³⁰ Nénpó swɔ, díbí népí ními núkú wil, me yáhkùle n yãh ànê Yesule. ³¹ Moyisi ànê Yeli ye sò po wil mɔ yĩnyõ tɔrí sɔkɔ, té me n yãh Yesule, wãh kɔ ñ tò pi n tũ n pi sɔ, ñ kúnó sɔkɔ Yerusalemɔ. ³² Té légbíne, dɔy sò me Pyeri ànê pé no tyí fɛ. Pãh do yuku, pè Yesu tɔrí dùkù we ànê díbí népí ními nópile yínnóle ñne. ³³ Képah náh, népí ními nópi-á n yal Yesu tnô gbí nêne, Pyeri me yo ñ tyí ne, pé yõtɛ, pé tẽnó-á kɔ ple ásò dé! Páh kɔ yèpyenɔ tónɔ pi. Nkẽ ñmɔ tyí-á núkùle, Moyisi tyí me núkùle, Yeli tyí me núkùle. Té, à náh sò pĩ, tir nê-á à me n yo.

† 9:23 9.23 - Dahni twáhnó n wèkɔ ne, á á vi sah á min kɔ kɔ tẽne Yesu tyí kòle.

³⁴ Wǎh me wékínó sɔkɔ sɛ, nýírǵí yó núkú wil fob mo pé yō. Légbíne, tíkí de Yesu tò sǎhpú sɔkɔ. ³⁵ Képah sɔkɔ, yǐnpɔ̄ yó wil Liyel tyí nýírǵí mè sɔkɔ, me n yo ne ríkê: «Nmo nê-á yò, nmo ye ní pídíne, máh nê yah wilki. Yé ne n nohni ò tyí!» ³⁶ Pǎh wey mè noh nýǎh sɔkɔ, ney náh tō we nénpó, né Yesu ó náh. Kǎh pi sɛ, ò tò sǎhpú pé vyēy vike tē syísyí. Té légbíne, pǎh tyi nóno we, pé náh me sé sɔkɔ yó ítēne n yǎh ney tyí.

Yesu sétō yīni wilki wēnpir yó sɔkɔ

³⁷ Dendalle, pǎh tiki yōli yō, tówú ñgbē yó po Yesu yohni. ³⁸ Té kéne tówú sɔkɔ, dí yó sò me, à tyah n de n syi ne, kwò-ò dí, pǎh ñne n ni, à yah dah mo pé pídí tyí sɔkɔ, nmo núkúni-á pé tyí, ³⁹ té sétō yó-á me n yuku n po ò yō. Kǎh yuku ò yō, à n de n syi nénpó swɔ, ànê kē à kah n yike pélpèl, té gbèfòkòpíkíni n ne n wil ò vyǎh. Anê kē náh ñne n fin n mo súú. Kǎh pópó ñne n fin mo, kē à fòh n kah n mo. ⁴⁰ Képah-á, pé po ò tò sǎhpú ni ne, pé sétō mè yīni, té pé náh tē we. ⁴¹ Wǎh yo sɛ, Yesu me yo pé tyí ne, népèl, ànê Liyel yō sɛ-ńkê névyé nópi! Pé se yīne, pé pé ni tē, pé tē péle, pé po syi gbí nê tyí ni? Nkê, à po ò pídíne ásô. ⁴² Piri-á núkú n no n de Yesu tnô, sétō à kwel min sétáh, té à yike kègbile. Nte, Yesu me díri kō sétō yō, té piri de mo, té ñne ò sú gbò dahbi. ⁴³ Képah tēne, no pól gbǎn du Liyel tēnpnénó tyíle.

Yesu me ò kúnó tyíle n tō n yo

Nte, no pól-à sò me gbèndùnì sɔkɔ sɛ ò tyipínó nópi pól yīnne, à me yo ò tò sǎhpú tyí: ⁴⁴ «Nê-á mé n tyah yónóle yé tyí, yé kē noh palle: Névi Pi ki n dahbi n pi névyé gbò.» ⁴⁵ Nte, pé náh sò me wey mè tyí yah we. Kē sò weki wénpille pé tyí ne, pé káh ké yō pī. Té ké dùkù píkinyahno tíkí sò me pé tē Yesu tyí.

Nê tē kal?

⁴⁶ Képah sɔkɔ, tò sǎhpú tyah yékâble n pi ne, pé pī nê tē-á kal pépi sɔkɔ. ⁴⁷ Té Yesu-á pé fókòsòno pī sɛ, à piri yó tē sah ò tnô, ⁴⁸ té yo pé tyí: «Nê-á tyí kal yépi pól sɔkɔ, nmo kal télóle. Képah ye, névi nê-à piri mè kénkò ténó ple nmo yīnne, nmo ye tē tē ple. Anê névi nê to-à nmo ténó ple, ní tékínmo-ò ye tē tē ple.»

Névi nê-à me ále n fwó-ńkēne, tē me ále

⁴⁹ Képah sɔkɔ, Nsyō me Yesu syah ne, pé yòtē, pépi-á ñnî we, à me sétanne n yīni ò yīn yō, té à náh se sò me ò sò tē pépile wē tyí. Képah-á, pé ne, pé ñne n yīni n mo ké pínóle. ⁵⁰ Wǎh yo sɛ, Yesu me yo ò tyí: «Névi nê-à me yéle n fwó-ńkēne, tē me yéle. Képah ye, yé káh à yīni n mo ké pínóle.»

Yesu yáhlenole Samari kwil yó tǎn tyí

⁵¹ Képah náh, Yesu yōndòkònsòkò gbí-á po no yīnyō, à kē yah tókò yīn núkú yō ne ríkê, pǎh ki kyi Yerusalemi. ⁵² Kǎh pi sɛ, à tēntò névyé tekí mo ò yahle. Pépi me wèkì tē, à kyi de Samari kwil yó sɔkɔ ne, pé kyi twáh-ńsah yah sah à kō.

⁵³ Nte, wǎh sǒnpúle ò yah mɔ n yuku Yerusalemú tǐnne, kǎh pɪ sɛ, nɛnpó tǎn me yahle ne, à káh twah pé tyí. ⁵⁴ Yesu tò sǎhpú soko Nsyaki, ànê Nsyô-á képah noh sɛ, pè ne, Tɛ òngbɛ, à se me ké tyí ne, pé yǐnyô nyàh ye mɔ no nópi yô, kè tiki n pɔ pè suke n mukuli ni? ⁵⁵ Pǎh yo sɛ, Yesu ò yah vi pé tǐnne, à díri kô pé yô. ⁵⁶ Képah nǎh, pè me wɛkɪ tɛ, à soko kwil yó soko.

A tyi pól we ye, té Yesu sò tɛ

⁵⁷ Képah soko, pǎh me wɛkɪ yô gbí nêne, dí yó Yesu syah ne níkɛ, páh kɪ ò sò tɛ n kɔ n kô òne, ò kó-rítán pól soko. ⁵⁸ Wǎh yo sɛ, Yesu me yo ò tyí: «Gbɛnpǎhlo tyí, pì me. Kèpye tyí, syè me. Nte Névi Pi tɛ tyí, wénsɛnmi-ònsah òtɛ nǎh me.»

⁵⁹ Té me pyè yo ònɪ tyí: «N sò tɛ.» Kéne dí me à syah ne, à ye, páh pɔ pé sú lékó òngbò yí tɛ. ⁶⁰ Wǎh yo sɛ, Yesu me à syah ne: «Ye lékyí kô, pè pé lékyíle n yí, té áwɔ mó kyɪ Liyel tǒrí tyíle n yo n kô.»

⁶¹ Képah soko, ònɪ yó mó yo Yesu tyí ne, pé Tɛ òngbɛ, páh kɪ ò sò tɛ. Té à ye pé kô, pé kyɪ ké wɛkɪ ni pé gbò tǎn tyí. ⁶² Wǎh yo sɛ, Yesu me yo ò tyí ne: «Névi nê-à nyeh wɛkɪ tɛ swǎhle n wɔ, té n yah nǎhle, tɛ nǎh fɛ Liyel tǒrí tò pɪ n pi.»

10

Tò sǎhpú nɛpɪ tikitɔní pó gbǎm pó nínó tɛntò pínóle

Yesu dúbínóle

¹ Képah nǎh, Tɛ òngbɛ Yesu me tò sǎhpú nɛpɪ tikitɔní pó gbǎm pó nínó yísyó yah wah, té pè tekɪ mɔ ními nímine ò yah tǐnne, kwlo ànê wley wley pól soko, òmɔ-á sò me ké tyí ne, pé kyɪ pé gblɔy nónó soko, ² té yo pé tyí ne: «Sèmuکو tɔko tɔko tɛ me dò, té ké tǔnpɪbɪle kwéyy. Yé sètɛ ni, à tǔnpɪbɪ náhnáh tekɪ mɔ, ò sèmuکو tɔko yǐnne. ³ Yé ne n yuku! Té, yé me á kɪ ne, kópópi sò, mé n tekɪ n mɔ gbɛnpǎhlo niyó. ⁴ Nte, yé káh pó, ànê pilki, ànê lékyéh tɔko. Yé káh yǐn wɛkɪ ney tyí wɛkɪ yah. ⁵ Anê, yáh kyɪ n de kéte nê soko, yé wey gbenne, yé yo ne níkɛ: «Yèvinɪ ne n me kéte mè soko.» ⁶ Káh pɔ yǐne ney me yèvinɪ n yah n kô kéne kéte soko, yé yèvinɪ yénmɔnɔ mè kɪ pɪ tɛ wɔ tyíle, yé mó tɛ nɛnpó. Képah-à mó pí-òkɛne, yé yèvinɪ yénmɔnɔ kɪ ké syɪ pɔ yé tyí. ⁷ Tǔnpɪ ye yǐne ò tò pínó yǔre wénóle. Képah ye, yáh twah kéte nê soko, páh yé kô yòke nêne, yé kè yô, ànê páh yé kô wɔ wɔ kwáh nêne, yé kè wɔ. Té, yé káh ne n vi n mɔ n twah n kô gbéngbèn soko. ⁸ Yáh kyɪ de kwil nê soko, té pè yé tɛnó ple, páh kwáh nêne yé kô, yé kè yô. ⁹ Yé mó yámpúle n de n mɔ, nónó-á me nɛnpó. Yé mó ne n yo kéne kwil tǎn tyí ne níkɛ, Liyel tǒrí-á yǐni tɛ te pé tyí. ¹⁰ Nte, yáh kyɪ de kwil nê soko, té pè ne, yé káh twah pé tyí, yé wil kyɪ pé tówú tükè-òtǎn soko, yé mó yo ne, ¹¹ pé kwil nèngbô nê òtɛ-á tahlɪ yé gbyèh tyí, yáh kɪ sè kwer kwe pè kô. Nte, pè pǐ ne, Liyel tǒrí-á yǐni tɛ tɛ.

¹² Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tukey tuke sóle, Sodomu* kwil fóhnó ntě kú fàhfàh kal kène kwil tyíle.»

Kwlo nónó-á yahle sěńóle Liyel yō

¹³ Yesu tō yō soko yo kwlo nōpi tyí soko ne: «Yèvyāhri me ye yō, Korasini ànê Betisayida tãn! Gbìl tyi nónó-á pı ye tyí, sěnkō-à sò me pı Tiri ànê Sidō tãn tyí, pé Liyel wěkì tēnó di nāhki me mo. Pè nāhki me yèkworı flo mō, té nāhki me pé piki syile pé tyípèl nāhnpı gbónó soko.

¹⁴ Nte, tukey tuke sóle, Tiri ànê Sidō fóhnó kú pı fàhfàh kal yépi tyíle.

¹⁵ Té, áwō-á, Kapernayumi, á se we ne, wáh kú yō dokō yĩnyō? Pólle! Á kú tiki yuku fókókwil nyàh tē-ńsah.» ¹⁶ Té tō yo ñ tò sáhpú tyí ne: «Névi nê-à n nohni yé tyí, nımo tyí ye tē n nohni, té nê-à yé yahle, nımo ye tē yahle ànê í tekı mó-ò tole.»

¹⁷ Képah náh, tò sáhpú népı tikitōní pó gbām pó nínó nōpi pé syı po de nıvını soko, me n yo Yesu tyí ne, pé Yōtē, nımo yın yō, sétàn nítē-á me n sah pépi yóré yō! ¹⁸ Képah tēne, à me yo pé tyí: «Mé sò sétàn yōtē we, à wil yĩnyō, à tiki ke nukú, à po syıkı pı sō yikiri yál. ¹⁹ Nte, yé yah, mé tēnwenole yé kō: Yé kú n kō vyeh, ànê mĩntyı yō. Anê yé kú fē sépe tãhkile n yıkı, té tir yó nítē náh yé nō n pi. ²⁰ Té yé káh ye yé nı vı sétàn sàhnó ó tyíle yé yóré yō. Nte, yé yé nı vı ne, yé yni-á me wárkınsàhnóle yĩnyō.»

Yesu nı vınóle

²¹ Légbı-ó soko, Yesu nı kah vı Liyel Mırkı gbò yō. Képah soko, à me ne: «Bō, áwō nê-á yĩnyō, ànê sétáh nétēne, mé ále n gbilki, áwō nê-á tyi nōpi wōbı yı pıpı, ànê lékampu yah, té séle wēnpı wō wěkı. Awe, bō, áwō dyo yıı tē ye ne kè pı sē. ²² N sú ye sé pólle í gbò dahbı. Nte, ñnı yó nítē náh Liyel pile n pne, né sú ó náh. Sē ó ye, ney to náh súle n pne, né píđı ó náh, ànê wáh me ké tyí ne, pé pé súle nê wěkı.»

²³ Képah náh, Yesu ñ yah vı ñ tò sáhpú fınne, té yo pépi ó tyí: «Yèvıni me ye tyí, yépi nónó-á tyi nōpi we. ²⁴ Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tēntōnè nāhnáh, ànê yōtām nāhnáh sò me ké tyí ne, pé sè we, té pé náh sè we. Té me ké tyí ne, yáh nónó noh, pé sè noh, té pé náh sé to we noh.»

Samarı kwil négbı yó sēmirkile

²⁵ Légbıne, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó sò ne, pé Yesu mō yah, té yuku yın, à yo ñ tyí ne nıkē, kwó-ò đı, pé se kú pı sō, té kú tyé-ńkē min we nı?

²⁶ Yesu me yo ñ tyí ne, tir nê se wárkınsàhnóle Liyel tyi sàhnó sébey soko nı? Tir nê se à me n kar ké soko nı? ²⁷ Dí me yo ñ tyí ne, káh me wárkınsàhnóle ne nıkē, á Tē ñgbē Liyel tyı-á yıne kè nō á tyı á nı pólle, ànê á min pólle, ànê á tãhkı pólle, ànê á sōnō pólle. Á ní-ò to tyı mó nō á tyı á gblōy tyı kōle.† ²⁸ Wáh yo sē, Yesu me yo ñ tyı: «Á yo ple. Képahle n pı, á kú tyé-ńkē min we.»

* **10:12** 10.12 - Sodomu nê tyı-á yo, ké soko névye tyıpèl pınó sò kah tno, fókó Liyel po pé pól suke nyàhle. Kè yah n te Tyàhnó sébey 19 soko. † **10:27** 10.27 - Yah n te Tōnyono sébey 6.5 ànê Levıbi sébey 18.5 soko.

29 Nte, dí mè sò me ké tyí ne, pé gbɪ wɛ. Kǎh pɪ sɛ, à Yesu syah ne, nê se péwɔ ní-òle nɪ? 30 Yesu me à syah ne: «Dí yó ye lésò wil Yerusalemɪ, à me n tiki n yuku Yeriko sɔkɔ, té kyɪ wil mɔ yípu yô. Pè me à tɛ̀ n gbǎn yí pól tɛ̀ syi, té à ko markɪ sah, té sɔkɔ. 31 Tɛ̀, kè pɔ yĩne, sárká wílkɪpu yòtɛ̀ yó mó me n tiki n pi kéne wɛ̀kɪle. Wǎh pɔ dí mè wɛ, à gbo sɔkɔ fíí. 32 Képah náh, Levi yìkì ney yó tɔ tɔ pɔ yĩni tɛ̀ nɛ̀npó.† Nmɔ tɔ-á à wɛ sɛ̀, à gbo sɔkɔ fíí. 33 Nte, Samarɪ ney yó sò me n yuku kóló sɔkɔ, té kyɪ dí yô dɔkɔ. Nmɔ wɔ-á à wɛ sɛ̀, n yǎm à tɛ̀. 34 A me nɔ de n tnô, té ðivɛ̀ ànɛ̀ nɪrɪ mɔ n nɪy yah, té sè pukubi. Tɛ̀ me à dɔkɔ mɔ n yɛ̀ngbɛ̀ nkwɛ̀ndyíkì yô, à yuku ñne nɛ̀pân twáh-ńsah yó sɔkɔ, à kyɪ yah dah mɔ n tyí sɔkɔ. 35 Ké dendalle, à me pó pló nínó§ wilki nɛ̀pân twáh-ńsah yòtɛ̀ dí kô, té ne, à ne n yah n dah n mɔ dí mè tyí sɔkɔ. Nkɛ̀, wǎh kɪ sɔ̀ gbò wilki à kah mɔ képah yô, pǎh pé syi pɔ gbí nêne, pǎh kɪ à dyah kéle.»

36 Képah yónteno náh, Yesu dí piki yah ne, ñmɔ tɛ̀ sɔnɔ sɔkɔ, yípu-á dí nê pɪ yɔ, ñmɔ ní-ò se nê tɛ̀ne nɛ̀pí tǔmí nɔpi sɔkɔ nɪ? 37 Liyel ñgbò wɛ̀kì kwó-ò me à syah ne, nê-á n yǎm yah, ñmɔ-á. Képah tɛ̀ne, Yesu me yo n tyí: «Á tɔ kyɪ sɛ̀nkòle n pɪ.»

Yesu tɛ̀nɔ̀ pɛ̀pɛyɛ Martɪ ànɛ̀ Mari tyí

38 Tɛ̀ Yesu ànɛ̀ n tò sǎhpú-á sò me wɛ̀kì yô sɛ̀, à kyɪ de kwílpír yó sɔkɔ. Tɛ̀ kéne kwil sê yó sò me, pè n ye Martɪle. Nmɔ me Yesu tɛ̀ ple n gbô. 39 Tɛ̀ gbɛ̀ sê yó sò me n tyí, pè n ye Marɪle. Nmɔ sò me pɔ tɛ̀ Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu tnô, à n welole n nohnɪ. 40 Légbíne, Martɪ yah me n vyǎh Yesu fèn pínó sɔkɔ. A me pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yòtɛ̀, pé gbɛ̀ sê-á tò pól sah péwɔ ó kô, té pɔ tɛ̀ n tnô, kè kó me tɪrle n yah nɪ? A kó n yo n tyí, à péle n yohnɪ n mɔ nɪ? 41 Nte, à me yo n tyí ne: «Martɪ, áwɔ me á gblóyɛ n kwɔ, me á fɔkòle n sò tyi náhnáh tyíle. 42 Nte, tir núkú ó tyí ye yòrele. Mari ye ké pɛ̀pɛy yah tɔkɔ, nê-á kè náh n tɛ̀ n syi n yah n pi n tyí.»

11

Yesu-á kwónó nê kô nírɪ pɪ dùkù yô

1 Sò yóle, Yesu sò me Liyelle n ni fí yó sɔkɔ. Wǎh ni tɛ, n tò sǎhpú sɔkɔ yó à syah ne, pé Yòtɛ̀, à pépi kwɔ Liyel ni dùkùle, sɔ-á Wèlnwílkì-ò Nsyɔ̀ sò kéle n tò sǎhpú kwɔ. 2 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí: «Yǎh Liyelle n ni, yé ne n yo ne ñkɛ̀:

«Sú Liyel,

no pól kô pè n pɪ Liyelle.

Á tǔrí kô kè pɔ.

3 Á sòmésó gbìyìkì yòkele ále n kô, nê-á kɪ n yĩne n pi ále.

4 Nónó-á n pɪ n de ápi tyí, á ye me séle n yô n mɔ pé tyí. Képah ye, ápi tɔ tyípèl yô mɔ á kô.

Anɛ̀, káh n ye à sétò tǔnmɔnɔ fɛ̀ n syi.»

† 10:32 10.32 - Levi nole, pépi Liyel wòkò sɔkɔ tǔnpɪtɪle ye sò pɪ. § 10:35 10.35 - Ké légbí pó pló nínó sò no gbìyìkì núkú tò pínó danne.

5-6 Képah náh, Yesu tō yō soko yo pé tyí ne: «Yépi soko yó tyí kódí-à me, té à pɔ wil n tyí lénule ne nkē, pé kódí yó-á me wil kóló soko, à pɔ pé tyí, té yō yō kwáh náh me pé tyí kɪ à kō. Nkē, à dekɪ pé kō búrn pló tōnóle. 7 Nte, ní-ò mè-à ntýíno tē wòkò soko táh, té yo mo n tyí ne, à káh péle n kwlo, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwɔ ànê pé wēnpì-á sē, pé náh fē yuku búrnne à kō n pi. 8 Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè-à sō yuku séle à kō-nkēne pé kódírí yinne, à kɪ yuku n yétò yí pólle à kō n nínó gblóvyáhrí tē wɔ yinne.

9 Nte, nímɔ tē wɔ kéle n yo yé tyí ne: yé ne n ni Liyel tyí, à kɪ yéle n kō. Yé yáhnkōnole n pi, yé kɪ n we. Yé wòkò yah mɪ, kè kɪ yɪkɪ mɔ yé kō. 10 Sē ó ye, nê-à ni Liyel tyí, tē n we n syi. Nê-à yah kō, tē n we. Anê nê-à wòkò yah mɪ, kè n yɪkɪ n mɔ tē kō. 11 Sú nê tē me yépi soko, n pi-à yēnkò ni n tyí, à kɪ wahyne à kō? 12 Képah náh pi, wáh séngbí ni n tyí, à kɪ mīnkōne à kō? 13 Nte, yépi nónó-á népèlle, yáh yé wēnpì kōnó yah we yípeplole, sú Liyel nê-á yīnyō, nímɔ náh n pi ple n kal, à n Mirkile ké yáhnkōpu kō n pi di?»

Túkù ne, Yesu tēnwɛnɔ-á wil sétàn yòtē Belsebuli tyí

14 Sō yóle, Yesu sò me sétò yóle n yīni n wilki dí yó soko, nê-á à kō à wekɪ kwlo. Sétò-á fyò wil dí mè soko, dí tyah n wekɪ, kè pɪ gbēndùnīne tówú tyí. 15 Té túkù mó sò me n yo ne nkē, sétàn yòtē Belsebuli gbò yó-á à n yīni sétànne. 16 Túkù mó n mónyah yinne, me n yo n tyí ne, à gbìl yó pɪ pé yah, nê-á n wil yīnyō.

17 Nte, Yesu-á pé fókósōnɔ pī sē, à yo pé tyí: «Kwil nê névyè-à gbekɪ tyah wēne n fwo, kéne kwil kɪ pɔ yɪkɪ, ké vɪ kɪ syɪkɪ dohnɪ wē yō. 18 Nte, yáh ne nkē, sétàn yòtē gbò yó-á nímɔ sétànne n yīni-à; sétò-à tyah n gblóyne n fwo, n yòtōrí se kɪ n wū n pi? 19 Nte, nímɔ-à me séle n yīni Belsebuli gbò yō, té yépi pye wɔ-á dò, nê gbò yō me pépi n yīni séle wé? Pépi rítē ye kɪ lékàhle yé kō. 20 Nte, Liyel gbò yō-à mé n yīni sétànne, képah n wēkɪ ne nkē, Liyel tōrí-á yīni tē yé tyí.

21 Táhkì-á me dí nê soko, ànê méfwóyile n tyí, wáh n kétele n syɪkɪ, tir yó rítē náh fē n gbàn yí nɔ n pi. 22 Nte, nê táhkì-á kal n tyíle, nímɔ-à pɔ, té tē we n tyí, à kɪ n méfwó yí tē syi, wáh sò me n gbò sah nónó yō, té kɪ n wòkò yí kwel dibi. 23 Képah ye, névi nê náh me ní pèpey neyne, ní pèlney ye tēne. Névi nê náh nne n yohnɪ n mɔ tükènmɔnɔ soko, tē me kárkínóle n pi.»

Sétò-à wil névi soko, à n fē n syi n pɔ

24 «Sétò-à wil névi soko, à n kyɪ gbēnnɪ kɔ n kō, n mī-ànsah yah n kō. Wáh wé-nkēne, à n yo n gblóy tyí ne, páh sò wil nýāh soko, páh kɪ pé syi yuku nénpó. 25 Wáh n syi, à n kyɪ n tē-ànsah dyàh we yàlntōnsàhnóle, pléntnɔ. 26 Képah tēne, sétò mè n kyɪ sé nɔ sétànnó kwārninɔ syah, nónó-á peke kal nímole. Sè n kyɪ n de n tē tē soko. Kàh pɪ sē, tē mè dùkù ké syi n peke n kal n gben tēne.»

27 Képah tēne, Yesu-á me képah yónó soko, pi yó tē tówú niyó soko, té yo mo ñ tyí yĩpǒ ñgbēne ne, sê nê foko soko-á à wil, té ñ yínó yĩ, yèvuni-á me ñ tyí. 28 Nte, Yesu me yo pi tyí: «Yèvuni ye pyè me névye tyí, nónó-á Liyel weyne n nohni, té ké tyile n pi ké wèkì yò.»

No gbìl yó yah kō Yesu tyí

29 Képah soko, névye-á pò n tuke n mo Yesu tnô, à tyah n yo ne: «Kwey gbì névyele, népèl ye péle, pè me gbìl yóle n yah n kō. Nte, kèyāh nítē nāh n pi pè wèkì n pi, à wil Liyel tēntò syinyo-ò Yonasi tyí soko. 30 Sǒ-á Yonasi lésò pi kwní yónmònole Ninivi tǎn tyí, sǐ ó ye, Névi Pi tò kɪ pi kwní yónmònole kwey gbì névye tyí.

31 Pi nê-á lésò yòtēne Saba sétáh yò, à lésò wil fíí sétáh yĩn tyí, à pò yòtē dí Salomo lékám welo noh. Nte gbì yò, ney me ásò, nê-á kal Salomole. Kǎh pi sǐ, Liyel fò tukey tuke sòle, kéné yòtē pi kɪ yuku kwey gbì névye tyí, kɪ lékǎhle pè kō.* 32 Anê tǒ, Ninivi kwil tǎn lésò fē syi Liyel wèkì tē, Yonasi-á Liyel tēntò yo pé tyí. Nte, ney me ásò, nê-á kal Yonasi. Kǎh pi sǐ, Liyel fò tukey tuke sòle, Ninivi kwil tǎn kɪ yuku kwey gbì névye tyí, kɪ lékǎhle pè kō.»†

Liyel yò sēnó kyòole

33 «Névi se kɪ fòtnò soh wǒbɪ, képah nāh pi, kɪ dú kwĩnki mo ké yah? A nāh kè sah n pi fòtnò sahki soko, kyòo we yinne wòkò soko dépú tyí di? 34 Sǐ ó ye, á yí ye á wil kyòole. Á yí-à me ple, à wil tò pól n ne me kyòo soko. Té, á yí-à me plé-ńkēne, á wil pól n ne me fēntú soko. 35 Á gblǒy kyomɪ yíí, kyòo nê-á á soko, kè kǎh ne me fēntúne. 36 Té á wil pól-à me kyòole, fēntú tyah kēne ké soko, á kɪ me kyòole, sǒ-á fòtnòle kyòo á tyí.»

Yesu nāh kè yo neki Farisiyēno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú soko

37 Yesu-á wekɪ te, Farisiyē dí yó à ye yòke yò yinne ñ gbò. Képah tēne, pè de à tē yòke yah. 38 Farisiyē mē-á Yesu we, à tyah n yò té à nāh ñ gbǎn wu Nsyifuno wu òkùle, kè ñ gbǎn du.

39 Képah tē soko, Yesu me yo ñ tyí: «Sǐ ó ye, yépi Farisiyēnole, yé wóhló ànê yēyónvo náhló wu n tǒ n sah, té yé foko táhló n ne n me yúkúnóle pèkè, ànê yĩbe dékè tyile. 40 Lékam ké névye nópi, nê-á mo vyó náhlóle, à nāh sé soko táhló tò mo di? 41 Yé sé soko táhló yí yí yǎm tǎn kō! Képah-à pi, sé pól kɪ pi palle yé tyí.

42 Yépi Farisiyēnole, pèkè me yé yò! Yé yimî ànê swāh soko pēnfēnè pól gbām-ònole Liyelle n kō. Nte, yé n yahle tǒnsǎhnpɪnole névye tyí, ànê Liyel tyí nāh no yé tyí. Képah nê tǒ-á sǐ yé yĩne yè ne n pi gbònwòkò kēne. 43 Yépi Farisiyēnole, pèkè me yé yò! Yé tē-ntàn gbrole n yah n kō Liyel ní-ńtàn vɪ soko, ñ té ne me ké tyí ne, névye ne n tǒ n sah n wekɪ n pò yé tyí tówú tē-ntàn soko. 44 Pèkè me yé yò, yépi nónó-á me á kɪ ne, léyǎl nírinó sǐ, névye n ne n kò sé yò, pí-ńkēne.»‡

* **11:31** 11.31 - Yah n te Yòtām sèbéy gben 10 soko. † **11:32** 11.29-32 - Yonasi tyíle, yah n te Yonasi sèbéy 3 soko. ‡ **11:44** 11.44 - Nsyifuno tyí, léyèkì yò kónsòkonole, Liyel dèl ye.

⁴⁵ Yesu-á yo sě, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó à syah ne, kwó-ò dí, wǎh me n wekì sǒ, pépi tǒ-á à n gbyo dé! ⁴⁶ A me yo ñ tyí: «Yépi Liyel ñgbò wěkì kwó-pú tǒle, pèkè me yé yǒ! Yépi nónó-á ñkěne no twah n mǒ tókópělle, té yé nǎh n fě n syi n so n mǒ pé tyí kèngbo núkú fyéle. ⁴⁷ Pèkè me yé yǒ, yépi nónó-á Liyel tǔntǔ syínyopu léyǎlle n tǒ n sah n mǒ, té yépi nǎh tǎn ye mó tǒ ko mǒ péle. ⁴⁸ Képah n wěkì ne, yáh yé súbí tyípínó fě syi. Pépi-á Liyel tǔntǔ syínyopu ko mǒ, té yépi sǒnpí pé léyǎlle n tǒ n sah n mǒ. ⁴⁹ Képah ye sǒ Liyel yo lékám soko ne ñkě: «Mé kú tǔntǔ syínyopu teki mǒ pé kǒ, ànê tǔntǔbele. Pè kú pé tókú ko mǒ, té kú tókú fǒh.» ⁵⁰ Kǎh pí sě, Liyel kú kwey gbí névyé fǒh n pí Liyel tǔntǔ syínyopu nópi yinne, nónó-á ko mǒ kèkoyó mǒ gbí dukule, ⁵¹ à toko Abeli kònmǒno tyí, à pǒ syi Nsakarí kúnó tyí, nê-á ko mǒ sárká wǐkí-ñsah, ànê Liyel ní-ñsah wòkò ñgbě wró. Gbì yǒ, mé kéle n yo yé tyí ne: kwey gbí névyé kú n fǒh n pí képah yinne. ⁵² Pèkè me yépi Liyel ñgbò wěkì kwó-pú yǒ, yépi nónó-á Liyel wěkì wénpĩno yah kǒ névyé tyí. Yépi nǎh me n kǒ kéle, té nónó-á se ne, pé ne n kǒ kéle, yé pépi yĩni mǒ.»

⁵³ Képah soko, Yesu wǐlnteno nǎh nénpó, Liyel ñgbò wěkì kwó-pú, ànê Farisiyěno pé foko vyǎh ñne kègbile, té tyah ñne n piki n yah tyi duke duke pól yǒ. ⁵⁴ Pè sǒ me ñne n mǒ n yah ne, à pilki ñ vyǎh welo soko pé kǒ pé à we tǔ.

12

Gblǒy kyòmínóle vyěnnĩni wékínóle

¹ Képah soko, nékwǐnkí-á tuke mǒ tnónóle gbí nêne fǒó, me wě gbyěhne n suki, Yesu tyah n yo ñ tǒ sǎhpú ñgbò tyí: «Yé yé gblǒy tǔ Farisiyěno vyěnnĩni wékínóle, képah nê-á n tǒ n mǒ kókónó tyí kǒle mífǎhki soko. ²⁻³ Tyi nónó pól-á yé n yo fěntú soko, sè kú pǒ noh gbìntǒle kyòo yah. Anê nónó pól-á yé n plo n yo wě níkíló yey, wòkò soko táh, sé pól kwní kú pǒ kǒ gběntũn yǒ. Képah ye, tyípìl yó ñtǔ nǎh me, nê-á kú n wũ n pí wǐlkinmǒ-ñkěne. Sèntũn sǒ tir yó ñtǔ nǎh me, nê-á kú n wũ n pí pí-ñkěne.»

Nê tiki-á yĩne pínóle

⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne, yépi nónó-á ní kódibìle: yé káh névyé yah tíkile n pí, nónó-á wǐl kò óle n ko n mǒ n pne, té pé nǎh tǒ tir yóle n pí n kah n mǒ n pne képah yǒ. ⁵ Nê yah tiki-á yĩne pínóle, mé kú ñne yé wěkì: Liyel nê-á kú fě névi wǐl kò kònmǒnteno nǎh, kú ñ min dah mǒ tyé-ñkě nyáh soko, yé ñmǒ tíkile n pí. Mé kéle n yo yé tyí ne ñkě: yé tǔ wǒ tíkile n pí. ⁶ Ntǔnpĩnó kwlo nǎh n yǎm pópíkí pló nínóle di? Nte, Liyel dyo nǎh n fwǒ sépi núkú yó ñtǔ tyíle. ⁷ A wǐl képah soko, yé yǒyén ñtǔ pól dan me pĩnóle Liyel tyí. Kǎh pí sě, yé káh tiki pí. Yépi tyí nǎh tah kal ñtǔnpì kwǐnkile di?»

A Yesu fě syi, képah nǎh pí, à à yahle

⁸ Képah nǎh, Yesu tǒ yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: nê-à kè yo dal mǒ névyé yí yah ne ñkě, páh me ñmǒ tyí yǒ, Névi Pi to kú kè yo

Liyel yinyō tēntōnè yí yah ne nkě, wǎh me pé tyí yō. ⁹ Nte, nê-à ní yahle névye yí yah, Névi Pi tō kɪ à yahle Liyel yinyō tēntōnè yí yah. ¹⁰ Névi nê-à Névi Pi yínpo yo, kè kɪ yō mō tē kō. Té nê tē wō-à Liyel Mírki gbyo, kè nǎh n yō n mō n pi n tyí.

¹¹⁻¹² Pàh yé tē kyɪ tükè-nsah Liyel ní-ńtǎn vì soko, képah nǎh pɪ, yah tǎm tyí, képah nǎh pɪ, yōtǎm tyí, Liyel Mírki kɪ yé kwō nēnpó swō, yáh ne nê yo n pi. Képah ye, yé káh ye yé yáh-nsah tyɛ, yáh ne n yo n wil n pi sō.»

Lékám kě tǎh dí sēmirkìlè

¹³ Tówū nyó soko, ònñ Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à yo pé nénkyí dí tyí ne, à ye pé pé sú gběki dibi. ¹⁴ Képah tēne, Yesu me yo n tyí: «N dí, nê sah íne ne, mé yéle n tuke, tǐ ne, mé yé gbǎn yíle n dibi?» ¹⁵ Képah soko, té yo pé tyí: «Yé yé kyomɪ tahrɪ dékè kérékèlè! Tahrɪ-à sō me sō névi tyí, képah nǎh fē minne à kō n pi.»

¹⁶ Képah soko, à tō sēmirkì yó yǎh pé tyí ne: «Tǎh dí yó lésō me, n swǎh pekɪ yí n tyí. ¹⁷ Képah tēne, à tyah n sō n foko soko ne, òte, sēmuko mō-nsah nǎh se me fwóo pé tyí, sō se pé kɪ pɪ nɪ? ¹⁸ Dō, à ne, páh kɪ nê pɪ n pi, képah á yō: Páh kɪ pé diké soku, té kɪ sè tō mō gblò gblò, kɪ pé gbǎn yí pól mō sé soko, ¹⁹ té kɪ yo pé gblōy tyí ne, páh yō, yōke dò-á me pé tyí pé gbò sō ye náhnáh yinne. Núkúnúkú, páh kɪ n mɪ, té kɪ n yō, té kɪ n wō, té kɪ nìvìle n pɪ pé dyole. ²⁰ Nte, Liyel me yo n tyí: «Lékám kě névi! Kwey lékǎh nít soko á min kɪ n syi n pi á tyí. Té yí nónó-á á tuke mō sah, sè kɪ pɪ nê tyíle?» ²¹ Képah soko, Yesu ne: «Névi nê-à tahrɪle n yah n koh n sah n gblōy tyíle, té Liyel fó tyí yáhnó yahle, sēntē ye n nō tēne!»

Sōno sàhnóle Liyel ó yō

²²⁻²³ Képah nǎh, Yesu yo n tō sáhpú tyí: «Névi min tyí nǎh tah kal yōkele, wil tyí me tah kal flole di? Képah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: yé káh yé fókole n sō, yáh ne we n yō n pi sō, ànê yáh ne yé wil flo we n mō n pi sō. ²⁴ Yé yah ngbòlale kè: Sè nǎh sēmukole n duku, sè nǎh sēmukole n toko. Diké ànê sēmuko kóhnsah-ńtǎn tō nǎh me sé tyí, té Liyel séle n pu. Nte, yépi tyí nǎh tah kal kèpyele di? ²⁵ Yépi soko, nê tē kɪ fē kwéyy nítē fyé dohnɪ n min wénó yō n fókósōno gbò yō? ²⁶ Tēnweno-à mé-ńkēne yé tyí, à fē sēntē tir tyí nítē fyé pɪ n pi, sō pɪ, té yé yé fókole n sō yí téló tyí soko?»

²⁷ Yé filfi pɪ dùkùle n yah kè: Sè nǎh tòle n pɪ, sè nǎh flole n tǐ. Nte, mé kéle n yo yé tyí ne: yōtē Salomo nítēne n tahrɪ pól soko, à nǎh flo pèplo we mō yah filfi nópi soko yó nítē kètòle. ²⁸ Filki nê wō-á gbēnnɪ soko kweyne, té kɪ pō n suke n pi ísōne, Liyel-á képah fi pɪ palle sē, à nǎh n yah n dah n mō n pi yépi flo tyí soko à kal sépile di, Liyel yō sēnyí-ńkēpú nópi? ²⁹ Kǎh pɪ sē, yé káh yé gblōyne n kwlo yé yōke, ànê yé wō wō yí yáhnkōno tyí soko. ³⁰ Kèkōyó mè soko, Liyel pí-ńkē névye ye nkēne ne n yah n kō sépi pólle tyé-ńkēne. Nte, yépi tē wole, yé sú Liyel pǐ ne, sé yétò-á me yé tē. ³¹ Kǎh pɪ sē, yé Liyel tǔrí ngbò yah n

kõ! Képah sɔkɔ, à kɪ yī téló dohnɪ yé kō. ³² Kè ye nɔ yé sú tyí, à n̄ tǒrɪle yé kō. Képah ye, yé káh tíkí pɪ, tǔnpɪr yípêy!

³³ Yé yé gbàn yī yām, yé mó sé yī yām tǎn kō. Yé tahrɪle n yah n sah Liyel fǒ, képah nê-á kè náh n yɪkɪ, kè náh se n tyɛ. Yípu náh fē n kyɪ nénpó, sóhrí tɔ náh fē sè yō. ³⁴ Sē ó ye, á tahrɪ-à me nýāh, á sōnɔ tɔ n ne n me nénpó.»

Gblɔy vɪnsàhnó tyí sèmìrkìle

³⁵ «Yé ne me yé vi sah tǒ pɪ pɪ tēne, yé mó yé knɔ fɪ mɔ, yé fǒtnònó mó ne me kǒntēnóle. ³⁶ Yé ne me á kɪ ne tǒnpɪbɪ sǒ, nónó-á níkēne me pé yǒtē syíkintēnó sɔkɔ ne, wáh kɪ wil fúr pí-nsah, à pɔ n de, té kɪ fyò wòkò yah mɪ, pé núkú kè yɪkɪ mɔ à kō. ³⁷ Yèvinɪ me pé yō, tǒnpɪbɪ nónó yǒtē-à n syɪ pɔ pè wɛ, pè me yáhnó sɔkɔ. Kègbɪ yō, mé kéle n yo yé tyí ne: yǒtē mè kɪ n̄ tǒ pɪ pɪ flɔ mɔ, té kɪ yōkele pè kō pè kɪ yō. ³⁸ Té wáh se me n syɪ pɔ lénɪle, képah náh pɪ, tyah dal gbíne, té pè me n̄ syíkínó sɔkɔ, yèvinɪ me pé yō! ³⁹ Yépi nítē pǐ ne, gbóntē dí-à pǐ gbí nê-á yēnwó kɪ n pɔ n pi n̄ tyí, à náh n ye à kō à n wɛ n de n pi n̄ gbò. ⁴⁰ Névi Pi kɪ n pɔ n pi gbí nê-á yé náh me n̄ pónó tyíle n sǒ. Képah ye, yépi tɔ yé gblɔy vi sah.»

Tǒnpɪ sǒré ney ànê yípíkí neyne

⁴¹ Képah sɔkɔ, Pyerɪ Yesu syah ne, pé Yǒtē, pépi ó yīn se à n yāh sèmìrkì mène, tǐ no pól yīn se nɪ? ⁴² A me yo n̄ tyí: «Gbò tahrɪ kyòmì-ò négbí lékám névile, nê me? Nmɔ pɪ névile, nê-á n̄ yǒtē dí kɪ à pɪ n̄ kéte kyòmì-òle. Té à kɪ tǒnpɪbɪ téló yōkele péle n kō ké kō gbíne. ⁴³ Yèvinɪ me n̄ tǒnpɪ mè tyí, yǒtē dí-à n̄ syɪ pɔ à wɛ à me kéne tǒle n pɪ. ⁴⁴ Kègbɪ yō, mé kéle n yo yé tyí ne: wáh kɪ à pɪ n̄ gbàn yī pól kyòmì-òle.

⁴⁵ Nte, tǒnpɪ mè-à tyah n sǒ n̄ fɔkɔ sɔkɔ ne níkē, pé yǒtē dí-á kɪ mo pó-nsah, té tyah pé no tǒnpɪbɪle n ko, pé syó, pé díbí, té me n yō, me wɔ wɔ yīle n wɔ, à sètēnɪne n pɪ, ⁴⁶ yǒtē dí kɪ pɔ n̄ yō dɔkɔ só yóle, à náh me nê sǒ sah, ànê gbí yó sɔkɔ, à náh nēne n pne. A kɪ pɔ à fǒh kèpékèyó, té kɪ à dyah Liyel tyí yáhlepu dyah dükùle. ⁴⁷ Nmɔ nê-á n̄ yǒtē dyo yīne n pne, té à náh n̄ gblɔy vi à kèpahle n pɪ, à kɪ ko nahnáh wɛ. ⁴⁸ Nte, névi nê-á sǒ me kè pɪ n̄pí-níkē sɔkɔ, té yīne ko syínóle, n̄mɔ kɪ ko kwéyy wɛ. Pàh névi nê kō nahnáh, nahnáh kɪ yah kō tē tyí. Anê nahnáh-à névi nê gbò dahbɪ, nahnáh tyí kɪ piki yah kal tē tyí.»

Gbékínó nê-á kɪ pɪ Yesu yīnne

⁴⁹ Képah náh, Yesu tǒ ne: «Nyàh ye mé pɔ sétáh yō. Té mé sǒ me ké tyí ne, kè ne me kō te! ⁵⁰ Nmɔ yīne mè n de n wil yèvyāhrɪ yó sɔkɔ, té kè náh se me n pi!

⁵¹ Yé se me n sǒ ne, yèvinɪ-á mé pɔ mó-nsah sétáh yō? Jǒ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: gbékínó wɔ-á pyé. ⁵² Képah ye, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, népí kwâl-à me kéte núkú sɔkɔ, pè kɪ gbekɪ: Tǒmí kɪ tyah nímíne n fwo, nímí kɪ tyah tǒmíne n fwo. ⁵³ Sú yó kɪ tyah n̄ pídíne n fwo, pídí

yó kɪ tyah ñ súle n fwo. Yú yó kɪ tyah ñ písèle n fwo, písè yó kɪ tyah ñ yúne n fwo. Yú yó kɪ tyah ñ pídí kyale n fwo, pídí kyɪ yó kɪ tyah ñ pe yúne n fwo.»

Tyi yáhnpiñɔle, té kɪ á pi òukù pĩ

⁵⁴ Yesu tɔ sò me n yo tówú tyí: «Yinyõ yah yó me, yâh nýírkĩ we ké nénpóle, yé n yo nénpó swɔ ne, pũ-á kɪ pi. Té, kè n mó n pɔ n pi sɛ. ⁵⁵ Anê yah yó me, yâh fyò yáhkĩ we kè kò wil nénpóle, yé n ne, tyah vyáhnó kèpékè-á kɪ tyah. Té, kè n mó n pɔ n pi sɛ. ⁵⁶ Yínvi névyè nópí! Yé fẽ sétáh ànê yinyõ òukù wɔle n pne. Té sɔ pi, tyi nónó-á n pi kwey gbĩne, yé nâh fẽ sépi pĩ?»

A tukey dyah tẽ yé wró tɔ sah á ní-òle

⁵⁷ «Kwâh nê pi, té yé nâh pi òukù pèpeyne n sò n tẽ n pne yé gblõy? ⁵⁸ Sɔ-á, tir-à me yé wró ànê á ní-òle, té à ñ tẽ n yuku tükè-nsah tukey tükè-ò tyí, gbah n tẽ tir mè yah wah wèkì yah. Kèpah-à pí-ńkène, té à kyɪ ále tukey tükè-ò gbò dahbi, tukey tükè-ò me kyɪ ále sràsyíbí tyí, té pépi me ñ dah mɔ wòkònpèkè sòkɔ. ⁵⁹ Mé kɪ kè yo dal mɔ á tyí ne, á nâh n wil n pi nénpó, né á nâh kòli mè pól dyah te pnèpné.»

13

Liyel wèkì tẽ, kèpah nâh pi, á tyí kɪ yɪkɪ

¹ Légbí mè-ó sòkɔ, nòsyó pɔ yo Yesu tyí ne, yòtẽ Pilatú-á lésò Kalile tân yísyó ko mɔ, té pè sah sárká wílkinó sòkɔ, pé tó kwe fèkɪ sárká tó sòkɔ. ² Kèpah sòkɔ, à me pè syah ne: «Yé se me n sò ne ńkè, Kalile tân nópí-á tyípèl pi kal pé kwil tân pólle, té yí mè pè no? ³ Jò dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yâh Liyel wèkì tẽ-ńkène, yé pól tyí kɪ n yɪkɪ n pi sɛ.

⁴ Anê, Silowe wòkò kèyy-á syɪkɪ tũ népí gbõnkwártõmɪ nónó yò, à pè ko, yé se me n sò ne ńkè, pépi pèkè pínó-á kal Yerusalemɪ kwil tân pól tyíle? ⁵ Jò dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yâh Liyel wèkì tẽ-ńkène, yé pól tyí kɪ n yɪkɪ n pi sɛ.»

Syí-ńkè sènsóké sésowò sèmìrkìle

⁶ Kèpah nâh, Yesu tɔ sèmìrkì yó yâh ne: «Dĩ yó tyí sènsóké sésowò sò me ñ òivè sésân swâh sòkɔ. Wâh pɔ ké pye yáhnkò-ńsah, à nâh kwâh yó we ké sòkɔ. ⁷ A me yo ñ swâh tɔ-ò dí tyí ne, à yah, ké ye tɔ-ò-á yò, pé me pyele n yah n kò n pɔ sènsóké mè sòkɔ, té pé nâh me kwâh yó ńtène n we ké sòkɔ. Nkè, à kè kò fè! Yò se tɔ me ké tyí kè tẽ sétáhle n wal nɪ? ⁸ Wâh yo sɛ, dí mè à syah ne, pé yòtẽ dí, à ye ké yò ńtò, kè kwetyí pi. Pâh kɪ swò gbo kè kore vi, té kɪ tũ mɔ ké sò. ⁹ Kâh pi sɛ, gbòkènpɪ gbí yóle, kâh kɪ syi. Kèpah-à pí-ńkène, à kè fẽ.»

Yesu sè nédò yó de mɔ mɪ mɪ yòh sóle

¹⁰ Mɪ mɪ yòh só yóle, Yesu sò me névyèle n kwò Liyel ní-ńsah wòkò sòkɔ. ¹¹ Té, pi yó sò me nénpó sétòle ñ sòkɔ, me à pi nédòle fòó, ye gbõnkwártõno. A sò me kòntèńóle, té à nâh fẽ ñ tɔrɪ n te n pi. ¹² Yesu-á pi mè we sɛ, à à ye té yo ñ tyí: «Pi, á ye dénmonɔ we á dónó yam

soko.» ¹³ Té me ñ gbãñ sah ñ yõ. Nénpó swõ, à núkú ñ tori tómm té tyah Liyelle n gbilki.

¹⁴ Képah soko, pi mē-á dénmonõ we sē mi mi yòh sóle, kè Liyel ní-sah wòkò yõtē foko vyãh. A me yo tówú tyí ne, sèpìn kénúkò-á tò pi pi sèpìnne. Pãh sò yíne pè pò à kò à pè de mō kéne sèpìn ó soko. Nkē, pè nãh yíne pè pò mi mi yòh só tole. ¹⁵ Wãh yo sē, Tē ñgbē yo ñ tyí: «Yĩnvĩ névyé nópi! Mi mi yòh sóle, yé nénúkù núkú pól nãh ñkēne yé nyeh, képah nãh pi, yé ñkwěndyínì de sé yòke krótónè tnô, ñ kyí sè kò sé ni wò di? ¹⁶ Té pi mēne, nē-á Abrahmi nãh neyne, sétò pukubi sah pópó, ye gbõnkwärtõnõ, ñmõ nãh sò yíne dénmonõle kéne púkúbínó soko mi mi yòh sóle kè!» ¹⁷ Képah tēne, Yesu wey mē senne ñ fwópú pól tē, té tówú pól sò me ñivì soko Yesu tyísnó nópi pól pínó yíinne.

Liyel tǒrí me kwâh nê to?

¹⁸ Képah nãh, Yesu tō ne: «Liyel tǒríle, kè me kwâh nê to? Mé kɪ kè toko sãh kwâh nêne? ¹⁹ Kè me tyíí, á kɪ ne sésowó yó pi sǒ, nê-á pè n ye mútárdìle: Dí yó toko, à duku ñ swãh. Kè fi pi sésowóle, té kèpye pò sé syè pi ké yĩngbãñ tyí.»

²⁰ Té, tō ne: «Mé kɪ Liyel tǒrí toko sãh kwâh nêne? ²¹ Kè me á kɪ ne kókónó sǒ, sè yó toko mō fãh dú yí tǒnó mi soko ké pól kò kè dokò.»

Dé-nsah fíile

²² Képah nãh, Yesu me yõ soko n yuku Yerusalemi, té névyele n kwo n yuku, wãh n kah kwlo ñgbnõ ànê kwlo pí nónó soko. ²³ Képah soko, ñnî yó me à piki yah ne, pé Yõtē, névyé kwéy ó se kɪ de Liyel tǒrí soko ni? A me pè syah ne: ²⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne: névyé nãhnãh kɪ syõ-nsah yah kò ne, pé we n de Liyel tǒrí tyah soko nê dé-nsah-á me fíí, té pè nãh fē n tē. Képah ye, yé gbah n tē n we n de ké soko! ²⁵ Gbóntē dí-à pópó pò yuku wòkò yah tē mō, té yé me kégbó, yé kɪ tyah wòkò yahle n mi, té kɪ me yo tū ne, yé Yõtē, à yikɪ mō yé kò. Nte, à kɪ yo yé tyí ne, pé nãh yéle n pne. ²⁶ Képah soko, yé kɪ tyah n yo ñ tyí ne ñkē, yãh yòke yõ, té ni wò wē tyí ñne, ànê yépi tówú tükè-ñtãñ soko-á à kwónó pi. ²⁷ Képah soko, à kɪ yo yé tyí ne, pé nãh yéle n pne. Nkē, yé gbe mō péle, yépi nónó pól-á tyípèlle n pi. ²⁸ Képah tē soko, yãh pópó Abrahmi, ànê Yisaki, ànê tō Liyel tēntò syínyopu pól we, pè me Liyel tǒrí soko, té yépi me yĩni mō dénóle, légbíne, gbni ànê yni táhnó ye kɪ pi yé tyíle. ²⁹ Té névyé kɪ wil kèkõyó ywõ ywõ pól soko, kɪ pò yòke ñgbē yõ Liyel tǒrí soko. ³⁰ Kãh pi sē, nétéló túkù kɪ pi négbrole, té négbro túkù kɪ pi nétélóle.»

Yesu ne, páh kɪ ku Yerusalemi

³¹ Légbíne, Farisiyēno yísyó nò de, té yo Yesu tyí ne, yõtē Yerõdi-á me n yah n kò ñ kònmo-nsahle. Képah-á, à yal n to ásõ. ³² Képah soko, à me yo pé tyí: «Yé kyí yo kéne áswõ pléy mē tyí ne, máh kɪ sétàn yĩni, té kɪ dénmonõ pi kweyne, ànê ñsõne, té ñsõ nãhle, kãh kɪ tye. ³³ Nte, Liyel tēntò syínyo-ò nãh yíne kúnóle tyah yó, né Yerusalemi soko nãh.

Képah ye, mé yĩne mè n yõ n soko ní wěkì kólóle, kwey, ànê nsô, ànê tõ nsô náhle.

³⁴ Yerusalemı tãn, Yerusalemı tãn, yépi nóno-á Liyel tẽntõ syinyopule n ko n mo, té Liyel-á nóno tẽkɩ mo yé kõ, yé pépile n minki n ko dyêhle. Gbáhyí sã pól me mé kè yah kã ne, mé yé tuke mo, sã-á sɩn n tuke n mo ñ pyele ñ kãm sò soko, té yé náh fẽ syi. ³⁵ Kãh pi sã, Liyel kɩ ñ náh vi yé kwil kã. Té mé kéle n yo yé tyí: yé náh tõ ñmo we n yah n pi fóó, kɩ po syi gbí nê-á yé kɩ n yo ne ñkẽ: «Nê-á n pi Tẽ ñgbẽ Liyel yĩn yõ, sãm me ñ soko.»

14

Wĩlsẽni yónwó yó dénmɔnɔle mi mi yòh sóle

¹ Mɩ mi yòh só yóle, Yesu kyɩ yòke yó-ńsah Farisiyẽno yõtẽ dí yó gbô. Té nóno-á sò me nɛnpó, pè me Yesule n kyomɩ. ² Té kè po yĩne, wĩlsẽni yónwó yó sò me ñ tnô. ³ Képah soko, Yesu me pikinyahno pi Liyel ñgbò wěkì kwópú ànê Farisiyẽno tyí: «À yónwó de mo mi mi yòh sóle, ké wěkì se me kɔnóle, tĩ kè se me yáhlenɔle?» ⁴ Nte, pè náh vi mo ñ tyí. Képah soko, Yesu me yónwó mè tẽ, à à de mo, té à kã à soko, ⁵ té me yo pé tyí: «Yépi soko, nê tẽ pi, képah náh pi, ñ nahy kɩ soko de kwlèy soko mi mi yòh sóle, té à náh à wilki n pi suú?» ⁶ Nte, pè náh tẽ we tir yo ké tyí soko.

Nê-à ñ gblõy doko sah, tẽ kɩ tiki mo

⁷ Képah yónteno náh, Yesu-á néyénó kyomɩ we, pè me tẽ-ntàn ñgbnɔle n yah n kã, à vɩnmɔnɔle pè kã ne: ⁸ «Pàh ñ ye fúr yòke yó-ńsah, káh n kyɩ n tẽ tẽ-ńsah ñgbẽ soko. Wáh képah pi, té pè me ñnɩ ye, nê-á kal áwɔle, ⁹ yé yé-ò káh po ñ syah ne ñkẽ, á yuku, á mó tẽ-ńsahle tẽ kã. Légbĩne, á kɩ yuku sen soko, kɩ kyɩ tẽ tẽ-ńsah tyí soko. ¹⁰ Nte, pàh ñ ye, kyɩ n tẽ tẽ-ńsah tyí soko. Á yé-ò-à po ñ we sã, à kɩ yo á tyí ne, pé kódí, á no po tẽ-ńsah ñgbẽ soko. Képah soko, kè kɩ pi gbilkínóle á tyí yòke yópú pól yí yah. ¹¹ Nkẽ, névi nê-à ñ gblõy doko sah, tẽ kɩ tiki mo, té nê-à ñ gblõy tiki mo, tẽ kɩ doko mo.»

¹² Té ñ syi yo ñ yé-ò dí tyí: «Wáh névyele n ye yòkele gbɩntõle, képah náh pi, lékãhne, káh á kódíbí ye, káh á yúnpyé ye, káh á tyí névyé ye, káh á tnô tẽpu tahbɩ ye. Pépi to kɩ fẽ po ñ ye yòke ñgbẽ yónóle, kè kã kè kɩ pi á yénó mè lédyáhnĩne. ¹³ Nte, wáh névyele n ye yòkele, yãm tãn, ànê nédónè, ànê gbáhkì núkú névyé, ànê yítubi ye. ¹⁴ Pépi náh tẽ we ñ dyah n pi ké sɔne. Kàh pi sã, á kɩ yèvinɩ we Liyel tyí, tyípépló pípú lékyî-à yilki n mo só nêne.»

Névyé yénó sèmirkile yòke ñgbẽ yó-ńsah

¹⁵ Képah soko, kéne yòke yópú soko nénúkú yó-á kéne welo noh sã, à me Yesu syah ne, névi nê-á kɩ yòke yõ n pi Liyel tɔrí soko, yèvinɩ-á kéle tẽ tyí dé! ¹⁶ Yesu mó yo ñ tyí: «Dí yó lésõ yòke ñgbẽ pi, té névyé náhnáh ye. ¹⁷ Yòke yõ gbí-á po no, à ñ tɔnpɩ dí tẽkɩ mo ne, à kyɩ yo néyénó tyí, pè po, páh tye núkúnúkú. ¹⁸ Nte, pé pól tyah gblõy yele n yah n kã

dùkù nùkúle. Négben à syah ne, páh swāh yó dwe nùkúnúkú, nkě páh yīne pé kyi kè yah. Páh ñne n ni, à ñ gblǒy ye pé tyí. ¹⁹ Nnî me ne, páh sètònyehno gbām dwe nùkúnúkú, té páh n yuku sé pínyah-ńsah. Páh ñne n ni, à ñ gblǒy ye pé tyí. ²⁰ Nnî me ne, páh sê tǎko nùkúnúkú, kápah-á pé kǒ pé náh n we n po n pi.

²¹ Tǒnpɪ-á ñ syi po, à po tyi nǒpi pól yāh ñ yǒtě dí syah. Kápah soko, kétéťě dí foko vyāh, à me yo ñ tǒnpɪ tyí ne, à kyi súú kwil tówú tükè-ntān ànê wāl yey soko. A kyi yām tǎn, ànê nédónè, ànê yítūbi, ànê gbáhkì nùkú névyé tē po ásô. ²² Kápah náh, tǒnpɪ ñ syi po yo ñ tyí ne, pé yǒtě, wāh nê yo, páh kè pi, té tē-ntān tükù-á tǒ me. ²³ Kǎh pi sě, yǒtě dí me yo ñ tyí ne, à kyi wē-ñgbno yey, ànê névyé fwórínkǒ-ńtān soko, à kyi névyé kǎhli tē po, pé wòkò kǒ kè yuku. ²⁴ Páh kéle n yo pé tyí ne: nónó-á sǒ yénóle, pé soko yó ńtě náh pé yǒke do n yah n pi.»

A tyi pól we ye, té Yesu sǒ tē

²⁵ Kápah náh, Yesu-á n soko, tówú ñgbě sǒ me ñ sǒ tē. A me ñ yah vi, té yo pé tyí: ²⁶ «Nê-à po ńmo tyí, té ń tyí náh no kal ñ tyí ñ súle, ànê ñ yúne, ànê ñ kyile, ànê ñ wēnpile ànê ñ yūnpyele, à tahlɪ ñ gblǒy to tyí, tē náh fē n pi n pi ńmo tǒ sáh-òle. ²⁷ Névi nê náh ñ syi syi dahnu twah, à ńmo sǒ tē, tē náh fē n pi n pi ńmo tǒ sáh-òle. *

²⁸ Nte, yépi soko nê tē ki n yah n kǒ wòkò ñgbě mó-ńsahle, né à náh tē, à ké gbò wilki kǒ yah, té kè yah n pi, ñ pó-à ki n yīne n pi ké mónsyínóle? ²⁹ Né tē náh kápah pi, té wòkò sètyah wilki, té tē kwlo ké mónsyínó tyí, no-à kè we, pé ki tyah kóle ñne n ko, ³⁰ té ki n yo ne, pé yah dí yóle, à wòkò mo tyah mo, té à náh tē we kè syi.

³¹ Sě ó ye tǒ, yǒtě nê tē ki n yuku mékì fwó-ńsah ñ ní-ò yǒtēne, né à náh tē ñ foko mo n yah n pi, wāh ki fē kyi méfwóbé nǐpǐ kèyǒ kwlóle ñ fwó-ò swah n pi, nê-á me ñne n yohnu méfwóbé kèyǒ gbāmne? ³² Wāh pǐ ne, pé náh fē n tē n pi, à ki ñ ní-ò sah fíí, té ki ní-ò tekɪ pi-ò tekɪ mo ki mékì yálnmɔno yah kǒ ñ tyí.

³³ Sě ó ye, nê-à ñ gbǎn yí pól wényè-ñkēne, tē náh fē n pi n pi ńmo tǒ sáh-òle.»

Káh n pi yǒre kēne

³⁴ «Pnene, kwāh pèpey ye kéle. Nte, ké dëndên-à wal, sǒ me kè ki tǒ fē pi dëndên? ³⁵ Kǎh pi sě, kè náh fē sètáh tyí pekɪ, ké náh se tǒ fē n pi pile. Kápah ye, kè n milki kégbó. Níkí-à me nê tyí noh noh tēne, tē ñ níkí sah noh.»

15

Képo mǒnpunweno sèmirkìle

¹ Mórí syípú ànê Liyel wěkì kó-ńkǐpú pól sǒ n po n po Yesu tnò ñ wey noh yīnne. ² Kápah tēne, Farisiyēno, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú Yesu tyíle n plo n yāh ne, dí mè-á me tyípél pípúle n tē ple, té me n yǒ péle ńtēne.

* **14:27** 14.27 - Dahnu twáhnó n wěkì ne, á á vi sah á min kǒ kǒ tēne Yesu tyí kǒle.

³ Képah soko, Yesu me sèmirkĩ yó yãh pé tyí: ⁴ «Képyénì lèkwě-à me yépi soko yó tyí, té núkú mọ pu sé soko, tẽ náh sé tíkiyéh pọ gbãm pọ kwãryãh nópi sah n pi gbãh soko, té kyí mónpunọ mè soh kọ, à syi kyí à we n pi di? ⁵ Té, wàh à we, nìvì tẽ tyí, ǎ à twah n gběnkàl yõ n syi. ⁶ Wàh n syi pọ gbô, ǎ n kódíbí, ànê n tnô tẽpu ye n tuke, n té n yo pé tyí ne nkě, pé kẹpọ nê-á sò mọ pu, páh à we tẽ. Képah-á, pè pọ pé nìvì pi.»

⁷ Képah yóntenọ náh, Yesu tõ pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyípèl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tẽ, nìvì kɪ pi Liyel fók kɪ kal népí tíkiyéh pọ gbãm pọ kwãryãh nópi tyíle, pépi nóno-á ne nkě, páh me néglóle Liyel yah, Liyel wěkì tẽno yétô náh tõ me pé tyí.»

Pọ mónpunweno sèmirkile

⁸ Yesu tõ yo pé tyí: «Pọ pló gbãm-à me sê yó tyí, té sé soko núkú mọ pu, à náh fòtnò soh, té wòkò yal, à kè gbah soh kọ, à syi kyí kè we n pi di? ⁹ Té wàh kè we, ǎ n kósyó, ànê n tnô tẽpu ye n tuke, n té n yo pé tyí ne nkě, pé pọ nê-á sò mọ pu, páh kè we. Képah-á, pè pọ pé nìvì pi.»

¹⁰ Képah yóntenọ náh, Yesu tõ pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyípèl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tẽ, yínyõ tẽntõnè kɪ nìvìle n pi.»

Pídí mónpunweno sèmirkile

¹¹ Képah náh, Yesu tõ yo pé tyí: «Dĩnpì népí ními lésò me dí yó tyí. ¹² Só yóle, gbě tẽ yo n sú tyí ne, pé bọ, n gběki soko, nê-á pé we we tẽne, à kéle pé kọ. Wãh yo sě, n sú me n tahrɪ dibi pè kọ. ¹³ Sèpìn yísyó sókóntenọ náh, gbě tẽ n tyí yãm, té n pọ tọkọ soko kwil fíú yó soko. A kyí sè pi karkɪ tyíwân yõ. ¹⁴ Wãh n pọ pól pi karkɪ te gbí nêne, kwénpékè yó de kéne kwil. Képah soko, yãm à tẽ. ¹⁵ Káh pi sě, à kyí tò yah kọ kéne kwil ney yó tyí. Tẽ mè à tekɪ mọ n swãh, n sel sykɪ yĩnne. ¹⁶ A sel yòkele n yah yèwanne, nte ney náh nne n kọ kéle.»

¹⁷ Képah soko, n yí-á pọ yiki, à tyah n sò ne, pé bọ tyí yòke-á me dò, n tònpi bí pól me n yõ n kwlo n sah. Nte, péwo-á ásò kwekɪ n ko. ¹⁸ Nkě, páh kɪ soko pé bọ tyí, té kɪ yo n tyí ne, pé bọ, páh pi de Liyel tyí, té pi de n tọ tyí. ¹⁹ Pé náh tõ yĩne yénóle n pile. Nkě, à péle n tẽ n tònpi sò. ²⁰ Képah tẽne, à soko n sú tyí. Wãh me fíú n sú gbôle, n sú à we. Wãh à we sě, n yãm à kah tẽ, à me to kyí à yohnu pọri tẽ. ²¹ N pídí me yo n tyí ne nkě, pé bọ, páh pi de Liyel tyí, té pi de n tọ tyí, pé náh tõ yĩne yénóle n pile. ²² Nte, n sú me yo n tònpi bí tyí: «Fwòmò-ngbě nê-á ple kal, yé kyí kẹ tọkọ súú, yé pọ mọ à kọ. Yé gbôngbo táhní dɪ à kọ, yé mó lékyéh dɪ à kọ. ²³⁻²⁴ N pídí nê-á yò, kè pi ne, à sò sò ku, té tõ n syi min we. A lésò mọ pu, té à ye we. Képah ye, nuri-á me náhpíkì nê soko, yé n mọ tẽ n pọ n kọ á ne n yõ, á mó ne n syah nìvìle.» Képah tẽ soko, pé tyah syáh syáhnóle nìvì soko.

²⁵ Légbíne, n pídí lékóní sò me swãh soko. Wãh n syi n pi, té nọ de gbôle, à yímóní, ànê yínó yínpõ noh. ²⁶ A tònpi yó ye piki yah, tir nê-á n pi. ²⁷ N mọ me yo n tyí ne, n gběndí-á pọ de n lènole, képah-á nuri-á

me náhpíkì nê sòkò, n̄ sú me à tẽ ko. ²⁸ Képah tẽne, nénkyí mè fòko vyāh, à yahle dénòle gbò. N̄ sú me wil ne, pé à ni à de. ²⁹ Képah sòkò, à yo n̄ sú tyí ne, à yah, ké ye náhnáh-á yò, té pé me n̄ tòle n̄ pi. Pé náh n̄ yóré yahle yah. Nte, à náh pùkèpir òtẽ fyé tẽ pé kò yah, pé syi ko syáh syah pé kódíbilé. ³⁰ Té n̄ pídí mè wò-á pò, òmò nê-á n̄ tahrì pi karkì syò fòfòn̄ yò, à náhpíkì ko òmò kò. ³¹ Képah sòkò, n̄ sú yo n̄ tyí: «N̄ pídí, áwò me kúmm ní tnò, ní gbàn yí pólle, áwò tyí ye. ³² A gbèndí nê-á yò, kè pi ne à sò sò ku, té tò n̄ syi min we. A lésò mò pu, té à ye we. Képah ye, mé yíne mè syáh syah, mé nivì pi.»

16

Liyelle ànê pòle

¹ Képah náh, Yesu yo n̄ tò sáhpú tyí: «Tàh dí yó ye lésò, à òn̄ tòko sah n̄ tahrì yò, té pé pò yo n̄ tyí ne, tẽ-á me séle n̄ pi n̄ karkì. ² N̄ yòtẽ dí me à ye, té yo n̄ tyí ne, pé náh me tyípeplòle n̄ nohn̄ n̄ tyí sòkò. Kàh pi sè, à náh tò fè n̄ tẽ n̄ pi pé tahrì yò. Képah-á, à n̄ tò pi dùkù yah yo pé syah. ³ Képah sòkò, tahrì yò tẽ-ò dí mè me yo n̄ gblòy tyí ne, pé yòtẽ dí-á kú pé yal n̄ pi n̄ tahrì yò. Sò se pé kú pi n̄? Swāh tò tò tãhkì náh se me pé sòkò. Té, ninsyino tẽne, ké sen-á me pé sòkò. ⁴ Nte, páh pì, páh ne nê pi n̄ pi, té névyé kú pé tẽnò ple pé gbèn sòkò, pàh pò pé fin mò pé tò. ⁵ Képah tẽne, à n̄ yòtẽ dí kmò nétanne n̄ ye núkú núkúle, té négben piki yah ne, dan nê se pé yòtẽ dí kòlule n̄ yò n̄? ⁶ A me ne, nuri pní yí lèkwě-á. Tahrì yò tẽ-ò dí me à syah ne, n̄ kòlú sébéy-á yò, à kò n̄ tẽ súú, à wàrkú mò ké sòkò ne òkè, nuri pní tikiníní pò gbām-á. ⁷ Képah náh, à yo kèyāh tyí ne, té òmò-á dò, dan nê se à yíne à kò n̄? Nmò me à syah ne, sèmuko gbòtónì yí lèkwě-á. A me yo òmò tyí ne, n̄ sébéy-á yò, à wàrkú mò ké sòkò ne òkè, sèmuko gbòtónì yí tíkiyéh-á. ⁸ Képah tẽ sòkò, n̄ yòtẽ dí à sò ké yah wénpinò yinne. Kègbi yò, kèkòyò névyé tyi yahle n̄ we n̄ pi pé wè wró lékámkāmne, à kal kyòò sòkò névyele.»

⁹ Képah náh, Yesu tò yo pé tyí: «N̄mò wò kéle n̄ yo yé tyí ne: pòle, gbèntènah kwāh tẽ wò ye kéle. Nte, yé kéle kódíbí yah kò. Kàh pópò pò n̄ kne, yé kú tẽ ple tyé-òkè tyah sòkò.

¹⁰ Nkè, névi nê-à pi négbíle tir tyí sòkò, à kú pi négbíle tir gblò tò sòkò. Té nê-à yínvì pi tir tyí sòkò, à kú yínvì pi tir gblò tò sòkò. ¹¹ Képah ye, pò nê-á gbèntènah kwāhle, yāh pí-òkèné négbíle képah tyí sòkò, nê kú dahbi yé gbò yinyò tahrì kègbíle? ¹² Té, yāh pí-òkèné négbíle nékáhbí gbàn yí tyí sòkò, nê kú yé yèngbè tyínole yé kò?

¹³ Tònpì yó òtẽ náh fè tò kwò n̄ pi yòtām népì ní mí tyí. A kú núkú dyò yò, té kú nò n̄ ní-òle, képah náh pi, à kú mò núkúle, té kú n̄ ní-ò we mò. Sè ó ye, yé náh fè tò kwò n̄ mò n̄ pi n̄ pi, Liyel ànê pò tyí.»

N̄vìnì wey sán ànê Moyisi tyi kònsàhnòle

¹⁴ Képah sòkò, pò tyí-á nò Farisiyèno tyí sè, pépi-á welò nòpi pól noh, pé tyah kóle Yesule n̄ ko. ¹⁵ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Yépile, yé yé

gblǒyɛ n wɛkɪ nɛ́gblóle névyɛ yah sɔkɔ. Nte, Liyel yé nnɔle n pne. Ngbó névyɛ-á tir nêne n gbilki, Liyel dêl ye képahle dé.

¹⁶ Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tɛntò syínyopu sɛbéynó sò me n mɔ n kò n yíí fóó, à pɔ syi Welnwilkí-ò Nsyó me gbí tyí. Té à toko légbí tyí, nìv̀nì wey sán me n yo Liyel tǒrí tyí sɔkɔ, té tǎhnsàhnó ó sɔkɔ ye no pól kɪ n de n pi ké sɔkɔ. ¹⁷ Nte, yínyò ànê sɛtáh kɪ yal sé slo sɔkɔ sérɔɔ kal tir kyírí wílkínóle Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ. ¹⁸ Sǒ-á kè yo ne, dí nê-à ò kyi wilki, té ò syi kèyǎh toko, fòfínpi-á òne. Anê, sê nê pe-à à wilki, té névi nê à toko, fòfínpi-á tɛne.»

Tàh dí ànê Lasari tyípinne

¹⁹ «Tàh dí yó lésò me, à fwòtǎhnì dénkókónine n mɔ, té kwánkwan yéle n yò sòmesó, me nìv̀ile n pi. ²⁰ Té yám ney yó to sò me, pè n ye Lasarile. A sò me sɛntɛnóle tàh dí mè gbô yah. N wil pól sò me níyɛ. ²¹ A sò òkɛne ne me ké tyí ne, pé yɛnmírɛne n tǒ n yò, tàh dí-á nónóne n yò n kwe. Nte, pǎhlo ye sò n dɔ ò níyɛ.

²² Sǒ yóle, yám ney mè ku, yínyò tɛntònè me yuku òne Abrahami tɛnò. Tàh dí to me ku, pè kǒ pè yí. ²³ Nte, wǎh kyi lékókwíl sɔkɔ, à kyi fòhnóle n we. Wǎh ò yah yǒ yah, à Abrahami we fíí sɔkɔ, Lasarile ò gbòpɔ. ²⁴ Képah sɔkɔ, à ye yah fléyy ne, pé sú Abrahami, òkɛ páh me n kwlo képékèyò nyàh mè sɔkɔ. Képah-á, à pé yám yah, à mó Lasari tekɪ mɔ, à pɔ ò kèngbɔ vyǎh dahbi wilki ni sɔkɔ, à sah pé nɛnpórí yò kè kǒ kè vi. ²⁵ Nte, Abrahami me yo ò tyí: «Nmɔ pi, á dɔɔ to n kò ne, wǎh yèvɪni we sɔkɔ, wǎh sò me min sɔkɔ gbí nêne, té Lasari wɔ me yèvyǎhri we. Nte núkúnúkú, òmɔ me yèvɪni sɔkɔ, té áwɔ me yèvyǎhri sɔkɔ. ²⁶ A wil képah sɔkɔ, pwǎh ògbɛ me yépi ànê ápi wró. Képah yinne, ásò névyɛ nónó-á me ké tyí ne, pé kyi yé tyí, pè káh tɛ we, ànê nɛnpó névyɛ nónó-á me ké tyí ne, pé pɔ ápi tyí, pé to káh fɛ tɛ.»

²⁷⁻²⁸ Képah sɔkɔ, tàh dí me à syah ne, pé sú Abrahami, káh pi sɛ, yúnpyé népi kwál-á me pé tyí, páh òne n ni, à Lasari tekɪ mɔ pé sú kéte sɔkɔ, à kyi kè yo sah pé tyí, pé to káh pɔ de yèvyǎhri tɛ-nsah mè sɔkɔ. ²⁹ Abrahami mó yo ò tyí: «Moyisi tyi sàhnó, ànê Liyel tɛntò syínyopu welo me pé tyí. Pè sépi tyíyónóle n pi!» ³⁰ Wǎh yo sɛ, dí mè tǒ à syah ne, képah nǎh n yíne n pi, pé sú Abrahami. Nte, névi-à kɪ wil lékyí sɔkɔ, à kyi yo pé tyí, pǎh kɪ Liyel wɛkɪ tɛ. ³¹ Képah tɛne, Abrahami me tǒ yo ò tyí: «Páh kɪ yahle Moyisi ànê Liyel tɛntò syínyopu welo nóhnóle, névi-à sǒ wil lékókwíl à pɔ kèkòyó, à kyi yo pé tyí, pè nǎh n sɛ n pi ké yò tǒ òtǒ.»

17

Tyípekèle ànê ké yònmɔnɔle

¹ Képah nǎh, Yesu yo ò tǒ sǎhpú tyí: «Tyi nónó-á névile n mɔ tyípekè pínó sɔkɔ, sépi nǎh fɛ n ye wénóle. Nte, névi nê tyí-á ké yò wil, yèvyǎhri me tɛ yò. ² Kè kɪ sò fónfó kal, páh yínónan toh tɛ yègbɪ,

té à min dah mɔ pne yɔ sɔkɔ à kɔ́ à káh pɔ nímɔ yɔ sɛ̀-ò tyĩ́ yó ntɛ́ dah mɔ tyípékè sɔkɔ. ³ Yé yé gblɔ́y tɛ́ dé!

Á yúnpɪ-à pɪ de á tyí, wɛkɪ n̄ yò! Wàh ké nàhnpĩ gbo, kè yɔ́ mɔ à kɔ́. ⁴ Anê wàh pɪ de á tyí gbáhyí kwárninɔ gbìyìkì nùkú sɔkɔ, té ònne n syɪ n yo n pɔ á tyí f́ó gbáhyí kwárninɔ ne, páh me ké nàhnpĩne n gbo, séle n yò n mɔ n tyí.»

Liyel yò sɛ́nóle

⁵ Képah sɔkɔ, Yesu tɛ́ntòbe à syah ne, pé Yòtɛ́, à wān mɔ pépi Liyel yò sɛ́nó yò. ⁶ Tɛ́ ngbɛ́ me yo pé tyí: «Gbɪ tɛ́ yò, yé Liyel yò sɛ́nó-à sò me tyĩ́ òsɔ́, mútárdì pi fyé sɔ́, yé nàhkɪ sò fɛ́ yo sɛ́nsóké mɛ́ tyí ne òkɛ́, kè ké gblɔ́y viki kyɪ sò pne yɔ sɔkɔ, té kè nàhkɪ kè pɪ yé yóré yò.»

Tònpɪ tò-á nêne

⁷ Képah náh, Yesu yo pé tyí: «Tònpɪ yó-à me á tyí, me á swāhle n wɔ, képah náh pɪ, á yípɛ́yne n fɛ́... wàh wil swāh, à pɔ n de á wɛ, á se kɪ yo n̄ tyí ne, à sal n pɔ yòke yò? ⁸ Á náh pyɛ́ tɔ́ n yo n pi n̄ tyí ne, à áwɔ yòke ngbò pɪ, képah náh, à mó flo yísyó mɔ pɔ, á ònne n tó á yòke yò gbíne, té képah náh, à mó pyɛ́ pɔ yò, à mó wɔ di? ⁹ Tɛ́ tònpɪ mɛ́-á n̄ tò pɪ ké wɛkɪ yò, á se kɪ n̄ yíngbí yo? N̄ pɪ pɪ tò ó náh à pɪ di? ¹⁰ Képah nùkú ó ye yépi tɔ́ tyí: Tyi nóno-á yah kɔ́ yé tyí, yáh sè pɪ tɛ, yé yo ne, tònpɪbɪ ó-á yéle. Yáh sò yíne yè nê pɪ, képah ó-á yé pɪ.»

Yesu tótām népí gbām de mɔ

¹¹ Yesu-á sò me n yuku Yerusalemɪ, à syɔ́ sɔkɔ Samarɪ ànê Kalile gbàh yò. ¹² Wāh kyɪ n de kwílpir yó sɔkɔ, díbí tótām népí gbām yísyó pɔ à yohnɪ. Pè sò me yīn fíí, ¹³ té tyah n yo n mɔ n̄ tyí yínpɔ́ ngbɛ́ne ne òkɛ́, pé yòtɛ́ Yesu, à pé yām yah. ¹⁴ Wāh pè wɛ sɛ́, à yo pé tyí ne, pè kyɪ pé gblɔ́yne sárká wílkipu yòtām wɛkɪ. Páh képah noh sɛ́, té wɛkɪ tɛ́ n yuku, pè de. ¹⁵ Pé sɔkɔ nénúkù yó-á kè wɛ à de sɛ́, à n̄ syɪ Liyel yīn gbilki pɔ Yesu tnô yínpɔ́ ngbɛ́ne. ¹⁶ A pɔ kɔ kwĩnki n̄ yah di sétáh Yesu yah, à wɛkɪ n̄ tyí. Tɛ́ kéne díne, Samarɪ ney ye sò ònne. ¹⁷ Yesu-á à wɛ sɛ́, à ne: «Népí gbām nópi pól náh de di? Nte, kwǎryāh nópi téló-á dò, pépi nýāh? ¹⁸ Ney náh wɛ pépi sɔkɔ à n̄ syɪ pɔ wɛkɪ Liyel tyí, à wil nékàh mɛ́ tyí sɔkɔ kè?» ¹⁹ Tɛ́ me n̄ syɪ yo kéne dí tyí: «Yuku n ne n yuku! Á Liyel yò sɛ́nó n̄ pwah mɔ.»

Liyel tɔ́rí pónó tyíle

²⁰ Képah náh, Farisiyɛ́nɔ Yesu piki yah ne, gbí nê se Liyel tɔ́rí kɪ n pɔ n pi nɪ? Á me yo pé tyí: «Liyel tɔ́rí náh n pɔ n pi kwáh yó sɔ́ nê-á n wɛ yíne. ²¹ Anê tɔ́, ney náh n yo n pi ne, kè wɛ yò, képah náh pɪ, kè wɛ yàhàh. Nte, yé pĩ ne òkɛ́, Liyel tɔ́rí-á me yé wró.»

²² Képah náh, Yesu tɔ́ yo n̄ tò sáhpú tyí: «Só́ yó me n pi, Névi Pi wɛ dékè kɪ me yé tɛ́, té yé náh à wɛ n pi. ²³ Pè kɪ yé syah ne, wāh yò, képah náh pɪ, wāh yàhàh. Nte, yé káh n kyɪ, yé káh ne n sal. ²⁴ Sɔ́-á pũ n yíkiri yál, à tɔkɔ yínyò yah yó tyí, à kyɪ syɪ ké yah yó tyí, sɛ́ntɛ́

ye Névi Pi pónó kɪ pɪ. ²⁵ Nte, Névi Pi ñgbò yĩne à yèvyährɪ pɪ náhnáh, ànê kwey gbĩ névye mó à yahle.

²⁶ Kǎh pɪ sǒ ñgbòle Nowe gbĩ soko, sě to ye kɪ pɪ Névi Pi syínpo gbíne. ²⁷ Névye lésò me n yǒ, té me n wǒ, té me syóle n tǒkǒ, té me n de pebu tyí fǒó, à pǒ syɪ sǒ nê-á Nowe de krótò-ñgbě soko. Képah tě soko, púnpáhki pɪ, ni pé pól yǒ.* ²⁸ Anê, kè kɪ pɪ, kǎh pɪ sǒ ñgbòle Lotɪ gbĩ to soko: Névye lésò me n yǒ, té me n wǒ, té me yídwénène n dwe, té me yiyǎmne n yǎm, té me swǎhle n tǒ, té me vɪle n mǒ. ²⁹ Nte, Lotɪ-á wil sǒ nêne Sodomɪ soko, Liyel nyàh lépǒ ànê nyàh lépúkú tiki mǒ pé yǒ pǔ sǒ n pɪ, à pé suke ko. ³⁰ Sěntě ó ye kè kɪ pɪ n soko n pi Névi Pi syínpo sóle.

³¹ Ké lésò-à pǒ, névi nê we gběntɪn yǒ, té vyó me tě tyí wǎkò soko, à káh ne, páh n tiki n yuku sé tókó-ńsah. Té nê to-à me swǎh soko, tě káh ne, páh péle n syɪ n yuku gbô. ³² Yé yé dyo to kǒ Lotɪ kyɪ tyíle kè!† ³³ Sě ye, nê-à ne, páh pé minne n koh n sah, tě kɪ tekɪ ké soko, nte nê-à tekɪ ñ min soko, tě wǒ min kɪ pwah.

³⁴ Mé kéle n yo yé tyí ne: kéne lékâhne, népɪ ními kɪ me sě sě kwáh núkú yǒ, núkú kɪ tě soko, té ñ ní-ò kɪ wǔ. ³⁵ Syó népɪ ními kɪ me yíle n nǒ wě tyí, núkú kɪ tě soko, té ñ ní-ò kɪ wǔ. [³⁶ Díbí népɪ ními kɪ me swǎh núkú soko, núkú kɪ tě soko, té ñ ní-ò kɪ wǔ.]»

³⁷ Képah soko, Yesu tǒ sǎhpú à piki yah ne, pé Yǒtě, ńyǎh soko se képah kɪ n pɪ n pi nɪ? A me yo pé tyí: «Kókè-à me ńyǎh, nénpó soko nǎh ñkyònkýòni wě tuke n mǒ di?»

18

Nírí soko gbáhntěnole

¹ Képah nǎh, Yesu sémirkɪ yó yǎh ñ tǒ sǎhpú tyí, à pé wěkɪ ne, pǎh yĩne pé nírile n pɪ kúmm wílúkúni kéne ké soko. ² A ne: «Tukey tǔkè-ò dí yó lésò me kwil yó soko, à nǎh Liyel yah tíkile n pɪ, à nǎh yǒyénne n sah névye yǒ. ³ Té pékúsè yó to sǒ me kéne kwil soko. Nmo sǒ me n yo n pǒ ñ tyí gbímegbí ne, nê-á me péwǒ ànê pé fwó-ò wró, à kè tǒ sah pé kǒ. ⁴ Nte, kè pɪ di mónóle, té dí nǎh sǒ me fě syi. Képah nǎh, à pǒ yo n gblǒy tyí ne, gbɪ tě wǒ-á, pé nǎh Liyel yah tíkile n pɪ, pé nǎh yǒyénne n sah névye yǒ. ⁵ Nte, pékúsè mè-á me pé gblóle n vyǎh n pǒ, páh kɪ ñ tir mè yah wah à kǒ, pé yah mó vɪ.»

⁶ Tě ñgbě Yesu-á képah yǎh tɛ, à tǒ yo pé tyí: «Yé tukey tǔkè-ò dí mè wey noh kè, ñmǒ nê-á fɪn yǒ-òle. ⁷ Nte Liyel wǒ-á nónó yah tǒkǒ, té pé me ñne n ye n gbo lékâh ké gbìntǒ, à nǎh pé tyi yah wah pé kǒ n pi di? A se kɪ mo pé yòhnɪnmo-ńsah? ⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: wǎh kɪ pé tyi yah wah pé kǒ súú. Nte, Névi Pi-à sǒ nêne pǒ sétáh yǒ, à se kɪ pǒ Liyel yǒ sěno wé?»

* **17:27** 17.26-27 Yah n tɛ Tyǎhnó sébéy 6.9 - 7.24 soko. † **17:32** 17.32 - Liyel-á Sodomɪ ànê Gbomǒrle n suke gbí nêne, à Lotɪpi wilki ké soko, té ne, pé ne n to, pé káh vi yah. Té Lotɪ kyɪ-á vi yah, à pɪ pne kènpɪnne. Yah n tɛ Tyǎhnó 19.26 soko.

Sèmìrkì nê-á yǎh Farisiyě ànê mórí syí-ò tyí sòkò

⁹ Névyè nónó-á sò me pé gblǒyne n yah ne ñkě, páh me négbóle Liyel yah, té me télóle n yilo, Yesu sèmìrkì yó yǎh pépi tyí sòkò ne: ¹⁰ «Díbi népí ními yísyó sò kyí Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò, à kyí Liyel ni. Nénúkùle, Farisiyě ye sò ñne, té ní-òle, mórí syí-òle.»

¹¹ Képah sòkò, Farisiyě mè me yuku yìn, à Liyelle n ni ñ fòkò táh, me n yo ne, èè Liyel, páh n wèkì ñ tyí, wǎh sǒnpí péwò pí pé gblǒy. Pé nǎh me no téló tyí kòle, nónó-á yípúle, ànê tyítúkùnì pípúle, ànê fòfíkì pípúle. Páh n wèkì ñ tyí, pé nǎh sǒnpúle me mórí syí-ò mè sò. ¹² Péwò-á níkìle n tē sèpìn nínì yòh núkú wró. Páh pé gbǎn yí wénó gbǎm-ònoóle ñne n kò. ¹³ Nte mórí syí-ò wò mó sò me yìn tē fíí, à nǎh fě syi ñ yah nítē yǒ yínyò. Té me ñ gbòle n sah ñ nìwò sòkò me n yo ne: «Liyel, í yǎm yah, ñmò nê-á tyípékè pí-òle.»

¹⁴ Képah tǎne, Yesu me ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè pí négbóle Liyel yah, wǎh ñ syi n yuku ñ tìnne gbí nêne. Té Farisiyě wò nǎh sǎnkò wè. Gbì yò, névi nê-à ñ gblǒyne n gbilki, à kì tiki mò. Té nê-à ñ gblǒyne n tiki n mò, tē wò kù mó dokò mò.»

Yesu sām mò wǎnpì yrǒ sòkò

¹⁵ Névyè sò me n pò n pò wǎnpì yrǒ tǎle Yesu tyí ne, à tū pé tyí. N tò sǎhpú-á képah wè, pé tyah díríle n kò pé yò. ¹⁶ Nte, Yesu me wǎnpì kò pé no de ñ tnò, té ne: «Nónó òkù-á me wǎnpì nópi sò, Liyel tǒríle, pépi tyí ye. Képah ye, yé ye wǎnpì kò pé ne n pò n pò ñmò tyí. Yé káh pé yahle n kò. ¹⁷ Gbì yò, mé kéle n yo n dal n mò yé tyí ne: névi nê-à Liyel tǒrí fěnsyi-ñkěne wǎnpir tyí kòle, à nǎh n wè n de n pí ké sòkò pòlle.»

Kèkòyó tahrì yahle, ñ té n wè n de yínyò tǒrí sòkò

¹⁸ Képah nǎh, Nsyifunò yǒtē yó Yesu piki yah ne, kwó-ò pèpèy, pé se yíne pé pí sò, pé mó tyé-ñkě min wè nì? ¹⁹ Yesu me yo ñ tyí: «Kwǎh nê pí, té á ñne n ye «pèpèyne»? Pèpèy yó nítē nǎh me, né Liyel ó nǎh. ²⁰ A Liyel tyi kònsàhnó pǐ kè, nê-á n yo ne ñkě: «Káh fòfíkì pí, káh nékókè mò, káh yíbe yí, káh mìnì sah á ní-ò yò, á sú ànê á yúne n tē ple.» ²¹ Wǎh yo sē, dí me à syah ne, páh me sépinó pòlle n pí fòó, pé wǎnpir gbí òkùle. ²² Yesu-á képah noh sē, à yo ñ tyí: «Tyínúkú ó tǒ yah kwò á tyí: Gbǎn yí nónó pól-á me á tyí, kyí sè yām, ñ té sé pó dibi yām tǎn kò, ñ té n pò ñmò sò tē. Képah sòkò, á kì Liyel fò tahrì wè.» ²³ Té dí tahrì-á sò kah tno sē, képah ye, wǎh wey mè noh, ñ yah kwò yíkì.»

²⁴ Képah sòkò, Yesu-á ñ yah wè kè kwò sē, à ne, tahrì déno-á me tah Liyel tǒrí sòkò dé! ²⁵ Nkě, yǎhmíkì dénwìlnoóle sèndi pwǎh sòkò, képah nítē-á kì fǎhfǎh kal tǎh dénoóle Liyel tǒrí sòkò. ²⁶ Képah sòkò, nónó-á sò me ñ weyne n nohnì, pé ne, ñte, nê wò se kì mó fě pwah nì? ²⁷ A me yo pé tyí: «Névi nǎh fě tir nê pí n pí, Liyel kù fě képah pí.»

²⁸ Képah sòkò, Pyerì me ne, pépi tē wòle, páh pé yǎngbē yí sah, té ñmò sò tē. ²⁹ Yesu me yo pé tyí: «Gbì yò, mé kéle n yo n dal mò yé tyí ne: névi nê-à Liyel tǒrí yíinne ñ kéte sah, képah nǎh pí, ñ kyule,

képah náh pí, ò yúnpyéle, képah náh pí, ò tyí névyele, képah náh pí, ò wěnpìle, ³⁰ tē kɪ pé lékan wé kékōyó mè soko, té kɪ tyé-ńkē min wé Liyel fò soko ńsòne.»

Yesu tō ò kúnò ànē ò min syínweno tyí yo ke tō-òle

³¹ Képah náh, Yesu ò tō sáhpú nēpí gbōnimí ye pé yahle, té yo pé tyí: «Á wé n yuku Yerusalemí soko yò. Té Liyel tēntò syínyopu-á lésò tyí nónó pól wārki sah Névi Pi tyí soko, sè kɪ n pí n tú n pí. ³² Pè kɪ à dahbí Liyel pí-ńkēpú gbò. Pè kɪ kóle òne n ko, kɪ òne gbyo, té kɪ n sìn n mɔ ò yò. ³³ Pè kɪ à ko yéfòhle, té kɪ à ko mɔ. Nte, ké sèpìn tō-ò sóle, à kɪ ò syí min sán wé.» ³⁴ Nte, Yesu wey mè sò mè wénpille pé tyí. Képah ye pè náh ké syíkí-ńsah pí.

Yesu yítú yó yí yíkí mɔ

³⁵ Képah soko, Yesu-á de n te Yeriko kwille yúkey, yítú yó sò mè kōntěnlé wēgbalı soko, mè n ni n syí. ³⁶ Wáh tówú sókónó yí noh, à piki yah ne, tir nê se nɪ? ³⁷ Pè mè à syah ne, Nasaretí Yesu-á pɔ n soko. ³⁸ Képah tēne, à tyah n yo n mɔ léyy ne, Yesu, Davidí Pídí, à pé yām yah. ³⁹ Té nónó-á mè n kɔ yah òne, pépi sò mè dírlé n kò ò yò ne, à ò vyāh vike. Nte, òmɔ tē sò mè n tō n gbah n yo n mɔ ne ńkē, Davidí Pídí, à pé yām yah. ⁴⁰ Képah soko, Yesu mè yín, té ne, pè pɔ òne. Wáh nɔ de, Yesu mè à piki yah: ⁴¹ «Tir nê mè á mè ké tyí ne, mé pí á tyí?» Dí mè à syah ne, pé Yòtē, à kè pí, pé fē ne n yah ńtō. ⁴² Yesu mè yo ò tyí: «Á yí ye yíkí mɔ! Á Liyel yò sēnó ye ò de mɔ.» ⁴³ Nénpó swɔ, ò yí núkú yíkí mɔ, té à mè Yesu sò tē, à Liyelle n gbilki. No pól-á képah wé sē, pé tɔ tyah Liyelle n gbilki.

19

Yesu ànē Nsasyile

¹ Yesu-á de Yeriko kwil, à sò mè n kah ké soko, ² té dí yó sò mè kéne kwil, pè n ye Nsasyile. Mórí syípú yòtām soko yó ye sò òne, té à pí tǎhle. ³ Á sò mè n yah n kò ne, pé Yesu wé, nédúkú nê-á òne. Té òmɔ-á pí nétúkúrí neyne, tówú tnónkàhnó tē tyí, à náh sò fē à wé n pí. ⁴ Kǎh pí sē, à to yuku yah òne, à kyí doko séswò yó soko Yesu wé yinne. Té à kɪ sò pɔ n soko n pí nénpó. ⁵ Yesu-á yini tē nénpó, à ò yah yò té yo Nsasyí tyí ne ńkē, à tiki súú Nsasyí, páh yíne pé twah ò kéte soko kweyne. ⁶ Képah tēne, Nsasyí núkú tiki súú, à kyí Yesu tō sah tē ò òne ònì soko. ⁷ Névyé-á képah wé sē, pé pól tyah ò tyíle n plɔ n yāh ne, tyípél pí-ò tyí-á à kyí twah yò dé! ⁸ Nte, Nsasyí mè nɔ de Tē ògbē Yesule, té yo ò tyí ne, à noh pé tyí, pé yòtē. Páh kɪ pé gbǎn yí tóní núkú yí yām tǎn kò. Anē, páh mè syíkí nê yò, páh kɪ sēnkɔnɔ rýǎhle tē dyah. ⁹ Képah soko, Yesu mè yo ò tyí: «Áwɔ tɔ-á pí Abrahamí náh neyne, képah ye, pwáhnɔnɔ de kéte mè soko kweyne. ¹⁰ Yah, nónó-á sò mè mónpunlè, pépi yáhnkò-ńsah ye Névi Pi pɔ kɪ pè pwah mɔ.»

Yòtē nê-á pò dahbí tǔnpíbí gbò

11 Képah tēne, Yesu-á de n te Yerusalemi soko, ò welo nóhpú sò me n sò ne, Liyel tǒrí-á kɪ n pɔ n pi nɛnpó swɔ. Képah soko, Yesu me sɛmĩrkĩ yó yāh pé tyí ne: 12 «Yòtē yó pídí ye lésò. Só yóle, à yuku soko kwil fíí yó soko ne, pé kyɪ yòtǒrí yah n kɔ, képah náh, pé mó pé syɪ pɔ. 13 Wāh n soko, à ò tɔnpɪbɪ nɛpĩ gbām ye pɔ, pó dan núkúle pé nɛnúkù núkú pól kɔ, té yo pé tyí ne, pè gbòle n yĩ sɛpile fóó, kè pɔ syɪ pé syɪnpono tyí. 14 Té, ò kwil névyɛ sò me ò dyɔle n yɔ. Pè me tɛntò tekɪ mɔ ò náh, à kyɪ yo ne òkē, pépi náh me ké tyí ne, dí mè tē pɔ pi pépi yòtēne. 15 Nte, à mó tǔ yòtǒrí mè we, té ò syɪ pɔ. Wāh pɔ, à ò tɔnpɪbɪ nópi ye, wāh sò pó dibi nóno kɔ. Pāh gbò yĩ, té pó dòhnò nê we, à sò me ké tyí ne, pé kè pĩ. 16 Képah soko, négben pɔ yo ò tyí ne òkē, pé yòtē, wāh pó dan nêne pé kɔ, páh ké kénknɔnɔ gbām yah dohnɪ. 17 Yòtē dí me yo ò tyí ne, káh ple, tɔnpɪ pèpey-á òne. Wāh fyò pi négbíle tir tyíí soko, wāh kɪ pi kwlonɔ gbām yah tē-òle. 18 Ní-ò me pɔ yo ò tyí ne òkē, pé yòtē, wāh pó dan nêne pé kɔ, páh ké kénknɔnɔ kwlo yah dohnɪ. 19 Yòtē dí me képah núkú ó yo ò tɔ tyí ne, òmɔ pi kwlonɔ kwlo yah tē-òle. 20 Kèyāh me pɔ yo ò tyí ne òkē, pé yòtē, ò pó-á yò. Páh sò me kè dah mɔ sah fwo yó soko ké tyíle. 21 Nkē, ò tǔ-á kah tah. Képah-á, ò tiki me pé tē. Nmɔ náh sah kwāh nêne, à kè tɔkɔ. A náh sɛmuko nê duku mɔ, à képah tɔkɔ. 22 Képah tēne, yòtē dí me à syah ne, tɔnpɪ tókù, ò vyāh wey mè soko-á pé kɪ tuke òne. Nmɔ-á sò pĩ ne òkē, pé tǔ-á tah, pé náh kwāh nê sah, pé kè tɔkɔ, ànê pé náh sɛmuko nê duku, pé kɪ tɔkɔ. 23 Nte, kwāh nê se pi, té à náh pé pó dah mɔ sah pó dāhnmɔ-ísah wòkò soko nɪ? Páh pé syɪ pɔ, páh náhki sè we wilki dòhnòlé sé yò. 24 Képah soko, nóno-á sò me nɛnpó, à ò syɪ yo pé tyí ne, pè pó mè syɪ ò tyí, pè kéle ké kénknɔnɔ gbām nɛtē kɔ. 25 Pè me yo ò tyí ne, pé yòtē, sé gbām-á me te òmɔ tyí dò! 26 Nte, à me pé syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: névi nê tyí kwāh-á me, pé kɪ tǔ òmɔ kɔ. Té névi nê tyí kwāh náh me, kwéyy nê nítē-á me ò gbò, ké tɔ kɪ tē syɪ ò tyí. 27 Nte, ní sɛpébi tē wole, pépi nóno náh sò me ké tyí ne, mé pi pé yòtēne, yé pɔ péle ásò, yé pɔ pé yèsò kɔ ní yí yah.»

Yesu dénóle Yerusalemi soko

28 Képah yóntɛnɔ náh, Yesu yɪn pé yah, pè n dɔkɔ n yuku Yerusalemi. 29 Té wāh yini tē n te gbí nêne Betefasyɪ ànê Betanile yòli yó tnò, pè n ye Wólíví yèh yòlile, à ò tǔ sáhpú nɛpĩ nímí tǔ ne: 30 «Kwil nê-á yé yahle, yé kyɪ ké soko. Yáh kɪ n de, yé kɪ òkwɛndyípikí yó we tóhnmɔnɔle nê-á ney náh dɔkɔ yah ò yò pólle. Yé à de n pɔ ásò. 31 Té nê-á yé piki yah ne òkē, sǔ se, té yé òne n de nɪ, yé yo tē tyí ne, ò yétò-á me Tē ògbē tyí, képah-á. 32 Wāh yo sē, tɛntò névyɛ nópi soko. Pè rítýíno kyɪ tyí nópi we, sǔ-á sò à yo kéle pé tyí. 33 Pāh me ò dénó soko gbí nêne, ò nɛtām pè piki yah ne, sǔ se, té pè òkwɛndyípikí mène n de nɪ? 34 Pè me yo pé tyí ne òkē, ò yétò-á me Tē ògbē tyí, képah-á. 35 Té me yuku òne Yesu tyí. Pè pé flo mɔ ò yò, à Yesu kɔ à dɔkɔ. 36 Képah tēne, wāh me n yuku sǔ, névyɛ me pé flole n mɔ n yuku sē wèkì yò. 37 Pāh n

tyah Wólíví yèh yǒlu tíkíntenole, nìvì de ò tǒ sáhpú kwĩnki pól soko. Páh gbíl tyi nónó pól wɛ, sépi yinne, pè tyah Liyel yinne n gbilki yĩnpǒ ñgbɛne, ³⁸ με yo tũ ne níkɛ:

«Yǒtɛ nê-á n pi Liyel yĩn yǒ,
Liyel sãm mo ñ soko!

Yèvɪnɪ ne me yĩnyǒ,
gbílkínó mó ne n sah Liyel yǒ,
ñmo nê-á yĩnyǒ fléyy tɛ-ñsah.»*

³⁹ Képah soko, tówú niyó soko Farisiyɛno yísyó Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à ñ tǒ sáhpú vyɛy tũ kè! ⁴⁰ Képah tɛne, Yesu pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: páh kɪ sǒ pé vyɛy vike ò, dyèh ye kɪ n gbo n mo pé swo.»

Yesu yah kwɔ Yerusalemɪ tyíle

⁴¹ Yesu-á de n te Yerusalemɪ, té kè wɛ gbí nêne, à n gbo ké yinne ne: ⁴² «É, Yerusalemɪ, wáh náhkɪ sǒ me fɛ syi yèvɪnɪ wɛ dùkù pĩ kwey mène! Nte wéèè, kè ye wǒbɪ á yah! ⁴³ Yah, sèpɪn yísyó me n pi, á sépébí kɪ wǒbɪ-ñtǎn pɪ á kɛkɪ kore vi, té kɪ ñ fyǎh sah yey yey pólle. ⁴⁴ Liyel-á pɔ á yòhnɪnmo-ñsah gbí nêne, á náh fɛ syi kè pĩ. Képah ye, pè kɪ á soko névyɛ pól ko mo, té kɪ ñ mukuli. Á dáhkɪ yó ñtɛ náh n wũ n pi ké ní-ò yǒ.»

Yesu gbòyɪbɪ yĩni wilki Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkɪ soko

⁴⁵ Yesu-á kyɪ de Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkɪ, té yiyǎm yǎmpu wɛ ké soko, à tyah péle n yĩni n wilki. ⁴⁶ Té me n yo pé tyí: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wɛy soko ne níkɛ: «N wòkò kɪ pɪ nírí pí-ñsah wòkòle». Té yépile, yé kè tɔko pɪ névyɛ yǒ syíkípú tɛ-ñsahle.» ⁴⁷ Té à sǒ me névyɛle n kwɔ sǒmesó Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkɪ soko. Képah soko, sárká wílkɪpu yǒtǎm, ànê Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú sǒ me ñ kònmɔ-ñsahle n yah n kǒ, kwil yah tǎm tɔle péle. ⁴⁸ Té no pól-á sǒ me pé ní kwɔ n tǒ n sah n nohnɪ n yǐ ñ tyí sɛ, képah ye, pè náh pĩ páh kɪ n pi n pi sǒ.

20

¹ Yesu-á sǒ me névyɛle n kwɔ Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkɪ soko, me nìvìnɪ wɛy sǎnne n yo sɛ, sǒ yóle, sárká wílkɪpu yǒtǎm, ànê Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú, ànê yèwáhnɪ pɔ wil ñ tyí, ² té à syah ne, à yo pé syah, nê gbǒ yǒ soko se, à n pɪ tyi nópɪle, nê se à kǒ tɛnwɛno mène nɪ? ³ A me yo pé tyí: «Nmo tɔ kɪ píkinyahno núkú pɪ yé tyí: Yé yo ní syah, ⁴ nê-á tǒ Nsyǒne, à pɔ nole n wel n wilki? Liyel se, tĩ névyɛ se?» ⁵ Pè me yo wɛ tyí ne, páh kɪ ne níkɛ, Liyel-á tǒ ñne, wáh kɪ pé syah ne, té kwáh nê se pɪ, té pé náh sɛ ñ yǒ nɪ? ⁶ Nte, névyɛ sɛnyĩno-á me te ké yǒ ne, Liyel tɛntǒ syĩnyo-ò-á Nsyǒne, páh kɪ mó tǒ ne níkɛ, névyɛ-á tǒ ñne, no pól-á kɪ dyèhle pé minki ko. ⁷ Káh pɪ sɛ, pè à syah ne, pé náh pĩ nê-á tǒ ñne. ⁸ Páh yo sɛ, Yesu tǒ mó pè syah ne, káh pɪ sɛ, tɛnwɛno nê-á pé kǒ pé tyi nópɪle n pi, pé náh mó kè yo pè syah n pi.

* 19:38 19.38 - Yah n te Gbálnó sɛbéy 118.26 soko.

Divě sésân swāh tǒpú nǎpǎl sǎmǐrkǐle

⁹ Képah náh, Yesu tyah sǎmǐrkǐ yóle n yāh névye tyí ne: «Dí yó ye lésō divě sésân swāh kō, té kéle tǎntōbe gbò dahbǐ, té soko kóló soko à kyǐ mo. ¹⁰ Sé pye gbe gbí-á pǒ nǒ, à tǒnpǐ yó tekǐ mǒ divě sésân swah tǎntōbe nǒpi tyí ne, pè pé tyí divě sésân pyele à kō. Nte, tǎntōbe nǒpi me tǒnpǐ mè ko, té pé syǐ à tekǐ mǒ n gbò kókóle. ¹¹ Képah soko, sètě dí tǒ n syǐ tǒnpǐ yó tekǐ mǒ. Pè tǒ ñmǒ tǒ ko, té à gbyǒ, té pé syǐ à tekǐ mǒ n gbò kókóle. ¹² A tǒ n syǐ tǒnpǐ tǒ-ò tekǐ mǒ. Pè tǒ ñmǒ tǒ pǐ yo, té à yǐni. ¹³ Kǎh pǐ sě, sètě dí ne, sǒ se pé kǐ pǐ nǐ? Páh kǐ pé nǐdè pídí wǒ tekǐ mǒ. Nmǒ wǒle, gbòkénpǐ, pǎh kǐ yǒyén sah n yō. ¹⁴ Nte, divě sésân swāh tǎntōbe nǒpi-á fyǒ n pídí we, pè núkú yo wě tyí ne níkě, n gběyō-á yǒ. Pé ye à ko mǒ, gběkǐ mó pǐ pépi tyíle. ¹⁵ Képah tǎne, pè à yǒrǐ wilki mǒ divě sésân swāh kahnǐne, té à ko mǒ. Núkúnúkú tǎne, sǒ me sètě dí kǐ pǒ pǐ péle wé? ¹⁶ A náh pǒ divě sésân swāh tǎntōbe nǒpi ko mǒ, té kǐ kè dahbǐ n pǐ yǐsyó gbò di?» No-á kéne welo noh sě, pè ne, pólle, képah wǒ náh n pǐ n pi!

¹⁷ Nte, Yesu me pè yah, té yo pé tyí: «Liyel wey-á nê yo ne níkě: «Wòkò mǒpú-á dǎhkǐ nê milki, képah ye pǒ pǐ wòkò kyǐ yō dǎhgbǐle», képah yō nêne yépi tǎ tyí?

¹⁸ Névi nê-à wil syǐkǐ kéne dǎhkǐ yō, tǎ kǐ kwǒkǐ. Té, kǎh se mó tǒ syǐkǐ nê yō, kè kǐ tǎ pyǎhrǐ.»

¹⁹ Képah soko, Liyel ñgbò wěkǐ kwópú, ànê sárká wǐlkǐpu yǒtǎm ñgbnǒ sǒ pǐ yǐ te ne, pépi yō-á Yesu mǐ sǎmǐrkǐ mǎne. Képah ye, pè sǒ me n tǎ-ńsahle n yah n kō nǎnpǒ swǒ, té névye tíki pè tǎ.

Nê-á yǐne Sesarǐ kǒnóle, ànê nê-á yǐne Liyel kǒnóle

²⁰ Képah soko, pè tyah Yesu kyòmǐnóle. Pè yǐnvǐnpǐbǐ yǐsyó tekǐ mǒ n tyí. Pè pǒ pé gblǒy pǐ néglóle. Pè sǒ me ké tyí ne, à pilki n vyāh wey soko, pé kǒ pé à we tǎ kyǐ dahbǐ kwil yah tǎ-ò gbò, tǒrǐ ànê tǎnweno-á me nê tyí. ²¹ Képah tǎne, pè pikinyahnǒ yó pǐ Yesu tyí ne, kwó-ò dí, páh pǐ ne, wǎh tyǐ nónóne n yo, té kwónó nónóne n pǐ, gblǒ kókó-á séle. Á náh névyele n wah, ànê wǎh Liyel wěkǐle névyele n kwó ké gbǐ yō. ²² Nte, à yo pé syah, níkě, ké wěkǐ se me kǒnóle ne, pé mórǐle n mo Wromeno yǒtǎ ñgbě Sesarǐ tyí, tǐ ké wěkǐ náh me kǒnóle? ²³ Té Yesu-á pé yǐnvǐ pǐ sě, à yo pé tyí: ²⁴ «Yé pǒ pǒ pǒ núkúle, mé yah átre. Nê yah mǐrkǐ, ànê n yǐn me wǎrkǐnmǒnole ké yǒ yǒ?» Pè me yo n tyí ne, Sesarǐ tyí-á. ²⁵ Yesu me yo pé tyí: «Kǎh pǐ sě, yé Sesarǐ tyíle Sesarǐle n kǒ, yé mó Liyel tyíle Liyel kǒ.» ²⁶ Kǎh pǐ sě, pè náh pǐlki-ńsah we n wey soko, à à tǎ névye yǐ yah. Té n tyǐ yah yónó pyě me pé gbǎn du, pè me tǎ syǐsyí.

Sadusēnǒ Yesu piki yah lékyǐ yǐlkǐnmǒnǒ tyí soko

²⁷ Sadusēnǒle, nósý ye, nónó-á ne, lékyǐ náh min sǎn we n pi. Pé nǒ de Yesule, té à piki yah ne, ²⁸ pé kwó-ò dí, Moyisi-á kǐ wǎrkǐ sah pé kǒ ne níkě, sètě nê-à ku pǐ wé-ńkěne, té gbě me tǎ tyí, gbě mè-á yǐne à

pékúsè mè tɔkɔ, à mó wěnpì dubi à kǒ ò nénkyí náhne. ²⁹ Nte, kèkùrkì nùkú dínpì népì kwárnino yísyó-á lésò me. Nénkyí tē me sê tɔkɔ, té ku, té à sah pikáñne. ³⁰ N sò syi me pi mè tɔkɔ. ³¹ Képah náh, tǒ-ò me à tɔkɔ. Kè n pi n yuku sē fókó, pé népì kwárnímí pól à tɔkɔ. Té, pé pól pɔ ku, té à sah pikáñne. ³² Képah náh, pi mè tɔ pɔ ku. ³³ Nte, pi mè-á de yah sē népì kwárnímí nópì tyí-à, lékyî min sán pónwe sóle, à kɪ n pi n pi pé sɔkɔ ney nê tyíle?

³⁴ Páh yo sē, Yesu yo pé tyí: «Kèkōyó mè tē wɔ sɔkɔ, sétókókì me, ànê, pédekè me. ³⁵ Nte, Liyel-á nónó kyomɔ we ne, páh yīne dénóle kèkōyó sán sɔkɔ, té kɪ min sánne pé kǒ n pi lékyî min sán pónwe sóle, pépi náh syó tɔkɔ n pi, pé náh n de n pi pebɪ tyí pólle. ³⁶ A kɪ pé wilki kǔ sɔkɔ, kɪ min sánne pé kǒ. Pé kɪ pɪ yīnyò tēntōnè tyí kǒle: Pé náh tǒ n ku n yah n pi. Pé ye pɪ Liyel pyele. ³⁷ Moyisi tɔ ye kè yo wah yīi ne níkē, lékyî-á kɪ pɔ pé syi min sán we. N sébéy fí nê-á dukuni tyíle n yo nê-á sò nyàh lépòle ké sɔkɔ, képah sɔkɔ ye à Tē ñgbē Liyel ye «Abrahmu Liyelle, ànê Yisakɪ Liyelle, ànê tǒ Yakobɪ Liyelle». ³⁸ Liyel tyí, no pól me vyele. Képah ye, lékyî Liyel náh ñne, vye Liyel ye.»* ³⁹⁻⁴⁰ Wáh yo sē, nìsàh náh tǒ sò me pé tyí, kɪ à piki yah. Képah ye, Liyel ñgbò wèkì kwópú yísyó yo ò tyí ne, kwó-ò dí, wáh wèkɪ ple.

Kristale, Davidi yòtē ye

⁴¹ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Á kɪ yo sǒ ne, Davidi náh ney ó-á Kristale nê-á Liyel ne, páh kɪ tekɪ mɔ? ⁴² Té ñmɔ Davidi nítē mó tǒ kè yo ò yìgbìnì sébéy sɔkɔ ne níkē:

«Tē ñgbē Liyel ye kè yo ñmɔ Tē ñgbē tyí ne níkē:

«Pɔ n kǒ n tē ní gbòyò sòle,

⁴³ fókó kè pɔ no gbí nê-á mé kɪ á sépébi pɪ á gbáhsúkile.»»

⁴⁴ Nte, Davidi nítē we à ye ò Tē NGBÈNE à kɪ tǒ pɪ sǒ, té kɪ pɔ n pi ò náh ney óle?»

Yesu ne, pé tǒ sáhpú pé gblɔyne n kyomɔ Liyel ñgbò wèkì kwópúle

⁴⁵ Képah náh, à yo ò tǒ sáhpú tyí ò wey nóhpú pól yí yah ne: ⁴⁶ «Liyel ñgbò wèkì kwópúle, fwòmòngbnɔ mónkònkòno tyí no pé tyí. Pé n ne n me ké tyí ne, no ne n tǒ n sah n wèkɪ pé tyí tówú tükè-ñtàn sɔkɔ. Tē-ñtàn gbroy tyí no pé tyí Liyel ní-ñtàn vì sɔkɔ, ànê yé yó-ñtàn sɔkɔ. Yé yé gblɔyne n kyomɔ péle! ⁴⁷ Té pépi ó ye tǒ n vi n tē pékúsyole, à pé gbàn yíle n syi, ò té níríle n pi yòšèkìle, ò névyehahle n pil ne, páh me tómm. Nte, pé tukey kɪ n pi n pi kèpékèyò, à kal no téló tyíle.»

21

Yínkōno nê-á pékúsè pɪ

¹ Só yóle, Yesu sò me Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì sɔkɔ, té wáh ò yah yǒ, à tahbɪ we, pé me pé yínkǒ kǒ póle n dah n mɔ n pɔ pó dáhnmo-ñsah

* **20:38** 20.38 - Nónó-á ku sɔkɔ di mónóle, káh yo ne, Liyel-á pɪ pépi Liyelle, képah n wèkɪ ne, páh me min sɔkɔ.

kwáh sòkò. ² A pékúsè yãm ney yó tɔ wɛ, à pɔ pópí pló nínó dah mɔ. ³⁻⁴ Képah sòkò, à nɛ: «No pólle, pó nónó yétò náh me pè tè, sépi ye pè tɔkò pɔ dah mɔ. Nte, pékúsè yãm ney mène, òmɔ ye ò yãm fòh, té ò yò yò pó pól tɔkò pɔ dah mɔ. Képah ye, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbi yò nɛ: òmɔ-á dah mɔ kal no pólle.»

Yesu me Liyel wòkò ògbè sónó tyíle n yo n sah

⁵ Képah náh, névyè tókù sò me n yo nɛ, Liyel wòkò ògbè-á me ple: Nkè, ké mɔ mɔ dyèh, ànè ké vyó nónó-á névyè yí Liyel kò, sàh me ké syi yí. Nte, Yesu me yo pé tyí: ⁶ «Nè-á yé n yah yò kè, sèpìn yísyó me n pi, dáhkì yó òtè náh n wú n pi ké ní-ò yò. Sé pól kɪ pirki.»

Yèvyàhrì tyi nónó-á kɪ n pi n pi, kèkòyó-à pópó n tye

⁷ Képah sòkò, pè me Yesu piki yah nɛ nkè, kwò-ò dí, gbí nè se képah kɪ pi nɪ? Anè, kwní yónmòno nè se kɪ wèkɪ kéle nɛ, káh kɪ n pi n pi nɪ? ⁸ A me yo pé tyí: «Névyè nahnáh kɪ pɔ òmɔ yìn tɔkò n pi pé yah yíne, té kɪ n yo nɛ nkè, pépi-á Nmòle. Nkè, ké gbí-á no te! Nte, yé káh pé sò tè! Yé yé gblòyne n kyomɪ, yé káh ye ney pɔ yé pilki. ⁹ Yáh pɔ mál, ànè névyè yúkúnyahlenɔ tyí yónóle n nohnɪ, yé káh ye tíkí yé tè! Képah ògbò ye yíne kè pi. Nte, képah náh núkú n pi n pi kèkòyó mè tyénóle.»

¹⁰ Képah náh, à tɔ ò syi yo pé tyí: «Kwil yó kɪ yuku kwil yóle n fwo. Tòrí yó kɪ yuku tòrí yóle n fwo. ¹¹ Sétáh syahrì ògbno kɪ me n pi, té tàntàn nahnáh sòkò, rýân pèl ànè kwèkɪ kɪ me de. Tíkítíkì tyi, ànè kwní yónmòno ògbno kɪ n wɛ yínyò. ¹² Nte, kéné tyi-à pópó n pi, pè kɪ yé tè fòh, té kɪ yé gbàh de mɔ pè kò pè kɪ tuke Liyel ní-ítàn vè sòkò. Pè kɪ yé dah mɔ wòkònpèkè sòkò. Pé kɪ yé tè kyì yòtām ànè kwlo yah tɛpú tyí òmɔ yinne. ¹³ Képah gbò yò yé kɪ òmɔ tyí wɛ yo pé tyí. ¹⁴⁻¹⁵ Nte, yé ye, yé dyo nɛ me n kwne nɛ, òmɔ-á kɪ wey wèkɪ dùkù ànè lékámne yé kò, nè-á kɪ yé fòhpú kò, pè náh fè n wèkɪ yéle, ànè pè náh fè yé kòli. Képah ye, yépi tyí náh yé gblòy vìnóle, yé vyèy syi yinne. ¹⁶ Nte, nónó òtè-á kɪ yé mɔ kú kò n pi, yé dúbípú ye, ànè yé yúnpyele, ànè yé tyí névyele, à tahli yé kódíbì tyí. Képah sòkò, yé nahnáh kɪ ko mɔ. ¹⁷ No pól kɪ yé dyòle n yo òmɔ yinne. ¹⁸ Nte, yé yòyén sòkò yó òtè náh n yah n kwlo n pi. ¹⁹ Gbáhntèno sòkò ye yé kɪ tyé-ńkè min wɛ.»

Yesu Yerusalemì yíkinó tyí yo sah

²⁰ «Yáh mégbàn wɛ sè Yerusalemì mɔ gbì gbí nène, yé pì nɛ, ké so gbí-á no. ²¹⁻²² Kéné sèpìn kɪ pi pèkè wo dénole, Liyel sébéy sòkò tyi wárkínsàhnó pól kò sè kɪ pi tũ. Képah ye, nónó-à me Yude kwil sòkò, pépi to de ymò sòkò. Nónó-à me Yerusalemì kwil táh sòkò, pépi wil. Nónó-à me gbno sòkò, pépi káh de kwil táh. ²³⁻²⁴ Kè kɪ pi kéné sèpìn sòkò yèvyàhrì ògbène kwil sòkò. Té Liyel kɪ yuku kwil mè névyè yò fòkònyàhnìne. Pè kɪ ko mɔ kèkòrnnɛ, kɪ tè yuku yòbule kèkòyó kwlo pól sòkò. Té Liyel pí-ńkè névyè kɪ Yerusalemì yúkì pól tène fòó, kɪ pɔ

syi pé gbí tyénó tyí. Képah ye, kéne sèpìn sòko, kè kɪ pɪ yí yèvyãhrule syó kùrn nétàn, ànê yòkɪ nétàn tyí.

Névi Pi syínɔɔɔle

²⁵ Képah sòko, kwní yónmɔɔɔ kɪ we gbí sòko, ànê ñwɔ sòko, ànê ñwɔ kèpye sòko. Té kèkòyó névyé pól yáh-ńsah kɪ me tyé kèpékèyô. Pnɛ yo gbní kèpékè ànê ké fúndɔkɔɔ tíkí kɪ me pè kah tẽ. ²⁶ Yínyô tãhkínó kɪ yike. Képah ye, tyi nónó-á kɪ pɔ n pɪ n pi kèkòyó, sépi tyí sòno tíkí kɪ névyé ko. ²⁷ Képah sòko, pè kɪ Névi Pi we à kɪ me n pi ñyírki sòko ñ tãhkí pólle, ànê ñ gblò sòko. ²⁸ Kéne tyi-à pópó tyah n pɪ gbí nêne, yé pwáhnmɔɔ me nɔ n tɛ. Kàh pɪ sɛ, yé yuku yín, yé mó sóré mɔ yé gblóy sòko.»

Kwónó nê-á pɪ sènsóké séswô tyí yô

²⁹ Képah náh, Yesu tɔ sèmírki yó yãh pé tyí nɛ: «Yé yah sènsóké séswô, ànê sésàn téló pólle kè: ³⁰ Yáh sè we sè tyah n tyé mìnɔle, yé n pĩ nɛ, kɪ de gbí-á me yúkey. ³¹ Sɛ ó ye, yáh pópó kéne tyi we sè tyah n pɪ gbí nêne: Yé pĩ nɛ ñkɛ, Liyel tɔrí-á me yúkey. ³² Kègbu yô, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí nɛ: kwey gbí névyé pól náh n ku n tɛ n pi, té kéne tyi pól kɪ yíni tẽ. ³³ Yínyô ànê sétáh kɪ pɔ tyé, ñte, ñmɔ welo náh n tyé n yah n pi pólle.»

Yé káh yé dyo mɔ n fwɔ Yesu syínɔɔɔ tyíle

³⁴ Yesu tɔ yo pé tyí: «Yé yé gblóy kyɔmɪ syáh syáhnóle, ànê sètèni pínóle, ànê kèkòyó mè tyi sònole. Sé káh n pɔ yé lékám pɪ tɪntí. Képah-à pɪ, kèkòyó tyé só kɪ yé kwɔkɪ tẽ. ³⁵ Sɛ tɔ ye, ké lésò kɪ kwɔkɪ tẽ sétáh yô névyé pólle, sɔ-á yénkyo tẽ tẽ mɔ n tẽ yénkyole. ³⁶ Ntɛ, yé káh yé dyo mɔ n fwɔ, yé níríle n pɪ gbímegbí. Képah sòko, tyi nónó pól-á n pi yò, yé kɪ tɛnwɛno we sé yô, té kɪ fɛ pɔ yuku yín Névi Pi yah tukey sòko.»

Yesu sèpìn téló pínóle Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkí sòko

³⁷ Ké légbíne, tyah kyòo yah sòko, Yesu ñkɛne n kyɪ kwónó pɪ Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkí sòko, ñ té n kyɪ lékáh pɪ yòle yó yô nê-á pè n ye Wólíví yèh yòlile. ³⁸ Té à tɔko séngbò púsó tyí, no pól n pɔ nòhnó pɪ ñ tyí Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkí sòko.

22

Nsyifunɔ yòtã Yesu tyí yo syi

¹ Búrn sɛ-ñkɛ syáh nê-á pè n ye Pakle, képah déntɛno sòko, ² sárká wílkipu yòtã ñgbno, ànê Liyel ñgbò wèkí kwópú sò me syò-ńsahle n yah n kò, pãh kɪ pɪ sɔ, té Yesu ko mɔ n pi. Té névyé yah tíkí sò me pè tẽ.

Yudası vìnóle Yesu náh

³ Té légbíne, sétàn yòtɛ de Yudası sòko nê-á pè n ye Yisikariyɔtɛle. Yesu tò sáhpú népí gbõnimí sòko ney yó ye sò ñne. ⁴ A me sòko, à kyɪ yo sárká wílkipu yòtã ñgbno, ànê Liyel wòkò ñgbɛ kyòmìpu yòtã

tyí, wǎh ne Yesu tẽ pè kǒ n pi òkù nêne. ⁵ Képah soko, kè no pé tyí. Pè me yo sah núkú yǒ ne òkè, páh kɪ pólè à kǒ. ⁶ Yudasɪ me fẽ syi, té tyah ké wɛnpi-ńsahle n yah n kǒ, wǎh pi sǒ, té Yesu dahbi n pi pé gbò, névyè pí-òkè soko.

Yesu pè kǒ pè Pakɪ yòke tẽ-ńsah yah

⁷ Búrɪn sɛ-òkè syáh sǒ-á pɔ no, nê soko-á sò Pakɪ képyɛnɪ kɪ n ko n pi, ⁸ Yesu me Pyɛrɪ ànê Nsyǒ tɛkɪ mɔ ne, pè kyɪ Pakɪ syáh yòke tẽ-ńsah yah sah yǒ yǒ tɛne. ⁹ Pè me à piki yah ne, ńyǎh soko se à me ké tyí ne, pé kyɪ kè pi nɪ? ¹⁰ A me yo pé tyí: «Yé yah, yáh kɪ n de kwil soko gbí nêne, yé kɪ dí yó yohɪn, à kɪ me ni pín twah. Yé n sò tẽ. Wǎh kɪ kyɪ de kéte nê soko, yé de nɛnpo. ¹¹ Yé mó yo kété tẽ tyí ne, kwó-ò-á yo ne òkè, wòkò nê soko se pé kɪ pɔ yòke yǒ n pi ànê pé tò sáhpúle nɪ? ¹² Képah soko, à kɪ yinyò wòkò soko táh ñgbè yóle yé wɛkɪ, gbò vi vyó pólle kɪ soko. Nɛnpo soko ye, yé kɪ pi Pakɪ syáh yòkele.» ¹³ Képah tɛne, pè me soko. Yesu-á kè yo sǒ pé tyí, pè mó ńtyínɔ kyɪ ké pól wɛ sɛ. Pè me Pakɪ syáh yòke pi nɛnpo.

Yesu yòke yónó tɛyne

¹⁴ Yòke yǒ gbí-á pɔ no, Yesu ànê n tɛntòbe-á pɔ tẽ yòke yah soko gbí nêne, ¹⁵ à me yo pé tyí: «Mé sò me ké tyí náhnáh ne, mé Pakɪ yòke mè yǒ yéle, mé mó pyè de yèvyǎhrɪ soko. ¹⁶ Nkè, mé kéle n yo yé tyí ne: mé náh tǒ Pakɪ yòke mè yǒ n yah n pi fǒó, kɪ kyɪ syɪ ké tyi pɪntũno tyí Liyel yòtǒrí soko.» ¹⁷⁻¹⁸ Képah soko, à me ðivɛ wɔ wɔ kwáh tɔko ðivɛne ké soko, à wɛkɪ Liyel tyí, té yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: à tɔko núkúnúkú tyí, mé náh tǒ ðivɛ wɔ n yah n pi fǒó, kɪ pɔ syɪ Liyel tǒrí pónó tyí. Képah ye, yé syi kéle, yé wɔ dibi wɛ tyí.» ¹⁹ Képah náh, à me búrn tɔko, té wɛkɪ Liyel tyí, té kè kwɔkɪ dibi pè kǒ, té yo pé tyí: «Nýole, ńmɔ wil ye, nê-á kɪ kǒ yépi yinne. Yé sɛntɛne n pi, sǒ-á mé n pi kéle. Képah soko, yé dyɔ kɪ n kwne ńmɔ tyíle.» ²⁰ Yòke yónteno náh, à tǒ ðivɛ tɔko, à pè kǒ sɛntɛ óle, té yo pé tyí: «Nýole, ńmɔ tó ye, nê-á kɪ kwe yépi yinne, kɪ pi yégbékè kwónmɔno késánnɛ Liyel ànê névyè wró. ²¹ Nte, yé yah, névi nê-á kɪ n vi n pi ńmɔ náh, ńmɔ tɔ me n yǒ ńne fí núkú. ²² Névi Pi kɪ ku, sǒ-á Liyel yah tɔko kéle. Nte, névi nê-á kɪ n vi n pi n náh, pèkè kɪ pi ńmɔ tyíle.» ²³ Képah tẽ soko, pè tyah wɛne n piki n yah ne, pépi tẽ soko nê se kɪ n pi n pi képahle nɪ?

Nê tẽ kal?

²⁴ Képah náh, pè me tyah, à yékáble n pi. Pè sò me ké tyí ne, pé pĩ nê tẽ-á kal pépi soko. ²⁵ Képah soko, Yesu me yo pé tyí: «Kèkòyó kwlo yòtám òkène pé tǒríle n sah sé yǒ, ànê tǒrí-á me nónó gbò, pépi n ne me ké tyí ne, no pé yíngbúle n yo. ²⁶ Nte, yépi tẽ tyí náh yíne kè pi sɛ. Nê-á yah tɛne yépi soko, ńmɔ pyè yíne à pi yé pól gbè sǒ. Yòtǒrí-á me nê gbò, ńmɔ pi yé pól tɔnpi sǒ. ²⁷ Yépi tẽ tyí, névi nê-á tẽ yòke yah, ànê nê-á n tɔko n kǒ kéle, nê tẽ kal pépi soko? Nê-á tẽ yòke yah, ńmɔ náh di? Nte, képah fyé yǒ, ńmɔ me yépi wró soko tɔnpi sǒ. ²⁸ Yépi tẽ wole, yépi ye sò me ńmole ní yèvyǎhrɪ pí-ńtán soko. ²⁹ Képah ye, ńmɔ

sú-á tǒrúle ní kǒ sǒ, nímɔ to kɪ kélé yé kǒ sě. ³⁰ Képah sɔkɔ, yé kɪ pɔ n yǒ, té kɪ n wɔ nímɔle fí núkú ní yǒtǒrí sɔkɔ. Anê yé kɪ pɔ kǒ tē yǒtǒrí klǒ yǒ, kɪ tukey tuke Yisrayel névyé ùnno gbõninó yǒ.»

Yesu ne, Pyeri-á kɪ pɔ ñ vyāh kǒli ne, pé náh pé pĩ

³¹ Képah náh, Yesu yo Simɔ Pyeri tyí: «Simɔ, Simɔ! Sétàn yǒtē ye ké wěkì yah kǒ ne, pé yé fe, sǒ-á sémukɔle pé n fe gbéy sɔkɔ. ³² Té mé me Liyel ní á tyí ne, á Liyel yǒ sěno káh tē syi á tyí. Té, wáh á syi pɔ nímɔ tyí gbí nêne, sǒrúle n mɔ yé no sɔkɔ.» ³³ Wáh yo sě, Pyeri me yo ñ tyí ne, péwɔ tē wɔle, káh kɪ sǒ n pɪ wǒkònpèkè sɔkɔ dénóle, képah náh pɪ, kǔne, péwɔ-á me pé vi sah kɪ de ñne sépi pól sɔkɔ. ³⁴ Nte, Yesu me yo ñ tyí: «Pyeri, mé kélé n yo á tyí ne: kwey lékâh sɔkɔ, sénpe náh tǒnì me n gbo n pi, té á kɪ me á vyāh kǒli te gbáhyí tǒnó ne ñkě, á náh nímɔ pĩ.»

Méfwokwāh tyíle

³⁵ Képah náh, Yesu me yo pé tyí: «Nímɔ-á sǒ yé tǒ gbí nêne, té yo yé tyí ne, yé sɔkɔ pó, anê pilki, anê lékyèh kěne, kwāh yó se kyɪ tekɪ yé tyí?» Pé me yo ñ tyí ne, kwāh yó náh tekɪ. ³⁶⁻³⁷ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Mé kélé n yo yé tyí ne: wey nê-á wārki nímɔ tyí sɔkɔ ne ñkě, pé à mɔ kǒ tyípél pípu wró, képah kɪ n pɪ n tú n pi. Tyi nónó-á yo sah nímɔ tyí sɔkɔ, sé pɪ gbí me no n te. Képah ye núkúnúkú tē wɔle, pǒ-à kɪ me nê tyí, tē kè tɔkɔ. Anê képah núkú-ó ye: Pilki-à kɪ me nê tyí, tē kè tɔkɔ. Té kèkírki-à kɪ n kne nê tyí, tē ñ fwòmò-ñgbě yām keyāh dwe.» ³⁸ Képah sɔkɔ, tǒ sáhpú ne, à yah, kèkírnnɔ nínó-á yò. A me ne, káh yíne.

Yesu nírí pínóle Wóliví yèh yǒli yǒ

³⁹ Képah náh, Yesu me wil sɔkɔ Wóliví yèh yǒli yǒ, wáh dar te n kyɪ n pɔ sǒ. Té ñ tǒ sáhpú me ñ sǒ tē. ⁴⁰ Wáh yíni tē nénpó gbí nêne, à yo pé tyí ne, pé Liyelle n ni, mónyahno káh pɔ tē we pé tyí. ⁴¹ Képah náh, à gbe mɔ tē péle fí kwéy, dáhkì mínno ke núkú yínintē-ñsah kénkǒle. Té gbètukuno di, à nírúle n pɪ, ⁴² me n yo ne: «Bǒ, wáh kɪ me ké tyí, yèvyāhrɪ mè wró gbe mɔ nímɔle. Nte, kè káh pɪ nímɔ dyo dyo tēne. Awo dyo dyo tē ó pɪ.» [⁴³ Légbíne, yínyǒ tǐntǒ yó wil ñ yah, à pɔ táhkile à kǒ. ⁴⁴ Té Yesu min sǒ me yèvyāhnpèkè sɔkɔ. A tǒ wān mɔ Liyel nínó yǒ. N wil myèh pɔ pɪ tókwil sǒ, à n kwe sétáh.] ⁴⁵ Wáh nírí pɪ te gbí nêne, à yuku kyɪ ñ tǒ sáhpú tnô. A kyɪ ne yah, pé me n do yèkworɪ kwlónó tē tyí. ⁴⁶ A yo pé tyí: «Kwāh nê pɪ, té yé n do sě? Yé yuku Liyelle n ni, mónyahno káh pɔ tē we yé tyí.»

Yesu tǐnóle

⁴⁷ Yesu me wékínó sɔkɔ sě, té Yudasɪ nê-á ñ tǒ sáhpú népí gbõnimí sɔkɔ yóle, nímɔ tówú yó yah tē pɔ wil mɔ ñ yǒ. Té no de ñne ne, pé à porɪ tē, pé wekɪ ñ tyí. ⁴⁸ Nte, Yesu me yo ñ tyí: «Yudasɪ, póríntēno sɔkɔ se á kɪ de mɔ Névi Pi gbáhle?» ⁴⁹ Nónó-á sǒ me Yesule, páh pɔ kè kyomɪ à pĩ tir nê-á kɪ pɔ n pɪ n pi, pé yo Yesu tyí ne, pépi Tē ñgbě, pé se kèkírnnɔ n de no tyí nɪ? ⁵⁰ Té sárká wilkipu yǒtē tǒnpɪbí nónó-á sǒ

mε, Yesu t̄ò sáhpú soko ney yó núkú ò kèkirkìle pépi soko yó gbòyò sò níkí wε k̄ò kām. ⁵¹ Képah soko, Yesu me yo pé tyí: «Yé yīn s̄.» Té tũ dí mè níkí tyí, kè me tyε.

⁵² Képah soko, sárká w̄lkipu yòtām, ànê Liyel wòkò ògb̄ε kyòm̄ipu yòtām, ànê yèwàhn̄i nónó-á sò p̄o Yesu t̄ε-ńsah, à yo pé tyí: «Yé p̄o ńm̄o tyí kèk̄irn ànê lépl̄óle kèlék̄é névi s̄ó ńne ni? ⁵³ Nte, sw̄o sw̄o p̄olle, mé sò ńk̄εne n ne n me yéle Liyel wòkò ògb̄ε kéntáhki soko, yé náh ní t̄ε. Té yépi gb̄i ye se núkúnúkú, ànê sét̄o t̄áhki p̄i gb̄ine f̄ěntũ soko.»

Pyeri ò vyāh kōli ne, pé náh Yesu p̄i

⁵⁴ Képah náh, pè Yesu t̄ε, à soko òne sárká w̄lkipu yòt̄ε ògb̄ε kéte. Pyeri s̄o me pé s̄o t̄ε n ko péle f̄í. ⁵⁵ Pè s̄o me nyàh m̄o kéte niȳó, me k̄ò t̄ε w̄ε tyí, té Pyeri t̄o s̄o me péle nyàh yah soko. ⁵⁶ Képah soko, t̄on̄pi pi yó à wε k̄ont̄én̄ole nyàh yah, té à gbah yah díkídíkí, té ne, dí mè t̄o-á s̄o me Yesule. ⁵⁷ Wāh yo s̄ε, Pyeri me ò vyāh kōli pi tyí ne, pé náh à p̄i dé. ⁵⁸ D̄o kwéy, dí yó t̄o à wε, té ne, òm̄o t̄ole, kéne no soko ney yó-á òne. Képah t̄εne, Pyeri me yo ò tyí ne ńk̄ε, pé soko ney náh péw̄ole. ⁵⁹ Képah náh, lérí núkú kénk̄o s̄ók̄ont̄en̄o náh, dí yó t̄o kè gbah yo ne ńk̄ε, yék̄āb náh me ké soko, dí mè t̄o-á s̄o me òne, Kalile ney-á òne d̄o. ⁶⁰ Képah soko, Pyeri me ò syi yo ò tyí ne ńk̄ε, péw̄o náh me ò wey mè syíkí-ńsah wε dé dí. Nénp̄o sw̄o, Pyeri me képah yónó soko s̄ε, té sénpe gbo. ⁶¹ T̄ε ògb̄ε Yesu me ò yah vi Pyeri yah díkídíkí. Képah soko, Pyeri dyo núkú t̄o k̄ò ò wey m̄ene, wāh s̄o n̄ε yo ò tyí ne, sénpe-à k̄i p̄ópó n gbo kweyne, wāh k̄i me ò vyāh kōli te ke t̄ónó ne ńk̄ε, pé náh péw̄o p̄i. ⁶² Kāh p̄i s̄ε, à me wil kégb̄o, à kyi nāhn̄p̄i gb̄ni kah gbo.

Yesu gbyònd̄o ànê ò k̄on̄ole

⁶³ Képah soko, Yesu-á s̄o me díbí nónó gb̄o, pè s̄o me k̄óle òne n ko, té me òne n syíkí gb̄on̄kukele. ⁶⁴ Pè s̄o me ò yah pukubi, té me n yo ò tyí ne, à s̄ah p̄i, névi n̄ε-á m̄i òne. ⁶⁵ Té t̄o me òne n gbyo w̄ent̄ükun̄i nāhn̄hle.

Yesule Nsyifun̄o tukey t̄uk̄epu yah soko

⁶⁶ Képah náh, tyah-á dal, Nsyifun̄o yèwàhn̄i, ànê sárká w̄lkipu yòtām ògb̄n̄o, ànê ògb̄o w̄k̄i kwópú w̄ε tuke m̄o. Pè me p̄o Yesule pé tukey t̄uk̄é-ńsah ògb̄ε soko, ⁶⁷ té yo ò tyí ne, òm̄o-à k̄i ne Kristale, Liyel ney t̄ék̄in̄m̄on̄ole, à kè yo pé syah. A me yo pé tyí: «Máh k̄i kè yo yé syah, yé náh n s̄ε n pi ké ȳo. ⁶⁸ Anê máh k̄i se yéle n piki n yah, yé náh vi m̄o n pi ní tyí. ⁶⁹ Nte, à toko núkúnúkú tyí, Névi Pi k̄i k̄ò t̄ε tyi pól T̄ε ògb̄ε Liyel gb̄oyò s̄òle.» ⁷⁰ Képah soko, pé pól núkú yo ne, òm̄o t̄ε tyí, òm̄o-á Liyel pile kè? Yesu me yo pé tyí: «Yépi ńt̄ε ye kè yo te ne ńk̄ε, ńm̄o-á d̄o.» ⁷¹ Képah t̄εne, pè ne, t̄arf̄yò n̄ε t̄ε se t̄o pé k̄i n yah n k̄ò ni? Pépi ńt̄ε-á k̄i noh, à kè yo ò vyāhle.

23

Pè kyi Yesule Pilat̄i tyí

¹ Képah náh, pé pól me yuku, à Yesu tẽ kyí Pilatı tyí. ² Nénpó soko, pé tyah lékàhle ònne n kǒ ne, páh dí mè kyomı we, à me pé kwil névye yòle n yiki, me péle n yini n mo mórı mónóle yòtẽ ñgbẽ Sesarı tyí. Té ñmo ñtẽ-á me n yo ne ñkẽ, péwɔ-á yòtẽne, nê-á sò Liyel ne, páh kı teki mo. ³ Képah soko, Pilatı me à piki yah ne, ñmo se Nsyifuno yòtẽne ni? A me yo ñ tyí: «Áwɔ ye yo kéle.» ⁴ Pilatı me yo sárká wĩkĩpu yòtãm ànê no pól tyí ne, péwɔ náh tir yó we dí mè tyí pólle, nê-á yĩne lékàhle ñ kǒnóle. ⁵ Nte, pé tǒ me kè gbah yo tũ ne ñkẽ, wǎh me névyele n kwɔ nòhnì-ñkẽne, Yude tǎntǎn pól soko. Kalile kwil soko-á à tyah kéle fóó, à pɔ de ásô.

Pè kyí Yesule Yerɔdı tyí

⁶ Pilatı-á képah noh ñyǎh soko, à píkinyahno pi ne, Kalile ney se dí mènne ni? ⁷ Wǎh fyò ñ wĩl-ñsah tyí noh, té pĩ ne, Yerɔdı-á nénpó yòtẽne, à núkú à teki mo ñmo kǒ. Té kè mó pɔ yĩne Yerɔdı sò me Yerusalemı kéné sèpĩn soko. ⁸ Kè pi di mónóle, Yerɔdı sò me Yesu tyí yónóle n nohni, té me ké tyí ne, pé à we à ne n me gbĩl yóle n pi. Képah ye, wǎh à we, kè pi niwì ñgbẽne ñ tyí. ⁹ A me à gbah piki yah náhnáh, té Yesu náh dahbı wilki ñ tyí. ¹⁰ Képah soko, sárká wĩkĩpu yòtãm ñgbno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú sò me nénpó, té me lékàhle ñne n kǒ fóó kèpékèyò. ¹¹ Yerɔdı ànê ñ sàsyíbı-á kóle à ko, té me à yilo te gbı nêne, pé me yòtǔrí fwo yó mo à kǒ, té pé syı à teki mo Pilatı kǒ. ¹² Pilatı ànê Yerɔdı sò me wè sèpébıle ñgbòle, té lésòle, pé kódírı toh.

Pè Yesu gbàh de mo kũ kǒ

¹³ Képah soko, Pilatı sárká wĩkĩpu yòtãm ñgbno, ànê kwil yahtãm, ànê névye ye tuke, ¹⁴ té yo pé tyí: «Yé dí mè tẽ pɔ, té ne, wǎh me névye yòle n yiki. Nte yah, yépi tɔ yı yah ye mé piki yah ñne. Mé náh tir yó ñtẽ we ñ tyí, yáh nónónne n yo n sah ñ yò, nê-á yĩne lékàhle ñ kǒnóle. ¹⁵ Yerɔdı ñtẽ tɔ náh tir yó we ñ soko, wǎh sǔnpı ñ syı à teki mo ápi kǒ. Káh pi sè, dí mè náh tir yó ñtẽ pi nê-á yĩne kũne. ¹⁶ Képah ye, mé kı à ko yèfòhle, té kı à fin mo.»

[¹⁷ Té Pakı syáhnó pól soko, Pilatı sò yĩne à wòkònpèkè soko névi yó fin mo pé kǒ.] ¹⁸ Képah tẽne, pé pól tyah n kwɔ n gbo n mo ne, à dí mè ko mo, à mó Barabası fin mo. ¹⁹ Té Barabası sò me dahnmonole wòkònpèkè soko kèlékè tir yó yò, nê-á pi kwil soko, ànê nékókè mónóle. ²⁰ Té Yesu fĩnmo dékè-á sò me Pilatı tẽ, à tǒ ñ syı kè tǒ yo pé tyí. ²¹ Nte, pé tǒ gbo mo ne ñkẽ: «À syı dahni yò! A syı dahni yò!» ²² Pilatı me tǒ wey toko ke tǒ-òle, à yo pé tyí ne, tyítúkú nê se à pi ni? Péwɔ náh tir yó ñtẽ we ñ soko, nê-á yĩne kũne. Képah-á, páh kı à ko yèfòhle, té kı à fin mo. ²³ Nte, pé me yò soko kéle n kah n yo náhnáh ne ñkẽ: «À syı dahni yò.» Képah tẽne, pé kàhngbonmono pɔ tẽ we Pilatı tyí. ²⁴ Képah soko, à me kè yah toko ne, nê-á pé n yah n kǒ, képah-á kı pi pé tyí. ²⁵ Dí nê-á sò pé dah mo wòkònpèkè soko, kèlékè yó ànê nékókè mónó

yinne, ñmɔ nê-á sò pé n yah n kɔ̀ ñ tyí, à ñmɔ fin mɔ, té Yesu pi pépi dyɔ yí tɛnɛ.

Pè Yesu syi dahni yô

²⁶ Képah sɔkɔ, pãh Yesu tɛ n sɔkɔ syí-ńsah gbí nêne, pé Sirenti kwil dí yó yohni, pé n ye Simɔle. A me wil swãh, me n de Yerusalemi. Pé me ñmɔ tɛ Yesu dahni, à twah mɔ ne, à ñ sò tɛ. ²⁷ Té tówú ñgbɛ sò me n yuku ñ náh, à tahlí syó tyí nónó-á sò me n gbo pé gbãne n kôhli pé ni yô yèkwɔri tɛ tyí Yesu yinne. ²⁸⁻²⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me ñ yah vi pé ñne, té yo pé tyí: «Sèpìn yísyó me n pi, névyɛ ki pɔ tyah n yo ne, yòbènrɔ-á me píkán syó tyí, ànê nónó-á pé náh pi dubi yah, ànê pé náh yãne piri kɔ yah. Képah ye Yerusalemi syó, yé káh ne n gbo ñmɔ yinne. Yé ne n gbo yé gblɔy, ànê yé wɛnpì yinne. ³⁰ Ké légbíne, névyɛ ki pɔ tyah n yo tley tyí ne, sè syiklɔ pé yô. Té ki yo ymɔ tyí ne, sè vike tũ pé yah. ³¹ Nte, pãh séswónpòle n pi sɛ, séswónkòkò wɔ tyí ki pɔ n pi n pi sɔ?» ³² Té pé sò me tyípèl pípú népì ními tɔ tɛ kyi, nónó-á ki kyi n ko n mɔ n pi ànê Yesule wɛ tyí.

³³ Pãh kyi yini tɛ fí yó, nýãh-á pé n ye «Yôgbèkè tyahle», pé à syi dahni yô nénpó ànê tyípèl pípú népì ními nópilɛ pé tyí tyí dahlo yô. Núkú sò me syínòle ñ gbòyò sò, ní-ò me syínòle ñ gbɛyìnè sò. ³⁴ Légbíne, Yesu me ne: «Bô, pãh nêne n pi, pé náh kè pí. Képah ye, á gblɔy ye pé tyí.» Képah náh, sràsyíbí me ñdan mɔ, à ñ flo dibi wɛ wró. ³⁵ Névyɛ sò me yínttɛnòle nénpó me n yah. Té Nsyifunɔ yòtãm wɔ sò me kóle ñne n ko, me yo tũ ne, wãh névyɛ tükù pwah mɔ, ñte à ñ gblɔy pwah mɔ mó kè, ñmɔ-à ki nê Kristale, Liyel yáhtokɔnɔle. ³⁶ Sràsyíbí tɔ sò me kóle ñne n ko, té nɔ de ñ tnò, à ñ divɛ yórenòle à kò, té ne, ³⁷ ñmɔ-à ki nê Nsyifunɔ yòtɛne, à ñ gblɔy pwah mɔ kè! ³⁸ Té kè sò me wárkínsyínɔle Yesu yòtah ne: «Nyɔle, Nsyifunɔ yòtɛ ye.»

³⁹ Képah sɔkɔ, tyípèl pípú nónó-á syi dahlo yô, pé sɔkɔ núkú sò me Yesule n gbyɔ ne, ñmɔ kó Kristale ni? A ñ gblɔy pwah mɔ, à mó pépi tɔ pwah mɔ! ⁴⁰ Nte, ñ ní-ò me wɛki ñ yô, té yo ñ tyí ne, à kó Liyel yah tíkile n pi ni, ñmɔ nê-á me kéne yèvyãhrɔ núkú mɛ sɔkɔ? ⁴¹ Pépi tɛ wɔ tyíle, pé yèvyãhrɔ pínó yah-á. Pé tyípínó kòl-á n dyah péle. Nte, ñmɔ tɛ náh tir yó ñtɛ pi pèkèle. ⁴² Té tɔ ñ syi yo Yesu tyí: «Yesu, á dyɔ tɔ n kɔ ñmɔ tyíle, wãh pɔ á yòtɔrɔ sɔkɔ gbí nêne.» ⁴³ Yesu me yo ñ tyí: «Kègbi yô, mé kéle n yo n dal n mɔ á tyí ne: kwey mɛ ñtɛ sɔkɔ, á ki me ñmɔle Liyel fò sɔkɔ pal tɛ-ńsah.»

Yesu kúnòle

⁴⁴ Gbintò pòle, gbí yah kwlo, fɛntũ mɔ kèkòyó pól sɔkɔ pópó, à pɔ syi gbèkã m gbí tyí. ⁴⁵ Nénpó swɔ, fwògbrokkè nê-á Liyel wòkò ñgbɛ fɔko tãh kò kah, kè tɔ ké nyó. * ⁴⁶ Yesu me kah de syi ne ñkɛ: «Bô, mé ní minne n dahbi á gbò.» Képah yóntenɔ náh, à ku. ⁴⁷ Sràsyíbí lèkwé yòtɛ dí-á képah wɛ nýãh sɔkɔ, à tyah Liyel yinne n gbilki me n yo ne,

* 23:45 23.45 - Yah n tɛ Yebre sébéy 6.19 ; 9.1-8 ; 10.19-20 sɔkɔ.

kègbi yõ, négbí-á sò dí mènè. ⁴⁸ Té nónó pól-á sò me pɔ yĩn tẽ kéle n yah, pãh kéne tyípínó wè sě, pé pól sò me pé gbàn kòhli pé ni yõ me n sòko. ⁴⁹ Anê nónó pól-á sò Yesule n pne, à tahl syó nónó pól-á sò wil Kalile kwil sòko, à pɔ ònè wě tyí, pé pól sò me yĩn tẽ fíí, té me n yah.

Yesu yínóle diki sòko

⁵⁰⁻⁵¹ Té dí yó sò me, pè n ye Yosefule. A sò n wil Nsyifunɔ kwil yó sòko, nê yĩn-á Arimatule. Nsyifunɔ tukey tükèpu sòko ney yó ye sò. Té pèpɔrɔ pí-ò négbí ye sò ònè. A nãh sò n de pé no téló tyi yáhntòkòno, ànê sé pínó sòko. Anê, à sò me Liyel tǒrí pónóle n syiki. ⁵² Nmɔ me kyɪ wil Pilatɪ tyí, à Yesu lékó ni ò tyí. ⁵³ Té me kyɪ à tiki mɔ dahni yõ, té fwɔle à plo, à kyɪ dah mɔ diki yó sòko. Kéne diki sò tũ tekɪ sòko, té lékó yó nítè nãh tǒnì sò dah mɔ yah ké sòko. ⁵⁴ Té lésòle, gblɔy vĩnsàhnó yòh ye sò Nsyifunɔ tyí, dendal mɪ mɪ yòh yĩnne. ⁵⁵ Syó nónó-á sò wil Yesule, Kalile kwil sòko, pè Yosefu sò tẽ kyɪ diki yõ. Pè kyɪ diki yah mɔ, ànê Yesu dáhnmɔ dùkùle ké sòko. ⁵⁶ Képah nãh, pè pé syɪ to yuku kwil sòko, à kyɪ nurínó, ànê làsèkwèl pèplo yah sah lékó yĩnne.

Té me mɪ, pé mɪ mɪ yòh sóle, sǒ-á kéle Liyel tyi kònsàhnó sòko.

24

Yesu yúkúnwìlnóle diki sòko

¹ Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh-á sòko, ké dendal séngbɔ pú púle, syó nópi yuku sòko diki yõ, pé nurɪ pèplo nópilè, pãh sò nónó pɪ sah. ² Pè kyɪ ne n yah diki yah dáhkì me píntonòle. ³ Pãh de diki sòko, pè nãh kyɪ Tě ògbè Yesu lékó wè. ⁴ Kãh pɪ sě, pé fòko fil. Pãh me képah sòko, dibí nɛpɪ ními yísyó wil pé yah, nónó wil flo-á sò me n tẽ pèrr. ⁵ Tiki tẽ tyí, syó nópi pé yey sɪnki sétáh. Dibí nópi me yo pé tyí: «Kwãh nê pɪ, té nê-á min sòko, yé pɔ ònè n yah n kǒ diki sòko? ⁶ A nãh me ásò. A ye ò syɪ min wè. Wãh lésò me Kalile sòko, té nê yo sah yé tyí, yé yé dyɔ to kò képahle. ⁷ A nãh lésò ne níké, Névi Pi-á yĩne à dahbi tyípèl pípú gbò, wãh yĩne à syɪ dahni yõ, té ò kúnó sèpìn tǒ-ò sóle, à mó ò syɪ min sán wè di?» ⁸ Légbíne, syó nópi dyɔ núkú to kò Yesu weyne. ⁹ Pè me yal diki yõ, à kyɪ tyi nópi pól yãh tò sãhpú nɛpɪ gbònúkú syah ànê no téló pólle. ¹⁰ Makadala kwil Mari, ànê Nsyɪn, ànê Nsyakɪ yú Mari, ànê syó nónó-á sò me péle, pépi ye yãh tyi nópilè Yesu tẽntòbe tyí. ¹¹ Nte, kéne wèlo sò me pɪ tẽ pé tyí sèmirn sǒ. Pé nãh sě sé yõ. ¹² Kãh pɪ sě, Pyerɪ wɔ mó yuku to kyɪ diki yõ. Wãh kɔ yah, à lékó flo ó wè. N gbàn du tir mè pínó dùkùle, à me ò syɪ to yuku ò fĩnne.

Yesu ànê tò sãhpú nɛpɪ nímine Yemayusi kwil wèkì yõ

¹³ Ké lésò me óle, Yesu tò sãhpú nɛpɪ ními sò me n yuku kwil yó sòko pè n ye Yemayusile. Kéne kwil ànê Yerusalemɪ wró sò me lérínó nínó kó-ńsahle. ¹⁴ Tyi nónó-á pɪ, pè sò me sépi yáhnó sòko wè tyí. ¹⁵ Pãh me yáhkì ànê wè vĩnmòno sòko gbí nêne, Yesu me pɔ kwɔ mɔ pé sòko, à wèkì pɪ núkùle péle.

16 Nte, kè sò pɪ á kɪ ne pé yah sɔ̃ me syĩ, pè náh sò me tẽ we à yah pĩ yĩne. 17 Képah sɔkɔ, à me pé piki yah ne, tir nê se pé n yãh, té n ko nɪ? Pè me yĩn, té me yèkwɔrɪ sɔkɔ sɛ̃. 18 Té pé sɔkɔ ney núkú yó sò me, pé n ye Klewopastile. Nmo me yo Yesu tyí ne, nmo gblɔ̃y ó se me Yerusalemɪ sɔkɔ, tyi nópi pí-ńkẽne, nonó-á pɪ ké sɔkɔ sèpɪn nópi sɔkɔ nɪ? 19 A me pé piki yah ne, sépi se pɪ tyi nonónone nɪ? Pè me yo ñ tyí ne, tir nê-á pɪ Nasaretɪ Yesu tyí sɔkɔ kè: Nmo nê-á sò pɪ Liyel tẽntò syinyo-ò nètãhkile ñ tyípini ànê ñ wey sɔkɔ, Liyel yah ànê névyè pól yah sɔkɔ. 20 Nte, pé sárká wĩkɪpu yõtãm, ànê pé kwil yahtãm pɔ à tẽ kɔ ne, pé ko mo. Pè me à syɪ dahni yõ. 21 Té pépi tẽ wɔ-á sò me n sò ne, nmo-á kɪ pɔ Yisrayel tãn wilki n pi yõrɪ sɔkɔ. Nte, sépi pól sɔkɔ, kéne tyi pínsokɔnɔ sèpɪn tɔnì-á kweyne yò. 22 Gbɪ-á pépi mú sɔkɔ, syó yísyó-á pɔ pé foko fil tẽ wɔle. Pépi-á sò yuku sɔkɔ séngbɔ pú púle diki yõ, 23 pãh kyɪ lékó yah kwɔ sɛ̃, pé pé syɪ pɔ yo pé tyí ne, yĩnyõ tẽntònè yísyó ñtẽ-á wil pépi yah, té yo pé tyí ne, wãh me min sɔkɔ. 24 Pépi sɔkɔ névyè túkù me kyɪ diki yõ sɔkɔ, té ñtyínɔ kyɪ tyi nópi pól we, sɔ-á sò syó yo séle, té pè náh Yesu wɔ we.

25 Pãh yo sɛ̃, Yesu me yo pé tyí: «Lékám kè névyè, yépi náh n kwãh n sɛ̃ Liyel tẽntò syinyopu wɔlɔ pól yónó yõ! 26 Krista náh sò yĩne à yèvyãhrɪ pɪ sɛ̃, à mó pyè de ñ tɔrɪ sɔkɔ di?» 27 Té ñ syɪ, à tyi pól dükù yo wah pé syah, Liyel wey sébéynó-á nonó yo ñ tyí sɔkɔ, à tyah Moyisi tyíyónsahnɪ tyí pópó, à kyɪ syɪ Liyel tẽntò syinyopu tyínó tyí. 28 Képah tẽne, pãh pɔ yini tẽ pé yúkú-ńsah kwille yúkey, Yesu pɪ á kɪ ne à sɔ̃ yõ n sɔkɔ yahle. 29 Nte, pé me à fal ne, à wũ pépile, níké gbɪ-á me tiki mo, lékãh-á me n tyah mónóle. Pãh yo sɛ̃, à me de gbô sɔkɔ, à wũ péle. 30 Té wãh pɔ tẽ, à n tyah yõke yónóle péle gbí nêne, à me búrn tɔkɔ, té wekɪ Liyel tyí, té kè kwɔkɪ pé kɔ. 31 Képah sɔkɔ, pé yah pɪ kyò, pé à yah pĩ. Nte, pé núkú à yah kwɔ pé tnô. 32 Pè me tyah n yo wẽ tyí ne, wãh sò n yãh péle wèkì yah gbí nêne, à Liyel wey sébéynó sɔkɔ tyi dükùle n yo n wah péle n syah, pé nɪ kó sò me kãhnvɪnɔle nɪ?

33 Nénpó swɔ, pé núkú yuku, à pé syɪ sɔkɔ Yerusalemɪ, à kyɪ tò sãhpú népĩ gbɔnúkú ànê pé ko mú we tükènmontɛnóle. 34 Pépi me yo ními nópi tyí: «Gbɪ yõ, Tẽ ñgbẽ Yesu yuku wil diki sɔkɔ. A ñ gblɔ̃yne Simɔ wèkɪ.» 35 Pãh yo sɛ̃, tyi nonó-á mó pɪ népĩ ními nópi tɔ tyí wèkì yah, ànê pãh Yesu yah pĩ sɔ̃, ñ búrn dibi dükù sɔkɔ, pé mó sè yãh pé syah.

Yesu ñ gblɔ̃yne ñ tò sãhpú wèkɪ

36 Képah tẽne, pãh me képah yónó sɔkɔ sɛ̃, Yesu núkú wil mo pé níyó, té yo pé tyí: «Yèvɪnɪ ne me yéle.» 37 Tíkí tẽ tyí, pé lékám vye fèkɪ. Pè sò me n sò ne, némírki yó-á pé we. 38 Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí: «Kwãh nê pɪ, té yé lékám vye fèkɪ? Kwãh nê pɪ, té yéle tɔtò sɔkɔ sɛ̃? 39 Yé yah í gbãnne ànê í gbyêhne: Nmo ye gbɪ yõ! Yé tũ yah í tyí, yé kɪ wil gbẽnsê ànê gbèl we í tyí. Sé kénkɔ se me némírki tyí?» 40 A me képah yónó sɔkɔ, té ñ gbãn ànê ñ gbyêhne pé wèkɪ. 41 Nte, ñvɪnì ànê gbẽndùnì tẽ tyí, pãh tẽ sɛ̃ kwɔ ké yõ sɛ̃, à me pé piki yah ne, yõ

yõ kwâh se me pé tyí ásô ní? ⁴² Pè me yěnkô fyénó yen yóle à kǒ. ⁴³ A me kè syi, té kè kò pé yí yah.

⁴⁴ Képah náh, à yo pé tyí: «Képah ye lésõ mé yo yé tyí, máh lésõ me ànê yéle gbí nêne ne níkě, tyi nóno pól-á wārki sah nímo tyí soko Moyisi tyi sàhnó sébéy soko, ànê Liyel tēntò syinyopu sébéynó soko, ànê yìgbìnì sébéy soko, sé pól-á kɪ pɪ tũ.» ⁴⁵ Képah soko, à pé lékám yiki mo Liyel wey sébéynó soko tyi dùkù pĩ yinne, ⁴⁶ té yo pé tyí: «Kè pɪ, sǒ-á sǒ kéle wárkínsàhnóle ne níkě, Krista-á kɪ yèvyāhrɪ pɪ ku, té kɪ ñ syɪ yuku ñ kúnó sèpìn tǒ-ò sóle. ⁴⁷ Nmo yĩn yõ, Liyel wey-á kɪ yo kǒ, à tyah Yerusalemɪ fǒó, à kyɪ syɪ kèkõyó kwlo kwlo pól tyí ne níkě, névye Liyel wèkì tē, pè mó tyípél yǒnmɔnɔ we. ⁴⁸ Yépi ye pɪ kéné tyi tàrfyònlé. ⁴⁹ Té nímo sú-á ñ vyāh kǒ ne, páh kɪ nêne yé kǒ, mé kɪ à tekɪ mo yé kǒ. Nte, yépi tē wo tē kwil mè soko fǒó, yé po tǎhkì we nê-á kɪ wil yĩnyõ.»

Yesu yǒndokɔnɔle yĩnyõ

⁵⁰ Képah náh, só yóle, Yesu pè tē, à yuku péle Betanɪ kwil tĩnne. Pǎh yĩni tē nénpó, à ñ gbǎn yõ yĩnyõ, à sǎm mo pé soko. ⁵¹ Té, wǎh me sǎmne n mo pé soko gbí nêne, à gbɛ wil pé soko, à yõ doko soko yĩnyõ. ⁵² Tò sǎhpú tē wole, pépi-á à gbilki tɛ, pè pé syɪ soko Yerusalemɪ, nìvìnì ñgbēne pé soko. ⁵³ Té gbímegbí, pè náh sǒ me n yah n kwlo Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì soko, n ne n me Liyel yinne n gbilki.

Nsyõ-á Nìvìnì tir nê wãrkı Yesu tyí soko

Yesu nê-á Liyel Pi nùkúnine, ñmɔ ye weyne nê-á min nétēne

¹ Tyi pól tyah gbíne, nê-á weyne,* à lésõ me. A lésõ me ànê Liyelle. Liyel ye ñne. ² Nmɔ ye lésõ me ànê Liyelle tyah gbíne. ³ Yiyin pól mɔ ñmɔ gbò yò soko. Yí nónó pól-á mɔ, sé kèyãh ñtē nãh mɔ né ñmɔ nãh. ⁴ Nmɔ soko ye min n we. Kéne min ye kyòole névye tyí. ⁵ Kè me kò tē kyòò fěntù soko, té fěntù nãh tē we ké yah kò.

⁶ Képah soko, Liyel pɔ dí yó tō, nê yīn-á Nsyõne.† ⁷ Nmɔ ye pɔ kyòò mē tyí yo wah névye tyí, ne pé pól we sē ké yò soko ñmɔ gbò yò. ⁸ Nmɔ nãh sò kyòò mēne, ñte ké tyí yónwãh-ñsah ye sò à pɔ. ⁹ Wey mēne, kyòò kègbı ye sò kéle, nê-á pɔ kèkõyó soko, à pɔ pı kyòole no pól tyí. ¹⁰ Té nê-á wey mēne, à sò me kèkõyó soko. Kèkõyó mɔ ñmɔ gbò yò soko, ñte képah fyé yò, kèkõyó névye nãh tē we à yah pı. ¹¹ N yēngbē tyah soko ye à pɔ, té ñ no nãh à tē ple. ¹² Nte nónó tē wɔ-á à tē ple té sē ñ yò, à tēnwenole pépi kò pè pı Liyel wēnpile. ¹³ Nte tó soko dubi dükù, képah nãh pı wil gběnsé dékè, képah nãh pı névi dyo yí tē soko nãh pè pı Liyel wēnpile dé! Liyel gbò yò soko ye pè we.

¹⁴ Wey ye vi mɔ pı névile à pɔ twah tē á wró. Yòbènrı pí-ò ye ñne, ànê à me gbı ó ñ tóó. Nmɔ nê-á Liyel Pi nùkúnine, á ye ñ tórí we, tórí nê-á à we syi ñ Sú tyí. ¹⁵ Nmɔ tyí ye lésõ Nsyõ yo tú léyy ne nké: «Ñmɔ tyí soko ye mé lésõ kè yo ne nké: «Nnı kı n pɔ n pi ñmɔ tyí nãh, té à me te té ñmɔ dubi, képah ye à kal ñne.»» ¹⁶ Api me yòbènrıle n tō n we n yuku ñ ñìgbèkì tnónkàhnmɔno gbò yò, ñmɔ nê-á Yesule. ¹⁷ Moyisi gbò yò ye Liyel ñ tyi kònsàhnóle á kò. Nte Yesu nê-á Liyel ney yáhntakónole, ñmɔ wɔ gbò yò soko ye yòbènrı ànê gbı wɔ we. ¹⁸ Nnı yó ñtē yí nãh tē yah Liyel yò. Nte ñ Pi nùkúnı nê tyí-á yo soko, ñmɔ nê-á Liyelle, té me Sú Liyel tnò, ñmɔ ye Liyel dükùle á wèkı.

Wèlnwìlkı-ò Nsyõ-á ñ gblõy tyí dükù yo wah sò

¹⁹⁻²⁰ Nsyifuno yòtã lésõ Yerusalemı kwil sárká syínwìlkıpu, ànê Levi yìkì névye yısyó tō Nsyõ tyí, pè kyı à piki yah ne, ñmɔ tē se ne nê ó-á péwole nı? Nsyõ nãh yahle ké yónóle pé tyí dé! A kè yo dal mɔ pé tyí pnéyy pé pól yí yah ne, péwɔ nãh Liyel ney yáhntakónole. ²¹ Képah soko, pè me ne, ñte nê se ñmɔle nı? Nké ñmɔ se Yelile‡ nı? Nsyõ me pè syah ne, ñmɔ nãh péwole. Pè ne, ñte Liyel tēntò syıno-ò§ nê-á kı

* **1:1** 1.1 - Wey nê tyí-á n yo ásò soko yò, Liyel Pídı Yesu ye. Légbíne à nãh tōnı sò me pı névile. Yah n te Nsyõ 1.14. † **1:6** 1.6 - A wil Nsyõ 1.42 ànê Nsyõ 21 tyí soko, Nsyõ sébéy mē pól soko, yãh fyò Nsyõ yīn we wãrkınsàhnóle ñyãh soko, wèlnwìlkı-ò Nsyõ ye pè n ye. ‡ **1:21** 1.21 - Yelile, Liyel tēntò syıno-ò ye lésõ ñne, té à pɔ à yò doko soko yınyò. Kè me yónóle Malaki 3.23 soko ne, wãh kı ñ syı pɔ Liyel ney yáhntakóno pónó tyi tō sah. Képah ye Nsyifuno kò pè Nsyõne n piki n yah ne Yeli se ñmɔle nı? § **1:21** 1.21 - Nsyifuno gbò sàhnó sò me Tñnyono sébéy 18.15-22 wey yò soko ne, Liyel-á kı ñ tēntò syıno-ò tekı mɔ n pi Moyisi tyí kòle.

n pɔ n pi, ñmɔ se ñne ni? A me ne ðð-á. ²² Képah tɛne, pè ne, ñte ñmɔ tɛ se ne nê ó-á péle ni? A kè yo pé syah pé kɔ pé kyɛ we yo pé tɔpú tyí kè. Nkɛ sɔ se à kɪ yo ñ gblɔy tyí sɔkɔ ni? ²³ Képah sɔkɔ, Nsyõ me ne: «Ñmɔ tyí ye lésɔ Liyel tɛntò syíno-ò Yesayi yo sah ñ wey sɔkɔ ne, ñnî yínpɔ-á me n dɔkɔ gbɛnni sɔkɔ ne ñkɛ: «Yé wɛkì tɔ sah Tɛ ñgbɛ yinne!»*»

²⁴ Nte nónó-á sò pè tɔ Nsyõ tyí, Farisi wɛkì kópú ye sò péle. ²⁵ Pè tɔ à piki yah ne, ñmɔ-à ñkɛne Liyel ney yáhtɔkɔnɔle, képah náh pɪ Yelile, képah náh pɪ Liyel tɛntò syíno-òle, ñte kwáh nê se pɪ té à névyele n wel n wilki ni sɔkɔ ni? ²⁶ Képah sɔkɔ, à yo pé tyí ne: «Ñmɔ tɛ wɔ me nole n wel n wilki ni sɔkɔ, ñte ñnî me yépi wró, nê-á yé náh ñne n pne. ²⁷ Nmɔ kɪ n pɔ n pi ñmɔ tyí náh. Té ñmɔ ñtɛ fɔrɔɔ kah ñ lékyêh mɔ fyé dénmonɔle.» ²⁸ Kéne tyi pól sò pɪ Betani kwil sɔkɔ, Nsyurdɛ yónkahnɛ. Nénpó sɔkɔ ye sò Nsyõ n wel n wilki nole ni sɔkɔ.

Tyípɛl tɛnyò-òle

²⁹ Ké dɛndalle, Nsyõ-á Yesu we à me n pi ñ tnò, à ne ñkɛ: «Yé yah, Liyel-á kèpópikí† nê tɛkɪ mɔ kèkòyó névyé tyípɛl tɛ yò yinne, ñmɔ ye yò. ³⁰ Nmɔ tyí sɔkɔ ye mé lésɔ kè yo ne ñkɛ: «Ñnî kɪ n pɔ n pi ñmɔ tyí náh, té à me tɛ té ñmɔ dubi, képah ye à kal ñne.» ³¹ Nmɔ ñtɛ tɔ náh lésɔ ñne n pne. Nte yáh we mé pɔ wèlnwìlkìnóle n pɪ ni sɔkɔ, ñ dùkù ye mé Yisrayel tãne n wɛkɪ.»

³²⁻³³ Nsyõ tyíyókè mè yo Yesu tyí sɔkɔ ne ñkɛ: «Liyel nê-á tɛkɪ mɔ ñne ne mé wèlnwìlkìnóle n pɪ ni sɔkɔ, à lésɔ yo ñ tyí ne ñkɛ: «Wáh kɪ Liyel Mirki we kè tiki pɔ tɛ nê yò, ñmɔ ye kɪ névyele n wel n wilki Liyel Mirki sɔkɔ.» Nmɔ ñtɛ náh lésɔ ñne n pne. Nte mé pɔ Liyel Mirki we kè wil yínyò à n tiki n pi kèpíkíyíkí tyí kòle, à pɔ tɛ ñ yò. ³⁴ Mé ye kè we yíne. Képah ye mé kéle n yo n dal mɔ ne, Liyel Pídí-á dí mène.»

Yesu tò sáhpú négbrole

³⁵ Té dɛndalle, Nsyõ tɔ sò me nénpó ànê ñ tò sáhpú sɔkɔ népí ními yísyòle. ³⁶ Wáh Yesu we à pɔ n sɔkɔ à ne ñkɛ: «Yé yah kèpópíkile, nê-á Liyel tɛkɪ mɔ.» ³⁷ Képah tɛne, Nsyõ tò sáhpú népí ními nópi-á ñ wey mè noh sɛ, pè kò Yesu náh. ³⁸ Yesu-á vi yah té pé we pè me ñ sò tɛ, à pè piki yah ne, kwáh nê se pè n yah n kɔ ni? Pè me à ye Wrabile, nê kór-á kwó-ò dɛne. Té à piki yah ne, ñ twáhntɛ-ñsah se me rýãh sɔkɔ ni? ³⁹ A me yo pé tyí ne, pè pɔ, pãh kɪ kyɛ kè we. Pè me ñ sò tɛ kyɛ ñ twáhntɛ-ñsah we lérínò gbãh-ò kénkɔ sɔkɔ.‡ Képah sɔkɔ, pè me wú ñ tyí, à lésɔ gbìyìkì téy pɪ.

⁴⁰ Nsyõ tò sáhpú népí ními nónó-á sò ñ wey noh té Yesu sò tɛ, pé sɔkɔ núkú yó yin ye Andrele. Simo-Pyeri yúnpɪ ye sò ñne. ⁴¹ André-á yal nénpó, kéne Simo-Pyeri tyí ye à kyɛ wil gbenne, ñmɔ nê-á ñ nénkyídɛne, té yo ñ tyí ne ñkɛ: «Ápi Krista we.» Krista kór ye Liyel

* 1:23 1.23 - Yah n te Yesayi 40.3. † 1:29 1.29 - Yah n te Yálnó 12.3. ‡ 1:39 1.39 - Gbí nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, Nsyifunò lérí yáh dùkù sɔkɔ, méndwò gbí (16 h) kénkɔ tyí ye pè n yo. Té Wrome tãn wɔ lérí yáh dùkù sɔkɔ, pɔy tɔ gbí tyí ye pè n yo.

ney yáhntòkònlɛ. ⁴² Képah sòkò, à Simo tẽ yuku Yesu tyí. Yesu-á Simo wɛ, à à yah, té yo ò tyí nɛ, Nsyõ^S pídí Simo-á ònɛ, té páh kɪ yĩn yó dɪ à kɔ Sefasulɛ. Wáh noh nɛ Sefasí-á, ké kór ye légbíle. Kéne yĩn ye tɔ pè n ye Pɛrɪle.

⁴³ Ké dɪndalle, Yesu kè yah tòkò nɛ, páh kɪ yuku Kalile gběnyah sòkò. Wáh Filipi wɛ, à yo ò tyí nɛ, à pé sò tẽ. ⁴⁴ Betisayida kwil ney ye sò Filipile. Kéne kwil tãn ye sò Andre ànê Pɛrɪ tɔlɛ. ⁴⁵ Képah náh, Filipi kɪ wil Natanayɛl tyí, té yo ò tyí nɛ ríkɛ: «Moyisi tyi kònsàhnò ànê Liyel tɛntò syínyopu-á nê tyí yo sah, á ye à wɛ. Nsyosefu pídí Yesu ye. A n wil Nasaretɪ kwil.» ⁴⁶ Wáh yo sɛ, Natanayɛl à syah nɛ, kwáhgbí se kɪ fɛ wil Nasaretɪ kwil sòkò nɪ? Filipi mɛ yo ò tyí nɛ, à pò n yah. ⁴⁷ Képah sòkò, Yesu-á Natanayɛl wɛ à n pi ò tñò, à nɛ ríkɛ, Yisrayel ney tótó-á yò, nê-á yĩnví náh mɛ ò sòkò pólle. ⁴⁸ Natanayɛl mɛ nɛ, nýãh sòkò se à pĩ péle nɪ? Yesu mɛ yo ò tyí nɛ, Filipi-á pópó ònɛ n ye, gbí nê-á sò à mɛ sènsóké séswô sò sòkò, páh sò mɛ ònɛ yah. ⁴⁹ Képah sòkò, Natanayɛl mɛ nɛ: «Kwó-ò dí, Liyel Pídí ye ále. Áwò ye Yisrayel tãn yòtɛnɛ.» ⁵⁰ Wáh yo sɛ, Yesu mɛ à syah nɛ, páh yo ò tyí nɛ páh sò mɛ ònɛ n yah, gbí nê-á à mɛ sènsóké séswô sò sòkò, képah kó à kɔ à sɛ pé yò nɪ? Ntɛ ò yí-á kɪ tɔ n tẽ n pi tyi-ògbnò yò kɪ kal nópilɛ. ⁵¹ Té tɔ ò syɪ yo pé tyí nɛ: «Kègbɪgbɪ tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, yé kɪ yĩnyò wɛ yíkínmònlɛ, té yĩnyò tònɔɔ kɪ mɛ n dòkò, té kɪ n tiki Névi Pídí* yòtah sòkò.»

2

Fúr syáh nê-á syah Kana kwil sòkò

¹ Képah náh, ké sèpìn tɔ-ò sòlɛ, fúr syáh yó sò mɛ n syah Kana kwil, Kalile gběnyah sòkò. Yesu yú sò mɛ ké sòkò. ² Té pé sò mɛ Yesu tɔ ye ké sòkò, ànê ò tò sáhɔpúle. ³ Páh mɛ fúr syáh mɛ sòkò, òwɛ pò tekɪ. Káh pɪ sɛ, Yesu yú mɛ yo ò tyí nɛ, òwɛ-á mɛ tekɪ no tyí dé! ⁴ Yesu mɛ yo ò tyí nɛ, kwáh nê se à n yah n kɔ pé tyí nɪ? Pé gbí náh tɔnì se. ⁵ Képah sòkò, ò yú mɛ yo òwɛ díbípú tyí nɛ, wáh kɪ fyò pò tyi nónó yo pé tyí, pé sé pól pɪ. ⁶ Té dyèh yàhnpní kénúkò sò mɛ Nsyifunò gblɔy tɔnsàhnò* yĩnne à yĩnɛ pé tyi kònsàhnólɛ. Sé núkú núkú pól sò mɛ lífirnò lèkwèkwe kénkòlɛ. ⁷ Dò Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pé ni mɔ pní nópí yíyíle. Pé mɛ ni mɔ sé yíyíle. ⁸ A mɛ nɛ, núkúnúkú pé tãh kɪ tyi yah wáh-ò dí kɔ. Pé mɛ tãh kɪ à kɔ. ⁹ Képah sòkò, tyi yah wáh-ò dí-á kè wò yah, kè sò mɛ vi mɔ pɪ òwɛnɛ, té à náh sò mɛ kéne òwɛ wíl-òsah pĩ. Ntɛ òwɛ díbípú nónó-á sò di mɔ yòlɛ, pépi wò sò ké wíl-òsah pĩ. Képah sòkò, dí mɛ fúr pí-ò dí ye, ¹⁰ té yo ò tyí nɛ, no pól-á ríkɛne òwɛ pènèkì ògbò dibi. Névyɛ-à wò kè syò pé sòkò gbí nêne, nê-à mɛ nónyí-ríkɛne,

S 1:42 1.42 - Nsyõ nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, túkù ònɛ n ye Nsyonasulɛ. * **1:51** 1.51 - Yesu-à Névi Pídí tyilɛ n yo, ò gblɔy ye à n ye. * **2:6** 2.6 - Dyèh yàhnpní ànê gblɔy tɔnsàhnò nê tyí-á n yo Liyel yah sòkò yò, Nsyifunò ríkɛne ni mɔ n sah kéne yàhnpní sòkò, té pàh wil kólò sòkò, képah náh pɪ, pàh n tyah yòkè yónólɛ, pé pé gblɔy kãm n wel sépi nine, ò pé gblɔy tɔ n sah Liyel yah.

pè n pyë képah dibi. Nte ñmo pyë ðivě pènèkì tẽ wɔ koh sah à pɔ nɔ yǎnkɔ gbí tyí nɪ?

¹¹ Képah ye pɪ Yesu gbɪl tyípíní gbenne, à ñ tǔrí wěkɪ. Kǎh pɪ sě, ñ tǔ sǎhpú me gbah sě ñ yǔ. A gbɪl mē pɪ Kana kwil, Kalile gběnyah sɔkɔ. ¹² Képah náh, ñmo ànê ñ yú, ànê ñ yúnpyé, ànê ñ tǔ sǎhpú tiki yuku Kapernayumi kwil sɔkɔ. Té sèpìn kwéy ó ye pè pɪ nénpó.

Gbòyĩbɪ yíninwìlkinóle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ

¹³ Té Nsyifunɔ yǔrɪ tyénó syáh-á sǔ me de n te sě, Yesu me ðɔkɔ yuku Yerusalemɪ kwil sɔkɔ. ¹⁴ Wǎh kyɪ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɪ ne n yah gbòyĩbɪ me gbòle n yĩ ké sɔkɔ. Túkù me nyehle n yǎm, túkù me képyénine n yǎm, túkù me kèpikípikínole n yǎm, té túkù tɔ mó me pɔ pé pó duke dukenɔ mɔ sah tábálnó yǔ, me séle n sah n tũ. ¹⁵ Képah tẽne, Yesu mɔnɔ yísyó pɪ yéfõhle, té gbòyĩbɪ nǔpɪ pól yĩni wilki kéle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à tahlɪ pé képyénì ànê pé nyeh tyí. Té pó sǎhntũpu tábálnó tu wilki mɔ, pé pónó kǔ sè kwe. ¹⁶ Képah sɔkɔ, té yo kèpikípikínɔ yǎmpu tyí ne, pè sè pól tɔkɔ n yal ásó. Pè káh pé Sú Liyel gbòle n pɪ gbò yí-ńsah gbòle. ¹⁷ Wǎh fyò képah yo, ñ tǔ sǎhpú dyɔ núkú to kǔ Liyel wey sébéy fĩ yó tyíle, nýǎh sɔkɔ-á kè me wǎrkínsǎhnóle ne nkě:

«Liyel, á wòkò tyí nɔ yǎ ñ tyí, fǔó ké tyí sǔnɔ n pɪ ñ ko ko tẽne.»†

¹⁸ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yǔtǎm Yesu syah ne, gbɪl tir nê se à kɪ fě pɪ, nê-á n wěkɪ ne, yĩ mē pínó wěkì-á me ñ tyí nɪ? ¹⁹ Képah tẽne, Yesu me pè syah ne nkě, pè Liyel ní-ńsah gbô mē sɔ, páh kɪ kè tǔ mɔ sèpìn tǔnì sɔkɔ. ²⁰ Wǎh képah yo sě, Nsyifunɔ yǔtǎm à syah ne, è, gbò nêne mɔ ye tikinini pó kénúkò sɔkɔ, ñmo kɪ pɔ képah tǔ mɔ sèpìn tǔnì ó sɔkɔ nɪ? ²¹ Nte Liyel ní-ńsah gbô nê tyí-á sǔ Yesu n yo, képah ye kɪ sǔ n pɪ n pi ñ wil gběnsêle. ²² Képah náh, Yesu-á pɔ ku té yilki mɔ gbí nêne, ñ tǔ sǎhpú dyɔ to kǔ ne wǎh lésó kè yo sah. Képah sɔkɔ, pè sě Liyel wey sébéy yǔ sɔkɔ, té sě Yesu welɔ yónsǎhnó to yǔ.

Yesu névye pól fɔkɔ sǔnɔle n pne

²³ Té Yesu-á sǔ me Yerusalemɪ sɔkɔ, Nsyifunɔ yǔrɪ tyénó syáh mē syáh-ńsah, à sǔ me gbɪl tyile n pɪ névye me n yah. Kǎh pɪ sě, névye nǎhnáh sě ñ yǔ. ²⁴ Nte Yesu sǔ me pé pól fɔkɔ sǔnɔle n pne. Képah ye, ñmo tẽ wɔ náh sǔ me sě pé yǔ. ²⁵ A névi nɪ kèdúkùle n pne. Képah ye, à pɔ névi kèdúkù tẽ yo ñ tyí, ké yétó náh sǔ me ñ tyí.

3

Yesu ànê Nikodemɪ wě wénóle

¹ Nsyifunɔ sɔkɔ, yěntě yó lésó me pè n ye Nikodemɪne. A sǔ me Farisi wěkì kópú sɔkɔ. ² Sǔ yó lékǎhne, à kyɪ wil Yesu tyí, té yo ñ tyí ne kwó-ò dí, gbɪl tyi nónó-á ñmo n pɪ yò, ñnî yó ntě náh fě sěnknole ne n pɪ n pi, né Liyel náh me tẽne. Képah-á, páh pĩ ne ñmo-á kwó-òle, nê-á Liyel tekɪ mɔ. ³ Yesu me yo ñ tyí ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yǔ, mé kéle n yo á tyí, ñnî

† 2:17 2.17 - Yah n te Gbálnó 69.10.

yó ntě náh fě Liyel tǒrí we n pi, né tě náh tǒ dubi késáñne.» ⁴ Képah soko, Nikodemu ne, ñte névi wáñmònteno náh, sǒ se képah kɪ fě pɪ nɪ? A se kɪ fě ñ syɪ de ñ yú fɔkɔ soko, kɪ tǒ dubi ke ní-òle nɪ? ⁵ Yesu me tǒ yo ñ tyí ne: «Kègbɪgbɪ tě yõ, mé kéle n yo á tyí, ñnî yó ntě náh fě n de n pi Liyel tǒrí soko, né tě náh tǒ dubi ni, ànê Liyel Mirki gbò yõ. ⁶ Névi nê-à dubi névi tyí, névi ye tẽne. Té névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yõ, Liyel Mirki n ne n me tě soko. ⁷ Káh n ye kè á gbàñ du, máh sǒnpɪle yo á tyí ne, yáh yĩne yé tǒ n dubi késáñne. ⁸ Nyāh-à yáhkí dyo, nénpó ye kè n ne n pɪ n yuku. A kɪ ké pínó yĩne n nohnɪ, té á náh n pɪ n pi nýāh soko-á kè wil, ànê káh n yuku nýāh. Névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yõ, tě tǒ tyí n ne n me sěntẽne.»

⁹ Wáh yo sě, Nikodemu tǒ ne, sǒ se képah kɪ fě pɪ nɪ? ¹⁰ Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwòle tyi kǒnsàhnó kwó-ò ñgběne Yisrayel soko, té á náh képahle n pne nɪ? ¹¹ Kègbɪgbɪ tě yõ, mé kéle n yo á tyí ne, áyáh nêne n pne, képah tyí-á à n ne n yo. Ayáh nê we, à n pɪ képah tyí yónwáhpule. Ñte yé náh me séle n fě n syi. ¹² Māh sétáh yõ tyile n yo yé tyí té yé náh me sě sé yõ, máh pɔ yĩnyõ tyile n yo yé tyí, yé kɪ pyè fě sě sépi yõ sǒ? ¹³ Nnî yó ntě náh doko kyɪ yah yĩnyõ soko, à wil Névi Pídí tyí soko, ñmò nê-á wil yĩnyõ à tiki pɔ. ¹⁴ Sǒ-á lésò Moyisi wahy kètò pɪ yésāhrule gběnnɪ soko,* à doko mɔ sah dahni yõ, Névi Pídí tɔ yĩne à doko mɔ sěntẽne. ¹⁵ Képah soko, névi nê-à sě ñ yõ, tě kɪ tyé-ńkě min we. ¹⁶ Yah, kèkõyó névyé tyí ye kah nɔ Liyel tyí, képah ye à ñ Pi núkúni tekɪ mɔ, ne névi nê-à sě ñmò yõ, tě tyí káh yɪkɪ, ñte tě tyé-ńkě min we. ¹⁷ Liyel tě wɔ náh ñ Pídí tekɪ mɔ kèkõyó soko ne, à pɔ lékähle névyé kǒ pé tyípêl yĩnne dé! A ye à tekɪ mɔ ne, kèkõyó névyé pwáñmòno we ñmò gbò yõ. ¹⁸ Névi nê-à sě ñmò yõ, tě wɔ náh tǒ n tuke n pi. Nte nê-à yahle sěńóle ñmò yõ, tukey syɪkɪ te tě yõ, wáh sǒnpí yahle sěńóle Liyel Pi núkúni yõ. ¹⁹ Tukey mè we yò: Kyòo ye pɔ kèkõyó, té névyé tyípínó-á pɪ tyítúkúnine sě, fěntú tyí nɔ kal pé tyí kyòole. ²⁰ Névi nê-à tyítúkúnine n pɪ, kyòo tyí náh n nɔ tě tyí gbógbó. Tě n pɪ ne páh kɪ pɔ kyòo yah, pé tyítúkúní pínó-á kɪ wil mɔ kwèyy. Képah ye, à náh n pɔ kyòo yah soko. ²¹ Nte névi nê-à gbɪ wěkile n kɔ, ñmò n pɔ kyòo yah soko. A n ne n me ké tyí ne, no pé tyípínó we pnéyy sépi nónó-á me n pɪ Liyel dyo dyo tẽne.»

Nsyõ-á nê yo Yesu tyí soko

²² Képah náh, Yesu ànê ñ tǒ sáhpú pɔ tě yah Nsyude gběnyah soko. A sǒ me névyele n wel n wilki ni soko. ²³ Té ni-á sǒ me dò Yeno kwil soko sě, képah ye Nsyõ tɔ mó me wèlwìlkínóle n pɪ nénpó. Névyé sǒ me n pɔ n pɔ ñ tyí, à kǒ à péle n wel n wilki ni soko. Nénpó sǒ me yúkey Salimi kwille. ²⁴ Légbíne, pé náh sǒ tǒnì Nsyõ dah mɔ wàkònpèkè soko.

²⁵ Képah soko sǒ yóle, yékáb yó de Nsyõ tǒ sáhpú ànê Nsyifu yó wró, pé gblõy tǒ n sah dùkù tyí yõ, à yĩne pé tyi kǒnsàhnóle. ²⁶ Káh pɪ sě, Nsyõ tǒ sáhpú me Nsyõ nyáh sǒ kyɪ yo ñ tyí ne ńkě, pé kwó-ò dí, dí

* 3:14 3.14 - Yah n te Yáhnó 21.4-9.

nê-á lésõ ònne Nsyurdě yónkahnune, té à ò tyíle n yo pé tyí kè; à yah, ò to-á me yuku névyele n wel n wilki ni soko. Té no pól-á me pé yah mo òmo òinne. ²⁷ Nte Nsyõ me yo pé tyí ne òkě: «Né Liyel náh yín-ísah nêne névi kō, tē se kɪ fē kè wē? ²⁸ Yépi òtē ye òmo tàrfyòle ne máh lésõ kè yo dal mo yé tyí ne òmo náh Liyel ney yáhntokonole. N tēntò ó-á mé pò pí-ísah ò yahle.† ²⁹ Yé yah, nê tyí-á sèpille, ò pè ye. Té pè mè kódí n mó ne n me pè mè tnô. Kódí mè-à pè mè wē nìvìnì soko, kè n pɪ nìvìnì òngbēne ò tyí. Sēnkō nìvìnì ye òmo soko. N nɪ me vɪ syɪ kè yín tyí. ³⁰ Wān yīne kè ne n mo òmo yīn wīlnó yō, kwāh mó ne n wilki òmo tyí soko.»

³¹ Névi nê-á n wil yínyō, òmo ye no pól yō. Té névi nê-á me sétáh mè yō, sétáh mè névi ye ònne. Sétáh mè yō tyi ó ye òmo kɪ fē n yāh dō. Nte, nê-á n wil yínyō, òmo me no pól yō. ³² Wāh tyi nónó wē, té tyi nónó noh, sépi tyí ye à n yo n wah, té ney náh me ò wey fē syi. ³³ Nte nê-à ò wey fē syi, tē me kéle n wēkɪ tótó ne gbɪ-á Liyel weyne. ³⁴ Nmo nê-á Liyel tekɪ mo, à ò Mirkile à kō yī. Liyel wey ye à n ne n yo. ³⁵ Sú Liyelle, ò Pídí tyí no ò tyí. Képah ye à tyi pól dahbɪ òmo gbō. ³⁶ Névi nê-à sē Liyel Pídí yō, tē kɪ tyé-òkē min wē. Té névi nê-à yahle sēnóle ò yō, tē náh kéne min wē n pi. Liyel pèkè kɪ me tē yō gbímegbí.»

4

Yesu ànê Samari pi yóle

¹⁻³ Képah soko, Farisi wēkɪ kópú sò noh ne Yesu-á me tò sáhpúle n wē, me péle n wel n wilki ni soko à kal Nsyõne. Té Yesu òtē náh sò n wel n wilki névyele ni soko ò gblōy dé, ò tò sáhpú ye sò n pɪ kè tòle. Képah soko, Yesu-á pò képah yónó noh gbí nêne, à yal Nsyude gběnyah soko ànê ò tò sáhpúle, à ò syɪ n yuku Kalile gběnyah soko. ⁴ Té képah wo soko, à sò yīne à Samari gběnyah kō kah. ⁵ Wāh n yuku, à kyɪ yīni tē Samari kwil yó soko, pè n ye Sikarle. Kéne kwil me Nsyosefu swāh tnô, nê-á lésõ ò sú Nsyakobɪ à kō. ⁶ Té Nsyakobɪ kwlèy sò me nénpó. Yesu-á wil kóló soko té kwlo, à sò me kyɪ kō tē kéne kwlèy yō. Té gbí sò me yòtah sírr kénkō soko.

⁷ Képah soko, Samari pi yó-á pò yo dí-ísah, Yesu me à syah ne à nine pé kō pé wo. ⁸ Té légbíne, Yesu tò sáhpú sò me soko yōke yáhdwe-ísah kwil nuyó. ⁹ Képah soko, Samari pi me à syah ne, kè se pɪ sō té òmo nê-á Nsyifule, à kɪ pò wo wo nine n ni péwo Samari ney tyí nɪ? Kègbɪ tē yō Nsyifunò náh rítýíno sò n pɪ n soh wē tyí ànê Samari tanne. ¹⁰ Wāh yo sē, Yesu me yo ò tyí ne: «Liyel-á nêne névile n kō, wāh sò me kéle n pne, té pī nédúkú nê-á n yo n mo á tyí yò, áwo ye náhkɪ sò ni wo wo nine ò tyí, té à náhkɪ nine ò kō nê-á minne névile n kō.» ¹¹ Képah soko, pi ne pé yòtē, kwlèndikɪ náh me òmo tyí, té kwlèy-á mó tō me súkúlinóle, à se náhkɪ sò wē nýāh kéne nine nɪ? ¹² Nkē pépi náh ney Nsyakobɪ nê-á pé kō kwlèy mēne, té kè ni wo soko ànê ò wēnpìle, à

† 3:28 3.28 - Yah n te Malaki 3.1.

tahlî ñ yípêy tyí, ñmò se kal Nsyakobí mène ni? ¹³ Yesu me ne: «Névi nê-à kwlèy mè ni wò, níkí kú tǒ pò tǔ tǔ. ¹⁴ Nte ñmò-à nine névi nê kǒ, tǔ-à kè wò, níkí náh tǒ tǔ tǔ n yah n pi pólle. Kè kú n pò n mò lègbèr tyí kǒle tǔ sòkò, kú tyé-ńkǔ minne n kǒ.»* ¹⁵ Képah sòkò, pi à syah ne pé yǔtǔ, à pé kǒ kéne nine, níkí kǒ kè káh tǔ péle n tǔ, ànê pé káh tǔ pò ásô yò tǔ di yinne.

¹⁶ Wǎh yo sǔ, Yesu me ne, à kyí ñ pe ye pè pò ásô. ¹⁷ Képah sòkò, pi ne pe náh me pé tyí. Yesu me ne, gbí-á à yo ne pe náh me pé tyí. ¹⁸ Pèbì nǐpí kwál tyí-á à tǔ yah sòkò, té nê tyí-á tǔ ñne núkúnúkú yò, gbí-á à yo, ñ pe náh ñne. ¹⁹ Képah tǔne, pi me yo Yesu tyí ne pé yǔtǔ, páh kè kyomí we ne, Liyel tǔntǔ syinyo-ò-á ñne. ²⁰ Nkǔ pépi náh tǎn-á Liyelle n gbilki nýǎh sòkò, nǐnpó-á me yǒlì mè yǒ yàhàh.† Nte pépi Nsyifunò wòle, pépi n ne n yo ne, Liyel-á yǔne à ne n gbilki nýǎh sòkò, nǐnpó-á me Yerusalemí sòkò. ²¹ Képah sòkò, Yesu me yo pi tyí ne: «Sǔ ní yǒ. Sǒ yó me n pi, ney náh tǔ pò Sú Liyel gbilki n pi yǒlì mè yǒ, képah náh pi, Yerusalemí nǐtǔ sòkò. ²² Yépi Samari tǎnne, yé Liyelle n gbilki té yé náh ñne n pne. Nte ápi Nsyifunò tyí ye Liyel syǒ à pwáhnmonole n kǒ. Képah ye á ñne n pne, té ñne gbilki. ²³ Nte gbí yó me n pi, nê-á me te núkúnúkú nǐtǔne yò. Képah sòkò ye Sú Liyel gbilkípú kègblo kú ñne n gbilki ñ Mirki gbǒ yǒ sòkò ànê gbí wǔkì yǒ. Gbilkínó mè òkù pípú névyè ye Sú Liyel n ne n yah n kǒ. ²⁴ Liyelle, Mirki ye ñne. Képah ye, nónó-á ñne n gbilki, pè yǔne pè ñne n gbilki ñ Mirki gbǒ yǒ, ànê gbí wǔkì yǒ.» ²⁵ Képah sòkò, pi à syah ne, páh pǐ ne Liyel ney yáhtòkòne-á kú n pò n pi, nê-á pè n ye Kristale. Nmò-à pò gbí nêne, wǎh kú pò tyí pól òkù yo wah pé tyí. ²⁶ Yesu me ne: «Ñmò ye ñmòle, nê-á n yo n mò á tyí yò.»

²⁷ Wǎh me képah yónó sòkò, ñ tǔ sǎhpú me pé syí pò de. Té páh pò à we à me n yǎh ànê pile sǔ, kè pé gbǎn du.‡ Nte pé sòkò yó nǐtǔ náh fǔ syí à piki yah ne, kwáh nê se à n yah n kǒ pi mè tyí, képah náh pi, tir nê se à n yo ñ tyí ni? ²⁸ Képah tǔne, pi ñ ni pín sah nǐnpó, té to kyí kwil nuyó, à kyí tyah n yo no tyí ne, ²⁹ pè pò ne n yah dí yóle, à péwò tyípínì pól yo pé tyí lé! Ñmò káh kú nê Liyel ney yáhtòkònele dé? ³⁰ Képah sòkò, névyè me wil kwil nuyó me n yuku Yesu tnó.

³¹ Té légbíne, Yesu tǔ sǎhpú sǒ me Yesule n ni ne, kwó-ò dí, à yòke yǒ kè! ³² Nte Yesu me pé syah ne, yòke yó-á me péwò tyí yǒ yǒ tǔne, nê-à pépi náh kéle n pne. ³³ Képah sòkò, ñ tǔ sǎhpú sǒ me wǔne n piki n yah ne, ñnì se kú me pò yòkele à kǒ ni? ³⁴ A me yo pé tyí ne: «Liyel nê-á tekú mò ñmòle, wǎh me nê tyí, képah pínó ànê ñ tǔ pínтенo ye pi ñmò yòkele. ³⁵ Yépi náh nǐkǔne ne n yo ne, nǔwǒl nýǎh-á tǔ wǔ té sèmuco tòko gbí kú nò di? Nte ñmò wò kú yo yé tyí ne, yé yé yey yǒ n yah sèmucole kòntǔnóle swǎh sòkò, tòko tòko tǔne. ³⁶ Névi nê-à me sèmucole n tòko, ñ tǔ pínó lédyáhnì me te ñ tyí; sèmuco pórí nê-á à n

* **4:14** 4.14 - Yah n te Nsyeremi 2.13. † **4:20** 4.20 - Nsyifunò-á sǒ yahle pínsohnóle Samari tǎnne, képah ye Samari tǎn kǒ pè me kyí pé Liyel ní-risah gbò mò sah gbòpòle yǒlì yó yǒ, nê-á pè n ye Karisimne. ‡ **4:27** 4.27 - Nsyifunò nónó-á sǒ pi kwópúle, pè náh sèle n fínki wah me ñ gblǒy; ké dú doko káh pi Samari neyne.

tuke n mo, névye ye nónó-á kɪ tyé-ńkē min we n pi. Képah soko, névi nê-á mo sélé, ànê névi nê-á sè toko, pé pól kɪ nìvìnì pɪ wě tyí. ³⁷ Képah n wěkɪ ne, gbɪ-á sémirkɪ mènɛ, nê-á n yo ne ńkē: «Ñnì kɪ sèmuکو mo, té ñnì kɪ sè toko.» ³⁸ Yépi náh swāh nê tō, ñmo yé tekɪ mo ne, yé kyɪ képah sèmuکو toko. Nósýó ye tō pɪ ké soko, yépi kō yé pɔ we de pé tō pínó yén sō.»

³⁹ Té pi mè-á sò wey nê yo ne, dí mè-á péwo tyípínì pól yo pé tyí, képah yinne Samari tân náhnáh sò sē Yesu yō kwil mè soko. ⁴⁰ Képah ye Samari tân nópi-á kyɪ Yesu tyí, pé à ni ne à wū pé tyí. Yesu me wū nénpó à sèpìn nínì pɪ. ⁴¹ Képah tēne, névye náhnáh tō sē Yesu yō wāh welo nónó yo pé noh sépi yinne. ⁴² Té me tyah n yo pi mè tyí ne, ñmo yóré ó yīn náh tō pépi sē Yesu yō dé! Nkē pépi ńtē tɔ-á ñ wey we noh níkile, té pɪ ne kègbɪ tē yō, ñmo-á ńtyíno kèkóyó pwáhnmo-òle.

Né-ńgbē yó pídí dénmɔnɔle

⁴³ Yesu-á sèpìn nínì nópi pɪ tɛ, à yal nénpó à yuku Kalile gběnyah soko. ⁴⁴ Té à mó tō lésò kè yo ne, Liyel tēntò syinyo-ò náh n tē ple ñ sú kwil soko. ⁴⁵ Nte Kalile tân tɔ-á lésò kyɪ Nsyifuno yōrɪ tyénó syáh soko Yerusalemɪ soko, té Yesu tyípínó we sē, képah ye wāh pɔ pɔ pé gběnyah soko, pé me à tō sah tē.

⁴⁶ Képah soko, Yesu soko kéne gběnyah kwil mè soko, nê-á pé n ye Kanale. Nénpó soko ye lésò à ni vi mo pɪ ðivēne. Té né-ńgbē yó lésò me yōtē dí yó tyí Kapernayumi kwil soko. N pídí náh lésò me lènɔle. ⁴⁷ Wāh pɔ noh ne, Yesu-á me wil Nsyude gběnyah soko à pɔ Kalile soko, à me ñ nyáh sō kyɪ à ni ne, à tiki pɔ Kapernayumi soko, à pɔ pé pídí de mo pé kō; wāh me n tyah kúnóle. ⁴⁸ Yesu me yo ñ tyí ne, pé se yó kɪ fē sē yah péwo yō; né gbɪl ànê gběndùnì tyi náh pɪ pé we nɪ? ⁴⁹ Nte dí me tō yo ñ tyí ne, pé yōtē, à tiki pɔ súú péwo ñinne pé dípir káh pɔ ku. ⁵⁰ Képah soko, Yesu me yo ñ tyí ne, à ñ syɪ soko ñ ñinne, ñ pídí-á de. Dí me sē ñ wey mè yō, té ñ syɪ. ⁵¹ Wāh me wěkì yō, ñ tōnpɪbɪ pɔ à yohnɪ, té yo ñ tyí ne, ñ pídí-á de. ⁵² A me pé piki yah ne, gbí nê se fàhfàh de ñ tyí nɪ? Pé me yo ñ tyí ne, ñnínì gbìntō pō soko-á wɪlvjáhnì à fin mo. ⁵³ Képah soko, dípir sú kè kyɔmɪ we ne légbí mè-ó soko-á Yesu yo pé tyí ne, pé ne n yuku, pé pídí-á de. A toko légbí tyí, ñmo ànê ñ gbò tân pól sē Yesu yō. ⁵⁴ Té Yesu-á wil Nsyude gběnyah soko, à pɔ Kalile gběnyah soko, képah ye à pɪ gbɪl ní-òle.

5

Sèkùkù dí yó dénmɔnɔle Yerusalemɪ kwil

¹ Tyi nópi sókónteno náh, Nsyifuno syáh yó-á pɔ n syah Yerusalemɪ kwil soko, Yesu ðoko yuku nénpó. ² Té Yerusalemɪ kwil soko, pékì yó sò me tũnsàhnóle nine ké soko ké kwil dé-ńsah yó tnô, nê-á pé n ye Képyénì dé-ńsahle. Pé kéne pékìle n ye Betisatale Yebre wey soko. Kènkàlnó kwíó sò me pínóle ké gbòpɔ soko. ³ Yámpú náhnáh sò me sèntēnóle kènkàl nópi sò. Yítùbì sò me, ànê gbáhkì nùkú névyele, à

tahl sèkukubi tyí. [Pè sò ñkěne ne me ni dúkúrínmɔnɔ syɔki n tẽ. ⁴ Yé náh we di, yínyõ tɔnpɔ yó sò ñkěne ne n de n pɔ ni mè sɔkɔ, ñ kéle n dukuri n mɔ, té yónwó nê ñgbò-à de ni mè sɔkɔ, ñ yam-à sɔ me dùkù nêne, à n de.] ⁵ Té nénpó sɔkɔ, dí yó lésõ me sèkùkùle pópó ye yõgbãm pó kwártõnɔ. ⁶ Yesu-á à we sě, té pĩ ne ñ sěntěno di-á mo nénpó, à à piki yah ne, à se me ké tyí ne pé de ni? ⁷ Sèkùkù dí me ne, pé yõtě, ni-à tyah n dukuri n mɔ gbí nêne, ney náh n we à péle n yohni n mɔ pé n we n de ké sɔkɔ. Péwɔ tẽ-à pópó ne pé we n de, ñnĩ pé dyàh tẽ n de. ⁸ Wáh yo sě, Yesu me yo ñ tyí ne, à yuku ñ sě sě kwáh toko ne n kɔ. ⁹ Nénpó swɔ, dí núkú de. A me yuku ñ sě sě kwáh toko à n kɔ.

Té lésõ pɔ yĩne Nsyifunɔ mi mi yòhle. ¹⁰ Képah sɔkɔ, dí nê-á dénɔnɔ we, Nsyifunɔ yõtãm à syah ne ñkě, mi mi yòh-á kweyne. A náh yĩne à ñ sě sě kwáh toko ne n kɔ. ¹¹ Nte dí me pé syah ne, nê-á de mɔ péle, ñmɔ-á yo pé tyí ne, pé pé sě sě kwáh toko ne n kɔ. ¹² Pé me à piki yah ne, nê se yo ñ tyí ne, à ñ sě sě kwáh toko ne n kɔ ni? ¹³ Légbíne, Yesu mó tɔ sò yal te dí mè tnô, à de tówú sɔkɔ nénpó. Té dí nê-á sò Yesu de mɔ, kéne dí náh sò ñne n pne. ¹⁴ Képah náh, Yesu pɔ à we Liyel ní-risah gbô sɔkɔ té ne, à yah, wáh dénɔnɔ we yò, à káh tɔ tyípèlle n pi, tir yó kɔ kè pɔ à nɔ nê-á kal ñyole dé! ¹⁵ Képah tẽne, dí kyí ké yah yo Nsyifunɔ yõtãm syah ne, Yesu-á sò de mɔ péle. ¹⁶ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yõtãm tyah lékähle Yesule n kɔ, wáh sɔnpíle dénɔnɔ pi mi mi yòh sòle.* ¹⁷ Yesu me ne, péwɔ Sú Liyel-á me tò sɔkɔ kúmm, péwɔ tó-á me sěntěne n pi. ¹⁸ Yesu-á képah yo sě, Nsyifunɔ yõtãm tɔ lékähle ñne n gbah n kɔ, à ñ kònɔ-risahle n yah n kɔ, té ne wáh me mi mi yòh dèlle n pi. A wil képah sɔkɔ, wáh tɔ me n yo ne ñkě, pé Sú tótó-á Liyelle, à ñ gblɔyne n pi núkúle ñne.

Tyi nónó-á yo Liyel Pídí tyí sɔkɔ

¹⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me tɔ yo pé tyí ne ñkě: «Kègbɔgbɔ tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, Pídí náh fẽ tir yó ñtẽ pi n pi ñ yah yĩne, né à náh ké pínó we yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á nêne n pi, sěnkɔ ye Pídí to n ne n pi. ²⁰ Pídí tyí nɔ Sú Liyel tyí. Képah ye, wáh tyi nónó pólle n pi, à sé pínóle ñne n wẽki. Té wáh tyi nónóne à wẽki, à ki tɔ pɔ sé lékan pínóle à wẽki n pi, nónó-á ki yé gbàn du. ²¹ Sɔ-á Sú Liyel lékyíle n yilki n mɔ, à minne péle n kɔ, sěntě ó ye névi nê-à Pídí dyo, à minne tẽ kɔ. ²²⁻²³ Sú Liyel me ké tyí ne, no pól gbilkínóle n sah Pídí yò, sɔ-á pé kéle n sah ñmɔ yò. Képah ye, à náh ñnĩ yó ñtẽne n tuke. A ye no pól tukey tyí dahbi ñ gbò. Té névi nê-à gbilkínóle n sàh-ñkěne ñmɔ yò, ñ tékínmɔ-ò Liyel ye tẽ yahle gbilkínóle. ²⁴ Kègbɔgbɔ tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ní wey noh, té sě ní tékínmɔ-ò yò, tẽ-á ki tyé-ñkě min we. A náh n tuke n pi. Wáh wil te kú sɔkɔ, té min we.† ²⁵ Kègbɔgbɔ tẽ yò, mé

* **5:16** 5.16 - Yáh we Nsyifunɔ yõtãm lékähle Yesule n kɔ, pépi tẽ sɔnɔ sɔkɔ, wáh névi de mɔ mi mi yòh sòle, tò ye á pi. † **5:24** 5.24 - Wey nê-á Yesu yo ásò sɔkɔ yò ne ñkě: «Wáh wil te kú sɔkɔ, té min we.» Képah ále n wẽki ne, tyípèl-á yíkínó nê pi Liyel anê névyé wró, kú-á kéle Liyel tyí ñne. Nte Yesu yò sěnole, tyé-ñkě min tyàhnó-á kéle Liyel tyí ñne.

kéle n yo yé tyí, gbĩ yó me n pi, nê-á me te nukúnúké n̄tēne yò. Képah sòkò ye névye nónó-á me kúnóle Liyel tyí f̄inne, pè kɪ n̄mò ȳinp̄ɔ noh, n̄mò nê-á Liyel Píđine. Té nónó-à kè noh, pè kɪ min we. ²⁶ S̄-á Sú Liyelle min n̄tēne, s̄e ye n̄mò nê-á n̄ Píđine, à n̄mò tɔ k̄ó mé pɪ min n̄tēne. ²⁷ Té máh pɪ Névi Píđine s̄e, à tukey t̄ukènò t̄enwenole ní k̄ó. ²⁸ Nte yé káh n ye tyi n̄opi yé gb̄an du. Gbĩ yó me n pi, lékyî pól kɪ ní ȳinp̄ɔ noh, ²⁹ té kɪ yuku. Képah sòkò, nónó-á tyíp̄elo pɪ, pépi kɪ yuku tyé-ńk̄e min we ȳinne. Té nónó-á mó tyíp̄el pɪ, pépi wɔ kɪ yuku f̄oh ȳinne. ³⁰ N̄mò náh f̄e tir yó n̄tē pɪ n pi ní yah ȳine. N̄ Sú Liyel-à yo s̄ó ní tyí, s̄e ye mè n ne n k̄am weyne tukey sòkò. Mé náh me ní gbl̄oy n̄v̄in̄i tyi pí-nsahle n yah n k̄ó. Sú Liyel nê-á tekɪ m̄o n̄ne, n̄mò-á me n̄e tyí, képah ye mè n ne n pɪ. Képah ye, ní wey k̄amn̄ó n pɪ gbɪ w̄k̄i ȳo.

³¹ N̄mò-à kɪ n̄e n yo ní gbl̄oy tyíle, n̄e kɪ s̄e ní tyiyónó ȳo? ³² Nte n̄ekáhk̄i ye n yo n wah ní tyíle, té mé p̄i ne tyi nónó-á à n yo n̄mò tyí sòkò, gbl̄o-á séle. ³³ Yáh névye nónó t̄o Nsyõ tyí n̄mò tyí sòkò, té à tyi nónó yo, gbl̄o ye séle. ³⁴ Nte mé se yó me n yah n k̄ó ne, névi t̄e wɔ ní ðùkùle n yo? Yé pwáhn̄m̄on̄o we ȳin ye mé tyi n̄opile n yo yé tyí. ³⁵ Nsyõ lésò pɪ kyòole f̄òtn̄ò t̄unsàhn̄ó tyí k̄ole. Té kè yé dyo, yé n̄v̄in̄i pɪ n̄ kyòo sòkò wr̄ó kwéy yó ó sòkò. ³⁶ Nte n̄mò wole, Sú Liyel-á t̄an nónó dahbɪ ní gb̄ò ní k̄ó mé n pɪ, sépi n̄tē me ní ðùkùle n w̄k̄i n wah n kal Nsyõ-á n̄e yo ní tyí sòkò. Kéne t̄an n̄opi p̄in̄ó ye n w̄k̄i ne, Sú Liyel-á tekɪ m̄o n̄ne. ³⁷ Té à wil képah tyí sòkò, Sú Liyel nê-á tekɪ m̄o n̄ne, n̄ tɔ ní tyí yo wah. Nte yé náh n̄ welo noh yah pólle, yé náh se t̄o à we yah ȳine. ³⁸ N wey náh me n t̄e yé n̄mò sòkò. Yé náh we wáh n̄mò tekɪ m̄o, yé yahle s̄en̄óle ní ȳo di? ³⁹ Yè n ne me n s̄o ne, yáh kɪ tyé-ńk̄e min we Liyel wey s̄ebéy k̄arn̄ó sòkò, n̄ té kéle n kar firfir. Nte képah ye mó t̄o yo wah t̄ótó n̄mò tyíle. ⁴⁰ Té yé náh mó t̄o me ké tyí ne, yé p̄o n̄mò tyí, yé p̄o tyé-ńk̄e min we.

⁴¹ Mé náh me n yah n k̄ó ne névye n̄ne n gbilki. ⁴² Mé yé ðùkùle n pne. Liyel tyí náh n̄o yé tyí. ⁴³ N̄ Sú Liyel ȳin ȳo ye mé p̄o, té yé náh ní t̄e ple. Nte n̄n̄i yó-à nukú p̄o n̄ yah ȳine yò, yé kɪ n̄mò t̄e ple. ⁴⁴ Yé kɪ f̄e s̄e ní ȳo s̄o, yépi nónó-á me ké tyí ne yé w̄ene n gbilki, té yahle gbilkin̄i yáhn̄k̄on̄ole, nê-á n we Liyel nukúni ó tyí? ⁴⁵ Yé káh ne me n s̄o ne, n̄mò-á kɪ kyɪ yé k̄ó n pi lék̄ahle Sú Liyel yah sòkò dé! Yé gb̄ò s̄ahn̄ó-á me Moyisi n̄e ȳo, n̄mò ye kɪ kyɪ lék̄ahle yé k̄ó. ⁴⁶ N̄mò tyí me Moyisi w̄arkɪ sah n̄ s̄ebéyn̄ó sòkò. Gbɪ-à yé s̄ò me s̄e n̄mò ȳo, yé náhkɪ me s̄e n̄mò t̄o ȳo. ⁴⁷ Nte yé náh fyò me s̄e n̄mò tyi w̄ark̄ins̄ahn̄ó ȳo, s̄o me yé kɪ f̄e s̄e n̄mò welo ȳo wé?»

6

Tówú ñgb̄e p̄in̄óle

¹ Képah náh, Yesu sòkò Kalile yó-ñgb̄e kahn̄ne. Pè t̄o s̄ò kéle n ye Tiberiyadi yó-ñgb̄ene. ² Té Yesu-á gb̄il nónó pɪ sòkò à yámpú nónó de m̄o tówú we, sépi ȳinne, tówú ñgb̄e s̄ò me n̄ s̄ò t̄e. ³ Képah sòkò, Yesu me ðòkò kyɪ k̄ó t̄e ȳòl̄i yó ȳo àn̄e n̄ t̄ò s̄áhp̄ule. ⁴ Légb̄ine, Nsyifun̄o ȳorɪ

tyénó syáh sò me de n te. ⁵ Té Yesu-á ò yah yõ yah, à tówú ògbě we pè me n pi ò tnô. Képah tēne, à Filipi piki yah ne, pé se ki we nyāh yōke dwe dwe tēne ki tówú mē kō pè ki yō ni? ⁶ Nte fyāhnyahnó ye sò Yesu n fyāh n yah Filipi fòkòle. Nkě, wāh sò nē pi n pi, à sò kè pī te. ⁷ Wāh yo sē, Filipi me à syah ne, deniye pó pló* lègbām (200) fyé búrn dwénóle, kàh sō yīki tyī tyī, kè nāh n yīne n pi péle. ⁸ Képah sòko, Yesu tò sáhpú sòko nē-á Simo-Pyeri gběndí Andrele, òmò me yo Yesu tyí ne, ⁹ búrn† pló kwló ànē yēnkýo pló nínó-á me dīnpir yó tyí ásò. Nte sépi se ki tir nē pekú nékwínkí nópi dükú tyí ni? ¹⁰ Légbíne filkí sò me dò nēnpó. Képah sòko, Yesu me yo pé tyí ne pè no pól kō pè kō tē sétáh. Dibi népí kèyō nínó kyegbām (5 000) kénkō ye sò me pé sòko nēnpó. ¹¹ Képah sòko, Yesu me búrn nópi tòko, té weki Liyel tyí, té sè dibi névye tyí, nónó-á sò me nēnpó. Wāh yēnkýo to tòko, sēntē ó ye tō à pi, té sè dibi no kō, pé pól we pāh sò me ké tyí sō. ¹² Pāh yō tō gbí nēne, Yesu me yo ò tò sáhpú tyí ne, pè sé téló tuke n mō, pè kàh n ye kèyāh ntē pò n yuki. ¹³ Búrn pló kwló táhnkwlónsáhnó nē tükú-á sò me wū tē, pè me sè kwel mō, tókoni gbōninó yīne. ¹⁴ Névye-á Yesu gbíl pínó we sē, pè ne: «Liyel tēntō syínyo-ò nē-á sò yīne à pò kèkōyó, òmò ye dí mēne tótó.» ¹⁵ Képah sòko, Yesu pī ne pāh ki pò ne, pāh péwòle n tē n kàhli n pi yòtēne. Kàh pi sē, à tō yal pé tnô à sòko yōli yō ò gbíyó núkúnine.

Yesu kólóle yó-ògbě yòtah

¹⁶ Té ní lísyi-á pò nò, Yesu tò sáhpú tiki yuku yó-ògbě vyāh yah, ¹⁷ à kyí de krótókè yó sòko, à tyah n yuku yónkahnune, Kapernayumi kwil tūne. Lékhāh sò me mō te, té Yesu nāh tōnì sò me pò pé tnô. ¹⁸ Nte yáhpékè yó sò me kō me nine n fū n doko. ¹⁹ Képah sòko, pāh krótókè to kyí yīni tē kilónó kwló kénkō tyí, pè Yesu we à me n kò n pi yo yòtah pé krótókè tūne. Kàh pi sē, tiki pè tē. ²⁰ Nte Yesu me yo mō pé tyí ne: «Ñmò ye, yé kàh tiki pi.» ²¹ Képah sòko, pè sò me ké tyí ne pé à twah krótókè sòko, té kè nukú yīni tē yóngbalú tyí, nyāh-á sò pè n yuku.

Yesu ye yòkele, nē-á minne n kō

²² Képah sòko, dīndalle tówú nē-á sò wū pé íníní mé-risah, pè kè kyomí we ne krótókè nukú ó-á íníníne me. Nte Yesu tò sáhpú ó-á sò de ké sòko à sòko, Yesu to nāh sòko péle. ²³ Té krótónè yísýó mó me wil Tiberiyadú kwil sòko, me pò n de nyāh sòko-á sò Tē ògbě Yesu yōke tòko té weki Liyel tyí, té kéle tówú mē kō pè yō. ²⁴ Nte tówú-á pò pī gbí nēne ne Yesu nāh me, ò tò sáhpú to nāh me nēnpó sòko, pè nukú de krótónè sòko, à sòko Yesu yáhnkō-risah Kapernayumi kwil sòko. ²⁵ Képah sòko, pāh kyí à we yó-ògbě kahnune, pè à syah ne, kwó-ò dí, gbí nē se à pò ásò ni? ²⁶ Nte Yesu me pé syah ne: «Kègbígbí tē yō, mé kéle n yo yé

* 6:7 6.7 - Deniyele, pó yó ye sò kéle. Képah pó nukú ki sò fē nò nēnúkú gbìyíkí nukú tò pínó danne. † 6:9 6.9 - Sēmuko yó sò me dénpéfàhkùle pè n ye wòrsile, képah mi ye sò pè mi búrn mēne.

tyí ne, yáh gbíl tyi nónó we, sépi-á nêne n wêkɪ, kɛpah yĩn náh yé n yah n kō ñne dé! Yôke nê-á yé we yō tō, kɛpah yĩn ye yé n yah n kō ñmole. ²⁷ Yé káh tôle n pɪ yôke yĩnne, nê-á kɪ n ykɪ n pi. Yé tôle n pɪ yôke yĩnne nê-á kɪ n tẽ n pi kúmm, té tyé-ńkê minne n kō. Névi Pídí ye kɪ yé kō n pi kéné yôkele, ñmō nê-á Sú Liyel kè wêkɪ ne páh pé tōríle à kō.» ²⁸ Kɛpah tẽne, pé à piki yah ne, tyi nónó se pé yĩne pé pɪ, pé mó Liyel tō we pɪ nɪ? ²⁹ Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel-á nê teku mō,† yáh kɪ sê ñmō yō, kɛpah ye Liyel tôle.»

³⁰ Pè me yo ñ tyí ne, gbíl tir nê se ñmō kɪ pɪ pé wêkɪ, pé kō pé sê ñ yō nɪ? Tir nê se à kɪ pɪ nɪ? ³¹ Pépi náh tãn-á yôke yō gbɛnnɪ soko, nê-á pé n ye mánne,§ à yĩne sō-á kè wārku sah ne:

«À ye yôkele pé kō pé yō nê-á wil yĩnyō.»*

³² Nte Yesu me ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yō, mé kéle n yo yé tyí ne, Moyisi náh kō yéle yôke mène nê-á wil yĩnyō dé, ní Sú Liyel ye n kō yéle yôke gbule, nê-á n wil yĩnyō. ³³ Kéné yôke nê-á Liyel n kō nê-á wil yĩnyō à tiki pɔ, kɛpah ye minne kèkōyó névyele n kō.»

³⁴ Kɛpah soko, pé ne pé yòtẽ, à yôke† mène péle n kō gbímegbí kè. ³⁵ Kɛpah tẽne, Yesu me yo pé tyí ne: «Ñmō ye yôke mène, nê-á minne n kō. Névi nê-à pɔ ñmō tyí té sê ní yō, kwɛkɪ ànê níkɪ náh tō tẽ tẽ n yah n pi. ³⁶ Té mé ye kè yo te yé tyí ne yáh ní we. Nte yé náh me sê ní yō. ³⁷⁻³⁸ Ñmō náh wil yĩnyō à tiki pɔ ní dyo yí tyi pɪ yĩnne dé! Nê-á teku mō ñne, ñmō-á me nê tyí, kɛpah pí-ńsah ye mé pɔ. Kɛpah ye, Sú Liyel-à nónó pólle ní kō, pé kɪ pɔ ní tyí. Té nê-à pɔ ñmō tyí, mé náh à milki n pi pólle. ³⁹ Té nê-á teku mō ñne, ñmō-á me nê tyí, kɛpah ye yò ne ńkê, páh nónóne ní kō mé káh n ye pé soko yó ńtẽ tyí ykɪ. Nte mé mó n pɔ pé lékyɪ yilki mō gbɪyìkɪ téy sòle.† ⁴⁰ Té yah, ñmō Sú-á me nê tyí, kɛpah ye yò ne, névi nê-à ñ yah mō ñmō ñnne, ñmō nê-á Pídíne, té sê ní yō, tẽ tyé-ńkê min we, té ñmō mó tẽ lékó yilki mō gbɪyìkɪ téy sòle.»

⁴¹ Kɛpah soko, Nsyifuno tyah Yesu sèyòkèle n yo wê tyí, wáh sɔnpíle sò yo ne péw-á yôkele, nê-á wil yĩnyō à tiki pɔ. ⁴² Pè sò me yo tũ ne, Nsyosefu pídí Yesu kó ñne nɪ? Ñmō nê-á pé ñ sú ànê yũne n pne, à se pɪ sō té pɔ n yo núkúnúkú ne, páh wil yĩnyō à tiki pɔ nɪ? ⁴³ Kɛpah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Yé káh ní sèyòkèle n yo yé wê wró. ⁴⁴ Ñnɪ yó ńtẽ náh fẽ n pɔ n pi ñmō tyí, né Sú Liyel nê-á teku mō ñne, ñmō náh tẽ yah tẽ. Té ñmō kɪ mó tẽ lékó yilki mō gbɪyìkɪ téy sòle. ⁴⁵ Kè me wárkínsàhnóle Liyel tẽntò syinyopu sébéynó soko ne: «Liyel kɪ pé pól kwɔ.»§ Nte névi nê-à Sú Liyel wey noh té ñ kwónó fẽ syi, tẽ n pɔ ñmō tyí. ⁴⁶ Nte ñnɪ yó ńtẽ yí náh tẽ yah Sú Liyel yō, à wil ñmō tyí soko, ñmō nê-á wil ñ tnô. Ñmō ó we ñne. ⁴⁷ Kègbɪgbɪ tẽ yō, mé kéle n yo yé tyí,

† **6:29** 6.29 - Yesu-á ne Liyel-á ne páh kɪ nê teku mō, ñ gblɔy ye à n ye. § **6:31** 6.31 - Mánne, yípórí pépér yó ye kéle lésò Liyel n tiki n mō Yisrayel tãnne n kō pé n pɪ yôkele, gbí nê-á lésò pé me gbɛnnɪ soko. Yah n te Yálnó sébéy 16. * **6:31** 6.31 - Yah n te Gbálnó 78.24. † **6:34** 6.34 - Yôke nê tyí-á Yesu n yo ásò soko yò, min yôke ye. Té nónó-á n piki n yah ñne, pépi sò me n sò ne kèkùrkɪ yí yôke tyí-á à n yo. † **6:39** 6.39 - Gbɪyìkɪ téy nê tyí-á n yo ásò soko yò, Liyel tukey tuke sò tyí ye kè n yo. § **6:45** 6.45 - Yah n te Yesayi 54.13.

névi nê-à sê ní yõ, tẽ kɪ tyé-ńkẽ min wɛ. ⁴⁸ Nmo ye yõkele nê-á minne n kõ. ⁴⁹ Yé náh tãh ye yõke yõ gbɛnnɪ soko, yõke nê-á pè n ye mǎnne.* Nte kɛpah fyé yõ, pé pól náh pɔ ku di? ⁵⁰ Té yõke nê tẽ wɔ-á n wil yĩnyõ à tiki pɔ, névi nê-à kɛpah yõ, tẽ náh tõ ku n yah n pi. ⁵¹ Nmo ye yõkele, nê-á wil yĩnyõ à tiki pɔ, té minne n kõ. Névi nê-à kéné yõke yõ, tẽ kɪ tyé-ńkẽ min wɛ. Yõke nê-á mé kɪ n kõ n pi, ní wil gbɛnsê ye. Mé ye kéle n kõ nɛ, kèkõyó névyɛ min wɛ.»

⁵² Kɛpah tẽ soko, yékâb ñgbɛ de Nsyifunɔ wró. Pè sò mɛ n yo nɛ, dí mè se kɪ fɛ ñ wil gbɛnsêle pépi kõ sõ yõkele nɪ? ⁵³ Kɛpah soko, Yesu yo pé tyí nɛ: «Kègbɔgbɪ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yáh kɪ Névi Pídí wil gbɛnsê pí-ńkɛnɛ yé yõkele, té ñ tó pí-ńkɛnɛ yé wɔ wɔ kwáhle, yé náh min wɛ n pi dé!† ⁵⁴⁻⁵⁵ Yõke kègbɪ ye ñmo wil gbɛnsêle, wɔ wɔ kwáh kègbɪ mɛ ní tónɛ. Kɛpah ye névi nê-à ñmo wil gbɛnsê pí ñ yõkele, té ní tó pí ñ wɔ wɔ kwáhle, tẽ ye tyé-ńkẽ min wɛ. Té ñmo kɪ mó tẽ lékó yilki mo gbìyìkì téy sòle. ⁵⁶ Névi nê-à ñmo wil gbɛnsê pí ñ yõkele, té ní tó pí ñ wɔ wɔ kwáhle, tẽ kɪ mɛ ñmɔle, té ñmo tɔ kɪ mɛ tɛnɛ. ⁵⁷ Sú Liyel nê-á tɛkɪ mo ñnɛ, ñmo ye min nétɛnɛ. Nmo mɛ min soko ñmo gbõ yõ. Sê ye névi nê-à ní wil gbɛnsê pí ñ yõkele, tẽ kɪ mɛ min soko ñmo gbõ yõ. ⁵⁸ Kéné yõke nê-á wil yĩnyõ à tiki pɔ yò, kè náh mɛ núkúle ànê yé náh tãh-á nê yõ gbɛnnɪ soko, pépi nónó-á ku soko. Nte névi nê-à kɛpah yõ, tẽ kɪ tyé-ńkẽ min wɛ.» ⁵⁹ Yesu kéné tyi yo gbí nê-á lésò à mɛ névyɛle n kwɔ Kapernayumi kwil, Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò soko.

⁶⁰ Té Yesu-á wɛlo nópi yo sê, ñ tò sáhpú náhnáh tyah n yo wẽ tyí nɛ ńkẽ, ñ tyi yónó nópi-á mɛ tah dé! Nê se kɪ fɛ sè fɛ syi nɪ? ⁶¹ Nte Yesu-á pĩ nɛ pé tò sáhpú-á mɛ pé sèyòkèle n yo wɛy mè tyí soko, à pè syah nɛ: «Kè se kǎn pí yépi tole? ⁶² Té yáh pyɛ pɔ Névi Pídí wɛ à yõ doko n soko wáh wil ñyáh soko wé? ⁶³ Liyel Mírki ye min nétɛnɛ, nòtɛ tir nê mɛ névi kɪ fɛ pɛkɪ ñ gblõy? Nmo-á wɛlo nónó yo yé tyí, sè n wil Liyel Mírki tyí, té minne n kõ. ⁶⁴ Nte tókù mɛ yé soko, pè náh mɛ sê ní yõ.» Té yah, à toko ké tyah gbí dùkù tyí, Yesu sò ñ yõ sê-ńkɛpúle n pne, à tahlɪ nê tɔ-á nɛ pɔ à dahbɪ n pi gbõ soko. ⁶⁵ Kɛpah soko, Yesu tõ nɛ: «Kɛpah ye ní kõ mé kè yo nɛ ńkẽ, ñnɪ yó ńtɛ náh fɛ n pɔ n pi ñmo tyí, né Sú Liyel náh ké wèkɪle à kõ.»

⁶⁶ A toko légbí tyí, ñ sò tɛpú náhnáh núkú pé syi ñ náh, pè náh tõ mɛ ñ sòle n tẽ. ⁶⁷ Kɛpah soko, Yesu mɛ yo ñ tò sáhpú népí gbõnimí† tyí nɛ ńkẽ, té pépi-á dò, pé tɔ kó pé syi n pi nɪ? ⁶⁸ Nte Simo-Pyerɪ mɛ nɛ ńkẽ: «Tyé-ńkẽ min wɛlo nétɛ ye áwɔle, nê tyí mɛ ápi kɪ tó yuku wé, Tẽ ñgbɛ? ⁶⁹ Ápi tẽ wɔ sɛnɔ mɛ á yõ, ànê á pĩ nɛ áwɔ-á Liyel wilki sah ñ tyí yõ.» ⁷⁰ Kɛpah tɛnɛ, Yesu tõ yo pé tyí nɛ, péwɔ kó yah wilki péle népí gbõnimíne nɪ? Nte sétò-á pé soko nénúkú yóle. ⁷¹ Té Nsyudasɪ ye sò Yesu n ye, ñmo nê-á Simo Yisikariyɔtɪ pídíne. Yesu tõ sáhpú népí

* **6:49** 6.49 - Yah n te Nsyõ 6.31. † **6:53** 6.53 - Névi Pídí wil gbɛnsê ànê ñ tó nê tyí-á n yo ásò soko yò nɛ sáh kɪ pí yõke ànê wɔ wɔ kwáhle, sèmirki ye Yesu mɪ pé tyí kéle, nê-á n wèkɪ nɛ ñmo-á sárká kópókɪle. ‡ **6:67** 6.67 - Yah n te Likyi 6.13-16.

gbõnimí sɔkɔ yó ye sò ñne. Té ñmɔ ye kɪ sò pɔ Yesu dahbɪ n pi gbõ sɔkɔ.

7

Yesu yúnpyé náh sɛ̀ ñ yõ

¹ Képah náh, Yesu sò me yõ sɔkɔ n kɔ n kõ Kalile gběnyah sɔkɔ. Té Nsyifunɔ yõtã́m-á sò me n yah n kõ ñ kònɔm-ńsahle Nsyude gběnyah sɔkɔ sɛ̀, képah ye à náh tõ sò me ké tyí ne, pé kɔ kõ nénpó. ² Té Nsyifunɔ kènkàl sò syáh* sò me de n te. ³ Yesu yúnpyé† me yo ñ tyí ne ñkě, à yal ásô, à mó yuku Nsyude gběnyah sɔkɔ, ñ sò tẽpú tɔ kõ pè ñ tyípínó wɛ. ⁴ Nkě névi nê-à me ké tyí ne no pé dùkù pĩ, tẽ náh ñ tyile n pi sɛ̀fɪn sò sɔkɔ. Té ñmɔ-á tyi nónóne n pi yò, wãh yĩne à séle n pi n wilki n mɔ, no kõ pè à wɛ. ⁵ Nte Yesu yúnpyé ñtẽ náh sò me sɛ̀ ñ yõ. ⁶ Képah sɔkɔ, Yesu me ne ké gbĩ náh tõnì se péwɔ tyí. Gbĩmegbí-á se me yínénòle pépi tyí té. ⁷ Kèkòyó névyé náh fɛ̀ pépi dyɔ yɔ n pi. Nte pãh me péwɔ wɔ dyɔle n yɔ, pãh sɔnpĩle kéle n yo n wah ne pé tyípínì náh me ple. ⁸ Pépi dɔkɔ n yuku kéne syáh sɔkɔ. Péwɔ tẽ wɔ tyí, ké gbĩ náh tõnì se. Képah-á, pé náh n kyɪ n pi. ⁹ Wãh képah yo te, à wũ Kalile sɔkɔ.

Yesu ménòle Nsyifunɔ kènkàl sò syáh sɔkɔ, Yerusalemi kwil

¹⁰ Té ñ yúnpyé-á sɔkɔ te syáh mè sɔkɔ, ñmɔ tɔ yuku nénpó nyáh sò. Té à náh sò ye névyé kõ pè à wɛ. A kè pi wõbìnsɔkɔnòle kanne. ¹¹ Té Nsyifunɔ yõtã́m mó me ñne n yah n kõ syáh mè sɔkɔ, té me n piki n yah ne, ñyãh se ñne nɪ? ¹² Képah sɔkɔ, tówù mè névyé tyah Yesu tyile n yãh tõtõ. Pé tükù sò me n yo ne négbí-á ñne, tükù mó me n yo ne sɛ̀ náh, ñmɔ-á pyè n pilki névyele ñkě. ¹³ Nte Nsyifunɔ yõtã́m tíkí sò me pè tẽ. Kãh pi sɛ̀, pé sɔkɔ yó ñtẽ náh tẽ wɛ ñ yõ wilki mɔ à yo Yesu tyí sɔkɔ.

¹⁴ Syáh mè sò me ké nyó sɔkɔ,‡ té Yesu dɔkɔ pɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à pɔ kwónòle n pi. ¹⁵ Té wãh kwónó nêne n pi, kè Nsyifunɔ yõtã́m gbã du. Pè me tyah n yo wẽ tyí ne, dí mè se wɛ ñyãh pnèno mè dùkùle nɪ? Té à náh se mó tõ kãrn ñgbɛ pi. ¹⁶ Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne ñkě: «Máh kwónòle n pi tyi nónó yõ yò, ñmɔ náh sò tẽ séle dé, Liyel nê-à tekɪ mɔ ñne, ñmɔ ye n wɛkɪ séle. ¹⁷ Névi nê-à kè yah tɔkɔ ne pé Liyel dyɔ dyɔ tẽne n pi, tẽ wɔ ye kɪ fɛ̀ ké gbɪ pĩ, Liyel-à kɪ nê wɛkɪ ñne séle, képah náh pi, ní yah yĩ kwónó-à kɪ ne mé n pi. ¹⁸ Névi nê-à ñ yah yĩ tyile n yo, ñ gblõy yĩn gbĩlki-ńsah ye à n yah n kõ. Nte névi nê-à me ké tyí ne pé tyi pól pi, pé tó-ò yĩn mó gbilki, négbí ye tẽne. Pílki-ńsah náh me tẽ tyí pólle. ¹⁹ Moyisi náh Liyel tyi kònsãhnòle ye kò dí? Nte yé sɔkɔ yó ñtẽ náh se me n kɔ ké wɛkɪ yò nɪ? Sõ pi té

* **7:2** 7.2 - Nsyifunɔ kènkàl sò syáh mène, pè sò ñkěne kè syah sèpìn kwártõnɔ, ñ té ne n sɛ̀ kènkàl sò. Képah sò pé dyɔle n to n kò pé yévyãhrɪ pínòle gběnnɪ sɔkɔ, ànɛ Liyel-á pè yohu mɔ dùkù nêne. Yah n te Levitiki 23.34. † **7:3** 7.3 - Yesu yúnpyé nónó tyí-á n yo ásô sɔkɔ yò, tükù sòno sɔkɔ, ñ kèkùrkɪ núkú gbãh ye à n ye. Té tükù sòno sɔkɔ mó, ñ kèkùrkɪ núkú gbãh náh à n ye. ‡ **7:14** 7.14 - Syáh nê tyí-á n yo ásô sɔkɔ yò, sèpìn kwártõnɔ ye sò kè n syah.

yé n yah n kǒ nímɔ kònɔ-ńsahle wé?»²⁰ Képah tǔne, tówû à syah ne sétô-á me n soko, à kǒ à képahle n yo, nòte nê se ne páh ñne n ko n mo nɪ? ²¹ Yesu me tǒ yo pé tyí ne: «Tyi núkú yó ó* náh mé pi, té yé pól gbàn du yò di? ²² Moyisi náh mɔ yéle kòkè kònó soko di? Nte ñmɔ nǔtē náh tyah ké gbenne dò, ñ náh tǎn ye tyah kéle. Té yé náh me piyíle n kǒ mɪ mɪ yòh sòle di?»[†] ²³ Nte yépi-à kòkèle n kǒ mɪ mɪ yòh sòle, ne yé káh pɔ Moyisi tyi kònsàhnó dèl pi, sǒ pi té nímɔ-á névi yòtǎhsyi pól de mɔ mɪ mɪ yòh sòle, yé n dyole n yo wé? ²⁴ Yé káh tyile n wah à yǐne yí yáhnóle. Yé séle n wah gbɪ wǔkì yò.»

Yesu se Liyel ney yáhtòkònole?

²⁵ Képah soko, Yerusalemɪ tǎn túkù sǒ me n yo ne níké, dí nê-á sǒ pé n yah n kǒ ne pé ko mɔ, ñmɔ kó yò nɪ? ²⁶ Nte pé yah à n wekɪ tówû ntyó, té pé náh me n vi n mɔ ñ tyí lé! Yòtǎm se kɪ pyé me kè fǔ syi ne, ñmɔ-á Liyel ney yáhtòkònole nɪ? ²⁷ Té Liyel ney yáhtòkòno-à sǒ nêne pɔ, névi náh ñ wíl-ńsah pǐ n pi, nte pépi-á dí mè wíl-ńsah pǐ dò.

²⁸ Képah ye, Yesu-á me névyele n kwɔ Liyel ní-ńsah gbô soko, à yo pé tyí yǐnpǒ ñgbǔne ne: «Yé ñne n pne, té n wíl-ńsah pǐ yé yo kè? Nte nímɔ náh pɔ n gblǔy yò sǔ dé! Liyel nê-á tekɪ mɔ nímɔle, à me gbɪ ó ñ tǒs, ñmɔ nê-á yé náh ñne n pne. ²⁹ Nte nímɔ wɔ wil ñ tnô. Mé ñne n pne, ànê ñmɔ ye tekɪ mɔ ñne.» ³⁰ Képah tǔ soko, pé tyah Yesu tǔ-ńsahle n yah n kǒ. Té kǎh pi ñ gbɪ náh tǔnì sǒ me se sǔ, ñnì yó nǔtē náh tǔ we gbò tǔ ñ tyí. ³¹ Nte tówû mè soko névye náhnáh sǒ me sǔ ñ yò, té me n yo ne, té Liyel ney yáhtòkòno-à sǒ nêne pɔ, à se kɪ pɔ gbɪl tyi pi kɪ kal dí mè tyíle yo nɪ?

Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tékínmɔnole ne pé kyɪ Yesu tǔ

³² Té tówû-á sǒ me tyi nónóne n yǎh tǔtǔ Yesu tyí soko, sè pɔ we de Farisi wǔkì kópú níkì soko. Képah soko, pépi ànê sárká syínwilkɪpu yòtǎm me Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tekɪ mɔ ne, pé kyɪ Yesu tǔ. ³³ Pǎh pɔ, Yesu me ne: «Ñmɔ kɪ me yéle kɪ wró kwéy ó pi nǔtǔ, † té kɪ soko n tékínmɔ-ò tnô. ³⁴ Ñmɔ-á kɪ n me n pi nýǎh soko, yépi náh fǔ n kyɪ nénpó. Képah ye, yé kɪ n yah kǒ té yé náh n we n pi.» ³⁵ Wǎh yo sǔ, Nsyifunɔ núkú tyah n yo wǔ tyí ne, nýǎh se ñmɔ kɪ n yuku n pi, té pépi kɪ à yah kwɔ nɪ? Nké pé no Nsyifunɔ nónó-á me karkɪ tǔ tǔ kǒ nékǎhbí wró, pépi tyí se pyé à kɪ yuku, kɪ kyɪ nékǎhbíle n kwɔ nɪ? ³⁶ Nké welo nónó-á à yo yò ne níké: «Ñmɔ-á kɪ n me n pi nýǎh soko, yépi náh fǔ n kyɪ nénpó, képah ye, yé kɪ n yah kǒ, té yé náh n we n pi.» Sépi kór se nêne nɪ?

Ni nê-á minne n kǒ

§ 7:19 7.19 - Yáh we Yesu képahle n yo, kè me yónóle Moyisi tyi kònsàhnó soko ne níké: «Káh nékòkè mɔ.» Yah n te Yálnó sǔbéy 20.13, ànê Nsyõ 5.18. * 7:21 7.21 - Yah n te Nsyõ 5.1-16.

† 7:22 7.22 - Liyel lésò yégbèké kwɔ mɔ Abrahmuné té yo ñ tyí ne, pé dǐnpǐ pólle n kǒ pé dúbínó sǔpɪn kwǎrtô-ò sónóle. Képah-á kɪ pi yégbèké kwɔnɔmɔnɔ mè pókónmɔnole. Képah ye, lésò-á sǒ pɔ yǐne mɪ mɪ yòh sòle, Nsyifunɔ kéle n pi. Yah n te Yenesɪ 17.10-12. † 7:33 7.33 - Wey mè yónteno náh, Yesu níwǒl kénúkò kénkò pi, té pé à syi dahni yò, à à ko mɔ.

³⁷ Syáh gb̃yĩkĩ téy sòle, nê-á pɪ ké gb̃yĩkĩ ñgběne, Yesu yuku yĩn tówú soko, té yo yĩnp̃ ñgběne ne: «Níkĩ-à me nê tẽ, tẽ pɔ ñmɔ tyí, à pɔ wɔ. §
³⁸ Névi nê-à s̃ ñmɔ yõ, min yrey kɪ n fwo n wil tẽ soko, s̃-á Liyel wey sébéy yo kéle.»
³⁹ Liyel Mirki nê-á s̃ Yesu yõ s̃pú kɪ pɔ n we n pi, képah tyí ye s̃ Yesu n yo. Té légbíne, Yesu náh t̃ñ s̃ me doko ñ t̃r̃i yõ, képah ye Liyel náh t̃ñ s̃ me ñ Mirkile pè k̃o.

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbi tówú wró

⁴⁰ Tówú-á Yesu wey m̃e noh te, tókù tyah n yo ne ríkẽ, Liyel t̃nt̃ò syínyo-ò* nê-á pé syíkɪ tẽ, ñmɔ-á dí m̃ene tótó. ⁴¹ Tókù mó ne, Liyel-á nê yah toko, ñmɔ-á. Té tókù tẽ wɔ mó ne, Liyel ney yáhntokono† se kɪ f̃ẽ wil Kalile gb̃enyah soko nɪ? ⁴² Kè kó me yónóle Liyel wey sébéy soko ne ríkẽ, wáh kɪ pɪ yõt̃ẽ dí Davidi pétóbé soko yóle, té kɪ n dubi n pi Betlemɪ kwil,‡ képah nê soko-á Davidi dubi di? ⁴³ Képah soko, névyé s̃nɔ pɪ sé tyí tyíle Yesu tyí soko. ⁴⁴ Tókù s̃ me n yah n k̃o ñ t̃-ísahle, ñte ññi yó ñt̃ẽ náh tẽ we gb̃ò tũ ñ tyí.

⁴⁵ Képah soko, Liyel ní-ísah gb̃ò syíkípú pé syɪ soko sárká syínwilkípú yõt̃ám ànê Farisi w̃k̃i kópú tño. Pèpi me pè piki yah ne, s̃ se pɪ té pè náh Yesu tẽ pɔ nɪ? ⁴⁶ Pè me pè syah ne, dí m̃e wey kénk̃o náh me pólle. ⁴⁷ Képah t̃ene, Farisi w̃k̃i kópú ne, è, pè se pyé ye à k̃o à pé tɔ yõ yɪkɪ nɪ? ⁴⁸ Pè se yõt̃ẽ yó, képah náh pɪ, Farisi w̃k̃i kó-ò yó we yah à s̃ Yesu yõ nɪ? ⁴⁹ Té káh tówú m̃e névyé tẽ wɔ léysi, pè náh Moyisi tyi k̃onsàhñóle n pne d̃o. Pé pól tyí-á yɪkɪ.

⁵⁰ Té Farisi w̃k̃i kópú nópi soko yó s̃ me pè n ye Nikodemune, nê-á kyɪ wil yah Yesu tyí s̃ yóle. § Ñmɔ me yo pé no tyí ne: ⁵¹ «À yĩne ápi tyi k̃onsàhñóle, á se yĩne à lékàhle névi k̃o, né á náh ñ vyáh wey noh, té p̃i tyi nónó-á à pɪ?» ⁵² Képah soko, pé no à syah ne, è, Kalile gb̃enyah ney se ñ t̃ole té à n wekɪ s̃ nɪ? Nk̃ẽ, à Liyel wey sébéy toko n sohl n yah, wáh kɪ kè we ne, Liyel t̃nt̃ò syínyo-ò yó ñt̃ẽ náh n wil Kalile gb̃enyah soko.

⁵³ [Képah náh, pé pól karkɪ soko pé fné soko.]

8

1 Nte, Yesu wɔ mó soko Wolivi yèh yõl̃i yõ.

Fòfínpi pi yó t̃enp̃onole Yesu tyí

² Té d̃indal séngb̃ó púpúle, Yesu t̃o ñ syɪ pɔ Liyel ní-ísah gb̃ò soko, té no pól me pɔ ñ tño. A me k̃o tẽ à tyah péle n kwɔ. ³ Wáh me kwónó soko, Liyel tyi k̃onsàhñó kwópú ànê Farisi w̃k̃i kópú me pɔ s̃e f̃òfínpi yóle ñ tyí. Pè pɔ pi m̃e sah tówú ñyó Yesu yah, ⁴ té Yesu syah ne, kwó-ò dí, páh pi m̃e we tẽ f̃òfík̃i pínó soko tótó. ⁵ Té Moyisi-á kè yo sah ñ tyi k̃onsàhñó soko ne, s̃enk̃ó s̃e-á yĩne m̃inkònóle dyèhle.* Té ñmɔ-á d̃o,

§ 7:37 7.37 - Syáh m̃e soko, pè s̃ ñk̃ẽne pé dyole n to n k̃o ni tyíle, Liyel-á lésò ñene péle n k̃o gb̃enñi soko. Képah ye Yesu k̃o à ne níkĩ-à nê tẽ, tẽ pɔ wɔ péwɔ tyí. * 7:40 7.40 - Yah n te Nsyô 1.21 ; 6.14. † 7:41 7.41 - Yah n te Krista tyí yah yónó soko. Kè kɪ we welo yah yónó soko. ‡ 7:42 7.42 - Yah n te Mise 5.1. § 7:50 7.50 - Yah n te Nsyô 3.1-21. * 8:5 8.5 - Yah n te T̃nyono 22.22.

ñmɔ se ne sɔ́-á nɪ? ⁶ Pè sò me képah tɛne n yo sɛ, ne wàh kɪ pilki pé lékàh we à kɔ́.† Nte Yesu me ñ yõ sɪnki, té tyah n wàrkɪ sɛtáh sɔko ñ kèngbɔle. ⁷ Kǎh pɪ sɛ, pè tɔ me yõ sɔko ñne n gbah n piki n yah. Képah tɛne, à me ñ yõ yõ té yo pé tyí ne: «Yé sɔko ney nê-à kɪ me à náh tyípékè pɪ yah pólle, tɛ wɔ dáhkɪle pi mè min gbenne.» ⁸ Képah yóntenɔ náh, à tɔ ñ yõ sɪnki à tyah n wàrkɪ sɛtáh sɔko. ⁹ Páh képah tɛ noh sɛ, pè tyah n sɔko núkú núkúle, à tɔko lékɔ́lɔ́ ñgbò tyí, pópó à pɔ gbàh sah Yesu ànê pi mè ó tyí nénpó. ¹⁰ Képah sɔko, Yesu me ñ yõ yõ té yo pi tyí ne, nónó-á pɔ tɔko à kɔ́, ñyǎh se péle nɪ? Pé sɔko yó rítɛ kó à mɔ kú kɔ́ nɪ? ¹¹ Pi me ne, pé yòtɛ, ney náh pé mɔ kú kɔ́. Képah sɔko, Yesu me ne: «Ñmɔ tɔ náh ñ mɔ kú kɔ́ n pi. Ne n yuku; té à tɔko núkúnúkú tyí, káh n tɔ tyípékè pɪ n yah.»]

Yesu ye kèkòyó kyòole

¹² Képah náh, Yesu tɔ yo névyé tyí ne: «Ñmɔ ye kèkòyó kyòole. Névi nê-à ñmɔ sò tɛ, tɛ náh tɔ n ko n pi fɛntú sɔko. A kɪ kyòo we, nê-á kɪ minne à kɔ́.

¹³ Képah sɔko, Farisi wɛkɪ kópú à syah ne, nê se kɪ sɛ ñ tyíyónó yõ nɪ? Nmɔ ó kó ñ gblɔy tǎrfyòle yò nɪ?‡ ¹⁴ Yesu me yo pé tyí ne níké: «Gbɪ tɛ wɔ ye ñmɔ ye ní gblɔy tǎrfyòle ó, ñte ñmɔ ní wíl-ñsahle n pne, té ní yúkú-ñsahle n pne. Képah ye, máh tyi nónó yo ní gblɔy dùkú tyí sɔko, gblɔ ye séle. Té yépi náh ní wíl-ñsah pɪ, yé náh se mó tɔ ní yúkú-ñsah pɪ. ¹⁵ Yépi tɛ wɔ lékàhle névyéle n kɔ́ à yɪne névi yòtǎhsyi sònɔle. Nte ñmɔ wɔ náh lékàhle ñnɪ yó rítɛne n kɔ́. ¹⁶ Té káh se pɔ pɪ mé yɪne mè lékàhle ñnɪ kɔ́, mé náh kéle à kɔ́ n pi ní gblɔy. Sú Liyel nê-á tekɪ mɔ ñne, á kɪ kéle à kɔ́ wɛ tyí ñmɔle. Képah ye, ní lékàh kónó kɪ pɪ gbɪ wɛkɪ yò. ¹⁷ Kè náh me wàrkɪnsàhnóle yé tyi kònsàhnó sɔko ne, népɪ ními-à pɪ tǎrfyòle tir nê sɔko, gbɪ-á kéle di?§ ¹⁸ Nmɔ me ní gblɔy tyíle n yo, té Sú Liyel nê-á tekɪ mɔ ñne, ñmɔ tɔ me ní tyíle n yo.» ¹⁹ Képah sɔko, pè Yesu syah ne, ñyǎh se ñ súle nɪ? Yesu me ne: «Yé náh ñmɔle n pne, yé náh ní Sú tɔle n pne. Yǎh sò me ñne pne, yé náhkɪ ní Sú tɔ pɪ.» ²⁰ Yesu sò me kwónóle n pɪ Liyel ní-ñsah gbô fɪ yó sɔko, ñyǎh-á ké pó kyésúkúle, té tyi nópi yo. Nte ñ gbɪ náh tɔnɪ sò me se, képah ye ñnɪ yó rítɛ náh tɛ we à tɛ.

Gbáhdyáh ñnóle Yesu yõ sɛ-ñkèpú tyí

²¹ Képah náh, Yesu tɔ yo tówú tyí ne: «Ñmɔ ye n sɔko yò. Yé kɪ ní yah n kɔ́ n pi, ñte yé kɪ ku yé tyípékè sɔko. Nmɔ-á n yuku ñyǎh, yépi náh fɛ n kyɪ n pi nénpó.» ²² Képah sɔko, Nsyifunɔ ne, ñte ñ gblɔy ko mɔ dékè se kɪ pyɛ me à tɛ nɪ? Á kɔ́ à n yo ne, pépi náh fɛ n kyɪ n pi péwɔ yúkú-ñsah sɔko. ²³ Yesu me yo pé tyí ne: «Yépile, sɛtáh yõ névyé ye yéle, té ñmɔ wɔle, ñmɔ wil yɪnyò. Kèkòyó mè névyé ye yépile, ñte ké névi náh ñmɔ wɔle. ²⁴ Yáh we mé kéle n yo yé tyí ne yáh kɪ ku

† 8:6 8.6 - Pílkintɛ-ñsah ye sò pé n yah n kɔ́ Yesule. Wàh kɪ ne pè à min ko dyèhle, Wrome tǎn dɛl ye à pɪ. Wàh kɪ mó tɔ yo ne pè à fin mɔ, à Moyisi tyi kònsàhnó dɛl pɪ. ‡ 8:13 8.13 - Nsyifunɔ tyi kònsàhnó sɔko, né tǎrfyò névyé náh nɔ nímine tir nê tyí, kéne tir náh n mɔ n kɔ́. Yáh n te Tɔnyonɔ 17.6; Matye 18.16. § 8:17 8.17 - Yah n te Tɔnyonɔ 17.6.

yé tyípêl sɔkɔ, yé nâh me sê ké yô ne, Nmɔ-á,* képah ye ní kô mé ne yáh kɪ ku yé tyípêl sɔkɔ.»[†] ²⁵ Képah sɔkɔ, pè à piki yah ne, nê tẽ ó se ñmole ni? Yesu me yo pé tyí ne: «Mé sò kè yo te yé tyí ké tyah gbí òkùle. ²⁶ Tyi náhnâh me ní tyí yo yo tẽne yé tyí sɔkɔ ànê kɪ lékâhle yé kô. Nte máh nê noh ní tékínmɔ-ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí. Nmɔ ye gbɪ nétẽne.» ²⁷ Nte pépi nâh sò me pĩ ne, Sú Liyel tyí-á Yesu n yo pé tyí. ²⁸ Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí ne: «Yâh pɔ Névi Pídí yô òkɔ gbí nêne, yé kɪ pĩ ne Nmɔ-á. Té kɪ tã pĩ ne mé nâh tir yó ñtẽne n pɪ ní yah yĩne. Sú Liyel-á tyi nónónè ní kwɔ, sépi ó ye mè n ne n yo. ²⁹ Nê-á tekɪ mɔ ñmole, mé me ñ dyɔ yĩ tyile n pɪ gbímegbí, képah ye à me ñne, à nâh ní sah n pi ní gblɔy.» ³⁰ Yesu-á me képah yónó sɔkɔ gbí nêne, névye náhnâh sê ñ yô.

Nónó me Abrahamɪ pétóbéle tótó?

³¹ Képah tẽne, Nsyifunɔ nónó-á sò sê Yesu yô, à me yo pé tyí ne: «Yâh kɪ me ñmɔ tyíyónó wêkile n kɔ, ní tò sâhpú kègblo ye yéle. ³² Yé kɪ gbule n pne, té kéne gbɪ kɪ yé wilkɪ yõri sɔkɔ.» ³³ Képah sɔkɔ, pè me Yesu syah ne, Abrahamɪ pétóbé-á pépile. Pépi nâh pɪ yah ñnî yó ñtẽ yôbule pólle. Nte à se sɔnpíle n yo ne, pépi-á kɪ wil yõri sɔkɔ ni? ³⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yô, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à tyípékèle n pɪ, tyípékè yô ye tẽne. ³⁵ Yôle, ñ yõtẽ dí gbô sɔkɔ tẽ-ò kúmm nâh ñne. Nte yõtẽ dí pídí tẽ wole, ñ sú gbô sɔkɔ tẽ-ò kúmm ye ñmole. ³⁶ Képah ye, Liyel Pídí-à yé wilkɪ yõri sɔkɔ, yé kɪ me yé gblɔy yô kègbɪ tẽ yô.

³⁷ Mé pĩ ne Abrahamɪ pétóbé-á yéle. Nte yáh ñmɔ welo yahle, képah ye yé kô yé n yah n kô ní kònmɔ-ñsahle. ³⁸ Nmɔ-á nê we ní Sú Liyel tyí, képah ye mé n yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé sú tyí, sépi ye yé n pɪ.» ³⁹ Pâh Yesu wey noh sê, pè à syah ne, Abrahamɪ-á pépi súle. Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Yâh sò me Abrahamɪ pétóbéle, yé nâhkɪ me Abrahamɪ tyípinine n pɪ. ⁴⁰ Nte núkúnúkú, ñmɔ nê-á gbɪ noh ní Sú Liyel tyí à yo yé tyí, yé n yah n kô ñmɔ kònmɔ-ñsahle. Abrahamɪ nâh sênkô pɪ dò. ⁴¹ Yépile, yé sú tyípinó ye yé n pɪ.» Képah tẽne, pè à syah ne, fôfikí[‡] pínó sɔkɔ nâh pépi dubi dé! Nkê Sú núkú ó-á pépi tyí, nê-á Liyelle. ⁴² Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel tyí ye ñmɔ wil à pɔ. Nmɔ nâh pɔ ní gblɔy yĩn yô dé! Nmɔ ye tekɪ mɔ ñne. Nte Liyel-à sò me pɪ yé Súle kègbɪ yô sɔkɔ, ñmɔ tyí nâhkɪ me no yé tyí. ⁴³ Yé yahle ní welo ñóhnóle, képah ye yé nâh ní welo syíkí-ñtân pĩ. ⁴⁴ Yépi súle, sétân yõtẽ ye ñne. Nmɔ dyɔ yĩ tyi ye yé me ké tyí ne yé ne n pɪ. Nékokè mó-ò ye ñne ñgbò òkùle. Wâh pɪ gbɪ nâh me ñ sɔkɔ, à nâh mó gbɪ wêkile n kɔ pólle. Wâh pɪ mìnì yó-òle, wâh mìnine n yo, à kéle n yo à yĩne ñ gblɔy kèdúkùle. Mìnì yónó yô wil ñmɔ tyí. ⁴⁵ Nte ñmɔ tẽ wole, ñmɔ gbule n yo, képah ye yé nâh me sê ní yô. ⁴⁶ Yépi sɔkɔ nê tẽ kɪ fẽ kè wêkɪ ne máh tyípékè pɪ? Nte máh gbule n yo, kwâh nê pɪ té yé nâh sê ní yô? ⁴⁷ Liyel

* **8:24** 8.24 - Nmɔ-á nê tyí-á n yo ásô sɔkɔ yô, Liyel ñgbò ye lésô ñ gblɔy ye Nmɔ ye Nmole. Té Yesu tɔ-á pɔ ñ gblɔy ye Nmɔ yele, képah kéle n wêkɪ ne Liyel-á ñne. Yah n te Yálnó 3.14.

† **8:24** 8.24 - Kú nê tyí-á Yesu yo ásô sɔkɔ yô, kú gbɔy tyí nâh à n yo, Liyel tyí ñn kú tyí ye à n yo. ‡ **8:41** 8.41 - Liyel wêkí kó-ñkê pèpeyne, Liyel wey kéle n tɔkɔ n sâh fôfikí pínóle.

tyí névi-à névi nêne, ñmɔ Liyel weyne n noh n tẽ n yin. Nte Liyel tyí névye náh yépile, képah ye yé kɔ yé yahle sé nóhnóle.»

Yesu me Abrahami yah

⁴⁸ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah ne, gbi kó me pé tyí pé yo ne, Samari ney-á ñne, ànê sétô-á me ñ sɔkɔ ni? ⁴⁹ A me yo pé tyí ne: «Sétô náh me ñmɔ sɔkɔ. N Sú Liyel ye mé n gbilki, té yépi me ñmɔle n yilo. ⁵⁰ Nmɔ náh me n yah n kɔ ní gblɔy gbilki-ínsahle dé. N gbilki-ò ñ gblɔy ñmɔle. Nmɔ ye gbi syínkɔ-òle. ⁵¹ Kègbɔgbɔ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n sah ñmɔ yóré yõ, tẽ náh kũ dɔ n yah n pi pólle.»* ⁵² Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ à syah ne, páh pyè kè pĩ yíi núkúnúkú tẽne ne sétô-á me ñ sɔkɔ. Abrahami-á ku, Liyel tẽntò syínyopu tɔ me ku. Nte ñmɔ po n yo ne, névi nê-à n sah péwɔ yóré yõ, tẽ náh kũ dɔ n yah n pi ni? ⁵³ Pépi sú Abrahami-á ku. Nte ñmɔ se me n sò ne páh kal Abrahamine ni? Liyel tẽntò syínyopu tɔ me ku. Té ñmɔ tẽ se me ñ gblɔyne n yah nédúkú nêne ni? ⁵⁴ Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí ne: «Mâh náhki sò me ní gblɔyne n gbilki, yõ náh me gbilkinó mè tyí. Nte ní Sú Liyel ye n gbilki ñne, ñmɔ nê-á yé ne, yé Liyel-á ñne, ⁵⁵ té yé náh se mó tɔ me ñne n pne. Nte ñmɔ wɔ ñne n pne. Mâh sò me yo ne, mé náh ñne pne, mé náhki pi mìnnyole yé tyí kòle. Nte ñmɔ ñne n pne, té me n sah ñ yóré yõ. ⁵⁶ Yé sú Abrahami sò me nìvìnì sɔkɔ ne, pé ñmɔ po sò gbìyìkì we. A me po kè we, kè pi nìvìnìne ñ tyí.» ⁵⁷ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ me à syah ne, ñmɔ náh tɔnì ye tikinini pó gbãm we, té ne páh Abrahami we ni? ⁵⁸ A me yo pé tyí ne: «Kègbɔgbɔ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, Abrahami-á pópó n dubi, Nmɔ me.» ⁵⁹ Wãh képah yo sɛ, pè nukú dyèh kwel ñ tyí ne páh ñne n minki.† Nte à me wɔbɔ à wil Liyel ní-ínsah gbô sɔkɔ à sɔkɔ.

9

Yítù dí yó yí yíkinmɔnɔle

¹ Sò yóle, Yesu sò me n kɔ n sɔkɔ té dí yó we, nê-á sò me yítùne ñ dubi gbí dükùle. ² Képah sɔkɔ, Yesu tò sáhpú à piki yah ne, pé kwɔ-ò dí, sò se pi té dí mè dubi yítùne ni? Nmɔ tyípekè pínó se, tĩ ñ dúbipú tyí se? ³ A me yo pé tyí ne: «Nmɔ, képah náh pi ñ dúbipú tyípekè pínó náh à kɔ à dubi yítùne dé! Kè ye pi Liyel tyípinì wèki yinne ñ sɔkɔ. ⁴ Nê-á teki mɔ ñmɔle, tyah kyòò sɔkɔ ye á yĩne à tòle n pi ñ tyí. Nkè lékãh me n pi, nê sɔkɔ-á ney náh fẽ tò pi n pi. ⁵ Mâh fyò me kèkõyó sɔkɔ, ñmɔ ye kèkõyó kyòole* ní me gbí pól sɔkɔ.» ⁶ Wãh képah yo te, à sìn mɔ sétáh té kè fãh à kele yítù dí yí yah. ⁷ Té me yo ñ tyí ne à kyí ñ yah wu pékì tũnsàhnó yó ni sɔkɔ, nê-á pè n ye Silowele. Silowe kór ye Tẽntò névile. Yítù dí me sɔkɔ à kyí ñ yah wu nénpó. Wãh ñ syi n pi gbí nêne, à sò me n yah.

§ 8:50 8.50 - Gbi syínkɔ-ò nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, Liyel ye. * 8:51 8.51 - Kũ nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, yah n te 8.24. † 8:59 8.59 - Liyel tyi kònsàhnó wèkì sɔkɔ, névi nê-à yo de Liyel tyí, pè yĩne pè tẽ min ko dyèhle. * 9:5 9.5 - Yah n te Nsyõ 8.12.

⁸ Képah soko, n̄ tnô tēpu ànê nonó-á nkēne ñne n we à n ne me n ni n syi, pãh à we pè me yo tũ ne, dí mè kó nkēne n kō n tē ne n ni n syi yò nɪ? ⁹ Túkù ne ñmɔ-á, túkù mó ne ñmɔ nãh, yãhnkô-á à tɔ. Pãh me képah soko, dí me yo pé tyí ne péwɔ-á tótó. ¹⁰ Wãh yo sē, pè me à piki yah ne, n̄ yí se pɪ sɔ té yɪkɪ mɔ nɪ? ¹¹ A me yo pé tyí ne, dí nê-á pè n ye Yesule, ñmɔ-á fãhkɪ pɪ, té kè keke pé yí yah, té ne pé kyɪ pé yah wu Silowe yo soko. Pé me soko kyɪ pé yah wu nénpó, pé me fē n yah. ¹² Pè me à syah ne, kéne dí se me nyãh nɪ? A me ne pé nãh pĩ.

Farisi wēkɪ kópú-á sóhlínyahnɔ nê pɪ yítũ dí yí yíkínmɔnɔ tyí soko

¹³ Képah soko, yítũ dí nê yí-á yɪkɪ mɔ, pè à tē pɔ Farisi wēkɪ kópú tyí. ¹⁴ Té mɪ mɪ yòh sɔ ye mó tɔ lésɔ Yesu fãhkɪ pɪ à dí yí yɪkɪ mɔ. ¹⁵ Képah soko, Farisi wēkɪ kópú dí piki yah ne, sɔ se kè pɪ té à fē n yah núkúnúkú nɪ? A me yo pé tyí ne, fãhkɪ-á à pɪ keke pé yí yah, té pé me kyɪ pé yah wu, pé me fē n yah. ¹⁶ Képah tēne, Farisi wēkɪ kópú túkù sò me n yo ne nkē, dí mè nãh fyò me mɪ mɪ yòh tē dēlle n tē, képah-á n wēkɪ ne à nãh wil Liyel tyí.† Nte pé túkù mó me n yo ne, tyípél pí-ò se kɪ fē gbɪl nópi dùkù pɪ sɔ nɪ? Kãh pɪ sē, pé sɔnɔ pɪ sé tyí tyíle. ¹⁷ Pè me tɔ pé syɪ dí mè syah ne, nê-á yɪkɪ mɔ n̄ yíle, ñmɔ se kɪ yo sɔ tē tyí soko nɪ? Dí me ne, Liyel tēntò syínyo-ò-á ñne.

¹⁸ Nte Nsyifunɔ yòtãm nãh sò me ké tyí ne pé sē ké yò ne, yítũ-á sò ñne, té núkúnúkú à me n yah. Kãh pɪ sē, pè n̄ dúbípú ye pɔ, ¹⁹ à pɔ pè piki yah ne, pépi pídí se dí mène nɪ? A se dubi yítũne nɪ? Nte à se pɪ sɔ té fē n yah núkúnúkú nɪ? ²⁰ N̄ dúbípú me yo pé tyí ne, pãh pĩ ne pépi pídí-á ñne; wãh dubi yítũne. ²¹ Nte tir nê tē wɔ-á pɪ té à fē n yah núkúnúkú, pépi nãh képah wɔ pĩ, pé nãh se mó tɔ pĩ nê-á yɪkɪ mɔ n̄ yíle. Nkē pè à piki yah, wēnpir nãh tɔ ñne; wãh kɪ fē ké yah yo n̄ gblɔy. ²² Nsyifunɔ yòtãm tiki sò me pè tē, képah ye pè kɔ pè n wēkɪ sē. Nsyifunɔ yòtãm sò me ké yo sah te ne, névi nê-à kɪ ne Liyel ney yáhntakɔnɔ-á Yesule, tē-á kɪ yĩni wilki pépi wēkɪ soko. ²³ Képah ye, n̄ dúbípú kɔ pè ne, wēnpir nãh tɔ ñne, pè à piki yah.

²⁴ Képah soko, Farisi wēkɪ kópú tɔ dí mè ye yah ke ní-òle nê-á lésɔ yítũne, té yo n̄ tyí ne, ké Liyel wēkɪ tē yò, à gbɪ yo pé syah. Pépi-á pĩ ne n̄ yí yíkínmɔ-ò dí mène, tyípél pí-ò-á ñne. ²⁵ Dí me ne, pé nãh pĩ tyípél pí-ò-à kɪ nê ñne dé! Tyínúkú ó-á péwɔ n pne: Yítũ-á sò péle, ñte núkúnúkú pãh me n yah. ²⁶ Pè me à piki yah ne, tir nê se Yesu pɪ n̄ tyí nɪ? Dùkù nê se à yɪkɪ mɔ n̄ yíle nɪ? ²⁷ Dí me ne, pãh sò kè yo te pé tyí, té pè nãh pé níki sah kè noh. Nte sɔ se té pè tɔ me ké tyí ne, pé kè yo pé noh ke ní-òle nɪ? Pépi tó se pyē me n yah n kō ne, pé pɪ n̄ tò sãhpúle nɪ? ²⁸ Képah tē soko, pè tyah ñne n gbyɔ, té ne nkē, ñmɔ-á kéne dí tò sãh-òle dé! Pépi tē wɔle, Moyisi tò sãhpú-á pépile. ²⁹ Pãh pĩ ne Liyel-á yo mɔ Moyisi tyí.‡ Nte dí mène, pé se n̄ wil-ñsah ntēne n pne nɪ? ³⁰ Pãh

† **9:16** 9.16 - Yãh we Farisi wēkɪ kópú túkù ne Yesu-á me mɪ mɪ yòh dēlle n pɪ, pépi tē sɔnɔ soko, wãh névi de mɔ mɪ mɪ yòh sòle, tò ye á pɪ. ‡ **9:29** 9.29 - Liyel yãhkɪ yãh Moyisile, wãh n̄ tyi kònsãhnòle ñne n kō gbɪl nēne. Yah n te Yálnó 33.11; Yãhnó 12.8.

yo sě, dí me yo pé tyí ne, é! Té képah-á pyě pi gbëndùnìne yò sò. Pépi náh n wìl-nsah pĩ pè yo. Nte wáh péwɔ yí yiki mɔ dé!§ 31 Pé pól-á pĩ ne, Liyel náh tyípêl pí-ò nírìle n tẽ. Nte névi nê-à pi négbíle, té Liyel dyo yú tyile n pi, ă tẽ wɔ nírìle n tẽ.* 32 Nte kèkõyó-á me sò, pépi náh kè noh yah ne, ñnî-á yítũ yó yí yiki mɔ, nê-á dubi yítũne dé! 33 Dí mè-à sò me wìl-ñkêne Liyel tyí, à náh náhki fẽ tir yó nítẽ pi n pi dò! 34 Képah tẽne, pè à syah ne, ñmɔle dubi n tóó tyípékè ó sɔkɔ, té ñmɔ ki pɔ ne páh pépile n kwɔ ni? Té núkú à yĩni wilki kégbó.

Nónó-á yítũbile Liyel tyí ònnè

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh ne páh dí yĩni, à kyí à yohu té à piki yah ne: «Á se sě Névi Pídí yò?» 36 Dí me ne, pé yòtẽ, nê se Névi Pídí mènè ni? A n tyí yo pé syah, pé kɔ pé we sě n yò. 37 Képah tẽne, Yesu me yo n tyí ne: «Á ye à we te. Nmɔ ye n yã ále núkúnúkú yò.» 38 Dí-á képah noh sě, à ne páh sě ké yò, Tẽ ñgbẽ. Té me gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.

39 Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Gbɪ wah yĩn ye ñmɔ pɔ kèkõyó mè sɔkɔ; ne yítũbi yí yiki mɔ, té nónó-á me n yah pépi pi yítũbile.» 40 Képah sɔkɔ, Farisi wèkì kópú nónó-á sò me ànê Yesule, pépi-á welo nópi noh, pè Yesu piki yah ne, ñte yítũbi se pyě pépi tole ni? 41 Yesu me yo pé tyí ne: «Yáh sò me yítũbile, tyípékè náh náhki n me n pi yé yò. Nte núkúnúkú yé ne yáh me n yah, képah ye yé tyípékè me yé yò.»

10

Képyénfè pèpeyne

1 Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n dé-ñkêne képyénì tũ yahle, té n dɔkɔ n de ké sɔkɔ ké gbɔpɔ yóle, yènwó ye tẽne, névi yò syíkí-ò tɔ ñne. 2 Nte nê-à n de ké yahle, képyénfè ye tẽ wɔle. 3 Tũ syíkí-ò dí ké yah yiki n mɔ ñmɔ kɔ. N képyénì n yíne n pne.* Wáh de, n tyí-á képyénì nónónè, ă sé ye n wil sé ynine kégbó. 4 N képyénì-á n yíne n pne sě, képah ye wáh sé pól wilki mɔ te, à n yĩn sé yah, té sě n sò tẽ. 5 Nte sàh névi nê yíne n pnè-ñkêne, sè náh tẽ sòle n tẽ pólle. Sè n to n gbɛ n mɔ fíí ñne nítẽne.» 6 Yesu kène sèmirkì yáh tówú tyí, ñte pè náh ké kór pĩ.

7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, ñmɔ ye képyénì tũ yahle. 8 Nónó pól-á ní dyàh tẽ pɔ sɔkɔ te, yènwóbé ànê névyè yò syíkípú ye péle.† Nte, képyénì náh mó fẽ syi noh pé tyí. 9 Nmɔ ye dénsahle. Névi nê-à de képahle, tẽ ki pwah. Tẽ ki fẽ n de, té ki ñne n syi n wil ki n yòkele n we. 10 Té yènwó wɔ-à n

§ 9:30 9.30 - No nópi me n yo ásò sɔkɔ ne, pépi náh Yesu wìl-nsahle n pne. Nte kè mó tɔ me yónóle Yesayi 35.5 ; 42.7 sɔkɔ ne ñkê, Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á ki yiki mɔ yítũbi yíle. Nènpó sɔkɔ, pè sò yíne pè pĩ ne Yesu-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle. * 9:31 9.31 - Yah n te Sèmìrn 15.29.

* 10:3 10.3 - Nsyifunɔ tyí sò, képyénfèbi náhnáh sò ñkêne pé képyénìne n kwɔ n mɔ n dah n mɔ n pɔ tũ núkú sɔkɔ, n té ñnì yó tɔkɔ n sah, ă séle n syiki lékáhne yípú ànê gbènképèl yinne. Pé pól ñkêne yni sah pé képyénì kɔ. Pé képyénì pé yínɔle n pne. Tyah-à fyò dal, pè pé képyénìne n ye n wilki n pɔ sé ynine. † 10:8 10.8 - Yah n te Nsyeremi 23.1-2; Yesekeyl 34.2-10.

pi, yĩbe, ànê nêkókè mónó, ànê yényêh pi yĩn ó ye à n po. Nte ñmɔ po ne névyè min we, nê-á ple yĩ.

¹¹ Képyénfɛ̀ pèpɛy ye ñmɔle. Kàh sɔ̀ n nɔ kũ tyí, képyénfɛ̀ pèpɛy n fɛ̀ n syi ñ min kɔ̀ ñ képyénì yĩnne. ¹² Nte pò yáhnkɔ̀-ò képyénfɛ̀ tɛ̀ wɔle, képyénfɛ̀ kègbì náh ñmɔle dé! Nmɔ yɛ̀ngbɛ̀ tyí náh képyénì nópìle. Képah ye, wàh fyò gbɛ̀npáh we à n pi, à n to ñ té képyénì milki, à kɔ̀ à n po n tɛ̀ sé sɔkɔ, sé téló n mó n to n karkɩ. ¹³ Pó ó kókó ye ñmɔ n yah n kɔ̀ dò. Yíkínó-à sɔ̀ n pi képyénì sɔkɔ, kè náh n pi tirlɛ ñmɔ yah. ¹⁴⁻¹⁵ Képyénfɛ̀ pèpɛy ye ñmɔle. Sɔ̀-á Sú Liyel ñne n pne, té í to ñne n pne, sɛ̀ ó ye, mé í képyénìne n pne, sé to mó ñne n pne. Nmɔ kɩ í min kɔ̀ í képyénì yĩnne. ¹⁶ Képyénì túkù me í tyí, nónó-á sè náh me tũ mè sɔkɔ. Sè kɩ n noh n pi í tyí. Mé yĩne mè n kyɩ sè yah n fɛ̀ fɛ̀ n po n kwɔ n mɔ sè pi tũ núkúle, képyénfɛ̀[†] núkú ó mó séle n fɛ̀. ¹⁷ Nmɔ kɩ í min kɔ̀ kũ sɔkɔ, té kɩ tɔ̀ po kè syi n pi. Képah ye, í tyí nɔ Sú Liyel tyí. ¹⁸ Ney náh fɛ̀ í ko n mɔ n pi dé! Nmɔ ye n kɔ̀ í minne í gblɔy. Tɛ̀nwɛnɔ me í tyí kɩ fɛ̀ kè kɔ, tɛ̀nwɛnɔ tɔ̀ me í tyí kɩ fɛ̀ kè syi ñtò. Sɛ̀ ye í Sú Liyel ne mé pi.»

¹⁹ Képah tɛ̀ne, Nsyifunɔ-á wɛlɔ nópì noh sɛ̀, pé sɔ̀nɔ tɔ̀ kah pi sé tyí tyíle. ²⁰ Pé náhná tyah n yo ne ñkɛ̀, sétò yó-á me ñ sɔkɔ, ñ yògbèkè kɔ̀ kè yuku. Yò se tɔ̀ me ké tyí, pé ñ wɛlɔle n nohnɩ nɩ? ²¹ Nte túkù mó ne ñkɛ̀, yògbèkè yúkú-ò wɛlɔ náh wɛlɔ nópìle dé! Yògbèkè yúkú-ò se kɩ fɛ̀ yítù yí yɩkɩ mɔ nɩ?

Nsyifunɔ tókù-á Yesu yahle òkù nêne

²² Képah sɔkɔ, kwònrɩ gbɩne, syáh yó sò me n syah Yerusalemɩ sɔkɔ, nê-á Nsyifunɔ dyɔle n to n kɔ̀ Liyel ní-ńsah gbò tɔ̀nsàhnsòkɔnɔ tyíle. ²³ Képah sɔkɔ, Yesu sò me n ko n kɔ̀ Liyel ní-ńsah gbò párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne. ²⁴ Nsyifunɔ yísyó me po à mɔ gbɩ té yo ñ tyí ne, à se kɩ pépi mɔ sah tòtò sɔkɔ, pópó kɩ po nɔ gbɩ nê tyí nɩ? Nmɔ-à kɩ nê Liyel ney yáhnɔkɔnɔle, à kè yo n dal n mɔ pé syah kè! ²⁵ A me yo pé tyí ne: «Mé kè yo te yé tyí, ñte yé náh sɛ̀ ké yò. Tyi nónó-á mé me n pi í Sú Liyel yĩn yò, sépi ye me í tyíle n yo n wah. ²⁶ Nte yé náh pi ñmɔ képyénìne sɛ̀, képah ye yé kɔ̀ yé náh sɛ̀ ké yò. ²⁷ Nmɔ képyénì tɛ̀ wɔ í wɛyne n nohnɩ, mé séle n pne, ànê sè í sò tɛ̀. ²⁸ Mé kɩ tyé-ńkɛ̀ minne sè kɔ. Sé tyí náh n yɩkɩ n yah n pi, ànê ñnɩ yó ñtɛ̀ náh fɛ̀ sè tɛ̀ n syi í gbò. ²⁹ Nmɔ Sú nê-á séle í gbò dahbɩ, ñmɔ kal yíyìn pólle. Képah ye, ñnɩ yó ñtɛ̀ náh fɛ̀ sè tɛ̀ n syi ñmɔ gbò sɔkɔ. ³⁰ Nmɔ ànê Sú Liyel me núkúle.»

³¹ Képah tɛ̀ne, Nsyifunɔ tɔ̀ dyéh tɔ̀ ne páh Yesule n min n ko. ³² Nte à me yo pé tyí ne, Sú Liyel gbò yò, páh tyípéplɔ náhnáh pi pè we. Sépi sɔkɔ nê tɛ̀ yĩn se pè n yah n kɔ̀ pé minnkò-ńsahle nɩ? ³³ Nsyifunɔ me à syah ne, tyípépyé pínó yĩn náh pé ne páh ñne n min n ko dé! Nte wàh yo de Liyel tyí képah yĩn-á. Nmɔ névi gbɔy kɩ po ñ gblɔyne n pi Liyelle nɩ? ³⁴ Képah sɔkɔ, à yo pé tyí ne: «Kè náh me wárkínsàhnólle Liyel wɛy sɛ̀béy sɔkɔ ne, Liyel-á ne líyelno-á yéle di?§ ³⁵ Liyel-á yo mɔ

[†] **10:16** 10.16 - Képyénfɛ̀ nê tyí-á Yesu n yo ásò sɔkɔ yò, ñ gblɔy ye à n ye. **§ 10:34** 10.34 - Yah n te Gbálnó 82.6.

névye nónó tyí, à pè ye liyelnóle. Nte yé se pĩ ne Liyel wey sébéynó-á nê yo, kè náh fě n milki n pi té! ³⁶ Té Sú Liyel-á nmo nê wilki sah n tyí yõ, té n tekĩ mo kèkõyó, yé ne máh yo de Liyel tyí, máh sõnpíle yo ne Liyel Pídí-á ríne nĩ? ³⁷ Máh kĩ me nĩ Sú Liyel tyípínine n pí-ńkēne, yé káh sē n yõ. ³⁸ Nte máh kĩ me séle n pi, yáh kĩ sõ me n sē n pi ńkēne nmo yõ, yé sē sépi tē wõ yõ; képah soko yé kĩ pĩ yíi ne, máh me nukúle Sú Liyelle, ànê Sú Liyel-á me nukúle ríne.» ³⁹ Képah tēne, pè tõ ne páh Yesule n tē. Nte à pwah pé tyí.

⁴⁰ Képah náh, Yesu tõ n syĩ yuku Nsyurdě yónkahnne, à kyĩ tē nýāh soko-á Nsyõ ngbò tyah névye welnwilkínole.* ⁴¹ Névye náhnáh me kyĩ n tnô, té me yo tũ ne, Nsyõ náh gbĩl tir yó ńtē pi. Nte wáh tyi nónó pól yo dí mè tyí soko, gblo-á séle. ⁴² Képah soko, névye náhnáh me sē Yesu yõ nénpó.

11

Lasarı kúnó ànê n yilkinmõnole

¹ Dí yó lésõ me nýān syĩkĩ, pè n ye Lasarile. A sò me Betani kwil soko, képah nê soko-á sò n dósýole, pè n ye Mari ànê Martile. ² Kéne Mari mè wõ ye lésõ lāsèkwel yó kwe mo Yesu gbyēh yõ, té sè kele n yòyenne.* Nmo dódí Lasarı ye sò n yo. ³ Képah soko, n dósýo me tēntò mo Yesu tyí ne, pé yõtē, n kódí Lasarı náh me lènole. ⁴ Yesu-á képah noh, à ne ńkē, Lasarı nýān mè náh pi n ko ko nýānne. Nte káh kĩ Liyel yõtõrĩ wēkĩ, té kĩ tõ n Pídí yõtõrĩ wēkĩ.

⁵ Té Marti, ànê Mari, ànê pé dódí Lasarı tyí sò no yíi Yesu tyí. ⁶ Nte nýāh soko-á sò Yesule té pè po Lasarı nýān tyí yo n tyí, à tõ wũ nénpó à sèpĩn nĩnĩ pi. ⁷ Képah náh, à yo n tõ sáhpú tyí ne, pè ye pé pé syĩ n yuku Nsyude gběnyah soko. ⁸ Wáh yo sē, pè me ne, kwó-ò dí, nénpó soko kó lésõ pè n yah n kō n minkò-ńsahle dyēhle sē yò sē yò, té à tõ n yah n kō n syínyuku-ńsahle nénpó soko nĩ? ⁹ A me yo pé tyí ne, lérínó gbõninó kó gbìyĩkĩ soko nĩ? Névi nê-à n ko tyah kyòole, kèkõyó kyòo-á à n ne n yah. Képah-á, tē gbáhkĩ mínó náh no. ¹⁰ Nte névi nê-à n ko lékâhne kyòo kēne, tē n gbáhkile n mi.

¹¹ Welõ nópi yóntenõ náh, Yesu tõ yo pé tyí ne, pépi kódí-á me doy soko, nte páh kĩ kyĩ à yilki mo. ¹² Képah soko, n tõ sáhpú mó ne Tē ngbē, doy soko-à kĩ nê Lasarile, wáh kĩ de. ¹³ Nte Yesu wey soko, Lasarı kúnó tyí ye à yo, té n tõ sáhpú wõ mó we ne doy gbõy tyí-á à yo. ¹⁴ Káh pi sē, Yesu kè yo yikĩ mo pé tyí ne Lasarı-á ku. ¹⁵ Nte péwo mé-ńkēne sò nénpó, képah-á me no yíi péwo tyí pépi yinne. Káh pi sē, páh kĩ sē yíi péwo yõ. Té nukúnúkú, pè ye pé soko n tnô. ¹⁶ Képah soko, Toma nê-á pè n ye Didimine,† nmo pé no syah ne, pè ye pépi to kyĩ ku nne wē tyí.

¹⁷ Yesu-á yĩni tē nénpó gbí nēne, à kyĩ ne yah Lasarı lékó sò sèpĩn nyēh pi te diki soko. ¹⁸ Yé yah, Betani ànê Yerusalemĩ wró náh sò me

* 10:40 10.40 - Yah n te Nsyõ 1.28.

* 11:2 11.2 - Yah n te Nsyõ 12.1-3.

† 11:16 11.16 -

Didimi kór ye kèninine.

kah gbɛ mɔ. Kè sò me kílonó tǒnó kénkǒle. ¹⁹ Képah ye, Yerusalemú tǎn náhnáh sò me pɔ Martú ànê Mari yéfi kélé-ńsah pé dódí yáhnkwlonɔ sɔkɔ. ²⁰ Martú-á fyò noh ne Yesu-á me n pi, à kyí à yohnú. Té Mari wɔ sò me kǒntǎnóle gbò sɔkɔ. ²¹ Képah sɔkɔ, Martú me yo Yesu tyí ne, pé yǒtǎ, wáh sò me ásò sɔkɔ, pé dódí náh náhkí n ku n pi. ²² Nte núkúnúkú ńtǎ fyé sɔkɔ, páh pǐ ne wáh kí sǒ tir dùkù nê yah kǒ Liyel tyí, wáh kí kè pǐ ò tyí. ²³ Képah sɔkɔ, Yesu me yo ò tyí ne: «Á dódí lékó kí yilki mɔ.» ²⁴ Wáh yo sǎ, Martú ne, páh pǐ ne lékyí-à kí pɔ n yilki n mɔ gbìyǐkí téy sòle, ò tɔ lékó-á kí yilki mɔ. ²⁵ Képah tǎne, Yesu yo ò tyí ne: «N̄mɔ ye lékyí yílkínmɔ-ò ànê minne. Névi nê-à sǎ ńmɔ yò, tǎ-à sǒ ku, à kí tyé-ńkǎ min we; ²⁶ ànê névi nê-à me min sɔkɔ té sǎ ńmɔ yò, tǎ náh tǒ n ku n yah n pi Liyel tyí ń̄nne. Á se sǎ képah yò, Martú?» ²⁷ Martú me ne, àwe-á Tǎ ńgbǎ, páh sǎ ké yò ne ńmɔ-á Liyel ney yáhn̄tɔkɔnɔle, nê-á ò Pídíne, ńmɔ nê-á sǒ yǐne à pɔ kèkǒyǒ.

²⁸ Képah yónteno náh, à ò syí kyí plɔ yo ò gbǎnsê Mari tyí ne, kwó-ò dí-á me de n te. Té wáh me ńne n ye. ²⁹ Mari-á fyò képah noh, à núkú yuku à sɔkɔ Yesu tnô. ³⁰ Yesu náh tǒnì sò me de kwil sɔkɔ. Á sò me fí nê sɔkɔ-á sò Martú pɔ à yohnú. ³¹ Té Yerusalemú tǎn nónó-á sò me Mari tnô gbò sɔkɔ, me ò yéfine n kele, pépi-á à we à yuku wil súú sǎ, pé ò sò tǎ. Pé sò me n sò ne, pò gbó-ńsah-á à n yuku diki yò. ³² Nte Mari-á kyí yǐni tǎ Yesu mé-ńsah sɔkɔ, té à we, à gbétukunɔ dí Yesu yah sɔkɔ té yo ò tyí ne, pé yǒtǎ, wáh sò me ásò sɔkɔ, pé dódí náh náhkí n ku n pi. ³³ Képah sɔkɔ, Yesu-á à we à me n gbo à tahlí ò tékínmɔpu tyí, kè ò nɪ kah tǎ kèpékèyò, ò yah kwɔ. ³⁴ Á me ne, ńyǎh sɔkɔ se pé yǐ ò lékóle nɪ? Pé me yo ò tyí ne, pé yǒtǎ, à pɔ kyí yah. ³⁵ Képah sɔkɔ, Yesu yéfi kwe. ³⁶ Képah tǎne, ò tékínmɔpu ne, pé yah, ò tyí-á sò me no yǐ ò tyí dé! ³⁷ Té tǒ me n yo ne, ńmɔ nê-á yítú dí yí ykí, à kó sò fǎ kǔ yah kǒ n pi Lasarú tyí nɪ?

³⁸ Képah sɔkɔ, kè tǒ Yesu nɪ kah tǎ kèpékèyò, à me sɔkɔ diki yò. Tekí diki ye sò kéle, té ké yah me víkénóle dáh-ńgbǎ yóle. ³⁹ Yesu me yo no tyí ne, pé dáhkí mè tɔkɔ tǎ yò. Lékokè dósé Martú me à syah ne, Tǎ ńgbǎ, ò yínó sèpìn òyêh-á yò. Wáh kí me n pǒ dò. ⁴⁰ Képah sɔkɔ, Yesu yo ò tyí ne: «Mé náh kè yo á tyí ne, wáh kí sǎ ń yò, á yí-á kí tǎ Liyel yǒtǎrí yò dí?» ⁴¹ Képah tǎne, no me dáhkí tǎ yò. Yesu me ò yah yò yǐnyò té ne: «Bǒ, mé n wekú á tyí wáh sǒnpí ń níri tǎ. ⁴² Mé pǐ ne wáh me ń nírilé n tǎ gbímegbí. Nte mé kéle n yo tówú mè yinne nê-á ń mɔ gbǐ sah yò, ne pé sǎ ké yò ne, áwɔ-á tekí mɔ ńne.» ⁴³ Képah yónteno náh, à kah yo mɔ ne ńkǎ: «Lasarú, wil ńénpó!» ⁴⁴ Képah sɔkɔ, Lasarú nê-á sò ku, à yuku wil ò gbyêh ànê ò gbǎnne púkúbínóle fwo gbróle; té ò yèpɔ me fókónóle fwóle. Yesu me yo pé tyí ne, pé à wah mɔ, pé mó ye à kǒ à ne n yuku.

Nsyifunɔ yǒtǎm me n yah n kǒ Yesu kònmɔ-ńsahle

⁴⁵ Névyé nónó-á sò me pɔ Mari tnô, té pɔ Yesu tyípíní mè we sǎ, pé náhnáh sǎ Yesu yò. ⁴⁶ Nte pé túkù wɔ mó kyí ò tyípíní mè sèsahrí yah

sah Farisi wě̀kì kópú tyí. ⁴⁷ Kǎh mó pɪ sě, Farisi wě̀kì kópú ànê sárká syínwìlkìpu yõtām me pé no tukey tükèpu tǐnkì ye, pè kǒ tē ké tyí sòkò. Pè wě syah ne, dí mè-á me gbìl tyile n kah n pɪ dé, sǒ se pé kɪ pɪ nɪ? ⁴⁸ Páh kɪ à sah à yǒ sòkò séle n pɪ sě yò, no pól-á kɪ sě ò yò. Nte képah-à pɪ, Wrome tǎn-á† kɪ yuku pépi Liyel ní-nsah gbô sò, té kɪ pépi yìkì tyí yuku. ⁴⁹ Nte pé sòkò yó lésò me, pè n ye Kayifile. Léyíle, òmò ye lésò sárká syínwìlkìpu yõtē ògbēne. Nmò me pé no syah ne: «Yé náh kwâh yóle n pne dé! ⁵⁰ Yé náh pǐ ne, dí nénúkù-à kɪ ko mò ápi yìkì swò kè kǒ kè we pwah, képah-á kɪ nekɪ kal ápile ò tēnóle min sòkò, té á yìkì pól tyí mó pò yuku dí?» ⁵¹ Nte òmò yah yǐ náh sǒ à yo tyi nópìle dé! Wǎh sǒ me sárká syínwìlkìpu yõtē ògbēne léyíle sě, képah ye Liyel me tēntòle à kǒ à syi yo sah ne, Yesu-á yǐne à ku ò yìkì névyè yǐnne. ⁵² Té ò yìkì névyè ó yǐn náh à kɪ n ku n pɪ dé, ò kúnó kɪ Liyel wēnpǐ pól to tuke mò pɪ núkùle, pépi nónó-á me karkɪ tē tē kǒ.

⁵³ Kayifi-á fyò képah yo, à tókò lésò tyí, pè núkú Yesu kònmonò sah gbáhkì yò. ⁵⁴ Kǎh pɪ sě, Yesu náh tǒ me n gblǒyne n wilki n mò kwèyy Nsyifunò yah. A yal ànê ò tǒ sǎhpùle, pè kyɪ tē kwil yó sòkò, pè n ye Yefrayimine. Képah sǒ me gbēnyah yó sòkò, nê-á me gbēnnɪ tǒ.

⁵⁵ Nte Nsyifunò yǒrɪ tyénó syáh-á sǒ me de n te sě, névyè náhnáh sǒ me n wil gbno sòkò, té me n dókò n yuku Yerusalemɪ kwil sòkò. Pè sǒ me syáh mè dyàh tē, ne pé kyɪ pé gblǒy tǒ n sah, à yǐne pé tyi kǒnsàhnó wǎlle. ⁵⁶ Páh sǒ me Liyel ní-nsah gbô sòkò gbí nēne, pè sǒ me Yesule n yah n kǒ, té me wēne n piki n yah ne òkě, kè se me sǒ nɪ? A se kɪ pyè ye wǔ syáh mè sòkò pónóle nɪ? ⁵⁷ Té sárká syínwìlkìpu yõtām ànê Farisi wě̀kì kópú lésò me ké gbah yo sah te névyè tyí ne, nê-à fyò Yesu mé-nsah pǐ, tē pò kè yo pé syah, pé kǒ pé à we tē.

12

Mari làsèkwèl mǎnóle Yesu gbyèh yò

¹ Nsyifunò yǒrɪ tyénó syáh sǒ me wǔ sèpìn kénúkòle, té Yesu me kyɪ Betani kwil sòkò, nýǎh sòkò-á sǒ Lasarile tēnóle, wǎh nê lékó yilki mò. ² Pè me yòke yah Yesu kǒ nénpó. Martɪ sǒ me yòkele n dibi, té yòke mè yópú sòkò yó ye sǒ Lasarile. ³ Képah sòkò, Mari me làsèkwèl dènkókò yó lítír tóní tókò, nê-á pè nardɪ kókóle kè pɪ. Té pò kè kwe mò Yesu gbēnǎhló yò, té kè kele ò yòyénne.* Làsèkwèl mè pǎn me wòkò pól tókò. ⁴ Képah tēne, Nsyudastɪ Yisikariyotɪ nê-á Yesu tǒ sǎhpù sòkò yóle, té kɪ sǒ pò n vi n pɪ Yesu náh, òmò ne, ⁵ kwâh nê se pɪ té làsèkwèl mè náh yām deniye pó pló† kyetónine, à ké pó dibi yām tǎn kǒ nɪ? ⁶ Nte yām tǎn yām náh sǒ tē òne dé, yēnwó ye sǒ òne képah ye à kǒ à képahle n yo. Pó dú sǒ me òmò tyí. Té pǎh nónóne n dah n mò n pò, à séle n yǐ. ⁷ Képah sòkò, Yesu ne: «Pi yah vínó sah kénòh! A ye

† **11:48** 11.48 - Wrome tǎn nónó tyí-á n yo ásò sòkò yò, yõtām ye sǒ péle Nsyifunò yò. * **12:3** 12.3 - Yesu me gbine, nénpó tǎn sò òkène pé gbah kèkɪ n tē yòkele n yò. † **12:5** 12.5 - Légbine, deniye pó pò núkú kɪ sǒ fě nò nénúkù gbìyìkì núkú tǒ pínó danne.

képah pi sah n̄mɔ lékó yĩ s̄o yĩnne. ⁸ Yãm tãn kɪ me ànê yéle sétáh yõ s̄omesó. Nte n̄mɔ wɔle, n̄mɔ náh n me n pi yéle sétáh yõ s̄omesó.»

⁹ Té tówú ñgbê-á pɔ noh ne Yesu-á me Betani kwil sɔkɔ gbí n̄ne, pè kyɪ nénpó. Nte Yesu ó yĩn náh s̄o pè kyɪ dé, Lasarɪ nê lékó-á Yesu yilki mɔ, ñmɔ tɔ wɛ yĩn ye s̄o pè kyɪ. ¹⁰⁻¹¹ Nte Lasarɪ m̄e yĩnne, névye nahnáh s̄o me péle n syɪ sárká syínwilkɪpu yõtãm náh à n vi n mɔ n pi Yesu yõ s̄epúlɛ. Képah ye, sárká syínwilkɪpu yõtãm me Lasarɪ tyí yo syɪ nɛ, páh kɪ ñ tɔ ko mɔ.

Yesu dénóle Yerusalemɪ sɔkɔ

¹² Ké d̄indalle, tówú ñgbê nê-á s̄o me pɔ Nsyifunɔ yõrɪ tyénó syáh sɔkɔ, pè kè noh ne Yesu-á me n pi Yerusalemɪ sɔkɔ. ¹³ Pè me s̄ám ȳngb̄an k̄òlɪ t̄é ȳin, † té wil kwil sɔkɔ à kyɪ à yohnɪ. Pè s̄o me gbo mɔ tũ ne: «Wosana! § Nê-á n pi T̄é ñgbê Liyel ȳin yõ, Liyel s̄ám mɔ ñ sɔkɔ,* ñmɔ nê-á Yisrayel yõt̄é d̄íne.» ¹⁴ Képah sɔkɔ, Yesu me ñkw̄endyípi k̄i yó wɛ, té d̄ɔkɔ k̄o t̄é ñ yõ, à ȳine s̄o-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey s̄ébéy sɔkɔ ne ñk̄é:

¹⁵ «Yerusalemɪ † tãn, yé káh tíkɪ pi.

Yé yah, yé yõt̄é me n pi.

A me d̄ókónt̄enóle ñkw̄endyípi k̄i yó yõ sɔkɔ.» †

¹⁶ Té légb̄ine, Yesu t̄ò s̄áhpú náh s̄o me tyɪ nópi pínó yõ p̄i. Nte w̄ah pɔ d̄ɔkɔ ñ t̄órí yõ gbí n̄ne, pé d̄yɔ tɔ k̄o nɛ, k̄ah lés̄o wárkɪ sah s̄o ñ tyí sɔkɔ Liyel wey s̄ébéy sɔkɔ, s̄é-á kè pɪ ñ tyí.

¹⁷ Képah t̄ene, Yesu-á lés̄o Lasarɪ lékó ye yah, à à yilki mɔ wilki diki sɔkɔ nónó yí yah, pépi me tyah kéle n yah n ȳah n k̄o. ¹⁸ Névyé-á kéne gbil tir pínó noh s̄é, pè wil pɔ Yesu yohnɪ. ¹⁹ Képah sɔkɔ, Farisi w̄èk̄i kópú tyah n yo w̄é tyí nɛ, pè kó kè wɛ nɪ, pépi náh t̄ó f̄é n t̄é n pi d̄ò. No pól-á me ñ s̄o t̄é.

Yesu me ñ t̄órí ànê ñ kũ tyíle n yo

²⁰ Névyé nónó-á s̄o me pɔ syáh m̄e sɔkɔ Yerusalemɪ, ne pé pɔ Liyel ȳin gbilki, Nsyifunɔ náh s̄o pé t̄úkùle. ²¹ Kéne névyé nónó-á Nsyifunɔ náh péle, pépi me nɔ de Filipi t̄nô ñmɔ nê-á n wil Betisayida kwil, Kalile gb̄enyah sɔkɔ. Té kè yah k̄o ñ tyí nɛ, pé yõt̄é, páh me ké tyí nɛ pé Yesu wɛ. ²² K̄ah pi s̄é, Filipi me kè yo Andre tyí. Andre me tahlɪ ñ tyí pè kyɪ kè yo Yesu tyí. ²³ Képah t̄ene, Yesu me yo pé tyí nɛ: «Gbí nê sɔkɔ-á Névi Pídí § kɪ n d̄ɔkɔ n pi ñ t̄órí yõ, képah ye se núkúnúkú yò. ²⁴ Kègb̄igb̄i t̄é yõ, mé kéle n yo yé tyí, né s̄emuko pi náh duku mɔ sétáh sɔkɔ kè fi té ké pi ku, kè n t̄é ké gbl̄óy. Nte k̄ah duku mɔ à fi té ké pi ku, kè n kwel. ²⁵ Névi nê-á ñ gbl̄óy ó minne n mɔ n k̄o, t̄é min tyí kɪ yikɪ. Nte nê-á ñ minne n mónk̄ò-ñk̄éne kèk̄oyó m̄e sɔkɔ Liyel t̄órí yĩnne, t̄é wɔ kɪ tyé-ñk̄é min wɛ. ²⁶ Névi nê-á me ké tyí nɛ, pé t̄òle n pi ñmɔ tyí, t̄é ñ

† **12:13** 12.13 - S̄ám ȳngb̄an k̄òl̄nt̄enȳinno m̄ene ás̄ò sɔkɔ, Yesu ye pè n gbilki. § **12:13** 12.13 - P̄ah ne Wosana, ñgb̄òle s̄o, ké kór ye á pwah n mɔ núkúnúkú! Nte ás̄ò sɔkɔ, gbilkínó ye s̄o pè n gbilki Yesule. * **12:13** 12.13 - Yah n te Gbálnó 118.25-26. † **12:15** 12.15 - Yerusalemɪ ȳin yó ye s̄o Siyõne. † **12:15** 12.15 - Yah n te Nsakari 9.9. § **12:23** 12.23 - Yesu-à Névi Pídí tyíle n yo, ñ gbl̄óy tyí ye ñk̄éne à n nɛ n yo.

sò tẽ. Képah soko, máh me nyãh soko, nê-á tôle n pi ní tyí, n to ki me nénpó. Névi nê-à tôle n pi nímó tyí, ní Sú Liyel ki n yõ yõ.

²⁷ Té núkúnúkú, ní foko me fẽki. Nte mè yo sõ? Mé se n yo Sú Liyel tyí ne, à káh n ye yèvyãhrí mè ní we? Nte òõ dé, yèvyãhrí mè yĩn ye mé pò tótó.» ²⁸ Képah tẽne, à ne: «Bõ, gbilkinó sah á yĩn yõ.» Wáh yo sẽ, yĩnpõ yó wil yĩnyõ soko ne nkẽ: «Mé ní yĩn gbilki te, té mé ki kè gbilki n pi nítõ.»

²⁹ Tówû nê-á sò me nénpó, té yĩnpõ mè noh, pè ne gbẽséntáhkí-á gboke. Túkù mó ne, yĩnyõ tònpi yó-á yo mọ Yesu tyí. ³⁰ Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Wey nê-á yé noh yò, kè náh yo nímó yĩnne, kè yo yépi yĩnne. ³¹ Liyel ki lékähle kèkõyó névyé kõ n pi núkúnúkú sẽ yò. Núkúnúkú, à ki kèkõyó névyé fnè-ò* yĩni yal. ³² Nte máh pò doko mọ gbí nêne, mé ki névyé pólle pò ní gblõy tyí.» ³³ Yesu-á sò ne n ku n pi dùkù nêne, képah ye à wẽki n wey mè soko yò. ³⁴ Képah soko, tówû mè névyé me yo n tyí ne, pépi-á kè we Liyel tyi kònsàhnó soko ne, Liyel ney yáhtokono náh n ku n yah n pi. Té nímó se sònpíle pò n yo ne, Névi Pídí-á yĩne à doko mọ ní? Nte nê tẽ ó se mó Névi Pídí mène ní? ³⁵ Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Kyòò mène, kè me sẽ yé wró ki wró kwéy yó pi n pi. Té névi nê-à n kò fẽntú soko, tẽ náh n yúkú-ísahle n pne. Képah ye, kyòò mè-á me yé wró soko yò, yé ne n kò ké soko, fẽntú káh pò yé kwòki tẽ. ³⁶ Kyòò mène, káh me yé wró gbí nêne, yé sẽ képah yõ. Képah soko, yé ki pi kyòole képah tyí kòle.»

Yesu-á képah yo te, à yal pé tnô à kyi wõbi fíí péle.

Névyé náhnáh náh sẽ Yesu yõ

³⁷ Yesu sò gbíl tyi náhnáh pi pé yí yah, nte képah fyé yõ, pè náh sẽ n yõ. ³⁸ Liyel tẽntõ syĩnyo-ò Yesayi tyiyónó nópi ye wil ásò soko yò. A lésò ne nkẽ:

«Tẽ ngbẽ, nê sẽ ápi tyiyónó yõ?

Á á tẽnpnènlé nê wẽki?»†

³⁹ Té tir nê yĩn-á pè náh sò fẽ n sẽ n pi ké yõ, képah yah ye Yesayi tó yo ne nkẽ:

⁴⁰ «Liyel pé yí wọ,

té pé lékám yah vike,

ne pé yí káh fẽ ne n yah,

pè káh tir yó tyí yah we,

pè mó vi mọ Liyel wẽkì yõ,

à kò à pè we de mọ.»‡

⁴¹ Yáh we Liyel tẽntõ syĩnyo-ò Yesayi képahle n yo, à lésò kwãh tẽ Yesu tórí we, képah ye à kò à n tyíle n yo. §

⁴² Té képah fyé yõ, yõtãm náhnáh sò me sẽ Yesu yõ. Nte Farisi wẽkì kópú tíkí sò me pè tẽ ne, pè káh pò pé yĩni wilki pé wẽkì soko. Képah

* 12:31 12.31 - Kèkõyó névyé fnè-ò nê tyí-á n yo ásò soko yò, sétàn yòtẽ ye. † 12:38 12.38 - Yah n te Yesayi 53.1. ‡ 12:40 12.40 - Yah n te Yesayi 6.9-10. § 12:41 12.41 - Yah n te Yesayi 6.1-5.

ye, pè nâh kè wilki mɔ ne, pâh sê ñ yõ. ⁴³ Yâh we pè képah pi, névyé-á me gbílkinó nêne n sah pé yõ, képah tyí sò me pé tyí kal Liyel tyíle.

⁴⁴ Képah sɔkɔ, Yesu weki yínpõ ñgbêne ne ñkê: «Névi nê-à sê ñmɔ yõ, ñmɔ ó yõ nâh tẽ sê dé, Liyel nê-á teki mɔ ñne, ñmɔ to yõ ye tẽ sê.

⁴⁵ Té névi nê-à ñmɔ we, í tékínmɔ-ò ye tẽ we. ⁴⁶ Ñmɔ pɔ kèkõyó à pɔ pi kyòole, ne névi nê-à sê ñmɔ yõ, tẽ kâh tẽ fẽntũ sɔkɔ. ⁴⁷ Ñmɔ nâh pɔ kèkõyó sɔkɔ, ne mé pɔ lékâhle névyé kɔ. Mé pɔ ne kèkõyó névyé pwâhnmɔnɔ we. Képah ye, névi nê-à í welo noh, té à nâh me n kɔ sé wâl yõ, ñmɔ nâh ki n kɔ n pi tẽne lékâhle dé. ⁴⁸⁻⁴⁹ Wey nê-á mé yo yò, képah ítẽ ye ki lékâhle tẽ kɔ n pi gbìyìkì téy sòle. Ñ gblõy yah yí nâh mé yo welo nópile dé! Sú Liyel nê-á teki mɔ ñne, máh yíne mè nê yo, ànê máh yíne mè kwónó nê pi, ñmɔ ye yo séle í tyí ne mé pi. Képah ye, névi nê-à í yahle, té à nâh me í weyne n mɔ n kɔ, ney me te, nê-á ki lékâhle tẽ kɔ n pi. ⁵⁰ Té ñmɔ mó tõ pĩ ne Liyel-á nê kɔ sah, képah gbò yõ sɔkɔ-á névyé ki fẽ tyé-ñkê min we. Sú Liyel-á wey mè yo sò í tyí, sê ye mé n yo kéle yé tyí.»

13

Yesu ñ tò sâhpú gbyêh wu

¹ Nsyifunɔ yõri tyénó syâh ki sò n pi n pi ñindalle. Yesu sò pĩ ne pé yálnó gbí-á se kèkõyó, pâh ki n sɔkɔ n pi Sú Liyel tyí. Ñ sò tẽpú nóno-á sò me kèkõyó, pé tyí sò me nóno-á ñ tyí. Pé tyí nɔ kah mɔ ñ tyí.

² Yesu ànê ñ tò sâhpú sò me yòkele n yõ. Té sétàn yòtẽ sò me kè dahbi te Simo Yisikariyotɔ pídí Nsyudasi nɔ sɔkɔ ne, à vi Yesu nâh. ³ Yesu sò pĩ ne Sú Liyel-á tyi pól dahbi péwɔ gbò. Ñmɔ tyí-á pé wil à pɔ, té pâh ki pé syi sɔkɔ ñmɔ tyí. ⁴ Képah sɔkɔ, pâh me yòke yónó sɔkɔ sê, à yuku yín, té ñ fwòmò-ñgbê de sah, té fwo yó tɔkɔ toh ñ syi sɔkɔ. ⁵ Képah nâh, à ni du mɔ dú yó sɔkɔ, à tyah ñ tò sâhpú gbyêhne n wu kéle, té séle n tuke fwo mène, nê-á à toh ñ syi sɔkɔ.

⁶ Kâh pɔ syi Simo-Pyeri tyí, à Yesu syah ne ñkê, ñmɔ nê-á TÈ NGBÊNE ñmɔ ki n yah n kɔ péwɔ gbyêh wú-ñsahle ni? ⁷ Yesu me yo ñ tyí ne, nê-á péwɔ n pi yò, ñmɔ nâh fẽ ké tyí yah we n pi núkúnúkú ló! Nte nâh-á à ki pɔ ké tyí yah we n pi. ⁸ Pyeri tõ yuku à syah ne, pólle, à nâh pé gbyêh wu n pi. Képah sɔkɔ, Yesu me yo ñ tyí ne: «Wâh ki ye í kɔ mé á gbyêh wú-ñkêne, á vyâh ki de ñmɔ tyi sɔkɔ.» ⁹ Képah tẽne, Simo-Pyeri yo ñ tyí ne, Tẽ ñgbê, kâh pi sê kè kâh yín pé gbyêh ó tyí, ñkê à pé gbân ànê pé yõ to wu. ¹⁰ A me yo ñ tyí ne: «Névi nê-à ni wel te, tẽ n ne n me yályál. Képah ye, à wil ñ gbyêh tyí sɔkɔ, yõ nâh tõ ñkêne ne me tẽ wil pól tɔnwunɔ tyí. Yépi me yályál. Nte yé pól tẽ wɔ nâh mé n ye dé!» ¹¹ Névi nê-á ki sò pɔ n vi n pi Yesu nâh, Yesu sò me à pĩ te. Képah ye à kɔ à ne, pé pól tẽ wɔ nâh pé ne pâh me yályál dé!

¹² Wâh pé gbyêh wu te, à tõ ñ fwòmò-ñgbê tɔkɔ mɔ pɔ kɔ tẽ yòke yó-ñsah ítõ. Té yo pé tyí ne: «Mâh nê pi yé tyí sê yò, yé se ké yõ pĩ?

¹³ Yâh pi yé ñne n ye kwó-ò ñne, képah nâh pi, Tẽ-ñgbêne, yé me n yo

ple tẽ wõle. Nmõ ye ñtyĩno ñne. ¹⁴ Nte ñmõ nê-á Tẽ ñgbẽ ànê kwó-òle, yáh we mé yé gbyêh wu, yépi tó yĩne yé wẽ gbyêhne n wu. ¹⁵ Képah dùkù ye mé pɪ yé wẽkɪ yò, ne máh nê pɪ yé tyí, yé tó sɛnknòle n pɪ. ¹⁶ Kègbɪgbɪ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, tònpi náh fẽ n kal ñ yòtẽne. Sẽ ó ye tẽntò névi tó náh fẽ n kal ñ tó-òle. ¹⁷ Nte núkúnúkú, yé se kéne tyile n pne té! Yáh fẽ syi n kò sé wàl yõ, yé kɪ nìvìnì wẽ.

¹⁸ N wey mè náh me ké yah mõ yé pól tyí dé! Máh névye nónó yah wilki, mé péle n pne. Nte tir nê-á wárki sah Liyel wey sébéy sòkò, kè yĩne kè wil ó wil. Kè me wárkinsàhnóle ké sòkò ne ñkẽ: «Máh lésò ní yòkele n yõ ànê nêne, tẽ me yuku ní yõ.»* ¹⁹ Ké pí-ñkẽ sòkò ye mé kéle n yo n sah yé tyí núkúnúkú yò. Képah sòkò kàh pò pɪ, yé kɪ sɛ ké yõ ne, Nmõ-á. ²⁰ Kègbɪgbɪ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-á ní tẽntò névi tẽ ple, ñmõ ye tẽ tẽ ple. Nê tó-à ñmõ tẽ ple, nê-á tó ñne, ñmõ ye tẽ tẽ ple.»

Yesu ne Nsyudasí-á kɪ n vi n pi pé náh

²¹ Képah tẽne, kéne welo yónteno náh, Yesu fòkò kah fẽkɪ. A me kè yo dal mõ ne: «Kègbɪgbɪ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yé sòkò ney yó kɪ n vi n pi ní náh.» ²² Wáh képah yo sɛ, ñ tò sáhpú tyah n yõ wẽne n yah núkú núkúle. Pè náh sò me pĩ nê tyí-á à n yo. ²³ Té Yesu tò sáhpú sòkò nê tyí-á no yĩ ñ tyí, ñmõ sò me tẽntelnòle Yesu tyí. ²⁴ Képah sòkò, Simo-Pyeri pɪ mõ ñmõ tyí ne à Yesu piki yah, nê tyí-á à n yo. ²⁵ Nmõ mó ñ gbal kɛkɪ Yesu ñne, té à piki yah ne, Tẽ ñgbẽ, nê se à n ye nɪ? ²⁶ A me yo ñ tyí ne, páh kɪ búrn yĩ di nê kò, tẽ wó-á. Té núkú búrn yínó tokò, té kè di à Simo Yisikariyotɪ pídí Nsyudasí kò. ²⁷ Nsyudasí-á búrn mè syi, sétàn yòtẽ me de ñ sòkò. Yesu me yo ñ tyí ne, nê-á ñ tyí pɪ pɪ tẽne, à kè pɪ súú. ²⁸ Nte nónó pól-á sò me nénpó, pé sòkò yó ñtẽ náh sò pĩ tir nê yĩn-á Yesu yo wey mène ñ tyí. ²⁹ Té pò dú-á sò me Nsyudasí tyí sɛ, tókú sò me n sò ne, Yesu-á yo ñ tyí ne à kyɪ syáh yídwenè yah dwe, képah náh pɪ, à pò yĩ yãm tãn kò. ³⁰ Nte Nsyudasí-á fyò búrn yínó mè syi, à núkú yuku wil. Légbíne lékâh sò me mõ.

Yesu tir kònsàhnó késáñne

³¹ Nsyudasí-á fyò wil te, Yesu ne: «Núkúnúkú tẽne, gbilkínó ye sah Névi Pídí yõ, ànê Sú Liyel yĩn kɪ se tó gbilki ñmõ yĩnne. ³² [Gbilkinó-á kɪ sah Liyel yõ ñmõ yĩnne,] Liyel tó kɪ à gbilki ñ gblõy yĩnne. Dõ kwéy ñtẽne, à kɪ kè pɪ n pi. ³³ N wɛñpĩ, mé kɪ tó n me n pi yéle kɪ wró kwéy ó pɪ. Yé kɪ ní yah n kò n pi. Nte nê-á lésò mé yo Nsyifunó tyí, képah núkú ye tó mé kɪ yo yépi tó tyí núkúnúkú ne, yé náh fẽ n kyɪ n pi ñmõ yúkú-ñsah sòkò. ³⁴ Mé kɪ tir sán yó kò sah yé kò ne, yé tyí no wẽ tyí. Yé tyí-á no sò ñmõ tyí, yépi tó tyí yĩne kè no sɛ wẽ tyí. ³⁵ Yé tyí-á kɪ no wẽ tyí, képah sòkò ye no pól kɪ pĩ ne ñmõ tò sáhpú-á yéle.»

Yesu ne Pyeri-á kɪ ñ vyâh kòli ne pé náh péwò pĩ

³⁶ Képah sòkò, Simo-Pyeri à piki yah ne, Tẽ ñgbẽ, ñyâh se à n yuku nɪ? A me yo ñ tyí ne, ñyâh-á pé n yuku, à náh fẽ n kyɪ n pi péle nénpó sòkò núkúnúkú. Nte náh ñne, wáh kɪ pò pé sò tẽ n pi. ³⁷ Pyeri me ne,

* 13:18 13.18 - Yah n te Gbálnó 41.10.

Tě ñgbě, sõ se pi té pé náh fě ñ sõ tẽ n pi núkúnúkú nı? Péwɔ-á kɪ fě syi pé min kō n pi ñmɔ yinne dò. ³⁸ A me yo ñ tyí ne: «Á kɪ á min kō n pi ñmɔ yinne lé? Nte kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo á tyí, sénpe-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyāh kōlɪ te ke tōnó, ne á náh ñmɔ pĩ.»

14

Yesu ye wěkìle nê-á n yuku Sú Liyel tyí

¹ Képah náh, Yesu yo ñ tō sáhpú tyí ne: «Yé káh ye yé fɔkɔ fěkɪ. Yé sě Liyel yõ, yé mó sě ñmɔ to yõ. ² Tě-ntàn náhnáh me ní Sú Liyel ñinne. Mé kɪ kyɪ tẽ-ñsah yah sah yé kō. Káh sō me gbɪle níkēne, mé náh náhkɪ kè yo n pi yé tyí. ³ Máh kɪ kyɪ tẽ-ñsah yah sah te yé kō, mé kɪ ní syɪ pɔ yé tẽ sɔkɔ ní tnô. Képah sɔkɔ, ñmɔ-á me níyāh sɔkɔ, yépi to kɪ me nénpó. ⁴ Yé se ñmɔ yúkú-ñsah wěkìle n pne té.» ⁵ Wāh yo sě, Toma me ne, Tě ñgbě, pépi náh me ñ yúkú-ñsah pĩ, té pé se kɪ pĩ sõ ké wěkìle nı? ⁶ Yesu me yo ñ tyí ne: «Ñmɔ ye wěkìle, ànê gbɪle, ànê min nétēne. Nnı yó ntẽ náh fě n kyɪ Sú Liyel tyí, né tẽ náh syõ ñmɔ tyí. ⁷ Yāh sō me ñmɔle n pne, yé náhkɪ me ní Sú Liyel tole n pne. Nte núkúnúkú, yé ye ñne n pne, té à we.» ⁸ Képah sɔkɔ, Filipi me ne, Tě ñgbě, à Sú Liyelle pépi wěkɪ kè! Képah-á kɪ yĩne pépi tyí. ⁹ Yesu me yo ñ tyí ne: «Filipi, mé me yéle di mónóle, té áwɔ náh me ñmɔ pĩ nı? Névi nê-à ñmɔ we, Sú Liyel ye tẽ we. Nte á pi sõ té tō n yo ne, mé Sú Liyelle ñ wěkɪ? ¹⁰ Á náh sě ké yõ ne, ñmɔ ànê Sú Liyel-á me núkúle di? Welɔ nónó-á mé n yo yé tyí yò, ñmɔ yah yĩ welɔ náh séle dé! Sú Liyel nê-á núkúle ñmɔle, ñmɔ ye n pi ñ tãñne. ¹¹ Yé yĩne yé sě ké yõ ne, ñmɔ ànê Sú Liyel-á me núkúle. Yáh kɪ sõ sě-ñkēne ké yõ ñmɔ welɔ yĩne, yé sě ké yõ tãñ nópi tẽ wɔ yĩne. ¹² Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à sě ñmɔ yõ, máh me tãñ nónóne n pi, tẽ to kɪ sēknɔle n pi. Té tẽ kɪ tãñ yísyó ntẽ pi n pi nónó-á kal sépile. Mé me n yuku Sú Liyel tyí, képah ye kɪ tẽ kō à kɪ fě sè pi. ¹³ Képah sɔkɔ, yāh tyídúkú nê yah kō ñmɔ yĩn yõ, mé kɪ kè pi yé tyí, gbilkínó kō kè kɪ sah Sú Liyel yõ ñ Píđí gbò yõ. ¹⁴ Yāh tir nê yah kō ñmɔ yĩn yõ, mé kɪ kè pi.»

Yesu ñ vyāh kō Liyel Mirki pónó tyí sɔkɔ

¹⁵ «Ñmɔ tyí-à me nɔ yé tyí, yé kɪ ní tyi kōnsàhnó tẽ yĩn. ¹⁶ Té mé kɪ Sú Liyel ni, à kɪ yòhnñmɔ-ò yó tekɪ mɔ yé kō, nê-á kɪ pɔ n tẽ n pi yéle kúmm. ¹⁷ Yòhnñmɔ-ò mēne, Liyel Mirki ye. Ñmɔ ye gbɪle névyele n wěkɪ Liyel tyí sɔkɔ. Kèkōyó névyé náh ñne n we, ànê pè náh ñne n pne. Képah ye, pè náh fě à fě n syi. Nte wāh me yépile, té me yé sɔkɔ sě, képah ye yépi wɔ ñne n pne. ¹⁸ Mé náh yé sah n pi nígbyele. Mé kɪ ní syi n pɔ n pi yé tnô. ¹⁹ Dò kwéy ñsõ, kèkōyó névyé náh tō ñmɔ we n pi, nte yépi tẽ wɔ kɪ ní we. Té ñmɔ-á fyòñi me min sɔkɔ, képah ye yépi to kɪ me n pi min sɔkɔ. ²⁰ Lésõ-à pɔ nɔ, yé kɪ pĩ ne ñmɔ ànê ní Sú Liyel-á me núkúle, té ñmɔ ànê yépi to mó me núkúle. ²¹ Névi nê-à ní tyi kōnsàhnó noh, té sè tẽ yĩn, ní tyí nɔ tẽ wɔ tyí. Té ñmɔ tyí-à nɔ névi nê tyí, tẽ tyí kɪ nɔ ní Sú Liyel tyí. Tě tyí kɪ nɔ ñmɔ to tyí, té mé kɪ ní gblɔyne

à wěki.» ²² Képah soko, Nsyude* nê-á n̄ gblõy Nsyudasi Yisikariyotule, ñm̄ me yo Yesu tyí ne, Tě ñgbě, s̄ se pi té à ki n̄ gblõyne pépi wěki, té à náh n̄ gblõyne kèkõyó névye wěki n pi n̄? ²³ A me yo n̄ tyí ne: «Ñm̄ tyí-à n̄ nê tyí, tẽ ki n̄ tyíyónóle n pi. Tě tyí ki n̄ n̄ Sú Liyel tyí, té ñm̄ anê n̄ Sú Liyel ki p̄o tẽ tyí, ki p̄o twah tẽ n̄ tyí. ²⁴ Nte ñm̄ tyí-à n̄ n̄kẽne nê tyí, tẽ náh n̄ tyíyónóle n pi. Té welo nónó-á yé n nohni yò, ñm̄ yah yĩ welo náh séle dé! Sè wil Sú Liyel tyí, nê-á tek̄i m̄o ñne. ²⁵ Mé ye kéne tyi yo yé syah, gbí nê-á mé me anê yéle yò. ²⁶ Nte Liyel Mirki nê-á yòhn̄n̄m̄-òle, Sú Liyel ki n tek̄i n m̄o n pi ñm̄o yĩn yò, à ki p̄o tyi pólle yé kw̄o. Té ki yé dyo to k̄o ñm̄o tyíyónóle, máh nónó yo soko yé tyí.

²⁷ Yèvin̄i ye mé yéle n k̄o yò. Ñm̄o yèvin̄i ye mé yéle n k̄o. Mé náh me kéle n k̄o kèkõyó névye k̄o dùkùle. Yé káh ye yé foko fěki, yé káh ye tiki yé tẽ. ²⁸ Mé ye kè yo soko te yé tyí yé noh ne sókónó-á ñne, té máh ki n̄ syi n p̄o n pi yé tn̄o. N̄ tyí-à s̄ me n̄o yé tyí, yáh kè noh ne máh n̄ yuku Sú Liyel ñne, kè s̄ yĩne kè ne n me n̄v̄n̄ine yé tyí, ñm̄-á s̄np̄ile kal ñm̄ole. ²⁹ Mé ye kéne tyi yo sah yé tyí núkúnúkú sé pónp̄í-ńkẽ soko yò, képah soko sàh ki p̄o n pi, yé ki s̄ n̄ welo yò. ³⁰ Kèkõyó névye fn̄-ò me n pi, képah ye mé náh t̄o n kah n̄ yáh n mo n pi yéle. A náh f̄ ñm̄o tẽ w̄o fn̄e. ³¹ Nte Sú Liyel-á tyi nónó yo n̄ tyí, sépi ye mè n ne n pi. Képah soko, kèkõyó névye ki p̄i ne n̄ tyí-á n̄o n̄ tyí. Yé yuku! A ye yal ásò.»

15

Yesu ne yeresē séswô yèsyikì-á péle

¹ Képah soko, Yesu t̄o ne: «Ñm̄o ye yeresē séswô yèsyikìle, n̄ Sú me ké n̄t̄ene. ² Ȳngb̄an̄ nónó pól-á me ñm̄o soko té sè náh me n syi, à ki sè k̄oli tẽ yò. Té nónó pól-á me n syi, à ki sépile n t̄o sè k̄o sè ki n gbah n syi. ³ Wey nê-á mé yo yé tyí yò, képah gb̄o yò, yé pi te yályál. ⁴ Yé ne n me ñm̄ole, s̄-á ñm̄o me yéle. S̄-á ȳngb̄ò náh f̄e n syi n pi ké gblõy né kè náh me séswô soko, s̄ ó ye yépi to náh f̄e tir yó pi n pi né yé náh me ñm̄ole. ⁵ Ñm̄o ye yeresē séswôle, yépi me ké ȳngb̄anne. Yé náh f̄e tir yó n̄t̄e pi n pi ñm̄o k̄ene. Képah ye, nê-à me ñm̄ole, té mé me t̄ene, tẽ ki tyípépl̄o náhn̄hle n pi Liyel tyí. ⁶ Névi nê-à mé-ńkẽne ñm̄ole, tẽ me ȳngb̄ò yó tyí k̄ole, nê-á pè k̄am̄ milki kégb̄o, té kè ki n k̄oko n pi. Té ȳngb̄an̄ k̄okór̄ile, sépi ki p̄o kwel m̄o n suke n pi nyah soko. ⁷ Nte yáh me ñm̄ole, té n̄ welo me n tẽ yé foko soko, kwáh nê tyí-à n̄o yé tyí, yé kè ni, yé ki kè we. ⁸ Yáh tyípépl̄o náhn̄hle n pi Liyel tyí, képah ye ki kè wěki ne yáh pi ñm̄o t̄o sáhp̄ule. Té ñm̄o Sú Liyel yĩn ki gbilki.

⁹ Ñm̄o tyí-á n̄o Sú Liyel tyí s̄o, yépi to tyí n̄o ñm̄o tyí s̄e. Yé ye yé tyí ne me n̄nt̄en̄óle n̄ tyí s̄e. ¹⁰ Yáh n̄ tyi k̄onsàhn̄óle n pi, yé tyí ki me n̄nt̄en̄óle n̄ tyí, s̄-á ñm̄o n̄ Sú tyi k̄onsàhn̄óle n pi, té n̄ tyile n̄nt̄en̄óle n̄ tyí. ¹¹ Mé me ké tyí ne n̄v̄n̄i nê-á me ñm̄o soko, kè ne me yépi to

* 14:22 14.22 - Nsyifun̄o tyí, Nsyude ye dùkù me núkùle Nsyudasi ye dùkùle.

soko, té yé nìvìnì mè mó syi ké yìn tyí. Képah ye, mé tyi nópi yo yé tyí.

¹² Máh nê kô sah yé kô, kè we yò: Yé tyí yĩne kè nɔ wê tyí, yé tyí-á nɔ sô nmo tyí. ¹³ Névi-à ñ min kô ñ kódíbí yinne, tyínɔnɔ ñgbê yó náh tō fē n kah n mo n pi képah yō. ¹⁴ Nmo-á nê kô sah yé kô, yáh kɪ me kéle n pi, ní kódíbí ye yéle. ¹⁵ Mé náh tō yé ye n pi tònpiɓile. Ngbō tònpi náh fē ñ yōtē dí tyípinó pī dé! Nte máh tyi nóno noh ní Sú Liyel tyí, mé ye sé pólle yépi kwɔ. Képah ye, mé yéle n ye ní kódíbile. ¹⁶ Yépi náh yah tɔkɔ nmoɓe dé, nmo ye yah tɔkɔ yéle, té yé tekɪ mo ne, yé kyɪ tyípeplɔle n pi Liyel tyí, nóno-á sé yōre náh n tye n yah n pi. Képah soko, yáh kwáhdúkú nê ni Sú Liyel tyí nmo yìn yō, à kɪ kéle yé kô. ¹⁷ Nte nê-á mé n kô n sah yé tyí, kè we yò: Yé tyí yĩne kè nɔ wê tyí.»

Kèkōyō névyé me Yesu ànê ñ yō sēpú dyɔle n yɔ

¹⁸ Képah soko, Yesu tō ne: «Kèkōyō névyé-à yé dyɔle n yɔ, yé pī ne nmo ñgbò dyɔ-á pè tyah n yɔ. ¹⁹ Yáh sò me kèkōyō névyé tyí yō soko, yáh pi pé tyíle sē, yé tyí náhkɪ nɔ pé tyí. Nte káh pi nmo yé yah wilki kèkōyō névyé soko, té yé náh tō me pépi tyí yō, képah ye pè kô pè yé dyɔle n yɔ. ²⁰ Yé yé dyɔ sah ne n kwne wey mè tyíle, máh nê yo yé tyí ne: «Tònpi náh fē n kal ñ yōtēne.» Páh kɪ me nmo fōh, pè kɪ yé tɔ fōh. Páh kɪ me ní wey fē syi, pè kɪ yé tɔ tyí fē syi. ²¹ Nte pè náh sɔnpíle me nmo tó-òle n pne, képah ye pè kɪ tyi nópi pól pi yé soko nmo yinne. ²² Mâh sò me pó-ńkēne pé tyí, ànê mâh sò me tir yó yó-ńkēne pé tyí, pé tyítúkúni pínó lékàh náh náhkɪ n me n pi pé yō. Nte núkúnúkú, gbɪ wé-ńsah yó ńtē náh n we n pi pé tyí pé tyítúkúni pínó tyí soko. ²³ Névi nê-à nmo dyɔle n yɔ, tē me ní Sú tɔ dyɔle n yɔ. ²⁴ Tyi nóno-á ñnî yó ńtē náh sēnkɔ pi yah, mâh sò me sépi pí-ńkēne pé wró soko, pé tyítúkúni pínó lékàh náh náhkɪ n me n pi pé yō. Nte núkúnúkú, pè ye nmo tyípinì we. Té képah fyé yō, pè me nmo ànê ní Sú dyɔle n yɔ. ²⁵ Nte nê-á wárkínsàhnóle pé tyi kònsàhnó soko ne: «Pè ní dyɔ yɔ yō kēne.»* képah wil yìn ye pè kô pè képahle n pi.

²⁶ Té yòhnìnmo-ò nê-á nmo kɪ n tekɪ n mo n pi kɪ wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye gbule névyéle n wēkɪ Liyel tyí soko. Képah-à wil Sú Liyel tyí à pɔ, kè kɪ pɔ nmo tyí yo wah yé tyí. ²⁷ Nte yépi-á sò me ànê nmoɓe ñgbò dùkùle sē, képah ye yé tɔ kɪ ní tyíle n yo n wah névyé tyí.»

16

¹ Képah náh, Yesu tō yo pé tyí ne: «Mé náh me ké tyí ne yé Liyel yō sēno yal n mo. Képah ye ní kô mé tyi nópi yo sah yé tyí. ² Nsyifuno kɪ yé yīni n wilki n pi pé wēkɪ soko. Té gbɪ yó ńtē me n pi, képah soko nóno-à pɔ yéle n ko n mo, pè kɪ me n sō ne tō-á pé n pi Liyel tyí. ³ Nmo ànê ní Sú pí-ńkē ye pè kô pè kɪ sépinó tɔ pi sē yò. ⁴ Mé me ké tyí ne tyi nópi gbɪ-à pópó pɔ se, yé dyɔ ne n me n kwne séle, képah ye mé sè yo sah yé tyí.»

Liyel Mirki pónó yōle

* 15:25 15.25 - Yah n te Gbálnó 35.19 ; 69.4.

Képah náh, Yesu tã yo pé tyí ne: «Máh lésõ me yé wró sě, képah ye mé náh kwāh tẽ tyi nópi yo yé tyí. ⁵ Nte núkúnúkú, mé me n yuku ní tó-ò tnõ, té yé sòko yó ntẽ náh se me íne n piki n yah ne, rýāh se mé n yuku ni? ⁶ Tyi nónó-á mé yo yé tyí, sépi yèkworɪ ye yé fòko fil yò kè. ⁷ Nte mé kɪ gbɪ yo yé tyí. Máh kɪ sòko, képah kɪ nekɪ kal yéle. Máh kɪ sókó-ńkēne, nê-á yīne à pɔ yé yohnɪ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Nte máh kɪ kyɪ, mé kɪ à tekɪ mɔ yé kō. ⁸ Té ñmɔ-à pɔ gbí nēne, à kɪ tyípêl, ànê gbɪ wēkɪ, ànê Liyel tukey tyí yo wah kèkōyó névyé syah, kɪ kéle pè wēkɪ ne pāh me pílkinóle sépi pól sòko. ⁹ A kɪ kéle pè wēkɪ ne nê-á pé tyípékèle, péwɔ yō sě-ńkē-á. ¹⁰ Té kɪ kéle pè wēkɪ ne nê-á me gbɪ wēkɪ tyí sòko, péwɔ-á n sòko Sú Liyel tyí, té pè náh tã pé we n pi. ¹¹ Té kɪ tã kéle pè wēkɪ ne nê-á me Liyel tukey tyí sòko, nê-á kèkōyó mē névyé fnè-òle, lékàh-á me te ñmɔ tyí.* ¹² Tyi náhnáh tã me ní tyí yo yo tēne yé tyí. Nte máh kɪ sè yo yé tyí núkúnúkú, sè kɪ kǎn pɪ yéle. ¹³ Liyel Mirki nê-á gbɪle névyele n wēkɪ Liyel tyí sòko, ñmɔ-à pɔ gbí nēne, à kɪ pɔ yé yah tẽ yé kō yé kɪ gbɪ dùkù pól pĩ Liyel tyí sòko. N yah yīl wèlo náh à kɪ pɔ n yo dé! Wāh tyi nónó pól noh, sépi ye à kɪ pɔ yo yé tyí ànê tyi nónó-á me n pi. ¹⁴ A kɪ tyile n we n syi ñmɔ tyí kɪ n yo yé tyí. Képah ye, ñmɔ gbõ yō ñmɔ yīn kɪ n gbilki. ¹⁵ Kwāh nê-á fyò me Sú Liyel tyí, ñmɔ tɔ tyí ye kéle. Képah ye ní kō mé ne Liyel Mirki-á kɪ ñmɔ tyile n we n syi n yo yé tyí.»

Yèkworɪ v̄inmɔnpɪnɔle n̄v̄in̄ine

¹⁶ Képah yóntenɔ náh, Yesu tã ne: «Dõ kwéy, yé náh tã ní we n pi. Té dõ kwéy képah náh, yé kɪ tã ní we.» ¹⁷ Képah tēne, ñ tã sǎhpú tókù tyah n yo wē tyí ne, wey nê-á à n yo pé tyí yò ne dõ kwéy, pé náh tã pé we n pi, té dõ kwéy képah náh, páh kɪ tã pé we, képah yō se pɪ tir nēne ni? Anê tir nê se à n yo sě yò ne, páh n sòko Sú Liyel tnõ ni? ¹⁸ Dõ kwéy nê tyí-á à n yo yò, tir nê se képah n wēkɪ ni? Pépi náh me ñ wey mē syíkí-ńsah we dé! ¹⁹ Nte Yesu-á pĩ ne, pāh me n yah n kō pé píkinyah-ńsahle, à yo pé tyí ne: «Máh yo yé tyí ne dõ kwéy, yé náh tã ní we n pi, té dõ kwéy képah náh, yáh kɪ tã ní we, képah tyí yò ye yé n piki n yah wēne yò kè? ²⁰ Kègbɪgbɪ tẽ yō, mé kéle n yo yé tyí, yé kɪ pɔ n gbo kɪ yām yām tyile n yo, té kèkōyó névyé kɪ me n̄v̄in̄i sòko. Yé kɪ me yèkworɪ sòko, ñte yé yèkworɪ kɪ pɔ vi mɔ pɪ n̄v̄in̄ine. ²¹ Sè-à pile n dubi gbí nēne, yèvyāhrɪ pɪ gbí-á yīni tẽ ñ tyí sě, kè n ne yèkworɪle ñ tyí. Nte wāh dubi te, névi wéndubinmɔnɔle kèkōyó ñ tyí, kè n pɪ n̄v̄in̄i ñgbēne ñ tyí. N dyɔ n fwɔ ñ yèvyāhrɪ pɪnsokɔnɔ tyile. ²² Sě yé yépi tɔle yèkworɪ sòko núkúnúkú yò. Nte mé kɪ tã pɔ n yah n pi yé tyí. Képah sòko, kè kɪ pɪ n̄v̄in̄ine yé tyí kègbɪ tēne, n̄v̄in̄i nê-á ney náh fē kè tẽ n syi n pi yé tyí. ²³ Lésõ gb̄iȳiki-à pɔ nɔ, yé náh tã ní piki n yah n pi tir yó ntẽ tyile. Kègbɪgbɪ tẽ yō, mé kéle n yo yé tyí, yāh kwáhdúkú nê ni Sú Liyel tyí ñmɔ yīn yō, à kɪ kéle yé kō. ²⁴ Té à pɔ syi núkúnúkú tyí, yé náh tōn̄i me kwáh yó ntẽ ni ñmɔ yīn yō. Yé ne n ni, yé kɪ n we n syi. Képah sòko, yé n̄v̄in̄i kɪ syi ké yīn tyí.»

* **16:11** 16.11 - Kèkōyó névyé fnè-ò nê tyí-á n yo ásò sòko yò, sètán yòtè ye.

Yesu tẽ we kèkõyó tyí

²⁵ Képah náh, Yesu tã ne: «Mé ye tyi nópi pól yãh yé tyí sèmìrn soko. Té sô yó me n pi, mé náh tã n yãh n pi yé tyí sèmìrn soko. Nte mé kú Sú Liyel tyí yo wah palle yé tyí. ²⁶ Lésõ gbìyìkì-à pɔ nɔ, yé kú ñne n ni ñmɔ yĩn yõ. Té mé náh yo yé tyí ne ñmɔ-á kú n ni ñne yé tyí dé. ²⁷ Yé náh we di, yé tyí nɔ Sú Liyel tyí. Nmɔ tyí-á nɔ yé tyí, té yé sã ké yõ ne máh wil ñmɔ tyí, képah ye yé tyí nɔ ñ tyí. ²⁸ Sú Liyel tyí ye mé wil à pɔ kèkõyó. Nte núkúnúkú, mé kú tã yal kèkõyó kú n yuku n pi ñmɔ tyí.»

²⁹ Yesu-á yo sã, ñ tã sãhpú ne ðhõ, núkúnúkú tẽne, wãh pyẽ me tyile n yo n wah palle sèmìrn mí-ńkẽne. ³⁰ Pépi-á pĩ núkúnúkú ne, wãh tyi pólle n pne. Pãh ne à piki n yah n pi tir nẽne, à n ne n me kè pĩ n te. Képah-á pépi sã ké yõ ne, wãh wil Liyel tyí. ³¹ Képah soko, Yesu ne: «Yé sã ñmɔ yõ núkúnúkú yé yo kè? ³² Nte gbì yó me n pi, nê-á me te núkúnúkú ñtẽne yò, nê soko-á yé pól kú to karkí, kú soko yé wíl-ñtãñ soko, té kú ñmɔ sah ní gblõy. Nte Sú Liyel kú me ñne. Képah ye mé náh kú n me n pi ní gblõy. ³³ Nmɔ me ké tyí ne yé yèvyãhrí pɔ n pi kèkõyó soko. Nte yé káh tíkí pɔ, ñmɔ ye tẽ we kèkõyó tyí.»

17

Yesu ñirí pínóle

¹ Yesu-á képah yo te sã, à ñ yah yõ yĩnyõ té ne: «Bõ, ké gbí ye nɔ núkúnúkú. Gbílkinó sah ñmɔ yõ, ñmɔ tɔ mó gbílkinó sah á yõ. ² Áwɔ ye tẽnwenole ní kã no pól yõ, ne mé tyé-ńkẽ minne pé pól kã, nónó-á á dahbì ní gbò. ³ Áwɔ nê-á Liyel núkúnúne kègbì yõ, pãh áwɔ pĩ, té ñmɔ Yesu Krista pĩ, ñmɔ nê-á á tekí mɔ, képah ye tyé-ńkẽ minne. ⁴ Wáh tò nê dahbì ní gbò pɔ pɔ tẽne, mé ye kè pɔ te. Nmɔ ye gbílkinó sah á yõ sétáh yõ soko. ⁵ Núkúnúkú tẽne Bõ, gbílkinó nê-á sò me ñmɔ yõ á gbòpɔ kèkõyó mó-ńkẽ gbí òkùle, képahle ñmɔ kã á gbòpɔ soko ñtõ.

⁶ Wáh nónó wilki kèkõyó névyé soko à ñmɔ kã, mé ye á òkùle pè wẽkú. Áwɔ tyí ye sò péle, té á me péle ñmɔ gbò dahbì, pè me á wey fẽ syi. ⁷⁻⁸ Wáh welo nónó yo ní tyí, mé ye sè yo pé tyí, pè me sè fẽ syi. Pè pĩ yíi ne, máh wil áwɔ tyí, té sã ké yõ ne áwɔ-á tekí mɔ ñne. Képah ye, núkúnúkú tẽne, pè pĩ ne wáh yí nónó pólle ñmɔ kã, sãh wil áwɔ tyí. ⁹ Pãh pɔ áwɔ tyíle sã, képah ye mé ále n ni pépi tyí. Mé náh me ále n ni kèkõyó névyé tẽ wɔ tyí dé! Wáh nónóne ní gbò dahbì, pépi tyí ye mé n ni ále. ¹⁰ Nónó pól-á áwɔ tyíle, ñmɔ tɔ tyí ye péle. Nónó pól-á ñmɔ tyíle, áwɔ tɔ tyí ye péle. Té pépi gbò yõ, gbílkinó me n sah ñmɔ yõ. ¹¹ Nte ò kwéy, ñmɔ kú n pɔ n pi áwɔ tyí. Mé náh kú tã n me n pi kèkõyó soko. Nte pépi wɔ kú me kèkõyó. Bõ, áwɔ nê-á pèkè kẽne, pè tẽ n sah á tãhkì gbò yõ, képah nê-á á ñmɔ kã. Képah soko, pè kú pɔ núkùle sɔ-á áwɔ ànê ñmɔle núkùle. ¹² Máh sò me péle gbí nẽne, mé pè tẽ sah á tãhkì gbò yõ, képah nê-á á ní kã. Mé pé yõ syíkú palle, ñnî yó ñtẽ tyí náh yíkú pé soko, à wil nénúkù mè tyí soko, nê tyí-á sò yĩne kè yíkú,

á wey sébéy soko tyi wárkínsàhnó kǒ sè we n wil. ¹³ Nte núkúnúkú, ním-á n pi áwɔ tyí, képah ye mé tyi nópíle n yo té ní sah kèkǒyó soko, nónó-á kɪ pè kǒ pè kɪ me nìvìnì yèsyìkì soko ním tyí kǒle. ¹⁴ Mé á wey yo pé tyí. Pè náh tǒ pɪ kèkǒyó tyíle, sǎ-á ním náh pɪ kèkǒyó tyíle. Képah ye, kèkǒyó névye pé dyɔle n yɔ. ¹⁵ Mé náh me ále n ni ne, á pè tǔ n yal kèkǒyó dé! Nte ne n yah pé yǒ, pèkè pí-ò káh tǔ we pé tyí. ¹⁶ Sǎ-á kèkǒyó tyí náh nímɔle, sǔ ye kèkǒyó tyí náh pépi tǔle. ¹⁷ Pè wilki n sah á tyí yǒ á gbɪ gbò yǒ. A weyne, gbɪ ye kéle. ¹⁸ Wáh ním tǒ sǎ kèkǒyó soko, sǔ ye mé pé tǔle n tǒ kèkǒyó soko. ¹⁹ Ním ní gblǒyne ále n kǒ ní tǒó pépi yinne, ne pé tǒ ne n me áwɔ tyí yǒ gbɪ tǔ yǒ.

²⁰ Nte mé náh me ále n ni pépi ó yinne dé! Nónó tǔ-á kɪ pɔ n sǔ n pi ním yǒ pépi tyíyónó gbò yǒ, pépi tǔ tyí ye mé n ni ále. ²¹ Mé ále n ni ne pé pól pɪ núkúle. Áwɔ nê-á Bǒle, áwɔ ànê ním-á me núkúle sǎ, pépi ànê ápi tǔ pɪ núkúle sǔ, kèkǒyó névye kǒ pè pǐ ne áwɔ-á tɛkɪ mǒ nne. ²² Wáh gbílkinó sah ním yǒ sǎ, ním tǔ ye gbílkinó sah pé yǒ sǔ, ne pè pɪ núkúle sǎ-á áwɔ ànê nímɔle núkúle. ²³ Ním me péle, áwɔ me nímɔle. Káh pɪ sǔ, pè kɪ pɪ yǐ núkúle. Képah soko, kèkǒyó névye kɪ pǐ ne, áwɔ-á tǒ nímɔle, ànê no nópi tyí-á no á tyí, sǎ-á ním tyí no á tyí. ²⁴ Bǒ, wáh nónóné ní gbò dahbɪ, mé me ké tyí ne pépi tǔ ne n me nne máh kɪ n me n pi nýáh soko, pè mó ní tǒrí we. Ním tyí-á me nónóle á tyí kèkǒyó mǒ-ńkǔ gbí òkúle sǔ, képah ye á tǒrí mènè ní kǒ. ²⁵ Bǒ, áwɔ nê-á me tómm, kèkǒyó névye náh n pǐ, nte ním wɔ n pǐ. Té no nópi tǔ wɔ pǐ ne, áwɔ-á tǒ nne. ²⁶ Mé ye á òkúle pè wǔkɪ, té kɪ tǒ á òkúle pè wǔkɪ n pi, ne ním tyí-á no sǎ á tyí, kéne tyínɔnɔ òkúle ne n me pé tǔ soko, ànê ním mó ne n me péle.»

18

Yesu tǔnóle

¹ Welɔ nópi yóntenɔ náh, Yesu ànê n tǒ sáhpu wil soko à kyɪ de sésân swāh yó soko Sedrǒ nítókahnne. ² Yesu ànê n tǒ sáhpu sǒ dar té wēne n tuke n mɔ n pɔ nénpó. Képah ye, Nsyudasɪ nê-á sǒ me vínó soko Yesu náh, n tǔ sǒ nénpó pǐ. ³ Képah soko, sárká syínwìlkìpu yǒtām ànê Farisi wǔkì kópú me srásyíbì tǔnkì ànê Liyel ní-ńsah gbò syíkípú tǒ. Nsyudasɪ me pépi yah tǔ à pɔ de péle swāh mè soko. Nì sǒ me pé tyí wóhntǔnyinnole pé gbǎn soko, ànê fǒtnòndóle, à tahlɪ méfwóyì tyí. ⁴ Nte tir nê-á sǒ ne n pɪ n pi, Yesu-á sǒ me kè pǐ sǔ, à no de pé tǔó té pè piki yah ne, nê se pè n yah n kǒ nɪ? ⁵ Pè me à syah ne, Nasaretɪ kwil Yesu-á. A me yo pé tyí ne: «Ním ye.» Té Nsyudasɪ nê-á kɪ sǒ à dahbɪ n pi pé gbò, ním sǒ me yǐnntǔnóle gbòpɔle. ⁶ Yesu-á fyò yo pé tyí ne péwɔ-á, pè pé syɪ náhsékúrnnè à kyɪ syúkɪlɪ sétáh. ⁷ A me tǒ n syɪ pè piki yah ne, nê se pè n yah n kǒ nɪ? Pè me ne, Nasaretɪ Yesu-á. ⁸ Képah soko, à me yo pé tyí ne: «Mé ye kè yo tɛ yé tyí ne ním-á. Ním-à kɪ nê yé n yah n kǒ, yé ye no nópi kǒ pè ne n yuku.» ⁹ Képah-á pɪ sǔ, wáh lésó wey nê yo sah, kè wil. A lésó ne: «Bǒ, wáh nónóné ní gbò dahbɪ, mé náh ye pé soko yó nǐtǔ tyí ykɪ.»

10 Té dí yó tɔ lésò me péle pè n ye Malkusile. Sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě tònpi ye ñne. Té Simo-Pyeri tyí kèkírki yó sò me. A me kè yori de à kéne dí gbòyò sò níki kò kām. 11 Nte Yesu me yo Pyeri tyí ne: «Á kèkírki dyí ké gbò soko. Á se me n sò ne, Sú Liyel-á yèvyàhri nê yah toko sah ne mé po n pi, máh kɪ kè yahle?»

Tyi nónó-á pi sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě An ònne

12 Képah náh, sràsyíbi ònkì ànê pé yòtë ñgbě, ànê Nsyifunɔ Liyel ní-nsah gbò syíkípú me Yesu tē, té à pukubi, 13 à yuku ñne An ñgbò tyí. Kayifi nê-á sò sárká syínwìlkìpú yòtë ñgběne léyile, ñmɔ déndí ye sò An mène. 14 Té kéne Kayifi mè wɔ ye lésò vi mɔ pé no Nsyifunɔ yòtāmne ne níké: «Dí nénúkù-à kɪ ku no pól yinne, képah kɪ nekɪ kal ále.»

15 Simo-Pyeri ànê Yesu tò sáh-ò yó sò me Yesu sò tē. Képah soko, sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě-á sò me Yesu tò sáh-ò mène n pne sē, ñmɔ me de yuku Yesule sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě gbò soko. 16 Nte Pyeri wɔ sò me yin tē kégbò, gbò yah soko. Té Yesu tò sáh-ò nê-à sò sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě nérínine, ñmɔ me wil pɔ yo mɔ tònpi pi tyí nê-á gbò syíkí-òle, té Pyeri kò à de. 17 Té Pyeri-á n de, kéne tònpi pi mè me à syah ne, ñmɔ tɔle Yesu mè tò sáh-ò kó ñne ni? Pyeri me à syah ne, ñ tò sáh-ò náh péwɔle dé! 18 Nte vɪri sò me n pi. Káh pi sē, tònpi ànê Liyel ní-nsah gbò syíkípú sò me nyàh mɔ sah n wne, té Pyeri tɔ me nyàhle n wne péle.

19 Té Yesu wɔle, sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě me tyah ñmɔle n piki n yah ñ tò sáhpú ànê ñ névyé kwónó tyí soko. 20 Yesu me yo ñ tyí ne: «Mé sò me ní weyne n yo n dal n mɔ no pól yí yah. Té me kwónóle n pi gbímegbí Liyel ní-òtàn vɪ soko, ànê Liyel ní-nsah gbò soko, nýāh soko-á Nsyifunɔ pól wēne n tuke n mɔ. Mé náh tir yó ñtē yo sètɪn sò soko. 21 Té kwāh nê pi á ñne n piki n yah sē? Nónó-á ní wey noh, pépi piki yah nê-á mé yo. Máh nê yo, pépi wɔ kè pí.» 22 Yesu-á fyò képah yo, Liyel ní-nsah gbò syíkípú soko nê-á sò me nénpó, ñmɔ Yesu létáh mɪ té ne, sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě tyí se à n wekɪ sē yò ni? 23 Yesu me yo ñ tyí ne: «Máh kɪ me wèntúkù wekɪ, kéle ní wèkɪ. Nte máh kɪ me wekɪ ple, kwāh nê pi té á ní mɪ?» 24 Képah soko, An me Yesu teki mɔ sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě Kayifi tyí sē púkúbínóle.

25 Légbíne, Simo-Pyeri sò me yin tē nyàhle n wne sē. Pè me à piki yah ne, ñmɔ tɔle, dí mè tò sáh-ò kó ñne ni? A me ñ vyāh kòli ne, ñ tò sáh-ò náh péwɔle dé. 26 Pyeri-á lésò dí nê níki kò kām, ñ tyí névi yó lésò me sárká syínwìlkìpu yòtë ñgbě tònpile. Kéne tònpi-á Pyeri we, à à syah ne, ñmɔ-á lésò pé kyɪ we ànê Yesule swāh soko. 27 Pyeri tō ñ vyāh kòli. Nénpó swɔ, sènpɛ gbo.

Pilati Yesu kònmɔnɔ wèkɪ kò

28 Képah tēne, pé Yesu tē yal Kayifi ònne, té yuku ñne Wrome gběnyah yah tē-ò ònne. Séngbò púpú ye sò pé pi képahle. Páh yini

tě, Nsyifunõ yõtãm náh fě syi de ñ gbô soko. Pè náh sò me ké tyí ne pé pé gblõy silki, pé vyãh mó de Nsyifunõ yõri tyénó syáh yõke yónó soko.* ²⁹ Káh pi sě, Wrome gběnyah yah tẽ-ò dí Pilati me wil pò pé tñó kégbó, à pò pé piki yah ne, tyítúkù nê se dí mè pi pé yo ni? ³⁰ Pè me à syah ne, dí mè-à sò me tyítúkù pí-òle níkěne, pépi se náhkì pò ñne ñmo tyí ni? ³¹ Képah těne, Pilati mó Nsyifunõ syah ne, pé ne n yuku ñne, pé kyi à tuke pé gblõy à yĩne pé tyi kònsàhnóle. Nte pé tò me à syah ne, névi kònmõnõ gbàh náh de mọ pépi tyí. ³² Képah soko, Yesu-á lésò nê yo sah à ñ gblõy ku dukù tyí yo wah, kè wil.†

³³ Káh pi sě, Pilati me ñ syi de ñ gbô soko, té Yesu ye pò piki yah ne níkě, ñmo se Nsyifunõ yõtěne ni? ³⁴ A me yo ñ tyí ne: «Áwõ se sò tẽ n yo kéle á gblõy, tĩ ñnî se yo ñ syah kéle?» ³⁵ Pilati me à syah ne, Nsyifu se yó péwõ tole ni? N yěngbě yìkì névyè ànê pé sárká syínwìlkìpu yõtãm-á pò ñne péwõ tyí. Tir nê se à pi ni? ³⁶ A me yo ñ tyí ne: «Kèkõyó mè soko náh ní tǒrí n wil. Káh sò me n wil kèkõyó mè soko, ní tǒnpi bí náhkì sò ní fwo syi, mé náh náhkì n de n pi Nsyifunõ yõtãm gbò. Nte òõ dé, ní tǒrí náh wil ásò.» ³⁷ Képah těne, Pilati me yo ñ tyí ne, yõtě-á ñne kè? A me ne: «Áwõ nítě vyãh soko ye kè wil ne yõtě-á ñne! Nmo pónóle kèkõyó à pò dubi, gbì tyí yo n wah yĩn ye. Nónó-á me gblo névyèle, pépi kì ní tyíyónóle n noh n tẽ yĩn.» ³⁸ Pilati me à piki yah ne, kwáh nê se gbule ni?

Kéne welo yóntenõ náh, Pilati tǒ ñ syi wil à kyi yo Nsyifunõ tyí ne níkě: «Ñmõ náh pìlkí-ńsah yó nítě we dí mè tyí. ³⁹ Té à yĩne máh dar té kéle n pi sò yé tyí, yimeyí mé níkěne yé soko yó wilki wòkònpèkè soko ñ fin n mọ yé yõri tyénó syáh syah gbíne. Káh pi sě, yé se me ké tyí ne mé yépi Nsyifunõ yõtě dí fin n mọ?» ⁴⁰ Képah těne, pé gbo mọ tũ ne níkě, òõ, à ñmõ sah, à mó Barabasì wõ fin mọ. Té kèlékè névi ye mó tǒ sò Barabasì mène.

19

¹ Képah soko, Pilati me pé kǒ pé Yesu tẽ kyi ko yèfõhle. ² Sràsyíbì me pãh yòkò pi dyi à kǒ yõtǒrí yókúríle, té me fwòmònsãh* ñgbě yó mọ à kǒ. ³ Képah těne, pé nọ de ñne té n yo ñ tyí ne, Nsyifunõ yõtě dí, páh n wekì ñ tyí! Té me ñ létáhlóle n kòli. ⁴ Képah soko, Pilati tǒ ñ syi wil pò yo tówù tyí ne, pé yah yò, páh kì Yesu wilki pò kégbó soko, képah soko pãh kì pĩ ne pé náh pìlkí-ńsah yó nítě we ñ tyí. ⁵ Yesu me wil pò kégbó pãh yòkòle ñ yò soko, ànê fwòmònsãh ñgběne mónóle ñ tyí. Képah těne, Pilati me yo pé tyí ne, pé yah névi mène kè. ⁶ Sárká syínwìlkìpu yõtãm ànê Liyel ní-ńsah gbô syíkípú-á fyò à we, pé gbo mọ tũ ne, à à syi dahni yõ! A à syi dahni yõ! Pilati me yo pé tyí ne, péwõ tẽ wõ náh pìlkí-ńsah yó nítě we ñ tyí. Pépi kyi à syi dahni yõ soko pé

* **18:28** 18.28 - Nsyifunõ nónó-à sò pi soh névyèle nónó náh pi Nsyifunõle, Nsyifunõ yõri tyénó syáh déntenõ soko, pé vyãh n de kéne syáh yõke yónó soko. † **18:32** 18.32 - Yesu lésò kè yo sah ne pãh kì pé doko mọ dahni yõ. Yah n te Nsyõ 3.14. Sě ye ntyínò kè pò pi. Nsyifunõ níkěne tyípèl pípúle n minkì n ko, ñte Wrome tân wõ n mó tyípèl pípúle n syi dahni yõ. * **19:2** 19.2 - Yõtǒrí fwo ye sò fwòsãhle.

gblõy. ⁷ Wãh yo sě, Nsyifunõ à syah ne, tir kõnsàhnó yó-á me pépi tyí, ñkě à yĩne képah soko weyne, dí mè-á yĩne kòmmonole, wãh sõnpíle ñ gblõyne n pi Liyel Píðine.

⁸ Pilati-á kéne wey noh sě, tíkí tõ à gbah tẽ. ⁹ A me ñ syi de ñ gbó soko à kyí Yesu piki yah ne, rýãh se à n wil nı? Nte Yesu náh dahbı wilki ñ tyí. ¹⁰ Képah soko, Pilati me à syah ne, péwõ tyí se à yahle vınmonole nı? A kó pı ne, tẽnwenõ-á me péwõ tyí kı fẽ à fin mõ, képah náh pi kı fẽ à syi dahni yõ nı? ¹¹ Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Tẽnwenõ yó ñtẽ náh n we n pi á tyí ñmõ yõ soko, né Liyel náh kéle ñ kõ. Képah ye, nê-á dahbı ñmõle á gbõ, ñmõ tyípékè kal áwõ tyíle.»

¹² Wãh képah yo, Pilati sõ me ñ wénfinnmõ-ńsahle n yah n kõ. Nte Nsyifunõ sõ me kah gbo mõ tũ ne, wãh kı à fin mõ, Wrome kwiltãm yõtẽ Sesar kódí tẽ wõ náh ñne dé! Nkě névi nê-á fyò ñ gblõyne n pi yõtẽne, Sesar sépe-á tẽne dõ. ¹³ Pilati-á fyò welõ nõpi noh, à pè kõ pè Yesu tẽ wil kégbó. Té me kõ tẽ tukey tuke tuke kõ yõ fı yó soko, rýãh-á me mónóle dyèhle. Pè nénpóle n ye Kabatale† Yebre wey soko. ¹⁴ Ké dındal kı sõ n pi n pi Nsyifunõ yõrı tyénó syáhle. Té gbı-á me yõtãh sírr kénkõ soko, Pilati me yo Nsyifunõ tyí ne, pè yah pé yõtẽne kè. ¹⁵ Nte pè tõ kah gbo mõ tũ ne, à à ko mõ! à à ko mõ! A à syi dahni yõ! Pilati me ne, pé yõtẽne pè ne pé syi dahni yõ lé? Sárká syınwilkıpu yõtãm me yo ñ tyí ne, yõtẽ yó ñtẽ náh me pépi tyí, à wil Sesar tyí soko. ¹⁶ Képah soko, Pilati me ñ gbãh de mõ ne à syi dahni yõ.

Yesu syínóle dahni yõ

Sràsyíbı me Yesu tẽ soko. ¹⁷ Pãh n soko, pè à kõ à ñ syi syi dahni twah ñ gblõy pè wil kwil soko, à yuku fı yó soko rýãh-á pè n ye yõgbèkè tyahle, té pè kéle n ye Kalkotale Yebre wey soko. ¹⁸ Nénpó soko ye pè syi ñne dahni yõ, té me népı ními yısyó tõ syi dahlo yõ ñ gbòplole, té ñmõle pé niyó. ¹⁹ Pilati me wey yó wãrkı à syi Yesu syi syi dahni tyí ñ yõtãh, nê yõ-á kè me wãrkínsàhnóle ne ñkě: «Nasaretı kwil Yesu, Nsyifunõ yõtẽ.» ²⁰ Pãh Yesu syi dahni yõ, té wey nê wãrkı syi kéne dahni tyí, ñ yõtãh, kè sõ me Yebre wey soko, ànê Latẽ wey soko, ànê Kreakı wey soko. Té rýãh soko-á sõ pè syi ñne dahni yõ, nénpó sõ me yúkey kwille. Kãh pi sě, Nsyifunõ náhnáh kè we kar. ²¹ Képah soko, Nsyifunõ sárká syınwilkıpu yõtãm yo Pilati tyí ne, à kãh ye wãrkínó mè tẽ sě ne, Nsyifunõ yõtẽ-á. Nkě à kè wãrkı mõ ne, dí mè-á yo ne ñkě, Nsyifunõ yõtẽ-á péwõle. ²² Nte Pilati me yo pé tyí ne, páh fyò nê wãrkı te, kãh kı tẽ sě.

²³ Képah tẽne, sràsyíbı-á Yesu syi te dahni yõ, pè ñ flo tãkõ à dibi‡ tãntã ñyèh à põ gbãh sah ñ fwòmò-ńgbẽ tyí. Pé nénúkù núkú pól me tãkõ núkú núkúle. Té fwòmò-ńgbẽ mè sõ me kóhntel-ńsah kène ké tyí. Kè sõ me fwo núkúle à tãkõ ké yõtãh tyí, fóó à põ syi ké sètãhkı sõ tyí. ²⁴ Pè me yo wẽ tyí ne, pé kãh képah wõ yõrı n tãkı. Pé ye ñdan mõ

† 19:13 19.13 - Kabata kór ye tyah kèyyne. ‡ 19:23 19.23 - Wrome tãn-à sõ néville n syi dahni yõ, pè tẽ flo de. Pãh à syi te, nónó-á syi ñne, pépi ñ flo nõpi tãkõ n dibi.

n yah, kàh kɪ pɪ nê tyíle. Té nê-á lésõ wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne níkě: «Pè ní flo dibi pé wě wró, té ñdan mɔ à ní fwòmò-ñgbě tokɔ.»[§] Képah wil yín ye kè kǒ kè pɪ sě yò. Sě ye sò sràsýíbí pɪ.

²⁵ Té Yesu yú sò me yínnntě́nóle Yesu syɪ syɪ dahni tnô, ànê ñ yú gběnsêle, ànê Klopasɪ kyɪ Marile, à tahlɪ Makadala kwil Mari tyí. ²⁶ Yesu tò sáh-ò nê tyí-á no yíí ñ tyí, ñmɔ to sò me yínnóle Yesu yú tnô sɔkɔ. Yesu-á pè we, à yo ñ yú tyí ne: «Á pídí we yò.» ²⁷ Képah nàh, té yo ñ tò sáh-ò mē tyí ne: «Á nò we yò.» A tokɔ légbí tyí, tò sáh-ò mē me Yesu yú tē à kyɪ sah ñ gblóy tyí.

Yesu kúnóle

²⁸ Képah nàh, Yesu-á pĩ ne tyi pól-á pɪ dal mɔ sě, à ne: «Níkí me ní tē.» Képah sɔkɔ, nê-á wárkɪ sah Liyel wey sébéy sɔkɔ, kè wil.* ²⁹ Té pín yó sò me nénpó yòyòkè ninε ké yííne. Sràsýíbí me sènsúkúrí tokɔ à dahbi wilki kéne yòyòkè ni sɔkɔ, à dyɪ yisɔpɪ ñdan tyí, té kè no à sah Yesu vyàh yah. ³⁰ Wàh kè wɔ, à ne: «Tyi pól ye we pɪ dal mɔ.» Wàh fyò képah yo, à ñ yò sɪnki té ku.

³¹ Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh kɪ sò n tyah n pi lékâh mónó sɔkɔ.† Té mɪ mɪ yòh mē sò kal sé no télóle. Képah ye, Nsyifunɔ yòtām nàh sò me ké tyí ne nónó-á me syínsàhnóle dahlo yò, pé lékyî pɔ mɪ mɪ yòh sò no dahlo yò.‡ Kàh pɪ sě, pè kè yah kǒ Pilati tyí ne, à kéne no nópi gbyêh kwɔkɪ pè kǒ pè ku súú, pé lékyî mó tiki n mɔ n to dahlo yò. ³² Képah sɔkɔ, népí ními nónó-á sò pè syɪ dahlo yò ànê Yesule, sràsýíbí me pɔ négben gbyêh kwɔkɪ té ní-ò to tyí kwɔkɪ. ³³ Té pàh yíni tē Yesu tyí, pè kè we ñmɔ me ku te. Kàh pɪ sě, pè nàh fwõtē ñmɔ gbyêh kwɔkɪ. ³⁴ Nte képah fyé yò, sràsýíbí nópi sɔkɔ yó Yesu gbòpɔ tú mēmèkùle. Nénpó swɔ, tó ànê ni n fwò n wil nóré mē sɔkɔ. ³⁵ Névi nê-á n yo tyi nópilε, ñ to yí yah tótó sɔkɔ ye sè pɪ. Gblɔ ye ñ tyiyónóle. Nmɔ nté to pĩ ne gblɔ-á pé n yo. A tyi nópi yo ne yépi to sě Yesu yò. ³⁶ Nte yah, tyi nópi pól ye pɪ Liyel wey sébéy sɔkɔ tir wárkínsàhnó mē kǒ kè wil. Kè lésõ me wárkínsàhnóle ne níkě: «Ñ gbèkè yó ntē nàh n kwɔ n pi.»[§] ³⁷ Té kè tǒ me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy fí yó sɔkɔ ne níkě: «Pàh névi nē tū, pé yípló pye kɪ tē ñ yò.»*

Yesu lékó yínóle tekɪ diki sɔkɔ

³⁸ Té dí yó lésõ me pè n ye Nsyosefule. A sò n wil Arimatɪ kwil sɔkɔ. Yesu tò sáh-ò yó ye sò ñ tole. Té Nsyifunɔ yòtām tíkí-á sò me à tē sě, képah ye à kè wǒbɪ péle. Kéne tyi pínsɔkɔntenɔ nàh, ñmɔ me pɔ Pilati ní ne, à ye pé kǒ pé Yesu lékó de dahni yò pé kyɪ à yí. A me ké wěkùle à kǒ. Képah sɔkɔ, à me kyɪ ñ lékó de. ³⁹ Té Nikodemɪ nê-á lésõ kyɪ wil Yesu tyí sò yó lékâhne, ñ to me pɔ pútúr pān penāl dukenɔ nínó fěkɪnmɔnɔle wě sɔkɔ. Núkú yín ye mirle, ní-ò yín me alowesule. Pútúr mē sò no kílónó yògbām kénkòle. ⁴⁰ Pé ními me ñ lékó tokɔ, té à plo

§ 19:24 19.24 - Yah n te Gbálnó 22.19. * 19:28 19.28 - Yah n te Gbálnó 69.22. † 19:31

19.31 - Nsyifunɔ gbìyíkí sò n tyah tyah piri gbíne. ‡ 19:31 19.31 - Yah n te Tõnyonɔ 21.23.

§ 19:36 19.36 - Yah n te Gbálnó 34.21. * 19:37 19.37 - Yah n te Nsakarí 12.10.

fwo gbróle. Pè pãñ pènàl yì nòpi mo ò yõ, à yĩne Nsyifunò lékó yĩ dükùle. ⁴¹ Pãh Yesu syi dahni yõ ñyãh soko, swãh yó lesò me nénpó tnô diki sãñ yóle ké soko, diki nê-á ney náh yĩ yah ké soko pólle. ⁴² Té Nsyifunò mu mu yòh-á kú sò n tyah n pi lékãh mónó soko sã, képah ye pè me Yesu lékó yĩ diki mè soko, képah nê-á sò me yúkey.

20

Yesu lékó yilkinmòncle

¹ Dimansyi sò séngbõle, Makadala kwil Mari kwãh kyi diki yõ tósò yõ gbíne. A kyi ne n yah diki yah dáhkì náh tã me ké yah. ² Képah soko, à to soko à kyi wil Simo-Pyeri ànê ò ní-ò Yesu tò sãh-ò yó tyí nê tyí-á no yĩ Yesu tyí, té yo pé tyí ne, pãh Tẽ ñgbẽ lékó wilki diki soko. Té pépi náh pĩ pãh à sah ñyãh soko. ³ Képah soko, Pyeri ànê ò ní-ò Yesu tò sãh-ò mè me yuku à diki yõ nyáh sò. ⁴ Pé ními sò me n to. Té ñmò-á sò me n to súu kal Pyerile, ñmò kyi yĩni tẽ gbenne diki yõ. ⁵ Wãh kò yah diki soko, à fwo gbró we sãhnóle ké soko, té à náh de. ⁶ Nte Simo-Pyeri nê wo-á sò me n pi ò náhle, ñmò wo-á pò yĩni tẽ, à de diki soko. Té kyi fwo gbró we sãhnóle, ⁷ ànê fwo yóle fikénsãhnóle ké tyile, pãh sò nê mo ò yõ yõ. Képah náh sò me fwo gbró télóle fí núkú. ⁸ Képah soko, Yesu tò sãh-ò nê-á sò pò de diki yõ gbenne, ò to me de diki soko. Wãh kè we, à sã ké yõ. ⁹ Té à pò no légbí tyí, wey nê-á wãrkú sah Liyel wey soko ne, Yesu lékó-á yĩne à pò n yilki mo, ò tò sãhpú náh tãñi sò me képah dükù pĩ. ¹⁰ Képah náh, Yesu tò sãhpú népĩ ními nòpi pé syi to yuku pé òinne.

Yesu ò gblòyne Makadala kwil Mari wẽki

¹¹ Légbíne, Mari sò me yínnntẽnóle kégbó soko diki tnô me n gbo. Wãh me gbní soko gbí nêne té kò yah diki soko, ¹² à yĩnyò tònpi bi népĩ ními we fwòpikino soko diki soko. Pè sò me kòntẽnóle Yesu lékó snékinmò-ńsah soko. Núkú sò me tẽ ò yõ mó-ńsah òinne, té ní-ò me tẽ ò gbyêh mó-ńsah òinne. ¹³ Pè me ne, pi, kwãh nê se pi té à n gbo ni? A me ne pãh pé Tẽ ñgbẽ lékó wilki. Nté pé náh pĩ pãh à sah ñyãh soko, képah-á pé kã pé n gbo. ¹⁴ Wãh me képah yónó soko té ò yah vi, à Yesu we yínnóle nénpó. Nte à náh sò me pĩ ne ñmò-á. ¹⁵ Yesu me à piki yah ne, pi, kwãh nê se pi té à n gbo ni? Nê se à n yah n kã ni? Nte Mari wo sò me n sò ne setè dí-á, té yo ò tyí ne, pé yõtẽ, ñmò-à kú nê wilki òne, à ò sãh-nsahle pé wẽki pé kyi à toko. ¹⁶ Képah tẽne, Yesu me à ye ne, Mari! Mari me ò yah vi ò òinne té yo ò tyí Yebre wey soko ne, Wrabuni, nê kór-á kwó-ò díne. ¹⁷ Nte Yesu me yo ò tyí ne: «Mé náh tãñi me òkò yuku Sú Liyel tnô, képah ye, káh ní tẽ n sah. Té kyi n yo ñmò yúnpyé tyí ne, * máh kú òkò yuku ní Sú tyí, nê-á yépi to Súle. Nmò nê-á ní Liyelle ànê yépi to Liyelle, máh kú òkò yuku ò tyí.» ¹⁸ Képah

* **20:17** 20.17 - Yesu yúnpyé nóno tyí-á à n yo ásò soko yò, ò yõ sèpú ye à n ye.

sokɔ, Makadala kwil Mari me kyi kè yo Yesu tò sáhpú tyí ne, páh Tě ñgbě we. Té wáh tyi nónó yo ñ tyí, à me sè yāh pè tyí.

Yesu ñ gblõyne ñ tò sáhpú wěki

¹⁹ Kéne dimansyi mè ó sō nívine, Yesu tò sáhpú sò me tükènmontěnlé wòkò yó sokɔ. Té Nsyifunɔ yõtām yah tíkí tě tyí, pè sò me ké vì yey tē n mɔ sah. Nte dō, Yesu núkú pɔ n yīn pé niyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinu sokɔ.» ²⁰ Képah yóntenɔ náh, à ñ gbǎn táhló ànê ñ gbòpɔle pè wěki. Páh Tě ñgbě we sě, kè pɔ yī ñìvìnine pé tyí. ²¹ A me tō yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinu sokɔ. Sú Liyel-á ñmɔ tō sō, sě ye ñmɔ tɔ yéle n tō.» ²² Kéne welɔ yóntenɔ náh, à fíbɔ mɔ pé yō té ne: «Liyel Mirki ye mé yéle n kō. ²³ Yáh nónó tyípél yō mɔ pè kō, sè kɔ yō mɔ pé tyí. Té yáh nónó tyí yōnmɔ-ńkěne, sè náh n yō n mɔ n pi pé tyí.»

Yesu ne Toma yal mɔ tòtò pínóle

²⁴ Nte Yesu-á pɔ ñ tò sáhpú tnô sō nêne, Toma nê-á pè yīn dyi à kō kènìnine, ñmɔ wɔ náh sò me. Yesu tò sáhpú népí gbõnimí sokɔ yó ye sò ñ tɔle. ²⁵ Kǎh pɔ sě, pé no téló me pɔ kè yo ñ tyí ne, pépi-á Tě ñgbě Yesu we. Nte à me pè syah ne ńkě, né péwɔ tě náh kwèrkè níy we ñ gbǎn táhló sokɔ, té pé kèngbɔ dyi yah sé sokɔ, ànê né pé náh pé gbò dyi yah ñ gbòpɔ tũ-ńsah sokɔ, pé náh n sě n yah n pi ké yō pólle.

²⁶ Képah náh, ké dimansyi kèyáhle nítò, Yesu tò sáhpú sò me wě tuke mɔ tē wòkò sokɔ, té me ké vì yey pól tē mɔ. Képah wɔ sokɔ, Toma tɔ sò me péle. Dō, Yesu núkú pɔ n yīn pé niyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinu sokɔ.» ²⁷ Képah yóntenɔ náh, à yo Toma tyí ne: «Á kèngbɔle pɔ ásò sokɔ yò, ñ té n yah í gbǎn táhlóle. Á gbò nɔ n dyi í gbòpɔ sokɔ. Yal n mɔ tòtò pínóle, ñ té n sě ké yō.» ²⁸ Képah tēne, Toma ne ńkě, ñmɔ-á pé Tě ñgbě ànê pé Liyel tɔle. ²⁹ Képah sokɔ, Yesu me à syah ne: «Wáh í we, képah ye á sě í yō kè. Nte nónó-à sě ñmɔ yō í wényah-ńkěne, pè kɔ me ñìvìn sokɔ.»

³⁰ A wil képah sokɔ, Yesu tō gbil tyi náhnáh pɔ ñ tò sáhpú yí yah, nónó-á sè náh wārki sébéy mè sokɔ. ³¹ Nte nónó-á wārki ké sokɔ, sè ye wārki ne sépi gbò yō, yé sě ké yō ne Yesu-á Liyel Píđine, ànê Liyel ney yáhntokɔnɔle. Té yáh kɔ sě ñmɔ yō, yé mó tyé-ńkě min we.

21

Yesu ñ gblõyne ñ tò sáhpú népí kwǎrnimi wěki

¹ Képah náh, sō yóle, Yesu tō ñ gblõyne ñ tò sáhpú wěki Tiberiyadi yó-ñgbě gbòpɔ. Kǎh pɔ òkù nêne, kè we yò: ² Simo-Pyeri sò me wě tyí ànê Toma nê-á pè yīn dyi à kō kènìnine, ànê Natanayeli nê-á n wil Kana kwil sokɔ, Kalile gběnyah, ànê Nsebede đinpìle, à tahlɔ pé no Yesu tò sáhpú népí ními yísyó tyí. ³ Képah tēne, Simo-Pyeri me yo pé tyí ne péwɔ-á n sokɔ yěnkɔ tē-ńsah. Pé no téló me ne, pépi tɔ-á kɔ sokɔ ñne. Pè me wil sokɔ à kyi de krótókè sokɔ, té pè náh kwáh yó we tē lésò lékǎhne. ⁴ Tyah syiki gbíne, Yesu sò me yīnnóle yo vyāh yah, té ñ tò sáhpú náh sò me pī ne ñmɔ-á. ⁵ A me yo mɔ pé tyí ne, pé kódibí, pè

kó yěnkɔ yísyó wɛ tẽ nɪ? Pè mɛ nɛ, ɔ̃-á. ⁶ A mɛ nɛ, pè pé yěnkɔ tẽ tẽ mɔ min n dah n mɔ krótókè gbòyò sòlɛ, pǎh kɪ wɛ tẽ. Pè mɛ sè min dah mɔ, té yěnkɔ wɛ tẽ tnónòlɛ, f́óó pè tẽ sè yɔɪ wilki kwɔ. ⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tò sáh-ò nê tyí-á nɔ yíi ñ tyí, ñmɔ mɛ yo Pyerɪ tyí nɛ, Tẽ ñgbě-á. Té Pyerɪ sò mɛ ñ fwòmɔnɪ dɛ sah. Wǎh noh nɛ Tẽ ñgbě-á nýǎh sɔkɔ, à kè tɔkɔ mɔ té yɔkɔ de yɔ sɔkɔ. ⁸ Tò sáhpú téló wɔ mó n pi krótókè sɔkɔ, té mɛ pé yěnkɔ tẽ tẽ mɔlɛ n yɔɪ n pi, yěnkɔlɛ sé yíi nɛ. Pè nǎh sò mɛ gbɛ mɔ kah yɔ vyǎhlɛ. Kè sò mɛ métérnó lèkwě kénkòlɛ. ⁹ Pǎh pɔ yíni tẽ kènkwǎh yò sɔkɔ, pè nyǎhségbnɔ yísyó wɛ yěnkɔlɛ sé yò, té búrn tɔ mɛ. ¹⁰ Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, yěnkɔ nónó-á pè wɛ tẽ yò, pè pɔ sé yísyólɛ. ¹¹ Wǎh yo sɛ, Simo-Pyerɪ mɛ yěnkɔ tẽ tẽ mɔ nópi yɔɪ wilki kènkwǎh yò. Sè sò mɛ yúkúnólɛ yěnkɔ ñgbǎl pló lèkwě tikinini pó gbǎm pó tónólɛ (153). Nte yěnkɔpèl nópi wéntèno fyé yò, pé yěnkɔ tẽ tẽ mɔ nǎh kòlɪ. ¹² Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ yòkɛ yò. Té ñ tò sáhpú-á sò pǐ nɛ Tẽ ñgbě-á sɛ, képah ye ñ pikinyahno tah pé tyí nɛ, nê se ñnɛ nɪ? ¹³ A mɛ nɔ de pélɛ, té búrn tɔkɔ à dibi pé tyí, té yěnkɔ tɔ dibi pé tyí sèntè ólɛ.

¹⁴ Yesu lékó yíkinmɔntɛno nǎh, ké kɛ t̃-ò ye à ñ gblòyne ñ tò sáhpú wèkɪ yò.

Yesu ànê Pyerɪ wɛ wénólɛ

¹⁵ Yòkɛ yóntɛno nǎh, Yesu mɛ Simo-Pyerɪ piki yah nɛ ñkɛ: «Nsyõ* pídí Simo, ní tyí-á nɔ nɔ nópi tyí sò, ní tyí se mɛ nɔ áwɔ tyí à kal pépílɛ?» A mɛ yo ñ tyí nɛ, àwɛ Tẽ ñgbě, ñmɔ ñtɛ-á pǐ nɛ ñ tyí-á nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ñ tyí nɛ: «Ñ kópópi ténó plɛ.» ¹⁶ Té t̃ à piki yah kɛ ní-òlɛ nɛ ñkɛ: «Nsyõ pídí Simo, ní tyí se mɛ nɔ á tyí?» A mɛ yo ñ tyí nɛ, àwɛ Tẽ ñgbě, ñmɔ ñtɛ-á pǐ nɛ ñ tyí-á nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ñ tyí nɛ: «Pɪ ní kèpyèni fɛ-òlɛ.» ¹⁷ Képah nǎh, Yesu t̃ ñ syɪ à piki yah kɛ t̃-òlɛ nɛ ñkɛ: «Nsyõ pídí Simo, ní tyí se mɛ nɔ á tyí?» Képah sɔkɔ, kè Pyerɪ yah kwɔ, Yesu-á sǔnpílɛ à piki yah kɛ t̃nó pólle nɛ, pé tyí se mɛ nɔ ñ tyí nɪ? Képah tɛnɛ, à mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tẽ ñgbě, ñmɔ-á tyi pólle n pɛ. Wǎh kè pǐ yíi nɛ, ñ tyí-á mɛ nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ñ tyí nɛ: «Ñ kèpyèni ténó plɛ. ¹⁸ Kègbɪgbɪ tẽ yò, mé kéle n yo á tyí, áwɔ kètɛnpíkɪ gbíne sò, nýǎh-à á dyɔ, ñ á k̃ toh á fwòmò-ñgbě yò ñ sɔkɔ nénpó. Nte wǎh pɔ dye, á kɪ á gbǎn yò ñnɪ yó k̃ à kɪ á k̃ toh ñ k̃, té kɪ sɔkɔ ále f́í yó sɔkɔ, nýǎh tyí nǎh mɛ á tyí.» ¹⁹ Té Pyerɪ-á nɛ n ku n pi dùkù nêne, té kè kɪ Liyel yín gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo sɛ yò. Képah yóntɛno nǎh, à t̃ yo Pyerɪ tyí nɛ: «Ñ sò tɛ.»

²⁰ Képah sɔkɔ, Pyerɪ-á ñ yah vi, Yesu tò sáh-ò nê tyí-á nɔ yíi Yesu tyí, à à wɛ pé nǎhlɛ. Ñmɔ ye lésò ñ gbalɪ kèkɪ Yesu t̃nɛ, té à piki yah nɛ, Tẽ ñgbě, nê tẽ ó se kɪ n vi n pi ñ nǎh nɪ? ²¹ Pyerɪ-á à wɛ, à Yesu piki yah ñ tyí sɔkɔ nɛ ñkɛ, té ñmɔ-á dò, Tẽ ñgbě, tir nê se kɪ ñmɔ nɔ n pi nɪ? ²² A mɛ yo ñ tyí nɛ, pǎh kɪ mɛ ké tyí nɛ ñmɔ tẽ min sɔkɔ, f́óó kè pɔ n nɔ pé syínɔnɔ tyí, ñ vyǎh nê se mɛ ké sɔkɔ nɪ? Ñmɔ tẽ wɔ pé sò

* **21:15** 21.15 - Nsyõ nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, túkù ñnɛ n ye Nsyonasulɛ.

tě sǒ! ²³ Képah těne, kè wil wùù Yesu yǒ sěpú tyí ne, Yesu tò sáh-ò mè náh n ku n pi. Nte Yesu náh se mó tǒ sǒ ò kú-ńkě tyí yo Pyerɪ tyí. A sǒ ne ńkě, páh kɪ me ké tyí ne ñmɔ tě min sɔkɔ, fǒó kè pɔ nɔ pé syínpono tyí, ò vyǎh ñê se me ké sɔkɔ ni?

²⁴ Yesu tò sáh-ò mè ye n yo tyi nópile, té sè wǎrkɪ. Té ápi pĩ ne gblo-á ò tyíyónole.

²⁵ Tyi náhnáh túkù me Yesu pi ńtǒ. Nte sé pól-à sǒ me n wǎrkɪ núkú núkúle, ńmɔ sǒnɔ sɔkɔ, sé sébéynó sáh-ńsah náh náhkɪ n we n pi kèkǒyó sɔkɔ.

Tyípínì

N yúnpyé, yépi nónó-á sébéy mè kàrpule, mé wèkí yé tyí.

Tyípínì sébéy mènne, Likyi sébéy wárkínó ní-ò ye kéle.

Wáh nê wárkí gbenne, té ò yínne ké yõ pè n ye Likyi sébéyne, képah Yesu min pì òkù tyí óle n yo á tyí, gbí nê-á sò à me sétáh yõ. Nte ò sébéy ní-ò mè wòle, nê-á pè n ye Tyípínì sébéyne, kè Yesu yínyõ dókónsòkòno tyíle n yo á tyí; ànê képah náh, Liyel Mirki-á pò Yesu tò sáhpú tòko, té Yesu yõ sèpú ònkínó tyah òkù nêne.

Yesu yõ sèpú ònkí nópi sò tyah Pyerì ànê Nsyõ gbò yõ Nsyifunò wró, Yerusalemì kwil ànê Nsyifunò kwlo tókò sòko. Té ònkí nópi tókò me we Pole gbò yõ kwlo yísyó sòko, nónó náh pì Nsyifunò kwlole, sò-á Antyoçsyì kwil, ànê Korènti kwil, ànê Filipi kwille. Képah náh, Likyi me Pole Liyel tò pínkònkòno òkù yo wah ànê yótyí nónó-á à we ké sòko. Pole-á tẽ we yótyí nópi yah wah òkù nêne, Likyi ké tò yah yo wah.

Likyi ò sébéy mè sòko tyi kèdùkù yah yo á tyí, ké 1.8:

- Liyel yõ sèpú ònkí tyahnóle Yerusalemì kwil sòko (1.1 - 8.3),
- Liyel wey yónkònole Yerusalemì kwil, ànê Nsyude, ànê Samari gbènyah (8.4 - 12.25),
- ànê kèkòyó tantàn pól sòko (13.1 - 28.31).

Wáh Yesu tẽntò névyè Liyel wey yo òkùle n yah, ò n nùkú fẽ n pì kwónó nê-á sò pè Yesu yõ sèpúle n kò. Kéne Liyel wey yónó mè ye Nìvìnì tìrle. Képah tò Yesu òkùle ále n wèkí, òmò nê-á Liyel ney yáhtòkònole. Nmò ye pò tẽ kèkòyó mè sòko, à pwáhnmonòle névyè kò, nónó pól-á fẽ syi sè ò yõ.

Liyel yé yah tẽ ké kárnó sòko.

Amina!

Liyel vyäh kònole ò Mirki pónó tyí sòko

¹ N dí Tewofil, máh lésò sébéy gben nê tekí mò á tyí, képah sòko ye mé wárkí Yesu tyípínì ànê ò névyè kwónónò pólle. Mé sè wárkí à tòko ò tò tyahnó tyí,* ² pópó à pò nò sò nê-á Liyel à yõ òkò sòko yínyõ. Té Yesu-á pópó n yõ ò òkò n sòko, à tãn kwáh sah ò tẽntò syínyopu kò Liyel Mirki gbò yõ, pépi nónó-á lésò à yah wilki sah. ³ Yesu-á yèvyàhrì pì à ku, képah náh tẽntò névyè nópi tyí ye à ò gblòy wèkí duke duke náhnáhle ne, páh me vile. Sèpìn tikinini sòko ye sò à ò gblòyne péle n wèkí, té péle n kwò Liyel tórí tyí yõ.

⁴⁻⁵ Képah sòko, só yóle pè me yòke yónó sòko, té Yesu gbáhdýàh yó di pé tyí ne: «Yé káh n gbe n mò Yerusalemì kwille. Ngbòle, Nsyõ lésò névyè wel wilki ni sòko, ònte nùkúnúké, káh pópó n nò sèpìn yísyó tyí, Liyel kí yé tò sah ò Mirkile kí yé pì yályál. Képah ye, yé káh gbe mò

* 1:1 1.1 - Liyel wey sébéy fí nê-á pè n ye Likyile, képah tyí ye Likyi n yo Tewofil tyí ne pé sébéy gben-á.

Yerusalemune. Yé Liyel Mirki syíkí n tẽ nénpó, képah nê-á Sú Liyel vyãh kǒnóle, nê tyí-á mé yo sah yé tyí.»

Yesu yǎndokonsokónole yǎnyõ

⁶ Té Yesu tẽntò névye-á sò me tükènmònole n tnô, pè píkinyahno yó pì n tyí ne, pé Tẽ ñgbě, núkúnúkú se à kí tǒrí tǒ dahbí Yisrayel gběnyah tãn gbò soko ni? ⁷ A me yo pé tyí ne: «Yépi tyí náh ké lésò ànê ké gbí pínóle. Sú Liyel nê ó-á tǒrí nétẽne, ñmò ye wilki sah légbíne. ⁸ Nte yé kí pò tẽnwenò yó we, Liyel Mirki-à pò tiki yé yõ gbí nẽne. Képah soko, yé kí pì ñmò tyí yónwàhpu kègblòle à toko Yerusalemí kwil, ànê Nsyude gběnyah pól soko, à tahlí Samari gběnyah tyí, fóó à kí kyí syí kèkõyó pól yǎn tyí.»

⁹ Yesu-á fyò kéne welò yo te, à núkú yõ dokò n soko yǎnyõ pé pól yí yah. Té nýírkí yó pò à fòkò tũ, pè náh tǒ à we. ¹⁰ Té pãh me kéne yǎnyõ yáhnó soko díkidíkí sě, pè núkú díbí népí ními yísyó we pé tnô fwòpikinò soko, ¹¹ pè me n yo pé tyí ne ríkè: «Kalile gběnyah tãn, kwãh nê me, té yé yǎn tẽ ásò, à yǎnyõle n yah sě? Sǒ-á yé we Yesu mènè, à yõ dokò soko yǎnyõ yò, sěntě ó ye à kí tǒ n syí n pò n pì.»

Yesu tẽntò névye syínponole Yerusalemí kwil

¹² Képah náh, Yesu tẽntò névye yal Wolivi yèh yǒlì yõ, à pé syí n pì Yerusalemí soko. Kéne yǒlì náh sò me fíí kah Yerusalemune, kè me lérí tóní kénkõ kó-ńsahle. ¹³ Pãh pò de, pè dokò yuku yǎnyõ wòkò soko, pãh ríkẽne wẽne n tuke n mò ńyãh soko. Pyerí sò me, ànê Nsyõne, ànê Nsyakile, ànê Andrele, à tahlí Filipi tyí, ànê Tomale, ànê Bartelemine, ànê Matyele, ànê Alfe pídí Nsyakile, ànê Simole nê-á sò pè n ye sú fò vyãh syí-òle, ànê Nsyakí pídí Nsyudele. ¹⁴ Pé pól sò me pé sòno pì núkúle, à n tuke n mò wě tyí gbímegbí, à nírilè n pì. Syó yísyó tò sò me péle, à tahlí Yesu yú Mari tyí, ànê Yesu yúnpyéle.†

Matyasí sàhnóle Nsyudasí swo

¹⁵ Kéne sèpìn soko, sò yóle, Yesu yõ sěpú sò me tuke mò népí tikinúkò (120) kénkõle. Té Pyerí me yuku yǎn pé niyó, té yo pé tyí ne, ¹⁶ pé yúnpyé, Liyel wey soko Liyel Mirki-á lésò Davidi kò, à nê yo sah Nsyudasí tyí soko, kãh sò yǎne kè pì ó pì. Kéne Nsyudasí-á lésò Yesule n tẽpú wěkí. ¹⁷ Té pépi ùnkí soko ney yó-á mó tǒ sò ñne, tòle dáhbínóle n gbò pépi tyí kòle. ¹⁸ Nte wãh pò nê we n tyítúkù pínó yõrele, képah-á dwe swãhle. Té à me pò syíkí n fòkò sò, n dyò pól wil karkí. ¹⁹ Képah soko, Yerusalemí tãn pól me kè noh, pè kò pè kéne swãhle n ye pé wey soko Akeldamale, nê kór-á tó swãhle. ²⁰ Képah tyí-á sò wárkínsàhnóle Gbálnó sébéy soko ne ríkè:

«Ñ kéte kí pì kéntíkínne,
ànê ney náh tǒ n tẽ n pì ké soko.»†

† 1:14 1.14 - Yesu yúnpyé nónó tyí-á n yo ásò soko yò, tükù sòno soko, n kèkùrkí núkú gbãm ye à n ye. Té tükù sòno soko mó, n kèkùrkí núkú gbãm náh à n ye. † 1:20 1.20 - Yah n te Gbálnó 69.26.

Té tǒ yo ké fí yó sòkò nē ñkě:

«Ñní kú ñ pì pì tò tǒkò n pì.»[§]

²¹ Képah-á, névyé nónó-á sò me péle Yesu me gbí òkòkò, ²² à tǒkò Nsyǒ-á à wel wilki ni sòkò gbí nēne, fókó à kyí syí ñ yǒ n òkòkò n sòkò sò tyí yínyò. Pépi sòkò nénúkù yó-á yíne à tahlí pé tyí, pé ñ tyíle n yo n wáh nē, wáh ku té yilki mǒ.

²³ Wáh yo sě, pé me népí ními wěki. Núkú yín ye Nsyosefule, nê-á pé n ye Barsabasule, té tǒ ñne n ye Nsyusitusile. Ní-ò yín me Matyasule.

²⁴ Képah sòkò, pé me Liyel ni nē, Tě ñgbě Liyel, ñmǒ nê-á no pól fókósòñòle n pne, wáh nē yah wilki népí ními nópi sòkò, à tēne pé wěki.

²⁵ Tě wǒ-á kú Nsyudasí swǒ tǒkò Yesu tǔntò névyé tò mè sòkò, wáh nē milki té yuku fí yó, ñyáh-á yíne ñne.* ²⁶ Képah tēne, pé sáhntòkòkò pì, kéne sáhntòkòkò me pǒ yíne Matyasule. Ñmǒ núkú kwǒ mǒ Yesu tǔntò névyé népí gbònúkú sòkò.

2

Liyel Mirki pónóle

¹ Syáh sǒ-á pǒ nǒ, nê-á pé n ye Pántekotí syáhle, Yesu yǒ sěpú pól sò me tükènmòñòle fí núkú sòkò. ² Dǒ, yínpǒ yó núkú n wil liyel sòkò á kú nē yáhpékè yó sǒ kǒ, à pé mé-ńsah wòkò pól yuku. ³ Té kwáh yó núkú wil mǒ á kú nē nyàh lépǒ sǒ, té kǒlì tǔ tǔ kǒ pé nénúkù núkú pól yǒ. ⁴ Liyel Mirki me pé pól tǒkò. Pè tyah wénsnóle n wěki Liyel Mirki-á nónó dahbí pé vyěy.

⁵ Té légbíne, Nsyifunò nónó-á pé Liyel wěkì tǔnó ple, pé sò me wil kékòyó kwlo kwlo pól sòkò, à pǒ twah Yerusalemí kwil. ⁶ Yínpǒ mè-á wil sě, pé pól tuke mǒ tówùle. Té pé pól yáh-ńsah sò me tyē, pé nénúkù núkú pól-á sǔnpúle pé kwlo welò wékínóle n nohní Yesu yǒ sěpú tyí. ⁷ Kǎh pì sě, pé gbàn du, pé lékám fěki, pé me tyah n yo wě tyí nē: «Nónó pól-á n wěki yò, pé pólle Kalile gběnyah tǎn nǎh di? ⁸ Nte kè pì sǒ té ápi nénúkù núkú pól á kwlo welò wékínóle n nohní pé tyí, ⁹ ápi nónó-á n wil gběnyah nópi sòkò, nónó-á pì: Partesele, ànê Medile, ànê Yelamne, ànê Mesopotamí tǒle, ànê Nsyudele, ànê Kapadosule, ànê Pòtele, ànê Asile, ¹⁰ ànê Frisyile, ànê Pánfilile, ànê Yesyiptile, à tahlí Sirentí kwil tǎn tyí, Libi sòkò, ànê Wrome kwil tǎn nónó-á me tǔnóle ásò, ¹¹ ànê Kretí tǎnne, ànê Arabunine. Ápi tükù sò dubi Nsyifunò Liyel nínó wěkì sòkò, té tükù mó vi mǒ de ále ké sòkò. Té á pól me Liyel tyí-ñgbnò pínó tyí yónóle n nohní pé tyí á kwlo welò sòkò.» ¹² Képah sò me pé pól yáh-ńsah tyē, té gběndùnì tǔ tyí, pé me tyah n yo wě tyí nē, tir nē se képah n wěki nì? ¹³ Té pé tükù mó sò me kóle Yesu yǒ sěpúle n ko nē, òwě pènèkì-á tǔ péle.

Pyeri Liyel wey yónóle tówù tyí

§ 1:20 1.20 - Yah n te Gbálnó 109.8. * 1:25 1.25 - Fí nē tyí-á n yo ásò yò, yèvyàhri tē-ńsah ye nēnpóle, nê-á pì nyàh mé-ńsahle. Nsyudasí ye ku sòkò nēnpó.

14 Képah sòkò, Pyeri yuku yín pé no tǝntò névye népí gbõnúkú téló nuyó, té tyah n yo yínpǝ ñgbǝne tówú tyí ne: «Ápi Nsyifunò pólle ànê nónó pól-á me tǝnóle Yerusalemú kwil, yé yé ní kwò noh palle ní tyí, yé mó ní wey syíkí-ńsah pǝ. 15 Mé pǝ ne yáh me n sǝ ne, sǝtǝnì sòkò-á no nópìle, té sǝ náh dé! Pǝy tǝ gbí ó sòkò náh ále yò di?» 16 Nte Liyel tǝntò syínyo-ò Nsyoweli-á nê yo sah, képah ye pǝ yò.† 17 A lésǝ ne, Liyel-á ne ñkǝ:

«Kèkǝyó-à pópó n tye,

mé kǝ ní Mirki tiki mo no pól yǝ.

Yé dínpǝ ànê yé syónpǝ kǝ ní tǝntǝnǝne n syi n yo.

Mé kǝ wǝkínóle yé kǝtǝnpǝle n wǝkǝ,

té yé yèwàhnì kǝ dléyne n do.

18 Gbǝ yǝ, kéne sǝpǝn sòkò,

mé kǝ ní Mirki tiki mo ní tǝnpǝbǝ díbǝ ànê syó yǝ.

Té pǝ kǝ ní tǝntǝnǝne n syi n yo.

19 Mé kǝ gbǝl tyi pǝ yínyǝ,

té kǝ gbǝl tyi pǝ sǝtáh yǝ,

nê-á kǝ pǝ tó, ànê nyàh, ànê gbǝsyikile,

20 gbǝ kǝ vi mo pǝ fǝntǝne, té ñwǝ kǝ syāh tǝ sǝ,

té Tǝ ñgbǝ tukey tǝkǝnó yòh ñgbǝ kǝ pyé pǝ, kéne tǝrí yòh ñgbǝne.

21 Képah sòkò, nónó pól-á Tǝ ñgbǝ ye gbo, pépi wǝ kǝ pwah.»

22 Pyeri-á Nsyoweli welo nópì yo te, à tǝ ñ syi yo pé tyí ne ñkǝ:

«Yisrayel tǝn, yé noh ní tyí, máh kǝ nê yo n pi: Nasareti Yesule, ñmo

ye pǝ névi yóle, nê-á Liyel syǝ ñ tyí, à ñ gblǝy tǝríle yé wǝkǝ ñ gbǝl ànê

ñ gbǝndùnì tyi pínó sòkò yé wró. Yépi ñtǝ ye kǝ pǝ ó! 23 Liyel-á ñ tyi

yah tǝkò sah sǝ, sǝ pǝ sǝ. A kéne dí gbàh de mo yé kǝ, yé me ñne Liyel

dél pípú kǝ pǝ à syi dahnǝ yǝ, à à ko mo. 24 Nte kǝ náh sǝ fǝ à tǝ n sah

n pi. Képah ye, Liyel me tǝ ñ lékó yilki mo, à à wilki kǝ yèvyāhrǝ sòkò.

25 Nmo tyí ye lésǝ yǝtǝ dí Davidi yo ne ñkǝ:‡

«Péwǝ Tǝ ñgbǝ Liyel náh me ké tyí ne pé tǝ n kwlo.

Képah-á, à me péle gbǝmegbí pé yohnǝ mo yǝnne.

26 Páh tǝ me ñvǝnì sòkò, ànê ñvǝnì welo ó-á pǝ n ne n wǝkǝ.

Pé gbǝ sàhnó-á me ké yǝ ne, páh pǝ ku, pé min-á kǝ me tǝ yèvǝnǝ sòkò.

27 A náh pé lékó sah kǝ kǝ n pi,

ànê à náh n ye pé lékó kǝ kǝ n pyāh n pi,

péwǝ nê-á ñ tǝnpǝ pǝpǝyne.

28 Wáh min wǝlle pé wǝkǝ. Té kǝ pé kǝ,

pé kǝ me ñvǝnì sòkò kǝmm ñ yah.»

29 Képah yóntenǝ náh, Pyeri tǝ yo pé tyí ne: «Á no, yé ye mè á náh

ney Davidi tyi yo n wah yé syah. A lésǝ ku pǝ yǝ. Té kwey mè sòkò, ñ

diki ñtǝ me ápi kwil. 30 Nte Liyel tǝntò syínyo-ò ye sǝ ñne. N gbǝ sàhnó

sǝ me Liyel vyāh kǝnó mè yǝ, Liyel-á ñ wo nê sòkò ne, ñ pétóbé sòkò

yó-á kǝ pǝ pǝ yǝtǝne ñ swǝ. 31 Tǝ wǝ ye pǝ pǝ Kristale, nê kór-á Liyel

* **2:15** 2.15 - Yáh we Pyeri pǝy tǝ gbí tyile n yo, Nsyifunò náh sǝ tǝle n wǝ, pǝy tǝ gbí níri sǝkó-ńkǝ sòkò. † **2:16** 2.17-21 - Yah n te Nsyoweli 2.28-30. ‡ **2:25** 2.25-28 - Yah n te Gbálnó 16.8-10.

ney yáhtokónole. Té wáh ne n yilki n mo n pi n kúnteno náh, képah ye Davidi kwáh tē we, à kō à ne níké: «A náh n wū n pi lékókwíl, ànê n lékó náh n pyāh n pi.»³² Núkúnúkú Yesu mēne, á pól ye kē we yīne ne wáh ku, té Liyel me n lékó yilki mo.³³ A yō doko soko yīnyō, me ky tē Liyel gbōyō sòle. Té Sú Liyel-á n vyāh kō n Mirki nē tyí soko, à me kéle Yesu kō à tiki mo á yō. Képah ye á n yah, té n nohni yō.

³⁴ Nte Davidi náh doko yuku yīnyō, té wáh kē yo ne níké: «Tē ñgbē Liyel kē yo nmo yōtē dí tyí ne, po n kō n tē n gbōyō sòle,

³⁵ fók kē po no gbí nê-á mé ki á sépébi pi á gbáhkì súnsàh-ñsahle.»§

³⁶ Képah yónteno náh, Pyeri tō pé syah ne: «Yisrayel tãn pól yīne ye kē pí gbí yō ne, Yesu nê-á yépi tē syi dahni yō, ñmo-á Liyel pi Tē NGBÈNE té tō à pi Kristale, nê kór-á Liyel ney yáhtokónole.»

Népi kèyō núkú kyegbām (3 000) dòhnínóle Yesu yō sēpú yō

³⁷ Pyeri-á wey mē yo po tye sē, kē névye ni kah tē, pé me Pyeri ànê Yesu tēntō névye téló piki yah ne, pé no, sō se pé yīne pé pi ni? ³⁸ Képah soko, Pyeri me yo pé tyí ne: «Yé yé nno vi mo, yé nénúkú núkú pól mó wèlnwílkinó we ni soko Yesu Krista yīn yō, yé tyípél yōnmōno yīnne. Képah soko, Liyel Mirki ki yé kō. ³⁹ Liyel-á n vyāh kō n Mirki tyí soko nónó yīnne, yépi ye, ànê yé wēnpile, à tahlí nónó pól-á me kwlo fífi soko, ànê nónó pól-á Tē ñgbē Liyel ki n ye n pi.» ⁴⁰ Té Pyeri tō sō me welo náhnáhle n gbah n yo pé tyí, à sóréle n mo pé soko. A sō me n yo pé tyí ne: «Yé Liyel pwáhnmoño fē syi, yé mó wíl kwey gbí névye népél wró.» ⁴¹ Képah soko, nónó-á Pyeri welo fē syi, pé wèlnwílkinó we ni soko. Ké lésòle, népi kèyō núkú kyegbām (3 000) kénkō dohni Yesu yō sēpú yō.

Yesu yō sēpú négbro tēnóle wē tyí

⁴² Képah tēne, Yesu tēntō névye-á kwónóle nónóne n kō, pé pól sō me pé gblōy kō, me n nohni pé tyí, té me kwro mo pé soko, à pi péle núkúle. Pé sō me yōkele n yō péle wē tyí, té me níriile n pi péle. ⁴³ Liyel sō me n syō Yesu tēntō névye tyí, à gbíl tyi náhnáhle n pi. Káh pi sē, kē tíkile no pól tē. ⁴⁴ Nónó pól-á sō vi mo pi Yesu yō sēpúle, pé sō me kwro mo tē wē tyí, té me pé gbàn yí pólle n sah wē yō. ⁴⁵ Pé sō me pé swēy ànê pé gbàn yīle n yām. Té me sé yàmnó pónóle n dibi wē wró, à yīne pé nénúkú núkú pól fyàhnónole. ⁴⁶ Té pé sō me pé sōno pi núkúle, à wēne n tuke n mo sōmesó Liyel ní-ñsah gbō soko. Pé sō pé foko dal wēne, à yōkenole n yō wē yō ñìvìñìne, pé gbéngbèn soko. ⁴⁷ Pé sō me Liyelle n gbilki, té no pól me péle n sō. Té Tē ñgbē sō me névyele n pwah n mo n dohni pé yō sōmesó.

3

Gbáhkì núkú dí yó dénmōnole

¹ Képah sòkò, sò yóle Pyerì ànê Nsyõ sò me n yuku gbèkām gbí Liyel ní-ńsah, Liyel ní-ńsah gbô sòkò. ² Té dí yó sò me gbáhkì nùkùle n dubi gbí dùkùle. Sòmésó, pè sò ríkène à twah n pò n sah Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah yah sòkò, nê-á pè n ye dé-ńsah Kètárle, à kǒ ǎ póle n ni n syi ké sòkò dépú tyí. ³ Wǎh Pyerì ànê Nsyõ we pè n tyah dénóle ké sòkò, à pò ni pé tyí. ⁴ Képah sòkò, pè à gbah yah, té Pyerì me yo n tyí ne, à pé yah yíí. ⁵ Wǎh yo sǎ, dí sò we ne, páh kɪ kwáh yó we n syi n pi pé tyí, té tyah péle n gbah n yah. ⁶ Képah tǎne, Pyerì me yo n tyí ne, pò ànê sán náh me pé tyí, nte kwáh nê-á me pé tyí, páh kɪ kéle à kǒ. Té ne: «Nasarètì Yesu Krista yīn yō, yuku ne n kǒ!» ⁷ Té me n gbòyò sòkò tǎ, à à yilki sah. Nénpó swò, sèkùkù dí gbyèh ànê n létòhni sù. ⁸ A nùkú yòkò syikɪ n gbyèh yō, à tyah n kǒ, té de péle Liyel ní-ńsah gbô sòkò, me n kǒ, té n yòkò n syikɪ, à Liyelle n gbilki. ⁹ No pól à we à me n kǒ, me Liyelle n gbilki. ¹⁰ Pè me à yah pǐ ne, òmò-á ríkène n tǎ n ne n ni n syi Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah sòkò, nê-á pè n ye dé-ńsah Kètárle. Té tir nê-á pɪ n tyí, képah sò me kah pɪ yáh-ńsah tyénó ànê gbèndùnìne no pól tyí.

Pyerì Liyel wey yónóle tówù tyí

¹¹ Képah sòkò, sèkùkù dí náh tǒ sò me n syi Pyerì ànê Nsyõ náh. Té gbèndùnì kàhnmonò tǎ tyí, névyè to pò pè mǒ gbí Liyel ní-ńsah gbô párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne. ¹² Pyerì-á képah we sǎ, à yo tówù tyí ne: «Yisrayel tǎn, kwáh nê pɪ, té tir mè pínó yé gbǎn du wé? Kwáh nê pɪ té yé ále n gbah n yah sǎ? Yé káh we ne ápi yǎngbǎ tǎnweno, képah náh pɪ, á Liyel wǎkì tǎnó pèpɛy-á pɪ dí mène à kǒ à kǒ dé? ¹³ A náh tǎn nónó-á pɪ Abrahmì, ànê Yisakì, ànê Nsyakòbì, ànê pé no télóle, pépi Liyel ye gbilkínó sah n tǎnpɪ Yesu yō, òmò nê-á yé dahbì yòtǎm gbò, té à yahle gběnyah yah tǎ-ò dí Pilati yí yah. Té Pilati mó tǒ sò kè yah tokò ne, pé à fin mǒ. ¹⁴ Nte òmò nê-á me Liyel tyí yō, té me négbíle Liyel yah, yé òmò yahle, té pyě nékókè mó-ò wǒ finmòno yah kǒ. ¹⁵ Té min nétǎ Yesu nê-á yé ko mǒ, yépi nǐtǎ ye kè we yíne, Liyel me n lékó yilki mǒ. ¹⁶ Dí nê-á yé n yah yò, yé òne n pne. Yesu yīn yō sǎnó gbò yō sòkò ye n gbyèh me sù. Yé pól yí yah ye Yesu yō sǎnó dí mè de mǒ pnépné yò dé!

¹⁷ Nte nùkúnúkú, á no, mé pǐ ne nǐ-ńkǎ sòkò-á yépi ànê yé yòtǎm ko mǒ Yesule. ¹⁸ Té Liyel-á lésò n tǎntò syínyopu pól kǒ, pè nê yo sah di mónóle ne, Krista-á kɪ yèvyǎhrɪ pɪ, képah ye à pɪ yò. ¹⁹ Kǎh pɪ sǎ, yé yé nno vi mǒ, yé mó Liyel wǎkì tǎ, à kǒ à yé tyípél yō mǒ yé kǒ. ²⁰ Képah sòkò, Tǎ ògbǎ Liyel kɪ yèvɪnɪ gbíne yé kǒ, té kɪ Yesu Krista tekɪ mǒ yé kǒ, wǎh sǒ nê yah wilki sah yépi yīnne.

²¹ Nte nùkúnúkú, à yīne à tǎ yīnyō, fǒó kè kyɪ syɪ tyi pól tǎnsàhnó tyí, sépi nónó-á Liyel n tǎntò syínyopu kǒ pè sè yo sah ògbò dùkùle, pépi nónó-á me n tyí yō. ²² Moyisi kè yo sah ògbòle ne ríkǎ: «Yé Tǎ ògbǎ Liyel kɪ yé sòkò ney yó wilki mǒ yé kǒ n pi, à kɪ pò pɪ Liyel tǎntò syínyo-òle òmò tyí kǒle. Yé ne n nohnɪ n tyí n welo pól sòkò. ²³ Té nê-á

yahle sàhnóle ò tyí yò, tẽ tyí kɪ yɪkɪ, à kɪ ku to Liyel wɛnpì wró.* ²⁴ Nte gbí nê-á yé n wne yò,† képah tyí ye Liyel tɛntò syínyo-ò Samuyeli yo sah ò me gbí dukùle, à tahlɪ Liyel tɛntò syínyopu téló tyí, nónó pól-á pɔ òmɔ tyí náh. ²⁵ Yé yah, Liyel-á tyi nónó pól yo ò tɛntò syínyopu tyí, yépi yĩn ye à yo séle, à tahlɪ wáh lésò yégbékè kwrónmɔnɔ nê pɪ yé náh tãn tyí, nê-á à yo Abrahamɪ tyí ne òkè: «Awɔ pétóbé gbò yò, kèkòyó névyé pól kɪ ní pèpɔrɪ wɛ.»‡ Kéne yégbékè kwrónmɔnɔ nê-á à pɪ yé náh tãnne yò, yépi tɔ vyáh me ké sɔkɔ dò! ²⁶ Yépi ògbò tyí ye Liyel tekɪ mɔ ò tɔnpɪ Yesule pèpɔrɪ pɪ yĩnne yé tyí ne, à yé pól nénúkù núkù yohnu n mɔ yé kò yé tyítúkùni pínó yal n mɔ.»

4

Yòtãm-á Pyeri ànê Nsyõ tuke sõ

¹ Képah tɛne, Pyeri ànê Nsyõ-á sò me wékínó sɔkɔ tówù tyí sɛ, nósýɔ pɔ wil mɔ pé yò. Sárká syínwilkipu yísýɔ ye sò, ànê Liyel ní-nsah gbò syíkípù yòtɛne, à tahlɪ Sadusɛ névyé yísýɔ tyí. ² Té kéne no fɔkɔ sò me kah vyáh Pyeri ànê Nsyõne, páh sɔnpìle névyele n kwɔ ne, Yesu-á ku té yilki mɔ, ànê lékyí tɔ-á kɪ pɔ n yilki n mɔ n pi. ³ Képah sɔkɔ, pè pè tẽ. Té lékãh-á sò me mɔ n te sɛ, képah ye pè pè dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ, pópó à pɔ syɪ dɪndal tyí. ⁴ Nte nónó-á Yesu tɛntò névyé kwónó noh, pé náhnáh Liyel wèkì tẽ. Kãh pɪ sɛ, Yesu yò sɛpú nɔ nɛpì kèyò nínó kyegbãm (5 000) kénkòle.

⁵ Képah sɔkɔ, ké dɪndalle, Nsyifunɔ yòtãm, ànê kwil yèwãhnì, ànê Liyel tyi kònsãhnó kwópù wɛ tuke Yerusalemɪ sɔkɔ. ⁶ Sárká syínwilkipu yòtɛ ògbɛ An sò me ànê ò gbò tãn pólle. Pépi tókù ye sò pɪ Kayifile, ànê Nsyõne, ànê Alekisãdrele. ⁷ Képah tɛne, pè Pyeri ànê Nsyõ tẽ pɔ pé nyó, à pɔ pè piki yah ne, tɛnwɛnɔ nê gbò yò se, képah náh pɪ, nê yĩn yò se pè pɪ dɛnmɔnɔ mɛne ni? ⁸ Képah sɔkɔ, Liyel Mirki gbò yò, Pyeri pè syah ne: ⁹ «Kwil yòtãm ànê yèwãhnì, áyáh pèpɔrɪ pɪ sèkùkù dí yó tyí, képah yò sɔkɔ náh yé n piki n yah ále kweyne ne, sò se á pɪ, té à de mɔ dí? ¹⁰ Yépi pól ànê Yisrayel tãn pól yĩne yè kè pĩ ne, Nasaretɪ Yesu Krista yĩn yò-á dí mɛne yĩntɛnóle yé yah sɔkɔ lènole yò. Yépi ye syɪ Yesule dahni yò, té Liyel me ò lékó yilki mɔ. ¹¹ Nmɔ Yesu tyí ye yónóle Liyel wey sɔkɔ ne òkè: «Wòkò mópù-á yahle dáhkì nê mónkònóle, képah ye pɔ pɪ wòkò dáhgùle.»* ¹² Képah náh, Pyeri tɔ ne: «Yesu ó yĩn kɪ fɛ névyé pwah mɔ. Né òmɔ ó yĩn náh, yĩn yó òtɛ náh ònì yó òtɛ kò kèkòyó, nê-á kɪ fɛ névyé min pwah mɔ.»

¹³ Tukey tükèpu sò pĩ ne Pyeri ànê Nsyõ náh Nsyifunɔ kãrn ògbɛ pɪ, ànê pè náh me n mɔ n kò nɛnpó tĩnne. Té páh n wekɪ nìsãh ànê lékãmne sɛ, képah me pé gbãn du. Nte pè mó tɔ sò pĩ ne, pépi-á lésò Yesu kómùne. ¹⁴ Té pé yí-á mó tɔ sò me dí mè yò nê-á dɛnmɔnɔ wɛ, tyíyóné náh tɔ wɛ pé tyí. ¹⁵ Kãh pɪ sɛ, pè Pyeripi kò pè wil tukey tükèpu

* **3:23** 3.22-23 - Yah n te Tõnyonɔ 18.15,18. † **3:24** 3.24 - Gbì nê wnénó tyí-á n yo yò, Yesu me gbí tyí ye kè n yo. ‡ **3:25** 3.25 - Yah n te Yenest 22.18. * **4:11** 4.11 - Yah n te Gbálnó 118.22.

ǹnkĩ wró, té pépi me wě we pé yahle ¹⁶ té ne, sǒ se pé kɪ pɪ no nópìle nɪ? Nkě, kǒlɪ kǒlɪ tě náh se mó tǒ kéle té. Yerusalemɪ tǎn pól-á pĩ ne, Pyerɪpɪ-á pɪ gbìl mènɛ. ¹⁷ Káh pɪ sě, pé ye kè yahle pé tyí dírí sǒko ne, pé káh tǒ Yesu yinne n yo òn̄n̄ yó òtě tyí. Képah-à pɪ, yĩ mè náh n tǒ n mɔ n yuku n pi yahle.

¹⁸ Képah těne, pè tǒ pè ye, té kè yahle pé tyí gbógbó ne, pé káh tǒ Yesu yĩn noh n yah pé vyěy yah, ànê pè káh tǒ kwónó pɪ ò yĩn yǒ. ¹⁹ Nte Pyerɪpɪ pè syah ne: «Yépi òtě kè sǒ n yah kè: Kè se me yínénóle Liyel tyí, áyáh òmɔ tyí ye, té yépi yóre fě syi? ²⁰ Api tě wǒle, áyáh nê we, té nê noh, á náh fě n ye n pi sé yáhnóle.» ²¹ Képah těne, tukey tükèpu tǒ dírí gbah wǒ pé tyí, té pè fin mɔ. Pè náh sǒ me vǐ-nsah we pé we fǒh fǒh těne, no pól-á sǒnpíle Liyel yinne n gbilki Pyerɪpɪ tyípíkì mè yinne. ²² Tě dí nê dénmɔnɔ-á sǒ pɪ gbille, à kah ye tikininé.

Yesu yǒ sěpú nírìle

²³ Pǎh fyò Pyerɪ ànê Nsyǒ fin mɔ, sárká syínwìlkìpu yǒtǎm ànê yèwàhn-á nê yo pé tyí, pè kyɪ sè pól yǎh pé kómú tyí. ²⁴ Pé wǒlo nóhntɛnɔ náh, pé pól pé sǒnɔ pɪ núkúle, à Liyelle n ni ne òkě: «Tě ògbě, áwɔ ye mɔ yínyòle, ànê sétáhle, ànê pne yǒle, à tahlɪ sé sǒko yíyĩn pól tyí. ²⁵ Api náh ney Davidi nê-á á tǒnpule, áwɔ ye à kǒ à kè yo á Mirki gbǒ yǒ ne òkě:

«Kwáh nê yúkúnyahlenɔ me kwlo kwlo tyí?
Kwáh nê tyíkwê sǒnɔ me névyɛ sǒko!

²⁶ Kèkǒyó yǒtǎm wě tyí mɔ,

té yah tǎm tǒ tuke mɔ, à pɪ núkúle,

pè Tě ògbě Liyelle n fwo ànê ò ney yáhtǒkɔnɔle.†

²⁷ Gbɪ yǒ, kwil mè òtě sǒko, yǒtě dí Yerɔdɪ ànê gběnyah yah tě-ò dí Pǒse Pilati ye wě tyí mɔ, à tahlɪ Yisrayel tǎn ànê kwlo kwlo tǐlɔ tyí, pé á tǒnpɪ Yesule n fwo, òmɔ nê-á á ney yáhtǒkɔnɔle. ²⁸ Yah, wáh lésǒ á tǎnwɛnɔ sǒko tyi nóno yah tǒkɔ sah á dyo dyo těne, sépi ye pè pɪ. ²⁹ Nte núkúnúkú, yah pè ápile n kyĩ n kǒ kè! Nìsǎh ògběne á kǒ, à á weyne n yah n yo, ápi nóno-á á tǒnpɪbule. ³⁰ Tǎnwɛnɔle á kǒ, à yámpúle n de n mɔ, à mó gbìl tyile n pɪ, á tǒnpɪ Yesu yĩn yǒ.» ³¹ Tě fí nê sǒko-á sǒ péle tükènmɔnɔle, nírì-á fyò n tye, nénpó núkú yike. Képah těne, Liyel Mirki pé pól tǒko, pé tyah Liyel weyne n yah n yo n kǒ nìsǎhle.

Yesu yǒ sěpú négbro me òkúle wě tyí

³² Yesu yǒ sěpú pól sǒ me n sǒ òkúle núkúle, té me ké tyí ne pé ne n pɪ òkúle núkúle. Pé sǒko yó òtě náh sǒ me n yo ne, pé gbǎn yíle, pé gbǒy núkúní tyí-á séle. Té pé wě wró, pé pól gbǎn yĩ sǒ pɪ tówú tyíle. ³³ Tě tǎnwɛnɔ ògbě sǒko ye sǒ Tě ògbě Yesu tǎntǒ névyɛ pɪ ò tyí yónwàhpu kègbɔle, à ò tyíle n yo n kǒ ne, wáh ku té yilki mɔ. Tě Liyel pèpɔrɪ ògbě sǒ me pé pól yǒ. ³⁴⁻³⁵ Swěy, képah náh pɪ, gbèn-à sǒ me nóno tyí, pé séle n yǎm, ò té sé pǒle Yesu tǎntǒ névyɛle n kǒ. Pépi n mó séle n

† 4:26 4.25-26 - Yah n te Gbálnó 2.1-2.

dibi, à yĩne pé nénúkù núkú pól fyǎhónòle. Képah ye, yǎm pí-ò nǎh sò me pé sòko.

³⁶ Té légbíne, Nsyosefu yó sò me, nê-á dubi Syipri gběnyah. Levi yìkì ney ye sò ònè. Té Yesu tǎntò névyè me yĩn dyi à kò Barnabasile, nê kór-á sóré mó-òle. ³⁷ Nmò me ò swǎh yǎm, té me pò ké pòle Yesu tǎntò névyè gbò dahbi.

5

Ananiyasi ànê ò kyi Safirale

¹ Nte dí yó lésò me pè n ye Ananiyasile. Nmò ànê ò kyi Safira me pé sétáh yó yǎm, té yo sah núkú yò, ² à ké pò túkù kǎm sah. Képah nǎh, Ananiyasi me kyi ké pò téyne Yesu tǎntò névyè kò. ³ Képah sòko, Pyeri me yo ò tyí ne, Ananiyasi, sétǎn yòtè se pi sò té we de yíi ò nì sòko sè, fòó à pò mìnì yo Liyel Mirki tyí, té sétáh yǎmnó pò túkù kǎm sah nì? ⁴ Sétáh mè yǎm-òkè gbíne, ò yěngbè tyí kó sò kéle nì? Wǎh tǒ pò kè yǎm, ké pò kó pi òmò tyíle nì? Nte yí mè dùkù pínó sòno se pi sò, té de ò nì sòko nì? Nkè, névyè ó tyí nǎh à yo mìnìne dé, Liyel to tyí-á. ⁵ Ananiyasi-á fyò kéne welo noh, à núkú syiki ku. Kǎh pi sè, nónó pól-á yí mè noh, tiki pè kah tǎ. ⁶ Wǎh ku sè, kètǎnpi me pò ò lékó foko, té à tóko kyi yí.

⁷ Képah nǎh, lérínó tǎnó kénkò sókónteno nǎh, ò kyi pò de nénpó, té tir nê-á pi sòko, à nǎh sò me kè pì. ⁸ Pyeri me à syah ne, à yo pé syah, dan mè se nítyíno pè yǎm pé sétáh mène nì? A me ne, àwe, kéne dan-á. ⁹ Képah sòko, Pyeri me yo ò tyí ne, pè se pi sò, té yo sah núkú yò ò pele, à pò Tè ògbè Mirki vyǎh sòle n noh nì? A yah, nónó-á kyi yí ò pè lékóle, pǎh me pò n de yò. Té pǎh kù ò to lékó tóko n sòko n pi. ¹⁰ Pyeri-á yo sè, nénpó swò, pi núkú syiki ò yah fínne, à ku. Kètǎnpi-á de kyi, pè kyi à we kúnóle. Pè me à tóko kyi yí ò pè tnò. ¹¹ Képah sòko, tiki Yesu yò sǎpú fínkì pól kah tǎ, à tǎhli tyi nópi nóhpú pól tyí.

Yesu tǎntò névyè gbìl tyi náhnáh pínóle

¹² Liyel sò me n syò Yesu tǎntò névyè tyí, à gbìl tyi náhnáhle n pi névyè niyó. Pè sò me pé sòno pi núkúle ànê Yesu yò sǎpú tǎlò pólle, té wěne n tuke n mò Liyel ní-ńsah gbò párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne. ¹³ Nte no tǎlò sòko ney yó ítè nǎh sò me ò nule n syǎh n kwò n mò pé sòko. Té no pól mó tǒ me péle n kah n sò. ¹⁴ Képah sòko, dibí ànê syò náhnáh sò me n sè Tè ògbè Yesu yò, dòhnìno kò kè n pi n yuku ò yò sǎpú yò. ¹⁵ Kǎh pi sè, névyè tyah n wil pé yámpúle, à péle n sah n pò pǎl yò, képah nǎh pi, sè sè yí yò wǎl yey sòko, ne Pyeri-à pò n sòko, té ò mírkì we mò pé sòko ney nê yò, tǎ we de. ¹⁶ Yerusalemi gbòplo kwlo névyè náhnáh ítè to sò me pé yámpúle n tǎ n pò n pò, à tǎhli névyè tyí, sétǎn-á sò me nónóne n kwlo. Té pé pól sò me dénmònole n we.

Yesu tǎntò névyè fòhnóle

¹⁷ Képah tẽnɛ, sárká syínwìlkìpu yòtẽ ñgbě ànê ò náh névyɛ pólle nónó-á Sadusě névyɛlɛ, pɛ tyah dyóyókìlɛ n pɪ Yesu tɛntò névyɛlɛ, ¹⁸ tɛ pɛ tɛ kyɪ dah mɔ wòkònpèkè sòkɔ. ¹⁹ Ntɛ lékâh-á pɔ mɔ, Tɛ ñgbě yĩnyò tònpi yó pɔ wòkònpèkè mè yah yíkɪ mɔ ànê ké sòkɔ táh vɪ yeyɛ, à Yesu tɛntò névyɛ wilki, tɛ yo pé tyí nɛ: ²⁰ «Yé kyɪ Liyel ní-ńsah gbô sòkɔ, yɛ kyɪ min sán tyi nópi pól yo névyɛ tyí.» ²¹ Wey mè-á yo pɛ noh sě, séngbô púpúle, pɛ mɛ yuku kyɪ Liyel ní-ńsah gbô sòkɔ, à kyɪ tyah kwónóle n pɪ.

Légbíne, sárká syínwìlkìpu yòtẽ ñgbě ànê ò náh névyɛ mɛ kyɪ tukey tükèpu fínkì ye ànê Yisrayel gběnyah yèwàhnì pólle. Tɛ mɛ sràsyíbì tó nɛ, pɛ kyɪ Yesu tɛntò névyɛ wilki n pɔ wòkònpèkè sòkɔ. ²² Ntɛ páh kyɪ yíni tɛ, pɛ náh pɛ wɛ wòkònpèkè sòkɔ. Pɛ mɛ pé syɪ pɔ ké yah yo pé yòtám tyí nɛ níkě, ²³ páh kyɪ wòkònpèkè yah wɛ tɛnmòɔlɛ palle ànê ké sòkɔ táh vɪ yey tɔlɛ, sé syíkípúle tɛnóle pé tɛ-ntàn sòkɔ. Ntɛ páh se mó tɔ sè yíkɪ mɔ de, pé náh nɛy wɛ sé sòkɔ. ²⁴ Páh yo sě, yí mè nóhnó Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtẽ dí ànê sárká syínwìlkìpu yòtám fòkò fil. Pɛ mɛ wɛnɛ n piki n yah Yesu tɛntò névyɛ tyí-á pɪ dùkù nɛnɛ. ²⁵ Páh mɛ képah sòkɔ, ñnì yó pɔ yo pé tyí nɛ, névyɛ nónó-á pɛ dah mɔ wòkònpèkè sòkɔ, páh mɛ névyɛlɛ n kwɔ Liyel ní-ńsah gbô sòkɔ.

²⁶ Képah tẽnɛ, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtẽ dí ò no tɛ, à pé nyáh sò. Páh kyɪ, tíkì pɛ tɛ nɛ páh kɪ nɛ pé pɛ tɛ gbùgbù, névyɛ káh pɔ pé minki ko dyèhlɛ. Káh pɪ sě, pɛ pɛ ye yárr, à sòkɔ. ²⁷ Páh kyɪ yíni tɛ péle tukey tükèpu fínkì tyí, sárká syínwìlkìpu yòtẽ ñgbě mɛ pɛ syah nɛ, ²⁸ pé kó lésò kè tũ pé tyí nɛ, pɛ káh tɔ kwónó pɪ n yah dí mè yĩn yò nɪ? Tɛ pɛ yah, páh pé kwónó tɔ mɔ Yerusalemɪ kwil pól sòkɔ, tɛ tɔ mɛ ò kũ plɔlɛ n twah pépi yò kè! ²⁹ Ntɛ Pyɛrɪ ànê Yesu tɛntò névyɛ tɛlɔ mɛ yo pé tyí nɛ: «Á kɪ Liyel dyo yíi tɛ ye sò, tɛ kɪ névyɛ tyíle n pɪ? ³⁰ Yesu nê-á yé ko mɔ dahnɪ yò, á náh tãn Liyel ye ò lékó yilki mɔ, ³¹ tɛ à yò dɔkɔ sòkɔ, à kyɪ à sah ò gbòyò sòlɛ. Tɛ à pɪ yòtɛnɛ, ànê pwáhnɔ-òlɛ nɛ níkě, ñmɔ gbò yò Yisrayel tãn fɛ pé nno vi mɔ, pɛ mó pé tyípèl yònmòɔ wɛ. ³² Kéne tyi nónó-á Liyel pɪ, ápi ànê Liyel Mirki ye sé yónwàhpu kègbɔlɛ, wáh képah nɛnɛ névyɛ kò, nónó-á sah ò tyí yò.»

³³ Képah tẽnɛ, tukey tükèpu fínkì-á wɛlɔ nópi noh sě, pé fòkò kah vyāh, fódó pɛ sò mɛ ké tyí nɛ, pé Yesu tɛntò névyɛ ko mɔ. ³⁴ Ntɛ Farisiyě nɛy yó sò mɛ pé sòkɔ pɛ n ye Kamalyelɛ. Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó ye sò ñnɛ, nê-á névyɛ pól mɛ yòyenne n sah ò yò. Nmɔ mɛ yuku yĩn tukey tükèpu fínkì ntyó tɛ nɛ, pɛ Yesu tɛntò névyɛ wilki mɔ kégbó kwéy átrɛ. ³⁵ Páh wil, à ò syɪ yo pé no tyí nɛ: «Á no Yisrayel tãn, yé yé gblóy kyɔmɪ yíi yé tyípínó sòkɔ, à yuku díbí nópi fínne dé! ³⁶ Ké náh tɔnì pɪ di mónóle kah, gbí nê-á Tedasɪ mɛ yuku ò gblóy pɪ nɛ, né-ñgbě-á péwɔlɛ, tɛ díbí népì kyeyéh (400) sòno vi mɔ pɛ kò pɛ ò sò tɛ. Ntɛ wáh pɔ ko mɔ, ò sò tɛpú pól náh karkɪ di? Ney se tɔ wũ? ³⁷ Nmɔ tyí sókóntɛnɔ náh, Kalile gběnyah dí Nsyudasɪ mɛ tɔ yuku kéne gběnyah

névye yāh gbíne, à pé náhnáh yõ ykɪ pè kō pè ò sò tẽ. Nte ò tɔ nāh pɔ ko mɔ, té ò sò tẽpú me karkɪ di? ³⁸ Képah ye nukúnúké tẽne, mé kéle n yo yé tyí, yé yé vyẽy de no nópi tyí sɔkɔ, yé mó pè fin mɔ pè ne n yuku. Pé tir yáhn̄tɔkɔn̄, képah nāh pɪ, pé tyípínì m̄-à kɪ me wil névye tẽ tyí, kè kɪ tyɛ ké gblɔy. ³⁹ Nte kàh kɪ me wil Liyel tẽ wɔ tyí tótó, yépi nāh fẽ kè ykɪ n pi. Yé kyòmìnó pɪ, yé káh pɔ tyah Liyel wɔle n fwo dé!»

Kamalyɛl-á yo sɛ, pé no sah ò tyí yõ. ⁴⁰ Pè me t̄o Yesu t̄éntò névye ye de, à pɔ pè ko yèfòhle. Té kè yahle pé tyí ne, pè káh t̄o Yesu tyíle n yāh, té pè fin mɔ. ⁴¹ Nte Yesu t̄éntò névye sò me nìvìnì sɔkɔ kègbile, pāh n yal tukey tükèpu t̄inkì wró gbí n̄ene, pāh s̄onpíle kè kyomɪ we ne, páh ȳine fòhnóle Yesu ȳinne. ⁴² Képah sɔkɔ, s̄omesó pè n ne n me Liyel ní-nsah gbô àn̄é k̄étlo sɔkɔ, ò névyele n kwɔ, ò té Nìvìnì tirlɛ n yo pé tyí Yesu Krista tyí yõ.

6

Yõke t̄onsàhndibipu yáhnwìlkìnóle

¹ Légbíne, wān sò me n mɔ Yesu t̄ò sáhpú nédán yõ. Képah sɔkɔ, Krekɪ wey wékípú tyah n wekɪ ne, s̄omesó pé no Yebre wey wékípú-á me n sykɪ pépi pékúsyɔ yõ yõke dibi gbíne. ² Kāh pɪ sɛ, Yesu t̄éntò névye nép̄i gbõnimí me Yesu t̄ò sáhpú tówú pól ye tuke, té yo pé tyí ne, kè nāh ȳine pépi Liyel wey yónó yal n mɔ, pé mó de tẽ yõke díbínó sɔkɔ. ³ Képah-á, pé yúnpyé, pè díbì nép̄i kwārnimi yah n wilki pé sɔkɔ, nónó ȳingbí-á me n yo, té Liyel Mirki me pè tɔkɔ, àn̄é lékám me pé sɔkɔ. Páh kɪ t̄ò m̄è dahbɪ pépi gbò. ⁴ Kāh kɪ pɪ sɛ, pépi-á kɪ mó yõ sɔkɔ nírí pínó àn̄é Liyel wey yónó t̄òle. ⁵ Képah sɔkɔ, pāh n̄é yo, tówú pól kè fẽ syi. Pè me Yetyɛnɪ yah wilki, òm̄o n̄é Liyel yõ s̄énó-á sò me gblò, té Liyel Mirki me à tɔkɔ. A tahlɪ Filipi tyí, àn̄é Prokɔrɪle, àn̄é Nikanɔrɪle, àn̄é Timole, àn̄é Parmenasɪle, àn̄é Antyɔsyɪ kwil Nikolasɪle, òm̄o n̄é-á lésò vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínó w̄èkì sɔkɔ. ⁶ Té me pépile Yesu t̄éntò névye w̄èkɪ. Pépi me pé gbān sah pé yõ nírí pínó sɔkɔ, à sām mɔ pé sɔkɔ.

⁷ Képah tẽne, Liyel wey sò me n t̄o n mɔ n yuku, té wān me n mɔ n yuku náhnáh Yesu t̄ò sáhpú nédán yõ Yerusalemɪ kwil. Sárká syínwìlk̄ipu tɔ náhnáh sò me fẽ syi s̄é Yesu yõ.

Yetyɛnɪ t̄énóle

⁸ Yetyɛnɪ sò Liyel pèpɔrɪ náhnáh we àn̄é ò t̄enwenɔle. A sò me à tɔkɔ à gbìl tyile n pɪ névyɛ nuyó. ⁹ Képah tẽne, Nsyifunɔ tyah yékāble n pɪ Yetyɛnune. Pé tükùle, Liyel ní-nsah wòkò n̄é-á pè n ye yõrɪ sɔkɔ wìlpu wòkòle, képah névyɛ ye. Pè n wil Sirentɪ kwil àn̄é Alékisādri kwil. Pé tükù me n wil Silisi gběnyah àn̄é Asi gběnyah sɔkɔ. ¹⁰ Té Liyel Mirki gbò yõ, Yetyɛnɪ sò me n wekɪ lékámne. Képah ye, no nópi nāh me tẽ we ò welole n k̄òlɪ. ¹¹ Képah tẽne, pè kyɪ nósý tɔkɔ pólɛ ne pè pɔ yo ne, páh à we à me Moyisi àn̄é Liyel tyíle n yo n ykɪ. ¹² Pè képah pɪ, à tówú, àn̄é yèwàhni, àn̄é Liyel tyi k̄onsàhnó kwópú mɔ Yetyɛnɪ

yõ, pè kõ pè à fyāh tē yuku ñne tukey tükèpu ùnkì tyí. ¹³ Té tō tārɣyò m̀nyobe yísyó yah, à yuku péle ne pè kyí yo ne, dí mè náh me n yal n m̀o Liyel ní-ńsah gbô ànê Moyisi tyi k̀nsàhnó tyí yónyɔkɔnɔle. ¹⁴ Páh kè noh ñ vyāh yah à me n yo ñtēne ne, kéne Nasaretı Yesu mè-á kɔ pɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔ n pi, té Moyisi-á pé kwɔ wāh nónóne, wāh kɔ sé to vi m̀o. ¹⁵ Képah sɔkɔ, tukey tükèpu ùnkì pól tyah Yetyēnune n yah díkidíki, té ñ yah we kè me ýnyõ t̀npi tyí k̀õle.

7

Yetyēni Liyel tyi yah yónóle

¹ Képah sɔkɔ, sárká syínwìk̀ipu yõtē ñgbē me Yetyēni piki yah ne, no-á nēne n yo ñ tyí sɔkɔ, gbɔ se kéle ni? ² Yetyēni me yo ñ tyí ne: «Ñ súbì ànê ní yúnpyé, yé noh ní tyí. Gb́í nê-á lésó á náh ney Abrahamı náh t̀nì me yal yuku Yarā kwil sɔkɔ, t̀rì nētē Liyel ye lésó wil ñ yah Mesopotami gbēnyah, ³ té me yo ñ tyí ne: «Yal á gbēnyah ànê á kéte t̄n wró, ñ yuku gbēnyah yó sɔkɔ, nê-á mé kɔ ñ wēkɔ n pi.»* ⁴ Képah sɔkɔ, Abrahamı yal Kalde t̄n gbēnyah sɔkɔ, à kyí tē Yarā kwil.† Képah náh, ñ sú-á pɔ ku te, Liyel me à k̀õ à yal Yarā kwil, à pɔ tē gbēnyah mè sɔkɔ, nê sɔkɔ-á yépile núkúnúkú yò. ⁵ Té Liyel náh s̀ò sètáh yó ñtēne à k̀õ ñ tyíle ásò. Gbáhsúkì kénk̀õ fyé tyahle, à náh kéle à k̀õ. Nte à ñ vyāhle à k̀õ ne, páh kɔ pɔ gbēnyah mè pólle à k̀õ. Té káh kɔ t̄o pı ñ pétóbé to tyíle, ñm̀o ké náh ñtē sɔkɔ. Té légb́ine, pi ñtē náh s̀ò me Abrahamı tyí. ⁶ Liyel me t̄o yo ñ tyí ne: «Á pétóbé kɔ pɔ wil kɔ kyí n tē n pi gbēnyah káhkí sɔkɔ. Nénpó sɔkɔ pè kɔ n pı n pi ỳbɔle, té kɔ f̀óhnó we, pópó ye kyeyéh (400). ⁷ Nte gbēnyah káhkí nê sɔkɔ-á péle ỳrì sɔkɔ, ñm̀o Liyel tukey kɔ n syıki n pi kéne gbēnyah t̄n yò. Té képah náh, pè kɔ wil ỳrì sɔkɔ nénpó, kɔ pé syı pɔ ñm̀o ýn gbilki ásò.» ⁸ Képah yóntenɔ náh, Liyel me yégbékè kwɔ m̀o Abrahamıne, képah nê-á kɔ s̀ò n wēkɔ n pi k̀òkè k̀ónó sɔkɔ. Képah ye, Abrahamı-á pɔ Yisakı dubi, à me à k̀õ ñ dúbínó sèp̄in kwárt̄-ò s̀õle. Yisakı to me pɔ ñ pídí Nsyakɔbı k̀õ. Nsyakɔbı to me pɔ ñ d̄ínpi nép̄i gb̀onimí k̀õ, pépi nónó-á ápi ỳk̀inì gb̀oninó náh t̄anne.

⁹ Képah náh, á náh t̄n pɔ tyah pé gbēndí Nsyosefu dyɔle n yò. Té à tē yām ỳõle, pè k̀õ pè sɔkɔ ñne Yesyipti gbēnyah. Nte Liyel s̀ò me Nsyosefule. ¹⁰ Á ñ ỳõ wilki ỳenvyāhnpèl nópi sɔkɔ, té lékámne à k̀õ ỳí, té Yesyipti ỳõtē dí Farawó ý k̀õ kè yuku ñne. Képah sɔkɔ, à me à pı ñ gbēnyah ànê ñ t̀rì kéte pól yah tē-òle. ¹¹ Té kwénpéké yó pɔ de Yesyipti gbēnyah ànê Kanah gbēnyah pól sɔkɔ, à pı ỳenvyāhrı ñgbēne pé tyí. Ké pékénkàhn̄m̀ɔn̄o tē tyí, á náh t̄n náh t̄o s̀ò me kwāh yó ñtēne n we n ỳõ.‡ ¹² Té Nsyakɔbı-á pɔ kè we noh ne, ỳõke-á me Yesyipti sɔkɔ, ké gbenne, à á náh t̄n tekı m̀o nénpó, pè kyí ỳõke yah pɔ, pépi nónó-á ñ

* 7:3 7.3 - Yah n te Yenesı 12.1. † 7:4 7.4 - Abrahamı lésó me Kalde gbēnyah sɔkɔ, Mesopotami sètáh yò. ‡ 7:11 7.11 - Kanah gbēnyah me ye pè n ye Yisrayel gbēnyahle núkúnúkú.

wěnpìlɛ. § 13 Páh tǒ pɔ pé syi yuku ke ní-òlɛ, Nsyosefu me ò gbìlɔy tyí yo wah ò nénkyíbí tyí. Kǎh pɪ sɛ, Farawǒ me Nsyosefu duku wìl-nsah pǐ. 14 Képah sɔkɔ, Nsyosefu tǔntǔ mɔ ne, pé kyɪ pé sú Nsyakɔbɪ ànɛ ò no pól tɛ n pɔ. Pè sò me népì tikitǒní pó gbām pó kwólɔlɛ. 15 Sɛ ye Nsyakɔbɪ me yuku pɔ tɛ Yesyipti gběnyah sɔkɔ. A syi pɔ ku nénpó ànɛ á náh tǎn tɔ pólɛ. 16 Pé lékyí me twah kyɪ yí Sisyemɪ kwil diki yó sɔkɔ, nê-á lésò Abrahamɪ dwe Yemɔrɪ wěnpì tyí.

17 Liyel-á lésò ò vyǎhle Abrahamɪ kǒ nê yinne, ké pɪ gbí-á pɔ n nɔ, ápi no kwel náhnáh Yesyipti sɔkɔ. 18 Tɛ yǔtɛ késán yó-á pɔ dɔkɔ Yesyipti yǔ, òmɔ náh sò Nsyosefule n pne. 19 A me vi syikɪ á no yǔ. N nɛpɛkè kǎhnmɔnɔ tɛ tyí, à á náh tǎn kyí mɔ, pé kǒ pé pé wěnpì yrǔ milki sah kégbó pé ku yinne. 20 Légbí mè ó sɔkɔ ye Moyisi dubi. A kah ple yíí, ànɛ ò tyí nɔ Liyel tyí. Pè à pu níwǔlɔ tǔnɔ ò sú gbó. 21 Képah náh, pé à tokɔ kyɪ milki.* Farawǒ písɛ me à we tokɔ. A pɔ à pu ò yěngbɛ pídí sǔ. 22 Kǎh pɪ sɛ, lékám tyi nónó pól-á sò me Yesyipti sɔkɔ, Moyisi kwónó we sé pól yǔ. Képah ye, à pɪ wɛntǎhnì wékí-òlɛ ànɛ tyítǎhnì pí-òlɛ.

23 Tɛ wǎh pɔ nɔ ye tikininine gbí nêne, à kè sò we ne, páh kɪ kyɪ yah pé yúnpyé Yisrayel tǎn tyí. 24 Wǎh kyɪ, à kyɪ yíne ò tyí névi yóle, Yesyipti ney yó me n fǔh. Moyisi tyí névi fǔhnó yrɔ tɛ tyí, à ò vyǎh syi, à Yesyipti ney mè ko mɔ. 25 Moyisi sò me n sǔ ne, pé no Yisrayel tǎn-á kɪ n pí n pi ne, Liyel-á kɪ péwɔ tokɔ, kɪ pé wilki n pi pé yǔrɪ sɔkɔ. Nte pé náh tɛ we kè pǐ ò tyí. 26 Ké dǎndalle, à tǔ kyɪ Yisrayel tǎn népì ními yísyó we, pé me n fwo. A ne pé pé syi mɔ, tɛ yo pé tyí ne, pé no, pépi ó-á pé yahle. Tɛ kwǎh nê se pé wɛne n fǔh nɪ? 27 Nte nê-á sò n fǔh ò ní-òlɛ, òmɔ Moyisi syah ne níkɛ, nê se sah òne pépi yǔtɛne ànɛ pé tǔkè-òlɛ nɪ? 28 Péwɔ kǔnmɔ-rísah káh kɪ nê, á n yah n kǔ, wǎh nínníne Yesyipti ney mè ko mɔ sǔ dé? 29 Wǎh fyò képah yo, Moyisi to, tɛ kyɪ tɛ Madyǎ gběnyah sɔkɔ, à syi pɔ dǐnpì népì ními we nénpó. †

30 A tɛ nénpó, pópó à ye tikinini pɪ. Képah náh, sǔ yóle, à sò me gběnnɪ sɔkɔ, Syinayi yǔlɪ gbòpɔ, tɛ yínyǔ tǔnpɪ yó wil ò yah nyǎh lépǔ sɔkɔ, nê-á sò me n kǔ dukuni yó sɔkɔ. 31 Yí mè wénó pɪ gběndùnine Moyisi tyí. Tɛ wǎh me n nɔ n de ne, pé kè we yah yíí, à Tɛ òngbɛ yónmɔnɔ noh ne níkɛ: 32 «Á náh tǎn Liyel ye nímoɛ, Abrahamɪ, ànɛ Yisakɪ, ànɛ Nsyakɔbɪpi Liyelle.» Képah tɛne, tíkí Moyisi tɛ, fǔó ò wil n syah. A náh tǔ ò nɪ syǎh ò yah yǔ yah. 33 Képah sɔkɔ, Tɛ òngbɛ me yo ò tyí ne: «Tyah nê sɔkɔ-á ále yò, nénpó me nímo tyí yǔ. Képah ye, á lékyèh de. 34 Mé ní no kwlɔ dukù we yíne Yesyipti gběnyah sɔkɔ, tɛ pé gbǐnó yǐnpǔ noh. Mé pɔ pé wìlkí-nsah pé yǔrɪ sɔkɔ. Képah ye, sɔkɔ! Mé ále n tekɪ mɔ ké tyí sɔkɔ núkúnúkú Yesyipti sɔkɔ.» ‡

35 Tɛ kéne Moyisi nê-á lésò Yisrayel tǎn yahle, tɛ à syah ne níkɛ, nê se sah òne pépi yǔtɛne ànɛ pépi tǔkè-òlɛ nɪ? Nmɔ ó ye tǔ Liyel tekɪ

§ 7:12 7.12 - Yáh we pé ne kwɛkɪ-á de Yesyipti gběnyah sɔkɔ, tɛ tǔ ne Nsyakɔbɪ-á yóke tyí noh nénpó, Liyel lésò lékámne Nsyosefu kǔ à yókele n koh n sah, yóke pekɪ gbíne. Képah ye yóke kǔ kè pɔ we nénpó. * 7:21 7.21 Yah n te Yálnó 1.22 - 2.10. † 7:29 7.27 - 29 - Yah n te Yálnó 2.11 - 15.21 - 22. ‡ 7:34 7.30-34 - Yah n te Yálnó 3.1-10.

mò yòt̃ēne ànê pwáhnmo-òle yínyò t̃onpì gbò yò, nê-á lésò wil n̄ yah dukuni sòkò. ³⁶ Moyisi ye wilki Yisrayel t̃anne Yesyipti gběnyah sòkò, té pne yónsyâh kah péle, té t̃é péle gběnni sòkò pópó ye tikinini. Liyel gbò yò ye à pì sépi pólle gbíl sòkò. ³⁷ Té n̄mò ye t̃ò yo Yisrayel t̃an tyí ne: «Liyel k̄i yé sòkò ney yó tek̄i n̄ mò n̄ pi. A k̄i pò pì Liyel t̃ent̃ò syinyo-òle n̄mò tyí k̄òl̄e.» § ³⁸ Gbí nê-á sò Yisrayel t̃an me t̃ùk̄enm̄onole gběnni sòkò, n̄mò ye t̃ò sò we syi yínyò t̃onpì t̃ent̃òle Syinayi yòl̄i yò, à pò yo á n̄áh t̃an tyí. S̄é ye à we syi min welole Liyel tyí, à yo á tyí.* ³⁹ Nte á n̄áh t̃an n̄áh f̄é syi sah n̄ tyí yò. Pè à yahle, té sò me n̄ sò ne, pé pé syi yuku Yesyipti sòkò, ⁴⁰ té me yo Arō† tyí ne: «Moyisi nê-á t̃é wil ápile Yesyipti sòkò, á n̄áh t̃ò me p̄i, k̄éne Moyisi tyí-á me pì sò dé! Képah ye, yí yísyó pì á k̄ò liyelnōle, sè á yahle n̄ t̃é.» ‡ ⁴¹ Kéne sèp̄in sòkò, pé me t̃ò yó mò n̄áhp̄ir k̄et̃òle, té sárká wilki ké yò, à n̄iv̄in̄i syáh syah, à pé gběnp̄in̄i gbilki. § ⁴² Képah t̃é sòkò, Liyel n̄ n̄áh vi pé k̄ò, té pé fin mò sah n̄w̄ò k̄èpye gbílkinó sòkò, s̄ó-á Liyel n̄ t̃ent̃ò syinyopu k̄ò pé k̄è w̄ark̄i sah pé sébéy sòkò ne n̄k̄é: «Yisrayel t̃an, yáh yíp̄ey nónó ko sárkále pópó ye tikinini gběnni sòkò, yé se me n̄ sò ne, n̄mò tyí-á yé ko séle?»

⁴³ Ǿ dé! Yé t̃ò nê yīn-á Molok̄le, képah yèpir ye yé twah, à tahl̄i yé n̄w̄ò k̄èpil t̃ò tyí tyí, nê-á yé n̄ ye Wrefanne.* Kéne t̃an ye yé pì sah yé gbl̄oy tyí, té séle n̄ gbilki. Képah ye, mé k̄i yé t̃é sòkò, f̄óó Babilon̄i kwil n̄áhle.» †

⁴⁴ Képah yóntenò n̄áh, Yetyēni t̃ò yò sòkò yo pé tyí ne: «Á n̄áh t̃an-á sò me gběnni sòkò gbí n̄ēne, yèpir yó sò me pé tyí, nê-á n̄ w̄ēk̄i ne, Liyel-á me péle. Liyel sò k̄è yah k̄ò Moyisi tyí ne, à yèpir m̄è pì s̄ó-á pé à w̄ēk̄i ké p̄inóle gbrámgrám. ⁴⁵ Képah n̄áh, á n̄áh t̃an pò yèpir m̄ene pé w̄ēnp̄i k̄ò. Nsyosye ye sò pì pé yah t̃é-òle, pé yuku k̄éne yèpirle à kyi n̄ékáhb̄i gběnyahnó syi, Liyel-á nónó yīni yal. Képah sòkò, yèpir m̄è me t̃é n̄énp̄ó, pópó à pò syi yòt̃é dí Davidi gbí tyí. ⁴⁶ Té Davidi tyí sò kah nò Liyel tyí. Képah sòkò, n̄ t̃ò mó Liyel ni ne, à ye pé wòkò yó mò à k̄ò, n̄mò nê-á Nsyak̄ob̄i Liyelle. ⁴⁷ Té n̄ p̄id̄í Salomo ye pò pì k̄éne wòkò mó-òle Liyel tyí. ⁴⁸ Nte Yòtah Liyel n̄áh mó t̃ò n̄ t̃é névi gbò wòk̄onm̄on̄i sòkò, s̄ó-á Liyel t̃ent̃ò syinyo-ò yo k̄éle ne, ⁴⁹ T̃é n̄gb̄ē-á ne n̄k̄é: «Yínyò ye pì n̄ t̃órí k̄òle, sétáh me pì k̄òp̄irle, n̄ gbáhk̄i súnsàh-ñsahle. Té wòkò nê dukù me yé k̄i f̄é mò n̄mò k̄ò wé? N̄mò se k̄i f̄é t̃é yépi wòk̄onm̄on̄i sòkò? ⁵⁰ N̄mò gběnp̄in̄o n̄áh yíȳin̄ pólle di?» ‡

§ **7:37** 7.37 - Yah n te T̄ōnyon̄o 18.15,18. * **7:38** 7.38 - Yah n te T̄ōnyon̄o 5.1-33, ànê Yálnó 19.1 - 20.17. † **7:40** 7.40 - Arō m̄ēne, Moyisi n̄énkyi dí ye sò ñne. ‡ **7:40** 7.40 - Yah n te Yálnó 32.1. § **7:41** 7.41 - Yah n te Yálnó 32.2-6. * **7:43** 7.43 - Molok̄i ànê Wrefanne, Nsyifun̄o t̄nò t̄epu t̄an̄ yísyó ye sò séle. † **7:43** 7.42-43 - Yah n te Amos̄ 5.25-27. ‡ **7:50** 7.49-50 - Yah n te Yesayi 66.1-2.

⁵¹ Képah náh, Yetyěnu tō yo tukey tükèpu tyí ne: «Nikisekókó névye nópi, yé yé nno ànê yé ní tah tũ, à yahle Liyel wey nóhnóle, té me Liyel Mirki yahle pò kwey no. Yé me yé náh tãn tyí kòle. ⁵² Liyel těntò syinyo-ò yó ñtě se me, nê-á yé náh tãn náh à fòh yah? Négbí nê-á Liyel tyí, nónó-á ñ pónó tyí yo sah kèkòyó, pè náh pépi to ko mɔ di? Nte núkúnúkú, kéne négbí náh yépi vi ñ náh, té à ko mɔ di? ⁵³ Yinyò tònpiɓi ye Liyel tō, pè pò Liyel tyi kònsàhnó yo yé tyí. Té yé yahle kólóle sé wâl yō.»

Yetyěnu kònmɔnɔle, ànê káh yĩne Sole tyí sɔ

⁵⁴ Yetyěnu-á welo nópi yo sě, kè tukey tükèpu kah yo kah mɔ, fóó pè pé ynine n tah yro tě tyí. ⁵⁵ Nte Liyel Mirki tě-á me Yetyěnu tɔko sě, à tyah yinyòle n yah díkídíkí, té Liyel tórí we ànê Yesule yúkúnyĩntěhnóle Liyel gbòyò sòle. ⁵⁶ Képah tě sɔko, à ne: «Yé yah, mé me yinyòle n yah yíkínmɔnɔle, té Névi Pídí me yúkúnyĩnnɔle Liyel gbòyò sòle.» ⁵⁷ Névyé-á képah noh sě, pè gbo mɔ wòhòh, té pé ní sni tũ, té to tuke pé pòlle ñ yō. ⁵⁸ Té à yori wil kwil náhle. Képah sɔko, nónó-á sò pè ye pò pɪ tãrfyòle, pépi me pé fwòmò-ñgbnɔ de sah kětěnpíkí yó tyí, nê-á pè n ye Solele. Té pè tyah Yetyěnune n minki dyèhle, ñ ku ku tě yō. ⁵⁹ Nte pãh me Yetyěnu mínkínó sɔko dyèhle sě, à sò me níriile n pɪ ne íkě: «Tě ñgbě Yesu, ní min yohni n syi.» ⁶⁰ Té me ñ gbětukuno di, à yo yĩnpò ñgběne ne: «Tě ñgbě, káh pé tyípekè mè mɔ n kō.» Képah yóntenɔ ñsɔ, à ku.

8

¹ Té pãh à ko mɔ sě, képah nɔ Sole tyí.

Sole-á Yesu yō sěpú fòh òkù nêne

Képah sɔko, Yesu yō sěpú ònkí kãhnfòhnɔ núkú tyah Yerusalemu sɔko lésòle. Káh pɪ sě, à wil Yesu těntò névye tyí sɔko, Yesu yō sěpú téló pól to karkɪ de kwlo sɔko, nónó-á me Nsyude gběnyah ànê Samari gběnyah sɔko. ² Nte névye nónó-á sò me Liyel wěkì těno ple, pé yísyó me Yetyěnu lékó tɔko yí, té ñ kũ pò kah gbo. ³ Nte Sole tě wɔ sò me n yah n kō Yesu yō sěpú ònkí duku tó-ńsahle pnépné. A sò me n de n kō gbèn sɔko, à Yesu yō sěpú díbí ànê syóle n tẽ n yori n wilki n dah n mɔ n pò wòkònpèkè sɔko.

Filipi Liyel wey yónóle Samari gběnyah sɔko

⁴ Képah sɔko, Yesu yō sěpú nónó-á sò karkɪ kō, pépi mó me Nìvìní tìrle n yo n kō tãntãn pól sɔko. ⁵ Té pé sɔko ney nê-á pè n ye Filipile, ñmɔ me kyɪ kwil yó, Samari gběnyah sɔko, à kyɪ tyah Krista tyíle n yo nénpó. ⁶⁻⁷ Képah tẽne, sétàn kwĩnki nónó-á sò me déntěhnóle névye sɔko me péle n kwlɔ, sè sò me n kah n de n syi, té n wil pé sɔko, té wil kúnó névye ànê gbáhkì núkú névye náhnáh tɔ sò me dénmɔnɔle n we. Képah sɔko, tówú-á Filipi gbíl pínó tyí yónó noh, té kyɪ sè we sě, pé pól pé sòno pɪ núkúle, à ñ welole n tō n sah n nohnɪ. ⁸ Káh pɪ sě, nìvìní ñgbě we kéne kwil.

⁹ Té légbíne, dí yó lésò me pè n ye Simole. A sò me ténóle kéne kwil mè ó soko di mónóle. Nmo sò me snèy tyile n pi, nónó-á me Samari gběnyah tăn gbăn du kègbule, té me n gblóy pi né-ngbēne. ¹⁰ No pól sò me mo ñne, à tókò wēnpì tyí, à kyí sah yèwàhni tyí. Té me yo tũ ne ríkè, Liyel ténweno nê-á pè n ye Ngbēne, kèpah-á dí mēne. ¹¹ Té dí mè sò me gběndùnne n pi pé tyí n snèy soko di mónóle, kèpah ye pè kò pè mo ñne. ¹² Nte Filipi-á pò Liyel tórí Nìvìni tir ànê Yesu Krista tyí yo pé tyí sè, pè sè ké yò. Té díbí ànê syó me à kò à pè wel wilki ni soko. ¹³ Kèpah soko, Simo ítè to sè Yesu yò, té Filipi kò à à wel wilki ni soko. A náh tō sò me ké tyí ne pé yal Filipi tnô. Té gbíl tyi ngbno nónó-á sò me n pi à n yah, sè sò me pi gběndùnne n tyí.

¹⁴ Kèpah tēne, Yesu tēntò névye-á tē Yerusalemi kwil, té noh ne Samari gběnyah tăn-á Liyel wey fē syi sè, pè Pyeri ànê Nsyō tekí mo pè kò. ¹⁵⁻¹⁶ Páh kyí de Samari soko, té Yesu yò sēpú nónó we nēnpó, Liyel Mirki náh tōni sò me tiki pé soko yó ítè yò. Pè sò me wèlnwilkínó we ni soko Tē ngbē Yesu wò yīn yò. Káh pi sè, Pyeri ànê Nsyō me tyah nírile n pi pé tyí, ne pè Liyel Mirki we. ¹⁷ Pè sò me pé gbăn sah no nópi yò à nírile n pi pé tyí. Kèpah soko, pè me Liyel Mirki we.

¹⁸ Kèpah tēne, Simo-á kè we Yesu tēntò névye pé gbānne n sah pé yò, pè kò pè Liyel Mirkile n we sè, à pò póle Pyeripi tyí, ¹⁹ té ne, pè péwo to kò kéne tǎhkìle. Kèpah soko, páh fyò pé gbăn sah nê yò, tē Liyel Mirki we. ²⁰ Wáh yo sè, Pyeri me à syah ne, n tyí yuku n to ànê n pò tǎle, wáh sǎnpíle n sò ne, páh kí fē Liyel yínkōno kwáh dwe póle. ²¹ N n-á me kètúkùyò Liyel yah. Kèpah-á, we we tē náh me n tyí yī mè soko. A náh yīne kéle pólle. ²²⁻²³ Páh kè we ne, dyóyókì kèpèkè-á yuku sah n nule, ànê wáh me tyipékè yòri soko. Kèpah-á, à n n vi mo, à mó Tē ngbē Liyel ni à kò à n fókósōno pèkè mè yò mo à kò, káh kí fē n pi n pi. ²⁴ Kèpah soko, Simo me yo Pyeri ànê Nsyō tyí ne, pépi Tē ngbē Liyel ni pé tyí pé gblóy. Káh kí pi sè, tyi nónó-á pè yo pé tyí, sé soko yó ítè náh pé no n pi.

²⁵ Kèpah náh, Pyeri ànê Nsyō-á tyi nónó pī Yesu tyí soko, páh sè yāh te névye tyí, té Tē ngbē wey yo te pé tyí gbí nēne, pè pé syi n yuku Yerusalemi kwil, té me Nìvìni tìrle n yo n yuku kwílpi nahnáh soko wèkì yah, nónó-á me Samari gběnyah.

Filipi Liyel wey yah yónóle Yetyopi gběnyah né-ngbē yó tyí

²⁶ Sò yóle, Tē ngbē yīnyò tǎnpi yó pò yo Filipi tyí ne ríkè, à n gblóy vi, à mó n yah mo gbǎngboke gbòyò sòle, à wèkì tē, nê-á wil Yerusalemi, à n tiki n yuku Kasa kwil. Kéne wèkì mè yò kópú náh me fwóo. ²⁷ Kèpah soko, Filipi núku yuku kéne wèkì tē. Wáh n yuku, dō, à Yetyopi gběnyah né-ngbē yó we.* Nmo ye sò Yetyopi yòtē pi Kādasí tókò sah n tahrí yòtēne. A sò kyí Liyel ni Yerusalemi soko. ²⁸ Té wáh n syi n yuku n fūnne, à sò me kǎntēnóle n wòtoro soko, me Liyel tēntò syíno-ò Yesayi sébéyne n kar. ²⁹ Kèpah soko, Liyel Mirki me yo Filipi tyí ne, à

* 8:27 8.27 - Díbí nónó pól-á sò tǎle n pi yòtām fné soko, pè pè wò, ne pè káh pò pé yí wil syó tyí. Kèpah ye, Yetyopi gběnyah né-ngbē mè to sò me wónóle.

ko n tel wòtoro m̀e tyí. ³⁰ Filipi me to tel ké tyí, té dí kàrnó noh. A sò me fí yóle n kar Liyel tẽntò syinyo-ò Yesayi sébéy soko. Filipi me à piki yah ne, fí nê-á à n kar yò, à se me ké kórle n pne ni? ³¹ Dí me yo n tyí ne, sò se pé ki pĩ ké kórle, né ney náh ké yah yo pé syah ni? Té me kè yah kò Filipi tyí ne, à pò n dokò n kò n tẽ pé tnô wòtoro soko. ³² Té fí nê-á sò dí me n kar, kè me yónóle nẽnpó soko ne ríkẽ:

«À sò pi kępó sò, nê-á pè tẽ n yuku kò-nsah;
kępah náh pi, nê yè-á pè n kò,
té à náh n vyãh fyò.

³³ Pè à yilo, té lékãhle à kò,
té à ko m̀o, n duku to kèkòyó.

Nê ki tó n yãh n no tyíle?»†

³⁴ Dí-á kar te, à me yo Filipi tyí ne, à kékwe, à yo pé syah, nê tyí se Liyel tẽntò syinyo-ò Yesayi n yo sè yò ni? N gblóy tyí se à n yo, fí nnî tyí se à n yo? ³⁵ Kępah soko, Filipi syò kéne Liyel wey m̀e tyí, à Nìvìnì tir yo à syah Yesu tyí soko. ³⁶ Pãh me wèkì yò, pè kyí syi yo yó tyí. Dí me yo Filipi tyí ne ríkẽ, yo-á yò, tir yó tẽ-à ki mé-ríkẽne, páh me ké tyí ne, à pé wel wilki ni soko. [³⁷ A me yo n tyí ne, wãh ki me sè Yesu yò n ni pólle, páh ki fẽ à wel wilki ni soko. Dí me yo n tyí ne, páh sè ké yò ne, Liyel Pídí-á Yesu Kristale.] ³⁸ Té me ne, pè wòtoro yin m̀o. Kãh yin, à tiki ànê Filipile à kyí de yo, té Filipi me à wel wilki ni soko. ³⁹ Pãh fyò wil yo soko, Tẽ ngbẽ Liyel Mirki núkú Filipi toko soko. Yetyopi gběnyah né-ngbẽ m̀e náh tó à we. Nte à yò soko n kólóle nìvìnì soko. ⁴⁰ Té Filipi tẽ wò mó kyí n gblóy we Asotú kwil. A me yò soko, à Nìvìnì tirlè n yo n yuku kwlo kwlo pól soko, wãh n kah nónó soko, pópó à kyí de Sesarú kwil.

9

Yesu yónm̀onole Sole tyí

¹ Té légbine, Sole mó sò me yò soko dírlè n pi Tẽ ngbẽ Yesu tò sãhpúle, me n yah n kò pé kònmo-nsahle. Kępah soko, à kyí wil sárká syinwilkipu yòtẽ ngbẽ tyí. ² Té yo n tyí ne, à sébéynóle pé kò, pé kyí Damasú kwil Nsyifunò Liyel ní-ritàn v̀i yòtãm kò. Kępah soko, páh ki kyí díbí ànê syò nónó we nẽnpó, té pè me Tẽ ngbẽ Yesu wèkile n kò, pé pè tẽ n pukubi n pò Yerusalemú kwil.

³ Wãh sè we syi, à wèkì tẽ n yuku Damasú kwil. Wãh me yúkey kéle, kyòo yó núkú wil yinyò à kwe n yò pèrr, à à m̀o gbĩ. ⁴ Kępah soko, à yò syiki sétáh, té yínpó yó noh, nê-á me n yo n tyí ne: «Sole, Sole, kwãh nê pi té á ríne n fõh?» ⁵ Sole me piki yah ne, nê se ñmole ni, pé Tẽ ngbẽ? Kéne yínpó tó yo n tyí ne: «Yesu ye ñmole, nê-á á n fõh. ⁶ Nte yuku n de kwil soko, té wãh yíne n nê pi, pè ki kè yo n syah.» ⁷ Té Sole-á sò me wèkì yò ànê nónóne, pé tó sò me yínpó m̀ene n nohni, té pè náh me ney we. Kãh pi sè, pé gbã du, pè yin tẽ syísyí, pè náh me fẽ tirlè n yo. ⁸ Kępah soko, Sole-á yuku yin, à n yí yiki m̀o, té à náh tó

† 8:33 8.32-33 - Yah n te Yesayi 53.7-8.

me fě n yah. Pè me n gbò sòkò tē, à de nne Daması kwil. ⁹ A sèpìn tōnì pı nénpó yítūri sòkò, yōke yó-ńkēne ànê ni wó-ńkēne.

¹⁰ Tē légbíne, Yesu tō sáh-ò yó sò me nénpó pè n ye Ananiyasile. Tē ñgbě Yesu wil n yah, té ne: «Ananiyasi!» Ananiyasi me syi, té ne páh yò, Tē ñgbě! ¹¹ Tē ñgbě me yo n tyí ne: «Yuku n wěkì tē, wěkì nê-á pè n ye wěkì Tómmne. Wáh kı kyı Nsyudası gbô sòkò, n dí yó tyí piki n yah. Kéne dí n wil Tarsı kwil, pè nne n ye Solele. A me Liyel nínó sòkò núkúnúkú. ¹² Tē n nírı pínó sòkò, à dí yó we pè n ye Ananiyasile.* A me de pò n gbǎn sah n yò ne, à fě ne n yah ítō.»

¹³ Képah sòkò, Ananiyasi ne, ú, Tē ñgbě, névye náhnáh-á dí mè tyí yǎh pé noh, ànê wǎh me Yesu yō sēpúle n fōh sō Yerusalemi kwil, páh ké tō noh. ¹⁴ Tē wǎh tō sébéy we syi sárká syínwilkıpu yótám tyí, à pò ásò sòkò ne, pé pò ñmò yéngbopu pól tē pukubi n sòkò. ¹⁵ Nte Tē ñgbě me tō yo Ananiyasi tyí ne: «Ñmò ye yah tòkò pı dí mēne í tōnpıle ne, à í tyíle n yo n kō névye tyí, nónó náh pı Nsyifunole, à tahlı pé yótám tyí, ànê Yisrayel tǎn tō tyí. Képah ye, kyı n tyí! ¹⁶ Wǎh kı kwlónó nê pı n pi ñmò yinne, mé kı kéle à wěkì í gblǒy.» ¹⁷ Képah sòkò, Ananiyasi yuku sòkò. Wáh kyı de Nsyudası gbô sòkò, à n gbǎn sah Sole yò, té yo n tyí ne níkě, pé yúnpı Sole, Tē ñgbě Yesu nê-á wil n yah wěkì yò wǎh n pi gbí nēne, ñmò-á tō péle n tyí ne, á fě ne n yah ítō, ànê Liyel Mírki mó à tòkò. ¹⁸ Nénpó swò, yí yísyó núkú wil Sole yí sòkò à pò kwe yěnkò gbró sō, té n yí me yıkı. A me yuku, té pè me à wel wilki ni sòkò. ¹⁹ Képah náh, à yōke yò, té n syı tǎhkı we.

Sole Liyel wey yónóle Daması kwil

Képah sòkò, Yesu tō sáhpú nónó-á sò me Daması kwil, Sole tē à sèpìn yísyó pı pépile. ²⁰ Tē núkú tyah Yesu tyíle n yo n kō Nsyifunò Liyel ní-ńtǎn vı sòkò ne, Liyel Pídı-á nne. ²¹ Képah tēne, nónó pól-á sò me n welole n nohni, kè pé gbǎn du. Pè tyah n yo ne, té ñmò kó lésò n kah n fōh Yesu yin yéngbopule Yerusalemi sòkò ni? Tē pé tēnpukubinsòkò-ńsah ítē-á à pò ásò sòkò, ne pé kyı péle sárká syínwilkıpu yótám tyí dé! ²² Nte wǎn sò me n tō n mò n yuku Sole tǎhkı yò. A sò me kéle n yo n wah ne, Yesu-á Liyel yah tòkò pı pwáhnmò-òle. Kǎh pı sē, Daması kwil Nsyifunò yáh-ńsah tye, tyíyóné náh tō we pé tyí.

²³ Képah sòkò, sèpìn náhnáh sókóntenò náh, Nsyifunò pò yo sah núkú yò ne, páh kı Sole ko mò. ²⁴ Tē Sole me pò pé yínvı mè we noh. Pè sò me kwil dé-ńtǎnne n syıkı, ké lékǎh ké gbintō, ne pé à we n ko n mò. ²⁵ Nte sō yó lékǎhne, n tō sáhpú sò me ké tyí ne pé à pwah mò. Képah sòkò, pé à dah mò tókò-ñgbě yó sòkò à tiki mò kēnkahnne, nê-á kwil kore vi.

Sole syínyukunole Yerusalemi kwil

²⁶ Képah sòkò, Sole sòkò Yerusalemi kwil. Wáh kyı yini tē nénpó, à sò me ké tyí ne, pé kwrò mò Yesu tō sáhpú sòkò. Nte pépi náh sò me

* 9:12 9.12 - Ananiyasi sò pı ne dí nê tyí-á Liyel n yo pé tyí yò, péwò-á.

fě sě ké yõ ne, wǎh pɪ Yesu tǒ sǎh-òle kègbı́sı tě yõ; képah ye tíkí pè tě. ²⁷ Nte Barnabası wɔ me à tě yuku Yesu tǔntǔ névye tyí. Té Sole-á sǒ Tě ñgbě we òkù nêne Daması kwil wěkì yah, ànê Tě ñgbě-á yo mɔ n tyí sǒ, Barnabası ké yah yo pé tyí. Té tǒ kè yo pé tyí, wǎh Yesu tyí yo nìsǎhle òkù nêne Daması sɔkɔ. ²⁸ A tɔkɔ légbí tyí, Sole kwrɔ mɔ pé sɔkɔ, à Liyel weyne n yah n yo n kǒ nìsǎhle Tě ñgbě yīn yõ Yerusalemı sɔkɔ. ²⁹ A sǒ me n yǎh ànê Nsyifunɔ tɔle, nónó-á Krəkı weyne n wɛkɪ, me yékǎble n pɪ péle. Nte pépi wɔ sǒ me n kònmɔ-ńsahle n yah n kǒ. ³⁰ Yesu yõ sěpú-á pɔ kè noh, pè à tě sɔkɔ Sesarı kwil, à kyɪ à tɛkɪ mɔ Tarsı kwil.

³¹ Légbíne, Yesu yõ sěpú tǔnkì nónó-á sǒ Nsyude, ànê Kalile, ànê Samari gběnyah pól sɔkɔ, pé pól sǒ me yèvinı sɔkɔ. Pè sǒ me tǎhkìle n we, té me n kɔ Tě ñgbě yah tíkí pínó sɔkɔ, té Liyel Mirki gbǒ yõ, wǎh me n mɔ n yuku pé nédán yõ.

Yene de mɔ òkùle

³² Té légbíne, Pyerı sǒ me tǎntǎn pólle n kɔ n kǒ. Képah sɔkɔ, sǒ yóle, à tiki yuku Lida kwil Yesu yõ sěpú tɔ tyí. ³³ Té kyɪ dí yó we nénpó pè n ye Yenele. Nyân sǒ me n wil kɔ; képah ye à sǒ me sě tě n sě sě kwáh yõ pópó ye kwártónɔ. ³⁴ Képah sɔkɔ, Pyerı me yo n tyí ne: «Yene, Yesu Krısta ye ále n de n mɔ yò. Yuku, n té á sě sě kwáh yõ tǒ n sah á gblǒy.» Wǎh yo sě, dí núkú yuku yīn. ³⁵ Képah sɔkɔ, Lida kwil ànê Sarǒ gběnyah tǎn-á képah we sě, pé pól vi mɔ Tě ñgbě Yesu tyí yõ.

Tabita kúnó ànê n yìkínmɔnɔle

³⁶ Pi yó lésǒ me Nsyope kwil sɔkɔ Yesu tǒ sǎh-òle. N yīn ye sǒ Tabitale, pè n ye Dorkasıle Krəkı wey sɔkɔ. A sǒ pèpɔrɔle n pɪ gbímegbí, me yām tǎnne n yohnı n mɔ. ³⁷ Té kéne sèpìn sɔkɔ, yam pɔ à fě mɔ, à ku. Pè me n lékó wel, té à tɔkɔ kyɪ sah yīnyõ wòkò yó sɔkɔ. ³⁸ Té kǎh pɪ Lida kwil ànê Nsyope kwil sǒ me yúkey wěne sě, Yesu tǒ sǎhpú nónó-á sǒ me Nsyope sɔkɔ, pè sǒ noh ne, Pyerı-á me Lida kwil. Képah sɔkɔ, pè me díbí népı ními tǒ n tyí ne, pè kyɪ yo n tyí ne níkě, à n gblǒy ye, à mó pɔ pépi tǔnne súú. ³⁹ Pǎh kyɪ kè yo sě, à núkú yuku pè sɔkɔ wě tyí. Wǎh kyɪ yīni tě, pè à tě òkɔ yuku yīnyõ wòkò sɔkɔ, té pékúsyɔ pól sǒ me nɔ de n tnò me n gbo, té me fwòmò-ńgbnɔ ànê fwòmònpìle ñne n wěkɪ, nónó-á Tabita tı gbí nê-á sǒ à me vile. ⁴⁰ Képah sɔkɔ, Pyerı névye pól kǒ pè wil kégbó, té n gbètukunɔ di à Liyel ni. Té me n yah vi pi lékó tǔnne té ne: «Tabita, yuku.» Pi núkú n yí yıki mɔ. Té wǎh Pyerı we, à yuku kǒ tě. ⁴¹ Pyerı me n gbǒ sɔkɔ tě, à à yilki sah. Képah nǎh, à Yesu yõ sěpú ànê pékúsyɔ ye pɔ ñne pè wěkɪ vile. ⁴² Kǎh pɪ sě, yí mè tǒ mɔ Nsyope kwil ywǒ ywǒ pól sɔkɔ, ànê pé nǎhnáh pɪ Tě ñgbě Yesu yõ sěpúle. ⁴³ Képah nǎh, Pyerı tě mo kwéy Nsyope sɔkɔ sénpı dí yó tyí, nê yīn-á Simole.

10

Névye ye òkùle Liyel tyí, nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle

¹ Dí yó lésò me Sesarı kwil pè n ye Korneye. Sràsyíbí yòtë yó ye sò ònne, Wrome tãn sràsyíbí tĩnkì soko, nê-á pè n ye Yitalı gběnyah sràsyíbí tĩnkìle. ² A sò me Liyel wèkì ténó ple, me n yah tíkile n pi, té òmò ànê n gbô tãn pól me ònne n ni. A sò me Nsyifunò yãm tãnne n yohu n mọ náhnáh, té me Liyelle n ni gbímegbí. ³ Képah soko, sò yó gbèkám gbí kénkò soko, à wèkínó yó we. A Liyel yínyò tònpi yó we pnéyy à de pọ n tĩnne, à pọ à ye n yĩnne ne: «Korney!» ⁴ Nte Korney sò me yínyò tònpile n yah dídídíkí tíkítíkí soko, té à piki yah ne, kwáh nê se ni, pé yòtë? Yínyò tònpi me yo n tyí ne: «Wáh nírí nónóne n pi, ànê wáh yòhnìnmọnọ nónóne n pi yãm tãn tyí, Liyel yí me sé yó. N dyo me n kwne á tyíle. ⁵ Núkúnúkú tēne, nọsyó wilki n teki n mọ Nsyope kwil, pè kyı Simo yó tē n pọ, nê-á pè n ye Pyerile. ⁶ A me twáhnténóle sėnpi dí yó tyí, nê tọ yĩn-á Simole. N gbô me pne yo gbòpọ.» ⁷ Képah soko, yínyò tònpi-á welo nópi yo te Korney tyí, té yal n tnô, Korney núkú n tònpi díbí nípí ními ye ànê sràsyí yóle, nê-á sò me ténóle n tnô di mónóle, té me Liyel wèkì ténó ple. ⁸ Té me tyi nópi pól yãh pé tyí, té pè teki mọ Nsyope kwil.

⁹ Ké dındalle, pè sò me wèkì yó sě, té pãh pópó n de Nsyope kwil soko gbí nēne, gbí sò me yòtah sírr kénkò soko, té Pyerı me dokọ gběntĩn yó, me níríle n pi. ¹⁰ Képah soko, kwekı pọ à tē; à sò me ké tyí ne, pé yòke yó. Té pãh me yòkele n pi n tyí gbí nēne, Liyel wèkínó yóle à wèkì. ¹¹ A yínyò we yíkínmọnole, té kwáh yó me wil ké soko, fwòpìn-ngbē yó sò, ké vyēyno rýáhle ténóle, té me n tiki n pi sétáh. ¹² Té gbyèh nyèh yí duke pól sò me ké soko, ànê yí nónó-à n til, à tahlı kèpye duke pól tyí. ¹³ Képah soko, Pyerı yínpò yó noh kè me n yo n tyí ne: «Pyerı, yuku n ko sé soko n ko.» ¹⁴ Nte Pyerı me Tē ngbē syah ne, páh pi sò pile, pé náh dèl kwáh yó rítē yó yah, képah náh pi, kwáh yó rítēne, nê-á névile n silki Liyel yah. Képah-á, pé náh kè pi n pi pólle. ¹⁵ Képah tēne, yínpò mè tó ké syı yo à noh ke ní-òle ne nkē: «Liyel-á kwáh nê wèkì kwáhpépěyne, áwọ tyí náh ké wèkínóle ne, kãh me névile n silki Liyel yah.»* ¹⁶ Képah tē pi sě ke tónó, té Liyel núkú kéné kwáh yó dokọ soko yínyò.

¹⁷ Kãh pi sě, Pyerı lékám sò me fèkì, à me n gblòyne n piki n yah wèkínó nê-á à we, ké yó-á kı fē n pi n pi tir nēne. A me képah soko, té Korney tēntò névye mó me sėnpi dí Simo gbô tyí piki yah kò pọ we, me yĩn tē ké yah, ¹⁸ té me n piki n yah ne, Simo nê-á pè n ye Pyerile, à se me twáhnténóle ásò soko ni? ¹⁹ Nte Pyerı-á sò me yó soko n fokole n sò wèkínó mè tyí soko sě, Liyel Mirki me yo n tyí ne à yah, díbí nípí tòmí-á me ònne n yah n kò. ²⁰ Péwọ-á teki mọ péle n tyí. Képah-á, à yuku n tiki n soko péle, à káh tòtò pi. ²¹ Képah soko, Pyerı tiki kyı no nópi tnô, té yo pé tyí ne, nê-á pè n yah n kò, òmọ-á péwọle. Nkē, pé kèyãh kò. ²² Pè me yo n tyí ne, sràsyíbí yòtë dí Korney-á tó péle n tyí. Négbí-á ònne, wãh Liyel yah tíkile n pi, ànê Nsyifunò pól-á n yíngbíle

* **10:15** 10.15 - Liyel lésò gběnkyo yısyó tyí yo Nsyifunò tyí ne, pè káh séle n ko. Yah n te Levitiki 11.

n yo. Ýinyõ tõnpı yó-á kéle à wěki ne, wăh yĩne à pɔ ñ tẽ n kyı ñ gbô sɔkɔ, tyi nónó-á me á tyí yo yo tẽne, á sè yo à syah. ²³ Képah sɔkɔ, Pyeri me pé kɔ pé de gbô sɔkɔ, à twah ñ tyí à lékâh pı.

Té ké dındalle, à me pé sò tẽ sɔkɔ. Té Yesu yõ sěpú yısyó to sò sɔkɔ péle, nónó-á n wil Nsyope kwil. ²⁴ Pé sɔkɔ sò dındalle, pé kyı de Sesarı kwil; té kyı ne yah Korney me ñ gbô tãn ànê ñ kódíbí kègblo ye tuke, me pɔ pé syıki tẽ. ²⁵ Pyeri-á pɔ n de gbí nêne, Korney kyı à yohnı, té kɔ kwĩnki ñ yah, à à gbilki. ²⁶ Nte Pyeri me yo ñ tyí ne à yuku, té à yilki sah, té ne névi ó-á péwɔ tole dò. ²⁷ Pé me képah yónó sɔkɔ wẽ tyí, té de yuku gbô à kyı no nópi we tükenténóle pípi. ²⁸ Pyeri me pé syah ne, pãh pı ne, dël-á kéle Nsyifuno tyí, pé náh n pı n soh wẽ tyí kwlókáhkí névyele, ànê pé náh n de pé gbên sɔkɔ kè. Nte Liyel-á kéle péwɔ tẽ wěki ne, pé náh yĩne pé ññı yó n̄tẽne n yah ne, wăh me sılkinóle Liyel yah, képah náh pı, ne à náh yĩne pınsòhnóle névyé tyí. ²⁹ Képah-á, pé kɔ pãh pé ye pé pɔ yékâb pí-ńkêne. Nkě, pé se kı fẽ pé yénó yõ yo pé syah nı? ³⁰ Képah sɔkɔ, Korney me yo ñ tyí ne, ké sèpın ñyêh-á yò, gbèkãm gbí mè ó kénkɔ sɔkɔ, pãh lésò me nırıle n pı pé wòkò sɔkɔ. Té dõ, pé núkú dí yó we yınnténóle pé yah tınne, wil flole pèrr ñ tyí, ³¹ té me pé ye pé yinne ne, Korney, Liyel-á pé nırı tẽ; ñ dyo-á me n kwne pé pèpɔrı pınó tyíle. ³² Képah-á, pé névyé wilki n teki n mɔ Nsyope kwil, pé kyı Simo ye n pɔ ásò, nê-á pé n ye Pyerıle. Wăh me twáhnténóle sènpı dí Simo gbô sɔkɔ, pne yɔ gbòpɔ. ³³ Kãh pı sě, pé núkú névyé teki mɔ ñ tyí ne, pé kyı à ye n pɔ. N to mó tõ pı ple té fẽ syi pɔ. Núkúnúkú, pé pól-á ásò Liyel yah sɔkɔ, ñ welɔ noh yinne, nónó pól-á Tẽ ñgbě dahbı ñ gbò, ne à yo pé syah.

Pyeri Liyel wey yónóle Korney gbô

³⁴ Képah sɔkɔ, Pyeri me wey tɔkɔ té ne: «Núkúnúkú, mé pı kègbı yõ ne, Liyel náh ññı yó n̄tẽne n wah. ³⁵ Névi nê-á fyò ñ yah tıkile n pı, té me n kɔ gbı wěki yõ, tẽ-à sɔ me yĩki nê neyne, ñ tyí n nɔ Liyel tyí. ³⁶ Nmo Liyel ye ñ wey teki mɔ Yisrayel tãn tyí, à Nivini tir yo pé tyí ne, yèvını-á n we Liyel tyí Yesu Krista gbò yõ, ñmɔ nê-á no pól Tẽ ñgbêne. ³⁷ Nsyõ-á kwnı kɔ te ni sɔkɔ wèlnwılkinó tyí sɔkɔ, képah náh, nê-á pı Kalile gběnyah ñgbò sɔkɔ ànê Nsyude gběnyah pól sɔkɔ, yé se mó kè pı té! ³⁸ Té Liyel sò me Nasaretı kwil Yesule. A ñ Mirki ànê tẽnwenole à kɔ. Képah ye, à me n kɔ n kɔ tãntãn pól sɔkɔ, à pèpɔrıle n pı, té nónó pól-á sò me sétãn yòtẽ yõrı sɔkɔ, à sò me péle n wilki ké sɔkɔ. ³⁹ Té wăh tyi nónó pól pı Yerusalemı kwil ànê Nsyifuno kwlo téló sɔkɔ, á pól ye sè we yĩne. Nte pé me à tẽ syı dahı yõ, à à ko mɔ. ⁴⁰ Té ké sèpın tõ-ò sòle, Liyel me ñ lékó yilki mɔ, té à kɔ à ñ gblõyne no wěki, ⁴¹ ñte à náh ñ gblõyne no pól wěki. A ñ gblõyne ápi ó wěki, ápi nónó-á lésò Liyel yah tɔkɔ pı Yesu lékó yılkinmɔnɔ wépu ànê sé yáhpúle. Ápi lésò yòke yõ, té wɔ wɔ kwáh wɔ ñne wẽ tyí, ñ lékó yılkinmɔntenɔ náh. ⁴² Képah sɔkɔ, à me á tõ ne: «Yé kyı Liyel weyne n yo n kɔ no tyí. Yé kéle pé wěki ne, ñmɔ-á Liyel sah vye ànê lékyı tükè-òle.» ⁴³ Nmo Yesu

tyí ye tǒ Liyel tǎntǒ syínyopu pól yo ne, névi nê-à sě ñmɔ yǒ, tǎ tyípêl-á kɪ yǒ mɔ à kǒ ñmɔ yǐn yǒ.»

Liyel Mirki nósýó tɔkɔ, nónó náh pɪ Nsyifunɔle

⁴⁴ Képah sɔkɔ, Pyerɪ sǒ me wékínó sɔkɔ sě, té Liyel Mirki tiki ñ wey nòhnìpu pól yǒ. ⁴⁵⁻⁴⁶ Liyel-á Mirki nê kǒ, kǎh tǒ mɔ névye yǒ nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pè kǒ pè wénkáhkínóle n wɛkɪ nónó-á pè náh sè sǎh, té Liyelle n gbilki sě, képah pɪ gběndùnìne Yesu yǒ sěpú Nsyifunɔ tyí, pépi nónó-á sǒ pɔ ànê Pyerɪle. ⁴⁷ Képah sɔkɔ, Pyerɪ ne: «Névye nónónɛ Liyel Mirki we te ápi tyí kǒle, á kɪ fě yahle sǒ ne, pè káh n wel n wilki ni sɔkɔ?» ⁴⁸ Té me pè kǒ pè Kɔrneyyi wel wilki ni sɔkɔ Yesu Krista yǐn yǒ. Képah sɔkɔ, pépi mó Pyerɪ ni ne, à wǔ sèpìn yísýó pɪ péle.

11

Pyerɪ-á nê yo Yerusalemɪ kwil Yesu yǒ sěpú tyí

¹ Té Yesu tǎntǒ névye ànê Yesu yǒ sěpú tǎlǒ nónó-á sǒ me Nsyude gběnyah sɔkɔ, pè kè noh ne, nósýó tɔ-á me Liyel wey fě syi, nónó náh pɪ Nsyifunɔle. ² Képah tǎne, Pyerɪ-á pɔ ñ syɪ kyɪ Yerusalemɪ sɔkɔ gbí nêne, Yesu yǒ sěpú Nsyifunɔ kyɪ tyah lékǎhle ñne n kǒ, ³ té ne, à se sǒnpɪ kyɪ de, à yǒke tǎle n yǒ névye tǎne, nónó náh pɪ Nsyifunɔle nɪ?

⁴ Képah sɔkɔ, tir mè-á pɪ sǒ, Pyerɪ ké yah yo wah pɔ dal mɔ pé tyí wárwár ne, ⁵ páh sǒ me Nsyope kwil me nírile n pɪ, té Liyel wékínó yóle pé wǎkɪ. Páh kwáh yó we kè me wil yǐnyǒ fwòpìn-ñgbě yó sǒ, ké vyěyno nyáhle tǎnóle, té me n tiki n pi à pɔ yǐni tǎ pé tǎ. ⁶ Páh me ké yáhnó sɔkɔ díkídíkí, pé yípěy we ké sɔkɔ, ànê gběnkɔle, ànê yí nónó-á n til, à tahlɪ kèpye tyí. ⁷ Képah tǎ sɔkɔ, pé yǐnpǒ yó noh kè me n yo pé tyí ne: «Pyerɪ, yuku n ko sé sɔkɔ ñ kɔ.» ⁸ Nte pé me yo yǐnpǒ mè tyí ne pé Tě ñgbě, pé náh képah pɪ n pi, níké páh pɪ sǒ pile, dǎl kwáh yó nítě náh de yah pé vyáh ànê kwáh yó nítěne, nê-á névile n silki Liyel yah. ⁹ Képah tǎne, yǐnpǒ mè tǒ wil yǐnyǒ, me n yo ne níké: «Liyel-á kwáh nê wǎkɪ kwáhpépěyne, áwɔ tyí náh ké wékínóle ne, kǎh me névile n silki Liyel yah.» ¹⁰ Képah tǎ-á pɪ sě ke tǎnó, té Liyel me tǒ kéne kwáh tɔkɔ dɔkɔ yǐnyǒ.

¹¹ Té légbí mè ó sɔkɔ, díbí népí tǒmí mó me pɔ yǐn tǎ péwɔ mé-ńsah gbô yah sɔkɔ. Nnî-á tǒ péle Sesarɪ kwil, pè pɔ péwɔ tyí. ¹² Té Liyel Mirki me yo péwɔ tyí ne, pé sɔkɔ péle, pé káh tǎtǒ pɪ. Pé yúnpyé népí kénúkò nónó-á yò, pépi me pé sǒ tǎ à yuku Sesarɪ kwil. Pé pól kyɪ de Kɔrney gbô sɔkɔ. ¹³ Képah sɔkɔ, Kɔrney tɔ mó yo pé tyí ne, páh sǒ me pé gbô sɔkɔ, té yǐnyǒ tǎnpɪ yó wil mɔ pé yah, té yo pé tyí ne níké, pé ney tekɪ n mɔ Nsyope kwil. Tǎ kyɪ Simo tǎ n pɔ, nê-á pè n ye Pyerɪle. ¹⁴ Wǎh kɪ pɔ wɛlɔ yísýó yo pé tyí, nónó-á kɪ pé pwah mɔ ànê pé gbô tǎn pólle. ¹⁵ Kɔrney-á képah yo te sě péwɔ Pyerɪ tyí, té pé fyò tyah à tyile n yo pé tyí, Liyel Mirki tiki Kɔrneyyi tɔ yǒ, sǒ-á léso kè tiki pépi yǒ ké tyah gbíne. ¹⁶ Kǎh pɪ sě, péwɔ dyɔ to kǒ Tě ñgbě Yesu wey mè tyíle, wǎh nê yo ne níké: «Nsyǒ névye wel wilki ni sɔkɔ, ñte yépi tǎ wɔle,

Liyel kɪ yé tǒ sah ò Mirkilè kɪ yé pɪ yályál.»¹⁷ Nte pépi-á sɛ Tɛ ògbɛ Yesu Krista yǒ, té Liyel me ò Mirki nêne pépi kǒ, wǎh fyò kéle no nǒpi tǒ kǒ te pépi tyí kǒle, nê se péwǒle kɪ fɛ Liyel tir yah kǒ nɪ? ¹⁸ Képah sǒkǒ, névye-á welo nǒpi noh sɛ, pé pól vi, té Liyel yinne n gbilki me n yo ne, Liyel-á òtyíno ké wɛkile névye tǒ kǒ nónó náh pɪ Nsyifunole, pé kɪ fɛ pé nno vi mo, kɪ tyé-ńkɛ min we dé!

Antyɔsyɪ kwil Yesu yǒ sɛpú ònkilè

¹⁹ Yetyɛni ko mo gbíne, pé sǒ me Yesu yǒ sɛpúle n fǒh. Képah ye, pé to karkɪ. Pé túkú sǒkǒ Fenisi gbɛnyah, túkú sǒkǒ Syipri gbɛnyah, túkú me sǒkǒ Antyɔsyɪ kwil. Té pé náh sǒ me Yesu tyíle n yo ònì yó òtɛ tyí, né Nsyifunò ó tyí náh. ²⁰ Nte túkú sǒ me pé sǒkǒ, nónó-á n wil Syipri gbɛnyah sǒkǒ ànê Sireni kwil. Pépi-á pǒ Antyɔsyɪ sǒkǒ, pé sǒ me Nivini tirlè n yo no téló* tǒ tyí Tɛ ògbɛ Yesu tyí sǒkǒ. ²¹ Té Tɛ ògbɛ sǒ me tɛnwenole péle n kǒ. Kǎh pɪ sɛ, névye náhnáh vi mo Tɛ ògbɛ Yesu wɛkì yǒ, à pɪ ò yǒ sɛpúle. ²² Képah tɛne, Yerusalemɪ Yesu yǒ sɛpú ònkilè-á képah noh sɛ, pé Barnabasɪ tɛkɪ mo Antyɔsyɪ sǒkǒ. ²³⁻²⁴ Barnabasile, népépɛy ye lésǒ òne. Liyel Mirki sǒ me à tǒkǒ, ànê Liyel yǒ sɛnó me ò sǒkǒ kègbile. Képah ye, wǎh kyɪ yini tɛ, té Liyel pèpɔri pínó we nɛnpó Yesu yǒ sɛpú tyí sɛ, ò nɪ vi. A me sǒré mo pé pól sǒkǒ ne, pé gbah tɛ pé wró tel tɛ Tɛ ògbɛne pé nno pólle. Képah tɛne, tǒwú ògbɛ fɛ syi sɛ Tɛ ògbɛ Yesu yǒ. ²⁵ Képah náh, Barnabasɪ sǒkǒ Tarsɪ kwil, Sole yáhnkǒ-ńsah. ²⁶ Wǎh kyɪ à we, à à tɛ pǒ Antyɔsyɪ sǒkǒ. Pé ními tɛ à yi vi pól pɪ nɛnpó Yesu yǒ sɛpú ònkilè, à névye náhnáh tǒ we kwǒ Yesu wɛkile. Nɛnpó ògbò sǒkǒ ye pé Yesu tǒ sǎhpú ye Kreyɛbule.

²⁷ Té kéne sèpɪn sǒkǒ, Liyel tɛntǒ syinyopu yísyó wil Yerusalemɪ kwil, à pǒ Antyɔsyɪ sǒkǒ. ²⁸ Pé sǒkǒ núkú yó sǒ me pé n ye Akabusile. Té Liyel Mirki gbǒ yǒ, òmo yuku kè yo ne ńkɛ, dǒ kwéy, kwénpèkè-á kɪ n de n pi kèkǒyó pól sǒkǒ. Képah pínó pǒ Klode we, Wrome kwiltám yǒtɛne. ²⁹ Képah sǒkǒ, Yesu tǒ sǎhpú kè yah tǒkǒ, à yíne pé nénúkú núkú pól gbǎn yí wénónole ne, páh kɪ pé gbǎn yí yísyó tuke mo, kɪ tɛkɪ mo Yesu yǒ sɛpú kǒ Nsyude gbɛnyah sǒkǒ. ³⁰ Pǎh kè yah tǒkǒ sǒ, pé kè pɪ sɛ, té me yí nǒpile Barnabasɪ ànê Sole gbǒ dahbɪ, pépi me kyɪ séle Yesu yǒ sɛpú yah tǎm kǒ.

12

Nsyakɪ kònmɔnɔ ànê Pyeri dáhnmɔnole wǒkònpèkè sǒkǒ

¹ Ké légbí mè sǒkǒ, yǒtɛ dí Yerɔdɪ tyah Yesu yǒ sɛpú ònkilè névye túkú fǒhnole Yerusalemɪ kwil. ² A Nsyǒ nénkyí dí Nsyakɪ ko mo kèkírkilè. ³ Té wǎh kè we yí mè no Nsyifunò tyí sɛ, à tǒ Pyeri tǒ tɛ. Légbí pǒ yíne Nsyifunò búrn sɛ-ńkɛ syáh syáhnóle. ⁴ Wǎh Pyeri tɛ sɛ, à me à dah mo wǒkònpèkè sǒkǒ, té srásyíbi népɪ ònyèh ònkínó nýáh névye kǒ pé wɛne n sah, à òne n syɪkɪ. A sǒ me ké tyí ne, búrn sɛ-ńkɛ syáh-à kɪ sǒkǒ te,

* **11:20** 11.20 Yah n te Welo yah yónó sǒkǒ, nýáh-á Krekɪ tyíle n yo.

pé à tuke no pól yí yah. ⁵ Pyeri yah sò me víkénóle wòkònpèkè sòko, òtè Yesu yò sèpú ònkí mó me Liyelle n gbah n ni ò tyí.

Liyel-á gbíl nê pí, à Pyeri wilki wòkònpèkè sòko

⁶ Té sò nê òndal-á Yeròdì kí Pyeri tuke n pí, ké lékàhne, Pyeri sò me púkúbinsàhòle kéló pló nínòle, té me n do sràsyíbí nèpí ní mí wró. Té wòkònpèkè mè syíkípú sò me ké yah, me kéle n syíkí. ⁷ Ntè nénpó swò, Tè ògbè yínyò tònpi yó nùkú wil mò wòkònpèkè mè sòko, ké sòko pól piki pèrr. Yínyò tònpi mè me Pyeri mì mì ò gbòpò tyí à à yilki mò, té yo ò tyí ne òkè, à yuku súú. Képah sòko, kéló nòpi nùkú kòlù to Pyeri gbàn tyí, à kwe sétáh. ⁸ Képah tène, yínyò tònpi tò yo ò tyí ne, à ò kò dý ànè ò lékyèhle. A me kè pí sè. Yínyò tònpi mè tò yo ò tyí ne, à ò fwòmò-ògbè mò, à mó pé sò tē. ⁹ Pyeri me ò sò tē, à wil. Té yínyò tònpi-á tyi nónòne n pí, Pyeri nàh sò me sè sé yò ne gblo-á séle. A sò we ne dékí-á pé n do. ¹⁰ Pè wòkònpèkè syíkí-òsah gben kal sòko, té ké ní-ò to kal sòko, té kyí syí vyòrì wùkah gbí ní tyí. Képah yah sò me múnòle kwil nyó ònkè. Ké to nùkú yúkù mò ké gblòy. Pè me wil à wèkì tē n yuku. Dò, Pyeri nùkú yínyò tònpi mè yah kwlo. ¹¹ Képah sòko, Pyeri yah pyè pí kyòò yí mènè. A me ne nùkúnùkú, pàh pyè kè pí yí ne, Tè ògbè-á tò ò yínyò tònpi à pò pé pwah mò wilki Yeròdì gbò ànè Nsyifunò-á sò me pèl nónòne n syíkí ne, sè péwò nò. ¹² Té Nsyò nê-á pè n ye Markùle, Pyeri-á ò fòko sò yah, à sòko òmò yú Mari gbò. Níri pípú nàhnàh sò me tuke mò tē nénpó, me Liyelle n ni. ¹³ Té Pyeri-á pò gbò yah mì, tònpi pípir yó me pè n ye Wrodele, òmò me nò de kéle, té píkinyah nò pí ne, nê se ní? ¹⁴ Képah sòko, Pyeri-á yo mò, à ò yí pí. Ké ònì ònì tē tyí, à pyè gbò yah sah yíkinmò-òkène té ò syí to kyí kè yo no téló tyí ne òkè, Pyeri-á me yínttènòle gbò yah. ¹⁵ Ntè pè pyè ne, pípir yògbèkè-á yuku. Té wàh me kéle n gbah n yo ne gbí-á pé n yo, pè tò ne òkè, Pyeri mírkí-á kí nê à we. ¹⁶ Ntè Pyeri wò mó me wùkahle n tò n mì sè. Képah sòko, pàh pópó pò wùkah yúkù mò, pè kè we kè pí òmòle òtyí ò. Kè pí pé tyí gbèndùnìne. ¹⁷ Pyeri me ò gbò pí mò pé tyí ne, pè pé vyèy vike. Té Liyel-á à yòhù mò dùkù nènè à kò à wil wòkònpèkè sòko, à de ké sòko à kè yàh pé tyí. Té yo pé tyí ne òkè, pè kyí kè yàh Nsyakù ànè pé yúnpyé Yesu yò sèpú téló tyí. Képah nàh, à pyè wil sòko fí yó.

¹⁸ Ntè tyah-á pò dal, sràsyíbí fòko fil Pyeri tyíle. Képah sòko, pè wènè n piki n yah ne, ò tyí se pí sò ní? ¹⁹ Képah tène, Yeròdì pè kò pè mì de Pyeri sòhnkòno sòko. Ntè pè nàh à we. Kàh pí sè, à me wòkònpèkè syíkípú ye pò piki yah, té ne, pè pè ko mò. Képah nàh, Yeròdì wil Nsyude gbènyah sòko à kyí sèpìn yísyó pí Sesarì kwil.

Yòtè dí Yeròdì kúnòle

²⁰ Tiri kwil ànè Sidò kwil tãn-á sò me gbènyah nê sòko, ké yòke lésò me n wil yòtè dí Yeròdì gbènyah sòko. Té yékàb-á pò we pé wró ànè Yeròdìle, Yeròdì fòko kah vyàh péle. Kàh pí sè, pépi me yo sah nùkú

yõ ne, páh kɪ kyɪ wil Yerɔdɪ tyí. Képah yǐnne, pè kyɪ pé sɔ̃nɔ pɪ núkúle ànê Yerɔdɪ sɛ̃-ńsah wòkò yòt̃ɛne, nê-á pè n ye Blasɪtusile, ne pé kyɪ yégbékè kwɔ́nmonɔ yah kɔ Yerɔdɪ tyí. ²¹ Páh gb̃ỹìkì nê yah tɔkò, ké lésò-á nɔ, Yerɔdɪ ñ yòt̃ɔ́rí flo mɔ pɔ kɔ t̃ɛ ñ yòt̃ɔ́rí kɔ yõ, à tyah wey yóle n yo tówú tyí. ²² Képah t̃ɛne, névye tyah n gbo mɔ ne, névi t̃ɛ wɔ náh n wekɪ yò dé, Liyel-á! ²³ Képah sɔkò, Yerɔdɪ-á sɔ̃npí gb̃l̃kínó mè f̃ɛ syi, nê-á sò yǐne sàhnóle Liyel yõ, T̃ɛ ñgb̃ɛ yǐnyõ t̃ɔ̃npɪ yó núkú à mɪ, kéfyò me gbɔ ñ sɔkò, à à yõ ko.

²⁴ Nte Liyel wey sò me n gbah n t̃ɔ mɔ n yuku óle. ²⁵ Té Barnabasɪ ànê Sole wɔ-á pé t̃ɔ pɪ te Yerusalemɪ kwil,* pè Nsyɔ-Markɪ t̃ɛ pé syɪ sɔkò Antyɔsyɪ kwil.

13

Barnabasɪ ànê Sole tékínmonɔle Liyel t̃ɔ sɔkò

¹ Liyel t̃ɛntò syínyopu ànê névye kwópú sò me Antyɔsyɪ kwil Yesu yõ s̃ɛpú t̃ɛnkì sɔkò: Barnabasɪ sò me, ànê Solele, ànê Simeyóle, nê-á pè n ye Dísyíkèyne, ànê Sireni kwil Lusiyusile, à tahlɪ Manaỹɛ tyí, ñmɔ nê-á sò k̃ɔrɪ pɪ w̃ɛ tyí Kalile gb̃ɛnyah yòt̃ɛ dí Yerɔdɪle. ² Sò yóle, páh me níkì t̃ɛ, té me T̃ɛ ñgb̃ɛ Liyelle n ni gb̃í nêne, ñ Mirki yo pé tyí ne: «Yé Barnabasɪ ànê Sole wilki pé tyíle. Pè kɪ t̃ɔ pɪ, nê yǐn-á mé n ye péle.» ³ Képah sɔkò, pè níkì t̃ɛ,* à níri pɪ pé tyí à pé gb̃àn sah pé yõ, t̃ɛ pyè pè fin mɔ pè sɔkò.

Barnabasɪ ànê Sole Liyel wey yónóle Syipri sɔkò

⁴ Liyel Mirki-á Barnabasɪ ànê Sole t̃ɛkɪ mɔ t̃ɔ sɔkò s̃ɛ, pè me tiki yuku à kyɪ de Selesi kwil. Té de krótókè ñgb̃ɛ yó sɔkò nénpó, ne páh n yuku gb̃ɛnyah yó sɔkò pè n ye Syiprile, pne yo nuyó. ⁵ Páh yǐni t̃ɛ ké kwil yó sɔkò pè n ye Salaminine, pè tyah Liyel weyne n yo Nsyifunɔ Liyel ní-rítàn vì sɔkò. Té Nsyɔ-Markɪ tɔ sò me péle, pé yohnɪ n mɔ yǐnne.

⁶ Pè me Syipri mè kan kɔ kah, à kyɪ de ké kwil yó sɔkò pè n ye Pafɔsule. Pè kyɪ Nsyifunɔ s̃ɛnpɪ dí yó yohnɪ, nê-á pè n ye Bar-Yesule. Nmɔ sò me ñ gbl̃ɔyne n pɪ Liyel t̃ɛntò syínyo-òle. ⁷ Té à sò me w̃ɛ tyí ànê Syipri yah t̃ɛ-ò dí Serɪsyusi Polusile, ñmɔ nê-á lésò lékám névile. Té Liyel wey noh dékè sò me Serɪsyusi Polusi t̃ɛ. Képah ye, à pè kɔ pè kyɪ Barnabasɪ ànê Sole ye. ⁸ Nte s̃ɛnpɪ dí Bar-Yesule, pè t̃ɔ sò ñne n ye Yelimasule Krekɪ wey sɔkò. Nmɔ sò me Barnabasɪ ànê Solele n fwo. A sò me n yah n kɔ Syipri yah t̃ɛ-ò dí yǐnɪnmɔ-ńsahle, ne à káh s̃ɛ Yesu yõ. ⁹ Képah sɔkò, Sole nê-á t̃ɔ pè n ye Polele,† Liyel Mirki à tɔkò, à me s̃ɛnpɪ dí yah díkídíkì, ¹⁰ té yo ñ tyí ne: «Áwɔ nê-á lékámkám ànê yǐnṽí ó á t̃ɔ́, s̃ɛt̃àn yòt̃ɛ névi mè; gbl̃ɔ w̃àl pól s̃ɛpele áwɔle, T̃ɛ ñgb̃ɛ w̃àl tómtóm f̃ɛk̃ínó yal mɔ dé! ¹¹ Núkúnúkú t̃ɛne, Liyel gb̃ò kɪ sah á wil. Á kɪ pɪ yít̃úne wró yó sɔkò, á náh t̃ɔ gb̃í kyòò we n pi.» Képah yóntenɔ

* **12:25** 12.25 - Yah n te 11.27-30. * **13:3** 13.3 - Níkì t̃ɛnó duke me dò. Té Nsyifunɔ t̃ɛ wɔ tyí, páh níkì t̃ɛ, ké kanne, p̃ɛ nine n wɔ, té pé náh yòkele n yõ. † **13:9** 13.9 - Solele, Nsyifunɔ ye n ye ñne s̃ɛ, té Wrome t̃àn me ñne n ye Polele.

̀nsõ, ò yí nùkú wò, à ò gblõy we fěntú sòkò, té tyah n kò n kore n vi n kò, à neyne n yah n kò ò gbò sòkò tē tē tēne. ¹² Képah sòkò, Syipri yah tē-ò dí-á Liyel tyí-̀ngbncò pínó we, té kwónó nê noh, sè ò nu tē. Káh pì sē, à sē Tē ògbē Yesu yõ.

Pole ànê Barnabasí-á kwónó nê pì Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah sòkò

¹³ Képah náh, Pole ànê ò kómú de krótókè ògbē sòkò, à yal Pafosí kwil, té yuku Persyí kwil, Pánfili gběnyah sòkò. Páh me nénpó, Nsyõ ò gbe wil pé sòkò, à ò syí yuku Yerusalemí kwil. ¹⁴ Nte Polepí tē wò mó yal Persyí kwil, à yõ sòkò pé kólóle, pópó à kyí de Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah sòkò.† Té Nsyifuncò m̀ m̀ yòh sò-á pò nò, pé kyí de kò tē péle pé Liyel ní-̀nsah wòkò sòkò. ¹⁵ Képah tēne, ònì yó me tyí kònsàhnó ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó tántànnó yísyó kar. Wáh kar te, Liyel ní-̀nsah wòkò yah tām me pé kò pé yo Polepí tyí ne, pé no, welo yísyó-à k̀ me pé tyí sóré mò mò tēne tówú sòkò, ké wēkì-á me pé tyí. ¹⁶ Képah sòkò, Pole me yuku yín, té ò gbò pì mò no tyí ne, pé noh pé tyí yò. Té yo pé tyí ne: «Yisrayel tǎn, à tahl̀ nónó-á Nsyifuncò náh péle, té me Liyel yah tíkile n pì, yé nóhnó pì ní tyí. ¹⁷ Apì Yisrayel tǎn Liyelle, à ápi náh tǎn yah wilki. A tǔ Yisrayel tǎn pì dò, gbí nê-á sò pé me Yesyipti gběnyah sòkò; té tǔ ò tēnwenole pé wilki ké sòkò. ¹⁸ Té à pé puš gběnni sòkò pópó ye tikinini kénkòle. ¹⁹ Képah náh, à yìkìnnò kwǎrnino névyè ko mò, à pé duku to Kanah gběnyah sòkò, té pé sétáhle Yisrayel tǎn kò gbēkile. ²⁰ Tyí nópi pól-á pópó n pì n te, kè nò ye kyeyéh tikinini pò gbām (450) kénkòle. Képah náh, á náh tǎn sòkò ye Liyel n wilki á vyáh syípúle, pópó à pò nò Liyel tēntò syínyo-ò Samuyelì gbí tyí. ²¹ Té sò yóle, pé me kè yah kò Liyel tyí ne, páh me yòtē yó tyí. Képah sòkò, Liyel me Kisi pídí Sawuli pì pé yòtēne, pópó ye tikinini. Té Sawulile, Běnsyame yìkì ney ye sò òne. ²² Nte Liyel-á pò òmò milki gbí nēne, à me Davidi pì pé yòtēne. Davidi tyí sòkò ye lésò Liyel yo ne òkē: «Mé wil mò ní dyo yíi ney yõ, òmò nê-á Nsyese pídí Davidile. A k̀ ní dyo yíi tyí pól pì dal mò palle.» ²³ Liyel ye lésò ò vyáhle Davidi kò ne, Yisrayel pwáhnmo-ò-á k̀ dubi òmò pétóbé sòkò. Kéne pwáhnmo-ò ye pò pì Yesule. ²⁴ Té Yesu-á pópó n pì, wèlnwìkì-ò Nsyõ ye yo Yisrayel tǎn pól tyí ne, pé pé nno vi mò, pé mó wèlnwìkìno we. ²⁵ Nte Nsyõ tǔ-á pópó pò n tye, à me n yo névyè tyí ne òkē: «Yépi tē sòno sòkò, nê me òmole? Yé káh we ne, pwáhnmo-ò nê pónó-á yé syíkì tē, òmò-á òmole dé! Nte yé yah, à me n kne pò-̀nsah. Té òmò òtē fóroo kah ò lékyéh fyé dénòle ò gbyèh sòkò.»»

²⁶ Képah náh, Pole tǔ ne: «Á no, yépi nónó-á Abrahamí pétóbéle, à tahl̀ Liyel yah tíkì pípú pól tyí, pwáhnmono wey mè ye tekì mò ápi pól yinne. ²⁷ Nte Yerusalemí tǎn ànê pé yòtām náh lésò pì ne, Yesu-á pwáhnmo-òle. Té Liyel tēntò syínyopu welo nónó-á n kar pé tyí Nsyifuncò m̀ m̀ yòh sònó pólle, pé náh sé yò pì. Kéne welo tyí yónó

† **13:14** 11.19 - Antyosyíno sò me nínó. Nùkú sò me Pisidi gběnyah sòkò, ní-ò me Siri gběnyah sòkò. Nte Siri gběnyah Antyosyí sòkò ye sò pé kólò mè tyah. Yah n te Tyípínì 13.1-4. § **13:18** 13.18 - Púnó nê tyí-á n yo áso sòkò yò, yòke ó náh sò Liyel péle n kò. A sò me pé nle n gbe, à n tó n sah n pì pé tyí.

ye lésõ pè pɪ dal mɔ, pãh lékàhle Yesu kõ. ²⁸ Pè náh Yesu tyípínì yó ñtê wɛ, nê-á yĩne ñ kònmonole. Nte pè kè yah kõ Pilati tyí ne, à à ko mɔ. ²⁹ Té Liyel wey-á tyi nónó pól yo Yesu tyí sɔko, pãh pɔ sè pɪ dal mɔ te gbí nêne, pè ñ lékó tiki mɔ to dahni yõ, té kyɪ à yĩ diki yó sɔko. ³⁰ Nte Liyel me ñ lékó yilki mɔ. ³¹ Képah náh, névyé nónó-á lésõ ñ sò tẽ yal Kalile gběnyah, à dɔko yuku ñne Yerusalemi kwil, à ñ gblõyne pépi wêkɪ sèpìn náhnáh sɔko. Kéne névyé nópi ye me ñ tyi yónwàhpu kègblɔle Yisrayel tãn yah núkúnúkú yò.

³² Nte ápile, Nìvìnì tir ye ápi tɔ n yo yé tyí yò ne ñkê: Liyel-á ñ vyãhle á náh tãn kõ nê tyí yõ, ³³ képah-á à pɪ dal mɔ ápi tyí, ápi nónó-á pɪ pé wẽnpilɛ. Wãh Yesule á kõ, à yĩne kãh wãrkɪ sah sò Gbálnó sébéy yìkì ní-ò sɔko ne ñkê:

«Nmɔ Pídí ye ále;

à tɔko kwey tyí, ñmɔ ye á Súle.»*

³⁴ Liyel ye lésõ kwãh tẽ kè yo sah ne ñkê, Yesu-à pɔ ku, à náh n pyãh n pi. Páh kɪ ñ lékó yilki mɔ. A tõ lésõ kè yo dal mɔ ne ñkê:

«Máh lésõ ní vyãhle Davidi kõ nê tyí sɔko,

mé kɪ kè pɪ yé tyí, kɪ sãm mɔ yé sɔko,

tir yó náh ké dùkù ku n pi.»†

³⁵ Képah ye Davidi yo fí yó sɔko ne ñkê:

«Á náh n ye á tònpi pèpey lékó kõ

kè n pyãh n pi.»‡

³⁶ Nte Davidi tẽ wɔ gbí sɔko, à Liyel tõ pɪ ké wêkì yõ. Képah náh, à me ku pè kõ pè yĩ ñ náh tãn lékyî tnò, ñ tɔ lékó me pyãh. ³⁷ Nte Liyel ye Yesu lékó yilki mɔ. Nmɔ lékó tẽ wɔ náh pyãh dé! ³⁸ A no, yé pĩ ne, ñmɔ Yesu gbõ yõ-á tyípèl yõnmɔno tyí wɛ yo yé tyí dé! Moyisi tyi kònsàhnó náh tẽ wɛ yé yõ wilki tyípèl nónó sɔko, ³⁹ névi nê-à sɛ Yesu yõ, tẽ yõ kɪ wil sé pól sɔko, à kɪ fẽ nɔ de Liyelle.

⁴⁰ Képah ye, yé kyòmìnó pɪ, yè káh pɔ Liyel wey mè yahle. Képah-à pí-ñkêne, Liyel tẽntò syínyopu-á tir nê yo sah, kè kɪ pɔ yé yĩni tẽ. Pè lésõ ne ñkê:

⁴¹ «Yé yah, wènyìkì wékípú nópi,

yé ne me gbèndùnì sɔko, yé mó ku tẽ yõ!

Máh kɪ pɔ nê pɪ n pi yé sɔko, té kɪ yé sah min sɔko;

névi-à sò sò pɔ kéle n yãh yé tyí,

yé náh n sɛ n pi ké yõ.»§

⁴² Sépi yóntenɔ náh, Pole ànê Barnabasɪ-á n wil Liyel ní-risah wòkò sɔko gbí nêne, no tyah péle n ni ne, mɪ mu yòh kèyãhle, pè tõ pɔ pé syɪ pé wey mè ó yõ. ⁴³ Képah náh, tówú-á pɔ karkɪ gbí nêne, névyé náhnáh Pole ànê Barnabasɪ sò tẽ. Nsyifunɔ ye sò, à tahlɪ névyé tyí, nónó-á vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínó wêkì sɔko. Té Pole ànê Barnabasɪ sò me n yãh péle, à pé sònɔle n vi n mɔ ne, Liyel-á pèpɔri nê pɪ pé tyí, pè ké tẽnó plɛ.

* **13:33** 13.33 - Yah n te Gbálnó 2.7. † **13:34** 13.34 - Yah n te Yesayi 55.3. ‡ **13:35** 13.35 - Yah n te Gbálnó 16.10. § **13:41** 13.41 - Yah n te Yabakuki 1.5.

Pole ànê Barnabası Liyel wey yónóle névye tyí, nónó náh pı Nsyifunóle

⁴⁴ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh kèyǎh-á vi pɔ, kwil névye kan pɔ tuke mɔ Liyel wey noh yinne. ⁴⁵ Nsyifunɔ-á kéne tówú we sɛ, dyóyókì de pé sɔkɔ kèpékèyô. Pè tyah Pole weyne n kòlɪ, à ké tyíle n yo n yɪkɪ.

⁴⁶ Képah sɔkɔ, Pole ànê Barnabası kè yo nìsǎhle pé tyí ne: «Yépi ñgbò tyí ye Liyel wey sò yĩne kè yo. Nte yáh fyò kè yahle, té kè wɛkɪ ne yé náh yĩne tyé-ńkè min wénóle, kǎh pɪ sɛ, ápi kɪ á yah mɔ névye tĩne núkúnúkú, nónó náh pɪ Nsyifunóle. ⁴⁷ Tɛ ñgbɛ Liyel-á nê yo, képah ye á n pɪ dò. A kè yo ne ńkè:

«Mé ye ñ sah ne á pɪ kyòole névye tyí, nónó náh pɪ Nsyifunóle, á mó kyɪ pwáhnmonɔ wey yo kèkòyó pól sɔkɔ.»*

⁴⁸ Képah sɔkɔ, nónó náh pɪ Nsyifunóle, pǎh welɔ nópi noh sɛ, pé nɪ vi, pé tyah Tɛ ñgbɛ Liyel weyne n gbilki. Té névye nónó pól-á sò yĩne tyé-ńkè min wénóle, pé pól sɛ Tɛ ñgbɛ yò.

⁴⁹ Liyel wey núkú tɔ mɔ kéne gbɛnyah tǎntǎn pól sɔkɔ. ⁵⁰ Té syó né-ñgbnɔ yísyó sò me, nónó-á me Nsyifunɔ Liyel wɛkɪle n kɔ. Kǎh pɪ sɛ, Nsyifunɔ me pépi ànê kwil né-ñgbnɔ yísyó kurki mɔ Pole ànê Barnabası yò. Pè me tyah Polepile n fòh, té pé yĩni yal pé sétáh yò. ⁵¹ Pǎh mó n wil kéne kwil, pé pé gbyêh nèngbô kwer kwe ké sɔkɔ, té sɔkɔ Yikonyumi kwil. ⁵² Nte Antyɔsyɪ kwil Yesu tò sǎhpú tɛ wɔ sò me nìvìnì ñgbɛ sɔkɔ, té Liyel Mirki me pé tɔkɔ.

14

Pole ànê Barnabası Liyel wey yónóle Yikonyumi kwil

¹ Képah sɔkɔ, Pole ànê Barnabası-á yĩni tɛ Yikonyumi kwil, pé tɔ de yuku Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ. Té tyah Liyel weyne n yo, fɔ́ó Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunóle, pé náhnáh vi mɔ pɪ Yesu yò sɛpúle. ² Nte Nsyifunɔ sɔkɔ nónó-á sò yahle sɛnóle Yesu wey yò, pépi nékǎhbí kurki mɔ Yesu yò sɛpú yò. ³ Nte képah fyé yò, Pole ànê Barnabası tɔ tɛ à mo Yikonyumi sɔkɔ. Pé gbò sǎhnyĩnɔ sò me Tɛ ñgbɛ yò pé kɔ pé n wɛkɪ nìsǎhle. Té à sò me pé yah tɛ pé kɔ pé gbɪl tyile n pɪ, gbɪl nónó-á n wɛkɪ ne, pǎh welɔ nónónɛ n yo Liyel pèpɔrɪ pínó tyí sɔkɔ, gblo-á séle. ⁴ Nte kwil névye gbekɪ. Pé tókú sò me mɔ Nsyifunóle, tókú mó me mɔ Yesu tɛntò névyele. ⁵ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunóle, à tahlɪ pé yòtǎmnó tyí, pé wɛ tyí mɔ ne, pé Pole ànê Barnabası fòh, pé mó pé minki ko dyêhle. ⁶ Nte Pole ànê Barnabası-á pɔ pɪ ké sɔkɔ, pé to sɔkɔ Lisitir kwil, ànê Derıbı kwil, ànê sé gbòplo kwlo sɔkɔ, Likawoni gbɛnyah. ⁷ Té yò sɔkɔ, à Nìvìnì tirlɛ n yo n kò nénpó.

Sèkùkù dí yó dénmonɔle Lisitir kwil

⁸ Té dí yó lésò me Lisitir kwil, gbyêhne kúnóle. A sò dubi sèkùkùle, à náh tɛ we kɔ yah. ⁹ Té sò yóle, Pole-á n wɛkɪ, kéne dí sò me ñ weyne

* 13:47 13.47 - Yah n te Yesayi 49.6.

n nohnù. Képah tēne, Pole tyah díne n yah díkídíkí. Té wǎh kè we ne Liyel yō sēnó-á me dí mè tyí ku fě dénmōno we Liyel tyí, ¹⁰ à yo ò tyí yǐnpǒ ñgbēne ne: «Yuku n yīn tómm á gbyēh yō!» Képah soko, dí núkú yoko syíki ñ gbyēh yō, à tyah n ko.

¹¹ Tówú-á képah tē pínó we sē Pole tyí, pè tyah n yo wòhòh Likawoni tǎn wey soko ne íkě, tǎn-á sé viri pì névyele à tiki pò pé wró dé! ¹² Képah soko, pè tò nê-á pè n ye Nsewusile, pè képah yīn dyi Barnabasí kǒ. Té wey-á sǒ me Pole wò gbò soko sē, pè kèyǎh yīn dyi ñmò kǒ, nê-á pè n ye Yeresisile. ¹³ Té tò nê-á pè n ye Nsewusile, ké wòkò sǒ me kwil dé-ńsah yah soko. Ké lékwén nétē dí me nyéhyéni tē pò kéne tò wòkò yah ànê yí fine.* Té ñmò ànê tówú sǒ me ké tyí ne, pé gbètòh mò Barnabasí ànê Pole yō. ¹⁴ Nte Barnabasí ànê Pole-á képah tē noh sē, pépi nóno-á Yesu tēntò névyele, pè pé fwòmolo yori tokú yèkwori tē tyí, té to de tówú niyó me yo tū yǐnpǒ ñgbēne ne: ¹⁵ «Á no, sǒ me té yé képahle n pì? Névyé ye ápi tole, yépi tyí kǒle dò! Nìvìnì tir ye á pò yó-ńsah yé tyí ne, yé yō kě fal fal tǎn nópi milki, yé mó vi mò Liyel wěkì tē, ñmò nê-á min nétēne. Nmò ye mò yǐnyòle, ànê sétáhle, ànê pne yole, à tahlí sé soko yiyìn pól tyí. ¹⁶ Ngbòle, Liyel mè ye sǒ ye kwlo kwlo névyé pól kǒ pè n ko pé dyo dyo wǎl yō. ¹⁷ Nte à me ñ gblǒy dükùle n wěkì sē gbímegbí ñ pèpòri pínó soko. Á me pùne n pì n mò yéle n kǒ à n wil yǐnyò, té yé sèmuco kǒ sè n pekú, té yòke náhnáhle yéle n kǒ ànê nìvìnìne.» ¹⁸ Nte welo nópi fyé yónó yō, Yesu tēntò névyé yah vyǎh tówú yíninmò-ńsah ne, pè káh gbètòh mò pé yō.

¹⁹ Ké légbí soko, Nsyifunò yísyó wil Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah, ànê Yikonyumi kwil, à pò nénpó. Pépi pò tówú vi tē mò Polepi yō, pè kǒ pè yuku Polele n minki dyéhle ne páh ñne n min n ko. Képah náh, pè à yori wilki sah kwil náh tǐnne, té me n sǒ ne wǎh ku. ²⁰ Nte Yesu tò sáhpú-á pò tuke mò ñ tnò, à à mò gbí gbí nēne, à me yuku té de kwil soko. Té ké dǐndalle, à soko ànê Barnabasile Deríbí kwil.

Pole ànê Barnabasí syínyukunole Siri gběnyah soko

²¹ Képah tēne, páh kyí yīni tē Deríbí kwil, pè Nìvìnì tir yo nénpó tǎn tyí. Pé náhnáh me sē Yesu yō, à pì ñ tò sáhpúle. Képah náh, Polepi pé syí syǒ Lisitir kwille, ànê Yikonyumi kwille, à kyí de Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah soko. ²² Té nìsǎh ànê sóré ye sǒ pè n mò n kǒ Yesu tò sáhpú soko ne, pè gbah n tē pé sǒno sah yíí Yesu yō gbímegbí. Pè sǒ me n yo pé tyí ne íkě, yèvyǎhrí náhnáh dénwílnó soko-á pé ki de Liyel tǒrí mé-ńsah soko. ²³ Té Yesu yō sēpú tǐnkínó nóno-á sǒ me kwlo nópi pól soko, Polepi sǒ yah tǎm yísyó yah wilki sé soko, à sah sé yō. Té níkì tē à níri pì pé tyí, à pè dahbí Tē ñgbē Yesu gbò, páh sē ñmò nê yō.

²⁴ Képah náh, pè Pisidi gběnyah kò kah, à kyí de Pánfilí gběnyah soko. ²⁵ Nénpó soko, pè Liyel wey yo Persyí kwil tǎn tyí, té pyé yuku Atalí kwil. ²⁶ Páh n yal nénpó, pè de krótóké ñgbē soko, à yuku Antyosyí

* **14:13** 14.13 - Névyé náhnáh tē sǒno soko, nyéhyéni nópi sǒ me kóhnmōnole yí fi nópile.

kwil, Siri gběnyah sòkò. Kéne kwil sòkò ye sò pé pé dahbı Liyel gbò sòkò, tò mè pı yinne, nê-á pé pı te yò. ²⁷ Páh yini tē Antyosyı sòkò, pé Yesu yò sēpú tĩnkı ye tuke. Té Liyel-á pé yah tē, à n tò pı dükù nēne, pé kè yāh pé tyí; à tahlı wāh n yò sēnó wēkı yıkı mo névye to kō sō, nónó nāh pı Nsyifunole. ²⁸ Képah nāh, Polepi tē péle Antyosyı sòkò, à mo.

15

Yékâb dénóle

¹ Képah tēne, díbi yısyó wil Nsyude gběnyah, à pò Antyosyı kwil sòkò. Té pò tyah Yesu yò sēpúle n kwò ne nkē, né pé nāh kòkè kō sō-á Moyisi tyi kònsàhnò kè yo sah, pé nāh fē pwáhnmonò we n pi. ² Nte Pole ànê Barnabası nāh fē syi. Kāh pı sē, yékâb ñgbē de pépi ànê díbi nópi wró. Képah sòkò, kè yah tókò ne Pole, ànê Barnabası, ànê pépi tükù-á kı dókò yuku Yerusalemı kwil. Páh kı kyı wil Yesu tēntò névye ànê Yesu yò sēpú yah tām tyí, pé yı mè yah wah. ³ Té me yòhnınmonò pı Polepi tyí kéne kóló mè yinne. Polepi-á n sòkò, pé syō sòkò Fenisi gběnyah ànê Samari gběnyah sòkò, me névye tyile n yāh pé tyí, nónó-á vi mo Liyel wēkı tē, té Nsyifunò nāh péle. Kè pı ñivìni ñgbēne Yesu yò sēpú pól tyí. ⁴ Páh kyı yini tē Yerusalemı kwil, Yesu yò sēpú, ànê pé yah tām, ànê Yesu tēntò névye me pé tē palle. Képah sòkò, Liyel-á Polepi yah tē pé n tò pı dükù nēne, Polepi kè yāh pé tyí.

⁵ Nte Farisiyē névye nónó-á vi mo pı Yesu yò sēpúle, pépi tükù yuku tyah n yo ne nkē, nónó-á sē Yesu yò, té Nsyifunò nāh péle, páh yıne pé kòkè kō; ànê páh yıne kyınnmonole pé Moyisi tyi kònsàhnóle ne n pi. ⁶ Képah tē sòkò, Yesu tēntò névye ànê Yesu yò sēpú yah tām wē we yı mè tyí sòkò, à kè yah wē tyí.

⁷ Kè sò pı yıi yékâb ñgbēne pé wró, fós Pyerı pò yuku yın, té yo pé tyí ne nkē: «Ñ yúnpyé, yépi nít se kè pı ne Liyel-á ñmò yah wilki yé sòkò di mónóle té! A ne mé ñivìni tir yo névye tyí, nónó nāh pı Nsyifunole, pé kō pé kè we noh, pé mó sē Yesu yò. ⁸ Nte Liyel nê-á névye fòkò sònole n pne, ñmò ye n Mirkile pé kō, sō-á lésò à kéle ápi tó kō, à kè wēkı ne pāh pépi tō fē syi. ⁹ A nāh wāhkı pı ápi ànê pépi wró. Páh sē n yò, képah ye à pé nno tō sah. ¹⁰ Té núkúnúkú, sō pı té yé Liyel vyāh sòle n noh, à tókópelle n sah Yesu yò sēpú yò, nónó-á ápi nāh tñ ànê ápi nít nāh tē we sè twah yah? ¹¹ Nte ápi sē ké yò ne áyáh pwáhnmonò we Tē ñgbē Yesu pèpòrı gbò yò, no nópi tyí kòle.»

¹² Kāh pı sē, no pól tē syısyı, té pé ní kwò Pole ànê Barnabası tyí. Képah sòkò, Liyel-á syō Polepi tyí, à gbıl tyi nónó pı névye tyí, nónó nāh pı Nsyifunole, Polepi sè yāh pé tyí. ¹³ Páh sè yāh te gbı nēne, Nsyakı wey tókò, té ne nkē: «Ñ yúnpyé Nsyifunò,* yé noh n tyí yò. ¹⁴ A pól yı yah ye Simo-Pyerı kè yo ne nkē, ñgbò dükù-á Liyel kè yah tókò, à nósyó yah wilki névye sòkò, nónó nāh pı Nsyifunole, à pı n

* **15:13** 15.13 - Yúnpyé Nsyifunò nónó tyí-á n yo ásò sòkò yò, pépi pı Nsyifunole nónó-á sē Yesu yò.

nole. ¹⁵ Té wey mè mó tǔ me yínénóle Liyel tǔntǔ syínyopu welole. Yé yah, kè me wǎrkínsàhnóle ne,

¹⁶ Tě ñgbě Liyel-á ne ñkě:

«Képah náh, mé kɪ ní syɪ pɔ Davidi kéte sónó tǔ mɔ.

Mé kɪ ñ kéntíkínì tǔ mɔ kɪ kè yilki palle.

¹⁷ Képah sɔkɔ, kèkòyó névyé téló pól kɪ yuku ñne n yah n kǔ.

Gbɪ yó, kwlo kwlo névyé pól ye kɪ n yah n kǔ n pi ñne,

máh pépi nónó ye ne pè pɪ ní tyíle.»

Sě ye Tě ñgbě Liyel yo, ñmɔ nê-á tyi nópi wěki

¹⁸ di mónóle.†

¹⁹ Képah yinne, ñmɔ Nsyaku tǔ sɔnɔ sɔkɔ, névyé nónó-á vi mɔ Liyel tyí yó, té Nsyifunɔ náh péle, á náh yíne à tyíle n tǔ n tah pé tyí. ²⁰ Nte á ye sébéy wǎrkɪ n tekɪ n mɔ pé tyí ne, pè pé gblǔyne n tǔ sǎh fálnó yíle, ànê fǔfíkìle, ànê tó kwé-ńkě kwáhkókè kòle, ànê tóne, sè kǔ sè káh pɔ pè silki. ²¹ Yé yah kè, à tɔkɔ ñgbò dùkù tyí, kéné tyi ye ñkěne Moyisi tyi kǔnsàhnó sɔkɔ, pè névyéle n kwɔ mɪ mɪ yòh sónó pólle kwlo kwlo pól Nsyifunɔ Liyel ní-ńtǎn vi sɔkɔ.»

Sébéy tónóle Yesu yó sǔpú tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle

²² Képah sɔkɔ, Yesu tǔntǔ névyé, ànê Yesu yó sǔpú yah tǎm, ànê Yesu yó sǔpú tǔnkì pól yo sah núkú yó ne, páh kɪ nósyó yah wilki pé wró, té kɪ pépi tekɪ mɔ Pole ànê Barnabasile Antyɔsyɪ kwil. Képah tǔne, Nsyudasɪ, nê-á pè n ye Barsabasile, pè me ñmɔ ànê Silasɪ yah wilki. Pé ními pólle, névyé sò me yòyenne n sah pé yó. ²³ Pè me tǔntǔ sébéy yó wǎrkɪ à dahbɪ pé gbò, nê sɔkɔ-á kè me yónóle ne ñkě: «Á yúnpyé yépi nónó-á Nsyifunɔ náh yéle, té me Antyɔsyɪ, Siri gběnyah sɔkɔ, à tahlɪ Siri gběnyah kwlo téló tyí, ànê Silisi gběnyahle; ápi Yesu tǔntǔ névyé ànê yé yúnpyé Yesu yó sǔpú yah tǎm ye n wɛkɪ yé tyí. ²⁴ A kè noh ne, nósyó-á wil ápi sɔkɔ, à kyɪ pé welole yé lékám vye fěki, à yé mɔ sah fókósòno sɔkɔ. Té ápi náh se mó tǔ tó péle. ²⁵ Képah ye, á kè yah tɔkɔ wě tyí ne, áyáh kɪ névyé wilki tekɪ mɔ yé tyí. Pè kɪ n pɔ n pi wě tyí ànê á ñgbèkì névyé Barnabasɪ ànê Polele, ²⁶ pépi nónó-á pé min mɔ kǔ kǔ Tě ñgbě Yesu Krista tǔ yinne. ²⁷ Nsyudasɪ ànê Silasɪ ye á n tekɪ n mɔ yé tyí. Tyi nónó-á á wǎrkɪ tekɪ mɔ yé tyí, pè kɪ pɔ sè tǔ yo yé tyí vyǎhle. ²⁸ Liyel Mirki ànê ápi ye yah tɔkɔ kéle ne, á káh tǔ tyi yísó kǔ sah yé kǔ, à wil tyi nópi tyí sɔkɔ yò, sépi nónó-á yíne pínóle káhkáh: ²⁹ Yé yé gblǔyne n tǔ sǎh fálnó kòle, ànê tóne, ànê tó kwé-ńkě kwáhkókè kòle, ànê fǔfíkì pínóle. Yáh yé gblǔyne n tǔ n yíi sépi pól pínóle, yé me n pɪ ple. Yé tǔnɔ!»

³⁰ Képah náh, pè wěkìle tǔntǔ névyé kǔ pè sɔkɔ à kyɪ de Antyɔsyɪ kwil. Pè kyɪ Yesu yó sǔpú tówù tuke mɔ, té tǔntǔ sébéy mène pè kǔ.

³¹ Pǎh kè kar, ké sɔkɔ tyíyónó sǔré mɔ pé sɔkɔ, kè pɪ ñìvìnìne pé tyí.

³² Képah sɔkɔ, Nsyudasɪ ànê Silasɪpi tɔ-á sò pɪ Liyel tǔntǔ syínyopule sě, pépi tyah nole n vi n mɔ, me tyi náhnáhle n yo pé tyí, à sǔréle n mɔ pé sɔkɔ. ³³ Pǎh sèpìn yísó pɪ nénpó, képah náh, no pè fin mɔ, té wɛkɪ

† 15:18 15.16-18 - Yah n te Amosɪ 9.11-12.

pé tyí ne, pè de lènole pé tǒpú ùnne. [³⁴ Té Silasi wɔ me ne, péwɔ-á kɪ wũ nénpó.] ³⁵ Nte Pole ànê Barnabası tẽ wɔ sò me tẽ Antyoçsyı soko. Pépi ànê névye náhnáh yísyó sò me nole n kwɔ, té me Tẽ ñgbẽ Nìvìni tirle n yo.

Pole ànê Barnabası gbékínóle

³⁶ Sèpìn yísyó-á soko sɛ, Pole yo Barnabası tyí ne, páh Tẽ ñgbẽ wey yo kǒ kwlo nónó pól soko, à ye pé pé syı kyı yah pé yúnpyé Yesu yó sɛpú tyí kéne kwlo soko, pé tyí-à kɪ me òkù nêne. ³⁷ Képah soko, Nsyɔ nê-á pè n ye Markile, Barnabası sò me ké tyí ne, pé ñ tɔ tẽ pé soko. ³⁸ Nte Pole wɔ náh sò me ké tyí ne pé soko ñne; ñmɔ nê-á lésò ñ gbe wil pé soko Pánfili gběnyah òkù soko, té à náh tǒ sò me n kyı n pɔ péle pé tǒ soko. ³⁹ Káh pı sɛ, yékâb ñgbẽ de Pole ànê Barnabası wró, pè me gbekı. Barnabası me Nsyɔ-Markı tẽ tahlı ñ gblɔy tyí, pè de krótòkè ñgbẽ yó soko à soko Syipri gběnyah. ⁴⁰ Nte Pole wɔ mó Silasi yah wilki. Té Yesu yó sɛpú-á nírı pı pé tyí, à pè dahbı te Tẽ ñgbẽ gbò soko gbí nêne, pè me soko wẽ tyí. ⁴¹ Pè Siri gběnyah ànê Silisi gběnyah pól kɔ kǒ, à Liyel yó sɛnó sóréle n mɔ n yuku Yesu yó sɛpú ùnkìnó soko.

16

Timote tàhlínóle Pole ànê Silasi tyí pé kóló soko

¹ Képah náh, Polepi-á wil Siri ànê Silisi gběnyah soko, pè yó soko Derıbı kwil. Páh wil nénpó, pè yuku Lisitir kwil. Pè kyı Yesu tǒ sáh-ò yó we nénpó pè n ye Timotele. N yúne, Nsyifu ney ye sò ñne, nê-á me Yesu wèkìle n kɔ, té ñ sú me Krekı neyne. ² Té Yesu yó sɛpú nónó-á sò me Lisitir soko ànê Yikonyumi kwil, pè sò me Timote yíngbıle n yo. ³ Képah soko, Pole sò me ké tyí ne pé à tẽ soko pé kóló soko. Té Nsyifunɔ nónó-á sò me kéne kwlo soko, pè sò pı ne, Krekı ney-á Timote súle.* Pépi yinne, Pole me Timote kǒ. ⁴ Képah soko, Polepi-à fyò n soko kwlo nónó soko, Yesu tɛntò névye ànê Yerusalemı kwil Yesu yó sɛpú yah tãm-á tyi nónó yah tɔkɔ, pè séle n yáh kéne kwlo Yesu yó sɛpú tyí ne, pè ne n kɔ sé wǎl yó. ⁵ Káh pı sɛ, Yesu yó sɛpú ùnkìnó sò me n gbah n sɛ Liyel yó, té wǎn tǒ me n mɔ pé nédán tɔ yó sòmesó.

Pole wèkínó yó we Turası kwil

⁶ Képah náh, Polepi sò me ké tyí ne pé kyı Liyel wey yo Asi gběnyah soko, ñte Liyel Mirki kè yahle pé tyí. Káh pı sɛ, pè me kah syɔ Frisyi gběnyah ànê Kalasi gběnyahle. ⁷ Páh kyı yini tẽ n te Misi gběnyahle, pè tǒ kè yah tɔkɔ ne, páh kɪ yuku Bitini gběnyah. Nte Yesu Mirki† kè yahle pé tyí. ⁸ Káh pı sɛ, pè Misi kɔ kah, à tiki yuku Turası kwil. ⁹ Té lékâhne, Pole wèkínó yó we. Wèkínó mè soko, à Masedonı gběnyah dí yó we yínttɛnóle, té tẽ me ñne n ni ne ñkɛ, à pɔ Masedonı soko, à

* **16:3** 16.3 - Krekı névye náh sò kòkèle n kǒ. Képah ye, Timote sú kǒ à náh sò à kǒ. Nte kòkè kò-ñkè névye tyí náh sò nɔ Nsyifunɔ tyí. † **16:7** 16.7 - Yesu Mirki nê tyí-á yo ásó soko yò, Liyel Mirki ye kéle, nê tyí-á yónóle 16.6.

po pépi yohni n mo. ¹⁰ Pole-á fyò wěkínó mè we sě, á me kè pĩ yíi ne, Liyel-á ye ále ne, á kyi pé Nìvìnì tir yo Masedoni tân tyí. Kǎh pi sě, á núkú á vi ne áyáh kɪ sɔkɔ nénpó.

Lidi-á pi Yesu yò sě-òle òkù nêne Filipi kwil

¹¹ Képah sɔkɔ, á de krótókè ñgbě yó sɔkɔ Turasi kwil, à yó sɔkɔ gběnyah yó sɔkɔ, nê-á me pne yo niyó pè n ye Samotrasile, á náh kwɔ dah fí yó ñtě sɔkɔ. Té ké dīndalle, á yuku Neyapolisi kwil. ¹² Áyáh yal nénpó, á yuku kwil-ñgbě yó sɔkɔ pè n ye Filipile, Masedoni gběnyah sɔkɔ. Kéne kwil yòtōrì sò me Wrome tân gbò. Á me tē nénpó, à sèpìn yísyó pi. ¹³ Nsyifuno mi mi yòh sō-á po no, á kè sō ne, pé Liyel ní-ńsah-á kɪ we yóngbalɪ sɔkɔ. Kǎh pi sě, á wil kwil niyó, à nénpó nyáh sō. Á kyi syó yísyó we tükènmontēnóle nénpó. Á me kō tē pé tnó, à yáhkì yáh péle Liyel wey tyí yò. ¹⁴ Té pi yó sò me syó nópi sɔkɔ pè n ye Lidile. Fwòsǎhlo dénkókónì gbò yí-ò ye sò ñne. A n wil Tyatiri kwil, té à sò me Nsyifuno Liyel wěkile n ko. Té Tē ñgbě me wekɪ pi mè nɪ sɔkɔ à kō à ñ níkí kwɔ, à Pole welo noh palle. ¹⁵ Kǎh pi sě, ñmɔ ànê ñ kéte tân pól me wèlnwilkínó we ni sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pi me kè yah kō ápi tyí ne, áyáh kɪ me sě ké yò ne péwɔ-á pi Tē ñgbě Yesu yò sě-òle, á po n kyi n twah pé tyí pé gbò. Té á gbah tē pópó, á po sah ñ tyí yò.

Pole ànê Silasi dahnmonole wòkònpèkè sɔkɔ Filipi kwil

¹⁶ Képah sɔkɔ, sò yóle á me n yuku níri pí-ńsah, té tònpi pípír yó po á yohni. Sétó sò me kéne pípír gbil à kō à tyísnóle n we n yo. A sò me pó náhnáhle n we ñ yòtāmne n kō kéne tyísnó wényono sɔkɔ. ¹⁷ Kéne pípír me yuku, à ápi ànê Pole sò tē, té me yo tū léyy no tyí ne ñkě, díbí nópile, yòtah Liyel tònpi-á péle. Pwáhnmono wěkì tyí-á pè po n yo pé tyí. ¹⁸ A sò me képah tēne n pi sě, sèpìn náhnáh sɔkɔ. Kǎh po Pole gblóle n vyáh, à ñ yah vi yo sétó mè tyí ne ñkě, Yesu Krista yīn yò, à pípír mè fin mo. Wáh yo sě, nénpó swò sétó núkú pípír fin mo. ¹⁹ Képah sɔkɔ, pípír yòtām-á kè we ne, pé sòno-á sò me pó nê wénó yò ñmɔ gbò yò kǎh kɪ yīn mo, pè Pole ànê Silasi tē, té yuku péle yòtām tyí, tówú tükè-ńsah sɔkɔ. ²⁰ Képah náh, pè me kyi péle Wrome tân yísyó tyí nóno-á pé yòtāmne, té kyi tyah n yo ne ñkě, díbí nópi-á me fěkínóle n pi pépi kwil. Nsyifuno-á péle, ²¹ té pǎh me po wǎl yísyóle névyele n kwɔ nóno-á sé wǎl náh me pépi Wrome tân ñtē tyí kɪ sè fě syi, képah náh pi, kɪ sè pi n pi. ²² Képah tēne, tówú tɔ núkú yuku Polepi yò. Yòtām nópi me pè kō pè Polepi flo de, té ne pè pè ko yèfòhle. ²³ Képah sɔkɔ, pǎh yèfòh yí náhnáhle pè ko te, pè pè dah mo wòkònpèkè sɔkɔ, té yo ké syíkí-ò dí tyí ne, à péle n kyomɪ palle. ²⁴ Dí-á fyò képah noh sě, à mó pè tē dah mo wòkònpèkè niyó wòkò sɔkɔ, té sésár kárn mo pé gbyéh tyí.

²⁵ Nte lénu mónó wró sɔkɔ, Pole ànê Silasi sò me níri le n pi, té me yile n gbi à Liyel yinne n gbilki, té wòkònpèkè sɔkɔ névyé téló mó me n nohnì pé tyí. ²⁶ Képah tēne, sétáh syahrì ñgbě núkú pi nénpó swò, à wòkònpèkè sètyah yike. Ké vi yey pól núkú yiki mo, ké sɔkɔ névyé

pól gbyêh soko kârnno pól kôli kwe. ²⁷ Wòkònpèkè syíkí-ò dí-á pópó dọ yuku, té ké vì yey we yíkinmọ̀nọ̀le sě, à we ne ké soko névye-á to wil. Képah tēne, à núkú ò kèkírki yori de ne, pé pé gblọ̀y ko mọ. ²⁸ Nte Pole me yo mọ ò tyí yínpò ògbēne ne, à káh dlo yó ńtēne ò gblọ̀y nọ, pé pól-á me ásò. ²⁹ Képah soko, wòkònpèkè syíkí-ò dí pé kò pé pọ fòtnòlẹ à kò, à de yuku súú wòkònpèkè ntyó wòkò soko, té ò gbètukunọ di Pole ànê Silasị yah wilsyahri soko. ³⁰ Té me pé tē wil kégbó, té pé piki yah ne, pé nénkyíbí, sǒ se pé yīne pé pì pé mó pwáhnmọ̀nọ̀ we ni? ³¹ Pé me yo ò tyí ne: «Sě Tě ògbě Yesu yó, á kɪ pwáhnmọ̀nọ̀ we, áwọ̀ ànê á nọle.» ³² Képah soko, Polepi Tě ògbě Yesu wey yo òmọ ànê ò gbò tǎn pól tyí. ³³ Dí me Polepi tē légbí mē ó soko lékàhne, à kyí pé nty wu; té nénpọ̀ swọ, òmọ ànê ò gbò tǎn pól me wèlnwílkinó we ni soko. ³⁴ Képah náh, à Pole ànê Silasị tē yuku ò gbò soko, à kyí yòkele pé kò pé yó. Té òmọ ànê ò no pól ni sò me vì yíí pé wénsēnọ yīnne Liyel yó soko.

³⁵ Képah soko, tyah-á pọ dal, yòtām nọpi tēntò névye tekɪ mọ ne, pé kyí yo wòkònpèkè syíkí-ò dí tyí ne, à díbí nọpi fin mọ. ³⁶ Dí me kyí kè yo Pole tyí ne níkě, yòtām-á tēntò mọ pé tyí ne, pé pé fin mọ. Káh pì sě, núkúnúkú pǎh kɪ fě wil kɪ n yuku yèvnɪ soko. ³⁷ Nte Pole me pé syah ne, pépi nónó-á gbò mọ yó Wrome tǎn tyí, pépi kó pé tē ko tówú yí yah pé tükè-ńkēne; té pé dah mọ wòkònpèkè soko ni? Té núkúnúkú, pé tǒ me n yah n kò pé wílkinfinmọ̀-ńsahle sèfín sò soko ni? Képah náh fě n pì n pì dé! Nkě, fọ́ó pé dáhnmọ̀pu-á kɪ pọ pé fin mọ pé gblọ̀y. ³⁸ Képah tēne, tēntò névye nọpi me pé syí kyí welo nọpi yo yòtām nọpi tyí. Pépi-á képah tē noh sě ne, Pole ànê Silasị, Wrome tǎn gbònmònyòbe-á péle, tíkí pé tē. ³⁹ Pé pọ gblọ̀y ye yah kò Polepi tyí, té pé fin mọ, té me pé ni ne pé wil kwil soko. ⁴⁰ Polepi-á wil wòkònpèkè soko, pé yuku Lidi fínne. Pǎh kyí Yesu yó sẹ́pú we, pé sóré mọ pé soko té soko.

17

Pole ànê Silasị Liyel wey yónóle Tesaloniki kwil

¹ Képah náh, Polepi syó Anfiplisi kwil ànê Apolóni kwil, à kyí de Tesaloniki kwil soko. Nsyifunọ Liyel ní-ńsah wòkò yó sò me nénpọ. ² Képah soko, Pole-á sò níkēne kéle n pì sǒ, à tǒ kyí yáhkì yǎh Nsyifunọle Liyel wey sébéy soko tyi yó pé Liyel ní-ńsah wòkò soko. A képah tē pì syí sě wě tyí ke tónó, pé mɪ mɪ yòh sònóle. ³ A sò me ké yahle n yo pé tyí, à péle n wěkɪ ne níkē: «Pwáhnmọ̀-ò sò yīne à pọ yèvyáhrɪ pì ku sě, Liyel mó à yilki mọ. Yesu nê tyí-á mé n yo yé tyí yó, òmọ ye kéne pwáhnmọ̀-òle.» ⁴ Képah soko, Nsyifunọ tókú sah ò tyí yó, ànê Krekɪ névye nékwínkíle, nónó-á sò me Nsyifunọ Liyel wěkíle n kọ, à tahlɪ syó né-ògbnọ náhnáh tyí. Pé pól me mọ Pole ànê Silasị.

⁵ Nte Nsyifunọ yísyó sò me Polepi dyọle n yọ, té soko à kyí nétúkúni òkònkòni yísyó tē wǎl yey soko, à pọ tówúle n kurki n mọ, té fěkínóle n pì kwil soko. Képah soko, pé kyí kwọ de Nsyasó gbò, à Pole ànê Silasị

n yah n kǒ ne, pé pè tē pɔ tówû tyí. ⁶ Pǎh kyɪ pè yah kwɔ sɛ, pè Nsyasõ ànê Yesu yõ sɛpú yísyó tē à yuku péle pé kwil yõtām tyí. Té kyɪ tyah n yo wòhòh ne, nónó-á fɛkú kèkòyó pólle, pépi-á pɔ de ásô tɔ sɔkɔ yò. ⁷ Té Nsyasõ me fɛ syi pè kǒ pè twah ò tyí. Nte Wrome kwíltām yõtē Sesar-á ne tyí nónó káh ne n pɪ, sépi-á no nópi pól me n pɪ. Pǎh me n yo òtēne ne, yõtē ñgbɛ yó-á tǔ me, nê-á pè n ye Yesule. ⁸ Képah sɔkɔ, wɛlɔ nópi nóhnó tówû ànê kwil yõtām fɔkɔ fil. ⁹ Káh pɪ sɛ, kwil yõtām me Nsyasopi kǒ pè pó ñgbɛ yó kǒ, té pyé pè fin mɔ.

Pole ànê Silasí Liyel wey yónóle Bere kwil

¹⁰ Képah sɔkɔ, lékâh-á fyò mɔ, Yesu yõ sɛpú me Pole ànê Silasí kǒ pè sɔkɔ Bere kwil. Pǎh yini tē nénpó, pè kyɪ Nsyifunɔ Liyel ní-nsah wòkò sɔkɔ. ¹¹ Nénpó tǎn sò négbólóle kal Tesaloniki kwil tǎnne. Nìvìnì tir nê-á sò Pole n yo Yesu tyí sɔkɔ, pè me kè fɛ syi palle dékè sɔkɔ. Té me Liyel weyne n kar, à ké sɔkɔ tyile n sohl n yah sǔmesó ne, pé pǐ gblɔ-à kɪ nê Polepi wɛlɔle. ¹² Káh pɪ sɛ, Nsyifunɔ náhnáh, ànê Kreaki syó né-ñgbnɔ yísyó, ànê díbí nékwínkí pɪ Yesu yõ sɛpúle.

¹³ Nte Tesaloniki kwil Nsyifunɔ-á fyò noh ne, Pole-á me Liyel weyne n yo Bere kwil tɔ sɔkɔ, pè tǔ pɔ nénpó tɔ sɔkɔ, à pɔ tówû kurki mɔ, pè kǒ pè fɛkínó pɪ. ¹⁴ Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛpú núkú Pole tekɪ mɔ pne yo tǔnne. Té Silasí ànê Timote wɔ me wũ nénpó. ¹⁵ Nónó-á kyɪ tekɪ mɔ Polele, pè kyɪ de òne, fós Atenu kwil. Té pǎh pé syi n pi, Pole me pè tǔ ne, pàh kɪ kyɪ, pè kyɪ yo Silasí ànê Timote tyí, pè pɔ péwɔ tǔ súú.

Pole Liyel wey yónóle Atenu kwil

¹⁶ Té Pole-á sò me Silasí ànê Timote syíkíntěnó sɔkɔ sɛ Atenu kwil, à fal fal tǎn kyɔmɪ we dò kéne kwil sɔkɔ. Káh pɪ sɛ, ò yah kah kwɔ. ¹⁷ Képah sɔkɔ, à kyɪ yáhkì yǎh Nsyifunɔle, pé Liyel ní-nsah wòkò sɔkɔ, à tahl nónó tɔ-á sò me Nsyifunɔ Liyel wɛkíle n kɔ. Té sǔmesó, wàh kyɪ tówû tükè-nsah, té névye nónó we nénpó, à yáhkì yǎh pé tɔle. ¹⁸ Té lékám ñgbnɔ névye yísyó tɔ sò me. Pè tókú sò me Yepikur wɛkì kwópúle, té tókú mó me Setoyiki wɛkì kwópúle. Pépi me yékâb mɔ Polele. Pé tókú sò me yo tũ ne, wènkwínkí ney mè tɔ se ne sǔ-á nɪ? Tókú mó ne, káh pɪ tē ne fal fal tǎn káhkí yísyó tyí sǔ à n yo, nónó-á pépi náh séle n pne. Té Nìvìnì tir ye sò Pole n yo pé tyí Yesu tyí yõ, ànê lékyí yílkínmɔnɔ tyíle. ¹⁹ Képah tēne, pè à tē sɔkɔ pé kwil fí yó sɔkɔ pè n ye Arewopasile.* Pǎh kyɪ de, pè me à piki yah ne, wáh pɔ kwónó késán nêne névyele n kwɔ, à se kɪ fɛ ké yah yo pé syah nɪ? ²⁰ Nkɛ, gbëndùñ tyi ó-á à n yo pé n nohnɪ yò. Képah-á, à sé yah yo n wah pé syah. ²¹ Nte gbɪ yõ, Atenu kwil tǎn pól ànê népân nónó-á sò me twáhntěnóle ké sɔkɔ, pé pól nkɛne pé wró kan tɔkɔ n pɪ tyísno yáhnóle, képah náh pɪ, sé nóhnóle.

²² Képah sɔkɔ, Pole me yuku yǐn pé nyó, té yo pé tyí ne: «Atenu tǎn, mé pǐ ne nkɛ, Liyel yáhnkõpu yèsyíkìnì-á yéle. ²³ Máh yé kwil kɔ kǒ,

* **17:19** 17.19 - Arewopasile, kènpìn yó ye sò kéle, nê yò-á sò né-ñgbnɔ wɛne n we n pɔ, ò tyi yahle n wah.

mé kè kyomì wè, liyelno náhnáh me ké soko. Té mé tyah yó ntè wè, kè me wárkínmonole ké yó ne: «Dùkù pí-ńkè liyel tyí ye.» Té ñmo nê-á yé n gbilki ñ dùkù pí-ńkène, ñmo tyí ye mé po yónwàh-ńsah yé tyí. ²⁴ Ñmo Liyel ye mo kèkòyóǎ, ànê ké soko yíyìn pólle. Ñmo ye tǒ yǐnyǒ ànê sétáh nètène. A náh n tǐ névi gbò wòkònmòni soko. ²⁵ Ñmo ye mo minne névi soko, ànê mìnìne à kǒ à n mǐ, à tahlǐ yíyìn pól tyí. Képah ye, à náh me névi gbènpǐni yó ntène n yah n kǒ, ñ gblǒy yohnǐ n mo yǐnne. ²⁶ Yah, nénúkù ó soko ye kèkòyó yǐkǐnǐ pól wil Liyel-á nónó mo, té pè kǒ pè tǐ tǐ kǒ kèkòyó tantàn pól soko. Té ki ànê kòkì gbíne pè kǒ, té tǐ gbàhnǐ gboke pé tǐ-ntàn tyí. ²⁷ Liyel sépi pól pǐ ne, nénúkù núkú pól fè pé yah n kǒ. Gbòkènpǐ, pǎh kǐ wne yah kǒ po pé wè. Nte gbǐ yǒ, à náh mó tǐ me fǐí á soko yó ntène.

²⁸ Ñmo gbò yǒ soko ye ápile min soko, té me n werke. Képah ye tǐ yé yǐ gbǐpú yísyó yo ne ńkè, Liyel wènpǐ-á ápile.

²⁹ Nte Liyel wènpǐ-á ápile sè, á se tǐ yǐne à ne n sǒ ne, Liyel-á me á kǐ ne tǎn nǒpi sǒ; sépi nónó-á névyè sè mo sǎnne, képah náh pǐ wárn vyorǐle, képah náh pǐ dyèhle, à yǐne pé yèngbè lékámne? ³⁰ Té yé yah, névyè-á tyí nónó pǐ soko ñpǐ-ńkè soko ñgbòle, Liyel náh tǐ me sépile n mo n kǒ. Nte núkúnúkú, à me kéle n yo no pól tyí tantàn pól soko ne, pè pé nno vi mo. ³¹ Wáh wè à képahle n yo, à me gbǐyǐkǐ yó yah wilki sah, sǒ nê-á tukey kǐ n tuke n pi kèkòyó névyè pól yǒ, à yǐne gbǐ wèkǐle. A me dí yó yah wilki sah, nê-á kǐ po tukey mè tuke n pi, té pǎh po tǐ ko mo, à ñ lékó yilki mo, à kéle á wèkǐ ne, wáh kǐ fè tǐ.»

³² Képah tène, pǎh fyò lékó yǐlkinmòno tyí noh, pé túkù tyah kóle Polele n ko. Túkù mó me n yo ñ tyí ne ńkè, sǒ yóle, à tǐ po ñ syǐ ñ wey mè yǒ pé tyí. ³³ Kǎh pǐ sè, Pole me yal pé tnǒ. ³⁴ Nte ñ wey nóhpú túkù kyǐ kwro mo ñne, à pǐ Yesu yǒ sèpúle. Né-ńgbno nónó-á ńkène wène n tuke n mo, ñ tyí yahle n wah, pépi ney yó tǐ sǒ me péle pè n ye Denisile, ànê sé yó tole pè n ye Damarisile, à tahlǐ nǒsyó tyí.

18

Pole Liyel wey yónóle Korènti kwil

¹ Képah náh, Pole yal Atenǐ kwil, à yuku Korènti kwil. ² Légbǐ po yǐne Wrome kwiltám yòtè dí Klode me Nsyifunò pól yal Wrome kwil. Kǎh pǐ sè, Nsyifu dí yó lésò me nénpó pè n ye Akilasǐle. A dubi Pòte kwil. Ñmo ànê ñ kyǐ Prisili me yal Wrome kwil, Yitalǐ sétáh yǒ, à soko Korènti kwil. Pole me kyǐ yǐne pé pǒntwahno késǎnne nénpó, té kwro mo pé soko. ³ Té pé pól sǒ me tǐ núkúle n pǐ, nê-á pǐ yèpye flo kóhnóle. Kǎh pǐ sè, Pole me tǐ pé tyí pè tǒle n pǐ wè tyí. ⁴ Té mǐ mǐ yòh sǒno pólle, Pole sǒ me yáhkǐle n yǎh n po Nsyifunole pé Liyel ní-ńsah wòkò soko, me n yah n kǒ ne pé pépi ànê Krekǐ névyè sǒno vi mo.

⁵ Képah soko, Silasǐ ànê Timote wil Masedonǐ gbènyah à po. Pǎh fyò po de, Pole náh tǐ me tǐ yó ntène n pǐ né Liyel wey yónkòno ó

náh. A sò me ké yahle n yo Nsyifuno tyí ne, Yesu-á Liyel yah tɔkɔ pɪ pwáhnmo-òle. ⁶ Nte Nsyifuno me kè yahle n tyí, té òne n gbyɔ. Káh pɪ sɛ, à n wil flo kwer, té yo pé tyí ne, pé mónpuno kémú-á kɪ pɪ pé yěngbɛ tyíle, péwɔ vyāh náh me ké sɔkɔ. A tɔkɔ núkúnúkú tyí, páh kɪ pé yah mo névye ònne, nóno náh pɪ Nsyifuno. ⁷ Képah sɔkɔ, té yal nénpó à sɔkɔ dí yó ònne, nê-á pè n ye Tityusi-Nsyusitusile. Nsyifuno Liyel yò sɛ-ò ye sò òne. N gbô sò me Nsyifuno Liyel ní-nsah wòkò gbòpɔ sɔkɔ. ⁸ Nte Liyel ní-nsah wòkò yòtɛ dí Krisipusi ànê n no pól sɛ Tɛ òngbɛ Yesu yò. Korɛnti kwil tãn nóno tɔ-á sò me Pole weyne n nohnɪ, pé náhnáh sɛ Tɛ òngbɛ yò, té wèlnwilkínó we ni sɔkɔ.

⁹⁻¹⁰ Képah tɛne, sò yó lékáhne, Pole wɛkínó yó we, nê sɔkɔ-á Tɛ òngbɛ yo n tyí ne: «Névye náhnáh kɪ n pɪ n pi òmo tyíle kwil mè sɔkɔ. Képah ye, káh á vyāh vike n sah, yò n sɔkɔ ne n wɛkɪ, káh tíkí pɪ. Nmɔ me ále, ney náh fɛ n tɛ n tir n pi pólle.» ¹¹ Képah tɛne, Pole tɛ, à yi núkú ànê òwóló kénúkò pɪ Korɛnti kwil, à nòle n kwɔ Liyel weyne.

¹² Képah sɔkɔ, Nsyifuno pɔ yuku wɛ tyí mo, à tyah Polele n fwo. Té légbíne, Kalyò ye lésò Akayi gběnyah yah tɛ-òle. Pè me Pole tɛ kyɪ n tyí tukey tükè-nsah sɔkɔ, ¹³ té ne dí mè-á me névye yòle n ykɪ, à péle n mo Liyel ninó gbɛntɛnáh yó sɔkɔ, nê náh me núkúle pépi tyi kònsàhnóle. ¹⁴ Képah sɔkɔ, Pole-á me ne pé wey tɔkɔ, Kalyò me yo Nsyifuno tyí ne, káh sò me pɪ tyíkɛkɛ, képah náh pɪ, tyípekè òngbɛ yóle dí mè pɪ, páh náhkɪ tɛ noh pé tyí palle. ¹⁵ Nte páh se me yékâble n pɪ wɛlɔ, ànê yni, ànê pé yěngbɛ tyi kònsàhnó yò té; képah-á me pépile n yah kè. Péwɔ náh fɛ sɛnkɔ tukey tuke n pi ló! ¹⁶ Té me pé yal tukey tükè-nsah sɔkɔ. ¹⁷ Képah sɔkɔ, Sositenɪ nê-á sò Nsyifuno Liyel ní-nsah wòkò yah yètɛne, pé pól tuke òmo yò, à òne n ko tukey tükè-nsah sɔkɔ. Nte Kalyò náh dahbɪ wilki pé tyí ké sɔkɔ.

Pole syínyukunɔle Antyɔsyɪ kwil, Siri gběnyah sɔkɔ

¹⁸ Képah sɔkɔ, Pole tɔ wú à sèpɪn náhnáh pɪ Korɛnti kwil. Képah náh, à wɛkɪ ni Yesu yò sɛpú tyí nénpó ne, páh kɪ pé syɪ yuku Siri gběnyah sɔkɔ ànê Prisili, ànê Akilasle. Té à lésò me n vyāh tɔkɔ Liyel tyí. Káh pɪ sɛ, wāh pópó n sɔkɔ, à kyɪ Sānkɪ kwil, à kyɪ n yò kye vyāh tókónó mè yinne.* ¹⁹ Képah náh, òmo, ànê Prisili, ànê Akilasɪ kyɪ de krótókè òngbɛ yó sɔkɔ, à yal nénpó à kyɪ de Yefesɪ kwil. Pole me n kómú sah nénpó, té me sɔkɔ Nsyifuno Liyel ní-nsah wòkò sɔkɔ, à kyɪ yáhkɪ yāh péle. ²⁰ Képah sɔkɔ, pé kè yah kɔ n tyí ne òkɛ, à tɔ sèpɪn yísyɔ pɪ pépile nénpó. Nte Pole náh fɛ syi. ²¹ Té me wɛkɪ ni pé tyí, té ne òkɛ, Liyel-à kɪ fɛ syi, sò yóle, páh kɪ tɔ pé syɪ pɔ yah pé tyí. Té de krótókè òngbɛ sɔkɔ Yefesɪ kwil, à sɔkɔ.

²² Wāh kyɪ tiki Sesarɪ kwil, à dɔkɔ yuku Yerusalemɪ kwil, à kyɪ wɛkɪ Yesu yò sɛpú ònkɪ tyí. Wāh wil nénpó, à n syɪ tiki yuku Antyɔsyɪ kwil, ²³ à kyɪ tɛ yah nénpó. Képah náh, à tɔ yal à kyɪ Kalasi gběnyah kwlo ko kɔ ànê Frisyɪ gběnyah kwlole, à nìsāh mo kɔ Yesu tò sáhpú sɔkɔ.

* **18:18** 18.18 - Nsyifu ney-à sò n vyāh tɔkɔ Liyel tyí, à náh tɔ n yòle n kye, fɔó n pɔ no ké tyénó tyí. Yah n te Yáhnó 6.1-21.

Apòlostle Yefesì ànê Korēnti kwil

²⁴ Légbíne, Nsyifu dí yó pɔ Yefesì kwil. N yīn ye sò Apòlostle, à dubi Alekisādri kwil. A sò wey tyí yah we yīi, té à mó tō Liyel wey sébéyónó tyi pī yīi. ²⁵ A lésò kwónó we Tē ñgbē Yesu wēkì tyí yō, té me Yesu tyíle n yo, à kwónóle n pī ké wēkì yō, dékè sòkò ñ nī pólle. Nte Nsyō ñi sòkò wèlnwìlkìnó ó ye sò à n pñe. ²⁶ Té sò yóle, wāh tyah n wekì ñisāhle Nsyifunò Liyel ní-ñsah wòkò sòkò sē, Prisili ànê Akilasì me ñ wey noh pɔ tyē. Képah tēne, té à ye yah kyì Yesu wēkì tyi yo wah yīi à syah, wāh sò me nónó yītūri sòkò. ²⁷ Képah nāh, Akayi gbēnyah sòkónó sòno de Apòlostì sòkò. Yesu yō sēpú nónó-á sò me nēnpó, pépi me ké sóre gbah mɔ ñ sòkò, té sébey wārki tekì mɔ Yesu yō sēpú tyí Akayi gbēnyah sòkò ne, Apòlostì-à kī yīni tē pé tyí, pè à tē ple. Wāh kyì yīni tē, Liyel gbò yō, ñ kyínó sò pī yīi yōre ñgbēne Yesu yō sēpú tyí Akayi gbēnyah sòkò. ²⁸ A sò me Liyel weyne n kar, à kéle n wēkì ne, Yesu-á Liyel yah tókò pī pwáhnmo-òle. Tówú pól yí yah, ñ wey sò me gbile kal Nsyifunò tyíle.

19*Pole yīnintēnole Yefesì kwil*

¹ Gbí nê-á sò Apòlostì me Korēnti kwil, Pole sò me Asi gbēnyah tley tātān kò kah, à kyì de Yefesì kwil sòkò. A kyì Yesu tò sáhpú yísyó we nēnpó, ² té pè piki yah ne níké, pāh sē Tē ñgbē Yesu yō gbí nēne, pè se Liyel Mirki we nī? Pè me yo ñ tyí ne, pé nāh Liyel Mirki yó rítē tyí yónó noh yah pólle. ³ Képah sòkò, Pole me pè piki yah ne, ñte ni sòkò wèlnwìlkìnó dùkù nê se pè we nī? Pè me à syah ne, Nsyō tyí-á. ⁴ Képah sòkò, Pole tō ñ syì yo pé tyí ne, névyé nónó-á fē syi pé nno vi mɔ, pépi-á sò Nsyō n wel n wilki ni sòkò. Nte wāh sò me n yo névyé tyí ne, nê-á kī n pɔ n pī péwò náhle, pè sē ñmɔ yō; ñmɔ nê-á Yesule. ⁵ No-á welò nòpi noh sē, pè me wèlnwìlkìnó we ni sòkò Tē ñgbē Yesu yīn yō. ⁶ Pole me ñ gbān sah pé yō té níri pī pé tyí, Liyel Mirki me tiki pé yō. Képah tēne, pè tyah wénkákínóle n wekì nónó-á pè nāh sè sāh,* té me Liyel tēntōnēne n we n syi n yo névyé tyí. ⁷ Pé pól sò me nēpī gbōnimí kénkòle.

⁸ Képah sòkò, Pole sò me n de n pɔ Nsyifunò Liyel ní-ñsah wòkò sòkò. A sò me n yāh n pɔ névyéle ñisāh sòkò Liyel tōrì tyí yō, pópó ñwóló tōnó. A sò me ñ tah sah ne, pé pé wey nóhpú sòno vi mɔ. ⁹ Nte túkù sò me pɔ nikisekókòle n pī, à yahle sēnóle ké yō, té me Tē ñgbē wēkì tyíle n yo n kò tówú yí yah. Kāh pī sē, Pole me pè sah, té Yesu tò sáhpú tē sòkò pé yahle, à kyì yāhkìle n yāh péle sòmesó kārñ pí-ñsah wòkò sòkò, nê-á Tiranusi tyíle. ¹⁰ A képah tē pī sē ye nínó, fójó Nsyifunò ànê nónó nāh pī Nsyifunòle, té me Asi gbēnyah sòkò, pé pól Tē ñgbē wey we noh.

Seva dīnpì tyípìni ne

* 19:6 19.6 - Yah n te 2.4.

¹¹ Liyel sò me Pole tɔko à gbìl tyísnòle n pɪ, ¹² fɔ́ó névye pɔ tyah Pole flo ànê ò myèhtùkènène n tɔko n tũ n pɔ pé yámpú tyí, pè kɔ̀ pè n de; ànê sètàn-à me nónó sɔko, sè n wil pé sɔko.

¹³ Té Nsyifunɔ yísyó sò me nónó tò-á sò sètàn yínínwìlkìnkònòle névye sɔko. Pépi tɔ me kè yah tɔko ne, pé Tè ògbè Yesu yín tɔko kéle n pɪ. Pè sò me n yo sètàn tyí ne, Yesu nê tyí-á Pole n ne n yo, òmɔ yín yò, òkè sè wil. ¹⁴ Nsyifunɔ sɔko, sárká syínwìlkìpu yòtè nê-á pè n ye Sevale, òmɔ dínpi népí kwárnimi ye sò n pɪ képahle. ¹⁵ Nte pàh képah yo sè, sétò pè syah ne, pàh Yesule n pne, té tɔ pĩ névi dùkù nê-á Polele. Nte pépi-á dò, nónó se pépile nɪ? ¹⁶ Képah tène, sétò-á sò dí nê sɔko, à yuku mɪ pé sɔko, té tè we pé tyí képékèyò. A pè pɪ yo, fɔ́ó pè to wil wòkò mè sɔko à sɔko wil títile. ¹⁷ Képah sɔko, Nsyifunɔ nónó pól-á sò me Yefesɪ kwil, à tahlɪ nónó nàh pɪ Nsyifunòle, pàh yí mè noh, kè pɪ tìkìle pé pól tyí. Pè me tyah Tè ògbè Yesu yinne n gbilki. ¹⁸ Té nónó-á sò pɪ Yesu yò sèpùle, pé nàhnàh pé tyítúkúni pínòle n yo n dal n mɔ n pɔ tówù yí yah. ¹⁹ Képah sɔko, nónó-á sò me snèyne n pɪ, pé nàhnàh me pé snèy pɪ pɪ sébéynó tɔko pɔ tuke mɔ, à suke no pól yí yah. Pàh sébéy nòpi dɔ̀ kò yah, sè pɪ pól pló kèyò túkúrí pól kwlóle.† ²⁰ Sè ye sò Liyel wey me tàhkìle n we, à n tɔ̀ n mɔ n yuku yahle Tè ògbè gbò yò.

Fèkìnó ògbè nê-á pɪ Yefesɪ kwil

²¹ Tyi nòpi pínsokontenɔ nàh, Pole kè yah tɔko ne, pàh kɪ kyɪ Masedonɪ gbènyah ànê Akayi gbènyah sɔko, té kɪ pyè yuku Yerusalemɪ kwil. A sò me kéle n yo tɔle ne òkè, pàh kɪ yini tè nénpó, pàh yíne pé kyɪ Wrome kwil tɔ sɔko. ²² Kàh pɪ sè, à me Timote ànê Yerasɪtɪ tektɪ mɔ Masedonɪ gbènyah sɔko, pépi nónó-á sò ò yòhnìnmoɔpule. Té òmɔ wɔ̀ wù à sèpìn yísyó pɪ Asi gbènyah sɔko.

²³ Légbíne, fèkìnó ògbè yó pɪ Yefesɪ kwil, Tè ògbè wèkì tyí sɔko. ²⁴ Sán ywó-ò kètòndí yó lésò me pè n ye Demetriyusile. Kéne dí òkène tòn vè yáryár yísyóle ne n ywɔ wárn vyɔ̀rɪ pépérle. Yefesɪ tãn tò yúki nê-á pè n ye Artemisile, képah wòkò kètònó ye òkène à n ne n ywɔ. Té ò tònɔ̀pɪ sò me póle n we yíi ò tyí, tò mè pínó sɔko. ²⁵ Sò yóle, à ò tònɔ̀pɪ pól ye tuke, à tahlɪ ò tò dùkù pípú pól tyí. Képah tène, té yo pé tyí ne òkè, pé kòdíbi, pé pól-á kè pĩ yíi ne pàh me yòrele n we n yíi pé tò mè pínó sɔko. ²⁶ Nte dí nê-á pè n ye Polele, wàh me pɔ tir nêne n pɪ, pàh se me kéle n nohnɪ, té me kéle n yah té. Kéne Pole-á me névyele n kwɔ ne òkè, fal fal tànne, névye gbènpɪnɔ̀ yí-á séle, yò nàh me sé tyí. Kéne wey mè òtè-á me névye nàhnàh yò yuku Yefesɪ kwil. Té kè nàh se tɔ̀ me yín képah ó tyí, òkè kàh me Asi gbènyah kwlo kan pól névye yòle n yuku. ²⁷ Kàh yò sɔko sè, yí mè-á kɪ n syah pépi pɪ pɪ tòle n yuku dé! Kè nàh se tɔ̀ n yín n pi képah ó tyí, pé fal fal tò yúki Artemisi wòkò nàh tɔ̀ n mɔ n kò n pi pólle. Gbìlkìnó nê-á sò me n sah

† 19:19 19.19 - Légbíne, pól pló kèyò túkúrí pól kwló (50 000) kɪ sò fè népí gbònkènúkò kénkò tò pínó pò dyah ye gbàm sɔko.

tò mè yõ, kǎh kɪ yīn mɔ. Té képah-á mó tǔ Asi gběnyah névyé pól ànê kèkõyó névyé pól me n gbilki.

²⁸ Demetriyusi-á fyò kéne welo yo névyé noh sě, pé fɔkɔ kah vyāh. Pè me tyah yo tū wòhòh ne ríkě, pépi Yefesɪ tǎn Artemisi tē wɔ kénkǔ náh me. ²⁹ Píntũnɔ mè yīnpǔ kwil pól tǔ. Té Masedonɪ gběnyah tǎn népɪ ními yísyó tɔ sǔ yuku Polele ò kóló sɔkɔ Yefesɪ kwil. Pé sɔkɔ núkú yīn ye Kayusile, ní-ò yīn me Arisitarkile. Képah tēne, no núkú wě tyí mɔ, à to tuke népɪ ními nǔpi yõ, à pè tē yorɪ sɔkɔ pé tówú tükè-nsah sɔkɔ. ³⁰ Képah sɔkɔ, Pole sǔ me ké tyí ne, pé kyɪ pé yõ wilki mɔ tówú tyí. Nte Yesu tò sáhpú me kè yahle ò tyí. ³¹ Asi gběnyah né-ngbnɔ yísyó tɔ sǔ me, nónó-á sǔ Pole kódíbilé. Pépi tɔ me tēntǔ mɔ ò tyí, à à vi mɔ ne, à káh n kyɪ tówú tükè-nsah mè sɔkɔ.

³² Té légbíne, tówú mè névyé pól sǔ me wɛkɪ fěkɪ tū wòhòh, té pé pól tyiyónónɔ mó tǔ me sé tyí tyíle. Kǎh pɪ sě, kè pɪ fěkɪnóle. Névyé kan nítě náh sǔ me pé pónó yõ pǐ. ³³ Nsyifu dí yó tɔ sǔ me pè n ye Alekisǎdrele. Pé no Nsyifunɔ me òmɔ kurki mɔ kyɪ sah tówú yah tǐnne ne, à yo ké sɔkɔ. Képah sɔkɔ, Alekisǎdre me ò gbò pɪ mɔ tówú tyí. A sǔ me ké tyí ne, pé pé no Nsyifunɔ vyāh syi. ³⁴ Nte tówú-á fyò pɔ n pǐ ké sɔkɔ ne Nsyifu ney-á òne, pé pól núkú tǔ tyah yo mɔ tū wě yõ wòhòh ne ríkě, pépi Yefesɪ tǎn Artemisi tē wɔ kénkǔ náh me! Pè képah tē yo tū sě, pópó kè syi pɔ n nɔ lérínó nínó kénkǔ tyí.

³⁵ Nte ké tyé-nsah, kwil sébéy wárkí-ò dí† pɔ tē wɛ pè yīn mɔ. Képah sɔkɔ, té me ne ríkě, Yefesɪ tǎn, névyé pól-á pǐ ne, Yefesɪ kwil-á n sykɪ pépi fal fal tò ògbě Artemisi wòkòle, ànê ké tàhsè nê-á wil yīnyõ à pɔ sykɪ. ³⁶ Ké kǔlì-ò náh me pólle. Képah-á, pè pé nno vi. Pè káh tir yó nítě pɪ sǔnyah-ríkěne. ³⁷ Díbí nónó-á pè tē pɔ ásò, pè náh tir yó pɪ de pépi tò wòkò tyí, pè náh se mó tǔ yo de pé fal fal tò yǔkɪ mè tyí. ³⁸ Nte káh kɪ me pɪ ònɪ me pɪ de Demetriyusi ànê ò tò pímu tyí, tukey tükèno yòhni-á me, tukey tükèpu mó tǔ me. Pè kyɪ n tɔkɔ tē kǔ pépi tyí kè. ³⁹ Té tyi yísyó tɔ-à kɪ se tǔ me pé tyí wah wah tēne, pǎh kɪ fě pɔ sé yah yo kwil névyé tuke mɔ sǔle. ⁴⁰ Páh yékáb nê sɔkɔ kweyne yò, tir yó nítě se me pé tyí, pé kɪ fě wɛ yo yékáb mè yòle ni? Képah-á, páh kɪ n to n kǔ yò, pǎh kɪ pɔ n syah n tɔkɔ péle n kǔ dé!§ ⁴¹ Welo nǔpi yónteno náh, à névyé kǔ pè karkɪ.

20

Pole yúkúnóle Masedonɪ ànê Kresɪ gběnyah sɔkɔ

¹ Té fěkɪnó mè-á pɔ yīn mɔ gbí nēne, Pole me Yesu tò sáhpú ye tuke, à sǔré mɔ pé sɔkɔ, té wěkɪ ni pé tyí, à sɔkɔ Masedonɪ gběnyah sɔkɔ.

² A kéne gběnyah pól kɔ kǔ, à sǔré yah mɔ kǔ náhnáh Yesu yõ sěpú sɔkɔ. Wǎh yal nénpó, à sɔkɔ Kresɪ gběnyah,* ³ à kyɪ íwǔlól tǔnó pɪ

† **19:35** 19.35 - Kwil sébéy wárkí-ò dí nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, né-ngbě ye sǔ òne kwil mè sɔkɔ. § **19:40** 19.40 - Yõtām nónó-á Wrome tǎnne, pépi tyí ye pè n yo ásò sɔkɔ ne, páh kɪ

n to n kǔ, pǎh kɪ pɔ n syah n tɔkɔ péle n kǔ. * **20:2** 20.2 - Kresɪ nê tyí-á n yo yò, ké yīn ye tǔ Akayile. Yah n te 19.21.

nénpó. Képah náh, wăh pɔ̀ n̄ vi ne, pé de krótókè ñgbě sɔ̀kɔ̀, pé yal n yuku Siri gběnyah sɔ̀kɔ̀, à kè we noh ne, Nsyifunɔ̀-á me ñne n plo pèkè yóle. Kăh pɪ sě, à kè yah tɔ̀kɔ̀ ne páh kɪ pé syɪ syɔ̀ Masedonɪ gběnyahle. ⁴ Té nónó-á sò Pole wěkì kómûne, pépi we yò: Sopaterɪ nê-á n wil Bere kwil, té n̄ sú yīn me Pirusile, ñmɔ̀ sò me, à tahlɪ Arisitarkɪ, ànê Sekūdusi tyí, pépi nónó-á n wil Tesaloniki kwil, ànê Kayusile, nê-á n wil Derɪbɪ kwil, ànê Tisyikile, ànê Torofimine, pépi nónó-á n wil Asi gběnyah sɔ̀kɔ̀, à tahlɪ Timote tyí. ⁵ Pépi me sɔ̀kɔ̀ ápi yahle, à kyɪ ále n syɪkɪ Turasɪ kwil. ⁶ Búrn sě-ñkě syáh syáhnsokontenɔ̀ náh, ápi wɔ̀ mó kyɪ de krótókè ñgbě yó sɔ̀kɔ̀ Filipi kwil, à pé nyáh sò. A sèp̄n kwâl pɪ té pyě de á no tn̄ Turasɪ kwil. Képah tēne, á tē nénpó à sèp̄n kwárnino pɪ.

Pole-á Yetiki lékó yilki mɔ̀ sɔ̀ Liyel gbô yô, Turasɪ kwil

⁷ Yòh wró gb̄yìkì gben sòle,† á lésò me tuke mɔ̀ Tě ñgbě yòke yô yīnne, té Pole me yáhkìle n yāh tówûle. A kɪ sò n yal n pi dīndalle Turasɪ kwil. Kăh pɪ sě, à Liyel wey yo mo pé tyí, pópó à pɔ̀ nɔ̀ tyah tónó tyí. ⁸ Té á pól sò me tükènmɔ̀nɔ̀le gběnt̄n̄ yô wòkò t̄s-ò sɔ̀kɔ̀, té fòtn̄n̄ó me tũnsàhn̄óle pípi ké sɔ̀kɔ̀. ⁹ Kètēnp̄ikì yó to sò me ále pè n ye Yetikile. Ñmɔ̀ sò me kǒ tē fn̄t̄ir vyāh yô. Dǒ, dɔ̀y pɔ̀ mɪ ñ sɔ̀kɔ̀. Nte Pole Liyel wey yô-á sò me ko sě, à pɔ̀ dɔ̀, té tē syi yīnyô wòkò t̄s-ò sɔ̀kɔ̀, f̄s̄ó à pɔ̀ syɪkɪ s̄etáh. Păh pópó pɔ̀ ne pé à yilki sah, pè à we kúnóle. ¹⁰ Képah tēne, Pole tɔ̀ tiki pɔ̀, té kɔ̀ à yô ñ gb̄n̄ sɔ̀kɔ̀, té yo pé tyí ne: «Yé káh n ye yé yáh-ńsah tye; à me min sɔ̀kɔ̀.» ¹¹ Képah náh, à ñ syɪ dɔ̀kɔ̀ yuku ñt̄ò, pè kyɪ Tě ñgbě yòke yô wē tyí, té t̄s̄ yô sɔ̀kɔ̀ Liyel wey yónóle, pópó à pɔ̀ nɔ̀ tyah dal gb̄í tyí, té à pyě sɔ̀kɔ̀. ¹² Képah sɔ̀kɔ̀, no me Yetiki tē sɔ̀kɔ̀ ñ vile krémkrém ñ gbô. Yí mē pɪ yīi nɪ déno ñgběne no pól tyí.

Pole w̄ln̄óle Turasɪ kwil, à yuku Miletɪ kwil sɔ̀kɔ̀

¹³ Pole sò kè yah tɔ̀kɔ̀, à sɔ̀kɔ̀ Asosɪ kwil sɔ̀kɔ̀, gbáhkì yô. A sò ne ápi pé yah yohnɪ nénpó, á pé twah. Kăh pɪ sě, ápi me de krótókè ñgbě sɔ̀kɔ̀, à mɔ̀ ñ yahle à kyɪ ñne n syɪkɪ nénpó, ñ twah yīnne. ¹⁴ Wăh pɔ̀ de, á pól de krótókè sɔ̀kɔ̀, à yô sɔ̀kɔ̀ à kyɪ yīn Mitilenɪ kwil. ¹⁵ Képah náh, á t̄s̄ yô sɔ̀kɔ̀. Ké sèp̄n̄ ní-ò sòle, á kyɪ yīni tē gběnyah yó yēsreyne pè n ye Kyole, pne yɔ̀ n̄yó. Ké sèp̄n̄ t̄s-ò sòle, á kyɪ sɔ̀kɔ̀ gběnyah yó gbòpɔ̀ pè n ye Samosele, pne yɔ̀ n̄yó. Ké sèp̄n̄ n̄yáh-ò sòle, á pyě yīni tē Miletɪ kwil. ¹⁶ Té Pole sò me sàln̄ó sɔ̀kɔ̀ ne kàh kɪ f̄ē n pɪ n pi, pé ne me Yerusalemɪ kwil Pāntekotɪ syáh syah sòle. Képah ye à kǒ à yô sɔ̀kɔ̀, à náh syɔ̀ Yefesɪ kwille. A sò p̄i ne páh kɪ de nénpó, pé náh we n wil n pi súú Asi gběnyah sɔ̀kɔ̀.

Pole-á v̄n̄mɔ̀nɔ̀ nêne Yesu yô s̄ep̄ú yah tām kǒ Yefesɪ kwil

¹⁷ Képah sɔ̀kɔ̀, Pole tē Miletɪ kwil, té tēnt̄ò mɔ̀ Yefesɪ kwil Yesu yô s̄ep̄ú yah tām tyí ne pè pɔ̀. ¹⁸ Păh pɔ̀ yīni tē ñ tn̄, à yo pé tyí ne: «À

† 20:7 20.7 - Yòh wró gb̄yìkì gben nê tyí-á yo ásò sɔ̀kɔ̀ yò, tükù me n sò ne samidi-á, tükù mó me n sò ne dimansyi-á.

toko ñmọ pọ sọ tyí Asi gběnyah soko, máh me n pì sọ gbíme gbí yé wró, yé se kéle n pne té. ¹⁹ Mé tò pì Tě ñgbě tyí gblóy tíkínmọno kẹgbi soko, à yéfi kwẹ. Té Nsyifunọ to me vi ní náh gbáhyí náhnáh soko, à yèvyáhrí náhnáhle ní yíni tẹ. ²⁰ Nte yé se pì ne, mé náh tir yó ñtẹ wòbì yéle nê-á kú fẹ yé tyí pẹkí n pi té. Mé sọ me sé pólle n yo yé tyí, té me yéle n kwo tówú tükè-ńtàn soko ànê yé gbèn to soko. ²¹ Mé kẹ yo kọ Nsyifunọ ànê Křekí névyẹ to tyí ne, pẹ pé nnọ vi mọ, pẹ mó sẹ ápi Tě ñgbě Yesu yó.

²² Nte nukúnúké, Liyel Mirki we ní kyí mọ mé n soko Yerusalemí kwil yò. Mé náh pì tir nê tẹ wọ-á kú kyí ní yíni n tẹ n pi nénpó. ²³ Máh nê tẹ wọle n pne, máh de kwil nê soko, Liyel Mirki nkẹne kéle n wẹkí ne, wòkònpẹkẹ soko déno ànê yèvyáhrí-á me ní syíkú tẹ. ²⁴ Nte sépinó pól soko, ní gblóy min tẹ tyí náh me tah ní tyí pólle. Mé náh me kéle n mo n kọ kwáhtáhle. Tir nê tyí-á me tah ní tyí, kẹpah ye pì ní tò pínntenole; tò nê-á Tě ñgbě dahbí ní gbò soko ne mé Nìvìní tirlẹ n yo n kọ Liyel pẹpọri tyí soko.

²⁵ Nte nukúnúké, mé pì ne máh syó yépi nónó pól tyí à Liyel tórí tyí yo kọ, yé náh tò ní we n yah n pi. ²⁶⁻²⁷ Nte mé náh yé wòbì Liyel dyo yíí tir yó ñtẹne, mé ye sé pól yo soko yé tyí. Kẹpah ye, mé kéle n yo n dal n mọ yé tyí kweyne ne, yé soko ney nê-à kú se tò mọ pu, ké kémú náh n pì n pi ñmọ tyíle.

²⁸ Yé yé gblóy ténó ple, yé mó Liyel yípéy† ténó ple, Liyel Mirki-á yé sah sépi nónó yó ne, yé séle n tẹ ple. Sépi ye Yesu yó sẹpú ñnkíle, Liyel-á nónó pì ñ tyíle ñ pídí tó kwénó gbò yó.

²⁹ Mé pì ne, ñmọ sókónteno náh, névyẹ yísyó-á kú pọ de yé wró gběnképèl tyí kọle, kú yényèh pì yípéy soko. ³⁰ Té yépi ñtẹ soko, névyẹ túkú kú pọ yuku tyah mìnì welole n yo, kú Yesu tò sáhpú yó yíkú, pẹ kọ pẹ kú pé sọ tẹ. ³¹ Káh pì sẹ, yé yé gblóyne n kyomí, yé mó yé dyo sah ne n kwne ne, máh lésó yé kwo ye tónó, ké lékáh ké gbìntò, à vínmọnole yé nénúkú nukú pól kọ. Té keyáhle ní yéfi ñtẹ n kwẹ ké tyí soko.

³² Té nukúnúké, mé yéle n dahbí Liyel ànê ñ pẹpọri wey gbò soko. Táhkí me ñmọ soko kú fẹ yé kọ yé kú yuku yahle ñmọ yó sénó soko, té wáh ñ vyáhle yé kọ ñ pẹpọri nê tyí soko, yé kú kẹ we wě tyí ànê nónó pól-á me Liyel tyí yó ñ yó sénó yinne.

³³ Mé náh pọ, ànê sán, ànê flo yah kọ ñnì yó ñtẹ tyí. ³⁴ Yé pól pì ne, máh tò pì ní gbàne à yín ní gblóy yínnóle, ànê ní kómú to yínnóle kẹ.

³⁵ Mé kéle yé wẹkí tyi pól soko ne, sẹ-á névi yíne à tòle n pì, à kwáhle n we à yám tanne n yohní n mọ, à mó ñ dyo sah ne n kwne Tě ñgbě Yesu wey mè tyíle wáh nê yo ne nkẹ, sàm-á me kónó soko, à kal wénsyinole.»

³⁶ Pole-á welo nópi yo pọ tyẹ, à kuku yín péle wě tyí, pé pól Liyel ní. ³⁷⁻³⁸ Té Pole sọ yo pé tyí ne, pẹ náh tò pé yẹpọ we n yah n pi pólle. Kẹpah soko, pé pól tyah ñne n pọri n tẹ n pọ à n wẹkí ñ tyí, té n gbo yèkwọri tẹ tyí. Kẹpah náh, pẹ kyí à tekí mọ, fọ́ křótókẹ tókó-ńsah soko.

† 20:28 20.28 - Liyel yípéy nónó tyí-á n yo ásò soko yò, Yesu yó sẹpú ye pè n ye.

21

Pole dókónyukunɔle Yerusalemi kwil

¹ Képah sɔkɔ, áyáh pɔ wɛ yal pé tyí, á de krótókè ñgbě yó sɔkɔ, à yó sɔkɔ gběnyah yó sɔkɔ pè n ye Kosele, pne yɔ niyó. Á náh kwɔ dah fí yó ñtě sɔkɔ. Ké dindalle, á yó sɔkɔ gběnyah yó sɔkɔ pè n ye Wrodesile, pne yɔ niyó. Áyáh wil nénpó, á yuku Patara kwil sɔkɔ. ² Á kyɪ yĩne krótókè ñgbě yóle, kè me n yuku Fenisi gběnyah sɔkɔ. Á me de ké sɔkɔ, à sɔkɔ. ³ Á kyɪ syó yúkey gběnyah yóle pè n ye Syiprile, pne yɔ niyó, fók á ké yó ñtěne n yah. Nte á me kè mɔ á gběyĩnè sòle, té á yah mɔ Siri gběnyahle, à kyɪ tiki ké kwil yó sɔkɔ pè n ye Tirile. Krótókè mè vyó kɪ sò n tiki n mɔ n pi nénpó. ⁴ Képah sɔkɔ, áyáh kyɪ Yesu tò sáhpú nónó wɛ nénpó, á tě péle à sèpĩn kwárnino pɪ. Té kéne sèpĩn sɔkɔ, Yesu tò sáhpú kè yo Pole tyí Liyel Mirki gbò yó ne, à káh dɔkɔ yuku Yerusalemi kwil.* ⁵ Nte sèpĩn kwárnino nópi-á fyò sɔkɔ, á tó kyɪ yó sɔkɔ á kólóle. Áyáh n sɔkɔ, díbí, ànê syó, ànê wěnpĩ pól kyɪ á gbáhkì wilki mɔ kwil náh ñinne, yóngbalɔ sɔkɔ. Á pól me á gbètukunɔ di nénpó, à Liyel ni péle wě tyí. ⁶ Képah náh, á wɛkɪ wě tyí, té wě fin mɔ. Á tékínmɔpu nópi me pé syɪ sɔkɔ pé ñinne. Ápi me tó de krótókè mè sɔkɔ ⁷ à yal Tiri kwil sɔkɔ, pópó à kyɪ de kwil yó sɔkɔ pè n ye Pitolemaysile. Nénpó sɔkɔ ye á krótókè sɔkɔ kólól yĩn mɔ. Á me wil krótókè sɔkɔ, à kyɪ yah wɛkɪ kó Yesu yó sèpú tyí kwil niyó, té gbìyìkì núkú pɪ péle.

⁸ Ké dindalle, á pɔ yó sɔkɔ á kólóle, à sɔkɔ Sesarɪ kwil. Áyáh yĩni tě nénpó, á kyɪ twah Filipi tyí, nê-á Nìvìnì tir yó-òle. Népĩ kwárnimi† nónó-á lésò pè yah wilki Yerusalemi sɔkɔ, à pɪ Yesu těntò névyè yòhnìnɔpule, pépi sɔkɔ ney yó ye sò ñne. ⁹ Té syónpĩ népĩ ñyêh sò me ñ tyí, pè náh díbí tyí pĩ. Kéne syónpĩ sò Liyel těntònène n syi n yo. ¹⁰ Képah sɔkɔ, á me sèpĩn yísyó pɪ nénpó. Á me nénpó, té Liyel těntò syínyo-ò yó tɔ wil Nsyude gběnyah, à pɔ á wɛ. Pè ñne n ye Akabusile. ¹¹ Wáh pɔ á wɛ, à Pole kó tɔkɔ, à ñ gblóy gbyêh ànê ñ gbàn pukubi kéle, té ne, Liyel Mirki-á yo ne nkě, sǎ-á pé pukubi pé gblóyne, sěntě-á Nsyifunɔ kɪ n pukubi n pi kó mè nétěne Yerusalemi kwil, té kɪ ñ gbàh de mɔ névyè kó, nónó náh pɪ Nsyifunɔle. ¹² Képah tène, áyáh welɔ nópi noh sě, à tahlɪ Yesu yó sèpú nónó-á sò me Sesarɪ kwil, ápi pól Polele n ni ne, à káh dɔkɔ yuku Yerusalemi sɔkɔ. ¹³ Nte Pole me yo á tyí ne, sǎ se pɪ, té á n gbo, à n yah n kó yèkwɔrɪ mó-risahle pé sɔkɔ ni? Nkě, káh kɪ sǎ yín-ńkěne pé púkúbínó ó tyí, té pé ku ñtěne Yesu yĩnne Yerusalemi sɔkɔ, páh kè fě syi. ¹⁴ Té áyáh ñ sǎnɔ vi mɔ kwɔl sě, á yal mɔ ñ gbáhtěnɔle, té ne, Liyel dyɔ dyɔ tě ó pɪ!

¹⁵ Áyáh sèpĩn nópi pɪ pɔ n dal mɔ, á á vi, té wěkì tě, à dɔkɔ yuku Yerusalemi sɔkɔ. ¹⁶ Té Sesarɪ kwil Yesu tò sáhpú yísyó me á sò tě. Pépi me á tě yuku dí yó ñinne pè n ye Mnasǎne. Á sò n wil gběnyah yó sɔkɔ pè n ye Syiprile, pne yɔ niyó. Á sò yĩne à twah ñmɔ tyí. Kéne díne, Yesu tò sáhp-ò ye sò ñne di mónóle.

* 21:4 21.4 - Yah n te 20.22-24. † 21:8 21.8 - Yah n te 6.5 ; 8.5.

Pole kyínyahnole Nsyakí tyí

¹⁷ Képah soko, áyáh kyí yíni tẽ Yerusalemu kwil, Yesu yõ sěpú me á tõ sah tẽ nívìnì soko. ¹⁸ Ké dindalle, Pole soko ále Nsyakí tĩnne, ríyãh soko-á sò Yesu yõ sěpú tĩnkí yah tãm to me tũkènmònole pé tòó. ¹⁹ Wãh kyí de, à wẹkí pé tyí, té Liyel-á à tọko à tyí nónó pı névyẹ wró, nónó náh pı Nsyifunole, à me sé pól yo wah pé tyí pnépné. ²⁰ Pãh képah noh sě, pé Liyel gbilki, té me yo Pole tyí ne, pé yũnpi Pole, à kó me n yah Nsyifunole nékwĩnkí sě Yesu yõ nı? Nkě, pãh me Moyisi tyi kònsàhnó wẹkìle n kọ n yíí pé pólle dé! ²¹ Nte à yah, no-á me nène n yo n tyí soko; pãh me n yo ne, Nsyifunole nónó pól-á me karkı tẽ tẽ kó nékáhbı wró, wãh me péle n kwọ ne nkě, pé pé syı Moyisi tyi kònsàhnó náh. Wãh me n yo pé tyí ne, pé káh tõ pé wẽnpìle n kó, ànê pé káh tõ Nsyifunole wãlle n kọ. ²² Té pãh kı se mó tõ n pónó noh n pi. Núkúnúkú, sò se pé kı pı nı? ²³ Nkě, pãh kı nê yo n pi n tyí, à képah pı. Díbı népı òyèh-á me ásò, nónó-á pé vyãhle Liyel kó, té kı ké tyi pı n pi. ²⁴ Nkě, à pé tẽ soko, òmọ ànê pépi kyı ké tyi pı pé gblọy tõ sah Liyel yah, òmọ mó yĩn pé ywõ kyénó sárká gbònwìkìle. Képah soko, no pól-á kı pı ne, pãh tyi nónóne n nohnı n tyí soko, gblọ náh séle, òmọ rítè to-á me n kọ Moyisi tyi kònsàhnó wẹkì yõ. ²⁵ Nte nónó tẽ wo náh pı Nsyifunole, té vi mo pı Yesu yõ sěpúle, pãh nê yah tọko, pãh kè wárkı tekı mo te pé tyí ne: Pé pé gblọyne n tẽ sãh fálnó yíle, ànê fòfíkìle, ànê tó kwé-nkě kwáhkókè kòle, ànê tónè. ²⁶ Képah soko, dindalle Pole díbí nópi tẽ pé soko wě tyí, à kyı pé gblọy tõ sah. Képah náh, à de Liyel ní-ńsah gbò soko. Té sò nê-á pé gblọy tónsàhnó sèpĩn kı tũ, té pé kı sárká wilki n pi pé nénúkú nukú pól yĩn yõ, à me ké gbıyíkì yo nénpó.

Pole tẽnóle Liyel ní-ńsah gbò soko

²⁷ Té sèpĩn kwárninọ nópi tyénó soko, Nsyifunole nónó-á n wil Asi gběnyah soko, pé Pole we Liyel ní-ńsah gbò soko. Pé me tówú pól kurkı mo n yõ, té à tẽ. ²⁸ Pé sò me gbo mo tũ ne nkě, Yisrayel tãn, pé pé yohnı n mo oo! Pé yah dí mènè, òmọ-á n yo n yıkı pépi Nsyifunole tyíle ywõ ywõ pól soko, ànê tyi kònsàhnó tyíle, ànê Liyel ní-ńsah gbò tyíle. A wil képah soko, névyẹ nónó náh pı Nsyifunole, wãh pé tẽ de Liyel ní-ńsah gbò soko. Liyel tyah mè rítè dèl kó à pı yõ nı? ²⁹ Té Torofimi nê-á n wil Yefestı kwil, òmọ ye lésò pé we ànê Polele wě tyí kwil nıyó soko. Képah ye, pé nukú we ne, Pole-á à tẽ de Liyel ní-ńsah gbò soko. ³⁰ Káh pı sě, kwil fẹkı. Névyẹ me to wil ywõ ywõ pólle, à pọ. Pé me Pole tẽ yorı wil Liyel ní-ńsah gbò náhle, té nukú ké yey vike. ³¹ Gbí nê-á sò pé me n yah n kó Pole kònmọ-ńsahle, Wrome tãn sràsyíbı yõtè ñgbě kè we noh ne, Yerusalemu kwil pól-á me fẹkínóle. ³² Nénpó swọ, à nukú sràsyíbı ye tuke ànê sràsyíbı yõtãmne, té to soko péle tówú me mé-ńsah soko. Té tówú mè-á fyò sràsyíbı yõtè ñgbě mè we à n pi ànê sràsyíbıle, pé nukú yal mo Pole kònóle. ³³ Képah soko, sràsyíbı yõtè ñgbě me no de Polele, à à tẽ, té ne, pé à pukubi kěló pló nínóle. Té piki yah ne, nédúkú nê se ònè, ànê tir nê se à pı nı? ³⁴ Nte tówú mè névyẹ

pól yuku yo mo tú wě yõ pé tyíyónónole sé tyí tyíle. Kǎh pı sě, sràsyíbı yõtě ñgbě mè nǎh fě tē ké yõ pĩ. Képah soko, à ne sràsyíbı Pole tē kyı dah mo pé wòkò ñgbě soko. ³⁵⁻³⁶ Pǎh kyı yĩni tē wòkò ñgbě mè yah, tē Pole tyah n doko ké súndoko-ńtǎn yõ, no pól ñ sō tē me gbo mo tú ne, pé à ko mo oo, pé à ko mo! No-á Polele n kah n yĩki n kō sě, sràsyíbı kwlo pé à yõ soko.

Pole-á ñ vyǎh kǒli sǒ

³⁷ Té gbı nê-á pé n tyah dénóle wòkò mè soko, Pole me yõtě ñgbě mè syah ne, pé se ki fě tir yó yo ñ tyí ni? Yõtě dí ne, è, tē wǎh Kreki weyne n nohnı kè! ³⁸ Nkě, Yesyipti kwil dí nê-á fěkínó pı sě yò sě yò, à tyínyeh pípu népı kèyõ nínó (4 000) tē soko gběnnı soko, tē nǎh ñmole kè. ³⁹ Képah soko, Pole à syah ne, Nsyifu ney-á péwole, pé dúbı-ńsah tótó-á Tarsı kwille, Silisi gběnyah soko. Pé dúbı-ńsah kwil mè yĩn-á me wılńóle. Nkě, à ñ gblǒy ye, à mó ye pé kō pé yo mo no tyí. ⁴⁰ Sràsyíbı yõtě ñgbě me ké wěkìle à kō. Képah tēne, Pole yuku yĩn súndoko-ńtǎn yõ, tē ñ gbò pı mo no tyí, pé me yĩn súmm. A me tyah n weki pé tyí Yebre wey† soko ne ríkè:

22

¹ «Ñ súbí ànê ní yúnpyé, yé yé gblǒy ye, yè mó noh ní tyí, nê-á mé ki yo ki ní vyǎh kǒli n pi yé tyí.» ² Képah soko, pǎh Pole we à n weki pé tyí Yebre wey soko sě, tyah tō gbah pı súmm. ³ A me yo pé tyí ne: «Nsyifu ney ye ñmole. Mé dubi Tarsı kwil, Silisi gběnyah soko. Nte Yerusalemı kwil mè soko ye mé kyǎh yò. Té Kamalyelı ye sò kwò rıne. A ní kwò yĩ á nǎh tǎn tyi kònsàhnó wǎlle. Mé sò me gbah tē yĩ Liyel yõ sěno soko, sǒ-á yéle ké soko kweyne yò. ⁴ Mé Yesu yõ sěpú fõh, fósó à pé tókù ko mo. Mé pé dibı ànê pé syó tókùle n tē n pukubi n dah n mo n pò wòkònpèkè soko. ⁵ Sárká syínwilkıpu yõtě ñgbě ànê Nsyifunó yèwǎhnı pól ki fě pı ní tǎrfyòle ké soko. Pépi ńtē tyí ye lésó mé we syi sébéynóle ne mé kyı á no Nsyifunó kō Daması kwil, mé mó Yesu yõ sěpú we n tē n pukubi nónó-á me nénpó, mé pò péle Yerusalemı soko, mé pò pé fõh.

⁶ Képah soko, máh me wěkì yõ, tē me de n te Daması kwille, kyòo yó núkú wil yĩnyõ soko gbǐntǒle, à pò kwe ní yõ pèrr à ní mo gbı. ⁷ Kǎh pı sě, mé yõ syıki sétáh, tē yĩnpǒ yó noh nê-á me n yo ní tyí ne: «Sole, Sole, kwáh nê pı tē á rıne n fõh sě?» ⁸ Mé me piki yah ne, nê se ñmole ni, Tē ñgbě? Kéne yĩnpǒ tō ké syı yo ní tyí ne: «Nasaretı kwil Yesu ye ñmole, nê-á á n fõh.» ⁹ Képah soko, máh sò me wěkì yõ ànê nónóne, pépi tó sò kyòo mè we; tē nê-á n yo n mo ní tyí, pé nǎh tē wò wey noh. ¹⁰ Mé me piki yah ne, tir nê se mé yĩne mé pı ni, Tē ñgbě? A me yo ní tyí ne: «Yuku n de Daması kwil. Té wáh yĩne ñ tyi nónó pól pı, pé ki sè yo ñ syah.» ¹¹ Nte kyòo mè píkínó sò me ní yí wò. Kǎh pı sě, áyáh me wěkì yõ ànê nónóne, pépi me ní gbò soko tē, à de Daması kwil.

† 21:40 21.40 - Nsyifunó wey ye sò Yebre weyne.

12 Tě dí yó lésò me nénpò pè n ye Ananiasile. Kéne dí sò me Liyel wěkì těno ple, me n tyi kònsàhnòle n pì sé wàl yò. Nsyifunò nónó pól-á sò me nénpò, pé pól sò me n yíngbíle n yo. 13 Nmo me pò nmo tnò, té yo ní tyi ne: «N yúnpì Sole, fě ne n yah nítò.» Wàh yo sě, nénpò swò ní yí yiki, mé me à we. 14 Képah sòkò, à me yo ní tyi ne: «Liyel nê-á á nàh tãn n gbilki, nmo ye n yah tókò ne á pé dyò yíine n pne, ànê á pé tònpi négbí* we yíne, á mó n vyàh wey noh. 15 Képah ye, wàh tyi nónó we, té tyi nónó noh Liyel tònpi négbí tyi sòkò, á kù n pì n pi sé yónwàh-òle no pól yí yah. 16 Kàh pì sě, nùkúnúkú kàh n tō n tē n mo. Yuku, á yíne wèlnwilkínòle ni sòkò, á tyípèl mó yò mō n kō, Tě ngbē Yesu yīn yéngbonò sòkò.»

17 Képah nàh, mé ní syi sòkò Yerusalemi kwil. Tě sò yòle, máh me nírile n pì Liyel ní-risah gbò sòkò, Liyel wěkínó yòle ní wěkì. 18 Mé Tě ngbē we à me n yo ní tyi ne nkě, Yerusalemi kwil tãn nàh ní tyiyónó fě n syi n pi péwò tyi sòkò. Képah-á, mé sal n wil súú Yerusalemi kwil sòkò. 19 Nte mé me yo n tyi ne, á no Nsyifunò-á kè pì yíi ne, máh lésò me n kyi n pò á Liyel ní-ítàn vù sòkò, à nmo yò sěpúle n tē n dah n mō n pò wòkònpèkè sòkò, té péle n ko yèfòhle; 20 à tahlì pàh n tyi yónwàh-ò Yetyèni ko mō gbí nēne, nmo to-á sò me dò. Máh sò me mō n kònmòpule, té pì pé fwòmò-ngbno syíkí-òle dò. 21 Képah sòkò, Tě ngbē me yo ní tyi ne: «Fíi sòkò ye mé n tekì n mō ále kwlókáhkí névyè tyi. Ne n yuku!»

22 Tówú sò me Pole wèlòle n tō n sah n nohni, nte wàh fyò pò wèlò nòpi yo ne, kwlókáhkí névyè tyí-á Tě ngbē n tekì n mō péle, pè nùkú gbo mō wòhòh ne, nšòntē néví-á yíne kònmòntonòle sètáh yò. A nàh yíne à tē min sòkò. 23 Pè sò me kah gbo mō tū, me pé flòle n de n milki, té me nèngbōne n yilki n mō. 24 Kàh pì sě, sràsyíbi yòtē ngbē ne, sràsyíbi Pole tē de pé wòkò ngbē sòkò, pè mó à ko yèfòhle. Képah sòkò, tir nê yīn-á tówú n gbo n mō n yò sòkò, pàh kù ké yò pì. 25 Nte pàh Pole pukubi mnòle ne pàh nne n ko gbí nēne, sràsyíbi yòtē dí nê-á sò me nénpò, à yo nmo tyi ne: «Ké wěkì se me yépi tyi kù fě Wrome tãn gbò mō yò ko n tükè-nkē nítēne?» 26 Dí-á képah noh sě, à kyi kè yo sràsyíbi yòtē ngbē tyi ne, tyítúkù nê se à n tyah pínòle sě ni? Ngbò Wrome tãn gbò mō yò-á dí mène dé! 27 Képah sòkò, sràsyíbi yòtē ngbē pò Pole piki yah ne, à yo pé syah, Wrome tãn gbò mō yò se ntyínò nne ni? Pole me ne àwe-á. 28 Pole-á yo sě, dí à syah ne, té pò ngbē-á péwò tē wò wilki, té pì Wrome tãn gbò mō yòle dé! Pole me ne, nte péwò tē wò-á dubi kéle. 29 Képah tēne, nónó-á kù sò yíne pè Pole ko n pi ne à wèkì, pè gbe mō nne. Té sràsyíbi yòtē ngbē-á kè we pì ne, Wrome tãn gbò mō yò-á Polele, té pé me pè kō pè à pukubi, ké tíkí de n sòkò.

Pole tēnkyinòle Nsyifunò tukey tükèpu fínkì tyi

30 Képah sòkò, ké dīndalle sràsyíbi yòtē ngbē sò me ké tyi ne pé pì tótó, tir nê yò-á Nsyifunò tókò Pole kō. Képah tēne, à pè kō pè kyi Pole

* 22:14 22.14 - Liyel tònpi négbí nê tyí-á pè n yo yò, Yesu ye.

wah mo, té me tukey tükèpu ùnkĩ névyé pól ye tuke, pépi nóno soko-á sárká syínwilkĩpu yõtámne, té pè kō pè Pole tē pō pé nyó.

23

¹ Képah soko, Pole tyah tukey tükèpu ùnkĩle n yah dikídiki, té yo pé tyí ne: «Ñ yúnpyé, mé me ní foko dal mo n ko Liyel wěkì yō, pópó à pō no kwey tyí.» ² Pole-á yo sě, nóno-á sō me n tnô, sárká syínwilkĩpu yõtē ngbē Ananiyasi yo pé tyí ne, pè n vyāh mī. ³ Képah soko, Pole me yo n tyí ne, sékú sō wahy nē-á ñne, Liyel-á kī mī ñmole. Wāh me kō tē ásô, à péwole n tuke à yīne tyi kōnsàhnóle à yo, té mó tō me sé délle n pī ne pè pé mī kē. ⁴ Képah tēne, nóno-á sō me nēnpó, pè à syah ne, Liyel sárká syínwilkĩpu yõtē ngbēne à n gbyo lé? ⁵ A me pè syah ne, pé nāh sō me pī ne sárká syínwilkĩpu yõtē ngbē-á ñne ló, pé yúnpyé. Nkē, káh me wárkínsàhnóle ne: «Káh á kwil névyé yõtēne n gbyo.»

⁶ Képah soko, Pole-á sō me kē pī sah ne, tukey tükèpu ùnkĩ tóní nukúle Sadusē névyé-á, té pé tóní mē me Farisiyē névyéle sě, à tyah n kah n wekī pé nyó ne: «Ñ yúnpyé, Farisiyē névyé ye ní dúbípúle, nímo to me Farisiyē neyne. Té nímo sōno-á me ké yō ne, lékyí-á kī n yilki n mo n pī, képah yīn ye ñne tukey soko ásô yō.» ⁷ Pole-á fyō képah yo n te ñsō, yékâb ngbē nukú de Farisiyē névyé ànê Sadusē névyé wró, à pé tówú gbekī. ⁸ Sadusē névyé wō sō me ne, lékó yilkínmōno nāh me, yīnyō tōnpi yó nítē nāh me, mīrkí yó nítē nāh me. Nte Farisiyē névyé wō mó ne, sé pól-á me. ⁹ Káh pī sě, wān tō mo névyé gbónmōno yō. Képah tēne, Liyel tyi kōnsàhnó kwópú nóno-á sō n wil Farisiyē névyé ùnkĩ soko, pépi yísyó yuku yahle kékékèyô ne, pépi nāh me tyítúkú yó nítē pínó we dí mē tyí pólle. Ténkàh mīrkí yó, képah nāh pī, Liyel yīnyō tōnpi yó-á kī nē yo mo n tyí tē? ¹⁰ Té yékâb-á pō kah pī sōhsōh sě, tiki me sràsyíbí yõtē ngbē tē ne, pāh kī pō Pole yōri n kōli n pī. Képah soko, à me yo sràsyíbí tyí ne, pè tiki kyī Pole tē n yal pé wró, pè yuku ñne pè wòkò ngbē soko.

¹¹ Ké lékâh-á pō mo, Tē ngbē wil Pole yah, té yo n tyí ne: «Sóré mo á gblōy soko. Ngbō, wāh ní tyí yo sō Yerusalemi kwil, á yīne n tō ní tyí yo sě Wrome kwil to soko dé!»

Nsyifuno-á yīnvī nē dahbī Pole gbáhkī sō

¹² Képah soko, tyah-á pō dal Nsyifuno yísyó yuku Pole tyí yo syi wě tyí, té pé wo Liyelle ne, pé nāh tōnì yō yō kwāh yó nítē yō n pī, ànê pé nāh wō wō kwāh yó nítē wō n pī, Pole kōnmō-ńkē soko. ¹³ Té nóno-á sō pī yīnvī mēne, pè kah népī tikininine. ¹⁴ Képah tē soko, pè kyī wil sárká syínwilkĩpu yõtām ànê yèwàhni tyí, té yo pé tyí ne, pépi-á pé wo Liyelle kékékèyô ne, pé nāh tōnì kwāh yó nítē dah n mo n pī pé vyēy soko, Pole kōnmō-ńkē soko. ¹⁵ Képah-á, ńkē pépi to pé vyēy pī nukúle ànê tukey tükèpu ùnkĩle, pè mó kyī kē yah kō sràsyíbí yõtē ngbē tyí ne, à Pole tekī mo pé kō. Nkē, pè kē pī á kī ne, pè sō me ké tyí ne, pé

̀n tyi sohl n yah palle. Nte pépi tẽ wɔ-á kɪ pé vi, kɪ kyɪ à syɪkɪ tẽ wẽkɪ yah sɔkɔ, kɪ à we ko mɔ, ̀n yínintẽ-ńkẽ sɔkɔ.

¹⁶ Nte Pole lèpi me yínvɪ mè tyí we noh, té Pole nyáh sɔ sràsyíbí wòkò ñgbẽ sɔkɔ, à kyɪ kè yo à syah. ¹⁷ Képah sɔkɔ, Pole me sràsyíbí yòtẽ yó ye, té yo ̀n tyí ne, tir yó-á me dípir mè tyí yo yo tẽne sràsyíbí yòtẽ ñgbẽ tyí. Nkẽ, à kyɪ ñne ̀n tyí. ¹⁸ Wǎh yo sɛ, dí me kyɪ dípirle, té yo pé yòtẽ tyí ne, Pole nê yah-á víkénòle wòkò ñgbẽ sɔkɔ, ñmɔ-á ye yah péle, té kè yah kɔ pé tyí ne, pé pɔ dípir mène ̀n tyí. Wǎh me ké tyí ne, pé tir yó yo à syah. ¹⁹ Képah sɔkɔ, yòtẽ ñgbẽ me dípir gbò sɔkɔ tẽ pé kɛkɪ gbòpɔle, té à piki yah ne, tir nê se ̀n tyí yo yo tẽne nɪ? ²⁰ A me yo ̀n tyí ne, Nsyifunɔ yísyó-á me yo sah núkú yó ne, páh kɪ pɔ à ni, à Pole tekɪ mɔ pé kɔ ñsòne tukey tükèpu ònkɪ tyí, á kɪ ne pé sɔ me ké tyí ne, pé ̀n tyi sohl n yah palle. ²¹ Té à yah, népɪ tikinini dòhnò-á me pé vi sah, me Polele n plo pèkè yóle. Pǎh kè yah tɔkɔ, à pé wo ne, pé nǎh tɔ̀nì yó yó kwáh yó ñtẽ yó n pi, ànê pé nǎh wɔ wɔ kwáh yó ñtẽ wɔ n pi, ̀n kònmmò-ńkẽ sɔkɔ. Pǎh kè sah te gbáhkɪ núkú yó, té me ñmɔ ó fɛnsyino syɪkɪ tẽ. Nte à káh n ye pé à pilki. ²² Képah sɔkɔ, sràsyíbí yòtẽ ñgbẽ me dípir fin mɔ, té kè gbah yo ̀n tyí ne, à káh kè yǎh ñnɪ yó ñtẽ tyí ne, páh tyi nópi gbél kye péwɔ tyí dé!

Pole tékinmɔnɔle Sesarɪ kwil

²³ Képah sɔkɔ, sràsyíbí yòtẽ ñgbẽ me sràsyíbí yòtãm népɪ ními ye pɔ yo pé tyí ne, pé sràsyíbí népɪ lègbãm (200) wilkɪ n sah, ànê sèsèn nátãm népɪ tikitóní pó gbãmne, ànê mààmàl nátãm népɪ lègbãmne (200). Pé mó pé vi sah Sesarɪ kwil sɔkɔ sɔkɔ tẽne yẽpnì sò. ²⁴ Pé mó tɔ̀ sèsèn yísyó wilkɪ n sah, sépi pɔ Pole twah yuku gběnyah yah tẽ-ò dí Felikisi ònne, dlo yó ñtẽ káh à we nɔ. ²⁵ Képah tẽne, té sébéy wǎrkɪ pé kɔ ne, pé kyɪ Felikisi kɔ, nê sɔkɔ-á à yo ne ñkẽ: ²⁶ «Ñmɔ Klode Lisyasɪ ye n tó sébéy mène á tyí, gběnyah yah tẽ-ò dí pèpɛy Felikisi. N wey me á tyí. ²⁷ Dí nê-á mé n tekɪ mɔ á tyí yò, Nsyifunɔ sò me à tẽ, me n yah n kɔ ̀n kònmmò-ńsahle. Nte máh noh ne Wrome tǎn gbò mɔ yó-á ñne, ñmɔ ànê ní sràsyíbí me kyɪ à tẽ syi pé tyí. ²⁸ Nte mé sò me ké tyí ne, mé pɪ tir nê yín-á pé tɔkɔ à kɔ. Képah ye, mé à tẽ kyɪ pé tukey tükèpu ònkɪ tyí. ²⁹ Képah sɔkɔ ye mé pɪ ne, pǎh me yékǎble n pɪ Polele pé tyi kònsàhnó tyí yó, té képah tyí yó-á pé tɔkɔ à kɔ. Té sépi pól sɔkɔ, à nǎh tir yó ñtẽ pɪ nê-á yĩne ̀n kònmmònɔle, képah nǎh pɪ, ̀n dáhnmmònɔle wòkònpèkè sɔkɔ. ³⁰ Képah nǎh, mé pɔ noh ne, pǎh me yínvɪ yóle n dahbɪ ̀n gbáhkɪ sò. Képah ye, mé núkú ñne n tekɪ n mɔ á tyí yò. Té nónó-á sò me tɔkɔ à kɔ, mé me yo pé tyí ne, pé kyɪ ké yah yo áwɔ tyí.»

³¹ Képah sɔkɔ, kǎh yo sɔ sràsyíbí tyí, pé me kè pɪ sɛ. Pé kyɪ Pole tẽ à sɔkɔ ñne lékǎhne, fóó à kyɪ de Antipatrɪsi kwil. ³² Dìndalle, pé sèsèn nátãm kɔ pé yó sɔkɔ ñne, té pé tɛlɔ me pé syɪ sɔkɔ pé sràsyíbí wòkò ñgbẽ sɔkɔ. ³³ Sèsèn nátãm nópi-á fyò kyɪ de Polele Sesarɪ kwil, pé sébéy mène gběnyah yah tẽ-ò dí kɔ, té Polele ̀n gbò dahbɪ. ³⁴ Gběnyah yah tẽ-ò dí me sébéy mè kar, té Pole piki yah ne, gběnyah nê ney se ñne nɪ?

Wǎh noh ne Silisi gběnyah ney-á ñne, ³⁵ à yo ñ tyí ne, nónó-á toko à kǒ, pàh kɩ pɔ gbí nêne, páh kɩ pyě nóhnó pɩ ñ tyí. Té me yo pé tyí ne, pé à tǔ ñ yah vike n sah Yerɔdɩ tǔrí kété soko.

24

Nsyifuno me n yah n kǒ Pole tükè-ñsahle

¹ Té sèpìn kwâl sókóntenɔ náh, sárká syínwilkɩpu yǔtǔ ñgbě Ananiyasi tiki pɔ Sesarɩ kwil, ànê yèwàhnì yísyóle, à tahlɩ wey pí-ò ñgbě yó tyí, nê-á pé n ye Tertulusile. Pé sò me pɔ Pole ye, gběnyah yah tǔ-ò dí Felikisi tyí. ² Képah soko, pé me Pole ye yah, té Tertulusi me de wey soko, à n toko Polele n kǒ ne ñkě, gběnyah yah tǔ-ò pèpey, yèvinɩ ñgbě nê soko-á péle kweyne yò, ñmɔ gbò yò soko-á kè wɛ. Wǎh ñ gběnyah yah tǔ palle sǒ, képah-á vɩnmɔnɔ náhnáh dahbɩ ké soko. ³ Wǎh n tǔ n sah n pɩ pépi tyí sǒ gbímegbí tǎntǎn pól soko, páh n gbah n wekɩ ñ tyí képah yǐnne. ⁴ Té à ñ kékwe, à mó ñ níki kwɔ noh pé tyí kwéy. Pé náh pé wey yò ko n pi, kè kǒ kè n pɩ n pi ñ tyí gblóvyáhrile. ⁵ Nkě, dí nê-á yò, páh kè kyomɩ wɛ ne, wǎh me pɩ tǔ soh soh nýàn tyí kǔle. Wǎh me Nsyifuno yóle n yɩkɩ kèkǔyó pól soko. Nmɔ-á n tǔ névye yahle, nónó-á n kɔ Nasaretɩ kwil Yesu wǔkɩ yò, nê-á gbɩ náh kéle. ⁶ Wǎh sò me n yah n kǒ Liyel ní-ñsah gbò dèl ñtǔ pí-ñsahle, képah-á pé kǒ pé à tǔ. [Páh sò ne pé à tuke à yǐne pépi Nsyifuno tyi kǔnsàhnó tyi yónóle. ⁷ Nte sràsyíbí yǔtǔ ñgbě Lisyasɩ-á pɔ à tǔ syi pé tyí gbùgbù, ⁸ té ne: «Nónó-á ne Pole tyípínó náh me ple, pé kyɩ toko à kǒ Felikisi tyí.»] Képah náh, Tertulusi tǔ ne, núkúnúkú ñmɔ ñtǔ Pole piki yah ñ gblóy, képah soko, wǎh kɩ pǐ ne, tyi nónó yǐn-á pépi pɔ toko à kǒ, gblo-á séle. ⁹ Képah tǔne, Nsyifuno me dí wey sò so mɔ ne, sǔ-á kè wɛ.

Pole-á ñ vyǎh kǔlɩ sǔ tukey soko

¹⁰ Képah náh, gběnyah yah tǔ-ò dí me ñ gbò pɩ mɔ Pole tyí, à weyne à kǒ. Képah soko, Pole me ne: «Mé pǐ ne áwɔ-á ápi no tukey tükè-òle ké ye náhnáh-á yò. Képah ye, í nɩ me yǐnnóle kɩ í vyǎh kǔlɩ á yah soko. ¹¹ Nmɔ dókónpɔnɔle Yerusalemɩ soko, ne mé pɔ Liyel gbilki, kè náh tǔnì kah sèpìn gbõninóle. Áwɔ ñtǔ kɩ fǔ ké níy tǔ, kɩ ké gbɩ pǐ. ¹² Pé náh í we mé me yékâble n pɩ ñnì yó ñtǔne Liyel ní-ñsah gbò soko, képah náh pɩ Liyel ní-ñtǎn vɩ soko, képah náh pɩ kwil fí yó ñtǔ soko. Mé náh se mó tǔ tówú kurki mɔ tir yó ñtǔ soko. ¹³ Té pǎh pɔ toko ñne n kǒ yò, tir nê me pé kɩ fǔ yo nê-á n wǔkɩ ne gblo-á pé tyíyónó nópilé? ¹⁴ Nte nê tǔ-á mé kɩ n yo n pi, képah ye yò, mé me tǔle n pɩ í náh tǎn Liyel tyí wǔkɩ mè yò, wǔkɩ nê-á pépi ne gbɩ náh kéle. Nte tyi nónó pól-á wǎrkɩ tyi kǔnsàhnó ànê Liyel tǔntò syínyopu sébéynó soko, ñmɔ sǔnó me sé pól yò. ¹⁵ Nmɔ sǔnɔ-á me Liyel yò nê tyí soko, pépi tɔ sǔnɔ me képah ó yò ne, népéplɔ ànê nétúkúñí pól lékyí-á kɩ yilkɩ mɔ. ¹⁶ Képah ye, mé me gbah tǔ í foko dal mɔ n kɔ Liyel yah ànê névye yah soko gbímegbí, wényo-ñsah kǔne. ¹⁷ N pónó nê tyí-á mé yo yò, ye náhnáh sókóntenɔ náh ye mé pɔ Yerusalemɩ soko, à pɔ í kwil névye

yohnu mo póle, té sárkánó wilki Liyel tyí. ¹⁸ Képah soko ye sò pé po we nne Liyel ní-ńsah gbô soko, máh ní gblóy tǒ sah gbí nêne. Tówú náh sò me nne, ànê gbrôgbro yó ntê náh sò me n pi. ¹⁹ Té Asi gběnyah Nsyifunó yísyó wo sò me. Máh sò me tir yó pu pi pé we, pépi ye náhki po ásô, à po toko ní kǒ áwo tyí dò. ²⁰ Képah náh pi, Nsyifunó nónó-á ásô yò, pǎh lésô ní tǔ kyí pé tukey tükèpu tǔnkǐ tyí, lékàh-à kǐ me we ní tyí, pé kè yo kè! ²¹ Tyínúkú yó ó ye lésô mé yo gbǎp pé tyí tukey tükèpu yah soko ne nkê, máh sê ké yó ne lékyí-á kǐ n yilki n mo n pi, képah yín-á nne tukey soko kweyne yò dé!»

²² Té kwil yah tǔ-ò dí Felikisi sò me Tǔ ñgbê Yesu wǔkǐ dùkù pí yí. Kǎh pi sǔ, à tukey mè kur mo sah náh tǔn yó, té ne sràsyíbí yòtǔ ñgbê Lisyasí-à kǐ po gbí nêne, pǎh kǐ pé tir mè yah wah. ²³ Té me ne, sràsyíbí yòtǔ dí ñ syí n kyí Pole dah mo wòkònpèkè soko. A mó ye à kǒ à ne n me ñ gblóy yó kwéy. A kǎh ñ tyí névye yíni mo ñ pónyòhnìnmònlé.

Pole Liyel wey yónóle Felikisi ànê Drusili tyí

²⁴ Sèpìn yísyó sókòntèno náh, Felikisi po de ànê ñ kyí Drusilile. Té Drusilile, Nsyifu ney ye sò ñne. Képah soko, Felikisi pé kǒ pé Pole ye yah, à po Yesu Krista yó sǔ dùkù tyíle n yǎh ñ tyí. ²⁵ Nte Pole-á po tyah n yǎh gbí wǔkǐ kò dùkù pèpèy tyí yó gbí nêne, ànê gblóy tǔnó tyí yó, ànê Liyel névye po n tuke dùkù tyí yó, képah soko, tǐkǐ Felikisi tǔ, à me yo Pole tyí ne, núkúnúkú tǔne, wǎh kǐ fǔ n yuku, té pǎh po wró we, pǎh kǐ tǔ yo mo ñ tyí. ²⁶ Té ñ sòno sò me ké yó tǔle ne, Pole-á kǐ pé kǒ n pi póle; képah ye, à sò me ñne n tǔ n ye fárfár pé yǎhkǐle n yǎh n po ñne.

²⁷ Pé ye nínó pi képah tǔ soko sǔ. Képah náh, yòtǔ késán yó po Felikisi swò tǔkò pé n ye Porsiyusi Fesitusile. Té Felikisi-á sò me ké tyí ne pé Nsyifunó dyó yí pi sǔ, képah ye à Pole sah wòkònpèkè soko.

25

Pole ñ gblóy tyí dahbí Wrome kwiltám yòtǔ Sesar gbò

¹ Képah náh, gběnyah yah tǔ-ò Fesitisi* pónó sèpìn tǔ-ò sǔle Sesarí kwil soko, à dokò yuku Yerusalemí kwil. ² Képah soko, sárká syínwǐlkǐpu yòtám ànê Nsyifunó né-ñgbno kyí ñ tyí ne nkê, Pole-á tyítúkúnì pi. ³ Té tyah ñne n gbah n ni ne, à ñ gblóy ye pé tyí, à mó Pole kǒ à po Yerusalemí kwil, pé ñ tyí sohlí n yah palle. Nte kègbí tǔ yó, yínví ye sò pé n pi ne, pé à we kò mo wǔkǐ yah. ⁴ Nte Fesitisi me pé syah ne, Pole-á me dáhnmònlé wòkònpèkè soko Sesarí kwil. Té péwo rítǔ tǔ náh tǔ n mo n pi pé syínsoko-ńsah nénpó. ⁵ Nkê, pé yah tǎm nónó-à kǐ fǔ n tǔ n pi, pé péwo sò tǔ pé tiki yuku Sesarí kwil. Pole-à kǐ se me tyítúkú yó pi pé we, pǎh kǐ kyí nénpó, pé kǐ n tǔkò à kǒ.

⁶ Képah soko, Fesitisi náh tǔ tǔ mo nénpó à kah sèpìn kwártòno, képah náh pi, gbám yó soko, té ñ syí soko Sesarí kwil. Ké dǐndalle, à

* **25:1** 25.1 - Fesitusile, Wrome ney ye ñne. Nmo ye sò Wrome kwiltám yòtǔ Sesar sah Nsyude gběnyah yah tǔ-òle.

me kǒ tē tukey tükè-nsah soko, té tēntò mǒ ne pè pǒ Polele. ⁷ Pole-á pǒ gbí nēne, Nsyifunǒ nónó-á sò wil Yerusalemú kwil, pè pǒ à mǒ gbí, té tyah lékàhle òne n kǒ kèpékèyò tyi náhnáh soko. Té tir yó nítē náh me pé tyiyónó nǒpi soko, nē-á wèkì ne gblǒ-á séle. ⁸ Képah soko, Pole me tyah ò gblǒy vyàhle n kǒlì ne, pé náh tyítúkù yó nítē pì à de Nsyifunǒ tyi kǒnsàhnó tyí, kèpah náh pì Liyel ní-nsah gbô tyí, kèpah náh pì Wrome kwiltām yòtē Sesar tyí. ⁹ Nte Fesitusi wǒ sò me ké tyí ne, Nsyifunǒ pé yíngbìle n yo. Kǎh pì sē, à Pole syah ne, à se kì fē syi kyì Yerusalemú soko, ò tukey kyì n tuke péwǒ yí yah nì? ¹⁰ Wǎh yo sē, Pole me yo ò tyí ne, Sesar tukey tükè-nsah yó soko-á péle yò, òmǒ tyí-á pé tukey yíne kè tuke. Nsyifunǒ-á yò, pé náh tyítúkù yó nítē pì pé tyí. Yòtē dí, òmǒ nítē tǒ pǎnyíno-á me ké soko ó. ¹¹ Nkē, pé tyí-à kì me kah, ànê pé me tir yó pì nē-á yíne kǔne, pé náh me yahle pé kúnó yò dò. Nte pǎh tǒkǒ péwǒle n kǒ tyi nónó soko, gblǒ-à níkēne séle, ònì yó nítē náh fē pé gbàh de mǒ pè kǒ n pì. Páh me ké tyí ne, pé tyí tukey kyì n tuke Sesar tyí. ¹² Képah soko, Fesitusi ànê ò tukey tükèpu tǐnkì me wē wē. Páh tyē, à me yo Pole tyí ne, wǎh fyò Sesar yìn yo tē, wǎh kì kyì òmǒ tyí Wrome kwil soko.

Akripa me Polele n piki n yah

¹³ Sèpìn yísyó sókónteno náh, yòtē dí Akripa ànê ò dósè Berenisi pǒ yah gběnyah yah tē-ò dí Fesitusi tyí, Sesarì kwil. ¹⁴ Pè kì sò sèpìn yísyó pì n pì nénpó. Kǎh pì sē, Fesitusi mó núkú Pole tyí wē kǒ mǒ yǎh Akripa tyí ne níkē, Felikisi-á dí yó dah mǒ sah wòkònpèkè soko ásò. ¹⁵ Té páh pǒ yuku Yerusalemú kwil, sárká syínwìlkìpu yòtām ànê Nsyifunǒ yèwàhnì-á me pǒ n tǒkǒ òne n kǒ pé tyí, té me kéle n yah n kǒ pé tyí ne, pé à mǒ kǔ kǒ. ¹⁶ Nte páh kè yo pé tyí ne, kè náh n pì sē pépì Wrome tǎn wèkì soko. Pé náh wòkònpèkè soko neyne n mǒ kǔne n kǒ, né pé náh wèkìle à kǒ, à ò yo yo tē yo nénye yíi yah, nónó-á tǒkǒ à kǒ. ¹⁷ Képah soko, kéne no me pǒ ànê péwǒle ásò soko. Péwǒ náh sò me ké tyí ne pé tir mè sah mo. Képah-á, ké dīndal nítēne pé núkú yuku tukey tükè-nsah soko, té ne pè pǒ kéne díne. ¹⁸ Péwǒ tē-á sò me n sǒ ne, nénye nónó-á tǒkǒ à kǒ, pǎh kì pǒ tyítúkùnì òngbǒ duke duke kwǎh n pì ne, sépi-á à pì. Nte pǎh pǒ, kè náh pì sē. ¹⁹ Páh me pǒ yékàb yísyó óle n pì òne pé yēngbē Liyel wèkì tyí soko ànê Yesu yó tyí soko nē-á lésò ku, té Pole tǒ me n yo ne, wǎh me min soko. ²⁰ Kǎh pì sē, péwǒ náh sò pì, páh ne yì mè dùkù wah n pì sǒ. Képah soko, pé me Pole piki yah ne, à se kì kyì Yerusalemú kwil, ò tukey kyì tuke nénpó nì? ²¹ Nte Pole me ne, páh me ké tyí ne pé tē ásò, pé tyi yah mó pǒ kyì wah Wrome kwiltām yòtē Sesar tyí. Kǎh pì sē, pé me ne pè à dah mǒ sah wòkònpèkè soko, fǒó kè pǒ nǒ ò tékínmǒnǒ tyí Sesar tyí. ²² Képah soko, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, péwǒ tǒ-á me ké tyí ne dí mè pǒ ò tyi yǎh pé noh. Képah tēne, Fesitusi me ne níkē, nísò nítē ó soko, wǎh kì pǒ ò tyi yǎh à kì noh.

²³ Dīndalle, Akripa ànê Berenisi pé mǒ wil yòtǒrí flo soko, té sràsyíbì yòtām òngbǒ ànê kwil né-òngbǒ me pé sò tē, pè yuku tukey tükè-nsah

wòkò sòkò. Képah sòkò, Fesitusi pé kǒ pé pò Polele. ²⁴ Wǎh pò, Fesitusi me de wey sòkò té ne, yǒtǔ dí Akripa, òmò ànê nónó pól-á me péle ásô sòkò yò, pé pól-á me dí mène n yah kè. Nsyifunò tówú pól-á pò wil pé tyí ò tyí sòkò Yerusalemì, ànê fǒó ásô tò sòkò. Pǎh me gbo mǒ tǔ ne, à nǎh yǐne sǎhnóle min sòkò pólle. ²⁵ Nte péwò tǔ wò nǎh tir yó we ò tyípínì sòkò, nê-á yǐne ò kònmòle. Té wǎh fyò ò gblǒy tyí dahbì Wrome kwíltǎm yǒtǔ Sesar gbò, képah-á pé ne, pǎh kǐ à tekì mǒ à kǒ. ²⁶ Té tir nê tǔ tótó-á pé kǐ wǎrkì, kǐ à tekì mǒ n pì Wrome kwíltǎm yǒtǔ Sesar tyí, pé nǎh me képah pǐ. Képah-á pé pò òne pé tyí ànê òmò nítǔ tò tyí ò wahle yǒtǔ dí Akripa. Pǎh ne, pǎh kǐ à piki yah te, pé tǔ we tir yó we n wǎrkì ò tyí sòkò, pé à tekì n mǒ Sesar tyí. ²⁷ Péwò tǔ tyí ké yah nǎh, à wòkònpèkè sòkò ney tekì mǒ Wrome kwíltǎm yǒtǔ tyí, té à nǎh mó tǔ tǔ tyi yah we yo tekì mǒ ò tyí, nónó yǐn-á pé tǒkò à kǒ.

26

Pole-á ò tyípínì yǎh sǒ yǒtǔ dí Akripa tyí

¹ Képah sòkò, yǒtǔ dí Akripa yo Pole tyí ne, wey-á me ò tyí, wǎh kǐ fǐ ò vyǎh kǒlì. Wǎh yo sǔ, Pole me ò gbò yǒ, té tyah ò vyǎh kǒlínóle pé tyí ne níkǔ, ²⁻³ yǒtǔ dí Akripa, òmò-á pépì Nsyifunò tyídì pólle n pne ànê tyi nónó yǒ-á pé yékǎble n pì. Képah-á, òvìvì òngbǔ-á kéle péwò tyí kweyne, kǐ pé vyǎh kǒlì tyi nǒpì pól sòkò, Nsyifunò-á n tǒkò péle n kǒ tyi nónó sòkò. Pǎh òne n ni, à ò gblǒy ye, à mó noh pé tyí.

⁴ A tǒkò pé kètǔnpìkǐ gbí dùkù tyí, pǎh sǒ me pé minne n pì dùkù nène pé kwil tǎn wró ànê Yerusalemì sòkò, Nsyifunò pól-á képahle n pne. ⁵ Pǎh péle n pne di mónóle. Pǎh kǐ me ké tyí, pǎh kǐ fǐ pé kèdùkù yo nítǔne ne, Farisiyǔ névye tǔnkì sòkò ney-á péle, tǔnkì nê Liyel wǔkì tyí-á kah tah. ⁶ Nte Liyel-á ò vyǎh tǒkò pé nǎh tǎn tyí nê tyí sòkò, péwò gbò sǎhnó-á me ké yǒ, képah yǐn-á péle tukey sòkò nùkúnúkù yò. ⁷ Té pépì yìkì ò gbòninó gbò sǎhnó-á me ké yǒ ne, kǎh kǐ n pì n dal n mǒ n pì, té me gbah tǔ à Liyelle n gbilki ké lékǎh, ké gbìntǔ. Képah yǒ gbò sǎhnó yǐn-á Nsyifunò tǒkò péwò kǒ yò, yǒtǔ dí Akripa. ⁸ Nte kwáh nê se pì, té ké fǐnsyino tǔ kah tah pé no Nsyifunò tyí ne, Liyel-á lékyìle n yilki n mǒ ni?

⁹ Péwò nítǔ tǒ-á sǒ me n sǒ ne, pǎh yǐne pé tyi pól pì, pé Nasaretì kwil Yesu yǐn yǒ sǔnó yah kǒ. ¹⁰ Sárká syínwìlkìpu yǒtǎm-á ké wǔkìle pé kǒ te gbí nène, pǎh Yesu yǒ sǔpù nǎhnǎh tǔ dah mǒ wòkònpèkè sòkò. Té pǎh sǒ sǒ péle n ko n mǒ fyéle, péwò kè fǐ n syi. Képah-á pé pì Yerusalemì kwil. ¹¹ Pǎh sǒ me n de n kǒ pépì Nsyifunò Liyel ní-nítǎn vì sòkò, à Yesu yǒ sǔpùle n tǔ n fǒh, té me ké tyí ne pé pé kyí mǒ, pé Yesu yǒ sǔnó yal mǒ. Té pé fòkò vyǎh nkǎhn mǒnǒ tǔ tyí péle, pǎh níkǔne pé nyáh sǒ ò kyì péle n fǒh kwlókǎhkìno tò sòkò.

¹² Sǔ-á sǒ yóle, sárká syínwìlkìpu yǒtǎm me tǔnweno ànê wǔkìle pé kǒ, pé yuku à n yuku Damasì kwil. ¹³ Nkǔ, yǒtǔ dí Akripa, pǎh sǒ me wǔkì yǒ gbìntǔ pǒle, té me kyòò yó we kè wil yǐnyǒ, nê-á piki kal gbìne,

à pɔ kwe péwɔ ànê pé wě̀kì kómú yǒ pě̀rr; à pé mɔ gbĩ. ¹⁴ Képah tēne, pé pól syíkú sétáh té péwɔ me yínpǔ yó noh kè me n yo pé tyí Yebre wey soko ne ríkē: «Sole, Sole, kwâh nê pɔ té á ríne n fôh sě? Ngbò gbò nê-à yahle nâh vínòle, képah ye n kwɔ dé!» ¹⁵ Kâh pɔ sě, pé me piki yah ne, nê se ñmole nɪ, Tě ñgbě? A me yo pé tyí ne: «Yesu ye ñmole, nê-á á n fôh. ¹⁶ Nte yuku n yin á gbyêh yǒ. Mâh ní gblòyne ñ wě̀kì tir nê yinne, képah we yò: Mé ne á pɔ ní tǔnpule. Sǔ-á á we ríne yò, á kɪ kéle n yah n yo n kǔ, à tahlɪ tyi nónó tɔ-á mé kɪ pɔ ñ wě̀kì n pi náhle. ¹⁷ Mé kɪ ñ pwah mɔ wilki Nsyifunɔ ànê kwólókáhkínɔ névye gbò, pépi nónó tyí-á mé n tekɪ n mɔ ále. ¹⁸ Mé ále n tekɪ n mɔ pé tyí ne, á kyɪ pé yí yíkɪ, pé kǔ pé wil fě̀ntú soko pé pɔ kyòo yah. Pé mó wil sétàn yǔtě yǔrɪ soko pé pɔ Liyel tyí, pé tyípél kǔ sè yǔ mɔ pé kǔ, pé mó kyɪ tē-nsah we Liyel wě̀npɪ wró, nónó-á me Liyel tyí yǔ ñmɔ yǔ sě̀nó yinne.»

¹⁹ Pole-á Tě ñgbě Yesu welo nópi yo te, à ñ syɪ yo Akripa tyí ne ríkē, yǔtě dí, páh tyi nónó noh, té tyi nónó we wě̀kínó mè soko nê-á n wil Liyel tyí, pé nâh yahle sé pínòle. ²⁰ Té Damasɪ tǎn ñgbò tyí-á pé yo séle. Képah nâh, pé me sè yo Yerusalemɪ tǎn tyí, ànê Nsyude gběnyah tǎn pólle, à tahlɪ kwlo kwlo téló tyí. Páh kè yo pé pól tyí ne, pé pé nno vi mɔ, pé mó Liyel wě̀kì tē. Nkě, pé tyípeplole n pɪ, nónó-á n wě̀kì ne gbɪ yǔ, pé nno-á vi mɔ. ²¹ Té képah yǔ soko-á Nsyifunɔ tē péle, gbí nê-á sǔ pé me Liyel ní-nsah gbò soko. Pâh sǔ me n yah n kǔ pé kònmɔ-nsahle. ²² Nte Liyel yòhnìnmɔnɔ gbò yǔ, páh me min soko à pɔ syɪ kwey tyí. Té páh tǔ ásó soko yò, gblɔ yo yinne tahlɪ ànê yām tǎn tyí. Liyel tě̀ntǔ syínyopu ànê Moyisi-á tyi nónó tyí yo ne, sâh kɪ pɔ n pɪ n pi, pé nâh tir yó ñtě yo kah mɔ sépi yǔ, sépi nónó-á yo ne ríkē: ²³ Liyel ney yáhtokɔnɔ-á kɪ yèvyáhrɪ pɪ kɪ ku. Té ñmɔ-á kɪ n pɪ n pi négbenne, kɪ yilki mɔ lékyɪ soko. Wâh kɪ pɔ pwáhnmɔnɔ tyí yo wah kyòo pépi Nsyifunɔ tyí ànê névye téló tyí.

²⁴ Té Pole-á me ñ tyi yah yónó soko sě me ñ vyâhle n kǔlɪ, Fesitusi wekɪ páhpáh ñ yǔ ne ríkē, ñ yǔgbèkè nâh me, ñ kǎrn pínó kéréké-á ñ yǔgbèkè yuku. ²⁵ Nte Pole me yo ñ tyí ne ríkē, yǔtě pépey, pé yǔgbèkè nâh yuku dé! Gblɔ ànê yèsrey welo ó kókó-á pé n wekɪ. ²⁶ Nkě, tyi nópi soko yó ñtě nâh pɪ sè̀tɪn sǔ soko, pé sě̀nó-á me ké yǔ ne, yǔtě dí Akripa ñtě pínó-á me sé soko dò. Képah-á, pé kǔ pé kéle n yo n dal n mɔ ñ yah soko ñsâhle. ²⁷ Nte yǔtě dí Akripa, à kó sě Liyel tě̀ntǔ syínyopu welo yǔ nɪ? Péwɔ tē-á pɪ ne wâh sě sé yǔ. ²⁸ Képah soko, Akripa me yo Pole tyí ne, kâh nâh kɪ ne pé mo kwéy, wâh nâhkɪ núkú péwɔ vi mɔ pɪ Yesu yǔ sě-òle.* ²⁹ Pole me yo ñ tyí ne, kâh kɪ se pɪ núkúnúkú ò, kâh kɪ se mo ò, péwɔ tē-á me Liyelle n ni ne, kè kâh yin ñmɔ ñtě ó tyí, ríkē nónó pól tɔ-á me pé welole n nohnɪ kweyne yò, pé pól pɪ péwɔ tyí kǔle, Yesu yǔ sě̀púle, té kǎrn wɔ kâh mɔ pépi tyí.

³⁰ Képah nâh, yǔtě dí Akripa yuku, ànê gběnyah yah tē-ò dí Fesitusile, ànê Berenisile, à tahlɪ nónó pól-á sǔ me kǔntě̀nòle péle. ³¹ Nte pâh wil, pé tyah n yo wě̀ tyí ne, dí mè nâh tir yó ñtě pɪ, nê-á yíne ñ kònmɔnɔle,

* **26:28** 26.28 - Wró mè soko, névye sǔnɔ me sé tyí tyíle. Túkú sǔnɔ soko, kǔ ye Akripa Polele n ko. Túkú sǔnɔ soko mó, Pole wey ñ ni tē.

képah náh pi, ò dàhnm̄on̄ole wòkònpèkè sòko. ³² Képah sòko, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, dí mè à sò me ò tukey tyí dàhbí-rík̄ēne Wrome kwiltām yòt̄ē Sesar gbò sòko, wāh yīne fīnm̄on̄ole.

27

Fesitusi ne pè sòko Polele Wrome kwil

¹ Képah sòko, kǎh pò sah núkú yò ne, áyáh kɪ yuku n pi Wrome kwiltām yòt̄ē ñgb̄ē Sesar tyí Yitalɪ gb̄ēnyah sòko, pè me Pole àn̄ē wòkònpèkè sòko névyē yísyó dahbɪ sràsýíbí yòt̄ē yò gbò, ne à sòko ále. Dí mè yīn ye sò Nsyulyusile. Nm̄o ye sò Wrome tǎn sràsýíbí t̄ĩnkɪ yó yòt̄ēne n̄ē-á pè n ye Wokustile. ² Képah t̄ēne, á de Adramiti kwil krótókè ñgb̄ē yó sòko, à sòko. Krótókè mè kɪ sò n syò n pi Asi gb̄ēnyah krótónè yīn-ńt̄ǎn sòko. Arisitarkɪ sò me ále, n̄ē-á n wil Masedonɪ gb̄ēnyah kwil yó sòko pè n ye Tesalonikile. ³ Ké d̄indalle, á kyɪ de Sidò kwil. Nte Nsyulyusi sò me Pole t̄ēnó ple. Kǎh pi s̄ē, à w̄ēk̄ile Pole kō ne, à kyɪ yah ñ kódíbí tyí, pè kō pè à we n yohnɪ n m̄o. ⁴ Képah náh, áyáh yal n̄énpó, yǎhkɪ sò me ále n fwo. Kǎh pi s̄ē, á syò gb̄ēnyah yó gbòpò pè n ye Syiprile, pne yo nyó. Képah sò me yǎhkɪ yah kō sah á tyí kwéy. ⁵ Té yò sòko pne yo sòko, à syò Silisi gb̄ēnyah àn̄ē Pánfilɪ gb̄ēnyah gbòpò, à kyɪ tiki Mira kwil, Lisi gb̄ēnyah sòko. ⁶ Áyáh me n̄énpó, Wrome tǎn sràsýíbí yòt̄ē me Alekisādri kwil krótókè ñgb̄ē yó we, n̄ē-á kɪ sò n yuku n pi Yitalɪ* gb̄ēnyah sòko. A me á dah m̄o képah sòko. ⁷ Á s̄ep̄in náhnáh pi, té á náh sò me f̄ē n to súú. Á yèvyǎhrɪ kah pi, té pyē yīni t̄ē Knidi kwil dé-rísahle yúkey. Nte yǎhkɪ-á sò me ále n fwo n̄énpó t̄in yúkúnóle s̄ē, gb̄ēnyah n̄ē-á pè n ye Kretile pne yo nyó, á syò képah dónm̄o-rísah yó gbòpò pè n ye Salmonene. N̄énpó sò me yǎhkɪ yah kō sah á tyí kwéy. ⁸ Á yèvyǎhrɪ pi n̄énpó sókó-rísah sòko, à kyɪ yīni t̄ē Kretɪ f̄í yó sòko pè n ye Krótónè yīn-rísah p̄ep̄eyne. Lastɪ kwil me n̄énpó t̄nò.

⁹ Légb̄íne, wró náhnáh sò me sòko te. Té Nsyifun̄o f̄ilsǎhkɪ sò níkɪ t̄ē gb̄í-á sò me sòko te s̄ē, yǎhkɪ sò me kō. Kǎh pi s̄ē, krótókè tónó sò me pi dlol̄e. Képah ye, Pole me ké gbáhdyáh di pé tyí ne, ¹⁰ pé kódíbí, péw̄o-á kè we te ne, krótókè tónó náh t̄ō f̄ē n yò n sòko n pi, né dlo náh we ké sòko. Té kè náh n yīn n pi krótókè àn̄ē ké sòko vyó yíkínó k̄épékè ó tyí dé, pépi to min-á kɪ n syah n wū ké sòko. ¹¹ Nte sràsýíbí yòt̄ē dí sò me s̄ē krótókè tó-ò dí àn̄ē ké yòt̄ē wey yò sòko, à kal Pole tyíle. ¹² Té Kretɪ gb̄ēnyah krótónè yīn-rísah mè náh sò me ple kwònrɪ gb̄íne. Képah ye, névyē kan sò me ké tyí ne, kǎh kɪ f̄ē n pi n pi, pé yīni t̄ē ké krótónè yīn-rísah yó sòko pè n ye Fenikisile, pé kyɪ kwònrɪ gb̄í pi n̄énpó. N̄énpó sò me Kretɪ gb̄iyiki t̄inne.

Yáhpékè yó k̄on̄óle pne yo sòko

¹³ Képah sòko, yǎhkɪ yó tyah n kō n wil fálfál yo nyó t̄inne. Képah t̄ēne, pè sò me n s̄o ne páh n̄ē yah t̄oko, kǎh kɪ f̄ē pi, té me krótókè yīn

* 27:6 27.6 - Yitalɪ gb̄ēnyah sòko ye Wrome kwille.

mɔ mɔ vyóngbilkì dɔkɔ mɔ, krótókè kɔ̀ kè tyah n sɔkɔ, à kyɪ tɔrɪ sɔkɔ Kretɪ gběnyah gbòpɔle. ¹⁴ Dɔ̀ kwéy, yáhpékè yó kɔ̀ wil ymɔ yɔ̀ à tiki pɔ̀ mɪ á sɔkɔ. Yáhkí mɛ̀ yĩn ye sò Yerakilòne. ¹⁵ Kè pɔ̀ á krótókè tɔkɔ n yuku gběntěnáhle, á náh tě we ké yah kɔ̀. Á me á gblɔ̀y fin mɔ̀ kè kɔ̀. ¹⁶ Kè kyɪ sɔkɔ̀ ále gběnyahpír yó tnò pè n ye Kodale, pne yɔ̀ niyó. Kéne gběnyah sò me yáhkí yah kɔ̀ sah á tyí kwéy. Káh pɪ sě, krótópír nê-á sò me tóhnmɔnsáhnóle krótókè ñgbě tyí, á gbah tě, à képah we yɔrɪ dah mɔ̀ ké sɔkɔ̀ yèvyáhrile. ¹⁷ Ké dahnmɔntenɔ̀ náh, á mɔle krótókè ñgbě pukubi kore vi ne kè káh kwɔkɪ. Té tiki-á sò me á tě ne á káh kyɪ n nir Libi gběnyah sèmiyáhrí sɔkɔ̀ sě, képah ye á krótókè yòtah flo kũ, sépi nónó gbò yò-á ñkěne yáhkí kéle n tu n mɔ̀ súú, té me á gblɔ̀y fin mɔ̀ yáhkí kɔ̀ kè n yuku ále. ¹⁸ Dindalle, yáhkí sò me yɔ̀ sɔkɔ̀ ále n kah fwo sě, káh pɪ sě, pè krótókè tókóbí wilki min dah mɔ̀ pne yɔ̀ sɔkɔ̀. ¹⁹ Sèpìn tɔ̀-ò sòle, krótókè tópú tɔ̀ me ké tɔ̀npivýó túkú wilki ké sɔkɔ̀, à min dah mɔ̀ pne yɔ̀ sɔkɔ̀ pé gblɔ̀y. ²⁰ Kè sò me pɪ sèpìn náhnáhle, té á náh gbí we yah yĩne, képah náh pɪ, níwɔ̀ kèpyele. Yáhkí sò me peke tě sě, fɔ̀ó á náh tɔ̀ me pɔ̀ n sò ne, áyáh kɪ pwah.

²¹ Káh pɪ sě, á sò me sèpìn náhnáh pɪ yòke yó-ñkěne. Képah sɔkɔ̀, Pole me yuku yĩn no pól niyó, té ne ñkě, pé kódíbi, páh sò yĩne pè sah péwɔ̀ yóré yò, pé mó wũ Kretɪ gběnyah. Képah-à sò me pɪ, páh dlo nónó gbal, ànê yíkínó nónó-á pɪ pé tyí yò, sè náh náhkɪ pé yĩni n tě n pi dò! ²² Nte núkúnúkú, páh kéle n yah n kɔ̀ pé tyí ne, pè pé ni syáh, ñkě ñni yó ñtě yò náh yĩ n pi à wil krótókè tyí sɔkɔ̀. ²³ Nkě, Liyel nê tyí yò-á péwɔle pé tòle n pɪ ñ tyí, ñmɔ̀ yinyó tɔ̀npɪ yó-á wil pé yah lékáh mɛ̀ sɔkɔ̀, ²⁴ té yo pé tyí ne: «Káh tiki pɪ, Pole! Á kɪ n yĩn n pi Wrome kwiltám yòtě Sesar yah sɔkɔ̀, kɪ á yótyí yo ñ tyí. Té névyé nónó pól-á me n yuku ále krótókè sɔkɔ̀, áwɔ̀ gbò yò, pé sɔkɔ̀ yó ñtě yò náh n yĩ n pi.» ²⁵ Képah-á, péwɔ̀ Pole sɛ̀nó-á me Liyel yò ne, káh kɪ n pɪ n pi sɔ̀-á ñ yinyó tɔ̀npɪ yo kéle pé tyí. Képah-á, pè pé ni syáh pé kódíbi. ²⁶ Nte krótókè tě wɔ̀-á kɪ kyɪ n yuku n pi pé tyí yɔ̀ niyó kwil yó sɔkɔ̀ dé!

²⁷ Légbíne, yáhkí sò me yɔ̀ sɔkɔ̀ ále n fwo n yuku sě pne yɔ̀ yò, nê-á pè n ye Mediteranine, fɔ̀ó à pɔ̀ syɪ ké sèpìn gbɔ̀nyáh-ò sò lékáh tyí. Té léni mónó wró sɔkɔ̀, krótókè tópú sò kè sò ne, áyáh me de n te kènkwháh yòle, ²⁸ té yóntí sáh sáh kwáh min dah mɔ̀ yɔ̀ sɔkɔ̀, té kè we ké súkúlinó me métérnó yògbám pó kwárninɔle. Áyáh yuku yahle kwéy, pè tɔ̀ kè min dah mɔ̀, té kè we ké súkúlinó me métérnó túkúrí pó kwártɔ̀nɔle. ²⁹ Pè sò me tikile n pɪ ne, krótókè káh pɔ̀ kyɪ syɪ dyèh yísyó tyí, kè yuku. Képah ye, pè krótókè yĩn mɔ̀ mɔ̀ vyóngbil ñyèh dah mɔ̀ krótókè náh ùnne, té me tyah dálnó óle n dekɪ. ³⁰ Nte krótókè tópú sò me n yah n kɔ̀ tó-ńsahle. Káh pɪ sě, pè krótópír tiki mɔ̀ yɔ̀ yò, té ne páh ne pé krótókè yĩn mɔ̀ mɔ̀ vyóngbil dah mɔ̀ krótókè yah ùnne. ³¹ Képah sɔkɔ̀, Pole me yo sràsyíbi ànê pé yòtě dí tyí ne ñkě, díbi nópi-à kɪ wú-ñkěne krótókè sɔkɔ̀, pépi náh tě we n pwah n pi dé! ³² Képah sɔkɔ̀, mɔ̀ nónó-á sò tě sah krótópírle, sràsyíbi núkú sépi kòlɪ mɔ̀ kè kɔ̀ kè sɔkɔ̀.

³³ Képah náh, tyah-á pópó n dal, Pole kè yah kǒ no pól tyí ne níkě, pè yòke yǒ. A ne níkě, ké sèpìn gbǒnyáh-ò-á kweyne yò, pé yáh-ńsah me tyè tē pópó, pè náh me fē yòkele n yǒ. ³⁴ Nte yòke vyāh-á mó tǒ me pé min pwáhnó tyí sǒkǒ. Képah-á, páh kéle n yah n kǒ pé tyí ne, pè yòke yǒ. Nkě, pé sǒkǒ ney yó nítě yǒyén pó núkú fyé náh n mǒ n pu n pi. ³⁵ Képah yóntenǒ náh, Pole búrn tǒkǒ, té wekǐ Liyel tyí no pól yí yah, té kè kwǒ à tyah n tah. ³⁶ Képah sǒkǒ, no pól ni sǔ, pé to me yòke yǒ. ³⁷ Névyè nónó-á sǒ me krótókè mè sǒkǒ, á pól sǒ me nǐpǐ lègbām tikitǒnǐ pó gbām pó kénúkòle (276). ³⁸ A pól-á yǒ tǒ te gbǐ nǐne, á sèmukǒ wilki min dah mǒ yǒ sǒkǒ krótókè kǒ kè pǐ fáhfáh.

Krótókè tyí yíkínóle pne yǒ sǒkǒ

³⁹ Képah tǐne, tyah-á pǒ dal krótókè tǒpú náh sǒ me kènkwhǎh yǒ yah pǐ. Pǎh pǒ yǒ kéngbárkǐ yó kyomǐ we, nénpó me wényín-ńsahle, pè ne páh kǐ yuku yah nénpó krótókèle, kǎh kǐ fē n pǐ n pi. ⁴⁰ Képah sǒkǒ, pè krótókè yǐn mǒ mǒ vyóngbǐl de mǒ sè kǒ sè wǔ pne yǒ sǒkǒ. Té núkú yǒ sǒkǒ krótókè yah tē tē yǐ tǒ wah mǒ, ké yah tē yǐnne. Té me fwǒ toh yǐnyǒ, krótókè yah tǐnne, yǎhkǐ kǒ kè kéle n tu n mǒ, té pé yah mǒ à yǒ kéngbárkǐ mènne n yǐkǐ. ⁴¹ Nte pè kyǐ yǐni tē yóntáh sèmiyáhrǐ fǐ yó tyí, à nir ké sǒkǒ. Krótókè yah tǐn sǒ me kyǐ di sèmiyáhrǐ sǒkǒ, fǒfǒ kè náh me fē n yike, té níkwǐl me ké náh tǐnne n mǐ n kwǒkǐ n pǒ. ⁴² Képah sǒkǒ, sràsyíbǐ sǒ me n yah n kǒ wǒkǒnpèkè sǒkǒ névyè kònmǒ-ńsahle. Tíkǐ sǒ me pè tē ne, pè kǎh pǒ n yǒ n wil n to n pwah. ⁴³ Nte sràsyíbǐ yǒtē dí-á sǒ me ké tyí ne, pé Pole pwah mǒ sē, à pè yǐni mǒ képah pínóle. Té ne, yǒ yǒnpnèpu ñgbò yǒkǒ de yǒ sǒkǒ, pè kènkwhǎh yǒle n yǐkǐ. ⁴⁴ Té me ne, no tǐlǒ sésárno tǒkǒ, képah náh pǐ, krótókè kwókínóle, pè dǒkǒ sépi yǒ, pè ne n yǒ n yuku. Sē ye kè pǐ, té no pól yǐni tē kènkwhǎh yǒ sǒkǒ krómkróm pé vyele.

28

Pole-á nê pǐ gběnyah yó sǒkǒ pè n ye Maltile, pne yǒ niyó

¹ Képah sǒkǒ, áyáh pwah sē, á kè noh ne pne yǒ niyó gběnyah mè yǐn-á Maltile. ² Kéne kwil tǎn me á tǒ sah tē yǐn palle. Té pǔ-á sǒ me n pǐ, té vǐri me n pǐ sē, pè me nyàh mǒ tǐí á pól kǒ á me tuke mǒ tē n wne. ³ Képah sǒkǒ, Pole-á kyǐ lésǒpǐ kwel ne pé pǒ mǒ nyàh sǒkǒ, nyàh swǒ-á kyǐ sé tyí, wáhnpo yó wil sé sǒkǒ à Pole kǒ, fǒfǒ à toh mǒ ñ gbò tyí. ⁴ Kwil mè tǎn-á wahy we tóhnmǒnǒle ñ gbò tyí sē, pè tyah n yo wē tyí ne, tǒtò náh me ké sǒkǒ pǒlle, dí mè-á nékókè mǒ yah. Wǎh sénsǒ pwah pne yǒ gbò sǒkǒ ó, ñte pépi sétǒ nê-á gbule n wah, képah tē wǒ náh à sah n pi min sǒkǒ dé! ⁵ Képah sǒkǒ, Pole wahy mè mir dah mǒ nyàh sǒkǒ. Té syéhéh kwéy nítě náh kyǐ Pole wil tyí. ⁶ Té kwil tǎn sǒ me syíkintǐnóle n pǐ ne, dǒ páh kǐ à we à kǐ me tyah n sē, képah náh pǐ, kǐ syǐkǐ n ku n pi nénpó swǒ. Nte pǎh képah syǐkǐ tē wrétété, pè pǒ pǐ ne, pèkè yó nítě náh à no n pi. Kǎh pǐ sē, pè pé vyēy vi à tyah n yo ne, tǒ yó-á ñne.

7 Té nyāh soko-á sò ále, fí yó sò me nénpó tnô, nê-á pne yo nyó gběnyah mè yòtē dí tyíle. Kéne dí yin ye sò Publiyusile. Nmɔ me á tō sah tē palle n kódíbí sō, té á kō á twah n tyí à sèpìn tōnì pì. 8 Té kéne dí sú sò me yam pèkì yō. N wil sò me vyāh, té n foko to me kye. Képah tēne, Pole me kyí yah n tyí, té n gbàn sah n yō à Liyel ni n tyí, à à de mɔ. 9 Képah nāh, kéne kwil yámpú téló to me pɔ Pole tyí, té pɔ dénmɔnɔ wɛ. 10 Kāh pì sē, á yō yō nénpó soko kègbile. Té áyáh pɔ n tyah sókónóle, yí nónó yétó-á sò me á tē, pè sé pólle á kō.

Pole yínintēnole Wrome kwil

11 Képah nāh, n̄wóló tōnó sókónteno soko, á me de soko Alekisādri kwil krótókè ngbē yó soko, nê yīn-á kènīnīne. Képah sò me kwòvuri gbí tyénó syku tē Maltu gběnyah soko. 12 Ayáh kyí yīni tē Sirakusi kwil, á tē nénpó à sèpìn tōnì pì. 13 Ayáh yal nénpó, à tyah n tɔri n yuku krótókèle yo vyāh tyí, pópó à kyí de Wregbyo kwil. Ké dīndalle, yáhkí kō wil á nāh tīnne à pɔ. Kāh pì sē, sèpìn níni wró, á yīni tē Pusolu kwil, té wil krótókè soko. 14 Ayáh kyí nénpó, á kyí Yesu yō sēpú yísyó wɛ. Pépi me á ni, á kō á wū à sèpìn kwārnino pì pé tyí. Képah nāh, á soko Wrome kwil. 15 Té Wrome kwil Yesu yō sēpú-á fyò á pínó noh, pé túkù pɔ á yohni, fóó Apyusi yòhntàhkì soko; pé túkù mó pɔ á yohni fí yó soko pè n ye Népân twáh-rítân tōnīne. Pole-á fyò pè we sē, à wɛkì Liyel tyí, ànê n ni sū.

16 Képah tēne, áyáh yīni tē Wrome kwil, pè ké wèkìle Pole kō à kyí tē n tyí wòkò soko, té sràsyí yó kō à nne n kyomì.

Pole Liyel wey yónóle Wrome kwil

17 Képah soko, sèpìn tōnì-á soko, Pole Nsyifuno yah tām ye n tīnne. Pāh pɔ tuke mɔ, à yo pé tyí ne, pé no, pé nāh sénsō tir yó rítē pì de pé no Nsyifuno tyí, pé nāh pé nāh tān wāl dèl pì, nte pè pé tē Yerusalemi soko, té pé dahbì Wrome tān gbò soko. 18 Nte Wrome tān-á pé piki yah te gbí nēne, pè nāh pé tyípíní yó rítē wɛ, nê yīn-á pé yīne pé ko mɔ. Kāh pì sē, pè me ne pāh péle n fin n mɔ. 19 Té Nsyifuno me képah yahle. Képah-á, pé gbò yīi nāh, pé me pé gblóy tyí dahbì Wrome kwiltām yòtē Sesar gbò. Nkē, tókónkōnɔ tē wɔ nāh pé ne pé tɔkɔ pé no Nsyifuno kō dé! 20 Képah yīn-á pé kō pé kè yah kō ne, pé pè wɛ, pé mó yáhkì yāh péle. Yisrayel tān gbò sàhnó-á me pwáhn̄mɔ-ò nê yō, n̄mɔ yīn-á kárn nópìle mónóle péwo gbàn soko yò. 21 Képah soko, pè me yo Pole tyí ne, sébéy yó rítē nāh wil Nsyude gběnyah, à pɔ pépi tyí n̄mɔ Pole tyí soko. Pé no Nsyifuno soko yó rítē nāh mó tō wil nénpó, à pɔ tir yó yo pé tyí n tyí soko, képah nāh pì, à n yípo yo pépi tyí. 22 Nte pépi-á pī ne, wèkì nê soko-á nne, pāh me kéle n fwo ywō ywō pól soko. Képah-á, n̄mɔ sōnɔ-á nēne, pāh me ké tyí ne pé kè noh n vyāh soko. 23 Képah tēne, pè me wē wénó yòh mɔ wē tyí Polele.

Lésó-á pɔ nɔ, wān tō mɔ pé wīlnó yō, à pɔ Pole tyí n twáhntē-nsah soko. Á me tyah à Liyel tōrì tyíle n yo n wah pé tyí, à tɔkɔ séngbō tyí, pópó à pɔ no níví tyí. Á sò me de Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntō

syínyopu wɛlɔ sɔkɔ, à Yesu tyíle n yo pé tyí ne, pè kè fě syi. ²⁴ Képah sɔkɔ, túkù n̄ tyi yónó fě syi, n̄te túkù mó sè yahle. ²⁵ Nte pǎh tẽ wɛkɪ sah kwɔ núkú yõ, té n karkɪ gbí n̄ne, Pole tõ tyínúkú yó yo pé tyí ne, gbí-á Liyel Mirki wɛy m̄ne, n̄-á lésõ Liyel t̄ntõ syínyo-ò Yesayi yo pé náh t̄n tyí ne níkẽ:

²⁶⁻²⁷ «Kùkùtǎhkì me de no nópi nno sɔkɔ.

Pè me pé níkíló tah tũ,

té pé yí vike sah;

ne níkẽ pé yí káh kwáh yó n̄tẽ we,

pé níkíló káh tir yó n̄tẽ noh,

pé nno kõ sè pɔ n ye kùkùtǎhkì pínóle,

pé mó vi mɔ n̄mɔ Liyel w̄k̄k̄ tẽ,

n̄ kõ mé pè we pwah mɔ.

Képah ye, kyɪ n yo pé tyí ne,

pǎh kɪ n nohn̄ tẽ wɔle, té pè náh ké tyí yah we n pi.

Pǎh kɪ n yah dyěh s̄ yò, té pè náh kwáh yó n̄tẽ we n pi.»*

²⁸ Képah yóntenɔ náh, Pole tõ yõ sɔkɔ yo pé tyí ne: «Yé p̄ ne, Liyel-á pwáhn̄m̄n̄n̄ wɛy tɛkɪ mɔ névye tɔ tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle. Pépi tẽ wɔ kɪ kè noh n pi.» [²⁹ Wǎh képah yo s̄, Nsyifunɔ yuku sɔkɔ, té me yékâble n pɪ n yuku k̄p̄k̄ȳô pé w̄ wró.]

³⁰ Képah náh, Pole ye nínó tũ n̄ wòkò sɔkɔ, wǎh s̄ n̄ tɔkɔ de tẽ. Nónó pól-á s̄ n̄ wil n pɔ n̄ tyí, à s̄ me pé pólle n tẽ palle. ³¹ A s̄ me Liyel t̄r̄í tyíle n yo névye tyí, té me T̄ n̄gb̄ Yesu Krista tyile nole n kwɔ n̄s̄h sɔkɔ. Nn̄í yó n̄tẽ náh s̄ me n̄ yahle n k̄ ké pínóle.

* 28:26-27 28.26-27 - Yah n te Yesayi 6.9-10.

Pole sɛ́bɛ́y tɛ́kínmɔ̀nɔ̀lɛ Wrome tãn tyí

Tyàh-̀nsah weyɛ

Liyel ye Pole yah wilki ne à pɪ Yesu tɛ̀ntò névile nê-á kɪ Nìvìnì tirlɛ n yo névye tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ. Yah n tɛ Wrome tãn 1.5; Kalatɪ tãn 2.9. Nmɔ̀ Pole ye wãrkɪ tɛkɪ mɔ̀ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ Yesu yõ sɛ́pú tyí, nónó-á mɛ Wrome kwil sɔ̀kɔ. Nósyó ye we yo pé tyí Nìvìnì tirlɛ Yesu tyí sɔ̀kɔ, té pè mɛ kè fɛ̀ syi. Képah sɔ̀kɔ, Pole mɛ sɛ́bɛ́y wãrkɪ tɛkɪ mɔ̀ pé tyí nɛ, páh mɛ ké tyí nɛ pé pɔ̀ pé ùnne, pé pɔ̀ sóré mɔ̀ pé sɔ̀kɔ pé mɔ̀ yõ sɔ̀kɔ pé kólóle.

Kwónó nê-á à mɛ n pɪ, képah yah ye à yo pé tyí n sɛ́bɛ́y mɛ̀ sɔ̀kɔ.

A ne níkɛ̀ Nsyifunɔ̀ ò, ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ ò, pé pól-á tyípɛ̀l pɪ, pé kɔ̀ pè náh we de Liyel tɔ̀rí sɔ̀kɔ. Nte pé pól tyí-á nɔ̀ Liyel tyí. Wãh mɛ ké tyí nɛ pè pé nno vi mɔ̀. Pè yal n mɔ̀ tyípɛ̀l pínóle, pé mó sɛ̀ Yesu Krista yõ. Nmɔ̀-á ku pé tyípɛ̀l yinne. Pàh kɪ sɛ̀ ñmɔ̀ yõ, ñmɔ̀ gbõ yõ páh kɪ pɪ négblóle Liyel yah sɔ̀kɔ. Yòbènɔ̀rɪ-á Liyel pɪ pé tyí kéle. Névi nê-á sɛ̀ Yesu yõ, tɛ̀ wɔ̀ náh tɔ̀ mɛ n pɪ tyípékè ànê kũ mɔ̀ sɔ̀kɔ. Tɛ̀-á kɪ n kɔ̀ Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesule kúmm, té Liyel Mirki kɪ ñnɛ n yohnɪ n mɔ̀. Yah n tɛ Wrome tãn 1-8.

Pole tɔ̀ Nsyifunɔ̀ Yesu yáhlenɔ̀ tyí yo n sɛ́bɛ́y sɔ̀kɔ. Liyel-á yòbènɔ̀rɪ nɛ̀nɛ n pɪ, kè n tɛ̀ n pnɛ tyi pól tyí. Képah ye, à nɛ pé Liyel yáhlenɔ̀ náh n yõ n sɔ̀kɔ n pɪ. Yah n tɛ Wrome tãn 9-11.

A tɔ̀ kè yo nɛ, núkúnúkú Liyel-á mɛ sãmne n mɔ̀ névye pól sɔ̀kɔ nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ. Pãh yĩnɛ pè pé minne n pɪ yályál Liyel yah, nê tyí-á nɔ̀ Liyel tyí. Yah n tɛ Wrome tãn 12-15.

Sɛ́bɛ́y tyé-̀nsah sɔ̀kɔ, Pole nɛ páh mɛ ké tyí nɛ pé yuku Wrome kwil sɔ̀kɔ, nɛnpó tãn kɔ̀ pè pé we yohnɪ mɔ̀ pé kɔ̀ pé yõ sɔ̀kɔ Yesupayí yamana sɔ̀kɔ. A nɛ páh n wekɪ Yesu yõ sɛ́pú pól tyí Wrome kwil sɔ̀kɔ, nónó-á pé nɛpínóle.

¹ Nmɔ̀ Pole nê-á Yesu Krista tònplɛ, ñmɔ̀ ye n wãrkɪ n tɛkɪ n mɔ̀ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ yé tyí. Liyel ye ñmɔ̀ ye pɪ Yesu tɛ̀ntò névile. A ní wilki sah nɛ mé pé Nìvìnì tirlɛ n yo. ² Liyel-á ñ vyãh kɔ̀ sah kéne Nìvìnì tir nê tyí sɔ̀kɔ, à lésò syõ ñ tɛ̀ntò syínyopu tyí à ké tyí yo sah ñ wey sɛ́bɛ́y sɔ̀kɔ ñgbò dùkùle. ³ N Pídí tyí ye kè n yo, nê-á ápi Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu Kristale, ñmɔ̀ nê-á pɪ yòtɛ̀ dí Davidi pétó náhkìle ñ pónDubino sɔ̀kɔ névile. ⁴ Té wãh pɔ̀ ku, té ñ lékó-á yilki mɔ̀, képah sɔ̀kɔ Liyel Mirki mɛ kè wɛ̀kɪ nɛ Liyel Pídí-á ñnɛ, tɛ̀nwɛnɔ̀-á mɛ ñ tyí. ⁵ Nmɔ̀ gbõ yõ ye ñmɔ̀ yòbènɔ̀rɪ we à pɪ ñ tɛ̀ntò névile, kɪ yìkìní pól yohnɪ mɔ̀ pè kɪ pɪ ñmɔ̀ yõ sɛ́púle kɪ n sah ñ tyí yõ, ñ yĩn kɔ̀ kè kɪ n gbilki. ⁶ Kéne yìkìní sɔ̀kɔ névye ye yépi tɔ̀lɛ, Yesu Krista-á yépi nónó ye pɪ ñ tyíle. ⁷ Yépi nónó pól tyí-á nɔ̀ Liyel tyí Wrome kwil sɔ̀kɔ, té à mɛ yé ye nɛ yé yé minne n pɪ péwɔ tyí yõ, yépi tyí ye mé n tɛkɪ n mɔ̀ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ. Mé kéle n yah n kɔ̀ ápi Sú Liyel ànê Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu Krista tyí nɛ, pé yòbènɔ̀rɪ ànê yèvinɪnɛ yé kɔ̀.

Kyɪ n yah dékè mɛ Pole tɛ̀ Wrome kwil Yesu yõ sɛ́pú tyí

8 Yesu Krista gbò yò, mé n wɛkɪ ní Sú Liyel ñgbò tyí yépi pól tyí sɔkɔ, yé Liyel yò sɛnó tyí-á sɔnpíle me n yo kèkòyó pól sɔkɔ. 9 Mé me tòle n pɪ Liyel tyí ní nɪ pólle ñ Pídí Nìvìnì tir yónó sɔkɔ. Nmo ñtɛ ye ní tàrfyòle ne gbímegbí, máh nírile n pɪ, máh ñkɛne ne n me yé tyíle n yo pé tyí. 10 Máh ñkɛne ne me kéle n yah n kò pé tyí gbímegbí ne, péwo dyo yíi tɛ-à kɪ nê, pé wɛkɪ yɪkɪ mo ní kò sɛ mé n kyɪ n yah yé tyí. 11 Yé náh we di, pɔ n yah dékè me ní kah tɛ yé tyí. Képah sɔkɔ, Liyel Mírki-á nêne ní kò, mé kɪ pɔ kéle yé kò, nê-á kɪ tǎhkìle yé kò. 12 Képah ye kɪ á kò á kɪ sórɛ we mo wɛ sɔkɔ à yuku ápi Liyel yò sɛnó tyí ñinne. 13 N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé kè pɪ ne máh kè yah kò gbáhyí náhnáhle ne mé pɔ yé ñinne, mé pɔ tò we n pɪ yóre-á me nê tyí, sɔ-á mé pɪ kéle yìkɪnì téló ñinne. Nte ké wɛkɪ náh me tɛ we we, fɔ́ó à pɔ syɪ núkúnúkú tyí yò. 14 Mé yíne mè Nìvìnì tɪrle n yo yí pípú ànê yí pí-ńkɛpú tyí, ànê kǎrn pípú ànê kǎrn pí-ńkɛpú tyí. 15 Képah ye, ké dékè me yíi ní sɔkɔ ne mé pɔ Nìvìnì tir yo yépi to tyí, yépi nónó-á me Wrome kwil sɔkɔ.

Tǎhkì nê-á me Nìvìnì tir sɔkɔ

16 Nìvìnì tir yónó sen náh me ñmo tɛ. Liyel tǎhkì ye kéle nê-á névyɛ pólle n pwah n mo nónó-á sɛ ké yò. Kè tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té pyé yíni tɛ névyɛ tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔle. 17 Yé náh we di, képah ye n wɛkɪ kéle ne Liyel-á me névyɛle n pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ ñ yò sɛnó gbò yò. N yò sɛnó ó gbò yò ye kè n pɪ, sɔ-á kéle wǎrkɪnsàhnóle Liyel wey sɛbéy sɔkɔ ne: «Névi nê-á pɪ négbíle Liyel yò sɛnó gbò yò, tɛ kɪ min yèsyìkì we képah gbò yò.»*

Névyɛ pól me tyípékè mo sɔkɔ

18 Yé yah, névyɛ Liyel yah tíkɪ pí-ńkɛ ànê pé tyítúkúnì pínó pól yíne, Liyel tɛ yínyò té ñ fókònyǎhni pè wɛkɪ, pǎh sɔnpíle pé tyítúkúnì toko à gbɪ yah vike. 19 Yé náh we di, névi-á fɛ nê pɪ n pɪ Liyel tyí sɔkɔ, ké sɛndi náh pépile dò. Liyel ye kéle pè wɛkɪ. 20 Liyel tyi nónó-á sè náh n we yíne, sépi nónó-á pɪ ñ tɛnɪnɛnóle nê-á me tyé-ńkɛne, ànê wǎh me dùkù nêne tótó; sépi me fɛ n pne ñ tyípínó gbò yò à toko kèkòyó mo gbí dùkù tyí. Kǎh pɪ sɛ, lénò náh fɛ n we n pɪ névyɛ tyí pólle. 21 Pè ye Liyel pɪ, té pè náh fɛ syi gbílkinó sah ñ yò nê-á yíne ñne. Pèpɔrɪ pínó wey nê-á yíne ñ kónóle, pè náh kéle à kò. Nte pè pyé sɔno wǎnne pé gblɔy pilki, à pɪ lékám ké névyɛle à de fɛntú sɔkɔ. 22 Pé gblɔy tɛ pínó sɔkɔ lékám névyɛle, pè pyé pɪ nɛwǎnne yò sɔ. 23 Gbílkinó nê-á yíne sàhnóle kú-ńkɛ Liyel yò, pè képah vi mo n sah névyɛ, ànê kèpye, ànê gbyèhnyèh yí, ànê til til yí kètò pɪnsàhnóno yò. Té névyɛ ànê kéné gbɛnkyo nɔpi pól kɪ mó tɔ pɔ n ku n pi.

24 Képah ye Liyel ye pè kò pè pé pǔpòle n pɪ, képah nê dékè-á me pé sɔkɔ, fɔ́ó à pɔ sɛnne n pɪ pé gblɔy tyí. 25 Gbɪ nê-á yo Liyel tyí sɔkɔ, pè képah vi mo pɪ mìnìne. Pè mo mo Liyel sah té ñ yí mónó wole n gbilki, té tòle n pɪ sépi tyí. Nte ñmo ye mó tɔ yíne gbílkinóle tyé-ńkɛne. Amiina! 26 Képah ye, Liyel me ye pè kò pè sen tyi óle n pɪ nónó dékè-á

* 1:17 1.17 Yah n tɛ Yabakuki 2.4.

me pé soko. Pé syó me pèkì yah tyi vi mo ké gběntěnáh yó, me n sě wěne. ²⁷ Sě ó ye, díbí to me pèkì yah tyi vi mo ké gběntěnáh yó. Pè náh tó me n sě syóle. Sěńóle wěne, képah lédórí ó ye me n ko péle. Sen pí-ńkě tir ye pè me n pi wě tyí, té mó pé mónpuno lédyáhní we nê-á yíne péle. ²⁸ Páh yahle Liyel pínóle sě, à me ye pè kó pè pé sōno túkúni sò tē à pí-ńkě tyile n pi. ²⁹ Tyíkněni duke pól ye pè me n pi, ànê tyítúkúni, ànê yísesúkúle, ànê népékèle. Dyóyókè ó ye pé tôle, à tahlí nékókè mónó tyí, ànê méwéyine, ànê yínvi pínóle, ànê nétúkúni tyi pínóle, ànê mìnì sàhnóle névye yó, ³⁰ ànê névye tyí yónkónóle. Pè pi Liyel sépébíle, ànê vyáhsenóhkipúle, ànê gblóy gbillkípúle, ànê wěngbíl wékípúle, ànê pèkè yah wénpiupule, ànê dúbípú tyí yáhlepule. ³¹ Pè pi lékám ké névyele. Páh nê yo, pè náh kéle n pi. Kùkùtáhkì névye ànê népíkòbi ye péle. ³² Té pè mó tó pí ne Liyel-á me kè yo sah ne, sěnkno tyi pípú-á yíne kònmòno. Nte képah fyé yó, pè me yó soko tyi nópi pólle n pi. Té pè náh me yín sépi ó tyí dé, pè me mo sěnkno tyi pípú tole.

2

Liyel-á kɪ tukey nê tuke n pi

¹ Áwo nê-á lékàhle no télóle n kó, wáh kɪ sǒ me nédúkú nêne, lénò wé-ńsah náh me á tyí. Á náh we di, wáh lékàhle no télóle n kó, lékàh ye á á gblóyine n kó, áwo to-á sǒnpíle me n pi pé tyí kóle, áwo nê-á lékàhle péle n kó. ² Ápi pí ne ńkě nónó-á kéne tyi dükúle n pi, Liyel-á kɪ pè tuke n pi à yíne gbɪ wěkìle. ³ Áwo nê-á lékàhle kéne tyi pípúle n kó, té mó tó me sěnknole n pi, á se me n sò ne wáh kɪ n pwah n pi Liyel tukey soko? ⁴ Képah náh pi, Liyel pèpɔri ñgbě, ànê ñ fòkòpènɔri, ànê ñ sómno se á yahle mónkónóle? Á náh pí ne Liyel pèpɔri mē-á kɪ ñ kó á kɪ á nɪ vi mo kɪ tyípél pínó yal mo di? ⁵ Nte á níkísekókó ànê á nɪ táhntũno yinne, á me Liyel plòle n gbah n yɔri n mo á gblóy yó, nê-á kɪ n pɔ n pi ñ fòkòvyáhnì sòle, sò nê-á à kɪ névye tuke n pi à yíne gbɪ wěkìle. ⁶ Á kɪ nénúkú núkú pól dyah à yíne pé tyípínine. ⁷ Nónó-á me gbah tē tyípéplòle n pi, ne pé kyɪ yó yǒnó we, gbillkínó mó ne n sah pé yó, ànê pé mó tyé-ńkě min we, à kɪ tyé-ńkě minne pépi kó. ⁸ Té névye nónó-á yahle sàhnóle ñ tyí yó, té gbɪ wěkì kóló yahle té pèkè pínó sò tē, à kɪ ñ fòkòvyáhnì pépi wěkɪ, té kɪ fóhnó sah pé yó. ⁹ Yěvyáhrɪ ànê tíkí kèpékè kɪ pi tyítúkúni pípú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té kɪ pɔ yini tē névye tyí nónó náh pi Nsyifunɔle. ¹⁰ Nte gbillkínó, ànê yó yǒnó, ànê yèvinɪ kɪ pi tyípéplɔ pípú nénúkú núkú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ñgbò tyí, té kɪ pɔ yini tē névye tyí nónó náh pi Nsyifunɔle. ¹¹ Yé náh we di, Liyel náh névyele n wah.

¹² Névye nónó pól-á pè náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne té tyípél pi, kéne tyi kònsàhnó vyáh náh n we n pi pépi tyí yíkínó soko. Nte nónó pól-á tyípél pi té me Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, pépi kɪ n tuke n pi à yíne kèpahle. ¹³ Moyisi tyi kònsàhnó tyíyónó nóhpú náh Liyel n yah négbólé dé. Ké tyíyónó pípú ye. ¹⁴ Névye nónó-á pè náh pi Nsyifunɔle, pépi náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té pé ko dükú mó tó

Ɔɔ yĩne Moyisi tyi kònsàhnó yóréle. Kǎh Ɔɔ sɛ́, képah n wɛ́kɪ ne Ɔɔh pɛpɛyɛne n Ɔɔne pé gblɔ́y, Moyisi tyi kònsàhnó kɛ́ne pé tyí. ¹⁵ Pè me kéle n wɛ́kɪ képah sɔ́kɔ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á nê yo ne kè ne n Ɔɔ, kǎh me pé nno sɔ́kɔ. Pé sɔ́no sɔ́kɔ, kèyǎhle pé n ne n me lékǎhle pé gblɔ́yɛne n kɔ́, kèyǎhle ò tɛ n ne n me gblɛ pé gblɔ́yɛne n kɔ́. ¹⁶ Nìvìnì tir nê-á ñmɔ n yo, à yĩne képahle, Liyel kɪ syɔ́ Yesu Krista tyí kɪ névyɛ tuke n Ɔɔ pé sètìn sò tyi pól tyí sɔ́kɔ. Lésòle, tyi nópi kɪ wilki mɔ kwèy.

Nsyifunɔ náh me Moyisi tyi kònsàhnó wǎlle n ko

¹⁷ Yépi nónó-á ne Nsyifunɔ-á yéle, yé me yé gbò sah Moyisi tyi kònsàhnó yò, té yé gblɔ́yɛne n yò n sah ne Liyel-á me yépile. ¹⁸ Té Liyel dyɔ́ yíí-á nêne, yé kéle n Ɔɔne kyó! Yáh kwónó nê we Moyisi tyi kònsàhnó sɔ́kɔ, képah gbò yò, yé pɛpɛyɛne n Ɔɔne dò. ¹⁹⁻²⁰ Kéne kwónó gbò yò, yé ne yé pnèné-á syi ké yìn tyí, ànê yáh gbɪ pĩ dal mɔ, té núkú yuku yítùbi yahle n tɛ, té me kyòole n mɔ fɛntù sɔ́kɔ névyɛ tyí yé yo kè? Yé me vɪnmɔnɔle lékám kɛ névyɛle n kɔ́, té me wɛ́npĩ yrɔ́le n kwɔ yé yo kè? ²¹ Yé me no télóle n kwɔ, té yé náh yé gblɔ́y wole n kwɔ kè? Yé me névyɛle n kwɔ ne pè káh yĩbele n yí, té yépi wɔ n yí kè? ²² Yé ne fòfíkì káh ne n Ɔɔ, té yépi wɔ kéle n Ɔɔ kè? Yé ne fal fal tãn tyí náh no yé tyí pólle, té mó tɔ tãn vè yíle n yí n tɔkɔlì kè? ²³ Yé me yé gblɔ́yɛne n yò n sah ne yáh Moyisi tyi kònsàhnóle n Ɔɔne, té mó tɔ me sé dèlle n Ɔɔ. Liyel náh yé n yilo yò di? ²⁴ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔ́kɔ ne: «Yépi Nsyifunɔ ye yìkìní téló kɔ́ pè Liyel yinne n ykɪ.»*

²⁵ Gbɪ tɛ wɔ ye, yòre me kòkè tyí yáh me fɛ n ko Moyisi tyi kònsàhnó wǎl yò. Nte yáh me sé dèlle n Ɔɔ, yé kòno Ɔɔ nònéle. ²⁶ Kò-ñkɛ névi nê tɛ-à fyò n ko Moyisi tyi kònsàhnó wǎl yò, Liyel kɪ tɛ mɔ kò kènkòbe sɔ́kɔ. ²⁷ Yépi Nsyifunɔle, Moyisi tyi kònsàhnó wárkínsàhnó me yé tyí, ànê yé se mó tɔ kòkè tɔ kò. Té képah fyé yò, yé me Moyisi tyi kònsàhnó dèlle n Ɔɔ. Kǎh Ɔɔ sɛ́, kò-ñkɛ névyɛ nónó-á me Moyisi tyi kònsàhnó wǎlle n ko, pépi ye kɪ Ɔɔ lékǎhle yé kɔ́ n pi. ²⁸ Yé náh we di, névi kòno náh n Ɔɔ tɛne Nsyifule. Kòkè kòno nótolí tɔ náh n Ɔɔ névile Nsyifule. ²⁹ Liyel-à névi nê nɪ vi mɔ, tɛ wɔ ye n Ɔɔ Nsyifu yèsyìkìle. Kòkè yèsyìkì tole, Liyel Mirki ye n Ɔɔ kéle nɪ sɔ́kɔ, Moyisi tyi kònsàhnó náh. Nsyifu yèsyìkìle, Liyel ye n sò ñne, névi náh.

3

Névyɛ pól me pìlkínó sɔ́kɔ

¹ Wáh Ɔɔ Nsyifule té kòkè kɔ́, yòre se me ké tyí? ² Ké yòre me gblò yey yey pólle. Pépi ñgbò gbò sɔ́kɔ ye Liyel dahbɪ ñ weyɛne. ³ Nte à, pépi sɔ́kɔ tókù-á yahle kólóle ké wɛ́kì yò, képah se kɪ Ɔɔ Liyel tɔ kɔ́ à kɪ yahle kólóle ñ tyi yónó sò? ⁴ Jò dé! Névyɛ pól sènsò me m̀nyobebe,

* 2:24 2.24 Yah n tɛ Nsyeremi 52.5.

ñte kè yĩne kè ne me pikínóle ne Liyel wɔ-á n ko ñ tyíyónó sǒ, sǒ-á kélé wárkínsàhnóle ñ wey sébéy soko ne:

«Á tyíyónó yĩne kè kè wěki ne gbi yó-ò-á ále.

Pàh ále n tuke, gbi yĩne kè we á tyí.»*

⁵ Nte ápi kěkínó-à kɪ pɔ kè kǒ kè we pĩ ne Liyel-á me tómm à, á kɪ tǒ yo sǒ wé? Képah se n wěki ne Liyel náh me n ko gbi wěki yǒ, wǎh ñ fǔkònyǎhni soko fǒhnóle n sah á yǒ? — Névi yòtàhsyi sǒ òkù ye mé yah té kélé n yo. — ⁶ Ǔǒ dé! Kàh me sě, té Liyel kɪ tuke sǒ kèkǒyó névyele wé? ⁷ Nte ñmɔ minì yónó-à kɪ me kè wilki mɔ ne Liyelle, gbi Liyel-á ñne ñ yĩn kǒ kè kɪ n gbilki à, sǒ pɪ té lékàh kɪ tǒ ñmɔle n kǒ á kɪ ne tyípékè pí-ò sǒ ñne? ⁸ Té névye yĩn yíkípú yísyó ne, ápi-á me n yo ne pèkè-á yĩne kè ne n pɪ, nê-á kɪ n pɔ n pɪ pèpɔrile. Lékhàh ye yĩne kéné névye òkù kǒnóle.

⁹ Á yĩne à yo sǒ yò wé? Ápi Nsyifunɔ se fónfó névye téló yǒ? Pólle! Yé náh we di, mé ye kè yo wah te ne Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pé pól-á me tyípékè mɔ soko, ¹⁰ sǒ-á kélé wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne:

«Négbí náh me pólle.

Nénúkù ñtě fyé náh me.

¹¹ Lékhám névi náh me pólle.

Nnî yó ñtě náh me Liyelle n yah n kǒ.

¹² Pé pól ye wěki pèpɔy fin mɔ, té me mɔ pu wě tyí.

Ney náh me nê-á me tyípépěyne n pɪ.

Nénúkù ñtě fyé náh me.†

¹³ Pé yǐngbǎhlo me léyǎl yey yíkínmɔnsàhnó sǒ.

Pě névyele n vi n tě pé nénpǔrile.‡

Pé vyěy welo me wahy sohri sǒ.§

¹⁴ Plo yénmɔnɔ welo ànê wènpèl ó n ne n wil pé vyěy soko.*

¹⁵ Kàh pɪ nékókè mó-ńsah yúkúnó wole, pé gbáhkì n ne n sal képah sǒ.

¹⁶ Pépi syǒ-ñtàn pól soko, pě yíkínó ànê pèkè ó kókóle n pɪ.

¹⁷ Yèvinu wěki tǔne, pè náh képahle n pne.†

¹⁸ Pè náh Liyel yah tíkíle n pɪ pólle.»‡

¹⁹ Nte á mó tǒ pĩ ne, Moyisi tyi kǒnsàhnó-á tyi nónó pólle n yo, sǎh me sé yey mɔ sé wǎl kópú ñne pé vyěy tǔ yĩne, ànê lékhàh we yĩne kèkǒyó névye pól tyí Liyel yah soko. ²⁰ Képah ye, ñnî yó ñtě náh n pɪ n pɪ négbile Liyel yah soko Moyisi tyi kǒnsàhnó gbǒ yǒ.§ Yé náh we di, Moyisi tyi kǒnsàhnó yǒre-á nêne, tyípékè ye kè névyele n wěki.

Névyé-á n pɪ négbilóle òkù nêne Liyel yah soko

²¹ Nte núkúnúkú, Liyel ye kè wěki ne páh me névyele n pɪ négbilóle pé yah soko. Moyisi tyi kǒnsàhnó vyǎh náh me ké soko. Kéné tyi kǒnsàhnó ànê Liyel tǔntǔ syínyopu sébéynó ñtě kè yo ó. ²² Yesu Krista

* **3:4** 3.4 - Yah n te Gbálnó 51.6. † **3:12** 3.10-12 - Yah n te Gbálnó 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ **3:13** 3.13 - Yah n te Gbálnó 5.10. § **3:13** 3.13 - Yah n te Gbálnó 140.4. * **3:14** 3.14 - Yah n te Gbálnó 10.7. † **3:17** 3.15-17 - Yah n te Yesayi 59.7-8. ‡ **3:18** 3.18 - Yah n te Gbálnó 36.2. § **3:20** 3.20 - Yah n te Gbálnó 143.2.

yõ sãnó gbõ yõ ye Liyel névyele n pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ. Nê tẽ-à fyò sê Yesu Krista yõ, Liyel tẽ pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ. Yé náh we di, wãhkì náh me ké sɔkɔ dò. ²³ No pól ye tyípêl pɪ, pè kō pè tekɪ Liyel tǒrí sɔkɔ. ²⁴ Nte Liyel yòbènɔrɪ pɪ pé tyí, à pè pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ nònóle Yesu Krista gbõ yõ, ñmɔ nê-á pwah mɔ péle tyípékè sɔkɔ. ²⁵ Yesu Krista ye Liyel tɔkɔ kō sárkále, ne ñ tó kwénó gbõ yõ, nónó-á sê ñ yõ, pé tyípêl yõ n mɔ pè kō. Képah ále n wêkɪ ne Liyel-á me tómm. Ngbòle, à náh lésõ me névyé tyípèlle n mɔ n kō, ²⁶ à lésõ me sómnole n pɪ. Nte núkúnúkú, à me séle n mɔ n kō, té mó tǒ me névyele n pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ, nónó-á sê Yesu Krista yõ. Képah n wêkɪ ne wãh me tómm té me névyele n pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ. ²⁷ Gblõy gblíkí-ńsah se tǒ me névi tyí? Jǒ dé. Nte kwáh nê pɪ wé? Kè náh tǒ me á kɪ ne pé tyípínì sǒ me n mɔ n kō, Yesu Krista yõ sãnó ye me n mɔ n kō képah ye. ²⁸ Yé náh we di, ápi kɪ fẽ kè yo ne névi Liyel yõ sãnó ó gbõ yõ-á tẽ n pɪ négbíle Liyel yah. Kè náh me á kɪ ne Moyisi tyi kònsàhnó wãl kóló gbõ yõ sǒ. ²⁹ Tòdì Liyelle, Nsyifunɔ ó Liyel se ñne? No tǔlɔ tɔ Liyel náh ñne di? Awe, no tǔlɔ tɔ Liyel ye ñne, ³⁰ ñmɔ ó-á sǒnpíle pɪ Liyelle. Nmɔ ye kɪ Nsyifunɔ pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ ñ yõ sãnó gbõ yõ, té kɪ tǒ no tǔlɔ tɔ pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ ñ yõ sãnó gbõ yõ. ³¹ Nte káh pɪ sê, Liyel yõ sãnó se me pɔ á kō á me Moyisi tyi kònsàhnóle n pɪ yõre kẽ kwáhle? Jǒ dé, yõre ye pyè á kéle n kō yò ñkẽ.

4

Liyel yõ sãnó gbõ yõ ye Abrahamɪ pɪ négbíle

¹ Sǒ me ápi kɪ yo Abrahamɪ tyí sɔkɔ, ñmɔ nê-á á náh neyne? Kwáh nê me à fẽ we ñ yẽngbẽ táhkìle? ² Abrahamɪ tyípínì yĩn-à sǒ ne Liyel à pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ, à náhkɪ sǒ fẽ ñ gblõyne n yõ n sah kè. Nte à náh fẽ képah pɪ Liyel yah sɔkɔ dé. ³ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ñkẽ: «Abrahamɪ sê Liyel yõ, Liyel mó à pɪ négbíle.»* ⁴ Nte káh me tǒ pínó wêkì yõ, tǒnpɪ ye n we ñ tǒ pínó lédyáhníne. Nònó náh à we kéle dé. A yĩne ké wénóle. ⁵ Nte sê náh kéle Liyel tẽ wɔ tyí dé. Névi nê-à sǒ tǔle n pí-ńkẽne té fyò me sê ñ yõ, ñmɔ nê-á tyípêl pípúle n pɪ négbłóle, képah gbõ yõ ǎ tẽ pɪ négbíle.

⁶ Liyel-á névyé nónóne n pɪ négbłóle ñ yah sɔkɔ pé tyípínì mónkò-ńkẽne, yǒtẽ dí Davidi pé ñìvìnì wénó tyí yo ne ñkẽ:

⁷ «Névyé nónó pílki-ńtân-á yõ mɔ pè kō, té pé tyípêl me niri pé tyí, pépi tyí nɔ.

⁸ Tẽ ñgbẽ-à névyé nónó tyípêl mónkò-ńkẽne, pépi tyí nɔ.»†

⁹ Kéne ñìvìnì mène, Nsyifunɔ ó tyí náh kéle dé, nónó náh pɪ Nsyifunɔle pépi tɔ tyí ye. Á kè yo sê yò ne, Abrahamɪ Liyel yõ sãnó-á à pɪ négbíle Liyel yah. ¹⁰ Nte gbí nê me Liyel pɪ ñne négbíle? N kò-ńkẽ gbí sɔkɔ se, tǐ ñ kòntenɔ náh sɔkɔ se? Jǒ, ñ kòntenɔ náh sɔkɔ

* 4:3 4.3 - Yah n te Yenesu 15.6. † 4:8 4.7-8 - Yah n te Gbalnó 32.1-2.

náh dé, ò kò-̀nkê soko ye. ¹¹ Képah náh soko ye Liyel à kò à kòkè kò. Kéne kòkè kéle n wêkú ne wáh à pú négbíle ò yah soko ò yò sě́nó gbò yò ò kò-̀nkê gbí soko. Káh pú sě́, kò-̀nkê névyé nónó-á sě́ Liyel yò, té pú négbíle Liyel yah, Abrahamú pú pépi súde Liyel yah. ¹² Té pú kènkòbe to súde, nónó-á pè náh me n yah pé kónó ó tyí, pè me sě́ Liyel yò Abrahamú tyí kòle gbí nê-á à náh tǒnì sò me kò.

Abrahamú Liyel yò sě́nó gbò yò ye Liyel ò vyähle òmò ànê ò náh tân kò

¹³ Yé yah, Liyel-á ò vyähle Abrahamú ànê ò náh tân kò ne páh kú kèkòyóle pè kò, kè náh pú á kú ne Abrahamú-á n kò tyi kònsàhnó wál yò képah yín sò dé, ò pínó yín ye négbíle Liyel yò sě́nó gbò yò. ¹⁴ Liyel-á ò vyäh kò nê tyí soko, káh sò me pú ne tyi kònsàhnó wál kónó gbò yò sò képah n wé, yò se náhkú tó me ò yò sě́nó ànê ò vyäh kónó mè tyí? ¹⁵ Yé náh wé di, tyi kònsàhnó ye n yilki n mò Liyel fòkòvyähñne. Tyi kònsàhnó-à n kne íyäh soko, ké dèl náh fě́ n pú nénpó. ¹⁶ Liyel-á ò vyäh kò nê tyí soko, ò yò sě́nó gbò yò ye képah n wé. Képah kú pú yòbènrúle Abrahamú náh tân pól tyí. Té kè náh pú ne tyi kònsàhnó wál kópú ó tyí sò à pú kéle dé. Nónó pól to-á sě́ ò yò Abrahamú tyí kòle, pépi pól tyí ye à pú kéle. Yé náh wé di, Abrahamú ye á pól súde, ¹⁷ sò-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Áwò ye mé pú kwlo kwlo náhnáh.»[†] Nmò ye ápi súde Liyel yah soko, wáh sě́ nê yò. Nmò Liyel ye n yilki n mò lékyíle, té yíle n mò ò vyäh weyne nónó náh sò me. ¹⁸ Tir nê-á kè náh sò me gbò sah sah tēne ké yò, Abrahamú ò gbò sah képah yò. Á sě́ Liyel yò, képah yinne Liyel me à pú kwlo kwlo náhnáh névyé súde, sò-á lésò à yo kéle ò tyí ne, ò náh tân-á kú pú dò.[§] ¹⁹ Té légbíne, Abrahamú sò kè wé ne páh wah mò náhnáh. Á sò me ye lèkwě vyäh yah soko. N kyí Sara to pikì sò soko te. Nte képah fyé yò, wílkínó náh pú ò Liyel yò sě́nó soko. ²⁰ Á náh tótò pú sě́nóle Liyel vyäh kónó mè yò. Nte à táhkú wé Liyel yò sě́nó gbò yò, à Liyelle n gbilki. ²¹ N sě́nyĩnó sò me ké yò ne, Liyel-á ò vyäh kò tir nê tyí soko, ténweno-á me ò tyí kú fě́ kè pú. ²² Képah ye, Liyel me à mò kò négbíle ò yah soko.

²³ Té káh wárkú sah Liyel wey sébéy soko ne: «Liyel à mò kò négbíle.» Kè náh pú ne Abrahamú ó yín sò dé; ²⁴ ápi to yín ye, ápi nónó Liyel yò sě́nó-á kú n mò n kò n pi, áyáh sǒnpíle sě́ Liyel yò nê-á Tě òngbě Yesu lékó yilki mò. ²⁵ Á lésò ko mò ápi tyípèl yinne, té Liyel me ò lékó yilki mò ápi pú yinne négbíle Liyel yah soko.

5

Névyé wró kwrónmòwòle Liyelle ò yò sě́nó gbò yò

¹ Ápi-á pú négbíle Liyel yah ò yò sě́nó soko sě́, yèvinú wé á wró ònne á Tě òngbě Yesu Krista gbò yò. ² Yòbènrú nê wèkú-á yúkú mò á tyí té ále ké soko yò, òmò ye dah mò ále ké soko Liyel yò sě́nó gbò yò. Té á gbò sàhnó-á me ké yò ne áyáh kú Liyel tǒrí wé n pi, kè me yǒnóle á tyí. ³ Té

[†] 4:17 4.17 - Yah n te Yenesú 17.5.   [§] 4:18 4.18 - Yah n te Yenesú 15.5.

à wil képah soko, yèvyährı nî tē to pínó me yō yǒnóle ápi tyí. Yé náh we di, á pı ne níkē yèvyährı pínó-á névile n pı gbáhntē-òle, ⁴ gbáhntēno mó névile n pı tēnwē-òle mónyahno gbíne. Névi-á pı tēnwē-òle mónyahno soko, ñmo gbò sàhnó n ne n me Liyel yō. ⁵ Nte ápi nìgbèkì-á me Liyel soko òkù nêne, à kéle á wèkì n Mirki gbò yō wáh képah nêne á kō. Képah ye névi nê-à n gbò sah n yō, sen náh tē tē n pi.

⁶ Yé náh we di, Liyel-á gbí nê yah tóko sah, káh pɔ no, Krista ku tyípél pípú pwah n mo yinne. Té légbíne, ápi lésó me táhkì kéne á soko. ⁷ Névi nê-á kɪ fē syi n ku n pi négbí yinne, tē wénó kɪ tah. Gbòkénpi ñnì kɪ fē fē syi ku pèpɔrı pı-ò wɔ yinne. ⁸ Nte Liyel-á kéle á wèkì òkù nêne ne á tyí-á no pé tyí, kè we yò: Ápi lésó me á tyípél soko sē té Krista ku á pwah n mo yinne. ⁹ Té núkúnúkú, áyáh fyò pı té néglóle Liyel yah soko Krista kúnó gbò yō, Liyel fòkòvyáhnì wɔ yah se pyé à kɪ n ye n pi kónóle á tyí? ¹⁰ Áyáh lésó me Liyel sépébilé, à á wró tō sah ñne n Pídí kúnó gbò yō. Té n Pídí tē-á fyò me min soko, à se kɪ pyé n ye n pi á pwáhnmonóle? ¹¹ Té kè náh yín képah ó tyí dé, kè tō me yō yǒnóle á tyí Liyel yah soko Tē ñgbē Yesu Krista yinne, ñmo nê-á á wró tō sah Liyelle.

Tyi nónó-á we Adama tyi sōwāh ànê nónó-á we Yesu tyi sōwāh

¹² Yé yah, nénúkù yó yín ye tyípékè de kèkòyó. Kéne tyípékè ye yɔrı mo kũne. Té névye pól me kũ mno soko, pé pól-á sǒnpíle tyípékè pı... ¹³ Moyisi tyi kònsàhnó pɔ tyípékè we kèkòyó. Ké pó-ńkē gbíne, tyípékè mē náh sò me n mo n kō. ¹⁴ Té sépinó pól soko, à tóko Adama gbí tyí, pópó à pɔ no Moyisi gbí tyí, névye pól sò me kũ mno soko. Pè náh sénsó tyípékè pı Adama tyí kòle ñmo nê-á Liyel dèl pı, nte kũ sò me péle n tē. Névi nê-á sò yīne à pɔ, Adama pı ñmo kètòle.

¹⁵ Nte tyípékè nê-á pı, kè náh me sáh yah yah tēne yòbènrıle Liyel-á nêne n pı. Gbı ye, nénúkù tē wɔ tyípékè yín ye névye náhnáh ku ó; nte Liyel-á yòbènrı nê pı á tyí, ànê wáh syó Yesu Krista to gblóy núkúnı tyí à pèpɔrı nê pı nékwíńkí tyí, sépi ye kal. ¹⁶ Liyel-á pèpɔrı nê pı, ké swɔ náh me núkúle nénúkù tyípékè mē tyíle. Yé náh we di, nénúkù tyípékè yín ye lékáh we. Nte névye tyípél náhnáh pınteno náh ye Liyel yòbènrı pı pé tyí à pè pı néglóle n yah soko. ¹⁷ Gbı tē wɔ ye nénúkù tyípékè ye mo névyele kũ mno soko ó, nte Liyel-á yòbènrı ñgbē pı nónó tyí à pè pı néglóle n yah soko, pépi kɪ me min soko Yesu Krista gblóy núkúnı gbò yō, kɪ tǒríle n pı. ¹⁸ Sǒ-á nénúkù tyípékè pínó lékáhle no pól yini tē, sē ó ye, nénúkù tyípépěy pínó yín ye no pól kɪ fē pı néglóle, nê-á kɪ pè kō pè kɪ tyé-ńkē min we. ¹⁹ Sǒ-á nénúkù Liyel yóré yáhleno pɔ kéne névye náhnáh kō pè pı tyípél pípúle, sē ó ye, nénúkù Liyel yóré fēnsyino yín ye névye náhnáh kɪ pı néglóle Liyel yah soko. ²⁰ Tyi kònsàhnó tē wɔle, képah ye pɔ tyípél kō sè kwel. Té tyípél-à kwel nıyáh soko, Liyel n mó yòbènrı pı nénpó soko nê-á kal sépile. ²¹ Káh pı sē, sǒ-á tyípékè névye pól dahbı kũ mno soko, sē ó

ye, yòbènrɔ̀ nê-á Liyel n pɪ névye tyí à péle n pɪ néglólé, képah tɔ̀ kɪ tyé-ńkĕ minne pé pól kō ápi Tĕ ñgbĕ Yesu Krista gbò yō.

6

Nê-à kwrɔ̀ mɔ̀ Yesu Kristale, tĕ kɪ min pɪ òkù kɪ vi mɔ̀ pɪ sãnnɛ

¹ Sō me ápi kɪ yo yò wé? Á se yĭne à yō n sɔ̀kɔ̀ tyípêl pínó sɔ̀kɔ̀, Liyel kō à yòbènrɔ̀le n gbah n pɪ á tyí? ² Jō dé! Ápi á náh vi tyípêl pínó kō á kɪ ne á sō ku. Té á kɪ pɪ sō té kɪ tō pɔ̀ á minne n pɪ tyípêl pínó sɔ̀kɔ̀? ³ Yé náh pĭ ne, ápi nónó pól-á wel wilki ni sɔ̀kɔ̀ à kwrɔ̀ mɔ̀ Yesu Kristale, á wèlnwĭlkínó mè-á me á kɪ ne kúnó sō ápi tɔ̀ ku ñne wĕ tyí di? ⁴ Wèlnwĭlkínó mè sɔ̀kɔ̀, ápi tɔ̀ ye ku ñne wĕ tyí, té yĭ ñne wĕ tyí. Té ñ lékó-á yilki mɔ̀ Sú Liyel tĕnwɛnɔ̀ ñgbĕ gbò yō sō, sĕ ye ápi tɔ̀ min pɪ òkù vi mɔ̀ pɪ sãnnɛ. ⁵ Yé náh we di, áyáh fyò kwrɔ̀ mɔ̀ ñne à kũ òkù núkú ku, ápi tɔ̀ lékyĭ kɪ pɔ̀ n yilki n mɔ̀ n pi ñmɔ̀ tyí kōle. ⁶ Á yĭne à pĭ ne áyáh sò me n pɪ òkù nĕne ñgbòle, áyáh képah kwrɔ̀ mɔ̀ syɪ Kristale dahɪ yō à ké tyí yɪkɪ, té we wil tyípékè yōrɪ sɔ̀kɔ̀. ⁷ Yé náh we di, névi nê-à ku, tĕ vyāh n de tyípékè pínó sɔ̀kɔ̀. ⁸ Té áyáh fyò ku ànĕ Kristale wĕ tyí, á sĕnó me ké yō ne áyáh kɪ á min pɪ ñne wĕ tyí. ⁹ Ápi pĭ ne Krista lékó-á yilki mɔ̀, à náh tō n ku n yah n pi, kũ náh tō tĕ we n pi ñ tyí. ¹⁰ Wāh kũ nê ku yò, tyípêl tyí yɪkɪ yĭn ye kúmm à ku. Nte núkúnúkú wāh me min sɔ̀kɔ̀, à me ñ minne n pɪ Liyel tyí yō. ¹¹ Sĕ ó ye, yépi tɔ̀ yĭne yè pĭ ne yáh yé náh vi tyípêl pínó kō á kɪ ne yé sō ku, té me min sɔ̀kɔ̀ Liyel tyí yō yé wró kwrónmɔ̀nɔ̀ gbò yō Yesu Kristale.

¹² Gbí nê-á ye me min sɔ̀kɔ̀ kèkōyó mè sɔ̀kɔ̀ yò, yé káh tō ye tyípékè pɔ̀ fyāh yé yō, kè pɔ̀ yéle n mɔ̀ yé dyɔ̀ dyɔ̀ tyi pínó sɔ̀kɔ̀ dé. ¹³ Yé káh tō yé wil gbĕnsĕ tãntãnnɛ tyípĕlle n pɪ á kɪ ne tyípékè sō n tĕ yé yahle dé. Nte yé yé gblōyne Liyel kō. Yé me á kɪ ne yé sō ku té yé lékyĭ me yilki mɔ̀. Yé yé wil gbĕnsĕ tãntãn pól fin mɔ̀ Liyel kō sè pɪ tyígló pɪ pɪ tɔ̀npìyĭle. ¹⁴ Tyípékè náh tō n òkɔ̀ n tĕ n pi yé yō pólle. Yé náh tō me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sò sɔ̀kɔ̀ ò. Liyel-á yòbènrɔ̀ nĕne n pɪ yé tyí, képah gbò sò sɔ̀kɔ̀ ye yéle.

Gbɪ wĕkì kólóle Liyel yah sɔ̀kɔ̀

¹⁵ Á yĭne à yo sō yò wé? Áyáh fyò me yòbènrɔ̀ gbò sò sɔ̀kɔ̀, té á náh tō me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sò sɔ̀kɔ̀, képah se yó n wĕkɪ ne tyípêl pínó wĕkì-á yɪkɪ mɔ̀ á tyí? Jō dé! ¹⁶ Yé náh pĭ ne ńkĕ yāh tōle n pɪ ñnĭ yó tyí yòbɪ sō yéle, té n sah ñ tyí yō, yè n pɪ tĕ yòle kègbɪ yō di? Sĕ ó ye, yāh n sah tyípékè tyí yō, yè n pɪ ké yòbɪle, ànĕ kè n pɔ̀ kũne. Té yāh n sah Liyel tyí yō, yè n pɪ ñ yòbɪle, ànĕ kè n pɔ̀ gbɪ wĕkì kólóle. ¹⁷ Yé lésò me tyípékè yōrɪ sɔ̀kɔ̀. Nte yāh kwónó nĕ we, képah gbò yō, núkúnúkú yé me n sah Liyel yóré yō yé nno pólle. Kāh pɪ sĕ, á ye wɛkɪ Liyel tyí. ¹⁸ Yé wil tyípékè pínó sɔ̀kɔ̀, té de gbɪ wĕkì kóló sɔ̀kɔ̀. ¹⁹ Yépi tyi yah yāhnkwɔ̀nɔ̀ ye í kō mé tyi nópɪle n yo à yĭne névye pɪ òkùle yò. Ngbòle lésò, yāh yé wil gbĕnsĕ tãntãn pólle pòpò ànĕ tyítúkúnine n pɪ, à Liyel délle n pɪ sō; núkúnúkú, yé séle gbɪ wĕkìle n kɔ̀, yè n ne n me wĭlkínsàhnóle Liyel tyí yō.

²⁰ Yáh lésõ me tyípékè yõrɪ sɔkɔ gbí nêne, ney nâh me yéle n kyĩ n mo ne yé gbɪ wěkɪle n kɔ. ²¹ Kéne tyi nónó-á lésõ yé n pi, kwâh nê me yé we sɔkɔ sé sɔkɔ, à wil sen tyí sɔkɔ, nê-á me yé yõ kwey mè sɔkɔ? Sépi tyé-ńsahle kũ ye dò. ²² Nte núkúnúkú, Liyel-á yé wilki tyípékè yõrɪ sɔkɔ, yé me tõe n pi ñmo tyí, nê-á kɪ yé kõ yé kɪ me wĩkĩnsàhnóle ñ tyí yõ, té kɪ tyé-ńkê min we n pi ké tyé-ńsah. ²³ Yé nâh we di, tyípékè lédyáhníne, kũ ye. Nte Liyel-á kwâh nêne n yĩ névyele n kõ, tyé-ńkê min ye. A képahle névyele n kõ pé wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Yesu Kristale, ñmo nê-á ápi Tě ñgbêne.

7

Yesu yõ sěpú wĩnóle Moyisi tyi kònsàhnó yõrɪ sɔkɔ

¹ N yúnpyé, yé tyi kònsàhnóle n pne. Képah ye, máh kɪ nê yo n pi yé tyí, ké sèndĩ nâh yéle. Névi tẽ-à fyò me min sɔkɔ, à me tyi kònsàhnó gbõ sò sɔkɔ. ² Sě ó ye, sê nê-à de pe tyí, ñ pe tẽ-à fyò me min sɔkɔ, à me ñmo tyí yõ fúr wěkɪ sɔkɔ. Nte tẽ pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ñ gblõy yõ fúr wěkɪ sɔkɔ. ³ Té wâh de dí káhkí tyí té ñ pe sah min sɔkɔ, à kɪ n ye fõfɪnple. Té ñ pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ñ gblõy yõ fúr wěkɪ sɔkɔ. Wâh de dí káhkí tyí, fõfɪkɪ nâh képahle. ⁴ Képah núkú ó ye ní yúnpyé, yépi wró-á kwrɔ mɔ Kristale, kè me á kɪ ne yé tɔ sõ ku ñne. Kâh pi sě, yé nâh tõ me Moyisi tyi kònsàhnó gbõ sò sɔkɔ. Nte ñ lékó-á yilki mɔ, yé me ñmo tyí yõ núkúnúkú, nê-á kɪ á kõ á kɪ Liyel dyɔ dyɔ tyile n pi. ⁵ Yé nâh we di, áyáh lésõ me á dyɔ dyɔ tyile n pi gbí nêne, Moyisi tyi kònsàhnó lésõ me tyípékè dékè kõ kè á tẽ, á kõ á me tyile n pi nónó-á kɪ kũne á yĩni n tẽ n pi. ⁶ Nte núkúnúkú kwâh nê yõrɪ sɔkɔ-á lésõ ále, áyáh á nâh vi kè kõ á kɪ ne á sõ ku, á ye wil Moyisi tyi kònsàhnó gbõ. Té núkúnúkú á kɪ tõe n pi Liyel tyí pi ñkũ késánnè ñ Mirki gbõ yõ. Kè nâh tõ n pi n pi ñgbò tyí kõe gbí nê-á sò á me Moyisi tyi kònsàhnó wárkĩnsàhnó gbõ sò sɔkɔ.

Moyisi tyi kònsàhnó-á tir nêne n pi

⁷ Sõ me ápi kɪ yo yò wé? Tyípékè se Moyisi tyi kònsàhnóle? ǃõ dé! Sépi gbõ yõ ye ñmo pĩ tyípékèle. Sépi-à sò me yó-ńkêne ne ńkê: «Káh yíwĩlkɪle n pi!» Mé se nâhkɪ pĩ ne tyípékè-á yíwĩlkɪ pínóle? ⁸ Kâh pi sě, tir kònsàhnó mè ye wěkɪ yúkɪ mɔ tyípékè kõ kè we syò à ñmo mɔ yíwĩlkɪ duke pól pínó sɔkɔ. Yé nâh we di, Moyisi tyi kònsàhnó-à sò me n kne, táhkɪ nâh n we n pi tyípékè sɔkɔ. ⁹ Moyisi tyi kònsàhnó pó-ńkê gbíne, ñmo sò me min sɔkɔ. Nte tir kònsàhnó-á fyò pɔ, tyípékè táhkɪ we ¹⁰ à pɔ ñmo min syi. Kéne tir kònsàhnó nê-á sò yĩne kè pɔ ñmo kò mè min we, képah ye pyé pɔ kũne ñmo yĩni tẽ yò sõ. ¹¹ Tyípékè ye syò tir kònsàhnó tyí à ñmo pilki, té kũne ní yĩni tẽ.

¹² Kâh pi sě, Liyel tyi kònsàhnó pól me yályál. Sè me gbɪ wěkɪ yõ, té mó tõ me ple. ¹³ Sépi nónó-á me ple, sépi se n mo ñmole kũ sɔkɔ? ǃõ dé! Tyípékè ye. Sě ye kè wěkɪ dal mɔ ké gblõy ñkũle kwèy. Kè pil

pèpèy nàh, té ní fike ko. Sě ye tyípékè pil pèpèy nàh té gbah peke tir kònsàhnó gbò yò.

Névyè me tyípékè mno soko

¹⁴ A pól pĩ yíi ne Moyisi tyi kònsàhnó-á wil Liyel tyí. Nte nímo gblöy dyo dyo tyi pínó soko, mé me yò sò níne pè tè yám tyípékè tyí. ¹⁵ Kègbi yò, máh nêne n pi, mé nàh ké dùkùle n pne. Máh me ké tyí ne mé pèpèy nê pi, mé nàh képahle n pi. Té ní dèl-á nê wòle, mè n pyé képahle n pi. ¹⁶ Nte máh ní dèl tirlè n pi, mé sah ké yò ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me ple. ¹⁷ Káh pi sě, nímo nàh n pi kéle yò dé, tyípékè nê-á ní soko, képah ye n pi kéle. ¹⁸ Yé nàh we di, tyípépèy yó ntě nàh me ní gblöy dyo dyo tyi soko. Tyípépèy pínó sòno me ní soko, té ké fènpuno tãhki nàh n we ní soko. ¹⁹ Máh me ké tyí ne mé tyípépèy nê pi, mé nàh kéle n pi. N té n pyé pèkè wòle n pi nê tyí nàh no ní tyí. ²⁰ Nte máh ní dèl tirlè n pi, nímo nàh n pi kéle yò dé, tyípékè nê-á ní soko, képah ye n pi kéle. ²¹ Máh nê kyomí we ní gblöy soko, kè we yò: Máh me ké tyí ne mé tyípépèy pi, pèkè ó n ne n yín ní yah. ²² Liyel tyi kònsàhnó tyí no yíi ní tyí ní nu pólle. ²³ Nte mé kè kyomí we ne, sépi nónó tyí-á no yíi ní tyí, máh ne mé sé wàlle n ko, kwáh yó n we ní soko nê-á me séle n fwo. Kéne kwáh ye mo sah níne tyípékè yòri soko. ²⁴ N yám pínó dùkù tēne n yah yò lé! Nê tē ó kɪ pɔ we syi fin mo níne kéne kwáh tyí, képah nê-á n mo ní yò kũne? ²⁵ Liyel ye, ápi Tě ñgbě Yesu Krista gbò yò. Gbilkinó ne n sah ñ yò képah yinne.

Máh ne mé kè yo yòtukule, Liyel tyi kònsàhnó wàl kóló tyí me ní tyí ní nu soko. Nte ní gblöy dyo dyo tyi pínó soko, mé me tyípékè yòri soko.

8

Névi nê-á ye Liyel Mirki kò kè ñ yahle n tē

¹ Núkúnúkú tēne, nónó wró-á me kwrónmònole Yesu Kristale, Liyel tukey nàh tō n syiki n pi pé yò. ² Yé nàh we di, Liyel Mirki nê-á minne névile n kò tē wró kwrónmòno gbò yò Yesu Kristale, képah ye we wilki nímole tyípékè ànê kũ mno soko. ³ Moyisi tyi kònsàhnó nàh sò fě képah pi n pi dò. Névyè gblöy dyo dyo tyi pínó sò me kán pi kéle képah ye. Káh pi sě, Liyel me ñ Pídí tɛkɪ mo à pɔ dubi névi wil dùkùle ñ tyí ápi tyípèl pípú tyí kòlo, té ku ápi tyípèl yinne, sé tyí we n yiki yinnne névyè soko. ⁴ Ápi nónó-á á dyo yíi tyi we ye, té Liyel Mirki sò tē. Liyel kè pi ne á fě tyi kònsàhnó tyíyónóle n pi. Képah ye à kò à képah pi. ⁵ Yé nàh we di, névi nê-á ye ñ dyo yíi tyi yah syi ñ tyí, tē sòno n ne n me ñ dyo yíi tyi ó yò. Nê-á mó ye Liyel Mirki yah syi ñ tyí, tē sòno n ne n me Liyel Mirki dyo yíi tyi ó yò. ⁶ Wáh á dyo yíi tyi sò tē, ké syi-ñsah n pi kũne. Té wáh Liyel Mirki dyo yíi sò tē, ké syi-ñsah n pi yèvini ànê tyé-ñkè min wénóle. ⁷ Kègbi yò, névyè nónó dyo yíi tyi-á yah syi pé tyí, Liyel sépébi ye péle pãh sònpíle yahle sàhnóle Liyel tyi kònsàhnó yóré yò. Pè nàh fě sé wàl ko ntēne dò. ⁸ Té névyè-à pé gblöy dyo yíi tyile n pi, Liyel yí nàh n yuku péle. ⁹ Yépi tē wòle, yé nàh me yé gblöy dyo

yíí tyile n pi. Liyel Mirki dyo yíí tyi ye yé me n pi, képah nê-á me yé soko. Krista Mirki-à n kne névi nê soko, tẽ náh me n tyí yõ. ¹⁰ Krista-à me yé yahle n tẽ, yé kú sénsõ pò kú n pi ó, nte Liyel Mirki gbò yõ, yé pi néglóle Liyel yah soko à tyé-ńkê min we. ¹¹ Liyel nê-á yilki mo Yesu lékóle, n Mirki-à kú me yépi tò soko, yáh sõ pò ku, yé lékyí kú yilki mo kú tyé-ńkê min we.

¹² Képah ye ní yúnpyé, á yĩne à Liyel Mirki dyo yíí tyile n pi, á náh tõ yĩne à á gblõy dyo yíí tyile n pi. ¹³ Yáh yé dyo yíí tyi we ye, yé kú tyé-ńkê min we. ¹⁴ Yé náh we di, Liyel Mirki-à nónó yahle n tẽ, Liyel wẽnpi ye péle. ¹⁵ Liyel-á n Mirki nêne yé kò, kè náh yéle n mo yõri pínó soko ànê tíki pínó soko dé. Képah ye pi yéle Liyel wẽnpile, té yé fẽ n yo yĩnpõ ñgbẽne ne: «Bõ, ápi Sú!» ¹⁶ Liyel Mirki mè nítẽ ye á kò á sẽ yíí ké yõ ne Liyel wẽnpi-á ále. ¹⁷ Té áyáh fyò pi n wẽnpile, á vyáh kú we pèpõri soko, wáh n vyáhle n wẽnpi kò nê tyí soko. Liyel-á pèpõri nê pi Krista tyí, ápi tò vyáh kú we ké soko. Ayáh fyò me yèvyährile n pi wẽ tyí Kristale, gbílkínó kú n sah n pi á yõ ñne wẽ tyí.

Gbílkinó nê-á kú pò n we n pi

¹⁸ Mé pĩ ne áyáh me yèvyährú nê soko kwey mène, képah náh me sãh n yah yah tẽne gbílkínó ñgbẽ nê-á kú pò n sah n pi á yõ nsõne. ¹⁹ Liyel wẽnpi-á kú gbílkínó we n pi sõ, képah ye n yí mónónó pól me n dekú. ²⁰ Yé náh we di, Liyel yí mónónó pól me yõre kẽ táhkì yó gbò sò soko. Pépi dyo dyo tẽ náh ne kè pi sẽ dé. Nê-á sah péle ké gbò sò, ñmo ye pi kéle. Nte gbò sàh-nsah tõ me pé tyí. ²¹ Sõ yó me n pi, Liyel yí mónónó pól kú pò n wilki n pi yõri soko yíkínó pí-ò gbò. Té kú gbílkínó we wẽ tyí Liyel wẽnpile. ²² Nte à pò syi kwey mè tyí, á pĩ ne Liyel yí mónónó pól-á me n gbí kúrntèsè tyí kòle yèvyährú tẽ tyí. ²³ Té kè náh yĩn pépi ó tyí dé, Liyel-á n Mirkile ñgbòle ápi nónó kò, ápi tò me n gbí á foko táhló soko, me gbíyìkìle n syikú sò nê-á Liyel kú kè wèkú n pi ne áyáh pi pé wẽnpile, té kú pwáhnmonò we dal mo. ²⁴ Yé náh we di, á ye pwáhnmonò we. Té kè me á kú ne sã-á ríkẽne névi n gbò sah kwáh yó pónweno yõ. Nte wáh kè we syi te, à náh tõ n gbò sah n pi ké pónweno yõ dò. Wáh kè we syi te, à kú tõ n gbò sah sõ ké pónweno yõ? ²⁵ Nte áyáh tõnì me kwáh nê wénsyi-ńkẽne, á sómnó pi n té á gbò sah ké pónweno yõ.

²⁶ Sẽ ó ye, Liyel Mirki tò me ápile n yohnú n mo á tẽnkwlónó yĩnne. Yé náh we di, ápi náh pĩ nê-á yĩne nínóle. Nte Liyel Mirki me níri le n pi ápi tyí nê-á ápi náh fẽ ké òkù yah yo. ²⁷ Té Liyel nê-á névyé foko táhlóle n pne, n Mirki-á me nêne n yah n kò, ñmo kéle n pne. Yé náh we di, n Mirki níri le n pi Yesu yõ sèpú tyí à yĩne ñmo dyo yíí tẽne.

²⁸ Á mó tõ pĩ tòle ne Liyel tyí-á nò nónó tyí, á tyi pólle n pi pépi tyí pekú yĩnne, pépi nónó-á à ye à yĩne wáh kè yah tòko sah sõ. ²⁹ Liyel-á nónó yah wilki ñgbò òkùle, à ye kwáh tẽ kè yah tòko tòle ne pãh yĩne pè pi pé Pídí tyí kòle, ñmo kò à pi pé pól nénkyíle. ³⁰ Wáh kwáh tẽ

nónó yah tɔkɔ, à ye pè ye tɔle. Wǎh nónó ye, à ye pè pɪ négbɔ́ tɔle ò yah sɔkɔ. Wǎh nónó pɪ négbɔ́le ò yah sɔkɔ, à ye yò yǒnóle pè kɔ́.

³¹ Sǒ me ápi kɪ yo yò wé? Liyel-à me ápile, nê kɪ fě á fwo? ³² Nmɔ nê-á à náh ye ò yěngbě Pidí kǒnóle, à à mɔ kũ kɔ́ ápi pól yinne. A kɪ pɪ sǒ té à náh yí téló pólle á kɔ́ à n tahlɪ n pi òmɔ gbò yò. ³³ Liyel-á névyé nónó yah wilki, nê tě kɪ pɔ n tɔkɔ péle n kɔ́? Liyel ye pɪ névyele négbɔ́le ò yah sɔkɔ. ³⁴ Nê kɪ tǒ fě Liyel tukey kɔ́ kè kɪ sykɪ pé yò? Yesu Krista ye ku, té kè náh yin képah ó tyí dé, ò lékó yilki mɔ. Yé náh we di, à me ténóle Liyel gbòyò sòle, té me nírlé n pɪ ápi tyí. ³⁵ Ápi tyínɔnɔ nê-á me Krista sɔkɔ, kwáh yó nítě náh fě ké yah kɔ́ n pi. Yěvyǎhrɪ ò, tíkí kápéké ò, fóhnó ò, kwekɪ ò, kwáh kě ò, dlo ò, kũ ò, sé sɔkɔ yó nítě náh fě ké yah kɔ́ n pi. ³⁶ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne níké: «Áwɔ yinne, ápi me kũ dlo sɔkɔ sòmesó. Pè me ále n pɪ á kɪ ne yípéy sǒ pè tě n yuku kò-nsah sɔkɔ.»* ³⁷ Nte sépi pól sɔkɔ, á tyí-á nɔ Liyel nê tyí, òmɔ gbò yò á pɪ ténpnèpu ògbnole. ³⁸⁻³⁹ Gbɪ yò, ápi tyínɔnɔ nê-á me Liyel sɔkɔ, té à syó á Tě ògbě Yesu Krista tyí à kéle á wěkɪ, ní sěnyĩnɔ me ké yò ne, kwáhmóní yó nítě náh fě ké yah kɔ́ n pi. Káh kɪ sǒ kũne ò, káh kɪ sǒ minne ò, káh kɪ sǒ yinyò tǒnpɪbule ò, káh kɪ sǒ yòtǒrínole ò, káh kɪ sǒ kwey gbí tyile ò, káh kɪ sǒ nsó tyile ò, káh kɪ sǒ ténpnènónole ò, káh kɪ sǒ yinyò tǎhkínóle ò, káh kɪ sǒ sétáh sǒwáh tǎhkínóle ò, sé sɔkɔ yó nítě náh fě ápi tyínɔnɔ yah kɔ́ n pi ò tyí.

9

Yíkí nê névyé-á Liyel yah tɔkɔ

¹ Krista tyí yò ye rine. Képah ye, máh kɪ nê yo n pi, gbɪ ye kéle, mìnì náh me ké sɔkɔ. Liyel Mirki ye ké sǒnɔ dahbɪ te ní sɔkɔ ne nê-á mé kɪ n yo n pi, gbɪ-á kéle. ² Yèkwɔrɪ ògbě me ní sɔkɔ. N nɪ me n suke gbímegbí. ³ Yé náh we di, máh me nê tyí, ní mɔ tyí sǒ náhki yɪkɪ ànê ní wró mó gbe Kristale ní yúnpyé swɔ sɔkɔ, pé pwah n mɔ yinne, pépi nónó-á ní yíkí névyele. ⁴ Pépi ye Yisrayel nole, Liyel-á nónó pɪ ò wěnpile. A yò yǒnóle pè kɔ́, té yégbéké kwɔ mɔ péle gbáyí nahnáhle, té tyi kɔ́ sah pè kɔ́, té ò ní òkùle pè wěkɪ, té ò vyáhle pè kɔ́. ⁵ Abrahamɪ, ànê Yisakɪ, ànê Nsyakɔbɪpi ye pé náh tǎnne. Yíkí núkú ye péle Yesule wǎh pɔ sétáh yò. Nmɔ ye Liyelle, nê-á me yíyìn pól yò. N yin ne n gbilki gbímegbí. Amiina!

⁶ Máh nê yo sɔkɔ yòtah, képah náh n wěkɪ ne Liyel náh n kɔ ò tyíyónó sò. Nte Yisrayel no pól náh pɪ Yisrayel no yèsyìkìnìne Liyel yah sɔkɔ. ⁷ Sě ó ye, Abrahamɪ wěnpì pól tɔ náh pɪ ò wěnpì yèsyìkìnìne. N pidí Yisakɪ wɔ wěnpì ye kɪ n mɔ n kɔ ò pétóbéle sǒ-á Liyel yo kéle ò tyí. ⁸ Máh ne mé kè yo palle, wěnpì nónó-á dubi gbɔyne, pépi náh Liyel wěnpile. Nónó-á dubi à yine Liyel vyáh kǒnóle, pépi ye ò wěnpile. ⁹ Yé yah, Liyel lésò ò vyáhle Abrahamɪ kɔ́ ne níké: «Gbí yó yǐnkɔ gbíne, mé kɪ ní syɪ pɔ á tinné, té Sara kɪ me ònpir we dubi.*» ¹⁰ Tòó náh dé, yé yah Wrebeka tɔ tyíle kè: Ápi sùtò Yisakɪ mè ye dubi à kɔ́ ònpir

* 8:36 8.36 Yah n te Gbálnó 44.23. * 9:9 9.9 Yah n te Yenesɪ 18.10.

népî nímíne nónó-á kènínine. 11-13 Gbí nê-á wěnpî nópi náh tǒnì dubi, pè náh tyítúkúni pî, pè náh tyípéplò tǒ pî. Nte Liyel me yo Wrebeka tyí ne: «Wěnpî nópi sǒkǒ, nénkyí tǛ kî pǒ pî gbě tǛ yǒle.»† Kè tǒ me wárkínóle Liyel wey sébéy nǛ sǒkǒ ne níkǛ: «Nsyakǒbî wǒ tyí ye nǒ ní tyí, Yesayu náh»‡ Yé náh we di, képah n wěkî ne névi tyípínó náh Liyel n yah n tǛ tǛ yah n wilki. Névi nê-à n dyo, tǛ wǒ ye à n yah n wilki.

14 Sǒ me ápi kî yo yò wé? Liyel náh me n kǒ gbî wěkî yǒ di? A me n kǒ gbî wěkî yǒ kè. 15 Yé náh we di, à yo Moyisi tyí ne: «Mâh me ké tyí ne mé pèpǒrî pî névi nê tyí, mé kè pî tǛ tyí. Té mâh me ké tyí ne mé névi nê yâm yah, mé tǛ yâm yah.»§ 16 Kâh pî sǛ, képah náh n wil névi dyo yǛ tǛ sǒkǒ, képah náh pî n gbáhntǛnǒ sǒkǒ dé. Nte kè n wil Liyel ó tyí, nê-á névi yâmnè n yah. 17 Kè me wárkínsáhnóle Liyel wey sébéy sǒkǒ ne, Liyel-á yo Yesyipti yǒtǛ dí tyí ne: «N tǛnwǛnǒ wěkî yǛn ànê ní yǛn wil yǛn ye kékǒyó pól sǒkǒ, ní kǒ mé n pî yǒtǛnè.»* 18 Kâh pî sǛ, kâh Liyel dyo, à nnî yâm yah, té kâh n dyo à nnî pî kùkùtâhkî névile.

19 Gbǒkénpî túkù kî fǛ ne, kwâh nê se pî té Liyel kî tǒ n tǒkǒ névyele n kǒ nî? Nê se kî fǛ n dyo dyo tyi yah kǒ nî? 20 Nte nê tǛ ó me áwǒle, té á kî pǒ Liyelle n kǒh? Pín se kî fǛ ké mó-ò piki yah ne, kwâh nê se pî té à pé mǒ sǛ nî? 21 Pnî mó-ò tyí náh n fâhrule di? A kî fǛ tyígbî pî pî pín mǒ kéle, té kî tǛ fǛ nýǎn tyi pî pî pín mǒ kéne fâhrî óle. 22 Liyel me ké tyí ne pé pé fǒkǒvǎhni wilki mǒ, pé mó pé tâhkî wěkî. Té wâh mó tǒ sǒ yǛne à n fǒkǒ vyâh névye nónónè, à sǒmnǒ pî té n gblǒy ye náhnáh pé tyí. 23 Nte n tǒrí-á me gblò dùkù nêne, à sǒ me ké tyí ne pé kéle no tǛlǒ wěkî, wâh pépi nónó yâm yah té pè yah wilki sah n tǒrí sǒkǒ de yǛnne. 24 Té kéne névyele, ápi ye. A náh á yah wilki Nsyifunǒ ó sǒkǒ dé, nte à túkù yah wilki yǐkǐnǐ tǛlǒ sǒkǒ, 25 sǒ-á Liyel kè yo sah Wose sébéy sǒkǒ ne: «Névye nónó náh sǒ me ní mǒ nolè, mé kî péle n ye ní nolè. Yǐkǐ ne tyí náh sǒ nǒ ní tyí, mé kî kéle n ye ní dyo yǛ yǐkǐle.† 26 Té nýǎh sǒkǒ-á lésǒ kè yo pé tyí ne ní mǒ no náh péle, nénpǒ mè ó sǒkǒ ye tǒ pè kî ye péle Min nǛtǛ Liyel wěnpǐle.»‡ 27 Yesayi tǒ mó yo Yisrayel no tyí sǒkǒ ne níkǛ: «Yisrayel névye-à sǒ me dò pne yo gbòpǒ sèmiyáhrí sǒ, kwéy ó ye kî n pwah n pi pé sǒkǒ. 28 Yé náh we di, TǛ NGBǛ Liyel-á tyi nónó yo, à kî sè pî dal mǒ súú sétáh yǒ.»§ 29 Té Yesayi tǒ lésǒ kè yo sah ne níkǛ: «Tyi pól tyí tǛnwǛ-ò TǛ NGBǛ Liyel-à sǒ me á túkù sâh-nkǛne min sǒkǒ, á duku náhki tǒ Sodòmî ànê Gbomǒrî névye tyí kǒle.»

30 Sǒ me ápi kî yo yò wé? Névye nónó náh pî Nsyifunǒle, pè pî négblǒle Liyel yah n yǒ sǛnǒ gbǒ yǒ, pépi nónó-á pè náh sǒ me kéle n yah n kǒ. 31 Té Yisrayel no nónó wǒ-á pyè sǒ me n yah n kǒ ne pé pî négblǒle Liyel yah Moyisi tyi kǒnsáhnǒ wâl kǒlǒ gbǒ yǒ, pè náh we pî négblǒle képah gbǒ yǒ. 32 Sǒ pî té pé náh we pî négblǒle wé? Pè

† 9:11-13 9.11-13 Yah n te Yesesǐ 21.23. ‡ 9:11-13 9.11-13 Yah n te Malaki 1.3. § 9:15 9.15 - Yah n te Yálnǒ 33.19. * 9:17 9.17 - yah n te Yálnǒ 9.16. † 9:25 9.25 - Yah n te Wose 2.25. ‡ 9:26 9.26 - Yah n te Wose 2.1. § 9:28 9.27-28 - Yah n te Yesayi 10.22-23.

náh sò me kéle n yah n kǒ Liyel yǒ sěńó gbǒ yǒ, pè sò we ne níkě pé tyípínì-á kǐ fě pé pǐ néglóle Liyel yah képah ye. Pé gbáhkì ye pyè pé mǐ pé wilkǐ n mǎ mǎ dáhkì tyí yǒ sǒ. ³³ Kéne dáhkìle, Yesu Krista ye. Képah tyí ye wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne níkě: «Yé yah, mé kǐ gbáhkì mǐ mǐ dáhkì yó sah Siyǒ kwil soko. Névyé wilkǐ n mǎ mǎ tédáhkì yó ye kéle. Nte névi nê-à ò gbǒ sah ké yǒ, sen náh tǔ tǔ n pi.»*

10

¹ N yǐnpyé, máh me nê tyí ní nǐ pólle, képah ye ne Nsyifunǒ pwáhnmonǒ we. Mé me Liyelle n ni pé tyí képah tyí soko. ² Yé náh we di, mé kǐ fě kè yo ne pǎh me gbah tǔ yǐ Liyel wěkì kóló soko, òte pǎh me kéle n pǐ yǐtǔri soko. ³ Liyel-á névile n pǐ négbíle ò yah soko òkù nêne, pé náh kè pǐ. Té pé yěngbě tyíle n pǐ, té Liyel tyí wo yahle. ⁴ Krista ye pǒ Moyisi tyi kǒnsàhnó tyi pǐ syǐ sé yǐn tyí. Névi nê-à sě Krista yǒ, tǔ kǐ pǐ négbíle Liyel yah soko.

⁵ Névi-á fě n pǐ n pi négbíle tyi kǒnsàhnó gbǒ yǒ òkù nêne, Moyisi-á nê wárkǐ ké tyí soko kè we yò: «Névi nê-à tyi kǒnsàhnó soko tyíyónóle n pǐ, tǔ kǐ ò minne n pǐ sépi gbǒ yǒ.»* ⁶ Nte névi-á n pǐ négbíle Krista yǒ sěńó gbǒ yǒ òkù nêne, kè me yónóle képah tyí soko ne: «Káh ne n sǒ á foko soko ne: «Nê kǐ òkò kyǐ yǐnyǒ?» Nê kór-á, kǐ kyǐ Krista kǒ à kǐ tiki pǒ. ⁷ Képah náh pǐ: «Nê kǐ tiki yuku sétáh sǒwáh?» Nê kór-á, kǐ kyǐ Krista kǒ à kǐ wil lékókwíl kǐ òkò pǒ. ⁸ Nte tir nê me tǒ yónóle wé? Kè me yónóle ne: «Liyel wey me á tǒ. Kè me á vyáh soko ànê á nǐ soko.» Kéne weyne, Yesu Krista yǒ sěńó wey ye kéle, áyáh me nêne n yo n kǒ.† ⁹ Wáh kè yo á vyáhle ne Tě ògbé-á Yesu Kristale, té sě ké yǒ á nǐ soko ne Liyel-á ò lékó yilki mǎ, á kǐ pwáhnmonǒ we. ¹⁰ Wáh sě Liyel yǒ á nǐ soko, képah ále n pǐ négbíle; ànê wáh kè yo á vyáhle, képah ále n pwah n mǎ. ¹¹ Á náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne névi nê-à sě Krista yǒ, sen náh tǔ tǔ n pi. ¹² Káh pǐ sě, wáhkì náh me Nsyifunǒ wró ànê nónó náh pǐ Nsyifunǒle. Tě ògbě núkú ó ye me pé pól tyí, nê-á pèpǒrle n pǐ no pól tyí nónó-á òne n ye n gbo. ¹³ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne níkě: «Névi nê-à Tě ògbě ye gbo, tǔ kǐ pwáhnmonǒ we.»

¹⁴ Nte sǒ me pé kǐ ye gbo òne, né pé náh sě ò yǒ? N tyí wénnoh-ńkēne, pé kǐ sě sǒ ò yǒ? Pè kǐ we noh sǒ ò tyíle né ney náh ò tyí we yo pé tyí? ¹⁵ Té sǒ me Liyel wey kǐ yo, né névi náh tekǐ mǎ ké yo yǐnne? Képah ye kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne níkě: «Kè me nìvìnìne wáh Nìvìnì tir yópú we pé pé gbáhkì tǒkò n pi.»‡ ¹⁶ Nte no pól se yó Nìvìnì tir fě syǐ? Yé yah, Liyel tǔntǒ syǐnyo-ò Yesayi lésǒ me píkinyahnǒle n pǐ ne níkě: «Tě ògbě, ápi-á tir nêne n yo, nê sě ké yǒ?»§ ¹⁷ Sě ye Krista yǒ sěńó n we Nìvìnì tir nónó soko. Té Nìvìnì tir mēne mó, Yesu Krista tyí yónó ye. ¹⁸ Nte à; pé náh ò tyí yónó noh yah di? Pè kè noh kyó! Kè me yónó n̄tēne Liyel wey sébéy soko ne níkě: «Pé yǐnpǒ

* 9:33 9.33 - Yah n te Yesayi 28.16 ; 8.14. * 10:5 10.5 Yah n te Levitiki 18.5. † 10:8 10.8 Yah n te Tǒnyonǒ 30.12-14. ‡ 10:15 10.15 Yah n te Yesayi 52.7. § 10:16 10.16 Yah n te Yesayi 53.1.

mɛ n dɔkɔ sɛtáh yõ pól sɔkɔ, pé wɛy mɛ n yĩni n tɛ kɛkõyó tãntàn pól tyí.»* 19 Nte à; Yisrayel no náh lésõ Liyel wɛy mè syíkí-ńsah pĩ di? Moyisi mó tõ kwáh tɛ kè yo nɛ Liyel-á nɛ ńkɛ: «Mé kɪ kè pɪ yé kõ yé kɪ yĩkĩ fõrɔɔ yó yèwanne n yah. Yĩkĩ nê névyɛ-á lékám kɛ névyɛlɛ, mé kɪ kè pɪ yé kõ yé kɪ pé dyɔlɛ n yɔ.»† 20 Yesayi ñ nɪ syáh kè yo ńtɛnɛ nɛ Liyel-á nɛ ńkɛ: «Névyɛ nónó náh sò mɛ ńmɔlɛ n yah n kõ, pépi yɛ wɛ ńnɛ. Névyɛ nónó náh sò mɛ kwáh yó ńtɛnɛ n yah n kõ ń tyí, mé ń gblõyne pépi wɛkɪ.» 21 Nte Yisrayel no tɛ wɔ tyí sɔkɔ, Yesayi nɛ Liyel-á nɛ ńkɛ: «Gbĩmɛgbĩ mè n nɛ n mɛ ń gbãñ yɪkɪ mɔ pé syɪkɪ n tɛ, pépi nónó-á nòhnì-ńkɛ ànê kèlékɛ névyɛlɛ.»‡

11

Liyel náh ñ náh vi Yisrayel no kõ

1 Nte-à, Liyel se ñ náh vi ñ no Yisrayel tãn kõ? Jõ dé! Yé náh wɛ di, ńmɔ tɔlɛ Yisrayel nɛy yɛ dò. Abrahamɪ náh nɛy yó yɛ ńnɛ, nê-á wil Bɛnsyame yĩkĩ sɔkɔ. 2 Liyel náh ñ náh vi ñ no kõ wáh kwáh tɛ nónó yah wilki sah dé. Yé se kɪ nɛ yé pĩnó náh mɛ kè sɔkɔ nɛ, káh mɛ wárkínsàhnóle Liyel wɛy sɛbéy sɔkɔ nɛ Yeli-á sò mɛ n tɔkɔ Yisrayel nolɛ n kõ Liyel tyí 3 nɛ ńkɛ: «Tɛ ñgbɛ, pé yɛ á tɛntò syínyopu ko mɔ, té sárká súkénkõ-ńtàn yɪkɪ nónó-á mɛ áwɔ tyí yõ. Nmɔ ó wũ ń gblõy, té pé tõ mɛ n yah n kõ ń kònmo-ńsahlɛ.» 4 Nte sò mɛ Liyel yo ñ tyí? A nɛ: «Mé yɛ díbí nêpĩ kèyõ tõnó kyegbãm (7 000) wilki sah ń gblõy tyí, nónó-á pé náh gbètukunɔ di fal fal tò Baal yah sɔkɔ à kè gbilki.» 5 Képah núkú ó yɛ kwɛy mè tɔ sɔkɔ, névyɛ kwéy yísyó mɛ wũ tɛ Liyel-á yòbènrɪ pɪ nónó tyí à pé yah wilki. 6 Nte yòbènrɪ-à kɪ nê Liyel pɪ pé tyí à pé yah wilki, pé tyípínó gbò yõ náh mó tõ kè. Kàh mɛ sépi gbò yõlɛ, yòbènrɪ náh mó tõ dò. 7 Sò mɛ ápi kɪ yo yò wé? Yisrayel no-á nɛnɛ n yah n kõ, pé pól náh kè wɛ. Nte Liyel-á nónó yah wilki pé sɔkɔ, pépi ó wɛ kéle té téló wɔ ní mɛ tah tũ 8 sò-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wɛy sɛbéy sɔkɔ nɛ: «Liyel yɛ pé pɪ tǒròð. A pé yí pɪ sè náh mɛ n yah, té pé ní pɪ sè náh mɛ n nohnɪ, fók à pɔ syɪ kwɛy mè tyí.» 9 Yòtɛ dí Davidi tɔ tõ kè yo nɛ ńkɛ: «Pé yòkɛ yĩnɛ kè pɪ pé tyí pé tɛ tɛ vyónɛ, ànê pé tɛ tɛ kɛynɛ, ànê pé wilki n mɔ mɔ kwáhɛ, kɪ pé tyítúkúnìnɛ pé dyah. 10 Pé yí mó nɛ mɛ syĩ, pé káh fɛ nɛ n yah, pé mó nɛ mɛ kwlónó sɔkɔ gbĩmɛgbĩ tókóbí sò mɛ pé yõ. 11 Nte-à, Yisrayel no-á pé gbáhki mɪ syɪkɪ sɛ-à, pé se kɪ wũ tɛ sɛ kúmm? Sɛ tɛ wɔ náh dé. Nte pépi-á pilki, yĩkĩnì téló mó pwáhnmoɔ wɛ, pépi Nsyifunɔ kõ pé pé yèwanne n yah. 12 Nte pépi-à pílkinó-à kɪ mɛ pɪ pèpɔrɪ wénóle kèkõyó névyɛ tyí, té pé tɛnkwlɔnɔ mɛ pɪ pèpɔrɪ wénóle yĩkĩnì téló tyí à, pépi-à pwáhnmoɔ wɛ tɛ, képah náh n pɪ n pi pèpɔrɪ ñgbɛnɛ kal di?

Névyɛ pwáhnmoɔlɛ nónó náh pɪ Nsyifunɔlɛ

* 10:18 10.18 Yah n tɛ Gbálnó 19.5. † 10:19 10.19 Yah n tɛ Tõnyonɔ 32.21. ‡ 10:21 10.21 Yah n tɛ Yesayi 65.1-2.

13 Yépi nónó náh pɪ Nsyifunɔle, yépi tyí ye mé n yo wey mène nukúnúkú. Yesu tēntò névi ye ímɔle nê-á me tòle n pɪ yépi yinne. Tò mè me yò yǎnɔle ímɔ tyí, 14 nê-á kɪ á no Nsyifunɔ kǒ kè kɪ yǐkɪnɪ tɛlɔ yèwanne n yah, í kǒ mé kɪ pé tókú wɛ pwah mɔ. 15 Yé náh wɛ di, Liyel-á pè gbɛ milki képah-à me kèkǒyó névyɛ wró tǒ sah Liyelle à, wàh tǒ pɔ pé ye kwró ònne, kè kɪ pɪ sǒ wé? Kè náh n pɪ n pi á kɪ ne lékyí sǒ yilki mɔ di?

16 Sèmukɔ pye nónó-á ko gbrolɛ, sépi-à kɪ me wilki sah Liyel tyí yò, sé tɛlɔ pól tɔ me n tyí yò. Séswô sémɪn-à me sàhnɔle òmɔ tyí yò, ké yǐngbàn tɔ kɪ me n tyí yò. 17 Nsyifunɔ me wólíví séswô sónó sǒ, té Liyel me ké yǐngbàn kǒlɪ. Té nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pépi mó me á kɪ ne kyèh sɔkɔ wólíví séswô sǒ, nê-á Liyel ké yǐngbàn kǒlɪ kyɪ pukubi wólíví yòhkɪ sónó tyí. Yáh Liyel yòbènɔrɪ nê wɛ, képah n wil Nsyifunɔ tyí sǒ-á wólíví séswô sónó nìkɪ n yohnɪ n mɔ yǐngbàn púkúbínóle. 18 Képah ye, yǐngbàn nónó-á Liyel kǒlɪ kwe, yé káh séle n yilɔ. Yé káh yé gblɔyne n yò n sah, yépi tyí náh sémɪnne, pépi tyí ye séle. 19 Yé kɪ fɛ́ n syah ne, Liyel-á yǐngbàn nɔpi kǒlɪ tɔ té yépi wɛ pukubi. 20 Gbɪ tɛ́ wɔ ye, pépi Liyel yò sɛ-ńkɛ́ ye Liyel kǒ à pè kǒlɪ tɔ té yépi wɛ pukubi pé swɔ sɔkɔ yé Liyel yò sɛnɔ gbò yò. Yé náh yǐne yè yé gblɔyne n gbilki. Kè pyè yǐne kè ne n me tikile yé tyí rítɛne ríkɛ́. 21 Yé náh wɛ di, Liyel-à me yè-ńkɛ́ne séswô sónó yǐngbàn kǒlɪnɔle, yépi wɔ se pyè à kɪ wɛ ye yáh sɛ-ńkɛ́ne n yò? 22 Yé yah, Liyel ple, té mó tǒ peke. A peke pílkipú yò, té n pɪ ple yépi tyí. Nte yé yǐne yè ne n me n pèpɔrɪ mène n pne gbímegbí. Képah-à pí-ńkɛ́ne, yé tɔ kɪ kǒlɪ milki. 23 Nte Nsyifunɔ tɔ-à kɪ pé kèlèkè pínó yal mɔ té sɛ́ Liyel yò, Liyel kɪ pè tǒ pukubi séswô sónó tyí. Tɛnwɛnɔ me òmɔ tyí kɪ n syɪ pè tǒ pukubi. 24 Yé náh wɛ di, yépi nónó náh pɪ Nsyifunɔle, yé me á kɪ ne kyèh sɔkɔ wólíví séswô sǒ, nê-á Liyel ké yǐngbàn kǒlɪ kyɪ pukubi wólíví yòhkɪ sónó tyí. Nsyifunɔ mó me wólíví séswô sónó yǐngbàn tyí kòle nónó-á Liyel kɪ pè tɔkɔ pukubi sé séswô tyí.

Nsyifunɔ pwáhnɔnɔle

25 N yúnpyé, mé kɪ Liyel tir wòbɪnsàhnó yó tyí yah yo wah yé syah, sǒnko yè káh n pɔ yé gblɔyne n tɔkɔ n pɪ yǐ pípúle. Yé yah, Yisrayel no tókú kɪ wǔ tɛ́ níkɪsekókó pínó sɔkɔ, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê-á nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pè kɪ pwáhnɔnɔ wɛ, té kɪ de Liyel no sɔkɔ. 26 Képah sɔkɔ, Yisrayel no pól kɪ pyè pwah sǒ-á kéle wárkínsàhnɔle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ríkɛ́: «Pwáhnɔ-ò kɪ wil Siyó kwil sɔkɔ. A kɪ pɔ Nsyakɔbɪ no tyípɛl tókóbí tɛ́ yò pé yò. 27 Nmɔ Liyel-á kɪ pɔ pé tyípɛl yò mɔ pè kǒ, té kɪ yégbékè nê kwrɔ n mɔ n pi péle, képah ye yò.» * 28 Yah yóle, Liyel sépébi ye Yisrayel nole páh sǒnpíle Nìvìnì tir yahle, té képah wɔ mó nekɪ yépile. Nte yah yóle, pépi ye sǒ à yah tɔkɔ pɪ n nole. Pé tyí nɔ n tyí pé náh tân yinne. 29 Yé náh wɛ di, Liyel-à kwáhle névi kǒ, à náh n yahle n vi kéle n syɪ pólle. Wàh névi nê ye, à náh n nahle n vi tɛne n kǒ pólle. 30 Ngbòle, yé lésò me Liyel yóré yahle. Nte nukúnúkú, Nsyifunɔ

* 11:27 11.27 Yah n tɛ Yesayɪ 59.20-21.

to-á n̄ yóré yahle, à me yépi yām yah. ³¹ Sě ó ye, Liyel yóré nê-á pè yahle nùkúnúkú yò, té Liyel me yépi yām yah, pépi to yām yah yīn ye à pɪ képahle. ³² Yé náh we di, Liyel ye no pól kō pè n̄ yóré yahle pé pól yām we n yah yīnne.

³³ Liyel pèpɔɔɔ me gblò dé! Lékám me yī n̄ sɔkɔ, n̄ fɔkɔ se mó tō me dényīnɔle. N̄ tyi tē dukù náh fē n̄ pī, n̄ syō-ntàn to náh fē n̄ pī ló.

³⁴ Kè me wārkinsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne nkē:

«Nê tē wɔ me Tē ngbē sɔnɔle n̄ pne wé?

Nê tē wɔ kɪ fē vīnmɔnɔle à kō?†

³⁵ Nê kwâh yóle à kō,

té à pɔ ké lédyáhnine tē kō náhle?»‡

³⁶ Yé náh we di, yīyīn pól wil ñmɔ tyí. Ñmɔ mónó ye sé pólle. Sé pól me ñmɔ tyí yò. Gbilkínó ne n sah n̄ yò gbímegbí. Amiina!

12

Min pínó késánne Liyel wēkì kóló sɔkɔ

¹ N̄ yūnpyé, Liyel pèpɔɔɔ pínó yīnne ápi tyí, mé kéle n yah n kō yé tyí ne, yé yé gblóyne Liyel kō yé sō pɪ sárkále n̄ tyí. Yé mó yé minne n pɪ yályál n̄ yah sɔkɔ, nê-á kɪ n̄ yí yuku. Képah ye Liyel gbilki dukù pèpɔyne, yáh yīne yè nēne n pɪ. ² Yé káh kèkōyó névyele n yah n pɪ. Nte yé ye Liyel kō à lékám késánne yé kō sɔnko yé vi mɔ. Képah sɔkɔ, tyi nóno tyí-á me Liyel tyí, yé kɪ tē we séle n wah n pne. Sépi ye pɪ tyi tyípeplɔle, ànê nóno tyí-á no n̄ tyí, ànê nóno-á sòhkì kēne.

³ Liyel-á yòbènoɔ nê pɪ ñmɔ tyí, képah yīnne mé kéle n yo yé nénúkú núkú pól tyí ne, yé káh yé gblóyne n gbilki n kah n mɔ. Yé ye gblóy tìkínmɔno sɔno ne n me yé sɔkɔ, à yīne Liyel-á n̄ yò sēnóle yé nénúkú núkú pól kō sō. ⁴ Yé náh we di, wil gbēsé núkú núkú ye á pól tyí, té tãntãnne sé tyí dò, nóno-á sé pól pɪ pɪ tyi me sé tyí tyíle. ⁵ Sě ó ye, ápi to me dò, ñte á pól pɪ wil gbēsé núkúle tyí kōle á wró kwrónmɔno gbò yò Kristale. Á pól kwɔ mɔ pɪ núkúle wil gbēsé tãntàn tyí kōle nóno yétô-á me wēne n tē. ⁶ Liyel-á pèpɔɔɔ pɪ á tyí à nóno-á kō, se me sé tyí tyíle. Nê tyí-à kɪ me Liyel tēntōne syinyonɔle, tē kéle ne n pɪ à yīne Liyel yò sēnó wēkìle. ⁷ Nê tyí-à kɪ me sɔnmɔnɔle névyé tyí, tē ne n so n mɔ pé tyí. Nê tyí-à kɪ me névyé kwónóle, tē névyele n kwɔ. ⁸ Nê tyí-à kɪ me névyé vīnmɔnɔle, tē névyele n vi n mɔ. Nê tyí-à kɪ me pèpɔɔɔ pínóle névyé tyí, tē kéle ne n pɪ fòkòpènoɔ sɔkɔ. Nê tyí-à kɪ me névyé yah tēnóle, tē gbah tē ké sɔkɔ. Nê tyí-à kɪ me névyé yām yáhnóle, tē kéle n pɪ nìvìnì sɔkɔ.

⁹ Yé yīne yé tyí no wē tyí fòkòkwīnkì kēne ké sɔkɔ. Yé pèkè pínó yal n mɔ pnépné, yé mó pèpɔɔɔle n pɪ. ¹⁰ Yé ye yé tyí no wē tyí yūnpikì núkú tyí kōle. Yé gbah tē ye yòyénne n sah wē yò. ¹¹ Yé kléykléyne n pɪ, yé káh pɪ gbāndal névyele. Yé tōle n pɪ Tē ngbē tyí yé nno pólle. ¹² Yé gbò sàhnó-á me nê yò, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ képah yīnne. Yé

† 11:34 11.34 - Yah n te Yesayi 40.13. ‡ 11:35 11.35 - Yah n te Nsyobɪ 41.3.

sómnnóle n pɪ yèkwɔɾɪ gbíne. Yé gbah n tẽ nírí pínó sɔkɔ. ¹³ Yé yé yúnpyéle n yohnu n mɔ pé fyãh-ntãn sɔkɔ, yé mó népãnne n tẽ ple.

¹⁴ Nónó-á yéle n fõh, yé sãmne n mɔ pé sɔkɔ. Yé sãmmne n mɔ pé sɔkɔ, yé káh léplɔle n ye n mɔ pé yõ. ¹⁵ Nónó-à me nìvìnì sɔkɔ, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ péle wẽ tyí. Nónó-à mó me gbní sɔkɔ, yé ne n me gbní sɔkɔ péle wẽ tyí. ¹⁶ Yé yé fókósõnɔ pɪ núkúle. Yé káh pɪ gblõy gbilkipúle, yé ye gblõy tíkínmɔnɔ tyí nɔ yé tyí. Yé káh yé gblõyne n pɪ yĩ pípúle.

¹⁷ Yé káh ñnî yò ñtẽ pèkè pínó wó de ñ sɔkɔ. Yé pèpɔɾɪle n pɪ no pól tyí. ¹⁸ Káh kɪ me yépi tẽ ó sɔ, yé gbah n tẽ yé minne n pɪ yèvɪnɪ sɔkɔ ànê no pólle káh kɪ fẽ n pɪ n pi. ¹⁹ N nénónó, yé káh ne yáh yé gblõy vyãhle n syi, yé kè toh Liyel syĩ. Yé nãh we di, kè me wãrkínsãhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne, Tẽ ñgbẽ-á ne ñkẽ: «Ñmɔ tyí ye vyãh syínóle, ñmɔ ye n de wóle.»* ²⁰ Té tã yo ké fí yó sɔkɔ ne: «Á sépe-à me kwekɪ sɔkɔ, yĩ à kã à yõ; wãh me níkì sɔkɔ, yĩ à kã à wɔ. Wãh képah pɪ, kè me á kɪ ne nìségbnɔ sɔ á kwe mɔ ñ yõnɪ yõ.»† ²¹ Káh n ye pèkè kã kè fyãh á yõ sɔkɔ, ñte áwɔ fyãh ké yõ sɔkɔ á pèpey pínó gbõ yõ.

13

No pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ

¹ Tẽnwenɔ yó se me né kè nãh wil Liyel tyí? Névyé nónó-á me tǒrí yõ, Liyel sahki sɔkɔ ye péle dò. Képah ye, no pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ. ² Káh pɪ sɛ, névi nê-à yõtãmne n fwo, Liyel yóré ye tẽ n yahle. Té nê-à se mó tã Liyel yóréle n yahle, pèkè ye tẽ n yɔɾɪ n mɔ ñ gblõy yõ. ³ Tyípéplɔ pí-ò nãh yĩne tukey tükèpu yah tíkì pínóle. Tyítúkúnì pí-ò wɔ ye yĩne pé yah tíkì pínóle. Wáh kɪ me ké tyí ne á káh yõtãm tíkile n pɪ, tyípéplɔle ne n pɪ, képah sɔkɔ pè kɪ ále n sò. ⁴ Á nãh we di, Liyel tò sɔkɔ ye yõtãmne á tyí pɪkɪ yinne. Nte wãh tyítúkúnìne n pɪ, pé tíkì yĩne kè ñ tẽ. Dípíyí nãh pè kã nònóle dé, tẽnwenɔ me pé tyí Liyel tò mè sɔkɔ kɪ fẽ fóhnó sah pèkè pí-ò yõ, kɪ Liyel yrɔ wilki tẽ sɔkɔ. ⁵ Képah ye á yĩne ñ ne n sah pé tyí yõ. Liyel fòkõvyãhnì yah tì to yìn ó nãh dé, á nɪ tɔ me kéle ále n wèkɪ ne képah-á ple. ⁶ Képah tɔ yìn ye yé mórúle n mɔ. Té nónó-á mó n syi séle, Liyel tò sɔkɔ ye péle ké tã n sah n pɪ yinne. ⁷ Kwãh nê-à yĩne névi nê kõnóle, kéle tẽ kõ. Mórúle mórí syí-òle n kõ, ñ té lãpole lãpo syí-òle n kõ. Wãh yĩne ñ névi nê yah tíkì pɪ, tẽ yah tíkì pɪ. Wãh yĩne ñ yõyén sah névi nê yõ, kè sah tẽ yõ.

Yé tyí-á yĩne kè nɔ wẽ tyí sɔ

⁸ Ñnî yó ñtẽ kòlɪ káh we yé yõ sɔkɔ. Yé ye wẽ tyínɔnɔ ó kòlɪ ne n me yé yõ. Á ní-ò tyí-à me nɔ á tyí, Moyisi tyi kònsãhnó wãl pól ye á kɔ dal mɔ. ⁹ Káh yo Moyisi tyi kònsãhnó sɔkɔ ne, ney káh fòfki pɪ, ney káh nékókè mɔ, ney káh yĩbe yĩ, ney káh ñ yí wil ñ ní-ò kwãh tyí, à tahlɪ tyi nónó téló tɔ tyí-á yónóle ké sɔkɔ, sépi pól ye tir kònsãhnó núkú mè tuke mɔ yo ke núkúle ne ñkẽ: «Á ní-ò tyí yĩne kè nɔ á tyí á gblõy tyí

* 12:19 12.19 - Yah n te Tõnyonɔ 32.35. † 12:20 12.20 - Yah n te Sèmìrn 25.21-22.

kõle.»* ¹⁰ Tyínono névi náh n pi n dah n mo névi tyí. Tyínono-à me névi nê soko, tẽ me Moyisi tyi kõnsàhnó wàl pólle n ko n dal n mo.

¹¹ Gbĩ nê soko-á ále, yé kè pĩ ó. Pwáhnmono me yúkey ále núkúnúkú à kal gbí nê-á lésó á sã Krista yõ. Képah ye, do n yuku gbí no. ¹² Tyah kah te, tyah dal gbí me yúkey. Á ye fěntũ tyi we n ye. Liyel-á nêne á kã kyòo yah tò pi yinne, ¹³ à mó képahle kyòo yah tyípinó òle n pi. Á ye káh n pi yèwònpibìle, á ye káh mó tã sètènnè n pi. Á ye káh n pi fòfnpibìle, á ye káh n pi prònpibìle. Á ye káh málle n kòlì, á ye káh yíwilkìle n pi. ¹⁴ Yé ye yé tyípinó pól ne me Tẽ ngbẽ Yesu Krista tyí kòle. Yé káh n ye yé dyo dyo tyi pínó fyáh yé yõ, kè po yé mo tyítúkúnì pínó soko.

14

Káh á yúnpile n tuke

¹ Névi nê Liyel yõ sěno-à me yúkú-ńkěne yahle, yé tẽ těno ple. Yé káh tẽ sònole n kòlì. ² Sõ kénkõ-á ònń Liyel yõ sěno-à yuku yahle tẽ kã à me fě yiyin pólle n yõ, té nê Liyel yõ sěno náh mó yuku yahle, kè me tẽ kã à me kò yahle; ³ yiyin pól yó-ò káh kò kò-ńkě névile n yilo, kò kò-ńkě névi to káh mó yiyin pól yó-òle n tuke. Yé náh we di, Liyel me tẽ tẽ ple dò. ⁴ Nte nê me áwòle, té á kú po ònń yó tònpile n tuke? Wáh kú sã me n pi ple ò, à náh me n pi ple ò, képah me ò yõtẽ díne n yah kè. Nte à kú pi ple n pi. Yé náh we di, táhkì me Tẽ ngbẽ tyí kú fě à kã à kú n pi ple. ⁵ Túkú tyí sèpìn me sé tyí tyíle, túkú tyí sè me núkúle. Nte nê-à sã me nêne n sã, tẽ sěnyino ne n me ké yõ. ⁶ Névi nê-á me sèpìnne n mo n kã, Tẽ ngbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Nê-à me yiyin pólle n yõ, Tẽ ngbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Yé náh we di, Liyel yin ye tẽ n gbilki. Nê-à se yiyin pólle n yó-ńkěne, Tẽ ngbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Liyel yin ye tẽ to n gbilki. ⁷ Yé náh we di, ápi soko yó ńtẽ náh me min soko ò gblõy yinne, ànê ònń yó ńtẽ náh n ku n pi ò gblõy yinne. ⁸ Ayáh me min soko, Tẽ ngbẽ tyí yõ ye ále min soko. Ayáh se ku, òmo tyí yõ ye á ku. Képah ye, á me min soko ò, á ku ò, Tẽ ngbẽ tyí yõ ye ále. ⁹ Krista ye ku té ò lékó me yilki mo, nê-á à kã à pi lékyí ànê vye Tẽ ngbẽne. ¹⁰ Nte áwò-á dò, kwáh nê pi té á á yúnpile n tuke? Té áwò to-á dò, kwáh nê pi té á á yúnpile n yilo? Liyel kú po á pól tuke n pi dò. ¹¹ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébey soko ne ńkě: «Ñmo nê-á Tẽ NGBENE mé me min soko. No pól kú gbètukuno di òmo yah soko, ànê no pól kú òmole n gbilki.»* ¹² Káh pi sě, á nénúkú núkú pól kú á tyípinó yah yo n pi Liyel tyí á gblõy.

¹³ Képah ye, á ye yal mo wẽ tükènole, yé mó kè yah toko ne ònń yó ńtẽ káh tir yó pi nê-á kú yé yúnpì yó yõ yikú, képah náh pi tẽ syikú mo Liyel yõ sěno soko. ¹⁴ Á wró kwrónmono gbõ yõ Tẽ ngbẽ Yesule, òmo kè pĩ, ànê ò sěnyino me ké yõ soko ne ńkě, kwáh yó ńtẽ náh me silkinóle Liyel yah soko ké gblõy sě. Nte névi nê-à n sã ne kwáh nê-á me silkinóle, kè n pi silkinóle tẽ tyí Liyel yah soko. ¹⁵ Káh n po á yõke

* 13:9 13.9 Yah n te Levitiki 19.18. * 14:11 14.11 - Yah n te Yesayi 45.23.

yĩnne á yũnpi mo yèkworɪ soko, á náh tǒ me n ko tyínono wèkì yǒ dò. Káh n po á yǒke yĩnne névi min kǒ kè mo pu, Krista-á ku ñmo nê yĩnne. ¹⁶ Kwáh nê-á kwáh pèpeyne áwo tyí, kèpah káh po pi yĩnyíkile dé. ¹⁷ Yé náh we di, Liyel tǒrúle, yǒke ànê wo wo yĩ náh. Gbɪ wèkì, ànê yèvɪnɪ, ànê nìvìnì ye kéle Liyel Mirki gbò yǒ. ¹⁸ Névi nê-à tòle n pi Krista tyí sǎntǎne, Liyel yí n yuku tǎne, ànê névyè n yíngbúle n yo. ¹⁹ Kèpah ye, áyáh ne yèvɪnɪ ànê wǎ yah yúkúnó we n pi sǒ, á ye kèpahle n yíki. ²⁰ Á náh yĩne n po Liyel tòle ne n yiki yǒke yĩnne. Gbɪ ye, yiyìn pól tǎ wo me yályál Liyel yah ó; ñte wáh kwáh yóle n yǒ nê yónó-á kɪ fǎ po á yũnpi yó syɪki mo Liyel yǒ sǎnó soko, kèpah náh ple. ²¹ Nê-á ké pèpeyne, tir nê-á kɪ fǎ á yũnpi syɪki mo Liyel yǒ sǎnó soko, kè se kò kónóle ò, kè se tǒ wónóle ò, kè se tyi dùkù nêne, káh kéle n pi. ²² Áwo sǎnó-á me nê yǒ à yuku nénpó ùnne, ye kèpah tǎ áwo ànê Liyel wró. Nê-à tyile n pi wáh me nónóne n yah ne sáh me ple, té à náh me lékàhle n gblǒyne n kǒ, tǎ tyí no. ²³ Nte névi nê-à kwáh yóle n yǒ té me ké tyíle n sǒ tǒtò, lékàh me tǎ tyí Liyel yah soko, wáh sǎnpíle kéle n pi té kè náh me po yĩne Liyel yǒ sǎnó wèkile. Tyi nónó pól-á n pi nónó náh me Liyel yǒ sǎnó wèkì yǒ, tyípèl ye séle.

15

Wǎ tǎnplɛnɔle

¹ Ápi nónó Liyel yǒ sǎnó-á yuku yahle, á ye á no téló yótyíle n twah pé tyí. Á ye káh á dɔy yíi tyi ó yah wǔ. ² Nê mè nê mè, à n ní-ò tyí pekɪ pekɪ tyile ne n pi à kǒ à ne n yuku yahle Yesu yǒ sǎnó soko. ³ Krista nǎtǎ fyé náh n dɔy yíi tyi pí-nsah yah kǒ. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko n tyí soko ne nǎkǎ: «Liyel, á gbyɔpu-á n gbyo gbyo nónóne, sè vi kwĩnki ñmo yǒ.»* ⁴ Tyi nónó pól-á wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ñgbò dùkùle, sè wárki ne sè pi kwónóle ápi tyí. Sépi gbò yǒ, á kɪ gbah tǎ ànê sǒré kɪ we á soko, á yáh-nsah kǒ kè náh n tyè n pi. ⁵ Liyel nê-á névile n pi gbáhntǎ-òle ànê sǒré névile, mé kéle n yah n kǒ n tyí ne à yé sǎno pi núkúle, yé mó Krista pi dùkùle n yah n pi. ⁶ Kèpah soko, yé pól kɪ yé vyáh pi núkúle kɪ Liyelle n gbilki, ñmo nê-á á Tǎ ñgbǎ Yesu Krista Súle. ⁷ Kèpah ye, yé wǎ tǎ ple sǒ-á Krista yé tǎ ple à gbilkínóle n sah Liyel yǒ.

⁸ Máh nêne n yo yé tyí, kè we yò: Liyel n ko n tyíyónó sǒ. Wáh n vyáhle Nsyifuno náh tǎn kǒ tir nê tyí soko, Krista po pi pé tǎnpile à kèpah pi pé tyí. ⁹ Á wil kèpah tyí soko, yíkini téló to yĩn ye à po, pé kǒ pé kɪ Liyelle n gbilki n fòkòpèndɪ yĩnne, sǒ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne nǎkǎ: «Kèpah ye mé kɪ ále n gbilki yíkini téló névyè nuyó, té kɪ ále n gbɪ.»† ¹⁰ Kè tǒ me yónóle ké fí yó soko ne nǎkǎ: «Yíkini téló névyè, yé nìvìnìne n pi wǎ tyí Liyel nòle.»‡ ¹¹ Té tǒ me yónóle ne nǎkǎ: «Yíkini téló névyè, yé pól Tǎ ñgbǎne n gbilki. No pól mó n gbilki gbilki yìle n gbɪ.»§ ¹² Yesayi to kè yo ne nǎkǎ: «Nsyese pétó náhkì kɪ

* **15:3** 15.3 - Yah n te Gbálnó 69.10. † **15:9** 15.9 - Yah n te Gbálnó 18.50 ; 2 Samuyelɪ 22.50.

‡ **15:10** 15.10 Yah n te Tǎnyono 32.43. § **15:11** 15.11 Yah n te Gbálnó 117.1.

po yuku ki yikini pol névyé yah té, té pé ki pé gbò sah n yò.»* 13 Liyel nê-á névi gbò sàh-nsahle, mé kéle n yah n kò n tyí ne à nìvìnì ngbè mɔ yé sɔkɔ, à mó yè̀v̀ǹǹne yé kò yáh sɔ̀np̀íle sè n yò. Képah sɔkɔ, yé ki yé gbò sah yíí n yò n Mirki táhkì gbò yò.

Pole sébéy wárkínó yòle

14 N yúnpyé, nímɔ sè yíí ké yò ne pè̀p̀òr̀i pípu-á yéle, yáh tyi pólle n pne, ànê yáh ki fè v̀ǹm̀òǹòle wène n kò. 15 Nte yé dyo to n kò yin ye ní kò mé tyi tükù wárki nìsàhle tántàn yísyó sɔkɔ. Liyel gbò yò ye mé pi képahle, nímɔ nê-á pè̀p̀òr̀i pi nímɔ tyí, 16 à ní pi Yesu Krista tɔ̀np̀íle névyé wró, nónó náh pi Nsyifunole. Liyel tò kètár ye mé n pi n Nìvìnì tir yónóle. Képah sɔkɔ, nónó náh pi Nsyifunole, pé ki pé gblɔ̀yne Liyel kò ki pi yáyal n yah n Mirki gbò yò, pé kò pé ki pi Liyel dyo yííne. 17 N wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale, máh tò nêne n pi Liyel tyí, kè me yò yónóle ní tyí. 18 Kéne tò ye Krista nímɔ tɔkɔ à pi névyé wró nónó náh pi Nsyifunole. Mé se ki tò kèyáh yo kah mɔ képah yò? Nímɔ ye pé kò pé n sah Liyel tyí yò, nímɔ vyáh wey ànê ní tyípínì gbò yò, 19 ànê gbìl tyi ngbno náhnáh sɔkɔ Liyel Mirki táhkì gbò yò. A tɔkɔ Yerusalemi kwil tyí ànê ké gbòplo kwlole, fós à kyí sɔkɔ Yiliri mara pól sɔkɔ, mé Nìvìnì tir yo yíí Krista tyí sɔkɔ. 20 Té mé kè yah tɔkɔ à Nìvìnì tirlé n yo tántàn nónó sɔkɔ-á Krista yin náh yo yah. Nìvìnì tir-á yo sɔkɔ te tántàn nónó sɔkɔ, mé náh sò me ké tyí ne mé kè yo nénpó nítò, á ki ne n̄n̄ wòkò sètyah yò sò mé n mɔ n dohnì. 21 Té máh tò nê pi yò, kè me yínénóle Liyel weyne nê-á wárkínsàhnóle ne níké: «N tyí náh yo sah nónó tyí, pépi ye ki we ñne. Nónó-á pé náh n tyí noh yah, pépi ye ki ké dùkù pì.»†

Pole me Wrome kwil yúkúnó tyíle n sò

22 Kéne tò ye kò ní yahle gbáhyí náhnáhle ní kò mé náh me té we kyí yé ònne. 23 Nte núkúnúkú, ní tò ye tye mara mè sɔkɔ. Té ké ye náhnáh ye yò, yé òn kyí dékè me ní kah té. 24 Máh ki po n yuku Yesipayí yamana sɔkɔ, mé ki yin yah yé tyí ki yé dékè ku yah kwéy, yé mó yòhn̄n̄m̄òn̄ò pi ní tyí ní kò mè fè n yò n sɔkɔ ní kólóle kéne yamana sɔkɔ. 25 Nte núkúnúkú, sókónó ye ñne Yerusalemi kwil sɔkɔ ki kyí Yesu yò sèpú yohn̄ mɔ nénpó. 26 Yesu yò sèpú nónó-á me Masedoni ànê Akayi sɔkɔ, pépi ye kè yah tɔkɔ à pé gbàn yí yísyó tuke mɔ wè yò, Yesu yò sèpú yám tãn yohn̄ n mɔ yinne Yerusalemi sɔkɔ. 27 Pé kè yah tɔkɔ pé gblɔ̀y. Nte gbì yò, ké kòlì nítè sò me pé yò. Yah kè; Nsyifunɔ gbò yò ye névyé nónó náh pi Nsyifunole pé to vyáh we Liyel tyi sɔkɔ. Pépi to mó yine pé Nsyifunole n yohn̄ n mɔ pé gbàn yíle kè. 28 Máh po kéne tyi nópi yah wah te à gbàn yí tükènmɔnɔ nópile pé kò te, té n sɔkɔ Yesipayí yamana sɔkɔ, mé ki syò yé tyí. 29 N sènyinɔ me ké yò ne máh po yé ònne, Krista-á ki sãm mɔ yíí á sɔkɔ.

* 15:12 15.12 Yah n te Yesayi 11.10. † 15:21 15.21 Yah n te Yesayi 52.15.

³⁰ N yúnpyé, ápi Tě ñgbě Yesu Krista yĩn yõ, ànê Liyel Mirki-á tyínɔnɔ nê dahbi yé sɔkɔ, sépi yinne, mé kéle n yah n kɔ yé tyí ne, yé so mo ní tyí náhnáh Liyel nínó sɔkɔ. ³¹ Yé Liyelle n ni nímɔ tyí ní kɔ mè we n pwah Nsyude mara Yesu yõ sê-ńkêpú tyí, ànê yòhnìnmo nê-á mé syi n yuku kɔ-ńsah Yerusalımı kwil sɔkɔ, Yesu yõ sêpú kè fě n syi nìvìnì sɔkɔ. ³² Képah náh, Liyel-à kɔ fě syi, mé kɔ yĩni tẽ yé ñinne nìvìnì sɔkɔ kɔ pɔ mɔ yah kwéy. ³³ Liyel nê-á yèvinì nètěne, mé kéle n yah n kɔ ñ tyí ne à ne n me yé pólle. Amiina.

16

Wékínóle névyé tyí

¹ Mé á dósê Febele n dahbi yé gbò, ñmo nê-á yòhnìnmo-òle Sänkri kwil Yesu yõ sêpú ñnkì sɔkɔ. ² Yé ñ ténó ple Tě ñgbě yĩn yõ, ñ yõ sêpú-á wěne n tẽ sɔ. Yè mó ñne n yohni n mo tyi tyi pól sɔkɔ yé yétò-à syi ñ tyí. Yé náh we di, à ye névyé náhnáh yohni mo sɔkɔ, té nímɔ to yohni mo.

³ Yé wekɔ Prisili ànê Akilasɔ tyí, pépi nónó-á nímɔ tò pɔ mune Yesu Krista tyí. ⁴ Pè ye ku farkɔ nímɔ min pwáhnmo-ńsah. Nmo ó náh n kɔ péle pèpɔri pínó weyne dé, Yesu yõ sêpú ñnkínó pól nónó-á pè náh pɔ Nsyifunole, pépi to me pé pèpɔrile n pne. ⁵ Yé wekɔ Yesu yõ sêpú ñnkì to tyí, nónó-á wěne n tuke n mo pé gbò sɔkɔ. Yé wekɔ ní nénóní Yepayinetɔ tyí, ñmo nê-á pɔ négbenne à sê Krista yõ Asi mara sɔkɔ. ⁶ Yé wekɔ Mari tyí, ñmo nê-á tò kah pɔ yé tyí. ⁷ Yé wekɔ Andronikusi ànê Nsyunyasi tyí, pépi nónó-á nímɔ tyí névyéle té á wòkònpèkè pɔ wě tyí péle. Yòyén me n sah n yĩ pé yõ pé no Yesu téntò névyé sɔkɔ. Pépi ñtè pɔ Yesu yõ sêpúle nímɔ yah sɔkɔ. ⁸ Yé wekɔ Anpiliyatusi tyí ñmo nê tyí-á tah yĩ ní tyí Tě ñgbě wèkì kóló sɔkɔ. ⁹ Yé wekɔ Yuribě tyí, ñmo nê-á á tò pɔ mune Krista tyí. Yè mó wekɔ ní nénóní Syitakisi to tyí. ¹⁰ Yé wekɔ Apelesɔ tyí, ñmo nê-á ñ yĩ-ńsah filkì viki Krista yõ sɛnó sɔkɔ. Yé wekɔ Arisitobuli gbò tãn tyí. ¹¹ Yé wekɔ Yorodyõ tyí, ñmo nê-á ní tyí névile. Yé wekɔ Narsisi gbò tãn tyí, nónó-á sê Tě ñgbě yõ. ¹² Yé wekɔ Tirifeni ànê Tirifasi tyí, pépi nónó-á tò pɔ Tě ñgbě tyí. Yè mó wekɔ ní kósê Persidi tyí, ñmo nê yi-á tò kah pɔ Tě ñgbě tyí. ¹³ Yé wekɔ Wrufusi tyí, ñmo nê yĩn-á me wìlnóle Tě ñgbě tò pínó sɔkɔ. Yè mó wekɔ ñ yú tyí, ñmo nê to-á pɔ nímɔ yúne. ¹⁴ Yé wekɔ Asèkriti tyí, ànê Flekòle, ànê Yeremesile, ànê Patrobesele, ànê Yeremasile, à tahlɔ á yúnpyé nónó-á me péle wě tyí. ¹⁵ Yé wekɔ Filolokɔ ànê Nsyuli tyí, ànê Nere, ànê ñ dósèle, à tahlɔ Wolèpasɔ ànê Yesu yõ sêpú pól tyí, nónó-á me péle wě tyí. ¹⁶ Yé wekɔ wě tyí tyínɔnɔ sɔkɔ. Yesu yõ sêpú ñnkínó pól n wekɔ yé tyí.

Pole me vìnmoɔ téyne n kɔ

¹⁷ N yúnpyé, mé kéle n yah n kɔ yé tyí ne kwónó nónó-á yé we sɔkɔ, névyé nónó-á me yuku sèpile n fwo, té gbékínóle n dah n mo yé wró, yé yé gblòyne n tẽ péle. Yé káh péle n ñnkì. ¹⁸ Kéne névyé nòpi dùkùle kè; yé káh we ne ápi Tě ñgbě Krista tyí-á pè n pɔ tòle dé, pé kèkùrn ye

pè n yĩki. Vyáhseŷíírí sɔkɔ, pè ñp̃̀-ñkē névyé yõ yĩki pé yĩnvĩ wɛlɔlɛ. ¹⁹ Yáh mɛ n sah Tě ñgbě tyí yõ dùkù nêne, no pól mɛ kéle n pnɛ. Képah ye ní nɛ mɛ vínóle yéle náhnáh. Nte mé mɛ ké tyí ne yé lékám wɛ yé tyí péplɔlɛ n pɪ. Yé ne n mɛ yályál, yé káh tyítúkúnìne n pɪ. ²⁰ Liyel nê-á yèvinu nétēne, dõ kwéy, à kɪ sètàn yõtē tyí yĩki pɪ yé gbáhkì súnsàh-ñsahlɛ. Mé kéle n yah n kō ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yòbènrɔ pɪ yé tyí.

²¹ Timote nê-á ní tō pɪ mûne, à n wɛkɪ yé tyí, à tahlɪ Lusiyusi, ànê Nsyasõ, ànê Sosipaterɪ tyí, pépi nónó-á ní tyí névyele. ²² Nmo Terityusi nê-á pè ní kō mé sébéy mē wārki, ní tɔ n wɛkɪ yé tyí Tě ñgbě yĩn yõ. ²³ Kayusi nê tyí-á ñmɔlɛ twáhntēnóle, té Yesu yõ sěpú ñnkì wēne n tuke n mɔ n pɔ ñ ñinne, à n wɛkɪ yé tyí. Kwil pó màr-ò dí Yerasitɪ ànê á yũnpi Kwaritusi n wɛkɪ yé tyí. ²⁴ [Mé kéle n yah n kō ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yòbènrɔ pɪ yé pól tyí. Amiina!]

Gbilkínó sàhnóle Liyel yõ

²⁵ Gbilkínó ne n sah Liyel yõ. Tēnwɛnɔ mɛ ñ tyí kɪ fē tãhkìlɛ yé kō à yĩne Nìvìnì tir nêne mé n yo yé tyí Krista tyí sɔkɔ. Sètìn sò tir ye lésò kéle ñgbò dùkùlɛ, ²⁶ té pɔ wilki mɔ núkúnúkú kwèyy kyòò yah, Liyel tēntò syínyopu tyi wárkínsàhnó gbò yõ. Tyé-ñkē Liyel ye lésò pè kō pè kè wārki sah sònko yĩkìni pól névyé kè wɛ n pĩ. Képah sɔkɔ, pè kɪ sē Liyel yõ té kɪ n sah ñ tyí yõ. ²⁷ Liyel núkúní nê-á lékám ó ñ tōú, gbilkínó ne n sah ñmɔ yõ gbìmegbí Yesu Krista gbò yõ. Amiina!

Pole sɛ́bɛ́y tɛ́kínmɔ̀nɔ̀le Korēnti tãn tyí

Tyàh-̀nsah weyne

Korēnti kwille, kè me pne yreyno nínó yísyó wró, pè n ye Yesye ànê Yadratikile. Gbò yí yí wàl ògbnɔ̀ nónó pól-á sò syó kéné kwil, kéné kwil tãn ye sò n yah sé yó. Kreki névye mótɛ̀-̀nsah kedyàh yó ye sò nénpóle. Nte Wrome tãn pɔ̀ kè sɔ̀, té tɔ̀ pé syi kè tɔ̀ mɔ̀. Korēnti kwil tãn tyí, lékóló wàl kó-̀nítãn sò tno kah mɔ̀. Kãh pɪ sɛ̀, tyídí duke pól sò n we nénpó, ànê lékám dukeno pólle, à tahlɪ tãn gbilki gbilki wàl duke náhnáh tyí. Té gbò yí-̀nsah kwil ye tɔ̀ sò kéle.

Pole-á lésò n yuku ò kóló ke ní-ò sɔ̀kɔ̀, à kyɪ n̄wóló gbõnkwardtõno pɪ nénpó. Té Nìvìnì tir we yo, névye kɔ̀ pè we sɛ̀ Yesu yó nénpó. Nónó-á sɛ̀ Yesu yó, Nsyifuno ye sò pé túkùle. Té pé kanne, Nsyifuno náh péle. Tahɪ ànê yòtãm náh sò me fwóo pé sɔ̀kɔ̀. Pé kan sò me yãm tãnne. Pè sò pé gblòyne n pɪ lékám ògbnɔ̀ névyele. Kãh pɪ sɛ̀, pè sò me nìvìnì sɔ̀kɔ̀, té me n sò ne pãh me pé gblòy yó, ànê lékám-á me pé tyí.

Ye yísyó sòkónteno náh, Pole-á pópó n sɔ̀kɔ̀ ò kóló ke tɔ̀-ò sɔ̀kɔ̀, sɛ́bɛ́y nê-á yò, à kè wãrkɪ Yefesɪ kwil sɔ̀kɔ̀, à tekɪ mɔ̀ Korēnti tãn tyí.

Nte dí yó lésò me pè n ye Apolɔ̀sɪle. A n wil Aleksisãdri kwil. Wãh pɔ̀ kyɪ Yefesɪ kwil, Prisili ànê ò pɛ Akilasɪ nê-á Pole kóđine, pépi me à kwɔ̀, té sóré mɔ̀ ò sɔ̀kɔ̀ à kɔ̀ à kyɪ sèpìn yísyó pɪ Korēnti kwil.

Kè me á kɪ ne Pole sɔ̀ sɛ́bɛ́ynó yísyó wãrkɪ tekɪ mɔ̀ Korēnti tãn tyí, nónó-á sé tyí yah náh me we kwey mè sɔ̀kɔ̀, à wil 1 Korēnti ànê 2 Korēnti tyí sɔ̀kɔ̀.

Tyino nínó yìn ye sò Pole wãrkɪ tekɪ mɔ̀ 1 Korēntile:

- Pole lésò tyi yísyó we noh Korēnti kwil Yesu yó sɛ́pú tyí sɔ̀kɔ̀, nónó-á me yèkwɔ̀rɪle n mɔ̀ ò sɔ̀kɔ̀.

- Korēnti tãn lésò nòsyó tekɪ mɔ̀ ne, pè pɔ̀ sɛ́bɛ́y yóle Pole kɔ̀, nê sɔ̀kɔ̀-á pè me kè yah kɔ̀ ò tyí ne, à pé vi mɔ̀ tyi náhnáh sɔ̀kɔ̀.

A wil kápah sɔ̀kɔ̀, Pole-á kwónó nónó pɪ, Yesu yó sɛ́pú tókù sò me sè yahle, ànê pè náh me kè fɛ̀ syi ne Yesu tɛ̀ntò névi-á ònne. Kãh pɪ sɛ̀, Pole me de yo kéné tyi sɔ̀kɔ̀ náhnáh ò sɛ́bɛ́y mè pól sɔ̀kɔ̀.

1 Korēnti sɛ́bɛ́y mènne, kè v̄n̄m̄n̄o náhnáhle n kɔ̀, nónó-á kɪ fɛ̀ Yesu yó sɛ́pú t̄nk̄n̄o yohn̄u mɔ̀ kwey gb̄i mè sɔ̀kɔ̀.

Liyel yé yah tɛ̀ ké kárnó sɔ̀kɔ̀.

¹ Nmɔ̀ Pole nê-á Liyel ye pɪ Yesu Krista tɛ̀ntò névile à ȳñe Liyel dyo ȳñi tɛ̀ne, n̄m̄o ànê á ȳñpi Sositenɪ ye n tekɪ n mɔ̀ sɛ́bɛ́y mènne ² yépi Yesu yó sɛ́pú t̄nk̄n̄i tyí, yépi nónó-á me Korēnti kwil. Yépi nónó-á me w̄l̄k̄n̄s̄àhn̄óle Liyel tyí yó té me kwrónm̄n̄o Yesu Kristale, yépi ye Liyel ye à tahlɪ Yesu yó sɛ́pú pól tyí tãntãn pól sɔ̀kɔ̀. Yépi pól me Tɛ̀ ògbɛ̀ Yesu Krista ȳñne n ye n gbo. Nmɔ̀ ye yépi Tɛ̀ NGBɛ̀NE ànê ápi to Tɛ̀ ògbɛ̀ne. ³ Á kéle n yah n kɔ̀ Sú Liyel ànê Tɛ̀ ògbɛ̀ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔ̀rɪ ànê yèvunne yé kɔ̀.

⁴ Liyel ye yòbènrɔ pɪ yé tyí, yáh sǒnpúle me kwrónmɔnɔle Yesu Kristale. Képah ye, mé n wekɪ Liyel tyí gbímegbí yépi yinne. ⁵⁻⁶ Yesu Krista tyí nê-á yo wah yé tyí, kè ye tǔ-nsah we yé nno soko. Képah gbò yò soko ye yé we kwɔ mɔ Kristale, té Liyel me pèpɔrɪ dukeno pól pɪ yé tyí, yé kǒ yé wey dùkù pólle n pne, ànê pnèno duke pólle yé tyí. ⁷ Kǎh pɪ sǔ, Liyel pèpɔrɪ yó ntǔ nǎh yah kwlo yé tyí, yépi nónó-á me á Tǔ ñgbǔ Yesu Krista syinpono syiki tǔ. ⁸ Liyel ye kɪ tǔ yé pɪ gbáhntǔpule, fóó kɪ pɔ syi Tǔ ñgbǔ Yesu Krista syi n pɔ sǔ tyí. Képah soko, yé kɪ pɪ wényo-nsah kǔne yé tyí lésòle. ⁹ Liyel n ko ñ tyíyóno sǔ, ñmɔ nê-á yé ye pɔ kwɔ mɔ ñ Pídí Yesu Kristale, nê-á á pól Tǔ ñgbǔne.

Gbékínó nê-á de Yesu yò sǔpú wró Korēnti kwil soko

¹⁰⁻¹¹ N yúnpyé, mé noh Klowe no yísyó tyí ne yékáb-á me de yé wró. Képah ye, ápi Tǔ ñgbǔ Yesu Krista yin yò, mé kéle n yah n kǒ yé tyí ne, yé yé vyǎh pɪ núkúle. Yé káh n ye gbékínó ne me yé wró. Yé yé sǒno ànê yé tyi yáhntokonono pól pɪ núkúle. ¹² Nê-á mé n yo yé tyí gbékínó mè tyí soko, kè we yò: - Túkù ne ñkǔ, ñmɔ Pole nǎh névye-á pépile. - Túkù me ne Apolosi nǎh névye-á pépile. - Túkù mó ne Pyeri nǎh névye-á pépile. - Túkù wo mó ne Krista nǎh névye-á pépile.

¹³ Yépi tǔ se me n sǔ ne Krista-á me tókínóle? Pole se pè syi dahni yó yé yinne? Pole yin yò se pè wel wilki yéle ni soko? ¹⁴ Mé n wekɪ Liyel tyí, máh sǒnpúle mé nǎh ñnɪ yó ntǔ wel wilki ni soko yépi soko, à wil Krisipusi ànê Kayusi tyí soko. ¹⁵ Kǎh pɪ sǔ, ñnɪ yó ntǔ nǎh fǔ n yo n pɪ ne, ñmɔ yin yò-á pè pé wel wilki ni soko. ¹⁶ Jǔǔ, ní dyo to kǒ ne máh Sitefanasi ànê ñ no to wel wilki ni soko. Té à wil pépi tǔ tyí soko, ní dyo nǎh tǔ me n kwne ne máh ñnɪ yó wel wilki ni soko. ¹⁷ Krista nǎh ñmɔ tekɪ mɔ ne mé wèlnwilkínóle n pɪ ni soko dò, à ní tekɪ mɔ Nivini tir yo yinne, nê-á kè nǎh yǔne kè ne n yo à yǔne névi yòtàhsyi yǔpǔ dùkúle, Krista syínó kǒ kè pɔ pɪ yò kǔne dahni yò.

Krista syínó Liyel tǔnweno ànê ñ yǔpǔle n wǔkɪ

¹⁸ Yah, wǎh ne Krista-á ku dahni yò, kè n pɪ n tǔ nǔwǔré welole névye yah, nónó-á me mónpuno wǔkɪ yò Liyel tyí tǔnne. Nte ápi nónó-á me pwáhnmono wǔkɪ yò, ápi tǔ wo tyí, Liyel tǔnweno ye kéle. ¹⁹ Yé nǎh we di, kè me wǎrkínsàhnóle Liyel wey sǔbéy soko ne ñkǔ:

«Mé kɪ yǔ pǔpú yǔpǔ yiki,
té kɪ lékám névye lékám niri.»*

²⁰ Nte yǔ pǔpú tǔ ñyǎh, ànê kǎrn ñgbno pǔpúle, à tahlɪ kwey gbǔ vyáhsensyǔpú tyí wé? Liyel kè wǔkɪ pnéyy ne yǔpǔ nê-á me kékǔyó mè névye soko, nǔwǔré-á kéle dò.

²¹ Kékǔyó névye ànê pé yǔpǔ fyé yò, pè nǎh tǔ we Liyel dùkù pǔ ñ yǔpǔ soko. Kǎh pɪ sǔ, ñ wey nê-á n yo té kéle nǔwǎn weyne pé yah, nónó-á sǔ ké yò, Liyel kè yah toko à pépi pwah mɔ képah gbò yò. ²² Nsyifuno tǔ n ne n me ké tyí ne gbǔl tyí pɪ pé we, té Krekɪ névye wo n mó n ne n me yǔpǔle n yah n kǔ. ²³ Nte ápi tǔ wo me Krista tyíle névyele n kwɔ, nê-á Liyel ney yáhntokonole pè syi dahni yò. Kè me yò yíkínó weyne

* 1:19 1:19 - Yah n te Yesayi 29.14.

Nsyifunɔ tẽ sɔno soko. Nɛwɔrɛ welo mɔ kɛle nɛvye tyí nónó nãh pɪ Nsyifunɔle. ²⁴ Nte Liyel-á nónó ye pwah mɔ Nsyifunɔ soko, ànê no téló soko, pépi tẽ wɔ tyí, Liyel tɛnwɛno ànê ò yípi ye Kristale. ²⁵ Yé nãh we di, Liyel tyípinì nónó-á nɛwɔrɛ tyile nɛvye sɔno soko, sè yípi tyile kal névi yípile, té ò tyípinì nónó-á ò tɛnkwɔnɔle n wɛkɪ nɛvye sɔno soko, sé to tɛnwɛnɔle kal névi tɛnwɛnɔle.

²⁶ N yúnpyé, Liyel-á yépi nónó ye, yé yé gblɔy kèdùkù yah kè. Kèkɔyó nɛvye-á nónónɛ n yah yípi névyele, ànê tɛnpnɛpule, ànê né-ngbnɔle, sɛnkno nɛvye nãh mɛ fwóo yé soko. ²⁷ Nte tyi nónó-á kèkɔyó nɛvye mɛ n yah nɛwãn tyile, sépi ye pyé Liyel yah tɔko à senne yí pípú tẽ. Té tyi nónó-á pè mɛ n yah tɛnkwɔnɔ tyile, sépi ye à yah tɔko à senne tɛnwɛpu tẽ. ²⁸ Tyi nónó-á kèkɔyó nɛvye mɛ n yilo, sè nãh mɛ kwãh yóle pé yah, pè nãh mɛ séle n mɔ n kò, sépi ye Liyel yah tɔko à sé téló tyí yiki, pãh mɛ nónónɛ n mɔ n kò. ²⁹ Képah soko, Liyel némóní yó nítɛ nãh tẽ we ò gblɔy yó n sah n pi Liyel yah soko. ³⁰ Nte Liyel gbò yó soko ye yéle kwrónmɔnɔle Yesu Kristale. Té Yesu Krista wɔ gbò yó soko ye ápi mɛ yípi mè we, nê-á wil Liyel tyí. Nmɔ gbò yó ye tɔ á pɪ négblóle Liyel tyí, té mɛ wilkínsàhnóle òmɔ tyí yó. Té à mɛ á pwah mɔ á tyípèl soko. ³¹ Képah ye, «Névi nê-à mɛ ké tyí nɛ pé pé gblɔy gbilki, Tɛ ògbɛ-á tyi nónó pɪ ápi tyí, tɛ ò gblɔy gbilki sépi yinne.»† Sɛ ye kɛle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko.

2

¹ N yúnpyé, Liyel tir nê-á sò mɛ wɔ̀bìnsàhnóle, máh kyɪ yé ònne à kyɪ ké tyí yo wilki mɔ yé tyí gbí nêne, mé nãh sò mɛ kɛle n yo yé tyí wèngbil soko, ànê névi yòtàhsyi yípi soko. ² Mé nãh sò mɛ tir yó rítɛ we yo yo tɛne yé tyí yó-á mɛ nê tyí, à wil Liyel ney yáhntɔkɔno Yesu tyí soko, ànê ò syínó tyile dahni yó soko. ³ Nmɔ sò mɛ yé wró soko tãhkì kɛne ní soko, té tíkì mɛ ní tɛ, ànê ní wil mɛ n syah. ⁴ Máh sò mɛ kwónó nêne n pɪ, té Liyel wey nêne n yo, névi yòtàhsyi yípi nãh sò mé n pɪ séle à yé sɔnɔle n vi n mɔ. Liyel Mirki ye sò n wɛkɪ ò tɛnwɛnɔle. ⁵ Kãh pɪ sɛ, kè nãh pɪ nɛ nɛvye yípi gbò yó sɔ yé sɛ Yesu yó dé, Liyel tɛnwɛno gbò yó ye.

Yípi nê-á n wil Liyel tyí

⁶ Nónó Yesu yó sɛnɔ-á de yín, á mɛ pépile n kwɔ yípile nê-á ké gblɔy kèkɔyó nɛvye ànê pé yòtã m tyile, pépi nónó min-á kɪ n tye n pi. ⁷ Ápi mɛ yípile névyele n kwɔ nê-á wil Liyel tyí, képah nê-á sò mɛ wɔ̀bìnsàhnóle. Kèkɔyó mɔ-ńkɛ gbí dùkù soko ye lésò Liyel yah tɔko sah kɛle, ápi yó yó yinne. ⁸ Kèkɔyó yòtã m soko yó nítɛ nãh kè pĩ. Pãh sò mɛ kè pĩ, pè nãh nãhkɪ Tɛ ògbɛ syɪ n pi dahni yó, òmɔ nê-á tɔrí nétɛne. ⁹ Tyi nópi pɪ à yíne sɔ-á lésò kɛle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko nɛ ńkɛ:

«Névi yí nãh tɛ yah nê yó,

† 1:31 1.31 - Yah n te Nsyeremi 9.23.

ñ níkí náh nê noh yah,
nê sōno náh de yah ñ soko,

sépi ye Liyel yah sah névye kō, ñ tyí-á no nónó tyí.»*

¹⁰ Yé náh we di, Liyel tyi nópilè á wēkú ñ Mirki gbò yō. Liyel Mirki kú fē tyi pól sohl, kàh sō Liyel fókósōno ñtē tolè. ¹¹ Né áwo ó náh, ñnî yó ñtē náh fē á sōno pī n pi. Né Liyel Mirki tō ó náh, ñnî yó ñtē náh fē Liyel sōno pī n pi. ¹² Nte Mirki nê tē wo-á ápi soko, Liyel Mirki ye; kèkōyó tyí náh. Liyel-á yòbènoṛi pī ápi tyí à yī nónóne á kō, ñ Mirki gbò yō soko ye á fē pī yī séle. ¹³ Té á náh me sé tyíle n yo à yīne névi yòtàhsyi yípi kwò òkòkò dé, Liyel wey ye ápi n yo à yīne Liyel Mirki-á kéle á wēkú sō. Té Liyel Mirki-á me nónó soko, pépi tyí ye à n ne n yo n wah Liyel Mirki tyile. ¹⁴ Névi yòtàhsyi sōno òkòkò tē ó-à me névi nê soko, tē náh Liyel Mirki tyile n fē n syi. Tē n tē sé òkòkò pī n kwò. Kàh pī sē, sè n ne n me nēwōré tyile tē yah. Nte Liyel Mirki gbò yō ó ye, névi sé òkòkò n pne. ¹⁵ Nte Liyel Mirki-á me névi nê soko, tē wo ye kú fē tyi pól òkòkò kyomí pī, té ney náh fē tē wo òkòkò kyomí n pī n pi. ¹⁶ Kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy soko ne ñkē:

«Nê tē wo me Tē ñgbē sōnole n pne wé?

Nê tē wo kú fē vīnmonole à kō?»† Nte yé yah, Krista sōno ye ápi soko.‡

3

Liyel wey yópú tò-á nêne

¹ N yúnpyé, mé náh lésō tē we Liyel wey yo yé tyí, sō-á mē kéle n yo névye tyí, nónó-á Liyel Mirki me pé yahle n tē. Nte mé kè yo yé tyí, sō-á mē kéle n yo névye tyí nónó-á nê ó-à tē dyo à n pi. Kàh pī sē, yé lésō me píyírínole Yesu Krista yō sēno soko. ²⁻³ Yáh lésō me píyírínole sē, yòke fíntí kú lésō kán pī yéle, képah ye mé lésō yēnikile yé kō. Nte à po syi kwey mē ñtē tyí, nê ó-à yé dyo yè n pi. Képah ye, kè kú tō kán pī yéle. Yé yah kè, sō-á yúnwōrí ànê mál tēne fyò yé wró soko yò, nê ó-á yé dyo képah ye yé me n pi, ànê névi yòtàhsyi pī òkòkò ye yé soko. ⁴ Sō-á yé tókò tyah n yo ne, Pole náh névye-á pépile, tókò me ne, Apolòsú náh névye-á pépile, névi yòtàhsyi pī òkòkò ye yé n pi.

⁵ Nê me Apolòsúle? Anê nê me ñmo Polele? Tònpibí ye ápile, nónó gbò yō-á yé sē Tē ñgbē yō. Á nénúkú núkú pól tãn ye á n pi, à yīne Tē ñgbē-á nónó sah á kō. ⁶ Nmo ye sō mo, Apolòsú me kè pu. Nte Liyel ye pī kéle kè kyāh. ⁷ Nmo nê wo-á pī kéle kè kyāh, ñmo ó kú n mo n kō. Névi nê-á sō kéle, ànê nê-á pu kéle, pépi náh n mo n kō n pi. ⁸⁻⁹ Ápi pól pī tò pípúle Liyel tyí. Képah ye névi nê-á sō mo, ànê nê-á pu kéle, pépi pól me núkúle. Té pé nénúkú núkú pól kú po pé tãn pínó lédyáhní we n pi à yīne pé tãn pínóle. Yépi ye pī Liyel swáhle.

Yépi ye tō pī ñ wòkòle nê-á à me n mo. ¹⁰ Liyel-á yòbènoṛi nê pī ní tyí, képah gbò yō soko, mé tē we wòkò sètyah wilki wòkò mónpnè-ò pèpey tyí kòle. Té képah yō soko ye ñnî me n mo n dohní. Nte nê-à n mo n

* 2:9 2.9 - Yah n te Yesayi 64.3. † 2:16 2.16 - Yah n te Yesayi 40.13. ‡ 2:16 2.16 - Tē ñgbē ànê Krista sōno me núkúle.

dohni ké yõ, tẽ kyòmìnóle n pi ò mɔ̀ dukù sɔ̀kɔ̀. ¹¹ Sètyah nê-á wilki te yò, ònî yó náh tǒ fẽ kèyãh wilki n pi à wil képah tyí sɔ̀kɔ̀, képah nê-á Yesu Kristale. ¹² Wòkò sètyah nê-á wìlkintenole yò, sǒ-á túkù-à me kéle n mɔ̀ n dɔ̀kɔ̀ mo mo yíle sǒ-á sáñne, ànê wárnne, ànê dyéh pèplòle, té túkù me kéle n mɔ̀ n dɔ̀kɔ̀ mó-ńkẽ yíle sǒ-á léslòle, ànê òndròle, képah náh pi filkókóríle, ¹³ kèkòyó tukey tuke sò ye, nénúkù núkù pól-á tãn nónó pi sɔ̀kɔ̀, sàh kɪ me ple, sé gbɪ kɪ pĩ. Lésò kɪ me nyàh sǒ, nê-á kɪ no pól tãn gbɪ yah, kɪ sé dukù wèkɪ. ¹⁴ Nê tǒ pínó-à súké-ńkẽne, tẽ kɪ ké lédyáhní we. ¹⁵ Nte nê tyí-à suke, tẽ tẽ wɔ̀ kɪ pwah ó, té à náh ké lédyáhní we n pi. A kɪ núkù me á kɪ ne nyàh sɔ̀kɔ̀ sǒ à yĩkɪ to wil ò gbǒ kókóle.

¹⁶ Yé se yó pĩ ne yépi Yesu yõ sǐpú tĩnkì-á Liyel ní-ńsah gbòle, ànê ò Mirki-á me déntěnóle yé sɔ̀kɔ̀ té. ¹⁷ Liyel ní-ńsah gbò me sàhnóle Liyel tyí yõ, képah nê-á yépile. Képah ye, névi nê-à Liyel ní-ńsah gbò yɪkɪ, Liyel kɪ tẽ tyí yɪkɪ.

¹⁸ Ònî yó ńtẽ káh ò gblǒy tǒ mɔ̀. Yé sɔ̀kɔ̀ nê-à me ò gblǒyne n pi yípĩ névile à yĩne kèkòyó névyé yíyáhnóle, tẽ ò gblǒy vi n mɔ̀ n pi nówòle à yĩne névyé yíyáhnóle, à mó Liyel yípĩ we. ¹⁹ Yé náh we di, kèkòyó névyé yípĩle, nówòré ye kéle Liyel yah sɔ̀kɔ̀ dò. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔ̀kɔ̀ ne ńkẽ: «À yĩ pípúle n mɔ̀ n tẽ pé lékámkãm sɔ̀kɔ̀.»* ²⁰ Té tǒ me wárkínsàhnóle ké fí yó sɔ̀kɔ̀ ne ńkẽ: «Tẽ òngbẽ yĩ pípú sòndole n pne. A pĩ ne sè náh fẽ tir yó ńtẽ pekɪ n pi.»† ²¹⁻²² Káh pi sẽ, ònî yó ńtẽ káh ò gblǒyne n yõ ò sah ne páh me yáhnkò náh, képah náh pi yáhnkò wɔ̀ náh. Nmɔ̀ Pole ò, Apolòsɪ ò, Pyerɪ ò, kèkòyó ò, min képah náh pi kũ ò, kwey gbĩ tyi ò, ńsò tyi ò, sépi ànê ápi pólle, yépi tyí ye. ²³ Nte yépi me Krista tyí yõ, Krista wɔ̀ mó me Liyel tyí yõ.

4

Pole ànê Korēnti tãn wró tyile

¹ Yé yĩne yé pĩ ne Krista tǒnpɪbɪ-á ápile, ànê tyi nónó-á lésò wòbìnsàhnóle, Liyel-á séle ápi gbǒ dahbɪ, á kǒ á syi n yo. ² Nte tyi-à dahbɪ nê gbǒ, kè n ne n me yáhnkǒndole tẽ tyí ne à ne n me tómm sé pínó sɔ̀kɔ̀. ³ Nmɔ̀ tẽ wɔ̀ tyí, yépi képah náh pi tukey tükèpu-à kɪ sǒ lékàh, képah náh pi lénòle ńne n kǒ sǒ, képah náh me tir yóle ńmɔ̀ yah. Nmɔ̀ tẽ wɔ̀ náh me lékàh, képah náh pi lénòle ò gblǒyne n kǒ. ⁴ Tòtò náh me ńmɔ̀ nɪ sɔ̀kɔ̀ pólle ne máh tyípékè pi. Nte képah náh n wèkɪ ne lékàh kè névi-á ńne tẽ wòle. Tẽ òngbẽ ó ye kɪ fẽ lékàh, képah náh pi lénòle ńmɔ̀ kǒ. ⁵ Képah ye, yé káh òmɔ̀ dyàh tẽ lékàhle névyele n kǒ ké gbí nò-ńkẽ sɔ̀kɔ̀. Yé ò pónó sykɪ. Nmɔ̀ kɪ pɔ̀ sètĩn sò tyi wilki mɔ̀ kwèyy, té kɪ névyé fɔ̀kɔ̀ sòndò wilki mɔ̀ kégbó. Képah sɔ̀kɔ̀, yõ yǒnó nê-à yĩne nêne, tẽ kɪ kè we Liyel tyí.

⁶ N yúnpyé, yépi yĩn ye mé Apolòsɪ ànê ò gblǒy pi dukù tɔ̀kɔ̀ à yé wèkɪ, nê-á kɪ yé kǒ yé kɪ pĩ ne tyi nónó-á wárkɪ, ònî yó ńtẽ náh yĩne à ne n pi n kah n mɔ̀ sépi yõ. Képah sɔ̀kɔ̀, ònî yó ńtẽ náh ò gblǒy

* 3:19 3.19 - Yah n te Nsyɔ̀bɪ 5.13. † 3:20 3.20 - Yah n te Gbálnó 94.11.

gbilkínó sòkò, ònî yó tókò fónfó pí n kal n pí n ní-òlè. ⁷ Kwâh nê kí n kô á kí kal no télólè? Kwâh nê tẽ me á tyí, né Liyel nâh n kô kéle? Nte kónó à kéle à, sò pí té á á gblòyne n gbilki á kí ne Liyel kósyì n kô kéle? ⁸ Yì nónó pól-á yé n yah n kô, yé ye núkú sè we te yé yo kè? Yé pí te tahbùle yé yo kè? Yòtòrí ye núkú yé me n pí ápi kēne yé yo kè? Yáh nâhkì sò me we pí yòtãmne ápi tó nâh kí me yòtòrí sòkò yéle. ⁹ Nkẽ kè me ñmò tẽ tyí, á kí ne Liyel sò ápi Yesu tẽntò névyè pí no pól nâh névyèle. Á pí névyè sò nónó-á kí pò n ko n mò n pí. Kàh pí sè, á pí syáh syah yíle kèkòyó pól tyí, yínyò tònpi tókò dohnì névyè yò. ¹⁰ Ápi pí nêwânne Krista yinne, té yépi me pí yí pípùle Krista sòkò yé yo kè? Ápi pí tẽnkwòpule, té yépi me pí tẽnwepule yé yo kè? Ápi me yílónólè n we, té yòyén me n sah yépi yò yé yo kè? ¹¹ Yé nâh we di, fós à pò syi núkúnúkú mè nítè tyí, kwèkì ànè níkì me ále n kwò. Mò mò flo nâh me á tyí. Á me kole n syi, té tẽ-nsah nâh me á tyí. ¹² Á me tòlè n pí kètâhkìyò á gbânne, à á yò yò tēne n we. Pàh ále n gbyò, à sãmne n mò pé sòkò. Pàh ále n fòh, à kè fè n syi. ¹³ Pàh á tyíle n yo n ko, à wènpèplòlè n wèkì pé tyí. Á me pí tẽ kèkòyó yésyì ànè ké yítúkúnìne névyè tyí, pópó à pò syi núkúnúkú mè tyí yò.

¹⁴ Nte mé nâh me tyi nópìle n wârki n teki n mò yé tyí ne mé senne yé tẽ dé, gbáhdýâh ye mé n di n sah kéle yé tyí, yépi nónó tyí-á no yíí ní tyí á kí ne ní wènpì sò. ¹⁵ Yé yah, Nìvìnì tir yónó gbò yò sòkò ye yé pí ñmò wènpìle à sè Yesu Krista yò. Képah ye, ñmò me n mò kô á kí ne yé sú sò. Nónó-á me yéle n kwò Yesu Krista tyile, pàh sò me no népì kèyò kwólè ò (10 000), yé pí ne sú núkú tẽ ó-á yé tyí. ¹⁶ Képah ye, mé kéle n yah n kô yé tyí ne, yé ñmò pí dùkùle n yah n pí. ¹⁷ Képah yin ye tó mé Timotele n teki mò yé tyí, nê-á me ní pídí sò. N tyí no yíí ní tyí. Tẽ ñgbè wèkì kó-ò pèpèy ye ñne. Ñmò ye kí pò yé dyòle n to n kô máh me Krista wèkìle n kò dùkù nêne, sò-á mé kéle Yesu yò sèpù tìnkinó pólle n yah n kwò n kô tãntàn pól sòkò.

¹⁸ Nte yé tókù me n sò ne mé nâh ní syi n pò n pí yé tìnne, té me yuku pé gblòyne n yò n sah. ¹⁹⁻²⁰ Nte kàh kí no Tẽ ñgbè tyí, mé kí n syi pò yé tìnne núkúnúkú. Wèngbìl wékínó nâh n wèkì ne Liyel tórí névi-á ále, Liyel tãhkì nê-á á sòkò, képah ye n wèkì kéle. Képah ye, máh pò pò, kè nâh n yin n pí gblòy gbilkipù wèngbìl nòhnó-ó tyí dé, tẽnwenò-à kí me pé tyí, mé kí kè pí. ²¹ Máh kí kènpýàhnì tókò pò yé tyí, képah nâh pí máh kí pò yárr yé tyí tyínòno sòkò, nê tẽ me yé n yah n kô?

5

Pí-ńkè tyi nónó-á sò Yesu yò sèpù tókù me n pí

¹ Kè me n nohnì ywò ywò pól sòkò ne ńkè, pròprò pínó-á me yé wró sòkò. Pròprò pínó yó nítè-á me yé wró sòkò, nê-á Yesu yò sè-ńkèpù nítè nâh fè syi sènkò pí n pí. Pè ne yé sòkò yó nítè-á me n sú kyì tókò. ² Té sépinó pól sòkò, yé tó me yé gblòyne n yò n sah n kô kè? Kè pyè sò yíne kè pí yíí yèkwòrùle yé tyí, yé kô yè kéne tẽ yini n wilki yé wró. ³ Ñmò tẽ wò nâh me yéle fí núkú sòkò. Nte mé me yéle sòno sòkò. Képah

ye, ñmò tẽ wò lékàhle yĩ mè pí-ò kǒ tẽ, á kɪ ne mé sǒ me yé wró soko. ⁴⁻⁵ Yáh pò wẽ tuke mò, ñmò to kɪ me yéle sǒnò soko. Sěnkǒ névi tẽne, yé Yesu Krista yĩn ànê ñ tẽnwenole à wilki yé wró, yé ñ gbàh de n mò sétãn yǒtẽ kǒ. Káh tẽne n kwlo, à kɪ pí-ńkẽ tyi pínó yal mò ñ min kǒ kè kɪ we pwah, Tẽ ñgbẽ Yesu syi n pò sǒle.

⁶ Yé gblǒy gblíkinó mè yah náh. Yé se yó pĩ ne, kókónó kwéy ó-á n dokò mífáhkì pólle té.* ⁷ Yé kéne tyípékè wilki n to yé wró, képah nê-á me n tǒ n mò kókónó tyí kǒle. Képah soko, yé kɪ me wásáá kókónó kǎn búrn tyí kǒle. Krista lésǒ fẽ syi pè kǒ pè à ko mò Nsyifunò yǒru tyénó syáh kápó tyí kǒle ápi tyípèl wu n to yinne á tyí. Káh pɪ sě, yé me wásáá kókónó kǎn búrn tyí kǒle. ⁸ Yé ye à tyípèl duke pól wilki n to á min soko, à mó ne n me yályál néglólé kókónó kǎn búrn tyí kǒle, nê-á pè n ne n tah Nsyifunò yǒru tyénó syáh soko.†

⁹ Máh lésǒ sébéy nê wárkɪ tekɪ mò yé tyí, mé lésǒ yo ké soko ne yé káh ne n pɪ n soh prònpɪbɪle. ¹⁰ Nte kèkǒyó névyé tyí soko náh lésǒ ñne dé. Kèkǒyó mè prònpɪbɪ, képah náh pɪ ké yísesúkú névyé, ànê ké yípú, képah náh pɪ, ké sǎh fálpú tyí soko-à sǒ ñne, yé náh náhkɪ sǒ fẽ n wũ n pi kèkǒyó mè soko dò. ¹¹ Nte sě náh dé. Mé ne névi nê-à ñ gblǒyne n ye Yesu yǒ sě-òle, té me pròpròle n pɪ, képah náh pɪ, yísesúkúle n pɪ, képah náh pɪ, sǎhle n fal, képah náh pɪ, névyé tyíle n yo n ko, képah náh pɪ, sètɛ̀nɛ̀ne n pɪ, képah náh pɪ, me yĩbele n yĩ, yé káh ne n pɪ n soh sěnkǒ neyne pólle. Yé káh yǒke ñtẽne n yǒ wẽ tyí tẽne. ¹²⁻¹³ Té Yesu yǒ sě-ńkèpú tükè̀nò tẽ wole, ñmò tǒ náh képahle. Liyel ye kɪ tuke péle. Nte kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ńkè: «Yé népékè yĩni n wilki yé wró.»‡ Káh yo sě à, yé náh yé tĩnkɪ névyé tuke n pi di?

6

Yesu yǒ sěpú píndenole wẽ tyí

¹ Kwáh nê pɪ té tir-à de yépi Yesu yǒ sěpú soko yó ànê ñ ní-ò wró, yé yé tĩnkɪ névyé sah, ñ té kè tokò n kyɪ ne n tuke Yesu yǒ sě-ńkèpú tyí? ² Yé náh pĩ ne ńkè, Yesu yǒ sěpú-á kɪ pò kèkǒyó névyé tuke n pi di? Nte yépi-à me pò n tuke n pi kèkǒyó névyéle, tyípɪ wò se yé kɪ tẽ tuke kwlo? ³ Yé náh pĩ ne ńkè, áyáh kɪ yĩnyǒ tǒnpɪbɪ ñtẽ tuke n pi di? Té kèkǒyó mè tyi wole pyẽ á kɪ pò tuke kwlo nɪ? ⁴ Nte sěnkǒ tir-à we yé wró soko, névi nê-á Yesu yǒ sěpú náh me ñne n mò n kǒ, yé n pyé n kyɪ ñmò tokò n pò ne, à pò kè tuke nɪ? ⁵ Sen ye kéle yé tyí dé. Yépi tẽ wró soko, lékám névi yó ñtẽ náh núkú me, nê-á kɪ fẽ yé wró tyi yah wah lé? ⁶ Tir se yĩne kè we yé soko yó ànê ñ ní-ò wró, kè syi n pò n yĩni n tẽ tukey tükè̀-ńsah soko, fósó Yesu yǒ sě-ńkèpú ñtẽ to pò pɪ ké tükè̀pule?

* **5:6** 5.6 - Kókónó kwéy mífáhkì pól dokónó nê tyí-á n yo ásò soko yò, képah dùkú ye Wín n ne n yo pé sèmírkì yó soko ne, yúkúnkáh núkú-á n pò yo pólle. † **5:8** 5.8 - Nsyifunò yǒru tyénó syáh-à sǒ de n tẽ, Nsyifunò pé gbèn kókónó dyí pól kwe, ñ té n tyah kókónó kǎnne n yó. Pè képah tẽne n pɪ sě, ñ kè wèkɪ ne, tyípèl nónó pól-à sǒ pè pɪ, páh sè milki. ‡ **5:12-13** 5.12-13 - Yah n te Tǒnyonò 17.7.

7 Nte yáh fyò me wě tēne n ye n tuke n pɔ, képah yé ténkwlonɔ wěki te dò. Kwàh nê pɪ té pàh tyíkèkì pɪ yé tyí, ànê pàh yé gbàn yí yí tɔko, yé n tē yé nno tē n kwlo? 8 Té yépi ye mó tō n pɪ kéne tyíknèni ànê yíbe tyile yé yúnpyé Yesu yò sɛpú tyí. 9 Yé náh pĩ ne tyíknèni pípú náh n de n pi Liyel tǒrí soko di? Yé káh yé gblǒy tō mɔ ló. Prònpɪbɪ, ànê sãh fálpú, ànê fòfnpɪbɪ, ànê díbí wě tókópú, 10 ànê yěnwóbé, ànê yísesúkú névyé, ànê sètèni pípú, ànê névyé tyí yónkòpu, ànê névyé yò syíkípúle, pépi soko yó ntè náh n de n pi Liyel tǒrí soko. 11 Té yé yah, sɛnkno névyé ye sò yé túkùle ñgbòle. Nte Tè ñgbě Yesu Krista ànê Liyel Mirki gbò yò soko, yé pɪ yályál. Yé me wílkínsàhnóle Liyel tyí yò. Yé pɪ néglóle Liyel yah soko.

Yesu yò sɛ-ò gběnsê-á pɪ Liyel tyíle dùkù nêne

12 Kè me yónóle ne ñkè: «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔnɔle ñmɔ tyí.» Nte yõre náh n we sé tókù soko. «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔnɔle ñmɔ tyí.» Nte ñmɔ náh n pɪ n pi sé soko yó ntè yòle ló. 13 Kè tō me yónóle ne ñkè: «Yòke me kèkùrkì yinne, kèkùrkì tɔ mó me yòke yinne.» Nte Liyel kɪ pɔ sé nínó pól tyí yuku n pi. Nte névi wil gběnsê tē wɔ náh mɔ pròprò pɪ yinne dé, Tè ñgbě tyí yò ye kè mɔ. Tè ñgbě tɔ ye mó n yah ké yò. 14 Liyel ye yilki mɔ Tè ñgbě Yesu lékóle. A kɪ ápi tɔ lékyí yilki n mɔ n pi ñ ténwɛnɔ gbò yò. 15 Yé se yó pĩ ne, yé wil gběnsênóle, Krista wil tãntãnnó-á té. Mé pɪ sò mè n pɔ Krista wil fí yó tɔko n pɔ n kwɔ n mɔ prònpɪ wille? Pólle, mé náh képah pɪ n yah n pi. 16 Yé se yó pĩ ne, névi nê-à sɛ prònpɪle, pé ními-á kwɔ mɔ pɪ wil gběnsê núkùle té. Kè me yónó ntène Liyel wey sébéy soko ne ñkè, pé ními-á kwɔ mɔ pɪ wil gběnsê núkùle.* 17 Nte névi nê tē wɔ-à ñ gblǒyne Tè ñgbě Yesu kò, tē sònɔ vi n mɔ n pi núkùle Tè ñgbě Yesu tyíle. 18 Yé yé náh vi pròprò pínó kò. Tyípèl téló nónó-á névi n ne n pɪ, tē wil gběnsê vyàh náh n we sé soko. Nte pròprò pínó tē wɔle, ñ tē me n pɪ n de ñ wil gběnsê tyí. 19-20 Yé se yó pĩ ne, yé wil gběnsê-á Liyel Mirki mé-ńsahle té. Liyel ye yé kò ñ Mirkile, nê-á déntènole yé soko. Tè ñgbě ye yé dwe dántàhle. Káh pɪ sɛ, yé tyí náh yé gblǒyne dò. Képah ye, yé yé wil gběnsê pɪ ñ gbilki gbilki kwáhle.

7

Fúr tyi dùkù yónóle

1 Yáh tyi nónó piki yah ní tyí yé sébéy soko, sépi yah ye mé kɪ yo yé syah núkúnúkú yò. Yé ne ñkè* káh sò fónfó dí tē sê tókó-ńkène. 2 Nte pròprò pínó yah kò yinne, kè ye fónfó dí mè dí mè, à sê tɔko, ànê sê mè sê mè, ñ tɔ mó de pe tyí. 3 Dí-á yĩne nê pínóle ñ kyɪ tyí tno soko, à kéle n pɪ ñ tyí. Sê tɔ-á yĩne nê pínóle ñ pe tyí tno soko, ñ tɔ kéle n pɪ ñ tyí. 4 Sê tyí yò náh ñ wil gběnsêle dé. N pe tyí yò ye kéle. Dí tɔ tyí yò náh ñ wil gběnsêle dé. Ñ kyɪ tyí yò ye kéle. 5 Yé káh pèkì kãm wěne, né kè náh pɪ yé ními yáhnɔkɔnɔle níri yó we n pɪ yinne wró kwéy yó ó soko. Nte képah-à soko te, yé yé syɪ pèkì kwɔ mɔ. Képah-à pí-ńkène, yé kɪ

* **6:16** 6.16 - Yah n te Yenesɪ 2.24. * **7:1** 7.1 - Túkù sònɔ soko, Pole ye yo wey mène ne ñkè, káh sò fónfó dí tē sê tókó-ńkène.

po n syah n tẽ n kwlo, sétãn yõtẽ kô à kɩ syõ-nsah we kɩ yé wilki mo. ⁶ Nte nĩmo-á nê yo yé tyí yò, kyĩnmõno náh dé, syõ-nsah yó wẽkì ye mé yé kô. ⁷ Kàh nĩmo tẽ ó sõ, mé sò me ké tyí ne no pól ne me lédyónĩne nĩmo tyí kòle. Nte Liyel ye no pól mo ànê pé tẽnwe-ńtãnne. A tir yó pínó tẽnwenole ñnĩ kô, nte keyáh pínó tẽnwenole ñ ní-ò kô.

⁸ Nte nê-á mé kɩ yo lédyónĩ ànê pékúsyo tyí, képah ye yò. Páh tẽ lédyónĩne nĩmo tyí kòle, képah kɩ ple. ⁹ Nte páh kɩ pĩ ne pé náh fẽ pé gblõy tẽ n pi, pé fúr pi. Fúr pínó ye fõnfó kal, ñ tẽ lédórí kô kè ne n ko.

¹⁰ Té nónó-á fúr pi te, máh kɩ nê kô n sah pé kô n pi, nĩmo náh n kô n sah kéle pé tyí dé. Tẽ ngbẽ ye n kô n sah kéle pé tyí ne níkẽ, sê náh yĩne à yal ñ pe tyí. ¹¹ Wáh se mó yal ñ pe tyí, à náh tõ yĩne à de pe káhkí yó tyí, à yĩne à ñ syi yuku ñ pe tyí, pé kyɩ pé wró tõ n sah. Nte dí to káh mó ñ kyɩ wilki.

¹² Nte nê-á mé n yo no tóló tẽ wo tyí yò, Tẽ ngbẽ náh n yo képahle dé. Nmõ ye n yo kéle ne níkẽ, Yesu yõ sê-ò dí yó tyí sê-à me nê náh pi Yesu yõ sê-òle, té kéne pi me ké tyí ne pé tẽ ñ tyí, à káh à wilki. ¹³ Yesu yõ sê-ò sê yó to tyí pe-à me nê náh pi Yesu yõ sê-òle, té kéne dí me ké tyí ne pé tẽ ñne wẽ tyí, à káh yal ñ tyí. ¹⁴ Yé náh we di, Yesu yõ sê-ò pi mè gbõ yõ soko ye ñ pe kɩ me yúkey Liyelle, ànê Yesu yõ sê-ò dí mè to gbõ yõ soko ye ñ kyɩ kɩ me yúkey Liyelle. Nkẽ kàh pí-ńkẽne sê, pé wẽnpi kɩ me á kɩ ne pé wró sõ do Liyelle. Nte kègbɩ tẽ yõ soko, pé ye me yúkey Liyelle. ¹⁵ Nte kàh me pi Yesu yõ sê-ńkẽ ney tẽ wo ne páh pé ní-ò Yesu yõ sê-òle n yahle, yé ye à kô à kè pi. Kàh pi sê, ñ ní-ò Yesu yõ sê-ò nê-á pe képah náh pi kyile, ñmõ kɩ we wũ ñ gblõy yõ soko. Yèvinu soko tẽ yĩn ye Liyel ye ále dò. ¹⁶ Nkẽ à, áwo nê-á kyile, á se sê ké yõ ne wáh kɩ tẽ we á pe min pwah mo? Tĩ, áwo nê-á pele, á se sê ké yõ ne, wáh kɩ tẽ we á kyɩ min pwah mo?

Swo nê soko-á lésõ ále té Liyel ñ ye po ñ gblõy tyí, tẽ képah ó soko

¹⁷ Nte sépi pól soko, Tẽ ngbẽ Liyel-à nê sah swo nê soko, kè yĩne kè yĩne tẽ tyí. Nê-à sò me swo nê soko té Liyel à ye po ñ gblõy tyí, à yĩne à ne n pi à yĩne képahle. Kéne pi òkù ye mé me n yo Yesu yõ sèpú tĩnkínó pól tyí. ¹⁸ Névi nê-à sò me kònsóle té Liyel à ye, tẽ tẽ kònsóle. Nê to-à sò me kò-ńkẽne té Liyel à ye, tẽ to káh ne páh kòkèle n kô. ¹⁹ A kô ò, á náh kô ò, yõ náh me képah tyí. Yõ-á me nê tyí, képah ye Liyel tyi kònsàhnó wál kólóle. ²⁰ Nê-à sò me swo nê soko té Liyel à ye po ñ gblõy tyí, tẽ yĩne à tẽ képah soko. ²¹ Wáh sò me yõle té à ñ ye, káh n ye kè ále n yo. Nte gblõy yõ wéntẽnó yòbènrɩ-à mó wil mo á yõ, káh n ye kè n kal. ²² Yé náh we di, névi nê-à sò me yõle té Tẽ ngbẽ à ye, ñ tyípèl yõri n tye. Yé náh we tole à, névi nê-à sò me ñ gblõy yõ té Tẽ ngbẽ à ye, à n pi Krista yõle. ²³ Tẽ ngbẽ yé dwe wilki yõri soko dántáhlè. Képah ye, yé káh n̄tõ n pi ñn̄i yó n̄tẽ yõle gbógbó. ²⁴ Nte ní yúnpyé, yáh lésõ me swo nê soko té Liyel yé ye po ñ gblõy tyí, yé yĩne ye tẽ képah ó soko.

Fúr-á n po n po tyi nónóné

²⁵ Névye nónó-á pè náh tǝnì fúr pɪ, Tǝ ñgbǝ náh tir yó yo í tyí pé tyí sɔkɔ. Nte Tǝ ñgbǝ pǝpɔɪ gbǝ yǝ, mé pɪ névi yóle nê-á yé kɪ fǝ sǝ í yǝ. Képah ye, mé kɪ í yǝngbǝ sǝnɔ yo yé tyí fúr tyí sɔkɔ. ²⁶ Tyi-á me tǝ tah sǝ kwey gbǝ mè sɔkɔ, ñmɔ sǝnɔ sɔkɔ, yé nénúkù núkù pól-à tǝ sǝ-á yéle, képah kɪ ñekɪ kal yéle. ²⁷ Wáh kɪ me sê tɔkɔ tɛ, káh à fin n mɔ. Wáh kɪ se mó tǝnì me sê tókó-ńkǝne, sê tókó-ńkǝ fónfó. ²⁸ Dí-à sê tɔkɔ, képah náh pɪ sǝnpir-à de pɛ tyí, tyípékè tǝ wɔ náh pè pɪ dé. Nte nê tǝ wɔ-á me ké sɔkɔ, ké pípú kɪ kwlónóle n we. Képah yah ye mé me ké tyí ne mé n kǝ yé tyí.

²⁹ N yǝnpyé, mé kéle n yo yé tyí, tyah me n tyah sókóntenɔle. Képah ye, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, sê-à me nê tyí, tǝ ne n me á kɪ ne, sê kósyɪ me ñ tyí. ³⁰ Nê-à me gbní sɔkɔ, tǝ ne n me á kɪ ne à kósyɪ me gbní sɔkɔ. Nê-à me ñvɪnì sɔkɔ, tǝ ne n me á kɪ ne à kósyɪ me ñvɪnì sɔkɔ. Nê-à me yídwenène n dwe, tǝ ne n me á kɪ ne ñ tyí kósyɪ yídwenè nópɪle. ³¹ Nê-à me kèkǝyó mè nɔlɪle n yǝ, tǝ ne n me á kɪ ne à kósyɪ me kè nɔlɪle n yǝ. Wáh n yah yǝ, kèkǝyó mè náh tǝ n mo n pi ló.

³² Mé me ké tyí ne yé fókósɔnɔ káh kwel. Névi nê-à sê tókó-ńkǝne, tǝ ñ fɔkɔle n sǝ Tǝ ñgbǝ tǝn tyí sɔkɔ. Á n ne n me Tǝ ñgbǝ ñvɪnì pí-ńsahle n yah n kǝ. ³³ Nte sê-à me névi nê tyí, tǝ ñ fɔkɔle n sǝ kèkǝyó tyi yǝ. Á n ne n me ñ kyɪ ñvɪnì pí-ńsahle n yah n kǝ. ³⁴ Kàh pɪ sǝ, ñ nɪ n ne n me n yil n kǝ yey nínine. Té sǝnpir, képah náh pɪ sê nê-à dé-ńkǝne pɛ tyí, Tǝ ñgbǝ tǝn yah syi tǝ tyí. Tǝ ñ gblǝy kǝ n dal n mo Tǝ ñgbǝ tǝn pínó sɔkɔ. Nte sê pètǝ tǝ wɔle, kèkǝyó tyi yah syi ñmɔ tyí. Á n ne n me ñ pɛ ñvɪnì pí-ńsahle n yah n kǝ. ³⁵ Mé náh tyi nópi yo yé tyí yé fikéntǝnɔ yinne dé, yé yohnɪ n mo yɪn ye mé n yo séle yé tyí. Képah ye, nê-á pǝpɛyne, mé me ké tyí ne yé képahle n pɪ, képah nê-á Tǝ ñgbǝ ó tǝn yah wúnóle. ³⁶ Kètǝnpíkɪ nê-à pɪ ne pé ségbǝnì dékè-á me péle n ko,† té páh kɪ n to n kǝ, páh kɪ n syah n pɪ n de ñ tyí, té tyi-á yǝne sè kɔ sé wǎl yǝ, tǝ à fur ñ dyɔ ó. Tyípékè náh kéle. ³⁷ Nte kètǝnpíkɪ nê-à kè yah tɔkɔ ñ nɪ sɔkɔ ney fyǎh-ńkǝne ñ yǝ, té ne páh kɪ fǝ tǝ pé gblǝy tyí lédórí náh fǝ pé fwo pèkɪ kǝ kè n we n pi pé wró pé ségbǝnìne, tǝ pɪ ple. ³⁸ Képah ye, nê-à ñ ségbǝnì fur, tǝ pɪ ple. Té nê-à ñ ségbǝnì fúr-ńkǝne, tǝ wɔ pɪ ple kal.

³⁹ Sê pɛ-à fyɔ me min sɔkɔ, à yǝne à ne n me ñmɔ ó tyí. Nte ñ pɛ-à pɔ yah kwɔ, à kɪ fǝ de pɛ yó tyí nê tyí-á nɔ ñ tyí, tǝ-à fyɔ me Yesu yǝ sǝ-òle. ⁴⁰ Nte ñmɔ tǝ ó sǝnɔ sɔkɔ, wáh wǔ dé-ńkǝne pɛ tyí, képah ñvɪnì kɪ kal ñ tyí. Nmɔ fókósɔnɔ ye mé yo yé tyí yǝ. Nte ñmɔ sǝnɔ sɔkɔ, Liyel Mirkɪ me í sɔkɔ.

8

Sǎh fálnó kò tyí yónóle

† **7:36** 7.36-38 - Wró mè sɔkɔ, névye sǝnɔ me sé tyí tyíle. Túku ne Pole-á ne ńkǝ, nê-à pɪ ne ńkǝ pé písè pɛ tyí dé-ńkǝ yah náh, té à syi pɔ n dye, té wáh yǝne à de pɛ tyí, tǝ ñne pɛ kǝ à yǝne ñ dyɔ dyɔ tǝne. Tyípékè náh kéle. Nte nê-à kè yah tɔkɔ ñ nɪ sɔkɔ ney fyǎh-ńkǝne ñ yǝ, ne ńkǝ páh kɪ fǝ pé písè tǝ sah à náh n de n pi pɛ tyí, tyi vi sɔkɔ-á tǝne. Képah-á, nê-à ñ písèle pɛ kǝ, tǝ-á pɪ ple, té nê-à se ñ písèle pɛ kǝ-ńkǝne, tǝ-á pɪ ple yǝí.

¹ Á ye á fǎkǎ mǎ n yah núkúnúkú à yuku sǎh fálnó kyǎ tyí tǔnne. Gbǔ tē wǎ ye yé yo ne á pól-á me tyile n pne ó. Té kéne tyi pnèno wǎ ye mó tǔ n mǎ névile gblǒy gblíkinó sǎkǎ. Nte tyínono wǎ yah yúkúnóle névile n kǒ. ² Névi nê-à me n sǒ ne páh tyile n pne, tē nǎh tǔnì me kwǎh yóle n pne wǎh sǒ yǐne à sè pǐ sǒ. ³ Nte Liyel tyí-à nǎ névi nê tyí, Liyel tēne n pne.

⁴ Nte à yuku sǎh fálnó kò kònó tē tyí tǔnne, á se yǐne à séle n kǎ? Á pǐ ne fal fal tǔle, kwǎh yó nǎh kéle kèkǒyó sǎkǎ, Liyel núkú ó-á me.

⁵ Gbǔ tē wǎ ye, yíyìn náhnáh me yǐnyǒ ànê sétáh yǒ, nónó-á tókú me séle n tǎkǎ n pǐ pé liyelnole. Nte liyelno ànê tǎm náhnáh-à sǒ me pé tyí, ⁶ ápi tē wǎ tyí, Liyel núkú ó ye me, ñmǎ nê-á á Súle. Nmǎ ye mǎ yíyìn pólle, ápi me ñmǎ tyí yǒ. Sē ó ye, Tē ñgbē núkú ó to ye me, nê-á Yesu Kristale. Nmǎ gbǒ yǒ sǎkǎ ye yíyìn pól me, ànê ápi tole min sǎkǎ.

⁷ Nte fal fal tǎnne, Yesu yǒ sǎpú tókú nǎh pǐ ne kwǎh yó nǎh séle. Pé tókú lésǒ dar kah mǎ sǎh fálnó tyile. Té pépi sǎkǎ nónó tē Yesu yǒ sǎnǎ-à fyò yúkú-ńkēne yahle, páh sǎh fálnó kǒle n kǎ, pé n ne n sǒ n kyí n pǎ sǎh fálnó tyí sǎkǎ. Kǎh pǐ sē, pé n ne n sǒ ne tyípékè-á pé n pǐ kò mè kònóle. ⁸ Yǒke nǎh ápi nǎ de n pi Liyelle dò. Ké yó-ńkē nǎh kwǎh yó wilki n pi á sǎkǎ, ké yǒnǎ to nǎh se mó tǔ kwǎh yó dohnǐ n pi á yǒ. ⁹ Sé kònó gbǎh sénsǒ me dénmonole yé tyí ó, ñte yé kyòmìnóle n pǐ, képah kǎh pǎ tókúle n syiki n mǎ, nónó Yesu yǒ sǎnǎ nǎh me yuku yahle. ¹⁰ Sǒ-á áwǎ nê-á tyile n pne, ñnǐ yó-à ńtyínǎ kyí ñ we tǔ wǒkǒ sǎkǎ á me yǒkele n yǒ, té tē Yesu yǒ sǎnǎ nǎh me yuku yahle, sǒ me kè kǐ pǐ? Kè nǎh sǒré mǎ n pi tē sǎkǎ, à kǒ à sǎh fálnó kǒle n kǎ n pi di? ¹¹ Kǎh pǐ sē à, ñmǎ nê-á ñ Yesu yǒ sǎnǎ nǎh me yuku yahle, ñ min nǎh n mǎ n pu n pi áwǎ tyi pnèno gbǒ yǒ sǎkǎ di? Té á yúnpi ye mó tǔ ñne, ñmǎ nê to yǐn-á Yesu Krista ku. ¹² Yǎh n pǐ n de yé yúnpyé tyí sǎntēne à pé sǒnole n yiki pé tyi yah wé-ńkē yǐnne, Yesu Krista tyí ye yé n pǐ n de dé. ¹³ Mǎh ne yǒke yó yǒ, té képah ní yúnpi yó yǒ yiki n mǎ n pi tyípékè pínó sǎkǎ, mé kǐ kè we ye gbógbó. Képah sǎkǎ, mé nǎh tē yǒ yiki n mǎ n pi tyípékè pínó sǎkǎ.

9

Pole pǐ dǔkùle

¹ N yúnpyé, gblǒy yǒ névi nǎh ñne di? Yesu tǎntǒ névi nǎh ñne di? Mé nǎh Yesu we yǐne, ñmǎ nê-á á Tē ñgbēne di? Nmǎ tǔ pínó gbǒ yǒ sǎkǎ nǎh yé we sē Tē ñgbē yǒ di? ² Yǎh fyò me Tē ñgbē Yesu yǒ sǎnǎ sǎkǎ, képah kéle n wǎkǐ ne ñ tǎntǒ névi-á ñne. Képah ye, tókú-à sǒ ké pí-ńkēne ní tyí ne ñmǎ tǎntǒ névi-á ñne, yépi tē wǎ yǐne yé kè pǐ. ³ Nónó-á me n tǎkǎ ñmǎle n kǒ, mǎh ne nê yo n pi pé tyí, kè we yǒ: ⁴ Ápi nǎh yǐne à á tǎn pínó yǒke yǒ à mó ké ni wǎ di? ⁵ Ké wǎkǐ nǎh me ápi tyí kǐ fē syó tǎkǎ Yesu yǒ sǎpú sǎkǎ, té áyǎh n sǎkǎ kóló sǎkǎ, á fē n sǎkǎ n pi péle, sǒ-á Yesu tǎntǒ névyé téló kéle n pǐ, pépi nónó sǎkǎ yó-á Pyerle, ànê sǒ-á Tē ñgbē Yesu yúnpyé kéle n pǐ di? ⁶ Tǐ, ñmǎ ànê Barnabasi ó kókó se yǐne à tǎn kǎhkínole n pǐ ńtǒ à á gblǒy vyǎhle n

yah? ⁷ Yé se kè we noh yah ne, ññî yó-á me sràsýiyále n pɪ, té me yĩn ñ gblɔy yĩnnóle? Tĩ, sésuwò só-ò náh yĩne ké pye yónóle di? Tĩ, nê tẽ wo kɪ yípéyne n fẽ, té à náh sé yěnikì wo n pi?

⁸ Yé káh n we ne kégbó mè tyi pɪ òkù ó-á mé yah té séle n yo dé. Kè tɔ me sɛntẽ ntẽne tótó Liyel tyi kònsàhnó sòko. ⁹ Kéne tyi kònsàhnó nê-á Liyel Moyisi kɔ, kè me wárkínsàhnóle ké sòko ne ñkẽ, nyeh-à me swáh tónó sòko á tyí gbí nêne, á káh sé vyëy pukubi á sèmuco yónóle.* Yé se we ne nyeh yãm-á tẽ Liyelle à kɔ à képah yo? ¹⁰ Api yĩn náh à yo kéle di? Awe, ápi yĩn ye à yo kéle. Yé náh we à, ápi yĩn ye tyi nópile wárkínsàhnóle ntɔ ne ñkẽ, sètò-à swáhle n wo, ñ sònɔ n ne n me ñ we we tẽ yò. Táh mí-ò tɔ-à mó táhle n mɪ, ñ sònɔ n ne me ñ we we tẽ yò. ¹¹ Api-á pɔ Liyel wey yo yé tyí, ñ tyí kɔ kè we de yé nno sòko à; áyáh sò me yé gbàn yíle á gblɔyne n pu, kè se yĩne kè yé gbàn du? ¹² Ké yah-à kɪ nê fyò névyé túkù me sɛnknóle n pɪ yé tyí à, ápi wo se pyè? Té képah fyé yò, ápi náh kwáh yó ntẽ syi yé tyí. Nte ápi náh sò me ké tyí ne kè fɛkìnó dahbɪ Nìvìnì tir yónó sòko Yesu Krista tyí yò. Képah ye, á me tyi pól sro. ¹³ Té yé pĩ tɔle ne ñkẽ, Liyel ní-nsah gbò tò pípúle, Liyel ní-nsah gbò-á n yah pé vyáhle. Sárká syínwìlkìpu tɔ-á pé we we tẽne n we sárká yí sòko. ¹⁴ Sɛ ó ye, Tẽ ñgbẽ kè yo ne ñkẽ, Nìvìnì tir yónó sòko-á Nìvìnì tir yópú kɪ n yò.

¹⁵ Nte ñmo yòke yó ntẽ náh wil képah sòko. Mé náh mó tɔ me tyi nópile n wárkɪ n tekɪ n mo yé tyí ne mé yé kò séle dé. Máh kéle n pɪ nònóle, té me nìvìnì nêne n we ké sòko, káh nê n tẽ n syi n pi ní tyí, mè n ku ntẽne. ¹⁶ Kè nɔ ní tyí ò, kè náh nɔ ní tyí ò, mé yĩne mè yo óle Nìvìnì tir yo. Képah ye, ké yónó náh me yínyáhkì tirlé ñmo tyí. Té pèkè me ní yò, mäh yahle ké yónóle. ¹⁷ Nmo-à sò me yah tɔko tò mène, à ní gblɔy mo ké pínó sòko, mé náhki ké yòre we. Nte kònsàhnó ye Liyel kɔ sah ní kɔ kéle mé n pɪ. Képah ye, ní pɪ pɪ tò ó ye mé n pɪ. ¹⁸ Nte ñmo we we tẽ wo nêne wé? Nìvìnì nê-á me ní sòko ní kɔ mé Nìvìnì tirlé n yo névyé tyí nònóle kwáh yó yáhnkɔ-ñkẽne ké sòko, képah ye ní we we tẽne.

¹⁹ Nñî yó ntẽ yò náh ñne dé, mé me ní gblɔy yò. Nte mé ní gblɔy pɪ no pól yòle ne mé pé yò vi n mo pé kɔ pé pɪ Yesu yò sɛpúle. ²⁰ Mäh me Nsyifunó sòko, mè ní minne n pɪ pé tyí kòle ne mé pé yò vi n mo pé kɔ pé pɪ Yesu yò sɛpúle. Pépi nónó-á Moyisi tyi kònsàhnó wál kópúle, mè ní minne n pɪ pé tyí kòle ñ pé yò we n vi n mo, té sé wál kó-ò náh mó tɔ ñne dé. ²¹ Mäh sɔ me tyi kònsàhnó wál kó-ñkɛpú sòko ò, mè n ne n pɪ pé tyí kòle, ñ pé nahnáh yò we n vi n mo. Té képah náh n wɛkɪ ne, Liyel tyi kònsàhnó wál kó-ñkɛ névi-á ñne dé. Mäh fyò me Krista tyi kònsàhnó wál tẽne n kɔ, képah n wɛkɪ ne, Liyel tyi kònsàhnó wál-á mé n kɔ. ²² Névyé nónó Yesu yò sɛnó náh yuku yahle, mäh me pé sòko, mè ní minne n pɪ pé tyí kòle ne mé pé yò vi n mo pé kɔ pé pɪ Yesu yò sɛpúle. Mäh sɔ me nédúké nónó sòko ò, mè ní gblɔy pɪ pɪ òkùnó pólle pé yinne, ne mé pé tókù yò we n vi n mo pé kɔ pé pɪ Yesu yò sɛpúle. ²³ Mé me tyi nópi pólle n pɪ Nìvìnì tir yónó yah yuku yinne, ne pèpɔri nê-á me ké sòko, ní vyáh we ké sòko.

* 9:9 9.9 - Yah n te Tõnyono 25.4.

24 Yé se pĩ ne níkě wě kálnó tóló tópú pól-á níkěne ne n me n to kéntáhkì sòkò, té pé nēnúkù ó-á n we ké yōrele té? Yépi to ne n to tē tyí kōle ké yōre we yinne. 25 Wě kálnó tóló tópú kwlónónò pól fē n syi yō yónó pò n we yinne, nē-á kè náh n mo n pi. Nte ápi kéle n pi yō yónó pò n we yinne, nē-á kú me kúmm. 26 Képah ye nímo to me n to, té mé náh me n to n dah n mo dé. Mé me gbõnkukuri syí-ò yó sǒ, nē-á à náh n syi n dah n mo. 27 Nmo nē-á Liyel weyne n yo no téló tyí, mé me ní wil gběnsèle n fõh ní gblõy tēnó sòkò, ne mé káh n pò n tekú yō yónó sòkò.

10

Yisrayel no pi òkùle gběnni sòkò

1 N yúnpyé, nē-á á sútóbé yini tē Moyisi gbì sòkò, mé me ké tyí ne yé yé dyo sah ne n kwne kéle. Pé pól sò me n kò níyírkì fob sò, té de kah pne yónsyâh sòkò pé tóó. 2 Pé pól de sòkò níyírkì fob sòkò ànê pne yónsyâh sòkò wèlnwìlkinó tyí kōle, à pi Moyisi sò tēpùle. 3 Pé pól yōke núkú yō wē tyí, nē-á wil Liyel tyí, 4 té me wò wò ni núkú we wò, nē-á wil Liyel tyí. Tédáhkì yó sòkò ni ye sò kéle. Kéne tédáhkìle sò, Krista ye nē-á me n yuku péle. 5 Nte pé kan náh sò pi néglólé Liyel yah.* Káh pi sē, pé ku kwe gběnni sòkò. 6 Kéne tyi ye pi, à ápi yí yíkú, nē-á kú á kǒ á yí náh tǒ n wil n pi tyítúkúni pínó tyí pépi tyí kōle. 7 Yé káh pi sãh fálpùle pépi tókù tyí kōle, pépi nónó tyí-á yónóle Liyel wey sébéy sòkò ne níkě: «Tówú ye kǒ tē à n yō, té n wò, képah náh té yuku à syáhle n syah.»† 8 A ye káh á gblõy pi prònpùbùle, sǒ-á lésò pé tókù kéle n pi, té népì kèyō gbõnúkú kyegbãm (23 000) me ku pé sòkò gbìyìkì núkùle.‡ 9 A ye káh Tē ngbēne n mo n yah, sǒ-á lésò pé tókù pi kéle, té vyeh me pé kwákú kò.§ 10 Yé káh Liyel séyòkèle n yo sǒ-á lésò pé tókù kéle n pi, té yinyō tǒnpi nē-á nékókèle n mo, ñmo me pò pé duku to.*

11 Tyi nópi ye pé yini tē, à névyé yí yíkú. Ápi nónó-á me kèkōyó tyénteno gbí me sòkò yò, ápi yin ye pé tyi nópi wãrkú, à gbáhdyâh di sah á tyí. 12 Képah ye, nē-à me n sò ne páh me we su yin palle, tē kyòmìnóle n pi, à káh pò yō syíkú. 13 Tǒnmòno nónó-á yé yini tē yah, sēnkno ye n no névi yòtàhsyile. Nte Liyel n kò ñ tyiyónó sò. A náh n ye tǒnmòno yó ní tē kǒ kè kán pi n pi yéle. Té tǒnmòno-à yé we, à kú tēnwenole yé kǒ yé kú kè fwo, té kú yé wèkú syõ-ñsahle, yáh ne we n wil n pi ké sòkò sǒ.

A ye káh ne n pi n soh tãnne

14 N yúnpyé pèplo, yé yé náh vi tãn tyi kǒ pnépné. 15 Nmo me yéle n mo n kǒ yí pípú sòkò. Képah ye, tyi nónó-á mé n yo yé tyí, yé sò n yah sé tyí yō yé gblõy. 16 Liyel yōke yō gbíne, áyáh níkěne wò wò kwáh nē wò á wékíntenò náh Liyel tyí, képah kéle n wèkú ne áyáh pi núkùle

* **10:5** 10.5 - Yah n te Yáhnó 14.22-24 ; 28-38. † **10:7** 10.7 - Syáh nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, pé tò yah sòkò ye sò pé syah syáh mène. Yah n te Yáhnó 32.1-6. ‡ **10:8** 10.8 - Yah n te Yáhnó 25.1-9. § **10:9** 10.9 - Yah n te Yáhnó 21.4-7. * **10:10** 10.10 - Yah n te Yáhnó 16 ; 17.

Yesu Kristale ò tó kwénó gbò yò. Búrn nê tɔ-á ñkēne à n kwɔkɔ n dibi n tah wē tyí, ké tɔ ále n pɪ núkúle Yesu Krista wil gběnsêle. ¹⁷ Búrn núkú ó ye me. Té ápi pípi nópi pól me kéne búrn núkú mè óle n tah. Képah ye, kè me á kɪ ne á pól sɔ pɪ wil gběnsê núkúle.

¹⁸ Tir nê-á me n pɪ Yisrayel no nuyó, yé yé fɔkɔ mɔ n yah képah tyí yò kè. Pé sárká súkénkò-ńsah me Liyel tyí yò. Képah ye, yípêy nónó-á pè n ko ké yò sɔkɔ, pé nónó-á sé kyɔle n kɔ, pè me núkúle Liyelle.

¹⁹ Képah se n wēkɪ ne máh ne yòre-á me tãn ànê sãh fálnó kyɔ tyí?

²⁰ Jǔ dé, mé ne sãh fálpú-á sãhlɔ nónóne n fal, sétãn tyí-á pè n fal séle, Liyel tyí náh. Mé náh me ké tyí ne yé pɪ núkúle sétãne gbógbó. ²¹ Yé náh fē Tē ñgbē wóh sɔkɔ wɔ wɔ kwáh wɔ n pi, té tǔ yé yah vi n wɔ n pi sétãn tyí sɔkɔ. Yé náh fē ne n yó n pi Tē ñgbē tyí, té tǔ yé yah vi kyɪ n yó n pi sétãn tyí. ²² Tĩ, Tē ñgbē nê-á ne á ne n me péwɔ ó tyí yò, ñmɔ vyãh sò se á n yah n kò nòh-ńsahle? Api tãhkɪ se kal ñ tyíle?

Gbilkinóle n sah Liyel yò, á tyípinì pól sɔkɔ

²³ Kè me yónóle ne ñkē: «Tyí pól pínó gbàh me dénmonɔle.» Nte yòre náh n we sé tókù sɔkɔ. «Tyí pól pínó gbàh me dénmonɔle.» Nte sé tókù pínó náh yah yúkúnóle névile n kò. ²⁴ Nnì yó ñtē káh ñ gblɔy pékí-ńsah óle n yah n kò dé, yé no téló pékí-ńtãne n yah n kò n kal.

²⁵⁻²⁶ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ñkē: «Tē ñgbē tyí ye sétáh ànê ké sɔkɔ yiyìn pólle.»† Képah ye, yí nónó pól-á fyò me yãbrɪ sɔkɔ yòh sɔkɔ, yé kɪ fē sé pólle n yò. Kè náh yĩne kè ne n me yótókóbíle yé tyí, yé kò yè pikinyahno yó ñtē pɪ sé wíl-ńtãn tyí sɔkɔ.

²⁷ Yesu yò sē-ńkē névi yó-à ñ ye yòke yónóle, té á fē syi kyɪ, wáh yé nónó tɔkɔ pɔ, séle n yò fwòó. Kè náh yĩne kè pɪ yótókóbíle á tyí ñ kò ñ pɔ pikinyahno yóle n pɪ sé wíl-ńtãn tyí sɔkɔ. ²⁸ Nte nnì yó-à yo á tyí ne ñkē, kò mène, sãh fálnó kò-á kéle, tē wɔ yĩne ànê ké tyí sòno yótókóbí yĩne, káh kè kɔ. ²⁹ Sòno yótókóbí nê tyí-á mé yo ásò sɔkɔ yò, áwɔ tyí sɔkɔ náh ñne dé, nê-á yo ñ syah kéle, tē wɔ tyí sɔkɔ ye ñne. Nte nnì kɪ fē ne kwáh nê se pɪ té nnì fɔkɔ sòno yótókóbí yĩne, péwɔ náh fē pé dyo dyo tyi pɪ n pi nɪ? ³⁰ Páh wekɪ Liyel tyí yòke nê yĩne, té fyò kéle n yò, ney se yĩne à pé tyíle n yo kéne yòke yónó yĩne, képah nê yĩn-á pé wekɪ Liyel tyí nɪ?

³¹ Nte sē náh dé, wáh kwáh nēne n yò ò, wáh kwáh nēne n wɔ ò, wáh se tir dùkù nēne n pɪ ò, ye Liyel yĩn ne n gbilki ké sɔkɔ. ³² Kè se Nsyifunó ò, kè se nónó náh pɪ Nsyifunɔle ò, kè se Yesu yò sēpú tĩnkíle ò, yépi tyípinó káh pé sɔkɔ yó ñtē yò yɪkɪ n mɔ tyípékè pínó sɔkɔ. ³³ Yé ñmɔle n yah n pɪ. Nmɔ ñkēne n gbah n tē ñ no pól ñivìnine n pɪ tyi pól sɔkɔ. Nmɔ náh me ñ gblɔy pékí-ńsahle n yah n kò dé, ñte mé me nékwĩnkíle n yohnɪ n mɔ pé we n pwah n mɔ yĩne.

11

¹ Yé ñmɔ pɪ dùkùle n yah n pɪ, sǔ-á mé Krista pɪ dùkùle n yah n pɪ.

Dí ànê sê gblɔy tē dùkùle Liyel ni gbíne

† 10:25-26 10.25-26 - Yah n te Gbálnó 24.1.

² Mé yéle n sô náhnáh, yáh sǝnpíle yé dyo sah n kwne nímo tyíle gbímeǵbí, té se tǝ me n ko tyi yónó wǎl yǝ, máh kwónó we sépi nónó yǝ à pǝ yé kwo. ³ Nte mé me ké tyí ne yé kè pǝ tole ne níké, sê yǝtǝ-á díne, díbi pól yǝtǝ mó Yesu Kristale, Yesu Krista wo yǝtǝ mó Liyelle. ⁴ Képah ye, dí nê-à yókúri kwĩnki sah té níriile n pǝ, képah náh pǝ té me Liyel tǝntǝle n syi n yo, ñ yǝtǝ ye à n yilo. ⁵ Nte sê nê-à ñ yǝ de mo sah té níriile n pǝ, képah náh pǝ à Liyel tǝntǝle n syi n yo, ñ yǝtǝ ye à n yilo. Kè núkú me á kǝ ne ñ yǝ sǝ à kye mo. ⁶ Sé nê-à ne mǝnsǝr tǝ n pi níkéne, à ñ yǝ kye. Nte sen-à ne sê tyí ñ yǝ kyénóle, képah náh pǝ ké kónóle, à káh kè de n mo n sah kè.

⁷ Díne, Liyel kètò ye ñne, ànê à Liyel yǝ yǝnóle n wǝkǝ. Képah ye, à náh yĩne yókúri kwĩnkínsàhnóle. Nte sê wo dí yǝ yǝnóle n wǝkǝ. ⁸ Kèkǝyó mo gbĩne, dí náh wil sê sǝko, sê wo ye wil dí sǝko. ⁹ Dí náh mo sê yĩnne dé, ñte sê mo dí yĩnne.* ¹⁰ Képah ye, yĩnyǝ tǝnpǝbi yĩnne, kwáh yó yĩne kè ne n me sê yǝ sǝko, nê-á kǝ ñ yĩn-ńsahle n wǝkǝ.

¹¹ Nte sépino pól sǝko, ápi nónó tǝ-á me Tǝ ñgbǝ wǝkǝle n ko, á ye pǝ ne níké, dí yétǝ-á me sê tyí, sê to yétǝ mó me dí tyí. ¹² Yé náh we di, sê wil dí sǝko, té sê ye mó n dubi díne. Nte Liyel ye pǝ sépi pólle sǝ.

¹³ Yépi ńtǝ kè sǝ n yah kè; ké yah se sê Liyelle ne n ni ñ yǝle dénmonsàhnóle? ¹⁴ A yĩne kégbó dùkùle, yé náh pǝ ne níké dí-à yǝyùkù mo, sen-á kéle ñ tyí di? ¹⁵ Nte yǝyùkù mǝnóle, yǝ yǝnó ye kéle sê tǝ wo tyí. Liyel kéle à kǝ, ñ yǝ yah vike yĩnne. ¹⁶ Névi nê tǝ wo-à kǝ tǝ me n yah n kǝ yékǝb pí-ńsahle yĩ mè tyí yǝ, tǝ pǝ ne níké, sǝ-á ápi n pǝ kéle à tahlǝ Yesu yǝ sǝpú tǝnkínó pól to tyí.

Tǝ ñgbǝ yǝke-á yĩne kè ne n yǝ dùkù nêne

¹⁷ Té yah, máh tyi nónó to yo n pi yé tyí núkúnúkú, sè we yò: Yé wǝ tǝkènmǝnǝno me yényǝhle n pǝ n kal yé tyí pǝpǝyne. Képah ye, mé náh fǝ yé sǝ n pi képah sǝko ló. ¹⁸ Ké gbenne, pǝ ne yáh wǝ tuke mo, gbékínó n ne n me yé wró. Té nímo sǝnó me ké yǝ ne gbi-á me pé wey sǝko. ¹⁹ Nte gbékínó dùkù yó tǝ wo yĩne kè we yé wró sǝko, á kǝ à Yesu yǝ sǝpú kǝgblo pǝ n wah yé sǝko. ²⁰⁻²¹ Nte gbékínó nê tyí-á mé n yo yé wró sǝko, yáh wǝ tuke mo Tǝ ñgbǝ yǝke yǝ gbĩne, yé nénúkú núkú pól n núkú n yĩkǝ n kyǝ yé yǝngbǝ yǝkeno tǝko n yǝ. Képah sǝko, tǝkù n wǝ kwǝkǝle, té tǝkù n ne n me sètǝnǝ sǝko. Káh pǝ sǝ, Tǝ ñgbǝ yǝke tǝ wo náh tǝ kéle yé n yǝ légbĩne dé. ²² Gbèn náh me yé tyí nónó sǝko-á yé kǝ fǝ yǝkele n yǝ, té kǝ n wo di? Tǝ, Yesu yǝ sǝpú tǝnkǝ se yé n yilo, té me ké tyí ne yé senné kwáh kǝpú tǝ? Sǝ me mé kǝ yo yé tyí yǝ wé? Mé se yĩne mè yé sǝ? Pólle, mé náh yé sǝ n pi képah sǝko ló.

²³ Yé yah, Tǝ ñgbǝ-á nêne nímo kwo té mé me kéle yé kwo, kè we yò: Tǝ ñgbǝ Yesu-á kǝ sǝ n dahbǝ n pi gbǝ sǝko sǝ nê lékǝhne, lésǝle à búrn tǝko, ²⁴ té wekǝ Liyel tyí, té me kè kwǝkǝ dibi pé tyí, té me n yo pé tyí ne: «Nýole, nímo wil ye, nê-á kǝ kǝ yépi yĩnne. Yé kéle n pǝ, yé yé lékám sah nímo tyíle.» ²⁵ Yǝke yǝntǝno náh, à tǝ wóh tǝko sǝntǝ óle dívǝne

* 11:9 11.9 - Yah n te Yenesǝ 2.18-23.

ké soko, té yo pé tyí ne: «Nyole, ñmò tó ye, nê-á kɩ kwe yépi yinne, kɩ pi yégbékè kwórnmòno késánnè Liyel ànê névyè wró. Yé kéle n pi, yé yé lékám sah ñmò tyile, gbímegbí yáh kéle n wɔ.» ²⁶ Yé yah, gbímegbí yáh búrn mènè n tah té òwè mènè n wɔ gbí nêne, Tě ñgbě kúnó tyí ye yé me n yo, fòó kɩ pɔ syi ñ syínwòno tyí.

²⁷ Képah ye, névi nê-à búrn mènè n tah té òwè mènè n wɔ, té tẽ pi òwè náh me ple, tẽ me pèkèle n pi Tě ñgbě wil ànê ñ tó tyí píndeno soko. ²⁸ Nénúkù núkú pól yíne pé pé gblóy òwè kɩ yáh palle, pé mó pyè búrn mènè tah, pé mó òwè mènè wɔ. ²⁹ Yé náh wɔ à, névi nê-à búrn mènè tah té òwè mènè wɔ, té tẽ náh sè mò kó Tě ñgbě wille, tẽ me pèkèle n yori n mò ñ gblóy yó. ³⁰ Képah yin ye yámpú ànê náfukulóle pípi yé wró, té yé náhnáh ñtẽ me ku. ³¹ Ayáh me n sò n yah palle á gblóy tyí soko, Liyel tukey náh n syiki n pi á yó. ³² Nte Tě ñgbě náh me ké tyí ne ápi tɔ tyí kɩ yiki wẽ tyí ànê kèkòyó névyèle, képah ye à kó à ápile n fòh á kwò yinne. ³³ Képah ye ní yúnpyé, yáh tuke mò Tě ñgbě yóke yó yinne, yé pól wẽ syiki. ³⁴ Kwèki-à me nê tẽ, tẽ yó ñ òwè. Kàh pi sè, yé náh Tě ñgbě pèkè yori n mò n pi yé gblóy yó yé wẽ tükènmòno soko. Tyi téló nónó-á wũ, mäh pɔ pɔ yé òwè gbí nêne, mé kɩ sépi tyí yah wah.

12

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrile névile n kó

¹ N yúnpyé, Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrile tẽ wole névile n kó, mé náh me ké tyí ne yé ne n me sé yíturi soko. ² Yépi ñtẽ pi ne gbí nê-á lésò yé náh tònì Liyel pi, vñ-sah yó ñtẽ náh sò me yé tyí né tãn yah ó tónkòno náh tòò, sépi nónó-á sè náh fẽ n wèki. ³ Képah ye, mé kéle n yo n yíi yé tyí ne Liyel Mirki-à me névi nê yahle n tẽ, tẽ náh fẽ n yo n pi ne ñké Yesu tyí yiki; ànê ney tɔ náh fẽ n yo n pi ne ñké Yesu-á Tě NGBÈNE né Liyel Mirki náh tẽ tẽ yahle.

⁴ Tyi duke náhnáh pínó yòbènrile kɩ fẽ wɔ, ñte kéne Liyel Mirki núkúni ó ye séle névyèle n kó. ⁵ Liyel tãn duke me dò, ñte Tě ñgbě núkúni tyí ye sé pólle á n pi. ⁶ Tãn pi òwè me dò, ñte Liyel núkúni ó ye sé pól pínó tãhkìle nénúkù núkú pólle n kó. ⁷ Liyel Mirki ye tir fènpɔno yòbènrile nénúkù núkú pólle n kó, no pól tyí pekɩ yinne. ⁸ Liyel Mirki ñkéne yòbènrile ñnì kó, à n ne n wèki yípi soko, té kéne Mirki ó ñtõ yòbènrile ñnì kó, à tyile n pne n yo. ⁹ Kéne Liyel Mirki ó ye tõ ñkéne yòbènrile ñnì kó, à n sè yíi Tě ñgbě yó, kéne Liyel Mirki núkúni n tõ yòbènrile ñnì kó, à yámpúle n de n mò. ¹⁰ Ké yòbènrile ñnì kó, à gbil tyile n pi, ñ té yòbènrile ñnì kó, à Liyel tẽntòle n syi n yo. Ké yòbènrile ñnì kó, à Liyel Mirki tyípinine n wah n pne sétãn tyí soko. Ké yòbènrile ñnì kó, à wénkàhkìle n wèki nê-á à náh kè sãh, ñ té yòbènrile ñnì kó, à n fẽ sé yahle n yo. ¹¹ Kéne Liyel Mirki núkúni ó tõ vyáh ye sépi pólle. Ké tyi fènpɔno yòbènrile dibi nénúkù núkú pól kó, à yíne nê-á ké dyo.

Yesu yõ sēpú-á tɔkɔ sãh névi wil gběnsêle òkù nêne

¹² Névi wil gběnsêle, núkú ye kéle. Nte tãntãn me dò ké tyí. Ké tãntãn dò fyé yõ, wil gběnsê núkú ye kéle. Névyé nónó tɔ-á me kwónmɔnɔle Yesu Krista sɔkɔ, sē ó ye pépi tɔle. ¹³ Yé náh we di, kè se Nsyifunɔ ò, kè se nónó náh pɪ Nsyifunɔle ò, kè se yõbɪ ò, kè se gblõy yõ névyé ò, Liyel Mirki núkú mè ó gbò yõ sɔkɔ ye á pól wèlnwìkínó we, à pɪ wil gběnsê núkúle. Kène Liyel Mirki mè ye me á pól sɔkɔ.

¹⁴ Wil gběnsêle, tãntãn me dò ké tyí, fí núkú ó náh ké tyí. ¹⁵ Gbáhkì-à sò me ne péwɔ náh fyò pɪ gbòle, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhkɪ kè kō kè náhkɪ gbe wilki wil gběnsê sɔkɔ? ¹⁶ Níkí-à sò me ne péwɔ náh fyò pɪ yíne, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhkɪ kè kō kè náhkɪ gbe wilki wil gběnsê sɔkɔ? ¹⁷ Wil gběnsê pól-à sò me yíne, kè náhkɪ n nohnɪ sɔ? Ké pól-à sò me níkéle, kè náhkɪ pãne n tɔkɔ sɔ? ¹⁸ Nte Liyel ye wil gběnsê tãntãn pól mɔ ké sɔkɔ, à yíne n dyɔ dyɔ tēne. ¹⁹ Wil gběnsê pól-à sò me fí núkú òle, wil gběnsê náh náhkɪ n me n pi. ²⁰ Nte sē náh dé, wil gběnsêle, núkú ye kéle, té tãntãnne dò ké tyí. ²¹ Kãh pɪ sē, yí náh fē n yo n pi gbò tyí ne, ké yétò náh me pé tyí. Yõ tɔ náh fē n yo n pi gbyēh tyí ne, sé yétò náh me pé tyí. ²² Nte wil gběnsê tãntãn nónó nítē wɔ-á pyē á kɪ ne sohki kósyì me sé sɔkɔ, yétò me sé tyí. ²³ Wil gběnsê tãntãn nónó-á sè náh me n mɔ n kō n yíi, sépi ye pyē à n ne n tō n sah n tē. Sé nónó-á sé tyí yónó me senne, à n ne n yah n dah n mɔ yíi sépi tyí sɔkɔ, ²⁴ té nónó wɔ-á me palle, à n pyē sépi sah. Wil tãntãn nónó-á á náh me séle n mɔ n kō kwáh yóle, Liyel-á wil gběnsê mɔ, à gbìlkínó sah kal sépi yõ. ²⁵ Kãh pɪ sē, wil gběnsê tãntãn náh wēne n we n mɔ. Sé pól me wē tēnó ple òkù núkúle. ²⁶ Ké tyah yó-à me kwónó sɔkɔ, sé téló tɔ n ne n me n kwɔ kéle wē tyí. Té gbìlkínó-à mó n sah ké tyah yó yõ, sé téló tɔ n mó ké nìvìnì pɪ kéle wē tyí.

²⁷ Nte yé yah kè, yépi ye Krista wil gběnsêle dò. Yé nénúkù núkú pólle, Krista wil gběnsê fí yó ye yéle. ²⁸ Yé náh we di, Liyel me nósýó wilki sah Yesu yõ sēpú tɪnkì sɔkɔ pé tyí tyíle: Gbenne, à Yesu tēntò névyé yah wilki. Ní-òle, à Liyel tēntò syínyopu yah wilki. Tõ-òle, té kwópú yah wilki. Képah náh, gbìlɪpɪbɪ me syɪ. Té me yámpú fēndenmɔnɔ yòbènɔrɪle tókù kō, té névyé yòhnɪnmɔnɔ yòbènɔrɪle tókù kō, té névyé yah tēnó yòbènɔrɪle tókù kō, té yòbènɔrɪle tókù kō pè fē wénkáhkínɔle n wɛkɪ nónó-á pè náh sè sãh. ²⁹ No pól se yó pɪ Yesu tēntò névyéle, képah náh pɪ Liyel tēntò syínyopule, képah náh pɪ kwópúle, képah náh pɪ gbìlɪpɪbɪle? ³⁰ Tí, no pól se yó pɪ yámpú dénɔpule, képah náh pɪ wénkáhkínɔ wékípúle nónó-á pè náh sè sãh, képah náh pɪ wénkáhkí nòpi yah yópúle? ³¹ Kãh pɪ sē, tir nê fēnpɪnɔ-á kɪ névi yohnɪ mɔ kal, yé képah yòbènɔrɪ yah n kō.

Nte mé kɪ tō yé wēkɪ wēkì yóle nê-á ple kal sé télóle.

13

Wě wró tyínɔnɔle

¹ Nmo-à kɪ sɔ́ névyɛ wɛlɔlɛ n wɛkɪ, à tahli yínyɔ̀ tɔ̀npɪbɪ wɛlɔ̀ nítɛ tyí, té tyínɔnɔ́ náh mɛ ní sɔkɔ́, mé mɛ á kɪ nɛ ntey yó sɔ́ mɔ́ tũ, kɛpah náh pɪ kɛnkɛkì yóle. ² Nmo-à kɪ sɔ́ mɛ Liyel tɛntò wɛlɔlɛ n syi n yo, Liyel-à kɪ sɔ́ mɛ tyi pólle n wɛkɪ nónó-á sò mɛ wɔ̀bɪnsàhnóle, ànê rímɔ-à kɪ sɔ́ mɛ tyi pólle n pne, Liyel yò sɛnó-à kɪ sɔ́ mɛ ní sɔkɔ́ nê-á ymɔle n tɔkɔ́ n yal sé mé-ntân sɔkɔ́ té tyínɔnɔ́ náh mɛ ní sɔkɔ́, kwáh yó náh ñne. ³ Nmo-à kɪ sɔ́ ní gbàn yí pól dibi kwéndébé kɔ̀ ò, rímɔ-à kɪ sɔ́ ní wil gbɛnsé nítɛ kɔ̀ pɛ suke nyáh sɔkɔ́ ò, té tyínɔnɔ́ náh mɛ ní sɔkɔ́, kè náh tir yó pekɪ n pi ní tyí.

⁴ Tyínɔnɔ-à mɛ névi nê sɔkɔ́, tɛ tyile n sro, á yòhnɪnmɔnɔle n pɪ, à náh yíwilkìle n pɪ, à náh n̄ gblɔ̀yne n wɛkɪ, à náh n̄ gblɔ̀yne n gbilki. ⁵ Tyínɔnɔ-à mɛ névi nê sɔkɔ́, tɛ náh sen tir yó nítɛne n pɪ, à náh n̄ wɪ̀nsah óle n yah n kɔ́, à náh n̄ fɔkɔle n vyáh, ànê à náh ney tyile n tɛ n sah n̄ fɔkɔ́. ⁶ Tyínɔnɔ-à mɛ névi nê sɔkɔ́, tyíkɛkì pínó náh n pɪ nìvìnì tɪrle n tyí, gbɪ wɛkì kóló nìvìnìne ñne n kɔ́. ⁷ Tyínɔnɔ-à mɛ névi nê sɔkɔ́, tɛ tyi pólle n yó n mɔ́. Tyi tyi pól sɔkɔ́, à n ne n mɛ sɛnóle Liyel yò, n̄ yáh-ńsah náh n tye, ànê à n ne n mɛ gbah n tɛ.

⁸ Yɪn náh mɛ tyínɔnɔ tyí. Liyel tɛntònè syínyonɔ kɪ pɔ tye, wɛnkáhkínɔ wékínó kɪ pɔ yal mɔ́, pnèné tɔ kɪ pɔ tye. ⁹ Apɪ pnèné náh dal mɔ́, ànê á Liyel tɛntònè syínyonɔ tɔ náh dal mɔ́. ¹⁰ Nte sé pɪndalnɔnɔ gbɪ-à kɪ se Liyel tyí gbí nêne, légbíne sépi nónó-á sè náh dal mɔ́, sè kɪ tye. ¹¹ Máh lésò mɛ wɛnpirle gbí nêne, ní wɛkɪ dùkù, ànê ní sɔnɔ dùkù, ànê ní tyi yah dùkù pól sò mɛ wɛnpir tyí kòle. Nte máh pɔ wah mɔ́, mé wɛnpɪ tyi yal mɔ́. ¹² Núkúnúkú, apɪ mɛ tyile n yah yirkòò, á kɪ nɛ dwòldyáh ñròò yó sɔkɔ́ sɔ́ á n yah séle. Nte á kɪ pɔ sè we n pi kyòò. Núkúnúkú, rímɔ pnèné náh dal mɔ́. Nte mé kɪ pɔ sè pɪ sɔ́-á Liyel ñne n pne.

¹³ Núkúnúkú, tyino tɔ́nó nópi wɔ ye sépi náh n tye n pi: Liyel yò sɛnóle, yáh-ńsah tyé-ńkɛne, ànê tyínɔnɔle. Nte nê-á kal sé pólle, kɛpah ye tyínɔnɔle.

14

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɔle n kɔ́ Yesu yò sɛpú ñnkì yohnɪ n mɔ́ yɪnne

¹ Yé gbah n tɛ, yé tyí nɔ wɛ tyí. Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɔle n kɔ́, yé sé tɔ yah n kɔ́, té ké nê wɔ-á Liyel tɛntò syínyonɔle, yé kɛpah wɔ gbah n yah n kɔ́ n kal. ² Yé náh we à, névi nê-à wɛnkáhkìle n wɛkɪ nê-á à náh kè sãh, Liyel tyi wɔ̀bɪnsàhnó ye ñkɛne à n ne n yo Liyel Mirki gbò yò, nónó-á névyɛ náh séle n nohnɪ. Kàh pɪ sɛ, névyɛ tyí náh tɛ n ne n yãh dé, Liyel tyí ye. ³ Nte névi nê wɔ-à Liyel tɛntòle n syi n yo, névyɛ tyí ye tɛ n ne n yo n mɔ́, n̄ yah yúkúnóle péle n kɔ́, n̄ té sórɛle n mɔ́ pé sɔkɔ́, n̄ té pé nnɔle n sũ. ⁴ Té nê-à wɛnkáhkìle n wɛkɪ nê-á à náh kè sãh, tɛ mɛ n̄ gblɔ̀y ó yah yúkúnóle n yah n kɔ́. Nte nê-à

Liyel tēntòle n syi n yo, tē wɔ me Yesu yõ sēpú ùnkì pól yah yúkúnòle n yah n kō.

⁵ Yé pól-à sò me wénkáhkinòle n wekì nónó-á yé náh sè sãh, kè náhkì ple ó; ñte yáh kì Liyel tēntòle n syi n yo, képah kì nɔ kal ní tyí. Névi nê-à wénkáhkìle n wekì nê-á à náh kè sãh, té ké yah náh tē we yo Yesu yõ sēpú ùnkì wēkì kè kō kè yah yúkúnòle pè kō, yõre náh me tē soko à nɔ Liyel tēntò syínyò-òle.

⁶ N yúnpyé, sò-á mäh nítyíno pɔ yah yé tyí, té wénkáhkìle n wekì yé tyí, tir nê me kè kì pekì yé tyí, né kè náh pì tir yóle Liyel ní wēkì mé yo yé syah, képah náh pì pnèno yóle, képah náh pì Liyel tēntòle mé syi yo yé tyí, képah náh pì kwónó yóle mé yé kō. ⁷ Yé yah yímónine kè, sò-á yúkìle, képah náh pì gbrèyne; sãh n mónwàhnmo-ùnkène, ney se kì fē sé yì ùkù pì? ⁸ Té kèpò nê-á ñkène pè n fìbì ñ yo névyé tyí ne pè yuku n soko mékì fwó-ñsah, képah-à nítyíno fìbínwàhnmo-ùnkène, nê tē wɔ kì ñ vi mékì fwo yinne? ⁹ Sē ó ye, yé nēnpóri-à wénkáhkìno yisyóle n wekì nónó-á névyé náh me séle n nohni, tyi nónó-á yé n yo, pè kì pì sò séle? Wékínmíndahnmoɔ ye yé kì n wekì n min n dah n mo ni soko.

¹⁰ Welɔ duke me dò kèkòyó, mé náh sé dan ñtēne n pne. Nte kór me sé núkú núkú pól tyí. ¹¹ Nte mäh wey nēne n òhni-ùnkène, ké wékì-ò n pì nékãhne ní tyí, ñmo to n mó n pì nékãhne tē tyí. ¹² Képah ye, Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènoɔle n kō, yáh me sépi yáhnkòno soko yò, sé nónó-á Yesu yõ sēpú ùnkìle n yuku yahle, yé sépi náhnáh yah n kō.

¹³ Kãh pì sē, nê-à wénkáhkìle n wekì nê-á à náh kè sãh, tē kè yah n kō Liyel tyí à ké yah yónòle à wēkì. ¹⁴ Yé náh we di, níri pínó soko wãh wénkáhkìle n wekì nê-á á náh kè sãh, ñ n pì á ni soko ne wáh me níri le n pì, ñte wey nê-á á n wekì, áwɔ ñtē náh kéle n nohni. ¹⁵ Nte sò me mé yine mè n pì wé? Mé kì níri le n pì wénkáhkì soko Liyel Mirki gbò yò, té kì kéle n pì ní noh noh wey to soko. Mé kì yile n gbì wénkáhkì soko Liyel Mirki gbò yò, té kì n gbì ní noh noh wey to soko. ¹⁶ Kãh pí-ùnkène sē, té á weyne Liyelle n kō wénkáhkì ó soko, nónó-á me ké sèndìle, pépi kì pì sò té kì yohni syi yo ne Liyel á wey mè tē, wáh kì sò me n tō n sah n wekì Liyel tyí sò ñ pèpɔri pínó yinne? ¹⁷ A Liyel tyí tònsàhnwekìno mè-à kì sò me ple sò, kè náh yah yúkúnòle téló kō n pì.

¹⁸ Nmo n wekì Liyel tyí, mäh sōnpíle n wekì wénkáhkì soko à kal yépi pólle. ¹⁹ Nte mäh me Yesu yõ sēpú ùnkì wró, mäh welɔ kwól wekì nónó-á névyéle n kwɔ, képah tyí nɔ ní tyí kal welɔ kèyò kwól (10 000) wékínó yõ wénkáhkì soko.

²⁰ N yúnpyé, yé káh ye yé tyi yah ùkù ne me wēnpì tyí kòle. Kãh me pèkè pínòle, yé ne me wēnpì yrò tyí kòle. Nte tyi yah ùkù tē wɔ soko, yé ne me yèwàhni tyí kòle. ²¹ Kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sèbéy soko ne Tē ñgbē Liyel-á ne ñkē: «Yìkì yó névyé ye mé kì kō pè kì yo mo no nòpi tyí wey yó soko, nê-á pè náh kéle n nohni. Nte képah fyé yò, pè náh fē syi n noh n pì ní tyí.»* ²² Képah ye, wénkáhkì wékínòle nê-á á náh kè sãh, kè Liyel táhkìle Yesu yõ sē-ùnkèpíle n wēkì. Nte Yesu

* 14:21 14.21 - Yah n te Yesayi 28.11-12.

yõ sěpú yohnu n mo yĩn nãh kéle. Liyel těntõnè welo syinyonɔ wɔle, képah Liyel tãhkìle Yesu yõ sěpúle n wěku. Nte Yesu yõ sě-ńkěpú yohnu n mo yĩn nãh kéle.

²³ Sõ-á Yesu yõ sěpú ònkì pól-à ńtyĩnɔ me tuke mo, té yé pól núkú tyah wénkáhkinɔle n weku à, nónó-á me ké sèndìle, képah nãh pi Yesu yõ sě-ńkěpú yisyó-à pɔ de nénpó, pè nãh yé pi n pi vɛnpɛbile di? ²⁴ Nte kãh me Liyel těntõnè welɔle yé pól n syi n yo, névi nê-á me ké sèndyãhle, képah nãh pi Yesu yõ sě-ńkě névi nê-à de pɔ nénpó, yé welo nɔpi pól nónhó kɪ à kɔ à kɪ pĩ ne pãh pèkè pi, pé tyi-á kah. ²⁵ N fókósɔnɔ wɔbɛntěns pól kɪ wilki mo kènkwhãh yõ kwèyy. Képah sɔko, à kɪ kɔ kwĩnki ñ yah di sètãh kɪ Liyel gbilki, té kɪ n yo ne, kègbɪ tẽ yõ Liyel-á me yé wró sɔko.

Yesu yõ sěpú ònkì-á yĩne pè ne n pi sɔ pãh wẽ tuke mo

²⁶ Sõ me á yĩne à ne n pi wé, ní yúnpyé? Yãh tuke mo ne yé Liyel ni gbí nêne, ñnì kɪ fẽ yìkì gbɪ, ñnì mó kwónó kɔ, ñnì mó Liyel tyi wěkinɔle n we n yo, ñnì mó wénkáhkìle n weku, ñnì mó wénkáhkí mè yahle n yo. Sépi pól yĩne sè yah yúkúnɔle Yesu yõ sěpú ònkìle n kɔ. ²⁷ Nósyó-à me ké tyí ne pé wénkáhkinɔle n weku, kè kãh kah népĩ ními, képah nãh pi tɔmí yõ. Pè mó wẽne n syiku n weku. Té ñnì mó ne me, nê-á kɪ fẽ sé yahle n yo. ²⁸ Nte sé yah yó-ò-à mé-ńkěne, wénkáhkí wéki-ò mè yĩne à ñ vyãh vike Yesu yõ sěpú ònkì wró. Tẽ Liyelle n ni ñ foko tãh, ñ gblɔy tyí. ²⁹ Nónó-á Liyel těntõ syinyopule, pépi népĩ ními, képah nãh pi tɔmí wɔ yĩne pè weku, téló mó ne n me pé welɔle n sohl n yah. ³⁰ Nte Liyel-à tir yóle ñnì yó wěku, nê-á sò me n weku, ñmo yĩne à ñ vyãh vike, tẽ mó ñ tyí yo. ³¹ Yé pól kɪ fẽ Liyel těntõnè welɔle n syi n yo nénúkú núkúle, nê-á kɪ no pól kɔ pè kɪ kwónó we, ànê sóré kɪ de pé sɔko. ³²⁻³³ Liyelle, tyífẽ tyí nãh nɔ ñ tyí. Tir tɔnsãhnɛnɔ tyí nɔ ñ tyí, yèvɛnɪ Liyel ye ñne. Képah ye Liyel těntõnè syinyopu yĩne pè ne me n fyãh n pɛne pé gblɔy yõ.

Sõ-á kéle Yesu yõ sěpú ònkìnó pól sɔko, ³⁴ wẽ tükènmɔnɔnɔ pól sɔko, syó yĩne pè tẽ syísyí. Pè nãh yĩne yóndahnɔnɔle wey sɔko. Pè yĩne pè tẽ gblɔy tìkinmɔnɔ sɔko, sɔ-á tyi kònsãhnó yo kéle. ³⁵ Pãh me ké tyí ne pé tir yó dùkù pĩ, pè pé pebɪ piki yah gbèn sɔko. Ké yah nãh sè ne n yo n dah n mo wey sɔko Yesu yõ sěpú ònkì sɔko. ³⁶ Liyel wey sɔ se tyah yépi tyí? Yépi ó se noh kéle? ³⁷ Névi nê-à me n sò ne Liyel těntõ syinyo-ò-á péle, képah nãh pi, Liyel Mirki-á me pé yahle n tẽ, wey nê-á mé n wãrki n teki n mo yé tyí yò, tẽ yĩne à kè fẽ syi ne Tẽ ngbẽ tir kònsãhnó-á kéle. ³⁸ Nte névi nê-à képah mónkò-ńkěne, Liyel nãh mó me tẽne n mo n kɔ ló.

³⁹ Kãh pi sě ní yúnpyé, yé Liyel těntõnè welo syinyonɔle n yah n kɔ, té yé kãh wénkáhkí wékinó tɔ yah kɔ. ⁴⁰ Nte tyi pól yĩne sè ne n pi sé yah yõ, ànê sè mó ne n tɔ n sah n pi.

15

Nìvìnì tir-á nê yo Krista lékó yilkinmɔnɔ tyí sɔko

¹ N yũnpyé, mé me ké tyí ne mé yé dyo to kô Nìvìnì tir mè tyíle, nê-á mé yo soko yé tyí, képah nê-á yé kè fẽ syi té me ké wèkùle n ko n yĩ. ² Képah gbò yò soko, yé kɩ pwáhnmonɔ we, yáh kɩ n ko ké wèkì yò máh kè yo sɔ yé tyí. Kàh kɩ pí-ńkêne sɛ, ké yò sɛnó kɩ pɩ yò kɛne yé tyí.

³ Nmo-á kwónó we nê yò, képah ñgbò ye mé yé kwɔ ne Liyel ney yáhntakono-á ku ápi tyípêl yinne. Sɛ ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko. ⁴ Mé tɔ kwónóle yé kô ne wáh yĩ, té ké sèpìn tɔ-ò sòle ñ lékó me yilki mɔ. Sɛ ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko. ⁵ A ñ gblɔyne Pyerɩ wèkɩ, képah náh té gblɔyne pé népɩ gbõnimí* wèkɩ, pépi nónó-á ñ tɛntò névyele. ⁶ Képah náh, à pɔ ñ gblɔyne ñ tò sáhpú népɩ kyekwé (500) kahnɩ wèkɩ fĩ núkú soko. Pépi kan me min soko kwey no yò, té pé túkù wɔ ku. ⁷ Képah náh, té ñ gblɔyne Nsyakɩ wèkɩ, té me ñ gblɔyne ñ tɛntò névyele pól wèkɩ. ⁸ Pépi pól tyí sókónteno náh, à me ñ gblɔyne ñmɔ to wèkɩ, ñmɔ nê-á piri kòndal-ńkê tyí kòle. ⁹ Nmo ye Yesu tɛntò névyele soko tyí tɛne. Mé náh yĩne yénóle Yesu tɛntò névile, máh sɔnpíle fòhnó sah ñ yò sɛpú tĩnkì yò. ¹⁰ Nte máh swɔ nê soko kweyne yò, Liyel pèpɔrɩ gbò yò soko ye ñne ké soko. Pèpɔrɩ nê-á à pɩ ñmɔ tyí, kè náh soko de ni soko. Yé náh we di, ñmɔ ye tò pɩ kal á no téló pólle. Nte ñmɔ tɛ wɔ tãhkì náh n pɩ kéle dé, Liyel-á pèpɔrɩ nê pɩ ní tyí, képah gbò yò soko ye mé n pɩ kéle. ¹¹ Képah ye, kè sɔ ñmɔ ò, kè sɔ pépi ò, kéne Nìvìnì tir mè ó ye á pól me n yo. Képah yò ye mó tɔ yépi to me sɛ.

Lékyí pónyilkinmonɔle

¹² Ápi-á kéle n yo n wah ne ńkê Krista lékó-á yilki mɔ, sɔ me té yé túkù ne lékyí náh n yilki n mɔ n pi? ¹³ Lékyí-à kɩ me pɔ n yilki n mɔ n pi ńkêne, Krista lékó to náh mó yilki mɔ dò. ¹⁴ Té wáh me yilkinmon-ńkêne, ápi Nìvìnì tir yónóle, nònó ye kéle, yépi to Krista yò sɛnóle mó, nònó ye ké tole. ¹⁵ A wil képah soko, kàh sò me gbule ne lékyí náh n yilki n mɔ n pi, mìnì yónsáhpɩ ye ápi ñtɛne Liyel yò soko, áyáh sɔnpíle ne wáh Krista lékó yilki mɔ, té à náh se mó tɔ kè pɩ. ¹⁶ Lékyí-à kɩ me n yilki n mɔ n pi ńkêne, Krista lékó to náh mó yilki mɔ dò. ¹⁷ Té Krista lékó-à kɩ me yilkinmon-ńkêne, yé sɛnóle ñ yò, nònó ye kéle. Yé me sɛ yé tyípêl soko. ¹⁸ Té névyele nónó-á sɛ Krista yò té ku, pépi to tyí ye mó yikɩ. ¹⁹ Kàh kɩ me ápi á gbò sah Krista yò, á min pɩ yinne kèkòyó mè tɛ ó soko, yám pípú ye ále à kal no pólle.

²⁰ Nte gbɩ yò soko, Krista lékó ye yilki mɔ gbenne lékyí soko, nê-á kéle ále n wèkɩ n dal n mɔ ne névyele nónó tó-á ku soko, pé to lékyí-á kɩ pɔ yilki mɔ. ²¹ Yé náh we di, nénúkù yó yĩn ye névyele pólle kũ mno soko yò. Té nénúkù yó to gbò yò ye névyele pól lékyí kɩ pɔ yilki mɔ. ²² Sɔ-á Adama náh tãn pól n ku, sɛ ó ye Krista yò sɛpú pól to kɩ tyé-ńkê min we. ²³ Nte no pól lékyí kɩ yilki mɔ syɩ yuku wɛ náh, kãh yĩne sɔ. Krista ñgbò lékó ye yilki mɔ. Képah náh, ñ syɩ n pɔ gbíne, nónó-á me ñmɔ tyí yò, pépi to lékyí kɩ yilki mɔ. ²⁴ Képah náh, tyi tyi pól tyé gbí

* **15:5** 15.5 - Népɩ gbõnimí nónó tyí-á n yo ásò soko yò, yĩndyíni ye sò kéle Yesu tɛntò névyele tyí. Pàh sɛ me tú-ńkêne, pé péle n ye sɛ.

kɩ nɔ. Képah tēne, Krista kɩ me névye fnèpu ànê tǒrínɔ, ànê tǎhkìnó duke duke pól tyí yɩkɩ, té kɩ yǒtǒrí dahɩ Sú Liyel gbò. ²⁵ Yé náh we di, Krista yīne à ne n me tǒrí yǒ, fǒó kè pɔ n nɔ gbí nê-á Liyel kɩ sèpébí pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-nsahle.† ²⁶ Kū ye kɩ pɩ sèpe téyne, nê tyí-á kɩ yɩkɩ. ²⁷ Liyel yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-nsahle.‡

Nte kǎh yo sě, pè náh ne Liyel to-á dé, ñmɔ Liyel nê-á yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-nsahle. ²⁸ Yíyìn pól-à kɩ pɩ Krista gbáhkì súnsàh-nsahle gbí nēne, ñmɔ Krista nê-á Pídíne, à kɩ ñ gblǒy tiki mɔ Liyel yah, ñmɔ nê-á yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-nsahle. Képah sɔkɔ, Liyel kɩ tǒrí tɔkɔ dal mɔ yíyìn pól yǒ.

²⁹ Nte à, lékyî-à pɔ n yilki n mɔ n pi ñkēne, névye nónó-á pé gblǒyne n wel n wilki ni sɔko lékyî yīnne, pè se nǎhkɩ kéle n pɩ? Lékyî tē-à me pɔ n yilki n mɔ n pi ñkēne, sǒ pɩ té pè pé gblǒyne n wel n wilki ni sɔko pépi yīnne wé? ³⁰ Té lékyî-à kɩ me n yilki n mɔ n pi ñkēne, sǒ pɩ té ápile dlo sɔko gbímegbí wé? ³¹ N yúnpyé, sǒ-á kéle gbule ne ní nɩ-á me vínóle yéle Yesu Krista yǒ sēnó yīnne, sě to ye kéle gbule ne swǒswǒ pólle máh me kūne n do n yah. ³² Gbēnképèl nónó-á sǒ me Yefesɩ kwil sɔkɔ, máh mékì fwo séle dùkù nēne nénpó, kǎh sǒ me ne kèkǒyó mè sɔko min pɩ yīn tē ó sǒ, yǒre nê me mé nǎhkɩ we ké sɔko? Nte kǎh me pɩ ne lékyî tē náh pɔ n yilki n mɔ n pi, á ye ne n yǒ à mó ne n wɔ kè, ñsǒne á kɩ se pɔ n ku n pi té.

³³ Yé kǎh yé gblǒyne n tǒ n mɔ dé, ñgbǒ wáh nétúkù pɩ á kó-òle, à á yǒ yɩkɩ dé! ³⁴ Mé kéle n yo yé tyí, túkù me yé sɔko, pè náh Liyelle n pne. Nte yé pól sen ye kéle dò. Yé tǒ n tē kègbɩ yǒ, yé yèsrey tyile n pɩ kǎh yīne sǒ, yé mó pèl pínó yal n mɔ.

Lékyî yílkínmɔnɔ wil gběnsé dùkùle

³⁵ Nnì kɩ fě n piki n yah ne, lékyî se kɩ yilki mɔ sǒ nɩ? Wil gběnsé dùkù nê se kɩ me pé tyí nɩ? ³⁶ Lékám kē névi! Wáh sèmuko pi duku mɔ, kǎh fi, dúkúnmɔnɔ mè ye ñkēne n ku dò. ³⁷ Wáh ñkēne nê duku n mɔ, sèmuko pi yǒ ó ye. Kè kɩ fě pɩ kwlǒle, képah náh pɩ sèmuko kǎhkìle, ñkē yòhkì tē wɔ náh ñ n duku mɔ kè n fi dé. ³⁸ Képah náh, Liyel kè kǒ kè n fi n wil yòhkìle à yīne ñ dyɔ dyɔ tēne. Sèmuko pye duke pól yèh me sé tyí tyíle.

³⁹ Wil gběnsé dùkù núkú náh min sɔko yí pól tyí. Névye wil gběnsé me ké tyíle, gběnkɔ tyí me ké tyíle, kèpye tyí me ké tyíle, yēnkɔ tyí me ké tyíle. ⁴⁰ Yīnyǒ yí to me, sétáh yǒ yí me. Nte yīnyǒ yí plénó me sé tyíle ànê sétáh yǒ yí tyíle. ⁴¹ Gbì plénó me ké tyíle, ñwǒ plénó me ké tyíle, ñwǒ kèpye plénó me sé tyíle. Té ñwǒ kèpye tókù ñtē plénó tǒ sé gblǒy sé tókù tyíle. ⁴² Sě ye lékyî yílkínmɔnɔ to kɩ pɔ n pɩ n pi. Wil gběnsé nê-á kɩ n pyáh n pi, képah kɩ yí, té kɩ pɔ yilki mɔ pɩ wil gběnséle nê náh tǒ n pyáh n yah n pi. ⁴³ Kǎh n yí gbí nēne, kè n ne n me kètúkúyó sohki kēne. Nte kǎh pɔ yilki mɔ, kè n ne n me kètǎr ó, tǎhkìle ké sɔko. ⁴⁴ Kè n yí wil gběnsé gbɔyne, ñte n pɔ n yilki n mɔ wil gběnsé késǎnne Liyel Mirki gbò yǒ. Wil gběnsé gbɔy me, wil gběnsé késǎn to me Liyel Mirki gbò yǒ. ⁴⁵ Yé náh we di, kè me wǎrkínsàhnóle

Liyel wey sɛbéy sɔkɔ ne níkɛ: «Négben nê-á Adamale, négbɔy ye ñmɔle, nê-á min dah mɔ ñ sɔkɔ.»[§] Nte Adama téy wɔle,* Liyel Mirki me ñmɔ sɔkɔ, nê-á minne n kɔ. ⁴⁶ Wil gběnsê kɛsán nê-á we Liyel Mirki gbò yò, képah náh pɔ gbenne dé, wil gběnsê gbɔy ye pɔ gbenne. Képah náh, nê-á we Liyel Mirki gbò yò, képah pyě pɔ. ⁴⁷ Puri ye mɔ Adama gbenne, sétáh névi ye ñmɔle. Adama ní-ò wɔle, ñmɔ wil yínyò. ⁴⁸ Nê-á wil sétáh sɔkɔ, sétáh yò névyɛ me ñmɔ tyí kòle. Nê-á wil yínyò, yínyò tyínɔ mó me ñmɔ tyí kòle. ⁴⁹ Ayáh pɔ sétáh yò névi mè kètòle òkù nêne, sɛ ó ye á kɔ tɔ pɔ n pɔ n pi yínyò névi mè tɔ kètòle.

⁵⁰ Yé yah, nê-á mé n yo yé tyí ní yúnpyé, kè we yò: Wil gběnsê gbɔy náh fɛ n de n pi Liyel tɔrí sɔkɔ. Pyáh pyáh kwáh tɔ náh fɛ tyé-ńkɛ min we.

⁵¹⁻⁵² Yé yah, mé kɔ tir wòbìnsàhnó yó yo yé syah: Á pól tɛ wɔ náh n ku n pi dé. Nte kèpɔ téy-à pɔ fíbɔ, á pól kɔ viri nénpó swɔ, yí víkényikunmɔnɔ wró. Kàh fíbɔ gbí nêne, lékyí kɔ yilki mɔ, té pè náh tɔ n ku n yah n pi. Nte ápi nónó-à me min sɔkɔ, ápi kɔ viri. ⁵³ Pyáh pyáh kwáh yíne kè vi mɔ pɔ pyáh-ńkɛ kwáhle. Té ku ku kwáh mó vi mɔ pɔ kú-ńkɛ kwáhle. ⁵⁴ Nte pyáh pyáh kwáh mè-à pɔ vi mɔ pɔ pyáh-ńkɛ kwáhle, té ku ku kwáh mè me vi mɔ pɔ kú-ńkɛ kwáhle, légbíne Liyel wey sɛbéy sɔkɔ tir wárkìnsàhnó mè kɔ wil, nê-á yo ne níkɛ: «Kú tyí ye yɔkɔ. Gbò ye syi kè tyí pnépné.»[†] ⁵⁵ «Kú, níyáh me á tɛnwɛnɔle? Kú, á kókè mɔ mɔ sòhki níyáh?»[‡] ⁵⁶ Névyɛ tyípekè pínó ye kú sòhki, tyi kònsàhnó mó táhkìle tyípekèle n kɔ. ⁵⁷ Nte á ye wekɔ Liyel tyí, ñmɔ nê-á tɛnwɛnɔle á kɔ tyi nópi yò á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista gbò yò.

⁵⁸ Képah ye ní yúnpyé pèplo, yé yé tah n sah yé ne me yínnóle gbáhkì núkú yò. Yé wánnɛ n mɔ yé gbáhtɛnɔ yò Tɛ ñgbɛ tò pínó sɔkɔ. Yè mó pɔ ne yáh kwíónó nêne n pɔ Tɛ ñgbɛ tò sɔkɔ, kè náh n pɔ n pi nònóle.

16

Pó mórí nê-á yah kɔ Yesu yò sɛpú ònkì yohñi n mɔ yínnɛ, nónó-á me Yerusalemi kwil

¹ A yuku pó mórí wɔ tyí ònnɛ, nê-á kɔ Yerusalemi kwil Yesu yò sɛpú yohñi n mɔ, máh vìnɔnɔle Kalasi mara Yesu yò sɛpú ònkìnó kɔ ne pè kè pɔ sɔ, yépi tɔ kè pɔ sɛntɛne. ² Dimansyi sònó pólle, nê gbò-à nɔ nêne, à kè wilki n kɛkɔ n sah gbòpɔle. Yé káh ñmɔ pónó óle n syɔkɔ pó mórí mónóle. ³ Képah sɔkɔ, máh pɔ pɔ, mé kɔ sɛbéynó wárkɔ té kɔ sépi ànê pó nópile yé névyɛ yáhnwìlkìnsàhnó gbò dahbɔ, pè kɔ pè kɔ kɔ sè kɔ Yerusalemi sɔkɔ. ⁴ Kàh kɔ se me nɔ ñmɔ tɔ kyínó tyí, á kɔ wɛkɔ pɔ núkúle.

Kóló nónó-á me Pole gbáhkì sò

⁵ Mé kɔ n pɔ n pi yé ònnɛ. Máh kɔ n pi, mé kɔ sɔkɔ Masedonɔ marale. Képah ye mé kɔ kah tɛ kɔ de yé ònnɛ. ⁶ Máh kɔ pɔ, kè kɔ fɛ pɔ mé kɔ

§ 15:45 15.45 - Yah n tɛ Yenesɔ 2.7. * 15:45 15.45 - Adama téy nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, ñmɔ ye Kristale. † 15:54 15.54 - Yah n tɛ Yesayi 25.8. ‡ 15:55 15.55 - Yah n tɛ Wose 13.14.

sèpìn yísyó pɪ yé tyí. Gbòkénpɪ mé kɪ kwòvurɪ gbí pól ítē pɪ n pi yé tyí. Képah sòkò, yé kɪ fě yòhñinmòno pɪ ní tyí ní kò mé kɪ yõ sòkò ní kólólé nénpó. ⁷ Kèpàhpíkì sòkò, mé náh me ké tyí ne mé n pò n yah n sòkò yé tyí yínyò. Tě ñgbě-à kɪ fě syi, mé kɪ wũ kɪ wô yó pɪ yéle.

⁸⁻⁹ N fwópú sénsò me dò Yefesɪ kwil sòkò ó, ñte wěkì ñgbě yó me we ykɪ mò ní tyí ní tò we n pɪ yinne nénpó. Képah ye, mé kɪ tē nénpó kɪ syi pò nò Pántekotɪ syáh syah sò tyí.

¹⁰ Timotele, Liyel tò ye à n pɪ ñmò tyí kòle. Képah ye wàh kɪ pò pò yé ñinne, yé ñ tēnó ple tíkí kò kè káh à tē yé wró sòkò. ¹¹ Nnì yó ítē káh ñne n yilo dé. Nmò me ñne n syikɪ ànê ní yúnpyé Yesu yõ sěpúle. Képah ye, wàh kɪ pò n yal yé ñinne, yé yòhñinmòno pɪ ñ tyí ñ kólólé yinne à kò à pò ní tnò yèvurɪ sòkò.

¹² Té á yúnpi Apolosi wole, mé sò kè yah kò ñ tyí gbáhyí náhnáhle ne à kyɪ yé ñinne ànê Yesu yõ sěpú télólé. Té à náh sò me ké tyí pólle ne pé kyɪ yé ñinne nukúnukú. Nte wró-à pò we ñ tyí, à kɪ pò yé ñinne sò yóle.

Wey syi-ñsahle

¹³ Yé káh yé dyo mò n fwò n tē. Yé su yín gbáhkì nukú yõ Liyel yõ sēnó sòkò. Yé yé nɪ syāh, yé mó yé tah n sah. ¹⁴ Yé tyi pólle n pɪ tyínòno sòkò.

¹⁵ N yúnpyé, Sitefanasi ànê ñ no ye pɪ négbrole à pɪ Yesu yõ sěpúle Akayi mara sòkò. Pè tò me pé gblöy kò yíi me Yesu yõ sěpúle n yohñi n mò. Yé pínó se yó me ké sòkò té. Képah ye, mé kɪ tò kè yah kò yé tyí ne, ¹⁶ yé ne n sah sēnkno névyé tyí yõ, à tahlɪ nóno tó-á me tãn nópilè n pɪ péle me n kwlo.

¹⁷ Sitefanasi ànê Fortunistasi, ànê Asyayikusi ménóle ñne ásò, kè ní nɪ vɪ yíi. Pè ye me pò yé swò tokò. ¹⁸ Pè ñmò nɪ de à tahlɪ yépi tó tyí tyí. Yé yíne yè fě sēnkno névyé yígbíle n yo.

¹⁹ Asi mara Yesu yõ sěpú ñnkínó n wekɪ yé tyí. Akilasɪ ànê Prisili à tahlɪ Yesu yõ sěpú nóno-á Liyelle n ni n pò Akilasɪpi gbò, pé pól n wekɪ yé tyí Tě ñgbě yinne. ²⁰ Yé yúnpyé Yesu yõ sěpú nóno pól-á me ñne ásò, pé pól n wekɪ yé tyí.

Yé pól wekɪ wě tyí tyínòno wey pèpeyne.

²¹ Yé yah, nê-á mé n wārki n tekɪ n mò yé tyí ní gbòle, kè we yò: Nmò Pole n wekɪ yé tyí.

²² Tě ñgbě Yesu tyí-à nó-ñkēne névi nê tyí, mé me ké tyí ne tē tyí ykɪ.

Maranata. [Pàh ne Maranata-á, ké kór ye: Tě ñgbě, pò!]

²³ Mé me ké tyí ne Tě ñgbě Yesu yòbènɔrɪ pɪ yé tyí!

²⁴ Yé pól tyí nò ní tyí Tě ñgbě Yesu Krista yinne.

Pole sɛ́bɛ́y ní-ò tɛ́kínm̀oǹolɛ Korēnti tãn tyí Tyàh-̀nsah wɛ́yɛ

Wɛy kɔ́nólɛ

¹ Nmo Pole nê-á Yesu Krista tɛ̀ntò névile à yĩne Liyel dyo yíi tɛ̀ne, nmo ànê á yũnpi Timote ye n tekɩ n mo sɛ́bɛ́yɛ Yesu yò sɛ́pú tĩnkà tyí Korēnti kwil sɔ̀ko, ànê Yesu yò sɛ́pú pól tyí nónó-á me Akayi mara pól sɔ̀ko. ² Á kɛ́le n yah n kɔ́ Sú Liyel ànê Tɛ̀ ñgbɛ́ Yesu Krista tyí ne, pè yò̀bè̀nɔ̀rɩ ànê yè̀vɩ̀nɩ̀ne yé kɔ́.

Pèpɔ̀rɩ pínó wɛy kɔ́nólɛ

³ Mé n wekɩ Liyel tyí, nmo nê-á ápi Tɛ̀ ñgbɛ́ Yesu Krista Súle. Nmo ye Súle nê-á névye yãmne n yah. Névyɛ nno dé-ò Liyel ye ñne. ⁴ Nmo ye ápi nno dé-òle á yè̀kwɔ̀rɩ tyino pól sɔ̀ko, sɔ̀nko nónó pól-á me yè̀kwɔ̀rɩ sɔ̀ko, ápi to fɛ́ pé nno de sɔ́-á à ápi nno de. ⁵ Áyáh me yè̀vyàhrɩle n gbah n we n yuku sɔ́ Krista tyí kòle, sɛ́ ye Krista to mó me á nnole n gbah n de n yuku sɛ́. ⁶ Áyáh yè̀vyàhrɩle n pi, yépi nno de yĩn ye ànê yé pwáhnmoño yĩnne. Á nno-à de, sòré mo yĩn ye yé sɔ̀ko sɔ̀nko yépi to fɛ́ yè̀vyàhrɩle n sro ápi-á nónó dùkù sro sɔ̀ko. ⁷ Ápi yáh-̀nsah náh me tyénólɛ à yuku yépi tyí tĩnne. Á pĩ ne sɔ́-á yé yè̀vyàhrɩle n pi ále wɛ́ tyí, sɛ́-á yé nno to kɩ n de n pi ále wɛ́ tyí.

⁸ Á yũnpyé, áyáh yè̀vyàhrɩ nê we Asi mara sɔ̀ko, á náh me ké tyí ne yépi tɛ́ ké yítũri sɔ̀ko. Kéne yè̀vyàhrɩ mè kãn pi ápile à pɔ́ kah mo á yáh-̀nsah kɔ́ kè tyɛ, fók á sò me n sò ne kãh kɩ á yò yí.

⁹ Á sɛ́nyĩno sò me ké yò ne tir yó náh á kúnó dùkù ku n pi. Képah ye á me á sòno tɔ̀ko to á gblɔ́y yò, té kè sah Liyel yò nmo nê-á lékyíle n yilki n mo. ¹⁰ Nmo ye ápi pwah mo kũ mè dùkù gbò. À kɩ tɔ́ á pwah n mo n pi. Á gbò sahnó me ñ yò ne, wãh kɩ á pwah n mo n pi nítò. ¹¹ Sónmoño ye yépi to me n so mo á tyí yáh níríle n pi á tyí. Kãh pi sɛ́, á kɩ pèpɔ̀rɩ we Liyel tyí nékwĩnkí nírí pínó gbò yò. Tɛ́ névyɛ náhnáh to kɩ we wekɩ ñ tyí ápi yĩnne.

Pole vɩ̀nm̀oǹo dah mo ñ kóló tyí sɔ̀ko

¹² Ápi ñv̀ǹǹi yò-á nêne, kè we yò: Á kè pĩ á sòno sɔ̀ko ne áyáh me á fɔ̀ko dal no pólle yáryár pí-̀nkɛ̀ne, ñte áyáh me sɛ̀ntɛ̀ne n pi n kal yépi wo tyí. Liyel yòhǹǹm̀oǹo gbò yò ye á kɔ́ á tɛ́ we képah pi, névi lékãm gbò yò náh. ¹³ Ápi to náh kwàh yó wãrkɩ tekɩ mo yé tyí nê-á yé kar té ké kór pĩ kwɔ̀. N sɛ́nyĩno me ké yò ne, yáh kɩ fɛ́ ñyò to kar kɩ ké kór pĩ yíi. ¹⁴ Yé me tyi nópi dùkùle n pne kwéy. Tɛ̀ ñgbɛ́ Yesu syɩ n pɔ́ sòle, yé yò kɩ yò ápi yĩnne, ápi to yò kɩ mó yò yépi yĩnne. ¹⁵ N sɛ́nyĩno sò me képah yò, képah ye mé ne mé pɔ́ yépi ñgbò tĩnne kè kɔ́ kè pi yò̀bè̀nɔ̀rɩ ke ní-òle yé tyí. ¹⁶ Nmo sò me ké tyí ne máh kɩ n sɔ̀ko Masedonɩ mara sɔ̀ko, mé n pɔ́ n wil n sɔ̀ko yé tyí. Tɛ́ máh kɩ ní syɩ, mé n pɔ́ n wil yé tyí nítò yé kɔ́ yé ní yohnɩ n mo mé we n yò n sɔ̀ko ní kólólɛ

Nsyude mara soko. ¹⁷ Nte kãh po pi mé nãh tẽ we po yé tũnne, képah se n wěki ne máh me tyile n yah n toko n dah n mo sě? Képah nãh pi, máh me tyile n yah n toko ní yah yĩne; mãh ne àwe-á, dô me n tã ne ðð-á? ¹⁸ Liyel ye ní tãrfyòle ne áyãh wey nẽ yo yé tyí, kõnvinwekino nãh kéle. ¹⁹ Nmo, ànê Silasí, ànê Timote-á Liyel Pídí Yesu Krista wey nẽne n yo yé tyí, kõnvinwekino wey nãh kéle dé, gbí kókó ye kéle. ²⁰ Yé nãh we di, ñmo gbõ yõ ye Liyel vyãh kónó tyi pól yĩne n tẽ. Nmo gbõ yõ ye tã ápi amiinale n yo à gbílkínóle n sah Liyel yõ. ²¹ Liyel ye kã ápi ànê yépíle tãhkìle á wró kwrónmomo gbõ yõ Kristale. Nmo ye wilki sah ále ñ tyí yõ. ²² Á á poko mo à á pi ñ tyíle. Té ñ Mirki dah mo á soko nê gbõ yõ-á á pĩ ne, wãh ñ vyãhle á kã yí nónó tyí soko, áyãh kí sè we n pi. ²³ Liyel ye ní tãrfyòle, máh kí me mìnì yo mè n ku. Yé yõ wilki yĩn ye tir soko ní kã mé nãh ní syi po Korēnti kwil soko. ²⁴ Á nãh me n yah n kã ne á tir yó kãhlì n sah yé yõ à yuku yé Liyel yõ sěno tyí tũnne dé. Yõhninmomo ye á n yohni n mo yéle sõnko nìvìnì we yé soko, yãh sõnpíle me yé tah sah Liyel yõ sěno soko.

2

¹ Nmo kè yah ní gblõy ne yõ nãh me ké tyí mé n syi n po yé tũnne mé po yèkwõri yõri mo yé yõ ñtõ. ² Nmo-à kí yèkwõri mo yépi soko, nê kí pi ñmo nìvìnì yòle, né yépi nãh máh yèkwõri mo yépi nónó soko? ³ Mé sébéy mè wãrkí tekí mo yé tyí, sõnko mé kãh po yé tũnne yé tókù kã pè yèkwõri mo ní soko, pépi nónó-á sò yĩne nìvìnì mónóle ní soko. Mé kè pĩ yĩ ne, mãh me nìvìnì soko, kè n pi nìvìnìne yépi tã tyí. ⁴ Nmo-á sébéy mène n wãrkí gbí nẽne, ní nì sò me yíkínóle, ní lékãm sò me vye fěkí té yétí me n kah n kwè. Yèkwõri nãh sò mé n yah n kã mó-ńsahle yé soko dé, mé sò me ké tyí ne yé pĩ, yé tyí-á me no ní tyí à kyí syi nýãh tyí.

⁵ Yèkwõri-à we ñnì yó gbõ yõ, ñmo tyí nãh tẽ pi dé, yé pól yõ ye tẽ yõri mo kéle. Nte áyãh ne á kãh kè yo n kah mo, á kí ne yé pól yõ-á tẽ yõri mo kéle. ⁶ Kéne tẽ tẽne, tówù-á kí lékãh nẽne à kã, képah kí yĩne ñne. ⁷ Képah ye, yé yĩne yé yõ mo tẽ kã ye mó ñ nì de, sõnko yèkwõri kãh po ñ yãh-ńsah tye n kah mo.

⁸ Mé kéle n yah n kã yé tyí tole ne, yé kéle tẽ wěki ne ñ tyí-á me no yé tyí. ⁹ Máh sébéy mène n wãrkí n tekí n mo yé tyí yõ nê yõ tole, mé sò me ké tyí ne mé yé gbí yah, yãh kí me n sah ní yóre yõ tyi tyi pól soko. ¹⁰ Yãh yõ mo névi nê kã, ñmo tã kí yõ mo tẽ kã. Té yãh we mé yõ mo ñnì kã, yépi yĩn ye mè n pi kéle Krista yah soko. ¹¹ Képah soko, sétãn yõtẽ nãh syõ-ńsah we à tẽ we n pi á tyí. Á pól ñ yah mó-ńsahle n pne dò.

Pole sõno fěkínóle Tite tyí soko

¹² Máh yĩni tẽ Turasi mara soko Yesu Krista Nìvìnì tir yó-ńsah, mé kè we Liyel ké wěkì yíkí mo ní kã palle. ¹³ Nte mé nãh ní yũnpi Tite we nénpó soko. Kãh pi sě, ní sõno nãh sò me tẽnóle fí núkú soko. Képah ye, mé me wěkì ní nénpó tãn tyí, té soko Masedoni mara soko.

Tẽnwenõ nê-á n we Yesu Krista gbõ yõ

14 Gbílkinó ne n sah Liyel yõ, ñmɔ nê-á á pɪ tẽnwepule á wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Kristale. À á kõ á Krista dùkùle n yo n tõ n mɔ n kõ tãntãn pól sɔkɔ, sã-á làsèkwèl pãn n tõ n mɔ tyah pól sɔkɔ. 15 Ápi pɪ làsèkwèl pãn pènèkì tyí kòle Liyel tyí, á wró kwrónmɔnɔ gbõ Kristale. Névyè nónó-á pwáhnɔnɔ wèkì yõ, ànê nónó-á me tyí yíkinó wèkì yõ, pãn mè me n yĩni n tẽ pé pól tyí. 16 Túkù tyí, á me n põ kétukùyô nê-á n pɔ n pɔ kũne. Túkù tyí mó, á me n põ palle nê-á n pɔ n pɔ minne. Nte nê tẽ wɔ kɪ fẽ képah pɪ wé? 17 Névyè náhnáh me Liyel wey tɔkɔ gbòle n yĩ. Ápi tẽ wɔ náh me pépi tyí kòle. Liyel ye tõ ápile, képah ye á me á fɔkɔ dal mɔ ñ weyne n yo ñ yah sɔkɔ, á wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Kristale.

3

1 Ápi se tõ yĩne á gblõy dùkù yónóle yé tyí? Képah náh pɪ, á se yĩne à sébéy yó wãrkɪ yé kõ à á gblõy dùkù yo yé syah, sã-á túkù kéle n pɪ? Tĩ, yépi se kɪ wãrkɪ á kõ sébéyne, nê sɔkɔ-á yé kɪ me ápi dùkù yo? 2 Yépi ye ápi sébéy mène. Kè me wãrkínóle á nno sɔkɔ. No pól kéle n pne, té kéle n kar n pne. 3 Kè me píkínóle ne yépi-á sébéy mène, nê sɔkɔ welo-á Krista á kõ á wãrkɪ. Wãrkínó mène, min nétẽ Liyel Mirki gbõ níy ye, wãrkɪ wãrkɪ kwáh níy náh. Dyèh fábkó fábkó yõ sɔkɔ náh kéle wãrkínóle dé, névyè nno sɔkɔ ye.

4 Krista gbõ yõ ye á sěnyĩnɔ me kéne welo yõ Liyel yah sɔkɔ. 5 Ápi-á tyi nónóné n pɪ yò, á yěngbè tẽnwenɔ náh á fẽ n pɪ séle dé, Liyel kónó ye. 6 Nmɔ ye á kõ tẽnwenole á fẽ yégbékè kwrónmɔnɔ kėsãn tyile névyèle n kwɔ. Kéne yégbékè kwrónmɔnɔ náh n wil tyi kònsàhnó wãrkínsàhnó sɔkɔ dé, Liyel Mirki tõ vyãh ye kéle. Yé náh we di, tyi kònsàhnó nê-á wãrkínsàhnóle, képah n pɔ n pɔ tyí yíkinóle. Nte Liyel Mirki wɔ minne n kõ. 7 Tyi kònsàhnó wɔ nê-á n pɔ n pɔ tyí yíkinóle, ké wãrkínmɔnɔ gbĩne dyèh fábkó fábkónó yõ, Liyel tǒrí sò me tiki pɔ Moyisi yèpɔ kõ kè n tẽ, f́óó Yisrayel no náh sò me fẽ n yah n dah n mɔ ñ yah sɔkɔ. Té kéne tǒrí náh mo pólle. 8 Nte Liyel Mirki tẽ wɔ-á tò nêne n pɪ, képah náh Liyel tǒrí wèkɪ n kal n pi di? 9 Tyi kònsàhnó wãl kónó nê-á n pɔ n pɔ tyí yíkinóle, gbílkinó-à we képah tyí sɔkɔ, gbɪ wèkì kónó wɔ se pyè. 10 Á kɪ fẽ yo ñtène ne tǒrí nê-á sò me gben tène, núkúnúkú tyí-á képah tɔkɔ yõ. 11 Gbílkinó-à me sah mó-ńkè kwáh yõ, mo mo tyí wɔ se pyè.

12 Á gbõ sàhnyĩnɔ me képah yõ, képah ye á nɪ me yínnóle. 13 Ápi náh me pɪ Moyisi tyí kòle, nê-á sò fwo vike tũ ñ yah sɔkɔ sǔnko Yisrayel no káh ñ yèpɔ tẽnó yal n mɔ gbí pĩ, képah nê-á sò mo mo tyí náh kéle. 14 Nte pè me sě fěntũ sɔkɔ. À pɔ nɔ kwey tyí, pàh tyi kònsàhnó kedyáhle n kar, kéne fwo mè n ne n me fókóntütěnóle pé yah sɔkɔ. Kè náh tɔkɔ to pé yah. Né nê náh ñ wró kwrɔ mɔ Kristale, kè náh n tɔkɔ n to tẽ yah. 15 Gbɪ yõ á pɔ syɪ kwey tyí, pàh Moyisi tyi kònsàhnóle n kar, fwo mè n ne n me pé lékãm yah fɔkɔ n tũ n sah. 16 Nte nê wɔ-à sě Tẽ ñgbè yõ, fwo mè n tɔkɔ n to tẽ yah sɔkɔ. 17 Tẽ ñgbè nê tyí-á n yo ásò, Liyel Mirki ye. Nte Liyel Mirki-à me nyãh sɔkɔ, névyè n ne me pé gblõy yõ nénpó. 18 Fwo náh me víkèntünole ápi tẽ wɔ yah. Á dùkù

mε Tē ñgbē tǒrile n wēki. Á vi mɔ pɪ Tē ñgbē tyí kǒle. Wãn me n mɔ n yuku á tǒrí yō. Tē ñgbē tō vyāh ye képahle, ñmo nê-á Mirkile.

4

Pole ànê pé no-á fǒhnó nónó we

¹ Liyel ye ápi yãm yah té tō mē dahbi á gbō, képah ye á kéle n pɪ wilkúni kēne. ² Sen tyí nónó-á névyé n ne n wōbi n pɪ, ápi sépi we ye. Á me á tyile n pɪ yínví kēne, á náh me Liyel wey kórle n vi n mɔ pólle. Gbi ye ápi me n yo tótó, sǒnko névyé pól sē á yō Liyel yah soko. ³ Nte ápi-á Nìvìnì tir nēne n yo, képah-à kɪ tō mé-ńkēne kyòo, tyí yíkípú tyí ye kè náh me kyòo. ⁴ Sétãn yõtē nê-á kèkōyō mē tōle, ñmo ye fěntū mɔ pé yah. À kàh-ńsah tū pé tyí, sǒnko Nìvìnì tir-á Krista tǒrí kyòo nēne n wēki, pè káh fē képah we. Té Liyel kètò ye mó tǒ Kristale. ⁵ Ápi gblǒy tyí náh á n yo n kǒ dé, Yesu Krista tyí ye á n yo n kǒ ne ñmo-á Tē ñgbēne. Ápi tē wɔ pɪ tǒnpɪbile yé tyí Yesu Krista yinne. ⁶ Yé náh we di, Liyel nê-á yo ne ńkē kyòo mɔ fěntū soko, ñmo ye kō mɔ kyòole ápi nno soko, sǒnko névyé ñ tǒrí we nê-á me n tē Krista yèpɔ soko. ⁷ Kéne tahrɪ mē ye ápi kǒ, ápi nónó-á sohki kēne á soko puri pĩn tyí kǒle, sǒnko névyé pĩ ne ńkē tēnweno ñgbē mē náh wil ápi tyí, kǎh wil Liyel tyí. ⁸ Fǒhnó me n sah ápi yō yey yey pólle, ñte á náh me tē kwlo. Á lékãm me vye fēki, ñte á yáh-ńsah náh tye. ⁹ Pè me kō á náh à ále n fōh, ñte Liyel náh ñ náh vi á kǒ. Pè á mɪ min, ñte á náh ku. ¹⁰ Yesu-á fǒhnó we à ku dùkù nēne, képah ye me ápile n we sǒmesǒ. Képah ye kɪ névyé kǒ pè kɪ pĩ ne áyáh me á min soko ñmo gbǒ yō. ¹¹ Né ápi náh ku, gbímegbí á kɪ me kúne n do n yah Yesu yinne. Á wil gběnsé nê-á mó sohki kēne, kè kɪ min we ñmo gbǒ yō. ¹² Kǎh pɪ sē, ápi me wē soko kúne, yépi mó me tyé-ńkē minne n we. ¹³ Kè me wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ńkē: «Mé sē Liyel yō, képah ye ní kǒ mé ñ weyne n yo.» Sē ye ápi tɔ sē ñ yō, képah ye á kǒ á ñ weyne n yo. ¹⁴ Yé náh we di, á pĩ ne Liyel nê-á yilki mɔ Tē ñgbē Yesu lékóle, wǎh kɪ ápi tɔ lékyí yilki mɔ, té kɪ kyɪ ápi ànê yépi sah ñ tnô. ¹⁵ Yépi yĩn ye tyi nǒpi pól ápile n we. Té képah soko ye mó Liyel kɪ yǒbènrɪ náhnáh pɪ névyé tyí, sǒnko pè ne n wēki ñ tyí, pè mó ñne n gbilki.

Káh n ye á wil ku, nɔli dò me ñ syiki tē

¹⁶ Képah ye kè náh me wilkúnine ápi tyí pólle. Á wil gběnsé tyí-à kɪ sǒ me n yuki n yuku, á min tē wɔ me n gbah n pɪ n yuku sǎnne sǒmesǒ. ¹⁷ Yé náh we di, mó-ńkē yèvyáhrɪ kwéy nê-á ápi yō núkúnúkú yò, képah náh me sǎh yah yah tēne tyé-ńkē yō yǒnó nê-á á kɪ pɔ n we n pi képah tyí sǒwāh. ¹⁸ Yí-á yí nónóne n we n pne, sépi náh ápi me n yah n kǒ. Kè náh yí nónóne n we n pne, sépi ye á me n yah n kǒ. Yí-á n tē n pne yí nónó yō, sépi náh n mo. Nte kè náh n tē n pne nónó yō, sépi n ne n me tyétyéní kēne.

5

¹ Wil gběnsé nê-á ápi min tē-ńsahle sétáh mē yō soko yò, ké tyí-à pɔ yuki, Liyel kɪ min tē-ńsah yó yah á kǒ yĩnyō, nê-á kɪ me kúmm yō soko. Kéne tē-ńsah mēne, névi gběnpɪnɪ náh kéle. ² Nte núkúnúkú, ké soko

de dékè me á kah tẽ, képah ye á me n gbĩ ké yĩnne. ³ Ayáh kɩ we de ké sɔkɔ, á wil tití náh tõ n we n pi. ⁴ Wô nê pól-á á min kɩ n pɩ n pi sétáh mè yô sɔkɔ, á kɩ me gbĩnó sɔkɔ tókópékè sɔ á yô. Min tẽ-nsah nê-á á tyí sétáh mè yô, kè náh me á kɩ ne á sɔ me ké tyí yíkí-nsahle n yah n kô dé. Yíkí-ńkê min tẽ-nsah nê-á Liyel kɩ á kô n pi yĩnyô, á me ké tyí ne képah pɔ yíkɩ yíkɩ tyí mè swɔ tɔkɔ. ⁵ Liyel ye sépi pól yah sah ápi yĩnne. Pèporɩ nónó-á à kɩ n pɩ n pi á tyí, ñ Mírki ñgbò ye à tekɩ mɔ á kô sé sɔkɔ. ⁶ Képah ye, á sěnyĩnɔ me ké yô gbĩmegbĩ ne á min tẽ-à kɩ fyò tẽ á wil gběnsê mè tẽ sɔkɔ, á wró-á me dónóle Tẽ ñgběne. ⁷ N yô sěno gbô yô ye á me n yuku yahle, ñ wénó gbô yô náh. ⁸ Á sěnyĩnɔ me ké yô, képah ye á me ké tyí ne á min yal wil gběnsê mè sɔkɔ, kè kyɩ n tẽ Tẽ ñgbě tñô. ⁹ Nte káh kɩ se we wil ò; káh kɩ se we wil-ńkêne ò; áyáh pɩ sɔ té á tyí n nɔ n pi Tẽ ñgbě tyí, képah ye á me n yah n kô. ¹⁰ Yé náh we di, á pól yĩne Krista á tuke. Képah sɔkɔ, nê-à kɩ me pèpɛy pɩ kèkôyô mè sɔkɔ, à kɩ à dyah kéle. Nê-à kɩ mó me pèkè pɩ, à kɩ à dyah kéle.

Ápi wró kwrɔ mɔ Liyelle Krista gbô yô

¹¹ Kwáh nê-á Tẽ ñgbě yah tíkí pínóle, ápi kéle n pne. Képah ye, á me n yah n kô ne á névyɛ sɔnɔ vi mɔ pè ñ yah tíkile n pɩ. Ápi fí yó ntẽ náh me Liyel pu. Té ñmɔ sɔnɔ sɔkɔ, yépi tɔ api pĩ yĩ. ¹² Á gblɔy òkù náh tõ á n yo yéle n syah, ñte syô-nsah ye á yéle n kô yè fẽ yé gblɔyne n gbilki ápi yĩnne. Képah sɔkɔ, wényo-nsah kɩ we yé tyí yí yah pípú tyí. ¹³ Ápi yôgbèl-à kɩ sɔ me yuku, Liyel yĩn ye. Nte á yah-à kɩ se mó me gbréy, yépi yĩn ye. ¹⁴ Krista tyínɔnɔ ye yah syi ápi tyí, ápi nónó-á pĩ ne nénúkú-á ku no pól swɔ sɔkɔ. Káh pɩ sɛ, kè me á kɩ ne no pól tɔ sɔ ku. ¹⁵ À ku no pól yĩnne sɔnko nónó-á me min sɔkɔ, pè káh pé minne n pɩ pé gblɔy yĩnne, nê-á ku té ñ lékó yilki mɔ, pè kéle n pɩ ñmɔ yĩnne. ¹⁶ Káh pɩ sɛ, núkúnúkú tẽne á náh tõ ñnì yó ntẽ yah n pi à yĩne névi yòtàhsyi yáhnóle. Áyáh sɔ sɔ me Kristale n yah sɛ, núkúnúkú á náh tõ me ñne n yah sɛ. ¹⁷ Névi nê wró-à me kwrónmɔnɔle Kristale, tẽ nɩ n vi n mɔ. Á ñ pɩ òkù kedyáh fĩn n mɔ, ñ té pɩ òkù kėsán tɔkɔ. ¹⁸ Liyel tõ vyáh ye sépi pólle, ñmɔ nê-á ápi wró kwrɔ mɔ ñne Krista gbô yô, té me wró kwrónmɔnɔ tõ dahbɩ ápi gbô. ¹⁹ Yé náh we di, Liyel náh kèkôyô névyɛ tyípèl mɔ kô, à syô Krista tyí à pé wró kwrɔ mɔ ñne, té me wró kwrónmɔnɔ tyí yónó dahbɩ ápi gbô ne, á névyɛ wróle n kwrɔ n mɔ péwɔle. ²⁰ Krista yĩn yô ye ápi me n wekɩ. Kè me á kɩ ne Liyel sɔ n yo n mɔ névyɛ tyí ápi gbô yô. Képah ye á kéle n yah n kô yé tyí Krista yĩn yô ne, yé yé wró kwrɔ n mɔ Liyelle. ²¹ Krista nê-á à náh tyípékè pɩ yah, Liyel ñmɔ twah mɔ ápi tyípèlle, sɔnko ñmɔ gbô yô, ápi tɔ pɩ yályál Liyel yah sɔkɔ.

6

¹ Ápi-á pɩ Liyel tõ pɩ mune sɛ, képah ye á kéle n yah n kô yé tyí ne wáh yòbènrɩ nê pɩ yé tyí, yé káh ye kè pɩ yô kěne. ² Yé náh we di, Liyel ne ńkê:

«Tyah-á sɔ me palle gbĩ nêne, mé á níri tẽ.

Pwáhnmɔnɔ sôle, mé ñ yohnɩ mɔ.

Tyah pèpɛy gbí mè ye nùkúnúkú yò.

Yah, pwáhnmonɔ yòh ye kwɛyɛ.»*

³ Á náh me ké tyí ne á ònî yó òtē yò yíkí, ònî kǒ à pɔ wényo-ńsah we á tǒ tyí sɔkɔ. ⁴ Nte tyi tyi pól sɔkɔ, ápi me á gblǒyɛ n wěkí Liyel tǒnpɔbɔ kègblɔle. Á me gbah tē yèvyāhrɔ, ànê yèkwɔrɔ, ànê tíkí kèpékèle n sro nahnáh. ⁵ Á ko syi, té wòkònpèkè pɔ. Pè névyɛ mɔ á yò, té á mɔ tãn pèl pínó sɔkɔ. Á náh me n we n dɔ, yòke tɔ náh me n we n yò. ⁶ Á me tǒle n pɔ Liyel tyí fòkɔle píkínóle ànê á lékām pólle. Á me tyile n sro me pèpɔrɔle n pɔ Liyel Mírki gbò yò. Tyínɔnɔ yèsyìkì me á sɔkɔ, ⁷ ànê gbɔ wɛlɔ ye á me n yo Liyel tǎhkì gbò yò. Gbɔ wěkì kóló ye ápi pɔ á méfwó yíle à á sèpébíle n fwo, té á gblǒy yòle n syíkí. ⁸ Névyɛ á dɔkɔ n mɔ, kèpah náh pɔ pè á kǒ fě. Pè á yígbíle n yo, kèpah náh pɔ pè á yípólle n yo. Pè ále n pɔ m̀nyobelɛ, té gbɔ yópú ye mó tǒ ále. ⁹ Pè ále n pɔ pé kósyì á pǐ, té pè mó tǒ ále n pne kyó. Pè ále n pɔ lékyí sǒ ále té vye ye mó tǒ ále. Pè fòhnóle n sah á yò, té pè náh ále n ko n mɔ. ¹⁰ Pè yèkwɔrɔ tyile n pɔ á tyí, té gbímegbì à n ne me nìvìnì sɔkɔ. Pè ále n tɔkɔ n pɔ yām tãnne, té á mó tǒ me névyɛ nahnáhle n pɔ tahbɔle. Pè ále n pɔ kwáh kèpúle, té yíyìn pól mó tǒ me á tyí.

¹¹ Korēnti tãn, gbɔ ye ápi n yo yé tyí. Á á fòkɔ dal mɔ yéle. ¹² Ápi náh á fòkɔ kwĩnki yéle. Yépi ye yé fòkɔ kwĩnki ápile. ¹³ Sú-á òkēne tyile n yo ò wēnpì tyí sǒ, sě ye mé me n yo tyile yé tyí. Yé yĩne yè kè pǐ á tyí, yépi tɔ mó yé fòkɔ dal n mɔ yĩ ále.

Kyòò ànê fěntũ náh fě n kwɔ n mɔ

¹⁴ Yé káh ne n pɔ n soh Yesu yò sě-ńkèpúle tir yó òtē sɔkɔ. Gbɔ wěkì kóló ànê tyitúkúnì pínó náh me wěkì núkú yò. Kyòò ànê fěntũ náh fě n kwɔ n mɔ. ¹⁵ Krista ànê sètãn yòtē wró náh fě n kwɔ n mɔ. Yesu yò sě-ò ànê Yesu yò sě-ńkē névi wró náh fě n kwɔ n mɔ. ¹⁶ Fal fal tãn náh fě n kwɔ n mɔ Liyel ní-ńsah gbò sɔkɔ. Yé náh we di, ápile, Liyel ní-ńsah gbò ye ále à yĩne Liyel-á kè yo sǒ ne ńkē:

«Mé kɔ tē péle té kɔ me péle pé kó-ńtãn sɔkɔ.

Mé kɔ pɔ pé Liyelle, té pè kɔ mó pɔ ní nolɛ.»

¹⁷ Kèpah ye Tě ñgbě Liyel ne: «Yé wil kéne névyɛ wró, yè gbɛ n tē yé tyíle.

Yé káh n tũ kwáh yó òtē tyí nê náh me yályál ñmɔ yah, kèpah sɔkɔ ñmɔ kɔ mó yé tē plɛ.

¹⁸ Mé kɔ pɔ yé Súle, té yé kɔ mó pɔ ní dǐnpì ànê ní syónpìle.» Sě ye Tě ñgbě yo, ñmɔ nê-á tǎhkì nètēne.»

7

¹ N nénónó, Liyel vyāh kǒnó nópìle, ápi tɔ vyāh me sé sɔkɔ. Kèpah ye, tyi nónó pól-á silki sah á wil ànê á mìnne, á ye sè wu n to á gblǒy sɔkɔ, à mó ne n me yályál Liyel yah ò yah tíkí pínó sɔkɔ.

Nìvìnì nê-á we Pole sɔkɔ Korēnti tãn-á pé gblǒy tiki mɔ

² Yé ye á tyí nɔ yé tyí. Ápi náh pɔ de ònî yó òtē tyí. Á náh ònî yó òtē gbò tye. Á náh syíkí ònî yó òtē yò. ³ Yé káh we ne máh me sèpìle n yo à lékàhle yéle n kǒ dé. Mé kè yo sah tɛ yé tyí ne á mìn pól sɔkɔ, yé

* 6:2 6.2 Yah n tɛ Yesayi 49.8.

tyí-á me nónóle á tyí kũ ntě fyé náh fě á wró ykũ. ⁴ N sěnyĩno me yé yō, ní nũ me vínóle yéle. Yé tyí pĩ yĩ nũ dénóle ní tyí. Yèkworũ duke pól sėnsō me ále n we, ñte képah fyé yō, nìvìnì me kah mō ní soko. ⁵ Áyáh fyō pō de Masedonũ mara soko, yèvyãhrũ duke pól núkũ sykũ á yō, á náh we mũ yah kwéy ítēne. Mál ye yey yey pólle, tíkí we á soko. ⁶ Nte Liyel nê-á tēnkwlōpu nũ dé-òle, à Tite tekũ mō ápi kō á nũ kō kē de. ⁷ Kē náh me ne Tite pónó ó sō ápi nũ kō kē de, yáh sōré nê mō ñ soko képah tō ye. Tite pō yo á syah ní we dékè-á me yé kah tē sō, ànê yèkworũ nê-á me yé soko, ànê yáh me yuku yĩn sō à ní vyãhle n syi. Képah wãn gbah mō ní nìvìnì yō.

⁸ Máh sébéy nê tekũ mō yé tyí, mé pĩ ne kãh yèkworũ mō yé soko. Nte ké tēkĩnmōno náh pĩ nãhnpĩne ñmō tyí. Té máh pō kē kyomũ we ne kãh yèkworũ mō yé soko wró kwéy ó soko, kē pĩ nãhnpĩne ní tyí. ⁹ Nte núkúnúkũ, kē me nìvìnìne ní tyí. Kãh yèkworũ mō yé soko képah yĩn náh dé, yèkworũ mē-á vīnmōno nê dahbũ yé pĩ òkũ soko, képah yĩn ye. Yé yèkworũ mē sō me yĩnénóle Liyel tyí. Kãh mó pĩ sē, á náh pèkè yó ítē pĩ yé tyí. ¹⁰ Yé náh we di, yèkworũ nê-á me yĩnénóle Liyel tyí, képah névi pĩ òkũle n vi n mō à ñne n mō pwáhnmōno wēkì yō, kē náh n pĩ nãhnpĩne tē tyí. Nte kèkōyō tyi sōno-á yèkworũ nēne n mō névi soko, képah ye n pō n pō kũne. ¹¹ Yèkworũ nê-á me yĩnénóle Liyel tyí, kãh vīnmōno nê dahbũ yé soko yé kē we yò:

Yé me yé gblōy kō yĩ.

Yé me gblōy yele n yah n kō.

Yé foko me vyãh yĩ yé gblōyne yĩ mē soko.

Tíkí me yé tē pèkè pínóle.

N we dékè me yé tē.

Yé me gbah tē yĩ Liyel wēkì kóló soko.

Yé me ké tyí ne fōhnó sah lékàh névi yō.

Yé kē wēkũ dal mō ne yé vyãh náh me yĩ mē soko pólle. ¹² Nmo náh sébéy mē wãrkũ tekũ mō tyítúkũ pí-ò yĩnne, képah náh pĩ tyítúkũ-á pĩ névi nê soko tē wō yĩnne dé, mé kē tekũ mō ne yé kē pĩ Liyel yah soko ne ápi tyí-á me tah yĩ yé tyí.

¹³ Yáh nê pĩ, képah ápi nno de kègbũle, té kē náh yĩn képah ó tyí dé, yáh Tite nũ sũ ñ nũ kō kē vi sō, kē wãn mō ápi nìvìnì yō. ¹⁴ Mé lésō ñ gblōy yō sah kwéy Tite tyí yé tyí sōwãh. Nte yé náh mó senne ní tē. Áyáh dar té gbũle n yo sō yé tyí, sē ye á yo yé yĩngbũle Tite tyí, té à mó ñtyĩno kyĩ kē we sē. ¹⁵ Yáh à tō sah tē té yōyen sah ñ yō sō, ñ dyo me n kwne kéle, képah ye yé tyí gbah no yĩ ñ tyí. ¹⁶ Kē me nìvìnìne ní tyí, à tē we ní gbō sah yé yō tyi tyi pól soko.

8

Masedonũ Yesu yō sēpũ tĩnkĩ-á pō móri nê mō

¹ N yũnpyé, Liyel-á yòbènorũ nê pĩ Masedonũ Yesu yō sēpũ tĩnkĩnó tyí, á me ké tyí ne á kē yo yé syah. ² Yèkworũ duke náhnáh sō pè yĩni tē, ñte képah fyé yō, nìvìnì sō me kah mō pé soko. Yãm sō me kah peke pé yō, ñte képah fyé yō, pè pĩ yĩnkōpu kègblole. ³ Nmo ye pé

tãrfyòle ne pãh kè pɪ à syɪ pé gbò yĩn tyí, fós à kah mɔ pé gbò yĩn ntě yò à yĩne pé dyɔ dyɔ tẽne. ⁴ Té me kè gbah yah kō ápi tyí ne á ye pé gbò dahbɪ á tyí yòhñnɪmɔnɔ mè tékínmɔnɔ sɔkɔ Nsyude mara Yesu yò sěpú tyí. ⁵ Ápi-á sò me nēne n yah n kō, pé kè pɪ kah mɔ képah yò ntẽne. Pè pé gblɔyne Liyel ñgbò kō, képah nãh, té pé gblɔy dahbɪ ápi to gbò sɔkɔ à yĩne Liye dyɔ yĩ tẽne. ⁶ Képah ye, á me Titi ni ne wãh pó mórí syínó tò nê tyah yé ñinne, à kè pɪ n dal n mɔ. ⁷ Sɔ-á yéle yahle tyi pól sɔkɔ yò: Liyel yò sěnlóle yé sɔkɔ, yé n wɛkɪ n pne, yĩpĩle yé sɔkɔ, sóréle yé sɔkɔ yĩn kēne, à tahlɪ névyé tyínɔnɔ nê-á á dahmɔ yé sɔkɔ, képah yĩnne á me ké tyí ne yé ne n me yahle pó mórí mónó mè to sɔkɔ. ⁸ Kyínmɔnɔ nãh mé n kyĩ n mɔ yéle máh képahle n yo dé. Nte máh no téló gbáhtěno tyíle n yo yé tyí, mé me ké tyí ne yépi to kè wɛkɪ ne tyínɔnɔ kègbɪ-á me yé sɔkɔ. ⁹ Tě ñgbě Yesu Krista-á pèpɔrɪ nê pɪ, yé kéle n pne. Yé nãh we di, ñmɔ nê-á kwãh nétẽne, à fě syi ñ gblɔy pɪ yãm neyne sɔnko yépi pɪ kwãh nátãmne. ¹⁰ Nmɔ sɔnɔ-á nēne, yĩ mè tyí ñinne, képah ye mé n yo yé tyí. Képah me yĩnénóle yépi tyí yépi nónó-á pɪ gbrole yán düküle à pó mórí mè mɔ, té kè nãh yĩn képah ó tyí dé, ké pínó yáhntokɔnɔ wil yépi tyí. ¹¹ Kãh pɪ sě, núkúnúkú yé tò mè pɪ n dal n mɔ. Yáh kè yah tokɔ sɔnɔ pèpeyne sɔ, yé kè pɪ n dal n mɔ sě à yĩne yé gbò yĩnne. ¹² Yé nãh we di, wãh yĩ kō á gbò yĩnne à yĩne wãh kè yah tokɔ sɔ, képah tyí nɔ Liyel tyí. Kwãh nê nãh me á tyí, à nãh képah níyne n tẽ. ¹³ Mé nãh yo ne yé yé gblɔy mɔ yãm sɔkɔ no téló tyí pɛkɪ yĩnne dé. Nte mé me ké tyí ne yé kè pɪ yé pól ne n me núkúle. ¹⁴ Kwey mè sɔkɔ, kwãh me yépi gbò. Képah ye, kwãh nãh me nónó tyí, yé péle n yohñɪ n mɔ. Kwãh-à mó sò nēne me pépi tyí té kɪ n kne yépi tyí, pé kɪ yé yohñɪ mɔ. Kãh pɪ sě, yé pól kɪ me núkúle, ¹⁵ sɔ-á kéle wãrkínsãhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Nê-á sò kwel dò, wãn nãh wũ ñ tyí. Nê-á sò kwel kwéy, ñ tyí nãh tekɪ.»*

Titi ànê ñ kómũne

¹⁶ Liyel yĩn ne n gbilki, ñmɔ nê-á yé yòhñnɪmɔnɔ dékè dahbɪ Titi ni sɔkɔ, sɔ-á sò à kè dahbɪ ápi nno sɔkɔ. ¹⁷ Ayáh nê yah kō ñ tyí, à kè fě syi. Té yé yòhñnɪmɔnɔ dékè-á sò me ñ ni sɔkɔ sě, à núkú kè yah tokɔ ñ gblɔy ntẽne ne, pãh kɪ yuku yé ñinne. ¹⁸ Á me á yũnpi yó tole n tekɪ n mɔ ñne wě tyí, nê-á Yesu yò sěpú ñnkĩnó pól me ñ yĩngbúle n yo Nìv̀nì tir yónó tyí sɔkɔ. ¹⁹ Té à wil képah sɔkɔ, ñmɔ ye tɔ Yesu yò sěpú ñnkĩnó yah wilki ne à ápi tekɪ mɔ á kyɪ pèpɔrɪ tò mè pɪ. Tě ñgbě yĩn gbilki yĩn ye ápi n pɪ tò mène à kéle n wɛkɪ tole ne tò mè pínó tyí-á me nɔ á tyí. ²⁰ Á me tyi pólle n pɪ tole ne, pó ñgbě nê tyí-á dahbɪ á gbò, á ké tyi tɔ sah pɪ pɔ tye á kãh yĩnyíkì we ké tyí sɔkɔ. ²¹ Á me ké tyí ne á ne n tɔ n sah n pɪ Tě ñgbě yah sɔkɔ, té kè nãh yĩn képah ó tyí dé, á me ké tyí ne á ne n tɔ n sah n pɪ névyé to yah sɔkɔ. ²² Á ye á yũnpi yó tole n tekɪ mɔ péle wě tyí. Á à we mɔ yah gbáhyí nãhnãhle, té sé pól sɔkɔ á kè we ne gbáhtě-ò-á ñne. Nte à tɔ me gbah tẽ kal núkúnúkú, wãh sɔnpĩle me sě yĩ yépi yò sɔkɔ. ²³ Titi tẽ wɔle, ñmɔ kó-ò ye ñne,

* 8:15 8:15 Yah n te Yálnó 16:18.

à me tôle n pi ànê ñmole wě tyí yépi yinne. Nte á yúnpyé téló wole, Yesu yó sěpú ñinkínó ye tekí mọ péle, Krista yin gbiliki yinne. ²⁴ Képah ye, yé kéle pè wěki ne pé tyí-á me nọ yíí yé tyí, sǎnko Yesu yó sěpú ñinkínó kè we, pè mó pí ne gbí-á me á tyí á yéle n sǎ.

9

Yesu yó sěpú ñinkí yòhnìnmonole Yude mara soko

¹ Yòhnìnmonó nê-á kí n tekí n mọ n pi Yude mara Yesu yó sěpú tyí, yó náh me ké tyí mè sébéy tó yé tyí képah tyí soko. ² Mé pí ne yáh me ké tyí ne yé kè pi. Mé me yéle n sǎ ñtène Masedoní mara Yesu yó sěpú tyí, me n yo pé tyí ne, Akayi mara Yesu yó sěpú-á me pé gblǎy vi te yòhnìnmonó pi yinne fókó yán òkùle. Káh pi sě, yépi nóno-á me kéne mara soko, yépi gbáhtēno mè sǎré mọ névye kan soko. ³ Mé á yúnpyéle n tekí n mọ yé tyí, sǎnko máh me yéle n sǎ sǎnó nēne yí mè tyí soko, kè káh pọ pi yó kēne. Nte yè ne n me yé gblǎy vi sah kègbí yó sǎ-á mé yo kéle. ⁴ Káh kí pi òkù yóle, té Masedoní mara tãn-à kí pónó yí ñmole, té pọ ne yah yé náh me yé gblǎy vi sah, kè kí pi sen ñgbēne ápi tyí áyáh sǎnpíle káh sě yé yó. Té yépi ñtē wọ tyí ye kè kí pi senne. Nte mé náh me ké tyí ne mé képah yo. ⁵ Képah ye, mé kè sǎ ne máh yíne mé á yúnpyé nópi ni pè mọ ñmọ yahle, pè pọ pọ mórí mè tyí yahle n wah yáh yé vyāh kǎ nē tyí soko; sǎnko máh kí pópó n pi, ké tyí yah ne n me wāhtenole, nê-á kí kè wěki ne yáh kè pi yé dyo dyo tēne, kyínmónó náh pè kyí mọ yéle. ⁶ Yé se kè pí ne, névi nê-à duku mọ kwéy, tē n pọ sémuko kwéy tǎko; té nê-à duku mọ dò, tē n pọ sémuko dò tǎko té.

⁷ Yé nénúkú núkú pól yíne yé kǎ à yíne yáh kè yah tǎko sǎ yé nno soko. Ney káh kǎ à mó tǎ ké nàhnpiñe n gbo, képah náh pi, pè sǎ tē kyí mọ. Yé náh we di, nê-á n yí n kǎ nìvìnì soko, ñmọ tyí nọ Liyel tyí. ⁸ Tēnweno me Liyel tyí kí fě pèpọri duke pól pi yíí yé tyí, sǎnko yí nóno pól yétô-á me yé tyí, sè ne n me yé tyí gbímegbí ànê dòhnò tole, yé kǎ yé fě pèpọri duke pólle n pi, ⁹ sǎ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne:

«À ñ nule n dal n mọ n yí n kǎ,

à n yí yām tãnne n kǎ n yíí.

ñ fòkòpèncọri tyí yín náh me.»

¹⁰ Liyel nê-á kwáhdúkúle sètòle n kǎ, té ñ yó yó yòkele ñne n kǎ, ñmọ ye kí kwáhdúkúle yépi kǎ n pi, té kí kè kǎ kè kí kwel, kí wān mọ yé fòkòpèncọri pínó yó. ¹¹ A kí yé pi kwáh nátāmne gbímegbí, sǎnko yé fě fòkòpèncọrile n pi tyé-ńkēne. Képah soko, yáh yí nónoñe ále n kǎ á névyele n kǎ n pọ, pé náhnáh kí wéki Liyel tyí sépi yinne.

¹² Yé náh we di, yé pọ mórí mè kí Yesu yó sěpú yohni mọ. Té kè náh n yín n pi képah ó tyí dé, kè kí névye náhnáh kǎ pè kí pèpọri pínó weyne Liyelle n kǎ. ¹³ Yóre tǎ nê-á yé pi, pàh kí kè we pè kí Liyel yin gbiliki yáh sǎnpíle pi négblóle à fě syi tǎ pi Krista Nìvìnì tir yónó soko. Pè kí tǎ Liyel yin gbiliki yáh sǎnpíle yé gbàn yíle pépi ànê no téló pól

to yohni mo. ¹⁴ Pè ki níri pi yé tyí, ki pé tyínonole yé wèki yòbèncu ñgbě mè yinne, Liyel-á nê pi yé tyí. ¹⁵ Gbilkinó ne n sah Liyel yò ñ pèncu ñgbě pínó yinne, nê-á ké kénkõ nah me.

10

Pole me lékàhle ñ tyí yónyikipule n kô

¹ Nmo Polele, pé ne mäh me yé tnô mè n ne n weki dáb dáb, té mäh gbè mo yéle mè n ne n weki fyòrì fyòrì. Yesu Krista nèpir pínó ànê ñ ñgbèkì yin yò, ² nmo Pole kéle n yah n kô yé tyí ne, yé yé gblöy ye, mäh ki po po yé tnô, yé káh ní kô mè po ne n weki fyòrì fyòrì yépi to tyí, sô mé me kè sô sah pi pi tēne névyé tyí nónó-á me n sô ne névi yòtàhsyi pi dùkù-á ápi soko. ³ Gbu ye névyé tē wo ye ále ó, ñte áyáh mékì nê soko yò, névi yòtàhsyi tãhkì nah á n fwo kéle. ⁴ Api-á mékile n pi méfwóyí nónóne, névi gbèncu nah séle, sè n wil Liyel tyí. Tãhkì me sé soko ki fē Liyel sépébi tyí yuki ànê sōncó túkúnine. ⁵ Kéne méfwóyí gbò yò, ápi me gblöy gbilkipú tãhkile n yuki pépi nónó-á sò me káh-nsah tú névyé tyí ne pé káh Liyel pi. A me névyé yòle n vi n mo pé kô pé n sah Krista tyí yò. ⁶ Yáh ki po n sah palle Krista tyí yò gbí nēne, ápi nah tō nòhnì-ñkē tir sah kè n soko n pi fóhnó kéne ké tyí sówãh. ⁷ Yé yí-á me tyi nónó yò, yé tyile n yah n toko à yīne sépi óle. Nte nê-à me sē ké yò ne páh me Krista tyí yò, tē yīne à kè pi yīi tole ne sô-á péle Krista tyí yò, sē ó-á ápi tole ñ tyí yò. ⁸ Tē ñgbě tēnwenole á kô ne á yé yohni mo yé yuku yahle. A nah kéle á kô yé tyí yuki yinne. Té nmo-à ki sô me ní gblöy yò sah kah mo kwéy képah tyí sówãh, kè nah me sene nmo tyí. ⁹ Kè nah me á ki ne sébéy nópi sô mé n warku n teki n mo yé tyí à tükile n mo yé soko dé. ¹⁰ Yé nah we di, tükú ne mäh me fíi yéle té sébéyne n teki n mo yé tyí me n ne n mo n weki fyòrì fyòrì ké soko, té mäh po yé tnô mè n pi tēnkwo-òle, wènfí ó-á mè n ne n weki. ¹¹ Névi nê-á n yo képahle, tē yīne à kè pi ne sô-á ápi weki teki mo á sébéynó soko, áyáh po yé ñne sē-á á ki n weki.

¹² Névyé nónó-á me pé gblöy yígbíle n yo, ápi nah á nile n syãh à á gblöyne n sãh pépile. Lékam ké névyé ye péle, nónó-á pé gblöy toko pi sãh sãh dúle à wēne n sãh kéle. ¹³ Yīn-nsah nê-á me ápi tyí, ápi tē wo nah á gblöy gbilki n kah n mo n pi képah yò. Tò nê-á Liyel dahbi á gbò, nê gbò yò-á á yīni tē yé ñne, ápi ki á gblöyne n gbilki à yīne képahle. ¹⁴ A nah n kah n mo n pi képah yò, á ki ne á kósyi po yé ñne. Ápi ñgbò ye po yé ñne à po Yesu Krista Nìvìnì tir yo yé tyí. ¹⁵ A nah n kah n mo n pi képah yò, ki po á gblöyne gbilki no téló tò pínó yinne. Nte á me ké tyí ne yé yuku yahle Yesu yò sēnó soko, sōnko wãn mo á tò yò yé ñne à yīne yīn-nsáh nê-á á kô. ¹⁶ Képah nah, á ki fē Nìvìnì tirlé n yo n kô tãntãn téló soko nónó-á sé gblöy yépi ñne. A nah ñnì yó ntē tò pínó toko á gblöy gbilki n pi. ¹⁷ Kè me wárkúnsáhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé pé gblöy gbilki, Tē ñgbě-á tyi nónó pi ápi tyí, tē ñ gblöy gbilki sépi yinne.»* ¹⁸ Névi nê-à ñ gblöyne

* 10:17 10.17 Yah n te Nsyeremi 9.23 ; 1 Korēnti tãn 1.31.

n sô, kè nãh pı á kı ne ñmɔ sô négbıle dé, Tě ñgbě-à névi nêne n sô, ñmɔ ye négbıle.

11

Pole ànê névye nónó-á pé gblöyne n pı Yesu tẽntò névyele

¹ Yé nãh we di, mé me ké tyí ne yé nı ví tyi sómnó pı yah sě kwéy. Úú, yé nı sómnó pı. ² Mé me yé gbĩ mɔ sah pe núkú ó tyí, nê-á pı Kristale, kı pɔ yéle à kô n pi dí tyí pí-ńkê sėnpir sô nê-á me yályál Liyel yah. Kėpah ye, yé tyí me nı nıle n yɔrı sô-á kè Liyel nıle n yɔrı. ³ Nte tíkí me nı tẽ ne yé sɔnɔ káh pɔ vi mɔ, kè pɔ yé wró kwrónmɔnɔ pèpey mè gbekı ànê Kristale, sô-á wahy Awa vi tẽ lékámkám sɔkɔ. ⁴ Yé nãh we di, névi yó-à pɔ Yesu káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á me ñ gblöy áyáh nê tyí yo yé tyí, yě kè fě n syi. Névi yó-à pɔ mírkí káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á ké gblöy Liyel Mirkile yáh nê tyí noh ápi tyí, yě kè fě n syi. Névi yó-à pɔ ñivìni tir káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á ké gblöy Nivìni tirlle yáh nê tyí noh ápi tyí, yě kè fě n syi. ⁵ Nte nónó-á Yesu tẽntò névye ñgbnɔle yé tyí yé yo, ñmɔ nãh mó tɔ me fı yó we, nıyãh-á pè fónfó ñmɔ yô. ⁶ Máh kı sô me wey yah wé-ńkêne, pnèno tẽ wɔ me nı tyí à yuku Liyel tyí tınne. Á ye kėpah ñkùle yé wěkı dal mɔ tyi tyi pól sɔkɔ. ⁷ Máh Liyel Nivìni tir yo yé tyí ñònòle, té nı gblöy tiki mɔ yé yô yô yĩnne, tyípèkè se pyè mé pı kėpahle? ⁸ Yesu yô sėpú tĩnkínó yısyó ye yĩn ñmɔ yĩnnòle nı kô mé tẽ we pɔ tò pı yépi wró à yé yohnı mɔ. ⁹ Máh lésò me yé tınne gbí nêne, yĩ túkù yétò lésò me nı tẽ, ñte mé nãh sè syi ñnı yó nı tẽ tyí. Á yúnpyé nónó-á wil Masedɔnı mara sɔkɔ, pépi sò me nı yétò yĩ pólle nıne n kô kėpah ye. Tyi pól sɔkɔ, mé nãh sò me ké tyí ne mé pı yótókóbıle ñnı yó nı tẽ tyí, té mé kı tò gbah n tẽ n pi sě. ¹⁰ Gbı yó-ò ye nıne Krista gbò yô: ñnı yó nı tẽ nãh fě yô yónó mè wénó yah kô n pi nı tyí Akayi mara pól sɔkɔ. ¹¹ Kwãh nê pı té mé kėpahle n yo? Yé tyí nãh me nɔ nı tyí kėpah se? Liyel nı tẽ pĩ ne yé tyí-á nɔ nı tyí dò. ¹² Máh me nêne n pı yò, mé kı yô n sɔkɔ n pi ké pínòle, kı névye kurn kah nónó-á me syô-ñsahle n yah n kô kı pé gblöy gbilki, ne páh pı núkúle ápile. ¹³ Kéne névye nópıle, nósýó ye nónó-á me pé gblöyne n pı Yesu tẽntò névyele. Pè n ne n vi n syıkı névye yô, ñ té pé gblöyne n pı Yesu Krista tẽntò névyele. ¹⁴ Nte kėpah nãh me gběndùnıne dò. Yé nãh we di, sétãn yòtẽ nı tẽ tɔ ñ gblöyne n viri n pı yĩnyô tɔnpıle, nê-á me kyòdo dò. ¹⁵ Kėpah ye ñ tɔnpıbi tɔ-à pé gblöyne n pı gbı Liyel tɔnpıbile, kè nãh me gběndùnıne. Pè kı pé tò pínó lédyáhnı we n pi ké tyé-ńsah sɔkɔ à yĩne pé tyípınıne.

Pole-á yèvyãhrı nónó pı Liyel tò sɔkɔ

¹⁶ Mé kı n syi kè tɔ yé tyí ne, ñnı yó nı tẽ káh nımɔle n yah vınpıle. Nte yáh kı se me n sô sě, yé nı tẽ vınpı tyí kòle, nı tɔ mó nı gblöy we n gbilki kwéy kè. ¹⁷ Nte mäh kı nê yo n pi, mé nãh me kéle n yo Tě ñgbě-á me ké tyí sô dé, mé me kéle n yo vınpı tyí kòle sɔnko mè nı gblöy we n gbilki. ¹⁸ Névye nãhnãh-á fyò me pé gblöyne n gbilki kèkòyó dékè tyi

yinne, nmo to ki ní gblöy gbilki. ¹⁹ Yépi nónó-á lékám névyele, kè yé dya yé fē syi à vɪnpɪ sómnole n pi. ²⁰ Yè n fē n syi pè kō pè yéle n pi yōbi tyí kōle, n té ne n syiki yé yō, n té yéle n yī, n té yéle n yilo, n té yé létáhlóle n kōli. ²¹ Máh nêne n yo yò, kè me senné yé tyí. Kè ye á tēnkwlono wēki.

Nte képah fyé yō, nnî-à ki fē syi n gblöy gbilki n pi tir yó tyí soko, nmo to ki fē sēntē pi, máh ki sō me n weki vɪnpɪ tyí kōle. ²² Pépi-à ki se me Yebrenine, Yebreke ye nmo tole. Pàh ki se me Yisrayel nole, Yisrayel ney ye nmo tole. Pàh ki se me Abrahami nàh tãne, n nàh ney ye nmo tole. ²³ Pàh ki se me Krista tōnpɪbule ò, mé ki tō kè yo á ki ne vɪnpɪ sō nne. Nmo tò pi kal pé pólle, té yèvyàhri pi kal pé pólle, té de wòkònpèkè soko à kal pé pólle, té ko syi kal pé pólle, té kũ dlo gbal gbáhyí náhnáhle à kal pé pólle. ²⁴ Nsyifuno ní ko yèfòh yí yōgbām pó kwaryáhle, fós gbáhyí kwlo. ²⁵ Wrome tãn n ko yèfòhle gbáhyí tónó. Névyé ní minki dyèhle ke núkúle.

Krótókè tiki de yah nne yo soko ke tónó,

ànê yo ní yō farki yah gbɪyĩki núkú ànê lékàh núkú wró soko.

²⁶ N kóló náhnáh soko,

mé dlo gbal yrey yúkúnó kàh-ntàn soko,

té de wil névyé yō vɪnsyɪkɪpu dlonó soko.

Mé sò me dlo soko ní yiki névyé Nsyifuno wró soko,

té me dlo soko nékàhbí wró.

Mé sò me dlo soko kwil niyó,

té me dlo soko gbēnni soko.

Mé sò me dlo soko pne yo soko,

té me dlo soko ní yūnpyé mɪnyobe wró.

²⁷ Mé tãnyèh náhnáh pi à yèvyàhri pi soko. Mé yah sō lékàhlo náhnáhle, té kweki ànê níki sómno pi. Yōke yah kwlo yah ní tyí gbáhyí náhnáhle, mé tē kweki soko. Mé tē yah vɪri soko, té tē yah flo kēne ní tyí. ²⁸ Nte nê nítē tyí-á me tah yī ní tyí, ní vyāh nàh syi képah tyí dé: Képah nê-á pi fókósōno nê-á me ní soko à yuku Yesu yō sēpú tɪnkínó tyí fɪnne. ²⁹ Nnî-à me tēnkwlono soko, nmo to n pi tē tyí kōle tēnkwlo-òle. Nnî-à tyípekè pi, kè nmo le n yo. ³⁰ Máh ki sō me yīne mè ní gblöy gbilki, mé ki ní gblöyne n gbilki ní tēnkwlono tyí soko. ³¹ Liyel nê-á Tē ñgbē Yesu Súle, nmo pī ne mìnì nàh mé n yo. Sām ne me mónóle n soko gbímegbí. ³² Máh sò me Damasɪ kwil soko gbí nêne, yòtē dí Aretasɪ-á kwiltē nê wilki sah nēnpó, nmo sò me pè kō pè kwil dé-ntãne n syiki nmo tē yinne. ³³ Nte pè me ní dah mo gbétó yó soko à wilki mo sétir pwáhle à tiki mo kwil kēnkahnune ní kō mé we pwah n gbò.

12

¹ Nmo se yīne mè ní gblöyne n gbilki? Yō ké ye képahle. Nte képah fyé yō, máh wēkínó nê we, té pnèno nê we wil Tē ñgbē tyí, mé ki sépi tyí yo. ² Mé Krista yō sē-ò yóle n pne, ké ye gbōnyáh ye yò, — à yō doko soko yīnyō léyy tē-nsah soko. Ténkàh à yō doko soko n wil gbēnsè tole ni? Ténkàh wēkínó ye à we ni? Nmo tē wo nàh pī. Liyel ó ye n pne

kéle. — ³⁻⁴ Gbɪ ye, mé pĩ ne dí mè-á yõ doko yuku fók yinyõ pal tẽ-nsah. Ténkàh à yõ doko soko ñ wil gběnsé tole ni? Ténkàh wěkínó ye à we ni? Nmo tẽ wo náh pĩ. Liyel ó ye n pne kéle. Té à me welo yísyó noh nónó-á sè náh fẽ n yo, ké wěkì náh me névi tyí kɪ fẽ ñ syi sé yõ. ⁵ Nmo kɪ fẽ ñ gblõy gbilki sěnkõ névi tyí soko. Nte mé náh ñ gblõy gbilki n pi ñ tir yó nítẽ yinne né ñ těnkwlõ-ńtãn ó yin náh. ⁶ Mâh sõ sõ me ne mé ñ gblõy gbilki, mé náh n mo n kô n pi vɪnpule. Yé náh we di, gbɪ ye mé náhki n yo. Nte mé me ñ gblõyne n tẽ képah pínóle, sõnko yáh nê we té nê noh ñ tyí, ñnĩ yó nítẽ káh pɔ ñ sõ kah mo sépi yõ, ⁷ ànê mé káh n pɔ ñ gblõyne n gbilki wěkínó mè wénó yinne nê-á pi gbille. Fóhnó yó me sah nmo wil gběnsé yõ, á kɪ ne sétãn yõtẽ sõ tekɪ mo ñ yinyõ tɔnpɪ yóle ne à pɔ ñ yah kô mé káh n pɔ ñ gblõyne n gbilki. ⁸ Mé Tẽ ngbẽ ni ke tónó ne, à fóhnó mè wró gbe mo rne. ⁹ Nte à me yo ñ tyí ne: «Nmo-á pèpɔrɪ nê pi á tyí, képah kɪ yĩne ále. Á těnkwlõno soko ye nmo n wěkɪ n yĩ ñ tãhkile.» Képah ye, nmo me ké tyí ne mé ñ gblõyne n gbilki ñ těnkwlõno wo soko, sõnko Krista tãhkì ne n me ñ soko. ¹⁰ Képah ye, Krista yinne mâh me těnkwlõno soko, képah náh pi pàh rne n gbyo, képah náh pi mâh me kwónó soko, képah náh pi pàh rne n fõh, képah náh pi tíkí kèpèkè-à me ñ soko, mè n ne n me nìvìnì soko. N těnkwlõno gbĩ ye tãhkì n we ñ soko.

Pole yáh-nsah me tye Korēnti tãn Yesu yõ sěpú tyile

¹¹ Mé we pi lékãm kě névi sõ rne. Té képah wil yépi tyí. Yépi ye sõ yĩne nmo yingbí yónóle. Yé náh we di, máh kɪ sõ me tir yóle n pékí-ńkěne, nónó-á yé n ye Yesu těntò névye ñgbnole, pè náh fónfó nmo yõ. ¹² Gbɪ yõ, mé sómno pi yé ñinne à gběndunĩ tyi pi, ànê gbil tyi duke náhnáhle, ànê tyítãhnine, nónó-á n wěkɪ ne Yesu těntò névi-á rne. ¹³ Mé se Yesu yõ sěpú ñnkínó téló tãkõ fónfó pi yéle tir yó soko? Máh yahle ne yé káh yin ñ yinnóle képah ó náh di? Yé képah yõ mo ñ kõ, mé náh pi ple yé tyí. Yesu yõ sěpú ñnkínó téló fónfó yé yõ tir nê soko? ¹⁴ Yé yah, nmo me ñ gblõy vi te gbáhyí tõ-ò pónó yinne yé ñinne, té yé náh n yin n pi ñ yinnóle. Yé náh we di, yépi ye mé n yah n kõ, yé gbãn yĩ náh. Wěnpĩ náh yĩne pè gbãn yile n yah n sah pé dúbipu tyí. Dúbípú ye yĩne pè ne n yah n sah pé wěnpĩ tyí. ¹⁵ Nmo kɪ fẽ syi kɪ ñ gbãn yĩ ànê ñ min tã kõ yépi yinne. Yé tyí-á sɔnpule kah no ñ tyí, képah se kɪ kwáh wilki nmo tyínono soko yé tyí? ¹⁶ Gbɪ ye ñnĩ yó nítẽ náh yin ñ yinnóle. Nte yé tókù me n yo ne lékãmkãm névi-á rne, máh yéle n yõ yinvì soko. ¹⁷ Máh nónó tõ tekɪ mo yé tyí, mé se syõ pépi tyí à yé yõ? ¹⁸ Mé Tite gbah tẽ ne à kyɪ yé ñinne. Mé á yúnpi yó tã tekɪ mo ñne nê tyí-á lésó mé yo yé tyí. Tite se me pɔ yéle n yõ? Nmo sõno ànê nmo tyí náh pi nukúle di? Á kɔ dükù tã náh pi nukúle di? ¹⁹ Yé me n sõ di mónóle ne ápi-á me gbile á gblõyne n kõ yépi yah soko. Nte sě náh dé, tyi nónó-á á n yo, Liyel yah soko ye á n yo séle á wró kwónomono gbõ yõ Kristale. N nénónó, ápi me sé pólle n yo yépi Liyel yõ sěno yah yuku yinne. ²⁰ Tíkí me ñ tẽ ne máh kɪ pɔ yé ñinne mé káh

n pɔ yé wɛ máh mɛ n sɔ sɔ, yépi tɔ káh nímɔ wɛ yáh mɛ n sɔ sɔ. Tíkí tɔ mɛ ní tɛ nɛ mé káh n pɔ mál wɛ yé wró, ànê yúnwɔrí pínóle, ànê f̀k̀k̀nvyàh̀ǹi pínóle, ànê wɛ fwónóle, ànê wɛ tyí yónkònóle, ànê yín ỳk̀i pínóle, ànê gblɔy g̀b̀ilk̀ínóle ànê tyífɛ pínóle. ²¹ Tíkí tɔ mɛ ní tɛ nɛ máh kɪ pɔ yé t̀ǹnɛ, ní Liyel káh n pɔ ní yilo yé wró sɔkɔ, ànê mé káh n pɔ n gbo névyɛ ỳǹnɛ, nónó-á lésɔ tyípékè pɪ ñgbòle, té pè náh mɛ yal mɔ p̀p̀p̀ pínóle, ànê pr̀p̀r̀ pínóle, ànê sèn pí-ńk̀ɛ tyi pínóle.

13

Pole-á v̀ǹm̀nɔ t́y ànê wey nêne Korēnti tãn kɔ

¹ N gbáhyí tɔ-ò ye n pi yé t̀ǹnɛ. Tyi pól kɪ n wah à ỳǹnɛ tãrfyò népí nímí, kɛpah náh pɪ tɔmí vyáh weyne. ² N pónyahno ke ní-ò sɔkɔ, mé lésɔ gbáhdýáh di névyɛ tyí nónó-á sɔ tyípèl pɪ sɔkɔ ñgbòle ànê no téló tɔ tyí. Té kweyne mé náh mɛ yé wró, ñte mé tɔ ké gbáhdýáhle n tɔ n di yé tyí nɛ, máh ní syɪ pɔ, mé náh tɔ ñnɪ yó ñtɛ yám yah n pi. ³ Yé mɛ ké tyí nɛ yé kè pɪ Krista-à kɪ mɛ n syɔ nímɔ tyí à n yo n mɔ yé tyí. Tɛnkwlɔ-ò náh ñnɛ yé tyí. A kɪ ñ tɛnwɛnɔ wɛkɪ yé wró sɔkɔ. ⁴ Gbɪ tɛ wo ye, ñ tɛnklwɔnɔ sɔkɔ ye à syɪ dahɪ yò. Nte à mɛ min sɔkɔ Liyel tɛnwɛnɔ gbò yò. Api wró kwrónmɔnɔ gbò yò ñnɛ, á tɔ mɛ tɛnklwɔnɔ sɔkɔ. Nte Liyel tɛnwɛnɔ gbò yò, á mɛ min sɔkɔ ñnɛ. ⁵ Yé yé gblɔy sohlɪ n yah yè pɪ yáh kɪ mɛ yé minnɛ n pɪ Liyel yò sɛnó sɔkɔ. Yé kɪ kè wɛ pɪ nɛ Krista-á mɛ yéle. Gbɪ náh di? Káh mó pí-ńk̀ɛnɛ sɛ, gblɔy sóhlɪnyahno m̀ǹ náh sɔkɔ ké wɛkɪ yò yé tyí. ⁶ Nte nímɔ sɛnó mɛ ké yò nɛ, yáh kɪ kè wɛ pɪ nɛ Liyel yò sɛnó-á mɛ á sɔkɔ. ⁷ Á mɛ Liyelle n ni yé tyí sɔnko yè káh tyípékèle n pɪ. Á náh mɛ ké tyí nɛ á kéle n wɛkɪ nɛ tɛnwɛnɔ-á mɛ á tyí, ñte á mɛ ké tyí nɛ yé tyípéplɔ óle n pɪ, ápi-á sɔ mɛ tɛ klwɔ. ⁸ Yé náh wɛ di, gbɪ fwo fwo tãhkɪ náh mɛ á sɔkɔ. Gbɪ tyí ye á mɛ n so n mɔ. ⁹ Api-à mɛ tɛ kwɔ gbí nêne, té yépi mɛ tɛ wɛ, ké nɛ mɛ ǹv̀ǹǹnɛ ápi tyí. Áyáh mɛ nêne n ni Liyel tyí kɛpah ye nɛ, yé Liyel yò sɛnó nɛ n yukɪ yahle. ¹⁰ Kɛpah ye n kɔ mé sɛbéy m̀ǹnɛ n tekɪ n mɔ yé tyí té ní sah fíi yéle, sɔnko máh kɪ pɔ pɔ yé t̀ǹnɛ, Tɛ ñgbɛ tɛnwɛnɔ nêne ní kɔ, mé káh n pɔ kɛpah tɔkɔ n peke yé yò. Yé náh wɛ di, à kéle ní kɔ nɛ mé yé yohɪ mɔ yé Liyel yò sɛnó kɔ kè nɛ n yukɪ yahle. A náh kéle ní kɔ yé tyí yɪkɪ ỳǹnɛ. ¹¹ Ké tyé-ńsah sɔkɔ ní yúnpyé, yé tɛ ǹv̀ǹǹnɛ sɔkɔ, yè mó gbah n tɛ n pɪ wényo-ńsah kɛnɛ ye tyí. Yé sórɛle n mɔ wɛ sɔkɔ, yè mó nɛ n sah wɛ tyí yò. Yé yé minnɛ n pɪ yèvɪnɪ sɔkɔ, kɛpah sɔkɔ tyínɔnɔ ànê yèvɪnɪ Liyel kɪ mɛ yéle. ¹² Yé wɛkɪ wɛ tyí tyínɔnɔ wey pɛpɛyne. Yesu yò sɛpú pól n wɛkɪ yé tyí. ¹³ Mé kéle n yah n kɔ Tɛ ñgbɛ Yesu Krista tyí nɛ, à yòb̀ǹǹr̀i pɪ yé tyí, Liyel mó tyínɔnɔ dahɪ yé sɔkɔ, ñ Mirki mó yé wró kwɔ n mɔ.

Pole sɛ́béy tékínm̀oǹole Kalatu tãn tyí

Kalatu tãn wìl-̀nsah kwil yĩn ye sò Kolele ñgbòle. Kéne kwil ye pè n ye Frãnsile kwey mè sòko. Pãh yal nɛ́npó, pè kyí tẽ Asi mineri sòko, kɛ́pah nê-á pè ye Tirki yamanale kwey mè sòko. Pole-á kyí kéne kwlo ko kò gbí nêne à Nìv̀nì tir yo pé tyí, névyé náhnáh fẽ syi sɛ́ Yesu yò. Kɛ́pah náh, nósýó kyí pè vi tẽ. Pè sò me kyí n yo pé tyí ne pãh yĩne pè Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãlle n ko, ànê pãh yĩne pè pé dínpile n kò à yĩne sɔ́-á Moyisi tyi kònsàhnó yo kéle.

Pole-á kéne welo noh sɛ́, à sɛ́béy wãrkɩ teki mo pé tyí à yo pé tyí ne, pè náh tɔ́ yĩne pè ye névyé pè kyí mo pé kò pè Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãlle n ko káhkáh. Nkɛ́ kéne tyi kònsàhnó gbò yò náh pè pɩ négbólóle Liyel yah sòko dé, Yesu yò sɛ́nó gbò yò-á pè pɩ négbólóle Liyel yah.

Pole sɛ́béy tyàh-̀nsah sòko, à kè yo wɛ́kɩ òkù nê-á Yesu à ye pɩ ñ tɛ́ntò névile, ànê wãh ñ Nìv̀nì tirlé à wɛ́kɩ òkù nêne. A tɔ́ kè yo tole ne péwo ànê Yesu tɛ́ntò névyé téló tó-á pɔ́ wɛ́ wɛ́. Pé wɛ́ wénó sòko, pãh kè yo pé tyí ne kwónó nê-á pé me n pɩ Nìv̀nì tir yò, kãh me n pɩ ké yah yò. Yah n te Kalatu 1-2.

Pole syò Vyãh kɔ́nó kedyãh wey tyí, à kè wɛ́kɩ ne névi nê-à sɛ́ Yesu yò, tẽ-á kɩ pwáhnmonɔ́ wɛ́. Yesu Krista kúnóle dahɩ yò, kɛ́pah gbò yò-á pépi me pé gblɔ́y yò, pé náh tɔ́ me tyi kònsàhnó yòri sòko. Yah n te Kalatu 3-4.

Pole sɛ́béy tyé-̀nsah sòko, à ne pépi min pɩ òkù-á yĩne kè kè wɛ́kɩ ne, pãh me pé gblɔ́y yò, yòri sòko náh péle. Pé ye ye Liyel Mirki pé yahle n tẽ, pé káh tɔ́ tyípèlle n pɩ. Pé pé minne n pɩ Yesu tyí kòle, pé tyí mó nɔ́ wɛ́ tyí.

Pole me kéle n wɛ́kɩ ne Yesu tɛ́ntò névi-á péle

¹ Nmo Pole nê-á Yesu tɛ́ntò névile, mé náh pɩ Yesu tɛ́ntò névile névyé gbò yò, kɛ́pah náh pɩ ñnì yó yòhǹnmonɔ́ gbò yò dé. Nte Yesu Krista ànê Sú Liyel gbò yò ye mé pɩ kéle, ñmo nê-á Yesu lékó yilki mo wilki lékyí sòko. ² Nmo ànê ní yúnpyé nónó pól-á me ásò, ápi ye n teki n mo sɛ́béy mène Kalatu mara Yesu yò sɛ́pú t̀nkìnó tyí. ³ Á kéle n yah n kò Sú Liyel ànê Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne pè yòbènrɩ pɩ yé tyí, pè mó yèvinune yé kò. ⁴ Krista ye ñ gblɔ́y kò pè à ko mo ápi tyípèl yĩne, ne pé á wilki kèkòyó mè pèkè sòko à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ́, ñmo nê-á á Súle. ⁵ Gbílkinó ne n sah ñmo yò gbímegbí. Amiina!

Kalatu tãn náh v̀nóle Nìv̀nì tir kò

⁶ Liyel nê-á ye yéle Yesu Krista pèpɩ gbò yò, yáh yé náh vi ñmo kò súu té tir káhkí yó sò tẽ, nê-á minyobe ne kɛ́pah-á Nìv̀nì tirlé, kɛ́pah pɩ gbèndùnìne ñmo tyí. ⁷ Té kè náh me á kɩ ne Nìv̀nì tir káhkí yó sò me dé, ɔ́ɔ, ñte nósýó ó ye me, nónó-á me f̀k̀nóle n dahɩ yé wró sòko, me n yah n kò ne pé Krista Nìv̀nì tir vi mo. ⁸ Nte ñnì yó, kɛ́pah náh

pi ápi íntě, kėpah nãh pi yĩnyõ tõnpi yó fyé-à pɔ Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè nãh me núkúle ápi-á nê yo yé tyí, tě tyí kɪ yɪkɪ. ⁹ A kè yo sɔkɔ tɛ, té mé kɪ tɔ́ nɪ syɪ kè tɔ́ yo núkúnúkú nɛ, ònì yó-à Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè nãh me núkúle yáh nê fě syɪ sɔkɔ tɛ, tě tyí kɪ yɪkɪ. ¹⁰ Nte núkúnúkú, òmɔ nãh me n yah n kɔ́ nɛ névye ònɛ n sɔ́ dé, mé me ké tyí nɛ Liyel ònɛ n sɔ́. Névyɛ dyc yĩ tě nãh òmɔ n yah n kɔ́ pí-ńsahle. Kėpah-à nê sɔ́ mé n yah n kɔ́, mé nãh nãhkɪ n me n pi Krista tõnplɛ.

Pole-á pi Yesu těntò névile òkù nêne

¹¹ N yũnpyé, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí nɛ, Nìvìnì tir nê-á mé yo yé tyí, kè nãh wil névyɛ tyí dé. ¹² Névi nãh yo nɪ syah kéle, ònì yó íntě nãh mó tɔ́ kwɔ ònɛ kéle. Nte Yesu Krista ye n wěkɪ kéle.

¹³ Nmɔ-á sɔ́ me Nsyifunɔ́ Liyel nínó wěkile n kɔ́ gbí nêne, máh sɔ́ me n pi òkù nêne, yé ké tyí yónó noh. Mé sɔ́ me Yesu yõ sěpú tĩnkile n kah n fõh, fóó me n yah n kɔ́ pé duku tó-ńsahle. ¹⁴ Mé sɔ́ me á kɔ́ Nsyifunɔ́ nãhnãh yah tĩnne ápi Nsyifunɔ́ Liyel nínó wěkì kóló sɔkɔ. Mé sɔ́ me gbah tě kal péle kéne wěkì kóló sɔkɔ, kėpah nê-á á súbí wědyàhle. ¹⁵ Nte Liyel ye òmɔ yah tɔkɔ n òúbí-ńkě gbí òkùle, té n ye n tɔ́ pi yĩnne n pèpɔrɪ gbò yõ. ¹⁶ Té wãh pɔ kè yah tɔkɔ à n Pídine n wěkɪ, té nɛ mé n tyíle n yo n kɔ́ névyɛ tyí nónó nãh pi Nsyifunɔ́le, kãh pi sě, mé nãh kyɪ vĩnmɔnɔ́ yah kɔ́ ònì yó íntě tyí. ¹⁷ Mé nãh mó tɔ́ òkɔ́ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ à kyɪ wil Yesu těntò névyɛ tyí nónó-á tɔ́ tyah òmɔ yah dé. Mé yõ sɔkɔ Arabi yamana ògbò sɔkɔ. Kėpah nãh, mé nɪ syɪ pɔ Damasɪ kwil sɔkɔ. ¹⁸ Té ye tɔ́nó sókóntɛnɔ́ nãh, mé kyɪ Yerusalemɪ sɔkɔ, á kyɪ wě wɛ pĩ ànê Pyerɪle, té tě ònɛ wě tyí à sèpĩn gbõnkwló pi. ¹⁹ Nte à wil òmɔ ànê Tě ògbě gběndí Nsyakɪ tyí sɔkɔ, mé nãh tɔ́ Yesu těntò névi yó íntě wɛ. ²⁰ Tyí nónó pól-á mé n wãrkɪ n tɛkɪ n mɔ yé tyí yò, Liyel ye òmɔ tãrfyòle nɛ mìnì nãh mé n yo. ²¹ Kėpah nãh, mé me sɔkɔ Siri yamana ànê Silisi mara sɔkɔ. ²² Nte Nsyude mara Yesu yõ sěpú tĩnkínó nãh sɔ́ me ònɛ n pne yí yah. ²³ Pè sɔ́ noh óle nɛ, névi nê-á sɔ́ n fõh péle ògbòle, wãh me n syɪ Krista yõ sɛnó tyíle n yo, kėpah nê tyí-á lésò à n yah n kɔ́ yíkí-ńsahle. ²⁴ Kėpah sɔkɔ, pè sɔ́ me Liyelle n gbilki òmɔ tyí sɔkɔ.

2

Yesu těntò névyɛ wě wénóle Yerusalemɪ kwil sɔkɔ

¹ Kėpah nãh, ye gbõnyáh sókóntɛnɔ́ sɔkɔ, mé tɔ́ yuku Yerusalemɪ kwil sɔkɔ ànê Barnabasɪle. Mé Tite tɔ́ tě dohnɪ n gblõy yõ à sɔkɔ. ² Liyel ye wěkɪ ònɛ tir yóle n kɔ́ mé òkɔ́ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ. Té máh tɔ́ nê pi sɔkɔ tɛ, ànê máh me nê pínó sɔkɔ, mé nãh sɔ́ me ké tyí nɛ sè pi yòkãne. Kėpah yĩnne, máh yĩni tě, mé kyɪ wil Yesu yõ sěpú yah tãm tyí pé yahle, té máh Nìvìnì tir yo òkù nêne névyɛ tyí nónó nãh pi Nsyifunɔ́le, mé ké yah yo pépi tyí. ³ Nte òmɔ kó-ò Tite nê íntě-á Nsyifu nãh ònɛ, pè nãh à kyɪ mɔ à kɔ́ à kòkè kò. ⁴ A yũnpyé nétúkúni

yísyò sò me ké tyí ne Tite kòkè kò. Pépi ye sò pò de fèkú á wró sòkò, Yesu Krista-á pò á we wilki tyi kònsàhnó yòrú nê sòkò, képah ségló ye pè pò yáh-ńsah té me ké tyí ne pé á tǒ dahbí kéne yòrú sòkò. ⁵ Nte ápi sò me ké tyí ne Nìvìnì tir nê-á gbùle, kè tǔ ké dukùle yépi yinne. Képah ye, á náh kè fě syi pé tyí. Á náh sah pé tyí yò kwéy nítǔne. ⁶ Nte nónó-á no me n yah yah tãmne, yín-ńsah nê-á sò me pé tyí, képah náh me tir yóle nímò tyí. Liyel náh n̄n̄ yó nítǔne n tǔkò fónfóne n pì n̄ ní-òle dò. Kéne névye nópi nítǔ tǔ náh mó tir yó we yo dohnú n̄ Nìvìnì tir yónó yò. ⁷ Nte pè pyè kè we p̄ n̄ nítǔne ne, Liyel-á kè dahbí nímò gbò ne mé Nìvìnì tirlé n yo névye tyí nónó náh pì Nsyifunòle, sǒ-á à kè dahbí Pyerì gbò ne à kéle n yo Nsyifunò tyí. ⁸ Yé náh we di, Liyel nê-á pì Pyerile tǔntò névile Nsyifunò tyí, nímò ó ye pì nímò tǔle tǔntò névile névye tyí nónó náh pì Nsyifunòle. ⁹ Képah sòkò, Nsyakú ànê Pyerì ànê Nsyòpi nónó-á yah tãmne Yesu yò sǔpú t̄nkì sòkò, pépi me kè p̄ ne Liyel-á pì n̄ tyí yòbènòrile à n̄ dah mò tǔ mè pínó sòkò. Káh pì sǔ, pè me yuku pò gbàn dahbí wèkú nímò ànê Barnabasí tyí, à kè wèkú ne á pól-á pì tǔ núkú pípúle péle. Képah tǔne, á me yo sah núkú yò péle ne, ápi-á kú á yah mò névye t̄inne nónó náh pì Nsyifunòle, té pépi kú mó pé yah mò Nsyifunò t̄inne. ¹⁰ Té pè kè yah kò á tyí wòle ne, á á dyo sah ne n kwne pépi Yesu yò sǔpú t̄nkì yām tãn tyíle Yerusalemí sòkò. Páh kè yo sǔ, képah ye mé me n pì n̄ n̄ pólle.

Pole me lékàhle Pyerile n kò Antyosyí kwil sòkò

¹¹ Képah náh, Pyerì-á pò pò Antyosyí kwil sòkò gbí nêne, à pí-ńkè tyi pì. Káh pì sǔ, mé lékàhle à kò no pól yí yah. ¹² Yé náh we di, gbí nê-á lésò Nsyakú tǔntò névye náh tǔn̄ me pò Antyosyí sòkò, Pyerì sò me n yò wě tyí ànê á yúnpyé Yesu yò sǔpúle, nónó náh pì Nsyifunòle. Té no nópi-á fyò pò yini tǔ, à núkú n̄ gbe á yúnpyé Yesu yò sǔpú nópìle, nónó náh pì Nsyifunòle. Á náh tǔ me n yò péle wě tyí Nsyifunò yah tíkí tǔ tyí.* ¹³ Nsyifunò tǔlò tǔ mó kò n̄ náh pí-ńkè tyi nópi pínó sòkò, fókò pè Barnabasí nítǔ tǔ yò yúkú mò ké sòkò. ¹⁴ Nte Nìvìnì tir nê-á gbùle, máh fyò pò kè we ne pè náh me n kò képah wèkú yò, mé núkú yo Pyerì tyí no pól yí yah sòkò ne ńkè: «Áwò nê-á Nsyifule, wáh pò ásò sòkò, á á náh vi Nsyifunò tyi kònsàhnó wǎl kò, té n kò á yúnpyé Yesu yò sǔpú tyí kòle nónó náh pì Nsyifunòle. Té yò nê yò me, á kú pò pépi wòle n kyí n mò n mò Nsyifunò tyi kònsàhnó wǎl kóló sòkò núkúnúkú wé?»

¹⁵ Gbì tǔ wò ye Nsyifunò ye ápile á wìl-ńsah sòkò, nékàhbí náh ále pépi nónó-á pè n ne n ye Moyisi tyi kònsàhnó dèl pípúle. ¹⁶ Nte á pól p̄ ne Moyisi tyi kònsàhnó wǎl kóló náh fě névi yó nítǔ pì négbùle Liyel yah sòkò, fókò névi nê ó-à sǔ Yesu Krista yò. Ápi tǔ me ké tyí ne á pì néglólle Liyel yah sòkò Yesu Krista yò sǔnó gbò yò, té kè káh pì ne Moyisi tyi kònsàhnó wǎl kóló pèpey gbò yò sǔ. Nn̄ yó nítǔ náh se fě n

* 2:12 2.12 - Nsyifunò yah tíkí pínó nê tyí-á n yo ásò yò, Nsyifunò pól náh pè n ye dé. Pé nónó-á sǔ Yesu yò, té mó tǔ me ké tyí ne Nsyifunò tyi kònsàhnó wǎl ne n kò kákháh, pépi ye pè n ye.

pi n pi négbíle Liyel yah soko, képah gbò yò té. Nte á pól pĩ ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló náh fě névi yó ntě pi tómm Liyel yah soko, fósó névi nê ó-à sě Yesu Krista yó. Api to me ké tyí ne á pi tómm Liyel yah soko Yesu Krista yó sěno gbò yó, té kè káh pi ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló pèpèy gbò yó sǒ. Nnì yó ntě náh se fě n pi n pi tómm Liyel yah soko, képah gbò yó té. ¹⁷ Nte áyáh n yah n kǒ pí-risahle tómm Liyel yah soko á wró kwrónmomo gbò yó Kristale, té kè kè wěki ne Moyisi tyi kònsàhnó dèl pí-pú-á ápi tole, képah se yó n wěki ne Krista-á á mo tyípèkè pínó soko? Pólle! ¹⁸ Nmo-à ntyíno ní náh vi Moyisi tyi kònsàhnó wàl kǒ, té tǒ pǒ ní syi pǒ séle n ko à, mé náh ní gblóy wěki sé dèl pí-dle di? ¹⁹ Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló tyí ùnne, nmo me ne kókè sǒ nne. Moyisi tyi kònsàhnó ntě ye pi képahle ní kǒ mé ní minne n we n pi Liyel tyí yó. Nmo ànê Kristale, á tǒo ye syi dahni yó wě tyí. ²⁰ Mé sěnsǒ me min soko ó, nte nmo náh n tē ní gblóy yahle dé, Krista ye n tē ní yahle. Máh min soko wil gběnsèle ní tyí nukúnukú yó, mé me ní min pólle n pi Liyel Pidí Krista yó sěno soko, ní tyí-á no nmo nê tyí, fósó à fě syi pè à ko mo nmo yinne. ²¹ Yé náh we di, káh sǒ me pi ne névi-á kǒ fě pi négbíle Liyel yah Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yó, yó se nàhki sǒ me Krista kúnó tyí? Nmo náh Liyel pèpǒri yahle n pi dé!

3

Pole-á Kalati mara tãn yah yo dukù nêne

¹ Kalati mara tãn, yé lékám tekǐ kah mo; nê yiki yé yóle? Té Yesu Krista dahni yó kúnó tyí mó tǒ yo wah yé wěki palle. ² Nê ó-á mé me ké tyí ne mé piki yah yé tyí képah ye yó. Tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yó se yé we Liyel Mirkile? Jǒ dé, Nìvìnì tir yó sěno gbò yó ye yé we kéle. ³ Yé lékám tékínó se yini tē nénpó tyí? Yáh nê tyah Liyel Mirki táhkìle, yé se me n sǒ ne yáh kǒ fě kè syi yé yěngbě táhkìle? ⁴ Nte à, tyi nónó pól soko-á yé de wil soko, sè se pi yó kěne? Sè náh fě n pi n pi yó kěne dé. ⁵ Liyel nê-á yé kǒ n Mirkile, té me gbil tyile n pi yé wró soko, yé tyi kònsàhnó wàl kóló yin se à n pi kéle? Jǒ dé, Nìvìnì tir yó sěno yin ye.

⁶ Kè me yónóle Liyel wey sébéy soko ne níké: «Abrahmǐ tē wo sě Liyel yó, képah yinne à pi négbíle Liyel yah soko.»* ⁷ Yé yine yè kè pi ne níké, Yesu yó sěpú-á Abrahmǐ náh tãne. ⁸ Liyel kè yo Abrahmǐ tyí ne: «Mé kǒ syó áwo tyí kǒ sām mo yikini pól soko.»† Képah ye, kè lésó me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, névye nónó náh pi Nsyifunole, Liyel-á kǒ pè pi tómm Liyel yó sěno gbò yó. ⁹ Sǒ-á Abrahmǐ sě Liyel yó té à me sām mo n soko, sě ye névi nê to-à sě Yesu yó, Liyel kǒ sām mo tē soko nmo tyí kǒle.

¹⁰ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, névi nê-á tyi kònsàhnó tyiyónó pól wàlle n kó-nkēne, pèkè-á me tē yó.‡ Képah ye, nónó pól gbò sàhnó-á me tyi kònsàhnó wàl kóló ó yó, pèkè me pé yó.

* 3:6 3.6 - Yah n te Yenest 15.6. † 3:8 3.8 - Yah n te Yenest 12.3. ‡ 3:10 3.10 - Yah n te Tǒnyono 27.26.

11 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne ñkê: «Liyel yõ sě́nó gbò yõ ye tómm kɪ min yèsyìkì wɛ.»[§] Képah ye, kè me píkínóle ne ñnî yó ñtě náh fě n pɪ n pi tómm Liyel yah sòkò tyi kònsàhnó gbò yõ. 12 Nte tyi kònsàhnó wǎl kóló náh me núkúle Yesu yõ sě́nóle dò. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne, névi nê-à tyi kònsàhnó wǎlle n kò, sépi gbò yõ-á tě kɪ me min sòkò.* 13 Krista ye ápi yõ dwe wilki tyi kònsàhnó pèkè gbò, wǎh sǒnpí fě syi pèkè twah ñ yõ ápi yĩnne. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne, pàh névi nê gbel séswo tyí, pèkè-á me tě yõ.† 14 Sě́ ye kè pɪ té sǎm nê-á mɔ Abrahamɪ sòkò, Yesu Krista gbò yõ, kè yĩni tě névyɛ tyí nónó náh pɪ Nsyifunòle. Té Krista yõ sě́nó sòkò ye ápi Liyel Mirki wɛ, Liyel-á ñ vyǎh kò nê tyí sòkò.

Moyisi tyi kònsàhnó náh fě n pɔ Liyel vyǎh kǒnó vi n mɔ n pi

15 N yúnpyé, mé kɪ wey mè yo kɪ yĩne névyɛ pɪ dùkùle. Sǒ-á névi-à ñ fòkò wɛkɪ ñ kú-ńkê sòkò, tyi nónó-á ñkěne tě n yo, ñnî yó ñtě náh sé dùkùle n ko n pne, képah náh pɪ kɪ fě kwáh dohnɪ sé yõ. 16 Ǿhǒ, sě́ ye Liyel vyǎh kǒnó tole Abrahamɪ ànê ñ náh ney tyí. Kè náh yo ne Liyel-á ñ vyǎhle Abrahamɪ ànê ñ náh tǎn kǒ, á kɪ ne ñ náh tǎn sǒ me dò dé. Kè yo ne, ñ náh ney-á. Képah n wěkɪ ne nénúkù tyí-á n yo, nê-á pɪ Kristale. 17 Yé yah, nê-á sò mé me ké tyí ne mé yo kè wɛ yò. Liyel-á sò ñ vyǎh kǒ sah tir nê tyí sòkò, ye kyeyéh yǒgbǎm sókóntenɔ náh, Moyisi tyi kònsàhnó náh fě n pɔ képah ko kè kǒ kè n pɪ n pi yõ kěne dò. 18 Yé náh wɛ di, Liyel-á ñ vyǎh kǒ pèpɔrɪ nê tyí sòkò, képah-à me n wɛ n pne Moyisi tyi kònsàhnó wǎl kóló gbò yõ, vyǎh kǒnó gbò yõ náh mó tǒ kè n wɛ dò. Nte Liyel vyǎh kǒnó gbò yõ ye à pèpɔrɪ pɪ Abrahamɪ tyí.

19 Nte tir nê yĩn me Liyel tyi kònsàhnóle á kǒ? A sò képahle á kǒ dohnɪ, nê-á kɪ sò ñ dél tyile ále n wěkɪ, pópó kɪ pɔ nɔ Abrahamɪ náh ney dúbinó tyí, Liyel-á lésǒ ñ vyǎh kǒ nê tyí sòkò. Yĩnyõ tǒnpɪbɪ ye sò syǒ wey syínyo-ò† tyí, à tyi kònsàhnó mènɛ névyɛ kǒ. 20 Té kǎh nénúkù óle, á se kɪ fě ne ney pɔ de yo ñ wró sòkò? Nte Liyelle, núkú ó ye ñne dò.

21 Képah se n wěkɪ ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me Liyel vyǎh kǒnóle n fwo? Pólle! Kǎh sò me pɪ ne tir kònsàhnó yó sǒ névyɛ kǒ, nê-á kɪ sò fě pé min pwah mɔ, névyɛ náhkɪ sò fě pɪ tómm Liyel yah sòkò kéné tir kònsàhnó gbò yõ sòkò dò. 22 Nte Liyel wey ne ñkê, kèkǒyó névyɛ pól-á me tyípékè mɔ sòkò. Kǎh pɪ sě́, Liyel-á ñ vyǎh kǒ tir nê tyí sòkò, à kɪ kéle Yesu yõ sě́pú kǒ pé sě́nó gbò yõ Yesu Krista yõ.

23 Krista yõ sě́nó gbí-á pópó n se, á lésǒ me Moyisi tyi kònsàhnó ñgbò gbò sò sòkò à légbíne n sykɪ. 24 Kǎh pɪ sě́, Moyisi tyi kònsàhnó ye lésǒ n wěkɪ ále wěkɪ pèpeyne, pópó à pɔ yĩni tě Krista pónó tyí, á kǒ á wɛ pɪ tómm Liyel yah Krista yõ sě́nó gbò yõ. 25 Nte Krista yõ sě́nó gbí-á fyò se te, tyi kònsàhnó vyǎh de á yah tě́nó tyí sòkò. 26 Núkúnúkú, Yesu Krista

§ 3:11 3.11 - Yah n te Yabakuki 2.4. * 3:12 3.12 - Yah n te Levitiki 18.5. † 3:13 3.13 - Yah n te Tǒnyonɔ 21.23. ‡ 3:19 3.19 - Wey syínyo-ò nê tyí-á n yo ásó sòkò yò, Moyisi ye.

yõ sě́nó gbò yõ, yépi pól pɪ Liyel wěnpìlɛ. ²⁷ Yépi nónó pól-á wel wilki ni soko, yé pɪ núkúle Kristale. Krista pɪ òkù ye yé soko tótó. ²⁸ Képah ye, kè se Nsyifu ò, kè se névi nê náh pɪ Nsyifule ò, kè se yõ ò, kè se névi nê náh pɪ yõlɛ ò, kè se dí ò, kè se sê ò, núkú ye yé pólle yé wró kwrónmɔnɔ gbò yõ Kristale. ²⁹ Té yáh fyò pɪ Krista tyíle, Abrahamu náh tân ye yéle nónó-á kɪ pèpɔɪ we n pi, à yĩne Liyel-á ò vyähle Abrahamu kõ sõ.

4

¹ Máh me nêne n sõ, kè we yò: Gběnyõ-à me wěnpirle gbí nêne, à n ne me núkúle yõlɛ ò tahrɪ nété fyé yah yõ. ² Káh pɪ sě́, ò těnsáhpu ànê ò tyi yah wáhpu n ne n yah n dah n mɔ ò tyí soko, pópó ò pɔ n nɔ ò yah syíkínó gbí tyí, ò sú-á nê yah tɔkɔ sah. ³ Sě́ ye, gbí nê-á ápi tɔ lésõ me wěnpì sõ, á lésõ me kò kèkõyó tyi náh, té me pɪ tē yõbule sé tyí. ⁴ Nte gbí nê-á sò Liyel syikɪ tē, légbí-á pɔ nɔ, à ò Pídí tekɪ mɔ kèkõyó. Pídí mè pɔ dubi sê yó tyí, té sò me Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, ⁵ névyɛ yõ we n dwe n wilki yĩnne Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wàl kóló yõɪ soko, ànê á pól we n pɪ yĩnne Liyel wěnpìlɛ. ⁶ Nte ò wěnpì ye ntyínó yéle kè. Yé náh we à ò Pídí Mirki dah mɔ á pól nno soko, nê-á nkěne á kõ à n ne n yo yĩnpò ògběne ne: «Bõ, nímɔ Sú!» ⁷ Káh pɪ sě́, yõbɪ náh tõ ále; Liyel pye ye ále. Té áyáh pɪ ò pyele sě́, képah ye ápi tɔ kɪ pèpɔɪ we òmɔ tyí.

Pole yáh-ńsah tyénóle Kalati tân tyíle

⁸ Ngbòle, gbí nê-á yé náh lésõ me Liyelle n pne, yé lésõ me yõrle n pɪ yí yísyó tyí sé gbilkínó soko, té Liyel náh se mó tõ séle sé wíl-ńsah. ⁹ Nte núkúnúkú, yé Liyel pĩ. Té mé kɪ tõ fě yo ne Liyel-á n pne yépile nkě. Yé se tõ yĩne yé yé syi n tõ n de kéné yõɪ soko, yé kéné yõ kě yíle n gbilki sépi nónó-á sohki kěne? ¹⁰ Yé me sèpìn, ànê n'wóló, ànê tyi tókù pɪ gbí, ànê ye wɔ tókùle n mɔ n kò. ¹¹ É! Yé tyí me nímɔ yáh-ńsah tye dé. Máh yèvyähɪ tò nê pɪ yépi yĩnne, kè náh n pɪ n pi nònóle lé?

¹² Nímɔ ní gblõy pɪ yépi tyí kòle. Képah ye ní yúnpyé, mé yéle n ni ne, yépi tɔ yé gblõy pɪ nímɔ tyí kòle. Yé náh pɪ de yah ní tyí dò. ¹³ Yépi nítē pĩ ne, Nìvìnì tir yónó gbenne yé tyí, yam gbò yõ-á mé we yo kéle yé tyí. ¹⁴ Té ní wil gběnsé yam mè yáhnó náh sò me nɔ. Té képah fyé yõ, yé náh fě syi ní yilo, yé náh ní sohlɪ. Nte yé pyè ní tõ sah tē Liyel yĩnyõ tònpi yó sõ nne; á kɪ ne Yesu Krista nítē sõ nne. ¹⁵ Nìvìnì lésõ me yíi yé soko légbíne. Té n'yañ me yé mɔ kéné nìvìnìne núkúnúkú wé? Mé kéle n yo kègbɪ yõ ne, káh sò me fě n pɪ n pi, yáh náhki sò me yé yí gbahlɪ wilki ní kò. ¹⁶ Nte núkúnúkú, ní gbɪ yónó yĩnne yé tyí, mé kɪ pɪ yé sèpɛle lé?

¹⁷ Nósyó me gbah tē ne páh me yé sò tē, ònte yé tyí sònɔ pèplo náh me pé soko dé. Pè me ké tyí ne pé nímɔ ànê yépi wró gbekɪ, yépi mó gbah tē pépi sò tē. ¹⁸ Yáh gbah tē tyípèplo sò tē gbímegbí, tyípépɛy ye

* 4:6 4.6 - Bõ, nímɔ Sú nê-á Liyel Mirki á kõ á n yo ásò soko yò, á dyɔ ye kè n to n kò ne Liyel-á á Súle.

kéle. Té kè náh yĩne kè ne n pɪ yáh n̄mɔ we gbí nê óle dé. ¹⁹ N wěnpì, mé t̄ɔ me n kwlo yé tyí sɔkɔ kúrntěsè s̄ɔ, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê-á yé pɪ òkù kɪ vi mɔ pɪ Krista tyí k̄ɔle. ²⁰ Nte ní yáh-r̄sah me tyɛ yé tyíle. Képah ye, mé s̄ɔ náhkɪ ò gbl̄ɔy we yé wr̄ɔ sɔkɔ nùkúnúkú nt̄ene, mé tyí n̄pɪ we n yo yé tyí òkù yóle.

Gbl̄ɔy yò ménó se f̄ɔnf̄ó, t̄i, ȳɔrɪ se f̄ɔnf̄ó?

²¹ Yépi nónó-á me n yah n k̄ɔ t̄ɔnkò-n̄sahle Moyisi tyi k̄ɔnsàhn̄ó náh, yé se kɪ f̄ɛ yo n̄mɔ tyí ne k̄ah tyi nónó yo, yé náh sè we noh? ²² Kè me wárkínsàhn̄óle Liyel wey s̄ébey sɔkɔ ne, wěnpì n̄pì ními-á lésò me Abrahamu tyí. Nùkúle, ȳɔ pi Akar pídí-á, ní-ò me Sara pídíne, nê-á ȳɔ náh òne.† ²³ Piri nê-á pɔ dubi ȳɔ pi Akar tyí, òmɔ dubi à yĩne névi yòtàhsyi yáhntòkòɔle. Nte piri nê-á pɔ dubi Sara wɔ tyí, òmɔ dubi à yĩne Liyel-á s̄ò ò vyāh k̄ɔ s̄ɔ. ²⁴ Tyi n̄pɪle yò kè; tir yó ye sè ále n w̄ɛkɪ. Syó n̄pɪ tyi me yégbékè kwr̄ónm̄ɔɔ duke n̄ínóle ále n w̄ɛkɪ. Akar ye yégbékè kwr̄ónm̄ɔɔ gbenne, nê-á we Syinayi ȳɔlɪ yò. Ȳɔbɪ ye òmɔ me n dubi n mɔ. ²⁵ Òmɔ ye Syinayi ȳɔlɪle, nê-á me Arabi yamana sɔkɔ. A kɪ f̄ɛ à t̄ok̄ s̄ah Yerusalemu kwille kwey mè sɔkɔ. Yé náh we di, Yerusalemu kwil tɔ me ȳɔrɪ sɔkɔ àn̄ê ké névyele. ²⁶ Nte Yerusalemu nê-á me ȳín̄yò, képah náh me ȳɔrɪ sɔkɔ. Képah ye ápi ȳúne. ²⁷ Yé yah, kè me wárkínsàhn̄óle Liyel wey s̄ébey sɔkɔ ne r̄íkè:

«Ne n me n̄v̄in̄i sɔkɔ pik̄ansè, áwɔ nê-á á náh s̄ò me pile n we. Ne n syɔ n wilki n mɔ n̄v̄in̄i t̄ɛ tyí, áwɔ nê-á á náh pi dúbínó yónó p̄i. Yé náh we di, s̄é yáhlensàhn̄ó p̄ye kɪ dò kal p̄et̄ɛ tyíle.»‡

²⁸ Nte yépi wole, ní ȳún̄pyé, yé dubi à yĩne Liyel vyāh k̄ɔn̄óle, s̄ɔ-á Yisakúle. ²⁹ Piri nê-á lésò dubi à yĩne névi yòtàhsyi yáhntòkòɔle, òmɔ lésò me ò ní-òle n f̄òh, nê-á dubi Liyel Mirki gb̄ò yò. Té s̄ɛ ó ye kéle kwey mè tɔ sɔkɔ. ³⁰ Nte s̄ɔ me Liyel wey s̄ébey yo wé? Kè ne r̄íkè: «Ȳɔ pi pídí náh yĩne gb̄ɛkɪ yón̄óle w̄ɛ tyí pídí yóle, nê yú náh me ȳòle. Képah ye, ȳɔ pi ȳini àn̄ê ò pídí t̄ole.»§ ³¹ K̄ah pɪ s̄ɛ, ní ȳún̄pyé, ȳɔ pi p̄ye náh ápile dé. S̄é nê p̄ye-á ápile, ȳɔ náh òne.

5

Yé se kɪ yé syi de ȳɔrɪ sɔkɔ nt̄ɔ?

¹ Krista me ké tyí ne á ne n me á gbl̄ɔy yò sɔkɔ, képah ye à k̄ɔ à á wilki ȳɔrɪ sɔkɔ. Té yé yé tah n sah, yé k̄ah n t̄ɔ yé syi n de ȳɔrɪ sɔkɔ.

² Òmɔ Polele, yé noh ní tyí yò: Yáh kɪ k̄òkè k̄ò, Krista náh tir yó pekɪ n pi yé tyí.* ³ Mé kéle n yo yé tyí nt̄ɔ ne, névi nê t̄ɛ-à kɪ fyò k̄òkè k̄ò, wāh kɪ Moyisi tyi k̄ɔnsàhn̄ó pól w̄alle n kɔ k̄ahk̄ah. ⁴ Yépi nónó-á me n yah n k̄ɔ ne yé pɪ négbl̄óle Liyel yah Moyisi tyi k̄ɔnsàhn̄ó w̄al kóló gb̄ò yò, yé gbl̄ɔy ye yé gbɛ Krista náh. Yé vyāh náh t̄ɔ me Liyel p̄ɛp̄ɔrɪ

† 4:22 4.22 - Yah n te Yenest 16 ; 17 ; 21. ‡ 4:27 4.27 - Yah n te Yesayi 54.1. § 4:30 4.30 - Yah n te Yenest 21.10. * 5:2 5.2 - K̄òkè k̄ónó nê tyí-á Pole n yo ásò sɔkɔ yò, kè náh me á kɪ ne à s̄ò ne k̄òkè k̄ah ne n k̄ò dé. A ne névi nê-à ò s̄ónɔ sah k̄òkè k̄ónó yò ne képah-á kɪ pé pi négbule Liyel yah, Krista náh tir yó pekɪ n pi t̄ɛ tyí.

tyí soko. ⁵ Ápi tẽ wole, á me ké tyí ne á pi négbólóle Liyel yah soko ñ yõ sěńó gbò yõ. Képah sōno ye Liyel Mirki dahbi ápi soko, té á me kéle n deki náhnáh. ⁶ Yé náh we di, névi nê wró tẽ-à fyò me kwórónmōnole Kristale, tẽ kòkè kō ò, tẽ náh kòkè kō ò, tir yó náh képahle. Nê-á ké yõle, Liyel yõ sěńó yĩne kè ne n wěki tyi pi dukù soko, tyínōno soko.

⁷ Yé lésò me n yuku yahle palle. Nte nê tẽ ó pō kō yé yahle yé kō yé gbi wěki fin mō wé? ⁸ Liyel nê-á yé ye pi ñ tyile, ñmō tẽ wō náh se yiki yé yõle té. ⁹ Pè náh ne kókónó kwéy ó-á n dokō mífáhkì pólle di? ¹⁰ Té sépino pól soko, ñmō gbò sàhnó me yé yõ Tẽ ñgbẽ gbò yõ ne, yé náh n fẽ n syi káhkì vi n pi. Nte névi nê-á n yiki yé yõle, tẽ-à ké se me nédúkú nēne, fóhnó ki n sah n pi tẽ yõ. ¹¹ Nmō tẽ wole ní yúnpyé, kàh sò me pi ne kòkè kòno tyí sō tō mé me gbah tẽ n yo ne kè ne n pi, yõ se náhki me ké tyí pè ñne ne n fõh ñtõ? Kègbi yõ, képah tyí-à tō sò ne mé me gbah tẽ sě, Krista dahni yõ syínó se náhki me yõ yíkínóle ñnî yó ñtẽ tyí ñtõ? ¹² Nónó-á n dahbi fěkínóle yé wró, pè káh yin kòkè kòno ó tyí dé, pè pé tyínó kòli n to pnépné ñtēne kè.

¹³ N yúnpyé, gblöy yõ we n tẽ yin ye Liyel ye yéle. Nte yé káh núkú sah képah yõ, yé mó yé dyo dyo tyile n pi dé. Yé wēne ne n yohni n mō tyínōno soko. ¹⁴ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó tyi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mō yo ke núkúle ne ñkè: «Á ní-ò tyí yĩne kè nō á tyí á gblöy tyí kòle.»† ¹⁵ Nte yáh wēne n nwáhkì, té wēne n kō sě à; yáh ki yé gblöy tẽ-ñkēne, yé ki pō wē tyí yiki.

¹⁶ Yé noh ní tyí yò: Yé ye Liyel Mirki yé yahle n tẽ. Képah soko, yé náh tō yé gblöy dyo yĩ tyi pi n pi. ¹⁷ Yé náh we di, névi gblöy dyo yĩ tyile, Liyel Mirki dël tyi ye sépile. Liyel Mirki tō dyo yĩ tyi-á mó tyi nónóne, névi dyo yĩ tyi náh sépile. Té sépi tẽ-á pi wē sépébúle sě, képah ye yé kō yé náh yé gblöy dyo yĩ tyile n pi n pne. ¹⁸ Nte Liyel Mirki-à ki fyò yé yahle n tẽ, tyi kònsàhnó vyāh ki de yé tyí soko.

¹⁹ Nte á gblöy dyo yĩ tyi-á tyi nónóne, á pól séle n pne. Sè we yò: fõfiki pínóle, pòpò pínóle, ànê pròprò pínóle, ²⁰ ànê sàh fálnóle, ànê kló pínóle, ànê népékè pínóle, ànê mékì pínóle, ànê yúnwõrí pínóle, ànê foko vyáhnóle, ànê wē fwónóle, ànê gbékínóle, ànê gbékínóle ùntĩnne, ²¹ ànê yíwilkìle, ànê sètèni pínóle, ànê yèwò pínóle, ànê sé sēnkno dukele. Mé ké gbáhdyáhle n di yé tyí, máh sò kè di sah soko yé tyí ñgbò dukúle sō ne, névyne nónó pól-á n pi sěntēne, pé soko yó ñtẽ náh n de n pi Liyel tōrí soko. ²² Nte tyi nónó-á n pi Liyel Mirki yah tēno soko, sè we yò: Tyínōnole, ànê ñivìnne, ànê yèvinne, ànê sómnóle, ànê pèpòri pínóle, ànê yām yáhnóle, ànê gbi wěki kólóle, ²³ ànê gblöy yele, ànê gblöy tēnóle. Sépi pólle, tyi kònsàhnó náh me séle n fwo. ²⁴ Névyne nónó-á me Krista tyí yõ, pépi ye pé gblöy dyo yĩ tyi, ànê pé dékè tyi, ànê pé yíwilkì tyi pól syi dahni yõ, à sè ko. ²⁵ Liyel Mirki nê-á minne á kō, á ye ye képah kō kè á yahle n tẽ kè. ²⁶ Á ye káh pi gblöy gbílkípúle, à ne n pi n de wē tyí, képah náh pi, à wē dyole n yo.

† 5:14 5.14 - Yah n te Levitiki 19.18, ànê Marki 12.31, ànê Likyi 10.27.

6

¹ N yũnpyé, yâh sɔ̀ ònî yó wɛ tɛ̀ à mɛ tyítúkù yóle n pɪ, Liyel Mirki-á mɛ yépi nónó yahle n tɛ̀, yépi tɛ̀ tɛ̀ mámmám yè pɔ̀ ònɛ wɛ̀kì pèpɛy yõ. Yé nénúkù núkú pól mó yé gblɔ̀yɛ n kyɔ̀mɪ, yé tɔ̀ káh pɔ̀ de tyítúkùní pínó sɔ̀kɔ̀. ² Yé wɛ̀ yótókóbíle n twah. Yâh képahle n pɪ, yé mɛ Krista tyi kònsàhnó wàlle n kɔ̀. ³ Névi yó-à ò gblɔ̀yɛ n dɔ̀kɔ̀ n sah, té kwâh yó nâh mó tɔ̀ ònɛ, tɛ̀ mɛ ò gblɔ̀yɛ n tɔ̀ n mɔ̀. ⁴ Nénúkù núkú pól yĩne pè pé tyípínì kyɔ̀mɪ n yah palle. Nê nɪ-à mɛ fɛ̀ n vɪ n pi ò gblɔ̀yɛ, ò nɪ vɪ ò gblɔ̀yɛ, à káh ò gblɔ̀yɛ n tɔ̀kɔ̀ n sâh ò ní-òle. ⁵ Yé nâh wɛ̀ di, nénúkù núkú pól-á tyi nónó pɪ, pè kɪ yĩn sé yótýile.

⁶ Névi nê-à ále n kwɔ̀ Liyel weyɛ, á yĩne ò tɛ̀ne n yohnɪ n mɔ̀ tyi tyi pól sɔ̀kɔ̀. ⁷ Yé káh yé gblɔ̀yɛ n tɔ̀ n mɔ̀ ló, pè nâh kóle Liyelle n kɔ̀. Névi-à sɛ̀mukɔ̀ nê duku mɔ̀, képah ye à kɪ tɔ̀kɔ̀. ⁸ Névi nê-à ò gblɔ̀yɛ dyɔ̀ yĩ tyile n pɪ, gblɔ̀yɛ dyɔ̀ yĩ tyi yõre ye tɛ̀ kɪ wɛ̀, képah nê-á tyi yíkínóle. Nte nê-à Liyel Mirki dyɔ̀ yĩ tyile n pɪ, Liyel Mirki dyɔ̀ yĩ tyi yõre ye tɛ̀ kɪ wɛ̀, képah nê-á tyé-ńkɛ̀ minne. ⁹ Á ye káh yal mɔ̀ tyi pèplo pínóle. Yé nâh wɛ̀ di, áyâh tyi pèplo pínó yáhnɔ̀-ńkɛ̀ne, á kɪ pɔ̀ ké yõre wɛ̀ ké gbí pèpɛy sɔ̀kɔ̀. ¹⁰ Képah ye, áyâh tyípépɛ̀y pí-ńsah wɛ̀, á ye kéle n pɪ no pól tyí. Té á ye kéle n pɪ n kal á yũnpyé Yesu yõ sɛ̀pú wɔ̀ tyí.

Pole wey tyé-ńsahle

¹¹ Yâh wárkínó mɛ̀ wɛ̀ kéle yěhyěh yò, òmɔ̀ ye n wárkɪ kéle ní gbòle. ¹² Gblɔ̀yɛ wɛ̀kínó tyí-á no nónó tyí, pépi nâh mɛ̀ ké tyí ne pé fóhnó wɛ̀ Krista dahɪ yõ kúnó tyí yónó yĩnne. Képah ye pè yépile n kyĩ n mɔ̀ n mɔ̀ kòkè kòhnó sɔ̀kɔ̀. ¹³ Kéne névye nónó òtɛ̀-á mɛ̀ kòhnóle, pè nâh mɛ̀ Moyisi tyi kònsàhnó wàlle n kɔ̀ ò. Pè mɛ̀ ké tyí óle ne yé kòkè kò, pé kò pé pé gblɔ̀yɛ n wɛ̀ n gbilki képah yĩnne. ¹⁴ Nte òmɔ̀ tɛ̀ wɔ̀le, mé nâh ní gblɔ̀yɛ gbilki n pi tir yó òtɛ̀ yĩnne à wil Tɛ̀ òngbɛ̀ Yesu Krista dahɪ yõ kúnó tyí sɔ̀kɔ̀. Nmɔ̀ dahɪ yõ kúnó yĩn ye òmɔ̀ kò mé kèkòyó tyile n yah yõ kɛ̀ tyile, té kèkòyó névye tɔ̀ mó mɛ̀ òmɔ̀le n yah sɛ̀ntɛ̀ne. ¹⁵ Névi kòhnó ànê ò kò-ńkɛ̀ne, yõ nâh mɛ̀ sépi tyí. Yõ-á mɛ̀ nê tyí, képah ye pɪ vĩnmɔ̀nɔ̀ nê-á Liyel dahɪ tɛ̀ nɪ sɔ̀kɔ̀. ¹⁶ Nónó pól-á mɛ̀ n kɔ̀ képah wɛ̀kì yõ, pépi ànê Liyel no pólle, pépi nónó-á Yisrayel nolɛ̀, mé kéle n yah n kò Liyel tyí ne à yèvinɪne pè kò à mó pé yãm yah.

¹⁷ Á tɔ̀kɔ̀ núkúnúkú tyí, ònî yó òtɛ̀ káh tɔ̀ òmɔ̀le n kwɔ̀. Nítbó nónó-á òmɔ̀ wil sɔ̀kɔ̀, sépi n wɛ̀kɪ ne máh pɪ Krista tyíle. ¹⁸ N yũnpyé, mé kéle n yah n kò Tɛ̀ òngbɛ̀ Yesu Krista tyí ne à yòbèncɔ̀ pɪ yé tyí. Amiina!

Pole sébéy tékínmonole Yefesu tân tyí

Pole wékínóle Yefesu tân tyí

¹ Nmɔ Pole nê-á pɪ Yesu Krista tɛntò névile à yĩne Liyel nìvìnìne, ñmɔ ye n tekɪ n mɔ sébéy mène névye tyí nónó-á pɪ Liyel nole Yefesu kwil sɔkɔ, té me n kɔ palle pé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale. ² Mé kéle n yah n kɔ á Sú Liyel ànê Tɛ ñgbɛ Yesu Krista tyí ne, pé yòbènorɪ pɪ yé tyí pè mó yèvinune yé kɔ.

Liyel-á pèporɪ nónóne n pɪ ápi tyí Krista yò sɛnó gbò yò

³ Gbilkínó ne n sah Liyel yò, ñmɔ nê-á á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista Súle. A ye sãm mɔ á sɔkɔ Krista yò sɛnó gbò yò, à pèporɪ duke duke pól pɪ á tyí nónó-á wil yĩnyò sɔkɔ. ⁴ Kèkòyó mó-ńkê gbí dùkùle, Liyel sò ápi yah tɔkɔ pɪ ñ tyíle Krista gbò yò sɔkɔ, ne á pɪ yályál wényo-ńsah kɛne á tyí péwɔ yah sɔkɔ. Tyínɔnɔ sɔkɔ, ⁵ Liyel sò kwãh tɛ kè yah tɔkɔ ne páh kɪ ápi pɪ pé wɛnpìle Yesu Krista gbò yò. Yé náh we di, képah ye sò à pɪ à yĩne ñ dyo yĩ tɛne. ⁶ A ye ñne n gbilki ñ pèporɪ yĩne, wãh nê pɪ á tyí ñ nìdè Pídí gbò yò. ⁷ Nmɔ tó kwénó gbò yò ye á we wil pèkè sɔkɔ, té á tyípèl me yò mɔ á tyí. Sɛ ye Liyel pɪ yòbènorɪ ñgbɛne á tyí, ⁸ képah nê-á à pɪ á tyí náhnáh à yípí ànê lékámne á kɔ yĩ. ⁹ Sètìn sò tir nê tyí-á nɔ ñ tyí, à sò képah yah tɔkɔ sah ñgbò dùkùle. Núkúnúkú, à kéle á wɛkɪ. Krista gbò yò ye sò à yah tɔkɔ tyípépɛy mène. ¹⁰ Ké pɪ gbí-à pɔ nɔ, à kɪ yiyìn pól tuke mɔ nónó-á me yĩnyò ànê sétáh yò, nénúkù kɔ à kɪ pɪ sé yòtɛne, ñmɔ nê-á Kristale. ¹¹ A wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale, nê-á sò á we we tɛne, Liyel ye kéle á kɔ. A sò kwãh tɛ á yah tɔkɔ sah ñ tyíle. Nmɔ nê-á Liyelle, ñ dyo yĩ tir ye à n ne n pɪ à yĩne wãh kè yah tɔkɔ sò. ¹² Képah ye, ápi nónó ñgbò-á á gbò sah Krista yò, á ye gbilkínóle n sah Liyel yò. ¹³ Yépi tole, yé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale, yé gbɪ wey we noh, képah nê-á Nìvìnì tirlɛ, nê-á yéle n pwah n mɔ. Nmɔ yò sɛnó gbò yò ye tɔ, Liyel-á ñ vyãhle yé kɔ ñ Mirki nê tyí sɔkɔ, à kéle yé kɔ à yé pɔkɔ mɔ. ¹⁴ Liyel Mirki nê-á à á kɔ, képah ále n wɛkɪ ne wãh ñ vyãhle ñ no kɔ yí nónó tyí sɔkɔ, áyáh kɪ sè we n pi. Képah á nule n sũ ne áyáh kɪ sè we n pi, áyáh sò nêne pwáhnmɔnɔ we pnɛpné. Képah sɔkɔ, gbilkínó-á kɪ n sah Liyel yò.

Pole ñiri pínóle Yefesu tân tyí

¹⁵ Képah ye, ñmɔ tɔ-á fyò noh ne yáh me sɛ Tɛ ñgbɛ Yesu yò, ànê ñ yò sɛpú tyí-á me nɔ yé tyí, ¹⁶ gbímegbí, mè n ne n wɛkɪ Liyel tyí yé tyí sɔkɔ, ñ té ñne n ye n gbo yé tyí. ¹⁷ Mé kéle n yah n kɔ á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista Liyel tyí, ñmɔ nê-á tɔrí nétɛne, ne à lékám Mirkile yé kɔ nê-á kɪ Liyel dùkùle yé wɛkɪ té kɪ yé kɔ yé kɪ à pĩ yĩ. ¹⁸ A mó yé lékám ykɪ mɔ, sɔnko wãh yé ye ne yé yé gbò sah kwãh nê yò sɔkɔ yé fɛ ké dùkù pĩ; ànê wãh me yípéplo nónó yah sah ñ no kɔ, yé sé tɔ pĩ. ¹⁹ Yè mó pĩ

gbìl tẽnwenɔ nê-á à me yah sah á kɔ́ ápi nónó-á Yesu yɔ sɛ́púle. Kéne tẽnwenɔ mɛ ye Liyel tɔ́ pí tãhkìle, ²⁰ wãh Krista lékó yilki mɔ gbí nêne té à kɔ́ à kɔ́ tɛ̀ ǹ gbòyò sòle yĩnyò sɔko. ²¹ A me tẽnóle tɔ́rí, ànê tãhkì, ànê tẽnwenɔ, ànê yòtɔ́ríno pól yò sɔko. Nónó yni-á me wil kweyne, ànê nónó yni-á kɔ́ n wil n pi ñsòne, ñmɔ me pépi pól yah sɔko. ²² Liyel yíyìn pól pí Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle, té à pí ǹ yò sɛ́pú tĩnkì pól yòtɛ̀ ñgbɛne, ²³ pépi nónó-á ǹ wil gbɛnsêle. Krista me tẽnóle pépi sɔko ǹ tóó, ñmɔ nê-á Liyel tɔ́ me tẽnóle ǹ sɔko ǹ tóó.

2

Tyé-ñkê min nê-á n we ñnóle Krista yò sɛ́nó sɔko

¹ Ngbòle, yé lésò me lékyí tyí kòle yé tyítúkúni ànê yé tyípêl pínó yĩnne. ² Kéne tyípêl sɔko ye sò yé me n pí yé minne ñgbòle, gbí nê-á yé me kékoyó mɛ tãhkì yòtɛ̀ sò tɛ̀. Kéne yòtɛ̀ me tòle n pí tyah kènkãh sɔko. Nmɔ ye me Liyel tyí yáhlepu yahle n tɛ̀ kwey mɛ sɔko yò. ³ Api tɔ́ pól sò me pépi tyí kòle, me á dyo yíi tyi óle n pí. Tir nê-à sò no á wil gbɛnsê tyí ànê áyáh nê sò we ne kãh me ple, kápah ye à n ne n pí. Ayáh sò pí sɛ̀, kápah ye Liyel pèkè kɔ́ sò á no n pi no tɛ́ló tyí kòle. ⁴ Nte Liyel ñgbèkì tno. Á tyí kah no ǹ tyí, ⁵ kápah ye, áyáh lésò me lékyí tyí kòle á tyítúkúni pínó sɔko gbí nêne, à minne á kɔ́ wɛ̀ tyí ànê Kristale. — Yòbènoɔ ye Liyel pí yé tyí à yé pwah mɔ. — ⁶ Á wró kwrónmɔno gbò yò Kristale, Liyel ye á wilki kú sɔko ñmɔle wɛ̀ tyí, té á sah yĩnyò tɔ́rí sɔko ñne wɛ̀ tyí. ⁷ Pèpoɔri nê-á Liyel pí ápi tyí á wró kwrónmɔno gbò yò Yesu Kristale, à kè pí ǹ yòbènoɔ ñgbɛ wɛ̀kɔ́ yĩnne gbímegbí no pól tyí. ⁸ Yé nãh we di, yáh sɛ̀ Liyel yò, à me yòbènoɔ pí yé tyí à yé pwah mɔ. Pwáhnmɔno mɛ nãh wil yépi tyí dé, Liyel yĩnkòno ye kéle ⁹ Yépi tãhkì pínwenɔ nãh kéle dé. Kãh pí sɛ̀, ñnî yó ñtɛ̀ nãh fɛ̀ ǹ gblɔ́y gbilki n pi. ¹⁰ Yé nãh we di, Liyel mónó ye ále. A ye á mɔ á wró kwrónmɔno gbò yò Yesu Kristale tyípeplo pí yĩnne Liyel-á nónó yah sah ñgbò dùkùle ne á po séle n pí.

No pól pí núkúle Yesu Krista yò sɛ́nó gbò yò

¹¹ Yépi nónó-á lésò Nsyifuno n ye kò-ñkê névyele, té me pé gblɔ́yne n ye kènkòbele ké nítbó yĩnne nónó-á me pé wil sɔko, yáh lésò me dùkù nêne légbíne, yé yé dyo sah ne n kwne kápahle. ¹² Légbíne yé lésò me fíí Kristale. Yé lésò me népãnne, yé nãh me kwrónmɔnole Liyel no sɔko. Liyel-á ǹ vyãhle n no kɔ́ ne pãh yí nónóne pé kɔ́ pé Yégbékè kwrónmɔno gbò yò péle, yé vyãh lésò de sé tyí sɔko. Yé lésò me kékoyó sɔko gbò sãh-ñsah kéne yé tyí. Liyel nãh lésò me yé tyí. ¹³ Nte núkúnúkú, yé wró kwrónmɔno gbò yò Yesu Kristale, yépi nónó-á sò me fíí, yé no de Liyelle Krista tó kwénó gbò yò. ¹⁴ Nmɔ ye ápi yèvinne. Nmɔ ye Nsyifuno ànê nónó nãh pí Nsyifuno pé kwrɔ́ mɔ pí yìkì núkú névyele. Dyóyókì nê-á sò me kèkɔ́ tyí kòle, me Nsyifuno ànê nónó nãh pí Nsyifuno pé wró gbekɔ́ sah, à ye po kéne kèkɔ́ so to ǹ kúnó gbò yò. ¹⁵ A ye Moyisi tyi kònsàhnó ànê sé wãl kɔ́ dúkúnó pól

yĩn mɔ. Nmɔ gbò yò, à Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pé kwro mɔ pɪ yĩkí nùkú névyele, yèvinu kò kè we pé wró. ¹⁶ A Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔle pé pól kwro mɔ pɪ wil gběnsê nùkúle ò kúnó gbò yò dahni yò, té pé wró kwro mɔ pɪ nùkúle Liyelle. A dyóyókì tɔ tyí tyí yíkí ò syínó gbò yò dahni yò. ¹⁷ A pɔ yèvinu welo yo yé tyí yépi nónó-á sò me fíí, ànê nónó-á sò me yúkey. ¹⁸ Yé náh we di, Krista gbò yò ye Nsyifunɔ ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔle, á pól kɪ tẽ we yĩni tẽ Sú Liyel tnô ò Mirki nùkúní mè gbò yò sɔko. ¹⁹ Kãh pɪ sɛ, yépi nónó náh pɪ Nsyifunɔle, nêpân náh tɔ yéle, wô yah tãn náh yéle. Yé pɪ kwil nùkú tãnne ànê Liyel yò sɛpúle. Té pɪ Liyel nolɛ. ²⁰ Yé me á kɪ ne wòkò yó sɔ pè mɔ nê sètyah-á pɪ Yesu tɛntò névyè ànê Liyel tɛntò syinyopule, té Yesu me pɪ ké dáhgɔle ò wahle. ²¹ Nmɔ Yesu gbò yò sɔko ye wòkò kɪ yĩn gbáhngbáh, té kɪ kyãh kɪ pɪ Liyel ní-nsah gbòle, nê-á me Tẽ òngbè tyí yò. ²² Yé wró-á kwro mɔ òmɔle, yépi tɔ ye pɪ gbò mè fí yóle, kɪ we kwro mɔ no téló sɔko kɪ pɪ tẽ-nsah yóle, nýãh sɔko-á Liyel kɪ me tɛnóle Mirki sɔko.

3

Pole-á kɪ tò nê pɪ n pi névyè yĩnne nónó náh pɪ Nsyifunɔle

¹ Képah ye, ímɔ Pole nê-á me wòkònpèkè sɔko Yesu Krista tò yĩnne, ànê yépi yĩnne, yépi nónó náh pɪ Nsyifunɔle... ² Liyel-á ò pèpɔri pínó sɔko tò nê dahni ní gbò yépi tyí pèkɪ yĩnne, mé sɛ ké yò ne yáh képah tẽ wɔ noh ó. ³ Liyel ye syò wèkínó yó tyí à ò sètìn sò tirlɛ ní wèkɪ, sɔ-á mé yo sɔko kéle yé tyí kwéy sébéy mè yòtah sɔko yò. ⁴ Yáh kɪ kéle n kar, yé kɪ pĩ ne sètìn sò tir nê-á me Krista tyí sɔko, ké sèndyàh náh íne. ⁵ Liyel náh sò kéne sètìn sò tirlɛ òngbò tãn wèkɪ, sɔ-á à kéle Yesu tɛntò névyè ànê Liyel tɛntò syinyopu négblo wèkɪ nùkúnúkú ò Mirki gbò yò. ⁶ Sètìn sò tir mè we yò, ne Nìvìnì tir gbò yò, nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pé pól-á kwro mɔ Nsyifunɔ sɔko kɪ gbèkɪ nùkú yò n pi péle, té kɪ n pɪ n pi gběnsê nùkúle péle. Té Liyel-á ò vyãh kò tir nê tyí sɔko Yesu Krista gbò yò, pé tɔ vyãh-á kɪ n we n pi ké tyí sɔko. ⁷ Liyel-á ò tɛnpnèné gbò yò yòbènrɔ nê pɪ ímɔ tyí, képah gbò yò sɔko ye íne Nìvìnì tir yónó tò sɔko. ⁸ Nmɔ nê-á Yesu yò sɛpú pól nétéyne, ímɔ ye we yòbènrɔ mène kɪ Yesu pèpɔri tyíle n yo névyè tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔle. Kéne pèpɔri mène, yĩn náh me ké tyí. ⁹ Liyel-á kɪ sètìn sò tir mè pɪ n pi dùkù nène, mé yĩne mè kéle névyè wèkɪ n yíi palle. Nmɔ nê-á yíyìn pól mɔ-òle, à ye képah wòbɪ sah òngbò dùkúle tyé-írkène, ¹⁰ sɔnko à tɔko nùkúnúkú tyí, yípi nê-á n wil Liyel tyí, yòtãm pól ànê kèkòyó tórí nónó-á me tòle n pɪ yĩnyò sɔko, pé pól tẽ we kè pĩ Yesu yò sɛpú ònkí gbò yò sɔko. ¹¹ Sépi pól pɪ à yĩne Liyel-á sò nê yah tɔko sah tyé-írkè, té pɔ kè pɪ á Tẽ òngbè Yesu Krista gbò yò. ¹² Ayáh á wró kwro mɔ Kristale té sɛ ò yò, képah gbò yò, wèkɪ me yíkínmɔnɔle á tyí kɪ fɛ nɔ de Liyel tnô nìsãh sɔko. ¹³ Kãh pɪ sɛ, ímɔ-á me yèvyãhrɪ nène n pɪ yé yĩnne, yé káh ye képah yé wil ku. Képah ye kɪ yò yónóle yé kò.

Tyínɔɔ nê-á me Krista sɔko

¹⁴ Képah ye, mé kɪ gbɛtukunɔ di Sú Liyel yah sɔko, ¹⁵ ñmɔ nê gbò yô-á kɛtlo pól me sétáh yô ànê yínyô. ¹⁶ N tǒrí me gblo. Képah ye, mé kéle n yah kō ñ tyí ne à tǎhkile yé kō ñ Mirki gbò yô, sɔnko tǎhkì ne n me yíi yé sɔko. ¹⁷ Krista ne n me tɛnóle yé nno sɔko ñ yô sɛnó gbò yô, tyínɔɔ mó ne me yǎhni mɔ yíi yé sɔko. ¹⁸ Képah sɔko, tyínɔɔ nê-á me Krista sɔko, yépi ànê ñ yô sɛpú téló pól kɪ ké yòtukuri, ànê ké yòšèkì, ànê ké kyǎhlo, ànê ké súkúlínó dùkù pĩ. ¹⁹ Yé kɪ tyínɔɔ mè dùkù pĩ, képah nê-á kal pnèné duke pólle. Képah sɔko, Liyel kɪ me ñ tóó yé sɔko. ²⁰ Áyáh yí nónónɛ n yah n kō ànê áyáh me nónó tyíle n sô, Liyel ye kɪ fɛ séle ále n kō gbímegbí, fóó kɪ kah mɔ níɛne, ñ tɛnpnèné gbò yô nê-á me tôle n pɪ ápi sɔko. ²¹ Yesu Krista gbò yô, gbilkínó ne n sah Liyel yô à wil Yesu yô sɛpú tǐnkĩ tyí, kno kno pól sɔko tye tyéni kéne. Amiina.

4

Yesu yô sɛpú yégbékè pínóle núkúle

¹ Nmo nê-á me wòkònpèkè sɔko Tɛ ñgbɛ tò yinne, mé yéle n ni yépi nónó-á Liyel ye, ne yé yé minne n pɪ à yíne ñ yénó mène. ² Yé pɪ gblóy tíkínmɔpule, ànê nɛpír névyele, ànê sómnó pípúle. Yé wɛne n n tɛ tyínɔɔ sɔko. ³ Yáh me yèvini nê sɔko wɛ tyí, képah gbò yô, yé gbah n tɛ yé wró kwrónmɔnɔ tɛ n sah Liyel Mirki-á nɛne yé kō. ⁴ Yé pól pɪ wil gbɛnsê núkú Krista gbò yô, ànê Liyel Mirki núkú ye me. Liyel yé ye tole kwâh núkú yinne ne yé yé gbò sah ké yô. ⁵ Tɛ ñgbɛ núkú ye me, ànê Liyel yô sɛnó núkúle, ànê ni sɔko wɛlnwǐkínó núkúle. ⁶ Liyel núkú ye me. No pól Sú ye ñne. N tǒrí me no pól yô. A me tôle n pɪ no pól sɔko. A me tɛnóle no pól sɔko. ⁷ Nte á nénúkù núkú pól ye Liyel yòbɛnɔri we à yíne Krista-á me ké tyí ne pé kéle á kō sô. ⁸ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne:

«Wǎh doko yuku yínyô sɛ,
à sɔko wòkònpèkè sɔko névyele.
A tɛnpnèné yí névyé kō.»

⁹ Nte kwâh nê me pè n ye yínyô dókónyukunɔle wé? Képah ye n wɛkɪ ne wǎh sò tiki yuku sétáh sówǎh tɔ sɔko. ¹⁰ Nê-á tiki pɔ, ñmɔ ó ye tó doko yuku yínyô léyy tɛ-ñsah sɔko, kɪ kèkòyó pól yuku. ¹¹ Nmo Krista ye kō névyele tɛnpnèné duke dukele. A tókù pɪ ñ tɛntò névyele, té tókù pɪ Liyel tɛntò syínyopule, té tókù pɪ Nìvini tir yónkòpule, té tókù pɪ kwópúle. ¹² Sɛ ye à vi mɔ Liyel nole pè kō pè kɪ ñ tò pɪ dal mɔ, wǎn kō kè kɪ n mɔ Krista yô sɛpú yô. ¹³ Kǎh pɪ sɛ, Liyel yô sɛnó kɪ á pól wró kwrɔ mɔ pɪ núkúle, té á kɪ Liyel Pídí pĩ té kɪ yuku yahle Liyel wɛkì kóló sɔko fóó kɪ pɔ pɪ Krista tyí kòle. ¹⁴ Képah sɔko, á nǎh tó n pɪ n tɛ n pi wɛnpile nónó-á kwónó kètúkúni pípú ànê pé névyé vintɛno kɪ ále n tɔko n fi n kō yáhkí tyí kòle, kɪ á mɔ pílkinó wɛkì yô. ¹⁵ Nte áyáh kɪ gbile n yo tyínɔɔ sɔko, á kɪ yah yúkúnó we tyi pól sɔko kɪ n

nɔ n de Kristale ñmɔ nê-á yõle. ¹⁶ Nmɔ gbò yõ ye wil gběnsê tãntãn pólle núkúle. Gbèl tél-ńtãn gbò yõ ye wil gběnsê tãntãn pól wě tẽ yĩn sah. Kãh pɪ sě, wil tãntãn pól-à tõle n pɪ kãh yĩne sõ, wãn ku n mɔ wil gběnsê yõ, kè ku n yuku yahle tyínɔnɔ sɔko.

Min pɪ òkù késánnɛ Krista yõ sěno sɔko

¹⁷ Nê-á mé n gbah n yo yé tyí Tě ñgbě wěkì sɔko, kè we yò: Yé káh tõ yé minne n pɪ Liyel pí-ńkě névyɛ tyí kòle, pépi nónó-á pé lékám pé yahle n tẽ n mɔ yõre kě tyi sɔko. ¹⁸ Pé lékám me fókóntũnɔle. Liyel-á min nêne n kò, kè nãh me pé tyí. Képah ye pè pɪ yah wé-ńkěpú ànê kùkùtãhki névyɛle. ¹⁹ Pè pɪ sen pí-ńkěpúle, pè nãh n fyãh. Té pè pɪ prònpɪbɪle à tyítúkùnì duke pólle n pɪ yĩn kěne. ²⁰ Nte yépi tẽ wɔle, sěntě nãh yé pɪ Kristale dé. ²¹ Mé sě ké yõ ne ñ tyí òkù pól-á yo yé tyí. Té gbɪ nê-á me ñ tyí sɔko, yé kwónó we ké tɔ yõ. ²² Yáh sò me òkù nêne ñgbòle, yé yĩne yè képah milki. Yé yé nãh vi yé pɪ òkù kedyãh kò, képah nê-á sòno túkùnìne n mɔ yé sɔko, nónó-á yé tyíle n yɪkɪ. ²³ Liyel Mirki-á lékám nêne yé kò, yé ye kè yé vi mɔ. ²⁴ Yé vi mɔ ne n pɪ pɪ òkù késánnɛ à yĩne Liyel-á me ké tyí sõ, yè mó ne n me tómm ànê yályál liyel yah gbɪ wěkì kóló gbò yõ. ²⁵ Képah yĩne, yé mìnì yónó yal n mɔ, yè mó gbɪle n yo wě tyí. Yé nãh we di, wil gběnsê núkú tãntãn ye á pólle. ²⁶ Yé fòko-à vyãh yé káh tyípékè pɪ. Gbíyí nãh yĩne kè pɔ de yè mó ne n me fòkòvyãhnì sɔko sě. ²⁷ Yé káh yé mɔ n tẽ tẽ wěkì yó ñtẽ yɪkɪ mɔ sètãn yòtẽ kò. ²⁸ Névi nê-à sò me yĩbele n yĩ, tẽ kè yal mɔ, à mó ñ gblõy kò tõle n pɪ ñ gbãnnɛ yĩnvì kěne, à fě kwãh we à névi yó tɔ yohnɪ n mɔ nê-á me yãm neyne. ²⁹ Wèntúkù yó ñtẽ nãh yĩne kè ne n wil yé vyãh sɔko. Yé wènpèplo óle n wekɪ nónó-á kɪ fě névyɛ yohnɪ mɔ, ànê nónó-á kɪ fě pèpɔrɪ pɪ sé nóhpú tyí. ³⁰ Liyel Mirki me yé sɔko kètònpókó sõ yé wil tyí, yé káh yèkwɔrɪle n mɔ ké sɔko. Yé nãh we di, képah gbò yõ sɔko ye yé sě yĩ ké yõ ne sõ yó-á me n pɪ, Liyel-á kɪ yé pwah mɔ n pɪ pnépné. ³¹ Yé káh yrɔle n tẽ n sah yé fòkɔnɪ sɔko. Yé fòkòvyãhnì, ànê mál, ànê wey sòhsòh, ànê gbyɔ yal n mɔ, à tahlɪ népékè pínó duke pól tyí. ³² Yé pɪ néglólé, yé tyí mó ne n me nónóle wě tyí. Yé ne n yõ n mɔ wěne n kò, sõ-á Liyel yõ mɔ yé kò Krista gbò yõ.

5

Kyòo sɔko kólóle

¹ Yáh pɪ Liyel wènpɪle nónó tyí-á nɔ ñ tyí sě, képah ye yé ñmɔle n yah n pɪ. ² Yé ye yé tyí nɔ wě tyí, sõ-á á pól tyí nɔ Krista tyí, té à me ñ gblõyne Liyel kò ápi yĩne à pɪ sárkále, nê-á me n pò sírr té ké tyí me nɔ Liyel tyí. ³ Yé pɪ Liyel nolɛ, képah ye fòfɪkì, ànê pròprò pínó duke pól, à tahlɪ yĩsesúkù tyí, sépi sɔko yó ñtẽ pínó tyí nãh yĩne kè ne n nohnɪ yé wró sɔko. ⁴ Sen pí-ńkě welɔ, ànê wèntúkùnì, ànê nếwãn welɔ tɔ nãh yĩne sè ne n wil yé vyěy sɔko. Nte pèpɔrɪ pínó wey ye yé yĩne yè Liyelle n kò. ⁵ Yé yĩne yè kè pɪ yĩ ne prònpɪbɪ, ànê nónó-á me

silkínóle Liyel yah, ànê yísesúkú névyele, pé sɔko yó ntě náh n de n pi Krista tǒrí ànê Liyel tǒrí sɔko. Yísesúkú pínóle, sǎh fálnó dùkú yó ye kéle. ⁶ Yé káh ye nn̄t̄ yó ntě kǒ à pɔ yé pilki n sǒno pr̄en̄ne. Sépi dùkú pínó ye nk̄ene n pɔ Liyel kǒ ǎ fǒhnó sah n tyí yáhlepu yǒ. ⁷ Képah ye, yé káh ne pi n soh péle pólle. ⁸ Yé lésǒ me f̄ent̄ú sɔko ñgbòle. Nte núkúnúkú yé me kyòo sɔko yé wró kwrónmɔno gbò yǒ Tě ñgběne. Kyòo sɔko névye-á n pi sǒ, yé to ne n pi sé. ⁹ Yé náh we di, kyòo sɔko kóló ye n pɔ n pɔ pèpɔri pínóle, ànê gbɩ wěkì kólóle, ànê gbɩ yónóle. ¹⁰ Nê tyí-á no Tě ñgbě tyí, yé gbah tě kéle n pne. ¹¹ Yé káh f̄ent̄ú sɔko tyile n pi. Yǒre náh me sé tyí. Nte yé sé gb̄ine n wɔ. ¹² Tyi nónó-á kéne névye me n wǒbɩ n pi, sé tyí yáhnó ntě me senne. ¹³ Nte tyi nónó gb̄i-à wɔ, sépi n ne n me kyòo. ¹⁴ Yé náh we di, tyi nónó gb̄i-à wɔ, sé dùkú n ne n pne. Képah ye, kè me yónóle ne:

«Áwɔ nê-á me n do, do n yuku.

Yuku n wil lékyì wró,

Krista kɩ kyòo mɔ á tyí.»

¹⁵ Yé yé pi dùkúle n kyɔmɩ palle. Yé káh ne n pi yǐ pí-ńk̄é névye tyí kǒle, yé ne n pi yǐ pípú tyí kǒle, ¹⁶ nónó-á tir nê pínó yǒbènɔri-à fyò we pé tyí, pé kè pi. Yé náh we di, gb̄i nê sɔko-á ále, kè náh me palle. ¹⁷ Képah ye, yé káh pi lékám k̄é névyele, nte Tě ñgbě dyo yǐ t̄é-á n̄ene, yé gbah n t̄é képahle n pne. ¹⁸ Yé káh tǒ wɔ kè yé t̄é, képah névi tyile n yuku. Yé ye Liyel Mirki yé tɔko. ¹⁹ Yé sǒréle n mɔ wě sɔko yìgbìnì sɔko yè Tě ñgbě n gbilki, yè mó yìle n gbɩ n tyí n Mirki-á nónó dahbɩ yé sɔko. Yé yìle n gbɩ yè Tě ñgběne n gbilki yé nno pólle. ²⁰ Gb̄imegb̄í ànê tyi tyi pól sɔko, yé ne n wekɩ Sú Liyel tyí á Tě ñgbě Yesu Krista yǐn yǒ.

Pebɩ ànê pé syó-á yǐne pè t̄é sǒ wě tyí

²¹ Yépi nónó-á pi Krista yah tíkí pípúle, yé ne n sah wě tyí yǒ sɔko. ²² Syó, yé ne n sah yé pebɩ tyí yǒ, sǒ-á yé n sah Tě ñgbě tyí yǒ. ²³ Yé náh we di, dí ye sé yǒt̄ene sǒ-á Kristale n yǒ s̄epú t̄ink̄i yǒt̄ene, pépi nónó-á n wil gb̄ens̄ele t̄é à me pi pé pwáhn̄mɔ-òle. ²⁴ Syó yǐne pè ne n sah pé pebɩ tyí yǒ tyi tyi pól sɔko, sǒ-á Krista yǒ s̄epú t̄ink̄i n sah n tyí yǒ. ²⁵ Pebɩ, yé ye yé syó tyí no yé tyí, Krista yǒ s̄epú t̄ink̄i tyí-á no sǒ n tyí, fǒó à n min kǒ pé yǐnne. ²⁶ S̄é ye sǒ à me ké tyí ne pé pé yǒ s̄epú t̄ink̄i pi yályál Liyel yah, ni sɔko wèlnwilk̄inó sɔko ànê Liyel wey gbò yǒ. ²⁷ A sǒ me ké tyí ne pè pɔ pé yah sɔko yályál syii k̄ene, ànê t̄ik̄ilì-ńsah k̄ene, ànê yíkì-ńsah k̄ene, ànê wényo-ńsah k̄ene pé tyí. ²⁸ S̄é ye pebɩ to yǐne pé syó tyí no pé tyí pé gbl̄oy wil gb̄ens̄é tyí-á no sǒ pé tyí. Névi nê kyɩ tyí-à no n tyí, n gbl̄oy tyí ye no n tyí. ²⁹ Yé náh we di, nn̄t̄ yó ntě wil gb̄ens̄é kó náh ñne n t̄é dò, t̄é n pyé kéle n pu nk̄é; n t̄é kè tǒ n sah n t̄é sǒ-á Krista tǒ sah t̄é n yǒ s̄epú t̄ink̄ile, ³⁰ képah nê-á ápile. ³¹ Képah ye, dí kɩ yal n sú ànê n yú tnó, t̄é kɩ kwɔ mɔ n kyule, pé ními kɩ pi wil gb̄ens̄é núkúle.* ³² S̄et̄in sǒ tir ñgbě ye kéle. T̄é n̄mɔ kéle n yo ne kǎh me ké yah mɔ Krista ànê n yǒ s̄epú t̄ink̄i tyí. ³³ Nte

* 5:31 5.31 Yah n te Yenesɩ 2.24.

kè me ké yah mo yépi to tyí. Yé nénúkù núkú pól syó tyí yĩne kè no yé tyí yé gblóy sɔ́, syó nénúkù núkú pól mó yòyénne n sah pé pebi yõ.

6

Wěnpì ànê pé dúbipú wě tē dükùle

¹ Wěnpì, yé ne n sah yé dúbipú tyí yõ Tě ñgbě wěkì kóló soko. Képah ye ple. ² Yòyénne n sah á sú ànê á yú yõ. Képah ye tir kònsàhnó gbenne, vyāh kǒnóle tǎhlínóle ké tyí ne: ³ Wáh képah pì, wáh kì me ñivìni soko té kì min sěkì we sètáh yõ soko.* ⁴ Dúbipú, yépi to káh yèkworule n mo yé wěnpì soko. A yĩne Tě ñgbě wěkìle, yé péle n pu, yé mó kwónó pèpeyne péle n kō, yé mó péle n vi n mo palle.

Yõbi ànê pé nātām wě tē dükùle

⁵ Yõbi, yé nātām nónó-á sètáh mè yõ soko, yé ne n sah pé tyí yõ tiki ànê wilsyahrule ké soko. Yé kéle n pì yáryár dáhbí-ríkēne ké soko Krista tyí sɔ́ yé n pì kéle. ⁶ Kè káh pì á kì ne pǎh yéle n kyomì képah yĩn sɔ́ yé n pì kéle, á kì ne névi dyo yíi tē sɔ́ yé n yah kō pí-ńsahle dé. Yé kéle n pì Krista yõbi sɔ́ yéle, yé Liyel dyo yíi tēne n pì yé nno pólle. ⁷ Yé tǒle n pì pé tyí yé nno pólle, á kì ne Tě ñgbě tyí sɔ́ yé n pì kéle, kè káh ne n me névi tyí sɔ́ yé n pì kéle. ⁸ Yé yé dyo sah ne n kwne ne yé nénúkù núkú pólle, nê-à kì sɔ́ me yǒle ò, nê náh me yǒle ò, tē-á kì ñ tǒ pínó lédyáhní we n pì Tě ñgbě tyí. ⁹ Yépi nónó-á yõbi nātāmne, yépi to sěntēne n pì pé tyí. Yé káh díri le n kō pé yõ soko. Yé pì ne yépi ò, pépi ò, yé pól tyí yǒtē yó-á me yĩnyõ soko, nê-á à náh ñnì yó rítēne n toko n pì fónfó ñ ní-òle.

Liyel yõ sē-ò méfwóyile

¹⁰ Ké tyé-ńsah, yé ye yé tǎhkì ne n wil Tě ñgbě tēpnñenó ñgbě tyí. ¹¹ Yé Liyel méfwó yì toko, sǒnko yé tē we sétó yĩnvì tyi yah kō. ¹² Yé náh we di, ápi mékì náh me ké yah mo névyé tyí dé. Nte kǎh me ké yah mo nónó tyí pépi ye pì, yǒtāmne, ànê tǎhkìnóle, ànê névyé fnèpu nónó-á me tǒle n pì kèkǒyó fěntú mè soko, ànê pèkè pì pì mréy nónó-á me tǒle n pì yĩnyõ. ¹³ Képah ye, yé Liyel méfwóyì toko, sǒnko yòhnpèkè sō-à pɔ́, yé tē n we sépe fwo. Képah-à pì yé kì yĩn gbáhkì núkú yõ. ¹⁴ Yé ne n me yé gblóy vi n sah. Yé ye gbì yónó pì syì kǒle yé tyí, gbì wěkì kóló mó pì vyorì fwòmɔnne yé tyí. ¹⁵ Ñivìni tir nê-á yèvinne n kō, ké yónó dékè ne me yé soko yé gbyèh soko lékyèh tyí kǒle. ¹⁶ Yé Liyel yõ sěno tē n yĩn mèmèkì swàhkì sɔ́ yé gbàn soko gbímegbí, yé fē pèkè pí-ò pnépèl pól swah kéle. ¹⁷ Yé pwáhnɔnɔ fē n syi á kì ne vyorì gbétú sɔ́ yé kwĩnkì, yé mó Liyel wey fē n syi kèkirkì sɔ́ Liyel Mirki-á nê kō. ¹⁸ Yé ye yé Liyel nínó ànê yé Liyel fálnó duke pól ne n pì Liyel Mirki yah těno soko gbímegbí. Yé gbah tē ne n yuku yahle képah soko. Yé Liyelle n ni Yesu yõ sěpú tĩnkì pól tyí. ¹⁹ Yé níri le n pì nímo to tyí, sǒnko Liyel welo pèplo dahbi ní vyāh soko mǎh n wekì gbí nēne, mè n tē n we ñisǎh we mè tyípille n yo n wah nónó-á me Ñivìni tir soko. ²⁰ Kéne

* 6:3 6.3 Yah n te Yálnó 20.12.

Nìvìnì tir yah yuku yĩn ye kãrnnε mόνόλε ní gbãn tyí wòkònpèkè soko yò. Yé níríle n pı ní tyí ní kǒ mè tẽ n we kéle n yo nìsãhle kãh yĩne sǒ.

Wey téyne

²¹ Mé με ké tyí ne yépi to pĩ ní tyí-á me dùkù nêne, ànê tir nê-á mé me n pı. A yúnpı Tisyiki nê-á ní nénónine, té me tòle n pı palle Tẽ ñgbẽ tyí, ñmɔ kɪ pɔ ní tyí kèdùkù pól yo yé tyí. ²² Ñmɔ ye we te n tekı n mɔ ñne yé tyí ne à kyı á tyí kèdùkù yo yé syah à mó yé nı sũ.

²³ Mé kéle n yah n kǒ á Sú Liyel ànê Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne pè yèvunı, ànê tyínɔnɔ, ànê Liyel yǒ sɛnóle á yúnpyé pól kǒ. ²⁴ A Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí-á me nónóle nónó pól tyí tyétyénı kẽne, mé kéle n yah n kǒ Liyel tyí ne à yòbènrı pı pé tyí.

Pole sébéy tékínmɔnɔlɛ Filipi tãn tyí

Tyàh-nsah wey

¹ Nmɔ Pole ànê Timotele, ápi nónó-á Yesu Krista tònɔɔbule, ápi ye n tekɩ n mɔ sébéyɛ Yesu Krista yò sěpú pól tyí Filipi kwil sɔkɔ, pépi nónó sɔkɔ yísyó-á yah těpú ànê yòhnìnɔɔpule, nónó-á yáhntɔkɔnsàhnóle. ² A kéle n yah n kɔ Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔri ànê yèvinɩne yé kɔ.

Pole-á nírí nêne n pɩ Filipi kwil Yesu yò sěpú tyí

³ Gbímegbí máh sò yé tyí sɔkɔ, mèn n wekɩ Liyel tyí. ⁴ Gbímegbí mē níríle n pɩ yé pól tyí nìvìnì sɔkɔ, ⁵ yáh sɔnpíle pɩ nímɔ yòhnìnɔɔpule Nìvìnì tir yónó sɔkɔ, à tɔkɔ ké tyah sò duku tyí, pópó à pɔ syɩ núkúnúkú tyí. ⁶ N sěnyĩnɔ me ké yò sɔkɔ ne, Liyel nê-á tyah tò pèpɛy mènɛ yé nno sɔkɔ, wáh kɩ yò sɔkɔ kɩ kéle n tɔ n sah n pɩ, pópó kɩ pɔ syɩ ké píntɛnɔ tyí Yesu Krista syɩ n pɔ sòle. ⁷ Yé tyí nɔ yíí ní tyí. Képah ye, ké yah ye yé pól tyí sònɔle ní sɔkɔ sěntěne. Yépi tɔ vyāh me yòbènɔri mē tyí sɔkɔ, Liyel-á nêne n pɩ ní tyí wòkònpèkè sɔkɔ, ànê máh sò me Nìvìnì tirlɛ n yo n wah gbí nêne, à kéle n wěkɩ ne gbɩ-á kéle. ⁸ Liyel ye nímɔ tārɔyòle ne, Yesu Krista tyínɔnɔ nê-á me nímɔ sɔkɔ, képah-á ní nɩ kɔ kè n yɔri yé tyíle.

⁹ Máh me Liyelle n ni yé tyí tir nê tyí sɔkɔ, képah ye yò ne: Tyínɔnɔ nê-á me yé sɔkɔ, kè ne n yuku yahle, yé kɔ yé pɩ lékám névyɛle, ànê yí pírípúle. ¹⁰ Képah sɔkɔ, tyi nónó-á yĩne kal, yé kɩ sɛpíle n yah n tɔkɔ n pɩne. Képah-à pɩ, yé kɩ me yályál wényo-nsah kěne yé tyí Krista syɩ n pɔ sòle. ¹¹ Képah sɔkɔ, yé kɩ tyi pólle n pɩ gbɩ wěkɩ yò Yesu Krista gbò yò, Liyel yĩn kɔ kè kɩ pɩ gblò, té kɩ n gbilki.

Nìvìnì tir yónó yah yúkúnóle

¹² N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé pĩ ne, tir nê-á nímɔ yĩni tē, káh yòhnìnɔnɔ pɩ Nìvìnì tir yónó yah yúkúnó sɔkɔ. ¹³ Yé náh we di, yòtē dí tǔrɩ kéte nē sɔkɔ-á nne wòkònpèkè sɔkɔ, nénpó tãn pól ànê no téló pól pĩ ne, Krista tò yĩn-á nne wòkònpèkè sɔkɔ. ¹⁴ N yúnpyé-á nímɔ we wòkònpèkè sɔkɔ sě, wān mɔ pé kan Tě ñgbě yò sěno yò. Káh pɩ sě, pé nɩ tɔ gbah syāh, pè Liyel weyne n yo tíkí kěne. ¹⁵ Gbɩ tē wɔ ye, túkú me nímɔ dɔɔ yɔ yinne Krista tyíle n yo à pé gblɔyne n tɔkɔ n pɩ fónfó nímɔle. Nte tókú tē wɔ me kéle n yo sòno pèplɔle pé sɔkɔ. ¹⁶ Tyínɔnɔ sɔkɔ ye pépi n pɩ képahle. Pè pĩ ne Nìvìnì tir gbɩ yo n wah yĩn-á nne ásò. ¹⁷ Nte nónó tē wɔ-á Krista tyíle n yo à nímɔle n fwo, pépi sòno náh me plɛ. Pè me n sò ne páh kɩ wān mɔ n pɩ nímɔ wòkònpèkè sɔkɔ déno yèvyāhrɩ yò. ¹⁸⁻¹⁹ Nte képah náh me tir yóle nímɔ tyí. Kè sɔ pɩ sòno tókú sɔkɔ ò, kè sɔ pɩ sòno pèpɛy sɔkɔ ò, Krista tyí tē wɔ me n yo. Képah ye, kè me nìvìnè nímɔ tyí.

Té nímɔ pĩ ne yépi nírí ànê Yesu Krista Mirki yòhnìnɔnɔ gbò yò, yí mē-á me n pɩ nímɔ pwáhnɔnɔ wěkɩ yò. Képah ye, ní nɩ kɩ tɔ n vɩ n

yuku n pi yahle. ²⁰ Mâh me nê syiki tẽ kègbile, té ní gbò sàhnó me ké yõ, képah ye ne, sen káh ní tẽ ní tyípiní yó ntẽ soko pólle. Nmo sɛnyĩno me ké yõ soko núkúnúkú ànê gbímegbí ne, mâh se wũ min soko ò, mâh se ku ò, képah-á kɪ Kristale n gbilki. ²¹ Yé nâh we di, nmo ménó yõle min soko, Krista gbilki yĩn ye. Té kúnóle, yõre wénó ye kéle nmo tyí. ²² Nte min soko tẽnó-à kɪ nmo kõ mé fẽ tõ we n pɪ n pi yõre-á me nê tyí, mé yĩne mè nê tẽ yah n tɔko wé? ²³ Nmo me tòtò sɔno soko. Mé me ké tyí ne mé yal kèkõyó mè soko mé n kyɪ n tẽ Kristale, képah tyí me kal ní tyí. ²⁴ Nte ní tẽnóle min soko, yõ me képah tyí kal yépi yĩnne. ²⁵ N sɛnó me ké yõ, ànê mé pĩ ne máh kɪ wũ, kɪ n tẽ n pi yé pólle, yé yah yuku yĩn ànê yé nìvìnì we yĩnne Liyel yõ sɛnó soko. ²⁶ Képah soko, nmo syínponole yé tñò, kè kɪ yé kõ yé kɪ Yesu Kristale n gbah n gbilki. ²⁷ Nê tẽ-á tah kal, yé yé minne n pɪ à yĩne Krista Nìvìnì tir yónóle. Képah soko, máh kɪ sɔ pɔ wil yé tyí ò, máh kɪ sɔ pɔ n wil-ñkɛne yé tyí ò, mé kɪ me yé tyíle n nohnɪ ne yáh me su yĩn gbáhkì núkú yõ sɔno núkúle yé soko, té me so wẽ tyí à gbah tẽ Nìvìnì tir yõ sɛnó yah yúkúnó tyí soko. ²⁸ Yé káh ye yé sɛpébi kõ pè yé wore tir yó ntẽ soko. Képah soko ye pè kɪ pĩ ne pé tyí yɪkɪ yɪkɪ wèkì yõ-á péle, té yépi-á me pwáhnmonɔ wèkì yõ. Liyel ye n pɪ sépi pólle. ²⁹ Yé nâh we di, Liyel ye yòbènorɪ pɪ yé tyí yé kõ yé pɪ Krista yõ sɛpúle. Té kè nâh yĩn n yõ sɛnó ó tyí dé, yé kɪ tõ yèvyáhri tɔ we n pɪ n pi nmo yĩnne. ³⁰ Yépi ye me mékile n fwo Nìvìnì tir yah yúkúnó tyí soko nmo tyí kòle, sɔ-á lésò yé ní we mé me ké mékile n fwo. Té nmo me yõ soko sɛ kéle. Yépi ntẽ pínó me ké soko ó.

2

Krista gblõy tìkinmonole ànê n nê-ngbɛ dùkùle

¹ Yé wró kwrónmonole Kristale, kè me sòréle n mo yé soko. N tyínono nê-á yé soko, kè me yé nnole n sũ. Yé wró me kwrónmonole Liyel Mirkile. Yé me wẽ yãmnɛ n yah, té me pèporɪle n pɪ wẽ tyí. ² Káh pɪ sɛ, núkúnúkú tɛne, yé ne n sah núkú yõ. Tyínono dùkù núkú yĩne kè ne n me yé soko, yè mó yé foko táh ànê yé sɔno pɪ núkúle. Yáh képah pɪ, nìvìnì ye yé kɪ mo yĩn nmo soko. ³ Yé káh tir yó ntɛne n pɪ wẽ fwónó soko. Yé káh yé gblõyne n wèkɪ. Yé yé gblõyne n tiki n mo, yè mó no tɛlólɛ n tɔko n pɪ fónfó yé gblõyne. ⁴ Yé soko yó ntẽ káh ne n yah n yɛngbɛ tyi ó tyí dé, yé ne n sɔ n kal no tɛlóló tyí soko.

⁵ Sɔno nê dùkù-á sò me Yesu Krista soko, yé ye kéne sɔno dùkù nê me yépi tɔ soko.

⁶ Nmo me núkúle Liyelle,

té nê-á yĩne ñne, à nâh sò me kéle n yah n kõ káhkáh.

⁷ Nte à sépi pól we ye

té n gblõy pɪ yõle,

à n gblõy pɪ névile.

No pól sò ñne n pne névile.

⁸ A n gblõy tiki mo

à n sah Liyel tyí yõ,

à syi pɔ dahɪ yõ kũ ku.

⁹ Képah ye, Liyel me ñmɔ dɔkɔ sah kal no pólle, té yín-ńsah ñgběne à kɔ kal no téló pólle.

¹⁰ Képah sɔkɔ, yí nónó pól-á me yínyò sɔkɔ, ànê sétáh yò, ànê lékókwl,

sé pól kɪ sé gbètukunɔ di Yesu yah sɔkɔ,*

¹¹ té kɪ n yo ne Yesu Krista-á TĚ NGBĚNE, Sú Liyel yín kɔ kè kɪ n gbilki.

Yesu yò sěpú-á yĩne pè ne n pi sɔ

¹² N nénónó, máh sò me yé wró sɔkɔ té yé me n nohnɪ sɔ ní tyí gbímegbí, núkúnúkú mé náh me yé wró, ñte mé kéle n yah n kɔ yé tyí ne yé wǎn mɔ sě yé nòhnìnó yò. Yáh fyò pwah mɔ, yé tǒle ne n pi tíkí ànê wílsyahɪ sɔkɔ képah yĩne. ¹³ Yé náh we di, Liyel ye n dahbɪ yé sɔkɔ tǒ pínó dékèle à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sɔ, ñ té ké pínó tēnwenole yé kɔ yé kéle n pi à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sɔ. ¹⁴ Yé tyi pólle ne n pi wènkyò wékí-ńkēne, ànê yékâb kēne. ¹⁵ Képah sɔkɔ, yé kɪ pi pèkè kě névyele, pè náh wényo-ńsah we n pi yé tyí. Yé kɪ pi Liyel wēnpìle, lékàh kě névyele kèkòyó névyé wró, pépi nónó-á yínvi ànê nēpèl ó pé tǒ. Yépi yĩne yé pi kyòole pé tyí, sɔ-á ńwɔ kèpyele kyò yínyò sɔkɔ. ¹⁶ Té wey nê-á minne névyele n kɔ, yé képah yo pé tyí. Képah-à pi, kè kɪ pi yò yǎnòle ñmɔ tyí Krista syɪ n pɔ sòle. Té kè kɪ tǒ kè wēkɪ ne máh yèvyǎhɪ ànê tǎn nónó pi sɔkɔ, sè náh pi yò kēne. ¹⁷ Yépi-á yèvyǎhɪ nê pi Liyel yò sěno yĩne, ñmɔ-à kɪ sɔ me yĩne mè n ko n pi sárkále à tahl képah tyí ò, nìvìnì ye kéle ñmɔ tyí. Té mé me ké nìvìnì sɔkɔ yé tǒle. ¹⁸ Yépi tǒle, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ, yé ké nìvìnìne n pi ñmɔle wě tyí.

Timote ànê Yepafroditi tyípinìne

¹⁹ Nmɔ gbò sàhnó me TĚ ñgbě Yesu yò ne máh kɪ Timote tǒ yé tyí kè náh tǒ n mo n pi. Képah sɔkɔ, wáh kɪ kyɪ yah yé tyí té ñ syɪ, à kɪ pɔ yé tyí kèdùkù we yo ní syah ní nɪ kɔ kè kɪ de. ²⁰ Yé náh we di, ñmɔ ó me ñmɔ tyí nê nɪ-á me n yɔɪ yé tyíle ñmɔ tyí kǒle. ²¹ No téló pól tē wɔ me n yah pé yēngbē tyí ó tyí, pé dyɔ náh me n kwne Yesu Krista tǒ tyíle. ²² Nte Timotele, yépi ńtē pĩ ne tyípinì sɔkɔ-á à kè wēkɪ ne, tǒnpi pèpey-á péle. A ñ gblɔy kɔ Nìvìnì tir yónó tǒ sɔkɔ ñmɔle wě tyí, sɔ-á wēnpir tǒle n pi ñ sú tyí. ²³ Képah ye, ní tyí-à kɪ fyò pɔ sah gbáhkì núkú yò, ñmɔ ye mé me n yah ne máh kɪ núkú tǒ yé tyí. ²⁴ N sěnyĩno me ké yò ne TĚ ñgbě gbò yò, ñmɔ ńtē tɔ-á kɪ pɔ yé tĩne kè náh n mo n pi.

²⁵ Nte mé kè we, mé yĩne mè ní yǔnpi Yepafroditi kɔ à ñ syɪ n yuku yé tĩne. N kó-ò ye ñne, tǒ núkú pípú ànê mékì núkú fwópú tǒ ále. Yépi ye ní fyǎhnó we, té à wilki tǒ ní tyí à pɔ ní yohnɪ mɔ. ²⁶ Yé pól we dékè me à tē yíí, té yáh noh ñ yónó tyí sɔkɔ, kè me yótókóbíle ñ tyí. ²⁷ Kègbɪ yò, à sò me n yo. Fárko fárko à náhkɪ ku. Nte Liyel me ñ yām yah. Té kè náh pi ne ñmɔ ó yām sɔ à yah dé, ñmɔ tɔ yām ye à yah wǎn

* 2:10 2.10 - Yah n te Yesayi 45.23.

kõ kè náh n mɔ n pi ní yèkwɔri yõ. ²⁸ Képah ye, mé kɪ à kã à kɪ n sɪ yuku súú yé ònnè, yé kã yáh kɪ à wɛ, kè pɪ nìvìnìne yé tyí n̄tõ, kwáh mó wilki n̄mɔ tɔ yèkwɔri sɔkɔ. ²⁹ Képah ye, yé à tẽ ple nìvìnì sɔkɔ Tẽ ñgbẽ yinne, yé mó sɛnknɔ névyele ne n sõ. ³⁰ Yé náh wɛ di, Krista tõ yin ye à ku farkɪ. Yépi-á ne yé n̄mɔ yohnɪ n mɔ yí nónónè, té yé náh fẽ n pɔ séle ní kã n pi yé gblɔy, ñmɔ fẽ syi kũ dlo gbal à sè syi pɔ ní kã.

3

Kóló pèpeyne Liyel yah sɔkɔ

¹ N̄ yúnpyé, yé ne me nìvìnì sɔkɔ yé wró kwrónmɔnɔ yinne Tẽ ñgbẽne. Máh tyi nónó yo sɔkɔ te yé tyí, kè náh me kwlónóle ní tyí kɪ tõ ní syi sè wárki tekɪ mɔ yé tyí. Képah n̄tẽ ye kɪ yépi yohnɪ mɔ yéki tẽ wèkɪ pèpey yõ. ² Yé yé gblɔyne n kyɔmɪ tontúkù pípúle, kéne pãhlɔle, pépi nónó kòkè kònó-á wil fí yó ó kãmnóle. ³ Ké gbu tẽ yõ, ápi wɔ ye kò kòkè pèpeyne, képah nê-á Liyel yin gbilkinóle n̄ Mirki gbõ yõ. Kè me yõ yónóle á tyí áyáh wɛ kwrɔ mɔ Yesu Kristale té á náh me á gbõ sah á gblɔy yõ. ⁴ Nn̄i yó tẽ-à fyò fẽ n̄ gbõ sah n pi n̄ gblɔy yõ, gbu kɪ sò fẽ wɛ n̄mɔ tyí kal tẽne kɪ ní gbõ sah ní gblɔy yõ, ⁵ n̄mɔ nê-á kò ní dúbínó sèpìn kwártõ-ò sòle, té mó tõ pɪ Yisrayel neyne à wil Běnsyame yĩkɪ sɔkɔ. Yebreke ye ñne, ní dúbípúle Yebreni ye péle. Nsyifuno tyi kònsàhnó wàl kópú nónó-á pè n ye Farisi wèkɪ kópúle, pépi sɔkɔ ney yó ye sò ñne.* ⁶ Té à yuku gbáhntẽno tyí ònnè kéne wàl kóló sɔkɔ, mé sò me Yesu yõ sɛpú ònkìle n fõh. A tõ yuku kéne wàl kóló tyí ònnè, ney náh sò fẽ lékàhle n kã n pi. ⁷ Nte kéne tyi nónó-á sò me yõre tyile n̄mɔ tyí, núkúnúkú mé me pɔ sè wɛ syíkínó tyile Krista yinne. ⁸⁻⁹ Gbu yõ, Tẽ ñgbẽ Yesu Krista wénp̄nɔ-á pɪ pèpɔri ñgbẽ n̄ne n̄mɔ tyí, képah yinne mé me tyi n̄pɪ pólle n yah syíkínó tyile. Mé me ké tyí ne mé pɪ Krista tyíle, ànê ní wró mó kwrɔ mɔ ñne. Képah ye ní kã mé fẽ syi ní náh vi tyi pól kã, té sé pólle n yah tũ yõ yí tyí kòle. Mé náh tõ me n sõ ne tyi kònsàhnó wàl kóló-á pɪ ñne tómm dé. Krista yõ sɛnó gbõ yõ ye mé pɪ tómm. Liyel ye n pɪ névile tómm Krista yõ sɛnó gbõ yõ. ¹⁰ N̄mɔ-á me nê tyí képah ye yõ ne, mé Krista p̄ ànê tãhkɪ nê-á yilki mɔ n̄ lékóle, ànê ní vyãh mó wɛ n̄ yèvyãhrɪ pínó sɔkɔ, mé mó n pɪ n̄ tyí kòle n̄ ku dùkù sɔkɔ. ¹¹ Képah sɔkɔ, ní s̄nɔ kɪ me ké yõ ne ní tɔ lékó-á kɪ pɔ n yilki n mɔ n pi.

¹² Kè náh me á kɪ ne nê-á mé n yah n kã mé s̄ kè wɛ te, ànê ní tyí s̄ pɛkɪ syi ké yin tyí dé. Nte mé me yõ sɔkɔ ní tólóle ne mé gbah n tẽ mé kè wɛ, képah nê yin-á Krista ní ye pɪ ñmɔ ó tyile. ¹³ J̄s̄ dé ní yúnpyé, kè náh me á kɪ ne n̄mɔ s̄ kè wɛ te. Nte nê-á mé me n pɪ, kè wɛ yõ: Tyi nónó-á sɔkɔ te, mé ní dyɔ mɔ n fwo sépi tyile, n̄ té yah ònnè tyile n yĩkɪ. ¹⁴ Mé me n to ké yinne n yĩkɪ yõre wɛ yinne Liyel-á ále n ye ne á pɔ nê syi yinyõ, Yesu Krista gbõ yõ. ¹⁵ Ápi nónó pól Yesu yõ sɛnó-á de yin, s̄ ye á yinè à ne n sõ. Nte s̄nɔ káhkí-à kɪ se me yé sɔkɔ tir yó tyí sɔkɔ, Liyel kɪ tõ képah dùkùle yé wèkɪ. ¹⁶ Káh kɪ s̄ n pɪ s̄, áyáh me

* 3:5 3.5 - Nsyifuno pólle, Yisrayel no ye péle. Yisrayel no pólle mó, Yebreni ye péle.

n kɔ wɛ̀kì nê yõ à pɔ syi núkúnúkú tyí, á ye yõ sɔkɔ ne n yuku yahle képah ó yõ.

¹⁷ N yúnpyé, yé ímɔle n yah n pi. Áyáh pi òkù nê wɛ̀kì, nónó-á me képah wɛ̀kìle n kɔ, yé pépile n yah n pi. ¹⁸ Mé ye kè yo sɔkɔ te yé tyí gbáhyí náhnáhle, té t̃ me ní syi kéle n yo yé tyí gbní sɔkɔ núkúnúkú ne, Yesu Krista dahn yõ kúnó-á nêne n pekì, névyé náhnáh pi òkù-á me kéle n wɛ̀kì ne p̃áh me kéle n fwo. ¹⁹ Pépi tyí-á kɔ pɔ n yíkì n pi ké tyé-ńsah sɔkɔ. Pé kèkùrn-á pi pé liyelle. Tir nê-á senne pè t̃ n pi, pè n ne me pé gblɔyne n gbilki képah sɔkɔ. Kèkòyó yí ó tyí-á pépi n ne n s̃. ²⁰ Api t̃ wɔ sú f̃ me yínyõ sɔkɔ, rýáh sɔkɔ-á á pwáhnmo-ò nê-á T̃ ñgb̃é Yesu Kristale, à kɔ n wil n pɔ n pi, áyáh me ñmo nêne n dekì. ²¹ Api wil gb̃ensê nê-á sohki k̃ene, à kɔ pɔ kè vi mo pi ñmo wil gb̃ensê tyí k̃ole, nê-á gbilkínó me n sah ké yõ. N t̃enp̃enó gb̃ò yõ ye à kɔ pi képahle, nê-á yíyìn pól k̃ò sè n sah ñ tyí yõ.

4

¹ Képah ye ní yúnpyé pèplo, yé gbah n t̃ s̃ent̃ene yè yé s̃onɔ sah ỹí T̃ ñgb̃é yõ. N ñññó, yé we dékè me ní kah t̃. Yépi ye ñmo ñiṽñi ỹole, ànê yépi ye yõ ñmo ỹole.

Pole-á ṽinm̃onɔ nê k̃ò

² Mé kéle n yah n k̃ò Yevodi ànê S̃ētisiyi tyí ne, pè pé wró kwɔ n mo T̃ ñgb̃é wɛ̀kì kóló sɔkɔ. ³ Té áwɔ nê-á t̃ò núkú pí-ò p̃ep̃eyne ímɔle, mé kéle n yah n k̃ò á tyí ne á Yevodi ànê S̃ētisiyi yohni n mo pé wró k̃ò kè kwɔ n mo. Yah, syó ỹisyó ye péle, nónó-á so mo ñmo tyí á gbah t̃ ñiṽñi tir yah yúkúnó tyí sɔkɔ. Klema to s̃ò me péle, ànê ní t̃ò núkú pípú tél̃le, pépi nónó yni-á me wárkínsàhñole tyé-ńk̃é min névyé yni s̃éb̃éy sɔkɔ.

⁴ Yé ne n me ñiṽñi sɔkɔ yé wró kw̃rónm̃onɔ ỹinne T̃ ñgb̃ene gb̃imegb̃í. Mé kéle n t̃ò n yo yé tyí, yé ne n me ñiṽñi sɔkɔ. ⁵ Yé yah, T̃ ñgb̃é pónó me yúkey. Yé ye no pól yéle n pne ñép̃plo tyí sɔkɔ. ⁶ Yé káh n ye yé yáh-ńsah tye tir yó ñt̃ene. Té tyi tyi pól sɔkɔ, kwáh nê yét̃-à yé t̃, yé kè ni Liyel tyí níri pínó sɔkɔ, yé mó wɛ̀kì ñ tyí ñ p̃ep̃ori pínó ỹinne. ⁷ Képah sɔkɔ, ñ yèviñi nê-á k̃an pi névi s̃oñle, képah kɔ yáh-ńsah tyénó yah k̃ò déñle yé nno ànê yé s̃onɔ sɔkɔ, yé wró kw̃rónm̃onɔ gb̃ò yõ Yesu Kristale.

⁸ Nê-á mé kɔ yo yé tyí ké tyé-ńsah sɔkɔ ní yúnpyé, tyi nónó-á me gbl̃le, té ỹine gbilkíñole, ànê tyi nónó-á me tómtóm té me yályál, ànê tyi nónó tyí-á kɔ f̃e no névi tyí té à kɔ sè f̃e syi, ànê tyi nónó-á me tyipénalle té me n mo n k̃ò, yé ye sépi ó ne me yé s̃onɔ sɔkɔ. ⁹ Yáh tyi nónó s̃ah ñmo tyí, té nónó we t̃okɔ ñmo tyí, ànê yáh tyi nónó noh ñmo tyí, té ní we mé me tyi nónóne n pi, yé ne n kɔ sépi w̃l̃ yõ. Képah sɔkɔ, Liyel kɔ me yéle ñmo nê-á yèviñine n k̃ò.

Pole wékíñole Filipi kwil t̃an tyí, pé p̃ep̃ori pínó tyí sɔkɔ

¹⁰ Mé ñiṽñi ñgb̃é we T̃ ñgb̃é wɛ̀kì kóló sɔkɔ, yáh s̃oñp̃ile t̃e we kè we wɛ̀kì ñt̃ò ne ní tyí-á me tah yé tyí. N tyí s̃ò me tah yé tyí, ñte yé náh s̃ò me sỹ-ńsah we à f̃e kéle ní wɛ̀kì. ¹¹ Kè náh pi ne ní fyáhñó s̃ò ní k̃ò

mé képahle n yo dé. Máh nê sãh képah ye yò ne, kè sɔ̀ dùkù nê óle, kè n ne n me yínénóle nímó tyí. ¹² Mé ní minne n pɪ n pne yãm sɔ̀kɔ, té mó tɔ́ kéle n pɪ n pne tahrɪ sɔ̀kɔ. Tyi pól sɔ̀kɔ ànê duke duke pól sɔ̀kɔ, nímó n fě ní minne ne n pɪ. Kàh se tēkɪ sɔ̀kɔ ò, kàh se kwekɪ sɔ̀kɔ ò, mé ní gblɔ̀y dar mɔ́ sépi pólle. Mé ní minne n pɪ n pne tahrɪ sɔ̀kɔ, té mó tɔ́ kéle n pɪ n pne fyàhnó sɔ̀kɔ. ¹³ Mé kɪ fě tyi pól pɪ Yesu Krista gbò yò, nímó nê-á tãhkɪle nne n kɔ́. ¹⁴ Nte képah fyé yò, yé pɪ ple gbò dáhbínóle ní tyí ní yèvyãhrɪ gbí sɔ̀kɔ. ¹⁵ Filipi tãn, yépi nítě pínó me ké sɔ̀kɔ ne, Nìvìnì tir yónó tyah gbíne yé ònne, gbí nê-á sò mé yal Masedonɪ sɔ̀kɔ, à wil yépi tyí sɔ̀kɔ yépi nónó-á pɪ soh nímole à kwáhle ní kɔ́, té kwáh we syi ní tyí, Yesu yò sěpú ònkɪ yó nítě nãh tɔ́ kwáhle ní kɔ́. ¹⁶ Gbí nê nítě fyé-á sò mé me Tesaloniki kwil sɔ̀kɔ, gbáhyí núkú ó nãh yé tekɪ mɔ́ ní tyí yòhnìnmonole. ¹⁷ Kè nãh me á kɪ ne mé sɔ́ me ké tyí ne, yé yile ne n yí nne n kɔ́ dé, nte mé me ké tyí ne wãn mɔ́ yé pèpɔɪ pínó yòre wénó yò. ¹⁸ Yáh yí nónó pól tekɪ mɔ́ ní tyí, mé sè we syi, kwáh yó nítě nãh tɔ́ me ní tekɪ. Yepafroditi-á fyò pɔ́ yòhnìnmonole ní kɔ́, nê-á yé à kɔ́ ne à pɔ́ ní kɔ́, mé núkú pɪ kwáh nítěne. Kéne yòhnìnmonɔ̀ mène, tyípépye ye kéle Liyel yah sɔ̀kɔ, wãh nê fě syi, té ké tyí nɔ̀ n tyí. ¹⁹ Nímó Liyel nê-á tahrɪle n tyí tyétyéní kě, à kɪ syò Yesu Krista tyí, kɪ yé yétò yí pólle yé kɔ́. ²⁰ Gbilkínó ne n sah ápi Sú Liyel yò gbímegbí. Amiina!

²¹ Yesu Krista yìn yò, yé weyne Yesu yò sěpú nénúkú núkú pól kɔ́ ní tyí . N yúnpyé Yesu yò sěpú nónó-á me nne ásò, pé tɔ́ n wekɪ yé tyí.

²² Yesu yò sěpú pól n wekɪ yé tyí, ké dú dɔ̀kɔ nónó-á me tòle n pɪ yòtě dí Sesar tyí ásò sɔ̀kɔ.

²³ Tě òngbě Yesu Krista yòbènrɪle ne n pɪ yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Kolosi tãn tyí

Pole wékínóle Kolosi tãn tyí

¹ Nmọ Pole nê-á pɪ Yesu Krista tẽntò névile à yĩne Liyel nìvìnìne, ñmọ ànê á yũnpɪ Timote ye ² n tekɪ n mọ sébéy mènne yépi tyí, yépi nónó-á pɪ Liyel nole Kolosi kwil sọko, té pɪ á yũnpyé Krista yò sěpú kègblole yé wró kwrónmọno gbò yò Yesu Kristale. Á kéle n yah n kò á Sú Liyel tyí ne, à yòbènrɪ pɪ yé tyí à mó yèvinne yé kò.

Pole me weyne Liyelle n kò

³ Liyel nê-á á Tě ñgbě Yesu Krista Súle, gbímeḡbí áyáh ñne n ni, à n ne n wekɪ ñ tyí yé tyí sọko. ⁴ Yesu Krista yò sěno nê-á me yé sọko, ànê ñ yò sěpú tyínọno nê-á me yé sọko, á sé tyí yónó noh. ⁵ Gbɪ wey nê-á Nìvìnì weyne, ké yínintěno gbenne yé tyí, képah sọko ye yé noh kéle ne gbò sàh-nsah yó-á me yé tyí yínyò sọko, té me yé gbò sah ké yò. ⁶ Kéne Nìvìnì tir mè-á yini tẽ yépi tyí gbí nēne, káh sò me tòle n pɪ n tó mọ kèkọyó tantàn pól sọko sò, sě kéle yépi to ùnne, à tọko sò nê-á yé kè pĩ kègbɪ yò sọko ne Liyel-á yòbènrɪ pɪ yé tyí. ⁷ Àpɪ nénóní Yepafratɪ nê-á me tò núkule n pɪ ápile, ñmọ ye kò yéle kwónó mènne. Krista tònprɪ négbí ye ñne nê-á me tòle n pɪ yépi tyí. ⁸ Liyel Mirki-á tyínọno nê dahbɪ yé sọko, à ké tyí yo á tyí.

⁹ Képah ye, ápi to-á yé tyí noh sò nēne, à tọko lésò tyí, á náh me yal mọ nírí pínóle yé tyí. Á me kéle n yah n kò Liyel tyí ne à ñ dyo yíine yé wěkɪ palle, yípĩ ànê lékám gbò yò nónó-á n wil ñ Mirki tyí. ¹⁰ Képah sọko, yé kɪ tẽ we n ko à yĩne Tě ñgbě wěkìle, kɪ ñ dyo yí tyile n pɪ gbímeḡbí. Yé kɪ tyípeplo duke pólle n pɪ, té kɪ Liyelle n gbah n pĩ n yuku yahle. ¹¹ Á me kéle n yah n kò ñ tyí ne à tǎhkìle yé kò tyi tyi pól sọko, ñ tǔrí tǎhkì gbò yò, sǔnko yé fě tyi pólle n sro. ¹² Yé wekɪ Sú Liyel tyí nìvìnìne, ñmọ nê-á ténwenole yé kò yé vyǎh kò kè we ñ pèpɔrɪ wénó sọko, wǎh képah nê yah sah ñ tǔrí kyòo sọko kɪ névyé kò, nónó-á me ñ tyí yò. ¹³ Á ye á yɔrɪ tẽ syi fěntũ tǎhkì gbò, té á dah mọ ñ nìdè Pídí tǔrí sọko. ¹⁴ Kéne Pídí gbò yò ye á pwáhnmọno we, té á tyípèl me yò mọ á tyí.

Krista ye yiyin pól Tě ñgbēne

¹⁵ Liyel nê-á à náh n we yĩne, Krista me ñmọ tyí kòle. Nmọ ye Liyel Pi gbenne. Á me Liyel gbēnrɪno pól yò.

¹⁶ Yé náh we di, ñmọ gbò yò ye yiyin pól mọ.

Kè se yínyò sọko ò, kè se sètáh yò sọko ò,

kè se yí nónó-á n we yĩne ò, kè se nónó náh n we yĩne ò,

kè se mrey tǎhkínóle ò, kè se névyé fnèpule ò, kè se yòtǎmnóle ò, kè se tǔrí yò névyele ò,

ñmọ gbò yò ye pé pól mọ, ànê pé pól me ñmọ tyí yò.

¹⁷ Nmọ yiyin pól dyah tẽ,

yíyìn pól me òmò gbò yò sòkò.

¹⁸ Yesu yò sěpú fínkì yõtē ye òmòlẹ, pépi nónó-á ò wil gběnsẹlẹ.

Nmò ye tyàh-nsahle,

òmò lékó ògbò ye yilki mò,

sǒnko òmò pì gbenne tyi tyi pól sòkò.

¹⁹ Yé nàh wẹ di, kẹ ye nò Liyel tyí à tẹ òmò sòkò ò tǒó.

²⁰ Tẹ me ké tyí ne pé névyẹ ànẹ yíyìn pól wró tǒ sah péwò Liyelle, Krista gbò yò.

Liyel Pídí mè kúnólẹ dahni yò, képah gbò yò ye yèvinu wẹ Liyel ànẹ no pól wró

sétáh yò ànẹ yínyò sòkò.

²¹ Ngbòlẹ, yépi tò wró lésò me gbékínólẹ Liyelle. Sẹpérí lésò me yé wró ònne yé sòno tókúni ànẹ yé tyítókúni pínó yínne. ²² Nte nukúnúku, ò Pídí-á wil gběnsẹ sòkò kú nẹ ku, képah gbò yò ye Liyel yé wró kwrò mò ò gblǒyne, ne yé pò yìn péwò yah sòkò yályál pèkẹ kěne, ànẹ wényo-ńsah kěne yé tyí. ²³ Nte yé yíne yè Liyel yò sěno tẹ yìn gbáhngbáh, yé yìn dùkù mó ne n me palle. Yé gbò sàhnó-á me nẹ yò à tókò yé Nìvìnì tir noh sò dùkù tyí, yè káh pò gbe mò kéle. Kéne Nìvìnì tir ye yo kèkòyó névyẹ pól tyí, képah nẹ tǒ sòkò-á òmò Polle.

Pole-á Liyel tǒ pì yèvyǎhrìlẹ dùkù nẹne

²⁴ Máh me yèvyǎhrì nẹne n pì yépi yínne, nukúnúku mé me képah nìvìnì sòkò. Yé nàh wẹ di, òmò me ní gblǒy kǒ à Krista yèvyǎhrì tẹy tókò n pì ò yò sěpú fínkì yínne, pépi nónó-á ò wil gběnsẹlẹ. ²⁵ Nmò pì tǒnpìlẹ yépi Yesu yò sěpú fínkì tyí à yíne Liyel-á tǒ mè dahbi sǒ ní gbò yé yínne. A kẹ dahbi ní gbò ne mé pé wẹy pól yo, ²⁶ képah nẹ-á pì Liyel sẹfìn sò tirlẹ, nẹ-á à me no pól wǒbi sah kéle ògbò dùkùlẹ, té me kéle Yesu yò sěpú fínkì wò wẹki nukúnúku. ²⁷ Yǒre ògbě ànẹ tǒrí nẹ-á me sẹfìn sò tir mè sòkò, névyẹ tyí nónó nàh pì Nsyifunlẹ, képah ye sò Liyel me ké tyí ne pé wẹki. Sẹfìn sò tir mè wẹ yò: «Kristalẹ yé wró sòkò, yé gbò sàhnó kì me Liyel tǒrí wénó yò òmò gbò yò.» ²⁸ Nmò tyí ye á me n yo no pól tyí, té me ké gbáhdýáhle n di n sah nénúku nukú pól tyí, té me nénúku nukú pólle n kwò yípi duke pól sòkò, sǒnko no pól Yesu yò sěno de yìn pé wró kwrónmòno gbò yò Kristalẹ. ²⁹ Képah yìn ye mé me tǒlẹ n pì, me ní tah sah syikey sòkò Krista táhkì gbò yò, nẹ-á me tǒlẹ n pì yíí òmò sòkò.

2

¹ Mé me ké tyí ne yé pí ne máh me mékì ògběne n fwo yépi ànẹ Lawodise tǎn yínne, à tahlì nónó nítẹ tò pól-á pè nàh ní wẹ yah yíne.

² Mé me ké tyí ne nìsàh wẹ pé sòkò, pè mó pì nukúle tyínno sòkò, lékám mó ne me yíí pé sòkò. Képah sòkò, pè kì Liyel tir wǒbìnsàhnó pí, nẹ-á pì Kristalẹ. ³ Yǒre nẹ-á yípi ànẹ pnèno sòkò, ké pól me wǒbìnole òmò sòkò. ⁴ Mé tir mènẹ n yo yé tyí sǒnko nnì yó nítẹ káh n pò yé pilki vyáhsesyíri sòkò. ⁵ Gbi ye, òmò tẹ wò nàh me yéle fí nukú sòkò ó, nte

mé me yéle sōno soko. N ni me vínóle yéle, máh kè we yé me yé tah sah té me Krista yō sēnó koh tē yīn gbāhngbāh.

Min pínóle Krista gbò yō

⁶ Yáh fyò kè fē syi ne yé Tē ñghē-á Yesu Kristale, yé yé minne n pi yé wró kwrónmōno soko ñmole. ⁷ Yesu yō sēnó nē-á me yé soko, yé ye ké yāhni ne n me dinyīnole ñ soko, yé mó yé min pólle n pi ñmo tyí yō. Yé ne me sūnyīnole Yesu yō sēnó soko sō-á pè yé kwò kéle, yé mó pi Liyel pèporu pípu ñgbnole. ⁸ Yé yé gblōyne n kyom sōnko ñnī yó ñtē káh n pò tyídí ànē kèkōyó tyi tōko à yé pilki tē mìnì tyile, ñ névi yōtāhsyi lékāmne. Sè náh me wēkì núkú yō Krista tyile. ⁹ Yé náh we di, Liyel me tēnóle Krista soko ñ tōó. ¹⁰ Yiyin pól me yépi tyí ñmo gbò yō. Nmo ye yōtōrí ànē tēnwēnōno pól yōtēne. ¹¹ Yé wró kwrónmōno gbò yō ñmole, yé kòkè kō. Kéne kòkèle, névi gbò pínó náh kéle, Krista pínó ye kéle sōnko kè á wilki á tyípékè soko. ¹² Yé náh we di, yáh wēlnwīlkinó we ni soko, kè me á kɪ ne yé lékyí sō yī ñne wē tyí, té me yilki mō ñne wē tyí, yáh sōnpíle sē Liyel tǎhkì yō, nē-á yilki mō Krista lékóle. ¹³ Ngbòle, yé lésò me lékyí sō yé tyípél ànē kò-ñkē yīnne. Nte núkúnúkú, Liyel ye minne yé kō ànē Kristale wē tyí. A á tyípél pól yō mō á kō. ¹⁴ Ayáh Moyisi tyi kōnsāhnó dēl pi té lékàh ye kɪ sō pò á kō n pi, Liyel ye képah niri to á tyí, té ké tyí yɪkɪ Krista syínó gbò yō dahni yō. ¹⁵ Yōtām ànē tēnwepu nónó-á me yīnyō, Liyel ye pé tǎhkì tyí yɪkɪ kwèyy. À pè pi yèdimòle no pól tyí à n yori n kō wòkònpèkè soko névye tyí kōle Krista kúnó gbò yō dahni yō. ¹⁶ Kǎh pi sē, yé káh n ye ñnī yó ñtē yé tuke yōke képah náh pi wò wò kwáh yīnne. Yé káh n ye tē yé tuke syáh yó, képah náh pi ñwō sán yó wilnó, képah náh pi mɪ mɪ yòh tyí soko. ¹⁷ Sépi pólle, yípéplò nónó-á me n pi, sépi kètò ye. Nte ké kègbɪ tēne, Krista ye. ¹⁸ Névye nónó-á n pi á kɪ ne pè sō me pé gblōyne n tiki n mō yīnyō tōnpɪbɪ yah, té me gbilkínóle n sah pé yō, té me pé tah sah pé dléy tyile n mō n kō, yé káh ye pé soko yó ñtē yé yah kō yah yúkúnóle. Pé gblōy ye pè n gbilki pé foko tǎh tyi sōnole. ¹⁹ Krista nē-á yōle, pè yahle ñmo sō tēnóle. Té ñmo gbò yō ye gbèl tél-ñtān ànē yāhlo wil gbēnsé tantān pól tel sah wē tyí, wil gbēnsé kō kè fē n kyāh à yīne Liyel-á me ké tyí sō.

²⁰ Yé ku Kristale wē tyí, té pwah mō wilki kèkōyó sétān tyi tǎhkì gbò. Nte kwáh nē pi té yé tō yé minne n pi á kɪ ne yé sō me kéne tyi gbò sō soko, à fē syi pè kō pè yéle n kyī n mō n mō sēnkno tyi soko ñtō wé? Pè n ne: ²¹ «Káh kwáh mē tōko, káh kwáh mē yō, káh n tū kwáh mē tyí.» ²² Kéne yī pólle, á kɪ fē á gblōy tyí pekɪ séle ke núkú óle, té sè kɪ pi yō ké yīle. Névye yah yī tyi kōnsāhnó ye séle à tahlɪ pǎh kwónó nónóne n kō. ²³ Gbɪ ye gbilkínó sǎhnóle yīnyō tōnpɪbɪ yō ànē gblōy tíkɪnmōnole sé yah soko, ànē wil gbēnsé fóhnóle. Sè me á kɪ ne yípɪ tyi sō séle. Nte yōre náh me sé soko yó ñtē tyí. Névi dyo yī tyi ó ye séle.

3

Min pínó kēsánne Liyel wēkì kóló soko

1 Yépi to lékyî-á fyò yilki mo ànê Kristale wê tyí, yé Liyel fó yîle n yah n kô, nýâh soko-á Kristale tẽnóle Liyel gbòyò sòle. 2 Yé ne n sô Liyel fó yî tyí soko, yé káh ne n sô sétáh yò yî tyí soko. 3 Yé náh we di, yé ku té yé min me wòbìnsàhnóle Krista soko Liyel tyí. 4 Nte Krista nê-á yépi minne, ñmo-à sô nêne wil mo, yépi to kú wil mo ñne wê tyí ñ tórí soko.

Pi dùkù kedyâh ànê pi dùkù késânne

5 Tyi nónó-á pi kèkòyó mè tyile, yé sépi yal n mo, sépi nónó-á pi: Pròprò pínóle, pòpò pínóle, dékè tyi pínóle, dékè túkúnine, à tahl yísesúkú pínó tyí, képah nê-á sâh fálnó dùkù yóle. 6 Kéne tyi dùkù ye n yori n mo Liyel fòkònyàhnine ñ yóre yáhnlepu yò. 7 Ngbòle sò, yé min-á lésò me tyípekè yòri soko, sèntè ye yé me n pi. 8 Nte núkúnúkú, tyi nónó-á yé yîne yè milki, sè we yò: Fòkònyàhnine, ànê mál pínóle, ànê népèkè pínóle. Gbyo ànê wènpèkè yó ñtè káh ne n wil yé vyèy soko. 9 Yé káh mìnine n yo wê tyí. Yé náh we di, yé yé náh vi yé min pi dùkù kedyâh kô te, à ké tyípínì pól milki, 10 té me pi dùkù késânne n pi, képah nê-á Liyel me n vi n mo gbímegbí, sònko yè pi ñmo tyí kòle, yè mó ñne n pì yuku yahle ñmo nê-á mo yéle. 11 Képah soko, wàhkì náh tó n we n pi yìkìni téló ànê Nsyifunò wró soko, kènkòbe ànê kò-ñkèpú wró. Kè náh tó me á kú ne yàhnikò wo-á yî pì, té ñyo me náh yî pì. Kè náh tó me á kú ne ñyole yò-á té ñyo me gblòy yò névile. Nê-á me n mo n kô, Krista ye. Nmo ye yíyini pólle té me no pól min soko.

12 Liyel-á fyò yépi yah wilki pi ñ nole, à yé pi yályál ñ yah soko, té yé tyí me no ñ tyí. Képah ye, yé pi névyè yám yáhpú, ànê pèpori pípúle, ànê gblòy tìkìnmopule, ànê népìr névyèle, ànê nónó-á tyile n sro. 13 Yé wê sòmnole n pi. Nnì yó-à sô pi de ñ ní-ò tyí, yé yò mo wê kô. Tè ñgbè-á yò mo yé kô sô, yépi to ne n yò n mo wène n kô sè. 14 Nte nê-á kal sépi pólle, yé tyí no wê tyí. Tyínono gbò yò ye yé wró kú me kwónmonole palle. 15 Krista yèvuni nê me yé soko. Liyel ye yé ye kéne yèvuni we yinne, sònko yè pi wil gbènsè núkúle. Yé pi pèpori pípúle. 16 Yé ye Krista wey tò pi yíi yé soko. Yé wène n kwò, yè mó wène n vi n mo yípi soko. Yé pi pèpori pípúle Liyel tyí yé nno pólle, yè mó ñne n gbal, yè ñ yin gbilki gbilki yîle n gbi, à tahl Liyel Mirki-á yè nónó dahbi yé soko. 17 Yáh tyi nónóne n yo té tyi nónóne n pi, yé séle n pi Tè ñgbè Yesu yin yò, yé weyne Sú Liyelle n kô ñmo gbò yò.

Yesu yò sèpú wê tè dùkùle kóhkí soko

18 Syó, yé ne n sah yé pebi tyí yò káh yîne sô Tè ñgbè wèkì kóló soko. 19 Pebi, yé ye yé syó tyí no yé tyí, yé káh peke tè pé yò. 20 Wènpì, yé ne n sah yé dúbípú tyí yò tyi tyi pól soko. Képah ye Tè ñgbè n yah n kô yé tyí. 21 Dúbípú, yé káh fòkònyàhnine n mo yé wènpì soko kè kò kè po pi wìlkúnine pé tyí.

22 Yòbi, tyi tyi pól soko, yé ne n sah yé yòtâm tyí yò nónó-á me sétáh mè yò. Yé káh tòle n pi pé tyí pàh yéle n kyomú gbí nê óle, á kú ne névyè dyo yíi tè sô yé n yah n kô pí-nsahle dé. Nte yé yé gblòy tiki mo kéle n pi foko pépèrle yáh sònpule me Tè ñgbè yah tìkile n pi. 23 Yáh

sɔ tɔ nê dùkùle n pi, yé kéle n pi yé nno pólle Tě ñgbě tyí sɔ yé n pi kéle, kè káh ne n me ne névi tyí sɔ yé n pi. ²⁴ Yé pĩ ne níké Tě ñgbě-á kɪ pɔ yépi tɔ dyah n pi yípeplɔle, wáh sépi nónó yah sah ñ no yinne. Yé náh we di, ñmɔ Krista ye yòtě kègbule nê tyí-á yé n pi tɔle. ²⁵ Nte névi nê-à ñ gblɔy pi nétúkùle, ñ nétúkúni tyi lédyáhní ye à kɪ we. Yé náh we di, Liyel náh wáhkùle n pi.

4

¹ Yòtām, yé yé yòbule n tẽ n ple gbɪ wěkì yò sɔkɔ, yé mó yé dyɔ sah ne n kwne ne yòtě yó-á me yépi tɔ tyí yinyò sɔkɔ.

Pole-á vɪnmɔnɔ nónó kɔ

² Yé gbah n tẽ níri pínó sɔkɔ. Yé níri le n pi yé pépɔri pínó weyne Liyelle n kɔ. ³ Yé Liyelle n ni ápi tɔ tyí sɔnko à wěkì yikɪ mɔ á kɔ à fě ñ weyne n yo, ànê mè fě sètɪn sɔ tir tyíle n yo nê-á Liyel wòbi sah Krista sɔkɔ. Képah nê yín-á ñne wòkònpèkè sɔkɔ. ⁴ Yé Liyelle n ni í tyí sɔnko à í yah tẽ í kɔ mè fě sètɪn sɔ tir mène n yo n wah, máh yĩne mè kè yo sɔ.

⁵ Yé yé minne n pi lékámne Yesu yò sě-ńkēpú wró. Syò-nsah-à fyò we yé tyí pépɔri pi pi tẽne pé tyí, yé kè pi pé tyí. ⁶ Yé ye yé welo nóhnó nɔ névye tyí, ànê yòre mó ne n me sé tyí. Névi nê-á pikinyahno pi, yé ké yah tɔ n sah n yo tẽ tyí.

Wey kɔnóle

⁷ Á yúnpɪ Tisyiki nê-á í nénóníne ànê í kó-òle té me tɔle n pi palle Tě ñgbě tyí, ñmɔ kɪ pɔ í tyí kèdùkù pól yo yé tyí. ⁸ Nmɔ ye we te n tekɪ n mɔ ñne yé tyí ne à kyɪ á tyí kèdùkù yo yé syah à mó yé ni sũ. ⁹ Wonesimi tɔ me ñne, ñmɔ nê-á á yúnpile nê-á me tómm, té pi á nénóníne. Yépi sɔkɔ yó ye ñne. Tyi nónó pól-á me n pi ásò, pè kɪ pɔ sè yãh yé syah.

¹⁰ Arisitarkɪ nê-á me wòkònpèkè sɔkɔ ànê ñmɔle, à n wekɪ yé tyí. Markɪ tɔ n wekɪ yé tyí ñmɔ nê-á Barnabasɪ tyí névile. Markɪ tyí kèdùkù yo sɔkɔ yé tyí ne wáh kɪ pɔ yé tĩne, yé à tẽ ple. ¹¹ Yesu nê-á pè n ye Nsyusitusile, à n wekɪ yé tyí tɔle. Nsyufunɔ Yesu yò sěpú sɔkɔ, pépi ó ye me tɔle n pi ànê ñmɔle à Liyel tɔrí tyíle n yo. Pè í ni de yíi kègbile. ¹² Yepafrasɪ nê-á yépi sɔkɔ yóle, à n wekɪ yé tyí. Yesu tɔnpɪ ye ñne, nê-á me níri le n pi yé tyí gbíme gbí sɔnko yè ne n me súnyĩnɔle Liyel yò sɔnó sɔkɔ, Liyel dyɔ yíi tyi pól pi pi tẽne. ¹³ Á yèvyãhrɪ kah pi yépi ànê Lawodise tãn, ànê Yerapolisi tãn yinne. Nmɔ ítẽ kɪ fě pi képah tàrfyòle. ¹⁴ Dòktòr dí Likyi nê-á ápi kódíne, à n wekɪ yé tyí ànê Damasile.

¹⁵ Á yúnpyé nónó-á me Lawodise, yé wekɪ pé tyí à tahlɪ Nefa tyí ànê Yesu yò sěpú tĩnkɪ nê-á n tuke n mɔ n pɔ ñ gbò. ¹⁶ Yáh kɪ sébéy mè we kar, yé gbah n tẽ Lawodise Yesu yò sěpú tĩnkɪ tɔ kɔ pè kè we n kar. Nê tɔ-à kɪ se mó me tekɪ mɔ pépi tyí, pàh kɪ kéle yé kɔ, yé kè kar.

¹⁷ Yè mó n yo Arsyipi tyí ne, Tě ñgbě-á tɔ nê dahbɪ ñ gbò, à gbah n tẽ kè pi palle.

¹⁸ Nmo Pole ye n wɛki yé tyí, té kéle n wārki ní gbòle. Yé káh n ye yé dyo fwo ne máh me wòkònpèkè soko. Mé kéle n yah n kɔ̃ Liyel tyí ne, à yòbènɔri pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Tesaloniki tân tyí Tyàh-nsah weyne

Pole wékínóle Tesaloniki tân tyí

¹ Nmo Pole, ànê Silasi, ànê Timote ye n wärki n teki n mo sébéy mène yépi Tesaloniki kwil Yesu yō sēpú tĩnkĩ tyí, yépi nónó-á me Sú Liyel ànê Tē ñgbē Yesu Krista tyí yō. Mé kéle n yah n kō ne Liyel yòbènrɔ pi yé tyí, à mó yèvrɔne yé kō.

Pole wékínóle Liyel tyí Tesaloniki tân Liyel wey fēnsyinole tyí soko

² Á me n weki Liyel tyí yé pól tyí soko gbímegbí, té me ñne n ye n gbo yé tyí. ³ Yáh me gbah tē Liyel yō sēnó tyírínì soko, té me tôle n pi tyínɔnɔ soko, à yé gbò sah yíi Tē ñgbē Yesu Krista yō sō, Sú Liyel ye ápi tàrfyòle ne, gbímegbí á dyo-á me n kwne séle. ⁴ Á yúnpyé, yépi nónó tyí-á nɔ Liyel tyí, á pĩ ne wáh yé yah wilki pi ñ tyíle. ⁵ Yé náh we di, áyáh Nìvìnì tir nê yo yé tĩnne, kè náh sò pi vyāh wey gboy óle dé. Á sò me kéle n yo tēnwɛnɔ soko Liyel Mirki tākhi gbò yō, té á sēnyĩno me ké yō ne gbi-á kéle. Ayáh á gblɔy tē dukù nēne yé wró soko yé tyí peki yĩnne, ké sendĩ náh yéle dò. ⁶ Ápi ànê Tē ñgbē pi dukù ye yé me n yah n pi. Yèvyāhrɔ náhnáh fyé soko, yé Liyel wey fē syi nìvìnì soko, ñ Mirki-á nìvìnì nê mo yé soko. ⁷ Káh pi sē, yépi ye Masedonɔ mara ànê Akayi mara Yesu yō sēpú pól ki n yah n pi. ⁸ Yé náh we di, à tɔko yépi tĩnne, Tē ñgbē wey me tō mo Masedonɔ mara ànê Akayi mara pól soko. Té kè náh yĩn képah ó tyí dé, yé Liyel yō sēnó tyí tɔ me n yāh ywō ywō pól soko, fók kè náh tō me ápi tō képah tyíle n yo nítēne. ⁹ Ayáh kyɔ yé tĩnne té yé á tō sah tē palle dukù nēne, névyé pól me képahle n yāh; ànê yáh yé náh vi fal fal tãn kō té yé yah mo Liyel tĩnne à tôle n pi ñ tyí dukù nēne, ñmo nê-á gbi Liyelle té me min soko, névyé pól me képah tɔle n yāh. ¹⁰ Yé me ñ Pidí Yesu syiki tē ñmo nê-á ki wil yĩnyō ki n po n pi. Nmo nê-á Liyel ñ lékó yilki mo, ñmo ye ki ápi yō wilki n pi Liyel tukey soko nê-á me n pi.

2

Pole tō pínóle Tesaloniki kwil soko

¹ Á yúnpyé, yépi nítē kè pĩ yíi ne á pónó náh pi nònóle yé tĩnne. ² Yé kè pĩ tɔle ne áyáh yèvyāhrɔ we soko Filipi kwil soko, rýāh soko-á pè fóhnó sah á yō té Liyel me nìsāh mo á soko á kō á me fē po ñ Nìvìnì tirlé n yo yépi tɔ tyí, gbí nê-á névyé sò me ále n fwo. ³ Tyi nónó-á á n yo névyé tyí, á náh me pílkinó soko, yĩnvì welo náh séle, vintēno tɔ náh à n vi n tē péle. ⁴ Liyel ye kè we ne ápi-á ki fē Nìvìnì tir yo, té me ké tyí dahbi ápi gbò á kō á kéle n yo ké yah yō. Névyé dyo yíi tē náh ápi n yah n kō pí-nsahle dé, Liyel dyo yíi tē ye ñmo nê-á ápi sònole n pne.

⁵ Yépi nítě pínó me ké soko ne welo nónó-á á yo yé tyí, yé vi n tẽ tẽ welo náh séle. Liyel ye á tàrfyòle ne á náh me n yah n kō yé yó-rísahle. ⁶ Api náh me n yah n kō ne ònì yó nítě ále n gbilki. Káh sǒ yépile ò, káh sǒ no télòle ò, á náh me n yah n kō ne ònì yó nítě ále n gbilki. ⁷ Té api kú mó tǒ sǒ fě á tǒrí sah yé yó áyáh sǒnpìle pì Yesu Krista tẽntò névyele. Nte á yé tẽ mármár pídúbisè-á ò pyele n tǒ n sah n tẽ sǒ. ⁸ Yé tyí sǒ nǒ yíí api tyí, képah ye á me Nìvìnì tir yo yé tyí nê-á n wil Liyel tyí. Té kè náh yìn képah ó tyí dé, á á min nítě mǒ kú kǒ yépi yinne yé tyí táhnó tẽ yinne á tyí. ⁹ Á yúnpyé, áyáh yèvyàhrì ànê kwlónó nónó pì, yé dyo me n kwne séle kyó. Áyáh lésǒ me yé ònne à Nìvìnì tirlè n yo n kǒ yé tyí, á lésǒ me tǒ tole n pì lékâh ké gbǐntò à yìn á gblǒy yinnóle, sǒnko à káh n pì n tẽ yótókóbíle yé soko yó nítě tyí. ¹⁰ Yépi nítě ye ápi tàrfyòle ne, áyáh tyi nónó pól pì yépi Yesu yó sǐpú tyí, sé pól-á me ple, té me gbì wěkì yó wényo-rísah kěne; Liyel to ye á tàrfyòle. ¹¹ Yé pǐ tole ne áyáh yé tẽ ple, sǒ-á subí pé wǐnpìle n tẽ ple. ¹² Á vǐnmǒnǒle yé kǒ, té sǒré mǒ yé soko, té kè gbah yo yé tyí ne yé ye yé kǒ dükù ne n me Liyel dyo yíí, òmǒ nê-á ye yéle ò tǒrí soko de yinne kú ké nǒlì wè yó.

¹³ Yáh Liyel wey nê noh ápi tyí, yé náh kè pì névi vyáh weyne. Yé kè pì Liyel weyne. Té sǐ nítě ye kéle kyó. Káh pì sǐ, kè me tǒle n pì yé soko, yépi nónó-á Yesu yó sǐpúle. Képah ye, á n wèkì Liyel tyí gbǐmegbí nítǒ. ¹⁴ N yúnpyé, Yesu yó sǐpú ònkìnó nónó-á me Liyel tyí yó Nsyude mara soko, tir nê-á nǒ péle, sǐnkǒ ye nǒ yépi tole. Yé náh wè di, yé sú fǒ névyé-á yé kwlo sǒ, sǐ ye Nsyifunǒ kwlo pépi tole. ¹⁵ Nsyifunǒ ye ko mǒ Tẽ ògbě Yesu ànê Liyel tẽntò syínyopule*. Pè fǒhnó sah ápi to yó. Pé tyí náh nǒ Liyel tyí. No pól sǐpébi ye péle. ¹⁶ Pè me ké tyí ne pé ápi yah kǒ á káh Nìvìnì tir yo yǐkìni téló névyé tyí pé to kǒ pè wè n pwah. Káh pì sǐ, dòhnìnó ó ye pè me n pì n yuku pé tyípél yó. Nte ké syì-nsah, Liyel fǒhnó sah pé yó.

Kyì n yah dékè me Pole tẽ Tesaloniki tân tyí

¹⁷ N yúnpyé, á yal yé tnǒ wró kwéy mè soko, á yí tẽ wǒ náh me tǐnóle yé yó ó, òte á me yé tyíle n sǒ gbǐmegbí. Yé wè dékè me á kah tẽ, képah ye á me gbah tẽ ne á yé wè. ¹⁸ Á lésǒ me ké tyí ne á á syì n pǒ yé ònne, té gbáhyí náhnáh nítě ye òmǒ Pole yah kǒ kéle té sètàn yǒtě á yah kǒ. ¹⁹ Api Tẽ ògbě Yesu syì n pǒ sǒle, nónó gbò yó me á yáh-rísah náh n tye n pì, ànê á nì kú vi, ànê á yó kú yó? Yépi ye. ²⁰ Kègbì yó, yépi yìn ye gbǐlkinó kú sah ápi yó, té nìvìnì kú me á soko.

3

¹ Képah soko, áyáh pópó pǒ tẽ kwlo yé wé-ńkěne, á kè yah toko ne ápi-á kú wú á gblǒy Atenì kwil soko, ² té me á yúnpi Timote tekì mǒ yé kǒ, òmǒ nê-á me Liyel tǒle n pì ápile wě tyí Nìvìnì tir yónkǒnǒ soko Krista tyí soko. Á ne à pǒ yé yohnì mǒ yé táhkì wè Liyel yó sǐnó soko, à mó sǒré mǒ yé soko, ³ sǒnko kwey gbì yèvyàhrì káh pǒ yé kǒ kwǒ. Yé

* 2:15 2.15 Liyel tẽntò syínyopu kònmǒnǒ nê tyí-á n yo ásǒ, pé pól náh pè ko mǒ. Pé tükù ye pè ko mǒ.

pńńó se me ké soko ne yèvyãhrı mène n soko té á sah n pi té. ⁴ Yé náh we di, áyáh lésõ me yé ùnne gbí nêne, á lésõ kè yo sah yé tyí ne áyáh kı pɔ yèvyãhrı pı n pi. Képah ye pı yò, ké sèndi náh yéle dò. ⁵ Képah ye, máh pɔ tẽ sómnó pı kwłɔ, mé Timote tekı mɔ ne à kyı yé Liyel yõ sěńó ðúkù yah n pɔ n yo ní syah. Tíkí sò me ní tẽ ne sétàn yòtẽ tǔnmɔno káh ne me tẽ n we yé tyí, ápi kwłónó kǔ kè pı yõ kěne.

⁶ Nte núkúnúkú, Timote ye wil yé ùnne à pɔ. A me pɔ yé yíngbıle n yo ne Liyel yõ sěńó-á me yé soko, ànê tyínɔnɔle. Nké yáh me n sò ápi tyí soko gbímegbí. A we dékè-á me yé tẽ, sǔ-á yépi tɔ we dékè me ápi tẽ. ⁷ Káh pı sě á yúnpyé, áyáh sò me yèkwɔrı ànê yèvyãhrı nóno pól soko, yé Liyel yõ sěńó tyí nóhnó pı nı dénó ñgběne á tyí. ⁸ Nte yáh fyò me sěnyínɔle Tẽ ñgbě yò, á minì ye pyé tiki de á foko soko núkúnúkú yò. ⁹ Wey ðúkù nê tẽ me ápi kı fẽ Liyel kǔ n pi yé tyí soko yò, wáh nìvìnì ñgbě nêne á kǔ yépi yinne? ¹⁰ Ké lékáh ké gbìntǔ, á me kéle n gbah n ni Liyel tyí ne à wěkì yıkı mɔ á kǔ á fẽ pɔ yah yé tyí. Té fí nê-á kı me yé tekı Liyel yõ sěńó soko, á mó yé yohnu n mɔ ké tyí soko.

¹¹ Á kéle n yah n kǔ á Sú Liyel n̄tẽ tyí ànê á Tẽ ñgbě Yesu Krista tyí ne, pè wěkì yıkı mɔ á kǔ á pɔ yé ùnne. ¹² Wě tyínɔno ànê no pól tyínɔno nê-á me yé soko, á kéle n yah n kǔ Tẽ ñgbě tyí ne, à wánnne n mɔ ké yõ á kı ne yé tyí-á nɔ sǔ ápi tyí. ¹³ A mó nìsähle yé kǔ yí Liyel yõ sěńó soko, yé kǔ yè pı wényo-ńsah kěne yé tyí. Yè mó ne n me yályál á Sú Liyel yah soko á Tẽ ñgbě Yesu Krista-à sǔ nêne ñ syı pɔ ñ yõ ñ yinyõ tǔnpıbi pólle.

4

Min pı ðúkù nê tyí-á nɔ Liyel tyí

¹ Á yúnpyé, yáh yĩne yè ne n kɔ ðúkù nêne kè mó nɔ Liyel tyí, á kéle yé wěkı te. Sěntẽ n̄tẽ ye yé me kɔ ó, ñte á tǔ kéle n yah n kǔ yé tyí Tẽ ñgbě Yesu yĩn yõ ne, yé gbah n tẽ wán mɔ ké yõ. ² Áyáh vinnɔno nónoñe yé kǔ à wil Tẽ ñgbě Yesu tyí, yé séle n pne. ³ Liyel-á me nê tyí, kè we yò: A me ké tyí ne yé ne n me yályál péwɔ yah, yé káh pròpròle n pı, ⁴ yé nénúkù núkú pól mó yé gblǔyne n tẽ fǔfíkì pínóle. ⁵ Yé káh ye léđórí tẽ n we yé tyí sǔ-á kè Liyel pí-ńkěpúle n fne. ⁶ Nnì yó n̄tẽ káh n pı n de ñ ní-ò tyí à yuku képah tẽ tyí ùnne. Liyel náh n ye képah tẽ wɔ dénóle dé. Á lésó kè yo yé tyí, té ké gbáhdyáh tɔ di sah te yé tyí dò. ⁷ Liyel náh á ye pǔpǔ pı yinne dé, à á ye ne á ne me yályál péwɔ yah. ⁸ Káh pı sě, névi nê-à vinnɔno nópi yahle, névi náh tẽ yahle dé, Liyel ye tẽ yahle, ñmɔ nê-á ñ Mirki dah mɔ yé soko.

⁹ Liyel tyí ye yé we kwónóle à yuku wě tyínɔno tyí ùnne. Képah ye, yõ náh me ké tyí mè n tǔ tir yó wárkı n tekı n mɔ yé tyí képah tyí soko. ¹⁰ Masedonı mara Yesu yõ sěpú pól tyí me nɔ yé tyí. Képah kéle n wěkı ne yáh me tyínɔno mè wěkile n kɔ. Nte á yúnpyé, á tǔ kéle n yah n kǔ yé tyí ne, yé tǔ wán mɔ ké yõ. ¹¹ Yé yèvını yáhnkǔno pı yé tǔle. Yé káh yé pı pı tyi sah yè mó ne n yoko n de névye tyi soko. Yé yé gblǔy kǔ tǔ soko áyáh kè yo sah sǔ yé tyí. ¹² Képah soko, yé kɔ ðúkù

kɪ kəkõyõ névye kõ pè kɪ yõyénne n sah yé yõ, ànê yé nâh n pɪ n tẽ n pɪ yõtókõbɪle ñnî yõ ñtẽ tyí.

Lékyî ànê vye tyí-á ne pɔ n pɪ n pi sɔ Tẽ ñgbẽ Yesu syínwɔnɔ sɔkɔ

¹³ A yúnpyé, yé no nónó-á pè nâh tɔ me min sɔkɔ, pé tyí-á ne pɔ n pɪ n pi sɔ, ápi nâh me ké tyí ne yé tẽ ké yítũri sɔkɔ kè pɔ n pɪ yèkwɔrɪle yé tyí névye tyí kõle, nónó yáh-ńsah-á me tyénóle. ¹⁴ Ayáh fyò sɛ ké yõ ne Yesu-á ku té ñ lékó me yilki mɔ, á sɛnó me ké yõ tɔle ne nónó-á sɛ ñ yõ te pɔ yah kwɔ, Liyel-á kɪ pépi tɔ lékyî yilki mɔ pè kõ pè kɪ me wẽ tyí Yesule. ¹⁵ A kɪ tir yó yo yé syah, à yĩne Tẽ ñgbẽ wey yóle. A ne ñkẽ pé syi n pɔ sɔle, ápi nónó-á kɪ me min sɔkɔ, névye nónó lékyî-á yilki mɔ, á nâh pépi dyàh tẽ n pi. ¹⁶ Yé nâh we di, Tẽ ñgbẽ-á kɪ fyò pɔ wèkì kõ, yĩnyõ tònpiɔ yõtẽ kɪ gbo mɔ yĩnpõ ñgbẽne, té Liyel kèpõ kɪ fɪbɪ. Képah sɔkɔ, Tẽ ñgbẽ kɪ wil yĩnyõ kɪ tiki pɔ. Képah tẽne, nónó-á sò sɛ Yesu yõ té pɔ yah kwɔ, pépi ñgbò lékyî kɪ yilki mɔ. ¹⁷ Képah nâh, ápi nónó-á kɪ me min sɔkɔ légbĩne, á tɔ kɪ kwɔ mɔ yõ dɔkɔ péle wẽ tyí nýirn sɔkɔ kɪ kyɪ Tẽ ñgbẽ Yesu yohnɪ yĩnyõ, té kɪ tẽ ñne kúmm yõ. ¹⁸ Káh pɪ sɛ, yé wẽ nnole n de welo nópɪle.

5

Tẽ ñgbẽ syínwɔnɔle

¹ A yúnpyé, tyi nópi-á kɪ pɔ n pɪ n pi gbí ñene, yõ nâh me ké tyí mè n tɔ tir yó wârki n tekɪ n mɔ yé tyí sépi tyí sɔkɔ. ² Yépi ñtẽ pínó me ké sɔkɔ ne Tẽ ñgbẽ syi n pɔ sɔ-á kɪ névye kwɔkɪ n tẽ n pi yènwó pónó tyí kòle lékâhne. ³ Gbí nê-á névye kɪ me n yo ne, yèvinɪ-á me, dlo nâh tɔ me, légbí ye tyí yíkínó kɪ núkú pè kwɔkɪ tẽ sè kúrkì ténó tyí kòle, té pè nâh tẽ we n wil n pi ké sɔkɔ pólle. ⁴ Nte yépi wɔle á yúnpyé, yépi tɔ se yó me fèntú sɔkɔ kéne gbìyìkì kõ kè kɪ pɔ yé kwɔkɪ n tẽ n pi yènwó tyí kòle? ⁵ Yé nâh we di, yépi pólle, yé fɔkɔ me dálnole. Yé me tyile n pɪ kyòo sɔkɔ. Ápi tyípínì nâh me fèntú sɔkɔ. ⁶ Képah ye, á yé káh ne n do no téló tyí kòle. Á ye ne me n yah, à mó á gblõyne n kyɔmɪ sètènì pínóle. ⁷ Yé nâh we di, lékâh yé dɔy dópú n ne n do, ànê lékâh ye sèwɔbɪ tɔ sètènìne n pɪ. ⁸ Nte ápi nónó-á pɪ tyah kyòo sɔkɔ névyele, á ye káh sètènìne n pɪ. Á ye ye Liyel yõ sɛnó ànê tyínwɔnɔ ne n me á sɔkɔ á kɪ ne vyɔrɪ fwòmɔnɪ sɔ á mɔ. Á gbò sàhnó mó ne me pwáhnwɔnɔ yò á kɪ ne vyɔrɪ gbétú sɔ á kwĩkɪ. ⁹ Yé nâh we di, Liyel nâh ápi mɔ ne pé pɔ á fòh dé. Nte à me ké tyí ne á pwáhnwɔnɔ we á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista gbò yõ. ¹⁰ Nmɔ ku ápi yĩnne, sɔnko áyâh sɔ me min sɔkɔ ò, áyâh sɔ ku ò, à ne n me ñmole wẽ tyí. ¹¹ Képah ye, yé sórèle n mɔ wẽ sɔkɔ, yé wânne n mɔ wẽ tãhkì yõ Liyel yõ sɛnó sɔkɔ, sɔ-á yé me kéle n pɪ yõ.

Pole-á vɪnwɔnɔ téy ànê wey ñene Tesaloniki tân kõ

¹² A yúnpyé, á kéle n yah n kõ yé tyí ne nónó-á me gbah tẽ yé yahle n tẽ, té me yéle n vi mɔ Tẽ ñgbẽ wèkì kóló sɔkɔ, yé yõyénne n sah pé yõ. ¹³ Yé yõyénne n sah n yíí pé yõ tyínwɔnɔ sɔkɔ pé tò yĩnne. Yé ne n me

tno soko wẽ tyí yèvɛnɛ soko. ¹⁴ A yúnpyé, á kéle n yah n kɔ́ yé tyí ne, yé ne n weki gbãndal pípú yõ, yé nìsãhle n mo tíkí pípú soko, yé mó tẽnkwɔpule n yohnɛ n mo. Yé no pól sómnóle n pɛ. ¹⁵ Yé yé gblɔ́yne n kyomɛ, ñnî yó ñtẽ káh pèkè wóle n de pèkèle. Nte yé pèpey ó pí-ńsahle n yah n kɔ́ wẽ tyí, ànê no pól tyí gbímegbí.

¹⁶ Yé ne n me nìvɛnɛ soko gbímegbí. ¹⁷ Yé Liyelle n ni kúmm. ¹⁸ Tyi tyi pól soko yé ne n weki Liyel tyí. Képah ye Liyel n yah n kɔ́ yé tyí ne yé ne n pɛ Yesu Krista yõ sɛnó soko.

¹⁹ Yé káh Liyel Mirki yah kɔ́ tò pínóle, ²⁰ yé káh Liyel tẽntò syínyopu welo tyíle n yo n ko. ²¹ Yé tyi pólle n sohlɛ n yah, té nónó-à me pallɛ, yé mó sépi fẽ n syi. ²² Yé yé gblɔ́yne n tẽ tyípél duke pól pínóle.

²³ Liyel nê-á yèvɛnɛ nètẽne, mé kéle n yah n kɔ́ ñ tyí ne à sãm mo yé min pɛ dùkù pól soko. A mó yé sɔ́no, ànê yé min, ànê yé wil gbẽnsê pɛ wényo-ńsah kẽne sé tyí á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista syi n pɔ sòle. ²⁴ Nmo nê-á n ye yéle, à n ko ñ tyíyónó sò. Nmo ye kɛ pɛ séle.

²⁵ A yúnpyé, yé nírí tɔle n pɛ ápi tyí.

²⁶ Yé weki á yúnpyé pól tyí tyínono wey pèpeyne. ²⁷ Mé yéle n gbah n ni Tẽ ñgbẽ yin yõ, ne yé sébéy mè kar á yúnpyé pól noh.

²⁸ Mé kéle n yah n kɔ́ á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne à yòbènoɔ pɛ yé tyí.

Pole sébéy ní-ò tékínmòṅṅe Tesaloniki tân

Pole wékínóṣe Tesaloniki tân tyí

¹ Nmṳ Pole, ànê Silasí, ànê Timote ye n tekí n mṳ sébéy mène yépi Tesaloniki kwil Yesu yṳ sěpú ònkí tyí, yépi nónó-á me ápi Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí yṳ. ² Mé kéle n yah n kṳ Liyel tyí ne à yòbèṅṅṳ pṳ yé tyí, à mó yèvinune yé kṳ.

Liyel wěkí kólóṣe yèvyāhrí sṳko

³ Á yúnpyé, ké yah ye á yīne à ne n wekí Liyel tyí gbímegbí yépi tyí sṳko, yé Liyel yṳ sěṅó ànê yé wě tyínṳṳ-á sṳnpíṣe me n yuku yahle. ⁴ Yé me yèvyāhrí ànê yèkwṳṳ tṳle n we, ñte képah fyé yṳ, yé Liyel yṳ sěṅó gbṳ yṳ, yé me fě yé tah sah. Képah ápi nṳ vṳ yīí á kṳ á me yé tyíṣe n yah n yāh n kṳ Yesu yṳ sěpú ònkínó tyí, nónó-á me Liyel tyí yṳ. ⁵ Kéne yèvyāhrí nópi ye n wěkí kéle ne Liyel tukey-á me gbṳ wěkí yṳ, ànê nònó náh yépi kṳ we de Liyel tṳrí sṳko, yáh me n kwṳ képah né yīnne.

⁶ Liyel me tómm. Á kṳ yé fṳhpú wó de pé sṳko. ⁷ Yépi nónó-á me fṳhnóṣe n we, à kṳ yèvinune yé kṳ n pi ànê ápile. Képah kṳ n pi n pi sṳ nê-á Tě ñgbě Yesu kṳ wil yīnyṳ kṳ pṳ ànê ñ yīnyṳ tṳṅpṳṳ tēṅpnēpule ⁸ nyāh lépṳ yṳ sṳko, kṳ pṳ fṳhnó sah Liyel pí-ńíkēpú ànê Tě ñgbě Yesu Nìvìṅṅ tir yáhlepu yṳ. ⁹ Pé fṳhnó kṳ pṳ tyí yíkínó kúmmne, té pé wró kṳ gbe mṳ Tě ñgbě ànê ñ tṳríṣe. ¹⁰ Lésṳ nê-á Tě ñgbě kṳ n pṳ n pi yṳ, ñ náh névye ànê ñ yṳ sěpú pól kṳ gbílkinó sah ñ yṳ lésṳṣe, té kṳ ñne n yah déké ó. Yépi tṳ kṳ me kéne névye sṳko, yáh fyṳ sě Nìvìṅṅ tir yṳ ápi-á képah nê yo yé tyí. ¹¹ Képah ye, á me níriṣe n pṳ yé tyí gbímegbí. Á me kéle n yah n kṳ á Liyel tyí ne, wāh yé ye tir nê yīnne, à kè pṳ yé fě kè pekí. Á kéle n yah n kṳ ñ tyí ne, à táhkíṣe yé kṳ yé fě tyípéplṳ pólṣe n pṳ nónó déké-á me yé sṳko, à mó yé yohṳ n mṳ yé ñ yṳ sěṅó tyípínṣe n pṳ. ¹² Képah sṳko, yé kṳ Tě ñgbě Yesu yīnne n gbilki, té ñ tṳ kṳ mó yé yṳ yṳ. Pèpṳṳ ye séle ápi Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista kṳ pṳ.

2

Tyí nónó-á kṳ Tě ñgbě syínṳṳṳ dyāh tē

¹ Á yúnpyé, à yuku ápi Tě ñgbě Yesu Krista syínṳṳṳ ànê ápi tükènmṳṳ tyí ònne ñ tṳ, á kéle n yah n kṳ yé tyí ne, ² yé káh ye ññí yṳ ñtē pṳ yé sṳṳṳ vye fěkí, képah náh pṳ tíkí mṳ yé sṳko séroséro ne Tě ñgbě syínṳṳṳ gbìyìkí-á yīni tē. Tě-à kṳ sṳ ne Liyel tēntò-à pé syi n yo, képah náh pṳ, tē yēñgbě wey-à kṳ sṳ nê à pṳ n yo yé tyí, képah náh pṳ, sébéy yṳ fyé-à kṳ sṳ nê tē pṳ, té ne káh wil ápi tyí, yé káh sě tē yṳ. ³ Yé káh ye ññí yṳ ñtē kṳ à pṳ yé pilki dùkú yṳ ñtēne. Yé náh we di, kéne gbìyìkí-à pópó n pi, Liyel wěkí ñgbṳ ye pè kṳ pṳ tyah n fwo, té Liyel fwó-ò kṳ ñ yṳ wilki mṳ. Nmṳ nê-á n pilki névyele, ñ tyí kṳ pṳ

n yíkɪ n pi. ⁴ Nmo ye kɪ pɔ yuku Liyel ànê gbilki gbilki yí pólle n fwo, té kɪ kyɪ de kɔ tẽ ntẽne Liyel ní-ńsah gbò sɔkɔ, té kɪ ne Liyel-á péwɔle. ⁵ Yé dyɔ se fwo ne máh lésò kè yãh sɔkɔ yé tyí ní me gbíne yé tĩne? ⁶ Nte nukúnúké, kwãh nê-á kɔ sah n yahle à kɔ à náh fẽ wil n mo n pi ké gbí nó-ńkẽ sɔkɔ, yé kéle n pne dò. ⁷ A me n tãhkìle tò tyah té sètĩn sò sɔkɔ. Té n tẽnsàh-ò-à sò nêne n kne, ⁸ légbíne à kɪ n yò wilki mo, té Tẽ ñgbẽ Yesu kɪ n tyí yíkɪ n vyãh yãhfãne, té Yesu pínó tãhkì kɪ à pyãhrɪ pnépné. ⁹ Népèkè mè kɪ n pɔ n pi sétãn yòtẽ tãhkìle n sɔkɔ. A kɪ gbìl ànê gbẽndùnì tyi duke pólle n pɪ nónó-á névile n pilki. ¹⁰ A kɪ tyíknènì duke pólle n pɪ névye we n pilki yinne nónó-á me tyíyíkínó wèkì yò. Pé tyí kɪ n yíkɪ n pi pãh sɔnpìle gbɪ wèkì kóló yahle, képah nê-á kɪ sò fẽ pè pwah n mo n pi. ¹¹ Képah ye, Liyel ye sétò tãhkì kɔ kè pɔ pè mo pílkinó sɔkɔ, pè kɔ pè kɪ n sè minì tyí yò. ¹² Képah sɔkɔ, nónó pól-á yahle sɛnóle gbɪ yò, té tyíknènì tyí nɔ pé tyí, fóhnó kɪ sah pé yò.

Tesaloniki tân gbáhtẽnwle Yesu yò sɛnó sɔkɔ

¹³ A yúnpyé, yépi nónó tyí-á nɔ Liyel tyí, ké yah ye á yĩne à ne n wekɪ Liyel tyí gbímegbí yépi tyí sɔkɔ. Yé náh we di, ñmo ye yah wilki yéle tyah gbí dukùle ne pé yé pwah mo n Mirki gbò yò, képah gbò yò-á yé kɪ yé minne n pɪ yályál Liyel yah, ànê gbɪ yò sɛnó tɔ gbò yò. ¹⁴ Képah yĩn ye à ye yéle Nìvìnì tir nónó gbò yò áyáh nê yo yé tyí, nê-á kɪ yépi tɔ kɔ yé kɪ we de á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tɔrí sɔkɔ. ¹⁵ Kãh pɪ sè á yúnpyé, á kéle n yah n kɔ yé tyí ne yé sè yí Tẽ ñgbẽ yò. Áyáh kwónó nónóne yé kɔ vyãh wey sɔkɔ, képah náh pɪ sèbéy tóntekunmɔnɔ sɔkɔ, yé sè koh n tẽ n yĩn. ¹⁶ Api tyí nɔ á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista ànê á Sú Liyel tyí. Pépi ye á nnɔle n de tyé-ńkẽne pé pèpɔrɪ gbò yò, té á kɔ á tẽ we á gbò sah yí pé yò. ¹⁷ A kéle n yah n kɔ pé tyí ne pè yé nnɔ de, pè mó tãhkìle yé kɔ yé fẽ ne n tɔ n sah n pɪ, tyípínì ànê vyãh wey sɔkɔ.

3

Nírì pínó yáhnkɔnwle

¹ A yúnpyé, ké syĩ-ńsah mé kéle n yah n kɔ yé tyí ne yé nírìle n pɪ ápi tyí, sɔnko Tẽ ñgbẽ wey tɔ mo súú, névye mó kéle n mo n kɔ yépi tyí kòle. ² Yé Tẽ ñgbẽ ni á tyí tɔle à kɔ à á pwah n mo nétúkúnì ànê népèl gbò. Yé náh we di, no pól náh sè Nìvìnì tir yò. ³ Nte Tẽ ñgbẽ me tómm. A kɪ tãhkìle yé kɔ, té kɪ yé yòle n syíkɪ ne sétãn yòtẽ káh tẽ we yé tyí. ⁴ Tẽ ñgbẽ gbò yò, ápi sɛnyínó me ké yò ne áyáh nê kɔ sah yé kɔ, yáh me kéle n pɪ, té kɪ tɔ n yò n sɔkɔ n pi sè. ⁵ A kéle n yah n kɔ Tẽ ñgbẽ Krista tyí ne, à yé yohnɪ n mo yé fẽ pĩ yé tyí-á nɔ sɔ Liyel tyí, ànê yé fẽ sómnóle n pɪ ñmo Krista tyí kòle.

Gbáhdýáh dɪnsàhnóle gbãndal pínó tyí sɔkɔ

⁶ N yúnpyé, ápi-á yé kwɔ tyi nónóne, yé yúnpyé nónó-á sépi kèkɪ sah té pé minne n pɪ gbãndal pínó sɔkɔ, mé kéle n yah n kɔ yé tyí Tẽ ñgbẽ Yesu Krista yĩn yò ne, yé káh péle n tĩnki. ⁷ Yáh yĩne yé ápile n yah

n pi òkù nêne, yé kéle n pne kyó. Ápi náh á min pi yé wró gbāndal pínó soko. ⁸ Ayáh lésō me yé ùnne, á náh kè yah kō ùnù yó ùtē tyí ne à ápi vyāhle n yah. Á tò pi, á yah vyāh, à kwlo lékâh ké gbintō à yīn á gblōy yinnóle, sōnko à káh n pi n tē yótókóbúle yé soko yó ùtē tyí. ⁹ Ké yah ye lésō yé á vyāhle n yah. Nte ápi képah pi ne kè pi kwónóle yé tyí, yé to kō yé sēnkōle n pi. ¹⁰ Ayáh lésō me yé ùnne, á ké gbāhdyāh di sah yé tyí ne, névi nê-à yahle tò pínóle, tē náh yīne yónó tole. ¹¹ Nte á me n nohnú ne, yé tókù-á me gbandal ó yah wū à yahle tò pínóle, té me n yoko n de névye tyi soko. ¹² Kéne névye nópi tēne, á kéle n yah n kō pé tyí té sórèle n mo pé soko Tē ùgbē Yesu Krista yīn yō ne, pé pé yah di tole n pi, pé pé yō yō tēne n we pé yēngbē myèh nínkweno soko.

¹³ Yépi tē wole á yūnpyé, yé káh n yal n mo tyípeplo pínóle. ¹⁴ Tyi nóno-á ápi yo sébéy mē soko yò, névi nê tē-à kú fyò yahle sàhnóle sé yō, yé tēne n kyomí, yé káh ne n pi n soh tēne. Képah soko, kè kú pi sennē tē tyí. ¹⁵ Té yé káh tē pi yé sépe tē wole dé, yé vīnmōnole tēne n kō sō-á yé kéle yé yūnpyéle n kō.

Wékinóle névye tyí ànē sām mōnóle pé soko

¹⁶ Mé kéle n yah n kō yèvinú Tē ùgbē ùtē tyí ne, à yèvinúne yéle n kō gbímegbí káh sō kō òkù nê óle. Mé kéle n yah n kō ù tyí ne, à ne n me yé pólle.

¹⁷ Wey nê-á mé yé kō yò, nímō Pole ye wārki kéle ní gbòle. Sē ye mè n ne n mo ní gbò níyne ní sébéy wárkíntekumōnōno yō. Nímō wárkínó ye kéle tótó. ¹⁸ Mé kéle n yah n kō ápi Tē ùgbē Yesu Krista tyí ne, à yòbènrú pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmɔnɔle Timote tyí

Pole wékínóle Timote tyí

¹ Nmɔ Pole nê-á pɪ Yesu Krista tɛntò névile à yĩne Sú Liyel-á kè yah toko sɔ, òmɔ nê-á á pwáhnɔ-òle, ànê à yĩne Yesu Krista to-á kè yah toko sɔ, á gbò sàhnó-á me òmɔ nê yò sɔkɔ. ² Timote, áwɔ tyí ye mé n tekɪ n mɔ sébéy mène, áwɔ nê-á ní pídí kègbule Liyel yò sɛnó sɔkɔ. Mé kéle n yah n kɔ Sú Liyel ànê á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista tyí ne pè yòbènrɔ pɪ á tyí, pè á yám yah pè mó yèvɪnne ñ kɔ.

Gblɔy tɛnóle kwónó kètúkúni pípúle

³ Tɛ Yefesɪ kwil sɔkɔ sɔ-á sò mé yo kéle á tyí máh n sɔkɔ Masedonɪ mara sɔkɔ. Névyɛ túkú me kwónó kètúkúniɛ n pɪ nɛnpó, á yĩne ñ pè yĩni n mɔ ké pínóle. ⁴ Yo pé tyí ne, pè káh tɛ sɛmɪrn yáhnó ànê náh tãn yĩni tyí níy tɛnó ó sɔkɔ tyé-ńkɛne. Yékáb ó ye sépi n pɔ n pɔ. Sè náh névyɛle n yohnɪ n mɔ Liyel yò sɛnó sɔkɔ, à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ. ⁵ Gbáhdýáh dɪnsàhnó mè yò ye ne kè tyínɔnɔ dahbɪ pé sɔkɔ, tyínɔnɔ nê-á n wil nɪ pèpey sɔkɔ, sɔnɔ pèpey sɔkɔ, ànê Liyel yò sɛnó kègbɪ sɔkɔ. ⁶ Nte névyɛ túkú ye kèpah yahle, té mɔ pu à yékáb túkúni pínó ó yah wũ. ⁷ Pè pé gblɔy pɪ Liyel tyi kònsàhnó kwópúle. Té tyi nónó ñtɛ-á pè me n yo, ànê tyi nónó-á pè me névyɛle n gbah n kwɔ, pè náh me sé dùkùle n pne.

⁸ Api pɪ ne ńkɛ Moyisi tyi kònsàhnó-á ple, wáh me sé tyile n pɪ sáh yĩne sɔ. ⁹ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó náh sah négbly yĩne dé. Nónó yĩn-á sè sah, pépi ye pɪ tyítúkúni pípúle, ànê kèlékɛ pípúle, ànê népékè pípúle, ànê tyípèl pípúle, ànê Liyel mónkò-ńkɛpúle, ànê Liyel tyi mónkò-ńkɛpúle, ànê súbí kònmɔpule, ànê yúbí kònmɔpule, ànê nékókè mópúle, ¹⁰ ànê prɔnrɔbule, ànê díbí wɛ tókópúle, ànê syó wɛ tókópúle, ànê yòbɪ yàmpule, ànê mɪnyobele, ànê nónó-á péle n wo mɪnɪ tyi sɔkɔ, à tahlɪ nónó pól-á me Liyel tyi kwónóle n fwo. ¹¹ Kéne kwónó mè wil Nìvìnɪ tir sɔkɔ, tɔrí Liyel-á nê dahbɪ ñmɔ gbò, òmɔ nê-á pèpɔrɪ Liyelle.

Krista kɔnóle pèpɔrɪ pínó weyne

¹² Nmɔ n wekɪ á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista tyí, òmɔ nê-á tãhkìle í kɔ. Mé n wekɪ ñ tyí, wáh sɔnpúle kè yah ne máh yĩne pé tò pínóle, té í toko ñ tò sɔkɔ. ¹³ Té ñmɔ ye mó tɔ lésò n yo n ko ñ tyile, té ñne n fòh, té pɪ népékèle. Nte mé lésò me sépi pólle n pɪ ñpì-ńkɛ ànê Liyel yò sɛ-ńkɛ sɔkɔ, kèpah ye Liyel me pɔ í yám yah. ¹⁴ Api Tɛ ñgbɛ ye pèpɔrɪ pɪ ñmɔ tyí náhnáh, à Liyel yò sɛnó ànê tyínɔnɔle í kɔ nê-á n we á wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale. ¹⁵ Gbɪ ye wey mène nê-á no pól yĩne pè kè fɛ syi, kèpah nê-á yo ne Yesu Krista-á pɔ kèkòyó sɔkɔ tyípèl pípú pwah n mɔ yĩnne. Pépi sɔkɔ ney yó ye ñmɔle, té ñmɔ tyí peke kal. ¹⁶ Nte ñmɔ nê tyípèl-á kal, Liyel ñmɔ yám yah. A me ké tyí ne Yesu

Krista n̄ gbl̄y p̄p̄or̄i p̄ínó w̄ēk̄i, n̄ē-á k̄i p̄i kwónóle névye tyí nónó-á k̄i p̄o n̄ s̄ē n̄ pi n̄ yō, k̄i tyé-ńk̄ē min w̄e. ¹⁷ Tyé-ńk̄ē Yōt̄ē dí n̄ē-á à n̄áh n̄ w̄e, à n̄áh n̄ ku, n̄m̄o n̄ē-á Liyel n̄úkúnine, mé me ké tyí ne yō yōnó àn̄ē gb̄ilkínó p̄i n̄m̄o tyíle gb̄ímegb̄í. Amiina.

Pole me n̄is̄āhle n̄ m̄o Timote s̄oko

¹⁸ N̄m̄o p̄ídí Timote, Liyel t̄ěnt̄ō w̄elo nónó-á yo sah á tyí s̄oko, mé kéle n̄ yah n̄ k̄ō ne sépi n̄ yohn̄i n̄ m̄o á gbah t̄ē t̄ō p̄èp̄eyne n̄ p̄i. ¹⁹ Kéle n̄ p̄i Liyel yō s̄ěno s̄oko àn̄ē s̄ōno p̄èp̄eyne. Tùkù ye yahle s̄ěnt̄ē p̄ínóle. K̄áh p̄i s̄ē, pé Liyel yō s̄ěno t̄ē syi pé tyí. ²⁰ Pépi t̄úkù ye Yimene àn̄ē Alekis̄adrele. Mé pépi gbah de m̄o s̄ét̄àn yōt̄ē k̄ō, n̄ē-á k̄i p̄i kwónóle pé tyí pé k̄ō p̄e n̄áh t̄ō n̄ yo n̄ de n̄ pi Liyel tyí.

2

Kwónó n̄ē-á k̄ō n̄irí p̄ínó tyí yō

¹ Máh me n̄ē n̄gbòle n̄ yah n̄ k̄ō, képah ye ne á yáhnk̄ōnole n̄ p̄i Liyel tyí, á n̄ne n̄ ni, á n̄ne n̄ fal, á mó weyne n̄ne n̄ k̄ō no pól ȳinne. ² Á ye n̄irile n̄ p̄i yōt̄ām tyí, àn̄ē névye pól tyí t̄ōr̄í-á me nónó gb̄ò, s̄ōnko à á minne n̄ we n̄ p̄i syísyí ȳev̄in̄i s̄oko, á k̄o dùkù mó ne n̄ me palle, à mó Liyel yah t̄íkile n̄ p̄i. ³ Képah ye ple, àn̄ē ké tyí no á pwáhn̄m̄o-ò Liyel tyí, ⁴ n̄m̄o n̄ē-á me ké tyí ne no pól pwáhn̄m̄o n̄o w̄e, p̄e mó t̄ē we gb̄ile n̄ pne. ⁵ Yé n̄áh we di, Liyel n̄úkú ó ye me. Liyel àn̄ē névye wr̄ó t̄ō-ò n̄úkú to ó me. Névi ye n̄ne. N̄m̄o ye Yesu Kristale, ⁶ n̄m̄o n̄ē-á n̄ gbl̄y k̄ō à névye pól yō dwe. Gb̄í n̄ē-á s̄ò yáht̄ok̄ons̄àhn̄óle, k̄e p̄i képah s̄oko. ⁷ Yesu Krista gbl̄y k̄ónó m̄e ȳin̄ ye Liyel n̄m̄o yah toko p̄i n̄ wey yó-òle, àn̄ē Krista t̄ěnt̄ō névile, ne névye nónó n̄áh p̄i Nsyifunole mé péle n̄ kw̄o Liyel yō s̄ěno àn̄ē gb̄i w̄ēk̄ile. Gb̄i ye mé n̄ yo, m̄inyo n̄áh n̄ne.

Dibí àn̄ē syó p̄i dùkùle t̄ówù s̄oko

⁸ Mé me ké tyí ne t̄ánt̄àn pól s̄oko, dibí pé gb̄àn yō doko ȳinyō pé Liyelle n̄ ni n̄nole yályál, f̄k̄ònyàhn̄i àn̄ē mék̄i k̄ēne pé wr̄ó. ⁹ Mé me ké tyí ne syó to fl̄ole n̄ t̄ō n̄ sah n̄ m̄o k̄áh ȳine s̄ō. P̄e fl̄ole n̄ m̄o nónó-á k̄i f̄ē pé sen ȳi óle ȳárȳár dáhb̄í-ńk̄ēne ké s̄oko. P̄e k̄áh yō k̄àht̄ōns̄àhn̄ó k̄épékè, àn̄ē s̄án ȳès̄ò ȳi, àn̄ē ȳi k̄èt̄árn̄o, àn̄ē fwòt̄àhn̄ine n̄ yah n̄ k̄ō. ¹⁰ N̄te pé gbl̄y t̄ōns̄àhn̄ó ȳine k̄e p̄i tyíp̄plo p̄ínóle, s̄ō-á syó kéle n̄ p̄i nónó-á me Liyel yah t̄íkile n̄ p̄i. ¹¹ S̄ē ȳine à n̄ gbl̄y tiki m̄o t̄ē syísyí p̄áh n̄ne n̄ kw̄o gb̄í n̄ene Yesu yō s̄ěp̄ú t̄ĩnk̄i wr̄ó. ¹² Mé n̄áh ké w̄ēk̄ile s̄ē k̄ō ne à névyele n̄ kw̄o, képah n̄áh p̄i à p̄i dí yōt̄ēne. A ȳine à t̄ē syísyí. ¹³ Yé n̄áh we di, Adama n̄gbò ye Liyel m̄o, t̄ē pȳé Aw̄o m̄o dò. ¹⁴ Adama n̄áh s̄ét̄o pilki; Aw̄o ye à pilki à k̄ō à Liyel yóré yahle. ¹⁵ N̄te képah fyé yō s̄ē k̄i pwáhn̄m̄o n̄o w̄e n̄ p̄ínó ȳinne ȳúne, w̄áh s̄ē Liyel yō, t̄ē tȳín̄o n̄o me n̄ s̄oko, t̄ē me n̄ k̄o yályál Liyel yah ȳárȳár dáhb̄í-ńk̄ēne sépi pól s̄oko.

3

Yesu yō s̄ěp̄ú t̄ĩnk̄i yah t̄ěp̄ú-á ȳine p̄e ne n̄ p̄i s̄ō

¹ Yé yah, kègbi wey yó ye mé n tyah yónóle yé tyí yò. Névi nê-à me ké tyí ne pé pi Yesu yò sěpú ònkì yah tẽ-òle, tò pèpèy ye tẽ n yah n kò pí-ńsahle. ² Yesu yò sěpú ònkì yah tẽ-ò yĩne à pi wényo-ńsah kēne ò tyí. A yĩne à pi sê nukú nētēne, gblõy tēpnè-òle, nê-á me ò tyile n pi n yĩne palle, me nēpānne n tẽ ple, té ki fē névyè kwò n pi. ³ A náh yĩne à pi sèwòle, kèpah náh pi nēpékèle. Nte à yĩne à pi névile, nê-á ò gblõyne n ye n pne. A náh yĩne à pi mál kòlì-òle, kèpah náh pi pó náh púkúbínmò-òle. ⁴ A yĩne à ne n me ò kéte yahle n tẽ n pne palle, à mó ò wēnpi kwò pé ne n sah ò tyí yò káh yĩne sò. ⁵ Yé náh we di, névi-à tẽ we ò kéte yahle n tēpnè-ònkēne, à ki pi sò té ki fē Yesu yò sěpú ònkì tēnó ple, pépi nónó-á Liyel nole? ⁶ Tẽ náh yĩne à ne n me nésānne Liyel wēkì kóló sòkò, sònkò gblõy gbílkinó káh pò de tẽ sòkò, ò tyí kò kè pò n yuki sètàn yòtẽ tyí kòle. ⁷ A wil kèpah sòkò, Yesu yò sē-ńkēpú tò yĩne pé ne me tẽ yingbìle n yo, sònkò yilónó káh pò à yini tẽ, à kò à pò tẽ sètàn yòtẽ vyóy sòkò.

Yesu yò sěpú ònkì yah tēpú yòhnìnmpule

⁸ Sē ó ye, Yesu yò sěpú ònkì yah tēpú yòhnìnmpu tò yĩne pé pi nēgblóle ànê wékínyipule. Pé náh yĩne pé pi sèwòbile ànê kwáh yáhnkòpule yínvi sòkò. ⁹ Gbi nê-á pé we pí Liyel yò sēnó gbò yò, pé yĩne pé kè tẽ n sah pé sòno sòkò palle. ¹⁰ Ké gbenne, pé yĩne mónyahnòle. Pílki-ńsah-à wé-ńkēne pé tyí, pé ki pyè fē wilki sah Yesu yò sěpú ònkì yah tēpú yòhnìnmpule. ¹¹ Syó nónó tò-á Yesu yò sěpú ònkì yah tēpú yòhnìnmpule, pé yĩne pé pi névyèle nónó-á yòyén me n sah pé yò. Pé náh yĩne pé pi névyè tyí yónkòpule. Pé yĩne pé pi gblõy tēpnèpule, pé mó ne n me tómm tyi tyi pól sòkò. ¹² Yesu yò sěpú ònkì yah tēpú yòhnìnmpò-ò yĩne à ne n me sē nukú nētēne, à mó ne me tẽ we ò wēnpi ànê ò kéte yah tēnó tyí. ¹³ Nónó-à pé tòle n pi palle, pé ki yín-ńsah ògbè we ké sòkò, té gbò sàh-ńsah tò ki we pé tyí pé wró kwrónmono gbò yò Yesu Kristale.

Sètìn sò tir ògbēne

¹⁴ Mé ye sébey mēne n teki n mò á tyí, òte ní sòno sòkò mé ki pò n yah n pi á tyí dō kwéy. ¹⁵ Nte máh ki se mo pónyah-ńsah á tyí, tyi nónó-á mé wārki teki mò á tyí, sépi ki ò yohni n mò á ki á gblõy tẽ òkù pí min nētē Liyel no wró sòkò, pépi nónó-á Yesu yò sěpú ònkìle, nónó-á gbi tēnsàhpule dàhpe sò.

¹⁶ Liyel-á nê yo á tyí Yesu Krista tyí sòkò, tyi ògbè ye kéle.

Liyel ò gblõy pi névile à pò sètáh yò, nê-á Kristale.

Liyel Mirki kè wēki ne nēgbí-á òne,

yínyò tònpti à we,

ò tyí yo névyè tyí nónó náh pi Nsyifunòle,

névyè náhnáh sē ò yò kèkòyó,

té yínyò sòkò, Liyel me gbílkinó sah ò yò.

4

Kwónó kètúkúni pípúle

¹ Liyel Mirki kè yo dal mɔ pnéyy ne kèkòyó-à pópó n tye, névye túkù-á kɪ Krista yó sɛnó yahle, té kɪ sɛ m̀nyobe welo yó, ànê kwónó nónó-á n wil sétàn tyí. ² Névye nónó-á yínvɪnpɪbɪle ànê m̀nyobele, pépi nónó-á pè náh senné n pne pólle, pè kɪ pé gblóy sah pépi kó pè kɪ vi tɛ. ³ Pépi ye n kwɔ névyele ne pe dékè náh me sɛ tókì náh me, ànê yó yó yí yísyó-á me sè náh yĩne yónóle. Té Liyel mó tɔ kéne yó yó yí mɔ ne péwɔ yó sɛpú nónó-á gbule n pne, pè séle n yó pè mó pèpɔɪ pínó weyne péle n kó. ⁴ Liyel-á yí nónó pól mɔ, sè ple. Milki milki kwáh náh me sé soko, áyáh me sè fɛ syi té me pèpɔɪ pínó weyne ñne n kó. ⁵ Yé náh we di, Liyel wey ànê níri ye n pɪ yíyĩnì pólle yályál Liyel yah soko.

Yesu Krista tònpi pèpeyne

⁶ Wáh kɪ tyi nópíle á yúnpyéle n kwɔ, á kɪ pɪ Yesu Krista tònpi pèpeyne. Á kɪ kè wɛkɪ kɛpah soko ne páh Liyel yó sɛnó welo ànê kwónó kègbɪ nêne ñ kwɔ soko, sáh de yíí á soko. ⁷ Á náh vi sɛmɪrn wàn ànê wɛnwàn kó, sépi nónó náh tir yóle n pekɪ Krista yó sɛnó soko. Gbah n tɛ ñ ne n me Liyel yah tíkile n pɪ. ⁸ Wil gbɛnsɛ dàrnmonole tòle, yóre me ké tyí. Nte Liyel yah tíkì pínó yóre wɔ kal tyi tyi pól soko. Yé náh we di, kɛpah gbò yó soko ye á kɪ min we kwey gbí mè soko, ànê ñsò tole. ⁹ Wey mène gbɪ wey ye kéle, nê-á no pól yĩne pè kè fɛ n syi. ¹⁰ Yé náh we di, ápi-à me tòle n pɪ yèvyährule, té me gbah tɛ sɛ, kɛpah n wɛkɪ ne á gbò sàhnó-á me min nétɛ Liyel yó, nê-á no pól pwáhnɔ-òle. Té wáh kɪ nónó pwah n mɔ n pɪ kal, pépi yé pɪ Krista yó sɛpúle. ¹¹ Kɛpah ye á yĩne ñ gbah n yo névye tyí ñte pè kwɔ kéle.

¹² Nnì yó rítɛ náh yĩne à ále n yilo wáh sɔnpíle pɪ wɛnpirle. Ye Yesu yó sɛpú tɛ we ále n yah n pɪ á vyáh wey soko, ànê á pɪ dùkù soko, ànê tyínɔnɔ nê-á me á soko, ànê á Liyel yó sɛnó soko, ànê á pínó soko yályál Liyel yah. ¹³ Máh kɪ pópó n pɪ, gbah n tɛ Liyel weyne n kar tówú soko, ñ té névyele n vi mɔ, ñ té kwónóle n pɪ. ¹⁴ Liyel táhkì nê-á me á tyí, káh kè tɛ gbònwòkòle dé; kɛpah nê-á á we Liyel tɛntò syínyopu welo gbò yó, ànê Yesu yó sɛpú yah tɛpú-á pé gbàn sah á yó à níri pɪ á tyí gbí nêne. ¹⁵ Liyel táhkì mè tɛ gbɛnínɛne, gbah n tɛ ké soko. Kɛpah soko, no pól kɪ kè we ne wáh me n yuku yahle. ¹⁶ Á gblóy tɛnó ple, wáh kwónó nêne n kó ñ té ké tɔ tɛnó ple. Gbah n tɛ ne n yuku yahle ké soko. Wáh n pɪ sɛ, kɛpah soko ye á kɪ á gblóy pwah mɔ, té kɪ á wey nóhpú tɔ pwah mɔ.

5

Timote-á yĩne à Yesu yó sɛpú tɛ dùkù nêne

¹ Wáh yèwàhle n vi mɔ, káh ne n wekɪ ñ tyí díri soko, ne n wekɪ ñ tyí á sú sɔ ñne. Kètɛnpile n vi mɔ á yúnpyé sɔ péle. ² Syódíle n vi mɔ á yúbí sɔ péle, ñ té syónpíle n vi mɔ ké yah pèpey yó á dósyó sɔ péle. ³ Pékúsyo nónó-á yòhnɪnmɔpu náh me pé tyí, pé tɛnó ple. ⁴ Nte pékúsyo nónó tyí wɛnpì-à me, kɛpah náh pɪ pètóbéle, kéne wɛnpì ye

yĩne pè pé Liyel yah tíkí pínó wěkí à yuku pé gbô tãn ònne. Pãh yĩne pè nê pɪ pé dúbípú tyí, pè képahle n pɪ pé tyí. Yé náh we di, képah tyí ye nɔ Liyel tyí. ⁵ Nte sê nê-à me pékúsèle kègbɪ yò sɔkɔ, nê-á névi náh me n tyí kɪ à yohnɪ mɔ, òmɔ ye níkène n gbò sah n yíi Liyel yò sɔkɔ. Á Liyelle n ye n gbo nírí sɔkɔ lékâh ké gbìntò. ⁶ Nte pékúsè nê tẽ wɔ-à me wil gběnsê dékè tyi óle n sò, òmɔ me kúnóle té à sah vile. ⁷ Wáh yĩne n nê tɔ yo pé tyí sɔnko lékâh káh pɔ we pé tyí, kè we yò. ⁸ Névi nê-à n yáhdahnɔ-níkène n tyí névyé tyí sɔkɔ, ànê n kété névyé tẽ tyí sɔkɔ, tẽ Krista yò sɛnó wěkí milki. Krista yò sɛ-níkè névi n̄tẽ fónfó òmɔ yò. ⁹ Pékúsè nê yĩn-à pópó n wárkɪ, à òne n mɔ n kò pékúsyo wró à yĩne à ne n me ye tikitóní tẽ wɔ we, à mó ne me de yah pɛ núkú ó tyí. ¹⁰ N tyí yĩne kè ne me pínóle n tyípéplɔ pínó tyí sɔkɔ. A ne n me n wɛnpɪ ténó ple, à ne n me ye népân ne n twah n tyí, à ne n me Yesu yò sɛpú gbyêhne n wu, à ne n me névyé nnɔle n de nónó-á me yèkwɔrɪ sɔkɔ, à mó ne n me tyípéplɔ duke pólle n pɪ. ¹¹ Nte syópâm nónó tẽ wɔ-á pékúsyo, káh pépi yni wárkɪ pékúsyo sɔkɔ. Á náh we di, lédórí-à pɔ pé wró gbe mɔ Kristale, pè n ne n me ké tyí ne pé pé syi de pɛbi tyí. ¹² Káh pɪ sɛ, lékâh n we pé tyí, pãh sɔnpɪle pé vyáhle Krista kò té pɔ pé syi n náh. ¹³ Pãh se tɔ pɪ tò kè névyéle sɛ, pè n wú n tẽ gbéngbèn kɔnkɔnɔ ó sɔkɔ. Pépi ye tò náh me pé tyí yò, té pè n tɔ n pɪ wɛnkwɪnki wékípúle vyáhle dálnóle, n ne n wɛkɪ n min n dah n mɔ sɛ. ¹⁴ Képah ye, mé me ké tyí ne pékúsyo nónó-á me syópâmne, pè de pɛbi tyí. Pè fɛ wɛnpɪ we, pè mó ne n yah n dah mɔ pé gbèn tyí sɔkɔ. Sɔnko pè káh pɔ wěkí yɪkɪ mɔ á sɛpébi kò pè á yĩnpo le n yo. ¹⁵ Yé náh we di, pékúsyo tókú ye me wěkí milki tɛ, té me sétàn yòtẽ sò tẽ. ¹⁶ Nte pékúsyo-à me Yesu yò sɛ-ò sê nê wòkò tãn sɔkɔ, tẽ yĩne à ne n yah n dah mɔ pé tyí sɔkɔ, sɔnko képah káh pɪ Yesu yò sɛpú ònkɪ yótókóbúle. Képah sɔkɔ, Yesu yò sɛpú ònkɪ tɔ kɪ mó n yah n dah mɔ pékúsyo tyí sɔkɔ nónó-á nékân tãne.

Yesu yò sɛpú ònkɪ yah tɛpúle

¹⁷ Yah tɛpú nónó-à me Yesu yò sɛpú ònkɪ yahle n tẽ palle, yòyén yĩne kè ne n sah n yíi pé yò. Ké dú dɔkɔ pé nónó-á Liyel wey yónó ànê névyé kwónó tò me dahɪ pé gbò. ¹⁸ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sɛbéy sɔkɔ ne, nyeh-à me swáh tónó sɔkɔ á tyí gbí nêne, á káh sé vyɛy pukubi ne sè káh á sɛmukɔle n yò. Té tɔ me wárkínóle ne, tɔnpɪ-á yĩne n tò pínó sãr wénóle. ¹⁹ Káh n fɛ n syi lékâhle n syi yah tɛ-òle n kò ne kéne tir náh wil tàrfyò népɪ ními képah náh pɪ tòmí vyɛy sɔkɔ. ²⁰ Névi nê-à tyítúkú pɪ, kè yo gbáb tówú pól yí yah sɔkɔ, sɔnko kè tíkí mɔ téló sɔkɔ. ²¹ Mé kéle n gbah n yo á tyí Liyel yah, ànê Yesu Krista yah, ànê yĩnyò tɔnpɪbi wɪkínsàhnó yah sɔkɔ ne, á tyi nópi pólle n pɪ tómm, á káh wáhkɪle n pɪ. ²² Káh ne n sal á gbòle n sah névi yò n níríle n pɪ tẽ tyí, ànê káh á vyáhle n dah n mɔ á ní-òle n tyípél pínó sɔkɔ. Ne n me yályál Liyel yah sɔkɔ. ²³ Wáh me n yo gbáhyí náhnáhle sɛ, káh ni ó kókóle n wɔ, òwé tɔle n wɔ kwéykwéy á fɔkɔ markɪ yĩnne. ²⁴ Névyé tókú tyípél me sè n wilki n mɔ kwéyy pé tükè-nkè sɔkɔ. Nte tókú tyí

me, nâh ó sè n pɔ n pĩ. ²⁵ Sě ye tyípéplɔ tɔlɛ, sépi tɔ n we kwèyy yĩne, ànê nónó òtě fyé-á sè nâh me n yah, sè nâh n wũ n pi wĩlkĩnmɔ-ńkěne.

6

Yɔbi ànê pé yòtāmne

¹ Nónó pól-á me yɔrɔle n pi, pè yĩne pè pé yòtāmne n mɔ n kɔ ne pãh yĩne yòyén sàhnóle pé yò, sɔnko áyáh kwónó nêne n kɔ, ònî yó òtě káh pɔ képah ànê Liyel tyíle n yo n ko. ² Nónó yòtām-à me Yesu yò sěpúle, pè nâh yĩne pè yo ne pé yúnpyé-á péle, pè mó yahle yòyén sàhnóle pé yò sɔkɔ dé. Pépi nónó-á pé yúnpyé pèplɔle, pépi-á sɔnpíle n we pè tò pínó yòrele, pè ye pyè yĩne pè tɔle n pi n yĩ pépi tyí ńkě.

Mìni kwónó ànê tahrɔ tyínɔnɔle

Yah, kéne tyi ye á yĩne ò nole n kwɔ, ò té sè kɔ n sah pè kɔ. ³ Nnî yó-à pɔ nole n kwɔ tyíkáhkíle, té kè nâh me núkúle gbɔ weyne nê-á wil ápi Tě ògbě Yesu Krista tyí, ànê kwónó nê-á á we Liyel yah tíkí pínó tyí yò, ⁴ képah n wěkɩ ne gblɔy gbilínó-á tě yí wɔ. Npĩ-ńkě ney ye těne, nê-á yékáb pínó, ànê wěnkýɔ wékínó me ò yògbèkè ykɩ sah, sépi nónó-á n pɔ n pɔ mékíle. Sépi ye n pɔ n pɔ yúnwòrí, ànê méwéy, ànê yrówân yónó, ànê gbyɔle. ⁵ Té tɔ n pɔ n pɔ yékáb kwínkíle lékám kě névye wrɔ, nónó-á pè nâh gbɔle n pne pólle. Pépi tãn n ne n sò ne Liyel yah tíkí pínóle, kwáh wénó-á me ké sɔkɔ. ⁶ Gbɔ tě wɔ ye, Liyel yah tíkí pínóle tahrɔ ògbě ye kéle névye tyí, nónó-á pé wénó pé yĩne n yuku. ⁷ Yé nâh we di, ápi nâh pɔ kwáh yó òtěne kékòyó mè sɔkɔ, á nâh mó á syɩ n sɔkɔ n pi kwáh yó òtěne. ⁸ Nte yòke ànê flo tě-à fyò me á tyí, sè yĩne sè á yí yuku. ⁹ Nte nónó-à me ké tyí ne pé pi tahbɩle, pépi ye n de mónyahno sɔkɔ. Tyíwân ànê yò kě tyi sòno n pɔ pè mɔ n tě, sépi nónó-á névyele n mɔ tyí yíkínó ànê mónpuno wěkɩ yò. ¹⁰ Yé nâh we di, tyípèl duke pól tyàh-nsah n wil pó tyínɔnɔ sɔkɔ. Pó yáhnkòno kèpèkè tě tyí, túkù Liyel yò sěno yal mɔ, té kwónó nâhnâh yɔrɩ mɔ pé gblɔy yò.

Pole-á vɩnmɔno nêne Timote kɔ ò gblɔy tě dùkù tyí sɔkɔ

¹¹ Nte áwɔ tě wɔ-á Liyel tyí névile, ne n to kéne tyi yah sɔkɔ. Ne n yah n kɔ ne á pi négbɩle Liyel yah, á ne n me Liyel yah tíkíle n pi, á ne n me sěnole Liyel yò, tyínɔnɔ ne n me á sɔkɔ, á ne n me sónmóle n pi, á mó ne n me á gblɔyne n tiki n mɔ. ¹² Mékì pèpèy fwo à yuku Liyel yò sěno tyí ònne. A pwáhnmɔno tě n yin pálle, képah nê yin-á Liyel ye ále, té á me fě syi névye nâhnâh yí yah ne wáh pi Yesu yò sě-òle. ¹³ Liyel nê-á minne yíyìn pólle n kɔ, ànê Yesu Krista nê-á yin Pòse Pilatɩ yah sɔkɔ à Liyel yò sěno welɔ tɔ sah wèkɩ, pépi yí yah sɔkɔ ye mé kéle n yo á tyí ne, ¹⁴ tyi nónó-á kɔ sah ò kɔ, á sé wàlle n kɔ. Á ne n me pílki-ńsah kěne ànê wényo-ńsah kěne á tyí fóó kɩ pɔ no ápi Tě ògbě Yesu Krista syínɔnɔ tyí. ¹⁵ Liyel núkúní nê-á tyi pól tyí tēpnè-òle, pèpɔrɩ-á n wil òmɔ nê tyí, òmɔ nê-á yòtāmno Yòtěne, ànê tāmno Tě NGBENE òmɔ ye kɩ Krista kɔ à kɩ ò syɩ pɔ à yĩne ké gbí yáhtokonsàhnóle. ¹⁶ Nmɔ ó ye

à nâh ku n yah n pi. A me déntě́nóle kyòo yó sòkò nê-á ney nâh fě́ n nò n de n pi kéle. Ney yí nâh tě́ yah ké yõ, ànê ney yí nâh n tě́ n yah n pi n yõ sòkò. Gbílkinńó ànê tãhkì ne n sah n mọ́ yõ gbímegbí. Amiina!

Vinmọ́nọ nê-á yĩne tahbì kǝnóle

¹⁷ Kè yo kèkõyó mè tahbì tyí ne pè káh pé gblõyne n gbilki, pè káh pé gbõ sah tahrì yõ nê-á kù n tyè n pi. Nte pè pé gbõ sah Liyel yõ, nmo nê-á yiyĩnì pólle ápile n kǝ nâhnâh nê-á kù á kǝ á kù me nìvìnì sòkò. ¹⁸ Yo pé tyí ne pè tyípéplọle n pì, pè ye pé tahrì pì tyípéplọ pínóle. Pè pì fòkòpènrì névyele nónó-á kù fě́ syi n yĩ n kǝ. ¹⁹ Képah sòkò, pè kù tahrì pèpey yah sah pé gblõy tyí nsó yinne nê-á kè nâh n ykì. Sǝnko pè pọ́ min kègbì we.

Vinmọ́nọ t́eyne

²⁰ N dí Timote, tyi nónó-á áwọ gbõ dahbì, sé tě́nó ple. Káh ne n de yékâb wân pínó sòkò nónó nâh me n yuku Liyel yõ sě́nó wěkì yõ, ànê káh névyè welo níne n tě́ nónó-á pé gblõy pì tyi kàhnepnepule. ²¹ Névyè tókù ye pé gblõy pì kéne yípí mè òkù névyele, té Liyel yõ sě́nó wěkì milki.

Mé kéle n yah n kǝ ne, Liyel n pèpòrì pì yé tyí.

Pole sébéy ní-ò tékínmònlé Timote tyí

Pole wékínólé Timote tyí

¹ Nmo Polele, Yesu Krista tēntò névi ye níne à yíne Liyel dyc yíi tēne. Liyel-á ò vyāhle á kō tyé-ńkē min nē tyí soko, té kè n we Yesu Krista gbò yò, à ní tekí mō képah tyí yo yinne névyé tyí. ² N pídí Timote, áwō nē tyí-á nō yíi ní tyí, áwō tyí ye mé n tekí n mō sébéy mēne. Mé kéle n yah n kō Sú Liyel ànē ápi Tē ñgbē Yesu Krista tyí ne, pè yòbènrì pì á tyí, pè mó á yām yah, ànē pè yèvinune ò kō.

Pole me n weki Liyel tyí

³ Gbímegbí màh n sō á tyí soko, mē weyne Liyelle n kō náhnáh òmō nē tyí-á mé me ní foko dal mō tòle n pì palle ní sùtóbé tyí kōle. Lékāh ké gbìntò, màh nírlé n pì, mē n pì á to tyí. ⁴ N dyc-à to kō á yétí kwénó tyíle, mē n ne n me yíi ké tyí ne mé ò we ní n kō kè vī yíi. ⁵ N dyc náh fwo á Liyel yò sēnó kègbì tyíle. Liyel yò sēnó kègbì nē-á lésō me á yúntó Loyisi ànē á yú Yenusi soko, ní sēnyīnō me ké yò ne, képah nùkú-á me á to soko.

⁶ Képah ye, mé á dycle n to n kō ne, máh ní gbān sah á yò á nírlé pì á tyí, té Liyel me ò Mirki tākì nēne ò kō, á kè koh n tē yīn. ⁷ Ngbō Mirki nē-á Liyel á kō, tíkí Mirki náh kéle dé; tākì ànē tyínōnō, ànē gblōy tēnó Mirki ye. ⁸ Káh n ye ápi Tē ñgbē tyí yónó pì senne á tyí. Nmo ménóle wòkònpèkè soko òmō tyí sōwāh, káh n ye kè ne me senne á tyí. Nte Nìvìnì tir yónó yèvyāhrì fē n syi ñmōle wē tyí, á gbò sàhnó mó ne me Liyel tākì yò, ⁹ képah nē-á pwah mō ápile, té à me á ye pì ò nole. Á tyíplō pínó yīn náh à képah pì á tyí dé, kè ye ò dyc ànē pèpòrì ye à pì á tyí kéle. Yesu gbò yò, á kéné pèpòrì mē pì sah ápi kō kékòyò mó-ńkē gbí òkùle. ¹⁰ Kéné kèpòrì ye á we nùkúnúkú á pwáhnmo-ò Yesu Krista pónó soko. Nmo ye pò kù tyí yíkí té Nìvìnì tir yo á tyí, nē-á á mō tyé-ńkē min wēkì yò. ¹¹ Nìvìnì tir mē yīn ye Liyel ñmō ye tō, té n pì Yesu tēntò syíno-òle, ànē tyi kònsàhnó kwó-òle. ¹² Képah kwlónó ye ní yò soko, òte kè náh me senne ní tyí. Máh ní gbò sah névi nē yò, mé òne n pne dò. N sēnyīnō me ké yò tole ne wāh nē dahbí ní gbò, tākì-á me ò soko kì fē ké tēnó ple, pópó kì pò nō gbìnyìkì tēy sō tyí.

¹³ Timote, máh welo gblō nónó yo á tyí, sè koh n tē n yīn Liyel yò sēnó ànē tyínōnō soko, sépi nónó-á á we á wró kwrónmōnō gbò yò Yesu Kristale. ¹⁴ Liyel Mirki nē-á me ápi soko, képah gbò yò wáh kwónó pèpèy nē we, kè koh n tē yīn palle.

¹⁵ Áwō nítè pínó me ké soko ne, Asi mara tām pól-á pé náh vi ní kō, Fisyelì ànē Yeremosyeni nítè to pé náh vi ní kō. ¹⁶ Mé kéle n yah n kō Liyel tyí ne, à Nsyonesiforì ànē ò no nle n gbe. Yé náh we di, máh wòkònpèkè soko kārnnē mónóle ní tyí, ké sen náh òmō tē wō yah kō ní nì dènpònlé gbáhyí náhnáhle. ¹⁷ N yínintēnō òsō Wrome kwil soko, à ní gbah soh kō súú à kyì we. ¹⁸ Mé kéle n yah n kō Tē ñgbē tyí ne à ò

yām yah tukey tuke sōle. Wāh yòhnìnmonò nónó pɪ ní tyí Yefesɪ kwil sɔkɔ, nɛy nāh sè pɪ nɔ áwɔ Timotele.

2

Pole ne Timote n̄ tah sah

¹ Áwɔ tē wɔle ní pídí Timote, yòbènɔrɪ nê-á ápi we á wró kwrónmonò gbõ yõ Yesu Kristale, képah yīnne, á tah n sah yī. ² Wáh ní kwónó nê noh névyé náhnáh yí yah, kyí négbɔ́ kwɔ kéle, nónó tɔ-á kɪ tō fē tūkù kwɔ kéle. ³ Kwónó nê-á yīne ále, kè fē n syi Yesu Krista sràsyi yèsyikì tyí kòle. ⁴ Névi-à fyò de sràsyiyá sɔkɔ té me ké tyí ne pé pé yòtē nìvìnne n pɪ, à ñ vyāh de kèkōyõ tyi téló sɔkɔ. ⁵ Wē kálnó tóló tó-ò tɔ nāh tōrí yókúríle n we n pne né à nāh to ké wēkì yõ. ⁶ Sètõ nê-á tō swāhle à kwɔ, ñmɔ ñgbò ye yīne ké sèmuco wénóle ⁷ Sõ n yah ní welo yõ, Tē ñgbē kɪ sé pól syíkí-ñsahle ñ wēkì.

⁸ Káh á dyo fwo Yesu Krista tyíle, ñmɔ nē lékó-á yiki mɔ. Davidi nāh nɛy ye ñne.

Sē ye kéle yónóle Nìvìnì tir sɔkɔ, képah nê-á mé me n yo n kō. ⁹ Kéne Nìvìnì tir yīn ye kwónóle ní yõ sɔkɔ, ànê kárnne mónóle ní tyí á kɪ ne pèkè pí-ò sō ñne. Nte kárn nāh se yó me mɔ Liyel wey tē wɔ tyí tē. ¹⁰ Képah ye, mé me tyi pólle n sro névyé yīnne Liyel-á nónó yah tɔkɔ, sōnko pé tɔ pwāhnmonò we Yesu Krista gbõ yõ, pé mó gbíkinó we nê-á kè nāh n tye. ¹¹ Gbɪ wey yó we yò:

Áyáh kɪ me ku Yesu Kristale wē tyí, á kɪ me min tɔ sɔkɔ ñne wē tyí.

¹² Áyáh kɪ á tah sah wē tyí ñne, á kɪ tōrí pɪ ñne wē tyí.

Áyáh kɪ à yahle, ñ tɔ kɪ á yahle.

¹³ Áyáh kɪ sō pí-ñkēne négbɔ́le, ñmɔ tē wɔ kɪ tē négbíle, à nāh fē ñ syi n kur n pi.

Kwónó kètúkù fwónóle

¹⁴ Névyé dyo to n kō n mɔ kéne tyile, ñ té ké gbáhdýáh di pé tyí Liyel yah sɔkɔ ne, pé káh yékāb wānne n pɪ. Sè nāh tir yóle n pekɪ. Nónó-á me séle n nohnɪ, sè n pyé pépi mɔ n pu. ¹⁵ Á tah n sah Liyel yí kō kè yuku ále. Pɪ tōnpɪle, nê-á gbɪ welole n yo ké yah yõ, té sen nāh n pɪ ñ tyí à yuku ñ tō tyí tīnne. ¹⁶ káh yáhwānne n yāh nónó-á sè nāh me yuku Liyel yõ sēnó tyí tīnne. Nónó-à kéle n pɪ, pé wró n ne n gbah n gbe Liyelle. ¹⁷ Pé yáhwān yíkinóle n pɪ á kɪ ne nówū-á ñkēne wille n yõ sō. Yimene ànê Filetɪ tɔ me kéne sēnkno névyé sɔkɔ. ¹⁸ Pépi gbɪ wēkì fīn mɔ té me n yo n ne lékyî-á yilki mɔ sɔkɔ tɔ. Sē ye pé pɪ té névyé náhnáh Liyel yõ sēnó yɪkɪ.

¹⁹ Nte sépino pól sɔkɔ, Liyel-á sètyah nê wilki, képah tē wɔ me. Welo nónó-á me wārkinóle ké tyí yõ, sè we yò: «Nónó-á me Tē ñgbē tyí yõ, à péle n pne.»

Ànê tō: «Nónó pól-á Tē ñgbēne n ye n gbo, pé yīne pé tyítúkùnì we n ye.»

²⁰ Wòkò ñgbě sòkò, sǎn vyó ànê wárn vyó ó kókó náh me dé; sésár tyínò me, puri tyínò tò me. Túkù me yí tǎhnì mọ yínne, túkù mó me nyǎn yí mọ yínne.

²¹ Tyi nónó tyí-á mé yo, Névi nê-à sè we ye té pɪ yályál Liyel yah, tẽ kɪ me wilkinsàhnòle tyítǎhnì pɪ yínne. N yétò kɪ me yòtẽ dí tyí tyípéplò pɪ yínne. ²² Kètēnpikini dékè tyi we n ye. Tyi nónó-á á yíne n yah n kǒ, sè we yò: Gbɪ wěkì kólòle, Liyel yò sě́nó, tyínònole, ànê yèvinne. Yé sépi pólle n pɪ ànê névyele nónó-á me Tẽ ñgběne n ye n gbo fòkò pérpérle. ²³ Yékāb wǎn pínó we n ye. Á pĩ ne sépi-á n pɔ n pɔ mǎlle dò. ²⁴ Ngbǒ Tẽ ñgbě tǒnpi náh yíne mékì pínòle dé. À pyé yíne à ne n me núpír névile no pól tyí, à mó ne n me névye kwónó yah we, té pǎh ñ tyíle n yo, à tẽ we kè sómnó. ²⁵ Á yíne à ñ wey kǒlípule n tẽ mármár à vinmònole péle n kǒ. Nê pĩ, ténkàh Liyel kɪ ye pè kǒ pè kɪ pé sǒno we vi mọ kɪ gbɪ we pĩ té. ²⁶ Képah-à pɪ, pé yah kɪ pɪ kyòo pé kɪ we de sétǎn yòtẽ vyóy sòkò, nê sòkò-á sò à pé mọ tẽ sah pé kǒ pé ñ dyo yíine n pɪ.

3

Kèkōyǒ tyénó tyile

¹ Timote, á yíne ñ kè pĩ ne kèkōyǒ tye gbíne, tyah tǎhnòno-á kɪ n we. ² Névye kɪ pɪ gblǒy yò yíkípule, pó kódibíle, wèngbìl wékípule, gblǒy gbilkípule, Liyel tyí yóndepule, dúbípú tyí yáhlepule, pèpɔrɪ pí-ńkē névyele, Liyel tyi mónkò-ńkēpule, ³ kùkùtǎhkì névyele, núpíkòbule, névye yín yíkípule, gblǒy tẽ-ńkē névyele, nékókè mópule, pèpey fwópule, ⁴ wê náh vípule, fòkònyǎhnì névyele, gblǒy yònsǎhpule. Pé dyo yí tyi tyí kɪ nọ kal pé tyí Liyelle. ⁵ Pè kɪ pɪ yí yah Liyel yah tíkí pípule, ñte kègbɪ yò, pé náh Liyel yah tíkí pínó tǎhkì fě n syi n pi. Káh ne n pɪ n soh sěnkno névyele. ⁶ Pé túkù n ne n de n kǒ gbèn sòkò ñ syó túkùle n vi n tẽ, nónó lékām-á tuke. Kéne syó me tyípèl ó pé tǒó. Tyi duke pól dékè n ne n me pé sòkò. ⁷ Pè me sǎhnó sòkò kúmm, ñte pé náh me fě gbile n pne pólle. ⁸ Nsyānesɪ ànê Nsyābresɪ-á Moyisi kǒlɪ sǒ, sě ye pépi tò me n kǒlɪ gbile. Pé sǒno náh me palle. Liyel yò sě́nó náh yuku yahle. ⁹ Nte pé náh n yuku n pi yahle. Yé náh we di, no pól kɪ pé nǎwǒré we kwèyy sǒ-á Nsyānesɪ ànê Nsyābresɪ tyí pɪ.

¹⁰ Nte áwọ Timote tẽ wọ ye ñmọ sèfiki mọ tyi tyi pól sòkò: Máh kwónó nê pɪ á kè fě syi, té me ñ pɪ dùkùle n yah n pɪ. Á ñ sǒnole n pne, ànê ñ Liyel yò sě́nó dùkùle, ànê ñ tyi srónó dùkùle, ànê tyínòno nê-á me ñ sòkò, à tǎhlɪ máh me gbah tẽ dùkù nêne. ¹¹ Pǎh ñ fòh dùkù nêne á kéle n pne, à tǎhlɪ máh yèvyǎhrɪ nónó pɪ Antyosyɪ, ànê Yikonyumi, ànê Lisitir sòkò. Fóhnó nê dùkù tẽ me mé náh kè we yah? Nte Tẽ ñgbě ñ pwah mọ sépi pól sòkò. ¹² Gbɪ yò, nónó pól-á sě Yesu yò, té me ké tyí ne pé pé minne n pɪ Liyel yah tíkí pínó sòkò, pé kɪ fòhnó we. ¹³ Nte núpèl ànê névye pílkipú tẽ wọ kɪ yò sòkò pékè pínòle kɪ névye túkù pilki, té kɪ pé gblǒy ñtẽ tò pilki. ¹⁴ Nte áwọ tẽ wọ-á kwónó nê we té kè fě syi ne gbɪ-á kéle, kè tẽ yín palle. Wáh kwónó mè we nê tyí, á ñne n pne ó. ¹⁵ Á wěnpir gbí dùkùle á Liyel weyne n pne. Kè kɪ fě á lékām yikɪ mọ ñ kǒ á kɪ pwáhnmono we Yesu Krísta yò sě́nó gbǒ yò.

16 Liyel wey pól wārki Liyel tǎhkì gbô yô. Kè wārki névye kwô yinne, ànê mìnì gbel kye yinne, ànê pílki-ńtǎn tǒ yinne, ànê névi mǒ yinne gbi wèkì kóló sǒkò, 17 sǒnko, Liyel tyí névi pì négbíle tǎn pèplo pól fě n pì yinne.

4

1 Yesu Krista nê-á kɪ pɔ vye ànê kyí tuke n pi, mé kéle n gbah n yah n kǒ á tyí Liyel ànê ñmǒ yí yah, à tahlì ñ syínponǒ ànê ñ tǒrí yín yô ne, 2 á Liyel weyne ne n yo. Kàh sǒ yèvyǎhrì gbí sǒkò ò; kàh sǒ yèvinì gbí sǒkò ò; kéle ne n gbah n yo. Névi nê-à pu pì, wèkì tǔ yô, vìnmonǒle tǔ kǒ, tǔ tǎkò yárr ñ kwónǒle à kǒ. 3 Gbì yó me n pi, tókù nǎh tǒ kwónó yèsyikì fě n syi n pi. Tyi nónó dékè-á n ko péle, pè kɪ kwópú kwĩnki yísyó yah nónó-á kɪ pɔ sépi tyíle n we n yo pé tyí nónó nóhnǒ-á me nǒ. 4 Pè kɪ pé ní tah tǔ yahle gbì nóhnǒle, té kɪ sèmìrn wǒle n nohnì. 5 Nte áwǒ tǔ wǒ á gblǒy tǔ palle tyi tyi pól sǒkò. Kwónó sro, ñ té á gblǒy kǒ yíi Nìvìnì tir yónó sǒkò. Pì Liyel tǒnpi pèpeyne.

6 Ñmǒ tǔ wǒ pì gbí nǒ te sárkále. Kèkǒyǒ fin mǒ gbí nǒ ní tyí. 7 Mé mékì pèpey fwo à yuku Liyel yô sǔnǒ tyí tǔnne. Tóló nê sǒkò-á sǒ ñne, kè tye. Mé nǎh Liyel yô sǔnǒ yal mǒ. 8 Nte núkúnúkú, tǔnwǎnǒ yǒre wénó ye mé me syikì tǔ, nê-á négbíle yǒtǒrí yǒkúrile. Tǔ ñgbê nê-á tukey tǔkè-ò pèpeyne, ñmǒ ye kɪ ní kǒ n pi kéle. Té à nǎh n yín n pi ñmǒ ó tyí dé, nónó tǒ-á me ñ pónó syikì tǔ nìvìnì sǒkò, à kɪ pépi tǒ pól kǒ kéle.

Pole me vìnmonǒ tǔyne Timotele n kǒ

9 Gbah n tǔ n pǒ ní tǔnne súú. 10 Yé nǎh we di, kwey gbí tyi me yah syi Demasì tyí à kǒ à me ñ nǎh vi ní kǒ. À me sǒkò Tesaloniki kwil sǒkò. Kresǎ mó sǒkò Kalasi mara sǒkò, té Tite wǒ me sǒkò Dalmati mara sǒkò. 11 Likyi ó ye me ní tǔnǒ. Markù tǔ ye pǒ wǔ tyí ñne. Ñ yétǒ me gblǒ ní tyí tǒ mè sǒkò. 12 Mé Tisyiki tekì mǒ Yefesì kwil sǒkò. 13 Wáh kɪ n pi, ní fwòmò-ñgbê tǒkò n pǒ ní kǒ nê-á mé sah Karpusi tyí Turasì kwil sǒkò. Ñ sǔbéynǒ tǒ tǒkò n pǒ n kǒ, ñ té n pǒ sé sǔl tyínǒ tǒle, sépi nónó tyí-á tah kal ní tyí.

14 Kètǒndí Alekisǎdre népékè kah pì ñne. Tǔ ñgbê kɪ à dyah n pi ñ tyípínne. 15 À ápi wǒlǒ kǒlì kah mǒ. Képah ye, á tǒ á gblǒyne n tǔ ñne.

16 Pǎh ní tuke sǒ nêne gbenne, no pól pé nǎh vi ní kǒ. Nnì yó ńtǔ nǎh yo tǔ mǒ ñne. Mé kéle n yah n kǒ Liyel tyí ne à káh kè pì tirlé pé tyí. 17 Nte Tǔ ñgbê wǒ so mǒ ní tyí. À tǎhkìle n kǒ mé fě ñ wey yo yíi, té nónó nǎh pì Nsyifunǒle, pé pól kè we noh. À ní pwah mǒ kyékingbèkì tyí. 18 Tǔ ñgbê kɪ tǒ ní yǒ wilki n pi pèl duke duke pól sǒkò. Té kɪ ní pwah mǒ ní kǒ mé kɪ we de ñ tǒrí sǒkò. Gbílkinǒ ne n sah ñmǒ yǒ gbímegbì. Amiina!

Wey tyé-ńsahle

19 Wèkì Prisili ànê Akilasì tyí ní kǒ, ànê Wonesiforì nolé. 20 Yerastù wǔ Korǔntì kwil sǒkò. Mé Torofimi wǒ sah Miletì kwil sǒkò. À sǒ me n yo képah ye.

21 Gbah n tǔ n pǒ kwòviri gbí nǒ-ńkǔ sǒkò. Yebulusì, ànê Pudǔsì, ànê Linusì, ànê Klodya, ànê á yǔnpyé tǔlǒ pól n wèkì á tyí.

22 Mé kéle n yah n kɔ̃ Tɛ̀ ògbě̀ tyí ne à ne n me áwɔle, à mó yòbènrɔle ne n pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Titi tyí

Wey kónóle

¹ Nmo Pole nê-á Liyel tónpi ànê Yesu Krista tēntò névile, Liyel ní tō ne mé péwo névye yáhntókono yohni mo pé kō pé sē Yesu yō. A ní yah toko ne mé gbi wēkìle pé wēki pé kō pé pé minne n pi Liyel yō sēno wēkì yō, ² pé gbò sàhnyīno mó ne me tyé-ńkē min wénó tyí yō. Liyel nê-á à náh mìnìne n yo, òmo ò vyāhle pé kō kéne tyé-ńkē min tyí soko kèkōyó mó-ńkē gbí dùkùle. ³ Té wāh ò vyāh kō nê tyí soko, ké wēki gbí-á pō nō, à kè wēki ò wey gbò yō, té ní kō mé kéle n yo, òmo nê-á á pwáhnmo-òle.

⁴ Titi, áwo nê-á òmo píđí kègbìle ápi Liyel yō sēno soko, áwo tyí ye mé n tēki n mo sébéy mēne. Mé kéle n yah n kō ápi Sú Liyel ànê ápi pwáhnmo-ò Yesu Krista tyí ne, pé yòbènoṛi ànê yèvinune ò kō.

Tò nê-á dahbi Titi gbò

⁵ Mé ye ò sah Kretu mara soko ne, tyi tēló nónó-á wū á sè pi n dal n mo, á mó yah tēpú yísyó yah n sah n sah n kō kwlo kwlo pól Yesu yō sēpú ònkínó yō soko à yīne máh sò kè yo sō á tyí.

⁶ Kéne yah tēpú pól yīne pé ne n me wényo-ńsah kéne pé tyí, ànê pé ne n me sē núkú núkú nátānne. Pé wēnpi mó ne n me Yesu yō sēpúle, pé káh pí-ńkē tyile n pi, pé káh pi nòhnì-ńkēpúle. ⁷ Yé náh we di, Yesu yō sēpú ònkì kyòmì-ò yīne à ne me wényo-ńsah kéne ò tyí, wāh sōnpíle pi Yesu yō sēpú ònkì tahrì kyòmì-òle. A náh yīne à pi wēngbìl wékì-òle, ànê fòkònyāhnì névile, ànê sèwòle, ànê mál kòlì-òle. Té káh ne yah n kō pí-ńsahle kwāh nētēne yīnvi soko. ⁸ A yīne à nēpānne n tē ple, pèpey pínó tyí mó nō ò tyí. A yīne à pi yī pí-òle, ànê négbìle, à mó ne me yályál Liyel yah, ànê gblōy tēpnè-òle. ⁹ Wele nónó-á yīne sēnóle sé yō, à yīne à sè koh n tē n yīn à yīne kwónó nê-á à we. Képah soko, à kī tē we Liyel weyne névyele n vi n mo, té kī wényo-ńsah tye ò kòlìpu tyí.

Liyel yīn yō mìnnyobele

¹⁰ Yé náh we di, névye náhnáh me pi gblōy tíkínmo-ńkēpúle, ànê wēnfi wékípúle, ànê névye pílkipúle. Té pé kan rítē n we Nsyifuno Yesu yō sēpú soko. ¹¹ Pé me fēkínóle n dahbi kētlo náhnáh soko pé kwónó túkúnine kwāh we yīnne yīnvi soko. Képah ye, pé vyēy yīne túnóle. ¹² Pé lékám névi yó lésò ne ńkē, mìnnyobe, ànê gbēnképèl, ànê gbāndal névye, ànê yèwònpìbì-á Kretu tānne. ¹³ Gbi ye à yo. Képah ye, wēki n yīí pé yō, pé kō pé Liyel yō sēno pèpey we. ¹⁴ Pé káh pukubi mo Nsyifuno sēmìrn ànê névye tyi kònsàhnó náh, nónó-á sè náh me gbi wēkì yō. ¹⁵ Tyi pól me yályál névye tyí, nónó-á me yályál Liyel yah. Nte névye nónó-á me sílkínóle Liyel yah, té yahle sēnóle ò yō, tyi pól me sílkínóle pépi tyí. Yé náh we di, pé sōno ànê pé lékám náh me

palle. ¹⁶ Pě pé gblöyne n pi Liyel pípúle. Nte pé tyípínì kéle n wěki ne pé náh ñne pne. Pè pi nétúkúni ànê nikisekókó pípúle, pé náh tō fě tyípěpě pi.

2

Kwónó nê-á yīne Yesu yō sēpú tīnkì kōnóle

¹ Nte áwó tē wole, ápi sēnó-á me nê yō, képahle névyele n kwó. ² Yo yèwahnì tyí ne pé pé gblöyne n tē n pne, pé ye yòyén ne n sah pé yō, pé pi yèsrey névyele, pé ne me sū yī Liyel yō sēnó soko, tyínóno mó ne n me pé soko, pé mó ne me sómnó névyele.

³ Yo syódyí tō tyí ne pé ye pé kó dùkù ne me palle Liyel yah, pé káh névyé yīnne n yiki, pé káh pi sèwobule, pé névyele n vi n mó palle.

⁴ Syó nónó náh wah mó, pǎh yīne pé pépile n yohni n mó pé pebi ànê pé wēnpì tyí kō kè nō pé tyí. ⁵ Pǎh yīne pé pi yèsrey névyele nónó-á me tómm, té me n yah n dah mó pé kètlo tyí soko. Pǎh yīne pé ne n me syóglóle nónó-á me n sah pé pebi tyí yō, sōnko Liyel wey tyí káh yo kó.

⁶ Sóré mó kètēnpì tō soko pé pi yèsrey névyele ⁷ tyi pól soko. Áwó tē wó mó pi dùkù pèpeyne péle n wěki á tyípépló pínó soko, ñ té á foko dal mó péle n kwó yèsyikìle. ⁸ Ye á welo ne n me gbló ó sé tōó, wényo-ńsah kēne. Képah soko, á sèpébi náh wényo-ńsah we n pi ápi tyí. Kè ki pi senne pé pól tyí.

⁹ Yo yōbi tyí ne pé ne n sah pé yōtām tyí yō tyi tyi pól soko, pé pi néglóle pé tyí, pé káh pé yōtāmne n kōli, ¹⁰ pé káh kwáh yó nítē yī n tōkó pé tyí. Pè pé Liyel yō sēnó pèpeyne n wěki gbímegbí, sōnko á pwáhnmo-ò Liyel-á kwónó nēne n kō, gbílkinó ne n sah ké yō.

¹¹ Yé náh we di, Liyel ye ñ yòbènrì wěki képah nê gbò yō-á névyé pól pwáhnmonóle n we. ¹² Kè ále n kwó ne á Liyel yah tíkile n pi, ànê á káh á yīne n wil kèkōyó yī tyí. Káh pi sē, kwey gbì mè soko á ki tē we á minne n pi gblöy ténó soko, ànê gbì wěki yō, ànê Liyel yah tíki pínó soko. ¹³ Sē ye á yīne à nìvìnì wénó mè syiki tē, á gbò sàhnó-á me nê yō, à tahlì gbìyìkì tyí, sō ye ápi Tē ñgbē Liyel nê-á pwáhnmo-ò Yesu Kristale, ñ tōrí ki n wilki n mó n pi. ¹⁴ A ñ gblöy kō ápi yīnne à á yō we dwe wilki tyípél pól soko. A me ké tyí ne pé á pi yáyal pé yah, á mó ne me pé tyí yō, á mó gbah tē tyípépló pínó soko.

¹⁵ Sē ye á yīne ñ ne n wéki yōtōrí soko, ñ sóréle n mó pé soko, ñ té ne n wéki pé yō. Káh n ye ñnì yó nítē ále n yilo.

3

Kó dùkù pépěyne Liyel wěki yō

¹ Névyé pól dyo to n kō ne pǎh yīne pé pé gblöyne n tiki n mó kwil yah tām ànê yōtām yah soko. Pǎh yīne pé ne n sah pé tyí yō, pé mó pé gblöy vi sah tyípépló duke pól pi pi tēne. ² Pè káh wèntúkùnìne n wéki ñnì yó nítē tyí, pé káh málle n kōli. Pè pi néglóle, pé mó névyé pólle ne n tē mármár. ³ Yé náh we di, ñgbòle, lékám kē ànê kèlèkē névyé ye lésó ápi tole. Á sō me mónpuno, me á dyo dyo tyi ànê á nìvìnì tyi

yõri soko. Á sò me á minne n pi pèkè pínó ànê dékè tyi pínó soko. Á sò me á dékè wilki névyé soko, té me wẽ dyole n yõ. ⁴ Nte gbí nê-á á pwáhnmo-ò Liyel n pèpõri ànê n tyínõõle névyé wẽki, ⁵ à á pwah mo. Té kè náh pi ne á tyípéplõ pínó yĩn sò dé, á yãm ye à yah. A ye á pwah mo, té min sãñne á kã à á nno wu pi yályál Liyel Mirki gbõ yõ. ⁶ A syõ á pwáhnmo-ò Yesu Krista tyí à Mirki mè tiki mo á yõ náhnáh, ⁷ sõnko á pínõnõ náh néglóle n pèpõri gbõ yõ, à tyé-ńkẽ min we képah nê-á á me n deki.

⁸ Wey mène, gbi ye kéle. Mé me ké tyí ne á kè gbah yo pé tyí, sõnko nónó-á sê Liyel yõ, pè gbah tẽ tyípéplõle n pi. Sépi ye ple, té sé yõre mó tõ me no pól tyí. ⁹ Nte káh yõ ké yékâble n pi, ànê káh yékâble n pi névyé duku wĩl-ñsah tyí soko. Káh málle n pi, ànê káh yékâble n pi névyéle Moyisi tyi kõnsàhnó tyí yõ. Yõre kẽ ànê yékâbkwè ye séle. ¹⁰ Névi nê-à névyéle n gbeki, ké gbáhdýâh di tẽ tyí kè no ke nínóle, wáh ké nóh-ńkẽne, à gbe n milki. ¹¹ Á pĩ ne kéne névi dùkù-á wẽkì pèpey fin mo, wáh me tyípèlle n pi à pèkèle n yõri n mo n gblõy yõ.

Pole-á vñmõõõ téy ànê wey nêne Titi kõ

¹² Máh ki fyò Artemasi, képah náh pi Tisyiki tekì mo á tyí, gbah n tẽ n põ n wil ní tyí Nikopolisi kwil soko. Mé kè yah toko ne máh ki kwòvuri gbí pi nénpó. ¹³ Nsyenasì nê-á Liyel ñgbò wẽkì kwó-òle, yah n dah n mo ñmo ànê Apòlõsì kóló tyí soko. Káh n ye kwâh yó ní tẽ pè tekì. ¹⁴ Ápi no to yĩne pè pé gblõy kõ n yĩ tyípéplõ pínó soko, sõnko tyi nónó tyi-á me tah, pè tẽ n we sépi yahle n wah. Pè káh pi tẽ yõre kẽ névyéle.

¹⁵ Névyé nónó pól-á me ànê ñmole, pè n weki á tyí. Nónó-á ápi kódíbilé Yesu yõ sãnó soko, weki pé tyí.

Mé kéle n yah n kõ Liyel tyí ne à yõbènõrile n pi yé pól tyí.

Pole Sébéy tékínmòṅṅṅ Filemo tyí

Wey kǎnóṅṅ

¹ Nmo Pole nê-á wòkònpèkè sòko Yesu Krista tò yinne, nmo ànê á yúnpi Timote ye n teki n mo sébéy mène áwo Filemo tyí, nê-á ápi nénóníne ànê á tò pi mune. ² A kéle n teki n mo tole ápi dósê Apiya tyí, à tahlí Arsyipi tyí nmo nê-á á mékì fwo mune, ànê Liyel yò sèpú tĩkĩ tyí pépi nónó-á wēne n tuke n mo n po áwo Filemo wòkò sòko. ³ Mé kéle n yah n kò ápi Sú Liyel ànê Tē ñgbē Yesu Krista tyí ne, pè yòbèṅṅṅ ànê yèvinine yé kò.

Liyel yò sēnó ànê tyínṅṅṅ nê-á me Filemo sòko

⁴ Gbímegbí máh Liyelle n ni, mè n weki Liyel tyí á tyí sòko, ⁵ máh sǎnpíle me n nohní ne Tē ñgbē Yesu yò sēnó-á me á sòko, ànê ñ yò sèpú tyí-á me nónóṅṅ á tyí. ⁶ Mé kéle n ni Liyel tyí ne nmo yò sēnó nê-á ápi kwrò mo pi núkúle, kè ne n yuku yahle. Tyípeplo pól nónó-á á ki fē pi Krista yinne, séle névyé wēki. ⁷ N yúnpi, tyínṅṅṅ nê-á me á sòko ñ kò á Yesu yò sèpú nnòle n de, kè me ñìvìṅṅṅ nmo tyí, té me sórèle n mo í sòko.

Pole me kéle n yah n kò Filemo tyí ne à Wonesimi yòri tye

⁸ Gbì ye sésò, Krista yò sēnó gbò yò mé ki sò fē á pi pi tir kò sah ñ kò, ⁹ ñte tyínṅṅṅ yinne mé ále n ni, nmo Pole nê-á pi yèwàhle, té me ñtēne wòkònpèkè sòko Yesu Krista tò yinne. ¹⁰ Mé ále n ni Wonesimi tyí sòko, nmo nê-á pi í pídíne Yesu yò sēnó gbò yò wòkònpèkè sòko. ¹¹ Ngbòle, à náh sò me tirlé n peki áwo tyí. Nte núkúnúkú, à me tirlé n peki áwo ànê nmo tyí. ¹² Mé ki í syi à teki mo ñ kò, nmo nê-á nmo wil fí yóle. ¹³ Nmo-á me wòkònpèkè sòko sē Ñìvìṅṅṅ tir yinne, mé sò me ké tyí ne à tē í tñò à tòle n pi í tyí áwo swò. ¹⁴ Nte mé náh me ké tyí ne mé tir yó pi né á náh ké wēkì kò. Mé náh me ké tyí ne mé ñ kyí mo á tyípepéy pi. Mé me ké tyí ne kè pi áwo dyo dyo tēne.

¹⁵ Gbòkénpi Wonesimi ki me gbe mo ále wró kwéy yó ó sòko, sǎnko ñ po à we kúmm yò sòko. ¹⁶ Yé náh we di, yò ó náh ñne núkúnúkú dé, à fónfó yò yò. A pól yúnpi ye ñne, nê tyí-á no yíí á tyí. N tyí no yíí nmo tyí, ñte ñ tyí ké no kal áwo tyí, wáh sǎnpíle pi áwo yóle té tò pi Yesu yò sē-òle.

¹⁷ Képah ye, wáh ki me pĩ ne á yúnpi-á ñne, à tē ple nmo sò á tē. ¹⁸ Wáh ki me tyítúkú yó pi, képah náh pi á kòlì-à ki me ñ yò, mé ki yin sé yinnóle. ¹⁹ Nmo Pole ye n wārki welò nópíle í gbòle ne máh ki kòlì mè dyah. Té á dyo náh mé n to n kò ne wáh yíne á á minne í dyah. ²⁰ Képah ye í yúnpi, mé kéle n yah n kò á tyí ne á tir mè pi í tyí Tē ñgbē yin yò. N ni de á wró kwrónmṅṅṅ gbò yò Kristale.

²¹ N sēnó me ké yò ne négbí-á ále. Képah ye, máh tyí nónóne n wārki n teki n mo á tyí yò, mé pĩ ne wáh ki sè pi í yóré yò, ki kah mo ñtēne.

²² Mé kè pĩ tole ne yé nírí gbò yǒ pǎh kí nínne yé kǒ. Képah ye, mé kéle n yah n kǒ á tyí ne á sě-ńsah yah n sah n kǒ ńtǎne.

Wey tyé-ńsahle

²³ Yepafraṣi n weki á tyí, ñmɔ nê-á me nínne wòkònpèkè soko Yesu Krista yĩnne. ²⁴ Marki ànê Arisitarki, ànê Demasi, ànê Likyi n weki á tyí, pépi nóno-á ñmɔ tò pi múne. ²⁵ Mé kéle n yah n kǒ Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, à yǒbènɔrile ne n pi yé tyí.

Nsyaki-á sɛ́béy nê wǎrki tekɪ mɔ Liyel nípú tyí

N yúnpyé, yépi nónó-á sɛ́béy mè kàrpule.

Nsyaki lésò sɛ́béy mè wǎrki tekɪ mɔ Liyel nípú tyí nónó-á sò me kwlo náhnáh sɔkɔ. Pè sò me sɛ́ Liyel yò, òte, kwlónó sò me péle n yini n tɛ́, ànê sètò sò me péle n fwo. Képah ye Nsyaki sɛ́béy mè tekɪ mɔ pé tyí, à sòré mɔ pé sɔkɔ ne, pè gbah n tɛ́ Liyel yò sɛ́nó sɔkɔ. A sò me péle n vi n mɔ tyi náhnáh sɔkɔ, ne pè tyípeplɔle n pi. Liyel nípú tókù sò me n yo ne páh sɛ́ Liyel yò, té pé tyípinì náh mó tɔ me plɛ. Képah ye Nsyaki kò à kè gbah yo pé tyí ne òkɛ́, névi nê-à ne páh sɛ́ Liyel yò, té ò tyípinì náh me plɛ, yò kɛ́-á tɛ́ Liyel yò sɛ́nóle.

Liyel yé yah tɛ́ ké kárnó sɔkɔ!

Wey kɔ́nóle

¹ Nmɔ Nsyaki nê-á Liyel, ànê Tɛ́ ògbɛ́ Yesu Krista tònplɛ, mé sɛ́béy mènɛ n tekɪ n mɔ, à n wɛki Liyel nípú pól tyí, nónó-á me kárkínkɔnɔle kèkòyó sɔkɔ.

Mónyahno dòhnínóle n pi Liyel yò sɛ́nó yò

² N yúnpyé, mónyahno-à sò pi yèvyǎhrɪ dükù nê dükùle yé tyí, yé ye kè pi nivì ògbɛ́ne yé tyí. ³ Yé pì ne, yé Liyel yò sɛ́nó-á tɛ́ we mónyahno tyí, képah sɔkɔ-á yé ki pi tɛ́pnɛpule. ⁴ Nte, yé ye yé tɛ́pnɛnó mè ké tò pi kyɪ syɪ ké yin tyí, yé kò yè gbèkè yí, pèkè káh tɔ we yé sɔkɔ, ànê kwáh yó òtɛ́ káh yé tekɪ. ⁵ Nte, yípi-à yé sɔkɔ ney yó tekɪ, tɛ́ kè ni Liyel tyí, à ki kè yí tɛ́ kò. Nmɔ ye n yí no pólle n kò fòkòpèncɔri sɔkɔ, pé yah yó-òkɛ́ne. Képah ye, tɛ́ kè ni òmɔ tyí. ⁶ Tɛ́ tɛ́ yine à kè ni Liyel yò sɛ́nó sɔkɔ tòtò kɛ́ne. Yah, névi nê-à tòtòle n pi, tɛ́ me á ki ne yónkwíl sò, yáhkí n tɔkɔ n mɔ n kò yey yey pólle. ⁷ Sɛ́nkò névi káh ne n sò ne, páh ki kwáh yó òtɛ́ we n pi Tɛ́ ògbɛ́ Liyel tyí. ⁸ Névi dükù yó ye tɛ́ne, nê lékám náh me tɛ́nóle fí núkú, ànê à me tòtò sɔkɔ ò tyípinó pól sɔkɔ.

Yám ànê tahrɪle

⁹ N yúnpyé nónó-á me yám sɔkɔ, Liyel ki pɔ pè dɔkɔ n mɔ n pi: Képah ye, pè ké nivìle ne n pi. ¹⁰ Tɛ́ tahbi ki tye n sɔkɔ n pi filfi tyí kòle. Képah ye, pè tɔ pé tíkínmɔncɔ nivìle ne n pi. ¹¹ Sò-á gbì-à gbo, té vyáh filfi tɛ́, sè n kɔkɔ, ò du ò kwe. Plé-risah náh tɔ n we sé tyí. Sɛ́ ó ye, tahbi tɔ ki yah n kwlo n pi pé tyípinó niyó.

Mónyahno ànê tɔ́nmɔncɔle

¹² Yèvinɪ me névi tyí, nê-á òne n tah n sah mónyahno sɔkɔ. Mónyahno sókóntenɔ náh, tɛ́ ki tɛ́nwencɔ tɔ́rí yókúrí we, nê-á tyé-òkɛ́ minne. Kéne tyé-òkɛ́ min tyí ye Liyel ò vyáhle névye kò sah, ò tyí-á nɔ nónó tyí.

¹³ Yé pì, ney náh fɛ́ Liyel tɔ́ mɔ à tyípeké pi n pi, ànê òmɔ tɔ náh mó tɔ ònì yó òtɛ́ne n tɔ n mɔ n dah n mɔ tyípeké sɔkɔ. Képah ye,

tõnmõno-à nê yĩni tẽ, tẽ káh ne, Liyel-á n tõ n mo péle. ¹⁴ Nte, nê-á nkẽne nénúkù núkú pólle n yõru n dah n mo tyípékè soko, pé sõno túkúni dékè tyi ye. ¹⁵ Wáh ye sõno túkúni nópi kò sè tẽ we á tyí, sè n po tyípékèle. Tyípékè-à mó gbèkè yĩ, kè n po kũne. ¹⁶ N yúnpyé, yé tyí no n tyí. Yé káh yé gblõy pilki dé! ¹⁷ Ngbõ, yínkõno yĩ táhni pèplo pól n wil yĩnyõ. Liyel ye n kò ále séle, ñmo nê-á mo yĩnyõ kyòole. N dùkù náh n vi n mo, fẽntú tyah náh me ñ soko. ¹⁸ Nte, Liyel sò me ké tyí ne, pé á sah ñ yĩ mónõno pól yah ònne. Képah ye, à min sánne á kò ñ wey gbì gbò yõ.

Liyel wey nóhnó ànê ké wèkì kólóle

¹⁹⁻²⁰ N yúnpyé, yé tyí no n tyí. Yé pĩ ne nkẽ, névi foko-à vyāh, ñ tyípínì náh Liyel nule n vi. Képah ye, yé nénúkù núkú pól yĩne yè yé nĩne n kwõ nohni súú, té yé káh ne n sal n wekù sónyah-ńkẽne, ànê yé foko káh ne n kwāh n vyāh.

²¹ Kàh pi sě, yé tyítúkúni ànê népékè pínó duke duke pól yal n mo pnépné. Yé mó Liyel wey fẽ n syi gblõy tíkínmõno soko, wāh nê dah mo yé nno soko. Képah ye kù fẽ yé pwah mo. ²² Yé káh yé gblõy tõ mo n pi Liyel wey nóhpú óle, ñte, yé ne n kò ké wèkì yõ. ²³ Yah, nê-à kéle n nohni óle, té à náh me n kò ké wèkì yõ, tẽ me á kù ne ñnì yó sõ, nê-á me ñ yèpòle n yah dwòlì soko sò-á kéle. ²⁴ Wáh fyò ñ gblõy yah te, té yal ké tñò, nènpó swò, ñ dyo n fwò ñ yèpò dùkùle. ²⁵ Nte, Liyel tyi kònsàhnò me túnóle, sè kù fẽ névyè sah pé gblõy yõ. Névi nê-à sépi tẽ palle, sé soko tyi nóhnmilki-ńkẽne, té ñ tyile n pi sáh yo sõ, tẽ wo kù yèvinu we ñ tyípínó pól soko. ²⁶ Nkẽ, nê-à me n sõ ne, Liyel wèkì kò-ò-á péle, té à náh me n kyõmu n wekù, tẽ me ñ gblõyne n pilki. N Liyel wèkì kò dùkù me nònóle. ²⁷ Nte, Liyel wèkì kóló nê-á syii rítẽ kẽne ké soko sú Liyel n mo n kò, kè we yò: Á yĩne ñ ńgbye ànê pékúsyòle n tẽ ple pé yèvyāhrì soko, ànê káh n ye kèkõyó tyi po ñ silki Liyel yah.

2

Wāhkì pínó náh ple

¹ N yúnpyé, yáh sě tǒrì Tẽ ñgbě Yesu Krista yõ, yé náh yĩne yè neyne n wah. ² Sò-á dí yó kù fẽ po de yé tówù nuyó soko, té kù me sán kèngbo táhni dyi, té kù me fwòtāhni mo; té yām ney yó to kù fẽ po de yé nuyó fwòyàlle ñ wil: ³ Yáh fwòpèplo mó-ò dí wo ténó ple, té yo ñ tyí ne, à po kò tẽ tẽ-ñsah pèpey mè soko, té yo yām ney mè wo tyí ne, à yuku yĩn tẽ, képah náh pi, à kò tẽ ásò sétáh soko; ⁴ yáh pi sě, wāhkì náh yé n pi wè wró di? Yé náh ñnì yó toko fónfó pi ñ ní-òle yé fókósõno túkúni gbò yõ di? ⁵ N yúnpyé, yé tyí no n tyí. Yé yé níki kwõ noh. Névyè nónó-á yām tǎnne kèkõyó névyè tẽ tyí, pépi ye Liyel yah wilki, à pi tahbule Yesu yõ sèno soko. Anê pépi ye tõ à kù kò pè kù n de n pi ñ tǒrì soko, képah nê tyí-á à ñ vyāhle névyè kò, ñ tyí-á no nónó tyí. ⁶ Nte, yépi-à yām tǎnne n yilo, té tahbì wòle n gbilki-à; kéne tahbì tẽ wo náh n fõh yéle, té yéle n tẽ n tuke n po tukey tükè-ñtǎn soko di? ⁷ Té Krista yĩn pèpey-á yé yõ soko, pépi ye tõ képah tyí yónkòpule. ⁸ Nte, Liyel tyi kònsàhnò yó me

wǎrkínsàhnóle nê-á gblò kal sé no télóle. Képah n yo ne níkě: «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblǒy tyí kǒle»*. Képah wěkì-à kɪ nê yé n kɔ, yé me n pɪ ple. ⁹ Nte, wǎhkì tē-à kɪ nê yé n pɪ, tyípéké ye kéle. Yé me pílkinóle Liyel tyi kǒnsàhnó sɔkɔ, yáh sǒnpí yahle kólóle ké wěkì yǒ. ¹⁰⁻¹¹ Yah, Liyel nê-á yo ne: «Káh fǒfíkì pɪ», ñmɔ ó ye tǒ yo ne: «Káh nékókè mɔ.»† Wáh sǒ fǒfíkì pí-ríkēne, té nékókè mɔ, á ye Liyel tyi kǒnsàhnó yahle. Képah ye, névi-à sǒ Liyel tyi kǒnsàhnó pól pɪ, té sé sɔkɔ tyiyóné núkú fyé yahle, tē me pílkinóle sé pól sɔkɔ. ¹² Liyel tyi kǒnsàhnó ye sah yéle yé gblǒy yǒ, té Liyel kɪ yé tuke n yīne n pɪ sǐpile. Képah ye, yé ye yé wey, ànê yé pídukù ne me yínénóle Liyel tyi kǒnsàhnó nópìle. ¹³ Nkě, névi nê-à névye yāmne n yáh-ńkēne, Liyel tɔ náh tē yām yah n pɪ tukey tuke sǒle. Nte, névi nê-à névye yāmne n yah, tē yǒ kɪ yǒ tukey tuke sǒle.

Tyípeplo pí-ńkě Liyel yǒ sǐnóle, yǒ se me ké tyí?

¹⁴ N yúnpyé, ñnì yó-à nítyínɔ ne, páh sē Liyel yǒ, té ñ tyípínì náh me kéle n wěkì, yǒ se kɪ we ké tyí? Kéne Liyel yǒ sǐnó dukù mē se kɪ fē à pwah mɔ? ¹⁵ Sǒ-á, á yúnpi yó tyí flo kɪ fē n kne, ànê à náh me n we n yǒ swǒswǒ pól sɔkɔ: ¹⁶ Yǒ se me ké tyí, wáh tē syah ne, à de lènɔle, à mó flɔle n mɔ vɪrile n tú, ànê à ne n yǒ n tǒ; té á náh se mó tǒ à kǒ ñ yétò yí nópìle? ¹⁷ Sē ó ye, névi nê-à ne, páh sē Liyel yǒ, tir yó ntē pí-ńkēne nê-á ñ Liyel yǒ sǐnóle n wěkì, tē Liyel yǒ sǐnó me kúntǐnóle. ¹⁸ Gbòkénpi ñnì yó kɪ fē ne, tókù-á me sē Liyel yǒ, tókù mó me tyípeplole n pɪ. Káh pɪ sē, tē í wěkì ñ Liyel yǒ sǐnóle, tyípínì kéne wé. Ñmɔ wo kɪ à wěkì í Liyel yǒ sǐnóle í tyípínì sɔkɔ. ¹⁹ Wáh me sē ké yǒ ne Liyelle, núkú-á ñne, kè ple. Té pɪ ne, sétǎn tɔ sǐnó-á me képah tē wo yǒ dé. Anê, ñ yah tíkì pínó tē tyí, sé wil n ne n syah.

²⁰ Lékám se me ñ tekɪ? Wáh me ké tyí, mé kɪ fē ñ wěkì ne, tyípeplo pí-ńkě Liyel yǒ sǐnóle, yǒ náh me ké tyí: ²¹ Api náh ney Abraham-á tyípíkì nê pɪ, képah nê-á pɪ ñ pídí Yisakú dókónmɔnɔle sárká súkénkǒ-ńsah yǒ, ne pé à ko Liyel kǒ, sǒ-á Liyel yo kéle ñ tyí.‡ Képah sɔkɔ náh Liyel à pɪ négbíle dí? ²² A náh we dí, Abraham Liyel yǒ sǐnó ànê ñ tyípínì sǒ me n kɔ wē tyí. Té, ñ tyípínì gbò yǒ, ñ Liyel yǒ sǐnó pɪ palle. ²³ Képah sɔkɔ ye Liyel wey mē pɪ tú nê-á yo ne níkě: «Abraham sē yíí ñ Tē ñgbē Liyel yǒ, Liyel mó à pɪ négbíle», té ñne n ye ñ kódíne. ²⁴ Yé kè we kè, névi Liyel yǒ sǐnó ó náh dé! N tyípínì tɔ gbò yǒ ye Liyel à pɪ négbíle.

²⁵ Sē ó ye tǒ, fǒfɪnpɪ pi nê-á lésǒ pè n ye Wrahbule: A lésǒ fē syi Yisrayel tǐntǒ névye kǒ pè wǒbɪ ñ tyí. Té pè yohnɪ mɔ, à pè mɔ wěkì yó yǒ, pè kǒ pè to pwah.§ Kéne tyípepǔy gbò yǒ ye Liyel ñ to pɪ négbíle.

* **2:8** 2.8 - «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblǒy tyí kǒle»: Yé kɪ fē kè we Likyi sǐbéy 10.27, ànê Markú sǐbéy 12.31, ànê Levitiki sǐbéy 19.18. † **2:10-11** 2.11 - Kónmɔnɔ ànê fǒfíkìle, sǐpi tɔ me Liyel tyi kǒnsàhnó gbām sɔkɔ, Moyisi-á nónó wǎrkì sah Yálnó sǐbéy 20 sɔkɔ. ‡ **2:21** 2.21 - Abraham sē Liyel yǒ, képah ye à Liyel yóré fē syi. Káh pɪ sē, Liyel mó à dyah ké pèporule. Képah n we Yenesú sǐbéy 15 ànê kɪ 22 sɔkɔ. § **2:25** 2.25 - Wrahbule, fǒfɪnpɪ pi ye sǒ ñne. Té wáh pɔ sē Liyel yǒ, képah ye à kǒ à Yisrayel névye yísyó yohnɪ mɔ, pè kǒ pè wǒbɪ ñ tyí. N tyí me yónóle Nsyosye sǐbéy 2 sɔkɔ.

26 Sǒ-á névi min-à wil n̄ sɔkɔ, à n ne me kúnóle, sě ó ye tyípínì tɔ-à n kne, névi Liyel yǒ sě́nó n ne me kúnóle.

3

Gblɔy kyòmínóle wékínó sɔkɔ

1 N yúnpyé, yé pínó me ké sɔkɔ ne, ápi nónó-á pɪ névye kwópúle, áyáh kɪ n tuke n pi kérékèyô, kɪ kal no télóle kè. Képah ye, yé náhnáh káh ne n yah n kǒ ne, yé pɪ kwópúle. 2 Yé pǐ ne, á nénúkù núkú pól-á n pilki náhnáh. Nte, névi nê-à n pilki-ńkêne n vyāh wey sɔkɔ, ñmo nérépěy syɪ ké yǐn tyí. A kɪ fě tē n̄ wil gběnsé pól tɔ tyí. 3 Sǒ-á áyāh kārŷyê dyɪ sēsèn vyēy tyí ne, sè ne n nohn̄i á tyí, sé wil pól tɔ yah ye ńkêne à n ne n tē kéle. 4 Képah náh pɪ, yé krótókè ñgbě tɔle n yah yo sɔkɔ kè: Káh sǒ me gblò sǒ, té yáhkí sǒ me kéle n tu n mo sǒ, sésár pír yó ó ye ké tó-ò n ne n tē ké yahle. Wāh me ké tyí ne, kè syǒ nyāh sɔkɔ, kè n syǒ nénpóle. 5 Sě ó ye nénpóri tɔle, wil tyah yó ye tyĩ ñsǒ, té kè ké gblɔyne n gbilki n kah.

Yé náh nyāh tɔ we di? Káh sǒ me tyĩ sǒ, káh soh dukù ñgbě sɔkɔ, kè n fě ké pól yǒ. 6 Nte, nénpóri tɔ me kéne nyāh tyí kǒle. Tyípél náhnáh n wil képah sɔkɔ. Kè me déntěnóle wil sɔkɔ, té wil téy pólle n yǒ. Tyípél nónó-á n wil ké sɔkɔ, ní-ńkê nyāhnpèkè sɔkɔ ye sè n wil. Képah ye, kè yíkínóle n pɪ á min pól sɔkɔ, fós kè pɔ nɔ á kúnó tyí.* 7 Yah, gběnkɔ duke duke pól n kwɔ n pne. Kèpye, ànê vyeh, à tahlɪ yo sɔkɔ yí tyí, névi tē we sépi pól kwɔ. 8 Nte, nénpóri tē wɔle, ñn̄i yó n̄tē náh tē we képah kwɔ n pi. Kwāhpèkè nê-á kè náh n tē syísyí, képah ye nénpóri. Kè me névi ko ko sohn̄i óle ké tǒ.

9 Kéne nénpóri núkú me ye ápi Tě ñgbě, á sú Liyelle n gbilki, n̄ té n tǒ képah óle pèkèle n ye n mo névye yǒ, ñte Liyel ye mó tǒ mo péle n kètòle. 10 Gbílkinó welo ànê pèkè yénmɔnɔ welo kɪ n wil vyāh núkú sɔkɔ nɪ? N yúnpyé, yé káh ne n pɪ sě. 11 Nípénèkì ànê ni páhpáh se kɪ fě n wil kwlèy núkú sɔkɔ? 12 N yúnpyé, dah se kɪ fě we gbe sènsóké séswô sɔkɔ? Tǐ sènsóké séswô pye se kɪ fě we gbe kèpǒnpǒ séswô sɔkɔ? Sě ó ye pne ni, ànê nípénèkì náh fě n wil n pi kwlèy núkú sɔkɔ.

Yípi nê-á n wil Liyel tyí

13 Té yépi sɔkɔ, nê tē me yípi névile té lékám me n̄ sɔkɔ? Tě yǐne à ne n ko palle gblɔy tíkínmɔnɔle n̄ tyípínì sɔkɔ, képah nê-á n wēkɪ ne, wāh yǐ pǐ. 14 Nte, dyóyókì kérékè, ànê wě fwónó sɔnɔ-à kéne yé nno sɔkɔ, yé káh yé gblɔyne gbilki ne, yāh me yǐ pǐ. Yé káh gbile n kǒlɪ. 15 Kéne yípi mē dukù náh n wil Liyel tyí dé! Kèkōyó mē tyí ye kéle. Névi yípi ye kéle, kè n wil sétó tyí. 16 Yah, dyóyókì ànê wě fwónó sɔnɔ-à me nyāh sɔkɔ, tyífě ànê tyítúkúnì duke duke pól n ne n pɪ nénpó sɔkɔ. 17 Nte, yípi nê-á n wil Liyel tyí, képah-à me névi nê sɔkɔ, ké gbenne, tē nɪ n ne n me yályál, ànê yèvnɪ tyí n nɔ n̄ tyí, té à n pɪ nérépěyne. N tǒ náh n tah, ànê à névi yāmne n yah, té tyípeplo ó ye à n ne n pɪ. A náh

* 3:6 3.6 - Ní-ńkê nyāhnpèkèle, fí yó ye, nyāh sɔkɔ-á pè n fōh tyípél pípúle pé kúnteno náh. Sétó tē-ñsah ye kéle; ñmo nê-á me ké tyí ne, pé Liyel tyípínóle n yuku. Anê ñmo ye n mo névye nénpóri. Kè pínó sɔkɔ.

yèwàhkì ànê fòkòpille n pì. ¹⁸ Yèvini-á me nónó tyí, té pè me ké tòle n pì, pè ké yõre we, nê-á péle n pì néglólé Liyel yah.

4

Wáh á yí wil kèkõyó tyí, Liyel dèl ye á pì

¹ Kwáh nê n pò n pò yékâb ànê málle yé wró sòko? Fókòsõno tókúni dékè tyi náh n fwo yéle di? ² Yé yí me n wil yí náhnáh tyí, té yé náh me séle n we. Káh pì sê, nékókè mò dékè yé tẽ. Yáh nêne n yah n kò, yé náh kéle n we. Káh pì sê, yékâb ànê mál n pyè ne n de yé wró sòko. Nte, yé náh me n ni Liyel tyí, képah ye, yé náh me kwáh yóle n we. ³ Yáh se sõ n ni Liyel tyí, sòno pèplo náh ríkẽne ne me yé sòko. Yè n ne n ni yé tyítúkúni dékè tyi pì yín óle. Képah ye, yé náh kwáhle n we. ⁴ Kwáh nê fòfnpìbì pì dùkù me yé n pì sê? Yé náh pì ne, wáh á yí wil kèkõyó tyi tyí, Liyel sépe-á ále di? Nê-à kèkõyó tyi tẽ kódiine, tẽ kù pì Liyel sépele. ⁵ Yé se we ne, yõ kè-á Liyel wey mène, nê-á yo ne ríkè: «Liyel-á min nê mò ápi sòko, ké tyí no yíi ò tyí. Képah ye, à me ké tyí ne á ne n me péwo ó tyí yõ.» ⁶ Nte sépi pól sòko, à tó pèpori ngbène n pì ápi tyí, sõ-á ò wey kè yo ne ríkè: «Liyel peke gblõy gbilkipú yõ, té pèporile n pì gblõy tikiinmòpu tyí.» ⁷ Képah ye, yé ne n sah Liyel yóré yõ, yè mó sétõ tyí yahle, képah sòko, sétõ kù to gbe mò yéle.* ⁸ Yé no n de Liyelle, képah sòko, ò tó kù no de yéle. Tyípèl pípi, yé yé gbàn wilki tyípèl pínó sòko. Tòtò névyè, yé yé nno tó n sah. ⁹ Yé yíne yè pì ne, yáh me pèkè sòko, yé ké nàhnpì gbo. Yé ye yé yìsyòni pì gbníle, yé nìvì mó pì yèkwòrile. ¹⁰ Yé yé gblõy tiki mò Tẽ ngbè yah, à kù yé yõ yõ.

¹¹ N yúnpyé, yé káh wẽ tyíle n yo n yiki. Nê-à ò yúnpi tyí yo yiki, képah náh pì, à lékàh syi à kò, Liyel tyi kònsàhnó tyí ye tẽ yo yiki, té lékàhle kè kò. Wáh képah pì, á se me n kò Liyel tyi kònsàhnó wèkì yõ? Lékhàh náh á kéle n kò di? ¹² Nte, Liyel ó ye sah tyi kònsàhnóle, ànê òmò ó ye kù fè lékàhle névi kò. Nmò ó ye kù tó fè névi pwah mò, képah náh pì, kù ò tyí yiki. Nê me áwo tẽne, té á lékàhle n syi á yúnpile n kò?

Yé káh pì gblõy gbilkipúle

¹³ Núkúnúkú, yé noh ní tyí yò, yépi nónó-á me n yo ne kweyne, képah náh pì, nsòne yáh kù kyi kwíl-ngbè mè sòko, kù kyi yi núkú pì gbò yínó sòko nénpó kù pò we. ¹⁴ Nte, yé se pì yé min-á kù n me n pì sõ nsòne? Yé me á kù ne kénfáhkì tõtõtõ yó sõ, nê-á ríkẽne n mò nénpó swò, ò té n karkù. ¹⁵ Yé pyè tó sò yíne yè yo ne, Tẽ ngbè-à kù fè syi, yáh kù tẽ min sòko, té kù tir mè pì, képah náh pì tir mè pì. ¹⁶ Nte, yè n pyè yé gblõyne n gbilki yé vyáh wey sòko. Kéne gblõy gbilkinó dùkù yó rítè náh ple.

¹⁷ Sépi pól sòko, névi nê-à pèpori pínó yah we, té tẽ náh me kéle n pì, tyípekè ye tẽ n pì.

5

Tahbi-á yíne pè nê pì

* **4:7** 4.7 - Sétòle, Liyel sépe ye òne. A me ké tyí ne, pé ále n tó mò n dah n mò pèkè pínó sòko.

1 Núkúnúkú, yépi nónó-á me tahbulé, yé noh ní tyí yò: Yèvyàhnpèl nónó-á kɪ pɔ yé yīni n tē n pi, yé ne n kah n gbo sépi yīnne. 2 Yé tahrɪ me n pyāh, té sóhrí me yé flóle n yō. 3 Yé sán ànê yé pónɔ me n pɪ syímíne. Kéne syímí ye kɪ pɔ wilki mɔ yé gbònkòkòlè, té kɪ yé wil gběnsé yō, nyàh tyí kòlè. Kèkòyó tyè gbí mè fyé nónteno sòkɔ, yépi me tahrɪ n yah n tuke n mɔ n sah yé gblóy tyí kè! 4 Tè, tònpiɪ nónó n̄tē-á tōlè n pɪ yé swēy sòkɔ, yè n yahle pé pólè pé kónóle. Pépi Liyel yéngbonɔ yīnpɔ ye n de Liyel níki sòkɔ, ñmɔ nê-á kèkòyó Tè ñgběne. 5 Yépi me yòt̄rí yéle n yō kèkòyó mè sòkɔ, à yé dyɔ yī tyile n pɪ, me gbilki tē, á kɪ ne ko ko nyeh s̄. 6 Yé lékàhle névyè k̄, nónó-á pè nàh tyítúkù pɪ. Pè mó pé gblóy fin mɔ yé k̄, yé pè ko mɔ.

Syíkintēnó pɪ, Tè ñgbě Yesu syínponɔ me yúkey

7 N yúnpyé, yé syíkintēnóle n pɪ, f́ó kè pɔ nɔ Tè ñgbě syínponɔ tyí. Yé yah sètòlè kè, à ñkène sèmuco pèpɛy wéntokonɔ syikɪ n tē, à toko púgbro pínó tyí, pópó ñ pɔ n syɪ pútéló pínó tyí. 8 Tè ñgbě syínponɔ me yúkey; képah ye, yépi to sóré mɔ yī yé gblóy sòkɔ, yè syíkintēnó pɪ. 9 N yúnpyé, yé káh ne n toko wēne n k̄; képah sòkɔ, Liyel nàh yé tuke n pi. Yé yah, Tè ñgbě nê-á kɪ pɔ á tuke n pi, à me yúkey. 10 N yúnpyé, Liyel tēntò syínyopu-á lésò ñ weyne n yo n k̄ yèvyàhrɪ ànê syíkintēnó sòkɔ s̄, yé yīne yè ne n pɪ pépi tyí kòlè. 11 Yé yah, nónó-á gbah tē à kyɪ syɪ ké yīn tyí, à pépile n s̄. Yé Nsyɔɪ gbáhntēnɔ tyí noh ñ yèvyàhrɪ gbí sòkɔ kè. Té t̄ kè wɛ, Tè ñgbě-á tyí-ñgbnɔ nónó pɪ ñ tyí ké tyé-ńsah sòkɔ.* Yé nàh wɛ, Tè ñgbě tē wɔ névi yām yáhnó ànê ñ pèpɔrɪ me gblò kègbɪ tēne.

12 Nte, ní yúnpyé, sépi pól sòkɔ, yé káh yéle n wo Liyelle, képah nàh pɪ sétàhle. Anê yé káh yéle n wo kwàh yó n̄tēne. Yé ye yé àwe ne me ké gbɪ yō, yé ãó mó ne me ké gbɪ yō. Képah sòkɔ, Liyel nàh lékàhle yé k̄ n pi.

Nírí pínóle yámpú tyí

13 Té yèvyàhrɪ-à me yépi sòkɔ ney nê yō, tē Liyel ni. Nìvìnì-à se mó me nê yō, tē Liyel yīn gbilki yìgbìnì sòkɔ. 14 Yé sòkɔ ney nê-à me n yo, tē Liyel nípú yah tēpú ye, pépi kɪ pɔ nɪrɪ tuke ñ tyí Tè ñgbě Yesu yīn yō, té kɪ Liyel ni ñ tyí. 15 Té níri mè-à pɪ Liyel yō s̄nó sòkɔ, yónwó mè kɪ pwáhn̄m̄onɔ wɛ, ànê Tè ñgbě Liyel kɪ à de mɔ. Té wàh se me tyípèl pɪ, à kɪ sè yō mɔ à k̄. 16 Képah ye, yàh me dén̄m̄onɔ tyí, yé yé tyípèl wil n syɪ, yè mó Liyelle n ni wēne n k̄. Tàhkì me yī négbí níri sòkɔ dé. 17 Yé nàh Yeli wɛ-à: Névi ye lésò ñne ápi tyí kòlè. Nte, à me níri gbah pɪ ne, p̄ káh t̄ pɪ. P̄ nàh mó n̄tyíno pɪ sétàh yō, f́ó à pɔ nɔ ye t̄nó ànê tóní tyí. 18 Képah nàh, à t̄ ñ syɪ Liyel ni ne, p̄ pɪ. P̄ me pɪ, sèmuco pekɪ.†

Mónpú-ò tēnponɔlè

* **5:11** 5.11 - Nsyɔɪbulè, négbí ye s̄ ñne: Té sètò pɔ à kwlò nàhnàh. Nte, à n tah sah. Ké tyé-ńsah sòkɔ, Liyel pɔ à yohm mɔ ñ yō yō. N tyí me yónóle Liyel wey sébéy yó sòkɔ, nê-á pè n ye Nsyɔɪ sébéyne. † **5:18** 5.17-18 Yeli s̄ pɪ Liyel tēntò syínyo-ò ñgběne. N tyí me yónóle Yòtām sébéy ghen 17 ànê 18 sòkɔ.

¹⁹ N yúnpyé, yé soko ney yó-à mɔ pu gbɪ wěkìlɛ, té nê me à tẽ pɔ ké yõ, tẽ pɪ plɛ. ²⁰ Yé pĩ ne, névi nê-à tyípêl pí-ò vi mɔ pèpɛy pínó soko, tẽ ò min pwah mɔ ò kúntenɔ náh yèvyãhrɪ yah. Anê ò tyípêl nahnáh nópi kɪ se tã yã mɔ à kã.

Nsyõ-á sébéy gben nê wārki tekı mɔ

Yesu Krista ye min nétēne nê-á Weyne

¹ Min nétē nê-á Weyne, ñmɔ tyí ye á n yo yé tyí. Nmɔ nê-á sò me tyi pól tyah gbí òkùle, ápi ñ wékínó noh, té à we yíne, té à yah díkídíkí, té tú ñ tyí. ² Nmɔ nê-á min nétēne, à ye ñ gblõyne á wēki. Á à we, té me ñ tyíle n yo n wah. Nmɔ nê-á tyé-ńkē minne n kō, ñmɔ tyí ye á n yo yé tyí. Nmɔ sò me Sú Liyel tnô, té po ñ gblõyne á wēki. ³ Áyáh ñmɔ nê we té ñ wékínó noh, ñmɔ tyí ye á n yo yépi to tyí á wró kwrónmɔno yinne yéle. Képah soko, wró kwrónmɔno nê-á me ápi wró ànê Sú Liyel ànê ñ Pídí Yesu Kristale, yépi to ki de ké soko. ⁴ Á ye tyi nópile n wārki n tekı n mɔ yé tyí, nê-á ki ápi ànê yépi ñv̀ǹǹ kō kè ki syi ké yin tyí.

Kyòo soko kólóle

⁵ Té yah, áyáh wey nê noh Yesu Krista tyí té kéle n yo yé tyí, képah ye yò: Liyelle, kyòo ye ñne. Fěntú náh me ñ soko pólle. ⁶ Áyáh n yo ne á wró-á me kwrónmɔnole Liyelle, té mó tō me n kō fěntú soko, m̀nyobe ye ále, á náh me gbı wēkile n kō. ⁷ Nte áyáh ki n kō kyòo soko sã-á ñmole kyòo soko, á nénúkù núkú pól wró ki me kwrónmɔnole wēne. Té Liyel Pídí Yesu Krista tó ki á tyípêl pól wu to á tyí.

⁸ Áyáh ne tyípèkè náh me á soko, á gblõy ye á n pilki, gbı náh me á soko. ⁹ Nte áyáh á tyípêl wil syi, ñmɔ nê-á Liyel tómmne té n kō ñ tyíyónó sò, à ki á tyípêl yõ mɔ á kō, té ki á wu wilki á tyíknèni pól soko. ¹⁰ Áyáh ne á náh tyípèkè pi, ñmɔ ye á n pi m̀nyole, ñ wey náh me tēnóle á soko.

2

¹ N wēnpì, mé sébéy m̀ene n tekı n mɔ yé tyí, nê-á ki yé kō yè káh tyípèkèle n pi. Nte káh se po pi ñn̄i yó tyípèkè pi, wró tō-ò me á tyí Sú Liyel yah soko, nê-á Yesu Kristale, ñmɔ nê-á me tómm. ² Nmɔ ye ñ gblõy kō sárkále nê-á ki Liyel kō à ki ápi tyípêl yõ mɔ. Té à náh ñ gblõy kō ápi ó tyípêl yõnmɔno yinne dé, kèkõyó névyè pól to tyípêl yõnmɔno yin ye à ñ gblõy kō.

Kólóle à yíne Liyel tyi kònsàhnóle

³ Áyáh Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kō, képah soko ye á ki pĩ ne áyáh ñne n pne. ⁴ Névi nê-à ne páh ñne n pne, té tē náh me n kō ñ tyi kònsàhnó wàl yõ, m̀nyo ye tēne. Gbı náh me tē soko. ⁵ Nte nê wò-à n kō ñ yóré yõ, ñ tyí me nɔ tē wò tyí kègbı tē yõ. Képah soko ye á kéle n pne ne áyáh me ñ tyí yõ. ⁶ Névi nê-à ne páh me ñ tyí yõ, Yesu-á kō òkù nēne, tē to yíne à ne n kō sēntēne. ⁷ N nénónó, tir kònsàhnó késán náh kéle mé n wārki n tekı n mɔ yé tyí dé, tir kònsàhnó kedyáh ye kéle, nê-á yo soko yé tyí tyah gbí òkùle. Yáh wey nê noh soko te, képah ye tir kònsàhnó kedyáh m̀ene. ⁸ Nte fí yó ñne, tir kònsàhnó késán ye mó tō kéle mé n wārki n tekı n mɔ yé tyí. Yesu ànê yépi pi

dùkù me képah gbùle n wěkɩ. Yé náh we di, fěntù me n soko, kyòo yèsyìkì mó me pò te. ⁹ Névi nê-à ne páh me kyòo soko, té mó tǒ me ò yúnpì yó dyòle n yò, tẽ me sě fěntù soko. ¹⁰ Névi nê yúnpì tyí-à nò ò tyí, tẽ wò me kyòo soko. Nnî yó òtẽ náh n de n pi tyípékè soko òmò gbò yò. ¹¹ Nte nê-à ò yúnpì dyòle n yò, tẽ me fěntù soko. Té wáh me n kò fěntù soko sě, fěntù tẽ tyí, ò yí kɩ wò, à náh ò yúkú-ńsah pĩ n pi.

Kèkõyó ànê Krista sépébi swah dùkùle

¹² N wěnpì, Yesu yin gbò yò soko ye yé tyípèl yò mò yé kǒ. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí. ¹³ Súbi, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí. Kètěnpì, yé tẽ we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtěne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí.

¹⁴ Yépi nónó-á wěnpìle, nê-á Sú Liyelle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí. Yépi nónó-á súbìle, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí. Kètěnpì, tǎhkì me yé soko, ànê Liyel wey me n tẽ yé nno soko, té yé tẽ we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtěne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí.

¹⁵ Yé káh yé yí wil kèkõyó tyí, képah náh pɩ ké soko kwáh yó òtẽ tyí. Névi nê-à ò yí wil kèkõyó tyí, Sú Liyel tyí náh fě n nò n pi tẽ tyí. ¹⁶ Yé yah, tyi nónó-á me kèkõyó soko, sǒ-á gblõy dyò yí tyi pínó dékèle, ànê yíwilkìle, ànê gblõy wékínòle à yuku tahrɩ tyí ònne, sépi soko yó òtẽ náh n wil Sú Liyel tyí. Kèkõyó soko ye sè n wil. ¹⁷ Té kèkõyó ànê ké yíwilkì kɩ pò n tye n pi. Nte névi nê-à Liyel dyò yí tyile n pɩ, tẽ wò kɩ tẽ tyé-ńkěne.

¹⁸ N wěnpì, kèkõyó tye gbí ye me nò n te. Yé kè noh soko te ne Krista sépe-á kɩ n pò n pi. Núkúnúkú, Krista sépébi yísyó me wil mò pí. Képah n wěkɩ ne kèkõyó tye gbí soko-á ále. ¹⁹ Api ònkì soko ye sépébi nòpi wil. Nte kègbɩ yò, pè náh sò me nukúle ápile. Pàh sò me nukúle ále, pè náh náhki n gbe n wil n pi ápi soko. Nte kè ye sò yĩne kè pɩ sě, nê-á kɩ kè wěkɩ ne pé soko ney yó òtẽ náh sò me nukúle ápile kègbɩ yò.

²⁰ Nte yépi wòle, Liyel Mírki me yé soko Krista-á nène yé kǒ. Képah ye yé pól kǒ yé tyile n pne. ²¹ Kè náh me á kɩ ne yé kósyì gbùle n pne ò kǒ mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí dé, yáh kéle n pne, té pĩ ne mìnì yó òtẽ náh n wil ké soko, képah ye ò kǒ mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mò yé tyí.

²² Névi nê-à ne Yesu náh Kristale, nê-á Liyel ney yáhntokònòle, mìnyo yó òtẽ náh kah mò tẽ yò. Krista sépe ye tène. Sú Liyel ànê ò Pídì Krista ye tẽ yahle. ²³ Yé yah, névi nê-à Liyel Pídì yahle, Sú Liyel náh me tène. Té nê-à Liyel Pídì fě syi, Sú Liyel me tẽ wòle.

²⁴ Yépi tẽ wòle, yáh wey nê noh tyah gbí dùkùle, yé yĩne yè kè koh n sah yé nno soko. Yáh wey nê noh tyah gbí dùkùle, yáh fě kè koh sah yé nno soko, yépi tò wró kɩ me kwónmònòle Pídìne, ànê Súle. ²⁵ Té Pídì-á ò vyáh kǒ nê tyi soko, tyé-ńkě min ye.

²⁶ Nónó-á n yah n kō yé yō yíkí-ńsahle, pépi tyí soko ye mé sébéy mēne n wārki n tekı n mo yé tyí. ²⁷ Yépi tē wole, Yesu-á Liyel Mirki nēne yé kō, kē me tēnōle yé soko. Képah ye, kwó-ò yétô náh tō me yé tyí. Liyel Mirki me yéle n kwō tyi pólle. Té n kwónóno pólle mó tō, gblo ye séle, mìnì náh me sé soko. Képah ye, yé ne me kwrónmōnole Kristale, sō-á Liyel Mirki yé kwō kéle.

Liyel wēnpì pi òkùlè

²⁸ Núkúnúkú ńtēne ń wēnpì, yé ye yé wró ne me kwrónmōntēnōle Kristale. Képah soko, wáh sō nēne pō tiki náh á tē n pi, ànē sen náh á kōko n sah n pi n yah soko lésōle. ²⁹ Yé se pī te ne wáh me tómm té. Té yé yīne ye kē pī tole ne, névi nē-à n ko tómm, Liyel pi-á tēne.

3

¹ Yé náh we à, á tyí kah nō Sú Liyel tyí, fós à ále n ye n wēnpìle. Té Liyel wēnpì tē wō ye ńtyínō ále ó. Té kèkōyó névyé-á pi Liyel pí-ńkēpúle sē, képah ye pē náh fē ápi to pī. ² N nénónó, Liyel wēnpì ye ále núkúnúkú, nte áyáh kı pō n pi n pi kwáh nēne ńsōne, képah náh tōnì me wilki mo te. Nte á pī ne Krista-à pō wil mo gbí nēne, áyáh kı à we wáh me òkù nēne. Képah ye, á kı me ñmo tyí kōle. ³ Névi nē gbò sàhnō-à me képah yō soko Krista tyí, tē n gblōy tō n sah yályál Liyel yah soko, sō-á Kristale yályál. ⁴ Névi nē-à tyípékèle n pi, tē me Liyel tyi kōnsàhnō dèlle n pi. Tyípékè pínōle, Liyel tyi kōnsàhnō dèl pínó ye kéle. ⁵ Nte yé pī ne Krista pónó yō-á pi tyípèl tēnyōnōle névyé yō. Tyípékè náh me ñmo soko pólle. ⁶ Névi nē-à me Krista tyí yō, tē náh tyípékèle n pi. Nte nē-à tyípékèle n pi, tē náh à we yah, à náh ñne n pne. ⁷ N wēnpì, yé káh ye ñnì yó ńtē yé pilki. Névi nē-à n ko tómm, négbí ye tēne Krista tyí kōle. ⁸ Té névi nē-à tyípékèle n pi, sétàn yòtē tyí névi ye tēne. Yé náh we di, sétàn yòtēne, tyípékè pí-ò ye ñne tyi pól tyah gbí òkùlè. Liyel Pídí-á pō tir nē yīnne, sétàn yòtē tyípínì yıki yīn ye. ⁹ Névi nē-à pi Liyel pile, Liyel pi òkù n ne n me tē soko. Képah ye tē náh tyípékèle n pi. Wáh pi Liyel pile sē, à náh fē tyípékè pi n pi. ¹⁰ Liyel wēnpì ànē sétàn yòtē tyí-á n wah n pne wē soko òkù nēne, kē we yò: Névi nē-à n kó-ńkēne tómm, Liyel tyí névi náh tēne. Névi nē to yúnpi tyí-à nó-ńkēne n tyí, Liyel tyí névi náh tēne.

Wē wró tyínōnole

¹¹ Yé náh we di, yáh nē noh tyah gbí òkùlè képah ye yò ne ńkē, áyáh yīne á ye á tyí nō wē tyí. ¹² Á ye káh pi Kayin tyí kōle. Sétàn yòtē tyí névi ye sō ñne. Á n gbēndí ko mo. Nte tir nē yīn me à ko mo ñne? Nmo tyípínó-á sō me kètúkùyō Liyel yah soko té n gbēndí tyile palle, képah yō ye. ¹³ N yúnpyé, kèkōyó névyé-à yé dyole n yō, yé káh n ye kē pi gbēndùnne yé tyí. ¹⁴ Ápi tē wole, á yúnpyé tyí-á nō á tyí sē, á pī ne áyáh tē syi te kū gbò soko, té min we. Nte tyínōnō-à n kne névi nē soko, ñmo me kū gbò soko. ¹⁵ Névi nē tē-à fyò n yúnpi dyole n yō, nékókè mó-ò ye tēne. Té yé se mó tō pī ne tyé-ńkē min náh me nékókè mó-ò yó ńtē tyí té. ¹⁶ Yé yah, Krista-á n min kō ápi yīnne, képah soko ye

ápi me tyínɔɔ ðùkù pĩ. Ápi tɔ yĩne à á min kǒ á yũnpyé yĩnne. ¹⁷ Nte kèkǒyó tahrì-à me ñnî yó tyí, té à ñ yũnpi yó we yãm sɔkɔ té yahle ñ yãm yáhnóle, Liyel tyínɔɔ náh me tẽ sɔkɔ. ¹⁸ N wẽnpì, ápi tyínɔɔ káh n pì wey ànê vyáhsesyírí ó sɔkɔ dé. Á tyípínó yĩne kè kéle n wẽkì kègbì tẽ yõ.

¹⁹ Képah sɔkɔ ye á kù pĩ ne áyáh me gbì wẽkì yõ, ànê á nno kù me yínnóle Liyel yah sɔkɔ. ²⁰ Ápi nno-à sǒ me lékàhle ále n kǒ sǒ, Liyel nê-á gblò kal, ñmɔ tyi pólle n pne n kal ápi nnole. ²¹ N nénónó, á nno-à kù lékàhle ále n kǒ-ńkẽne, tíkí náh á tẽ n pì Liyel yah sɔkɔ. ²² Té áyáh me ñ tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, té ñ dya yíi tyile n pì, képah ye áyáh kwáhdúkú nê yah kǒ ñ tyí, à kù kéle á kǒ. ²³ Wáh nê kǒ sah á kǒ képah ye yò ne ńkẽ, á sě pé Pidí Yesu Krista yĩn yõ, á mó ye á tyí nɔ wẽ tyí sǒ-á à kǒ sah kéle á kǒ. ²⁴ Névi nê-à Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, tẽ kù me Liyel tyí yõ, ànê Liyel kù me tẽne. Sǒ-á á kù pì té kù pĩ ne Liyel-á me ále, ñ Mirki gbò yõ ye, wáh képah nêne á kǒ.

4

Liyel tyi wàhnɔɔ sépe tyi sɔkɔ

¹ N nénónó, névye nóno-á ne Liyel Mirki gbò yõ-á pé n yo tyile, yé káh n sě pé pól yõ dé. Yé pè sohlì n yah, yè ké gbì pĩ Liyel Mirki gbò yõ-à kù nê ñtyínɔ pè n yo tyile. Yé náh we di, Liyel yĩn yõ m̀nyobe me tǒ mɔ pí kèkǒyó. ² Liyel Mirki-á n tẽ nóno yahle, yáh ne pè pĩ n pì ðùkù nêne, kè we yò: Yáh névi nê we à me n yo ne Yesu Krista-á pì névile, Liyel Mirki ye n tẽ tẽ yahle. ³ Nte nê-à ne sě náh, Liyel Mirki náh n tẽ tẽ wɔ yahle. Krista sépe mírkí ye n tẽ tẽ yahle. Yé kè noh sah te ne, Krista sépe-á kù n pɔ n pì. Té núkúnúkú, à me te kèkǒyó ńtẽne.

⁴ Yépi wɔle ñ wẽnpì, Liyel tyí névye ye yéle. N Mirki nê-á n tẽ yé yahle, képah táhkì kal sétàn yòtẽ mírkí tyíle, képah nê-á kèkǒyó névye yahle n tẽ. Képah ye, yé tẽnwɛnɔ we Liyel yĩn yõ m̀nyobe yõ. ⁵ Pépile, kèkǒyó tyí ye péle. Képah ye, pè pé tyile n yo à yĩne kèkǒyó névye tyi yo ðùkùle, té kèkǒyó névye n mó pé níne n kwɔ pé tyí. ⁶ Nte ápi me Liyel tyí yõ. Névi nê-à Liyelle n pne, tẽ ñ níkíle n kwɔ ápi tyí. Té névi nê-à mé-ńkẽne Liyel tyí yõ, tẽ náh ñ níkíle n kwɔ ápi tyí. Sěntẽ sɔkɔ ye Liyel Mirki nê-á névyele n mɔ gbì wẽkì yõ, à n tẽ n we ñne n wah sétàn yòtẽ tyí sɔkɔ, ñmɔ nê tyí-á névyele n pilki.

Tyínɔɔ nê-á me Liyel sɔkɔ

⁷ Tyínɔɔ n wil Liyel tyí. Tyínɔɔ-à me névi nê sɔkɔ, Liyel pì ye tẽne, ànê tẽ Liyelle n pne. Képah ye ñ nénónó, á ye ye á tyí nɔ wẽ tyí. ⁸ Liyelle, tyínɔɔ Liyel ye ñne. Képah ye, á náh fẽ n yo n pì ne wáh ñne n pne tyínɔɔ kẽne á sɔkɔ. ⁹ Yé yah, Liyel-á kè wẽkì ðùkù nêne ne á tyí-á nɔ pé tyí, kè we yò: Pì núkúní nê-á me ñ tyí, à à tekì mɔ kèkǒyó, ápi kǒ á kù min we ñmɔ gbò yõ. ¹⁰ Tyínɔɔ-á nêne, kè we yò: Liyel tyí-á nɔ ápi tyí ðùkù nêne, képah náh tyínɔɔ kègbule dé. Ápi tyí-á nɔ Liyel tyí nɔ ðùkù nêne, képah ye tyínɔɔ kègbule. Yé náh we à ñ Pidí

tɛkɪ mɔ à pɔ pɪ sárkále ápi tyípêl yõ n mɔ yĩnne di? ¹¹ N nénónó, ápi tyí-á nɔ Liyel tyí sɛ à, ápi to yĩne á tyí nɔ wɛ tyí mó kè.

¹² Nnî yó ntê yí náh tɛ yah Liyel yõ. Nte ápi tyí-à me nɔ wɛ tyí, á me n tyí yõ, ànê n tyínɔnɔ me ápi sɔkɔ yèsyìkì tɛne.

¹³ Liyel-á n Mirkile á kɔ, képah ye á kɔ á pĩ ne áyáh me n tyí yõ, ànê wáh me ále. ¹⁴ Sú Liyel ye n Pídí tɛkɪ mɔ kèkõyó névyè pwah n mɔ yĩnne. Ápi yí ye kè we, képah ye á kɔ á kéle n yo n wah. ¹⁵ Névi nê tɛ-à fyò yo ne nkɛ Yesu-á Liyel Pídíne, Liyel me tɛne, ànê tɛ me Liyel tyí yõ. ¹⁶ Ápi tyí-á nɔ Liyel tyí dùkù nêne, ápi tɛ wɔ ye kéle n pne, ànê á sɛ ké yõ. Liyelle, tyínɔnɔ Liyel ye ñne. Tyínɔnɔ-à me névi nê sɔkɔ, tɛ wɔ me Liyel tyí yõ, ànê Liyel me tɛne.

¹⁷ Tyínɔnɔ-à me yíi ápi sɔkɔ, á me á minne n pɪ kèkõyó Yesu Krista tyí kòle. Képah sɔkɔ, tíkí náh á tɛ n pɪ Liyel tukey tuke sòle. ¹⁸ Yé náh we di, Liyel tyínɔnɔ-à me névi nê sɔkɔ, tíkí náh tɛne n tɛ. Té wáh me n sò ne á tyípêl wɔ-á kɪ pɔ n de n pɪ á sɔkɔ, képah ye n pɔ n pɔ tíkíle. Nte tyínɔnɔ kègbɪ wɔ tíkí yahle n kò. Tíkí tɛ-à fyò me névi nêne n tɛ, tyínɔnɔ náh me yíi tɛ sɔkɔ.

¹⁹ Liyel ñgbò ye ápi tyí nɔ n gblõy tyí, képah ye tyínɔnɔle ápi to sɔkɔ. ²⁰ Névi nê-à ne Liyel tyí-á nɔ pé tyí, té mó tɔ me n yúnpɪ yó dyole n yo, mìnyo ye tɛne. Tɛ yí-á me n yúnpɪ nê yõ, ñmɔ tyí-à nɔ-ńkɛne n tyí, sɔ me Liyel tyí kɪ pɔ n nɔ n tyí, ñmɔ nê-á à náh à we yah? ²¹ Té Krista-á nê kò sah á kɔ, kè we yò ne nkɛ, Liyel tyí-à me nɔ névi nê tyí, tɛ yúnpɪ to tyí-á yĩne kè nɔ n tyí.

5

Yõre nê-á n we Liyel Pídí yõ sɛnó gbò yõ

¹ Névi nê-à sɛ ké yõ ne Yesu-á Kristale, nê-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle, Liyel pɪ ye tɛne. Té Sú Liyel tyí-à nɔ névi nê tyí, Liyel wɛnpɪ to tyí n nɔ tɛ tyí. ² Liyel tyí-à nɔ ápi tyí, té á me n tyi kònsáhnó wállè n kɔ, képah sɔkɔ ye á kɪ pĩ ne Liyel wɛnpɪ to tyí-á me nɔ á tyí. ³ Á náh we di, Liyel tyi kònsáhnó wáll kóló ye n wɛkɪ kéle ne n tyí-á nɔ á tyí. Té n tyi kònsáhnó náh me táhnóle, ⁴ á pól-á sɔnpɪle pɪ Liyel wɛnpɪle té n tɛ n pne kèkõyó tyí. Té tir nê-á á kɔ á n tɛ n pne kèkõyó tyí, á Yesu yõ sɛnó ye. ⁵ Nte nê n tɛ n pne kèkõyó tyí wé? Névi nê-á sɛ ké yõ ne Liyel Pídí-á Yesule, ñmɔ ye.

Yesu Krista tyí yónwàhnóle ne Liyel Pídí-á ñne

⁶ Yesu Krista ye pɔ wel wilki ni sɔkɔ. Képah náh, à ko mɔ n tó kwe. Té à náh pɔ wel wilki ni ó sɔkɔ dé, à ye pɔ wel wilki ni sɔkɔ, té ko mɔ n tó kwe. Kéne tyinɔ nínó ànê Liyel Mirki ye n yo n wah kéle. Yé náh we di, Liyel Mirki ye n wɛkɪ gbɪle gbímegbí. ⁷⁻⁸ Liyel Mirki-á nê yo, ànê ni-á nê wɛkɪ, ànê tó-á nê wɛkɪ, sépi tɔnó ye n yo n wah kéle. Té sé tɔnó pól me sah núkú ó yõ. ⁹ Névyè-á tyi nónó we té séle n yo n wah, áyáh me sépile n fɛ n syi à, nte Liyel tyi yónwàhnó náh fónfó névyè tyí yõ di? Té Liyel ye mó tɔ yo wah n Pídí tyíle. ¹⁰ Névi nê-à sɛ Liyel Pídí

yõ, ò tyí yónó mè ye tẽ tẽ sah ò nɪ sɔkɔ. Nte nê-à sě-ńkẽne Liyel yõ, tẽ me Liyelle n pɪ m̀nyole, wãh sɔnpíle yahle sɛnóle Liyel tyíyóné mè yõ, wãh nê yo ò Pídí tyí sɔkɔ. ¹¹ Tyíyóné mè we yò ne, Liyel-á tyé-ńkẽ minne á kɔ, nê-á n we ò Pídí gbò yõ sɔkɔ. ¹² Névi nê-à me Pídí tyí yõ, kéne min me tẽ wɔ tyí. Nte nê-à mé-ńkẽne ò tyí yõ, min mè nãh me tẽ tyí.

Tyé-ńkẽ min tyíle

¹³ Yépi nóno-á sě Liyel Pídí yõ, mé ye tyi nópile n wãrki n tekɪ n mo yé tyí, nê-á kɪ yé kɔ yé kɪ pĩ ne yáh tyé-ńkẽ min we. ¹⁴ Api sɛnyĩno-á me Liyel yõ nê tyí sɔkɔ kɛpah ye yò ne ńkẽ, áyãh kwãh nêne n ni ò tyí té kè me ò dyo yĩne, ă nóhnó pɪ á tyí. ¹⁵ Té áyáh fyò kè pĩ ne wãh me nóhnóle n pɪ á tyí, á pĩ yĩ tole ne, áyãh kwãh nê ni ò tyí, ă kè we. ¹⁶ Nn̄i yó-à ò yúnpi yó we à me tyípékèle n pɪ, nê-á kè nãh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ, tẽ nírí pɪ ò tyí, Liyel kɪ tyé-ńkẽ minne tyípékè pí-ò mè kɔ, kãh me ne tyípékè nê-á à pɪ, kè nãh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ. Té tyípékè yó me nê-á névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ, kɛpah òkù tyí nãh mé n yo ne yé níríle n pɪ ké tyí sɔkɔ dé. ¹⁷ Tyi nóno pól tẽ-à fyò me tyíknɛn̄ne, tyípêl ye séle. Nte tyípêl pól nãh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ.

¹⁸ Api pĩ ne névi nê-à pɪ Liyel pile, tẽ nãh t̄o tyípékèle n pɪ. Liyel Pídí ńkẽne ne me tẽ yõle n syɪkɪ, kɛpah ye pèkè pí-ò nê-á sétãn yòt̄ene, à nãh f̄ẽ tir yó pɪ n pɪ tẽ sɔkɔ.

¹⁹ Api pĩ ne ápi-á me Liyel tyí yõ, té kèkõyó pól tẽ wole, pèkè pí-ò mè me kɛpahle n fne.

²⁰ Api t̄o pĩ ne Liyel Pídí-á pɔ, ànê wãh lékãmne á kɔ á tẽ we Liyel yèsyìkìle n pne. Nm̄o Liyel nê-á yèsyìkìle, ápi wró me kwrónmonole òmole ò Pídí Yesu Krista gbò yõ. Nm̄o ye Liyel yèsyìkìle, ànê tyé-ńkẽ minne.

²¹ N̄ wɛnpì, yé yé gblóyne n tẽ sãh fálnó tyile.

Nsyõ-á sébéy ní-ò nê wārki tekí mọ

Sébéy-á tekí mọ nê tyí à weyne à kǒ

¹ Nmo nê-á nédyáhle, nmo ye n tǒ sébéy mène pi tyí, nê-á Liyel yah tǒkọ ànê ò wěnpìle;* pépi nónó tyí-á nọ yíí ní tyí. Nte pé tyí náh nọ nmo ó tyí dé. Nónó pól-á gbile n pne, pé tyí nọ pépi tǒ tyí ² kéné gbì gbò yò, képah nê-á me tǔnóle ápi sǒkọ, té kí n tǔ n pí á sǒkọ tyé-ńkǔne. ³ Sú Liyel ànê ò Pídí Yesu Krista kí yòbènrí pi á tyí, té kí á yám yah, té kí yèvinne á kǒ, nê-á kí á kǒ á kí tǔ gbì wěkì yò ànê tyínọnọ sǒkọ.

Kólólé gbì ànê tyínọnọ wěkì yò

⁴ Kè pi nìvìnì ògbǔne nmo tyí, máh kè kyomí we ne áwo wěnpì túkù-á me n kọ gbì wěkì yò, à yíne Sú Liyel-á kè kǒ sah ápi tyí sǒ. ⁵ Pi, máh me nène n kǒ n sah á tyí núkúnúkú, képah ye yò: Yé ye á tyí nọ wě tyí. Tir kǔnsàhnó késǎn náh kéle mé n wārki n tekí n mọ á tyí dé. Nê-á me ápi tyí tyah gbí dùkùle képah ye. ⁶ Tyínọnọle, Liyel tyi kǔnsàhnó wǎl kóló ye kéle. Tir kǔnsàhnó mè tyí ye yo yé tyí tyah gbí dùkùle ne, yé yé minne n pi tyínọnọ sǒkọ.

⁷ Névyé nahnáh me wil kwe kèkǔyó pól sǒkọ, nónó-á me névyele n mọ pílkinó wǎl yò sǒkọ. Pépi náh me kè fě syi ne Yesu Krista-á pi névile kègbì yò sǒkọ. Té yah, sǔntǔ névile, névyé pílki-ò ànê Krista sépe ye tǔne. ⁸ Kǎh pi sǔ, yé yé gblǔyne n kyomí, yé káh pọ tekí yé tǔ pínó† yǔre sǒkọ. Yé yíne yé ké yǔre we n yíí. ⁹ Krista-á kwónó nê kǒ, névi nê-à n kó-ńkǔne képah wěkì yò, té kè fin mọ, tǔ wró me gbékínóle Liyelle. Nte névi nê-à n kọ Krista kwónó mè wěkì yò, tǔ wró me tǔnóle Sú Liyel ànê ò Pídíne. ¹⁰ Nnì yó-à pọ yé tǔnne, té ò kwónó me ké tyíle, yé káh fě syi tǔ twah yé tyí. Yé káh wekí ò tyí pólle. ¹¹ Névi nê-à wekí tǔ tyí, tǔ tǔ vyǎh me ò tyítúkúnì nǔpi pínó sǒkọ. ¹² Tyi nahnáh me ní tyí yo yo tǔne yé tyí, òte mé náh me ké tyí ne mé sè wārki n tekí n mọ yé tyí sébéy sǒkọ. Mé me n yah n kǒ ne mé pọ n wil yé tyí, mé mó sè yo yé tyí vyǎhle. Képah sǒkọ, ápi nìvìnì kí syi ké yín tyí. ¹³ Pi nê-á Liyel yah tǒkọ ásò, ò wěnpì n wekí á tyí.

* **1:1 1.1** - Nédyáh nê tyí-á n yo ásò sǒkọ yò, Nsyõ ye. Té pi nê wọ tyí-á n yo ásò, Yesu yò sǔpí ùnkí ye. † **1:8 1.8** - «Yé tǔ pínó» nê tyí-á n yo yò, tǔkù ne: «Á tǔ pínó-á».

Nsyõ-á sébéy tǔ-ò nê wārki tekɪ mo

Sébéy-á tekɪ mo nê tyí à weyne à kǔ

¹ Nmɔ nê-á nedyâhle, nímɔ ye n tekɪ n mo sébéyne ní nénóní Kayusi tyí, ñmɔ nê tyí-á no ní tyí kègbi yǔ. ² N nénóní, mé me ké tyí ne á tyí pól ne n pekɪ, á mó ne n me lèno soko palle, sǔ-á á min pi dukùle palle Liyel yah soko.

³ N yúnpyé yísyó po yo ní tyí ne, áwɔ-á me gbi koh tǔ yǐn, té me n ko képah wǔkɪ yǔ. Képah ní ni vi kègbile. ⁴ Mâh n nohni ne ní wǔnpi-á me n ko gbi wǔkɪ yǔ, tir yó nǔtǔ nâh ní nile n vi n no képahle.

Kayusi ànê Nivini tir yónkǔpu tyí yónóle

⁵ N nénóní, á me ápi yúnpyé Yesu yǔ sǔpúle n tǔ ple, wâh nónónɔ n pne ànê á nâh nónó nǔtǔne n pne. Á me n pi ple. ⁶ Tyínɔnɔ nê-á me á soko, pè ye ké dukù yo Yesu yǔ sǔpú tǔnkɪ yǐ yah. Mé kéle n yah n kǔ á tyí ne, á yòhninmɔnɔ pi pé tyí pé kóló yǐnne à yǐne kâh yǐne kè ne n pi sǔ Liyel wǔkɪ soko. ⁷ Á nâh we di, Yesu Krista yǐn ye pè n ko kóló mène, té pè nâh fǔ syi Yesu yǔ sǔ-ríkǔpú yòhninmɔnɔ yó nǔtǔ syi. ⁸ Kâh pi sǔ, ápi ye yǐne à so mo sǔnkɔ névyɔ tyí tǔ mè soko, á tǔo pi tǔ núkú pípúle péle, à gbi wǔkɪle névyɔle n wǔkɪ.

Dyotrefi ànê Demetriyusi tyípinine

⁹ Mé vyâh wey kwéy yó to wārki tekɪ mo Yesu yǔ sǔpú tǔnkɪ tyí. Nte Dyotrefi nâh me n sah ní tyí yǔ, ñmɔ nê-á me n yah n kǔ pí-nsahle tyi yah tǔ-òle kǔrkɪr. ¹⁰ Képah ye, mâh po po yé tǔnne, wâh me nêne n pi ápi tyí á tyí yónyɔkɔnɔ soko, mé kɪ sé pól yo wah yé syah. Té à nâh me yǐn képah ó tyí dé, à nâh me n fǔ n syi á yúnpyé Yesu yǔ sǔpú wǔkɔbi me n twah ñ tyí. Té nónó-à se tǔ ne pé péle n swah n syi, à pé yah kǔ ké pínóle, ñ té pè yǐni n wilki Yesu yǔ sǔpú tǔnkɪ soko. ¹¹ N nénóní Kayusi, kâh pèkè pínóle n yah n pi, ñte pèpey wɔ pínóle n yah n pi. Nê-à pèpeyne n pi, Liyel tyí névi ye tǔne. Té nê-à pèkèle n pi, tǔ nâh Liyelle n pne. ¹² Demetriyusi tǔ wole, no pól me ñmɔ yǐgbile n yo. Gbi wǔkɪ nê to-á à n ko, yǐn pèpey ye ké tole ñ tyí. Ápi to me ñ yǐgbile n yo, té áwɔ pǐ ne nê-á ápi n yo, gbi-á kéle.

Wey tyé-nsahle

¹³ Tyi nâhnâh me ní tyí yo yo tǔne á tyí, té mé nâh me ké tyí ne mé sè wārki n tekɪ n mo á tyí sébéy soko. ¹⁴ Mé me n yah n kǔ ne mé ñ we kè kâh tǔ n mo. Ayâh po wǔ we, á kɪ yâh sé tyí yǔ vyâhle. ¹⁵ Mé kéle n yah n kǔ Liyel tyí ne à yèvinne ñ kǔ.

Á kódíbí n wɔkɪ á tyí. Wɔkɪ ápi to kódíbí tyí á kǔ pé nénúkú núkú pólle.